Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Vocabularius utriuqs[ue] iuris.

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461951

Vocabularius utriusq3 iuris.

Quoniaz iuri operam

Quatuz pr⁹ nosse oportet vñ nomẽ iuris descẽdat. ff. de iusti. z iure. l. j. in ꝓn. etiaz vt ait ꝓbus. j. Ethicoz. qui virtutes vocabulozũ ignozãt de facili paralogizant. i. decipiunt. Nisi em̃ nomẽ rei sciez cognitio rez perit. ꝛm Jsi. Turpe etiã videt patricio z nobili viro z cãs pozãti ius in q̃ ꝓsat ignozare. ff. d ozi. iu. l. ij. §. mucij auditozes. ꝓsi. nam cũ diuisset. z de here. cũ ex iniũcto. xxxviij. di. sedulo. Ex q̃bz oĩbus habet q̃ nemo debet ignozare sciam in q̃ versat. Qd attẽdẽs legislatoz Ulpian⁹ dicit Bene est ꝓuisq̃ ad ꝓboz interp̃tationẽ pueniam⁹ pauca de ipsius significatõne tituli referre. ff. si cer. pe. l. j. Jdcirco quozũdã termiaz q̃ ĩ iure vtro q̃ maxie freq̃ntant necessariũ fore duxi descriptiones z significatões clari⁹ exponere tã in summis Azo. z Gof. q̃ aliũde collectoz ꝑpter iuuenes maxie iuris vtriusq̃ alũnos. Et hoc breui alphabeti ordine vt eo meli⁹ memozie ꝯmẽdent. z tãto citius iuuent pstringẽdo. etiã cũ allegatiõibz in locis suis. vt in iure modicuz pfecti p ignozamin̄e ꝓcedẽtes. bis ꝯgnitis ꝓncipijs et terminoz significatõibz accessũ faciliozem habeãt ad vtriusq̃ iurz noticiã. qz oĩm habere memoziã et in nullo penit⁹ errare potius est diuinitatis q̃ hũanitatis. C. d ve. iur. enu. l. ij. §. si q̃d autẽ. ꝓsi. quia oĩum. Et not. Bern. de rescrip. c. cũ adeo. in glo. j. de cõfir. vti. vl̃ inuti. c. pozrecta. in glo. ij. Et si lectozi aliqua vocabula occurzerint quoz expositio hic nõ inueniat de hoc nõ miret. quia nec oĩum memozia potuit occurrere Et primo

De A

Quãdo facit se

paratõez z q̃n ĩcludit z q̃n excludit. no. Jo. an. de ꝓben. ca. statutũ. li. vj. z archi. de elec. c. j. eo. li. Et a z ab ĩ simili no. archi. xxxj. di. alit. Et de a. in. c. potuit. d do. z ꝓtu. Etiã a z ab denotant sepationẽ. C. de nupti. l. a caligato. et ibi p Ey. in glo. iij. l. ordinata. ff. de duo. re. z. l. si ex duob⁹. vbi tex. cum glo. ff. de act. emp. l. iij. §. si. Jtẽ a vl̃ ab est dictio significatiua ꝓmi termini a q̃. sic̃ dictio vsq̃ termini ad quẽ. Dũc aũt t̃minũ a quo significat excluſiue vl̃ incluſiue. de q̃ Bar. in. l. patron⁹. ff. delega. ij. vnde a vl̃ ab significat excluſiue. dicẽdo in statuto. a pulsu cãpane de sero nullus vadat p vicos sub pena tali. Nã hoc statutum intelligit pulsata cãpana. Jdeo si q̃s vadat q̃n pulsat nõ incidit in penã. incluſiue. significat ibi a pulsu cãpane. d mane q̃sq̃ põt domũ exire. q̃a statuẽs sic videt intellexisse z̃c. Et vide plenius de istis dictõibz p Jo. de ferra. in sua practica in forma capitli q̃n testes pducũtur ad eternã rei memoziã.

Abauus est pater paui vel pauie sicut pauus est pater aui vl̃ auie.

Abauia est mater paui vl̃ pauie. sic pauia ẽ mater aui vl̃ auie. ꝛm ysi. ix. li. etbimo. z plenius. ff. q̃ gra. l. iuriscõsul. §. quarto gradu. z. §. tertio gradu.

Abauũculus est frater abauie ꝛm ysi.

Abamita est sozoz abaui. ff. de gra. l. pzealle. §. auunculus.

Abmatertera est sozoz abauie. De his t̃minis vide insti. de gra. §. tertio gradu.

Abnepos est filius nepotis sic̃ nepos filius filij vl̃ filie ꝛm ysi. li. ix. ethi.

Abneptz est filia nepotis vel neptz sicut nepotis filij vl̃ filie filia. ꝛm ysi. vbi supza.

Abigere ẽ a se expellere vl̃ crimẽ abigeatus exercere vt sequitur.

Abactoz ꝛm ysi. li. x. ethi. est fur iumẽtoz vl̃ pecudũ quẽ vulgo vocamus abigeũ. Naz abige⁹ est qui crimẽ abigeatus ꝯmittit. z p prie ille q̃ pecoza alicui⁹ a pascuis z armentis subducit abigẽdi studio. z hãc artẽ exercens vt p aliquod signũ qõ facit ipsa aĩalia fugiant sepent̃ z dispgant̃. z ea sic recipiat scz cũ panno rubeo vel alias oues q̃sdam ad nemoza fugando vt alius accipiat z depredet̃. Et est abigeat⁹ crimẽ capitale. C. de abigeis. l. vnica. Et maximus ozatoz apud grecos demosthenes differẽtiã ponit inter furẽ z abigeũ. dicens q̃ ille qui vnaz solam pecudem surripit fur est z vt fur coercebit̃. sed qui totum gregẽ subtrahit abigeus est z crimine abigeat⁹ tenebit̃.

Ab intestato. i. sine testamẽto. insti. de here. q̃ ab inte. dese. in rubrica z in nigro.

Abduci est a veritate separi. vñ aplus. Nolite abduci doctrinis varijs z extraneis. xj. di. nolite. z ad hebre. c. xiij.

Abolitio est accusationis institute pēptio. vl' absolutio q̄ quis nomē alicuius accusauit cū oi inscriptiōe tā facta in totū aboleā remissa necessitate accusandi. z hz ipetrari a pncipe vl' iudice ab illo scz q̄ aliqnā accusationē instituerat z in ea se inscripserat. talis em̄ citra infamiā desistere nō potest nisi absolutōez ipetrauerit. Hz qñ tal' ipetrat q̄ desistat z q̄ illud qō p accusatōez ichoatū erat deleā rite fit. Et est duplex abolitō scz generalis z specialis. de generali habeā C. de aboli. ge. l. vl. etiā. ff. ō aboli. l. abolitō Et p hāc eximit' re⁹ q̄ nō incidit in turpilianū si nō deferat accusatuz. ff. de abo. cri. l. si intuenīete. Et si infra. xxx. dies. post abolitionē generalē cā ꝓposita nō pōt pbari ad eā redire nō potest. C. de abo. ge. l. j.

Abortiu⁹ est puer vl' alter fet⁹ añ debitū tps natⁿ. z ōr ideo sic q̄ nō oriaā sed aboriaā et excidaā. fm Isi. li. x. Et mlier q̄ sic abortit ōr homicida occasional'r. xxxij. q. ij. qō ꝓo. z. c. moyses. z. lxxxvij. dist̄. si expositus. Et paul⁹ noīat se abortiuū. j. Thi. j. z. xxij. q. vj ī pñti. ō cele. mis. c. cū marthe. ꝓsi. sane. alis nō est homicida q̄ abortiuū pcreat antecz aīam accepit corpi infusam. vt est embrio. xxxij. q. ij. c. qō ꝓo non formatū. z de homi. ca. si aliqs. nec talis ꝓtrahit irregularitatē q̄ ad pmotionē nisi iterficiat hoiem iā aiātū de homi. c. sicut ex litterarū.

Aborsus require infra sub lr̄a h. c. si aliqs.

Abpatruus. est frater abaui vl' abauie.

Ab re. i. sine cā. vt habeā in. l. si quis seruo p suaserit. C. de fur. z de iudi. l. ꝓsentaneū.

Abrogare est destruere vl' delere in toto. vñ ōr lex abrogata qñ ī toto est sublata vl' destructa. Sed derogaā ei qñ in pte tollit vl' ei detrahit. ff. de ꝓ. sig. l. derogare. Et etiaz abrogare interdū est addere aliq̄d Et septē de causis aliq̄d abrogaā vt no. dis. iij. §. ß z si legibꝫ. pmo ꝓtraria ꝓsuetudine q̄ nota est pncipi. dis. iij. leges. z. ff. de legi. z senat⁹. l. de q̄bꝫ. scō ꝓtraria ꝓstitutiōe. dist̄. xxj. añ triennīū. tertio cāe cessatione. di. l. c. neoficus. Quarto locoꝫ varietate. dist̄. xxx. aliter. Quinto nimio rigore canonis. xxxij. dist̄. fraternitat⁹. sexto si pcibꝫ occasionē malignādi habeat. xvj. q. j. legi. septimo. ꝓpter malū inde seqns. dis. lxij. verū. Sed an abrogata lex possit allegari. vis glo. ꝓsi. hcūq̄. c. nouit. de iudi. Et q̄liter pl'us possit abrogare canonē quē ꝓdere ñ pōt. Solutio p expssum ꝓsensum pape de pbē. c. cū iā dudū. vl' ōr ꝓsuetudo rōnabilis z pscripta etiā tollit. de ꝓsue. c. fi. etiā sine scīa pncipis. q̄ difficile essz cū oēs ꝓsuetudies scire. vt in glo. ꝓsi. abrogare. c. in istis. dist. iij.

Absentia est q̄ntuplex. z qñ quis obtētu absentiaꝫ in integrū restituaā. vide glo. l. fi. ff. de inte. restitu. Itē absentiaꝫ alia necessaria. alia pbabilis. alia honesta. siue volūtaria. Necessaria vt cā reipublice vl' de mandato pncipis pficiscēti subueniā p in integrū restitutionē. ff. ex quibꝫ cau. ma. l. j. z. l. necnō. Absentia pbabil' vt cā studiorū vel mercature. vl' volūtaria vt pegrinatōis. si pcuratorē nō dimisit absens non ita facile subueniā ei. vt. l. necn pealle. Hz absens contumaciter nō audiā. vt. C. quo ap. non reci. l. j.

Absens ꝓprie ōr q̄ est extra puinciā. vt. C. de bon. au. iudi. possi. l. fi. §. vl. Tñ qñq̄ accipiā p eo q̄ psens nō est eo loco vbi peā. ff. de ꝓ. sig. l. absentē. Uñ absens multis capitur modis. Primo ille ōr absens q̄ aliū audire z intelligere nō pōt. sic capiā ibi cū ōr. stipulatio nō potest fieri inter absentes. in sti. de iuti. stipu. §. itē ꝓhoꝫ. Secōo absens ōr q̄ non est in eadē puincia. vt. C. de long. tē. pscrip. l. fi. Tertio absens ōr vt hic seqā testiū pductio nō potest fieri pte absente si velit adesse. Et sic ōr absens q̄ nō videt p/ducere vl' iurare testes vt. l. si quādo. C. de testi. Quarto absens est q̄ non est in domo. seu respectu cui⁹ nūciandū est nouū opus ff. de no. oper. nūcia. l. de pupillo. §. si quis Quinto ōr ille absens qui faciliter nō pōt ꝓueniri. vt quia psente pncipali fideiussor non pōt ꝓueniri. z ita absente pōt ꝓueniri. C. de fideiusso. z man. auc. psente. Sic etiā accipiā in. l. pens. ff. de pcura. vbi ōr. pñs est q̄ in oris est. id est q̄ faciliter pōt ꝓueniri. Sexto absens ōr qui ad lucrandas distributiones materiales pentiaꝫ. abest scz q̄ non est in choro hora determinata. z ita licet sit in ecclesia. tamē extra choꝫ in certa horis ōr absens.

Absolutio differt a reuocatione. nam absolutio fit a sententia excōicatōis. suspensiōnis vl' interdi. iuxta formā ecclesie cum baculo dicēdo psalmū miserere. z de pfūdis.

et fit cū solēnitate. Sed reuocatio est sententia ꝙbalis sine solēnitate. Etiā absolutio fit si excōicatio tenuit. z si ū tenuit fit reuocatio. Itē absolutio reddit qō excōicatio intulit ꝓterq; fructꝰ qs excōicatꝰ iuste p didit. qz p absolutionē tales nō recupat. vt in auten. vt cū de ap. cog. §. generalē. ꝙsi. si ꝙo post. coll'. viij. Et absolutio ex falsa causa sup nota ipetrata nō tz z est nulla. vt no. in. c. qō sup his. de fi. instru. Sed licz excō municatō lata sit ex falsa cā tū bñ tz. xj. q. iij c. j. z de offi. ordi. ex pte. in glo. Et an pecunia possit peti vl' dari p absolutōe. ō simo. ad aures. c. dilectus. z. j. q. j. nullus epūs.

Absq; est prinatiuū. vt in. l. minus. C. de acqui. poss. et qñ ponit' exclusiue. z qñ inclusiue nominat Archi. de pcura. q generaliter li. vj.

De AL

Acceptilatio est liberatio p mutuā interrogationē q̄ vtrisq; ꝓtingit ab eo nexu absolutio. id est dissolutio. ff. eo. ti. l. pluribꝫ. z. l. j. Uñ acceptifero acceptituli acceptilatuz. ꝙbū ꝓpositū. a q̄ venit acceptilatio. z ē imaginaria solutio q̄ simulat debitorē suū sibi soluisse qō nō solut. idq; facit aīo remittēdi. qz illa ꝙba dicēdo q̄d tibi p stipulationē pmisi. vel ex stipulatu debui. habes ne acceptū. z tu rūdeas habeo. acceptūq; fero q̄si dicat pinde habeo ac si accepissem a te p verā solutionē. Et sic sicut vera solutiōe liberat' esses. ita hac acceptilatiōe liberaris vt C. eo. ti. l. j. glo. ij. Itē acceptilatio inutil' ōr rōne acceptatōis. vt tractat'. ff. eo. ti. l. an inutilis in glo. j.

Accessio ōr aliq̄d adiacēs alteri. vl' oē id qō est accessoriū z necessariū in pncipali vt capistrū eq̄. vl' vestis seruo. vt. ff. depositi. l. j. §. q̄ in depositꝫ. Si em seruū emeris. et veste in q̄ tradit' acq̄ris. z si de eo mētio nō sit facta. Et accessiones ciniles vt vsure ñ veniūt in ꝓtractu stricti iurꝫ. etiā post li. ꝓtes. C. de ꝓdi. inde. le. j. in glo. z. ff. de vsur. l. mora in glo. ꝙsi. difficilis. z ī cap. venerabiles. de acceptio.

Accessoriū. idem est qō accessio. z sequit' naturā sui pncipalis. insti. de re. diui. §. q̄ si ꝓtim. ff. si q̄s cau. l. si eū. §. q̄ iniuriar. z in regula accessoriū. de re. iur. li. vj. z qñ accessoriū venit officio iudicis mercenario. tunc sublato pncipali. tollit et accessoriuz. C. de po. l. iiij. Nec qñ accessoriū vēit officio in dicis nobili. ff. de ꝓdi. inde. l. fi. §. lutius. in glo. alias regulariter nō tz accessoriuz. vbi nō tz pncipale. cū saltē nō aceedat pncipali. vt in. c. si diligēti. de fo. ꝓpe. Fallit tñ i casibꝫ. Primo in. c. debitores. de iureiur. vbi accessoriū. s. iuramentū de soluēdis vsuris factū tz. pncipali tñ. s. obligatione debitoris ad vsuras sublato. qz ad vsuras soluendas nulla est obligatio de iure canonico et ciuili. z tamē iuramētū factū de his soluēdis est seruandū. Sed reg'are ꝓtrariuz intelligit' qñ accessoriū z pncipale regulat' eadē rōne eodē tpe nō mutato respectu psone. Sed illa nō seruan't in pmissiōe z iuramēto. quia pmissio fit pti sed iuramētū ōr dirit Ludo. de roma se ꝓsuluisse. q̄ accessoriū etiā preciosius principali sibi tñ accedit. ff. de au. z argē. leg. l. z si nō sicut. §. perueniam⁹. z. l. cū aurū. ꝙsi fi. eo. ti. Et facē ad questionē. Si lego m'ieri vestes q̄s sibi feci. q̄ etiā in legato veniūt ornamēta aurea vel argentea vestium.

Acor z mucor. sunt vitia vini z panis. qñ accessit z mucessit.

Actus est quedā seruitus q̄ is cui ea debet bz ius q̄ pōt p fundū in q̄ sibi hec seruitus debet ducere iumentū vl' vehiculū suū scz vt nō solū possit ambulare p se sed etiā iumētū z quadrigā secū ducere. ff. de ser. rus. ꝓdi. l. j. ꝙsi. act⁹. z. l. inst' act. z insti. eo ti. §. act⁹ Aliter capit' act⁹ p opatione dū ōr. Actus actiuoꝝ sunt ipatiēte pdispositō. ij. ō aīa. z j. q. j. p Isaiā. ff. si quad. pau. fe. dic. l. j. §. cū arietes. z. ff. ad. l. acq̄l. l. si ex plagis. §. tabernarius. de pe. distin. j. quia diuinitatis. z. c. medicina.

Acta dicunt' publice scripture negocioruz q̄ in iudicio agunt'. ordinē eorū modū z figurā ꝓtinētes. Uel etiaz sunt pcessus sine gesta curie. z sunt cōia. C. de iudi. l. vlti. ff. ō re iudi. l. actoꝝ ꝙba. z. l. paulus. q̄ pdita pñt ꝓbari p testes. C. de fi. instru. l. emācipatōe nec valēt nisi testiū amminicl'o fulciant'. c. cū a nob. de testi. dñt g̃ scribi p psonā publicā aut duos viros idoneos. c. qñ cōtra. de ꝓba. vbi acta originalia debēt remanere apud scriptores. et q̄ ea temere violauerit non potest postmodū ea ipugnare. c. cū olim. de offi. dele. Sunt aūt acta triplicia ff. iudi. sol. l. ij. nam. Quedā sunt acta iudicij ordinatiua q̄ valēt ad ordiatōez iudicij

vt est libelli oblatio. lit. cōt. Quedā valent ad veritatē indagationē. ꝛ dicunt indagatiua vitatē vt depositio testiū. editio instrōz. ꝛ ꝓfessio ptiū. Et q̄dā litis decisiua que valent ad decisionez cause. De his dic̄ Ja. de are. in. d. l. ff. iudica. sol. Et acta a iudice p̄/sumunt oīa rite celebrata. de elec. bone. i. ō renūc. c. in p̄tia. Itē acta facta cor̄ā sacer/dote in foro penitētiali faciūt fidē cor̄ā iudice secl̄ari. vt in auc. hoc ius porrectū. C. de epis. ꝛ cle. Et in. l. si q̄s in hoc gen⁹. C. e. ti. Et acta q̄ dñt fieri cor̄ā iudice. si fiant cor̄ā notario nō valēt. vt no. in glo. in. l. fi. C. de lib. cā. ꝛ glo. in. l. hac ꝓsultissima. C. ō te/sta. Itē acta etiā q̄nq̄ dicim⁹ locū in q̄ resi det iudex instructus de cā cognoscēs. vbi acta detegunt. vt q̄libet factū suuz audiat seu videat. ꝛ suū ꝓsequat meritū. q̄ loc⁹ alit etiā ius appellat. ff. de iusti. ꝛ iur. l. pe. §. fi.

Actor est q̄ agit ꝛ pulsat aliū rē aliquā ab ipso petens in iudicio. ff. de iudi. l. in trib. ff. fini. regū. l. iudiciū. Hā in cōib⁹ iudicijs q̄/rit quis actor sit. Est ergo ille q̄ suo nomīe agit vl̄ q̄ ꝓstituit ad agendū vel defendēdū causas vniuersitatē vl̄ alteri⁹. ff. q̄ cuiusq̄ vniuer. no. l. itē verbor. §. decuriones. Vl̄ ōr q̄ ꝓstituit a tutore vl̄ curatore añ li. ꝓtes. C. de pcura. l. neq̄ tutores. C. de acto. ꝛ tu/to. vl̄ cura. dan. in rubr. ꝛ nig. Et est regulare q̄ actore nō pbāte reus absoluit in. l. q̄ accusare. C. de edē. vbi dicit rex Actore em nō pbāte q̄ ꝓuenit ꝛ si nihil ipe p̄stiterit obtineat. glo. accur. i. absoluat. vj. q. vl. actor. vt eccle. bñfi. c. vt nostr. ꝛ. C. ō pba. l. actor Fallit em̄ hoc in casib⁹ ad minus q̄ndeciz q̄b⁹ actore nō pbante reus nō absoluitur. Hos casus vide in glo. palle. c. vt nostr. et actor seq̄ debet forū rei. c. si clericꝰ. ꝛ. c. cuz fit generale. ō fo. compe.

Actio significat tripl̄r. stricte. late et latissime. Stricte significat ius p̄sequēdi quod orit ex obligatōe. Late significat dū signi/ficat iurisdictōez iudicē. ꝛ ita ne dū signifi/cat p̄sonales sed etiā reales actiōes. Latissime cū etiā significat officiū iudicē. ꝛ ꝑ mō q̄rela in offi. testa. ōr actio. ff. de lega. j. l. cuz filius. in pn. facit. l. actiōis ꝑbo de ꝑbo. sig. ff. ꝛ l. actiōis ꝑbo. de act. ꝛ ob. Et hoc ꝑbū actio significat bene simul ius ꝛ factū. nec est incōueniens.

Actio ergo significat officiū. i. ius p̄sequendi. licet officiū sit facti. Et ponat differētia inter iurisdictionē ꝛ officiuz. Est em̄ actis ius p̄sequendi in iudicio q̄ sibi debet. in sti. de act. in pn. Et addunt q̄dā q̄ suū est vel alienū. ita vt illa diffinitio icludat oēm actionē tā in rē q̄z in p̄sonā. sed illa diffini/tio p̄missa solū ꝓbēdit actionē p̄sonalē. illud aūt quod tuū est tibi debet. Si vero q̄ non tuū est ꝛ q̄cquid est in iudicio dz ī/cludi diuersimode quo petit. ꝛ cōcluditur in actōne reali ꝛ p̄sonali. q̄z in p̄sonali peto mihi debitū. In reali ꝓ actōe peto aliq̄d vt meuz. q̄re hoc verbuz actio sumit aliter ꝛ aliter vt p̄missum est. Et nota q̄ ꝑ verbū debet q̄nq̄z large sumit. vt cū ōr. q̄q̄d ī iudicio tibi debet. id ē res quā petē vt rem tuā siue rei vēdicatione actiōe comodati siue depositi p̄m Azo. in sum. ti. de eden. cir/ca p̄nci. Olim dicebat actio ꝓceptio ꝓbor̄ formata a magistratib⁹. l. ij. §. deinde ex his ff. de orīgi. iur. vnde dicebat formula vul/gar̄. ff. de fur. l. si seruus nauē Hodie autē fit sine impetratiōe ꝛ ꝓceptiōe verbor̄ solēniū. C. ō formu. ꝛ īpe. act. subla. p totū. Nec hodie est aliq̄ differētia int̄ int̄dictaz actiones. cū interdictū nihil aliud sit q̄z actio p̄toria. ōr ergo actio ius ciuile vl̄ p̄toriuz q̄ debitū a te exigere possum vl̄ petere rē mihi restitui. p̄m Azo. ꝛ Bof. ō iudi dilecti. et est actio in iure ciuili instī. de iur. na. gen. et ci. §. ius aūt. Et p̄m canones actio ōr cā. c. forus. de ꝑbo. sig. Et p̄m leges actio debet poni in causa. q̄r nemo sine actōne exp̄it. ff. de nego. gest. Si pupilli in fi. ꝛ. c. examinata. de iudi. p̄hibent̄ tñ attētius nimis subtiles actionū intētōes. vt in. c. dilecti. ō iudi.

Actionū ꝑo q̄dā sunt in rem ꝛ q̄dam in p̄sonā. Actio in rē ōr vendicatio rei. q̄ñ scz dicit aliq̄s rē de q̄ agit suā. Et aduersar⁹ dic̄ eam esse suam. Q̄ñ ergo petē rem aliq̄m vt tuā rei vēdicatiōe. tūc agis actione in rem Actione ꝑo in p̄sonaz petis ab aduersario aliq̄d tibi dari vl̄ fieri. Itē actōes q̄daz bone fidei dicunt. q̄dam stricti iuris. Actōnes bone fidei dicunt. nō ideo. q̄z ī eis ōz seruari bona fides. q̄z etiā bona fides seruat̄ in actiōib⁹ stricti iurē. Sed dicunt bone fidei ideo. quia maxie exuberare debet bona fides inter cōtrahētes in eis Et vltra id etiā veniūt oīa accessoria ꝛ ea de q̄b⁹ nihil ē excogitatū. vt in actione emp. vel contractu vēdi. Uenit etiā id q̄ ō exp̄sse nō est actum. vicz a tpe more q̄ alteri nō reddit istud ad

qđ tenet de natura ꝓtractus veniũt dãna. ⁊ interesse. q̃ debẽt restitui. ⁊ sic in eis mlt̃ũ eruberat officiũ tudicꝭ pinguiꝰ q̃ꝫ in actiõe stricti iurꝭ Sũt aũt actões bonefidei. xvij. q̃ enumerank insti. de act. §. actionũ. ⁊ ponunk in glo. de excep. c. cũ venerabilis. ⁊cõtinenk in his ꝑsib⁹. Empti cõducti mãdati depositiq̃. Pignora. ciscũde. cõmuni. ꝑ socioq̃. Dotis ⁊ hereditb⁹. tutele. comoda. gestoꝝ. Prescriptis verbis cũ extimat atq̃ pmutat. Iste bonefidei sunt. stricti ceteri iuris. Alie ꝙo dicunk actiones stricti iurꝭ. vt actio ex mutuo. ex stipulatu. ex arbitrio. ⁊ ꝙ similes. Et in istis nõ venit accessoriũ. nec ea de qb⁹ nõ est cogitatuꝫ vt no. Ber. ī glo. ꝓallegata. Nec in his a tpe more q̃ alteri ñ reddidit illõ ad qđ tenet de natura contractus. veniũt damna ⁊ interesse que dicunk restitui. Itẽ actionũ realiũ alie ꝓpetũt pro rebus corporeis. ⁊ sic hꝫ locũ rei vẽdicatio alie ꝑ incorpalib⁹ ⁊ ꝑ seruitutib⁹ acq̃rẽdis seruiẽdi ⁊ defendẽdi. ⁊ sic cõpetũt due actiones. quaꝝ vna vocak cõfessoria. alia negatoria. Itẽ nota q actiões psonales vsq̃ metas. xxx. annoꝝ extẽdunk vt. C. de cõstitu. pecu. l. ij. ⁊ ibi nota tex. q possibile est oẽs res in pecuniã ꝓuerti. C. de ꝓscrip. xxx. annorũ l. sicut ī rẽ. Reales aũt vsq̃ ad metas. xl. annoꝝ. vt. C. de vendi. pig. l. j. ⁊ in glo. ō vtroq̃ casu. Est ergo vt clariꝰ dicak actio realis q̃ obligatũ euꝫ ꝯ quẽ dirigik nõ ꝓsupponit. Hꝫ ideo ꝓpetit. q. ꝙ qs cõtẽdit ꝓstitui rẽ cõtra quã talis actio dirigik. ꝙbi gra Intrasti domũ meã violẽter. ego peto possessiõeꝫ meã quã occupas. tu nullo iure mihi obligatus es. Nec aliq̃d mihi ꝓmisisti nec tecũ ꝓtraxi. sed tm te ꝓuenio. quia res mea apũd te est. Sed psonalis actio ꝓsupponit debitorẽ cõtra quẽ dirigitur obligatũ ex contractu vl̃ maleficio seu ex varijs causaꝝ figuris. Et ista dak etiã ad rem. sꝫ ꝓsupponit obligationẽ psone. vt vẽdidisti mihi librũ vl̃ locasti domũ tu mihi obligaris ex ꝓtractu. licet agã ad rẽ. s. librũ vl̃ domũ.

Actio ad exhibendũ dak ꝓtra possessorẽ vl̃ aduersus eũ qui dolo malo possidet. vt rez exhibeat. i. in publicum deducat. vt fiat aduersario copia vendicadi. ꝑm Azo. in sum. ti. ad exhibẽ. in princi. Hã exhibere est rem in publicũ deducere et videndi tãgendiq̃ cõꝑhẽdendi rei facultatẽ ꝓbere ⁊ ostẽdere. vt aduersariꝰ copiã habeat rem suã esse contendẽdi. vt cũ qs dicit hec est res mea. qa tacta seu visa ab eo sibi sua videk. vt. ff. ad exhibẽdũ. l. ij. cũ ibi no. Et si erat instrumentũ res ipsa exhibẽda debet fieri facultas legẽdi ⁊ etiã trãscribẽdi. ff. quẽad. testa. aperi. l. j. ⁊. iij. §. stipl'ari. Et sic exhibere dicik ꝓprie q̃ extra secretũ hr̃e. Et ꝑm Placẽ. quasi extra se habere. sic redibere quasi retro habere dicitur. ff. de edil. edic. l. redibere. in ꝑn.

Actio arborũ furtim cesaꝝ habet ꝺenatiõne aduersus eũ qui arbores furtiz cedit in scio ⁊ inuito dño. Et ꝓpetit ꝙtra ipm damnũ dantẽ ad duplũ dãni dati in q̃ casu etiã ꝓpetit huic actio legꝭ acq̃lie. ita tñ vt dedu cere possit a cõdemnatiõe q̃ actio cõsecutꝰ est altera actione. vt. ff. arborũ furtim cesa. l. j. Et appellatiõe arborũ etiã vites ꝓtinen tur. ff. de arbo. ceden. l. j. §. arboris. Itẽ cõtinenk edera q̃ imprope dicik arbor exiterꝑtatione ⁊ plerũq̃ arboribꝫ beret. ff. arbo. furtim cesarũ. l. vitẽ. ⁊ in glo. Etiã et arundo nõ male dicek arbor. ⁊ idẽ de salicto qñ iã radices ĩmisit. vt eadẽ. l. vitẽ. iuncta glo.

Actio caluisiana est ꝑ quam reuocank ea q̃ in fraudẽ creditoꝝ patroni libertꝰ alienauit. vt ibi etiam locum habeat actio fauiana. ff. de iure patrona. l. si libertꝰ. ꝑm Pla.

Actio fauiana ⁊ pauliana sic dicta sunt ab autoribꝫ eaꝝ inuentoribꝫ. Et habent locũ qñ debitor in fraudez creditoris alienauit ea q̃ alienata fuerũt creditori. vt reuocz ipsa alienatio. Dak etiã actio fauiana patrono ad reuocandũ alienata ꝑ libertũ vl̃ per debitorẽ in fraudẽ patroni vel creditoris ī qua veniũt fructus etiã post lit. ꝓtesta. ꝓcepti. vt notak. ff. si qđ in frau. patro. l. ij. et ibi ꝑ totũ. Hꝫ pauliana dak ꝓprie creditori ad reuocãda alienata in fraudẽ per debitorez ō q̃. ff. q̃ in frau. credi. l. j. §. fi. ⁊ l. boc factũ. in q̃ etiã veniũt fructus. vt eo. ti. l. ꝓtor. ait. §. hanc. ⁊. §. ꝓterea. qđ intellige iuxta le. fi. §. nõ solũ. eo. ti. de qb⁹ ambab⁹. ff. ō vsuca. l. videam⁹. §. in fauiana. Et insti. de actio. itẽ si qs in fraudẽ.

Actões ciuiles que sint ⁊ q̃t require ī speci. de acti. ⁊ except. ꝓponen. §. postremo. Et nota q̃ qñq̃ distinguik actio ciuilis cõtra criminalẽ ⁊ tunc idem est qđ actio intẽtata ꝑ aliq̃ interesse. Qñq̃ distinguik contra ꝓtoriam. tunc idem est qđ actio saffiria directa in re Pretoria aũt dicik que dak officio

iudicis. vt infra actiones ꝓtorie.

Actio comodati est triplex. scz directa. vtil'. ⁊ ꝓtraria. Unde directa cōpetit ei qui rem aliquā comodauit ꝯ ꝓmodatariū ad repetendū ipsam rē vt ei res ad eⁱ⁹ accessiōes restituant facto ⁊ expleto vsu ꝓpter quem comodata ē. ff. comoda. l. j. fm ꝑla. Actio comodati ꝓtraria ei cōpetit q̄ comodatū accepit in eū qui comodauit. ⁊ impēsas in re comodata factas veluti si egrū seruū curauit qđ nomine cibariorū ipendit non repetit. ff. como. l. in reb⁹. §. possum. cū. §. seqn̄ti. Actio comodati vtilis fm ꝑla. cōpetit vbi nō est vere comodatū. sed interp̄tatiue vt si amic⁹ ex ꝓfidētia rē amici ex ꝓpria auctoritate accepit. Et pone meli⁹ exēpluz p l. j. §. fi. cū. l. ij. ⁊. iij. in prin. ff. como.

Actio confessoria est que ꝓpetit ei qui dicit se habere ius vl' seruitutē per fundum viā eundi vel agēdi. vel altius edes suas leuandi. vl' quācūq; aliā seruitutē in re ipsi⁹ etiā inuito eo. Dec aūt actio in rem ōr vel realis. quia rē tuam corporalem scz ius eundi per fundū petis cuius ipsa seruitus sit icorporalis. vt. ff. si serui. vendi. l. ij. in prin. Et ōr cōfessoria. quia verbis affirmatiuis cōstituit. ⁊ ei⁹ ꝓtraria verbis negatiuis ꝓponit. que dicit actio negatoria fm ꝑla. ff. si serui. vendi. l. si quādoq; §. cum in domo. ⁊ ibi no. Unde actio negatoria cōpetit ei q̄ dicit aliquē nō habere ius vl' seruitutē ad aliquid qđ facere volebat alter et ipm per hanc actionē ꝓhibet. vt quādo dñs fundi intendat aduersus te solitum ire p funduz suum dicēs. Non est tibi ius ire p fundum meū. ⁊ hec actio similiter in rem dicitur. qz dñs fundi vendicat libertatē dū ipsam intentat verbis negatiuis. dicens q̄ alter nō habet ius eundi vl' agendi p fundū suum. nec altius edificandi edes ne luminib⁹ suis noceat. ⁊ sic p hanc dñs fundi ad ℞ agit. vt fundus suus declaret liber. ⁊ alter desistat et ꝓhibeat ne eum de cetero inquieret. ff. si serui. vendi. l. ij. ⁊. l. loci corpus. §. ꝓpetit. ⁊ insti. ō actio. §. ecōtra. Et actio nō cōpetit de dñio. sed ō iure p̄dioz. sicut ⁊ cōfessoria. vt in ꝑalle. l. ij. in prin. Et licet fm ꝑla. dicat ideo negatoria quia verbis negatiuis intentatur. Tamē contrariū notatur in. l. ij. ⁊. §. ecōtra supra alle. Hā queli/bet earū. s. actio cōfessoria et negatoria pōt dari p verba affirmatiua ⁊ etiā p negatiua Non ergo sumunt differentiā p formā verborū sed differūt ratione materie. Uñ breuiter cōcludendo siue p affirmationē siue p negationē dētur. tm̄ in hoc differūt. quia cōfessoria datur ad tuendā sibi seruitutem debitam. ⁊ negatoria dat ad tuendā sibi libertatē suam. Et notant doc. exempla in q̄bus ꝓfessoria intentat verbis negatiuis. et negatoria verbis affirmatiuis i. c. cū eccle sia sutrina. ō can. pos. et ꝓpe. vbi bona glo. de bis. ⁊ de iudi. in. c. examinata. et in dicta l. ij. ff. si serui. vendi.

Actio cōmunidiuidundo inter eos dat qui sine societate. nec ex cā hereditaria aliquid cōmune habēt vt id diuidat fm ꝑlacen. ⁊ Azo. habet ergo locū hec actio inter eos ad quos res aliqua cōmunis ptinet nō p societatē nec p hereditatē ad hoc q̄ res illa diuidat. Itē si ex ꝓtractu societat⁹ res illa sit cōis habet locū hec actio. ff. como. l. j. Et ō ista actiōe. ff. de iudi. l. in tribus.

Actio ꝓducti cōpetit ei qui ꝓdurit a locāte vl' locatore fundū vel p̄diū vel domū. ⁊ cōpetit ei ad hoc q̄ liceat sibi inhabitare vl' in vsu habere rē cōductā. etiā ꝓpetit ꝯ locatore si aliq̄s exp̄sas vtiles vl' necessarias ibi fecerit.

Actio directa ē q̄ aliq̄d directe petit i ius. vt ex comodato vl' deposito. ⁊ hmōi.

Actio vtilis est q̄ datur nō ex iure aliq̄ directo sed vtiliter ⁊ ex eq̄tate ꝓpetit. vt in publiciana. ⁊ hmōi fm ꝑla. ⁊ Azo. De ista actione vtili habet ⁊ notat. ff. de nego. gest. l. actio. et. ff. q̄dru. pau. fe. di. l. penl'. Et nota q̄ actio directa ⁊ vtil' eiusdē sunt effect⁹. vt in. l. actio. ꝑalle. ⁊ in. l. dñt. licz fm q̄sdam differāt. vt no. i. l. ex legato. C. de legi. ⁊ plene p Ly. l. j. C. de act. ⁊ obli. vñ directa dat fm ꝓba ⁊ mētē. vt interdictū. vñ vi directū dat tm̄ ꝯ spoliantē vl' mādantē seu ratā habentē spoliatōez suo noīe factā. qz ꝓba ⁊ intētio p̄torie ℞ volūt i hoc interdicto. scz idē interdictū vtile dat ex mēte tm̄ de eq̄tate q̄ dā nō virtute verborū. Datur etiā ꝓtra eū q̄ alias ex iusta causa rem possidet. nō tm̄ p dictis trib⁹ modis. sed forte possessionē vacuā intrauit vl' rem in domo sua inuenit credēs eē suā. de q̄ in. c. cū ad sedē. ō resti. spo. Et dicit Angel⁹ q̄ hñs ius vtile ⁊ intētans directū male libellat. et qñ in prin. detecta fuit ineptitudo succūbere debet.

Actio depositi ē duplex. s. directa ⁊ ꝓtraria.

Actio ꝺpoſiti directa ꝺpetit depoſitori ad repetendū depoſitū ⁊ acceſſiones eiꝰ ⁊ ꝺpetit in ſimplū niſi forte res ſint incēdio ruina naufragio depoſite. Hoc em̄ caſu q̄ depoſitū ſic receperit ſi negauerit ⁊ infitiet. ⁊ deꝺoc ꝺuincat in duplo ꝺdemnabit. hec pbant. ff. depoſiti. l. j. §. ait pretor. Sed actō depoſiti ⁊ria ꝺpetit ei penes quē res depoſita eſt ad petēdū ipēſas ſi q̄s circa rē ipenderit vt illas repetat vl̄ damnū datū p ſeruū depoſitū ſm̄ pla. De illa ⁊traria actione habet. ff. depoſi. l. apō. in pn. ⁊. l. actōne.

Actio de dolo ꝺpetit mihi quādo dānū dolo malo alicuius eſt mihi datū vl̄ ſi q̄s aduerſus me verſet doloſe cōſulēdo vl̄ malitioſe negocia mea adminiſtrando nec ſupeſt aliq̄ alia actio qua poſſum expiri. ff. de dolo. l. j. §. verba. ſed nō datur niſi duos aureos excedat. Hec autē nō datur liberis contra patres. ratio. quia odioſa eſt ⁊ in ea condemnatus infamis efficitur. Nec datur libertis cōtra patronos ſed loco eius datur actio in factum verbis ſic tꝑandis in conditione libelli in qua nulla eſt facienda mētio doli. hec pbant. ff. de dolo. l. ſi oleum §. fi. cum. l. ſe.

Actio de dolo ⁊ furto eoꝝ qui in miniſterio cauponū ſtabulariū. vel nauē exercent datur aduerſus ſtabularios ⁊ nautas. qui q̄ officio malorū hominū vtuntur in duplo ſeu in duplū tenent quo dolo vl̄ furtuꝝ cōmiſſuꝝ eſt in his rebꝰ q̄s ſaluas fore recepere. ff. furt. aduer. nau. cau. ſtabu. l. j. et infra actio in factum.

Actio de conſtituta pecunia cōpetit aduerſus eum qui ſine ſtipulatione conſtituit p ſe vel pro alio ſoluere. C. de cōſti. pecu. l. vj. nā omnia cōſtituere eſt debitorē ſe facere ſm̄ pla.

Actio in rem verſo datur aduerſus dominū vl̄ patrē ſi ſeruus vr filius pecuniaꝝ in rē patris vel dñi ipendit quā mutuo accepit. ff. de in rē ver. l. j. in pn.

Actio de tigno iūcto datur ei cuius tignuꝝ alieno edificio iniunctum eſt ab eo qui eſtimabat ſuū tignu eſſe. Si ꝺo ſciēs alienuꝝ id doloſe fecerit tenet de tigno imiſſo ⁊ furti. ⁊ actione ad exhibēdū. nō ꝙ tignū cogat eximere. ſed ꝙ interſit pſtare. Et hec pbantur. ff. de tig. iniūc. l. j. ⁊. ff. de rei vēdica. l. in rem. §. j. cum ibi no.

Actio de rebus eccleſiaſticis vēditis cuſtoꝺibꝰ earum datur aduerſus eoſ qui ſacras res emerunt circa formam nulla eis actōe relicta cōtra ſacroſanctas eccleſias de precio quod ꝺederunt repetendo. hec autem actio datur in factum cū res in aliam rem eſt mutata. vt ex phiola factus eſt cipbus. Si ꝺo in forma ſua ſit rei vendicatio locū habet. et ſi alienetur quod ex lege dat.

Actio de pauperie competit aduerſus euꝝ cuius animal damnū ꝺedit cōtra naturaꝝ ſui generis. verbi gratia. vt ſi equus nō ex loci angultia vl̄ nō inſtigatus calce percutiat. vel bos cornu petat ex naturali feritate. Necus tamē ſi inſtigatus vel ex loci angultia damnū ꝺederit in hmōi actionis cōdemnatione venit damni reſartio aut i ſolutione venit ex. l. xij. ta. noxe ꝺeditor. dñs em̄ noxali iudicio ſerui ſui nomine cōuentus. ſeruum actore noxe ꝺedēꝺo liberatur inſti. ꝺe noxa. act. §. j. ⁊ ſi aīalia noxe ꝺedāt proficiunt reo ad liberationē. inſti. ſi qua. pau. fe. ꝺi. Et vtrum malit vt ſoluēꝺo dānum ſufferat. aut alias pro noxa ꝺet aīal. hoc per eum ſtat. Et probant hec. ff. ſi qua pau. fe. ꝺi. l. j. in pri. ⁊inſti. e. ti. §. j. Et noxia ſignat delictū ſed delinquens vocatur noxa. inſti. ꝺ noxa. act. in glo. ℣. noxa. vñ ℣ſus. Noxia delictū delinquens noxa vocat. Et tamē ſepe vnuꝝ p reliquo, dicit ſeu accipit vt ibidem ꝺr.

Actio de appoſito vl̄ ſuſpēſo quo iter ē vulgo cuius caſus nocere poterit. dat aduerſus eum qui in ſubgrūda p tectone habet id appoſitum vl̄ ſuſpenſuꝝ quod nocere potuit cuius condemnatio eſt decem ſolidorum. ff. de his qui ꝺeie. ⁊ effu. l. ſi ꝺo. §. ait pretor.

Actio de effuſis ⁊ eiectis dat aduerſus euꝝ ex cuius habitatiōe vl̄ habitaculo aliquid effuſum vel eiectum eſt cōtra iter publicū. vnde damnū datum alicui tranſeunti reſtaurandū eſt in duplū ⁊ ſi liber homo ideo piſſe dicatur in q̄nq̄ginta aureos hec dat actio. Si ꝺo nociturū ē libero homini datur q̄ntum videt iudici ex bono ⁊ equo cōpenſatis impēſis fact⁊ ⁊ opib⁊ q̄bus eſt caritурus inutiliter. ff. de his q̄ ꝺeiecere. vel effu. l. j. in prin.

Actio edilicia competit multis modis. Et primo ſi res vēdita ſit redibita propter vicium ſiue morbum. nec tñ a vēditore reſtituitur precium emptori cum actionibus ⁊

alijs que ediles inhibent. z in hoc casu ē p/petua. de hac habeť. ff. de edi. edic. l. ediles in pn. §. j. z. fi. l. istud. ij. rñso. z l. redibitoria eo. ti. Secūdo ꝓpetit qñ fit. vt si res vendita nō placet vt reddať. z tūc est tpalis vsq; ad. lx. dies. vt. ff. eo. ti. l. ꝙ si nolit. §. si q̄d ita venerit. Tertio cōpetit si venditor nō vult tradere seruū vl' mancipiū vl' iumentū cū ornamēto cū q̄ ostēderat tpe vēditōis p ipso ornam̄to. vl' vt fiat redibitio rei pncipalis ꝓpter accessoria. z tūc ꝓpetit etiā vsq; ad lx. dies. ff. eo. ti. l. ediles. in pn. §. vendendi. Quarto ꝙo ꝓpetit qñ eo loco q̄ iter est vulgo hz q̄s canē. lupū. vrsum. aprū. verrē. pāterē. leonē ꝛc. vl' aīal aliud qđ nocere possz siue sit ligatū siue solutū. ff. eo. ti. l. hi em̄. § deinde aūt. vide de his Guil. in spe. in tractatu libel. de empt. z vendi. §. nūc dicēdū est.

Actio ō supficie in rē ꝓpetit ei q̄ supficiē hz in alieno solo noīe ꝓducti ad repetēdū supficiē si possederat. ff. de supfi. l. j. §. q̄ supficiē. in fi. z. §. ait ꝓtor. ꝙ. et sane.

Actio empti ꝓpetit emptori ad rē repetēdā quā emerat in q venit comodū qđ accessit Et si quid in spāli pacto cōpendiť in hac actione attendiť put q̄sq; sibi paciscit. ff. de actio. empti. l. emptor in pn. z inſti. de emp. z ven. §. sed nostra. in fi. huj' ꝓtraria ē actio vēditi q̄ ꝓpetit vēditori ad petendū p:reciū z interesse z vsuras tpe more put inter partes conuētū seu ꝓtractū est. De ista habeť in. l. iulian'. §. ex vendito. eo. ti. z de emp. z vē. inſti. in. §. palle. sed nr̄a.

Actio ex stipulatu nasciť cū de re certa in genere. sed incerta in specie fit stipulatō. vt inſti. de ꝙbo. obli. in pn. Hā si res esset simpl'r īcerta stipulatio nō valeret. ff. eo. ti. l. ita stipulat' in pn. Et stipulatio est ꝓcepta vt cū rūdes dare seruū. vl' spondes te factur̄ domū Et ptinet hec ad actōes in psonā q̄ oriunť ex ꝓtractu verborū. z hec colligunť. ff. de actio. l. j. §. j. z. l. actionū genera. §. ī pso/nā. z inſti. de obliga. §. fi. z ō actio. §. j. z. ꝙ. nāq; cū similib'. Et nota q̄ actio descēdēs ex stipulatōe nō habet dilationē anni sicut actio de dote. l. j. §. exactor. C. de re. vx. act. z. §. cū autē. ō hoc Bar. in. l. si diuortiū. ff. de verbo. ob.

Actiones ex ꝓtractu sicut de actionib' in psonā inſtj. de actio. §. j. que nascunť ex pacto siue pactū siue obligatio surgit exte vt cōditio certi. de numerata pecunia cōditio certitudinaria. Conditio ob cām. actio comodati. depositi. pignoraticia. de q̄b' oīb' suo loco dicetur. siue etiā ꝓsurgit obligatō ex verbis sicut in actiōe ex stipulatu q̄ndo res certa in stipulatōibus deducta ē. Siue etiā oriať obligatio ex literis de q̄b' conditio odio desidie dať in eū q̄ cū spe future numeratiōis scribit se debere qđ ei non est numeratū. Numeratōe aūt nō secuta īfra bienniū nō repetit cyrographū Et est ītroducta et exclusa exceptiōe nō numerate pecunie cū minime cogať soluere qđ scripsit se habere. siue etiā oriať obligatio ex cōsensu veluti. empti. venditi. locati. ꝓducti. pro socio. mādati. p̄scriptis verbis. z actio constituta pecuniaria. Necnō actio in factū. ō iureiur. Et de his actionibus in ꝓpr̄ijs locis ꝙm ordinē patebit. Et iste sunt species actionum in personā que ꝓriuntur ex contractu siue re. verbis. litteris. aut consensu obligatio oriatur. De quibus vide. ff. ō actio. z obli. l. j. z. ij. et institu. de obli. §. j. cum §. z ti. se. vsq; ad titu. de obliga. q̄ ex quasi ꝓtrac. nas.

Actōes ex q̄si ꝓtractu sunt de actōnibus in psonam. inſti. de actio. §. j. cum ibi no. que neq; ex pacto neq; ex maleficio oriunť. sed tamen maiorē habent cōuenientiā z affinitatem cum pactj q̄s cum maleficijs. et sunt iste. s. conditio inōbiti. conditio libere actionis.

Actio negociorū gestorum. tutele. subsidiaria. cōmunidiuidūdo. finiū regudorum. familieherciscunde. petitio hereditatj' directa z vtilis possessoria. fideicōmissaria. et actio ex testamēto. De his omnibus. ff. de actio. z obli. l. de maleficijs. §. si quis seqntis. z. §. se. inſti. de obli. q̄ ex quasi ꝓtractu nas. cū ibidē no.

Actio de peculio z qđ iussu z de in rē verso actō tributaria institoria exercitoria actō funeraria ad exhibēdū. ō tigno iniūcto. actō ī factū de rei vēdicatōe. actio de pauperie. interdu quor̄ bonor̄. vti possidetj'. vtrobi. interdictū salutianum De q̄bus oīb' rēgre ī loco suo.

Actiones vel obligatiōes ex maleficio sunt actiones in psonam. inſti. de actio. §. j. cuj' ibi notatis. Quibus delicta hoīm coercēť qđ publice vtilitatj' interest. ff. de fideiusso. l. si aureo. §. fi. z. ff. ad. l. aq̄l. l. ita vulnerat'.

cũ sil'ib'. vt est ꝓditio rei furtiue. Actio arborũ furtim cesaꝝ. actio furti. actio vi bonoꝝ raptoꝝ. actio legis acq̃lie. actio iniuriarũ. qđ metus cã. de dolo. actio serui corrupti. actio reꝝ amotaꝝ. ꝓditio ob turpem cãm. interdictũ vñ vi. interdictũ qđ vi aut clã. interdictũ de libero hoīe exhibẽdo. de vxore ducẽda. de liberis exhibẽdis. interdictũ q̃ꝝ legatorũ. interdictũ phibitoriuꝫ ne q̃d in flumĩe ripa ne publica. interdictũ de itinere actuq̃ priuato. De q̃b oĩb require de. J. loco suo.

Actiões vl' obligatiões ex q̃si maleficio sũt actiones in psonã. insti. de actio. §. j. q̃ neq̃ ad pacta accedunt neq̃ ad maleficia. sunt tñ similiores maleficijs q̃ꝫ pactis. vt actio in factũ aduersus iudicẽ q̃ litẽ fecit suam. z actio in factũ de eiectis z effusis. Et actio ĩ factũ de dolo z furto eoꝝ q̃ ministeriũ cauponũ. aut stabulariũ. aut nauẽ exercent. ff. de actioni. z obli. l. ex maleficijs. §. si iudex vsq̃ ad fi. z insti. de obli. q̃ ex q̃i male. nas. p totum.

Actio exercitoria fm Azo. in sum. co. ti. dat ꝓtra habẽtib' cũ mgro nauis ꝓpter nauigãdi necessitatẽ ꝫ exercitatorẽ nauis q̃ magistrũ naui ꝓposuit quẽ equũ fuit teneri vt teneat q̃institorẽ taberne vel negocio ꝓposuit. ff. de exercita. actio. l. j. Hec ergo actio nõ datur ꝓtra magistrũ nauis. sed ꝓtra eũ q̃ magistrũ nauis ꝓposuit in eã cãm in quã ꝓpositus est exp̃sse vl' tacite. vt in ea. l. j. §. ñ aũt z. §. ꝓpositio igit̃. Est aũt mgr̃ cui tot⁹ navis anchora z cura mãdata est. l. j. §. magistrũ nauis. q̃ in vulgari lõbardoꝝ z puincialiũ comit⁹ dr. z in theuthonico et in alamanico sturman dr. Nec distinguit̃ an iste magister sit liber vl' seruus. maior vl' mior Et sibi imputat̃ q̃ eum ꝓposuit. vt. l. j. ꝑ legata. §. cuius aũt cõditionis. Sed exercitor dr is ad quẽ obuẽtões q̃tidiane aut redditus q̃stus z vtilitates nauis pueniũt z ptinẽt. vt ea lege. §. exercitatorẽ siue ver⁹ dñs nauis sit siue a dño nauis conduxerit ad tempus vel in ꝑpetuum. vt dicitur ibidem.

Actio estimatoria vl' extimatoria. id ẽ actio ꝓscriptis ꝓbis sic cognoiata est actio q̃ extimato ꝓponit̃ gratia dubitatiois tollende q̃n res estimata vendẽda dat̃. Dubitatum em̃ est. an ex vendito sit actio. an ex locato. an ex ꝓducto. an mãdati. vt si rẽ meã do tibi z estimo vt eã vẽdas ꝓ decẽ. z inde decẽ reddas mihi aut rez. vt no. ff. de exti. act. in rubro. z. l. j. z insti. de actio. §. actionũ.

Actio ex testamẽto. non solũ scripto heredi ꝓpetit ad petendũ hereditatẽ. Sed etiam contra heredẽ scriptũ legatarijs z fideicõmissarijs. C. cõia dle. z fideicõmiss. l. j. Et sapit naturam actionis bonefidei. l. in minorum. C. ex q̃ ca. in inte. ref. nõ est ne. Tamẽ dicit Bar. q̃ reuera est stricti iuris cũ non numeret̃ inter actiones bonefidei in. §. actionũ. insti. de acti. vt no. ipse in. l. hmõi. §. edes. ff. de leg. j.

Actio familie herciscũde inter eos cõpetit q̃ cõem habẽt hereditatẽ diuidendaꝝ. ff. fa. herciss. l. j. z. ij. Et dicit̃ familie herciscunde id est hereditatis diuidẽde fm Azo. ĩ sum. vt no. ff. co. ti. in rubro. Nomẽ aũt familia q̃ñq̃ ponit̃ ꝑ cognatõne. vt cum dicitur. illi sunt de familia ꝑami. Et q̃ñq̃ ꝑ seruitute z potestate. vt cũ dr ꝑfamilias. filiusfamilias. hic tñ ꝑ substãtia z hereditate. vt C. de ꝓbo. sig. l. fi. Sed hercisco est ꝓbum grecũ idẽ qđ diuido. inde herciscũde. id ẽ diuidẽde no. glo. ff. e. ti. ĩ rubri. Et vtimur hoc verbo sicut repimus apud antiquos. q̃ gerũdia sua pnũciabãt in vndo. vt legũdo. audiundo. diuidũdo. herciscundo fm Azo. in sum. sua. Et ita etiam hodie dicere possumus. familieherciscũde ꝑ familieherciscẽde.

Actio fauiana z pauliana habite sunt supra circa actionẽ caluisianã.

Actio finiũ regundoꝝ cõpetit finib' ad diffinguendũ vel ad iudicandum. ff. co. ti. l. j. §. iudici. l. se. inter eos q̃ agros cõfines hñt vl' ꝑdia. insti. de actio. §. itẽ finiũ regũdoꝝ z bz locũ in rusticis ꝑdijs tm̃. ff. co. ti. l. ij. z nõ in vrbanis. q̃ vrbana ꝑdia nõ sunt ꝓfinia sed vicina. q̃ parietib' distĩgui ꝓsueuere. sed ꝓfinia dicim⁹ q̃ adeo sũt pria. vt nul⁹ paries in medio interponat̃. ff. e. ti. l. sed z si loci. §. ĩ iudicio. cũ ibi nota. Urbana ꝑdia dicunt̃ oĩa ꝑdia q̃ habẽt edificia etiã si sint ĩ villa. q̃ vrbanũ ꝑdiũ ñ fac̃ loc⁹. sz materia hitãdi cã facta. Uñ si in vrbe edificiũ cã nõ habitandi sed gratia reponẽdoꝝ fructuũ fiat. dicet̃ ꝑdiũ rusticũ. Sz z horti in edificijs ꝓstituti nisi pl'imũ sint redditꝰ vinearũ forte. z sic alitoꝛie ꝓtinent̃ appellatione vrbãoꝝ ꝑdioꝝ. ff. de ſ. sig. l. vrbana Rustica aũt ꝑdia vocant̃ agri ñ hñtes edificia

Et si inter te z me ꝺtra quē ago finiū regū/ doꝝ via publica vl̃ publicū iter venit ñ hz locū hec actio. qz ꝓfiniū nō intelligit. secꝰ si riuus ꝑuatus interuenerit. qz finiū regun doꝝ agi pōt ꝓtra dñm riui. ff. co. ti. l. sed et z loci. §. fi. cū. l. seq. z ibi no. Est aūt hec actio duplex. qz vterqz est actoꝝ z reꝰ. de pba. ex literis. ff. eo. ti. l. iudiciū. ſ. ꝯmunidiuidūdo z familieherciscūde. z. l. it̃ coheredes. §. si familie. ff. eo. Itē est mixta. qz est in rem z in ꝑsonā. insti. de actio. §. quedā ergo. z. §. itē finiū regundoꝝ.

Actio funeraria ꝓtra heredē bonoꝝ vel possessoꝝ dat̃. ff. de relī. et sumpti. fune. l. z si qs. §. fi. z dat̃ ei q̄ funerauit. vt non heres defuncti. sed cā pietatis. ff. eo. ti. l. sed interdum. z. §. si quis. cū ibi no. p hanc em̄ acti/onē veniūt reficiende expēse ibidē a funeratoꝝ facte.

Actio furti manifesti ſm Azo. locum habz qñ fur rē tenēs vilus vl̃ deꝑhēsus fuerit siue in publico siue i ꝑuato vl̃ a dño vl̃ alio anteqz ꝓueniat ad locū quo ꝓferre rē desti nauit. Si talis deꝑhēdat̃ vl̃ cū re videat̃. et ad euz deꝑhendēdū occursum sit ei licet abiecto furto aufugerit furti manifesti te/neꝰ. l. si qs. §. cēsus. ff. eo. ti. nisi furripiētis mutet̃ status. vt tu mihi furripuisti in ser/uitute. z manumissus furto deꝑhēderꝫ cū re furtiua. vl̃ si tu ꝓtuleris q̄ destinabas te neris furti nō manifesti. tūc em̄ deꝑhēderꝫ cū re furtiua ꝑusqz eo loco ꝓtuleꝝ q̄ destīa ueras illo die manere, cū furto tunc fur es manifestꝰ. Hec oīa dicunt̃. ff. ꝺ fur. z ꝺ pe. dist. ꝓ. c. vulgaris. vtz q̄ ptē acerui frumēti furat̃ totiꝰ acerui furtum faciat. z dat̃ actio furti manifesti in quadruplū. insti. ꝺ obli. q̄ ex male. §. pena manifesti.

Actio furti nō manifesti ꝓpetit qñcūqz p̄di/ctꝫ modis furtū nō manifestū. ꝓbat̃. ff. e. ti. l. manifestū. vlti. ꝺ obli. q̄ ex ma. nal. §. nec manifestū. Et etiā si vidisti furtū fieri te tñ ab scōdisti cū furtū faceret ne te occideret ñ ē manifestū. ff. eo ti. l. si quis i seruitute. §. ce/terū. Et dat̃ hec actio in duplū. insti. ꝺ obli. q̄ ex ma. na. §. pena. p̄alle.

Actiones hereditarie dicunt̃ que trāseunt ad heredes vel ꝓheredes. ſm Azo. Itez q̄ ab heredibꝫ incipiūt vl̃ ꝓheredes. Ut aūt plene sciat̃ q̄ trāseūt ad heredes vel nō. di/stingue. aut nascit̃ actio ex maleficio vl̃ q̄si aut ex ꝓtractu vel q̄si. put. pseq̄t̃ Azo i sum. eo ti. z ſm pla. in sum. sua eo. ti. his actiōibꝫ ꝓueniūt hi q̄ succedūt in ius. z nō hi q̄ succedūt in rē. vt donatarij vl̃ legatarij

Actio i factū aduersus iudicē q̄ lītē fecē suaz dat̃ aduersus iudicē q̄ ꝑ impitiā male iudicauit inqꝫtū iudicat religioneꝫ videbit̃ esse ex q̄si maleficio. ilti. ꝺ obli. q̄ ex q̄si ma. nal. in ꝑn. z. ff. de va. et extraoꝝ. cog. l. fi. Si ꝯ dolo malo iudicauit ꝑe est ex maleficio obligatꝰ actiōe in factū vl̃ actione de dolo ad oē interesse ei quē lesit z infamis est. Itē te/neꝰ crimīe falsi q̄ penā deportatiōis vl̃ ulti mi supplicij cōtinet. ſm Azo. ꝑbanꝰ bec. C. ꝺ pe. iudi. q̄ male iudi. l. q̄. z ibi no. in glo. fi. iūcta auc. nouo iure ibidē posita. z. l. si fili/us familias. ff. de iudi. Iudex aūt eccl̃iasti/cus male inductꝰ p gr̄az vl̃ p sordes ab exe cutiōe officij p ānū ē suspēsus ad extiatōeꝫ pti quā lesit nihilominꝰ ꝓdēnādꝰ. Et si du rante suspēsiōe se diuinis īgesserit irregl̃a/ris est. nec cū eo nisi p sedem apostolicā po terit dispēsari. vt i c. cū et̃ni. de re. iudi. l. vj.

Actio in factū ꝺ eo qꝺ certo loco ꝺz vbi ali q̄d est pmissum dari certo loco si iudicium in illo loco ꝓtitui nō possit. introducta tñ est q̄da actio arbitraria vt possit etiā i alio loco agi. Prętoꝝ em̄ iniquū esse arbitratur ñ posse ꝓuenire debitoꝝ ei alio loco q̄ i lo co destinato solutoi. z hec actio arbitraria ex sui nata ē stricti iurꝫ in q̄ habita ꝓsidera tōe aliaꝝ actionū stricti iurꝫ q̄cq̄d eēt omis sum ꝺberet haberi omissuz. tñ in illa venit etiā q̄cq̄d equū z iustū visuz fuerit religiōi iudicātꝫ. z ꝓpt̃ ꝺ appellat̃ hec actio arbitra/ria irregl̃aris. qz ꝺ naturā aliaꝝ actionum stricti iurꝫ ē. z boc ē qꝺ dic glo. ī rubrica. ff ꝺ eo qꝺ certo loco q̄d sit actio irregularis

Actio in factū ex edicto ꝓtoris de alienatōe iudicij mutādi cā facta dat̃ ei i cuiꝰ fraudeꝫ z illusionē facta est alienatioꝝ suis heredi/bus aduersus eū qui rē alienauit quē ad i/teresse ꝓuenit q̄nti interest actoris coꝝā oꝝ dinario vl̃ delegato. de qua Hoff. i sum. de alie. iudi. mu. cā fac. z. c. j. eo. ti. in glo.

Actio in factū de dolo z furto eoꝝ q̄ꝝmini sterio qs cauponē aut naue vl̃ stabulū ex/ercet dat̃ aduersus eos q̄ ꝓsunt cayponi aut naui vel stabulo. q̄ quoniā officio ma/loꝝ hominū vtunt̃ i duplo tenent̃ qꝺ do/lo aut furto eoꝝ ꝓmissum est in his rebus q̄s saluas foꝛe receꝑunt. ff. nau. cau. sta. l. j. ī ꝑn. z. §. idem pompinꝰ. z. l. et ita. §. idem. et

§.ait prętor.iũcta.l.fi.§.hec actio.e.ti. ꝛ.ff. fur.aduer.nau.ca.sta.l.j.ꝛ instī.de obl.q̃ ex man.nasc̃ §.item exercitor.

Actio in psonã dr ꝓditio qñ ꝓtẽdis aliquẽ dare aut facere tibi oportere. Qñ ꝙ agis vt restituat tibi res tua.ꝛ spẽale nomẽ accipit ꝛ in deposito dr simplr actio psonalis ꝛ no ꝓditio. Hoc aut nomẽ ꝓditio ind descẽdebat.qr oliz iudicia erãt ordiaria.et certa ꝓba.ꝛ q̃ oportuit ꝓdici.i.simlr dici. vt si ꝗs caderet a sillaba caderet a tota cã Sz post ea ille solẽnitates in dissuetudinẽ abierũt. attñ nomẽ remãsit vt adhuc ꝛ psonales actiones q̃ solẽnibꝫ ꝙbis interp̃tabant condiciões vocent.ꝛ hec colligunt instī.de act.§ appellam⁹.cũ ibi nota.et.ff.eo.ti.l.actionũ genera. Et hazꝫ actionũ genera q̃dã nascũtur ex ꝓtractu.quedã ex q̃ ꝛctu.q̃dã ex mãleficio ꝛ q̃si male.instī.dr obli.§.sequẽs.ꝛ dr act.§.oĩm. Require scz de oibꝫ his supꝫ actiones ex ꝓtractu.

Actio in rẽ dr vendicatio rei.s.qñ dicꝫ rem de q agit tua esse.ꝛ aduersarius dicẽ vl̃ ostẽdit ipam rem esse suã.ff.de actio.ꝛ oblig.l. actionũ genera.ꝛ instī.eo.ti.§.appellamus ꝑallegato. Et hazꝫ actionũ .alia est directa in rem actio vt rei vẽdicatio actõ ꝓfessoria ꝛ negatoria. Alia est actio in rẽ vtilis ſq̃ sũt actiones de dñio nõ directe sed vtiles ſq̃ ex eq̃tate dant.qñqꝫ nõ dñis.vt sunt publiciane q̃ ex aduersis causis ꝓpetũt. Et actio p quã q̃ritur an actor iurauit.et actio in rẽ dr supficie.ꝛ actio fauiana.ꝛ pauliana ꝛ calusiana.ꝛ actio in rẽ q̃ ꝓpetit int̃ dñm tabule ꝛ pictorẽ. Sũt ꝛ alie in rẽ actiones in q̃bꝫ nõ dr dñio sed dr pignore agit.sicut seruiana ꝛ q̃i seruiana.de q̃bꝫ vide loco suo. Et nota q actio psonalis nõ sequit̃ funduz.ff. de ꝓtrahẽ.emp.ꝛ vẽdi.l.min⁹.§.luti⁹ tin⁹. ff.ad trebel.l.j.§.si odio.ff.de iudi.l.fideicõmissum.§.tractatũ.C.de ser.l.ñ.§.pinde.et ff.dr ali.iudi.mu.cau.fac.l.iij.§.op⁹.in glo. p Dy.in.l.fi.ff.de no.ope.nũc. Jtẽ actio psonalis est ita affixa ossibꝫ creditoris q̃ i aliũ transferre nõ pt.nisi fictõe iuris.ff.dr pecu.l.si quis ergo.

Actio iniuriaꝝ cõpetit ei q̃ iniuriã passus ẽ vt nota.instī.de iniu.in rubrica .cõtra eũ q̃ intulit iniuriã.vl̃ inferri pcurauit.instī.eo. ti.§.nõ solũ.ꝛ pulsauit.vl̃ verberauit.vl̃ famosum carmẽ ad alteri⁹ contumeliã scripsit vl̃ q̃quo mõ iniuria aliquẽ affecit.instī.e.ti. §.iniuria. Jn q̃ iudex ꝓdẽnauit q̃nti actor iurauerit se nolle illã iniuriã sustinuisse p̃missa tñ iudicis taxatiõe.instī.e.ti.§.pena. ꝛ.ff.eo.ti.l.institutionibꝫ. Quidã em dicũt q iurare debet poti⁹ de suo ꝓdidisse tantũ vl̃ tantũ q̃ talẽ iniuriã sustinuisse. Et hoc videt approbare Hostiẽn.in sum. de iiur.ꝛ dã.dato.ꝛ Specu.eo.ti. Alij dicũt q suffici at eũ iurare sic.q nollet lucrari tantũ vel tantũ p eo q talẽ iniuriã sustineret vl̃ sustinuisset. Primũ tñ videt veri⁹ ꝛ actio iurium arũ ex pacto nõ nascitur.sz ex ꝓtumelia.l. si vnus.§.sed si pactũ.ff.e.ti.vbi tex.inq̃t.illa nõ ei ex pacto iuriaꝝ nascit actio.sed ex cõtumelia.ꝛ ex bono ꝛ eq̃ ꝛ dissimulatõe abolet. Nã si q̃s iuriã reliq̃rit. Jb̃ ẽ si statim pas sus ad animũ nõ revocauerit.postea ex penitentia remissam iniuriã nõ poterit recolere.l.ñ solũ.§.j.ff.dr iiur.ꝛ neq̃ ĩ heredẽ neq̃ ĩ heredibꝫ dat.l.iniuriaꝝ actio.ff.e.ti.

Actio institoria ſm Azo.dat ei q̃ cũ aliq̃ cõtraxit in illa negociatiõe in q̃ ꝓpositus est ꝑ eũ q ꝓposuit aliquã statione vl̃ negociationem gerẽdo de ꝓtrahẽtibꝫ cũ ꝓposito. siue ꝓpositus sit expssus siue tacit⁹.vt.ff. de instī. act.l.j.ꝛ ij.ꝛ.l.ait.§.nõ tñ.cũ ibi no.ꝛ dr institoria ab institore ꝓposito tanq̃ exercitoria noiet a ꝓponẽte.instī.qd̃ cũ eo.§.exercitoria.ꝛ.§.se. Nã institor dict⁹ est ex eo q negocio gerẽdo instet.nec refert an tabernis sit ꝓpositus vl̃ cuicqꝫ alteri negociationi.vt.ff. eo.ti.l.q̃cũq̃.ꝛ.l.institor.ꝛ institor dr ille q̃ tabernis vinis vendendis vel alicui alteri negociationi ꝓpositus est.

Actio legꝫ aq̃lie duo ꝓtinet capita vel tria. licet vnũ nõ sit in vsu.vt.ff.eo.ti.l.si seruus seruũ.§.huius legis.ꝛ instī.eo.ti. Primuꝫ caput est de seruis occisis vel quadrupedibus.q̃ numero pecudũ ꝓtinent.vt in.l.aquilia.ff.eo.ti.vbi dr de aialibus q̃ ꝓgregatim habent ꝛ pascũt.sicut oues capre ꝛ eq̃muli.ꝛ boues.ꝛ asini. Et ſm labeonẽ sues sed nõ canes. Et lõge min⁹ bestie. fere. vrsi ꝛ leones.ꝛc.sed elephãtes ꝛ cameli q̃i mixti sunt. Et iõ ꝑmo capite eos ꝓtinere oportet quo casu tanti fit condemnatio quanti plurimi ipsa res valuit anno preterito.vt ĩ dicta.l.aq̃lia.ff.eo.ti.ꝛ instī.eo.ti.in prĩcipio. Secundũ caput qđ nõ est in vsu.hoc nõ ponitur.vt.ff.eo.l.si seruus.in.§.huius prẽallegato.vbi dicitur huius legis.secundum quidem caput in dissuetudinez abijt.

Sed tertiū caput huius legis est de eis vulneratis feris bestijs occisis ceterisq; rebus ruptis. vt veste vase. et similib⁹. Quo casu q̄ ꝓdemnak qui damnū dedit q̄nti res fuit triginta dieb⁹ retro rei p̄cium z valorē esti mādo. vt dicta. l. si seru⁹ seruū. §. tertio aūt capite. z insti. eo. §. capite tertio. cū. §. sequēti. Et in hac actione si q̄s damnū se dedisse inficiak. id est negat. cōdemnak in duplum ff. eo. l. j. §. j. Dicik aūt hec acquilia ab acq̄lio plebis tribuno. fm ysido. li. v. q̄ ipsaz in mōte Auentino tpe discordie populi z plebis cōstituit. ff. eo. l. j. est postmodū concordia facta vice legis est habita.

Actio mādati directa ꝓpetit mādatori z ei⁹ heredi. ff. eo. ti. li ꝓo. §. fi. z l. ii mādato titu. p̄mo responso. z. §. j. Cōtra mādatariū vel procuratorē post mādatum susceptū. ff. eo. l. si remunerandi. §. j. Et inq̄tum interest id factū esse quod mādauit. puta mādauit vt fundū emeres si mea intererat emi. tenebaris post mādatū susceptū. tū si eundē fundum egoipse emo vl' alius mihi. neq; interest aliud. cessabit hec actio fm Azo. ff. e. ti. l. si ꝓcuratorē. §. mādati actio.

Actio mādati cōtraria cōpetit mandatario ff. eo. ti. l. ii ꝓo nō remuneradi. §. contrario vel ꝓcuratori ad expēsas aduersus māda/torē q̄tenus fines nō est egressus. Si vero aliq̄d erogauerit vtilit⁹ in eo nō habet mandati iudicium. sed tm̄ negociorū gestorū. fm Har. licet Jo. z accur. ꝓtra. put legi. z nota. insti. eo. ti. §. is qui. z ff. eo. l. sed ꝓculus. cū. l. seq̄n. in ꝓncipio. z. C. de negocijs gestis l. fi. in glo. vltima. Si ꝓo mādauerim tibi vt mihi fundū emeres. etiā si nōdum p̄ciū solueris ages mecū mādati. vt suscipiā obligationē q̄ teneris venditori. Nā z ego agere possum vt cedas mihi actionē empti. ff. eo. ti. l. si mandato meo. p̄mo responso. Cōpetit ergo brevit⁹ actio mādati directa contra illū qui mandatū suscepit ad implēduz cū p̄mo cogi nō posset q⁹ suscipet mādatuz inq̄tum interfuit mandatoris factū fuisse qō mādak. Et rursus ipi mādatario q̄ mādatū suscepit cōpetit actio mādati contraria ad impensas si q̄s fecit rōne mādati suscepti si fines mādati nō excessit. sed si mādatū excessisset in expensis factis nō repetet ipsas p hmōi actionem.

Actio negatoria. require supra actio cōfessoria.

Actio negociorū gestorū duplex est. scz directa z ꝓtraria. vn actio negociorū gestorum directa est q agit dns rei geste ꝓ eū q̄ negotia ei⁹ gessit. vt administrationis rōnem reddat. vt puta si ego fui ables et negocia mea ceperūt esse deserta z male se habebāt. tu h̄ vidēs absq; mādato a me recepto mei contēplatiōe et amicicia quā ad me habes gerebas negocia mea. mihi dak hec actio negociorū gestorū directa ad h̄ vt reddas mihi rōnem administratōis. vt. ff. de nego. ge. l. ij. z insti. de ob. q̄ ex q̄si cō. na. §. j. z. §. sicut.

Actio negociorū gestorū ꝓtraria cōpetit illi q̄ sine mādato se imiscuit alienis negocijs geredis aduersus dnm negociorū ad repetendū expēsas negociorū gestatione factas Et veniunt ota q̄ expendit de suo necessario vl' vtiliter nō tū voluptuose. z hec colligunk. ff. eo. ti. l. ij. cū ibi nota.

Actio de peculio vel peculieten⁹ competit ei q̄ cū filiofamilias vl' ꝓuo peculiū habētibus cōtraxit. ff. qō cū eo. l. j. cū se. Que post morte filij vel serui est annalis z nō p⁹ emācipationē. manumissionē. vl' alienationez. ff. q̄n actio ō pe. est anna. l. j. §. q̄diu. vbi dicik. q̄diu fili⁹ vl' seru⁹ i ptāte est de peculio actio ꝓpetua est. p⁹ morte aūt ei⁹ vel postq̄ emācipatus. manumissus. alienatus vel fuerit tpalis esse incipit. i. annalis. z ꝓpetit h̄ actio aduersus dnm vel patrez. vt nota. ff. de pecu. l. j. §. verba.

Actio noxalis. fm azo. ōr actio q̄ nascik vl' orit ex delictis ꝓuoz. ff. e. ti. l. j. z insti. eo. ti. in ꝓn. Et ōr noxalis a noxia qō ꝓcat ipm delictū. vl' a noxa qō ōr ipse delinquēs. ꝓsus Noxia delictū delinquens noxa vocak.

Actio pignoraticia directa ꝓpetit debitori ꝓtra creditorē. insti. q. mo. recōtra. obliga. §. fi. vel ꝓtra eius tutorē vl' curatorē si pignora acceperunt. ff. eo. ti. l. si solutū. §. fi. et hz locū soluto debito z alit satisfacto quē admodū voluit creditor licet nō sit solutū vt si pignora alia data sunt creditori vt a p̄mis recedat. vl' fideiussores siue res alias. vel p̄cium vel etiam nuda ꝓmissio sine precio vl' pacto. Quoties em̄ vult creditor recedere a pignore videtur satisfactū si vt ipse velit vl' voluit cautū est licz in boc deceptus sit sui facilitate fm Azo. vt. ff. e. ti. l. si rem. §. emens. z l. necessarias. §. si vnus.

Per hanc ergo actionē debitor repetit expensas si q̄s fecit in re pignorata obligata.

nisi ea dē res sit ampla ⁊ ad modicū etiā fuerit alīꝰ pignorata quasi in nullo captus sit qui pignora secundo loco accepit.

Actio pignoraticia contraria dat creditori cōtra debitorē. ⁊ datur ad mḷta. Si eīm decipiat a debitore vl̄ ipsa re vel eius ꝓposito quia obligauit rē alienā vl̄ alīꝰ pignoratā. ff. eo. ti. l. tutor §. ꝯtraria iūcta. l. si quis i pignore. §. fi. Et si debitor malicioſe ꝑstatus sit obligādo ea vel stannū ꝓ auro vel argento. ff. eo. ti. l. j. §. si q̄s. ⁊ in. §. palle. l. si q̄s in pignore. q̄. reſponſo. vel si obligauit seruū p quē damnū datū est. puta furtum. vl̄ aliud hmōi. ⁊ hoc si sciuit tenet in solidū. i. in totū. ſecus si ignorauit. q⁹ tūc liberabit noxe deditiōe ſcz dando seruū p noxa. In his ꝓpetit hec actio ſm Azo. et alios. Hec ꝓbant. ff. eo. ti. l. si seruus pignori. Itez ſm Azo. agit creditor actōe pignoraticia si seruos pignoratos artificiꝰ instruxit si incerāt in breui anteq̄ pignorarent. vl̄ debitoris volūtate creditor eos īstruxit. Sed si nihil horū intercessit si quid artificiꝰ necessariꝰ eos īstruxit ſm Azo. erit actio cōtraria. ff. eo. ti. l. si seruus.

Actio aūt pignoraticia vtilis ſm pla. dat ei q̄ impignorauit re aliena sine ꝓsensu dñi. ⁊ postea dñs pignoris est. ff. eo. ti. l. re aliena. ⁊. ff. de pigno. l. j. §. j. ⁊. l. si ticio. cū seq. ⁊ taz directa q̄z illa dat ꝓncipali ⁊ suis heredibus. ⁊ cōtra heredes creditoris. vt p̄t ꝑba/ri instit. de ꝓpe. ⁊ tē. act. §. nō autē iūcta. l. ex ꝯtractu. ff. ō act. ⁊ obli. ⁊ li. j. §. creditor. ⁊ instit. q̄. mo. recōtra. obli. §. fi.

Actio p quaz q̄rit an actor iurauerit ſm q̄ſdā dat ei q̄ cū peteret rē suā delato sibi iureiurādo ab aduersario eā suā esse iurauit. Ab eo eīm rem suā petit actione in factuz q̄ iurauit suā esse. ff. de iureiu. l. nā postea. §. j. ⁊. §. fi. Si ꝓ rē suam sibi traditam postea amisit. ⁊ ille q̄ detulit iuramētū eā nact⁹ sit aduersus eū publiciana ꝓpetit actio. ex li. feu. de publi. ac. l. eū q̄. §. petēti. vbi ōz. Si mihi petēti rē iuramentū detuleris. Juraueroq̄z rē meā esse cōpetit mihi publiciana si aduersus te tm̄. quō ꝫ debeat itelligi ibi no. plene. ⁊ solet iuriurādū referri ei q̄ detulit. C. de re. credi. l. generaḷr. §. oē. ꝑ. sed iuramēto.

Actiones p̄iudiciales in rē esse dicunt. per quas querit. an q̄s liber sit. an libert⁹. et in parte agnoſcēdo. vt in. §. p̄iudiciales. isti. de actio. Sz illa p quā q̄rit. an aliq̄s sit liber partiz ciuilē cām obtinet. parti p̄toriā. Ciuilē aūt ſm formā dominū q̄ in ea directe agit. Et p̄toriā ſm formā ⁊ modū petēdi. q⁹ tuū a teipso nō ab alio petit possessore. Cetere ꝓ due formā capiunt ex p̄toria iurisdictōe. ⁊ in rē dicunt esse ad istar actionū de seruitute. q⁹ in hac de iure patronatus in re. in illo ꝓprietatis iure agit. ⁊ p̄iudiciales dicunt. q⁹ quēadmodū exceptiones actionibus opponunt. ⁊ aī p̄mā questiōez terminant. Si aūt quare nō exceptiōes sz actiones dicant q̄s q̄rat hāc cām accipiat. q⁹ nō est exceptio nisi sit actionis exclusio. Ne ꝓ p̄iudiciales nullā actōez excludunt sed nō ꝓpetere dicūt. ⁊ iō actiones dicunt ⁊ nō exceptiones. verbi gratia p̄iudiciales actiones p tanto dici possunt q⁹ in ipis tractatur de magno p̄iudicio. vel q̄a questio/ni mote p̄iudicant vt agis ꝓtra me ⁊ aliq̄d petis oppono tibi questionē status dicēdo q⁹ es filius meus vl̄ seruꝰ in potestate mea constitutus aut libertus. ⁊ sic de consimilibus. Et p̄iudicabit actōni tue ꝓtra me mote. Sunt ⁊ alie in rem actiones in quibus non dicit de dominio sed de iure pignoris agitur. vt seruiana ⁊ quasi seruiana. reqre ī loco suo.

Actio p̄ſcriptis verbis ex contractibꝰ innominatis defendit vbi. j. ciuilis causa subest sufficiens ad actionē introducendā. ⁊ cum negocium nō cadit in certū ⁊ ſpāle nomen cōtractus. nec causa huiusmodi actōis exp/primit. cetere hmōi actiones exprimūtur sic do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Ex q̄bus nascit actio p̄ſcriptis ꝓbis notata. alias ciuilis. Qñ mihi aliq̄d adest vl̄ abest vl̄ affuturū est. nec tibi adest nec affuturū est. aut mihi nō abest. nec tibi adest. aut si nec tibi adsit. nec mihi absit. et cesses implere q̄ ꝓuenit int nos. ego autē feci in subsidiū intētat actio de dolo Nam vbi vnꝰ cessat implere quod in se est quod promisit altero implente. locuz habet hec actio.

Actōes p̄toriē q̄ sunt et q̄t. Require ī spe. ti de act. seu peti. ꝓpo. §. postremo. Dicunt aūt p̄torie ſm Azo. q⁹ a ꝓtore sunt īducte. vt instit. de actio. in ſumma ſm eūdem.

Actio pro socio que ex ꝯtractu p̄te directa ē competit ab vſufructu que ſolus alter socioꝝ ꝓcipit vl̄ ſi doluz cōmiſit in rebꝰ coīb⁹.

Nam locū habet qñ duo ineūt cōtractū societatis. ita q̄ tam lucrū q̄ damnū int eos cōe est. Et si aliquis sociorū male & dolose versek. tūc alī ꝓtra eū datur hec actio. Est aūt societas ſm Azo. duorū vl̄ pluriū conuentio cōtracta ob comodiorē vsum & vberiorē q̄stū. Que diffinitio ſm q̄ ipse dic nō est in legib⁹ sed in Marco tulio repik. Nascik aūt hec actio demū societate finita. q̄ finik plib⁹ modis. put prosequik ipe Azo. in sum. eo. ti.

Actio publiciana ex eq̄tate. dak ei q̄ rem bona fide emit a non dño. & rē sibi traditā bona fide cepit credēs vēdentē tpe vēditōnis & traditiōis dñm esse. ff. de publi. & si res. §. vlti. & sufficit emptori habuisse bonā fidē licz vēditor malā fidē habuerit & callido cōsilio vēdiderit. vt ea. l. §. ꝓtor ait. Huic aūt videk cōtradicere auct. C. de pscrip. lō. tēp. malefidei possessore alienate cessat lōgi tēporis pscriptio. Bo. habek in glo. in. c. abbate. de re iudi. l. vj. Si ergo talis emptor anteq̄ vsucapiat. vl̄ ante ꝑpletā vsucaptionē a possessione cadit petat rē a possessore iure q̄si dominū. Et appellak actio publiciana a Publicio auctore q̄ eā inuenit. ī. sti. de actio. §. alie. Ad hoc vt actor obtineat oportet istū pbare iustū titulū. & rē sibi fuisse traditā & bonā fidē habuisse tpe emptōis & venditionis. & qđ psumik nisi ꝓtrariū probek. & q̄ credat mō venditorē vl̄ donantes tpe ꝓtract⁹ dñm nō fuisse alias publiciana nō ꝓpeteret. Permittik aūt tali vēditōe ac si vsucepisset vendicare nisi forte ver⁹ dñs possideat. vt quidam dicūt. quia exceptio veri dominū publicianā excludit. Si aūt post vsucapionē a possessiōe cadat. tūc nō cōpetit publiciana. sed ciuilis actio. vel rei vēdicatio ſm q̄sdam vtilis. ſm q̄sdā directa. ff. de publi. l. j. De hac materia vide no. p Jo. an. de sen. & re iudi. abbate sane. li. vj. in glo. vbi in fi. dr q̄ rei vēdicatio & publiciana nō sunt ꝓtraria. sed diuersa. cū ad eundem finem tēdūt. secus cū tendūt ad fines diuersos.

Actio publiciana rescissoria dak ei cui⁹ res quā a nō dño emit credens eū dñm vt supcū absens erat cā rei publice vel studiū. vel pegrinatōis. vl̄ legatōis ciuitatis. vl̄ causa appellatōis pſequēde vl̄ testimonū ferendi vl̄ q̄ in captiuitate fuit. vel alia cā necessaria fuit absens. & talis res sua cum esset absens vsucapta est. licet ei ꝓpter necessariam absentiā infra annū post q̄ reuersus est rescindere vsucaptionē. vt dicat aduersariū nō vsucepisse q̄ vsucepit p auxiliū ꝓtoris & remediū sibi dak. Si aūt vere fuit dñs rei. tūc ꝓpetit ei vendicatio rescissoria. Si fores talis erat pignori obligata ꝓpetit etiā hypothecaria rescissoria. & hoc in realibus actionib⁹. In actione aūt psonali conditō rescissoria. De hac materia vide Guil. ī spec. ti. de in inte. resti. in tractatu libellor. sup ꝑbo sed scias. & sequēti. & glo. optima ī ꝑbo dominū vl̄ q̄si circa mediū in. c. abbate sane. de reg. iu. li. vj.

Actio quanti minoris q̄da est ꝓtoria. q̄dā ciuilis. ꝓtoria locū habz cū quis emit aial vel seruū morbosum seu vitiosum. q̄ ꝓpter morbū vl̄ vitiū minus valet q̄ emptus sit. & dak ad petendū id quo minus valet. puta si res nō essz vitiosa vl̄ morbosa valeret xx. nūc aūt valet. xv. ꝓpōik hec actio ad petendū quāti minoris interesit emptoris Hoc aūt scias q̄ de vitio nunq̄ tenek vēditor nisi in tribus casibus. Prim⁹ est qñ notatim promisit. & tūc agek ex stipulatu. Secūdus est qñ sciebat seruū habere vitiū. & empto. rē nō āmonuit. & tūc tenek ex empto. vel q̄ redibeak. vel q̄ admittere teneak. Terti⁹ si in vitio animi sit admixtū vitiū corpis. dak aūt infra annū vtilē. Sed ciuilis actio q̄nti minoris ꝓpetit qñ librū vl̄ aliā rem vitiosam vl̄ morbosam emit. ꝓpter quod res minus valet. & agik quāti mioris esset emptus. de hac actōe nihil dicik in arbore actionū. sed de ꝓtoria solū. Vide similit ō hac materia in spe. ti. de emp. & vē. §. nūc dicendum. ff. est & alia actio.

Actio qō iussu ꝑpetuo dak cōtra patrē vel dominū q̄rū iussu cū filio vel seruo aliq̄s ꝓtraxit siue videak iussus ad ꝓtrahentē sive ad seruū. Hec est in ea opus verbis aut scriptura. vel vt distinguak ſm Azo. an videak iussus vl̄ iussio spāliter ī vno ꝓtractu an generaliter. Ut ita q̄ nolēs cū suo meo gerere. videor eā oīa iussisse. nisi lex certa. id est ꝓditio vl̄ pactū ꝓtrariū ꝓhibeat. Habet ergo locū actio qō iussu q̄ domino vigilante vl̄ patre. seruus vl̄ filius cōtraxit. q̄a hac dñs vl̄ pater eo q̄ iussit tenebik

Actio qō metus cā dak ei q̄ ꝓbabili vel iusto metu coactus rē suā vendidit. tradidit vl̄ ꝓmisit aduersus eum q̄ metuz fecit. sed

infra annū erit quadrupli. ꝓpter ꝯtumaciā nolētis rem restituere iussu iudicis añ lit. cōtest. Post annuz ꝙo simpli. vt in. l. si cum emptore. ꝑmo rūso. z. §. post annū. ff. quod me. cau.

Actio rei venditōis est qñ dicis rē corpalez esse tuā. vt hūc seruū. hūc equū. hāc vestē.

Alia ꝺr vendicatio quaz legiste nō habēt q̄ dař ꝓ re incorpali. vt no. ꝑ doc. in. c. examinata. de iudi.

Actio rescissoria triplex est. vt supra de publiciana rescissoria.

Actio redibitoria dař emptori ꝺ venditorē vt seruū vl̄ aīal morbosum recipiat z ꝑciū restituat. z dař infra sex mēses vtiles. quia hec actio tm̄ sex mēsiby durat. vt. ff. de edi. edic. l. j. ꝙbi gratia. Si vēdis mihi aīal morbosum. latentē morbū habēs. vl̄ aliā rē viciosam tali vicio qꝺ viciū si sciuissem nullo mō emissem. mihi dař actio ꝯtra te ad ꝟ q̄ ꝑciū receptū restituas. infra sex mēses. et rē tuā morbidam vl̄ viciosam reassumas. Sz pactū legis ꝯmissorie hz fieri si vendo rē meā tibi sub illa ꝯditionē. si soluas decē ꝑ ea infra certū terminū. qꝺ si nō solueris sit res inempta z mea sicut ꝓus erat. vide infra lex cōmissoria.

Actio rez amotaz ꝯpetit marito aduersus vxorē de rebo constāte mr̄imonio cā diuortij ablatis. Dař aūt post diuortiū z cōtinet rei psecutionem. Sed si pēdēte iudicio reintegreť matrimoniū. soluiť iudiciū reruz amotarū. z si reintegrato mr̄imonio iterū fiat diuortiū remanebit actio rerū amotarū. ob res amotas ꝓris diuortij cā. Et in q̄ casu actio furti daretˇ ꝯtra extraneuz In eodē casu actio rerū amotaz locum habz. dūmō illa cōcurrāt. sed vt res mariti dolo malo amoueanť z ecōtra. Itē q̄ fiat amotio ꝺstāte matrimonio vl̄ aliqꝺ qꝺ ꝑ amotione habeař. Itē q̄ fiat causa diuortij Datur etiā hec actio ꝺ patrē filio vl̄ filie q̄ten⁹ ex ea re locupletior est factus z dolo malo ei⁹ factū est q̄ minus fieret De hac materia vide nota. ꝑ Azo. in sum. c. ti.

Actio rei vxorie vl̄ vxoraticie sublata est in cui⁹ locū surrogata est actio ex stipulatu q̄ dař marito vel ei⁹ patri vt dos tradař. Si em̄ a dātōe dos incipiet hec actio locū nō haberet. licet q̄dā dicāt ꝯtrariū. vt dicaz o. in sum. c. ti.

Actio seruiana dño fundi vel dom⁹ cōpetit ad ꝓsequendas res cōductoris ꝑ mercede dom⁹ q̄ si res pignoratas q̄uis nō cōuentione pignorent. tm̄ iurꝭ ꝺstitutiōe obligantur tacite ꝑ locatione iure pignoris in vrbanis ꝓdūs inuecta z illata. in rusticis ꝙo ꝓdūs fructus tm̄. De hoc in. §. seruiana. i. sti. de act.

Actio q̄si seruiana q̄ etiā hypothecaria dicitur ꝓtoria est. ꝑ quā rē mobilē vl̄ imobilez tibi pignori obligatā quā possidet aliꝯs si ue sit debitor sine alius poteris ab eo euocare seu petere. z est actio in rē vtilis. z dař creditori ad ꝓsequēdū pignus hypothecarie. i. rē mobilē obligatā. vide ꝺ hoc insti. ꝺ act. §. quasi seruiana.

Actio serui corrupti cōpetit nō solū aduersus eū cui⁹ hortatu vel ꝯsilio seruus corruptus vel deteriorat⁹ est. sed etiā cōtra eū noua lex dař q̄ sollicitauit seruuz. licet bonos mores eius corrūpe nō potuerit. Hec aūt actio in duplū habet cōdēnationē sed q̄nti deterioratus est seruus. quanti ve res fuerit a seruo sollicitato asportata z teneť qui corrupit. sine ex bono malum sine ex malo deteriorē fecerit. De hoc in. l. si quis seruo alieno suaserit. C. ꝺ fur. vbi casus deſ.

Actio stricti iuris. re. supra. actionum ꝙo q̄ dam. z de excep. in. c. cū venerabilis. vide i sti. de act. §. sed z stricti iuris.

Actio subsidiaria dicit quia in subsidium z auxiliū alteri⁹ q̄ ineffica facta est dař. vt si tutor res pupilli alienauerit vl̄ male administrauerit. z ipse tutor z eius beres nō sūt soluēdo. i. nō sufficientes ad soluendū pupillo dař actio ꝯtra illū in quē res ei⁹ alienate sunt.

Actio tutele subsidiaria cōpetit pupillo q̄n nec tutor nec beres soluere habet cōtra eū cui iura tradita sunt a pupillo. vt cautiōez exigat a tutore de indēnitate pupilli. q̄n vl̄ nullā vl̄ parū idoneā admisit cautionē.

Actio tutele directa datur aduersus tutorē ipsi pupillo. inquantū ꝙuenit si tutor i rebus pupillaribus damnuz dedit dolo vel culpa ipsi pupillo.

Actio tutele ꝺria ꝯpetit tutori aduersus pupillū si in rē ei⁹ aliqꝺ de suo ipendit vl̄ ꝑ eo fideiussit aut rē ꝓpriā ipignorauit vel obligauit ꝑ pupillo.

Actio venditi competit venditori ad petendum preciū et vsuras ex tpe more Et si aliqꝺ speciali pacto ꝓbenditur prout is sibi

paciscik vel inter ptes ꝓuentum est. Et huius ꝓtraria est actio empti. que vide supra.

Actio vi bonorũ raptor de rebus mobilibus vi surrepts datur ei cui res mobiles p violentiã sunt ablate. et competit restitutõ infra annum ad quadruplũ. ita q̃ in q̃druplo contineak ei restitutio. ꝛ hec est vis ablatiua.

Actio hypothecaria. vide supꝛ Actio q̃si seruiana. Et hec actio aduocat nudã possessionẽ. ff. de euic. l. si cũ vẽditor. §. j. ꝛ tñ iudiciũ ꝓtorũ tẽ. Et tantũ de actõibꝫ.

Accipe ꝛ cape differũt. Hã qui capit rẽ suã facit. sz q̃ accipit nõ facit suã. Et q̃liter ītelligak ꝓbũ accipit. vide. ff. de acq̃. re. do. l. in laqueũ. i glo. j. ꝛ ij. ꝛ. ff. de fur. l. q̃ vas. i glo. ij. ꝛ. l. naturali. §. turbatio. vbi ꝺr. qui accipit furtum ꝓmittit.

Accola est q̃ colit terrã nõ ꝓpriã. vnꝺ. Accola nõ ꝓpria ꝓpriã colit incola terram. ꝛ dicitur ab ad ꝛ colo. quasi qui aduenies colit terram.

Acephalus. i. sine capite. ab a quod est sine ꝛ cephas caput. xxiij. dist. nulla. in autẽ. de ap. §. generalem.

Accersitus est collectus. vocatus. vel circa se situs. lxij. di. quia igit. xij. q. ij. quoniã ꝑ posterũ.

Accoliti grece dicunt ceroferarij vl̃ accendẽtes latine. a deportãdis cereis q̃ legendũ est euangeliũ aut sacrificiũ offerendum tũc eñ accẽdũt lumiaria ꝛ portãt. licet sol eodẽ tpe rutilet. ad signũ tñ letitie demonstrandũ vt typo lumis corpalis oñdak illa lux de q̃ Joh. j. c. Erat lux vera. ꝛc. vt inqt tex. in. c. cleros. ad fi. xxj. dis.

Acrimonia est ꝓprie acerbitas. sed fm legistas ẽ pena q̃ infligik sacrilegis. sic incarceratio vl̃ exilij relegatio. C. de sacrosan. ec. l. placet. q̃ est canonizata. xvj. q. j. c. placz. sub §. nouaꝛ. vbi etiã dicik de hoc.

Accomode. i. multũ comode. ꝺ elec. vbi periculum. l. vj.

Accusator est ille qui aliquẽ corã iudice accusat ꝛ criminalẽ sibi mouet questionẽ. Et ꝺr accusator q̃i adcausator. qz ad cãm vocat eũ quẽ appellat. vt i. c. forus. de ver. sig. post mediũ. Et ibidẽ ꝺr etiã delator accusator. denũciator ꝛ inq̃sitor pñt eligi ordinari. ꝛ eis ꝓbende ꝓferri. Et accusatio. testimoniũ ꝛ ordo pari passu ambulant. vt. ij. q. vij. c. ipsi apostoli. i glo. sup ꝓbo esse. Et admittik ad accusandũ q̃ in pctõ mortali ẽ Nemo tñ sine accusatione damnari debet

Accurate. i. diligẽter. studiose. curialiter vl̃ composite.

De Ao

Ad ponik ꝓ iurta. ff. de serui. vrban. ꝑdi. l. q̃dam biberi⁹. De hac dictõe no. archi. de rescrip. si gratiosi. li. vj. ꝛ. lxxviij. dist. ꝑ biter Et quõ differãt ad ꝛ in. vide. ff. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. cũ viciũ. quod notat ꝓ statutis dicẽtibus q̃liquid fiat ad domũ vel in domo.

Adempta legata dicim⁹ illa q̃ testator adimit a legatario cui ꝓmo legauerit mutata ꝓma sua voluntate.

Aderatio ꝺr quasi eris punitio vl̃ aderata ꝑdia dicebank ex q̃bꝫ es puniebak. vt habetur ex. l. j. C. de comi. re. mili. et. C. de colla. dona. re. aut transla. seu adera. l. j. li. x.

Admodũ est idem qꝺ valde. Et ponit glo. concorꝺãtias ꝺ iureiur. c. romani. ꝓsi. nos itaq; in cle. et de censi. ca. grauis. de corpo. viti. c. j.

Admittere est recipe. vt. ff. de inoffi. tes. l. cõtra. §. si quis impuberi. vt si dicak iste ẽ admittend⁹. i. recipiẽdus vl̃ ẽ incitare ad currendũ. inde admissarius. id est velox.

Adoptiuus filius est quẽ aliq̃s adoptat vl̃ accipit datũ a patre. Et ecõtra pater adoptiuus est q̃ filium adoptat. insti. de adop. § j. ꝛ. ij. Et sunt damnati heretici q̃ dixerunt xp̃m nõ ꝓprium sed adoptiuum filium dei. xxiij. q. iij. quidam ver. bonosiani. ꝛ in. c. q̃dam de cele. mis.

Adoptio est gratuita quedam electio q̃ qs aliquẽ sibi eligit in filiũ. ꝛ hoc faciũt plerũq; bi q̃ filios habere nõ possunt ad ipor solaciũ. Et talis q̃ sic recipik in filiũ ꝺr adoptiuus q̃ a patre legitimo sic ei datur. Et ille qui eum sic adoptat ꝺr adoptiuus pater Et que sit differentia inter adoptionẽ ꝛ arrogationẽ. vide infra. arrogare. ꝛ institu. ꝺ adop. in ꝓn.

Aduena ꝺr eo q̃ aliunde adueniat. fm Jsidorũ. li. x. ethimo. argumen. ff. de iudi. l. beres absens.

Aduocat⁹ est qui alio nomĩe quasi legatus seu patronus vocatur q̃ in forensibus seu extraneis negocijs ꝑeminentibus ꝓbet litigantibꝫ suũ patrociniũ. cuius preciũ oneraria vocak sub antiq̃ nomie Et inꝺ venit

verbū aduocare quod ē postulare p̄ oppo/nente ⁊ desideriū eius coꝝ iudice expone/re. ⁊ patrociniū in causa p̄stare. Et aduoca/tus nō p̄t esse notar⁹ in eadē cā. vt no. i. l. vniuersas. C. de decurio. li. x.

Aduocatus fisci dr qui patrociniū p̄stat in causa fisci.

Addictus. i. ꝙuictus vl sententiatus.

Adeo. t. intantū media correpta. vt dr resp. cum adeo.

Adultus dicit qui. xxv. annos ꝙpleuit. vl q̄ a. xiij. annis vsq; ad. xxv. annos p̄cedit. nā adolere in vno significato ē crescere. i alio cremare vl vrere Et adolescēs dr trib⁹ mo/dis vt notat archi. xxvi. q. vi. alligātur.

Adeodatus est nomē dauid. q̄ datus fuit a deo ad liberationē israel.

Ad q̄d. i. quare. de cēsi. p̄uenit.

Adulter dr. q⁹ nuptias violat.

Adulteriū dr quasi ad alterius thorū acces/sus. vl ad alterū. quia ex adulterio ab vno ꝙceptus ad alter⁹ hereditatē nascitur. Et ſm Iodo. de roma p̄ adulterio statute sūt q̄ttuor pene de iure hodierno ꝓma ē se/paratio thori. Secūda est pena detrusio/nis in monasteriū. vt ibi lacrimis lauet pec catū. quod est pudor fateri. Tercia ē q⁹cin dunk in pannis ⁊ capillis añ ⁊ retro. Quar/ta est exc̄oicatio que est maior oīm pena in iure canonico. licet pena adulterij de iure ciuili sit pena capitis. vt. ff. ad. l. iul. dr adul/te. l. coercende. sed padue est pena. lx. duca/torū. ⁊ hoc in viro. sed in muliere est pena detrusionis in claustrū. vt no. i. l. mācipia. C. de ser. fugi.

Adulterin⁹ est de adulterio ꝙcept⁹ seu geni/tus. Uñ adulterina moneta vl sigillū dici/tur falsa moneta vl falsus sigillū ad instar vere vl veri facta vel factū

De Aff

Afficere tria significat. Unde Afficit infor/mat punit cupit hec tria signat. Itē dr affe/ctus non sufficit nisi sequat effectus. vbi ex necessitate op⁹ est facto. vt. c. vlti. de spon. ⁊ de eo qui mit. in pos. c. j.

Affatim. i. generaliter vl abundāter. ⁊ sic est media breuis. sed media lōga. i. facūde. vñ Si dicas affatim tunc significabis abūde Affatim dicēs facūde significabis. vt ha/betur in. c. vnico. de reli. do. li. vi. in glo. et. xxiij. dis. p̄terea.

Affinis est qui habet ꝙsanguineā alter⁹ in vxorē. vel econtra que habet ꝙsanguineus alterius in maritum

Affinitas est p̄ximitas p̄sonarū ex coitu p̄/uenies omni carēs parētela. ⁊ hoc de iure canonico. ⁊ sic ꝙtrahitur affinitas tam per coitū legitimū q̄ꝫ p fornicariū. Similiter dicit Host. Affinitas est attinētia p̄sonarū ex copula pueniens. Nā q̄n vir carnalit cō iungit vxori. omnes ꝙsanguinei vxoris ef/ficiuntur affines viro ⁊ ecōtra. Sed inter cognatos vtriusq; nulla nascitur attinētia de consang. ⁊ af. c. q⁹ sup his. ⁊ impedit ma/trimoniū ꝙtrahendū ⁊ dirimit iam cōtra/ctū. Dicunt aūt affines q̄si ad alteri⁹ fines accedētes. vel ex eo q⁹ due cognatiōes que inter se diuerse sunt p̄pter nuptias vl coitū copulant. ⁊ alter ad alterius ꝙgnationis fi/nē accedit. ſm Hostien. Sed ſm leges. af/finitas est regularitas p̄sonarū ex nuptijs ꝓiūctaꝝ oī carens parētela. vt. C. de nupt. l. liberi. ⁊ tñ ſm glo. l. cōtrahit etiā affinitas p cōcubinā. vt. xxxv. q. iij. c. de incestu. ⁊ ibi no. ⁊. ff. de cōcu. l. j. Etiam p coitū incestu/osum vl fornicariū. vt in. c. discretōni. ⁊. c. tue. de eo q̄ cog. consang. vxo. sue ⁊ xxxv. q. ij. nec eam. Alij tñ reputant absurdū q⁹ ta/le vinculū legitimū oriatur ex coitu dāna/to. cū ex nuptijs p̄ueniat. ff. de gra. l. nō fa/cile. §. affines. e. §. sciendū. Orit tñ publice honestatis iusticia. ſm Hoff. i ti. de eo q̄ co/gno. ꝙsang. vx. sue. Ubi dr etiā q⁹ affinitas p fornicariū ꝙtracta nō dirimit mr̄imoni/um sed exactionē debiti interdic. vt in dcō c. discretioni.

Affidare est fidem dare.

Affirmatio exponit q̄libꝫ p negatiuā vt i. c. veniens de testi. vbi dr. In ore duorū vel triū scz ⁊ nō paucoꝝ. q̄libꝫ ecōuerso. vt dis. j. ius naturale. vbi dr. transire p agrū alie/nū nō tuū phas est. iure aūt nature oīa sūt cōia. c. q̄ iure. viij. dis.

Affict⁹ penes vulgare lōbardorū ⁊ tuscha/norū ſm Pe. de samp. ⁊ abbatem dr cēsus qui dat rōne p̄diorū. put videt velle i spe. de lo. ⁊ ꝙdu. §. sequitur in p̄in. inde afficta re ⁊ ē locare ad fictū ⁊ ad firmū. vt in. c. pi/sanis. de testi. spo.

De Ag

Agazo dicitur custos equorū. ⁊ idem dicit equitus. p̄prie tamen agazo dr custos vel

pastor asinorũ. iuxta istud Grecisse. Asinorũ pastor agazo. ꝛ habek̄ i. l. agazo. ff. si quadrupes fe. di.

Agẽtes in rebus sunt illi quibus cura executionũ mãdat. ꝛ erant olim plures diuerse diuisi p diuersos numeros. ꝛ q̃libet numerus habebat pr̃iũ. C. de of. magi. of. l. j. ꝛ tales dicebant̄ principes.

Agere est generale ad oĩa que fiunt tã re q̃ verbis. tam inter viuos q̃ in vltima volũtate. Nã faciens testamentũ dr agere sic̃ et emẽs ꝛ vendens locãs ꝛc̃. Sed gerere p̃ bendit tm̃ illud qđ fit re ꝛ nõ verbis. et sic faciens testamẽtũ nõ dr gerere. ff. de ẏ. obli. l. verba ꝓtraxerũt.

Ager appellat̄ area vl̃ campus ĩ rure vl̃ locus. s. vacuus q̃ sine villa est. vt in. l. ager. ff. de ẏ. sig. sed ager cũ edificio appellat̄ fundus vl̃ p̃diũ vrbanũ. ꝛ ager nudus vl̃ area nuda sine edificio dr rusticũ p̃dium vl̃ ager rusticus.

Ager vectigalis respice infra vectigalis.

Ager emphiteoticus. respice infra emphiteota.

Agon est certamẽ. Jñ agonista ꝛ agonicus. ꝛ est ille q̃ pugnat l̃ certat. vt. ff. ꝺ mu. ꝛ ho. l. fi. §. magistrati.

Agonete sunt p̃ncipes ludi. vt. ff. de alea. l. j. §. in eũ. vbi no. accur. in glo.

Agricola dr quasi agrũ vl̃ agros colẽs. ꝛ est nomen cõmune ad omnes agricolas. Hz noĩa specialia agricolaꝝ sunt illa. q̃ agricolarũ quidã sunt ascripticij. quidam censiti. alij ꝓpetui. aliqui coloni cõditionales. alij inquilini. alij origenarij. alij simpl̃r coloni nuncupant̄. de quibus oĩbus infra locis suis dicet̄.

Agricole ꝛ censiti. put q̃daz dicũt sunt duo noĩa substantiua p̃ encliadim talẽ figuraz copulata. vt sit sensus de agricolis ꝛ censitis. id est de agricola cẽsitis q̃si cẽsualibus ꝛ habek̄ simile. ff. de tutelis. l. j. vbi dr. q̃ tutela est vis ꝛ potestas. ꝛ exponit̄. i. violenta potestas. ita exponat̄ agricole ꝛ censiti. i. agricole cẽsuales. Uñ ẏsus. Uteris enclia/de si dixeris arma virũ q̃. i. armatũ virum fm Virgi. ꝛ Grecistã. Dicunt̄ aũt cẽsiti q̃i censibus ascripti. ꝛ ꝓstituunt̄ eo mõ quo ꝛ ascripticij. Uerũtamẽ inter censitũ ꝛ ascripticiũ est differẽtia sed nõ certa. Quidã dicunt q̃ cẽsitus sit ille qui nascit̄ ex ascriptitio. Alij dicũt q̃ illa sit differentia. q̃ censitus est ille q̃ rei certe annuatiz p̃stãde obligatus est. ascripticius aũt est obligat⁹ ad rem incertã puta ad tertiã, vl̃ ad quartã p̃tem fructuũ ex fundo, pueniẽtiũ. Aliq̃n tm̃ etiã censitus capit̄ large vt etiã ascripticiũ ꝓpbendat. q̃nq̃ ꝓprie ꝛ stricte. q̃dam tm̃ dicunt q̃ hij nõ p̃nt testari inter suos. cũ alienis tm̃ dimittunt̄. Jo. an. aũt dic̃ q̃ p̃nt testari inter suos sed non inter alienos. possunt em̃ inter eos q̃ sunt de familia. fm io. ꝛ accur.

Agricole ꝓpetui vocabant̄ illi q̃ validi erãt in corpe miserãq̃ inertiã simulantes. et ea que veris miseris erant assignata ad sustẽtationẽ ex publico p̃cipienda diminuẽtes. quos p̃dito⁹ studiosus etiã diligẽs detegens ad ꝓpetuũ coronatũ redigit si erãt liberi. Si ꝙo serui q̃ talia fingebant dominus eis carebat ꝛ p̃ditoi assignabant̄. licz quidã dicant q̃ hoc sit correctũ p autenticũ ꝺ q̃store. Alij tm̃ dicũt q̃nõ. De alijs spẽbus ꝛ differẽtijs agricolarũ inuenies loco suo infra ascripticio⁹ ꝛ colonus.

Agrimessor est q̃ agros mẽsurat ꝛ metit̄. ꝛ fines p debitã mensurã distinguit. Dici⁹ q̃si agros metẽs. ꝛ alibi vocat̄ libripens. Qui si dolose falsuz fecerit vel fines male distixerit. tenet̄ actiõe. in factũ. vide de hoc ꝺ p scrip. c. q̃ indicãte in glo.

Aggeribꝰ nili non rũpendis dicuntur q̃ in Egypto nõ pluit. sed nilus egreditur ꝛ inundat agros. vnde qui rũpit ibi aggeres ĩ currit crimẽ quasi lese maiestatis Et pena ei⁹ est vt in eodẽ loco vbi ruperat aggeres ꝛ vsurpauerit valles nili fluentis fluminis de ꝓprijs ꝛ vetustz vsibus in duodecim cubitorũ flãma cõburatur. ꝛ consocij ꝛ participes sceleris deportantur et eorum bona publicantur. vt. C. de nili agge. non rũpen. l. vnica.

Agapen. i. stipa. vt dis. xlij. si quis. Etiã agapa dr quiuiũ paupeꝝ in eodem significato vt in. c. si quis palle.

Ago agonis grece est labor latine. quia qui laborat agit. Uñ christus dicitur fuisse in agone. inde agri ꝛ fundi agonetici q̃ dabãtur certantibus in agone vl̃ cũ agone. i. labore ad fertilitatẽ sunt ꝓducti. vt. C. ꝺ fundo. ꝓmo. l. fi. li. xj.

Agnati dicuntur qui per virilis sexus lineam ꝓiuncti sunt in cõsanguinitate. ideo sic dicti q̃ accedunt ꝛ quasi nascunt̄ p natis.

dum scz desunt admittunt cognati. Unde cognati cõmuniter vocãtur omes siue per virilẽ sexum vl femineũ in cognatiõe sunt ꝓiũcti. hoc ō verũ iure. Hodie ꝙ int agnatos z ꝯgnatos ꝙa est differẽtia ꝙ iura au/tenticorũ.

Agnomiatio idẽ est qñ agnomẽ. qñq; etiaz dicit fed⁹ ꝓiugale.

De Al

Album ꝓtoris est q̃dam tabula dealbata q̃ ponebatur in curia vl turri ꝓtoris in lo/co cõmuni. in quo scribebant z ponebant noia vocatoꝝ ad iudiciũ. z ad cuius instã/tiam q̃libet citatus esset. Et ibi etiã ꝓponebant statuta z edicta ꝓtoris in grossa lra ita q̃ ab oĩb⁹ legi possent. Et erat certa pe/na ꝓtra illũ qui delebat istud albuz. quod mõ est sublatũ. de ℟ in cle. j. ō iudi. in autẽ. de litigioſ. §. oẽm. coll. viij. in spe. de do. z ꝓtu. §. restat. in pri. z ō citato. §. sequit. ℣. et nota. Et dicit q̃ loco hmõi sunt mõ q̃terni z qui corrũpebat vel delebat puniebat in q̃nquaginta aureis. per edictũ de albo corrumpẽ. C. li. j. Est album ꝓtoris triplex. Unum in quo scribunt edicta ꝓtoris. vel lex ciuilis. vt in. l. si quis. ff. de iuris om. iu. Aliud est in q̃ scribunt citatiões. vt in. §. p̃al. in autẽ. de liti. coll. viij. Tertiũ est ī quo scribunt noia decurionũ. vt. ff. ō albo. scriben. ꝙ totum ti.

Albergarie sunt cẽsus seu pactiões q̃ debẽtur ꝙ comestionib⁹. de boc ꝙ glo. in. c. preterea. de iure pa.

Allegare est argumẽtari ad ꝓbatões vl conclusiões ad cõem iudicẽ ꝙ comodo sue cãe z ꝓprie ꝓtinet ad aduocatos.

Allodiũ est curia vl ꝑdiũ vrbanũ.

Albagaria sunt ꝓcuratões q̃s certe ville ō bent dñis suis ad eas veniẽtib⁹. de rescrip. ad audientiã.

Alimẽtoꝝ appellatiõe ꝓtinent calciamenta vestimẽta z habitatio. vt in. l. legatis. z. l. fi. ff. de ali. z cibaria. leg.

Alba est vestis sacra. vl nomẽ opidi in lombardia. vñ Virgi. Albaniq; patres zc. primo enei. z dicit. Urbs alba vestit ꝑ ſ bit alba. ſm Jo. an. in cle. ne in agro de sta. monachoꝝ.

Alluuio est latẽs incrementũ veluti cũ paulatim aquis alluendo arenã ex fundo meo vel vicini mei in fundum tuum aliquid ita accrescit vt facile mod⁹ nõ possit apprehendi qua hora sit allatũ. vel hec augmentatõ facta. Ez intrusatio est patẽs incremẽtuz vide insti. de re. di. §. preterea.

Aleator est qui ludit in alea. Etiam ille qui quasi scholam illam tenet. z si talis clericus fuerit repellet a ꝓmotione. vt de excess. ꝓla. c. inter dilectos.

Alienigena quasi aliene regionis vel aliena gente natus vel genitus. ſm Jsido. li. x. ethimo.

Allibrati dicunt q̃ descripti sunt ī libro ciuium vl cõitatz alic⁹ ciuitatis.

Altricationes sunt certamia ꝙboꝝ ſm Jo. an. in ꝓbemio cle.

Alias. hec dictio significat ꝯditionalit. qñq; alterationẽ vt ꝓmittis dare fundũ aliaſ. x. noie pene. ff. de iureiu. l. alias vbi re pempta iurat. alias nõ. i. si nõ sit pempta. Secundo alias ponitur ꝓ alio loco. l. adeo. §. insula. ℣. q si toto alueo naturali derelicto flumine. flumẽ alias fluere ceperit. i. ī loco alio. ff. ō acqui. re. do. Tertio. i. alia vice vl alio tempore. vt in. l. diẽ. ff. de arbi. vbi dicitur alias est agitatum. i. alia vice vl alia q̃stione. Quarto. i. alio casu. vt in. l. q̃ testam̃to. §. mulier. ff. de testa. vbi mulier in testamento testis esse nõ potest. alias potest. id est in alio casu q̃s testamẽti. Quinto alias. id est alio modo. l. j. §. illud tãtũ. ff. de aqua plu. arcẽ. Et breuiter hec dictio alias significat alterationez diuersimode. sed in casu particulari eo modo tm̃ ſm quez subiecta materia declarat. alias applicata casui significat alterationẽ eius quod est ī oꝛõne ꝓcedenti.

Alueus dicitur vẽter fluuiorũ vel vas in q̃ lauant pedes ſm glo. in. c. dudũ. de sepul. in cle.

Alius alia aliud denotant diuersitatẽ zimplicant. l. quidam relegatus. ff. de re. dubi. Etiã alius. id est cõtrarius. ꝓ. q. j. c. ñ. ꝓ. distin. quis nesciat. Ubi dicit nullus ali⁹ q̃s Petrus predicasse ī ytalia Gallia Hyspania. z ceteris prouicijs. Item alius z alter sunt ꝓcedentibus implicatiue qualitatz ꝓcedẽtium. vt. l. si donationẽ. C. de bis q̃ vi. me. ve cau. fi. lz glo. ibi velit q̃ implicet q̃litatem cõtractus. Alter est denominatiuũ qualitatis. nõ aũt substãtie. ff. de ver. obli. l. si quis cum alter. C. de testi. l. etiam. z qō ibi notat glo. Et etiam denotat diuersita

tem nō in substātia sed in qualitate. vt no. do. fran. in. l. si certos nūmos. ff. de verbo. obliga.

Alioquin dicitur vel significat ꝯditionaliter. coniūctiue ꝛ aduersatiue. Conditionaliter. vt ꝓmitto fundum dare alioquin cētum nomine pene. ff. de dam. infec. l. si finita. §. ex dāno. Coniūctiue capitur in. l. dāni. §. penulti. ff. de dam. infec. Aduersatiue in. l. fluminū. §. idē seruius. eo. ti. significat ergo tripliciter ſm qō subiecta matia declarat.

Alumnus est qui alit aliquē vel qui alīt ab eo. vel est filius ex cōcubina. vt in. l. alumn⁹. C. que res pig. obli. possit. et ibi glo. Et sunt ḋnq; noīa que significāt indifferenter actionē ꝛ passionē. Vñ. Hospes. zelotip⁹. cōuiua. rector. alūnus. Actū siue pati sub eodē noīe signāt.

Alienare est ꝓprie rem aliquā in dominiuz alterius transferre. inō alienatio est oīnis pactio ꝙ quā transfert dominiū. de re ecc. nō alie. c. nulli. C. de fur. l. j. Item alienatō sumit dupliciter Uno mō ꝓ dictiōe significante trāslationē rei vel iuris. vt in. l. alienatiōis. ff. de verbo. sig. Alio modo sumit alienatio ꝓ ipso facto quo rei vel iurꝭ fit trāslatio. Tale em̄ factum quo fit translatio est alienatio. Et hoc factū alienatio significat. Nā factis quādoq; sicut ꝓbis declarat volūtas in. l. de quibus. ff. de legi.

Diuersimode ergo significat ꝓut ex ei⁹ medio ꝛ circūstātijs adiacētibus infert. Uerbi gratia Testator legauit stichū quē si alienauit necessitate legatū nō extinguitur. si alienauit volūtate legatum extinguit. l. fideicōmissa. §. si rem. ff. de. l. iij. Ratio. quia quādo testator ex necessitate alienauit. nō videt ꝙ hoc volūtatē mutasse. Secus qū ex volūtate alienauit legatū. tunc em̄ velle videtur ꝙ alius q̄ legatarius illud habeat. finaliter verbū alienatio vel alienare significat qō eius impositio vel aliud ꝓbabile mediuz declarat significare. Et factū alienatiōis reuocationē dispositōis significat si volūtate alienantis est reuocabilis ꝛ ipm factū ex se vel ex quauis circūstātia hoc ꝓbat.

Alienare causa mutādi iudiciū dicit ꝙ credens se ab aliquo ꝓueniēduz reali actione vel ꝓsonali que in iure scripta sunt alienat rem dolo malo causa iudicij futuri mutādi. id est vitandi. in qua actiōe alienator tenetur actiōe in factū ex hoc edicto ꝓtra ipsum ꝓposita. ꝛ intētōe ꝓbata ad interesse cōdemnet. saluis nihilominus ꝑstinis actiōibus aduersus nouos possessores. quia solam possessionē alienans tenet hac actiōe. Euicūq; ergo metuēs ꝓtroversiam rē dono in alium transfert. vt iudicium mutet ꝛ euitet dicitur alienare causa iudicij mutādi. vt in ti. de alie. iudi. mutan. cau. fac. Et nota ꝙ noīe alienatiōis ꝓtinent quēstiōes seruitutū ꝓdialiū ꝛ vsucapio. Uix est em̄ vt non videatur alienare qui patit vsucapi. l. alienatiōis verbo. ff. de ꝑ. sig.

Alternatiua est ꝓiūctio alternatiue significans. scz quādo significat alterū de ꝓiūctꝭ esse seu oratōem factam per hāc ꝓiūctionē in altero verificari. Et quādoq; variat significatū vel ex ꝓiūctiōis natura. subiecta materia. seu quauis alia circūstātia. Uerbi gratia. lego stichū vel pamphilū. significat vtrūq; esse in obligatione. sed alteruz tm̄ in solutiōe. vt alterū soluēdo debitor liberet. ff. de verbo. obli. l. si duo. in fi. Et effectus alternatiue ē ꝙ vterq; est in obligatione. quia vno mortuo alter qui supest remanet in obligatione. Est aūt alternatiua quadruplex. Quedā rex in qua electio est debitoris. l. plerūq; §. fi. ff. de iur. doti. ꝛ. l. arbitraria. §. scevola. ff. de eo qō cer. lo. facit. c. in alternatiua. de reg. iur. lib. vj. Secūda est locorū respectu solutionis fiende. quia ꝛ in illa iterū debitoris est electio aīt. ꝓtest. vt in. §. scevola. ꝑalle. Tertia locorum q̄tum ad iudiciū inchoandū in q̄ loco debeat ꝓueniri i qua electio est actoris. §. ꝑdicto. Quarta alternatiua est ꝓsonarū qñ stipulatio est apposita de soluēdo. in illa iterū est electio debitoris. vt in. §. item iulianus. l. arbitraria. ꝑal. Alij dicūt ꝙ alternatiua legis significat vt eam lex ratio vel subiecta materia significare declarat. Sz alternatiua hoīs significat vt ꝓferētez significare ꝓbabile vl subiecta materia vel q̄uis alia ꝓiectura probabilis ꝓcludēs declarat. Et de istis alternatiuis seu. aut. vel Re. loco suo.

De Am

Amita est sororꝭ patris.

Amita magna est soror aui

Amitinus est qui ex ea generatur. s. amite fi

luis. vt. xxxv. q. v. c. vltimo.

Ambages est dubia locutio vl' effugatõ sermonis extra ꝓpositum.

Ambiguũ est vbi opiniones sunt z iura varia videtur. de sen. excõ. inter alia. de iudi. c. j. li. vj. Et ius ambignũ est per summ\ pontificẽ declarandũ. c. per venerabilẽ. ratiõibus qui fi. sunt legi. z de rescript. sup litteris. de offi. dele. super de causa poss. pastoralis. de preben. quia sepe. lib. vj. fm archi. Et de triplici ambiguitate. scz iuris. facti. z persone. nota. xxiij. dist. c fi. fm Jo. an. in prohemio cle. super verb. ambigui/tatis.

Ambasiator est legat⁹ ꝓncipis in arduis negocijs. z ambasiata ẽ hmõi legatio ꝓcilio/rũ vl' ꝓncipũ in causis suis.

Amministrator siue admĩstrator rez publicarũ est qui temporalia gerit. sed magistratus q̃ iurisdictionez exercet fm Azo. C. de admi. rei pub. li. xj. in rubro.

De An

Anathema vno modo est substãtiuz. z est damnatio eterne mortis. z nõ nisi pro mortali crimine debet imponi. Et in illis q̃ aliter nõ patiũtur corrigi. xj. q. iij. Nemo epi/scopoz in fi. Uel est excõmunic\io seu suprema maledictio. Et dicit ab a\ i. sursũ z thema figura. quia olim impmebatur figura frõtibus dãnatoruz. De hoc no. Jo. an. de iudi. cum non ab homĩe. vbi post excõmũicatõem incorrigibilis anathematis mucrone ferit. id est punit. i. solenni excõi/catione cum. xij. episcopis candelas in terram ꝓijciẽtibus z cõculcãtibus. vt in. c. debet. xj. q. iij. Et anathema tale l' maledictio solebat fieri p̃ platos. Uel dicit ab ana qõ est rectum z them⁹ diuisio quasi recta diuisio dãnatorũ a deo z a plebe. Alio mõ anathema est adiectiuũ oĩs generis indeclinabile. z dicit excõmunicatus. maledictus sepatus vel damnatus. vnde. Qui frangit rapit ac vrit ferit est anathema. Frangit. s. ecclesias. rapit res alienas. vrit etiaz ecclesias. ferit ꝓsonas ecclesiasticas. Inde etiaz anathematizare. i. dãnare vl' excõicare. maledicere vl' separe. vt supra.

Anathematizat⁹ oz q̃ tanq̃ impius a deo separatus est. z ponit p excõicato. vt. xxiij. q. iij. certum est.

Annalis actio est que certo tpe finienda est puta anno. vt iniurlaz vl' minoz.

Annona fm Azo. oz salariũ qõ cuiq̃ p̃ capite suo remũeratõis cã dat. vñ est titul⁹. C. de anno. z capi. admini. l. capite fm Azo. i. captione. Dic̃ esti fm eũ captio oz tributũ qõ dat p capite. ideo hic captio vl' capite ponit p eo qõ dat magistratibꝫ cã salariũ p remunerãdo labore. Et oz captio de capite. q̃z est p̃ciũ debitum capiti. i. dignitati. Et erãt hec p̃cia q̃ in singulos magistratuum descꝑtionibꝫ cartis ligabant.

Annone militares dicunt q̃s milites singulis diebꝫ ꝓsequebant. vt. C. de anno. milit. l. vl. vbi oz q̃ ipsi annonas et capitia singul' ꝓsequebant diebus.

Annone ciuiles sunt q̃ publice dabant iudicantibꝫ ciuitatibꝫ. vl' olĩ tpe necessitatis p singulos dies. vt. C. de anno. z tribu. l. ũ. li. x. Etiam annona est seges vl' frumentuz vnius anni.

Annotatio sacra est ꝓscriptio bonoz̃ vl' eoz̃ ꝓnotatio seu ꝓsignatio veluti cũ aliq̃s cuiuscũq̃ criminis reus si absentat se vocat⁹ ad iudiciũ patiet bonoz̃ annotatõem vt si infra annũ venerit z se purgauerit bona sua recuperet Si aũt nõ venerit tũc fisco applicẽt. Et qualiter fiat annotatio ponit Spe. in ti. de acti. §. fi. ver. sed qualiter. Dicens q̃ preses siue iudex veniet cũ tabellione ad domũ accusati. z inquiret q̃t domus. quot predia rustica. quot iugera terre habeat in bonis eius. Et omnia bona illius qui nõ venit citatus ponit ĩ banno fisci. nisi venerit infra annum. ff. de requi. reis. l. j. §. j. Ab hac tñ sentẽtia cõditionali poterit appellari. de appel. preterea. Et describunt bona que tamẽ fiscus de facto nõ occupat nisi post annũ. Post hoc iterũ p edicta requiret accusat⁹. z citãs mittit literas suas iudici vl' rectori loci in quo deget accusat⁹ vt p illum citato inotescat se accusatum vel citatũ z bona ei⁹ esse annotata. Jñ venit verbũ annotare. vl' ecõtra ab hoc ꝓbo ipm nomẽ.

Annotatio sacra dicit rescriptum illud qõ imperator proprio motu mentis indulget alicui constituens fm preces eius seu illius aliquid fieri vel nõ fieri. C. de diuer. rescrip. l. fi. et ibi in glo. Et notat cardinalis saboz in. c. super litteris. de rescri. differentiam inter annotationẽ z pragmaticã sanctionem.

Anima.no. Jo.an.ca.vnico.§. scire. de sacra vnc.

Ante significat antea rem factā sz bene ichoatam.ff.si cer.pe.l.ij.§.item mutuū.vbi de hoc.z.ff.de ver.obli.l.q ante.z.l.eū q ita.§. quesitam.

Annus q̄t dies z menses habeat no.glo.in ca.si ꝑter.de rescrip.li.vj.z.c.cū sit.de elec. Nam annus ꝓtinet.cccl̄xv.dies.vt in.l.cū heres.§.stichus.ff.de sta.libel.z quādo annus inceptus ꝑ ꝓpleto habet vide inno.i c.generalē.de eta.z quali.z archi.in.c.si annum.de iudi.li.vj.z in.l.cum bisiext⁹.ff.de ver.sig. Item q̄dam ꝓputāt annū ab icarnatione dñi.vt.xxij.dis.in noīe domini.in ꝑn. Alij a natiuitate domini.z de hoc glo. in.§.forma.ij.q.vj.z in spe.de instrn.edi.in ꝑn.in ꝓma colū.

Annus iubileus ōr annus remissionis.q̄a eo āno debita remittebant. Serui hebrei dimittebant liberi.z oīa reuertebant i pristinū statū.z est annus q̄nquagesimus. vt in.c.in iubileo.de pe.dis.j.

Annuus vl̄ annuatim ex ꝓprio significato significat multiplicatōem simpl̄r siue indeterminate.sed quādo applicat casibus significat diuersimode,put ex diuersificatiōe materie cōcluditur,pferētem itellexisse. Ut pacto seu stipulatiōe ꝓmittitis.x.ticia annua vl̄ānuatim significat multiplicatōez ppetuam.quia significat ꝓmissam summā deberi ei cui ꝓmittit eius heredi z heredis heredi.z sic in infinitum. Ideo ōr in.l.stipulatio.ff.de verbo.oblig.q̄ stipulatio annua est ppetua. Et nota q̄ annuū legatū ꝑ primo āno est purum.z pro alijs annis est ꝓditionale.quia ꝑ quolibet anno debet legatario si tūc viuit. Si ꝓ mortuus est tūc nō debetur.nec si deportatus ē. quia talis ciuiliter mortuus est.z nō habet ius capiēdi ex testamēto q̄ est ciuile.l.cum in singulos de an.lega.vbi dicit q̄ ꝑ singulos ius īspicit. Sed vbi ꝓmitto tibi.x.annua vt sis ꝓcurator me⁹ in parlamēto.significat m̄l̄tiplicatio tpalis ex cā q̄ apponit ō essendo ꝑ curatorez.q̄ morte finiet sic z obligatio q̄ ex hoc inducit. Deb vide.l.ānua.§.fi.z totū ti.ff.de an.le.

Angaria pen̄ltima lōga est iūsta exactio vl̄ cōpulsio. Nam angarie dicuntur personalia obsequia ꝓpt̄ꝛ sumptibus prestita. c.nō minus.de immu.ec. Sūt ergo q̄daz psonales p̄statiōes que a vulgo dicunt captiōes. Sed pangarie penultima lōga.vide infra de per.

Ansa est nodus cursilis z facilis ad soluendū.ita factus q̄ si recte trahit caput filij oīno solutus est.vt no. Bern̄.i.c.cū olim.de ꝓ.sig.vbi ōr in tex.dū ansam soluim⁹ nodū dicim⁹ligauisse.

Antapoca siue anticopa siue antecopa q̄ idem est ſm alios. Et ſm Azo.in sum.ō fi. instru.ſ.de antapocis.vocat cyrographū q̄ facit debitor creditori.in quo cōfitetur se soluisse tātū.z sic ē de solutis. Et fit a debitore in hūc modū. Cōfiteor me tātū vsurarū nomīe vl̄ pēsionis soluisse.z dat creditori. Et sic nō dicit ab anti quod est cōtra.sed ab añ ſm Jo.quia fit ante apocam vel ab anti quod est ad quia est inducta ad securitatē creditoris.z fit etiā ante apocaz. qui em̄ alieno nomīe possedit z pēsiōez solvit.vl̄ qui creditori vsuras repūtauit si q̄s dicat se suo noīe possedisse.z ita demū fcīm vl̄ p̄scriptione liberatū ꝓtēdit ius agentis facit vacillare nisi dñs vl̄ creditor vsuras vl̄ pēsiones p̄teriti tpis sibi solutas ꝓbet,pbat aūt p antipocā debitoris.C.de fi. instru.l.plures.vbi glo.dat tres modos dicēdi. Vel vt alij dicūt antapoca.est scptura quam facit debitor obligādo se.z in q̄ fatetur se debere. Et fit ꝓtra apocam dicēdo Cōfiteor me debere tē.et sic ōr ab anti.id est ꝓtra. Apoca aūt ſm oēs ē scriptura creditoris cōfitētis sibi a debitore solutum.et sic apoca est de receptis z fit a creditore.puta cōfiteor me recepisse tantū.ff.de cōdi.in debiti.l.fi.§.ticius.ff.de fur.l.quitabulas. §.apoca.z de accep.l.acceptilatio.§.j. Plane aūt ꝓsulitur creditori vl̄ domino vt dādo apocam debitori vel colono vt exēplar retineat cum subscriptione debitoris vl̄ coloni. Vel creditor de colono apocā.z recipiat ab eo anticopaz ſm Azo. Dicūt ergo tertij.vt Jaco.de arena.q̄ creditor scribat duas apocas z det eas debitori.vt vnā sibi retineat.z in alia se subscribat.et reddat eam creditori. Quod nō placet Accur.vt i glo.p̄alle.l.plures. Item Hostiens̄ de fi.instru.§.quid si antipoca.vbi addit versum. Apoca sit dantis.antipoca suscipientis.

Alij tamen dicunt .q̄ apocas et antipocas hodie generaliter voca⁹ oīa documēta et signa que solent fieri.siue in scriptis

sint ꝓfecta siue in trunculis virgarū. qs ꝙ/dam dicas vocant. Hodie freq̃nter fieri so/lent inter supiores ⁊ inferiores dispēsato/res in domib⁹ dominorū siue diuitum. Et etiā inter creditores q̃ retinent sibi famā et debitores q̃ recipiūt ibi minorē quantita/tem virge vl̃ dice in signū solutiōis facien de. Differt tamē cyrographus ab antipoca vl̃ apoca. qz cyrographū dicit cū duo pa/riscentes faciunt duas scripturas ⁊ sub ea dem forma verborū ꝓficiūt et mutuo tra/dunt.

Aniaduersio dicit pena. quia aniaduertere est punire. vñ ꝺr aniaduertendū est in faci/norosos homines. Itē aniaduersio ꝺr cu/iuslibet opis determinatio ſm quā quis ꝓ mercede sua suscipit certū opus ⁊ det⁹mia tū suis impēsis faciendū. vt terrā colendā vl̃ domū ꝓstruendā. Etiā aniaduersio est ꝓsideratio q̃ quis puniend⁹ sit ⁊ q̃ pena. q̃/liter ⁊ quō in parrochijs ⁊ circūstantijs cō uersek. Hinc etiā significatio ꝙbi aiaduer/tere ꝓsiderari pōt suo mō.

Anceps est aliquid seu aliqs huc ⁊ illuc flu ctuās ⁊ dubius an istud vl̃ illud rapiat. et anxius in quā ptem declinet ſm Isido. li. x. ethimo.

Anthitodū ponit ꝓ cōtra dono. vel ꝓ cō/tra dato. Et solet dici qō datur cōtra vene nū. ⁊ sic ponitur ꝓ medicina. vt in. c. ceterū de iura. calū. Inde anthitodarius. et est li ber in medicina. de iureiurā. c. j. in clemen. vbi glo.

Anthidoꝛ est etiā ꝓtraria donatio. ita expo nit glo. sup ꝙ. anthidora. in. l. sed ⁊ si lege. § ꝓsuluit. in fi. ff. de peti. heredi. et. viij. q. ij. il/lud. ⁊ de testa. cū in officijs.

Antistes dict⁹ ē sacerdos. eo ꝙ añ stat. c. cle ros. xxj. disti. cōmuniter tñ sumit ꝓ epo ſm glo. in cle. dudū. de sepul.

Anthithesis est figura q̃ ponit casum ꝓ ca/su ⁊c̃. di. ix. c. ego sol⁹ eis scꝑtoꝛ. i. scꝑtoribꝰ vbi ponit genitiu⁹ ꝓ datiuo. de figuris vi/de. c. fo⁹. de ꝙ. sig. in glo.

De Ap

Apparitores dicunt qui citant partes ⁊ eas apparere faciūt in iudicio. hoc nomē inde trabentes. Uel dicunt ideo apparitores q̃i apparetores. quia ipsi apparent in iudicio. Itē dicunt catholicani. q̃si cōmunit⁹ ⁊ vul gariter seruientes. vt pedelli ad iudicium.

Itē dicunt officiales ſm Azonē. Uel ſm Jsi. apparitor dicit ille eo ꝙ appareat ⁊ vi/deat vt ꝓsto sit ad obsequiū vl̃ aliq̃d audi/ens teneat. Et no. ꝙ regl̃ariter ſm leges añ lit. ⁊ tel. ℈ absentē nō ꝓcedat ad diffinitiuā sententiā. nisi excepto vno casu ⁊ tra appa ritores. id est nūcios generales dū ipsi de/liquerūt in officio suo. Secus si aliter de linquerēt. vt no. in glo. sum. iij. q. ix. Et de apparitore habet i. c. tua. ℈ homi. et glo. ma gna. in. c. veritatis de do. ⁊ ꝓtu.

Apes vl̃ apis est auis volatilis. de ꝓse. di. v. nunc̃. de decī. nūcius. Et habet apiū i ge nitiuo pl̃ali. vt isti. de re. di. §. apiū naſa. et hoc q̃n in ntō hz apes. licet ſm Alex. habz um in gtō cum apis habz in noīatiuo. Uñ versus. Um tibi dat apis. sz apes dat ium in genitiuo.

Apex est summitas honoris vl̃ distinctiōis nota. Nam qō in summo est distat a pedi/bus vel infimis. Et hec summitas respicit tpalia. vt in. c. solite. de ma. ⁊ obe. Etiam su mit⁹ ꝓ lr̃a. vt dixit xp̃s. minim⁹ apex nō peri bit. Itē sumit⁹ ꝓ subtilitate. dū dicimus. ℈ apicibꝰ iurꝭ nō disputandū. ff. māda. l. si fi/deiussor. §. quedam.

Appellatio ſm Azo. est a minore iudice per inuocatiōez maioris iudicꝭ p̃textu iniq̃tatꝭ ꝓme late sñie rescissio. ff. de mino. l. ꝓfecti. Itē est de minore iudice ad maiorē ꝓuoca tio ſm summistas. de ꝓsue. c. ij. li. vj. in glo. iiij. Ul̃ alit⁹ ſm Hosti. Appellatio est iuris/dictōis ꝓris iudicis ꝓ inuocatōez supioꝛꝭ iudicis rite facta suspēsio. et hec diffinitio ſm eū ꝓpetit tā ſm leges q̃z ſm canones. ⁊ hoc de of. dele. §. ꝓterea. Uel sic Appellatō est ab audientia minoris iudicis ad maio/rē ꝓpter grauamē illatū vl̃ cōminatū ꝓuo/catio. ℈ appel. vt debit⁹. ⁊. c. cū cessante. Et si extra iudiciū appellak. tūc est supioris in/uocatio seu ꝓtectio ab iniuria vl̃ grauami ne irrogādo. c. cū sit romana. c. ti. de ap. re/la. ⁊ recu. Et appellatio ⁊ recusatio sunt pa/ria. de ap. sup eo. ij. respōso. ⁊ ℏ q̃ ad modū. sic non admittit frustratoria appellatio ita nec recusatio. Differūt tñ. qz recuso si non grauor. nō tñ appello a iudice i quez ꝓsenſi nisi guer ⁊c̃. vt ℈ of. dele. c. si. §. i glo. fi. li. vj. Et nota aliqs casus in quibus nō appella tur. Uñ Appellare vetāt. scelus. excellētia pacta. Contēpt⁹ patris ⁊ interdictio facta Arbitrium. res que perit. est si lōgius acta

Scelus quia in notorio delicto non appellat.c.cum sit romana.§.preterea.de appel. z.c.cõsuluit.eo.ti. Itẽ excellẽtia iudicis vetat appellari.quia a papa.principe.senatus cõsulto.pfecto.ptorio nõ appellat fm goff. in sum. Pacta.quia si paciscant ptes ne appellãt nõ poterũt appellare.ff.a quib⁹ app. nõ licet.l.j. Cõtemptus patris.quia contumax nõ audit appellãs.xxiij.q.iij.de illicita.nisi veniat adhuc iudice sedẽte p tribunali.ff.de in inte.resti.l.vl. Uel nisi esset cõtumax in exhibẽdo.l.creditor. §.missus .ff. eo.ti. Interdictio facta.qz qñ inhibet a papa appellatio appellari nõ põt.nisi exp̃ssa cã pbabili z pbata coꝛã eodẽ iudice a q̃ appellat. Arbitriũ.qz ab arbitrio nõ appellat. C. de arbi.l.j. Sed petit reductio.l .penul. C. eo.ti.z ĩ sum. Sof. Res q̃ perit. Nã si res ex dilatione pateret detrimẽtũ.sic q̃ essz peritura.nõ admitteret appellatio in cã Si lõgius acta. Nã ann⁹ dat a iure ad pſequendũ appellationẽ et decẽdiũ ad appellãduz a tempoꝛe sentẽtie vl̃ monitionis .de appel. romana.li.vj.ꝺ testi.significauerũt.ij.q.vj. anteriozũ.

Appellare est a minoꝛe iudice ad maioꝛẽ p uocare. Et licet fm leges regulariter solũ mõ appellet a sentẽtia.z sic in iudicto.tamẽ fm can.appellat etiã extra iudiciũ .ij.q.vj. oĩs oppꝛessus.z tunc passim.i.sine assignatione grauaminis admittit seu pmittit q̃s appellare.c.cũ romana.§.si po.eo.ti. Secus si appellat in iudicio.c.vt debitus .e.ti. Et est inductũ appellare fm leges vt iniq̃tas vl̃ impitia iudicantiũ coꝛrigat.licet nõ nũq̃ bñ latas sentẽtias supioꝛ in peius reformet.ꝺ ap.cum specialis.§.pozro.vbi ꝺz appellatõis remediũ nõ ad defensionẽ iniq̃tatis sed ad p̃sidiũ innocentie institutum vl̃ ꝺo vt hoĩes oppꝛessi releuent.ij.q.vj.ad romanã.ij. Et quis possit appellare.a quo ad quẽ.qñ.qualiter.q̃tiens.infra qꝺ tẽpus z a qua sententia.vide.ij.q.vj.p totũ.z gof. in summa.

Apostoli fm Hosti.ꝺicunt lr̃e testimonia/les.qz testificant de appellatiõe.et fm eũdẽ z spe.in.iiij.parte in tract.libel.§.sequit.ꝑ/si.apostoli. Ibi vide q̃d sint apostoli.vñ ꝺicant.z de q̃druplici coꝝ specie.et coꝝ formis. Nã alij sunt apostoli puentionales.s. qñ pars admittit appellationẽ siue in iudicio iudice refutante siue tacẽte.vl̃ extra iudiciũ.vt.c.sepe.ij.requi.z oblate.de appel. Alij sunt testimoniales testificãtes de appellatione facta vt supꝛa. Alij dimissoꝝ p q̃s apꝛaret q̃ iudex detulit appellatiõi. Alij refutatoꝝ p q̃s apꝛaret q̃ iudex nõ defert appellatiõi. Alij reuerẽdi vel reuerentiales scz qñ ob reuerentiã supioꝛis appellatõi defert.vt.c.j.de ap.li.vj.in glo. Et cuius expẽsis apostoli sint tradẽdi cõmunius seruat q̃ in expẽsis appellãtis.licet in ꝓtrariũ facit cle.q̃uis de ap.ꝺuz ꝺicit oblatos.z ibi bona glo.de hoc. Sed ꝺ apostolis x̃pi.qñ fuerunt ꝓsecrati.vide ꝺis.xxj.c.in nouo testamento in glo.ij.in fi.z.c.vnico.de reliqui.z vene.sancto.li.vj.

Apolides ꝺicunt q̃ sunt sine ciuitate. ab a. qꝺ est sine z polis ciuitas.

Apostata fm Hosti.temerarie cedẽs statui fidei.obediẽtie vl̃ religioni quã q̃s pfessus est.xxvj.q.vij.nõ obseruetis.vbi de apostasia. Et ꝺz q̃si retro stans.ab apos qꝺ est retro z status. Ul̃ ꝺz ab apos qꝺ est aptus z stãs q̃si apte stãs ad regnũ ꝺei p antifrasiz. qz nõ est apt⁹ regno mittẽs manũ ad aratꝝ ꝺei et respiciẽs retro.c.magne .de vo. z voti redem. Et monach⁹ nõ apostatat qui de vno oꝛdine transfert se ad aliũ.sed q̃ ad se/culũ redit post pfessionẽ.c.ex parte.de tẽp. z q̃li.oꝛ.in glo.

Apocrisarij sunt nũcij ꝺñi pape quasi secretarij.vt ꝺi.xxj.c.septuaginta. Nã crisis ꝺicit secretũ aurũ vl̃ iudiciũ.c.significasti.ꝺ elec.in glo.j.vnde. Aurũ secretũ ꝺat iudicium tibi crisis.

Apocrisa vl̃ apocrisũ ꝺz occultũ vl̃ secretũ ab apos.id est.de.z crisis secretũ. inde ꝺicitur apocrifus.i.lib̃ secret⁹ z occult⁹ cui⁹ auctoꝛ ignoꝛat.vl̃ de c⁹ veritate ꝺubitat. non tñ ab eccl̃ia recipit sed repꝛobat quasi ꝺicerет.nõ ĩ eccl̃ia sz remote z lõge ab eccl̃ia sit legẽꝺ⁹. Uñ ꝺz apocrisa grece.i.secreta latine. Et qz ĩ camerꝫ solẽt ꝑgines abscõꝺi et ĩcludi fm Sof. Hinc est q̃ ꝑgo in hebꝛeo alma.in greco apocrisa z latino ꝺicit secreta.de apocrifis.xxj.ꝺi.canones q̃.vbi glo. ꝺic.q̃ sapiẽtia salomonis liber ieſu filij syrach.q̃ ꝺz ecclesiastic⁹.liber thobie machabeoꝝ z iob zc.apocrifi ꝺicunt.z tñ legunt. sed forte generaliter nõ.

Apotheca est arcba vel locus in q̃ aliq̃ꝺ ponit custoꝺiendi cã vl̃ in quo publice z cõit merces vendunt z specialiter medicinales.

Qui locus et alio nomine statio vocatur. Inde apothecarius.i.stationarius q̄ stat ad vendendū maxime medicinas.

Applūbatio est diuersarū materiarū ꝓsolidatio.vt auri.argenti.auricalci.plūbi.stāni.zē.z earū materiarum coniunctio dicit applūbatura.

Appulsus pecoris ad aquā est ius adducendi pecus vel gregem ad aquā fontis alieni vl riuū ad aquandum.

De Aq

Aqua quotidiana z estiua aq̄ pluuiali arcēda.z aqua de castello educenda. Re. infra interdictū de illis.

Aqueduct⁹ est ius ducēdi aquā p fundū vl agrū alienū ad irrigandū agrū meū vel alteri⁹ iure seruitutis ꝓstitute. Aliter dicit ꝓuilegiū q̄ datur illis q̄ ꝓficiunt ad custodiā formarū per quas ducit vel p quoruz fines formarū meatus transeunt z quomō purgant formam vl ductus aquarum .l.j. C.de aqueduct.li.xj.et.l.decernimus.co.ti. et.l.ij.

Aquehaust⁹ est ius hauriendi aquā et portandi p agrum.fundū.seu ꝑdium alterius ratione seruitutis. Et differūt. Nam aqueduct⁹ fit in fistulis z meatib⁹ terraneis. Sz aquehaust⁹ fit p animalia portando.vt.l.si ꝑpus.§.j.z.ij.ff.de aqua plu.arcen. vbi dicit q̄nō debet ille cui debet seruit⁹ aqueduct⁹ lapidib⁹ sed fistulis ordiare.quia vsus dñi plus incōmodat.ff.de cōtrahē.emp.l.si aq̄ ductus.

Aquilie actio. Re.supra Actio legis aquilie.

Aquiliana stipulatio est ꝓmissio que nouat oēm ꝓtractū. Dicitur aūt hoc noīe ab iurē/tore hoc statuente q̄ vocabat aq̄li⁹. Et habet fieri hoc mō. Si dicā sic debitori meo Quecūq̄ mihi debes ex q̄cūq̄ cā illa mihi ꝓmittes animo nouādi.z dicat mihi.ꝓmitto.tunc postea p acceptilationē tollet obligatio. Ad cuius euidentiā nota q̄ sic hz fieri acceptilatio z aq̄liana stipulatio.z cū q̄/dam circuit⁹.sicut q̄q̄ q̄ds p se īmediate facere nō pōt facit p aliū.ita z hic. Unde supponendū est.q̄ si mihi tenearis in centū libris q̄s tibi mutuaui.hec ē obligatio naturalis z re ꝓtracta mō īmediate p ciuilem obligationē q̄ verbis ꝓtrahit tolli non pōt q2 ciuilis rō ciuilia iura tollere potest.naturalia ꝓo non.tunc si fiet q̄ illa natūrak re cōtracta in ciuilē mutabit p nouationē.vt dicendo sic. Istud q̄ ego mutuaui tibi,promittis.si tu dicas,promitto.tūc obligatō illa ꝓma efficit ciuilis z ꝓbis cōtrahit p aq̄lia/nā stipulationē z nouationē.post si te dicē/te mihi sic.id q̄ ego ꝓmisi tibi acceptuz ne habes acceptūq̄z fers. Respondeā acceptū habeo acceptūq̄z fero.id est teneo p me,pagato. Isto em̄ modo tollit obligatio p acceptilationē. Et sic patet qualiter habet fieri aq̄lia stipulatio z acceptilatio. De q̄ visum est supra Acceptilatio.

De Ar

Ara ē altare si ꝓma pducit.vel stabulū porcoz si ꝓma corripit.vñ ꝓsus. Est ara porcoz breuis.z nō ara deoz.

Artanū est idem q̄ aratrū.z ascendēdo ꝛ scissum.

Ars q̄ñq̄z ꝛ cura aīaz vt.q.ij.q2 epi.ꝛ eta. z q̄li.cū sit ars artiū cura animarū .z ratione dat ibi glo.ſ.. Itē ꝑm Archi. Ars dicit act⁹ dānat⁹. vt in.c.vnico de vi.z hone.cle. li.vj.ibi si p annū artē istā ignominiosaz facit ad hoc q̄ de vsu.ꝛ.xliij.di.sic hi. Interdū etiā vsure arte iniq̄ssima ex auro aurū nascit. Etiā balistarij dicūt exercere artē.de sagit.c.j. Et magi dicunt exercere artem.ꝛ ꝓse.dis.v.ne tales. Et qualiter nimium inherētes artibus sophisticis etiā liberalibus redarguunt.habes in.c.nonne. et legim⁹.xxxvij.di.vbi quattuor genera hominū redarguunt vel reprehendunt. Primo dyaletici q̄ quotidie in sua garrulitate torquent. Scōo physici q̄ oculos trās celū leuāt. Tertio verificatores. Quarto cupidi auari q̄ diuitias p phas z nephas acq̄rūt. Etiā ibi reprehēdunt a btō Hieronymo q̄ filios z nepotes faciūt legere comedias z poetica carmīa p q̄ ad turpia ꝓuertūtur. q̄ puniēdi sunt sicut bely. q̄ cecidit de sella supin⁹ z mortu⁹ est.q2 filios nō correxit. vt in.c.licz heli.de sim. Sūt aūt q̄ttuor artes pauptez.scz grāmatica q̄ est ꝓncipiū. Sz cē sus claudit hostiū. Dyaletica q̄ verū z falsum īstruit.sed sepe seu sepi⁹ i ꝓiona ridiculū facit. Arismetrica q̄ docz numerz.sz nūmoz nescit ꝓsitū. Et geometria q̄ mēsurā terre narrat.sed nūmo ꝓriuato exulat. z sunt q̄ttuor scie ꝓe ceteris discēde.s.theologia que est aīe pabulum. Leges q̄ sunt

egenis remediū Decreta sublimatio hūili
um. Et phisica morbi subsidiū. vñ Esurit
ars decreta tumēt lex lucra ministrat. Pō/
tifex moyses thalamos medicina subitrat.
Dat galien⁹ opes ⁊ sanctio iustiniana. Et
alijs paleas et istis collige grana.

Arbiter est q̄ etiā cōpromissari⁹ appellaf Et
est ille qui ex cōpromisso id est ex consensu
ptiū. ⁊ ex litigantiū electōe de cā cognoscit
qui nullā habet iurisdictionē ꝑpriā seu de/
legataz. ff. de arbi. l. j. Sed electus est ptib⁹
discordantib⁹ ad earū litē sua sententia di
rimendā. Et ergo ab ipso nō appellaf. cum
ipso iure nō teneat sententia eius. sed metu
pene statur ei. Et qđ nō tenet rescindi non
pōt. hoc verū in arbitro ꝓpromissario. sec⁹
in arbitro iur. xj. q. j. quenit. C. de iudi. l. vl.
de offi. dele. Suspitōnis de app. cū spāli et
cle. j. eo. ti. in glo. j. ⁊ c. ab arbitro de offi. de
le. li. vj. vbi glo. Jtē arbiter ponit qñq; pro
teste. vt i geñ. c. xxix. Accidit vt ioseph ope
ris q̄piam absq; arbitris faceret. Et ē dif/
ferētia inter arbitrū ⁊ arbitratorē ⁊ amica
bilē ꝓpositorez. Nam arbiter et arbitrator
pñt eligi cū pena sed differēter Quia arbit
or iudex ꝑ ꝓsensum litigantiū electus qui
iudicis ptes suscipit ⁊ finē ꝓtroversijs sua
sententia se pollicef impositurū. ff. de arbi.
l. si de meis. §. recepisse. Et a sentētia talis
nō pōt appellari. ff. de arbi. l. diem pferri. §.
stari. ⁊ l. j. C. e. ti. Sed arbitrator est in quē
aliq̄ ꝓpromittūt tali forma vt possit ꝓgno
scere ⁊ etiā iudicare alte ⁊ basse ⁊ q̄ etiā di/
ci possit amicabil' ꝓpositor et a sentētia tal'
etiā nō appellaf. Ez si fuerit lata cōtra ius
ꝓstitutiōis irrita est ipso iure. C. qñ ꝓuo. ñ
est ne. l. ij. Ez si lata est ꝫ ius litigatoris va
let. redigit tñ ad arbitriū boni viri. l. si soci
etatē arbitror. ff. ꝑ socio. debet em̄ arbiter
obseruare iuris ordinē tanq; iudex ordia/
rius. ⁊ sentētia ei⁹ siue iusta siue iniusta sp ē
tenēda si pena fuerit apposita. ij. q. vij. a iu/
dicib⁹. Sed arbitrator nō tenef seruare iu
diciariū ordinē. Sed si pfert iniustā sentē
tiā remittit ad audientiaz superioris. vel ad
arbitriū boni viri Et amicabilis ꝓpositor
est sine pena q̄ tentat et expit an litigatores
patiant ꝓtroversiā suo consilio vl' auctori
tate discuti. §. qđ si quis in ꝓalle. l. si de me
is. Alias dr̄as mltas vide p doc. plene i. c.
q̄ntuallis d iureiur. ⁊ arbiter esse pōt qui
nō ꝓhibef a iure. vt liber homo. pr̄familia
as. etiā filius familias ⁊ libertus. sed nō ser
uus. Arbitror⁹ duo sunt genera. scz ꝓpro/
missarij. q̄ ꝓprie dicunt arbitri q̄ eliguntur
vt iudices. vt videlicet ꝓcedant seruato in
substantialib⁹ ordine iudiciario. Et dātur
ad cognoscendū ⁊ diffiniendum. vt si pet⁹ a
me domū ⁊ ego denego ⁊ fiet ꝓpromissio i
aliquē ille est verus arbiter. qz eligit vt co
gnoscat et diffiniat cui⁹ sit dom⁹. Scdi si
sunt arbitratores q̄ nō eligunt vt iudices a
ptib⁹ vl' sup re litigiosa. sed vt ꝓponēdo vl'
diuidēdo inter ptes tm̄ diffiniāt. vt si duo
socij res societatis diuidere velint ad arbi
triū petri. petrus erit arbitrator. ar. ff. ꝑ so
cio. l. si societatem

Arbitriū est actus certaꝝ psonaꝝ exeq̄ntiū
ꝓpromissum. fm Azo. Nam arbiter exeq̄/
tur veritatē inq̄rendo vt inde. xxx. q. v. iu/
dicantē. Nā actor vult vt obtineat et re⁹ vt
absoluaf. vel actor ad amplificandā cām.
reus ad diminuendā eaz. Sūt ergo i actu
arbitri tres psone. scz arbiter actor ⁊ reus
Ideo alij dicunt. Arbitriū est actus triuz
psonarū sup ciuili questiōe q̄si i iudicio cō
tendentiū. Vl' fm Hostien. Arbitriuz. est
potestas aliēa volūtarie tradita et recepta
ad pnūciādū in lite put arbitrio suo visuz
fuerit aliq̄ certa pena vallata ⁊ certis ter/
minis limitata. Sed ꝓpromissum est po/
testas arbitris data quoꝝ arbitriū est sen/
tentia arbitralis q̄ etiā laudū dr. Et arbi/
triū seu arbitratus suo ꝓprio significato si
gnificat libertatē arbitrādi ⁊ volūtatē rōe
regulatā. Et vbi act⁹ ponit in arbitrio seu
arbitratu significat p modū ꝓditōis. vt q̄
actus valeat si arbitrio ꝓcernaf Et hoc di
uersimode fm diuersitatez materie subiecte.
ꝑbi gra. Promitto tibi equū arbitratu Ti
cij. ticio nō arbitrāte. qz nō vult vl' nō pōt ar
bitrare. nulla ē pmissio. nec recurrit ad ar
bitriū boni viri. l. si qs arbitratu. ff. de ver.
obli. Rō quia cōtrahēs de arbitrio illi⁹ tm̄
intellexit. quia hec ꝑba important. vbi aūt
stat p illum cui pmittit conditio. statiz de/
ficit. nec pmissor de certo ex illa pmissione
pōt obligari. vt. l. si qs palleg. Ecōtrario si
p pmissorē steterit cōditio statim habebit
p impleta. ar. l. iure ciuili. ff. d cōdi. ⁊ dmō.
vt pmissio sit efficax siue ille arbitret siue ñ
Sed boni viri arbitriū ad qđ tūc recurri
tur. ⁊ hoc iō. ne sit in ptāte debitoris se libe
rare a pmissione.

AR

Arbitriũ tutele.i.actio tutele ẽ q̃ dat pupilla & eius heredi ꝓtra tutorẽ et eꝰ heredẽ finita tutela.vt Johes sui actꝰ efficiat & pupillo reddat.de ℏ supra actio tutele.

Arbores furtim cedere est scidere vl̃ incidere arbores inscio & inuito dño. Et ꝓpetit cõtra ipm damnũ dantẽ ad duplũ dãni dati. Etiã ꝓpetit huic actio legis aq̃lie de q̃b supra loco suo.

Archicãcellarius Re.infra cancellarius.

Archiepꝰ ẽ ꝓnceps epoꝝ.xxj.dis.cleros.

Archisinagogꝰ est ꝓnceps synagoge

Archidiaconꝰ est ꝓnceps diaconoꝝ q̃ imperat subdiaconib⁹ et leuitis.vl̃ est oculus epi ad ꝓspiciendũ.corrigendũ.& emẽdandũ p epatũ exceptis arduis. Et debz audire iurgia singl'oꝝ.& habere curã & solicitudinem in ecclesijs & de clericis.vt in.c.ad hoc. ℴ of. archi.inde venit archidiaconatus.et qñ fit p electiõez tũc est dignitas. Si ꝙo habit fit p collatõez nõ est dignitas.vt no.in.c.de cernimus.de iudi.

Archipsbiter q̃si princeps presbiterorũ q̃ tñ subest archidiacono.cuius ministeriũ & officiũ cũ officio archidiaconi põit.xxv.dist. plectis.

Archimãdrita est pastor ouiũ. vnℴ. Archimãdrita sit ouiũ tibi pastor. Et põit p epo l.q.vij.dispẽsationes.quasi princeps ouiũ ab archi.i.princeps & mãdros grece qℴ est ouis latine.

Archinũ publicũ.i.armariũ publicũ. s. vbi libri ponunt seu istrumẽta seu acta. Et habet.C.de fi.instru.in auc.ad hec.& not. xxx. q.j.quenit. Et derivat ab archa .dicit enim Hieronymus in plogo hester.seipm libũ leuasse de archinis hebreoꝝ.

Archarius est q̃ suscipit aurꝫ & argentũ publicũ a possessionib⁹ ꝼm Accur.in glo. C.de pon.auri.l.j.li.x. vl̃ dicit custos arche. vl̃ q̃ facit archas. Et fuerũt tres arche in tribꝰ tpib⁹.vñ. Tẽporib⁹ tres esse trib⁹ ꝓnouimus archas. Prima noe.moysi fuit altera tertia xpi Lege carẽs.sub lege manẽs. a lege soluta. Hanc pelagꝰ tulit.hanc moyses hãc spũssanctꝰ.

Archiatri dicunt summi medici.ab archos id est ꝓnceps ꝼm Accursi. C.de comi.& archi.li.xij.in rubrica.

Arca est fundꝰ nudꝰ vbi nõ est edificium.C. de solu.& liber.l.q̃ res.§.arca.

Arcus est pons lapideus.nec appellatõe arcus venit pons ligneus.ff.de aq̃ pluui.arcen.l.supra iter.

Architectꝰ seu architectoꝝ est ꝓnceps artificũ.vt fuit Zorobabel.vl̃ principalis edificatoꝝ.vl̃ domoꝝ tectoꝝ.

Arenga est apta & ꝓcoꝝ verboꝝ sententia que ponit post salutatiõem in ꝓuilegijs arduoꝝ negociorũ.

Ariopagus est villa virtutꝫ.vl̃ ẽ vicꝰ i Athenis.vbi fuit olim summũ studiũ.

Arrepticius id est possessus a demone.

Argẽtarij sunt q̃i cãpsores vl̃ argẽtarie mẽse exercitores q̃ singl'oꝝ solebãt rõnes.i.calculos & instrumẽta ꝓficere scribẽtes accepta & data.ita q̃ ex scriptis eoꝝ q̃ erãt coĩa doceat & sciat quantũ datũ sit & q̃ntũ acceptũ.q̃ alꝫ dicunt nũmularij.vt infra de ℜ.

Argẽtifodine.aurifodine.sulfurifodine.lapidifodine.arenefodine sunt loca in quib⁹ hmõi res & metalla fodiunt.

Argutus est seu dicit ꝼm Jsido.q̃ cito inuenit argumẽtũ in loq̃ndo.i.subtil' et astutꝰ.

Argumẽtũ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ. ℴ here.cũ ex iniũcto. Et ℴr quasi arguẽs mẽtẽ. vl̃ q̃si argute inuentũ.vt no.Bern.in.c.forus.de ꝓbo.sig. Et notat pbationẽ naturalẽ. Nã argumẽtis res plerũq̃ noscit et cõprobat.fac.l.j.§.idẽ cornelio.ff.de q̃st. & argumentis est pbandũ quod liq̃do pbari ñ potest.ff.de re mili.l.nõ oẽs.§.ab arboris. Et sunt multiplicia argumẽta i iure. Unũ a ꝓtrario sensu.quod valet.ff.de offi.eiꝰ cui mã.est iuris.l.§.j. hui⁹.xxv.di.qualis. Aliud argumentũ ab illusione vocabuli.& valet hoc negatiue.ff.si cer.pe.l.ij.§.appellata & insti.de testa.tute.q̃d si ne potes.§.j. Tercũ argumentũ ab autoritate.ff.si cer.peta. l.ij. Quartũ argumentũ ab absurdo.C.de temp.in inte.restit.l.fi.ff.de bo.lib.l.nã absurdũ.de iureiu.quẽadmodũ de homi.c.ij li.vj. Quintũ argumẽtũ a fortiori.s.sic. Si id qℴ magis videt ineesse nõ iest.nec id qℴ minus & ecõtra. C.de sacrosan. eccle.autẽ. m'tomagis.& c.cũ marthe.§.ceterũ.de cele.missa. Sextũ argumentũ a minori.vt si id quod minus videtur ineesse ineest.& id qℴ magis.c.si in laicis.xxxviij. dis. Septimũ argumentũ a sufficiẽti partiũ enũeratione ff.de lib.& posth.l.filius a patre. §.j.in glo. ff.de his qui sunt sui vl̃ alie.iur. patre furioso. Similiter argumẽtũ a sufficiẽti diuisione valet.c.si vir & mulier.ℴ cognati.spiri.

Octauũ argumentũ a supiori ad inferius valet affirmatiue. nõ loquẽdo tñ in genere ꝛ specie. Nonũ argumẽtũ a ꝓuatiõe ad habitũ valet. l. q̃ põt. ff. de re iudi. l. manumissiones. de iusti. ꝛ iure. ꝛ l. decez. ff. õ ꝑ. obli. vbi p Barto. Decimũ a toto ad ptem valz negatiue. de offi. delega. ꝓudentiã. in glo. verbi circa formã. ꝛ sic de alijs.

Armentũ est magnorũ aialium vt equorꝛ boũ. Grex ꝑo minorꝛ. vt porcorꝛ. caprarꝛ et ouiũ. licet etiã large sumaf p maioribꝫ. ff. õ abigeis. l. j. ĩ fi. ꝛ cle. j. de deci. Ita armenta ꝓpe dicunf pecora gregũ. inde armẽtarius id est armẽtorꝛ custos.

Armentariũ vel armentoriuz est locus vbi arma ponunf.

Arma sunt defensoria. Et noĩe armorũ veniũt fustes. lapides. ferrũ. ꝛ oñe illõ quod manu et arcu mittif. put no. Bern. in. c. sic dignũ. de homi. Et sic tela ꝓhendunf. licet arma ꝓprie sint quibus õfendimur. Et sic tela q̃bus ĩpugnamus. insti. de pub. iudi. §. lex cornelia. ꝛ no. in cle. ne in agro de sta. mo. in glo. sup ꝑ. arma. ꝛ l. armorꝛ. ff. de verbo. signi. Et no. q̃ insultus armorꝛ ponif. licet arma nõ extrahãtur. ac si extracta fuissent. l. iij. §. armis. ꝑ. qui accusari ff. de vi ꝛ vi ar. Itẽ expilãs aliquez capillis vel trahens barbam. nõ tamẽ sanguis exeat tenetur pena. x. librarũ parti aplicandarũ. ꝛ .xx. fisco. vt est tex. in. c. j. §. si q̃s aliũ de pa. te. in vsu. feu. hoc fm Lud. de ro. in singularibꝫ suis.

Arma clericorꝛ sunt lacrime ꝛ oratões. xxiij. q. viij. clerici. ꝛ ca. q̃buscunq̃. ꝛ. c. ꝙuenior.

Arenatores dicunf q̃ i arenis delecta et collapsa solẽt extrahere. Et dicunf bũiles psone. vt. C. de incest. nup. l. bũilẽ.

Arra dicif in emptiõe et vẽditiõe id qõ datf in testimoniũ vel signũ venditiõis. ꝛ est ita de iure q̃ si ille q̃ dedit arrã peniteat de cõtractu inito. amittit arram. Si ꝑo vẽditor peniteat duplicatã arraz debet refundere scz restituere quod recepit ꝛ tñ de suo. Est aũt arrarũ datio argumẽtũ emptiõis ꝛ vẽditionis ꝓtracte. ꝛ qõ datũ est sub noĩe arrarũ pcio datf. vide õ ꝗ. l. ij. C. qñ. li. ab ep̃. rece. tex. ꝛ doc.

Arre spõsalie vel sponsalicie fm Hostien. ĩ sum. de spon. ꝛ ma. §. vnde dicanf. ꝑ. sed qz arre. dicunf donaria data inter sponsum ꝛ sponsam in signũ matrimonij ꝓtrahẽdi et remunerãdi ꝓsentientes. ꝛ fit hoc p verba affirmatiua. scz do tibi arras istas vt cũ filio meo ꝓtrahas. Et hec arre dicunf subanuli. qz fiunt p imissionẽ anuli iuxta illud. Anulo suo subarrauit me. vt patet p eundẽ in. §. q̃t sunt species.

Arrestare est aliquẽ vel bona sua p mandatũ iudicis impedire ne moueanf a loco dõ nec ꝙquirẽti respõdeat. li. vj. c. ij. de cri. fal. ꝛ relegatorꝛ. ff. de inter. ꝛ rele.

Arrogare est aliquẽ q̃ sui iuris est in filium recipere. inde arrogatus filius dicif ille q̃ sic assumif in filiũ. ꝛ sic arrogator est pater qui accipit aliquẽ hoc modo in filium. Et est differẽtia inter arrogationẽ ꝛ adoptionẽ. quia ille adoptatur qui nõ est sui iurif sz alterius potestati subiect9 vt supra visuz ẽ adoptatio. Sz arrogaf ille qui primo sui iuris est. ꝛ p arrogationẽ transit in potestatẽ patris. scz arrogatoris. Unde Arrogo q̃ suus est. sed habet meus esse necesse. Patris adopto suuz. sed patris pmanet idem. De hoc de cog. le. c. vnico. in glo. j. Itẽ arrogare in alia significatõe. i. ascribere. Unde dicif arrogãs quasi omia sibi ascribens. inde arrogãtia. id est supbia. Differunt tamẽ quia supbia est ianis gloria de eo qõ q̃is habet. vt sunt philosophi. legiste. ꝛ alij sufficiẽtes in arte sua. Sz arrogãtia est ianis gl'ia õ eo qõ q̃s ñ habet. vt cũ q̃s credit ea se scire q̃ tñ nescit.

Articulus est pars intentõis cõtinens illõ quod actor probare intendit. facit. c. veniens. ij. de testi. ꝛ glo. in. c. ꝑsentium. §. testes eo. ti. li. vj. Et articuli dicunf capitula ĩ iudicio probãda. eo. ti. per tuas. Et quãdoq̃ dicunf intentiones ꝛ quãdoq̃ assertiones c. ex pte. A. i fi. de testi. ꝛ vj. q. vl. actor. ꝛ no. Pau. in. c. cũ dilect9. de fi. instru.

De Al

As dicif tota hereditas vel quicũq̃d in duodecim partes diuidi potest. In asse aũt cõtinenf certe partes scz q̃rũ. xij. quelibet habet ꝓprium vocabulũ. Sunt em̃ ista noia xij. partium assis vncia sescunz. ꝛ est vncia cũ semi vncia. sextans qz sextã ptem significat. i. duas vncias. quadrãs tres vncias significat. Triens sunt q̃tuor vncie. Quincunz quinq̃. semis. septẽs. bes. dodrans. dextãs. deunx as. De quibꝫ omnibꝫ require loco suo. Et insti. de here. insti. §. heredi

ditas.z in glosa verbi triens. As tñ aliter in ponderibus idem est qđ vnũ. Etiaz ponit p obulo. vñ As obulus pondus. as est possessio tota

Assolatus. id est ad terrã redactus. z inuenit in Nathan pheta.

Assertio fm Azo. in sum. de assertiõe tollẽda. erat quoddã vanũ z friuolũ iudiciũ q̃rundã qui dicebant assertores. eo q̃ asserebant eũ liberũ qui erat seruus

Astafiscalis est venditio q̃ fit a fisco sub astatione. Quãdoqz aũt fiebat astatio cũ dicebat p pconem q̃ plus dederit infra mẽsem ille rem habebit. licet ergo infra mẽsem aliter venderet tamẽ admittebatur adiectio infra certũ tẽp⁹. pt. C. de fide instrumẽ. Iurisdictiõe. astefisca. l'z ỗ adiectõibꝫ. l. j. z. l. episcopo. li. xij. Si aũt cum ipso emptore cõductũ esset vt posset dare plus offerenti. esset pactũ in diẽ adiectõnis. vt ibidẽ in glo. l. si tempora.

Astruere est affirmare. asserere vel assimilare. de cau. pos. z ꝓprieta. cũ eccl'ia. j. etiã ẽ pbare. de here. cũ ex iniũcto.

Assisteriũ est locus vl' dom⁹ sanctimonialium. sic monasteriũ monachoꝝ in quo seruiunt deo. vt est tex. in auten. nouo iure. C. de custo. re. Item assisteria est illa que pest assisterio. quia ipsa cure aliaz assistit pnci paliter. Et fm quosdã Azo videt expone re assisterias. id est feminarũ debiliũ instatrices in summa. C. de episco. z cleri. §. nũc de orphanatrifis. Uel assisteria. id ẽ reclusa. ab assistẽdo. quia quotidie assistit oratoni. Item assisteriũ apud grecos est locus in quo vnus sacerdos. quinqz acoliti. quiqz mulieres q̃ assistere dicunt sunt manentes. vt. xxvij. q. ij. si ds rapuerit in glo.

Assistrix. id est ancilla dño assistens ad seruiendum.

Ascriptici⁹ glebe dicit ille qui ascriptus est glebe. fundo. siue solo terre. z astrictus per scripturaz in qua pmittit dño soli se nunqz a solo discedere. Et ex illa scriptura ascripticius ꝓstituit. sed tñ p eaz solũ nõ pbat. imo fm Azo. z Hostien. aliqñ scriptura est necessaria in qua cõfiteat se esse ascripticium Et a gleba quã colit nec volẽs recedere pmittitur. nec inuitus põt compelli ad recedẽdũ. nec sine gleba potest alienari. Et sic idem sunt ascripticius et partiari⁹. Inter ascripticios glebe et originarios colonos q̃dam hãc dicunt esse differẽtiã. quia ascripticij sic inherẽt glebe vt sine gleba nõ trãsferent. Sed coloni originarij nõ sic inhe rẽt pdijs ẽ qñqz sine pdijs dñs fũdi possit eos mutare z trãsferre ab vno pdio i aliud. Itẽ iter seruos z ascripticios fm Azo. z Hostien. pene nulla est differentia. C. de agricol. z censi. l. ne diutius. lib. xj. Ideo autem dicit notant. pene. quia seruus põt vẽdi sine peculio. sed ascripticius nunqz sine solo. Item ascripticij in pdijs quibꝫ ascripti sunt cõtra dñi voluntatez ordinari pñt z matrimoniũ ꝓtrahere. vt in auten. ỗ san. epi. §. ascripticius. col'. ir. Serui fo nõ. C. de epis. z cleri. l. iubemus. institu. de iur. personarũ. §. j. z ibi glo. in verbo aut seruo. licet fm canones si ꝓtrahãt. matrimoniũ tenet Et ascripticij quia tenent colere terrã dicunt coloni. Et q̃ ascripti deputati sũt ad hec facienda ex cõditõe sua dicunt ascripticij. Et quia ex sui origine vel patruz vel auoꝝ suoꝝ ita adherent glebe vt sine gleba vendi ñ possint. nec gleba sine illis. ideo dicunt originarij. Require agricola z ifra colonus.

Assignare fit nudis verbis testamento vel codicillis. ff. de verbo. signifi. l. assignare. z ff. ỗ assigna. liber. l. j. §. assignare. Et no. iohan. an. in cap. appellatio. de appell. libro vi. in glo. fi.

Assignatiu⁹ liber. Req. infra libertus.

Assecla. i. seru⁹. eo q̃ sequat aliquẽ cã lucri. fm ysi. li. x. ethimo.

Assessor ỗr quasi assidens iudici in cognitione causarũ suum prebens consiliũ iudici qui alio nomie dicit officialis iudicis z cõsiliarius Item ỗr domestic⁹ iudicis. ỗ hoc vide Azo. in sum. C. eo. ti. Qui videt ponere differentiã inter assessorẽ et domesticuz iudicis z causidicũ. z Accursi. C. de domesti. z ptec. in rubrica. li. xij.

Assidei sunt iudei qui semp cultui diuino insidebant.

Assellare est opus nature facere. vt dicitur dũ assellaret emisit intestina.

De At

Athlete fm Accursi. dicuntur qui sine mercede gratia virtutum pugnabant. vt. ff. de insa. l. athletas. et. C. de athle. in principio. libro x.

Attauus est pater abaui. Et attauia est ma

ter abauie.
Atnepos ꝛ atneptis est filius vl̃ filia abnepotis vel abneptis. Vñ. Est auus est proauus abauꝰ attauꝰ tritauusq;. Et sic inō venit nepos. pro. ab. at. tri. suscipit hec vox.
Attritꝰ est afflictꝰ. ꝓsumptꝰ. exhaustus. imbecillis vel fessus.
Attilianꝰ tutor ōr fm Azo. in sum. instit. eo. ti. quia olim ex lege attilia Rome cōmittebatur datio tutoris prętori vrbano et maiori parti tribunoꝝ plebis. In prouinciis presidentibus eorum ex lege iulia ꝛ titia. vt ibi vide.
Atornati dicunt procuratores apō acta cōstituti. in. c. vnico de statu monach. li. vj. in §. porro.
Atrox. i. immisericors vel crudelis. q̃si acris sit moribꝫ fm Isi. li. x.
Atriarij sunt serui siue custodes atrij ꝛ ideō dicunt etiam atrienses.
Attestationes sunt dicta testiū vel testimonia ordine iuris in scriptis redacta.
Attonitus media brevis est elevatus. vel q̃si quodā pauore ꝓcussus.
Atqui ponitur ꝓ certe. vl̃ atquin ꝓ sed certe. institu. de fidu. tu. circa mediū. ff. de officio prętor. l. barbariꝰ. ꝓsi. atq̃n verū est.

De Au

Auarus appellat cecus ꝛ ambicioſus. c. q̃rundā. de elec. li. vj. quia excecat eius aius vt agenda nō videat ꝛ a phibitis nō declinet. lvij. dist. virū. ꝛ. c. sicut hi. Et differentia inter auarū largū ꝛ pdigū habet de cō. sue. ex parte.
Auctoritas ꝛ cōsensus tutoꝝ et curatoꝝ Requre infra tutor ꝛ curator.
Auctoritas pstanda no. fm Azo. in sum. C. de auctoritate pstā. Auctoritatē prestare ē cum q̃s dicat se approbare id qō agit hoc ē auctorē fieri. Prestare auctoritatē pōt q̃libet tutor in reb minoris ad quē spectat periculū administratōis Et sic auctoritas videtur idem qō ꝓsensus legitimoꝝ tutoꝝ ꝛ curatoꝝ. Et differentiā inter auctoritatē ꝛ potestatē vide p Hostiē. in sum. de sacra vnc. §. refert aūt. Item de auctoritate doctoꝝ sanctoꝝ habet dist. xv. c. vlt. ꝛ glo. in c. sicut vetes. dist. ix. vbi ōr q̃ter istos tres Augustinū. Hieronimū. ꝛ Gregoriū Augustino magis credendū est in disputatiōibus. Hieronimo in historijs ꝛ trāslatiōibꝫ Et Gregorio in moralibꝫ. quia nō oēs īoꝛbꝫ sed certi ꝓ certa ꝛ c. C. ō vete. iu. et nuc. l. j. ver. quia non.
Autorizare est cingulo militez aut ordinibꝫ clericū decorare vel ordinare.
Audax ōr q̃ meruit. ꝛ sumit ꝑ prie ꝓ arrogāte. Et ita dicuntur audaces facientes contra ius. in auten. de adminis. tuto. circa ꝑn. ci. coll̃. viij. Quādoq; sumit in bona parte viij. q. j. audacter. in ꝑn. xxxij. q. v. si Paulꝰ ꝑ. caue queso.
Audacia idē est qō temeritas ꝛ accipit in malo. c. ij. de cē. li. vj. dist. iiij. facte sunt. Et no. archidy. c. ij. palle. in glo. ij.
Auditoriū est forꝰ causaꝝ vl̃ locꝰ in q̃ cause audiunt. Sed tū recte potest dici auditoriū magistroꝝ vbi disputāt et nō magistri forus sed iudicis eū sit in curia pape vocetur. ꝛ ōr ab audiendo.
Audientia licz etiā aliter capiat ꝑ prie tamē magis ōr esse facultas ꝛ potestas loquēdi coꝝ superiore alicui ꝓcessa ꝑ ut dicimus. data est illi audiētia vl̃ denegata est ei cōmunis audiētia. Et denegat audiētia in q̃tuor casibꝫ vt est glo. in ꝑ. audientia. xxij. dist. in nomine domini.
Auditor in curia pape vocat q̃ vice iudicis alicuius causam vel causas audit. i. cle. auditor. de rescrip.
Auditor camere pape dicit qui audit negocia sup thesauro pape ꝛ sup bis que ad cameram pape ptinent.
Auditor ꝓ tradictoriarū ōr in curia pape q̃ audit impetrātes rescripta ad lites vl̃ aliter ad ius cōe ptinētes gratias.
Aucipium ōr locꝰ aptus ad capiendū aues vel retibꝫ vel virga viscata. vl̃ tuguriuz ad hoc ꝑparatū. An aucuparе liceat i fundo alieno. ff. de fer. rusti. prę. l. diuus. ꝛ instit. ō re. dini. §. fere.
Auscultare est obedire. attendere. et audire mandatū cum effectu. vt in. c. illud. de maio. ꝛ obe. in glo.
Auspiciū iuris idem est qō exordiū litis fm Bern. in. c. pastoralis. de causa pos. ꝛ ꝑ prie in glo. j. Sed fm Alber. ꝛ alios. auspiciuz id est auguriū quasi auis garriū. vt. xxvj. q. iij. c. j. Quia sicut ille qui se ꝓmittit auguriо. i. diuinationi que fit in garritu auium dubius est. ita ille dubius est qui se cōmittit liti. Quare dixit dñs Latho in. li. j. C. ō bo. possi. fm tabulas. q̃ melioꝛ lex que sit i

corpore iuris est illa. cauete a litigãdo sal/tez p vobis q2 dubi9 ẽ litꝫ euẽt9, p alijs aũt litigare sepe iocundũ 7 lucrosum est.

Aurũ coronantiuꝫ dicebaꝫ qđ ꝓferebaꝫ ad coronatiões pncipũ vel qđ coronarũ fa/ciendaꝝ noie p̃stabaꝫ. que in tẽplo penden tes a Tyto 7 Uespasiano sublate sũt. Alij dicũt coronatoꝝ est illud quod dabatur athletis, put no. Azo. de auro coronat. C. li x.

Aurum publicuꝫ est qđ pertinet ad erariũ fisci. C. de au. pub. pse. i. detectoꝝib. li. x.

Auia est mater parentum. Et auus est paꝫ parentum.

Auunculus est frater matrꝭ. 7 auũcul9 ma/gnus est frater auie. inde, pauũcul9 fraꝫ pa uie. 7 abauũculus frater abauie.

Auruspex est inspector mom̃etoꝝũ vl̃ hora rũ q̃ pũcto aliq̃d sit inchoandũ Et dicitur ab auis 7 inspicio. ita dicit glo. in. l. nullus auruspex. C. de male. 7 math. Sed verius est aure inspector ab aura 7 inspicio. Nam augur dr qui garritu auiũ p̃nosticare p̃su mit. Et ariolus qui aris id est altaribꝫ de/monũ deseruit. vt est glo. in. l. nemo. eo. tit. vbi de incãtatoꝝibꝫ vatibus caldeis 7 ma/gicis oĩbusq3 maleficꝭ dicit. Sileat oĩs ꝑpetuo diuinãdi curiositas etem̃ suppliciũ capitis feret gladio vltore ꝑstratus. Et di cit ibi glo. q3 cremabitur vl̃ dentibꝫ ferarũ dabit dilacerandus. Sed iniuriaꝝ nõ te/netur qui aliquẽ dixit furẽ in diuinãdo. ff. de iniur. l. item apud labeonẽ. §. si q̃s astro logus. Nam dicit ibi tex. si quis astrolog9. vel qui aliquam illicitã diuinationẽ polli/cetur ꝓsultus aliquem furem dixisset q̃ nõ erat. iniuriarũ agi cum eo non potest. Rõ glo. ibidem. quia nõ dolo sed artis sue cau sa facit.

Autenticũ est liber iuris ciuilis excerpt9 q̃i quedaꝫ summula ex alijs legalibꝫ libris cõ tinens nouẽ collatões 7 nouẽ ptes pncipa les. Sed autẽtica autentice est lex. vel. §. i/corporatus in li. C. 7 ergo sp allegaꝫ autẽti ca. C. ti. tali vl̃ tali. vt. C. de epis. 7 cle. autẽti ca generaliter. et sic addit ti. sed non addit numerus coll̃.

Aut quãdoq3 ponit disiunctiue. vt qñ alte ro posito necesse est alterũ tolli. vt cum dr dies aut nox. Quãdoq3 etiã ponit copula tiue ꝑ et. Nam qñq3 sum9 in materia i qua requiritur vtrũq3 extremoꝝ ꝑ talẽ disiũcti uã ꝓiũctoꝝ. vt in. c. fi. post p̃stitũ. de ꝓbe. li. vi. De hac dictiõe habes in auten. si qñ. C. de ꝓsti. pecu. 7 l. cũ q̃dam. ff. de ver. signi. 7 cle. sepe. co. ti. ij. q. v. oĩbus. in glo. secunda xx. q. j. monachus. 7 c. cũ virũ. de regula. l. vlti. ff. de verbo. sig. sed autẽ aduersaꝫ in fa cto 7 iure. ff. de nego. gest. si autẽ. 7 qualiter accipiatur autem. vide ꝑ Barto. et docto. in. l. hoc amplius. §. de his. ff. de dam. ĩfec. Et qualiter capiaꝫ aut. viꝺ Archidy. xlvij. distinc. c. j.

Auellere est auferre violenter vel extirpare. vt. ff. de incen. rui. nau. l. iij. §. nõ solũ.

Aurifodina est locus vbi foditur auꝝ. Et auruficina ẽ loc9 in q̃ fabricaꝫ aurũ.

Aurifex est qui operaꝫ aliq̃d de auro. sic̃ au rifaber.

Auricularius est ꝓsiliarius vl̃ secretari9 cui solent secreta dñi ꝓmitti.

Auxaria secreta nemoꝝ dicta sunt. eo q3 ibi frequentant aues ſm Jsido. xvij. li. ethi. c. vj. Jnde venit impẽsatio auxaria. C. de fũ. patri. l. ij. li. xj.

Auxilium iuris est suffragiũ et beneficium iuris p̃out dicit̃ p̃tra hec p̃dita sunt iu ris auxilia. vide viꝺ hoc. ff. ad sille. l. cum do minus. Frustra auxiliũ legis ĩuocat q̃ cõ mittit in legem. ff. viꝺ mino. l. auxiliũ. viꝺ vsu. c. quia frustra.

Et tantum de litera. A.

De BA

Babutus uel ba

Bboſus idem est quod stult9 vl̃ ebes 7 babigoꝝ idem.

Baiulare idem est qđ poꝝtare

Balluta est publica vtilitas. vl̃ est vas lute C. de metal. li. ix. ſm Accursi.

Ballinus est officiũ dñi tpalis. vt de sentẽ. excõ. ex dilecto. 7 in. cle. j. de pe.

Balbus dicit̃ balbutiens vel titubans qui verba non explicat sed frangit. a balbãdo dictus. Sed blesus dicitur qui litteras i/pfecte pfert.

Bannum ſm vulgare gallicoꝝũ 7 lõbardo rum videtur esse edictũ publicum iuxta il/lud quod dicit Ray. c. qđ clericꝭ. de fo. cõ/pe. q3 preco parisiensis nũciat bannũ noie episcopi a rege.

Bannire ſm dicta vulgariuꝫ videtur idem esse quod proscribere. 7 viꝺ bannit9 q̃si pro

scriptus de ciuitate. vt in prohemio ffor.

Bannitoriū est locus causarū .alias pandi torium.

Bastāgarij fm quosdā dicunt quasi bestie angarie. eo q rusticos angariabant. i. angebant ad quintaz bestiā pstandā. vt. C. ō muri. l. qō ad presens. libro. xj. Et fm Accurs. bastangarij sunt de domo principis quasi bestigarij pmo modo. vel quasi festatores qāliū secūdo mō. alias bestatores.

Bariona. i. filius colūbe. ita dictus fuit scūs petrus. di. ix. ita dñs. z mathei. xvj.

Barriles dicunt vasa sicut in alpibus solēt haberi.

De Be

Bellū iustū qd sit innuit. xxiij. q. ij. per Archi. in sum. z. c. iustū bellū. Justū videlicet illud qō fit pcepto pncipis de reb repetendis vl pter iniuriā repellendā. Sunt aūt septē genera bellorū. Primū est bellum romanorū ptra infideles. de here. excōicam. ij. Et or romanū. quia romana ecclesia est caput fidei. xxiij. q. j. hec est fides. Secundū est iudiciale. qō fit auctoritate iudicis habentis merū imperiū. ō sen. excō. c. dilecto. li. vj. ff. de rei vendi. l. q restituere. Tertiū ē psumptuosum qō faciūt iobedientes iudici. de pe. di. vj. ad fi. Quartū est licitum qō fit auctoritate iuris. quo ad illū cui cōcedit tur. de resti. spo. Olim. de sen. excō. si pa. C. vnde vi. l. j. Quintū temerariū cōtra illos qui se iuste defendūt. Sextū volūtariuz q moderni pncipes vtuntur. c. noli. xxiij. q. j. Septimū est iustū z necessariū qō fit se z sua defendendo Et in iusto bello morientes salui fiunt ceteris paribz. xxiij. q. v. oīm regū. rex. si homicidiū. z. c. q. viij. oī timore Sed q sine iussu principis bellū ducit tenetur. l. iulia maiesta. ff. iul. maiest. l. iij. z in auten. ō armis. coll. vj. Et in auten. ō mā. princi. coll. iij. Necessitate tamē imminente sufficit licētia magistri officioz fm Hostiē. C. de fab. l. fi. li. xj. De bello vide Archidy. in rosario. xxiij. q. ij. c. iustum. vbi ponit hec septem genera.

Beneficiū sumit latissime p omni libertate Alin⁹ late p libertate principis. Et sic sūptū significat large z stricte. Large vt contineat bñficium stricte sumptū. z cū hoc rescriptū z priuilegiū. Stricte dicit beneficium principis pcessio facta a principe ō aliq re vel iure quod est principis pcedētis. Et per hoc differt a rescripto vel priuilegio. Et licet ita stricte sumat. tamen eius interpretatio latissima est. l. fi. ff. de osti. princi. c. cū dilecti. in fi. de dona. z de verbo. signi. oliz. significato sumpto ex natura principis. cuius est esse liberalē in his que sua sunt. fbi gratia. Princeps alicui cōcedit domū alīquā delatam ipsi pncipi cum integro eius statu. Dec verba sumunt latissime. scz cuz his q insunt z adiacentibz z omni iure suo l. si quādo. cum ibi no. C. de bo. vacan. li. x. Sed pone. princeps pcedit domū non apponēdo cū integro ei⁹ statu. certe sola domus pcessa videtur. quia verbū dom⁹ ad illa nō potest extēdi. videlicz curiā. virida/riū. et adiacentia fa. l. si quādo. pcalle. nisi aliunde sumeret scientia q princeps de illis intellexerit. Nam sola libertas nō ē sufficiens significatū nisi aliud significatum concurrat. quia alias sequeret q concedē do vnā rē videret aliā cōcedere.

Beneficiū iuris est id quod a iure pceditur vel indulgetur. Et horū beneficiorū iuris quedā sunt ordiaria. q̄dam extraordiaria. vt illa que ex speciali priuilegio quibusdam specialiter indulgent. sicut beneficiū restitutionis in integrū ecclesie vl minori. xxv. annoz pcessum fa. de in inte. rest. c. j. et. ff. ō cōsti. pnci. l. vltj.

Beneficium epistole diui Adriani. Require infra epistola.

Beneficiū none ostitutōnis de fideiussore. Re. infra fideiussor

Benef. cium none ostitutionis de duobus reis stipulandi vel pmittēdi est per qō subuenitur duob reis debēdi vel promittendi vt per ipm postulare possint se nō insolidum sed pro parte posse pueniri nisi se obligauerint z huic beneficio renūciet. et hoc adiecta noua ostitutione in actione de duobus reis pmittendi vel stipulādi. q vt dicit Azo in sum. C. eo. titu. olim effectus duorū reoz pmissionis hic fuit. vt si duo vel plures eandem pecuniam pmiserunt aut stipulati fuerunt ipo iure in singulis insolidum debebat et singuli debebant. Poterat ergo ab vno eorum insolidū peti. quia vnusquisq eorum insolidum erat obligatus.

Beneficiū cedendarū actionū. Requi. infra cedenda actio Quō aūt renūciet bñs in/

strumentis ꝛ beneficijs. Requi. infra renũciatio. ꝛ de hoc in Spe. ti. de renũ. §. finitis ptiũ. ꝙsi. sed nota.

Beneficiũ feudoꝝ federici ꝛ beneficiũ feie hec duo reqre in li. feu.

Beneficiũ ecclesiasticũ dak rõne officij ꝺ ꝑben. cum fm apl'm. lxxxj. dis. Si quis amodo. Et ergo beneficiũ tale nõ ꝓfertur excõmunicato. c. cũ bone. de eta. ꝛ quali. quia officiari nõ potest nec fructꝰ ꝓcipit fm Sof. de cle. excõ. minis. §. si tñ queris.

Bephotranꝰ fm Azo. i sum. C. de epis. ꝛ cle. §. nũc de orphanotranis. est idẽ qꝺ gubernator infantiũ. pauperꝝ. ꝛ orphanorꝝ.

Bephotrophiũ est domus in q̃ alunk pauperes ifantes. de hoc vide. C. de epis. et cle. ꝛ orphano. ꝛ po.

Beghardus ꝛ begina vl' begutta sunt viri et mulieres tertij ordinis. Et dicit Jo. an. q̃ beginarũ genus pnicios̃um est nec ꝺ facili alios q̃ religiosos admittunt. a q̃bus omnib⁹ modis est cauendũ. xvij. q. ij. diffinimus. et. c. pernicios̃am. de his vide cle. j. de reli. domi. vbi Hosti. idem dicit. Et vide cle. ad natura ꝺ here. vbi damnak secta talium beghardoꝝ ꝛ beginarũ. Item. c. cũ ex ea. de excel. prela. li. vj. ꝛ cle. cum ex eo. de sentẽ. excõ.

De Bi

Biarcha vel biarchas ꝺr princeps. xl. militum ab bis viginti ꝛ archos ꝑnceps dict⁹ vt colligit. C. de offi. q̃sto. vbi apparet q̃ biarcha est minor dignitate q̃ cẽtarcha cui est potestas cẽtenarij. quia duxcentum militum.

Bigamus fm Hostiẽ. dicit qui diuersis tẽporib⁹ ꝛ successiue duas legitimas habuit vxores. Sed large et iterꝑtatiue dicit qui contraxit cũ corrupta vel vidua. vel q̃ duas vxores habuit ante baptismũ. vel vnaz ante baptismũ ꝛ aliã post. vel qui castitate ꝓmissam violauit. vt subdyaconus vl' monachus qui cõtraxit de facto. cum de iure nõ possit. vel qui vnaz de iure alterã de facto. vel qui de facto duas ducit vxores. vl' qui vxorem adulterã postea sciẽter cognoscit. Nam nõ potest ꝓmoueri ad sacros cuius vxor adulterata ẽ. etiã si eam ꝓginẽ duxerit dum post adulteriũ cã cognouit. aliter secus. xxx. q. iij. di. si cuⁱ vxorẽ. Scõm quosdã aũt indistincte bigamus cẽsek etiã si ignoranter cognoscat eã. sicut q̃ publicã penitentiã egit. Dicik aũt bigam⁹ fm Jnno. iuxta vulgare, puincialiũ quasi bis gamus. i. stultꝰ vl' fatuus. quia ibi stultus dicitur gamus. Uel dicik bigam⁹ a bis qꝺ ẽ binũ. ꝛ gama qꝺ est mulier. ꝙsi homo bine mulieris. vel bini cõiugij. Et licet bigam⁹ ad sacerdotiũ ꝓmoueri nõ possit. c. j. de biga. quia, phibenk bigami nõ ꝓpter culpam sed ꝓpter sacramẽti defectũ. c. sup. ꝛ c. debitũ. eo. ti. Tamẽ de necessitate bigamus ordinak in subdiaconũ. xxxiij. distin. subdiaconus. Et bigam⁹ nõ est ille qui ꝺtrahit cũ vidua si est incognita. c. debitũ. ꝑalle. Nec est bigamus ꝺtrahẽs cũ vnica ꝛ virgie. de cle. cõiuga. c. sane.

Bigamia triplex est. vna videlicet q̃ quis duas vel plures habet vxores. Alia cũ q̃s contrahit cum corrupta. Tertia qui castitatem ꝓmissam ꝑ votuz solenne violat. vel qui scienter cognoscit vxorem adulteram. ꝛ cum talibus nõ dispensak. ꝛ qui tales ordinat ꝑuatur officio ꝛ potestate ordinandi Et similiter ordinatus tali ordine ꝓriuak. vt no. eo. ti. c. ij.

Bifaria. i. bis nupta.

Bisse sunt due ꝓtes assis ꝛ ꝺtinent octo vncias. nec dicik ad respectũ totius. cum nec duplicatus reddit suũ totũ. ꝛ alias ordines. vide supra as.

Bissextus habet dies. ccclxvj. vt no. in. cum bissext⁹. ff. de ꝛbo. sig. vbi glo. de nonis kalendꝺ ꝛc. Et vnde dicak no. Berñ. in. c. que sunt. de verbo. sig. ꝛ no. ff. ꝺ statu. li. in. l. cũ heres. §. stichus.

De Bo

Boeti legistarũ adiutores eorũ sunt qui rationes publicas discutiũt. Et inꝺ Boetiꝰ nomẽ accepit. Boete enim grece latine dicitur adiutor fm Accursi. C. de tab. scrip. ꝛ boe. libro. x.

Bolida vl' bolidis est massa plũbi quã mittunt naute ad mare ad explendũ pfundita tem. Unde. Per bolidã plũbi dic massam significari. Per quã naute solent maris explorare pfundum.

Bona eorũ qui sibi ꝑpsis mortem ꝺstituunt seu infligunt fm Azo. i sum. C. de bo. mor. sibi consti. Si hoc faciunt ex impatientia doloris vel ob pudorẽ eris alieni. tunc nõ auferunk bona heredibus. Si autẽ faciũt

ex ꝓscientia ōlicti. scz si aliquis infligit sibi mortē. ideo quia erat delictū vl' crimen ob qō non erāt bona publicāda. puta furtuz. homicidiū. vl' hmōi. tūc auferunt bona beredibꝫ. Itē si erat crimē cuius accusatō poterat inchoari post mortē vt repetūdarum peculiat⁹ z lese maiestatis. tūc etiā auferuntur bona beredibꝫ. Si aūt accusatio non poterit inchoari post mortē nō auferunt sibi bona. nisi adiudicauerit sibi mortē post q̄z fuerit in scelere dēphensus. ff. de bo. corū q̄ ante sen. moz. sibi ꝓsti.

Bona liberton̄. patronus succedit in bonis liberti ī tertia ꝑte addita locupletate hereditatis liberti. vel ab vno ex heredibꝫ et nō relictis filiꝫs a liberto. vel etiā relictꝫ sed ingratis vt nō possint arguere testamēta suoz̄ parentū inofficiosa. Locuples aūt bereditas vocat si est maioz centū aureis. vt dicit Azo. in sum. C. de bo. liber. z iure pa.

Bona materna z materni generis sunt illa q̄ ex matre vl' auia debent filiꝫ familias vl' emācipatis deferunt. Et q̄nq̄z ꝑ nepotibꝫ puta res auie ipsoz̄

Bona ciuitatis abusiue publica dicta sūt. Soluz em̄ publica sunt q̄ populi romani sunt. vt. l. bona. ff. de ſbo. sig.

Bona dicunt sic a beādo eo q̄ beant. id est. beatos faciūt vl' psunt. Nam beare idē est qō ꝓdesse. z qō ꝓdest beat. l. bonoꝝ. ff. de ſ. sig. Sumit aūt bec dictio ꝑ oī bono vtili. delectabili vl' honesto. spūali vel tpali. vt. ſ. de aia. In iure aūt bec dictio bona ī plurali z neutraliter significat res nostras que sunt in dominio nostro vl' quasi. vt ī dicta. l. bonoz̄. z ipsas res ex suo ꝓprio significato cōiter accepto significat deducto ere alieno. Quādoq̄z aūt nō deducto significare cōcludit. ſbi gratia. Testatoz legat alicui certam partē bonoꝝ. z ibi bona dicunt ere deducto alieno. l. cū autē. ff. dele. ij. Nā sensus est q̄ ꝑ heredē deducto oī ere alieno de bereditate legatarius babeat quartā ī bonis que supsunt. id est quotā sibi legatam. z sine onere creditoꝛis. vt in. l. ꝑall. Sz ibi testatoz berede instituto legat Titio oīa bona vl' ꝑ fideicōmissuz vult restitui. significat es alienū nō deduci. imo trāsire ad legatariū vel fideicōmissariū. Et ita idem significat quod bereditas. l. nāq̄z. §. fi. cum. l. se. ff. ad trebel. finaliter ergo bec dictio bona significat latissime oē quod quouis mō potest prodesse. Et prout in iure recipit in cōmuni significato significat q̄ sunt in nostro dominio. vl' quasi deducto ere alieno

Etiā significat bereditatē quando ꝓbabile mediū cōmodi⁹ ſ declarat. Et sic bonoz̄ appositio aut est ciuilis aut naturalis. Ciuiliter em̄ significat sicut lex. z ci⁹ significatū se adaptat z in bonis ānumerat. siq̄dem in actōibꝫ petitōibꝫ ꝓsecutionibꝫ. l. bonoz̄ ff. de ver. sig.

Bonoꝝ possessoz vl ille q̄ de iure ꝓtorio alteri succedit. qz bonoz̄ possessiones a pretore sunt inuēte. Et est differētia inter bonoꝝ possessorē z heredem. qz bonoꝝ possessor de iure ꝓtorio succedit. insti. de bo. pos. §. j. z ff. e. ti. p totū. et est nomē iuris. vt no. Bern̄. de cau. pos. z ꝓpe. ī glo. iij. z ff. de ſ. sig. l. bereditas. Aliō est possessoz bonoz̄ due dictōes ñ nomē ꝓpositū significās factū z nō i⁹. sed heres succedit de iure ciuili.

Bonoz̄ possessio ponit ꝓ vna dictōe ſm Azo. z significat ius recipiēdi. psequēdiq̄z z retinendi illud quod in bonis illius erat cui succedit de iure ꝓtorio. z differt a petitione bereditatis que est de iure ciuili. vt insti. z ff. ꝑalle. Itē est ius qō. psequmur. et ī ſ ab actione bereditat⁹ vniuersali scz possessorie bereditatis petitiōe. Et q̄n ponit ꝓ vna dictōne vt bonoz̄ possessio significat hoc ius. Si aūt ꝺ possessio bonoꝝ tunc significat factū. Diuidit aūt bonoz̄ possessio. quia alia ē ordinaria. alia est extraordinaria Alij diuidunt bonoz̄ possessionē in has duas spēs. s. bonoꝝ possessionē ſm tabulas testamēti quā ꝓtor dat liberis a pre in testamēto iniuste ꝓteritis. z bonoz̄ possessionē ꝺ tabulas testamēti vt infra dicet.

Bonoz̄ possessiones extraordinarie sunt due ex testamēto. scz ſm tabulas z ꝓtra tabl'as. Et quattuor ab intestato. scz bonoz̄ possessio vnde liberi. bonoꝝ possessio vñ cognati. bonoꝝ possessio vñ agnati. z bonoꝝ possessio vnde vir z vxor. Quarū descriptōes subijcient.

Bonoz̄ possessio extraordinaria ꝺ duobꝫ modis. Vel q̄ nō est stabilita certa ꝑte edicti scz ex testamento tm̄. vel ab intestato tm̄ sed vt vaga. q̄nq̄z ex testamento q̄nq̄z ex intestato defert. z ꝓpetit tm̄ bis qui vocātur ex nouis legibus. vt ecce mater alijs in testamēto institutis. postea in puerpio decessit z filiū quē gestabat ī vtero ꝑtulit. Pre/

sumik em filius hic institutus. z habet bo/
noz possessionē fm tabulas et septimā ptē
extraordinariā Cui⁹ bonū est exemplū fm
legē cornelią .tā ex testamēto q̄z ab intestato
q̄ fingit eum q̄ mork in captiuitate decessis
se ipsa hora captiuitatis. Et ideo q̄libet pt
ei noua lege cornelia ex testamēto z ab inte
stato succedere. vt isti. ō bo. pos. §. sunt etiā
Dicik autē extraordinaria possessio q: ius
nō tribuit. vt carboniani z q̄ dak ventri et
q̄ datur gratia litis agnoscēde. vñ et extra/
ordinaria dak sine cognitiōe q̄ in ordiarijs
quia oē ius tribuit quantū est. Itē bonoz
possessio alik diuidik. quia alia dicik bono/
rū possessio edictalis. vt q̄ ex edicto ptoris
mortui decernik. Alia vo bonoz possessio
decretalis q̄ a viuo ptore decernik. Uel q:
hodie nō est necessariū eā decerni vel dari
Dicik em decretalis a iudicis psentia q̄ in
ei⁹ cognitōe exigik. q: fm Azo. posset et illō
dici. vnā esse bonoz possessionē edictalē et
eandē appellari decretalē vl iudicialē ex eo
q̄ accipit efficaciam ex psentia iudicis.
Hec est differentia inter decretum z decre
talē. licet q̄dam dicūt ptrariū.

Bonoz possessio fm tabulas est ordiaria ex
testamēto. Et ō: ex testamēto fm Azo. nō
quia iuak ex volūtati defuncte. sed q: non
habet locū nisi existēte testamēto. z dak scri
ptis heredib⁹. z eis deficientib⁹ vocank sub/
stituti. Et inde substitutis deficientib⁹ vo/
cank substituti eis. petunk aūt ex originali
bus tabulis tm nō exēplo. Itē si fiat q̄stio
de tabulis debet pbari cuiuscūq̄ intentio
p̄ septē testes z nō p duos tm fm Azo. licet
q̄dā dixerūt ꝯriū. Si aūt testato: nō facit
testamentū in scriptis sz in verbis vl nuncu
patōne rei vel hominū dak bonoz posses/
sio fm nūcupatiuū testamētū.

Bonoz possessio cōtra tabulas quā ptor li/
beris pollicek fm spe. in tractatu de libello
ti. de testa. §. sequik videre. vbi dicit. Est et
alia bonoz possessio ꝓtra tabulas q̄ dak fi
lio vel nepoti ꝓterito ꝓtra testamētū patris
vl aui q̄ filiū vl nepotē in testamēto suo vl
vita ꝓterijt. z taliū in tabulis si filio vl ne/
poti legauit. ipse tamē legatū non agnouit
z fm Azo. in sum. eo. ti. deferk liberis natu/
ralib⁹ z legitimis tm puta adoptiuis. Itez
natis z nasciturīs. Itē emācipatis pcipue
z his q̄ erant in ptāte defuncti. z dat ex illis
ex q̄b⁹ potuit aut hereditas aut bonoz pos
sessio peti de iure cōi. Dak aūt a pre natu/
rali. z in adoptōe nō habet locū hec bono/
rū possessio nisi instituank ab eo heredes z
ali⁹ eis cōmittat edictū. Itē alia est bonoz
possessio ꝯ tabulas fm Spe. ibidez q̄ dak
pri vl mri. auo vl pauo. si sint pteriti ex te/
stamēto filij vel nepotis emācipati gratis
z sine pecunia cū q̄ nō est factū pactū. ne pr
vel au⁹ inq̄etaret sua iudicia. nec receptum
est ab eo quantū satis est. q̄ etiaz nec miles
nec in militia decessit. Itē fm eundē ibidē
Est z alia bonoz possessio ꝯ tabulas q̄ da
tur patrono ꝓterito ꝯ testamentū liberti. si
sit maior cētenario ad recipiendū p patro/
nū tertiā ptem sibi debitā de iure et dak pa
trono si sit ꝓterit⁹ oino. Ul etiā si sit sibi mi
nus tertia parte legatū. z tūc dak p supple/
mento vsq̄ ad tertiā ptē. Et differt in hoc
fm Azo. a bonoz possessione q̄ dak liber.
qz tūc ℔ demū dak si hereditas libti sit adi
ta saltē ex vno de heredib⁹. Sz illa q̄ dak li
beris sat. est q̄ q̄s potuit eē heres licz non
potuit petere fm tabulas bonoz possessio
nē. Itē notādū q̄ q̄rela inofficiosi testamē
ti fere ℔ idē opak q̄ bonorū possessio ꝯ ta
bulas. qz testamētū rescindik de facto. Sz
Spe. dicit q̄ de iure scissum z irritū ē. Sz
in ℔ differūt qz bonoz possessiōes oēs ꝓto
rie actōes sunt vl edicta ꝓtoria. q̄rela autē
inofficiosi testamenti ciuilis est. Et p̄misse
bonorū possessiōes ordiarie sunt z ꝓpetūt
ex testamēto. Alie bonoz possessiōes com
petunt ab intestato.

Bonoz possessio vnde liberi fm Spe. vbi
supra. §. viso. datur filio emācipato q̄n pa
ter decedit ab intestato. z est ordiaria z eaz
nō habent liberi in linea materna. l. q̄tiens
ff. de suis. z lege here.

Bonoz possessio vnde agnati vel vnde le/
gitimi ordinaria est Et fm Spe. ibidē da
tur p̄ximis ꝓgnatis cōiūctis p virilē sexuz
post liberos ab intestato. Et nota q̄ bono/
rū possessio vnde legitimi nō est caput spe
ciale sed generale cōcurrēs cū alijs specia
lib⁹ bonorū possessionib⁹. sez cū vnō liberi
vnde agnati. vñ ꝓgnati. vnde ex lege z sena
tusconsulto.

Bonorū possessio vnde ꝓgnati similiter or
dinaria est Et fm Spe. dak his ab intesta
to q̄ p femineū sexū ꝓiūcti sunt. vt si nec liberi nec legitimi existant p̄ximi cogna/
ti succedant.

Bonorū possessio vnde vir ⁊ vxor similiter ordinaria est. Et dat viro muliere ab intestato decedēte agnatis vl' cognatis nō existētib⁹. vl' ecōtra dat mlieri viro ab intestato decedēte agnatis ⁊ cognatis nō existentibus. Et hec oēs ordinarie quattuor bonorū possessiones cōpetūt ab intestato. Alie vo que sequunt sunt extraordinarie.

Bonorū possessio extraordinaria est q̄ nomine caret ſm Spe. ibidē. et cōpetit his qui ex lege ⁊ iurisc̄osulto ⁊ ꝓstitutionib⁹ ꝓncipū tā ex testamēto q̄z ab intestato veniunt scz vt cū aliq̄s vult succedere pri suo quez ab intestato ɔcessisse inuenit cū ab hostib⁹ redit vel cū a captiuitate fuerit emācipat⁹ ⁊ sic iure ciuili cū cognatis in successiōe iuris postliminij petit sibi banc bonorū possessionē cōcedi.

Bonorū possessio ex lege cornelia eodē modo dat filio emācipato de iure ciuili incognito cū vult succedere patri decedenti ab intestato apud hostes in captiuitate.

Bonorū possessio extraordiaria septima datur vno modo patrono volēti succedere liberto ab intestato ɔcedēti sine liberis. Alio modo filio volenti succedere in bonis matris vl' ecōuerso. Et datur alio modo ifanti vl' curatori eius volēti succedere ex testa stamēto mris que testamētū narrare ñ potuit p̄euēta morte cū in puerperio decessit ⁊ alios filios coheredes instituit. Dat aūt hec bonorū possessio filio adoptiuo vel arrogato volēti succedere patri adoptiuo vl' arrogatori ab intestato decedēti. Dēs aūt bonorū possessiones p̄misse ius tribuūt. sz que sequunt ius nō tribuūt licz facti sunt.

Bonorū possessio carboniana est illa p q̄m filius impubes volēs succedere in bonis patris ab intestato tanq̄z p̄imior. vel rūpere testamentū per cōtra tabulas. vel dicere ipsum nullū ipso iure cū fuerit p̄teritus. et cū obȝciat sibi ɔtrouersia bonorū ⁊ filiationis. vl' mouet sibi q̄stio status. puta q̄ sī seruus petit p carbonianū possessor instituti p ɔtrouersiam morā de bonis. ⁊ filiationē ⁊ questionē status vsq̄z ad tpa pubertatis sue deferri. Et datur solū cognitione luminaria. Regre infra carbonianū.

Bonorū possessio noīe ventris dat mulieri p̄egnāti in bonis mariti in quibus ſm dignitatē suam sibi et familie sue alimenta constituunt.

Bonorū possessio ex edicto diui adriani tollendo dat alicui volēti succedere in bonis alicuius ex testamēto in quo institutus vl' inscriptus est ex eo q̄ ostendit testamentuz nō cācellatū nec abolitū. nec in aliq̄ parte sua abrasum ſm Alber. Et datur volenti succedere ab intestato ſm Gof. quod ꝓbat secunda ps rubri. q̄ dicit de scripto herede Sed rō Goff. dicit ɔtra i sum. Hoc tñ no tandū ſm Spe. de bonorū possessiōe q̄ bonorū possessiones olim fuerūt vtiles sed hodie sunt inutiles. p̄terq̄z in q̄nq̄z casib⁹ Primus q̄ viuo testatore posthum⁹ p̄terit⁹ decessit q̄si videat testamentū ruptū iuris solennitate. cū nihilominus heres script⁹ ex isto testamēto petit bonorū possessionē. vt in l. posthum⁹. ff. de in ius rup. ⁊ irri. testa. Secūdus est in. l. fili⁹. c. ti. Tertius isti. qui mo. testa. infir. §. ij. Quartus in. l. heres. ff. de decre. ab or. fa. Quint⁹ in. l. equissimuz. §. ij. co. ti. ⁊ l. filius. C. de in offi. testa.

Bonorū possessio ex testamēto militis i militia decedētis nō dat patri vel auo vl' patruo vl' ecōtra ꝑ tabulas. vt. C. de testa. milit. l. ne q̄dem. ⁊ l. milites.

Bona vacare est ipsa dñm nō habere.

Bonefidei possessor est qui credit se aliquā rem iuste retinere. Sz malefidei possessor est qui iniuste scit se aliquā rem possidere. vt in reg. possessor. de re. iur. li. vj. ⁊ institu. de vsuca. p totum.

Bonefidei emptor dicitur qui ignorauit rē alienam esse vel putauit venditorem habere ius vendendi. scilicet esse procuratorez vel tutorem. ff. de verborū significa. l. bone fidei.

Bos cornupeta est bos q̄ facile cornupetit. id est cornib⁹ pungit.

Boues nō ɔtinent sub appellatiōe iumētorū sed pecudū vl' armentor. ff. de ver. sig. l. boues. vnde si lego armētū ɔtinent boues ff. de le. iij. l. seru⁹. §. armēto. Sz si lego iumenta nō ɔtinent. l. legatis. §. iumētis. c. ti. ⁊ ff. de edi. edic. l. ediles.

De Br Bu

Breuiter no. Jo. cal. in cōmēto suo sup decre. cū dilectus. de cau. pos. ⁊ ꝓpric. Et Joan. de testa. c. j. l. vj.

Breuiloqua hec dictio significat substitutionē que breuibus verbis continet substitutionem cumulationē seu mltiplicatiōez.

Etiam breuiloqua est illa substitutio qua substitutiõis vnius psone ad aliã fit repetitio. Jtẽ breuiloqua illas tot z eodẽ mõ significat substitutiones. vt significant eius verba vel quenis aliũde sumpta significata. Et dicit breuiloqua .id ẽ breuibus verbis fit z breuibus verbis comphẽdit plures substitutiões. vt no. Accur. z Bar. ff. ỗ vul. z pu. substi. de hoc vide infra. Substitutio breuiloqua.

Brocartica matia dicit q̃ est ptraria opinionũ rõnibꝫ inuoluta.

Brutus ỗr quasi obrutus. qr sensu caret. et est sine ratione z prudẽtia ſm Jsi. vnỗ brutire. i. infatuare

Bubulus est magnus et siluestris bos. sed buculus est parnus bos

Bucus est garrulus q̃ ceteros oris loquacitate nõ sensu supat. ſm Jsido.

Bulla est signũ pape vel lr̃a quã dat papa. vl' ornamentũ regale.

De La

Oloucum legatũ

c ſm Azo. in sum. C. de cadu. tollen. est quod deficit post mortẽ testatoris quacũq; rõne. Et quia quibusdaz modis z rõnibꝫ iniquis. z olim legata fiebant quãdoq; caduca. ideo lex ponit vnam rubricã de cadu. tollẽ. Et differũt pro nõ scriptum quasi caducũ. z vere caducũ. vnỗ legatũ pro ñ scriptũ est qñ legatur alicui dãnato in metallũ vel nõ existenti in rerũ natura. puta nõ noto. quasi caducũ est qñ nõ oĩno cadit. Sed vere caducũ est seu dicit qñ legatarius vixit post mortẽ testatoris. z supuenit ei cõditio ꝓpter quã efficitur inca pax legati. Sed in alio casu legat illi qui ẽ in rerũ natura sed moritur añ mortẽ testatoris. Primũ accrescit sine onere. Secunda duo cũ onere.

Calcitrosus equus est q̃ solet calce ferire. i. pedibꝫ retro se pcutere.

Calculator ſm Jsido. ỗr a calculis. i. lapillis minutis q̃s antiq̃ in manibꝫ habuerũt ꝓponendo numeros.

Calculus. i. ꝓput. C. ỗ erro. cal. l. vna. Jtẽ id est cause ꝓgnitio z enũeratio. vt. C. ỗ iudi. l. rem nõ nouã. Jtem. i. sententia diffinitiua. C. de ap. si actor. vide aliquid ỗ calculo de fide instru. cũ dilectus

Calumnia ſm Hostien. in sum. est cũ quis ex certa scientia iniuste agit vl' resistit. ff. ad turpi. l. j. §. calũniari. Uel est petitio iniusta ex certa scientia in iudicio facta. z iuste petitioni iniusta responsio. vel est falsa crimi nis impositio. ff. de verbo. sig. l. j. in pnc. z. l. si q̃s calũniet.

Calamitas est infelicitas vel miseria q̃ euacuat omni bono. vel est pena vel labor immensus.

Calũniator est q̃ sciẽter alicui falsa crimina ponit vexãdi occasiõe. Ul' ſm Jsido. Calũniator a calũniãdo id est frustrãdo vl' decipiẽdo dict' est. Et inde ỗr iuramẽtũ calũnie scz vitãde. Et est assertio vere petitionis vel repulsionis ſm Bof. cũ quis iurat se bona fide z nõ calũniãdi aĩo causaz mouisse. vel q̃ venerit ad reluctandũ putãs se bona iusticia vti. C. de iura. calum. l. ij. §. j. Et habet q̃nq; capitl'a. vt. c. j. eo. ti. vbi versus dicit. de hoc in glo. Et q̃ calũniose accusat debet officio z bñficio ꝓuari z in exilium deportari. c. j. pall'. Jdem no. cy. in. l. sciuerit. de excu. tu.

Calũniari ſm Azo. in sum. C. de calũ. ẽ falsa crimina sciẽter intẽtare z alicui opponere vl' imponere. Et ex eo q̃ quis nõ probauit crimẽ calũniari videtur. licet tex. videatur sonare in ꝓtra. q̃ talis nõ sit calũniat'. ij. q. iij. §. notandũ. vbi ỗr. calũniari ẽ falsa crimina intẽtare seu intẽdere. Preuaricari ꝓ crimia abscõdere. Tergiuersari in vniuersum ab accusatõe desistere. Sed ñ vti q̃ q̃ nõ ꝓbat q̃ intẽdit calũniari ptin' videt' simili tex. ĩ. l. j. ff. ad senatusc̃. turpil.

Cancellarius nomẽ accepit a cancellãdo. Cãcellare eĩ est lineã ducere vel dãnare. vñ lr̃a vl' scriptura q̃ damnat' cũ linea per mediũ ducta ỗr cãcellata. Et inde ỗr cancellari' cui' officiũ est rescpta vl' respõsa imperatoris z mãdata ĩspicere z male scripta cãcellare. z bñscripta cum signaculo suo signare z sigillũ eis imꝑmere. Jnde etiã venit archicãcellari' q̃si ꝓnceps cancellarie ſm Azo. ĩ sum. Differũt tñ cãcellare et suppunctare. qr cãcellare ẽ lr̃az linea p̃ mediũ ducta dãnare. Sz suppũctare est lr̃as pũctis suppositis dãnare.

Calliditas. Reqre infra dolus malus. Est eĩ calliditas dolus adhibitus tacẽdo. vt no. ff. de do. ma. l. j. in glo. Jnde callid'. id est fallax vel astutus.

Caligatus.i.miserrimus. Inde caligat⁹ miles ꝺr q̄ habet ferreas ocreas vl' caligas ꝺ corco. Etiã idem est qꝺ infirmus vl' obscurus. Vas expositiones facit glo.in.l.a caligato.C.de nup.

Canonia est ius qꝺ ꝓuenit ex electiõe ꝛ receptiõe in fratrẽ.vl' est ius ꝓcipiẽdi fructũ ꝑbẽde siue reddit⁹.c.relatũ.de ꝑben.

Canonica monitio est qñ interuenit citatõ cũ triby monitõiby. vl' vna pemptoria tres ꝓtinẽs.ꝺ qua in.c.ꝓstitutionẽ.de sen.excõ. libro.vj.

Canonica portio ꝺ canone deputata ecclesie parrochiali de relictis parrochiano defuncto illi ecclesie vbi elegit sepulturã cuz alibi q̄z in parrochiali elegerit eã. Et ſm varias ꝓsuetudines alia ꝛ alia. Vã alicui medietas.alicui tertia.alicui quarta dar. ꝺ sepul.ca. certificari.

Canõ grece est regula latine.iiij.dist.canõ. Et in vna significatiõe ẽ id qꝺ in ꝓcilio generali vl' ꝓuinciali statuit.ꝛ sic capit de cõstitu.c.canonũ statuta. In alia significatõne videt esse id qꝺ ab emphiteota ꝺ re emphiteotica soluit.ꝛ sic videt sumi ab Azo.in sum.C.de iur.emphi.ꝑ.ex hoc aũt ꝓtractu Etiã ꝺr illud qꝺ sumit ꝑ pedagio vl' vectigali.ff.de publi.ꝛ vecti. Et nota q̄ qñ papa vult condere canones pñt epi cõtradicere q̄ nõ ꝓueniũt ꝓsuetudini regionis eoz.di. iiij. Erit aũt lex.ꝛ nota.in.c.seq.in ꝑsi. iudicẽ.vbi q̄rit an sentẽtia pape ꝓualeat sententie epoz. Et q̄ nõ.quia orbis maior est vrbe.xciij.dis.legim⁹.post mediũ.ꝛ ibi glo. q̄ statutũ cõcilij ꝓiudicat statuto pape.ar.cõtra.ibidem.

Canõ largitionariũ tituloz est summa tributi ꝛ pstar de regulari prestatiõe a ꝓuincialiby fisco. Et dicuntur titli ex specialiby titulis.i.litteꝛ breuibus cauta legunt. vt.C. de iure fisci.l.pe.et.C.de anno.ꝛ tribu.l.iij. §.acceptatiões.ꝛ.l.j. de canone largi.ti.li. x.ſm Accursi.

Canon frumẽtarius vrbis romane est certus numer⁹ mẽsurarũ frumẽti q̄ singul' annis metebant rome.l.j.ꝛ ij.eo.ti.li.xj.quod erat etiã de oleo Et ꝓtra hoc nõ licebat alicui bñficiũ vel indulgentiã aut ꝓuilegium impetrare ꝛ impetratũ nõ valuit.vt ibideꝛ ꝺr. Item canonũ q̄dam est late sentẽtie. q̄dam ferende. Et ꝑmus exprimit ꝑ verbuz innodatus vel eoipso. Secundus ꝑ ꝑbuz innodet.vt est glo.in.c.q̄cũq̄z de here.li.vi. Itẽ canon habet sub se quattuoꝛ spẽs.xxv. q.iij.si quis dogmata.

Canonia est nomẽ tituli et iuris. ꝑbẽda ꝓ nomẽ facti.ꝛ cadit in extraneũ .vt no. Innocen.in capi.cum.m.de cõsti. Quere ifra ꝑbenda.

Capere est ita accipe q̄ id qꝺ capis tuũ fiat Vñ aliud est capere ꝛ aliud accipe.qꝛ capere est cũ effectu qꝺ secũ remãsuꝛ est.iõ nõ videt q̄s cape qꝺ erit restituturꝰ. ſz accipe ẽ ſiq̄s nõ sic accipiat vt habeat.ꝛ sic accipere potes illud qꝺ nõ fit tuũ accipiẽdo. rubꝛi.j C.li.x.ꝛ.ff.de ꝛ.sig.l.aliud est capere.

Capiẽdis.i.distrahẽdis pignoriby tributorũ. Req̄.infra pignꝰ tributa.

Captio.i.deceptio. Inde captiosum.ꝛ ẽ deceptoꝛium vl' deceptiosum aut dolosuz.vt notat Johã.an.de offi.delega.ſi duo.li.vj. in glo.j.in fine.

Captio cã mortis aliaſ capio ſm Azo.ẽ qñ ꝑ mortẽ alicuius occasio capiendi obuẽit alicui.exceptis his capiẽdi figurſ et causis q̄ certis ꝛ ꝓꝛijs noiby nũcupank.vt hereditas legatũ ꝛ fideicõmissum.quia ſcz talis captio vl' capio nõ incidit in naturã acceptõnis bereditatiſ legati vl' fideicõmissi. Et cã mortis capio ſm Azo.in sum. C.de donacau.moꝛ. Est cum post mortẽ alicuius aliq̄d dar alicui causa ꝺitionis implendevl' aliq̄d,ꝓuenit ad aliquez mortis occasione nec tñ aliquo certo trãslationis vel acceptionis noie nũcupar. Uerbi gratia. Fũdũ tibi ꝓmisi vt titio dares.cũ tu post mortez meã nõ haberes fũdũ dare titio dedisti sticho.q̄ forte ẽ heres.ꝛ stich⁹ tũc cã mortiſ capit cũ fund⁹ ei donar cã mortis.qꝛ donatõ merã obtinet volũtatẽ vl' libertatẽ ꝛ nõ emptam vl' conditionatam.

Capitio. Req̄.supra Annona.

Capitatio ciuiũ cẽsiby eximẽda capitatio .i. cẽsus capitis. vnde dicebank ciues romani ꝑ excellentiã exempti ꝛ q̄dam orientales ꝓuincie.l.vnica .C.eo.titu.lib.xj. Quidam tamẽ dicũt q̄ loquit illa lex in plebe cuiuslibet vrbis capitiose per hoc qꝺ dicit excipitur.

Capite censure ꝺr qui dat censum ꝓ capite.C.in in.qui.cau.colo.cẽ.domi.accu.possunt.li.xj.

Capitalis inimic⁹ q̄s dicatur vide Accursi.ff.de arbi.l.licet autem.in glo.iij.et.ff.de

testi.l.iij.§.ꝫ.in glo.z Bar.ff. de questi.l.j.si quis dicatur.

Capitulū vno modo est locus vbi res capitales firmant. Scōo significat lectionem Tertio distinctionē. vt ille habet quicq capitula. Quarto significat congregationē mꝫtorū. z pcipue virorꝫ ecclesiasticorꝫ. z no. Jo.an.in.c.capitulū de rescriptis.

Captiui z postliminiū reuersi. Re.infra postliminiū.

Capitis diminutio est status ꝓmutatio. vt qñ liber efficit seruꝰ. Et est triplex diminutio capitꝭ. scz maxīa. media. z minima. Minima capitis diminutio est qñ quis nec ciuitatē in qua morat nec libertatez amittit. sed tamē patit ꝓtra se status cōmutationē vl' minorationē circa familiā. vt qui iuris sui est. alieno iuri incipit esse subiectus. veluti p arrogationez. aut cū quis emācipat q primo erat in aliena potestate. Et dz itel ligi pdicta pscriptio cū ꝓmutat status hominis facto eius interueniēte. vel in cōdēnādo vel in emancipando vel arrogando. vel adoptando. vel etiā in reuocādo exīgnitudine. vñ licet patre alicuꝰ mortuo mutet eius status. qz iuris est factꝰ. nō ideo capite diminutus est. Et status hic ponit ꝑm Azo. p ciuitate z libertate. vel ciuitate tm. vel patria potestate. seu ꝑpria potestate. aut media. Tria em sunt q habet hō. scz ciuitas. libertas z familia. z ꝑm hec tria sunt tres capitis diminutiones. Media capitis diminutio ē. cū salua libtate ciuitas amittitur. vt cum qꝭ deportat seu relegat ad exiliū p quinquenniū. vl' bānit. Maxīa capitis diminutio est cū ciuitas amittit. nec libertas retinet. vt cū deportat quis in insulā z seruus efficit. aut ī metallū dānat. z sic etiā bānit in opꝰ metalli. vl' si maior. xx. annis patit se venūdari ad pciū pticipādum vel si manumissus in seruitutē exīgratitudine revocet. Pena aūt dānandi in metallū bodie locū nō habet. vide instit. de capi. diminu. p totū. z Spe. ti. ō tuto. §. tutela.

Capsarij dicunt qui in balneis vestimenta suscipiūt custodiēda. Uel aliter sunt illi q portāt alijs libros ad scolas

Carbonianū. Re ḡre supra Bonoꝝ possessio carboniana. Uñ ꝑm Azo. dicitur a carbonio inuentore vl' auctore. Et dat solum nato z nō nascituro ī quo differt ab edicto de ventre in possessionē mittēdo. qō subuenit nascituro.

Carbonū appellatione quid ꝓtineat. vide. ff. de ꝟbo. sig. l. carbonū. vbi appellatōe materiati nō continet materia. vt appellatione librorū nō carte. ff. de lega. iij. l. librorum. §. q tamē. Nec ecōtra appellatiōe materie cōtinet materiatū. l. seruꝰ. eo. ti. Et sic nō cōtinent ligna ad coq̄ndū. vl' calefaciendū. qz nō sunt carbones.

Cartularij iudices dicebant olim illi qui ab imperatore habebant potestatem iudicandi z illos solum qui coram eis eligebant litigare. z poterant eligere sine cōsensu prorioꝝ iudicum. sicut traditur in glo. l. j. ff. de iudicijs.

Carthophilacia est armariū vel locꝰ ī quo carte reseruātur. Et dicit a carta quod est instrumentū vel scriptura. z philare cōseruare. quasi tē. vt no. c. j. de proba. z. c. ij. xc. distinc.

Carta seu instrumtū seu rescriptū dicit falsa seu falsum bene quattuordecim modis. vt nota. in. c. in memoria. distinc. xix. ī glo. verbi falsa. Primo ex dicto vel tacito. Secundo scripto. Tertio facto. Quarto sine testibꝫ. Quinto p subscriptiōes varijs manibꝫ notatas. Sexto p alienū sigillū dū p prium habeat. vt ibi.

Caracter ꝑprie est signaculū quoddā q aliō insignit vt ordinet in aliquez finem. sic caractere insignit denarius ad vsum cōmutationis. Et milites caractere īsigniunt q̄ ad militiā deputati. Homo aūt fidelis ad duo deputat. ad fruitionē glorie. et ad hoc insignitur signiculo gratie. Apocalip. vij. Nolite nocere terre et mari. quoadusq; signemus. Secūdo anima fidelis deputat ad recipiendū vel tradendū alijs que pertinēt ad cultū dei. z ad hoc insignit caractere sacramētali. id est signo indebili anime impresso.

Carena dicit a carētia hominū vl' cibariorū. nā p q̄draginta dies ieiunāt in pane et aq̄. z icludunt in aliq̄ secreto loco iuxta ecclesiā vbi nō habēt ꝓsortiū hoīm. vt notat Bern. in. c. accusasti. ō accu. Et simile. no. glo. in. c. ij. de spon.

Carrucarij sciscorij et atriarij idem sunt. videlicet serui z custodes atrij.

Cardinales dicti sunt a cardīe. qz sicut hostium regit a cardine. sic per eos regitur ecclesia vniuersalis. xxiij. distinc. presbiteri

Dicunk etiã quãdoq; cardinales. id est ꝑn cipales. quia ꝓ eos debet officiuz in eccle/ sia regi.

Carnificare est carnes facere seu mactare. Inde carnifex qui carnes facit ꝛ vendit. ó appella. significãte. Etiã homicide solẽt di ci carnifices. vt glo. iiij. in cle. j. de vi. et ho. cleri.

Caselle sunt granaria in quib; fructꝰ cõpo/ nunk. ff. de iudi. l. j. ꝛ óz q̃si cellule granari/ oꝝ. alias granoꝝ.

Castellus ꝑm Alberi. vel castellũ ꝑm alios dicit ꝑm Spe. receptaculũ qó aquã pub/ licã suscipit que ducit ad aliqó prediũ irri gandũ. Require infra interdictũ. de aqua cas. edu. vt. ff. de aqua coti. ꝛ esti. l. j. §. eqssi mũ. Alias. i. castrũ. ff. de lega. ij. l. titia. §. fi nali.

Castrũ si vẽdak iuspatronatus ei ãnexũ ac/ cedit. secus si vendo pallaciũ vbi est eccl'ia vbi habeo iuspatrona. de ꝟ vide Inno. i. c. ex lr̃is. de iurepatrona. ꝛ Hosti. i sum. ó iu repatrona. §. q̃liter. ij. q. vij. accusatio.

Cassitare est minutatiz vl' minime stillare.

Castrẽse peculiũ. Req̃. infra peculium.

Cathedra ꝑm Hug. est grecũ. ꝛ ponit ꝓ ex/ celsa sede iudicis p̃sidẽtis. ꝛ dicit a cathos id est sedes. ꝛ edra spõda. quasi spõdata se/ des Et ponit etiã ꝓ sede doctoꝝ. ita dicit glo. in cle. dudũ. de sepul. ꝛ allegat ibi gre/ cismũ. Unde. Rex soliũ. doctoꝝ cathedraz iudexq; tribunal.

Cathedraticũ est qó soluit annuatim epi/ scopo a suis clericis sue dioceſis in signuz subiectiõis vl' obedientie. ꝛ etiã sustẽtatio/ nis. ꝛ est duoꝝ solidoꝝ. vt. x. q. iij. placuit. ꝛ de offi. ordina. ꝙquerẽte. Et dicit cathe/ draticũ. qz soluit ad honorẽ cathedre epi/ scopalis. x. q. iij. c. j. ꝛ nõ ꝺbet exigi vltra an tiquũ morẽ. ea. q. nec numer⁹. Per qó col/ ligitur q; potest currere p̃scriptio in quãti tate cathedratici. c. olim de censi. sed totali ter non p̃scribit q̃n soluak ꝑm no. Jo. theo to. xvj. q. vij. q̃cũq;. Et vide archidy. c. j. de p̃ben. li. vj. vbi ꝓtrariũ allegat Boff. ꝛbug. xiij. q. ij. in ꝑn.

Cathecizare est imbuere. docere seu ĩstrue re. vel bñdicere. Inde cathecismus. Nam ante baptismũ instrui debẽt baptizandi in fide. ꝛ p̃cipue adulti. de ꝙsecra. dist. iij. añ. xx. ita nota glo. in. c. ꝓ cathecismũ. ó ꝙgna. spiri. li. vj.

Cathecuminus instructꝰ óz. vel qui bapti/ zari ꝓponit medio tpe simbolũ dei discens xlviij. distin. §. j. ꝛ. c. quoniã multa. Uel di cit audiens. eo q; doctrinam ante valuas ecclesie audiat cũ suscipe velit baptismũ.

Cathologꝰ est supioꝝ ps molẽdine. ff. de fũ. instruct. l. cũ delamonis.

Castrametoꝝ. id ẽ pono. figo. vel diuido ca stra.

Cathomus est flagellum ex virgis factum in moduz scobe. et tali vtuntur religiosi in capitulis.

Cautio hec dictõ ex ꝓrio significato signifi cat nudam pmissionẽ ex qua inducitur fir ma obligatio. C. de verbo. signi. l. sanctimꝰ vt quis tenek cauere de euictione de vitijs et morbis. Et intellige nudã a fideiussoꝝ/ bus ꝛ pignoꝝib;. sed nõ a stipulatõne. nam astrictꝰ cauere. debet a stipulatõe cauere vt obligatio sit firma. l. penul. §. docere. ff. ne quis in ius vocak. se. vi. exímat. et d'e cleri. nõ residẽ. c. relatũ. Quãdoq; significat cũ pignoꝝib; vel fideiussoꝝibus quãdoꝟ aliõ verbũ ei adiunctuz declarat. vt mãdaui ꝓ curatoꝝ vt recipiat ydoneã cautionẽ a de bitoꝝ. alias non darẽ dilationẽ. ibi cautio intelligik cum fideiussoꝝib; vl' pignoꝝibus. l. si mandato. §. fi. ff. manda. Ratio signifi/ cati sumik ex verbo idoneam qó apponitur vt addat ꝛ fortioꝝ cautionẽ exꝓmat qua lis nõ esset ꝓ stipulationẽ solam. Item prę toꝝ ibi iubet ꝓo collatione bonoꝝ facien da recte caueri. vt. l. j. §. iubet. ff. de collatõ. bono. significat cum fideiussoꝝibus vl' pi/ gnoꝝibus. vt. §. caueri. ea. l. ꝛ hoc ratõe ver bi recte. Quandoq; significat cum fideiuſ soꝝibus ꝛ nõ cum pignoꝝibus quãdo cau/ tio de procuratoꝝe exigitur. l. j. ff. de ꝓcura. per. l. ꝓtozie. ff. ó preto. stipulati. Et hec est cautio prętoria requirẽs fideiussoꝝes ex le/ ge positiua prętoris ꝓall. que est facta ꝓ/ ter honestatem iudicij. vt eñ prouisio legꝭ aliquid operek ꝛ nõ inutilis sit. l. si quãdo. ff. de lega. j. tunc ex iusta causa quãdo debi toꝝ bona dilapidat iudex facere debet qꝛ ca ueat creditoꝝi.

Cautio est generale nomẽ omniũ securita/ tum quotiẽs quis securus reddik ó eo qó sibi ꝓmittik. Uñ. Cautio ꝓuata cum tri/ no teste notata. Hoc ius est nacta qó cau/ tio publice facta. Et diuidik in mꝭtas spẽs qz alia est cautio hypothecaria. alia cyro/

graphia. Et ꝑñt dici satisdatões. etiã cautio ꝺr carta in q̃ scribit ꝓputatio. vt Luce. xvj. Accipe cautõem tuã ꝛc̃.

Cautio ratidãda est cũ de mandato dubitat. C. ꝺ ꝓcur. l. j. Et ꝺr illa securitas q̃ reqrit a ꝓcuratore actoris ꝓ dño cui⁹ nomie agit qꝺ ratũ habebit oẽ illud qꝺ in iudicõ ꝓ illũ factũ fuerit. vnde cauere. de rato vel satisdare ẽ ꝓcuratorẽ actoris ꝓmittere vel le ꝓseuerare vsq; ad finẽ litis.

Cautio fideiussoria est qñ iteruenit fideiussor principali obligationi. Et dicit satisdatio. ꝛ he sunt mꝰte. vt de lite. ꝓsequnda. iudicio sisti. iudicatũ solui. ꝛ de rato.

Cautio fideiꝓprie interuẽtu. ꝺr q̃ fit ꝓ fideiꝑstitã sine solẽnitate iuramenti.

Cautio iuratoria est qñ cõpromissio iuramẽto firmat. vt qñ iuro soleniter me debere aliqd vl̃ impleturũ ꝓmitto

Cautio nudo pacto est cũ aliquis fidẽ tantã habet de me q̃ cõtentus sit nuda ꝓmissione mea. Et ß ꝓprie ꝺr pollicitatio vl̃ pollicita cõuentio. Unde vere ꝛ ꝓprie dicit satisdatio ꝛ satisfactio dici potest. ß satisdatio ꝓprie est cum duo paciscẽtes duas scripturas sub eadẽ forma verborũ inter se cõficiunt ꝛ mutuo tradunt. ꝛ pollicitatio ꝛ satisdatio cautele dici ꝑñt ꝓprie loq̃ndo.

Cautio pignoraticia siue hypothecaria est cũ pign⁹ tradit. aut hypotheca supponit. ꝛ ꝺr etiã satisdatio.

Cautio de euictione dicitur quando securitas prestãda vel prestita emptori a venditore sit ea ꝺditione vt si ab eo euincat venditor ei restituat estimationẽ rei in dupluz vl̃ in simplũ prout inter eos prius conuẽtum est.

Cautionũ aũt alie multe ꝑñt esse species p nt ad diuersas materias applicant. Unde Spe. in tractatu libel. titu. de pignoribus §. sequit. vbi quasdã alias species cautionum ꝓsequit.

Cautio de damno infecto est que prestatur cum tua domus ruinosa ruinã minat. ꝺo/mui mee. vel etiam prestatur ꝑm quosdam cum timeo q̃ aliquis mihi insidiet possum agere vt mihi prestet cautionem ne me offendat.

Cautio de opere moliendo quã prestat ille quãdoq; cui nunciat opus nouũ scilicz q̃ ipm op⁹ demoliat si constiterit cuz iniuste edificasse.

Cautio de vsufructu in qua ꝺ duob⁹ cauet scilicz q̃ vsufructuarius renõ male vtat ꝛ q̃ etiã vsufructu finito restituat quod ex re ipsa supextat.

Cautio qua hẽres cauet ipsi legatario cum heres dat fideiussores legatario delegato prestando.

Cautio qua legatarius canet heredi est illa q̃ legatari⁹ satisdat heredi. vt si falcidia locum habeat q̃ amplius nomĩe legati recepit q̃ ratio legis falcidie patitur id heredi restituat.

Cautio arrogatorũ qua arrogator stipulatur ꝓ uo publico q̃ restituat arrogato que ab eo habuit. vel ab eis ad quos peruentura sunt. ꝛ q̃ dabit sibi quartã partẽ de bonis suis si eũ sine causa emancipauerit seu exhereditauerit

Cautio qua cauet ei cui restitutio fieri debet per quã rogatus restituere bona alicuius si sine liberis decesserit q̃quid p⁹ mortem de hereditate extabit cogitur cauere illi cui debet fieri restitutio q̃ seruabit ei q̃rtam ptem.

Cautio muciana a Mucio iurisc̃onsulto dicta est. Et habet fieri in vltimis volũtatib⁹ Et cõiter ꝑm doc. nõ in ꝓtractibus. ꝛ fit in ꝺitionib⁹ negatiuis. puta sic dicẽdo. Si titius capitoliũ non ascẽderit. si seruũ non manumiserit. lego ei. ꝛ. l. muciane cautiõis ff. de ꝺdi. ꝛ demon.

Cautela est diminutiuũ a cautiõe. ꝛ tñ quã q̃ supabundantiã ipoꝛtat. vt cũ dicit abũdans cautela nõ nocet. l. testamẽta. in fi. C. de testa. quinq; que ꝓpter cautelã fiunt no. archidia. l. distinc. ꝑ biteros. Inde cautelosus. i. prouidus. circũspectus. vl̃ plenus cautelis.

Caupo quid sit patet infra in dictiõe stabularij in fi.

Catulus. i. sapiẽs media ꝓducta. Sed media breuis est aial. vñ Est aial catul⁹. fruit ratione catulus.

Cauillatio est qñ ab euidẽter veris trãsitur ad euident falsa ꝑ quãdã ꝛboꝝ inuolutoꝝ vel sophisticã. c. venerabilis. de iudi.

Causa est ex q̃ aliqd ꝓducit. vt pater ẽ cã filij. ꝛ ꝓtract⁹ cã obligatõis. l. tan eã. §. actiones. ff. de excepti. rei iudi. Item cã est finis ex quo impulsio datur faciẽde dispositõni ꝛita sumitur in ti. ꝺ ꝺdi. ꝛ demõstra. ꝛ causis ꝛ modis earũ. Ubi patz q̃ causa differt

a mõ q̃ est de futuro. et a ꝓditione q̃ est ō futuro. z suspēdit etiã a ōmõstratiõe q̃ tm̃ declarat rē vel ꝑsonã. verbi grã. Patron⁹ potest ꝓpellere bertã vt nubat vt ciuitates repleant. Iste finis. vt ciuitates repleant est cã ꝓdende legis. ido ōr q̃ cessante cã cessat lex. vt. l. adigere. §. q̃uis. ff. ō iur. patro. Et vtimur ꝓmiscue illis ꝟbis. cessante cã legis vl̃ cessante rõne legis. Differũt tm̃ cã z ratio qr rõ est oculus cordis discernẽs rẽ p medium. Sed cã est qđ in facto accidit p qđ rõ discernit q̃d iuris. Dicit etiã causa efficiẽs in. l. cõditor legis in ꝓtractib⁹ cõtrahẽdis. Causa materialis in legib⁹ est materia ō q̃ in illis disponit. Et cã formalis est modus tractãdi. z forma ꝓtrahẽdi vel disponendi que addit ꝓtractui vel dispositiõi. Dicitur etiã cã instrumẽtalis vt est instrumẽtũ artificis. Et breuiter q̃cq̃d ad esse alicuius rei ꝓcurrit cã ōr. aliter z aliter tm̃. Et significatur cã p dictõez si. vt dicẽdo dono vel lego illi si negocia mea gesserit. l. demõstratio. §. j. ff. de ꝓditio. z demõstra. Itẽ p dictõez qr insti. de le. §. lõge magis. Et p dictõez qm̃. nã exponit p qr. Itẽ significat cã in dictiõibus illatiuis. vt dicendo. Licius negocia mea gessit ideo vl̃ idcirco sibi lego. Itez in dictõe cũ. vt dicẽdo Cũ tic⁹ negocia mea gesserit lego sibi ꝛc̃. Etiã in dictiõe siue. vt siue titi⁹ negocia mea gesserit siue aduocatus fuerit ꝛc̃. Itẽ in ꝓpositiõe ꝓ. vt ibi lego vineas p alimẽtis. l. fi. §. j. ff. de ali. z ciba. lega. vñ sensus ẽ q̃ ex cã alimẽtor lego vineas. Itẽ significat cã p dictõez noie. vt dicẽdo lego vxori q̃dragita noie dotis. l. cũ q̃dẽ vxori. ff. de lega. ij.

Causa ōr a casu q̃ venit. nã cã est materia et origo negocij nedũ discussiõis examie patefacta. q̃ dũ ꝓponit cã est. cũ discutit iudiciũ. cũ diffinit iusticia. c. fœrus. ō ꝟ. sig. vbi Berñ. dicit in glo. Cã est res i dicẽdo posita cũ inꝓpositõe certar⁹ ꝑsonar⁹. scz actoris rei. iudicis. z testis. z ōr a casu. qr casualiter occurrit ꝓter hominũ volũtatẽ. Et differt cã z actio. nã cã est negociũ vl̃ ꝯct⁹ ex q̃ ꝗs mouet ad petendũ vl̃ litigandũ. vt est venditio vl̃ locatio rei ex q̃ orit obligatio. z est cã ꝓxima obligatiõis q̃ obligatio parit actoris cũ obligatio mr̃ sit actionis. Et est duplex cã. scz ꝓxima z remota. q̃ differũt in actõe reali z ꝑsonali. nã in ꝑsonali remota est ipsum factũ. ꝓxima est ipsa obligatio. z i ꝑsonali nõ sufficit exꝓmere cãm ꝓximã. dicẽdo ago ꝯ te. qr obligaris mihi in decẽ. sed oportet exꝓmere cãm remotã. vt dicẽdo. cõuento te. qr mutuaui tibi decez. In reali ꝓxima cã ẽ dominiũ. Ex remota ẽ ex q̃ ꝓsequit ꝗs dominiũ. z nõ est necesse exꝓmere remotã. vt dicẽdo ago ꝯ te qr emi domũ a Bernardo sed sufficiẽ exꝓmere ꝓximã cãm. dicẽdo. ago ꝯ te. quia sum dñs dom⁹ illi⁹. z hec no. i gl. z p doc. in. c. dilecti filij. de iudi. De diuersis spẽb⁹ cãr vide bonam glo. ij. q. j. in sum. Est em̃ q̃dam cã spũalis vel annexa spũali. vt illa q̃ fit de iure patronat⁹. q̃dam ciuilis. vt cũ agit sup rei vendicatiõe in cã pecuniaria. q̃daz criminal. vt cũ agit directe de crimĩe. q̃dã mixta. vt cũ agit ō crimĩe ciuiliter. vt de adulteris ad sepatiõez thori. In his trib⁹ vltimis casib⁹ iurat de calũnia. in ꝓmo nõ iurat ō calũnia. sed tm̃ ō veritate dicẽda.

Cause criminales dicunt in q̃b⁹ agit ad vindictã siue ad penã. z ꝟ etiã ōr q̃nq̃z agi criminalit. q̃n agit ad vindictã publicã. q̃nq̃z ōr agi ciuiliter q̃n agit ad penã p modũ inq̃sitõis. denũciatiõis. vel ad interesse partis p viã accusatõis.

Causa minima ẽ duor⁹ aureor⁹ vel decem aureor⁹. vel q̃nquagita solidor⁹. vl̃ illa que nõ sufficit ad sumpt⁹ iudiciales

Causa aũt argumẽto. s. naturalis rõnis cõstat aut ꝓbatiõe testiũ vl̃ tabular⁹ z instrumẽtorũ. c. for⁹. ō ꝟ. sig. Fac em̃ ꝓbatõez cõfessio. vt ibidẽ no. in glo. j.

Cause fauorabiles sunt q̃ttuor. scz de libertate. mr̃imonio. dote z testamẽto. c. duob⁹. de re iudi. z de cã notat Pau. in cle. dudũ. de sepultura. sup. ꝟbo causis. z Jo. an. i. c. cũ dilecti. de accu.

Causor. aris. i. ꝓqueror.

De Le

Cedendar⁹ actionũ bñficiũ ẽ p q̃ō postulare possũ fideiussores. Et alij q̃ obligati sũt in vna obligatiõe sibi cedi in alia ꝓtra fideiussores. z alios quibus sunt obligati. alioquin nisi cedatur eis possunt recusare solutiones. vt insti. de satisda. §. si aũt. et. C. ō solu. l. stichũ vel pampbilũ. §. penl̃. Deꝟ vid⁹ in Spe. ti. de renunc. §. finitis. ꝟ. si. postremo dicendũ. De bñficijs z alijs. req̃ rebidẽ. §. parum aũt. ꝟ. si. z nota. z vide infra renunciatio.

LE

Leda. idem est qđ carta. inde cedula pārua carta

Ledere bonis est ab vniuersitate bonoꝝ suorum recedere. ꝛ eis abrenūciare veluti qñ aliqs oneratꝰ debitꝰ vel obligatꝰ est pluribꝫ nō habēs vñ soluat vl̄ satisfaciat omnibus creditoribꝫ abrenūciat bonis suis vniuerꝭ cedēs illis. vide infra cessio. Etiā cedere est vēdere. l. si dubit. ff. ō fi. instru. Et ꝫ nota ꝑ statutis. Et cedēs bonis nō liberat etiaꝫ a ciuili obligatōe. l. q̄ bonis. ff. ō cessi. bo. vbi notat Accur. licet ꝯrarium tenuerit glo. ꝛ male. in. l. vbicūq;. ff. de fideiuss. Itez nō auditur debitor fisci vl̄ reipublice volens cedere bonis �means Bart. in. le. is q̄ bonis. ff. de cessi. bo. cūꝫ quis videat tenere oppositū i. l. ij. iuncta glo. C. de cessi. bo. Et bñficio cessionis renūciari nō pōt ꝫm Bar. l. alia. §. eleganter. ff. solu. matri. licet Cynꝰ videat tenere ꝯrariū. in. l. j. C. q̄ bo. cede. pos. Et bonis cedi pōt nō tantū in iure sz etiā ꝺ iudꝫ. ꝛ sufficit ꝑ nunciū ꝛ ꝑ epl̄am id declarari. l. fi. ff. de cessi. bo.

Cedere actiōi est ius actiōis mihi cōpetētis in aliū trāsferre. ꝛ ipm q̄si in locū meū ponere. ita vt dicta actōe possit vti aduersus eos ꝺ quos actio tal̄ poterat intētari

Cedere diē est incipe diē debiti vt si mihi ꝑmiserꝭ centū si Titiꝰ factꝰ fuerit ꝺsul l̄ eps vel si nauis ex asia venerit cū he ꝺditiones extiterint. tūc ꝺz dies obligatōis cedere. vl̄ diē cedere debiti est pecuniā incipe deberi vt si debeas mihi centū in festo Johis baptiste. aduenīēte festo ꝺz venire dies debiti le. cedere diē. ff. de ꝟ. sig.

Celicole dicunt illi q̄ celū vl̄ planetas celi. id est. solē ꝛ lunā ꝛ stellas q̄si deū colūt. Et bi licet xp̄iani sunt. vl̄ nō. tñ nō sunt tenēdi in plena veneratōe xp̄ianoꝝ. sz nec ceteroꝝ hereticoꝝ penas pati debēt ꝫm leges. vt. C. de iude. ꝛ celi. l. celicolaꝝ. ꝛ q̄si ꝑ to. ti.

Cella a celando. i. occultādo ꝺz. ca. ꝑuilegium. de ꝟ. sig. in glo. v.

Celebs ꝺz esse ille q̄ nō vult ꝯtrahere matrimoniū. Et ꝫ ꝫm Azo. forte ꝺzbus dicebat qz sine matrimonio ꝛ sine liberꝭ erat. Et illi olim nō poterāt causa mortꝭ donare. qđ hodie ꝑ leges cozrigit. vt patet. C. de infirmandis penis celibat⁹ ꝛ ozbitat⁹. Dicitur aūt celebs quasi celo beatus qz talis est ꝫm Isidoꝝ qualia sunt lumia in celo. q̄ absq; cōnubīs sunt

Celibat⁹ venit inde. ꝛ est status vel mod⁹ ꝑmanendi seu viuēdi sine ꝺiugio. Unde ꝑut dicūt theologi celibatus Johānis. id ē virginitas vel castitas nō ꝑferebatur cōiugio Abrae

Cementarij dicunt operatozes muroꝝ idē qđ lathomi qz cemēto calcꝭ ꝛ arene vtunt.

Cenaculū est locꝰ aptus ad cenandū vel comedendū q̄ ꝺs magꝭ de die q̄ de nocte solet residere causa refrigerij

Cenotaphiū est inane sepulcrū. i. monumētum sine cozpe. qđ ꝺstat ad memoriā defūcti. hūc aūt locū placet esse religiosum sic ī ea re testis est Virgilius Sed duo fratres Anthonius ꝛ Seuerꝰ ꝯtrariū scripserunt quoꝝ sentētia ꝑualet. vt. ff. de re. di. l. intā/tum. §. finali

Cenobiū est locꝰ religiosoꝝ. ꝛ ꝺz a cenon. id est. cōmune. qz ibi oīa debēt esse cōmunia. c. cū dilectꝰ. de ꝺsue.

Censere est iudicare. iudiciū ꝺstituere. ꝑcipere. vt no. Jo. an. in glo. ꝟbi censemꝰ. ī cle. j. de ꝺcess. ꝑben. ff. de ꝟ. sig. l. cēseri, inde nomen cēsoris sumptū est. ꝑdia etiā dicuntur cēseri. qz cēsum ꝑbent. Etiā cēseri est ī cēsura ꝺscribi. vt. C. in q̄. cau. pig. ꝯtra. l. j.

Censoꝛes a censu eris. i. pecunie sunt dicti. qz cēsum etiā tollūt. Cū em̄ auctꝰ esset census in ꝛbe romana adeo vt ꝺsules nō sufficerēt ꝺstituti sunt cēsoꝛes. ꝛ cēsoꝛ nomē videt esse tractū. qz senatū aliqđ cēsuisse dicimus. i. cēseri ꝑalle. Itē cēsoꝛ est iudex. in de censura. i. iudiciū. ꝛ ꝑ censurā eccl̄iasticā significat interdictū. suspēsio. ꝛ excōicatio c. querēti. de ꝟ. sig. Etiā cēsoꝛes romanos ꝑcuratoꝛes dicim⁹

Censite dicunt q̄ censent. i. cēsum ꝑbēt. Reg̃re ꝰ agricole ꝛ cēsiti. ꝛ infra colon⁹

Census tributū ꝛ pensio publica idē. vt. C. q̄ cau. pig. ꝯtra. l. j. ꝛ. C. si ꝓpter pensionē publicā. l. si accipit. Un̄ cēsus idē est qđ pensio q̄ q̄ soluit de ꝑuentib⁹

Censitoꝛ est q̄ recipit pñtatiōes collectoruꝫ coloni ꝛ pignoꝝ iure vēdit ꝭ ꝑdiū si census nō soluit. vt. ff. de censi. l. forma. §. illa. et. l. cū possessoꝛ. §. cū ꝑ pecunia

Cenodoxa est vana mūdi gloria

Centenarij dicūt duces vl̄ magistri centū militū quoꝝ potestas ꝺz centena

Centurio idem

Cessio est iurꝭ ꝛ actiōis trāslatio. nā ꝑ cessionem iura ꝛ actiones in eū cui cessi trāsferūt.

quia sicut in vēditione vel q̄libet titulo alienatōis rei corpalis necessaria est traditio. q̄ntū ad dominū trāslationē Ita ad trāslationē rei incorpalis. s. iuris z actōe vtimur cessione q̄ reputat̄ p traditōe Itē cessio fm Jsi. vj. li. ethi. ꝓprie est rei cōcessio. sicut ē illud Ruth. Cede iure ꝓpinq̄tatis. Hā cedere dicimus q̄si ꝓcedere. Et ea q̄ ꝓpria sunt nā aliena nō ꝓcedim⁹ sed restituim⁹. Cedere etiā ꝓprie ōr q̄ ꝓtra veritatē alteri ꝓsentit vt Cicero cessit emilisse auctoritate veri. i. potiꝰ paruit. ¶ Et est sciendū q̄ in instrumēto cessionis ōr q̄ cedēs eū cui cedit ꝓstituit procuratorē in rē suā. Ad cuiꝰ euidentiā notandū. Si cū titio ex mutuo ꝓtraxisti tibi cōpetit cōtra eū actio directa z ꝓsonalis q̄ cū eo in tua ꝓsona ꝓtraxisti. Tibi etiam cōpetit actio vtilis q̄ vtiliter z cū effectu debitū ipm tanq̄ rē tuā ꝓsequeris. Si autez mihi iura z actiones ꝛ debitorē tuū ex causa venditōis vel ex alia cōmiseris transfert in me vtilis actio q̄ vti possum ad ipm debitū tuū tanq̄ meū exequēdo. Directa ꝛo z ꝓsonalis remanet apud te. cū a te p cessionē nō poterit separari. etiā si velis adeo tibi adheret. ff. p socio. l. iij. Et sic patet q̄ in directa actōe z ꝓsonali sum procurator tuꝰ. q̄a aliter nō poterā vti. licet em̄ directa nō possit cedi. pōt tū mādari eiꝰ exercitiū. Et nota q̄ cessio actionū p̄sumit simulata ex tribus q̄ no. Accur. in. le. j. z pe. C. māda. z ibi doc. z. c. fi. de alie. z mu. iudi. cau. fac. Itez sex sunt cause ꝓpter quas cp̄us pōt cedendi licentiā postulare. s. cōsciētia crimis. debilitas corpis. defectꝰ scie. malicia plebis. grue scandalū. z irregularitas ꝓsone. ō crimine renūc. nisi cū p̄dē. circa p̄n. z p totū titu. Unū. crimē debilitas defectus plebs mala cogit. Cedere p̄latū simul addas scandala fratꝝ. Adde p̄dictis si q̄s sit irregularis. c. j. de renū. glo. ū.

Cessionariꝰ ōr ille ī quē trāsfusa est obligatio vel nomē z debet certiorare debitorez. q̄ nomē eiꝰ in ipm transfusum sit ipm notificādo vel oñendo instrumēto z legendo z copiā si velit hr̄e dando. vt. l. nomen. que res pig. obli. pos. C. alias alteri soluere posset debitor nō credēs se obligatū cessionario. l. j. §. j. ff. de no. ope. nū. z. l. j. C. ō obli. z act̄. per Bar.

Ceso onis. est puer scissus ab vtero matris. Inde cesar q̄ cesus ex vētre matris. vt per glo. in rubr. instī. in verbo cesar

Cerimonia est ritus sacrificādi. Dicunt̄ ei cerimonie sacrificia z solēnitates indeorū que cereis exercebant̄. z sic in veteri testamēto peccata purgabant̄

Cerimonialia p̄cepta sunt q̄ ad cultum dei ptinēt. de q̄b⁹ rō reddi nō pōt fm Jo. theo. dis. vj. §. his ita rñdet̄. q̄ ad lr̄am fuer̄t mādata. Ut nō arabis in boue z asino. Nō induces vestē lino lanaq̄ cōtextā. Et nō seres agrū diuerso semie. Sūt em̄ tres duplicitates phibite. s. ī corde z ī ore z in ope.

Cesar primo fuit nomē ꝓprium Julij imperatorꝭ a quo postea omnes imperatores dicti sūt cesares

Certū ōr nō dubiū. vñ procurator debet esse certꝰ. ff. de pcu. l. ij. Itē arbiter certꝰ ōr esse ff. de arbi. l. itē si vnꝰ. §. si in duos. Sil̄r tutor ōr esse certꝰ. ff. de testa. tute. l. tutor ī certus. z. l. duo sunt titij. vt tenet vbertꝰ de bobio. c. j. de pcu. li. vj. in glo.

Certicōditio cōpetit ex oīi obligatiōe et ex omni causa ex q̄ aliq̄d certū z determinatū petit̄ sive ex ꝓtractu sive ex causa legati sive ex suo noīe sive obligēt̄ hereditario. Et sunt due certicōditiones. vna general' in oi ꝓtractu vbi certū petit̄. alia specialis in cō tractu mutui. Et licet nulla lex hoc manifeste dicat. pōt tñ elici ex textu instī. q̄b⁹ morecōtra. obli. §. j. in fi. ibi ex eo ꝓtractu. s. mutui nascit̄ certicōditio q̄si ꝓnomē eo demōstret specialitatē in mutuo. Etiā in simili licet solū vna bonoꝝ possessio nominet̄. cōmuniter tñ sunt due. vna general'. alia specialis. posset etiā ꝓbari ex rubr. ff. ō re. cre. z si cer. pe. z de ꝓdi. Que rubrica habz tres ptes. vbi in secūda tāgit̄ certicōditio spēal' z est glo. instī. §. pal. similis glo. in. l. certicōditio. in p̄ncipio. ff. si cer. pe. z in. le. j. in p̄ncipio. ff. de triticaria zē. Contrarium notauit Catbo de saxis in. l. j. C. qui admit. ad bo. poss. sup rubr. Hā bñ dat̄ aliq̄ bonoꝝ possessio in generali. sz nulla general'. et sic deest certicōditōe sicut p Aristotelē datur animal in genere. nullū tñ reperit̄ animal generale q̄ oīb⁹ ꝓticipet aīalib⁹. Et nota q̄ in libello nō ꝓcedit certicōditio general' q̄ nō instruit̄ aduersariꝰ an debeat ꝓtēdere an liti cedere. vt dicēdo. te ꝓuenio. quia certū mihi teneris

Cetez. no. Jo. cal. in cōmento decre. vestra de coba. cle. z mu. z pau. in ꝓmento decre.

nobis .de iurepatro.

Cetera hec dictio hz ipoztare vt in ptractu ea que veniũt q̃ sunt de natura ipi⁹ ptract⁹ hoc est de ꝯsuetudine. vt no. in. l. si duo patroni. §. si q̃s iurauerit. ff. de iureiu. z p ꝟ inferũt doc. q̃ si in pthocollis alicui⁹ notarij inueniant hec ꝟba z cetera. q̃ intelligãtur ea venisse in ptractu que de natura vel de ꝯsuetudine ei⁹ sunt. vt dicit Bal. q̃ p ꝟbũ cetera nunq̃ itelligit vt veniat ꝓmissio cũ pena. Rõ. qz pena ꝺz esse q̃d extrinsecuz ab ipoptractu. ideo nõ intelligit venire nisi expresse appareat ar. ex his que no. in. l. scien dum. ff. de ꝟ. obli. z. l. ij. C. de fal. si tamẽ ꝛm Bal. ptract⁹ esset ꝯceptus ad ꝯsiliũ sapientis z in ipo ꝟbũ reperiret z cetera tũc bene posset apponi pena in hoc ptractu. z ꝟ operatur appositio illa vt cõsiliũ sapiẽtis dicet istũ ptractũ iuxta nota. in. l. aperte. ff. de ꝟ. obli. Et nota q̃ dictio tẽ. duplici mõ scripta reperit z ꝛm hoc dupl'r pferẽ. Uno modo ponit indeterminate in fine oratiõis sic q̃ nõ regit ab aliquo ꝟbo. z tũc debet scribi breuiter vt sic tẽ. Secũdo modo ponit determinate sic q̃ referẽ ad verbũ in oratione positũ a quo regit. z debet scribi longe ꝓ duab⁹ dictiõib⁹ vt sic z cetera. Sic etiam p fertur breuiter z longi⁹. Et vtroq̃ modo significat put ꝟba p̃cedentia vel aliud medium significare declarat. Nam breuiter. tẽ. significat illud qõ deficit z supplet ꝟba deficientia vt in. l. gallus. ꝟ. credendũ. ff. de li. z posthu. vbi testaꝛ dicens. Si me viuo nepos decedat tũc q̃ pnepos tẽ. credendũ est gallũ denotasse idez de pnepote. Et sic dictio tẽ. supplet ibi verba ꝛm que pnepos potest substitui que sũt in ꝓn. illi⁹. l. vt gallus introduxit. Itẽ si pcedit instrumẽtum extẽsum locatiõis vni⁹ dom⁹ facte vni z sequitur instrumentũ abbreuiatũ emptiõis alteri⁹ dom⁹ facte eidẽ dictio tẽ. significat clausulas in p̃cedenti positas que huic locationi sunt applicabiles qz p̃cedẽtia declarant sequẽtia. l. si seru⁹ pluriũ. ff. de le. j.

Itẽ quia in habentib⁹ symbolũ facilioꝛ est transit⁹. l. in rem. §. itẽ quecũq̃. ff. ꝺ rei ven.

Cõtractus aũt emptiõis z locatõis sunt similes. l. j. ff. locati. V Et est sciendũ q̃ notarius qñ notã positã breuiter in protbocollo redigere vult ad instrumentũ publicuz tũc significata p dictionẽ tẽ. debet extense scribere. qz scit q̃d actũ est z q̃d p hãc dictõnem intelleꝛerit tanq̃ testis ibi ꝓtentoꝛuz quia dispositiõem ꝓtrabentiũ recepit ergo moꝛtuo ꝓmo notario post pthocollũ añq̃ redigeret illud in publicũ instrumentũ. secundus notari⁹ nõ debet significata p dictionẽ tẽ. in pthocollo positã extẽdere nisi quantũ ibi sunt extẽsa. l. ꝓtract⁹. C. de fide ĩstru. Sed talis nota pthocolli legenda est partib⁹ coꝛã testib⁹ z illis exponẽtib⁹ ꝟbuz tẽ. debet notari⁹ secũdus sup hoc req̃situs expositiõem illoꝛ redigere in publicum instrumẽtũ extẽsum. alias iudex debet arbitrari ex p̃cedẽtib⁹ z sequẽtib⁹ z cõiecturari q̃d p verbũ tẽ. significeꝛ. ar. l. si seru⁹ plurium. §. j. ff. de le. j. z. l. volũtatis. C. de fideicõmis. Secũdo sumit z cetera put longe ponitur z significat alia p̃ter ea que enumerata sunt. le. item queritꝛ. §. exercitu. ff. locati. vbi ꝺz q̃ milites ꝺ domo fenestras z cetera sustulerũt. Itẽ ibi heres q̃ cõpulsus adit sicut ceteris comodis caret ita hoc cõmodo qõ nõ potest detrahere q̃rta. l. nãq̃. §. q̃ cõpulsus. ff. ad tre. vbi dictio tẽ. regit a ꝟbis sustulerũt z caret

De Li

Circuitoꝛes dicunt q̃ circueunt vel circundant patrias a nũdinis ad nundinas defeꝛentes res venales. Et dicunt alio nomĩe circũmeatoꝛes

Circũferan⁹ ꝛm Jsi. li. p. ꝺz q̃ ad modũ rote circumfertur

Circũseptus est circũdat⁹ vl' vndiq̃ cinct⁹ vt no. in pbe. cle.

Circũducere lr̃am est eaz circũducta linea dãnare. z sic differt a cãcellare z suppũctare

Cimiteriũ est loc⁹ solẽnit' p epm bñdict⁹. de ꝯse. di. j. nemo. z ꝺz a cymos. i. dulce z steꝛõ statio quasi dulcis statio.

Cirographũ ẽ cũ duo paciscẽtes duas scripturas sub eadẽ forma ꝟboꝝ inf se ꝓficiũt z mutuo sibi tradunt. vel ꝺz instrm̃ seu illa lr̃a in q̃ debitoꝛ ꝓfitet se esse obligatũ creditoꝛi idẽ qõ antapoca. z cirographa dũ veniũt nomẽ siue coꝛp⁹ venisse videt. l. fuum filij. §. eũ q̃ cirographũ. ff. de le. j.

Circũstantia alicui⁹ loci intelligit p. xxx. pedes. vt dic̃ Bar. in. l. item apud labeonẽ. § ꝺuiciũ. ff. de iniurijs

Cillarcha est ꝓnceps sup mille boies

Cilium est parua pellicula ĩ oculo que dicitur lacrimale

Limiliarcha est custos sacrorꝝ vasorꝝ ꝛ aliarum rerꝝ sacre eccīe. vt dīc glo. in. l. iubem⁹ de sacrosan. ec.

Circa est significatōis restrictiue. nō autem ampliatiue. vt in. l. rutilia polla. ff. ō ꝓben. emp. Et ß nota ꝑ statutꝫ. Et q̄d dictō circa operaī in teste. vide Bart. in. le. celsus. ff. de vsuca. Et circa ꝑtinet ad tps circū ad locū circiter ad numerꝝ

Citatio est in ius vocatio vl̄ inuitatio cum q̄s de aliquo ꝓquerīt. ꝛ q̄rimonia sua cor̄ iudice deposita. iudex emisso citatōnis edicto ad et⁹ instantiā vocat vel inuitat illum ad se in quē agere desiderat q̄ ꝓquestus est Si ꝙo in edicto iudex vl̄ ꝑtor adꝺiciat hāc clausulā si ī die ꝑscripto nō veneꝫ q̄si ꝓtumax ꝓdēnaberꝫ vl̄ reputaberꝫ. tunc edictū olim dicebaī ꝑemptoriū. Hodie aūt sufficit q̄ dicaī Citam⁹ talē ꝑemptorie. Et ē q̄druplex mod⁹ citādi ſm Guil. ō mon. lau. Prim⁹ ꝑ nunciū cū lr̄is citatorꝝ. Secūdus ꝑ ꝑconē. Tert⁹ ꝑ edictū cle. ſ. ō iudic. Quart⁹ fit ex iuris dispositōe. Jtē quedaz citatio fit ad monitiōem iudicis. c. ꝙsuluit de offi. dele. Jtem quedā est verbalis. quedam realis vel actualis ducēdo ad iudicē. Jtē citatōis sunt tres act⁹. Prim⁹ est impositio cū iudex imponit nūcio vt citetur re⁹. Secūd⁹ manifestatio cū nūcius denūciat citato vt veniat. Tert⁹ relatio cū nūci⁹ refert iudici talē in tali loco citasse. Addiī etiā quart⁹. ſ. cōparitio citati. ꝛ qñ citaī teneaī cōparere. ꝛ si nō cōparet mulctef. no. ꝑ doc. in. c. ꝑterea. de dilat. Et de illis actib⁹ in. c. fi. ō ferijs Et nota q̄ citatio est de iure naturali. vt ī cle. pastoraī. de re iudi. Et citatus ad locū morbosum seu vbi aer est pestilētialis vl̄ corrupt⁹ nō teneī ire. cū saluti hoīm sit rō adhibenda. l. recusare. §. si q̄s ī vno loco. ff. ad trebel. ꝛ ibi ꝑ doc. Nec citatus ꝑemptorie pōt dici ꝓtumax añ libelli oblationē. l. si finita. §. si plures. ff. de damno infecto

Ciuitas ōr quasi ciuiū vnitas. ꝛ murorum ambitu terminaī. de sen. excō. si ciuitas. cuius appellatōe etiā cōphendūī burgēses. ff. de ſ. sig. l. ij. Jtē ciuitaꝫ appellatōe cōphēdunī mille passus a muro ciuitaꝫ. vt. ff. eo. tī. l. mille. ꝛ ff. de pe. l. q̄ liquide. §. si ita legiī Jtē cōprehēdunī horti. ar. ff. de ꝑcura. l. ꝑses Jtē ciuitatis noīe nō comphenduntur dyoceses. nec ecōtra. vocatur aūt proprie ciuitas que habet episcopuꝫ. vt. lxxxv. dist. in illis

Ciuilis actio. Require supra actio.

Ciuile debitū. vide in glo. ſ. c. fi. de solu. Et qñq̄ ciuile idē est q̄ ōr urbanū ꝛ elegās. vt ī glo. ſ. l. ciuile ē. C. de fur. Sic inciuile. i. inurbanū vl̄ indecēs. l. inciuile. ff. de legi. vbi ōr inciuile est rñdere lege tota nō inspecta.

Ciuis est nat⁹ in ciuitate. l. ciues. ff. de appel. vbi glo. Gz q̄d de natis ī comitatu. Dicit in autētico q̄b⁹ mo. nat. effici. sui. §. si vero neq̄ ciues. col. vij. ꝛ ibi ꝑ Ja. de bel. mouet questio de rege ꝓcedēte ꝑuilegiū ciuitatib⁹ ꝛ ciuib⁹ regni

Cisterna est loc⁹ in q̄ cōgregaīt aq̄ pluuiales. ꝛ ibi collecte vsui reseruaīt. alij ponūt cistella ꝑ eodem

De LL

Clam possidere. i. occulte possidere

Clamis est vestis militū. purpura regū. stola sacerdotū. toga aduocatorꝝ. birr⁹ rusticorum vel custodū. cuculla monachorꝝ. vt. C de vesti. clo. ꝛ aura. li. xj. ꝛ. C. q̄ mili. nō pos. l. si clarissimi. put no. Azo in sum. C. de off. ꝑfec. ꝑto. Apud imperatorē erāt in triplici q̄ du. q̄ alij erāt maiores. ꝛ hi vocabāt illustres sicut ꝑfect⁹ ꝑtorio oriētis. Jtē affrice. Jtē vrbis romane. Alij erāt minores. ꝛ hi vocabaī clarissimi. puta ꝑsides. Alij medij. ꝛ inī illos erāt spectabiles vt pcōsules ꝛ ꝑfect⁹ egypti. q̄ etiā dicunī augustales

Clamdestinū ꝓiugiū est despecta ꝑsonarū ꝑsentia vel iurꝫ solēnitate vel denūciatōne nō ꝑmissa sine sacerdotis bñdictiōe occultum matrimoniū

Clamdestina electio ōr q̄ in cameris per occulta ꝙenticula fit. vel illa quā canonici ī ter se secretam tenēt

Classis. i. nauis. inde classit⁹. i. numer⁹ classatorꝝ. i. nauiū ad bellandū. Et q̄ censeī vl̄ voluerit se huic mīsterio deputare dicebaī incensit⁹. vt. C. de classi. li. xj.

Cliens ōr ille cui⁹ causam aduocat⁹ tuetur ꝛ defendit. Jñ clientul⁹ diminutiuū. ꝛ idē est ſm Jsi. Vl̄ ōr q̄si colēs a colēdis patronis. Uñ solent puersi aduocati dicere suis cliētulis si vex rñdebis cām ꝑdes. Gz nō dicūt. si falsum rñdes regnū dei ꝑdis. ꝛ cū iniusta snīa damnatōem acq̄res. vt est glo. magistraī. in. c. ſ. de ꝓfess.

Clerica ōr corona clericorū rasa. vt notat

Jo.an.de vi.z hō.cle.c.clerici.

Cleros grece est sors latine vel hereditas. Sunt ḡ dicti clerici.qz de sorte dñi sūt.xxj dis.cleros.vbi ponūt noīa oīm graduū in eccīa xpi deseruientiū z appellatōe clericorum etiā intelligunt monachi licet nō ecō tra.qz sunt etiā electi in sortē dñi qō clericꝰ significat.xvj.q.j. Duo suo genera.z ꝑ matime in causis fauorabilibꝫ.sz in odiosis secꝰ vt no.in.c.j.de iura.calū.vbi etiā appellatō ne clerici non venit monachꝰ.qz ibi postea specificat.vide.c.cū ꝑm ap'lum.de pben.et ca.cleros palle.

Clerimonia idem est qō hereditas diuina.

Cloaca ōr loc⁹ ꝙ cau⁹ vbi sordes cōfluūt ex quocūqz vili loco vel effluūt de vijs z plateis.vel vbi stercora recipiunt.s.latrina.ff. de col.vbi tex.in.l.§.cloaca. Cloaca est locus cau⁹ p quē colluuies quedā fluit. Et ponit ꝓtor ibi duo interdicta de cloacis. Primū est,phibitoriuz q̄ phibet vicinis facere vim q̄ min⁹ cloaca purget z reficiat. Secūdum est restitutoriuz vñ flauꝰ mela scribit cōpetere interdictū ꝑ vt i vicini edes veniat z rescindat pauimēta purgāde cloace ḡtia. Et si qs velit ꝓuatā cloacā facere vt ei tum habeat i publicā cloacā nō esse impediendū pomponꝰ putat. Et vtrūqz interdictoꝝ est ad salubritatē ciuitatū. Nā celū pestilēz z immūdicie cloacaꝝ ruinas minātur.vt ibi ōr. Est ḡ duplex cloaca.priuata z publica. Et appellatōe cloace tube z fistola ꝓtinēt hec ex.l.j.palle.ff.de cloacis.

De Lo

Coactio est duplex.absoluta z ꝙditionalis Coactio absoluta ē cui resisti nō potest cū qs violēter trahit ad aliqd faciendū.q̄ casu qs oīno excusat.l.di.pbyteros.j.q.j.cōstat. Coactio ꝙditionalis est q̄ metū cruciatus vl aliqd graue minat q̄ si excusat a tāto nō tamē a toto.c.sacris.de his q̄ vi.me.ve cau.si.in glo.ꝑbi attenuet ꝑm Hoff.i sū.eo.ti.z etiā in.c.cū dilectꝰ.eo.t.vi.bar.brix.in glo.ꝑbi munita dist.v.ad eꝰ ꝙo.vbi bn distinguit. Et coacta volūtas etiā volūtas est.xv.q.j.merito.ff.quod me.cau.l.si mulier.§.si metu.

Cocus venit appellatōe artificis qz cocum esse est ars.l.si qs venditor.§.j.z.ij.ff.ō edi.edic.imo cocus imperatoris habet dignitatem ad quod baldus allegat textū in.le.j.

Quis cocoꝝ in vsibꝫ feu.hec lod.de ro.in singularibꝫ suis

Codicilli dicunt codices pui.i.libelli in q̄bus cū aliqs impedit aliqua necessitate ne faciat testamēta de rebꝫ suis disponit in vltima volūtate. Et ꝑm Azo.in sum.C.de codicillis. In hoc differūt a testamēto eo q̄ codicillis directa hereditas nec dari nec adimi potest ne ꝙfundat ius testamētoꝝ z codicilloꝝ. Nec in his potest hereditas scribi. Nec cōditio heredi instituto potest adīci nec substitui i eis directe potest sz p fidei cōmissum cū in eis hereditas directe relinquit. Et plura alia q̄ notāt Azo.z Hosti.i sum.ti.de testa. Et spe.ti.de instrumētorū editione.§.viso.

Codicillꝰ ōr ab auctore q̄ ꝑ genꝰ scḡture instituit. Et est scḡtura vel lra i q̄ testator voluntatem figurat suā.nulla indigēs solēnitate sz solū testatoꝝ volūtatē q̄licūqz ꝓnunciatiōe exꝑssa.cuiꝰ bñficio subuenit voluntatibꝫ defunctoꝝ ꝓpter deficientē solēnitatem ꝛboꝝ legaliū vel necessitatē ꝛborū solenniū. Et sic̄ codicillꝰ fit vice testamenti. sic epla fit vice codicilloꝝ. Et nota q̄ illa clausula si nō valet iure testamēti.valeat tamen iure codicilloꝝ ꝑm Accur.in autē.ex causa.C.de liber.pr.vel exher nō hz locum q̄n testamētū deficit vicio testatoꝝ.s.vt qz exheredauit vel ꝓterijt filiū. Sz bn opat q̄n testamētū nō habet viciū intrinsecū.s.ꝓtestatione vl exheredatōe sz hz defectū extrinsecū puta minoꝝ numerꝰ testiū ꝛc. Et exmodernis doc. Guil.de cunio tenet cū glo.in l.fi.C.de codicillis.licet dy.z alīj tenēt ꝛrium in.le.patronꝰ.§.si paganꝰ.ff.de iniusto rupto testam̄to. Nec ponit Baldus de parusio in quodā ꝙsilio

Codex est q̄libet liber q̄ ꝓtinet in se diuersos libros partiales.z ꝑ generalit. Sz ꝓprie est liber q̄ ꝓtinet diuersa ꝓcepta imperatoꝝ Unde añ tps Justiniani erāt tres codices.s. Gregorianꝰ.Hermogenianꝰ.z Theodosianꝰ. z multe ꝙstitutōes extra illos deuagantes. ꝓterea duo pene milia librorꝝ z trecies centena milia versuū. Uidēs ḡ Justinianꝰ tātam legū multitudinē voluit circa ꝑ adhibere remediū salubre. Primo direxit aiam suū ad imperiales ꝙstitutiōes.z de istis tribꝫ codicibꝫ extrauagātibꝫ fecit fieri vnū codicem q̄ suo felice noīe nūcupauit codicez Justiniani Deinde direxit aiam ad immēsa

veteris iurꝫ volumia: ⁊ ō illis duob⁹ pene milib⁹ libroꝝ ⁊ trecies cētenis milib⁹ ꝑsuū fecit fieri libꝝ digestoꝝ seu pandectaꝝ quē diuisit in ąnquaginta libros partiales ⁊ in tres integrales. ſ. ff. vet⁹. inforciatū. ⁊ ff. nouum. Postea ꝑ iuuenib⁹ ⁊ legū tyronib⁹ fec̄ libꝝ institutionū. ſ. mediocrē eruditionē ꝑ quē q̄si ꝑ pontē iuuenes ad legū subtiliora ⁊ altiora puenirēt

Coetanei sunt homīes paris etatis ſm Jſi doꝝum

Cognatio legalis ſm Hosti. e. ti. est q̄dā ꝓximitas puenięs ex adoptōe vel arrogatōe vt no. in rubr. eiusdē ti.

Cognatio spūalis est ꝓpinq̄tas vel attinētia que puenit ex sacramēti datōe vl̄ adsac̄m recipiendū attestatōe vel tētione. Unū ex cognatōe spūali q̄ in baptiſmo ꝓtrahit nouē ꝓpinquitates nascunt. Prima filiatio inter sacerdotē baptizantē ⁊ baptizatū. Secunda cōpaternitas int̄ sacerdotē ⁊ patrem baptizati. Tertia cōmaternitas int̄ eundē ⁊ matrē baptizati. Quarta inter filios sacerdotis ⁊ baptizatū. ſ. fraternitas. xxx. q. j. homines. ⁊. q. iij. ita diligere Quinta filiatio inter baptizatū ⁊ suscipientem de baptiſmo. Sexta filiatio inter eundē ⁊ vxorē suscipientis. Septima fraternitas int̄ baptizatū ⁊ filios suscipiētis. Octaua cōpaternitas inter suscipientē ⁊ patrē suscepti. Nona maternitas inter eundē ⁊ matrē pueri. vt. xxx. q. iij. ꝑ totum.

Cognatio ꝯsanguinee vxoris. est coitus cū ꝯsanguinea vxoris

Cognati. Reąre sup̄ Agnati. ⁊ babeſ post agnatos. q̄ cognati ꝑ femininum sexū. sed agnati ꝑ masculinū ꝯiūcti sunt. ħ tn̄ hodie modicū curaſ. Ꝫ an agnat⁹ ꝑsumaſ scire factū cognati. vide legē octaui grad⁹. ff. vñ cognati. ⁊. c. q̄sdā. de ꝑsump. ꝑ doc.

Cognoscere instr̄a. est ea relegere. distinguere. ⁊ ꝓferre accepta ⁊ data

Cohortalis ē apparitor q̄ obnoxi⁹ est cohorti. l. fi. cohortalis. C. e. ti. li. xij.

Colon⁹ est q̄ ꝑdiū hꝫ agri colēdi cā. Differt aūt colon⁹ ab inq̄lino. q̄ ħ in rure. iste aūt in ciuitate morat. Et hꝫ plēs spēs agricolaꝝ ſm Azo. q̄ alij vocanſ coloni ꝯditionales. alij coloni inq̄lini. alij origenarij. alij coloni simpliciter nuncupati ⁊c. de quibus infra patebit

Coloni ꝯditionales dicūt q̄si ex sua ꝯditiōe ꝑdium vel agrū colere debētes. ⁊ ſm Joh̄. sic ꝯstituunt q̄ ꝑmo in scriptꝫ vl̄ sine scptis ꝑpetuo iure colonos se esse ī fundo ꝑmittant vt postea ꝑ. xxx. annos in fundo ꝑmaneant. Et licet q̄dā putāt hos esse ascripticios ꝯditionales. tn̄ ſm Jo. male putāt. q̄a colon⁹ tp̄is trāscursu ꝑt liberari. ascripticius ꝯmīme. vt. C. de agri. ⁊ cēſi. l. cū sanctimus. li. xj. Require sup̄ ascriptici⁹

Coloni domici dicebātur q̄ colebāt agros ipatoris. vt. C. de ꝑdi. ⁊ oīb⁹ re. li. xj.

Coloni illiriceni al's ⁊ meli⁹ illiriciani de illirico. i. de schlaphonia dicunt. ⁊ habeſ ī. l. cū querebaſ. C. vnde vi. vbi ꝺ inter illiricianam aduocatōem glo. i. int̄ aduocatos de illirico. C. de colo. illiri. li. xj.

Colon⁹ inquilin⁹. licet ſm quosdā int̄ colonos ꝯditionales ⁊ inq̄linos nulla sit differentia ꝑ q̄b⁹ videſ facere. le. diffinim⁹. C. de agri. ⁊ censi. li. xj. tn̄ ſm Jo. hec est differētia q̄ inquilin⁹ min⁹ astrict⁹ est q̄ colon⁹ ꝯditionalis. vñ inquilin⁹ bñ pōt in alia pte cu iuslibet suburbij domū ꝯducere ⁊ inhabitare. Sed ꝯditionalis colon⁹ nō audet cū sua familia recedere a fundo quē colit. nec alibi habitare

Colon⁹ origenari⁹ ſm Jo. ꝺ coloni ꝯditionalis fili⁹ ex eo q̄ originaliter ꝯditioni colonarie subiect⁹ est. Nec refert ſm Jo. siue in solo fuerit natus siue extra solū. q̄ tanq̄ origenari⁹ ad terrā illā reducēd⁹ quā pr̄ suscepit colēdam

Coloni palestini sūt de palestina ꝓuincia dicti.

Coloni partiarij ſm quosdā dicunt illi qui terrā colūt ꝑ ptē dimidia vel tertia ſm sterilitatē seu fertilitatē terraꝝ. Et ſm Johā. nullū ius bñt statim fructib⁹ a solo sepatis Et ille ꝺ ꝓprie partiari⁹ q̄ ꝯducit rē rusticā ꝑ cōmuni dāno ⁊ comodo. Et cōpetit contra eū actio ꝑ socio

Colon⁹ simpl'r ſm Jo. ꝺ q̄ sub certa ānua mercede ī pecunia numerata ꝑdia colēda accipit. Hā ſm eū nō essꝫ locatio sine pecunia. ff. depo. l. j. §. si q̄s seruū

Colon⁹ ꝓprie ꝺ q̄ rusticā rē ꝯducit nūmis. ⁊ cōpetit ꝺ eū actio ꝓscriptis ꝓbis siue ī factum. vbi supra

Colon⁹ ad nummū ꝯduct⁹ est ille q̄ statī cuꝫ fruct⁹ fuerint a solo sepati. vt vsufructuarius intelligiſ ſm Jo. ff. de fur. l. si apes.

Colon⁹ supficiari⁹ est q̄ aream ꝯducit ea ꝯdi-

tione. vt sibi liceat in ea edificare. z domuz tollere cũ voluerit

Coloni partionarij sunt q̃ totũ agz̃ suis expensis colũt. z ex fructib⁹ pstant dño fundi quantũ puenit.

Coloni palatini habeť. C. eo. ti. li. xj.

Collatores dicunť a pferendo. quia pferũt in fiscũ siue ordinaria sit collatio siue extraordinaria

Collatio ſm Azo. in sum. C. de col. ꝺr quasi in cõmuni latio. Nã qꝺ erat ꝓpriũ ꝺr ibi mediũ z pfert. i. piunctioni subijcit. Et ſm eũ nõ est aliudq̃ cõicatio q̃ res quondã nõ sua vel nõ hereditaria iã est sua vel hereditaria. vel est pfusio siue coadunatio rez̃ ferentis in res cõmunes seu cũ reb⁹ cõmunibus diuidẽdis. vt no. in. l. si sozoz. C. ꝺ collť.

Jtẽ ſm Fulgosiũ in rubrica. C. e. ti. Collatio est triplex. vna quã faciũt scolares disputãdo. z de iure disceptãdo. vt in auten. z si ꝓtracti. C. de fide instrumen. Alia quam facim⁹ bibẽdo z comedẽdo. Tertia que fit res coadunando. Et ista hic descripta ẽ. et in ti. de collatio.

Collatio instroz est qñ duo instrumenta iꝰspiciunť z examinãť simul vtz̃ i vno ita sit sicut in altero. vel vt videať p modũ et forꝛmam scripture effect⁹ eius

Collactaneꝰ idẽ est qꝺ ꝓsugẽs. sz collactaneꝰ id est. ꝓdormiẽs. a lacte ꝑm⁹. secund⁹ aũt a lecto nomẽ habet

Collega ſm Jsi. ꝺr a colligatõe societatis vl cõplexu amicicie. z est idẽ qꝺ sodalis i officio alteri⁹ paris potestatis

Collegari⁹ etiã est vn⁹ ex talib⁹ socijs

Collegiati dicunť aliq̃ qui sunt de aliq̃ corꝛpore. i. ꝓgregatõe vel artificio hoim veluti pistoz. fabroz. monachoz. z q̃rundã alioz collegiũ habentiũ q̃ etiã dicunť carthopatri. qz coz noia scribebanť in carta vel matricula patrie. vt. C. de colle. li. xj. in rubrica Scribebanť aũt p eo vt patrie fierẽt icorꝛporati. vel dicebanť corꝛpalit emẽtes cartã id est. locũ cuiq̃ p cartã assignatũ. vt in ei⁹ locũ surrogenť. z patrie fiãt incorꝛpati. ſm Accur. ibidẽ in. l. vnica

Collegiũ est ꝓgregatio quã ad min⁹ tres facere pñt. Nã duo faciũt ꝓgregationẽ. collegium tres. populũ decẽ. turbã. xxv. gregem q̃nq̃ porci. vl decẽ oues. vt no. Berñ. ꝺ electiõe. ca. f. Et collegia licita z approbata in his in q̃b⁹ habẽt iurisdictionẽ. z quo ad ea que ad episcopos collegiatos ptinent possunt facere statuta. vt no. in glo. l. fi. C. de iurisdic. om. iudi. Et expressius. C. de consti. pe. l. ij. in fi. p Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. z iur. Jtem collegio nõ approbato nõ relinquiť in testamento. l. collegiũ. C. ꝺ here. insti. Et de licito vel illicito in. l. j. C. ꝺ sacrosan. ec. ꝺ excel. pla. c. cũ dilecto. z p bar. ff. de colle. illi.

Collaterales dicunť qui se attingũt vl sibi attinẽt transuersaliter p lineã collateralem nõ p lineã rectã ascendentẽ vel descẽdentẽ vt ꝓsanguinei z ꝓsimiles. dicunť etiã collaterales generaliter omnes equaliter q̃si laterib⁹ ꝓsidentes

Collobiũ est toga vel vestis sine manicis.

Collectiua dictio ꝺr que significat collectiue ex sua impositõe. qñq̃ etiã ex significato sumpto aliũde ex quauis alia materie subiecte significatõe. Verbi gra. ibi omnes ferunt lapidẽ vel trabẽ significat collectiue. l. ita vulnerať. ff. ad. l. acq̃. Sed ibi omẽs studẽt auaricie. significat distributiue. Nõ quia in ꝑmo exemplo ex vnitate lapidis sumitur significatũ verbi. sed in secũdo exemplo sensus est q̃ quilibet homo studet auaricie. Similiter hic omẽs homies aut sũt liberi. aut serui. insti. de iur. pso. ſm materiam subiectã. nõ patiť sensum collectiuum. qz falsum est q̃ omẽs hoies sunt liberi vel serui. qñ aliqui liberi sunt. z aliqui serui. Sed in. l. si necessaria. §. si annua. ff. de pigno. acť. sumiť dictio vnaquecq̃ collectiue. vbi si stipulať⁹ sum. triginta mihi solui annua bina trina die. i. quolibet anno i trib⁹ mihi solui decẽ z pign⁹ accepi. Deinde pactũ est appositũ q̃ mihi vnaq̃q̃ die pecunia nõ soluta esset. mihi vẽdere pignus liceret Dicit tex. q̃ pecunia nõ soluta vno termio scz ꝑmo vel secundo nõ licet vẽdere pign⁹. sed omnib⁹ terminis ꝑteritis. Et sic illa verba vnaq̃q̃ die significãt collectiue. s. oĩum terminoz simul. Dr ergo collectiua dictio q̃ significat collectiue p modũ eiusdẽ corꝛporis. vt sunt turba. dom⁹. grex. peculiũ. collegiũ. hereditas. ciuitas. vniuersitas. cõe. z cẽ Jtẽ dictio q̃sq̃ est collectiua. ibi. Tytius z sey⁹ p q̃rta ꝑte q̃sq̃ eoꝛũ me heredẽ fecerit: heredes mihi sunto. l. ß articulo. ff. de here. insti. qz referť ad vtrũq̃ Collectiue ꝺr tñ ex subiecta materia. s. institutiõis sumiť q̃nq̃ significatũ distributiõis. De ß in. l. fi. C. de

impu. ꝛ ali. ſubſti. ꝛ l. ſi filiab⁹. §. j. ff. ꝺ leg. j. ꝛ l. ſi fuerit. ff. de re. ꝺu. hoc ponit Bar. in. l. hoc articulo ꝓal.

Colluctatio fit ꝺ̃u aliq̃ ſil'luctant pugnis l' calcib⁹. vel veri⁹ qñ pugnãtes nõ ſtant certo loco. ff. ad. l. aq̃l'. l. qua actiõe. §. ſi q̃s in colluctatõe. in glo.

Colluſio ſm Bern̄. in glo. in. c. audiuimus de collu. detegẽ. ꝛ. c. cũ clerici. de cẽſi. ẽ int actorẽ ꝛ reũ latẽs ꝛ fraudulẽta ꝯuẽtio. per quã alter in iudicio ſe ſupari pmittit. Qua interueniẽte ſm Oſti. in ſum. aliquando delicta remanẽt impunita. vl' etiã cõmittũtur. Et ſm Azo. fit p. pcuratorẽ ꝛ aduocatum cãꝛ. q̃ ſe ĩ lite ſupari patiunt. ꝛ fit p ꝑncipales pſonas ĩ ſil'ib⁹ tã in ciuili cauſa q̃ĩ ſpũali. vt ĩ di. c. audiuim⁹. In ciuilib⁹ autẽ ſm Azo. fit impune. vt qñ q̃s p colluſionem patiť ſeruũ vl' libertũ ingenuũ pronũciari Et ß iõ ne p tales degeneres inq̃nareť am pliſſim⁹ ordo ſenatoꝛ

Cõmentari⁹ eſt ille q̃ cauſas cõmentabatur vel ſcripſit

Cõmentoꝛ cõmentaris. eſt cõponere vl' fingere ſeu gloſare

Cõmentũ ſigficat deceptõez vl' occultũ ſeu malicioſũ tractatũ. ꝺ reſti. in integ. c. j. li. vj xxxvij. diſ. c. ij. de teſti. cogẽ. c. ij.

Comes oriẽtiſ ſm Azo. ĩ ſum. e. ti. forte erat pcuratoꝛ reꝯ ceſariſ. q̃s habebat ĩ oriẽte.

Comes palatin⁹ ꝺicit q̃ curã gerebat p̃cipuã. vt miſſoꝛ. notarioꝛ. ꝛ iudicũ negligẽtiam argueret. ꝛ a ꝓincialib⁹ tributa exigerẽ. et ꝙſueta depoſceret. ita q̃ ñ in ꝓincialib⁹ ſz p̃cipue iuſſus eſt vt iudicib⁹ ꝛ eoꝛ officialibus p̃cepto immineret ꝛ ſupeſſet. C. ꝺ offic. comi. ſacraꝛ largitionũ. ꝛ de offi. rectoriſ ꝓuincie

Comes reꝯ ꝓuataꝛ ſm Azo. erat forte pcuratoꝛ ceſariſ in ꝓuatis rebꝫ. ꝛ ſm eũ etiã fuit illuſtris. Alij ꝺicũt q̃ ꝓuati comodi ꝛ fiſcalium reꝯ habuit adminiſtratõez. vt eas conſeruaret. ꝛ ĩ eis negociaret

Comes ſacraꝛ largitionũ ſm Azo. erat ille p quẽ ꝓnceps ſua ſtipẽdia largiebať. ꝛ ß forte erat pcuratoꝛ reipublice. q̃ grece legiſta nũcupať. ꝛ illuſtris erat Alij ꝺicũt q̃ p hũc imꝑatoꝛ libertatẽ ſuã ꝛ magnificẽtiã exercebat. ꝛ largitudinẽ agebat

Comes ſacri patrimonij erat q̃ imꝑatoriſ pcurauit patrimoniũ. q̃ in ß differt a comite reꝯ ꝓuataꝛ. q̃ hic tenet cuſtodiã reꝯ ꝓuataꝛ. ꝛ exercet negociatiõem circa mobilia. ſz ille patrimoniũ ꝛ imobilia pcurat. ꝛ hec differẽtia ꝓſumiť ex ff. bis. C. de offi. comiť. re. ꝓua. ꝛ. ff. de offi. pcu. ceſ. l. j.

Comites ꝙſiſtoriani ſunt ꝙſiſtorij milites. ꝺicti meruerũt q̃ etiã ſpecialib⁹ pcõſulibuſ eq̃parabanť. C. de comi. ꝙſiſto. li. xij. le. j.

Vel etiã ꝙſiſtoriani ꝺicebãť q̃ ꝑerãt caſtriſ ꝓncipis ordinãdis. ꝛ erãt plures. ꝛ eligebãtur decani de ꝙſiſtorianis ꝛ miſterianis. vt C. ti. ꝓal. Alio mõ ꝙſiſtoriani ꝺicebãtur caſtrenſiarij. ꝛ apud nos hodie caſtellani vocanť. licet apud alios vocenť oẽs q̃b⁹ ꝓuiſum eſt de certis redditib⁹ vt ĩ caſtro aliq̃ ꝑ defenſione ꝛ cuſtodia cõmoꝛẽť. de com. rei. mili. ꝛ q̃ ꝓuincias regũt. ꝛc. vide. C. li. xij. cũ ſuis titulis

Comitarieſes milites. al's comitatẽſes ꝺicũtur milites ſtipẽdiarij a comitatu ꝺicti. q̃a militãt nõ ſoli. ſz in comitatu.

Cõmentarienſis. ꝺicit cuſtos ĩ carcere poſito rũ. ff. ꝺ oꝛi. iu. ꝛ. C. de cuſto. reo. l. ad cõmentariẽſem. vbi tal' puniť tali pena cum ſocio ſuo q̃ puniť fuiſſz aufugiẽs ex negligentia eoꝛ niſi ex neceſſitate pcul ab officio egerit tũc adiutoꝛ eiꝰ pari pena ꝙſtringiť

Cõmenda. eſt cuſtodia eccie alicui ꝙmiſſa. ca. nemo deinceps. ꝺ eleč. li. vj. vbi bo. glo. de ꝙmendis cũ multis queſtionibus. in. c. dudum. de eleč.

Cõmendare eſt deponere. ff. de ꝓ. ſig. l. ꝙmẽdare. ff. depoſi. l. lucius. ꝛ. xij. q. ij. ne q̃s arbitretur. Etiã capiť ꝓ laudare. vt in glo. p̃allegata

Comodatũ eſt alicuiꝰ vl' certe rei ad aliquẽ ſpẽalem vſum gratuita facta ꝙceſſio. ꝛ differt a p̃cario p vſum ſpẽalẽ. Itẽ q̃ p̃cariũ nõ poteſt reuocari niſi tpe expleto. ſz comodatũ nõ poteſt reuocari niſi expleto vſu ad quẽ ꝺať. Itẽ comodatũ ſolũ in mobilibus reperiť. precariũ ꝓ o etiã in immobilib⁹. inſti. qui. mo. re ꝙtrahi. obli. §. itẽ is cui res. ꝓ. comodata aũt res Et ꝺicit facta ꝙceſſio. nõ aũt trãſlatio. q̃ is q̃ comodat dñium poſſidet ꝛ ꝓprietatẽ retinet. ff. eo. ti. l. rei comodate. Dicit gratuita. q̃ nulla merces ĩteruenire debet. al's ſi merces interueniret: tunc res tranſiret in locationem vel in ꝓtractum innominatũ. do vt facias. inſtiť. locati. §. j. ꝛ mãdati. §. vl.

Comodare eſt rem ad vſum alicuius q̃diu velit ꝓcedere

Comodatari⁹ est ille cui res aliq̃ dat vtẽda: videlicet ipm comodatũ

Comodati actio. Require supra actio comodati

Comodũ fm Jsi.li.v.est illud qđ est nr̃i iuris ⁊ etiã ad alios tpalit trãslatũ est comodo tpis q̃diu apud eos sit. vñ comodũ dr etiã alio noie comodatũ

Comerciũ fm Jsi.li.v.est deriuatũ a mercib⁹ q̃s res venales nũcupamus. vñ mercatus dr cet⁹ multor̃ q̃ res emere vl̃ vẽdere solent.⁊ est comercium quasi cõmutatõ mercium. Etiã dr copula.dicẽdo.carnale cõmercium

Comestor vl̃ comesor idẽ est qđ gulosus

Cõminationes sunt mine p iudicẽ imposite.nec tamẽ habent autoritatẽ rei iudicate. fm Azo.

Cõmunidiuidũdo fm Jsi.li.v.est inter eos quib⁹ res cõmunis est q̃ actionib⁹ vel postulationib⁹ licet arbitrio dari.cui⁹ arbitratu res diuidant. Require supra actio communidiuidundo

Cõmunia pdior. Reqre infra pdium

Cõmunia de vsucapionib⁹. Require infra vsucapio

Cõmunia de successionib⁹. Require infra successio.⁊ inuenies.

Cõmeat⁹.dr licẽtiat⁹.vl̃ recõmendatio seu remuneratio ipis licẽtiatis tpe licentiature facta. vt in epl̃a alexãdri magni⁊ Aristotelis legit. Et ẽ qđ vulgo dr ꝺductus liber id est.trãsit⁹ a cõmeãdo descẽdẽs. vt ibi dr optimis nos susceperũt cõmeatib⁹

Cõmedia.i.villana locutio vt ĩ glo.C.nõ li. hin.metro.lo.sua ad dextra trãsferre¦i Rubrica.li.vj. Itẽ est dignitas. Hz fm Donatũ est rusticana laus siue cãtilena.a camos id est.villa.⁊ odos cãtus.

Cõmendaticie lr̃e sunt dimissorie q̃b⁹ clericus dimittit⁊ absoluit a potestate sui epi i quib⁹ phibetur de vita ⁊ ordinib⁹ illius testimonium

Cõparatiu⁹ capit interdũ p positiuo. vt latius.i.late.c.auaricie.ō elec.li.vj.sil̃r.c. licet. ꝑpe finẽ.ō accu.ibi port⁹.⁊.c.⁊ si pignorationes.de iniur̃.ibi districti⁹.i.districte. Sicut interdũ positiu⁹ capit p cõparatiuo. vt in.ps.cxvij. Bonũ est ꝺfidere in dño q̃s in hoie. Bonũ est sperare in dño ⁊c.ibi bonũ. id est.melius

Cõpendiosa hec dictio significat substituti onem q̃ sub ꝺditõe mortis alia multa complectitur tpa seu longũ tps qđ dr post puberem etatẽ. Et dr ideo cõpendiosa.q⁹ sub verbor̃ cõpendio plura cõplectit tempa.⁊ q̃ñq̃ plures substitutões.facit.l.meuius.§ duor̃.ibi orationis cõpendio.ff.ꝺelega.ij.⁊.l.pcibus.C.de impube.⁊ ali.substitu. Et hoc prout adaptetur illđ significatur.quia potest ad alia adaptari vt alit significet.put ꝟbum cui adaptaret significare ꝺictar Uñ infra substitutio cõpendiosa

Cõpilator fm Jsi.li.x.est ille q̃ aliena dicta suis pmiscet.⁊ sic solẽt pigmẽtarij ĩ pictura diuersa mixta ꝓfundere. Uñ illud Virgilij. Pictoribꝫ atq̃ poetis q̃dlibet addẽdi semp fuit equa potestas. Hoc scelere quondam accusabat Hercules mutuan⁹. Jste voces cũ quasdã ꝟsus hoim transferẽs suos pmiscuisset. Et cũ nõ cõpilator ab emulis diceret ille rñdit magnor̃ virũ esse clauam a manu herculis extorquere

Cõcubina sumit duobꝫ modis. Primo dicitur illa quã quis cognoscit fornicario affectu. Et talis nõ impedit ordinis pmotionem. Secũdo dr illa quaz aliq̃s cognoscit vxoriticio siue maritali affectu.⁊ talis impedit pmouendũ ad sacros ordines.xxxij. ꝺis.si quis de laicis.de pſumpt.ca.illud.de clamdesti.despõ.per totũ. Item cõcubina fm Azo.in summa.eo.titu.cõstituitur sola intentione animi. Et ab eo quandoq̃ qui non potest vxorẽ ducere.vt ecce preses mulierem oriundã de puincia non ducerz vxorem.tamẽ potest habere cõcubinam. Potest autẽ fm leges vt ipe Azo dicẽ eas solas habere mulieres sine motu criminis. ĩ quibus stupũ nõ committit.sicut in virgine vidua ⁊ minore.xxv.annis in quib⁹ stupũ cõmittitur

Cõclaue dr cella vel thalamus secretus ad quẽ p multas claues venit.vide glosam in verbo ꝓclaue.l.quod cõclaue.ff.de dam.ĩ fec.⁊ ideo in electiõe pape cardinales itrãt conclaue

Concessio facta alicui de aliqua re respicit personã cui fit.nõ aũt ipaz rez adeo q⁹ finitur morte ipsius cui facta est. nec ad heredes eius trãsmittit nisi in ipa ꝓcessione fiat mentio de heredib⁹.l.cũ seruus.§. si q̃s. ff.de leg.j.

Cõfinia dicunt q̃ adeo sunt prima vt null⁹ sit paries inter ea.vnde predia vrbana que

ꝓsueuerũt parietib⁹ distingui. ꝓprie ñ dicũt ꝓfinia. sz poti⁹ dicunt vicina. Predia uero rustica pñt dici ꝓfinia. qz solo partis final⁹ termino sunt distincta

Cõfirmatio est iurꝭ ꝑ⁹ habiti corroboratio. vt colligit de fi. instru. ca. int' dilectos. Alio mõ est sacramẽtoꝝ mĩstratio. s. ĩ fronte crismatꝭ assignatio. Et fit ꝓfirmatio primo mõ dicta his ꝑbis. Cõfirmam⁹ te sicut rite possides vl' siẽ sine prauitate facta ẽ electio. vel sicut ꝓuide facta est

Confirmare est alicui iuri vel facto firmitatem ꝑstare

Coniectura est verisimilis rõ suspitiõem inducẽs nõ ꝺ necessitate ꝓsonã vincẽs.

Coniunctio qñqz ponit' ꝑ disiũctõne. vt cũ ꝺz mihi herediqz meo. ff. de ver. sig. l. ꝓiuncti. z disiunctio quãdoqz ꝑ ꝓiunctõe. vt. ff. eo. ti. l. sepe

Cõditio est dispositiõis suspẽsio ex euẽtu incerto futuro ei apposito ĩ quẽ euentũ ei⁹ dispositionis facta est collatio. ff. si cert. pe. le. itaqz. Uerbi gra. ꝓmitto vel lego si Titius fuerit ꝓsul. hec dispositio est ꝓditionalis ex incerto appositio. si titi⁹. Et ꝙ ꝑ dispositiõis vel legati fit suspẽsio. z eueniẽte casu q̃ Titius sit ꝓsul purificat' z nõ pl⁹ suspenditur. insti. de ver. obli. §. ex ꝓditionali. z. ff. de cõ. z de. ꝙ totũ. Potest aũt capi ꝓditio dupl'r. Uno modo ꝑ tp̃is suspẽsione qõ solz apponi in ꝓtractib⁹ aut vltimis volũtatib⁹. de q̃ in ti. ꝑalle. de ꝓdi. z de. z in ti. de ꝓdi. institutionũ. Secũdo mõ qñ aliqd solutũ est. Et illud intendim⁹ repetere. z appellat' ꝓditio quasi soluti repetitio. de ista tractat' in titulo ꝺ cõdi. ob cau. data. z ti. sequẽ. z ꝺ sui natura nõ solet dari dño. qz repetitio ꝓsupponit dominiũ esse translatũ. l. fi. ff. de vsufructu. z quẽadmodũ capiat'. al's amittit'.

Et hec ꝓditio ꝑncipaliter est duplex. Una generalis ꝓcurrẽs cũ quacũqz actione ex q̃ certũ petit'. l. certicõditio. ff. si cer. petatur. Alia est que diuidit' in multa mẽbra. s. ĩ cõditionẽ ob causam. ob turpem causaz inde biti siue causa furtiua ꝛc. de quib⁹ omnib⁹ infra dicet' ¶ Et nota q̃ conditio differt a modo z a causa z a demonstratione. z scꝺz glo. in rubri. ff. de cõdi. z demon. ¶ Conditio est legati cui⁹ de futuro defectus seu cõfirmatio pendet suspensio. z ibi legati ponitur exemplariter. z sic nõ restringit q̃n conueniat alĳs a legato. quia exempla non restringũt regulã. l. damni infecti stipulatio ff. de dam. infec. Bar. sic diffinit. Conditõ est quidã euẽtus futur⁹ in quẽ dispositõ suspendit' z intelligit' ꝺ euentu in facto vl' iure. l. multũ interest. de cõdi. z demonst. siue cõditionis affirmatiue vel negatiue. l. in testamento. eo. ti. Et dicit futurus. qz de ꝑterito z pñti ꝓprie nõ est ꝓditio. qz nõ suspẽdit le. cũ ad ꝑsens. cũ duab⁹ sequẽ. ff. si cer. pet. Baldus vero sic diffinit. Est adiectio que dam ꝙ quã dispositũ habet ĩ sui esse pẽdentiam existentiã vel defectũ. Et hec generat' est ad omnẽ ꝓditiõem inductiuã z extinctiuam. de ꝑterito pñti vel futuro. Petrus ꝺ besutio sic dic̃. Cõditio est verboꝝ adiectõ in futuꝝ suspendentiũ ꝑm quaz dispones vult dispositũ regulari. Significat' aũt cõditio ꝙ dictionẽ si. vt ĩ exemplo. lego si titi⁹ fuerit ꝓsul. Itẽ ꝙ aduerbiũ cũ. vt dicendo. cũ titi⁹ ꝓsul fuerit. Sz est differẽtia inter si z cũ. nõ quo ad ꝓditionẽ faciendã sed q̃ ad modũ significãdi. qz dictio si significat ꝑncipaliter cõditionẽ vel suspensionẽ. z ꝓñs temp⁹ z dilatiõis dispositiões in euentũ futuꝝ. Et quia ille est incertus ideo ꝓsecutiue suspensionẽ significat. l. si titio. ff. quãdo dies leg. ce. z. l. q̃ ꝓmisit. ff. de cõdi. z demõ. Itẽ dictio nisi significat ꝓditõem. vt vẽdo tibi libꝝ ꝙ decẽ. ita q̃ ꝓditio valeat z ꝑficiatur nisi alius cõditionẽ meliorẽ infra mẽsem faciat. l. ij. cũ ibi nota. ff. ꝺ in diẽ adiec. Itẽ dictio alioq̃n ꝓditionẽ facit. vt ꝓmittꝭ mihi scribere libz̃ infra mẽsem alioq̃n decem noĩe pene. nã sensus est si nõ scripseris ẽ. l. si finito. §. ex hoc edicto. ff. ꝺ dam. infe. Idẽ in dictõe alias. qz eodẽ modo exponit' id est. si non scripseris. Idẽ in dictione siue dicẽdo ꝓmitto si nauis ex asia venerit siue titius ꝓsul fuerit. Et que illaꝝ dictionum disiunctiuaꝝ ꝓꝛ fuerit purificãt dispositionẽ. l. si ita q̃s stipulet'. ff. ꝺ ver. obli. Idem in alternatiua aut'. vt dicendo. relinquas prelia ꝓpinquis aut libertis. le. cũ pater. §. penul. ff. ꝺ lega. ij. nam sensus est si non sint ꝓpinqui veniãt liberti. z hoc ex significato sumpto ex maiori affectione ꝓpinquoꝝ. q̃ bus testatoꝛ ꝓmo relinquere voluit. vt ptz ex ordine scripture. Idẽ ĩ aduerbĳs q̃diu vt ibi. promitto vel lego singulis annis decem q̃diu res meas vel heredis mei gesseris. nã sensus ẽ si gesserꝭ habeas decẽ. l. pat' §. fi. ff. ꝺ cõdi. z demon. Itẽ in dictionibus

quo ad.donec.quousq̄.q̄ idē significant Itē in dictiōe dū.dicēdo.lego vxori dū cū filio meo erit.l.q̄ cōcubinā.§.vxori.ff.ō lega.iij. Idē ī dictōe q̄cūq̄.vt vir legat vxori q̄cunq̄ filios habuerit .l.cū vir.ff.de ꝓdi.z demō. Idē de quādo.vt lego pupillo q̄ nupserit.l.pupillo.ff.de lega.ij. Idez ō vbi.dicēdo lego filio vbi nupserit.l.si ita scriptū.§.i.ff.de lega.ij. Idē de q̄tenus.vt lego q̄ten⁹ heres me⁹ erit.q̄ sensus est.si in toto vel in pte.l.stichū.ff.de lega.j. Idē de postq̄ z ad.vt lego ad tps liberoꝝ.le.si vir vxori.ff.de ꝓdi.z demon. Idē de p̄positiōe cū.vt ancilla cū liberis libera esto.intelligendo q̄ ancilla libera nō sit nisi cū liberis le.si ita fuerit.ff.de manumiss.testa. Idē de in.vt lego titio in disciplina.l.nec solū.§.si in habitatōe.ff.q̄ ꝺi.lega.ce. Idē in noīe. vt ꝓmitto tibi partū agnet⁹ vel fruct⁹ fundi talis.l.interdū.ff.de ſ.obli.z.l.j.in fi. de cō di.z demō.z dependet dispositō ex incerto futuro euētu.s.si pariat vel fruct⁹ crescat. Idē ꝓmitto centū noīe dotis.i.si mr̄imonium sequat.l.si stipulationē.ff.de iure do. q̄ dos sine matrimonio esse nō potest.ergo sic intelligit. Idem de donatōne causa mortis.l.si mortis causa.ff. de dona.causa mor.z hoc ex natura hui⁹ ꝓtract⁹ q̄ ꝓcedit ex cōmuni mō sic agēdi. Idē in ꝓnomine. vt vestē que mea erat lego.l.nup.ō lega.iij. Idem de quisq̄s.vt q̄sq̄s mihi heres erit sit heres filio meo.l.q̄ liber⁹.§.hec verba. ff.ō vulga.substi. Idē de q̄sq̄.vt titiū z se.p q̄n ta pte q̄sq̄ heredē me fecit ip̄m instituo.l.ℏ articulo.ff.de here.insti. Idē de q̄.vt q̄ prius ascēderit capitoliū.le.si fuerit.ff.de reb dubi. Idē de q̄cūq̄.vt q̄cūq̄ ꝓfessus fuerit.zē.l.ℏ edicto.ff.de iur.fis. z ℏ ex significato.nō tm̄ ꝓnois sz ꝓbi futuri tpis.l.ij.ff. de here.insti. Similiter ibi.imo pisces qui capient:emptio est ꝺitionis. Idē in participio.vt acceptis centū a titio instituo eū heredē.le.a testatore.ff.de cō.z demō. Haz licet acceptis sit ꝓteriti tpis.tm̄ significat ibi futuꝝ.s.si accepero centuꝝ.zē. Idē ibi lego stichū futuꝝ meū.ar.l.stichū.ff.de le.j. Idē in gerūdio.vt sum institut⁹ adeūdo repudiante titio.l.si tu ex pte.ff.de acq̄.here. Idē in supino.vt lego vel ꝓmitto eūtib⁹ spaciatum ī die dn̄ico.z sic de similib⁹

Conditio multiplex est Hā quedā est cōditio certi que cōpetit ex oī causa z omni obligatiōe ex qua aliq̄d certū petit sine ex certo ꝓtractu sine ex.l.acqui.agat sine suo nomine sine hereditario obliget. Un̄ manifestum est q̄ ista ꝺitio ꝓcurrit cū actiōe mādati depositi z ceteris vbi q̄d certū petitur Et ideo ſm diuersitatē causarū nūc re nūc verbis nūc litteris nūc cōsensu cōtrahitur Nūc etiā ex ꝓtractu.nūc ex quasi cōtractu nūc ex delicto cōpetit.in mutuata tm̄ pecunia sola illa cōpetit.

Conditio ex lege ſm Azo.e.ti.locū habz q̄n seu q̄tiēs ex noua lege surgit obligatio. nec in eadē lege cautū est q̄ genere actionuꝝ experiat q̄ p varietate causaꝝ nūc ex ꝓtractu nūc ex debito nascit.z sic nō statuit vl̄ cauetur.l.q̄ actōe agat

Conditio furtiua ꝓpetit dño rei ꝯ furē ei⁹q̄ successores ad ip̄am rēpsequendā vel estimationē ei⁹ q̄nti plurimi fuerit post q̄ ablata fuit.eo q̄ fur sp̄ est z fuit in mora

Conditio indebiti cōpetit ei q̄ p errorem in debitā pecuniā solvit alicui credēs ei se teneri cū nō teneat vl̄ cū a ꝓcuratore suo soluta esset ip̄o ignorāte. Est g̃ ꝺitio indebiti ſm Azo.in sum.e.ti.post q̄ soluta indebita repetunt sive p ignorantiā facti etiam nō ꝓbabilē. vt q̄ errauit q̄s ī facto suo sive p ignorantiā iuris talia indebita soluātur q̄ ignorātia iuris nō debet alicui nocere ī damno vitando. vt.ff.de iur.z fac. igno.le. iuris ignorantia.

Conditio liberationis cōpetit ei q̄ q̄ō oīno nō debuit ꝓmisit

Conditio ob causam datoꝝ ſm Azo.eo.ti. cōpetit.z locū habet vbicūq̄ duo ꝓtractus innominati ī terueniunt.s. do vt des.facio vt facias. In illo aūt ꝓtractuī nominato.s. do z des.dat actio de dolo. Et ꝓut alij dicūt tūc cōpetit ad rē petendā q̄ ob cām honestā vtpote in cām futurā vel p̄teritā data est causa nō secuta. p̄t eī ꝺici cā nō secuta si penituerit dantē re ītegra. Si ſo de disti decē vt bononiā irē aliq̄d q̄ō erogaui ad ꝓfectiōem exp̄imā habes ꝺitōem. ita tamen vt p̄stet mihi indēnitas.q̄ aut ex obligatiōe q̄ retrahit z nō ꝓsensu pficit.hec cōditio mīma est.q̄ res ad aliquē ꝓfecta sine ꝓsensu vtriusq̄ ꝓtra eundē assesuꝝ petitur z repetitur

Cōditio ob turpē cām est p quā repetimus ea que dedim⁹ alteri cā nō secuta ob quaz data sūt si turpitudo tantū ex pte accipiēt̄z

versetur. Alioqn si ex pte dātis ⁊ accipiēt repeti nō potest. qz in pari causa turpitudinis potior est ꝺditio possidētis .c. in pari. ꝺ reg. iu. li. vj. Et ꝑm Azo. co. ti. ponit exemplū. Ego dedi tibi vt sacrilegiū nō faceres Ab hoc ei debuisti abstinere nullo tibi dato. Et ideo etiā causa secuta possum petere qꝺ tibi dedi

Conditio ob causaz hāc ꝺitionē parit res apud aliū ꝓstituta. siue ab initio siue iam siue postea puenit ad euz ex iusta causa. Postea ad instantiā redḋt ⁊ cyrographū apud creditorē post debiti solutōem recipit Sz hāc ꝺitiōem ob causam putāt q̄dā ex contractu pueniſſe. qz nō cōpetit nisi aliꝰ ꝓtractus p̄cedāt. Aliꝰ ex quasi ꝓtractu credunt descēdere ad similitudinē ꝺitiōis indebiti. qz que ob causam ꝺicit actori p̄mū cōtractū dissoluit

Conditio sine causa cōpetit qñ aliq̄d primo ex iusta cā est apꝺ alterz. sz postea p aliquē effectū esse nō debet. Uerbi gr̄a. mutuasti mihi centū feci tibi instr̄m in q̄ ꝓfessus suz me tibi teneri soluo tibi modo instrumētū obligatoriū est apud te sine causa p quā repetā ip̄m. Cōpetit ergo ꝺitio sine causa finita causa ex qua res ad aliquez puenit ex cōtractu q̄ iam finitꝰ est. vnde videt descēdere. Nec inde qꝺ suspirauit adhuc causā subsistēdi hr̄e. Jtē si sine causa penes te res est quā nō habes p̄tractū. Et ita nec ex cōtractu nec ex maleficio es obligatus mihi. Etiā locū hz vbicūqz sine cā aliq̄d est apꝺ te qꝺ mea interest me hr̄e.

Conditio triticaria general' est de alīs rebꝫ omnibꝫ cōpetens p̄terqz de pecunia numerata siue soli mobiles siue immobiles sint. Jdeoqz fundꝰ ⁊ vsufructꝰ ⁊ cetere fruitutes p̄diorꝫ p ipam recte petunt Rem aūt suam nemo petit hac actōe nisi ex certis caus vt ex causa furti vel rapine: cum itaqz sit generalis hec cōditio. ⁊ cōditio certi in multis alīs cōputetur

Conditiōes generales sp in pactiōibꝫ includunt ⁊ intelligunt. vtpote si deꝰ voluerit si res in eodē statu p̄manserit. ⁊ silia vt no. in glo. ꝓbi intelligēda. de rescrip. c. ij. ⁊. c. quēadmodū. de iureiurā. cū similibꝫ. Et nota q̄ ꝺitio in legatꝭ non retrotrahit. scōm Bar. in. l. j. §. serui. ff. ad sillea. ⁊ p sua opinione facit rex. in. l. si filiefamilias .ff. ex q̄bus caus. in pos. ea. Bal. tñ ꝓtra. ⁊ dicit q̄ ille cassus. §. serui. est specialis. ergo ꝺtrariū est ius cōmune. ⁊ p ista opione facit lex si filius ff. de ſ. obli. Sz isti legi possit rñderi q̄ loquat in ꝓtractibꝫ. secꝰ i vltimis volūtatibꝫ. vt in di. l. si filiefamilias

Conditional' stipulatio. Req̄re infra stipulatio. Et ponunt tales ſ̄bus deꝺitōes Si ius dicet si res pietate timet. Si p transdetur si soluēs certꝰ habet. Si res furetur res siue duplādo leget. Si nō debet. sed p debito numeret. Si q̄d soluetur nō casibꝫ his repetetur

Condicere est rē suā in iudicio petere personam pulsando vel inq̄etando. ⁊ ip̄am dicēdo obligatā sibi esse ad aliq̄d dandū vel faciendū. Un̄ dicit indebiti cōditio. ⁊ tractū est hoc verbū a veteri obſuetione. q̄a olim erāt i vsu solēnia ſ̄ba que oportebat actorē cū litigabat corā iudice ꝺicere. id ē. simul dicere qñ litigaret. vt si caderz a syllaba cadereta tota causa. Et qz in ꝓsonalibꝫ actionibꝫ hoc obseruat. ideo ꝓsonales actiones dicebant ꝺitiōes. Deinde p̄fata solennitas in dissuetudiuē trās̄ıt. hoc tñ nomē adhuc remansit vt ꝓsonales actiōes adhuc dicant ꝺitiōes. cū̄is nō sit necesse hāc solēnitatē obſuare. ⁊ hec ſ̄ba ꝺicere. Et ex hoc dat intelligi. q̄ ꝺitio nō est aliud nisi ꝓsonalis actio. Et ꝺicere apud antiquos erat talē formā verboꝝ vt ꝺitionē indebiti. vel ꝺitionē ob causam datoꝝ. vel similem formā ſ̄boꝝ tanqz nomē actōis exp̄mere. qꝺ hodie sublatū est. Uez q̄ hodie res p̄prie nō ꝺicit nisi a fure. qz nemo cōdicit rem suā nisi a fure. §. idē iulianꝰ. in. l. si duo patroni. ff. de iureiurā. Aliꝰ etiā sumit cōditio in ti. de ꝺict. appo. Et differūt conditio facti ⁊ cōditio iuris in testamētis. vnde cōditiones facti dicunt que apponunt a testatore siue sunt cōditionales siue potestatiue. Et vocant facti. qz hñt volūtatem testatoris q̄ est facti. qz oīs potētie anime. s. volitiua. appetitiua. cōcupiscibilis. sunt facti. vt in. l. bonefidei. ff. de acq̄rendō. re. do. ⁊ de his no. in. l. multū interest. ff. de cōditi. ⁊ demōstra. vbi illa dicitur facti. si nauis ex asia venerit. si Titꝰ cōsul factꝰ fuerit. Et il est iuris. si q̄s se filiūfamilias existimet cū paterfamilias sit. ⁊ ibi hoc interest. qz in cōditione facti nō sufficit ſ̄a existētia nisi concurrāt opinio ⁊ scia heredis vt adire possit secꝰ in cōditionibꝫ iurꝭ. vbi sufficit existētia

ꝛ purificatio sine opinione ꝛ scīa. Et q̄ inferꝛ q̄ mitt⁹ agit cū lege q̄z cū hoie. l. celsus ff. de arbi. l. multū interest palle.

Cōducere ōr ille q̄ rē aliquā ab aliquo data mercede vel ꝓmisso accipit vtendā. vñ Cōducit q̄ dat. q̄ locat accipit illud

Cōducti actio cōpetit ei q̄ cōdurit a locāte vel locatore fundū vel prediū aut domuz ꝛ competit ei ad hoc q̄ liceat sibi vti vl̄ habitare in re ꝓducta. Itez eidē cōpetit actio ꝓtra locatorē actio ꝓtraria si aliquis expēsas necessarias ibidē fecit aut vtiles. Recꝛre supra Actio

Cōfestim. intelligit cū ꝑus vel q̄ꝑus poterit. l. ij. §. penul. ff. ad trebel.

Confessio eū duplex. s. iudicialis ꝛ penitentialis. Et ad hoc q̄ ꝓfessio iudicialis preiudicet ōz hr̄e hec ser. vñ. Maiorꝛ spōte sciēs cōtra se ius sit ꝛ hostis. Nec natura negetꝛ fauor aut lis ius ve repugnet. Vide ꝑ cuz allega. singulorꝛ. in glo. ca. nos in quem q̄z. ij. q. j. in ꝟbo ꝓfessum ꝛ de ꝓfessi. ca. ex parte in glo. j. ꝛ in sum. Hostiē. e. tit. §. qualit. Et ꝓfessio iudicialis est certa ꝛ clara assertio. id est. respōsio ei⁹ de q̄ queritꝛ in iure coram legitimo iudice facta. Et fit in iure triplicīter. s. ore. facti euidētia. ꝛ interꝑtatiue. s. cōtumacia. c. nullus dubitet. de ꝑsumpt. Et ꝑiudicat dū fit in iure. id est. iudicio coram iudice cōpetente ꝛ aduersario pñte. q̄ō itelligit ꝑ dictionē hostis supꝑ posita. Itē fiat ꝑ lit. ꝓtesta. nec sit ꝓtra naturā vt eam occidisse q̄ viuit. nec ō religiosa. nec in cā fauorabili ꝯm Bern̄. in glo. palle. Et ꝓfessio facta in penitētia sacerdoti nō facit fidem coram iudice seculari. C. de epi. audi. l. archigerūtis. ꝛ ibi ꝑ doc. Sicut nec ꝑiudicat cōfessio extra iudiciū facta nisi cā adūciat. vt ꝓfiteor me debere tibi centū ex cā mutui. C de nō nume. pecu. l. generalit. glo. notabil. ij. q. ir. c. testes. §. de his

Cōfessoria actio. Require supra Actio confessoria

Cōfiscari est fisco applicari. vel in fiscum induci. vñ Fiscus est regi⁹ saccus in quē reducunt bona dānatorꝛ ꝛ pscriptorꝛ. vñ ōr. Facta est oim bonorꝛ ꝓfiscatio. Et casus i quib⁹ pñt bona alicui⁹ ꝓfiscari ꝑ mortem suā. vide glo. ꝛ doc. in le. fi. C. ad. l. iuli. maiestatz. Et qualit formabit ſnia. est glosa. i. sti. de here. q̄ ab intesta. §. ꝑ ꝓtrariū. Casus aūt in quib⁹ possit ḡs icarcerari. no. Bar. i le. s. de custo. ꝛ ethi. reo. C.

Cōniuere est oculos claudere. ꝛ interdū ponit ꝑ dissimulare vl̄ ꝑ paz dormire. vt cuz ōr cōniuentib⁹ oculis. Nōq̄z ꝓsentire. vt cōniuēs ꝓsentiēs ōr. vñ Qui mihi ꝓniuz oculis signū mihi ꝑbet

Cōpensatio ꝯm Azo. in sum. eo. ti. est debiti ꝛ crediti ad inuicē. i. ab vtraq̄z pte int se. s. ꝓtrahētes ꝓtributio. ōr eñ cōpensatio: q̄si cōmunis pensatio ac si aperte dicat lex. nō est nisi in ponderib⁹ ꝛ quantitatib⁹ compēsandis. Vel est debiti ad debitū hincinde facta deductio. vt debeo tibi. lx. tu mihi cētum. dū peto a te centū. tu deduc. xl. ꝛ non recipit ꝑmutationē spēi ad q̄ntitatē. ff. ō le. j. l. fz si cert⁹. ꝛ l. si ꝓuenerit. ij. in ꝑn. ff. de pigno. act. vt deposui pecuniā in sacculo i cētum ducatis. depositari⁹ mihi totidem cōmodauit. ꝛ nō pōt tenere sacculū me petente. fz Bar. Pe. ꝛ Ly. contra fec. C. depos. et C. cōmo. l. fi.

Comparare ꝛ emere differūt. vt no. in le. illam. ff. de cōtraben. empt. ꝛ vendi. ꝛ. l. ill. C de rei ꝑmu.

Cōpilare leges sine componere est leges ab alijs scriptas in vnū volumē redigere.

Compita dicunt loca vbi plures vie ꝓueniūt simul. vt. xij. q. ij. de viro. in ꝑn. ibi. ꝑ arrupta itinera ꝛ compita

Competēter no. glo. xxiij. q. ij. votū. ꝛ vide quod no. de ver. signi. ca. fi. li. vj. sup verbo cōtempserit

Compromissari⁹ ōr cui simplicit l̄ ad tempus cōmittit. vt eligat vice eorꝛ q̄ ꝓmittunt. vt de elec. quia ꝓpter. Nec est ꝑ omnia idē arbiter ꝛ cōpromissari⁹ ad eligendum dat⁹. vt ibidē. c. sic cū ꝑ formā ibidē. ō re iudi. cū ab vno. li. vj.

Compromissum. i. arbitrium

Compromittere est cām executoriā vel executiuā ad dictamē arbitrorū dare. Et ꝯm dictamē recte rōis ꝑ vtraq̄z pte apposita explicare ab ipsis

Conchilia a concha dicunt. inde conchilaris legens conchas vl̄ conchilia. C. de murile. l. si accipit. li. ꝑ.

Conūcere est ꝓpendere vel ꝑsumere

Consequēs. id est. cōformē. insti. de dona. §. est ꝛ aliud

Cōsequentia lr̄aꝛ ōr ꝓsequēs ordo scpture scz q̄n scribit sine titello vel titellis. id est sine omni abbreuiatōe. ꝛ ōr tenorꝛ litteraruz

seu tenorē dicim⁹ potiꝰ textū lrarum ꝗuis titellis scribat

Consensus z auctoritas tutoꝝ. Reḡre supꝫ Auctoritas pstanda. Et ꝓsensus est q̄drupler.s.negligētie.cōsilij.cooperatiōis.z auctoritatis aut palliationis vel defensionis Et ꝑmo z secūdo ꝓsentiēs min⁹ punitur ꝙ faciēs tertio equaliter.quarto ꝯo plus.vñ. Cōsequens spernit.suadet.iubet.atq; tuet Dic min⁹ ille min⁹ luit hic equalit hic pl⁹ De h̄ glo.optima in.c.j.de offi. dele.supꝫ ꝯbo pari pena.

Consiliarij dicunt eo q̄ alter alteri suū pre beat ꝓsilium

Consiliū est tractat⁹ cōsulū. Et ꝓsiliū a grauib⁹ z expertis est requirendū.j.q.j.estote. Et qui fraudulēter dat cōsiliū tenet de dolo.z ꝓtra cū agi potest. Et ꝺr a con.id est, simul.z sales saluū.quia nō est p̄cipitādum cōsiliū.l.dis.ponderet.ibi. Nos em̄ tempe indigem⁹ vt aliquid maturi⁹ agam⁹.nō p̄cipitem⁹ ꝓsilia z opa nostra neq; eoꝝ ordinem corrumpam⁹

Conciliū est ꝓuētus aliquoꝝ tractantiū arduas causas totā christianitatē ꝓcernētes. Et ꝺr a verbo cōcinor cōcinaris.i.ꝓuocare vel a cōmuni intētione dictū est eo q̄ existentes in ꝓcilio in vnū dirigāt omnē mentis intuitū. Uel ꝺr quasi ꝓcidiū in.l.transeunte.xv.dis.c.j.vbi etiā synodus cet⁹ z cōuentus exponit. Et ibi de q̄ttuor cōcilijs. Et in q̄b⁹ dānati sunt heretici.de fi. catho. z sum.tri.ꝑpetā sentiētes

Cōsistoriani. Reḡre supra comites

Consistoriū idem est qꝺ pretoriū vel tribunal.scz locus in quo ius redditur ex more. Et est vulgare italoꝝ seu lumbardoꝝ.cle. pastoralis.de re iudi.ñ.q.vj.anteriorū. de appel.ex insinuatōne. Et ꝺr a ꝓsisto.ꝓsistis Hester.v.c.in ꝑn. Sedebat supꝫ solīū.i.in ꝓsistorio palatij.

Constitutio spēali vocabulo ꝺr imperatoꝝ vel alteri⁹ p̄ncipis qui cōstitutiōem facere potest. Et describit sic. Est ius relatū i scriptis redactū. Uel ꝯm Boff.est ius scꝑtum dis.j.§.cū itaq;. Dicit aūt ꝓstitutio q̄si commune statutū Hā papa cū fratrib⁹ suis cardinalib⁹.z ceteri plati cū capitulis z canonicis suis ꝓstitutōes faciūt.de sen. excom. inter alia. Et ꝺ his que fiūt a prela.p totū. Item legat⁹.synodus puincialis.synodus episcopalis.princeps cuꝫ proceribꝰ.pfect⁹ pretorio.popul⁹ roman⁹.collegiū approbatum.capitulū facere possunt cōstitutiones ꝯm Boff.in sum.eo.ti.nāq; papa. Et sunt quattuoꝝ ꝛtutes ꝓstitutionū.vnde quattuoꝝ ex verbis virtutes collige legis. Permittit punit imperat atq; vetat. naꝫ permittit vt vir fortis petat p̄miū.punit scelera z delicta.imperat z p̄cipit vt statuta canonica seruent vt clerici regulare ꝓpositū et honestum habitū deferētes ꝓtinēter z caste studeant viuere. Prohibet clericos secularibus imiscerī negocijs. Et ꝓstitutō cōsulit que ꝛtus potest cōphendī sub p̄ma:nā qui ꝓsulit satis ꝑmittit.

Cōstituto ꝺr qui p alio se solutuꝫ ꝑmittit. vel aliqua factuꝫ.z alteri⁹ in se transfert vl suscipit obligationē

Constituere potest q̄libet q̄ se p alio obligatuꝫ ꝑmittit vel obligat.ꝯm Azo.in sum.ꝺ ꝓstitut.

Conspiratio est quedā fraudulēta cōfederatio facta in p̄iudiciū alicuius psone vel dignitatis.xxij.q.ij.si quis laicus z est palea.z ꝺr a simul spirando.quādo scz plures spirāt flant z tendūt in vnū z fit sine iuram̄to a spiritu supbie z elationis.z omnis tal⁹ est illicita.ꝯm glo.in.c.exhibita.de iudi.est tamē quādoq; licita iusta z approbata.vt si canonici ꝓspirēt de nō obediēdo p̄lato excōmunicato.vel de nō eligēdo indignū.in dubio tū p̄sumit illicita. vide.xi.q.iij.c.ꝓiurationū.z.c.se.ꝓspiratione. Hā ꝓiuratō est pluriū in vnū iuratio

Cōsobrini dicunt duaꝫ sororꝫ filij.quasi cōsorine dicti.l.ꝓsobrinoꝝ.C.vnde legit.i glosa.j. Etiam possunt dici ex duob⁹ fratribus nati.licet proprie dicātur fratres ꝓsanguinei vel patrueles.insti.de gra.§.iij.z.§.plerumq;.

Cōsortes eiusdē litis dicunt illi q̄ simul agere vel ꝓuenire possunt

Consul olim dicebat senatus magistratus vt.ff.ꝺ sena.z insti.ꝺ iu.na.gen.z ciui. Ho die tū ꝓsul sumit a ꝓsulendo.qꝫ reipublice ꝓsulit. Exactis enim a romana ciuitate regibus ꝓstituti sunt ꝓsules.vt reipublice cōsulentur dicti.

Consularis ꝺr vxoꝝ cōsulis.qꝫ femīe nupte p̄clarissimis viris p̄clarissimaꝫ psonaruꝫ numero et nomine censent seu cōtinent.vt ff.de sena.l.femine nupte.vbi dic Glo. Femine chorusc̄at radijs maritoꝝ.z in aut.ꝺ

cõsulib⁹.§.hoc itaq⁹.col.iiij.

Consultus.i.interrogat⁹.sic.ff.de pac.l. ite quia.vñ. **Consulo** te quero.tibi ꝓsulo ꝓsilium do. **Consultor** poscit.qđ cõsultus bene noscit.

Consultatio ꝺr in qua alicui papa ꝺ iure respondet. Et nota q⁹ ꝓsultus potest vẽdere ꝓsiliũ suũ.ꝛ aduocat⁹ iustũ patrociniũ. nõ tñ ideo iudex sniam vẽdere põt.ca.nõ sane. xiij.q.v.licet ꝛtrariũ videat dicere glo. in ca.nõ licet.xj.q.iij.dicẽs. Si doctor sine revolutione decretaliũ põt ꝓsulere tũc gratis debet facere. Sꝫ ista glo.nõ recipit hodie a doctoribꝫ.qꝛ sic doctor subtilis ꝛ memorios⁹ minorꝫ esset reputatõis q̃ grossus ꝛ obliuios⁹.vt ptz.sꝫ ħ esset incõueniẽs. vt no.in.c.in noie dñi.de testi.

Contestatio litis ꝑm Hosti.eo.ti.est fundamentũ iudicij p petitionẽ in iure ꝓpositaꝫ ꝛ ꝓgruã rñsionẽ ad eã secutã aĩo ꝓtestandi item facta narratio.q̃ omisso inanib⁹ vexantur laboribꝫ ꝛ expẽsis litigãtes. Vl̃ est actoris narratio ꝛ rei rñsio in iudicio facta Vl̃ ꝑm Goff.est hincinde apud iudicẽ negocij principalis facta narratio.p ꝓncipales ꝙ personas nõ p aduocatos. nisi forte principales adeo fuerint indiscreti vt eorum defectus de licentia iudicis per alios suppleatur.ꝛ litis cõtestatio perpetuat iurisdictõnem.de offi.delega.relatum.ꝛ debet precedere receptionẽ testium nisi cẽ.c. quoniam vt lite nõ ꝓtesta.

Contestari litem patet ex dictis

Cõsumptũ vel ꝓsumptio est rasio videlicet quando dictio vl̃ syllaba abraditur ꝛ alia inscribitur

Cõtignatio ꝺr lignoꝝ vel tignoꝝ vel aliaꝝ rerꝫ ꝓiũctio. Et qñq⁹ ꝺr tegmen. vnde due edes dicunt esse sub vna ꝓtignatõe. ħ ẽ sub vno ꝛ eodẽ tegmine

Cõsuetudo ꝺr ius q̃ddam moribꝫ.i.assiduis actib⁹ institutũ qđ ꝑ lege suscipit cũ lex deficit.vt.j.disti.cõsuetudo.que eĩ in scriptꝫ redacta est vocat lex siue ꝓstitutio.que aũt in scriptis nõ est retinet nomẽ suũ ꝓsuetudo.dist.j.§.cũ ergo. Uel est vsus rationalis competẽti rpe ꝓfirmatus nullo actu cõtrario interrupt⁹ frequẽti actu seu ꝓtradictorio iudicio.vel cui⁹ nõ extat memoria ĩtroductus vsuq⁹ cõmuni vtentiũ approbatus ca.fi.de ꝓsue.ꝛ si debet ꝑiudicare iuri communi vl̃ speciali req̃rit q⁹ sit nõ erronea nõ ꝓtra ius diuinũ. Rationabilis ꝑscriptibil̃ ꝑscripta sciente populo introducta.q̃ maiꝝ ꝑs populi vtil̃.ꝛ q̃ vtẽs intẽdit sibi ius acq̃rere.quã etiã rõ ꝛ veritas sp excludunt dis.viij.c.veritate.vbi ꝺr. Nemo ꝓsuetudinem rationi ꝛ veritati ꝓponit.nã dominus dixit. Ego sum veritas.nõ ego ꝓsuetudo. eadẽ dist.cap̃.si ꝓsuetudinẽ.ꝛ.ca.qui contempta

Consanguinitas est attinentia personaruꝫ ex eo ꝓueniens q⁹ vna descendit ab alia. vel ambe ab eadẽ. Uel est vinculũ personarũ ab eodẽ stipite descendentiũ carnali ꝓpagine cõtractum. Uel est cõuentio vnius ꝑsone ad aliã ꝓueniẽs ex parentela.ꝛ ꝺr ꝓsanguinitas quasi sanguis vnitas

Cõseruator est iudex dat⁹ ad defendenduꝫ aliquos cõtra manifestas iniurias iudiciali indagine nõ vtens.de offic̃.dele.c.statuimus.libro.vj. Et sunt nisi episcopi ꝛ eorꝫ superiores.aut abbates.vel dignitates.aut ꝑsonatus in cathedralib⁹ eccl̃ijs obtinẽtes de offi.dele.c.vl̃t.li.vj.vbi ponit̃ differẽtia inter ꝓseruatorẽ ꝛ delegatũ

Consensu ꝺr obligatio ꝓtrahi velut in emptione.locatione.cõductione.ꝑmutatione mandati.p socio ꝛ similib⁹. In quibus ꝺr ideo obligatio cõtrahi cõsensu.quia absq⁹ eo q⁹ res in ꝑsenti datur hincinde nascitur ꝛ erit actio ꝛ obligatio vtilis et efficax ad agendum.

Complexus vl̃ copulatio ꝺr plurium ĩ idẽ in vniuersitate sermonis cõiunctio. Et fit ab homine vel a lege. Ab homine fit tripl̃r vt.l.triplici.ff.de ver.sig. Nam aut est complexus vel copulatio nominũ tm̃ scꝫ ꝟbis. qñ vnũ nomẽ sequit̃ aliud immediate cuꝫ copula. vl̃ sine. Uerbi gr̃a. dicẽdo Titio ꝛ Seio:lego fundũ ꝑ equis portionibus.l. re coniuncti.ꝑmo respõso.ff.de lega.iij.ibi isti nõ sunt re ꝓiuncti. Sed verbis tantuꝫ quia vnũ sequit̃ aliud immediate cũ copula.ꝛ idem esset si sine copula.quia tũc intelligitur.l.triplici. ꝑalle.in.§.fide aut ꝑm rẽ tantũ quando ꝑ rẽ tantũ fit complexus. vt Titio lego fundũ.ꝛ eundẽ fundũ Seuio lego.l.preallegata .re ꝓiuncti in principio. Aut tertio rez verbis simul cõplectẽdo res ꝛ noia.vt Titio ꝛ Seio lego fundũ Sempronij.vbi Titi⁹ ꝛ Seius sunt ꝓiuncti ꝟbis ꝓpter ꝟbũ cõplexũ ꝛ re.qꝛ eadẽ re copulantur. Et si qđ testator censeꝫ cuilibet in

solidū legass e eaz rē p̄obak. vt. §. si eadē res insti. de lega. Et ex cōplexo p̄dictis modis facto habeķ hec differētia. qz ex cōplexu re tantū vel re z verbis si vnus cōiūctoz deficit. vel qz repudiat vel alꝰ nō admittitur in ꝓpetuū. vel interim alter nō in totū admittitur iure nō accrescēdi. l. si sepatim. ff. de ꝓdi. z demō. Haz nō potest ptē agnoscere z partē repudiare. l. neminē. ff. de lega. ij. z le. vnica. §. sin aūt ad deficiētis personaz C. de cadu. tol. z res in solidū cuiqz assignatur. d. l. vnica. §. si ꝑo. Sz in p̄iūctis ꝑbis tantū si vnꝰ ꝓiunctoz repudiat vl alias deficit alter admittiķ ad ptem deficiētis iure accrescēdi. Et cū onere imposito socio deficiēte. vt. l. plane. §. si cōiunctim. ff. de lega. j. z. l. vnica. §. ne aūt hoc. ō cadu. tol. p̄alle.

Itē si socꝰ interim nō admittiķ. sz spes ē qꝫ admittaķ alter ite ad hāc ptē nō admittiķ. l. si duob. in p̄n. ff. de le. j. Sūt z alie differentie ex cōplexu vl ꝓiunctiōe pueniētes. ō quib in tractatu de ꝑbo. signi. qui incipit. Uerbū. Finaliter ergo cōplexus vel ꝓiunctio significat diuersimode fm qō sinit cō iungēdi modꝰ vel qō ius aliud significatū significare declarat]

Cōiunctio aūt legal ōr que lege inducik z significat id qō ipa lex vel alia ex suis vel alterius legꝫ. aut ꝑbis. aut alik quocūqz mō significare debeat.

Cōtractus est duoz vel pluriū in idē ꝓsensus. Et ponik qñqz p omni pacto ꝓuētiōe vel quasi ꝓtractu. vt si ꝙs gessit alterius negocia vel tutelā. De hoc vide Archiō. in. § ꝓtrahētes. c. romana. de fo. compe. li. vj. in glo. ꝑbi mitis. Idcoqz dicim⁹ qꝫ paciscēdo diuersas in vnū trabim⁹ volūtates. vñ emptiones. cōductiōes. z similia ꝓtractꝰ dicimus. que aīo obligatōis ex ꝓtractu nascūk Et nota qꝫ etiā alique obligatōes dicūtur oriri ex quasi ꝓtractu. in quib fingik tacite ꝓsensus interc̄ssisse. dato qꝫ nō interc̄sserit exp̄resse. vtpote Heres adeūdo hereditatē obligak creditoribꝫ hereditarijs legatarijs. Et in pluribus alijs casibus de quib infra.

Cōtrahenda emptio fm Azo. co. ti. ꝓtrabik solo ꝓsensu.

Cōtractus etiā est nomē iuris qñ nascik obligatio. l. labeo. §. cōtractū. ff. de verbo. sig. z ibi ꝑ Bartolū. sicut in simili dicimus de testamēto. l. tabulaz. ff. quēadmodū testa. aperi. Et fm alios in autētica sacramenta pubez. C. si aduersus vendi. Et in suo generali noīe ꝓtractus platus ꝓtinet tā innoīatos qꝫ nominatos ꝓtractꝰ. vt est glo. sup ꝑbo. in suo noīe in le. intelligentiū. ff. ō pactꝫ. Et hoc valet p statutis. Bal. notat triplicē esse ꝓtractū. s. ꝓpriū. impropriū. z impropriissimū. Primus est qñ vltro citroqz id ē hincinde ex vtraqz ptē orik obligatio. §. cōtractum. in. l. labeo. p̄alle. vt in emptiōe. locatiōe. Secūdus scz impropriꝰ est qñ solū vna ps obligak. vt in donatōe solū donans ad trabendū. z aliqñ de euictiōe. vt nota. l. aristo. ff. de dona. cau. mor. z in mutuo solūmodo recipiēs obligak ad tantūdem restituendū. ff. si cer. peta. l. ij. Et in stipulatōe qñ solūmodo vna ps obligak. nā tūc nō est ꝓprie ꝓtractꝰ. z ita intelligik glo. insti. de diui. stipu. §. ꝙuentionales. q̄ est sup ꝑbo contrabendaz. Tertiꝰ scz impropriissimꝰ ē qñ ex nulla ptē orik obligatio. sed potiꝰ dissoluitur obligatō facta. vt est trāsactio fcta nudo pacto et qua nō agik añ cōplemētū ꝙditionis. de ꝫ salicetꝰ in. l. sine apud acta. C. ō transac. vt etiā est liberatio p acceptilatiōz insti. q̄ mo. tol. obli. §. j. z in. l. vbi pactuz. C. de transac. p Bar. Et ergo si statutū facē mētionē de ꝓtractu. intelligik de ꝓprio tātū. qz verba statutoz sunt ꝓprie intelligēda le. j. §. si igik q̄ nauē. ff. de exerci. acti. nisi diceret omnē ꝓtractū vt in glo. in. §. ꝓtractū. p̄alle. Itē ꝓtractꝰ appellatōe intelligik ō validis. nō de inualidis. ut in auten. sacramēta pubez. p̄alle. z ꝓtinek instrumentū. ff. de duo. re. le. eandē. Itē ꝓtinek donatio. C. qꝫ me. cau. l. si donationē. Et generaliter omne illud ex q̄ nascik obligatio appellatōe ꝓtractus itelligik l. si labeo. ff. ō lega. ij.

Cōtumax a cōtemnendo dicik. Et fm Isi. est qui cū parere debet in iudicio nō comparet. Et ōr quādoqz vere. quandoqz ficte vel p̄sumptiue. Uere cōtumax ōr qui exp̄s se dicit iudici vel eius seruiēti scz nūcio ipz citanti qꝫ nō comparebit coram ipso. vel q̄ dū comparet illicētiatus recedit. Ficte ꝑo cōtumax est q̄ citak. nō tū venit vel latitat. aut facē qꝫ citatio ad ipm nō veniat. aut euz nō apprehēdat. vel q̄ vocē iudicis audire negligit. Sz isto vltimo casu potiꝰ dicik vere ꝓtumax

Cōtumacia est erga iudicem vel p̄latum cōmissa inobediētia Et ē multiplex. Aliqñ

enim cõmittit in nõ veniẽdo. Aliquãdo in nõ rñdendo. Aliquando in latendo. absentando vel pcurãdo ne ad citatũ veniat citatio. Aliquando in nõ restituẽdo. Aliquando in nõ emẽdando delictũ. Aliqñ in non exhibẽdo. vide Hoff. de sen. excom. §. excõmunicatio fieri habet. in sum. ꝛ Guil. i spe. ti. de ptu. §. j. ꝟ. ꝛ nota. vbi distinguit duplicem ptumaciã. Primo scz verã ꝛ psumptã. Secũdo triplicẽ. s. veram. euidentẽ. ꝛ presumptã. vt in glo. nota. in clemẽ. vnica. de do. ꝛ ptuma. que est glo. fi. ꝛ p Jn. in. c. quere la. de procu. Bar. in. le. fi. ff. de in inte. resti. ꝛ in. l. ex cõsensu. §. ij. ff. de appel. Lyn⁹ ꝛ Pe. post Ja. butri. in. l. pcurandũ. §. fin ãt reus. C. ỏ iudi.

Continue ꝛ cõtinuo nõ semp notat. id ẽ. statim. sed recipit interuallũ. ff. de ver. oblig. le. stipulatus sum. ꝛ. ff. de solu. l. titia. xvj. q. iij. voluimus. ꝛ p Bart. l. celsus. ff. ỏ vsuca. vbi pbatis extremis pbatur mediũ. Etiaz qualiter cõtinue intelligiꝯ ponit Bar. in. l. si quis ita. ff. de condi. ꝛ demonstra. nam q̃ tenetur cũ aliquo cõtinue morari nõ tenet quolibet momẽto cũ eo morari. facit ℔ ad questionẽ si testes debeãt pbare q⁹ Titius decẽ annis ptinue possedit funduz. sufficit deponere q⁹ viderunt eũ oĩ anno colligere fruct⁹ vel arare ꝛc̃. licet nõptinue steterũt i pspectu titij ꝛ fundi tñ intelligũt cõtinue p decẽ annos vidisse

Contradictor qñ dicat legitim⁹ ad ptradicendũ alicui actui dimittẽdo aliquẽ in possessionẽ. vide Bar. ĩ le. a diuo pio. §. sup rebus. ff. ỏ re iudi. ꝛ Jn. in. c. cũ sup. ỏ re iud. ꝛ spe. in ti. ỏ acti. §. superest

Copulatiua ozõ ỏz in qua plura copulãtur vt in oĩb⁹ verificet. ꝛ iõ ad verificatiõz ipi⁹ oĩm ꝓcursus exigiꝯ ex ꝓprio significato Ex hũc cõcursum qñq̃ diuersimode sigficat. put diuersa materia vel alius q̃lis modus significandi significare declarat. Uerbi g̃ tia ibi. lego stichũ vel pamphilũ significat vtrũq̃ esse in stipulatione. vel dispositione le. inter stipulantẽ. §. sed stipulante. ff. de ỽ. obli. l. scire debem⁹. in ꝓn. co. ti. ꝛ. l. q̃tiẽs. ff. de lega. ij.

Copulatiua etiã qñq̃ significat cõcursuz alterius tantũ. put ex significãdi mõ colligit. Et ad veritatẽ copulatiue req̃rit vtrãq̃ pte esse verã. ff. ỏ ꝓdi. insti. l. si heres. ꝛ. l. si is q̃. ff. de re. du.

Conuiciũ ỏz quasi cõuocium a concitatiõne vel cõcentu. id est. collectione vocum. s. qñ in vnũ plures voces ꝓferunt. ꝛ iniuriã esse labeo ait. ff. de iniu. l. apud labeonez. §. conuicium

Conuenire ẽ simul ĩ vnũ locũ venire. Etiã ỏz ꝓuenire q⁹ alicui cõpetit fm ꝓditiõem suã vt istỏ ꝓuenit illi. Itẽ ꝓuenire capitur qñq̃ p ꝓuẽtione. i. pacto ex cõsensu de aliq̃ faciẽdo. Cõuenire etiã qñq̃ sumit⁹ p aliuz in iudiciũ vocare vl̃ facere euocare. Item est placere. vñ ꝓuenire int⁹ aliqs est cõplacere int⁹ illos. et ꝓuenit inter te ꝛ me vt des mihi ℔. Cõuenire mihi ẽ ꝓgruere mihi vl̃ adesse mihi. q⁹ me decet ꝛ honestũ est

Conuenire me. est alloqui me super aliquo facto

Contuberniũ est matrimoniũ ꝓtractum. et ꝑprie seruorum. insti. de nup. in glo. sup ỽbo. ciues

Corã no. Pau. in cõmento de cõfessi. ca. ex parte. de elec. vt circa li. vj. Et intelligiꝯ ita vt pntes intelligãt. ff. de arbi. le. diem. §. forum

Cornicularij dicunt⁹ illi q̃ gerebãt cornua: vel aciẽ in bello vel q̃ in aures iudicũ vota ptulerũt sua

Cornupeta. Reg̃re sup̃ Bos

Corona q̃ etiã clerica ỏz. est signũ regni ꝛ p fectiõis. cũ sit circularis carẽs angulo in signũ carẽtie sordiũ. q⁹ vbi angul⁹ ibi sordes Hegiꝯ ꝛ alios ꝑtutib⁹ regere ꝛ a sordibus mũdare debẽt q̃ coronas gerũt ꝛ sic in deo regnabũt. xij. q. ij. duo sunt. Et quõ rasura tonsura corona differãt ꝛ q̃d significẽt. viỏ glo. in ỽbo tonsurã. in cle. ij. de vi. ꝛ ho. cle. Et differẽtiam inter dyadema coronam ꝛ sertũ. vide in cle. vnica. de iureiu. Et nota q⁹ rex romanoꝝ coronaꝯ triplici corona. Primo ferrea ab archiepo coloniẽsi. Aq̃sgrani ꝛ significat fortitudinẽ q̃ vincere debet rebelles. ꝛ infideles ꝓculcare. Secundo argẽtea ab archiepo mediolanẽsi ĩ villa Modeceñ. q̃ significat mũdiciã ꝛ claritatẽ quã talis ꝓnceps hr̃e dz. Et hodie vt ĩ plurimuz dat⁹ in Mediolano in eccĩa scti Ambrosij. vbi Heinric⁹ de quo loquitur cle. ꝛ Sigismund⁹ nouissime fuit coronatus. Tertio coronaꝯ corona de puro auro a papa in ecclesia sancti petri ad altare scti Mauricij. Et q⁹ aurũ est metallũ omnib⁹ excellenti⁹ significat impatorẽ alijs regib⁹

ꝛ ꝑncipib⁹ i potētia ꝛ iusticia excellētiorem esse debere. vt in glo. cle. vnice. de iureiu. et ꝑ Jo. de pla. in ꝓhemio instī.

Corpe viciati dicunt ꝙ sunt mutilati i mē/bris vl' debilitati, ꝓprie sic ꝙ mēbrū habet ꝛ inefficax. vt oculū cecū. manus aridā. crus ꝓtractū ꝛc. sic mutilat⁹ ꝓprie dr ꝙ caret aliq̄ membro

Corporati. id est. collegiati. Reqre supra. collegiati

Corporat⁹ vbis rome dr ꝙ in aliq̄ corpe et ꝑcipue vbis scribit. sic q̄dlibet mēbr̄ bois dr corpatū vel ciuis fact⁹ vel incola. vt. C. li. xj. de ꝑui. corpo. vb. ro.

Corrogare est q̄si simul rogare vel siml' colligere vel adunare

Corpus q̄ncq̄ dr collegiuꝛ siue vniuersitas cuius caput est ꝑlatus. c. nouit. de his que fi. a ꝑla. Et tale corpus potest habere vnuꝛ sigillū. de excess. ꝑla. dilecta. dr etiā ꝓgregatio cuiuscunq̄ ciuitatis vel ville vel castri habere corpus. Jtē quelibet cōgregatio ꝑ iusticia facienda. vt cōgregatio scabinorū: vel totius vniuersitatis. Jtē societas causa religionis cui ꝓuisum est. vnū corp⁹ habere debet instar reipublice. Et res cōmunes. id est. actorē siue syndicū cōem ꝑ quez agere potest. ff. qd cuius. vni. no. agitur. l. j. Jtē eps cū capitulo suo facꝫ vnū corp⁹. cuius ipe caput est. ꝛ cū clero ciuitatꝫ vl' dyocesis nō dr facere vnū corp⁹. sic nec abbatissa cum clericis suis licet sit caput vnū corpus facit

Corepi. hi remoti sunt ab eccl'ia vt. lxvū. di. ꝯ. presbyteri vero. Et poterant cōstitui in villis vel castris. Epi ꝯo nō nisi in ciuitatibus ꝓferebāt tū minores ordines

Corpus etiā vnuꝛ dicit quod vno claudit spiritu. vt animal Etiā dicitur quod habz partes integrales siue sibi coherētes. vt domus. vel qd habz partes distantes. vt grex populus. collegiū. ꝑm Bern̄. de excess. ꝑla. li. vj.

Corruptela est peruersa consuetudo sacris canonib⁹ inimica. de ꝓsue. c. cū venerabil'. ꝛ de vi. ꝛ ho. cle. cū decorē ꝛc.

Corcinia dr morsus freni. vel ꝑm alios illud quod comit equi imponit vt curuet. C. nulli licere in fre. ꝛ eqs ꝛ sellis ꝛc. l. j. lib. xj. ꝑm Accur.

Crassature dicunt que fiūt a latronibus in itinere dū crudeliter ꝓtra transeūtes crassant. de pe. dis. j. a crassaturis. Et crassatores sunt ꝙ prede causa aliquid faciūt ꝛ ꝑtimi latronib⁹ habent. ꝛ sunt ad malū nitentes. vt est text⁹ iūcta glo. in. c. capitaliuꝛ. ꝯ. crassatores. ff. de pē. ꝛ dr a crassor. crassaꝛ alias grassor

Creditor est ꝙ alienā fidem sequit mutuatā pecuniaꝛ numerādo. Generaliter vero creditor dicit qui ex causa quacūq̄ alienaꝛ fidem sequit. Et dr ideo creditor. ꝙa credit debitori

Creta est lim⁹ vel gleba. l. si crete. ff. de fur. ꝛ in glo. magna. l. j. C. de ser. fugi.

Crassari est q̄si crudelit' ḡdi. ij. Regū. vltio. Cesset indignatio q̄ crassat in ꝑl'o. fac. xxiij q. ij. militare. ff. de pen. l. capitaliū. ad medium. Et notat Jo. an. in clemē. j. de pen. i ꝓbo crassantib⁹

Crimē est peccatū q̄rela. i. accusatiōe ꝛ dānatione dignissimū

Criminū capitales erāt carceris custodes, qui etiā stratores dicunt a sternēdo. qr dānatos pungebant

Crimē eccīastic̄ū est qd ptinet ad iurisdictionē eccie. vt heresis. sacrilegiū. symonia. ꝑiuriū vsura. adulteriū. xj. q. ij. in sum. lxxvij dis. c. j. ꝛ de so. compe. cū sit generale. vbi dboc ꝑ doc.

Crimen mere eccīastic̄ū est qd ꝓncipalit' or tum a canonib⁹ sumpsit. ꝛ solū cora iudicibus eccl'iastic⁹ cognosci habeat de cui⁹ cognitiōe iudices seculares se nullaten⁹ itromittere pñt. vt ē crimē heresis. Ꝯz crimen mere ciuile ꝑ oppositū est delictū legib⁹ ciuilib⁹ phibitū. alias i se nō pctm̄. vt i ciuitate ire de nocte post fonū cāpane. vel cōsimile. Crimē ꝯo mixtū ē qd spectat ad forū vtrūq̄ vt est sacrilegiū qd spectat ad forū eccīastic̄um. ꝛ ꝑt etiā iudex secular⁹ de pena ei⁹ cognoscere ꝛ sacrilegū punire. ꝑm glo. in ꝓbo audinim⁹. in. c. felicis. de pe. li. vj. ꝛ de ꝫ est glo. sum. xj. q. j.

Crimē lese maiestatis est vbicūq̄ qs ꝫ vbē aliq̄d molit'. aut q̄ pfugit ad hostes. vl' istos iuuat quacūq̄ causa. s. armis. ꝓsilio. vel pecunia. vel q̄ subiectas puincias nitit facere rebelles. vel seditiōes aut bella mouet i ciuitate. vel q̄ ꝑlatū magistratū vel principem occidit. vel q̄ ꝫ latus ei⁹ militat vel arma fert ꝛ occupat ꝓtra rēpublicā. Et idez

ꝺr crimẽ ꝑduellionis.i.hostile.nã ꝑduellio nes dicunt hostes.secꝰ si cõmittit ꝯ crimen nõ ꝓtra rempublicã.qr tũc nõ ꝺr ꝑduellio nis.sed simpliciter lese maiestatis Et nota ꝙ nõ subditꝰ crimẽ lese maiestatis nõ com mittit.vt.in.§.rursus.in cle.pastoralis.ꝺe re iudi.vbi rex cecilie Robertꝰ nõ eo mõ sub fuit Heinrico impatori ꝙ crimẽ lese maie statis in eũ cõmiserit

Crimẽ hereſis in multis ꝓuenit cũ crimine lese maiestatis.z hmõi ſm canones eſt ꝑprie lese maiestatꝭ.qr ledit rẽpublicã.imperatorẽ etiã diuinũ z celestẽ

Crimẽ ſacrilegij ſm Azo.z ſm le. fit ꝓpe qñ ſacrũ de ſacro auferꝝ. Ac etiã ſm euꝫ ſi ꝙs nõ ſacrũ de ſacro recipit.vel ſacrũ ꝺ nõ ſacro. Hꝫ ſm le.tũc ſacrilegiũ nõ eſt qr qñ res ꝓuate auferunt de ſacro tũc actio furti locũ habet. Hoſti.tñ ꝺicẽ.ꝙ ſi accipiꝝ ſacrũ de ſacro.vel ſacrũ de nõ ſacro ſp ſacrilegiũ fit.vt.xvij.q.iiij.ꝙs.ꝺſ.ſimpl'r. Et ſic ſm le.reqũꝝ duo vt fiat ſacrilegium . Primo vt auferatur res ſacra. Secundo ꝺ loco ſa cro.quoꝝ alterꝝ ſufficit ſm canones. Sed pone.ſtatutũ eſt vt faciẽs ſacrilegiũ ſic pu niatur.quero an ĩtelligaꝝ ſm ius ciuile vel cano. Solutio.ſi ſtatutũ ſit a ciuitate ĩtelli gitur ſm leges.l.omnes ꝑpli.ff.ꝺ iuſti.z iu re.ſi fit ꝙ eccl̃m intelligiꝝ ſm canones . Dñs catho putat ꝙ etiã ꝓmo caſu intelligaꝝ ſm can̄.quia diſponit de reb̃ eccleſiaſticis.er go debet intelligi ſm materiã ſubiectã .l.j. C.de edict.ſucce.vbi eſt caſus a cõtrario ꝙ gradus cõputant ſm leges exceptꝭ cauſis matrimonialib̃. Querit idẽ Domin̄ catho ſacerdos dixit miſſam in domo laici. dimi ſit ibi calicẽ.qui ſubtractꝰ eſt. an competit actio furti an ſacrilegij. Nõ ſacrilegij.qr de iure ciuili nõ eſt ſacrilegiũ rẽ ſacrã de loco nõ ſacro aſportare. Nec actõ furti.quia ca lix eſt res ſacra q̃ in nullꝰ bonis eſt. Dicit Ra.fulgo.cõpetere actiõem furti.qr taꝫ eſt in domo dei.cuiꝰ loco dñs domꝰ intentare põt actiõem furti.z forte q̃libet hoc poſſet ff.de iuſti.z iur.l.j.§.huiꝰ ſtudij.z etiã in ꝓbo ſacerdotes. Hꝫ de iure can̄.intentatur crimẽ ſacrilegij

Crimen peculatꝰ ſm Azo.eo.ti.locũ habet ꝓ pecunia publice recepta vl̃ intercepta vel quocunq; modo cõtaminata.vt ſi i au rum vel argentũ vel in es publicũ aliquis ferrum vl̃ ſimile aliquid inducat.id eſt ad ꝙciat. Idem eſt in ſacra re.vt in vaſis eccle ſie. Idem eſt in religioſis.vt in ornamẽtis. ſepulcris zc̃.

Crimen ſtellionatus ſm Azo.eo.ti.dicitur a quodã animali reptili quod dicit ſtellio z eſt quaſi ſimile ſerpenti ſtellionatũ quaſi diuerſis coloꝛib̃ pictum ſicut celuꝫ ſtellis Et cõmittit hoc crimen qui ĩ varietate ani mi rem aliquã alteri pignoꝛi obligatã ſiue pignoꝛatã alij poſtea obligat.z dicit a ſtel/ lione.quia ſicut ille vermis eſt vari9 in co loꝛib̃.ſic ille qui cõmittit hoc crimẽ eſt va rius in oꝛe inc̃ſtans in mente. Deinde ta men illud crimen locũ habet generaliꝝ qñ deficiẽte in criminib̃ alia ſpeciali actione equũ eſt aliter ſubuenire cõtra delinquẽtẽ. Sicut em̄ in peculiarijs actio daꝝ de do/ lo in ſubſidium.ita in criminib̃ quibuſcũ q; vbi titulus deficit criminis crimen ſtelli onatus obijciꝝ.vt ſi quis vẽdidit tibi maſ/ ſam electri9 argento.vl̃ ſimile.aut aurical cum ꝓauro

Crimen fraudati cenſus cõmittitur cuꝫ ꝙs furatur publicã pecuniã ſibi accõmodatã

Crimen fraudate annone eſt cuꝫ poꝛtitoꝛeſ furantur victualia a republica ad exercitũ miſſi.

Crimẽ piaculare eſt qꝺ morte expiaꝝ

Crimẽ ꝓcuſſionis cõmittit ꝙ ꝓtextu officij ſibi ꝓceſſi extoꝛquet cõminãdo aliq̃d ab in uito. Et tali crimine puniꝝ ꝙs pena q̃druplici.j.q.vij.ſanxim9 in fi.tã laicꝰ q̃s clericuſ punit pena cõcuſſionis.xvij.q.j.militare. Cui9 ꝓtrariũ tenet glo.in ꝓbo q̃druplũ. ꝺiſtin.xvij.§.porro.

Criminum alia ſunt ꝓuata vt illa quoꝝ exe cutio.i.accuſatio vel denũciatio ꝓtinet tm̄ ad illos quib̃ inferunt.vt furta.damna il lata z iniurie. Alia ſunt publica.quoꝝ exe/ cutio daꝝ cuilibet de ꝑplo. Qm̄ ad publicã vtilitatẽ ſpectat ne maleficia maneãt impu nita.vt ſunt homicidia . patricidia .adulte ria.poſt q̃drageſimũ tm̄ ꝺiẽ.vt.l.iure mari/ ti.C.de adul. Itẽ crimẽ leſe maieſtatꝭ . Itẽ ſunt q̃dã crimia excepta.ſ.ad q̃z accuſatoꝛ z teſtificatiõem etiã laici ꝺ clericos admit/ tunt ſi bono zelo ꝓcedãt. Et ſũt iſta.crimẽ ſymonie.hereſis.z leſe maieſtatis. z ſacrile gij.de quib̃ vide ꝓcoꝛ.in glo.ſum.ij.q.vij. vbi addit crimen ꝺilapidatõis.z.c.cuꝫ.p. manconella.de accu. Et nota ꝙ crimen ꝺr quinq; modis. Primo ſumit pro quolibet

peccato siue mortale siue veniale sit Secũ do p crimine irrogãte infamiã. qđ est accu satione ⁊ damnatõe dignũ. Tertio p pec/ cato qđ euenit ex deliberatõe siue mortale siue veniale sit qđ nõ delek nisi p penitẽtiã Quarto qđ semel cõmissum sufficit ad cõ/ demnationẽ: nõ tũ infamat. Quinto qđ ir rogat ꝑpetuã infamiã. vt no. xxv. di. c. vnũ ozariũ. §. nunc autẽ. ⁊. lxxxj. dis. apostol⁹. vñ. Si ꝙlibet est peccator nõ tñ quilibet ẽ crimino⁹us

Crisma fit ex duob⁹ liquoribꝫ. s. oleo per qđ puritas mẽtis ⁊ nitor ꝺscie. Et ex balsamo p quẽ odor fame figurat. vt est tex. in. c. vni co. de sacra vnc.

De Cu

Cuniculus est riuus directus coopert⁹. vt est glo. in. l. supra iter. ff. de aqua plu. ar. vbi ꝺr q⁹ ille cui debek seruit⁹ aque ducẽde per riuũ ꝑt facere cuniculũ. i. de apto riuo coo pertum

Cubicularij dicunk ꝓui q cubiculũ dñi sui ꝓcurant

Curator ꝺicit q curã alicuius gerit defen/ dẽdo ipm a ꝓtore ꝓm leges legitime datus Uł ꝓm alios ẽ ille q res adolescẽtis admi/ nistrat. Dak aũt ꝓm eos curator ꝓncipalit⁹ reb⁹. ⁊ secũdario ꝑsone Tutor ꝓ ꝓmo ⁊ ꝓn cipalit⁹ dak ꝑsone ⁊ scõario reb⁹ ł primoio. Et ħ est differẽtia vna int tutorẽ ⁊ curato rẽ. Alia ẽ differẽtia. qr tutor dak pupillis i fra. xiij. annũ existẽtib⁹. Sz ꝑcurator dak eisdẽ vlteri⁹ ad. xxv. annũ. in masculꝫ ab eta te. xiij. Et ĩ feminis ab etate. xij.

Curia media breuis. ẽ loc⁹ vbi reddit⁹ ius. ł habitatio ꝓncipis. sz media lõga ẽ meretrix vñ. Curia ius curat. meretrix ẽ dicta curia

Curialis ꝺr ille q est ꝺ officio curie vł iudi cis obnoxi⁹. i. obligat⁹. ⁊ adulak ꝓncipibus di. xxxvij. nõne. Uñ curiales dicim⁹ oẽs q quacũq ꝺditõe obligati sunt curie alicui⁹ publice ptãtis siue milites siue aduocati sint siue iudices siue officiales siue hystrio nes ⁊ breuit qscũq siue hñtes officiũ bone stum siue inhonestũ.

Curiositas sumit⁹ ꝑ subtilitate nimia cura exq̃sita. ꝺ renũ. c. j. li. vj. Nã curiosi ꝺ his q nõ multũ expediũt sepe disceptãt. ꝺ re iudi. abbate sane. li. vj. Qđ tñ faciẽdũ nõ est. vt i c. j. pal. ⁊. c. ij. de here. li. vj. ⁊. C. ꝺ sum. tri. et fi. catho. l. nemo.

Custodia ⁊ exhibitio reoꝝ vt dic̃ Azo. ꝼm legistas ẽ custodia q fit in carcerib⁹ publicꝭ ⁊ etiã ꝓhibet carceres ꝓuatos. vt ꝑ. ff. ⁊. C. de ꝓua. carce. mihi.

Cupe sunt vasa facta cã portãdi fruct⁹.

Culle⁹ vł culcipen⁹ est idẽ qđ sacc⁹ ĩ q̃ por/ tak triticũ. ⁊ maxie ꝺ corio q̃ supraponit eq̃. Uel ꝺr sacc⁹ corez in q̃ ponunk interficien/ tes parẽtes. l. vnica. C. ꝺ his q̃ pa. vel li. oc/ ci. vbi ꝺr insut⁹ culleo cũ cane ⁊ gallo galli nacio vipera ⁊ simea

Cũ accipik interdũ ꝑ ⁊. ff. ꝺ le. j. l. titio. §. ni/ hil. Et de ꝛ. obli. l. qꝺcũq. §. nõ solũ. Etiã interdũ accipik ꝑ si. ⁊ ꝓncipł⁹ notat tps ⁊ nõ ꝺditoꝝ nisi ĩ ꝺsequntia. l. cẽtesimis. ĩ fi. ff. de ꝛ. obl. Etiã facadiũctũ videri accessoꝛi um nõ ꝓncipale sic̃ ꝺiũctio. vt. l. si fundũ. ff de fun. instru. Et nota qꝺ ħ dictio cũ iuenik in duab⁹ ptib⁹ oꝛõis. Uno mõ est ꝓpositio ⁊ ꝓstruik cũ ablatiuo. Alio mõ ẽ aduerbiũ tpis. Prio mõ sigt dupł⁹. s. accessoꝛie ⁊ ꝓn cipalit⁹. Accessoꝛie ibi. Lego ꝓuũ cũ veste. equũ cũ capistro. fundũ cũ ei⁹ instro. l. j. ff. ꝺ pecu. le. l. si cui fundũ. ff. ꝺ fund. instru. ⁊ in/ stru. lega. Jdẽ in ꝓtractu vt depono seruũ cũ veste. l. j. §. q̃ deposita. ff ꝺ posi. Et ibi no ta. ꝑ glo. ⁊ doc. Et ẽ effect⁹ qr nõ ꝺr deposi/ tari⁹ restituere accessoꝛiũ sine ꝓncipali. Et si ꝓu⁹ morik sine culpa depositarij vestis ꝑ se peti ꝑt alias locupletarek depositari⁹ sine cã cũ iactura aliena qđ essz iniquũ. ꝺ re. iu. locupletari. li. vj. Principalit⁹ aũt scꝺo mõ ꝓiũgit qñ res ꝓiũgit q̃z vna nõ est alteri ac cessoꝛia vł cũ ꝑsonas ꝓiũgit ⁊ pẽm aut ma trẽ. l. iij. ⁊. iiij. ff. de pecu. §. si qs. insti. ꝺ legi. ⁊ licet inter filium ⁊ matrẽ aut patrẽ nõ sit eq̃ ꝓncipalitas q̃ ad honorẽ debitũ ⁊ reue/ rentiã q̃ debenk parẽtib⁹ a liber⁹ ⁊ ñ ecõtra Est tñ ꝓncipalitas equalis inter eos: q̃ ad effectum iuris. nam extincto legato ĩ patre vel matre nõ sequitur ergo qꝺ in liberis ex/ tinctum sit. qr anima que ꝓncipaliꝫ est in ꝑ sona est a deo. ⁊ nõ a patre vel matre Jtem ex cõmuni modo loquẽdi dictio cuz signat accessionẽ honoris inter ꝑsonas. vt dicen/ do veni mecũ. signat te mihi accedere asso ciando accessoꝛie. secus in dictione. vt di/ cendo ego ⁊ tu eamus. qr signat vtrũq ꝓn cipalem. Sz ibi. dñs vobiscũ. nõ põt signi ficare qꝺ dñs accedat vobis. quia hoc non patitur summa ⁊ imutabilis maiestas. Et nõ refert si ꝓponak accessoꝛium sic dicẽdo.

depono capistꝝ cū equo. lego instrumētuꝫ cum fundo. argu. l. ꝑposteri. C. de testa. nisi essent alie ꝺiecture et quibꝫ ꝺcluderet voluntas testātis. legātis. velꝺtrabētis. Jteꝫ dictio cū posita circa numeꝝ non includit Uerbi grā. Testatoꝛ depositꝫ apud Seium. cc. t legādo bona. dicit Seio. ccc. cuꝫ cc. que apud eū deposui lego. nō includuntur cū. ccc. l. si is qui ducēta. in ꝑn. ff. de re. du. Sed cū put est aduerbiū significat tēpus t dilatiōem. qñꝫ ex ꝺditione. qñꝫ etiam acceleratiōem tpis t dilatiōem signat ibi. ꝑmitto cū Titius moꝛietur. l. nā t si. ff. de ꝺdi. t demon. tempꝰ t ꝺditionem signat ibi. lego Titio impuberi cū quattuoꝛdeciz annoꝝ erit. l. si titio. ff. qñ di. lega. ce. fa. le. q̄ promisit. de cōdit. t demon. Jtē signat tēpus t nō cōditionē. ibi. lego Titio cum ipe moꝛiet. l. heres meus. in ꝑn. ff. de condit. et demonstra. idē in. l. ex his verbis. C. quādo dī. le. ce. Quādoqꝫ nec tempꝰ nec dilatiōem significat. vt ibi. ꝑmittis decē cum petiero vbi statim cū petit soluere tenet. Qñꝫ etiā nihil significat. t frustratoꝛie ponit. vt ibi. lego cū heres adierit hereditatē. l. ij. ff. de ꝟbo. signi. Bar. ꝑdicta ponit t in. l. gallus. § j. ff. de libe. t posthu. vbi ponit differētiam iter et t cū. vt nota. in. l. stichum q̄ meus. ff. de lega. j. an inducat cōditionē vel demonstrationē. de ꝟb. tex. singularis in. l. si ita fuerit. § fi. ff. de manumiss. testa. t qñ inducꝫ copulam. in. l. illi cū illo. ff. de usufruc. lega. et qñ est ꝺiunctio nō faciēs ꝺditiōem. in. l. demōstratio. ff. de ꝺditi. t demōstra. t quādo est aduerbiū tūc iungit verbo futuri tpis. t principaliter notat tempꝰ. t in cōsequentiam ꝺditiōem. vt no. Bar. in. l. j. ff. de cōdi. t demon.

De Da

Dalmatica est uestis qua modo vtunt oēs dyaconi ex ꝺsuetudine in solēnitatib. vt. lxxvj. dis. de ieiunio. Antiquitus tamē sine ꝺcessione pape nec epis nec dyaconis licebat hec vestis. dis. xxiij. c. omnis filius

Damnū est diminutio vel ademptio patrimonij. t ꝺra demo vl diminuo. ꝑm Hosti. ff. de dam. infec. l. iij. Etiā qñꝫ damnū est lucrū cessans. de q̄ an veniat in ꝺdēnatiōem no. in. c. cōquestus. de vsuris. Et diuiditur damnū sicut actio. qꝛ alia est de dāno dato. alio de dāno infecto. t actio de dāno dato cōpetit ex. l. ac q̄. Reqre supra. actio legis aq̄lie. Duo aūt in hac actōe requirunt. scz q̄ damnū datū ſſit. t q̄ culpa dātis ꝓcesserit. Et aliud est dānoꝝ restauratio t expensaꝝ satisfactio. vt de iniu. t dam. da. c. i nſa. Dat aūt alicui damnū in ꝓsona hois. puta si seruus castret. vel sic. t etiā in bestijs vel alijs reb. de q̄ materia vide Hosti. ō nu. t dam. da. Nec q̄libet actio iniuriaꝝ est ꝓtoria. qꝛ actio dāni dati ciuil est. put patz ꝑ legistas t Hosti. vbi s.

Damnū infectū ꝑm spe. de no. ope. nūcia. in tractatu libelloꝝ. §. nūc dicam. ō. si edificiū alicui ruinā minat edificio vel predio alteri vicini. tūc em edificij istius vel ꝑdij dns a dño edificij ruinā minātis petere pt q̄ sibi caueat noie damni infecti. q̄ stipulatio ꝺtinebit totū interesse illi vicini. ff. e. ti. l. stipulatōe. t. l. sz t si ꝺditōe. t. l. dāni infecti. Et damnū paterſ qñ rebꝫ tuis aliq̄d decrescit. nō qñ accrescit. qñ aūt lucꝝ amittſ: damnū nō pateris. Etiā quoddā damnuꝫ siue interesse est circa rē vt si subtraxisti mihi instrumēta quibꝫ possessio firmat tenerſ mihi ad damnū. qō ꝺtingit ꝓpter ablatōeꝫ instrumentoꝝ. t q̄ddā damnū est extra rez Differūt etiā damnū t iactura. vt no. Joan. in nouella de elec. qꝛ sepe. li. vj. Et nota q̄ q̄ occasionē damni dat damnuꝫ dedisse videt. ff. ō re iudi. l. is q̄ dānū. t. c. si cl̄pa. de iniu. t dam. da. t iō tenet si dat operam rei illicite. t etiā si licite dū nō adhibet diligētiam quā potest

Dānas in iure ciuili qñꝫ est nomē adiectiuū oīs generis. idē valēs q̄ damnat. vt in l. dānas esto. ff. ō usu. t usufruc. t. l. si pluribus. ff. de lega. ij. ꝑmo rñso. §. t si ita legatū Alias capiendo in multis legibꝫ non esset structa ꝺgruitas

Dapifer dicitur ferens ſdapes. t est nomen officij magne dignitatis in curia imperatoris. vñ inter proceres eligentes impatoꝛē computatur

Dapsilis est ille qui liberaliter ꝑm mensurā cōmunicat

Dare in arte notariatus dupliciter capitur. scilicet proprie t improprie. Proprie quando res data trāsit in dominiū accipiētis. vt in instrumētis in quibꝫ agitur de re. alie. et

dom. transf. in quib⁹ transfertur dominiuz si tradēs erat dñs. alʒ nō. Uñ dare ꝓprie est accipientis facere. aliter em̄ nō datur nisi sic detur q̄ in ipm̄ cui datur statim dñiuz transferat. Improꝑe capit in instrumētis emphiteosis. z feudi. z locatiōis. vbi ille q̄ locat vel ꝓcedit. licet dare dicat. nō tm̄ dñium trāsfert. Et est differētia int̄ dare donare z tradere. Nā tradere ꝺr q̄ solū possessionem trāsfert z nō dominiū. De ꝑ no. xxiij. q. vj. §. vlt.

Data vel datū est characterizatio ī fine constitutionū vel litteraꝝ inscripta ex q̄ cognosci potest q̄ anno mense vel die instrumētū vel quelibet littera emanauit z a quo tempoze obliget constitutio vel ꝓsit gratia ī scriptis facta. vide de hoc Jo. an. in fi. li. vj super data

Datio in solutū est datio ꝓ solutione z satisfactione. z est vna species cōtract⁹ innominati. ſ. do vt facias. Uerbi grā. Cū Petrus deberet Johi centū. agit inter ipos vt Petrus det ei in solutū. i. ꝓ solutōe z satisfactōne eiusdē vnā domū.

De De

Debet z oportet aliqñ dicūt necessitatē. aliquādo honestatē. vide Jo. an. in. c. fi. de iura. calum. sup ꝑbo ptē illā. z no. in. c. intelleximus. in verbo. debet. de iudi. Et nota q̄ verbū debet in ꝓpria significatōe importat necessitatē. vt est glo. in cle. attendētes. in ꝑbo debeāt. de sta. regula. Sed honestatez significat. xxv. q. vij. c. j. vbi eāt suadente verba possunt impropriari. C. de pigno. l. iij. c. intelleximus. ꝑalle. ff. locati. l. si. vno secundo rñso. z l. q̄ rome. §. fi. ff. de ver. obli. de bap. c. maiores. ꝑſ. certū. Jtē debere est ꝺ alio habere. ergo q̄ nō est. nec esse potest nulli debeā. Et sic nec obligatōem nec actionē parit cū actio sit ius psequēdi ī iudicio q̄ nobis debeā fm glo. in regula. nemo. ꝺ regu. iu. li. vj.

Debitū est quod aliquis alteri ex naturali ℓ ciuili obligatione teneā. Et debitū intelligitur remitti in redditiōe cyrographi vel īstrumēti. nō aūt sic in redditōne pignoris. Jtem debitū est q̄ exigit̄ ab inuito. xiij. q. j. q̄ ꝺ debetur. ff. de ver. signi. l. debitoz. et est glo. in cle. j. de deci. Et debitū ciuile potest capi duob⁹ modis. Uno modo efficaciter ꝓprie put est ī cyrographo post biennīū vl̄ in obligatione ciuili resultante ex sentētia. le Julian⁹. ff. de ꝺdi. inde. Secūdo modo improꝑe z inefficaciter put est in omni debito regularit̄ cui obstat exceptio. vel etiaz pone exemplū fm glo. in. l. j. ff. de ꝺdi. inde. scz in cyrographo añ bienniū

Debitoz est qui accipit pecuniā a creditoze. Jtem fm marcellū ꝺr qui nactus est exceptiōem iustā nec a naturali equitate abhorrentē. i. discrepantē fm Accur. in. l. marcellus. ff. de regu. iu.

Debitores ciuitatū sunt qui tenentur ciuitati. sed in actiōe debiti fiscus pcedit. vt. C. eo. ti. l. ij. li. xj.

Debiti viā venire est debitū posse petere

Decanus nomē dignitatis est. Et dicitur a decos. id est. decem. z canos canonic⁹ quasi ad minus supra decē canonicos cōstitutus fm Grecistā. licet quandoq̄ sit sine sūma. Etiam decanat⁹ est societas decem virorum fm Hug. z Accur. ibidē in rubri. ꝺ deca. C. li. xij.

Decima fm Hostiē. in summa de deci. §. j. est omniū bonoꝝ mobiliū licite quesitoz̄ pars decima. deo data diuina cōstitutōne debita. vt colligitur de deci. c. j. z. c. parrochianus. c. nō est. c. tua nobis. §. vez. c. cuz nō sit ab homine. Et est danda de omnib⁹ bonis iuste acquisitis. eo. ti. c. cū ex trāsmissa. z. ca. cōmissum. scz de lana. feno. z piscarūs. nullis deductis expensis. c. pastoralis eodē ti. z. c. cū homines. etiaz de molēdino ad ventum. c. ex transmissa. ꝑallega. Jtem de apibus z omni fructu. c. nuncius. eo. ti. z tenētur decime in signū vniuersalis dñij nec sunt retinēde. quia forte clerici mali. scz soluere compelli debēt p eccīam appellatōne re. c. tua nobis. ij. in fi. De hoc vide glo. in ꝑbo. ꝑmoniti. ī cle. ij. ꝺ iudi. que dicit. videtur expediēs eccl'ie q̄ faciāt monitiōez generalē. fulminantē excōicatiōis snīam ī nō soluētes decimas. imo ꝺtra pertinaces inuocari potest brachiū seculare. ca. postulasti. de homici. Et notat Lodo. de roma. in singularib⁹ suis. q̄ sacerdoti petēti decimas nō pōt obīci cōpensatio. z dicit q̄ glosa singularis est quā legiste ignorāt. xvj. q. j. ca. decime. Et est rō. q̄ fisco petēti tributa nō pōt obīci cōpensatio. l. iij. z. iiij. C. ꝺ cōpen. z. le. auferā. §. q̄ cōpensatōem. ff. ꝺ iure fisci. q̄ multo magis nec ī decimis q̄ deo debent. vt supra

Decimaꝝ tres sunt spēs ſm Hosti. in sum. scz quedā psonales. q̄ debent ex ope psonali. vt ex artificio scīa. militia negociatōe ꝛc. quedā p̄diales que puenīūt ex p̄diis. vt vinum. blada. fructꝰ arboꝝ. ꝛc. Tales em̄ dā de sunt illi eccīe in cuiꝰ parrochia sita sūt p̄dia. de deci. ad apostolice. etiā decimas p̄diales tenent̄ soluere iudei. c. ō terris. eo. ti. Itē debēt solui ō diuersis seminib vnius agri. nō tantū de vno si fuerit successiue seminata. c. ex parte canonicoꝝ. eo. ti. Etiam cisterciēses ꝛ alīj. q̄ si nullo gaudēt priuilegio dare tenent̄ decimas de terris ō nouo acq̄quisitis. licet eas ꝓpriis manib excolāt. ca. nup. eo. ti. Quedā sunt decime mixte scōm Hosti. ibidē. ꝛ p̄nt dici hec ō quib dubitatur vtꝝ sint p̄diales vl psonales. vt ō agnis ꝛ fetib aliozꝝ aīaliuꝝ que sunt in pascuis ꝛ gregatim pascunt̄.

Declinare sniam est paulatim illā īfirmare ꝛ ideo nisi sentētia declinet̄ rebus iudicatꝫ stabitur.

Decretū ſm specu. ōr multis modis. vt ī ti. de p̄mo ꝛ secūdo decreto. §. ōr ergo. Q̄nq̄ ōr sentētia diffinitiua. vt. ff. de re iud. le. decreta vl interlocutoria. ff. ō assesso. l. j. ī fine Q̄nq̄ ōr id qō papa cōstituit seu statuit de ꝯsilio cardinaliū nulla facta ꝯsultatōne. et tūc in scriptis redigīt. vt de rescrip. p̄nti. xx dis. decreta. ꝛ. c. seq̄n. Q̄nq̄ est ꝯsequēs cōsensus eligentiū in scriptꝫ redactꝰ. vt. ij. q. j. legū. ō elec. īnotuit. Q̄nq̄ est illud qō capitulū vl ordo. vl vniuersitas. vl maioꝝ pars ordinauit. vt. ff. q̄ cuiuſ. vni. no. le. plane. ꝛ q̄ſi p to. Q̄nq̄ est iudicꝫ autoritas īalienationib reꝝ p̄cipue minoꝝ interposita. vt. C de p̄di. minoꝝ. i. interposita. p totū Q̄nq̄ decretū ōr auctoritas p̄ncipis in rescriptꝫ bñficialib interposita. vt de rescrip. c. gr̄a. li. vj. Et ſm Azo. illud decretū est ꝯfirmatorium gr̄e. qz ex ꝫ p̄nceps īsinuat suā volūtatē que seruāda est. Etiā ſm eū ligat ignorātes. Est etiā q̄ddam decretū decurionū. qō in inuitos sup muneribꝫ reꝝ tribui pōt exceptis q̄ liberaliū studioꝝ laboribꝫ insūt. ꝛ q̄ medendi causa funguntꝰ. C. de decre. decuri. l. exceptis. li. x. Q̄nq̄ decretū ē iussus iudicis quo mādat bona alicuiꝰ ꝓpter eius ꝯtumaciā possideri. Et illud diuidit in primū ꝛ secundū decretū. decretū p̄mū est p̄mus iussus iudicis quo mādat bona ꝓpter ꝯtumaciā in penā ꝯtumacis detineri. Uel sic describīt. Primū decretū est alicuiꝰ rei ꝓ hibite regulariter. vel pmisse regulariter ī certo casu facta p̄ma prohibitio. vel pmissio referendo singula singulis Secūdum decretū eodē modo describīt. nisi q̄ ibi ponitur secūda p̄hibitio vel pmissio. ꝛ taliter ōr p̄mū rescriptū secūdi. Q̄nq̄ interponit p̄mū decretū ꝛ nō secundū. quia in aliquibus nō est opꝰ secūdo. vt no. in. c. quoniam frequēter. §. in alīs. vt lit. nō ꝓtest. in glosa sup ꝫbo ꝯstituet. ꝛ illud decretū habz locū in actiōe reali vel psonali. licet diuersimode. vt dicto ꝛ. §. seq̄n. ꝛ īponit añ litē et pꝰ. ꝛ quotiēscūq̄ aliquo ꝯtumace existēte adhuc nō ita liquet ō causa q̄ diffinitiua sententia valeat terminari. vt in dic. c. q̄nq̄. p̄ allega. Decretū secundū est secūdus iussus iudicis q̄ licet bona alicuiꝰ ꝓpter ꝯtumaciā possideri q̄ prius ō p̄mo decreto detinebātur. vt de eo q̄ mit. in pos. c. j. in glo. vltima. ꝛ habet locū ſm quosdam in actionib psonalib tantū. qz ſm Bern̄. in glo. vbi supza in realib solū lapsus anni ꝯstituit missum ex p̄mo decreto vez possessorē. nec est opus secūdo. ſm alios tñ habz locū tā in realibꝰ q̄ſ in psonalib. de hoc plene no. Bern̄. ī. c. ꝯtingit. de do. ꝛ ꝯtuma. in glo. vltima. Ut sic ſm Lodo. ō roma. Est p̄ma iudicis aggrauatio punitiua cōtumacie. ꝛ sic suo mō diffinīt secundū decretū. ꝛ secundū nō potest interponi nisi ꝯtra latitantē. ꝛ latitatio est debitorꝫ abscōsio fraudulēta in damnū creditoris. le. fulcimus. §. si quis possidz. ff ex qui. cau. in pos. catur. qō est vez nisi periculū sit ī mora. tūc em̄ interponīt secundū decretū ꝯtra nō latitantē debitorē. ꝛ nota. Jo. an. in. c. cōsultationib. de off. deleg. in nouella. ꝛ Bal. dicit in. c. j. de mi. va. q̄ contu. est in vsib feu. Sed vtꝝ secundū decretum sit sniа interlocutoria vel diffinitiua. effectꝰ est magnꝰ. vt in. c. cessante. de appel. ꝛ le. qō iussit. ff. ō appel. vbi p Bar. ꝛ C. ō epis. audi. le. ij. p bal. ꝛ le. fi. finita. §. si forte. ff. de dam. infec. vbi p dy. ꝛ varie loquūtur. Sz Lodo. de roma dicit q̄ secundū decretuz est sentētia interlocutoria. alle. glo. singularem in. l. p̄nti. ij. cum aūt. in ꝫbo ad moduz C. de his qui ad eccle. cōfu. ꝛ ꝓbat ratiōib nam sentētia diffinitiua nō potest dari contra minorē. vt in. l. cū ꝛ mioꝝes. C. si aduer. rem iudi. Sed secundū decretū patīt minoꝝ. l. si minoꝝ. C. ō bo. au. iu. poſ. ergo noꝝ

est diffinitiua.sz interlocutoria. Preterea diffinitiua nō ferk lite nō ꝓiesta.l.fi.§.illud C.de rem.ap.z.l.ꝓbatā.cū similibus Sed scōm decretū sic.vt in.l.cū ꝓponas.C.ō bo. auc.iudi.poss. Ex hoc ergo iustificak dictuz singulare Inno.c.dilecto.ō ꝑ.sig.vbi vult q̄ q̄docūq; iudici ꝓstaret secretū interposituz esse iniustū potest illud reuocare. Oō etiam tenet Bar.in.l.nō videk.j.ff.de iudi. licet canoniste cōmuniter reprobēt ꝓfatuz dictū Inno.z male Hec Lodo.de roma. in suis singularib. Et nota q̄ fm Inno.z Hosti.differūt .decretū.auctoritas.cōsensus.iudiciū.vel collaudatio. Dā decretuz est snīa qua iudex ꝓtractū iustū futuz forte decernit auctoritatē suā interponēdo vel īmittendū declarādo ꝛc. Sed auctoritas ē assensus auctorisabilis q̄ cōpetit sibi ex publico officio iudicis vel legitima administratione.vt tutori z curatori. Cōsensus āt siue collaudatio est multoz volūtas ad qs res ptinz simul iūcta.no. Jo.an.in glo. magna.in fi.c.j.de re.ec.nō alie.li.vj.z ibi vide iura de hoc

Decretalis epistola est in qua papa ad ꝓsultationē alicui⁹ respōdet.de rescrip.c.j.siue solus siue de ꝓsilio fratz.vt de elect. bone memorie.j. Unde.decretū statuit decretalisq; rñdet.sed canon est ꝓstitutio ecclesiastica vel statutū in ꝯcilio generali editum. Uñ Cōstitutionū alia ciuilis q̄ ōr decretū forense vel ciuile. Alia eccīastica que ōr canon. Et ꝓstitutio ōr dupl'r. Uno modo cōmuniter.z sic cōphendit oīes decretales l.z decreta. Alio modo stricte.z sic ꝓstitutiones dicunt ꝓncipū.leges populi romani edicta ꝓtoz vel etiā iudicū. Quia ōr iudex citare trib edictis. Et de differētia horuz nominū decretalis epistola.decretū.canō. dogma.mandatū.interdictū.z sanctio est glo.sum.di.iij. Itē no.Archi.xix.dist. sup glo.sum.in fi.q̄ decretalis epistola. aut diffinit.aut imperat.aut phibet.aut ꝑcak.aut indulget. Et sic quo illoz modoz necessitatē inserat ponit ibi.

Decurio ōr q̄ decimā ptem de bonis ducit. vel qui est sup decē milites ꝓstitut⁹ i curia dominoz vel ꝓncipū.sicut centurio super centū.q̄ al's etiā vocatus est centenari⁹ Et vtunt illo vocabulo theologi.q̄ ōr in machabeoz.q̄ Judas ꝓstituit duces ꝓpter tribunos z cēturiones. Beda tñ dic sup illō Luc.xviij.z Marc.xv. Joseph nobilis decurio.q̄ decurio vocak ideo.q̄ est de ordine curie z officio curie administrat. Qui etiā fm euz ōr curialis a ꝑcurando.q̄ ꝑcurat munera ciuilia z curialia. Unde de hoc.ff de decu.z fili.eo. Quidā aūt dicūt decuriones appellari ex eo q̄ cū ciuitates z mancipia ꝓtruebank cuiusq; loci .gra consilij. decima ps hoim pia colligebāt.vt.ff.de ꝑ. signi.l.si pupill⁹. Etiā quidā dicūt decuriones esse ex eo q̄ cū colonie ducerenk. decima ps eoz q̄ ducebank ꝓsiliū publicū cōstituebāt.z decuriones vrbis romane a muneribz excusank.vt.C.e.ti.li.xj.

Decusate.i.ornate.vñ ōr.ille decusate loquitur.i.ornate

Dediticia libertas fm Azo.in sum.e.ti.hodie sublata ē.sz olim eoz dicebak dediticia libertas qui sic sequebātur vt toto tpe vite sue seruili iugo detinerenk.post mortem ꝓo eriperēt libertatē.vt colligit in.l.vnica.C de la.li.tol.z insti.ō succes.liber.§.vlt.z.l. vnica.C.de dedi.li.tol.

Deditici libertini olim erāt z dicebank hi qui se debebāt timore nōe z destructōe sue talē libertatē ꝓsequebank. Et dicebank libertini forte ꝓpter spem libertatis. vñ verius libertini vocabank.q̄ fere liberi erāt.licet seruire cogerenk. Hodie ꝓo nō sunt.z sic hoc nomen deditici nihil significat p sevel adiūctiue sicut chymera. Hec illa libertas est vnq; in vsu frequētata ,put hec oīa ponit Azo i sū. C.de dedi.li.tol. Erāt aūt hi pessime ꝓditionis.quia toto tpe vite sue erant serui z in morte liberi.vt dictū est .vt insti.de liber.§ libertinoz aūt. Et dicūt doct.q̄ tales non erāt seruiendū.z erāt in ducti ex.l.heliascētia q̄ etiā ml'ta alia.s.mala induxit.vt in glo.insti.ti.ꝑal.

Defalcare est aliq̄d ab aliquo iure debito i solutū ꝓputare. Uel de iure aliter ōr defalcare ad modū legis fauiane iuxta notata insti.e.ti.sup rubrica

Deductio est defalcatio vl' sepatio.q̄ deducere separe ōr.

Defensor est ille q̄ sine mādato cautōe ꝑstita de iudicato solui alīū defendit vel eius defensioni se offert.vt.ff.de ꝑcu.l.si ꝑcurator.§.finali.z.l.si defensor.cū ibi no.z insti. de his p quos ag.po.§.si procurator.et.§. alīs. Et vide ibi spe.in quibus causis īterueniat vel non

DE

Defensores ciuitatū ſm Azo. in ſum. eo. tit. ſunt hi q̄ in omnib⁹ tanq̄ patres potius q̄ vt iudices ſe habere dicūt. vt ita nomis ſui vtant officio. C. e. ti. l. iij. z in auc. vt iudi. ſine quoq̄ ſuffra. §. eos. Cōſtituit aūt defensor ciuitatis decreto. cuz remunerādo ſine electione poſſeſſionū in illa ciuitate ꝓſiſtentium. vt ī auc. e. ti. §. nos ḡ. in decreto. coll. ij. Ineſt aūt officio defenſoris hui⁹ p̄bere auctoritatē q̄n agit apud eū ex volūtate pti um. vt adoptio. emancipatio. manumiſſio teſtamētoz. vt in auc. eo. ti. §. ſz neq̄ ꝓtios Itē donatōis inſinuatio. in ꝓtēriose autez redditōe hz cognitiōz vſq̄ ad. ccc. aureos. vt in auc. p̄al.

Defendere eſt vicē dñi ſubire. vel illud facere quod faceret domin⁹. in. l. prealle. §. z iudicare. z olim vſq̄ ad. xl. annos potuit. vt C. e. ti. l. j.

Deferre aliquem eſt eū accuſare. Hz deferre alicui eſt grates z reuerētias ſibi facere. vt. ff. de accu. l. libellis. Et ſic dicim⁹. plus deo deferendū eſt q̄ hoi. de ſen. excō. c. relatum. xj. q. iij. quiſquis metu. z. c. Julianus. Differūt tamē deferre z accuſare. in hoc. qz deferre fit reo abſente. ſed accuſare fit reo preſente

Deferre iuramentū eſt aliquem artare vel aſtringere ad iurandū. z q̄nq̄ deferr̄ a iure q̄nq̄ a iudice q̄nq̄ a pte. q̄nq̄ etiā delatio a parte parti referr̄. de omnib⁹ his nota. C. de iureiurā. l. j. Poteſt aūt ip̄m deferre maior. xv. annis. etiā minor ip̄m deferre nō p hibetur. dū ſaltē ꝓditio ſua nō peior fiat. ſz ſi ledat reſtituit. ff. de iureiu. l. nam poſtea. §. ſed ſi minor. Etiā paterfamilias non filiusfamilias. C. de iureiu. l. nec fili⁹. Item liber nō ſeru⁹. ff. e. ti. l. multomagis. al's q̄n/tomagis. in fi. Itē cōpos mētis nō pdigus nec ꝓſimiles. vt. l. tutor. §. pdig⁹. ff. e. ti. z. ff. in reb⁹ que ad nup. per. Si aūt adminiſtrationē adipt tāq̄ pcurator licet ei iuramētū deferri in trib⁹ caſib⁹. ſ. ſi ſpēalē habeat adminiſtratiōem. ſi in rem ſuaz ſit datus ei. ſi generalē z liberā habeat adminiſtrationē. vt. ff. de iureiu. l. iuſiurandū. §. ſi tibi. z. l. ſe. Et ep⁹ habet hāc adminiſtratōnem quoad ea que alienari poſſum. Cui aūt defera tur dicendū eſt ſm Hoſti. q̄ a parte pti defertur qđ vocat ſm eundē iuramentū voluntariū vel extraiudiciale. Uez aliud eſt neceſſariū z iudiciale. ſz quādo iudex parti defert. vt. C. de iureiuran. l. iij. §. boneſti/dei. Uide de hac materia Hoſtien. in ti. de iureiurā. ſub. §. de iuramēto aſſertorio. q̄ſi p totum

Defectus hui⁹ dictionis ſignificatū claruz eſt z ſignificat qđ impoſitio ſignificare dicat. ſ. defectū realez ſed defectus modi vel ꝓditionis p incōplemēto habeat put ex natura cōditionis vel modi vel quouis alio ſignificādi modo inferr̄ vel ſignificare ꝓcluditur. vt dicēdo p̄mitto. inſtituo vel lego tibi decem ſi capitoliū aſcenderis infra menſem. z p teſtat quo minus aſcēdas parēdo ꝓditiōi z nō vis imo recuſas expreſſe ſi mēſis labitur ꝓditio vere eſt defectiua. et h̄ defectus ſignat diſpoſitiōem defectiuā. l. qui heres. §. fi. z p totum. ff. de ꝓditi. z demon. Si aūt legatario volēte implere heres impedit tūc defectus iſte ſignificat implemētum cōditionis. z p hec purificatiōz diſpoſitionis. l. iure ciuili. ff. d ꝓdi. z demon. Si aūt tertius impedit impleri tūc ſi iuſte ſignificat impletā. l. titiuſ. eo. ti. ſi terti⁹ iniuſte impedit z eſt ſoluendo habetur p defectiua. l. iñ neraci⁹. ff. ad le. aquili. Sed iſte tertius nō eſt ſoluēdo habeat p ipleta. ar. l. fi. ff d eo p quē factū eſt. in p̄n.

Defunctio eſt a debito liberatio. inde defūctus. i. liberat⁹. Secūdo idē eſt qđ mortu⁹ vt capit. C. ne de ſta. defun. l. poſt quā. et p totū ti. Et forte d̄z iō mortu⁹ defunct⁹. qz liberat⁹ a miſeria ꝓditionis humane

Defunctorie z pfunctorie idē ſonāt qđ trāſitorie vel curſorie

Degradare eſt deponere de ordine. vt. l. xxxj. diſ. dictū Qualit aūt habeat fieri degradatio no. de pe. c. degradatio. li. vj. nā deponere fit ſimplici ꝓbo. ſic ſuſpēdere. degradare aūt cū ſolēnitate

Deierare eſt falſe iurare. c. in lr̄is. de teſti. z. ca. lr̄as. de p̄ſum.

Delator eſt idē qđ accuſator. vel q̄ bona aliqua tanq̄ vacātia fiſco denūciat. id eſt. manifeſtat. vt. v. q. vj. Delatoꝛ. vbi habes q̄ aut lingua capulet. aut ꝓiuncto caput amputetur z ſequit Delatores aūt ſunt q̄ ex ſua inuidia pdunt alios.

Delegatus eſt cui cauſa cōmittit terminanda vel exequēda vices delegātis repſentāſ z in iuriſdictiōe nihil p̄riū habēs. vt. ff. de offi. ei⁹ cui man. eſt. iur. l. j. in fine. z. le. iij. de offi. dele. ſane quia. z. c. cū olim. z Hoſtien.

DE

in sum.eo.tit.vel sic. Delegatus est is cui a summo pontifice vel ordinario vl' delegato pncipis causa cōmittit. Itē inde venit subdelegat⁹.qui ōr respectu delegati. Itez is cui pncipiū cause vel mediū cōmittitur z sic inder ꝓprie dici potest.vt ca.sup qstionum.§.porro delegat⁹.eo.ti. Delegatus tñ ꝓprie delegare potest pncipiū.mediū z finē in.§.intētionis.c.sup questionū.pall. Uel fm spe.eo.ti.in pn.est is q̄ ex alteri⁹ cōmissione recipit alicui⁹ cause iudicialē cognitionem.nā z subdelegat⁹ est cui p aliquē habētem iurisdictionē demādat in iudicio aliquid vel extra iudiciū faciendū.nō iure ꝓprio.sed ō iure mādantis. Et differt a surrogato z ꝓseruatore. Hā surrogat⁹ habz iurisdictiōem iure ꝓprio z mer imperiū sic⁹ inder pncipalis cui surrogat. Sz ꝓseruator nullā habet iudicialē cognitiōem. sed tātū potestatē sup notoriis z manifestis.c.statuimus.ō offi.dele.li.vj. Judex aūt delegat⁹ habet iurisdictiōem i ecclesiasticis psonis: nō ꝓpriā sz a supiore cōmissam.vide Boff.i sum.e.ti. Et delegat⁹ i cā sibi delegata maior est ordinario.ō off.dele.sane.ñ.z ō offi. ordi.pastoral'.q: tal' vices gerit delegātis.z pōt cōpellere cp̄m rebellē p snīam suspēsionis vel interdicti.vt.c.sane.pal.

Delegare plura significat. Primo ē aliquez indicē loco sui z auctoritate sui iudicatuz ꝓstituere vl' substituere.vt.l.pcipim⁹.C. de appel.circa mediū.z.l.se.i fi. Oñcz aūt est i locū suū vel vice sui aliū reū creditorē dare vel cui iusserit creditor. Et ħ modo īter delegatū z eū cui fit delegatio oportet īter uenire stipulatiōem vl' litis ꝓtestatiōez. bis eñ modis fit hec delegatio. vide l.delegare.ff.de noua.z Azo.in sum.eo.ti.de noua.

Delegare eñ possum.i. vice mea debitorē meū dare creditori.z ex delegatiōe liberor ego a creditore meo.z extinguit ipa obligatio q̄ tenebar.vt qñ tibi sum obligat⁹.z alium habeo debitorē mihi obligatū.z istū tibi assigno.vt debitū ab eo recipias te z ipo volētibꝫ.ħ est delegatio quedā.

Deliberare est factū diligent tractare.vl' in mēte reuoluere vl' cū amicis suis explorare. an expediat sibi illud admittere de q̄ queritur.puta hereditatē agnoscere vl' adire. vt le.si aristo.in pn.ff.ō iur.deli. Dat aūt deliberādi tps heredibꝫ īstitutis.vt.l.si plures ff.de iur.deli. Itē tutoribꝫ.vt.l.ait ptor.ff.eti. Et curatoribꝫ eoz. Itē heredibꝫ ab intestato venientibꝫ.vt.l.si q̄s heres su⁹.ff.eo.tit. Dat aūt ad ħ tps ab imperatore vsq̄ ad ānū Sz ab aliis iudicibꝫ vsq̄ ad octo vl' ad nouem mēses z nō vltra.vt.C.ō iur.deli.l.fi. §.sz qr.sz nō min⁹ tribꝫ diebꝫ.ff.e.ti.l.j.in fi. Est aūt effect⁹ deliberatōis.qr interim bona nō debēt minui nisi cā cognita.vt.ff.e.t. le.ait ptor.hmōi aūt deliberatio hodie nō est necessaria si q̄s inuētariū fm leges facere voluerit.vt.d.le.fi.§.sz qr. De hac materia vide Azo.i sum.ti.ō iur.deli.

Deliberatio est ꝓuida cause circūspectō cū q̄ rō totuz agit.z furor sibi nō vēdicat.ij.q. iij.illa ꝓpositoz.z.c.se.q̄ etiā indiscussi hominū calores pñt refrenari. Et in sentētijs ferēdis matie est necessaria.ij.q.vj.āteriorꝫ ij.q.iij.cū apud

Delictū ōr q̄si derelictū. Et nota ꝓut supra tetigi in ꝓbo ꝓtract⁹.q⁹ sic actionū q̄dam ꝓueniūt ex ꝓtractu vl' q̄si ꝓtractu. Ita actionū quedā ꝓueniūt ex delicto.alie ꝓo ex q̄si delicto. Et delicto ꝓueniūt actiōes vbi delictū psone ꝓpe z directe cōpbendit. vt ē videre in furto rapina homicidio. Ex q̄si delicto.vbi psone delictū ꝓpe z directe nō cōprehēdit sz interp̄tatiue vel iurs fictōe.vt si iudex p imperitiā suā male iudicauit teneť parti quā lesit ex q̄si delicto. Itē si tenes in domo vel officio aliquē prauū hoiem qui damnū dedit mihi tenerś ex q̄si delicto. eo q⁹ in culpa sis vtendo malor hominū ope Et est delictū desertio boni. Peccatuz ꝓo prau⁹ act⁹. Sz crimē est pctm̄ graue accusatione z dānatiōe dignissimū. Hec est differētia fm Aug.lxxxj.di.c.j. Et no.ō pe.di. j.si peccatū. Et p Jo.an.in regula.peccatū Et p differētia inter delictū z pctm̄ .est bona glo.in.l.j.C.si aduer.delic.vbi dicit Accur. Delictū est gen⁹ generalissimū siue veniat ex aīo siue nō. Crimē ꝓo gen⁹ subalternū. Cōtinet ei sub se furtū.adulteriū.z alia q̄ ex aīo ꝓueniūt.i.ex ꝓscia

Demens est q̄ nescit vel nō pōt exp̄mere q̄d velit aut nolit.c.pastoral'.ō cler.egro.li.vj. vbi bon⁹ tex.z glo.ibi sup ꝓbo remittit.

Demoliri ē dissipare vl' destruere Dat.vj. Thesaurizate vob thesauros i celo.vbi tinea nō demolit

Demōstratio idem significat qđ oñsio. Hā omne ꝓbū vel factū p qđ aliq̄d oñditur demōstratio ōr Jō dic tex.i.le.certū.ff.si cer.

peta. Certũ est qđ noiẽ ꝓpꝛio vel alia demõ
ſtratiõe q̃ vice noiꝭ ꝓpꝛij fungit. oñdit. Et
ſequit. nõ refert an ꝓpꝛio noiẽ res appellet l̃
digito oñdat. Et licet falſa demonſtratõ ñ
ſit demõſtratio. tñ ex ea qñq̃ ſumit ſignifi-
catũ ad inualidandũ actũ q̃ alꝭ ea nõ ex̃ps
ſa eſſet valid⁹. Verbi gꝛa. teſtatoꝛ dicit Le
go vxoꝛi mee veſtẽ q̃ cauſa ei⁹ pata eſt. hec
ꝝba que cauſa ei⁹ ſunt demõſtratiua. Sed
pone q̃ nihil eſt patũ cauſa ei⁹. tũc demon
ſtratio eſt falſa. Et dicẽ tex. in. l. q̃nt⁹ muciꝰ
ff. de au. z ar. leg. q̃ nullũ eſt legatũ. Sec⁹
ſi diceret veſtẽ meã purpureã q̃ cauſa ei⁹ fa
cta eſt. qꝛ licet demõſtratio ſit falſa. tñ appa
ret de re legata ꝑ ꝝba p̃cedẽtia. vt in. l. q̃nt⁹
muci⁹ p̃al. Itẽ ſi dicat lego dotẽ ſi nihil ſit
in dote nullũ eſt legatũ. qꝛ ſi demõſtratio ẽ
eſt falſa nõ demõſtrat z nõ apparet delega-
tio niſi ꝑ demõſtrationẽ. le. iij. C. ỏ fal. cau.
adiec. le. Secus ſi dicat lego centũ q̃ i do-
tem accepi. nã tũc valet legatũ. licet demõ
ſtratio ſit falſa. tñ apparet de re legata Itẽ
dicẽdo Titiũ filiũ meũ heredẽ inſtituo i ca
ſu quo nõ eſt fili⁹ mihi nõ valet inſtitutio li
cet ỽſtet de ꝑſona tñ volũtas teſtatoꝛis fu-
it inſtituere filiũ. z ſic illũ Titiũ nõ filiũ in
ſtituere nõ voluit. g̃ nõ valet. vt in. l. ſi pr̃. C
de here. inſti. Sil̃r ibi. Inſtituo Titiũ fra
trem meũ ſi ſcio nõ eſſe frẽm licet vti fratrẽ
fraterna dilectõe diligã eũ nõ valet inſtitu
tio. l. nemo. §. j. ff. de here. inſti. Itẽ ibi. Le-
go decem q̃ ſunt in archa. ſi ſunt in ea tãtũ
q̃nq̃ valet legatũ ad illa q̃nq̃. l. ſi ſeruus. §
q̃ quinq̃. ff. de lega. j. z ſi nihil eſt in archa:
legatũ nõ valet. Sz ibi. Lego decem q̃ de
beo. ſi nihil debeo adhuc valet legatũ. le. ſi
ſit. ff. de le. j. quia licet demõſtratio ſit falſa
ỽſtat tamẽ de re legata. nã falſa demonſtra
tio nũq̃ impedit legatũ vbi ỽſtat ỏ re z vo
luntate. Itẽ ibi. Lego Seio decẽ q̃ Titi⁹
mihi dz. ſi Titi⁹ mihi nihil dz nõ valz lega
tum. l. ſi ſit. ſup̃ alle. Rõ. qꝛ ex ꝟ legato ſigni
ficatur ceſſio actõis legate. nõ eñ voluit. r.
legare Seio. ſed cedi actiõem ſibi ꝓtra Titi-
um. mõ ſi nihil debet titi⁹ nõ poteſt actõ ce
di cũ nihil ſit i legato. Idẽ digito demon-
ſtrãdo. Lego hũc equũ. z eſt bos nõ equus
valet legatũ. ſimiliter etiã valerz promiſſio
talis. vt no. in. l. que extrinſec⁹. ff. de ꝟ. obli.
qꝛ q demõſtratiõem cũ digito ỽſtat de coꝛ
poꝛe niſi aliunde appareret niſi credidiſſem
equũ fuiſſe z bouẽ nõ fuiſſe legatur⁹. Sed
ibi. Lego bouẽ meũ z nõ eſt bos ſed equus
nõ valet legatũ. l. ſi q̃s in fundi vocabulo.
ff. de lega. j. ſi tñ appareret ỏ volũtate. vl̃ qꝛ
iſtum equũ ſolebat vocare bouem fortẽ qꝛ
ibat lẽte. qꝛ habebat groſſum ventrẽ. tunc
valeret legatũ vt. l. ſi q̃s in fundi vocabulo
Itẽ quidã habebat duos ſuos. ſtichũ ful-
lonem. z pamphilũ piſtoꝛẽ. ſic legauit. Le-
go vxoꝛi ſtichũ ſeruũ meũ piſtoꝛẽ. q̃s eoꝛũ
debebit an ſtich⁹ vt ſic falſa demõſtratio p
nomẽ piſtoꝛis nõ noceat. an Pamphil⁹ pi
ſtoꝛ vt demõſtratio p nomẽ ſtich⁹ ñ noceat
Dicit text⁹ q̃ ſi teſtatoꝛ vere ſciebat nomen
ꝓpꝛiũ cuiuſq̃ ſeruꝰ tũc ille ſeru⁹ debet cui⁹
nomẽ ꝓpꝛium exp̃ſſit. z dicet in artificio er
raſſe. Si aũt nõ vere ſciebat nomẽ cuiuſq̃
tũc debebit piſtoꝛ. z dicet in noiẽ ꝓpꝛio er-
raſſe. vt in. l. q̃ habebat. ff. de re. du. Itẽ ibi
Seruus cõmunis eſt titij z meuij. ſtipulet
dominis ſuis. Dicit text⁹ q̃ refert an dicat
dñis ſuis ſimplicit. an dicat titio z meuio
ſimplicit. an apponat vtrimq̃ noiꝭ ꝓpꝛia et
appellatiua. Item ſi tantũ ponit nomia ap
pellatiua dicendo dñis meis. videt eis ſti-
pulare vt dñis. ideo ſi ſunt dñi ꝑ inequali-
bus portionib⁹. ita eis inequaliter acquirit
ſi ꝓpꝛia noia. tũc licet ſint inequaliter domi
ni eis acquirit equaliter ſic vni inſolidum
noiatim ſtipularet. ſi ꝑ vtrũq̃ ſcz noia pro
pꝛia z appellatiua refert. qđ nomen p̃cedat
an ꝓpꝛium vel appellatiuũ. nã ſi ꝓpꝛiũ prece-
dit eis equalit̃ acq̃rit. ſi appellatiuũ p̃cedit.
tũc acquirit eis, put ſunt dñi. l. ſi ſeru⁹ com
munis. ff. de ſtipu. ſer. Itẽ ibi. Iudex pꝛeci
pit ſeruiẽti vt citet petꝛiohis. ipe citat petꝛ
martini ſub noiẽ petri iohis. Dicit q̃ ſi hic
citatus ſub noiẽ petri litigabat coꝛã illo iu
dice. z in illo litigio iudex fecit eũ citari va
let citatio. qꝛ ỽſtat de coꝛpe. z q̃ de illo taz
iudex q̃ ps litigãs egit Idẽ dic ſi nõ litiga
bat coꝛã illo. ſz cõit̃ ſic vocabat. qꝛ tã iudex
q̃ ps litigãs ſe retulit ad illud coꝛp⁹. q̃a ſic
cõmuniter vocabat. licz in rei veritate alio
noiẽ vocet. Itẽ ſi nõ cõmuniter ſic vocet.
ſed eſt de illo maleficio vel debito. de quo
querit reputat obnoxi⁹. qꝛ tã iudex q̃ pars
aduerſa de tali ſentit. Nõ obſtat de Iſaac.
q̃ bñdixit iacob z anim⁹ referebat ſup eſau
nam anim⁹ ſu⁹ ferebat ſup illo coꝛpe quod
erat iacob. licet crederet q̃ eſſet eſau. z ideo
tenuit bñdictio in Jacob q̃ procedẽbat ex
animo z facto ipi⁹ Iſaac bñdicentis. ſecus

DE

in citatõe qne sit p seruientẽ. z nõ pcedit ni si ex aĩo iudicis. l. fi. C. de exhi. re.

Denũciare est crimẽ alicui⁹ supiori nũciare ita q̃ ꝓpositio de augeat denũciationẽ. vt in fi. ff. deposit. l. j. in ꝓn. Hostien. aũt in sum. ti. de accu. z rubri. de denũ. §. j. dic̃. de crime facta dilatio ad pniam agendã. vl' aliam legitimã penã imponendã. vel etiaz ad vtrũq; z in. §. se. ipe distinguit q̃ndã denũciationẽ. dicẽs q̃ quedã est denũciatio penitẽtialis z euãgelica. z ad illã q̃libz admittitur. quedã ꝓ iudiciali z canonica. z ad illam nõ q̃libet admittit. vide ibi de illa. et in reper. Jo. an. c. nonit. de iudi. z Boff. ĩ summa de accu. dic̃ q̃ mandatũ euangelicuz si peccauerit. ĩ. q. j. extẽdit solũ ad illos qui ĩ magistratu sunt positi siue clerici siue laici ar. xxxiij. q. iij. duo ista noĩa. xvij. q. iij. de ꝑsby. quo ad alios aũt est ꝓsiliũ. z ꝫ est vez in peccato cõmisso. nã in cõmittẽdo oibus est ꝑceptũ. xxj. q. v. hoc videt. Et dic̃ Boff. se approbare dictũ Jo. and. z q̃ libet admittat ad denũciandũ dũ bono zelo denũciet. de sen. z re iudi. cũ. j. a sz licz infames z irregulares nõ tñ admittunt criminosi qui sua crimĩa nõ cozrexerint ꝑsumit q̃ malo zelo denũcient aliena. Distinguit tñ dicẽs denũciatõnẽ de pctõ cõmisso eẽ euãgelicã Sz cõmittẽdo canonicã ad quã q̃libet admittit. vt ꝺ cogna. spi. tua. Et sufficit q̃liscũq; noticia. vt ĩ. c. ꝫ videt. pal. Nec turpitudo ꝓpria obsistit ĩ spõsalibꝫ. Preterea nec impedit iuramẽtũ ꝑcedẽt. xij. di. nerui. Et nota q̃ nõ sequit. iste denũciat⁹ est excõicatus publice. z ne dũ in iudicialibꝫ sz etiã in extraiudicialibꝫ euitari. z a legitimis actibꝫ remoueri ꝺz. g̃ est excõicat⁹ qz forte excõicatus nõ est. vt si p⁹ appellatiõez legitimã sniã lata sit ĩ eũ. nõ tñ fuit vt debuit ꝓsecut⁹ appellatiõz eãdẽ infra tps ab hoie vl' iure statutũ ad ipaz ꝓseq̃ndã. c. licet. de sen. excom. libro. vj.

Deniq; no. Archi. xiij. di. deniq;

De plano aliq̃d ꝺz fieri q̃ iudex sine figura z strepitu iudiciario fac̃. de cui⁹ ꝫbi significato habes hodie plene ꝺ ꝫ. sig. ĩ clem. sepe Archi. ꝺ elect. c. indẽnitatibꝫ. li. vj. sup ꝫbo strepitu z figura. Et ꝺ accu. c. sic olim. vbi statuũt ꝓsone idonee simpl'r z de plano absq; vlla iurisdictõe solicite inuestigãtes. Dr g̃ iudex aliq̃d facere ꝺ plano. q̃n scz nõ est ĩ ꝓsistorio. vt. l. residẽs ĩ loco q̃ iudicare ꝓsuevit aliqualit̃ instructus sine iurꝫ solẽnitate aliq̃d fac̃. statuit. aut determinat

Deportare ẽ aliquẽ ꝓpetuo exilio dãnare sz relegare ad tps vt. ff. ꝺ iterdic. l. ve legatoz §. differẽtia

Depositũ ſm Hosti. e. ti. est q̃ custodiẽduz alicui vl' alicui⁹ fidei datũ est vl' creditũ. in q̃ debz q̃ recipit maximã diligẽtiã hr̃e. qz ĩ depositoꝛ ꝺbit re obligatõ. instit. q̃. mo. re ℈. ob. §. pe. Et ꝺz depositũ int' clericos. cõmodatũ ꝓ int' vulgares. Rei ãt depositę sic et comodate dñiũ retinem⁹. vt. ff. comodati. l. rei comodate. Et ꝺz ſm Host. a de z posi tũ sic q̃ ꝓpositio de augeat. vl' ꝺz a de. i. de ozsum positũ. al's seozsũ positũ. s. a deponẽte. vt oñdat totũ fidei ei⁹ cõmissuz apꝺ quẽ ponit q̃ ad custodiã. z videtur separa custodia a deponẽte. Est g̃ aliud pono aliud depono. vt. ff. eo. l. j. Quid sit actio depositi directa z ꝓtraria Req̃res Actio depositi.

Depositari⁹ est apud quẽ res aliq̃ deponit custodiẽda. ita sumit in aut. sz iã. C. depositi. Et differt a seq̃stro. qz depositari⁹ ad ꝫ ꝑcise teneat. vt depositori rẽ restituat. Tenetur etiã maximã diligẽtiã adhibere. sed seq̃ster neutri litigãtiũ tenet ꝑcise rẽ restituere. sed indeterminate illi q̃ vicerit

Derelictũ ꝺz illud qꝺ caret possessoze vl' q̃d in nulli⁹ est possessiõe. vt instit. de re. diui. §. hoc ampli⁹. circa fi.

Derogare est diminuere vl' in ꝑte tollere vl' detrahere. vt. ff. ꝺ ꝫ. sig. l. derogatoz. Et differt ab abrogare ibidẽ. Re. sup abrogare

Desidere est discordare

Desertores dicũt clerici q̃ ꝓprie eccie mĩsterijs destituti ad alia vicio fuge se trãsferũt vl' ꝓfugerẽt. vt. xxi. q. ij. placuit. z ꝫ ſm cañ. Sz ſm leges desertores dicũt milites vicio fuge suã militiã deserẽtes vt. C. eo. ti. l. j. z q̃ libro. xij.

Desert⁹ ẽ loc⁹ ñ habitat⁹ penit⁹ neq; cultus vltra memoriã hoĩm. vt. c. j. ꝺ ꝫ. sig. li. vj.

Dissuetudo z ꝓsuetudo differt ſm Bar. ĩ. l. ꝺ q̃b. ff. ꝺ leg. sup ꝫ. desuetudinẽ. Hã ꝓsuetudo ẽ q̃n fit ℈ legẽ p ipaz ꝓsuetudinẽ. Sz desuetudo q̃n nõ vtimur aliq̃ lege ĩ iure posita. De ꝫ no. ĩ phemio instit. z ĩ glo. l. pal.

Detestari ẽ absenti denũciare testibꝫ adhibitus. vt. l. subsignatũ. §. j. z. l. sc. ff. ꝺ ꝫ. sig. Aliter aũt detestari ẽ facta alicui⁹ abrenũciare spernere vl' abomĩari sen ñ approbare. vl' ẽ execrare vl describi res aliq̃s z eas q̃ ñlcet

quãte sunt scpto cõprehẽdi. vt. ff. l. pal.
Detestatio est cũ testib⁹ facta denũciatio
Deuns est vna ps assis q̃ ex. tj. vnc̃is pficit̃ insti. de here. insti. §. hereditas
Deusdedit est ꝓxiũ nomẽ. c. tãta. ó symo. similit deodat⁹. e. ti. c. iij. Et sic nomẽ ꝓxiuz diuersimode cõponit. Qñq̃z ex noie z ꝓtici pio. Qñq̃z ex noie z ꝑbo. Qñq̃z ex pnoie ꝑbo z nomie. vt q̃uultde⁹. vt. c. j. ó iudi. Hec valet ar. ab ethimologia nomis ꝓxij. qz ad placitũ ponit̃ Bz nois appellatiui qñz sic scz negatiue. vt. l. si q̃s i fundi vocabulo. ff. de le. j. ptz i noib⁹ mutuũ testamẽtũ
Dextrans est ps assis q̃ ex. x. vnc̃is pficitur nec respic̃ totũ. vt i. §. pal. Reqre supas.

De Di

Dyacon⁹ grece ór mĩster latine. qz sicut i sacerdote ꝓsecratio. ita i dyacono ministerij dispẽsatio habet. Et hypodyacones grece dicũt subdyaconi latine. qz subiacẽt ꝓceptz leuitaz. Et apó hebreos nathinei vocant. vt habet. xxj. di. cleros.
Diascoli vel diascoles dicũt iasij. i. dictatores vl distinctores leg⁹. ℔ est publice rõis. Et ſm ℔ accipitur in glo. de tabul⁹. scri. vel pic. C. li. xj.
Diadema ꝓxie est corona impialis. Et est solũ de auro z lapidib⁹ pciosis a dya. id est duo z demo. qz ex sui rotũditate principiũ demit z finem. ſm Jo. an. in cle. romani. de iureiurã.
Diabol⁹ idẽ est qđ demon. a dya qđ est duo z bol⁹ morsus q̃si mordẽs corp⁹ z animã z creat⁹ est bon⁹ sz ex libero arbitrio fact⁹ est mal⁹. imo adhuc hz libez arbitriũ. sz illud est tm̃ ad malũ alioq̃n nõ demereret z q̃tidie peior efficeret. Silr angel⁹ hz libez arbitriũ q̃ quotidie meret z melior fit. ℔ g̃ ad bonũ tm̃. Dõ ꝓpo habet libez arbitriuz cq̃ ad bonũ z ad malũ. ſm glo. xxiij. di. in noie dñi. vbi text⁹ dic̃ q ꝑ ꝓsecratõe epi querẽdũ est post multa si credat q diabol⁹ nõ p ordinatiõz sz p arbitriũ fact⁹ est mal⁹. qz ℔ q̃libet credere tenet
Dictatores olim dicti fuerunt q̃ summum magistratũ gerebãt. q̃z erat i maioribz causis snias ferre seu dictare. vt. ff. ó ozi. iu. l. ij. Et ꝓpꝛio dicũt auctores q̃z creati fuer̃t tres a romanis post cesares
Ditio est idẽ qđ ptãs. vt. ff. de ozi. iur. le. ij. §. capta. z. ij. q. vj. c. a iudicib⁹. ad fi. inde iuris dictio. z cõponit ab hoc noie.
Dieta i vna significatõe est cenaculũ q̃ die magis q̃z nocte solẽt hoies residere. vt. ff. ó dona. l. luti⁹. vl domũcula ꝓstructa i ortis p colligẽdis fructib⁹ seu oblectatõis gratia ita capit̃ i. l. senat⁹. §. marcell⁹. ff. ó. l. j. i alia ꝓo significatõe ór spaciũ vni⁹ diei. l lapsus tertio ẽ vni⁹ diei opatio. q̃rto est vnius diei certa z determinata comestio. Cõtinet autẽ dieta legalis. xx. miliaria italica. Dieta vulgaris dicit̃ illa que habet̃ ſm ꝓsuetudinez regionis
Dietarij dicunt̃ q̃ in cenaculo alieno se diri gunt alio furãdi. a dieta ſm ꝑmã significationẽ sic dicti. z sic exponit̃ in. l. saccular⁹. in ꝑn. ff. de edi. edic.
Diffinitiua snia. Reqre infra snia
Difficile ór qñq̃z qđ nullo mõ fit. ij. q. vj. biduũ. ℔. si aduersus. z glo. fi. ó testi. c. pũtiuz exponit de facili nõ. i. nullo mõ.
Digestũ ſm Azo. in sum. de ve. iur. enuc. ór legal⁹ liber. q̃ alio noie vocat̃ pãdecta. seu liber pãdectaz. ex eo qz oĩs disputatiões et decisiones legitimas i se hz z q̃ vndiq̃z collectionẽ in sũmis recipit in centũ q̃nquagi ta pene milia ꝓsuũ totũ op⁹ pficiẽs. z in q̃n quaginta libros ptiales digessit impator. Collect⁹ aũt fuit iste liber ex veteri iure qđ ab vrbe romana ꝓditũ. z a romuli tpib⁹ vsq̃z ad tpa iustiniani fere p milie. z. cccc. annos ꝓfuse staturũ obtinuit. Et extẽdebat̃ i duo milia pene libroz. z trecies cẽtena milia ꝓsuũ vel rũsoz. vt pz de ve. iu. enuc. l. ij. §. cũ oia. Quare aũt pãdecta diuisa fuit in tres libros vel volumia. q̃z ꝑmũ vocat̃ digestũ vet⁹. secũdũ infortiatũ. tertiũ digestũ nouũ. Rõ qz a duob⁹ impatorib⁹ nũcupatz ℔ noie Frideric⁹ postea maturi⁹ ruminatũ est. g̃ scribit̃ p duplex ff. ſm q̃sdã. Dr autez pandecta a pan. qđ est totũ. z decta doctrina. qz ibi est tota doctina oĩm iurz cõsultoz vt in. §. pal. cũ oia. z in phe. insti. Bz vocatur digest⁹ iõ. qz oia decidẽda ibi digerunt̃ z soluunt̃ ſm Azo. Accur. Dy. in ꝑn. insti. Et no. Joh. an. in phe. cle. q digest⁹ capit̃ alibi p decoctũ. xxv. q. ix. aplice. de ꝓse. di. v. ne tales. z. c. ꝑce. Quidã dicũt q̃ iste liber olim p duplex dd. scribebat̃. vel p d. z g. sed postea p viciũ scriptoz corruptũ sit. Bz ꝑma rõ apparet melior. l. q digest⁹ scribat̃ cõtra morẽ oĩm legalium libroz p duplex ff. q̃nis ille due lr̃e nec in ꝑn. nec in fine bu⁹

nominis digestū ponant. ideo qz ille liber fuit digestus secūdario p duos fridericos impatores a quoz cuiuslibet noīe sumpta est ꝑma lra f. z sic erūt duo ff. licet illa ratio aliis nō placeat. qz neuter illoz impatorū aliqd fecit exceptis paucis ꝓstitutionibus positis in vsibz feudoz. Dicūt ḡ esse viciū scriptoz. Et vn⁹ illoz librozꝝ nominat⁹ est infortiatū. qz cū rome esset studiū amissuz: z bononie inoleret z ei⁹ recupatōe facta ra uenne cū esset amissum ius est redditū fo rte cū multa assint q̄ deerāt. z sic sumit in p valde. Alij dicūt q fortes leges in eo sūt. sz certe z in veteri. alij ab inuētore seu auctore sic noīatū dicūt. Vel ōz q nomīa magistralia sunt q̄re nō est de eis disputādū. qa relinquit ꝓtinacibz ꝑm Tullīū. Et qz plura sunt negocia q̄z vocabula. ff. de ꝑscript. ver. l. natura ei. Alij ab infortiasim caldeo vocabulo qō est dispositio. qz vltīe dispositiões in eo sunt. vñ. Sū liber fortis: fortis disponēs spolia mortis. Et clausis portis me discat lectoz ī fortis. ℔ in glo. ꝑma huius libri. Et ōz q vn⁹ frideric⁹ de ꝑdict⁹ q̄ fecit aut. oīes ꝓgrini. C. cōia. de suc. nat⁹ fuit ī ciuitate panormitana ex antiq̄ssima mulie re ne crederet partū esse suppositū publice in medio palacij peperit

Dignitas q̄d sit ꝑm Archi. ptz ō ꝓsuetu. c. j. li. vj. in glosa. z hec erat ꝺ que est notabilis Dignitas q̄ñq̄z idē est qō potestas vel ꝺitio vl̄ ꝓrogatiua secular⁹. vt. xvij. q. v. administratores. z C. de dig. li. xj. Et sic iudex ōz habere dignitatē. vt. ff. de albo. scribē. l. vl. De ℔ etiā no. iiij. q. ij. in ꝑn. Jtē dignitas est quedā ꝑeminētia eccie. vl̄ in eccia. c. q̄uis. de ꝛ. sig. vide no. p Jo. an. iiij. di. deniq̄z. z Uin. z Ber. de cler. nō re. c. iij. z de preben. de multa. Et q̄t modis firmat dignitas. no. etiā de rescrip. sedes aplica. in glo. sup ꝛbo maiores. q̄ incipit. sed q̄s ꝓsonas Q̄ñq̄z aūt sumit⁹ strict⁹ ꝑ eminētia ꝓrogatiue ꝓsone eccīastice. q̄ ꝓrogatiua etiā ōz p sonat⁹ q̄ cognoscit q̄ñ aliqs hz ꝓrogatiuaz in choro vel capitulo ī optionibz. ī ꝓcessionibz. in vocibz dādis. z sil⁹ibz pl⁹ q̄z alij canonici sui ordīs. vt in. d. c. j. de ꝓsue. ꝑall. cū si. Et illa cognoscit his modis Primo q̄ñ q̄s habet administratōem rez eccīe cū iurisdictione. Sc̄o q̄ñ habet nomē dignitat⁹ z p lationē seu ꝓrogatiuā tā in choro q̄z ī capitulo. Tertio q̄ñ ex ꝓsuetudine eccīe habet aliqs in dignitate. vide Archid. vbi supra Etiā dignitas significat lati⁹ z stricti⁹ ꝑm vsum eccīaꝝ. nā qō in vna eccīa cōtinetur sub noīe dignitatis. in alia cōtinet nomine officij z ecōtra. put cuiusuis eccie vsus hz. Reperit etiā latissima significatiop quaūl excellētia. Uerbi gratia. Cū aliqd relinq̄t ꝓncipi. ꝓnceps morit añ diē legati cedentē debet successori Rō. qz videt legatū esse dignitati significato sumpto ex ℔ q relictum est sub noīe dignitat⁹ Dignitas aūt nō moritur. xij. q. ij. liberti. sz ibi. Relinquit augustе ipa em̄ morit añ diē legati cedentē legatū perit. l. cū ꝓncipi. cū. le. se. ff. de leg. ij. Rō qz cū dignitatē nō exse. sz ex augusto habebat nō videt ei relinq̄ sub noīe dignitat⁹. sz sub noīe ꝑprio. Et perinde est ac si nomine ꝑprio relictū esset ei. Jō non debet auguste succedēti nisi quocūq̄z alio medio ꝓbabili ꝺcludet volūtas testatoris. Ex his Bart. talē decidit questionē. Si relinquitur ep̄o eo mortuo añ diē debet successori cū vicarius non habeat dignitatē exse sed ab ep̄o Et breuit volūtas disponēt⁹ debet inspici Jtē ibi ꝺcedo dño Joh̄i videt ꝺcessum persone significato sumpto a noīne ꝑprio. Si ꝛo ponit nomē appellatiuū tantū. videt relictū dignitati. Si ꝛo ponit vtrūq̄z ꝑpriuz z appellatiuū dignitat⁹. tūc distinguit. Si ꝑpriū ꝓcedit videt ꝺcedere ꝓsone. Si appellatiuū dignitatis vel eccīe ꝓcedit tunc dignitati cōcessum videt. hoc p Bar. in. l. ciuib⁹. ff. de re. du.

Dilatio est tp̄is in causa ꝓrogatio. Et dilationū ꝑm Hosti. in sum. ti. de dila. §. ꝑmo. Alie sunt citatorie q̄ dant vocato ad causam ad veniendū ad iudicē añ lit. ꝓtesta. infra q̄s citat⁹ se ꝓparabit vt veniat in termino z nihilomin⁹ p⁹ terminū. vt. ff. ō of. del. cōsuluit. de quib⁹. ff. de iuō. l. ad emptoria cū se. vsq̄z ad. l. de q̄ re. Et alie sunt restitutorie q̄ dant his q̄ spoliati fuerūt seu sunt. vel que dant ad appellandū que sunt decē diez. vel ad restitutiōz in integꝝ petendā q̄ olim infra annū vtilē. hodie quadriēniuz cōtinuū dant. vt. C. de in inte. resti. l. finali. Alie sunt deliberatorie q̄ dant reis ad deliberandū. de quib⁹. C. de li. cō. in aut. offerat hodie canonizata. iij. q. ij. §. offeratur. Alie sunt ꝑemptorie q̄ dant volēti ꝓbare. de q̄bz in. l. j. C. de dilat. Alie sūt executorie. que dant cōdemnato ad ℔ q satisfaciat de

bis.le.ij.C.de vsu. Alie sunt reuocatorie.q̄ dant habentib⁹ ius reuocādi domū.ō q̄b habet.l.ij.§.legatis.ff.de iudi. Alie sunt vocatorie siue feriales.vt in.l.de fer.ff.eo.ti. z xxv.q.iij.p totū. Alie pſecutorie.que dant ad appellationē pſequendā. de q̄b in autē. ei q̄ appellat.C.de tem.ap. Alie sunt saluatorie vt penitētiales. Alie p̄ceptorie. de ap. c.p̄terea. Alie electorie.vt ō ꝓuer.ꝓiu.c.ex publico.ff.de adop.l.mancipioꝝ.z ō elect. ne.p defectu. Alie exportatorie.vt de frig.z male.laudabilē. Alie exemptorie. vt q̄ ma. accu.poſ.c.fi.z.C.de inge.ma.le.diffamari Alie refutatorie.vt de apel.pſonas.z.c. requiris.ij.z.c.ſepe.de elec.dudū. de renunveniēs. Alie exceptorie.ſ. ad ꝓponēdas exceptiōes ꝓcessas a iure.de excep.paſtoralis Nos modos z ſpēs lati⁹ pſequit Hoſtien. ibidē.z in ſpe.eo.ti.z plures addit ſpe.vide ibidē.z glo.ſum.iij.q.ij. declarat notabilit q̄nq̄ ſpēs inducia ꝝ vel dilationū. Speē. aūt enumerat.xx.in.ti.de dila.§.j. Et Hoſti.in ſū.e.ti.§.j. Nā reſtitutorie inducie dabant olim ſpoliat⁹ vel abiect⁹ z tandē reſtitutis infra q̄s a iudicio ꝝ ſtrepitu q̄eſcebāt z erāt nō minores ſex mēſium.nec maiores anno.iij.q.ij.eiect⁹. Uel veri⁹ erāt arbitrarie.c.ſi ep̄s.eadē.q.z deliberatorie dant añ lit.ꝓteſt. Cū eiñ citat⁹ venit ad iudicē porrigit ei libell⁹.quo oblato dant a iudice inducie.xx.dieꝝ.in q̄b deliberat re⁹ vt cedat vel cōtendat ſiue iudicē recuſet. Et talis exceptio dilatoria eſt. Ideo añ lit.ꝓteſta.ꝓponēda de re iudi.cū inter monaſteriū. Et exceptio recuſatoria iudic⁹ debet p̄ma eſſe inter dilatorias q̄ obmiſſa ſi alie ꝓponant ad ipam rediri nō pōt niſi ex noua cā. Dantur etiā lit.ꝓteſta.q̄ paternales adiectōes inducias dicunt.vt.v.q.ij.p̄ti. Prepatorie vero dant p lit.ꝓteſt.pbare volētib⁹ infra q̄s p̄parēt ſuas ꝓbatōes quaꝝ ſpaciū moderandū eſt.vt dic̄ lex.iij.q.iij.ſpaciū. Et dāt tam actori q̄ reo z tantū ſemel.vt in.§.ſpacium.preallega.niſi caſus emergat inopīatus. Judicatorie autē dant cōdemnatis.et ſunt quattuor menſiū.de re.iudi.c.ad conſultationē. Nec habent locū in cauſis criminalib⁹ in quibus executio nō defert: niſi in quattuor caſibus.vt no. Boff.de iudic. §.partibus. Et nota q̄ in ciuilibus cauſis ꝓ qualibet cauſa neceſſaria dat vnica dilatio. In criminalibus vero tres sūt reo.z due actori. Hec ex Boffre.in ſumma eodē ti.

Dilatio poteſt etiā ſic deſcribi ſm Bal.ē tē pus q̄ habet certū p̄ncipiū z certū finem. Uel ſic.eſt tps datū a lege vel a iudice ptibus ad veniendū. Et talis eſt duplex.ſ.prima que datur ab homine vel a iudice.ſecūda que datur a iure vel a lege.vt pz̄ rubr. de feriis.

Dilapidare eſt res vel bona pdigaliter z indifferēter erogare ſm q̄ no. Archiē. de reſcrip.ſtatutū.li.vj.z de elect.q̄ ſepe.eo.li.z ſic ſumit⁹ in.l.ſi p ea.C.mandati.z.ff.de mi. le.vex.circa fi.

Dilitere eſt latere.inde dilitescere inchoatiuum.z vtunt multū oratores dicētes.vnde tibi ſcribendi capeſcāt exordia mea: ſane rationes dilitescūt.z habetur in.l.dies feſtos.C.de feri.vbi dicit. Taceat aperitio aduocatio dilitescat.z venit a verbo dilitere.a dis z latere

Diminutio capitis. Reḡre ſupra capitis diminutio

Dioceſis ſm Archi.ō reſcri.ſtatutū.li.vj.ōz diſtinctio vl' diuiſio ſiue gubernatio.q̄ diuiſa z diuerſa eſt ab eccia alteri⁹ epatus et cōmiſſa gubernationi vni⁹.vt patet.vj.q.j. epum.z.xvj.q.iij.quicūq̄.z.c.licet z.c.iter z ibidem nota.de tem.ordi.c.eos.libro.vj. Aliquando ſumitur ꝓ regione vel puincia.z ſic forte capitur in.l.p̄ſides.C.de offi. re.puin. Aliquando ſumitur p prouincia. etiam interdū ſumit⁹ ꝓ parrochia.vide ō hoc Archidya.ibidē.z.xvj.q.j.epiſcopuz.z dicitur a dya.q̄ō eſt duo.z ceſio.id eſt.ſeparatio quia ſeparat duas iuriſdictiones. Et nota q̄ appellatione dioceſis nō comprehēditur ciuitas.quia digni⁹ ſub minori comprehendi nō debet. ſed ciuitas dignior eſt dioceſi.ſed appellatione ciuitatis bene dioceſis comprehendit⁹.vt nota.in. ca. Rudolphus.de reſcrip. Et q̄ nomen ordinarius plura comprehendat q̄ nomen dioceſan⁹. vide glo.ij.cle.j.de vita z honeſta. clerico. z melius glo.in ver.dioceſanus.in cle.j.de iurepatro.

Dypondi⁹ eſt gen⁹ pōderis leuiſſimi et duobus aſſib⁹ cōpoſiti.vt dicit Beda ſup illud Luc.xij. Nōne q̄nq̄ paſſeres veneunt dypōdio.vl' eſt as duplicat⁹ videlicz.xxiij.vncie.z no.inſti.de here.inſti.§.z ſi plures vncie. Et q̄ō i numeris eſt vnuz in ponderib⁹

est as qđ duo habet dypondia. ꝛ đr a dya. qđ est duo. ꝛ pondus q̄si duplex pondus leuissimi ponderis

Directū ꝓbū est qđ significat ille cui relinq̄tur vel ī quē disponit vt sua manu recipiat Ez obliquū ꝓbū est qđ significat vt đ manu alteri⁹ accipiat. Et cōmune ꝓbū est qđ vtrāq; significationē hz. Uerbi gr̄a. directū ꝓbū vt instituo q̄ significat q̄ instituit⁹ sua ꝛ nō alteri⁹ manu accipiat. ff. đ here. insti. p to. ti. Idē in ꝓbo heres esto. eo. ti. ꝛ ī ꝓ. accrescat. vt ī ti. C. qñ nō pe. pa. pe. ac. Idez in ꝓbis accipiat lego capiat q̄ sūt directe significatiua. obliquū ꝓbū vt restitutus. l. restituta. ꝛ p totū ti. ff. ad trebel. Itē ibi volo q̄ talē heredē recipias. ḳa tūc p fideicōmissum ps hereditatis est illi restituēda. l. p̄ filiuz. §. fi. ff. de lega. iij. Idē ibi. rogo vt titiū heredē facias. l. ex facto. in p̄n. ff. ad trebel. nā p hoc videt velle ꝛ intelligere q̄ hereditatē suā sibi restituat. ꝛ sic nō directe heredē illū faciat. Idē in ꝓbo dez. l. fundi trebationi. ff. de vsufruc. lega. Et breuit⁹ oīe verbū significās q̄ q̄s de manu alteri⁹ accipiat est obliquū de cōmuni ꝓbo vt substituo. naz si pagan⁹ substituit filio impuberi q̄ncūq; decesserit p ꝓbū substituo hec substitutio est fideicōmissaria. vt no. in le. cēturio. ff. de vulga. substi. Si aūt substituit filio si heres nō erit substitut⁹ admittit ex directo suo iure Est ḡ cōmune q̄ habet vtrāq; significatiōem Et rōem q̄re nō est directum sicut illud ꝓbū instituo. de ꝗ p Bart. in p̄al. l. centurio. q̄ magꝭ generale est. nam in loco alteri⁹ qualitercūq; posit⁹ đr substitutus etiā in singularib⁹ legatꝭ. sec⁹ de ꝓbo instituo. Idē in his ꝓbis pueniat. ptineat. habeat. retineat. remaneat. reuertat. deuoluatur. puertat. succedat. Et breuit⁹ qđcūq; ꝓbū significat sic vtroq; mō q̄ q̄s sua manu habeat. vl̄ ab alia đr cōe. vt no. Bar. ī. l. centurio. p̄all.

Disposītū in vno vtrūq; significat. vl̄ tantū illa. vel etiā disposita in alia. Distingue aut factū est denegādo ī vno ꝛ queris an significet ꝓcessionē in alio ꝛ ecōtra factuz est decedendo in vno ꝛ queris an significet denegationē in alio. Secundo si dispositum in vno habet casum significatū a cōtrario sensu an significet dispositiōem ꝓtrariam ī illo casu. Tertio si est dispositū in fauorem an significet dispositū in odiū vel econtra. Quarto an dispositū in vno simpliciter significet extēsionē in alio. ꝓ quo notandum licet regula sit q̄ dispositū sit in vno significet tm̄ in illo. q̄ illud ꝓtinet qđ significat. Qñq; tantū significatū extendit put ex quouis modo significādi ꝓbabili ꝓcludit⁹. vnde ad p̄mū quesitū dicēdo respōdetur q̄ dispositū denegādo in vno significat concessionem in alio ꝛc̄. Uerbi gratia. Testat⁹ dicit. lego domū excepto tali instrumēto per hoc denegatū significatur in alīs instrumētis cōcessum. l. quesitum. §. idem respōdit. versi. denicq; ff. de heredi. institu. Itēibi muto denegatur esse procuratorem. ꝛ pupillo testez significatur q̄ alīs cōceditur. Idem dic in omnib⁹ edictis p̄hibitor̄ȳs. le. cū p̄tor. ff. de iudicȳs. Naz qđ de vno negat de alio cōcedit. xxv. distinctiōe. qualis. xv. q. iij. ca. ex eo. Similit⁹ concessum in vno significat denegatū ī alio quia ecōtra. quod de vno cōceditur đ alio negari videtur. l. cū ita legatū. ff. de cōdi. ꝛ demonstra. Et no. in ca. nōne. de p̄sumpti. ꝛ le. quesitū. §. j. ff. de fun. instruc. instruē. q̄ le. Uerbi gratia. Testat⁹ dicit sic. Lego duas statuas marmoreas ꝛ omne marmor p hoc q̄ dicit duas statuas marmoreas videtur denegare de alīs statuis. nec comp̄hendunt sub illis verbis generalib⁹. ꝛ omne marmor. vt. l. cū heres. §. j. ff. de lega. iij Itē vbi collegiū cōcedit aliquib⁹ alīs videtur denegatū. vt in titulo đ colle. illic. C. Itē vbi mulier p bonis parafernalib⁹. id ē bonis que tradit marito sup dotē ꝛ non p dote si sibi prouidz q̄ alique res sūt pignori obligate. tūc alie res mariti non sunt sibi pignori obligate. Et tñ si sibi nō puideret omes essent sibi oblite pignori. Et sic dispositio in vno opat denegationē in alio. vt le. finali. C. de pactis. Item ibi secūdo casu respondetur q̄ dispositū in vno si habz casum signatū a cōtrario sensu. tūc significat dispositiōem cōtrariā in illo casu. Uerbi ḡtia. Debes mihi pecuniā pure iussu meo p̄misi Titio sub conditione si ex asia venerit dispositū videtur id quod sub cōtraria dispositione scilicet si non venerit eam mihi non debeas. Et ista dispositio cōtraria cōtrario non tollitur casu existis verbis dispositionis seu ex eor̄ū significato expresso Sed aliunde. vt le. pecuniam. ff. si cert. pet⁹. Idem legatuz pure ad episcopum sub

cõditiõe subcõtraria ꝓditõe datũ esse intelligitur. vt. l. aliqñ. in fi. ff. de ꝓdit. ꝛ demon. vbi ter. nõ dic. Datũ est sed datũ intelligit. facit qđ no. glo. in. l. apud antiquos sup ꝑbo ꝓiectura. C. de fur. Item ibi dãdo dotẽ mulieri stipulor mihi reddi si ꝑ diuorcium matrimoniũ fuerit solutũ ß casu in casu cõtrario. scz si fuerit solutũ nõ ꝑ diuorciuz. sz per mortẽ nihil video⁹ disponere. l. si cum dotẽ. ff. solu. matri. Item sibi ꝓuẽticula in illicitã fieri ꝓhibemus extra eccliam. l. ꝓuẽticulam. C. de epis. ꝛ cleri. Non ideo sequit ꝙ in eccia permittat fieri. quia ꝓtra ratõez naturalẽ ꝛ ciuilẽ est ꝛ sic hec verba extra ecclesiam ibi nihil operant sed ibi ponuntur quia de facto nõ fiebat in eccl'ijs sed extra ĩ priuatis domib⁹. Et sic lex ꝓhibz morbũ vrgentẽ. quia qđ medicamẽta morbis hoc exhibent iura negocijs. In autentica. hec ꝓstitutio in no. ꝓstitu. in ꝓnci. col. viij. facit ca. vt ꝓstitueretur. l. di. Item in tertio mẽbro respõdetur ꝙ in dispositio in fauorẽ significatur etiã dispositũ in lesionẽ. vt si cõtrahendo tecũ societatẽ dico pacisscendo ꝙ habeo duas ptes lucri ꝛ tu tertiã qua significatur alia dispositio ꝙ etiã habeo duas ptes damni ꝛ tu tertiã. insti. ꝓ socio. §. illud. ꝛ sic significat dispositio retorsiua dispositi in lesionẽ disponẽtis seu pacisscentis sui fauorẽ. Ex hoc descindit questio tal'. ꝙ qui impetrauit gratiã ad ꝑbendas itegras nõ habet gratiã ad semiꝓrebendas. qz in semiꝑbendis nihil est dispositũ. Item iudei ñ possunt ꝓueniri die sabbati. ꝛ nõ ꝑnt cõuenire. C. de iudeis. l. die sabbato. vtrũq. s. nõ posse ꝓuenire nec posse ꝓueniri disponitur expresse. ꝛ significatur ex verbis dispositis Hec hoc dispositum ꝙ non possunt cõuenire retorquet in eorũ lesionẽ. sz ꝙ non possint cõuenire. quia dispositio vtrũq; continet. ergo nihil significatur aliunde. Idẽ dicendũ in dispositio in odiũ. scz ꝙ etiã significet fauorẽ. vt aliquis est infamis ecce odium. Et sequit fauor ꝙ nõ compellit esse testis. Idem in relegato qui etiã nõ testificatur ad quartũ membrũ. Respõdetur affirmatiue. ꝙ dispositũ in vno simpliciter etiã significat extensionẽ in alio. vt qui cõcedit alteri in fundo suo aque haustum. etiam intelligitur cõcedere seruitutẽ itineris ad aq̃ haustum. le. item. §. j. ff. de serui. rustic. prędio.

Distributiuũ dicit quod distributionem significat. ꝛ hoc diuersimode put diuersitas subiecte materie vel aliud mediũ probabile habet diuersificare. Verbi gratia. sic dicendo. quilibet fert lapidẽ. sensus est ꝙ vn⁹ q̃sq; ꝑse ꝛ insolidũ fert lapidẽ Jõ si testator dic quilibz heredũ meoꝝ det titio decẽ tũc q̃t sunt heredes toties tit⁹ habebit decẽ. l. si pluribꝫ. ꝛ ibi no. glo. ff. de le. ij. Item ibi. si testator oñdes duos vel tres cũ digito dicat q̃libet vestꝝ mihi heres esto. sensus ẽ ꝙ q̃libet sit heres ĩ ꝑte nõ in solidũ. l. ß articulo. in fi. ff. ꝺ here. insti. nã materia subiecta nõ patit de pluribꝫ quẽlibet insolidũ heredez esse cũ impossibile sit cuilibet eandẽ hereditatẽ insolidũ attribui. Item ibi. q̃sq; mihi heres erit det titio centũ siue vn⁹ sol⁹ heres sit siue pl'es titio debent centũ solũ. l. ab oĩbus. in ꝑn. ff. de. l. j. ꝛ. l. si q̃s ĩ fundi vocabulo. in fi. e. ti. Et si ĩ eodẽ casu testator postea ꝓhibet vnũ heredẽ dare titio. vl' eximit eũ a dãdo adhuc centũ debent titio ab alijs. le. ab oĩb⁹. in ꝑn. ꝑal. Item ibi. q̃cũq; ꝓmo ingressus fuerit castꝝ habebit centũ. duo sil' ingrediunt. q̃libet admittet. qz ß distributiua verificat in vno solo etiã in pluribꝫ l'oĩbus ꝓcurrẽtib⁹. qz ꝑm⁹ est q̃ aliũ añ se ñ hz. ꝛ act⁹ ꝑmi ꝓbi distribuit cuilibet ĩ soliduz. ideo etiã act⁹ scõi ꝓbi. g̃ q̃libet q̃ ꝓmo ĩgreditur habebit centũ. l. q̃ filiũ. §. j. ff. ꝺ lega. j. Sz si dicat. q̃cũq; ĩgressus fuerit ꝓmo habebit illũ equũ. vl' bũc fundũ. tũc pl'ib⁹ sil' ĩgredientib⁹ null⁹ hz habere ex ꝓprio significato ꝓbi. qz vnũ tm̃ requirit Item ibi. q̃cũq; ceperit vexillũ bohemoꝝ habeat cẽtũ. duo simul capiũt. hi duo sil' centũ tm̃ habebunt. Rõ Bar. qz act⁹ ꝑmi ꝓbi. s. capiẽdi vexillũ nõ cõpetit cuilibet insolidũ. iõ nec act⁹ scõi ꝓbi scz habẽdi centũ. Et ẽ sil'. sic duo simul portãt trabẽ ꝛ null⁹ eoꝝ ꝑ se. l. ita vulnerat⁹ §. j. ff. ad. l. acq̃.

Discussor. Requre infra inspector

Disertus vel disertor est idẽ qđ facundus. ꝛ inde ꝺr disertatio. ꝛ est ciuilis sapia. vt. C. ꝺ orꝺ. cog. l. qualis. inde venit suplatiuus disertissim⁹. vt. C. de aduo. diuer. iu. l. petitiõz in iudicio

Disiũgere vl' distinguere cõferre data vl' accepta. vt in. l. cognoscere. §. j. ꝺ ꝓbo. sig.

Dispendiũ ꝺr dãnũ vl' detrimẽtũ Aliter ꝺr longũ ꝛ inutile. cõpendiũ ꝙ breue ꝛ vtile. de accu. qualit' ꝛ qñ. ij. ad fi. et. c. dispendia.

de rescrip.li.vj.in glo.ñ.z cle.dispendiosaz. de iudi.fa.re.q ob grām.de reg.iu.li.vj. iñ dispēdiosus.i.damnosus.cle. p̄al.de iudi. vbi ꝯcor.in glo. Qñcz dispēdiū ōr idez qō tediosum absqz tñ vtilitate.vt ī iu.p̄al. dispendia.z qualiter

Dispēsare est idē qō disponere.vñ dispensatores dicunt eo q domū alicui⁹ vl' res disponūt.z ita accipit in.l.dispēsatores.ff. de sola.z ōr dispēsare quasi diuersa pēsare.videlicet rigorē iuris relaxare p eū qui ħ facere potest.z si aliter fit nō est dispensare. sed dissipare

Dispensatio est iuris cōis ꝓuida relaxatio. vtilitate seu necessitate pensata.fm Guil. ī spe.ti.de dispē. Uel sic.est rigoris iuris per eū ad quē spectat canonice facta relaxatio j.q.vij.nisi rigor.z.c.se. Qñcz tñ dispēsatio sumit improp̄e scz p iurꝫ declaratiōe.vt in ca.ꝺntauallis.ō iureiu.put ponit in spe.ti. de lega.rubr.i.de dispēsa.§.j. Jtē fm Joh. an.quē sequit̄ do.antho.de butri. Dispēsatio est quedā cōis mēsuratio ad singula.z ē de iure ꝯcessa ꝓpter ipossibilitatē ꝓuidendi de oīb⁹ ꝓticularib⁹.sic̄ nauigātes q̄dā ꝓmi unt vt alia salua sint.j.q.vij.dispensatiōes. Et traxit originē a ōo q ex sola mīsericordia z dispēsatione vniuersa creauit z ea subiec boī.insti.ō re.diuisi.§.in pecude. Et dispēsatio est quadruplex.s.semiplena ad miores ordines.vt.j.q.j.si q̄s heretice. Plena ad sacerdotiū.j.q.vij.ꝓuenientib⁹ Plenior ad episcopū.xcij.di.nos ꝯsuetudinē Et plenissima ad ꝓmatū oīm ordines z dignitates.xxiij. q.iij.ipa pietas.vt no. Jo.an.in glo.c.p̄al. nos ꝯsuetudines Jtē nota q dispēsans ōz habere intuitū boni vniuersi.cuz oīs lex p bono publico fit inuēta.iij.di. Erit aūt lex z intuitū rōis.z cause.hinc ē q si dispēsatio fiat absqz intuitu rōis dissipatio ōr.vt no.ī ca.quia intantū.de p̄ben.in glo.vlt.etiā nō tutus est q̄ ad deū cū quo sine causa dispēsatur.vt no. Ber.in.c.nō est.de vo.z vo.redemp.fa.xj.q.iij.is q̄ pest.z xxiij.q.j. manz Et debēt tria mouere dispēsantē.necessitas vtilitas.z euidens p̄rogatiua meritoꝝ.j.q. vij.tali ꝯiugio.z.c.exigūt. Jtē dispēsatio ñ ꝯcedit cuicz nisi habēti legē ꝯcedere z tollere.z sic p p̄ncipē z papā vel eoꝝ auctorita te fieri p̄t. Et ōr notāter q dispēsans ōz respicere cōmoduz vniuersi.q alias videret dispēsatio impossibil'.cū ius cōe introductū sit p bono publico.iij.dis.c.sup̄ alle. Et q dispēsatio ius ꝓuatū dicat.iij.di.ꝓuilegia. z ius publicū p̄ferendū sit ꝓuato.c.bone.j. de postulatōe p̄la.sic em̄ dispēsatio fit etiaz p bono cōmuni. Jtē nō ōr acceptō ꝑsonarū que ꝓhibet.c.nouit.ō iudi.z de reg.iur. in iudicijs.li.vj. Qñ circa equales eq̄lia. et inequales ꝓuant inequalia cū bonos non solū metu penaꝝ.vex etiā p̄mioꝝ exhortatione afficere debeam⁹.ff.de iusti.z iur.le.j. Jō bene ꝯcedit vni q̄ alij denegat. Jtē licet ꝺ ius naturale nō admittat.c.dispēsatō xiij.dis.in p̄n. Et ius cōe fundet sup naturali rōe.di.j.ꝯsuetudo. Tñ dispensans mouet rōe ꝓticulari ꝺ ius cōe. q̄ nō p̄t oīb⁹ ꝓticularib⁹ ꝓuidere.q dispensat fm naturalem eq̄tatē z rōnabiliter. Hā q ꝓ alijs laborat p̄miatur.z plura sentiet cōmoda q habuit onera.vt in reg.q sentit on⁹.zc.ō regul'.iu.li.vj.

Disputare est allegare.vt videlicet intētiōz suā p ꝓbatōes in iudiciū deductas oñdere z eā viribus asseuerare z roborare.vt.ix.q.iij alioꝝ.z.xxiij.q.viij.ꝯnioꝝ.z de fi. instru.ī ter dilectos.z de re iu.abbate sane.li.vj.cū similib⁹. Q aūt hmōi allegatōes z disputationes fieri debeāt sup̄ testib⁹ z alijs actib⁹. patet in.c.causis.de testi.z in aut'.e.ti.§.ꝺa cū similib⁹. De hac materia vide spe.tit.de dispu.§.allegare

Distrahere est vēdere.vt.ff.ō ꝺ hē.emp.z vē. le.si ita distrahit'.z.l.rē alienā.z.l.quotiens eo.ti.cū multis similib⁹

Diuertere est discedere diuortio.i.cōtractū matrimonij separe. Uñ ōr mulier diuertit se a viro suo.vt.l.iij.ff.de diuor.z.l.si ita filia.ff.e.ti.

Diuinatio accipit tripliciter. Prīo p sciētia theologie a q̄ theologi dicunt diuini. Secūdo p scīa infusa a deo. Et sic accipit ꝓuerb.xvj.c. Diuinatio ī labijs regis.nā in iudicio nō errauit os ei⁹ zc. Tertio p scīa magica vel fallaci ꝓphanatōe vl' ꝓphetizatione q̄ falsi ꝓphete z magi fingūt se p̄uidere vel p̄scire futura.vt capit̄ in.l.nemo.C.ō male. z mathe.zc.z sic ōr diuinatio a diuino nasare.i.vaticinari vel futura p̄dicere. Genus aūt diuinatōis a plis fert esse allatū.z diuini dicti sunt q̄i deo pleni. Sūt aūt duo genera diuinationis.cui⁹ quidam quattuor dixerūt esse genera. Et habent hec omnia xxvj.q.iij.c.j.in p̄n.

Diuortiũ ſm Boſ. z Hoſti. in ſum. eo. t. §. j. Eſt inter vir̃ z mulierẽ legitime facta ſeparatio. Et dr legitime. i. q̃s de⁹ p̃cepit hõ nõ ſepar. ſ. violẽter z abſq; rõe. Nõ em̃ hõ ſeparat q̃s pena dãnat. q̃s reat⁹ accuſat. quos maleficiũ coartat. xxxij. q. ij. c. ſolet. z de cõſan. z affi. c. de infidelib⁹ Et dr a diuerſitate mentiũ. q; bi q̃ matrimoniũ diſtrahũt: i diuerſas ptes eunt. vt. ff. e. ti. l. j. z. ij. z. ff. de ver. ſig. l. inter ſtupr̃ũ. §. diuortiũ. z. l. int̃ diuortium. Sic ergo dictũ eſt a diuortiãdo. quia in veritate diuerſe ſunt mentes diuortiatoꝝ que p̃ius erãt cõiuncte vnitoꝝ. q̃re etiã repudiũ dici ſolet. ff. eo. ti. per totum. z C. de repu.

Diuus idem eſt q̃ ſacer vel diuin⁹

Diualẽ accipe. i. epl'am imperialẽ p̃ quã reuelata eſt q̃ntitas q̃ ſolita erat dari i ordinatione pontificis

Dies eſt duplex. naturalis z artificial'. Naturalis eſt que more romano incipit a media nocte. z altera ſequẽti media nocte finitur. l. more. ff. de fer. Et ſignificat put q̃is ſignificandi mod⁹ declarat. Nã ibi heredẽ inſtituo ex die tali vſq; ad diẽ talẽ dies nihil facit. q; tollit dies: diſpoſitio remanet pura. l. hereditas. ff. de here. inſti. Sil'r ibi Cõſtituo p̃dio tuo ſuitutẽ tali die vſq; ad talẽ diẽ. ff. de ſui. l. iij. Rõ q; h̃ caſu z p̃cedenti ſic ciuiliter diſponit vt nihil ſignificet ipo iure. ſz in effectu. Itẽ ibi. Promitto tibi aſcẽdere capitoliũ p̃ma die q̃ mortuus ero nihil ſignificat. q; ſubiecta materia ſignificare nõ dat. Sz ibi. Lego tibi fũdũ poſt decendiũ p̃ hãc dici appoſitõem ipedit̃ trãſlatõ dñij. vt in. l. ſempron⁹. ff. d vſu fruc. lega. z tñ ibi pmitto tibi. x. p⁹ decẽdiũ nõ impedit obligatio. l. cẽteſimis. ff. de ver. obli. z ita dies appoſita ſignificat tibi dñiũ impediri. h̃ aũt nõ ſignificat obligatiõz impediri. ſz tm̃ executiõem. ſz q̃ ſit rõ diuerſitatſ doctoꝝ ſe multũ innoluũt. p̃t tñ dici iſta rõ. q; ſi ipediret obligatio nulla eſſet p̃miſſio vel legatũ. nã ad id tps trahi nõ põt Sec⁹ in p̃ditõe q̃ de ſui natura retrotrahit ſz dies certa nõ p̃t ſic retrotrahi i dñio. z ſic dies optie ipedit dñij trãſlatõem. Itez ibi. Promitto tibi q̃ die mihi placebit valz diſpoſitio. q; dies ſeu tps p̃t poni in volũtate obligãdi. licz nõ ipe act⁹. Etiã dies incert⁹ p̃ditõe habeꝫ. vt in. l. dies incert⁹. ff. d cõdi. z demõ.

Dictice ſũt colũne eccie i quib⁹ imagies patrum i ſuo cathologo ponũt. Vl' ſũt tabule ſcribẽdi vl' pingẽdi a dicto dicte.

De DL

Docibilis p̃rie dr liber. Sz docilis eſt hõ doctrinal'. ponit̃ tñ vnũ p reliq̃. xxij. diſt. q̃ eps. in p̃n. Et petr⁹ i epl'a. Erũt oms̃ docile ds. xxxvj. diſ. §. ecce.

Dolus mal⁹ ſm Hoſti. eo. ti. in ſum. z Boſ. Eſt calliditas fallacia aut machinatio ad circũueniendũ decipiendũ ſeu fallendũ alter adhibita. vt. ff. e. ti. l. j. §. j. z cõmittit̃ calliditas tal' in tacẽdo vl' diſſimulãdo. Und⁹ Salo. Qui diſſimulat iuriã callidiſſim⁹ ẽ z põt poni exẽplũ in vẽditore ſi ſciebat ſuitutẽ deberi vel rẽ alienã vl' alij obligatã eẽ nec certificauit emptorem tenet̃ ei. q; dolo malo ꝑſatus ẽ. de h̃ de reſcrip. c. ſup litteris xxv. q. ij. p̃ſcriptũ. ſz fallacia cõmittit̃ in mẽtiẽdo z falſum aſſerẽdo ſ̃ p̃ſciam. vñ Aug. Mendaciũ eſt falſa voc̃ ſignificatio cum intẽtione fallẽdi. xxij. q. ij. §. ille g̃. Machinatio cõmittit̃ ex pte ꝑbor. xxij. q. ij. quecq; arte ꝑbor. nã machinatio ẽ occulta inſidiatio. Dr̃ aũt dol⁹ mal⁹ ad differẽtiam doli boni. nã dol⁹ bon⁹ ẽ qñ aduerſus latrones vel inimicũ q̃s machinat̃. multo forti⁹ i hoſtem publicũ. xxij. q. ij. vtilẽ. z. c. q̃rit̃. z. xxiij. q. viij. vt p̃dẽ. ff. d lega. ij. le. cũ pr̃. §. titia. ad fi. z talis dol⁹ fraudẽ excludit. ff. de. le. ij. le. ꝑpal. Eſt tñ hoſti fides ſuãda fidẽ ſeruanti. xxiij. q. j. noli exiſtimare. ſz frãgenti fidem fides frangat̃ eidẽ. vt. C. de pac. l. cũ ꝑponas. i glo. accur. vñ veteres dolũ bonũ vocabãt ſolertiã. vt. ff. e. ti. l. j. §. nõ fuit. vñ dicimus. iſte eſt bone indol'. q̃ſi bonũ dolũ int⁹ hñs. id eſt. ingeniũ z ſolertiã. vñ z ſalo. i iudicando meretrices bonũ dolũ adhibuit. i. ingenium. d p̃ſum. c. afferre. Itẽ dol⁹ bon⁹ fraudem excludit. ꝑpal. l. cũ pr̃. Itẽ dol⁹ fraus et ſimulatio ſunt noĩa reatuũ q̃ nũq; p̃mittũt a canone. z q̃ peccat nõ peccat d legẽ auctoritate. xxiij. q. iij. q̃ peccat. z vtilis ſimulatõ eſt de his q̃ vi met. ve cã fi. vñ nil refert armis p̃tingat palma doloue. nã dol⁹ eſt ꝑt⁹ quã q̃s in boſte req̃rit. ſz nedũ q̃s aliena p̃fidiã arguat. ꝑriã fidẽ ſoluat. xxij. q. iij. in nocẽs. Et quõ ex dolo dat̃ actio doli: q̃ dr ſubſidiaria cũ nullũ aliud remediũ ſupeſt. de hoc vide Boff. Et nota differentiã iter iſta quinq; nomina. dolus. lata culpa. leuis

culpa.leuissima culpa.z casus fortuit⁹.nã dolus est inuidiosa vel studiosa machinatio ad aliquẽ decipiendũ vt supꝫ dictum est de dolo malo. Verbi grã.deposuisti penes me libꝝ z ego dolose ad finez qꝫ titiũ quem scio furẽ esse z q̃ vult furari libꝝ tuũ in domo mea intrare faciã dimitto ostiũ aptuz vt intret z furet ego teneor de deposito subtracto qz cõmisi doluz. Sed lata culpa est nõ intelligere qđ oĩs intelligũt.vl nescire qđ oĩs sciũt vel qđ maior ps scit. Leuis culpa est desidia vel negligẽtia. Dz leuissima culpa est que aliquo mõ potuit ꝓuideri. Et casus fortuit⁹ est inopinat⁹.qz rei euẽtus q̃ a nullo diligẽti potuit ꝓcaueri.vt inundatio.naufragiũ.ruina.incẽdium.tẽpestas.incursus latronũ.de quib⁹ insti.q more.ꝑtra.ob.§.item is cui z ibi melius q̃ alia qua alia lex.z.C.de pig.act.l.que fortuitis Et quãdo dolũ adhibet re⁹ intelligẽda sũt verba fm qꝫ actor intelligit.alias debẽt intelligi ꝓba in ꝓprio sensu.de spon.ex litteris in text.z glo. Itẽ qui dolũ obꝫcit dolũ ꝓbabit.l.quotiẽs.ff.de ꝓba.hoc tñ fallit in pastore.q̃ negat suo dolo vel negligẽtia onez perũsse.z in custode carceris.ar.ff.de edẽ.le.si q̃s.§.vlt. Itẽ dolus est fraus z nõ eõuerso.ff.de pac.l.iur.gen.§.dolo. Sed cõtra.ff.de re iudi.l.fraudẽ.vbi dr qꝫ fraus ñ fit sine dolo. Solutio. Fraus fit duplicit vno modo de re cũ cõsilio.z sic nunq̃ fit sine dolo.alio modo de re sine consilio.z qñ alĩq̃s decipit aliquẽ re ipa ignoranter.z sic fit sine dolo

Doli capax est ꝓxim⁹ pubertati.scz quando mas habet.xij.annos z dimidiũ.tũc eñ potest delinquere ꝑterq̃ in adulterio.fm Accur. Femina ꝙo qñ habet.ix.z dimidiũ annos.vt no.ff.de reg.iu.in.l.penul. Aug.ꝙo dicit in epistola ad renatũ.qꝫ puer dicit doli capax cũ est.vij.annoꝝ qz tũc mẽtiri z verum loq̃ potest.de h̃ no.in.c.ois vtriusq̃ sexus.de pe.z re.

Domiciliũ alicui⁹ est ibi vbi maiorẽ partem fortune sue ꝓstituit vl magnã ꝑtem bonoꝝ suoꝝ.vel si ibi habet larẽ.i.familiã.vt.C.de inco.z censi.l.si ciues.li.x.vel si nihil ibi haberet assidue tñ ibi ꝓuersat. Sola tamẽ domus nõ ꝓstituit domiciliũ.sz magꝭ ibi erit vbi q̃s summã rez suaꝝ ꝓstituit.vñ rursus discessur⁹ nõ sit.vñ cũ ꝓfectus fuerit peregrinari videt z ad quẽ locũ cũ redierit peregrinari desinit.de h̃ Jn.de fo.cõpe.ex ꝑte. Abbas tñ nõ potest habere domicilium. nisi in suo monastẽrio.licet alij secl'ares clerici sicut z laici bñ possunt plura hr̃e domicilia cũ diuersis locis se ita instruxerint.vt nõ min⁹ in vno q̃z in alio se collocasse videãt. Potest etiã q̃s esse sine domicilio fm Goff.de fo.cõpe. Et q̃nis Goff.scripsit qꝫ cleric⁹ ibi habeat domiciliũ vbi larẽ ꝓstituit nõ semꝫ vbi eccĩam habet. Archi.tñ no. qꝫ loc⁹ vbi clerici seu loca in quib⁹ clerici tenẽt ad residentiã sp debẽt ꝓ domicilijs reputari.licet etiã aliqui ꝓtradicãt.z sic etiaz no. Jn.z Hosti.de ꝓui.c.ex ore.vide ꝺ hoc Archi.de rescrip.statutũ.li.vj.glo.supꝫ verbo actor z reus

Dominiũ directũ fm Azo.in sum.de iure emphi.circa fi.dr hr̃e ille q̃ possidet ciuilit tanq̃ dñs.z illud dr dñiũ directũ.qz solus dñs direct⁹ hz ciuilẽ possessionẽ.vt no.i.l.iij.§.ex ꝺria.ff.ꝺ acq̃.pos.vel iõ dr hr̃e dñiũ directũ.qz sine oĩ alia obligatõe liberã ptã tẽ hz rei q̃lit nõ est in illo q̃ hz dominiũ vtile vel mixtum

Dominiũ mexꝫ forte idẽ est qđ directũ. licet de illo dñio z sequẽti raro legat. Dr̃ tñ qꝫ il la duo dominia mexꝫ z mixtũ sũt poti⁹ due differẽtie q̃ diuidũt h̃ gen⁹ impiũ. vt sic oẽ imperiũ aut est mexꝫ aut mixtũ.vt in.l.ꝑium.ff.de iurisꝺ.om.iu.

Dominiũ mixtũ est illꝺ qđ ptim ꝓuenit cuz directo dñio z ptim cũ vtili

Dominiũ vtile fm Azo.ꝺr habere ille q̃ solum naturalit possidet z nõ ciuilit.vt ẽphiteota.z vsufru.z feuda.qđ Jo.nõ placet.vt le.iñ.§.ex ꝺrio.ff.de acq̃.pos. Dz quidã vt Azo.refert in sum.C.de iure emphi.dicũt emphi.hr̃e quandã ciuilẽ possꝺ.sz z vtilẽ rei vendicatõem.ff.si ag.vec.l.j. Et differt dominiũ a possessiõe.vt.l.si q̃s.ff.de acq̃.poss. in.§.differẽtia. Et ibi no. Bar.q̃d sit dñiũ z quotdupler. Et q̃nis cõiter dominium tradat rei traditõe.dat tñ casus q̃ dominium tradit sine rei traditõe saltẽ noua qñ videlicet q̃s ꝑus hz rez aliq̃ titulo.ſ. pignoꝛi obligatã locati vl ꝓducti. Et creditor dicet debitori.placet qꝫ habes pign⁹ in solutum.z rñdet placet.vt no.in.l.cuz dominia C.de pig.

Dñi recti erãt q̃dã officiales defensores ciuitatũ vel municipioꝝ

Dñi minorꝭ magistrat⁹ sic dicti.qz dñi recti

qz suffragia duoz eligebant vn⁹ ꝓstitueba tur a plebe.alter a maioribꝫ.vt.C.de iu.

Dom⁹ sumit qñqz ꝑ agnatõe.l.cũ vn⁹.in ꝓn cipio.ff.de ali.z cib.leg.z ad sille.i ꝓn. Jtẽ ꝑ oibꝫ cohabitãtibꝫ in domo.C.ne li.po.li. pa.p̃.l.j.in fi. Recipit etiã ꝑ oibꝫ gerentibus eadẽ signa vel arma. Etiã cõiter dom⁹ ê q̃ ꝓstat ex parietibꝫ tecto z fundamẽto ꝓtegẽs nos a caumatibꝫ z imbribꝫ. Si oẽs de domo nobiliũ dicunt.an bastard⁹ cõphẽdat Et rñdet.capiẽdo ꝑ agnatõe tũc nõ cadit. Si ꝑ descẽdentibꝫ ex eodẽ sanguine tũc cõ phendit.vt in.l.ꝓnũ.in fi.ff.de ꝙ.signi. Si capit ꝑ habitatõe.tũc attẽdit an sit habitãs vel ne. Similit recipiẽdo ꝑ portantibꝫ idẽ signũ.z est videndũ an portet vl̃ ne. Et dic Bar.q̃ ꝑm cõmunẽ modũ lombardie dicẽ do oms de domo intelligunt oẽs de eodez sanguine descẽdentes.sz qñ simpl'r fit mẽ/ tio de domo.tũc capit ꝑ loco. De hoc vide Bar.in.l.tutel'.ff.de ca.dimi. Nã appellatõ ne dom⁹ ꝑm Bar.nõ cõphendit porticus. nisi fiat extẽsio vocabuli. Et sic statuta de domo nõ cõphendũt porticũ. Alij ỹ.in.le. certa.ff.õ le.j.in.§.sz si q̃s ad op⁹. Stãte ḡ statuto q̃ puniat rept⁹ sine lumĩe in nocte extra domũ ꝑm illos ñ puniet rept⁹ sb̃ por ticu domus sue

Domũ reuocare est dicere te nõ debere litẽ pati eo loco q̃ ꝓueneꝛ.sz ibi vbi domũ ha/ bes. vñ legat⁹ q̃ mittit romã vel vocat a ꝓn cipe ꝓ necessitate vel vtilitate reipublice.ñ tenet tũc ibi rñdere. sz habet ius reuocãdi domũ. De ħ vide qõ legit z notat de fo.cõ pe.c.vlt.z de dila.exposuit.z.ff.de iudi.l.ij. §.legatis

Donatio ꝑm Azo.in sum.C.de dona.et ꝑm Hosti.in sum.e.ti.§.j.est rei licite nullo iu/ re cogẽte mera liberalitate facta collatõ.vt ff.e.ti.l.donari Nã illicita rei donatio non tenet.vt.d.l.§.scz Et õr donatio q̃si doni ḡ tis ꝓtractatio.vt.ff.de don.cau.mor.l.sena tus.§.donatio. Donatiõis aũt diuerse sũt spẽs.put no. Azo.z Hosti.ibidẽ.qz alia est inter viuos alia est causa mortꝭ Et hec sũt duo genera donationũ.vt insti.eo.ti.in ꝓn cipio. Jtẽ donationũ int̃ viuos alia est ob causam interpositã.alia simpl'r. Et illaruz simpliciũ alia est simplex pura z pfecta.alia imꝑfecta seu ꝓditional'. Et sub hac spẽ do nationis ob cãm forte cadũt donatões iter viꝝ z vxorẽ.imo qñqz sunt simplices.z tũc regulariꝫ sunt phibite ꝓpt causas q̃ no.C.õ dona.añ nup.l.fi.añ mediũ.l.ibi simplices Interdũ eñ donatões ille fiũt ob causam honestã z licitã.z sunt ꝓmisse vt in casibꝫ q̃ sunt.ff.õ dona.int̃ viꝝ z vx.l.si spõsus.§. cõ cessa.vsqz ad.§.si marit⁹.z q̃ in illo.§.etiam ꝓsueruñ notari ꝑ doc.s.casus pl'es int̃ q̃s casus sunt aliq̃ in q̃bꝫ etiã simplex donatõ valet. Jõ dictũ est sup̃ regulariꝫ z spõsalia dona.qz sꝑ in dubiũ ob cãm futuri matri/ monij ꝓsumit facta.vt no.in.l.cũ veterẽ.C de dona.añ nup. Donationũ etiã cã mortꝭ tres sunt spẽs nõ ꝑm ordinẽ regularẽ.sz eti am ꝑm ordinẽ alphabeti.vt in ti.de donat. ꝓpter nup.

Donatio añ nuptias vl̃ ꝓpter nuptias scõm Azo.in sum.C.e.ti.est illa quã facit spõsus vel aliq̃s suo noie spõse vl̃ alteri noie spon se. Et ti donatio est ob cãm. Forte tñ sic õr le.fi.C.e.ti.vbi ħ exꝑsse habet q̃ nõ sit dona tio simpler.qz sic̃ sine matrimonio dos est nulla.ita ħ donatio sine mr̃imonio nulla ẽ Hinc est q̃ illa donatio vocat antiferna q̃ si ꝓtraria donatio. Et õr ab anti qõ est ỹ.z ferna donatio.vt ꝑal.l.C.eo.ti. Marit⁹ eñ ab vxore accipit dotẽ.i.donatõem ob mr̃i/ moniũ. Sic ecõtrario ipe donat vxori ꝓpt nuptias Et tõ licet oliz diceret donatio añ nuptias.tñ qz hodie ꝓcedit fieri p⁹ nuptias tũc hodie vocat donatio ꝓpter nuptias. vt insti.de dona.§.est z aliud genus .et dicta le.finali

Donatio cã mortis ꝑm Azo.in sum.e.ti.est cũ q̃s vult magꝭ se habere q̃z eũ cui donat. subaudi tradẽdo.vt se obligãdo ne ħ diffi/ nitio legatũ ꝓtineat ꝑ ꝙba ibi posita. Dicit eñ tradẽdo vel se obligãdo vt nõ referant ad testatorẽ. Differt aũt hec donatio.s. cau sa mortis a legato.iuxta ea q̃ no.C.õ dona. §.j.in fi. Hosti.aũt eo.ti.in sum.§.j.eam sic diffinit. Donatio cã mortꝭ est timore mor/ tis imminẽtis vl̃ future alicui⁹ rei ꝓuide z liberalit facta collatio. Et hui⁹ tres sunt spẽs ꝑm Hosti.e.ti.in sum.quas ponit sub §.q̃ ei⁹.sub ꝙ.spẽs.nã donationũ cã mortꝭ ꝓma spẽs est cũ q̃s donat metu mortalitatꝭ future z nõ instãtis. Secũda est cũ q̃s do/ nat metu mortalitatꝭ instãtis desperãs de qualescẽtia.z hec donatio cõparat ei que ẽ inter viuos Tertia q̃ magꝭ vult se habere q̃z eũ cui donat.z magꝭ donatariũ q̃z suum beredẽ. Predicte species possunt colligi ex

le.senatus.§.mortis.iuncta.l.j.ff.e.tit.z sūt expresse.in.l.ij.e.ti.

Donatio inter viz z vxorē fm Azo.in sum. C.e.ti.est que fit pstāte matrimonio q̄ fm leges est phibita.iō ne mutuo amore inuicē spoliarent donationē nō sperātes sz pfusa erga se facilitate abutētes.nec esset eis studiū liberos posteducādi. Et est illa rō fm Azo.q2 sepe futuz esset vt matrimonia separarent si nō donarēt hi q̄ possent.et mrīmonia venalia essent.oīa p̄dicta habentur. eo.ti.l.j.z.ij. Aliter tñ accipit.de h vide Hostien.in sum.

Donatio int vīos fm Azo . in sum. est qñ rē quā dono malo bre illū cui dono q̄z me Hec diffinitio colligi pōt ex.l.j.in pn.ff.de donat.

Donatio inter parētes z liberos fm Azo. in sum.C.de donat.inter viz z vxor.vbi dr q̄ oīa illa q̄ dant de donatōe int viz z vxorez dant etiā de donatōe int parētes z liberos Hec eīn vt no.C.e.ti.l.donatiōes iuris impossibilitate phibite sūt.cū vna z eadē pso na iuris artificio estimet pr̄ z fili⁹.genitor z genit⁹.vt.C.de impu.z alīs substi.l.fi.ad finē. Si alter alteri donat sibi ipsi donare videt.z iō nulla est donatio nisi in casibus puta in dote z donatōe pter nuptias.vt.ff fami.hercis.l.si pomponi⁹ philadelphus.z ff.de colla.bo.z de colla.do. p to.q̄ eās pas sibz ambulāt.vt.l.fi.C.de donat.añ.nupti. Itē cū donat mobilia filiofamilias cūti in castris.vt.C.fami.hercis.l.iij. Itē valet remissio vsufruct⁹ in rebz aduēticijs.vt.C.de bo.lib.l.cū oportet.§.sinautē res. Et de oībus p̄dictis casibz scz in q̄bz tenet h donatio.est glo.no.C.de inoffic.dona.l.j.in ꝓbo duabz. Itē donatio facta i alimentū. alias nō tenet donatio.sz tñ si facta ē in filiū tāq̄ in extraneū vl collata in eū supmo iudicio ꝓfirmant eodē modo z cū eadē determiatione qua ꝓfirmat donatio facta inter ꝓiuges.vt.l.donationes.p allega.C.de donat. inter vi.z vxo.

Donatio mera est eadē cū simplici.s.qñ iter vivos donatio fit. Qñ etiā dr pura liberalitate nō ob causam secutā. Si ꝓ fit ex cā p̄cedente tūc dicit remuneratio potius q̄z donatio.vt.C.de bo.libe.l. cum oportet.§. cum aūt

Donatio facta ob cām interpositā fm Hostien.in sum.e.ti.§.q̄t ei⁹ spēs. Est quedam donatio int vivos q̄ fit ob cām interpositā z denotat vt aliq̄d fiat vel nō fiat vel ꝓpt q̄d fit donatio secuti pter finē. iuxta ea q̄ babentur.l.j.§.j.ff.de donat.vt etiā supra dictum est

Donatio pfecta z pura est spēs donationis simplicis.z ē qñ statī pura liberalitate trāsfert dñiū rei date.ō ista.C.de dona.z.ff.e.t. generalit.p to.z matīe.ff.e.ti.l.j.

Donatio aūt imperfecta siue cōditionalis vel sub modo est etiā spēs donatōis simplicis fm Hosti.ibidē.z est qñ statī trāsfert dñiū rei date.z nō nisi sub ꝓditiōe.vel mō vel in diē.vt dono tibi si rex intrauerit italiā. vel dono nō q̄ tuū sit hinc ad annū. vel aliq̄d hmōi De ista materia reqre.C.ō dona.q̄ fit sub mo.z ꝓdi.

Donatio simplex est liq̄ cāz nō bz.z cū donatus nullo casu velit ad se redire.qō dedit l datuz se pmisit.vt.ff.ō dona.l.j.

Donatio sub mō cōphendit ō.sub donatōe pfecta vel imperfecta

Donatio spōsalicia fm Azo.in sum.C.ō dona.añ nup.§.spōsalicia.dr illa q̄ a spōso spōse fit.vel ecōtra.licet raro accidat.C.ti.pallega.l.si a spōso.§.q̄ si spōsa interueniente. vbi dr.si spōsa interueniēte vl nō interueniēte osculo donatiōis titulo.qō raro accidit fuerit aliq̄d spōso largitū Rō.q2 femini nū gen⁹ auarissimū est in donādo.ff.ad vel leia.l.sz si ego.in fi.vbi dr. Facili⁹ se mulier obligat q̄z aliter donat. Et ibi no. Accur. Hec donatio fit intuitu mulier.z iō nō potest dici vere ꝓpt nuptias donatio.sz simplr Cōditio aūt inest si steterit p dantē.vt.C.ō dona.añ.nup.l.cū vetez snīa.

Donec.notat Jo.an.calderi.i commēto de creta.post cessionē.de.pbat.z significat diuersimode put q̄duis mediū pbabile significare declarat. Verbi grā.lego filie decez donec nubat.significat legatū esse annuuz le.legatū.ff.ō annu.le. Rō.q2 h dictio significat limitatiōem. Et ex h sequit q̄ testator voluit facere multiplicatiōz.cui⁹ fit limitatio ad tps nubēdi vt extūc nō debeat. Itez ibi.lego filie fundū cornelianū donec nubat vl donec capitoliū ascēdat.ñ significat legatū annuū.q2 subiecta materia nō patit q̄ nō est multiplicabil. Sz tñ significat extinctionē aduenīēte tpe nupt⁹ vl ascēsionis capitolij. Itē ibi donec inuentariū scribit. non licet creditoribz z legatarijs heredem

eōuenire.l.fi.§.donec.C.de iur.deli.qz subiecta materia ꝑ declarat. Hā inuentarium debet incipi z finiri infra certū tps. vt i eadem.l.ōz. Jtē ibi creditoz facē debitori pactum de nō petēdo.donec titi⁹ fiat ꝯsul.significat limitatōz exceptōis ꝑ euentū.z sic etiā ꝯditiōem.vt si titi⁹ fiat ꝯsul finiat exceptio pacti si nō sz mozik añcz fiat ꝯsul. fiat ꝑpetua exceptio.l.sufficit.ff.de ꝯdik.z ōmō stra. Hā ex euētu incerto futuro significak ꝯditio.l.itaqz.ff.si cer.pe. Jtē ibi loc⁹ est cōditioni furtiue donec dñiuz a dño recedat significat limitatiōem z q ipo iure dñio recedēte nō est loc⁹ ꝯditioni.l.sine.§.tamdiu ff.de ꝯdi.fur. Jtē pmitto decē singul' ānis donec titi⁹ ꝯsul fiat.titio existēte ꝯsule adhuc obligat⁹ sum ipo iure. sz petentē repellam.l.eū q ita.§.q ita.ff.de ſ.obli. Rō quia nō est in potestate dispōentiū obligationē limitare tpe.vt ipo iure finiak tpe. Jtē lego fundū donec titi⁹ fiat ꝯsul.ipo existēte ꝯsule finik legatū z dominiū ipo iure ad heredem reuertik.l.fi.C.de leg.qz i potestate testatoris est facere legatū tpale z finire tempore ipo iure vt ibidē. Jtē ibi.dono tibi ꝑdium donec titi⁹ fiat ꝯsul.titio existēte ꝯsule nō finik donatio ipo iure. nec reuertitur dominiū ad donantē.ar.l.ea lege.C.ō ꝯdi. ob causam. Ratio.quia nō est in potestate cōtrahentiū facere ꝯctū finiri tpe: vl' dñiū trāsferri.z sic de ꝯsimilib⁹

Dos ſm Azo.in sum.C.de iu. dotiū.est qđ datur a muliere marito.vt.l.si rē estimatā. ff.de iur.dotiū.vel ab ei⁹ pte vel extraneo. vt in.§.accedit.l.vnica.de iure dotiū.cum infinitis aliis.in qbꝫ dos sp marito dak vl' eius pri.vt.l.fund⁹.ff.fa.her.z si maritus. z le.si filia.§.hec aūt.eo.ti. Et hoc ꝑt onera matrimonij.vt.l.ꝑ oneribꝫ.C.de iu.dot.vt vt ꝑpetuo sit penes eū.vt.l.j.ff.de iu.dotiū Et durat qdiu durat matrimonium .nisi marit⁹ vergat ad inopiā.ꝟ ideo ōz.qz dos soluto matrimonio debet redire ad vxorē vel ei⁹ heredes.sicut donatio ꝓpter nuptias ad maritū vel eius heredes.C.de pac.ꝯuē. sup do.le.pe.z auk.equalitas.vbi ōz q ꝟbonum est ar.de dote.ad donak.ꝓt nuptias. Fallit hoc in casibꝫ in glo.vnica circa medium.in.c.quenit de emp.z ven. Dicik aūt ferna vt canit glo.C.de dona.añ nuptias. le.fi.j.que ꝓpter matrimoniū ꝯcedik.et sine eo nō potest esse.vt ꝑ.l.fi.C.de dona.ante nup.z.ff.de iure do.l.iij.cum similibus. nec ꝓpter matrimoniū ꝓhibek sicut ꝓhibentur simplices donatōes. Et oportet q dos ad matrimoniū sit nō dando defectū.sed ō iure ꝓtractū. vt.C.de ꝯdi.ob causam.le.j. z repetik qñ matrimoniū stare nō potest ca. z si necesse.de dona.inter vi.z vxo. Etiam reddik mulieri sepate ꝓpter ꝯsanguinitatez ca.nup.z.c.j.eodē ti. Diuidik aūt ſm Azo. vbi supra dos in prouecticiā.de q habek in le.pfecticia.ff.de iur.do.z in aduenticiam. Que diuisio colligik ex.le.filie dotē.ibi nec dubiū.C.de col.

Dos aduenticia ſm Azo.est q nō ꝓficiscik a parente vel tanqz a parēte.vt si extraneus dederit patri vt daret in dotē.l.pfecticia.§ si quis certam.ff.de iure dot. Vel si pat nō tanqz pater.sed vt extraneus dedit.puta qz debebat filie z eius voluntate dedit in dotem viro.vt dicta le.profecticia.§.finali.ſ. ceterum

Dos ꝓfecticia est que a patre vel tāqz a pre vel ab auo vel ꝓauo ꝓfecta est.ſ.de bonis eius vel facto ei⁹ ꝑ filio vel nepote eius vel quā alias de mādato eoꝝ ꝯstituit. vt pses aut curato⁹ dedit de bonis alicuius eoruz Si erat parēs pdig⁹ l' furiosus.nec refert an filia vel neptis sit i potestate ꝯstituta vl' emācipata. Nō em ius potestatis sz nomen parētis facit pfecticiā a parēte.q videk data si ipe dicit vel iubet aliū dare vel preses vel curato⁹ ei⁹ dedit.vt dictū ē. Jdem est si negocioꝝ ei⁹ gesto⁹ dederit.z ipe ratū habuerit.q oia habenk in dicta.l.pfecticia.in pn. iuncto.§.j.z fi.

Dotis ꝓuilegia sunt mlta. Reqre de ꝑ Azo. in sum.C.ō ꝓui.dot. Et spec.in tractatu libelloꝝ.ti.de dona.inter vi.z vxo.§.formatz vbi notak

Dotis pmissio ſm Hostien. vel nuda pollicitatio ſm Azo.e.ti.fit ꝑ stipulatiōz z etiā qñcz sine ꝓcedēti interrogatōe. Hā pollicitatio nihil aliud ē q offerēt⁹ ꝓmissio.vt nota.C.eo.sup rubrica

De Dr

Dromones dicūk q ꝑāt nauib⁹ ad fuādū traiectū mar⁹ in ꝑ reipublice militantes .z maris transitū tenētes vel tuentes .C.ō officio ꝓfec.pretoris affri.l.ij. vñ etiā adhuc eozundē naues nomīe vulgari dromones appellantur

De Du

Dubiū siue obscuꝝ ꝑbuꝫ interꝑtandū est p reo nisi in q̄ttuor casibꝫ. s. qñ agit de causa liberali. de inoffi. test. de matrimonio et de dote. vt. de fi. instru. c. inter dilectos. in glo sa viti. de re iudi. c. vl. Itē dubia sunt ī meliorē ptē interꝑtanda. de reg. iu. estote. In quibꝫ ad cōmunē intelligentiā ꝑboꝝ recurrendū est. c. ex litteris. de spon. z tutior via in dubijs est eligēda. de homici. ad audiēti am. z de spon. iuuenis

Dubius in fide est infidelis. de here. c. j.

Ducentarij dicunt duces. vl magistri ducē toꝝ militū. q̄x dignitatē dicim⁹ substātiuo noīe ducenam

Dummodo. vide glo. in ca. nō potest. de p̄ben. li. vj.

Duellū ꝺr singularis pugna q̄ fit ꝓpt̄ pbatio nem alicui⁹ ita vt q̄ vicerit pbasse credat. z vict⁹ in pbatōe defeciſſe. z ꝺr q̄si duoꝝ bellum factū ad pbatiōem veritatis. ac si per testes q̄s intētionē suam fundasset. vt. c. ij. de pur. vul. Qñ aūt sit licitū vl nō. no. glo. ī. l. qua actōne. §. si q̄s. ff. ad. l. acq̄. vbi ꝺr. Si q̄s in colluctatōe vl pancracio vl dū pugiles inter se certāt. ali⁹ aliū occiderit z in publico certamīe cessat aq̄lia. q⁹ gl'ie causa et nō iniurie gr̄a damnū datū videt. Et duellum nō ꝺz fieri p ecc̄ia. vt in. c. j. de cle. pug. in duel. Si tñ cleric⁹ faceret duellū z non sequeret⁹ mors vl mēbri detrūcatio posset ex sui epi dispēsatiōe in suscepti⁹ mīstrare et z etiā pmoueri. vt in. c. pal. Etiā de iure ciuili duellū nō pmittit. l. cū fili⁹. §. j. ff. de lega. ij. z ibi no. glo. fi. Et dic ibi Bar. se audiuisse ab imꝑatore q⁹ añq̄ duellū pmittatur q̄nq̄ req̄runt. Primuꝝ q⁹ ille q̄ puocat sit suspect⁹ vel diffamat⁹. Secundū q⁹ nō possit ꝑa. pbatio haberi de eo de q̄ inculpatur. Tertiū q⁹ puocat⁹ sit par vel maior puocāti. q⁹ minori vel inferiori nō licet ascēdere ad superiorē. Quartū q⁹ cā sit psonal' z nō pecunial'. Quintū q⁹ electa sit p duellum via armoꝝ. z non via strepit⁹ iudicial'. Sꝫ Jo. ꝺ imo. dic̄ q⁹ reperit ꝑm leges seu doꝝ in tribꝫ casibꝫ pmissum esse duellum. Prim⁹ in ti. de pa. tenē. §. si q̄s hoīem. ī. c. j. col. p. Secūd⁹ in eadē institutōe. §. si q̄s aliū. Terti⁹ etiā eadē institutōe. in. §. si quis miles. vbi videt inueniri q⁹ in q̄libet causa capitali p̄t fieri duellū. licet glo. ꝺ teneat ꝺ iure lombardoꝝ. q̄ glo. remittit ad summā Bof. boniuen. q̄ fecit tractatū de pugna et duello. Et ꝺr etiā duelluꝫ monomachia. a monos q⁹ est vnū. z chia pugna. q̄i vnica z singularis. z iō inter laicos phibet. q̄a in eo de⁹ tēptat. ij. q. v. ca. monomachia. Hec obstat exēplū dauid pugnātis cū golia. q⁹ ꝑ uilegia paucoꝝ nō faciūt cōem legē. xxvj. q ij. c. nō exemplo. Et in his que raro fiūt miraculum est. in aut. de ꝓsulib. §. j. circa medium. coll. viij.

Duplicatio est allegatio q̄ dat reo ad infirmandū replicatōem actoris. vt insti. ꝺ repli. §. rursum. z no. in spe. de excep. §. nūc de replicatōe. Uel ſm alios est elisio vl anibilatio replicatiōis. z bꝫ fieri a reo ꝺ replicationem actoris

Duplicitas phibet in sex casibꝫ. vt no. Archiꝺ. xviij. q. ij. in nullo.

Duplonia. vt. ff. de ꝓ. obli. l. ꝓtinu⁹. §. cū ita Est iter duplicatū vel sterilitas ſm glo. ibidem. nā ter. ibi exponit dicēs. Necq̄ duplā te in dieb⁹ ac noctibꝫ z oñi tēpestate ꝓtempta iter ꝓtinuare cogat. q̄si dicat ℔ duplonia facit. nā ter. ibi phibet eū q̄ ephesi daturum pmiserit. nec cū duplonia te cogi iturꝫ nec tā delicate pgredi vt reꝑhensiōe dignus appareat. vel q̄ duplonia ꝺr iste q̄ duplata vtit dicta. vel est ille q̄ fortuito tpis cuētu de duab⁹ dictis facit vnā

Dūtaxat. de ℔ vide Archi. ꝺ rescrip. statutū §. in nullis. li. vj. z de iureiu. c. j. co. li.

Duplois vel diplois est dupla vestis

De Ec

Ecclesia ſm Archidya. de elec. fundamentali. vj. in ꝑn. multis modis dicit Qñq̄ ꝺr collectio sanctoꝝ. vt. xxij. q. j. nuptiaꝝ. xxxij. q. iij recurrat. in fi. Secūdo est catholicoꝝ vl fideliū collectio. de ꝓse. di. j. eccīa. et sic sumit. iij. q. iij. engeldrudā. Et nota q⁹ sicut ex decre. iulij pape. ca. ij. sumit tūc eccl'ia est nomē grecū. z ꝺr in latino ꝓuocatio ꝓpt̄ ℔ q⁹ oēs ad se vocat. Et de expositiōe huius nois ecclesia. vide ca. querelā. ne pla. vi. suas sub an. cen. ꝺce. in glo. vbi no. Hā synagoga est ꝓgregatio q̄ꝓrie est iudeoꝝ. Sꝫ ꝓuocare ꝓprie est vtentiū rōne. Cōgregeri aūt solēt pecora. vt dic̄ Hugo. Et dicitur

catholica.l.vniuersalis q2 p vniuersaz mũ dum est ꝓstituta.ita exponit glo.C.de sum. tri.z fi.ca.sup rubrica, Uel vniuersalis ꝺr id est.generalꝫ in eadẽ doctrina ad instructi onem vel administrationẽ.vt in ꝓal.c.iulij pape.vl' ꝺr eccia ſm grecos ab eccleis qꝺ ẽ miserãs.qz ipa plena miſicordia est. Nam nunꝯ claudit gremiũ suuz redeũtib9.C.de sum.tri.in epla inter claras.que est Johis sanctissimi archiepi vbis romane ad Justinianũ impatorẽ.z incipit Uictor Justinian9 pius z habebit sex calũnias. Et ꝺ hereti.sup eo.lib.vj. Tertio est collectio malignantiũ.ꝓs. Ꝺ diui eccleſiã malignãtium Quarto est muroz ambit9. Et vide glo.in ꝟ.matricẽ.in cle.j.de sen.excõ. ibi ꝺcordantie.z qñꝯ sumit9 p materiali eccia z eccleſie parietib9.Quinto est cor9 xpi. Sexto pla ture eccie Septimo obuẽtiones ecciastice pueniẽtes rõe eccie. Octauo ep̃alis eccl'ia Et hãc deſpõsat eps qñ ꝓsecrat'. Nono viri eccíastici.lxiij.dis.ca.j. Decimo canonici matricꝭ eccie.xiij.q.j.ꝟ.vl'. Undecimo maior ps capituli.lvj.di.apostolica. Duodecimo ſignificat ep̃m tm̃.vij.q.j.scire. Tredecimo est quelibet eccia puintie cathedralis nõ romana. Nã appellatõe eccie matricꝭ intelligit eccia cathedral'.sz nõ romana. vt i. c.cũ sup.de vsu pallij.vide glo.ij.in.c.cum clerici.ꝺ ꝟ.sig.z.x.q.j. Antiquo eccie cathedralis noie etiã intelligit eps z capitulũ illius eccie.z ñ alij clerici. Et ecclesiarũ bona sunt dei.licet em̃ oĩa sunt ei9. Ꝟ tm̃ spẽalius. Et cax res z psone diuio z humano iure ab exactiõib9 secularib9 psonaz sunt immunes.c.cꝯcꝯ.de cen.li.vj.z eccia nõ ꝺz ditari cũ aliena iactura.liij.dis.generaliter.de pe. suã.ff.ꝺ ꝺi.inde.l.nã hec natura.

Ecce.no. Paul9 in commento.c.tertio loco de ꝓbat'.

Etiam illa dictio implicat .C.si tu.vl' cur.l. etiam.z.l.fi.

Ecule9 est gen9 tormẽti ad modũ crucis diſpositũ.C.ꝺ male.z matbe.l.z si excepta.i fine. Deꝟ.xxiij.q.j.c.j.p archi.

De Eo

Edes ſm Azo.dicũt' edificia vrbana .sicut ville rusticana.ita exponit'.ff.de ꝟ.signi.le. fundum

Edere actiõem ſm Azo.in sum.C.de eden. est exp̃mere vel designare ius q̃ quis petit aliquid ab aliquo i iudicio. Et autẽ editio actionũ vel p libellũ iudici oblatũ.s.vt per eũ reo deꝛ z ipe deliberet vel in alio quẽ ipe descripsit vl' sine libello dictãte auctore vl' sapiẽte suo q̃d tũc est dictatur9. aut q̃ iure ẽ vsurus.ff.e.ti.l.j.ꝟ.edere

Editio instrox ſm Hosti.in sum.ꝺ fide instru.ꝟ.an instrm̃ edi possit z q̃liter fiat. Et editio instrox p̃t dici copiatio vl' cõicatio facta cor̃ iudice vel eo pñte siue aduersarius sit pñs siue nõ saltem cũ ꝓsulet vt.l.j.ꝟ. editiões.ff.de eden.vbi de editõe instrumẽto in glo.ibidem. Hã edere est oñdere z copiam describẽdi facere. vt notat' in.ca.j. de ꝓbatõib9

Edictũ q̃ñꝯ est idẽ qꝺ mãdatũ ꝓncipis ſm illud Luc.ij. Exijt edictũ a cesare augusto Q̃ñꝯ idẽ est qꝺ generale statutũ ꝓncipis. vñ. Edicũt reges.indicit festa sacerdos Et differt a ꝓstitutõe.qz ꝓstitutio põt esse generalis vl' spẽalis.vt.l.j.ff.de ꝓsti.ꝓn.z sic accipitur.C.de edicto diui adri.tol.z similibus Q̃ñꝯ idẽ est qꝺ statutũ vel mandatũ ꝓtoris sicut oĩa p̃toria edicta.vt edictum de albo scribẽdo.z de in ius vocãdo.z de hmõi de quib9 vide spe.de acti.seu peti.ꝓponẽdis ꝟ.postremo.ꝟ.nũc dicamus.de edit. Et q̃dam alia differẽtia edictoz est z diuisio.q̃ quedam sunt ꝓhibitoria.vt edictum de testi.z matrimonio. quedã pmissoria.vt de iureiur.

Edictũ ꝓhibitoriũ est illud in q̃ regulariter oĩs pmittit' q̃ nõ ꝓhibeat'.vt i ꝓcuratoriib9 z in testib9.ff.ꝺ testi.l.j.z ꝺ trãsla.ꝓla.ca.inter cor̃palia

Edictũ pmissoriũ ſm Jo.calꝺ.de supplen. neg.p̃la.romana.li.vj.est illꝺ qꝺ regulariter est ꝓhibitoriũ.z tm̃ in certꝭ casib9 pmittit'.vt in.c.romana.p̃al.

Edictum carbonianũ. Reqre supra carbonianum

Edictũ diui adriani ſm Azo.in sum.C.de edic.di.adri.tol.ꝺtinebat q̃ si script9 heres postularet se mitti i possessionẽ nõ aliter fieret missio nisi vicesima ps daret reipublice. Et qz multe erãt interp̃tatões z distinctiones circa ꝟ edictum facte. Ideo hodie sublato hoc edicto fit missio in possessionẽ rerum hereditariarũ iurta dispositiõz quã ibi disponit seu ponit Azo. Et ideo ponitur vna rubrica de edicto diui adri.tol'.in vj.li.C.

Edictū edilicīū ꝺr idē qꝺ actio edilicia. Nā actio edilicia ab edicto edilicio descendit. vt.l.cum aūt.§.he actiões.iūcto.§. edilicie in.l.fi.ff.de edi.edic.de hoc reꝝre supꝫ actio edilicia

Edictū ꝓtoriū ē qꝺ ꝓtor edixit iubēdo.mā dādo.vl ꝓstituēdo.vt fec in edicto ꝺ dam. infec.vt.ff.de dam.infec.l.ꝓtor ait.z in alīs pluribꝫ forte ꝓ eodē sumik ꝫ mādare et iu bere.licz alꝫ differāt.vt no.ff.qꝫ iussu.l.j.ꝑ. necꝫ putet qꝫ ꝫ grauik z aduersus eos cō stitutū.ff.nau.cau.sta.vt ꝺ dictū est

Edictū successoriū ſm Azo.in sum.C.eo.ti. est quo puidek creditoribꝫ. Et dic ibi glosa qꝫ est qꝺ ꝓoribꝫ nō petētibꝫ: sequētibꝫ petē tibus ꝓmittek.z est in ea.l.de gradu in gra dum.de capite in caput.C.de suc.edic.le.j. Nā illud edictū ꝓpter creditores inductū ē ff.eo.l.j. vbi illa scripta q̄si de ꝫbo ad ꝫbuz posita sunt.z ꝫ iō ne creditoribꝫ lōgioꝝ mo ra fieret dum bona hereditaria vacua sine dño dinti⁹ iacerent. Bñ igik putauit ꝓtor ꝑstituere temp⁹ his quibꝫ bonoꝝ possessio nes detulit z dare successorē inter eos vt ci tius possent creditores scire vtrū habeant cum quibꝫ ꝓgrediātur an bona vacātia fi sco delata sint an potius ad bonorum pos sessionem ꝓcedant quasi sine successore de functi

Edilis olim dicebak q̄ nō solū ꝓstituebak a plebe ad hoc vt ꝑesset edibꝫ.vt.ff.de ori.iu. le.ij.§.item vt eā.sz etiā ꝑfuit plebiscitꝫ qui etiā editu⁹ dicebak a noīe edes z a ꝫbo tue oꝝ.ris.qꝝ tuebank edes.vt instit. de tute.§. tutores aūt.ne ī ciuitate essent dom⁹ ruino se vl inoꝛdinate posite ī ꝓiudiciū reipublī ce.deinde plebs sibi ꝑes creauit q̄ etiā ple bem excederēt de numero patrū.vt.ff.ꝺ ori gi.iu.l.ij.§.deinde.v.z.vj.

Ediles curules sūt ꝓstituti postꝫ placuisꝫ plebi q̄ etiā curāt de edibꝫ patꝝ z negociati onibꝫ.vl etiā de edēdis habebāt.vt no.ff.ꝺ offi.ꝑfec.vigi.l.j.

Edilis cerealis ꝺr a cerere.qꝝ ꝑfuit annone id est.frumēto distribuēdo. Itē etiā ꝺr ꝑfe ctus annone.de qbꝫ edilibꝫ in palle.l.j.et.l. ij.§.deinde.ff.de ori.iur.hic tñ ꝓprie vl im ꝓpe de edo dis.z nō de edibꝫ edilis dicik nec etiā spectat ad eū cura ediū sed ediliuz. Nñꝫ est alteri⁹ administratōis nomē alīj i positum ꝓ vsurpatōem ei⁹.z quidā credūt vocari ꝓtinue annone ꝑfectū Azo tamen i sum.C.de offi.ꝑfec.anno.dicit qꝫ annone z publice functiones a quolibet debēt ꝑsta ri.si tūc qñ aliquis ꝓuilegio vel ꝓscriptiōe ꝓtendebat excusatōem ꝑfect⁹ annone de ꝫ cognouit z aliqñ imponebak ei pena.xxx.li brarum auri.

De Ef

Effusiones ꝫbū abundātiā significat.xxj.q. .j.reuertimini.xlij.di.sepe.vide glo.de sen. excō.c.cū illo.in ꝑ.sanguis effusiōe

Effusio z eiectio Require supza actio de ef fusis.

Effeminati dicunk qbꝫ virilia excidūtur.vl sodomite

Effractores dicunk q̄ sine diurni vl noctur ni furādi cā solēt domos effringere.vt.ff.ꝺ effra.z expila.l.j.z.ij.vel q̄ carcerē seu aliud frangūt vt euadāt. Et alik puniēdi sunt di urni.z alik nocturni quia atrociores sūt z acerbi⁹ puniunk.vt.c.si ꝓdiēs.ꝺ homici. z.ff.ad.l.acq̄.l.j.

De El

Electio ſm Jo.est alicui⁹ ꝓsone idonee ad dignitatē vl fraternitatē sine societatē ſna ta forma canonice facta vocatio.z hoc mō electio sumik stricte. q̄uis eligere ad ml'ta se habeat.vt etiā no.goff.in sum.e.tit.§.j.in ꝑn. Uñ ad electiōem tria reqꝝrunk.s.aucto ritas.numer⁹.z zel⁹.auctoritas ꝓsiderak in dignitatibꝫ z meritꝫ vite.zel⁹ cōsistit in aīo vt sine carnali aīo fiat.sz ſm meritū ꝓsone eligēde.viij.q.j.si g.licet ꝓtra istā ꝺitionē sepi⁹ cōmittak electio de facto. non de iure Uñ quadruplicik eligi solēt.vl q̄tuoꝝ por tis intrare viri ecclīastici. Uñ poeta. Quat tuoꝝ eccl'ijs portas ītrak ad oñs. Cesarꝫ z simonis sanguinisq̄ dei. Prima patet ma gnis nūmo sz altera charis. Tertia sz pau cis q̄rta patere solet De numero pz. Debz ē electio fieri ſm ista tria: habito respectu meriti ad merita.zeli ad zelū.numeri ad nu merꝫ. Si tñ ex vna ꝑte sit dignitas z zelus melioꝝ tā respectu eligētiū q̄z electi.z ex alia ꝑte numer⁹ maioꝝ certe ꝑualebit dignitas cū zelo ipi nūero. vt.ff.ꝺ elec.c.ecclesia vīa Itē differūt electio.collatio.z ꝓsentatō.nā electio fit ꝓ collegiū ad dignitates.et papa ꝓfirmat z q̄dlibet collegiū ꝺz eligere ꝑlatū suū nisi aliud sit de ꝓsuetudine vl ꝓuilegio vt ꝺ elec.z elec.ptāte.c.j. Collatio fit ad be

neficiū simplex. z ptinet de iure cōi ad epm
p totā dyocesim cū psensu capituli nisi ali/
ud habeat psuetudo vel puilegiū. z dat ple
nū ius. nec indiget pfirmatōe. Sz pñtatio
ptinet ad patronū. nec dat plenū ius pñta
to. sz reqrit institutio z iuestitura epi. vt p
to. ti. de iurepatro.

Elemēta pma sunt qttuor ex qbꝫ oīa corpa
pstituunt. qbꝫ viribꝫ tot⁹ mūd⁹ gubernat. s.
terra frigida z siccissima. aq humida et fri
gidissima. aer calid⁹ z humidissimus. ignis
sicc⁹ z calidissim⁹. pmū melancolicū. scōm
flegmaticū vel fleumaticū. tertiū sanguine
um. z qrtū colericū. vt no. glo. in phe. insti.
sup ꝯbo. pma elemēta

Elogiū idē est qō testamentū. Uel ōr etiam
eulogiū. vt infra dicet

De Em

Emancipatio fm Azo. e. ti. est relaxatio pa
trie potestat⁹ coꝝ iudice facta. z ōr qi extra
manū. i. potestatē patris positō. qr qñ filiꝰ
extra manū pris ponit. tūc emācipat. vt in
ti. C. de emā. libe.

Emācipat⁹ ōr filiꝰ vl nepos q a iugo a pote
state vel manu pris vl aui est relaxat⁹. z sūt
iuris effect⁹. qr emācipare ē a potestate ma
nu. z a iure patrie potestat⁹ dimittere vel li
berare. Sz manumittere ē ꝯ a seruitute
eripe vel emittere seu sinere. Et sic emāci
patio ptinet ad liberos. z manumissio ad
ꝯos. Et nota q de⁹ emācipauit hoiez. dū
dedit ei libex arbitriū. z sic sumus filij dei
emancipati. c. nisi cū pdē. de renūci. §. vex.
vbi de hoc glo.

Emāsor ōr q diu vag⁹ fuit extra castra. tan
dem rediēs ad castra. vt. ff. de re mili. le. iij.
§. emāsor. Et ponit de pe. dis. j. §. pene. vel
ōr q imminēte lite fugit extra castra z pace
reformata redit.

Embola felix appellat vl romanoꝝ iuuētus
excrescēs. vñ a nn⁹ bisextil ōr embolismus
vel embolismal. qr crescit i vno die. de h. C.
de sa. san. ec. l. iubem⁹. in glo.

Emergere est aliqd subito euenire vel acci
dere. z sic forte accipit. C. de administ. tu. l.
cū quedā. ꝑ. sine bmōi. Et nota differētiaz
int illa q sit qstio emergēs z incidēs z quō
differāt est glo. optima. c. j. de or. cog. Et di
cunt ibi doc. q incidēs respicit negociū pn
cipale. z tāgit merita ei⁹ sive sit acqsituz añ
sive post lit. ptest. Emergēs ꝯo tm̄ pcessuz
respicit z tēdit ad ipm impediēdū sive etiā
añ sive post lit. ptest. oriat. Et ōr emergens
qsi extrinsec⁹ euenies. z nihil cōe hz cū ne/
gocio pncipali Sz incidens intrinseca re
spicit negociū pncipale. Quāuis em̄ vtrū/
q oriat ex circūstātijs tm̄ in h interest. qr ex
circūstātijs cause vel negocij pncipalis et
emergēs ex circūstātijs iudicij vel pcessus
Uñ Incidēs pimit. emergēs iurgia differt
Et ad saluādū glo. pal. q videt deficere in
differētia quā potuit. qr incidēs etiā in iu/
dicio pt oriri. s. opponēdo pactū de nō petē
do. z emergēs qñq añ lit. ptest. vt si excipi
atur de excōicatōe añ lit. ptest. Dicas q in
cidēs ōr hre cām vetustiorē ad negociū pn
cipale. Sz emergēs ōr de nouo oriri. qr tē
dit ad ipugnandū. z añ pcessum de nouo
factū esse nō poterat. cū nō possz ipugnare
nō ens. fac. c. ad dissoluēdū. ō ōspō. imp. et
est glo. bona in. l. qō iussit. ff. ō re iud. q dat
exemplū incidēs. vt si actor ōr ku⁹ emergēs
vt testē nō admittēdo. Et ibi doc. plene no
tāt de h an pīor vel iudex posset reuocare i
terlocutoriā p quā qstio incidēs vel emer/
gens decidat

Emiola. i. septupla. positū ab emi. i. dimi/
diū. z olon totū. qi ptinēs totū z dimidiū. z
est vsura q ptinet totū. z alterā ei⁹ ptē. vt si
de qttuor solidis accipiat in fine anni sex.

Emeriti dicūt milites veteres q iā sūt a mi
litia soluti. vt. ff. de vetera. mili. suc.

Emptio. Re. sup. ō hbenda emptio. z ptrahit
p⁹ q de pcio conuenit ea mēte vt pciū soluat.
Nā si imaginarie z p sil'itudinē de pcio cō/
uenirēt emptio nulla essz z ptrahit solo cō
sensu sive inter pñtes sive int absentes per
nunciū vl epl'am. vt pbat insti. e. ti. in pn. z
ff. eo. l. j. §. vlt. z. l. ij. §. j. z arre datio ē argu/
mentū emptionis.

Emptor bone fidei ōr esse q aut ignorauit
rē alienā. aut putauit eū q vēdidit hre pote
statē vendendi.

Emphiteosis fm Azo. i sum. C. de iure em/
phi. z fm Goff. i sū. rubri. de loca. z pdu. §.
qd sit emphiteos. Dr q emphiteosis grece
est meliozatio latine. Ab initio em̄ sterilia
tm̄ p hūc ꝯctū ꝓcedebāt. vt is q accipet rē
in meliorē statū deduceret. z sterilē fertilez
redderet. postea tm̄ pmissum est de reb⁹ fer/
tilib⁹ fructuosissimis emphiteoticari pos
se. vt. C. de iure emphi. l. j. in pn. Et ōr em/
phiteosis vl emphiteotic⁹ ptract⁹ ille qui i

meliorationibꝫ ꝛ ī rebꝫ soli tm̄ ꝓsistit. Eccle siasticus aũt emphiteosis ꝓsistit ī his ꝛ eti am in ipis mobilibꝫ q̄ ad ħ ꝓgrua videtur iconomo. vt. C. de sa. san. ec. in aut. ꝓpetuo ꝛ aut. leges quas ꝛ alīs gubernationibꝫ et put cōiter dr. tūc emphiteosis est media inter locationē ꝛ venditiōem. Et ita diffinit Zeno impator. imo dic̄ dictū ꝓtractuz esse q̄ddā tertiū genꝰ ab emptōe ꝛ locatōe sepa tum. vt. l. j. C. de in. emphi. q̄ lex est zenonis Sz Hosti. suā diffinitionē fm hāc intelle xit. vtputa quēadmodū hosti. dic̄. ꝛ est ħ iō. quia decretal' potuit emphiteotaz ponere sub ti. de loca. ꝛ ꝓduc. quia magis simil' est emphiteosis locationi cꝫ venditōi cū dñiū retineat ꝛ aliq̄d certuz annuatim recipiat. vide spe. de loca. ꝛ ꝓduc. §. nūc aliq̄. Inde emphiteotic⁹. ca. cum. adiectiuū. vñ dr emphiteotic⁹ ꝓtract⁹. emphiteotica ꝓcessio. ꝛ emphiteoticū instr̄m. Jñ etiā emphiteoti co. as. i. emphiteosim ꝓcedere. Et ē natura hui⁹ ꝓtract⁹ vt soluat pensio sicut ꝓuētum est nisi res ex toto pereat. Jtem q̄ licz dño autoritate sua emphiteotā ꝛ ei⁹ successorez expellere si p triēniū cessauerit soluere pēsi onē. sz emphiteota eccie p bienniuz repelli pōt si nō soluerit pensionem

Emphiteota vel emphiteoticari⁹ dr ille qui agrū ꝓduxit vel accepit ad temp⁹ colendū sub certo pcio. Cui⁹ ꝓtrariū dñs vuilrad⁹ tenuit videlicet q̄ nunq̄ ad temp⁹ sed bene ꝓpetuo tpe ꝓducit cꝫdiu viuet hereditario iure tenendū ꝛ colēdū sub certo pcio ꝛ cer tis cōditionibꝫ put inter ipsos contractum est. p. l. j. C. de iure emphi. ibi ꝓpetuo stabi litate. ff. si ag. vecti. vel emphi. pe. l. j. §. q̄ ī petuū. Et dixit ħ expssum esse in. l. j. §. qui cūq̄. C. de fun. patri. vl' ꝓpetua scriptura ī teruenīēte. ꝛ ꝓsensu vtriusq̄. i. dñi ꝛ emphi teote adhibito in ħ statim. s. vt dñs aliq̄d p re accipiat fm q̄ inter eos ꝓueniret vl' pecu niam vl' aliā rē. puta pdiū aliq̄d vl' sic̄ vt ꝓpriū sit dñi. Jtē vt ħ emphiteota de ceterꝫ annis singul' vl' duos venetos vl' simile sol uat in specie reddit⁹. put ait Azo. in sum. C de iure emphi.

Emphiteomata vl' emphineumata fm azo nē. e. ti. sūt res meliorate. ꝛ ita exponit tex. l. ij. C. e. ti. vl' meliorationes q̄bꝫ ager labore sic retinētis melior efficit

Empleumata dicūt impositōes. vñ emple grece est ipositio latīe. vl' sūt supstitutiōes siue supabūdantie. Jtē empleuma est emi nēs scr̄ptura. Et dic̄ Accur. in. l. tigni. ff. ad exhi. q̄ empleumata sunt ornamēta vasoꝝ vel ornat⁹ aut varietates coloꝝ. vt. ff. de vi. tri. ꝛ ole. lega. l. ij. §. p.

Emolumentū capit⁹ p sustēta mēto ī dispo sitiōe ꝓtēto. ꝛ onere sibi annexo q̄ ex emo limēto regulat' on⁹ vt oner̄ vl' q̄libet alio medio disponēte ꝓclusum videt. ꝛ materia subiecta patit. Verbi gr̄a Lego titio decē ꝛ volo q̄ det seio q̄ndecim nō tenet onus ī q̄nq̄. ꝛ sic ī excedēti q̄ntitate. l. impator. §. j. ff. de lega. ij. Rō q̄ licet ħ sit volūtas testa toris. tm̄ materia subiecta nō patit ħ signifi catū. f. on⁹ esse sine emolumēto vl' citra emo lumentū. q̄ quē nō honoro eūdē nec one rare debeo. Jtē ibi. lego decē tibi vt des ti tio librū tuū q̄ valet q̄ndecim si acceptas. r. teneris ad onus librī valētis q̄ndecim. l. ī perator. §. enimuero. de lega. ij. Ratō quia significatū sumit⁹ ex verbis testatoris ꝛ ac ceptatōe legati nā p acceptatōem videt⁹ rē tuā tm̄ extimasse ī qua onerat⁹ es Jtem ibi testator legat tibi decē ꝛ rogat vt stichū ser uum alienū q̄ valet q̄ndecim titio des. si ac ceptas legatū nō teneris titio vltra emolu mentū. l. generaliter. §. q̄ alienū. ff. de fideicō mis. here. Rō. q̄ acceptās verisimilit̄ igno rat valorē rei aliene. Jtē ibi. testator legat tibi fundū valentē centū. si centuz dederis heredi alieno. si oneraris restituere fundū. nō teneris vltra emolumentū. l. ciuitatibꝫ. §. j. ff. de lega. j. Sil'r si fund⁹ legat⁹ ē titio. ꝛ onerat⁹ est in dando aliū fundū q̄ est ma ioris valoris nō tenet on⁹ vltra emolumē tum. pal. l. impator. Jtem ibi. testator legat mēsam que est debitoris ꝛ creditoris. lega tari⁹ acceptat ꝛ on⁹ debitoꝝ est vltra emo lumentū. tenet on⁹ vt in. l. cū pr̄. §. mēse ne gocium. ff. de le. ij. q̄ ex vniuersitate ꝓcur rit volūtas testātis ꝛ acceptātis. Vñ nota q̄ min⁹ emolumentū nō patit maius onus sed tamē on⁹ nō censet min⁹ q̄ñ vere vel fi cte est equale. ꝛ sic diminuto emolumento diminuit⁹ on⁹ inq̄ntum esset emolumento maio⁹. ꝛ ħ vez nisi vbi potest culpa imputa ri hñti emolumētū Sz tūc nec on⁹ videtur maio⁹. q̄ eq̄parasse videt ei finaliter p⁹ multa dicta Bar. ꝛ doc. in. l. plauci⁹. ff. ō ꝺi. ꝛ de mon. Cōcludit q̄ emolumētū on⁹ sibi in iunctū regulat vt volūtas disponētis vel acceptātis declarat

Emologari.alias omologari est ꝓfirmari. vt dicim⁹ q̄ arbitriuz emologat.i.ꝓfirmat silētio decē diez tacite vl̄ exp̄sse ꝑm Boff.i sum.de arbi.§.effect⁹

Emunitas ꝑm Boff.in sum.eo.ti.ē libertas ꝓcessa eccl'ijs vel ecclesiastic⁹ psonis z rebz alijs ad eas spectātibz. Uel est ꝓuilegiū ecclesiastice libertat⁹ vel psonaz vel reruz ad eā ptinentiū. Dr̄ aūt emunitas quasi extra munia.i.officia vl̄ onera a q̄bz eccl'ie sunt ĩmunes. vt.e.ti.c.eccīe. vñ locus ꝓsecratus scz eccīa habz ĩmunitatē.i.libertatē vt nullus inde trahat p vim nisi in casibz scz si fugiens ad ecclam sit ꝓpublic⁹ latro. vl̄ nocturnus depopulator agroz. id est. deuastator fructuū in agris. Etiā si in ipa eccīa cōmittit homicidiū.furtū. vel maleficiū. q̄a frustra auxiliū legis implorat qui cōmittit in legem.de vsur.quia frustra.de appel.ca.ansit.C.de iure deli.l.sanctimus.§.si vero. Ul̄ dicit⁹ quasi extra munia.i.munera. Nō em̄ eccīa subit sordida munera. vt calcis coq̄n de.arene fodiēde.z sil'ia. De quibz vide hostien.in sum.e.ti.

Emissari⁹ ꝓ oz q̄ facilit⁹ salit sup aquas vl̄ p aquas z fossata

De En

Enucleare vet⁹ ius.i.extra nucleū obscurl/tatis ponere. Nā put Azo dic.C ō vete.iu.enu. Jn iure inuenit⁹ qđ est amaz.ita z ĩ veteri iure erāt tot multitudines q̄ nemo eas habere vl̄ legere poterat. Nā sic in nucleo dura testa inuenit⁹. Jta ibi dure z inīq̄ sntie erāt. Jtē sic nucle⁹ cū inutili pellicula tegitur z latet.ita z ĩ illa multitudine tāta sublata supfluitate antiq̄ z necessarijs z vtilibus collect⁹ put meli⁹ fieri potuit ius vet⁹ enucleatū est. Nā meli⁹ est pauca z idonea effundere q̄z mult⁹ inutilibz p̄grauari. vt.C eo.ti.l.ij.§.z si aliq̄d

Enunciatiuū ꝓbū de se tantū significat ēm tum sonat.s.enūciatiōem ei⁹ qđ est vl̄ qđ nō est sicut nūci⁹ ōr.qz refert volūtatē dñi sui scz q̄d velit z q̄d nō velit. vt in.l.z licet.ff.ō ꝓsti.pecu. Oñq̄z tñ ꝓbis enūciatiuis significat dispositio q̄ñ ħ significari ꝓcludit ex quouis pbabili significato. Uerbi gratia. Creditor dicit debitori suo quē scit esse debitorē pfiteor te nō teneri vel deberi. Dec sunt ꝓba enūciatiua tm̄ z falsum enūciant qz vez est ipm teneri.z nō ħ ꝓba verā liber

tatem inducūt.l.tale pactū.ff.de pac. Rō ē volūtas pferentis ex fauore liberatiōis.secus si ignorāter pferret. Jtē ibi testator legauit multa vxori. Et dixit se nō dubitare queq̄ accepit vxor liber⁹ cōiux restituturaz Dec ꝓba nō dubitare nō sunt dispositiua. sz enūciatiua.qz enūciāt volūtatē mulier⁹. z eius factū futurz in rebz sibi legatis.et tm̄ accipiunt⁹ p fideicōmisso. z sic significarēt dispositionē. vt in.le.vnū ex familia.§.fi.ff. de le.ij. Rō qz volūtas testatoris exsignificato a maior⁹ ad liberos ex firmitate enunciationis dicit se nō dubitare. Jtē ibi in iudicio Cōfiteor me tibi debere.ꝛ.significat dispositio.qz p ħ verbū obligor soluere licet añ nō essem obligat⁹.l.vnica.C. de ꝓfes. Rō.qz ħ importat p̄ceptū iudicis de soluēdo exp̄ssum vel tacitū.licet em̄ exp̄sse nō p/cipiat. habet tñ p p̄cepto.z ex ꝓfessione sufficiēter pbat debitū.z sic lex hoc disponit. etiā p̄ter voluntatē obligati. p̄ter necessitatē iudicij. Jtē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decē ex causa mutui p ħ verba nō significat dispositio sz est tm̄ enūciatio ex qua oriť sufficiēs pbatio debiti.ff.de posi.in.l.publico.§.fi. Rō. qz hoc tm̄ significat ꝓba nec potest aliūde ꝓcludi dispositio. Nā obligatio facilit⁹ infert sic liberatō Jtē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decē nō exp̄mēdo causam. ħ tantū est enūciatio.sed ex ea nō infert sufficiēs pbatio debiti.l.cum de indebito.§.fi.ff.de pbati.qz nō sufficiēter ꝓcludit cū nō appareat ō quo debito

De Ep

Epidometici dicunt q̄ habebāt sub se mensuratores q̄ mēsurabāt hospitia z ĩ eminente loco describebāt noīa eoz q̄ ibi habebāt hospitari

Epitogiū est vestis vl̄ tappard⁹ supior clerici.z ōr ab epi.i.sup̄.z tego.q̄si supi⁹ tegens. no.in glo.in cle.ij.de vi.z ho.cle.

Epithiniū est suspēsio vni⁹ septimane.vel ē quedā increpatio.vl̄ gen⁹ pene ꝑm Jo.an. in glo.xxj.q.ij.q̄.ois iactura

Epūs ōr ab epi qđ est sup̄. z scopos vel scopin intendere quasi supra intendens.qz hz curā supintendēdo sup oēs laicos z clericos sibi cōmissos.vt.viij.q.j.q̄ epatū.x.dis.clēros. vbi etiā interp̄tat speculator. eo q̄ speculet subiectoz mores z vitā.cui⁹ officium

ꝓsistit iꝓfectione crismatis.crismatõe frontis.collatõe ordinũ.ꝓsecratione ecclesiarũ ⁊ altariũ.vt de sen.excõ.c.qui piculosum.libro.vj.in glo.j. Dz q̃re papa nolat se epuz Nota q̃uis i eccia dei sint dignitates episcopatu maiores.tñ qr i eccia sunt nouẽ ordines.pal.c.cleros.⁊.xxiij.di.epus.⁊.ca.se. Licet ꝑm theologos solũ sunt septẽ ordies qui epatum ⁊ psalmistatũ omittũt.et inter istos nouẽ epatus est maior. Jdeo papa ũ a dignitate sz ab ordine nomiari volẽs. vocat se epm ꝑm Jo.an.in ꝑn.li.vj. Et epus eligend⁹ dz habere has ꝯditões.vñ Anni triginta.sacer ordo.pura volũtas. Et morum grauitas.sapiẽtia spõsa parẽtis. Cõcurrẽs fama.decus hec dant pontificatũ.vt ꝺ electione.cũ in cũctis.⁊ vide Goff.de tẽ.ordi. qui ꝓlongũ declarat regulas apostolicas ⁊ epus est pr̃ eccie.xcv.di.esto.⁊ etiã ꝓcurator de dona.c.ij.x.q.ij.casellas.xij.q.ij. sine exceptione. Et teneꝯ reddere rõem ꝓ aiabꝰ sibi cõmissis si male custodierit oues suas de re iudi.c.pe.

Epistola decretal'. Re.supꝑ.decretal' epl'a.

Epl'a diui adriani ꝑm Guil.in spe.ꝺ renũcia.f.in ꝑmis g̃ sub.§.finitis.locũ hz inter fideiussores.mandatores.⁊ constitutores. Jtẽ inter tutores.⁊ est illius epl'e officium q̃ q̃uis aliqui sunt in solidũ obligati. tñ ꝓ ei⁹ bñficiũ si oẽs pares sint in soluẽdo tẽpore litis posset postulare.⁊ diuidaꝯ actio iter eos vt vnusq̃sq; ꝓ virili portione alias actione ꝓueniaꝯ Alioq̃n nisi dicto bñficio iuuarẽꝯ possz creditor quẽ mallet i soliduz ꝓuenire.C.ꝺ ꝓsti.pe.l.fi.⁊ insti.de fideiuss.§ si plures te.ff.ꝺ fideiuss.l.inter fideiussores. ⁊.l.si dubitet. Si g̃ huic bñficio fuerit r̃nũciatũ poterit creditor quẽ maluerit ꝓuenire. Quõ aũt renunciaꝯ instr̃o buic bñficio vide ibidem

Epithaphiũ est sc̃ptura siue titul⁹ i lapidibꝰ sepulcroꝝ sculptus

De Eq

Equestris dignitas erat i his q̃ romam custodiebãt.nã ⁊ hi habenꝯ ꝓ absentibꝰ reipublice causa. Et dic̃ Accur.q̃ aliqui erãt ꝓsidentes.qr simplex militia nõ est dignitas deꝫ vide Accur.e.ei.in rubr.c.li.xij.

Equitius ꝺr custos equoꝝ.

Equitiũ al's equiriũ est grex equoꝝ ꝑm Accur.in.l.qꝺ g̃.ff.de vsufruc.quẽadmodum quis vtatur

Equitas est ꝓuenièntia rez q̃ cũcta coeq̃parat.⁊ in paribꝰ rõibꝰ paria iura vel iudicia desiderat.vt.C.ad.l.falci.l.fi. Verbi gratia Mutuasti mihi centũ aureos mutuo.modo equũ est q̃ isti numeratõi ꝓueniat solutio ꝑm eandẽ q̃litatẽ ⁊ q̃ntitatẽ.vt.ff.si cert.pe.l.mutuũ. Jtẽ dedi tibi damnũ centũ aureoꝝ dignũ iustũ ⁊ equũ ẽ vt ꝑm eandẽ q̃ntitatẽ damnũ tibi resarciã. Eq̃tas etiã ꝺr q̃ dã mitigatio tpans iurꝭ scripti rigorẽ Et i quibꝰ casibꝰ taꝫ eq̃tas p̃ferat rigori iurꝭ.notat Jo.an.de trãsac.c.fi.

Equanimiter.i.equo aĩo

Equus calcitrosus dicit⁹ qui solit⁹ est calce ferire

De Er

Erarium est repositoriũ pecunie ab ere dictum.

Ergagabi dicunt operarij laboratores i statiõibus suis.⁊ ꝺr ab erga qꝺ est opa.⁊ gabor. qꝺ est labor

Ergasteria sũt statiões operioꝝ.⁊ ꝺr ab erga.i.opa vl' op⁹.⁊ sterion statio q̃si opis statio.vt no.C.de opa.l.ij.

Ergascula dicunt carceres vl' pssiões.⁊ ꝺr ab er.qꝺ est lis.⁊ scolon missio

Ergo no. Jo.an.ꝺ sum.tri.dãnam⁹.in ꝑn.

Ermofrodit⁹ est q̃libet q̃ hz vtrũq; sexum. An aũt ad testificãdũ exhiberi possit q̃litas sex⁹ inualescẽtis demõstrabit.si cũ calore durãte ꝓ viro se gesserit.recipiꝯ in testẽ.al's nõ.iij.q.ij.c.j.post mediũ.§.j. Jtẽ taꝫ ponit inter infames.⁊ nõ ꝑt esse aduocat⁹.iij. q.vij.infamis

Erro.est pusillus fugitiu⁹ q̃ nõ q̃dem fugit sz ex ꝯsuetudine q̃dã aberrare solet.⁊ freq̃nter sine causa vagaꝯ.tpibusq; in rebꝰ nugatoriis ꝓsumptis.tãdẽ licet sero redit ad domum.vt.l.q̃s sit fugitiu⁹.§.erronẽ.ff.ꝺ edi. edic. Dz vtz erro faciat furtũ sui sic̃ suus fugitiuus.⁊ an sit in vsu captibilis Primũ dubiũ est disputabile.vt i glo.le.j.C.de ser. fugi.q̃ dic̃ in fi.q̃ aliq̃ sint ꝓtra.vt sũt fraud. accur.marti.sil.tc̃. Dz catho sec⁹ tenet ibi q̃ sic. Rõ ꝑmi.qr erro dz aĩm lucrãdi vsuz sui.sc̃da rõ sua.qr licet nõ sit furtũ odiosuz vel penale.est tamẽ furtũ fauorabile ⁊ rõnabile ne ꝑiudicet dño. Ad sc̃m dubium sil'r rñdeꝯ q̃ sic.vt no.pleni⁹ ꝓ doc.in.d.l.j. sup glo.ij.

Errare.est aliud p alio putare.xxxviij.di.q̃s uis.xxij.q.j.in quib⁹.in fi. Et no. Jo.an.in cle.j.de iudi.sup ⁊.certa scia. Et nota q̃ er rãs nõ sp decipit.vt si ku⁹ ducit liberã quã credit ancillã cũ ei⁹ ꝺditio meliorẽt. g̃ rõe talis erroris nõ posset diuortiũ petere vxo re ꝺsentiẽte ꝑm Hoffr.de ꝺiug.ꝓuo.§.si li/ ber Ubi alij aliꝫ dicũt ⁊ forte iõ qz sic igno rãtia opponit scie.sic error ꝺsensui.vt ĩ glo. in clemẽ.pal.

Error est qñ aliq̃d aliꝫ ꝺtingit. vel aliud q̃s credit vel putat.in q̃b⁹.c.pal.in fi.vbi dicit Aug⁹.excencheri.q̃ nõ est arbitrãdũ pctm̃. aut si est minimũ esse atq; leuissimũ. Etiaz error cõmunis excusat ⁊ facẽ ius.vt i.l.bar/ ba.ff.de offi.pſi.

Error aduocati in facto põt redargui vsq; ad sniam

Error calculi ꝑm Azo.in sum.e.ti.est error cõputatõis.veteres em̃ cõputabãt p lapil los q̃ calculi vocabãt.p eo q̃ pedib⁹ qñq; calcant.licet nõ impune.vñ Persi⁹. Nunc materne diẽ numera meliore lapillo.qa p bone die ponebãt bonũ lapillũ. Qñq; etiã calcul⁹ ponit p cognitõe cause.vt.C.ꝺ iuꝺ. le.rẽ nõ nouã. Etiã qñq; p sentẽtia.C.ꝺ ap pel.l.si actor ibi deteriorẽ calculũ.qz causa calcat.id ẽ. terminat p sen.est glo.i.l.vnica C.de errore calculi.

Error intollerabil est error a iure rephatus Et nota q̃ error sumit p facto siue sit error iuris siue facti.qz licet sit iurꝭ inq̃ntum est error.facti tñ est cũ sit in alio q̃ in veritate. Uerbi gra Titius vir honest⁹ petit a me pecuniã sibi mutuari.dixi q̃ mutuarẽ assi gnãdo sibi diẽ.illa die venit alter Titi⁹ vil qui assimilabat illi ĩ facie dicẽs se esse illuz ⁊ p ℔ sibi trado ⁊ mutuo.ibi est error ĩ quo impedit dñi trãslatio.l.si q̃s vxori.§.cũ ti/ tio.ff.de fur.qz significatũ sumptũ est ex er rore in psona. Nec tradẽs ꝺsentit in istum cui tradit saltẽ sciẽter.g̃ sibi nõ tradet iure. Jtẽ ibi titio amico meo trado rẽ ex cã do/ natiõis.quẽ credo sane mẽtis esse cũ sit fu/ riosus impedit trãslatio dñi.l.q̃ meo.§.si furioso.ff.ꝺ acq̃.pos.qz furiosus nõ acq̃rit dominiũ cũ nõ habeat ꝺsensuz. ⁊ sic error tradẽtis ℔ nihil opat.qz quãtũcũq; velz ⁊ ꝺsentiret trãsferre nõ tñ transferret. Jtem ibi filiusfamilias asserẽs se patrẽfamilias l seru⁹ libertũ.petit a me sibi mutuari. ⁊ mu tuo nõ impedit trãslatio dñi.l.si q̃s vxori. p̃al.⁊.§.seru⁹.⁊.l.falsus.§.si q̃s.ff.de fur.qz error est in qualitate significãte nõ ꝺsensuz transferendi.licet aliqui cõtra.sed si trado. ff.vetus.credens.C.nõ trãsferꝫ dominium le.si me in vacuũ.in p̃n.ff.de acq̃.pos.quia res que tradit nõ intẽdit.g̃ nõ transferꝫ Et res que transferri intendit nõ tradit.secꝰ si in noie error sit.vt trado tibi fundũ corne lianũ sub noie sempronij credẽs sic vocari certe nõ impedit trãslatio dñi. qz ꝺsensus est in re ⁊ dominij ei⁹ trãslatõe.⁊ sic de alijs suo modo

Erupta cesa dicunt omnia illa que cedunt ⁊ eruuntur

De Es

Estiualia sunt ocree.scz calciamenta de co reo quib⁹ etiã aliqui vtũtur interdũ in esta te. Et fiunt optima apud sanctũ Seueri/ num.vt dicit Jo.an.in cle.ne in agro.ꝺ sta tu monachoz.

Estimatio significat taxationẽ put subiecta materia vel q̃duis aliud mediũ significare declarat. Uerbi gratia.res tradit estimata hoc addito q̃ reddat estimatõ ⁊ nõ res. Ex ℔ significat emptio ⁊ venditio.vt in.l.quo/ tiens.ff.de iur.dot.vbi ꝺr res estimata da/ ta viro in dotẽ si est empta. vir agere potest ex empto ꝺ vxorẽ.de ℔ insti.de emp.⁊ vẽ.in p̃n.⁊.l.estimate.ff.so.matri.⁊.l.plerũq;.ĩ p̃n ci.ff.de iu.dot.iũcta.l.necessarias .in p̃n.ff. de pi.⁊ cõmo.rei vẽ. Sz ibi res dat estima ta ℔ pacto q̃ res reddat ⁊ nõ estimatio. tũc nõ est emptio sz significat q̃ re empta vel diminuta attẽdat estimatio facta.l.si int.C de iur.do. Nec piculũ diminutõis vl pem ptionis fit recipiẽtis nisi sit ĩ culpa.qz cũ rẽ traditã teneat reddere piculuz debeat esse dñi rei. Sz in casu p̃cedenti piculũ vel de terioratio rei trãsit ĩ recipientẽ. vt.l. estima te p̃al. Jtẽ ibi res dat estimata in dotẽ hoc pacto q̃ reddat res vel estimatio .tũc signi ficat trãsire piculũ emptõis.sz nõ deterio rationis.l.plerũq;.§.fi.cũ.l.se.ff.ꝺ iur.dot. Et ℔ ex natura ꝺtract⁹ ⁊ alternatiue. Nam natura dotiz est q̃ dñiũ trãsit ĩ maritũ.et sic piculũ est suũ. Sz ex natura alternatiue al tez boz sufficit.aut rẽ reddi.aut estimatõz iuxta regulã in alternatiuis de reg.iu.li.vj. Sz res perempta reddi nõ pt.g̃ estimatio Res aũt deterior reddi pt.q̃ si reddit nõ est reddẽda estimatio

De Et

Etas legitima sp intelligit ꝺ naturali nō ꝺ ca q̄ p ꝑncipis bñficiū implet. vt.C.de bis q̄ ve.eta.imple.l.vlt.

Etas pupillaris est mīor.xiiij.annis.i masculis. z i femia.xij.ff.de ꝓ.sig.l.pupill⁹

Etas pubertatis diuersimode accipit. nā in nuptijs ꝯtrahēdis etas pubertatis est i masculo.xiiij.annis.z in femina.xij.annis.vt insti.de nup.in ꝑn.cū ibi not. Hō aūt idē tps requirit.sz alimēta reqrunt vsq̄ ad pubertatē que debent masculo ad.xviij.annū. femine autē vsq̄ ad.xiij.ff.de ali. z ciba. le.l. mela.ait.in ꝑn.

Etatis venia est ꝓuilegiū qꝺ impetrat mīor a ꝑncipe.vt habeat ꝑ maiore.impetrat aūt eā masculꝰ maior.xx.annoꝝ.femia aūt maior.xviij.vt.l.ij.C.de his q̄ ve.eta.im. Datur ior eīm est sexꝰ femina ꝙ hac rōne.vt no. Accur.in glo.septima.l.ij.ꝑal.qr mala herba cito crescit.z citiꝰ est subdola mulier et auara.ff.ad vellei.l.sz si ego.in fi. Hā regula naturalē est. Quāto longiꝰ res habz esse tāto tardiꝰ ad ꝑfectionē deuenit.z econtra quāto breuiꝰ hz esse tāto maturiꝰ ad ꝑfectōnem deuenit.patet ꝺ in plātis z brutis. Hz vir lōgiꝰ hz esse cꝫ mulier.iō tardiꝰ ad ꝑfectionē deuenit cꝫ mulier. Et iō mulier citiꝰ subdola z sagacior efficit

Etsi idē est qꝺ cꝫuis.ꝺ symo.c.zsi q̄stiones. de offi.in.or.c.zsi ab aplice.in cle. de iure iu.zsi rp̄s

Etiā. Reqre supra Ec.

Et hec ꝯiunctiua licz ꝑprie copulet.ff.ꝺ odi. insti.l.si heredi.tñ aliqñ sumit ꝑ vel.ff.ꝺ ꝓ. sig. Sepe cū silibꝫ Aliqñ repetit q̄litates p̄cedētes.ff.ꝺ fun.instru.z instru.lega.l.seio §.gayo. Aliqñ ꝑ id est.vt.c.ij.de spōs. Etiā no.in.c.ij.de rescrip.vbi ꝺ ꝺ. Uñ ꝺ dictio z ꝯiungit ꝑncipalit simul z successiue ꝑ put infert ex significato tūc ꝺ dictante.z �sm qꝫ volūtates disponētis q̄uis medio significare declarat.nā qñqꝫ est ꝯiūctiua rez ꝑncipalit.quarū tñ vna est alteri successoria. vt dicēdo.lego fundū z ei⁹ instrm legatum licet sit accessoriū ad fundū. z extincto fundo legato nō extinguit legatū instri.sec⁹ est in ꝓpositōe cū.q̄ ꝯtingit accessorie.facit.le. cui fundus.ff.de fun.instruc.z instru.lega. posset etiā tñ facilit trahi ad ꝯiungendū accessorie,ꝑ volūtate disponētis q̄ exꝑmet et p cū. Significat etiā ibi successiue filium z nepotē heredes instituo.nā intelligit qꝫ filius admittat.z eo deficiēte nepos.l.gall⁹. §.fi.ff.de libe.z posthu. Rō.qr nepos nō simul admittit cū filio.z ꝺ ex ordinata charitate seu naturali affectōe. ar.l.generalit.C. de insti.z substi.sub ꝯditōe.facē lex Lucius ff.de here.insti.vbi diuīctiua resoluit ī cōiunctiuā ꝓpter volūtatē q̄ ꝯcludit ex charitate.facit.le.cū frater.§.cū pr̄.ff.de lega.ij.

Idē in ꝯctibꝫ si q̄s emit redditū vel funduꝫ p se.liberis z nepotibꝫ.ibi z ꝯiūgit successiue.s.qꝫ ꝑmo pr̄ sol⁹ admittat.post liberi.de inde bis deficiētibꝫ nepotes

Etates sunt sex q̄bꝫ generatio z stat⁹ hoīs finitur.xxxv.q.iij.ca.j.z Joh.an.in ꝑn.li.vj. Alij ponūt septē etates hoīs Sil'r septem mūdi.vñ. Infans.inde puer adolescēs.p⁹ iuuenis vir. Dr̄ inde senex postea decrepitus fit.Annos ꝑma tenet septē.z altera bis tot. Tertia q̄ter septē.sz q̄draginta q̄terna. Annos exultat ad q̄nquaginta iuuēt⁹ Hz si porrigit ad septuaginta senect⁹. Et tunc decrepit⁹ incerto tpe durās. Itē nota versus de etatibꝫ mūdi. Pri m⁹ adam iustusq̄ noe magn⁹ pr̄ abraā. Et p⁹ ꝺ moyses Dauid natusq̄ redēptor. Septia fine caret.locat in requiēq̄ beatos.

Et cetera q̄ñq̄ scribit extēse p duabꝫ dictionibꝫ.z sic disponit �sm qꝫ relatiuū sequit. si saltē aliqꝺ sequit.vt dicēdo z cetera.q̄ sunt scribēda.alias respicit omīa q̄ ꝑmissa sunt Q̄ñq̄ scribit abbreuiate.vt tē. sic oēs cōpēdit clausulas ꝯsuetas apponi ī tali ꝯctu. De ꝺ tradit in.l.gallus.in ꝑnci.ff.de libe.z posth.z nota.in.c.qm̄ ꝯ falsam.decpba.vide supra de.C.

De Eu

Euestigie.i.statim vel ꝯtinuo.vt ī.c.vnico. de statu.mona.li.vj.

Eulogiū idē est qꝺ testamētū.vt in.c.nos q̄dem.de testa.z in.l.iubem⁹.C.de testa.z.l. q̄dā eulogio.C.ꝺ iur.deli.ita exponit Ber. de testamētis Apud nos aūt aliter accipit vt.ff.de re mili.l.desertorē.circa ꝑn.z ꝺ ab eu.qꝺ est bonū.z logos �sm q̄si tē. Ul' �sm Hosti.ab eu.qꝺ est flebile.z logos �sm.qr vt plurimū fit ī extremis.z est nota doloris. Etiā eulogia dicūt encenia q̄ olim portabant metropolitanis ad ꝯciliū ꝓuinciale. vt.xviij.dist.c.de eulogijs.vbi �sm glosam.

eulogia dicunt munera q̄ deferunt subditi suis p̄latis

Euidēs est qđ sp palā est. z euidēter apparz .j.q.j. vt euidēter. đ accusa.

Euidētia. ff. de ꝓbatiōe. emp. l. ea q̄. z qđ est i euidēti nulla p̄t tergiuersatiōe celari. de cohabi. cle. z mul. c. vlt. de offi. ordi. si canonici. §. ceterꝝ. li. vj.

Eunuchi ſm Azo. in sum. C. e. ti. dicūt spadones tm̄ z nō castrati. boies autē barbari extra solū romani ꝑiū p̄nt eunuchi fieri. aut penā capitis subeāt

Euincere est aliqđ ab aliq̄ extorq̄re vl' eripere vel p sniam iudicis acq̄rere Res etiam euicta đr cū est amissa

Euictio ſm Azo. in sum. C. đ euic. ſm q̄sdā ita diffinit. Euictio est rei empte. vl' ex alia iusta cā accepta p sniam iudicis abductio. vel vt petat alio euincente omissio. nec em̄ sp est necessariū rē abduci vt videt euicta. vt. ff. e. ti. l. euicta. §. j. Et euictōis cautio solet p̄stari a venditore ipi emptori. ad ħ vt si aliqs ab emptore rē emptā tāq̄ suā petat: dicēs eā sibi esse obligatā aut aliqđ ius i ea hr̄e emptor recursum z regressum habeat ad venditorē cui denūciare ħ teneat. z vēditor debet assistere z defendere emptorē in causa euictiōis. Et đr euictio alicui⁹ rei in cām alteri⁹ abducte p iudicē acq̄sitio. vide sup̄ cautio. de euic.

De Ex

Exactio. i. petitio. nā exigere est rem ab alio petere

Exauctorizare est militē cingulo. vl' clericū ordinib⁹ spoliare. vt in. l. q̄ cū vno. §. ñ oēs ff. de re mili. Vel est statū alicui⁹ vl' auctoritatē ei auferre. z q̄nq̄ hz fieri exp̄sse. q̄nq̄ tacite. vt si ꝓceps vl' dux belli militi i exercitu delinquēti calcaria absciderit. talis đr tacite exauctorizat⁹ dato q̄ nil exp̄mat. z exp̄resse vt si dux exercit⁹ militē fugitiuū exauctorizauerit. Itē p̄t hr̄e locū in clerico. qr exauctorizare etiā idē sonat qđ degđare

Excandescere est subito irasci habēdo similitudinem inter furorē z estuantē ferri candorem

Exceptio est rei defensio p quā se defendit z tuet ab actore ſm Azo. in sum. C. e. ti. Q̄nz ponit large z impꝛope. p omni defensiōe. p ut reo ꝓpetit etiā si nulla actori ꝓpetit actō Et tūc quidā vocāt eā exceptionē facti. vt q̄n sine exceptione q̄s calūniose ponit. Sz Azo vocat eā exceptiōem intētionis. z đ exceptionib⁹ intētionis q̄ sint no. ff. e. ti. l. j. in p̄n. z. l. q̄. §. illud. C. de trās. z tal' nō p̄t đ iure expiri. qr nemo p̄t expiri sine actiōe vt cū tūc nulla sit actio. nulla p̄t dici actionis exclusio. sz đr intētionē actorꝝ defensio vt q̄n q̄s sein aliquo instr̄o obligat ad aliqđ sine exceptiōe iuris vl' facti. Sensus ē q̄ p hoc nullā faciet defensionē de iure vel đ facto. Differūt tm̄ exceptio z defensio. Nā defensio ꝓprie đr q̄ ipo iure actionē tollit. vt solutio q̄ est ei⁹ qđ debet redditio. z acceptilatione oīs obligatio tollit. instit. q̄. mo. obli. tollit. in p̄n. z. §. itē p acceptilatiōem. Itez renūciatio đr defensio. c. sup ħ. de renunci. ꝓcedat glo. in. c. j. de lit. ꝓtest. li. vj. vbi no. ex glo. penult. q̄ oīs exceptio p̄emptoria q̄ perimit lr̄as z gr̄am opponit añ z post litis ꝓtesta. C. de excep. l. vl. Et no. Hosti. z Jn. in. c. ꝓstitut⁹. de rescrip. Itē large đr etiā exceptio esse replicatio q̄ dat actori. oīs ei replicatio est exceptio. vt. ff. e. tit. l. q̄. §. replicationis. Et sic̄ se habet exceptio ad actionez sic replicatio ad exceptōz ſm Goff. de pba. in sum. Stricte ꝓ o z ꝓprie exceptio ponit p illa defensiōe q̄ cōpetit reo ꝓtra actionez cōpetentē in eū. z sic đr actiōis exclusio. z ħ est exceptio iuris. vt si petis a me debitū. z ego excipio q̄ remisisti mihi. vl' si fecisti me cum pactū de nō petēdo. vel q̄ nō venit dies p̄fixus. vt sumit vtraq̄ exceptio. ff. eo. ti. le. q̄. p̄mo rñso. z. §. replicatōis. z q̄ exceptō sit actiōis exclusio. habet de elec. dudū. super ẏ. irritari. in glo. Exceptio diuiditur i plura genera. qr Alie sunt ꝑpetue z pemptorie. vt. ff. e. ti. l. j. § exceptiōes. Alie sunt odiose. vt macedoniane. Alie fauorabiles. vt velleiane. hec diuisio colligit ex. l. q̄ exceptiōem. ff. de ꝓdi. ind. Itē alie sunt in rē. alie in p̄sonā. vt. ff. e. ti. l. j. §. exceptiōes. pal. Itē ſm Hosti. z Spe. Alie sunt anormale. Alie mixte. z multas alias diuisiones dicti doctores p̄sequunt: vide eas

Exceptio dilatoria est q̄ cām differt. vt instituta. eo. §. appellant. Et ista est multiplex diuisio. de qua aliquātulū no. in. l. exceptiōez C. de pba. Est em̄ quedā dilatoria solutionis. q̄ sapit istā naturā q̄ respicit actōnē nimis tēpestiue intentatā. z đz opponi añ lit. ꝓtest. sz pbatio ei⁹ fit post lit. ꝓtest. ca. inter

mona. de re iudi. q̃dã est dilatoria iudicij q̃ opponit ꝓprie ad ip̃ediendũ iudiciũ añ lit. ꝓtest. z ꝑbat tã ꝓ iudicial' z expediẽda venit añ lit. ꝓtest. Et idẽ dicendũ est de replicatiõe eiusdẽ. Quedã est declinatoria fori. vt ibidẽ notat'. Itẽ colligit ħ diuisio ex. l. iij in fi. ff. e. ti. vide de ħ spe. e. ti. Et nota q̃ declinatorie iudicij sunt i initio ꝓponẽde. Et sunt iste q̃ ꝺ iurisdictionẽ iudicis opponunt Rõ ne si eis scient' obmissis ad alia ꝓcedat videat q̃s in iudicẽ ꝓsentire. C. de excep. le. vlt. no. Bof. de dila. §. sũt z alie. in fi. Sũt etiã iste ꝑbãde in initio. vt ꝑus sciat ꝺ iurisdictiõe iudicis añ ꝓcedat ad vlteriora. habent tñ etiã locũ post sniam si ex ignorãtia obmittant'. ꝺ sen. z re iuꝺ. ad ꝑbandũ. C. si a nõ cõpetẽti iudi. l. vlt. Etiã dilatorie ꝓponẽ de z ꝑbande sunt añ lit. ꝓtest. c. int' mona. ꝑ alle. z. c. pastoral'. de excep. C. de ꝑba. l. pn'. Dilatorie solutõis sunt ꝓponẽde sil'r in initio cause. i. añ litẽ cõtestatã. z ꝑbãde post ꝙ actor suã intentõem fundauerit. ſz pempto rias ꝑbabit re⁹ post ꝙ actor suã intentiõez probauerit. de hoc vide Boff. de ꝑbatio. § restat

Exceptio pemptoria ẽm Spe. vocat' sic. q̃ actiõem vel intẽtionẽ agẽtis perimit scõm Jo. an. c. j. de lit. ꝓtest. li. vj. seu ius ledit. vt insti. de ppe. z temp. actio. §. ppetue. vt pactũ de nõ petẽdo i ppetuũ. z iusiuranduz ꝺ nõ agẽdo vl' accusando. videlicz petebaz a te centũ. z tu excepisti q̃ pepigi tecũ de non petẽdo i ppetuũ. vl' iurauit nõ agere vel accusare. q̃ ipso iure tollit naturalẽ obligatõnem. vt. ff. ꝺ iureiur. l. fi. circa pn. q̃ꝺ doctores itelligũt esse vez de volũtaria z ꝙuẽtionali. sec⁹ aũt de necessaria. Ciuilẽ aũt ipso iure nõ tollit ſz ope exceptionis elidit. Et ẽm Azo. sp obstãt he agẽti etiã si cessauerit agere ꝑ mille annos.

Exceptio ppetua ẽ q̃ ppetuũ hz effectum. vt cũ pet' a me debitum excipio q̃ tu remisisti mihi. ħ exceptio ppetua dici ꝑt. z perpetuo cõpetit q̃ncũq; actor agit q̃ exceptio nõ cõpetit nisi q̃s agat. ff. ꝺ excep. l. exceptio.

Exceptio tpalis ẽ q̃ ad tps vtilis est. vt cum petis debitũ excipio q̃ fecisti pactũ mecuz de nõ petẽdo. ħ exceptio vsq; ad annũ vtil' est. postea ꝑo nõ. de q̃ de rescrip. c. plexq;. z de offi. or. c. pastoral'. in fi. z ff. e. ti. l. exceptõne. §. tẽpales. Et ħ etiã dilatoria ꝺr. q̃ differt z plõgat cãm, nõ aũt aufert. Aliud exẽplum. ꝓuenio te coram iudice nõ tuo. z tu excipis te nõ esse ꝺ foro ei⁹. vide glo. in verbo excusari. c. si aũt. de rescrip.

Exceptio anormala est q̃ nõ sequit normaz aliaz. q̃ ꝑt opponi añ lit. ꝓtest. z post. z ĩ lit. ꝓtest. vt exceptio excõicatiõis z alie. s. ꝺ q̃ꝺ dubitat' an sint ppetue an tpales. vt exceptio mr̃imonij. z exceptio nõ numerate pecunie. z nõ numerate dot'. vt no. insti. ꝺ excep §. appellant'. z ꝑles alie ẽm Hostiẽ. z Spe. eo. ti. vt exceptio q̃ cõpetit fideiussoribus ex epl'a diui adriani ꝑ creditores. vt no. insti. de fideiuss. §. si plures

Exceptio rei iudicate non ꝑõt opponi q̃n fit sup eadẽ re. z q̃n est ex eadez causa z eadem persona

Exceptio doli est quadruplex vt no. Accur. in glo. qui se debere. ff. de ꝺit. ob cau. da. cau. nõ se.

Exemptio ꝓprie est vbi aliq̃ ꝙuẽtualis eccia canonicoz secularium vel regularium monachoz vl' monialiũ immediate sub est pape. Vaz exemptionũ alia vniuersal'. alia ptic̃ularis. Uniuersal' est q̃ cũ vniuersitate iuris spectat ad papaz. ita q̃ metropolitano aut ꝺyocesano nihil iuris manet in eadem Particular' est q̃ ꝑ ptes in certis casibus ab eoz iurisdictõe eximit'. z alias ptinet ad eos dem. Uerbi gratia. si forte aliq̃ eccia q̃ntũ ad ħ est exempta vt null⁹ archiepus vel epus possit in ea diuina suspẽdere sic in sua ꝺyocesi. z alias ei exhibeat reuerẽtiã z honorez Itẽ exemptiõis monasteriorz due sũt spẽs. quedã nõ recognoscũt supioꝛẽ nisi papam. alia sunt ordinũ exẽptoz. vt monasteria cisterciensiũ. ꝛc. q̃ nõ corrigit ordinari⁹ loci. ſz abbas vel ꝓr coz. glo. est ĩ cle. attẽdẽtes de sta. mona. Itẽ exemptionũ alia ꝑsonalis alia local'. ꝑsonal' est vbi archiepus vel epus eximit' vt a nullo nec etiã a legato sedis apostolice. nec etiã a iudice delegato excõicari vl' interdici valeat aut suspẽdi ſz local' est q̃ loco. ħ est eccie dat'.

Exemplaris ꝺr illa substitutio q̃ fit filio furioso seu mẽte capto ĩ euentu mortis ĩ furore seu nõ sana mẽte. Et ꝺr exẽplaris q̃ admittit' fieri ꝑ dictis sic pupillaris pupill' fit q̃ ꝓter etatẽ sibi p testamentũ ꝓuidere nequiuerint. sic eñ ꝑ dicti ꝓter furorẽ. demẽtiam. seu defectũ mẽtis. vt insti. de pupilla. substi. §. j. in pn. In multis tñ differt a pupillari. vt infra dicet' de substi. Significat

aũt hec substitutio diuersimode vt significatum ex ei⁹ ẏbis vel alias vndecũq; sumptũ significare,pbat.significat em̃ ꝓmo vl ei⁹ ẏba significãt seipam.s.q; filio cui facta est substitutio mortuo ī furoꝛe vel demẽtia substitut⁹ admittat.vt.§.j.insti.ō pupil.substi.Significat vlteri⁹ tacitã vulgarẽ.ar.le. iam ℔ iure.ff.de vulga.ꝛ pupil.iũcto.§.j.in sti.e.ti.ꝑal. Rō sicut in ꝓmo significato ꝓsiderat ꝓprietas ẏboꝛ ei⁹.sic in secũdo significato ꝓsideraꝫ idẽtitas ꝑsonaꝛ.vt quod p substitutoꝝ testatoꝛ filio ꝓuideꝫ.sic nisi aliꝺ appareat.Significat etiam hec substitutõ pupillarẽ. Uerbi gr̃a.facta est furioso ipuberi si in furoꝛe decesserit.sensus est q; si decedat in etate pupillari tũc significet exemplarẽ.qꝛ facta impuberi licet furioso.et valet vt pupillarꝫ tm̃.qꝛ verba ℔ significant. Et qꝛ defect⁹ naturalis pot⁹ extẽdiꝫ seu attendiꝫ q; accidentaꝫ.l.iij.§.j.ff.de iure.et ℔ qñ illa ꝓcurrunt que req̃runꝫ in pupillari. quia fili⁹ est in potestate p̃ris.et sic de alijs Si aũt nõ ꝓcurrũt tũc infra tps puberta tis valet vt exẽplaris postea nõ ꝓpter limitationẽ illam si ī etate pupillari decesserit. Si aũt factũ est sine tp̃is limitatõe.tũc valet simpl̃r seu ꝓ omni tpe vt exẽplaris. Significat vlteri⁹ hec ẏba filio furioso substituto subaudi.i.si fili⁹ furiosus in furoꝛe decesserit.Et requiriꝫ q; sit furoꝛ tpe mortis. vt in.§.j.insti.de pupil.substi.ꝑal.ꝛ.l. ex facto.§.j.ff.e.ti.licet alias p ista ẏba.titio furioso lego talẽ qualitatẽ sufficit adesse tẽpe dispositõis.vt in.l.mela.in ꝓn.ff.ō alimẽ.et ciba.legatis qꝛ apponiꝫ causa demõstrationis.ratio vtriusq; qꝛ significatũ sumptũ ex affectiõe qua significaꝫ ei,puideri cui,puideꝫ cũ eo modo q; põt.modo in ꝓmo casu meli⁹ puideꝫ ei recipiendo ea ẏba in illo sen.u.Ꝺz secũdo casu meli⁹ puideꝫ furioso recipiẽdo verba demõstratiua tm̃.qꝺ est ꝓpriũ eoꝝ significatũ.significat vlterius.q; existẽte ꝓditiõe substitutõis substitutus admittaꝫ volẽs vel inuit⁹ ꝑm q̃litatẽ psone substituti. Si em̃ est substitut⁹ fili⁹ furiosus q; erat ī ei⁹ potestate tpe mortꝭ est necessarius vel voluntari⁹.vt in.§.j.insti.ō heredita.q̃ li.ꝛ diffe.

Excõmunicatio est extra cõmunionẽ ecclie sepatio.vel censura ecciastica excludens a cõmunione fideliũ.xj.q.iij.c.nihil.ꝛ.§.euidenter.vel est eterne mortꝭ dãnatio.xj.q.iij nemo ep̃oꝝ.ꝛ.c.nullã.q̃ festinare debemus vt mortu⁹ a xp̃o sepatus p excõicationẽ reintegreꝫ ꝛ reconciliet xp̃o p absolutõꝝ. Ꝺa ioꝛib⁹ em̃ malis ꝺz sincera charitas subuenire.l.diſ.vt ꝓstituereꝫ.ꝛ glo.in.c. p̃nti.e.ti.li.vj. Uel sic generaliꝫ Est a q̃libet licita cõmunionẽ vl legitimo actu sepatio vl a sacramẽtis exclusio.Species excõicationis infinite p̃nt esse q; tot quot sunt spẽs cõmunionis.due tm̃ spẽs ei⁹ p̃cipue ꝺm canones cõmuniꝫ vsitaꝫ.s.maioꝝ ꝛ minoꝝ.ō vtraq; illaꝝ habeꝫ.iij.q.iij.engeldrudã. Nã vna excõmunicatio q̃ maioꝝ est ꝺz anathema.ꝛ excludit ab ingressu eccie ꝛ a cõione fideliũ ꝛ a sacramẽtis.hec vocaꝫ maioꝝ.ꝛ ferꝫ cum solẽnitate.de qua etiã datur p̃cedẽs descriptio cũ dicebaꝫ.Est a qualibet licita communione hoim vel legitimo actu ꝛ sacroꝝ sepatio. Uñ ꝛ Adam excõmunicat⁹ fuit ab esu ligni.in.§.euidẽter.ꝑal.xj.q.iij.ꝛ de sen. excõ.si quẽ.in glo.iij.Alia ꝺz minoꝝ Et illa tantũ sepat a sacramẽtis.Et hec ẽ duplex. vna p participiũ a iure.vel p sñiaz ab hoie alia sepat a cõmunione fideliũ nõ sacramẽtoꝝ.v.q.ij.p̃nti.ꝑm Boff.de cle.excõ.ministrãte.§.itẽ sciendũ.Est em̃ quedã excõicatio iuris a qua absoluit ep̃s nisi absolutio sit summo põtifici ob reuerẽtiã seruata.de sen.excõ.nup.Alia hoies vt epi vel sui vicarij vel delegati.de offi.ordi.cũ ab eccl'iarũ de maio.ꝛ obe.ca.vnico.li.vj.in glo. Et nota q; excõmunicatio est medicinalis ñ mortalis disciplina.nõ eradicãs.ꝺũ is in quez lata fuerit nõ ꝓtenit eã.c.j.eo.ti.li.vj.Etiaz excõmunicatio ꝺz mucro epl.xvj.q.j.c.visis.in fi.vbi ꝺz felici mucrone epi sacerdõtum piacula resecenk.ꝛ.xxiij.q.iij.coꝛripiantur Itẽ ꝺz anathema impꝛopꝛie.ab ana.ꝺ. sursum.ꝛ theca figura olim in frontib⁹ dãnatoꝝ impꝛssa.ꝛ sic q̃si anathema ꝺz Et hec maioꝝ q̃ duplex est.Quedã sine solennitate Alia solẽnis.qñ duodecim epi vel p̃s byteri candelas in terrã p̃ciũt ꝛ pediꝫ calcãt Et nõ differt ab alia.nisi in suba q; maioꝝ ẽ terroꝝ ꝛ ꝓfusio.de his duob⁹ in.c.cum non ab hoie.de iudi.Et excõmunicat⁹ amplio⁹ ꝛ sepl⁹ excõicari põt.de treuga ꝛ pa.c.j. Itẽ excõmunicato p̃nt pticipare ꝛ cõmunicare familia ꝛ vxoꝝ ꝛ liberi.qꝛ sunt a canone exempti.de sen.excõ.q; in dubijs. Et participans in loq̃la quo ad coꝛrectiõem nõ est excõmunicat⁹.e.ti.poꝛro, nec p̃dicatoꝛes vel

alīꝫ recipiēdo elemosynas.c.ti. Cū ꝓ volū tate vel ꝑdicādo seu mouēdo.c.ti.respōdeo Et nota casum in quo q̄s est excōmunicatus vl' excōicat' sine peccato mortali.in.ca. lr̄as.de restī.spo.vbi mulier nolēs redde re debitū ꝓpter ꝓsciam ꝓsanguinitatis ī q̄ bñ fecit.tñ excōicat'. Et sic excludit' ab eccle sia militāte nō tñ triūphāte.c.inquisitiōi. ō sen.excō. q̄uis alias nisi ꝑ peccato mortali sit q̄s excōmunicād⁹.c.nemo epō.xj.q.iij. Et nota p.xvij. ꝓstitutōes cle.comꝑhensi sunt.l.casus. Quoꝝ.xvj. refuati sunt pape quib⁹ q̄s ipo iure excōmunicationē incur rit exp̄sse.z p duas duo tacite vide glosam in ꝟ.excōmunicatiōis.in cle.j.de sent.excō. vbi enumerant loca istoꝝ casuū. Itē excō/ municatio maioꝝ ꝙtrahit' in.xvij. casibus ſm Hof.in sum.de sen.excō.§.ꝙtrahit'. Itē excōicatus nihil dare dz ꝑ sua absolutōne. c.ad aures.de symo. Si tñ ꝑ manifesta of fensa est excōmunicat⁹.ꝑmo debet satisfacere z postea absolui.de ꝟ.sig.ex pte. Sed po ne statutū.epi est q̄ q̄libet excōmunicatus añ q̄ absoluat debet soluere decē ꝑ quoli/ bet mēse.vtꝫ valeat statutū. Respōdet' q̄ ñ in.c.ad nostrā.z.c.nemo.de symo.licet ī cō trariū determiet Hosti.z Joh.an.in.c.ad aures.ꝑal.

Exconsul est q̄ desinit esse cōsul.simile nota tur ō questore z exquestore.insti.in ꝓhemi. §.cum hoc.

Excusatio est alicui⁹ iuste cause allegatio in defensionē vel suppoꝛtationē alicui⁹ ne co/ gatur cōparere in iudicio . de quo in.l.ij.ff. si quis cautionib⁹.z in ti.de va.z excu.nu/ merum

Excusatio tutoꝝ fit ex varijs causis . Et q̄/ dam innitit' eā tati. Quedā em̄ excusant ad temp⁹.s.qui causa reipublice abesse ceperit z reuersi ad nouā tutelā infra annū nō vo/ cant'.sed veterē nō cogent'.statū recipe.vt ī sti.de excu.tuto.vel cura.§.q̄ se.z.C.eo.ti.l. j.z.ff.e.ti.l.j.§.item q̄ reipublice. Est et alia excusatio a tutela.que ꝺ excusatio vetera/ noꝝ q̄ excusant a tutela si sint a militia di/ missi.honesta causa interueniēte z iusta.pu ta ꝓpter infirmitatē vl' aliā causam Sed il la que alio mō fit nō vocat' honesta . sz cau saria.vt.ff.de his q̄ no. infra.l.ij.§. cogno/ mine. Et ꝑpetuo q̄ soluunt' a malicia p⁹.xx annos. Sz ad tps q̄ infra.xx.annos.z ꝺ di uersimode tenet'.qz si infra q̄ndā nullā sibi vendicat immunitatē.si ꝺo post q̄ndā ānos solut⁹ fuerit habet īmunitatē vni⁹ āni. Ꝺ⁹ octo annos habet īmunitatē biennij. post duodecim triēnij.post decē z septē q̄drien/ nij.post viginti annos habet excusatiōz ꝑ/ petuā. Et est alia tutele excusatio eoꝝ q̄ nu mero liberoꝝ se excusant vt rome liberoꝝ triū.C.e.ti.l.j.cū ꝓcor.in italia q̄ttuor.in ꝓ/ uincia q̄ndā.excusatio eoꝝ q̄ morbo excusā tur.vt ceci z surdi muti furiosi z ꝑpetua va litudine detēti.C.e.ti.l.vnica

Excusatio eoꝝ q̄ etate excusantur.vt maioꝝ xvij.annis.l.vnica ꝑal.z instit'.de excu.tu. vel cu.§.item maioꝝ.

Excusatio eoꝝ q̄ numero tutelaꝝ excusant. scz q̄ habēt tria onera tutele.i. tres hono/ res tutele.ſm Azo.que oia babent'.C. sub bis ti.in rubro z ī nigro. vide de ꝺ Azo.ibi dem in sum.

Excusatoꝝ ſm Azo.z spe.e.ti.est q̄ venit ad ꝓponendū causas absentie alicui⁹ q̄ non po terat sil' rōe sui vl' cause ꝑcuratorē ꝓstitue/ re.vt ī causis crimialib⁹ in q̄b⁹ licet ꝑcura/ tor nō interueniat.vt ī.l.j.ff.ō publi.iudi.§. rei.excusat' tñ allegatz caus' absentie bñ ad mittit'.vt in.l.absens.ff. de ꝑcu.vel vocat⁹ erat vt ꝑsonalit' cōpareret

Executoꝝ ſm spe.e.ti.est official' ꝑ quē litis executiō vel ipsi⁹ cause ꝑparatio iubēte iu/ dice suo expedit'. Uel ſm Azo ꝓprie est ille q̄ discussam cām sniē z executōi mādat.vo catur etiā in iure apparitor. Reḡre supꝛ. ap/ paritores.alias etiā vocat' in iure diuersi/ mode.de istis modis ē glo.not.C. de excu. rei iudi.l.si vt ꝓponas.quā ꝑsequit' spēc.in ti.de citatōe.§.sequit' ꝓpe ꝑn. Itē appellati one executoꝝ intelligit' delegat⁹.c.sciscitat⁹ de rescrip.z.c.si q̄s ꝺotra.de fo.cōpe.vñ exe/ cutores sunt illi ꝑ q̄s iudex sniam suā exeq̄t' et rē iudicatā mācipat effectui.z mādat ex ecutioni. Et duplex est executoꝝ.s.merus z mixt⁹.executoꝝ mer⁹ ꝺoꝝ q̄ñ ꝑ nunciū nō est demādata aliq̄ cognitio.sz tm̄ cause execu/ tio.z tal' nō dz audire exceptōes.vt.C.ō ex/ eu.re.iudi.l.si vt ꝓponis.ꝑal.z.c. de cetero. de re iudi.z.ff.de iudi.l.si ꝑtoꝝ.z de tali lo/ q̄tur.c.pastoral'.§.qz ꝺo.de offic̄. dele. vbi bona glo.de executōe duplici. ſm Hostiē. tñ tenet' admittere exceptōz excōmunicatō nis.alias appellari ꝑt.de ꝺ vide Archi.ō ex cep.pia.li.vj. Uel sic. Executoꝝ mer⁹ ē qui nō potest de fraude interposita cognoscere

ab illo nõ appellak nisi modũ executiõis ex cedat.ff.q̃ app.nõ reci.l.ab executore.z de re iudi.q̃ ad ꝓsultatiõem .in fi.z.ij.q.vj.sub illo.§.sunt quoꝝ.z.§.ab executore.z.ca.si vex.z.§.se. Dz a mixto executore bñ appel latur si nõ admittit legitimã exceptionem. vel alias ꝓtes grauauerit.de app.dilecto.z ca.vt debit⁹. Dz executor mixt⁹ est q̃ habz cognitiõem cause annexã.vt in.c.nouit. de app.z de re iudi.c.de cetero.pal.de offi.de lega.pastoral'.in glo.vt cũ papa mãdat ali cui restitui rẽ suã.vel alicui dare bñficium ꝛc.z talis dz recipe legitimas exceptiones quãtũcũq̃ scribak sibi absolute a papa. vt de offi.dele.ex pte.ꝺ rescrip.c.si qñ.z.c.cuz adeo.xxv.q.iij.z si nõ

Exempt⁹ ꝺz q̃ a suo iudice siue iurisdictiõe ordinarij subduct⁹ est ꝛc.

Execrare est abominari vel detestari.z pro prie attribuik delictis.dicẽdo ß delictũ est execrabile

Exempla nõ sunt sp imitãda.sz exemplũ pa pe est nobis sequendũ.xvj.q.iij.licet di.ix.c sane.vbi glo.z glo.j.c.ꝺ quib⁹.di.xx.q̃ p exẽ pla sit iudicandũ cũ ius deficit.vl' intelligi tur de exẽplis publice vl' autẽtice psone.vt ꝓncipis.vl' apl'oꝝ.z de exẽplis pluriũ z nõ paucoꝝ.vide ibidẽ.

Exercitor ꝺz is ad quẽ quotidian⁹ questus z vtilitas nauis ptinet. Magister ꝓ o nauis dicik cui tota nauis z anchora cõmissa est. Reqre supra actio exercitoria.vbi de ß ha betur.

Exheredatio est alicui⁹ a sua substantia vel hereditate exclusio.z alterius seu alieni in stitutio.veluti cũ parẽtes exheredãt filios. z scribũt alienos heredes i testamento. ita accipik insti.de exhere.li. ꝓtotũ. Et sic exhe redare est filiũ ꝓstituere alienũ a suba l'he reditate paterna.z ꝺz fieri cã inserta z pba ta. Et ꝓpter q̃s.z q̃ causas pr̃ filiũ.z ecõtra fili⁹ patrẽ possit exheredare.no.glo.in.c.q̃n tuallis.de iureiurã.

Exero.i.peto.sic ponik exerak'.id est. petatur le.vt verboꝝ.que est fi.C.qui admit.ad bo. pos.ibi.glo.penul.vel est idẽ q̃ aperiak via petenti.

Exestuare est feruere.bulire.vel calefacere. vt est glo.in cle.dudũ.de sepul.

Exhibere est rẽ in publicũ deducere seu oñ dere vt copiã habeat aduersari⁹ rẽ suã tan gendi.z eã sic visam si sibi sua videk eã ven dicandi.de ß.ff.ad exhibendũ.l.iij. z ꝺ libe ro hoie exhi.le.iij.§.z ait ꝓtor. Reqre supra actio ad exhibẽ.

Exilium triplex no.Archi.xlv.dis.cum bea tus.in fine

Expense sunt sumpt⁹ volũtarij z nõ necessa rij.z ꝺz expẽsa q̃si extra pẽsas z debitum fa cta. Dz impẽse sunt vtiles z necessarie a ꝓ bo impẽdere dicte.vnũ tñ multotiẽs ꝓ alio ponik.vt.l.iulia.in fi.ff.de minoriby. vbi ex pense ꝓ necessarijs z vtilib⁹ dũtaxat ponũ tur.put ibi no. Etiam impẽse ꝓ volũtarijs ponik nõ solũ vtilib⁹ z necessarijs.ff.ꝺ ꝓ.sig. le.ipense. Quãuis differẽtia ꝑdicta ꝓrium dicat. Expense differũt a dãnis.vñ iuramẽ tum factũ sup vnũ nõ extẽdik ad altez.naz expẽse fiũt causa litꝫ.dãna ꝓo ex discordia pueniũt.vt destructio dom⁹.z silia.ꝺ iur. ca.in nostra.in ter.z glo.

Expilatores ſm Azo.i sum.C.z.ff.ꝺ cri.ex pi.here.hi sũt q̃ ex reb⁹ vacãtis hereditatis aliq̃d surripiũt z expilãt.de pe.di.j.aut fctã Reqre sup.actio expi.here.

Experiri q̃q̃ ponik p rñdere seu defende re.vt de iudi.c.j.de pcu.c.q̃ generalit.li.vj. Q̃q̃ ꝓ agere.vt de causa pos.z ꝓprieta.c. pastoralis

Explicatio est allegatio q̃ supplicatiõz infir mat.vñ replicatio est allegatio ꝺ exceptõz. z adiuuat actorẽ. Et supplicatio ẽ allegatõ q̃ replicationẽ infirmat.z reũ adiuuat Dz explicatio est allegatio infirmãs supplicati onem.z fit ꝓ actore ꝺ reũ

Exponere.i.ꝓtra se ponere. Exponi aũt di cunt infantes ꝓ ui liberti z languidi si sine cura dimittunt.vl' eis alimẽta negantur a parentib⁹ a dñis vel patronis.vt in.c.vni co.de infan.z lang. Exponere eñ aliqui so lent relegato pietatis officio infantes vel lãguidos ante ecclesias ponere.vt eos alij miseratione moti colligãt.lxxxvij.distin. si expositus

Expressum quõ dupliciter sumatur.no.ff.ꝺ vul.vt pupil.l.j.in pte.z de ꝓben.si ep⁹.in glo.certas.li.vj.

Expressa pupillaris substitutio. Require i fra substitutio

Exorciste grece latine dicunt adiurantes. xxj.di.cleros

Extimare est alicui⁹ rei certũ ꝓciũ dare.et ẽ idẽ qꝺ taxare.vel certũ ꝓciũ diffinire et de terminare.

Extraordinariū remediū est qđ ob aliquaz cāz extra vl' vltra cursū solitū alicui dat. vt ſtituto mīori leſo vl' abſenti cā iuſta neceſ ſaria vel pbabili ad q̄ remedia nūq̄ recur rendū est q̄diu remedio ordinario loc⁹ est ad qđ pōt hr̄i recurſus

Extraordinariū iudiciū est cora delegato. k̄ qñ nō pcedit in figura iudicij. ſz ex officio iudicis in modū inq̄ſitiōis vl' denūciatiōis vide tex. āūcta glo. in. c. qm̄ ꝫ. de pba.

Extra no. archi. ō pſcrip. ſtatutū .li. vj. §. iū.

Exterminare est q̄ extra termīos vite vl' iu riſdictōis ſue ponere. cle. vnica. ō iureiur.

Exhere. excōicam⁹. §. mouēāt. x. §. ſe. ponit etiā p deponere. deſolari. in exiliū mittere

Extūc tps extremū ſignificat. ff. de ꝓdi. z de mō. l. ſi is. §. ſi ita

Ex no. archi. iū. q. v. q̄ſq̄s. z pleni⁹ Jo. cal. i ca. veſtra. de coha. cle. z mu. z Jo. mo. ō he re. excuſat⁹. li. vj. Etiā archi. de p̄ben. eū in illis. e. li. z pau. in ca. in lr̄is. de reſti. ſpo. eti am no. C. de legi. l. nō dubiū. Et quādoq̄ i cōpoſitōe ſtat augmētatiue p valde. vt exe q̄re. i. valde eq̄re. vt. l. j. ff. ō. l. j. vbi ōr. p oia executa ſunt legata fideicōmiſ.

Exploſa. i. excluſa. c. inq̄ſitōi. de ſen. excō.

Extorres. i. imunes vl' inſontes. ō ſen. excō. ꝓtingit. z di. xix. nulli phas est. vbi ōr. ſz ex torrē a ſancto fiat miſterio. z. e. di. c. ita dñs §. in oēm terrā. vbi ōr vt extorrē. i. aliēnū ſe miniſterij intelligerz eſſe diuini. z habetur C. de cuſto. reo. in. l. de his q̄ est. l. ſi. z de pe. di. ij. Jtē p inde vbi ōr nudari facultatib⁹ p̄p̄ris z patrie ſue extorres fieri etiaz. xj. q. j. ꝓſpirationem

Exqueſtor est q̄ publice pecunie ꝓgregāde. ſeruāde. z q̄rende officiū habebat hanc ad miniſtratōz depoſuit. vel ōr ille q̄ queſtorz deponit adminiſtratiōem. vt no. inſti. in p hemio. §. cūq̄ ħ in glo. vide ſup̄ excōſul. z. j. queſtores

De Fa

Faber lignari⁹ ōr nō ſolū q̄ ligna dolat ſed generalit oīs q̄ edificat. ff. ō p̄. ſig. l. fere. §. fabros

Fabricēſes dicebant fm. le. C. e. ti. li. xj. Qui erāt deputati armis faciē dis. reparādis. z vendēdis. Bz Jo. an. de ſen. excō. ſi iudex. li. vj. dic̄ q̄ fabricēſis ōr q̄ publica arma facit. z i publicis fabricis et nō alibi. z dat ꝑmiceriozi vt reponat i pu blicis arma mētis q̄q̄ brachia ſtigmate fi gurabank. Req̄re infra ſtigmate.

Facere ōr ille cui⁹ auctoritate fit. de ſen. ex cō. c. mulieres. z facere ōr q̄s ſtatim. ꝓfeſtiz incōtinēti. mox. illico. qđ facit ſine interual lo nullo actu ꝓtrario aut imptinēte iterme dio. de elec. q̄ ꝑpt. vbi ōr q̄ poſt collatiōem mox dz electio celebrari ſit'r cū vis infertur pſone incōtinēti repelli dz. i. ſine interual lo q̄ſi bello ꝓtinuato. Jtē idē qđ facit i tri duo. C. de erro. aduo. l. vl. vbi ōr q̄ aduoca tus pōt reuocare errorē ſuū ſtatī. i. infra tri duū. Et ħ intelligit placē. ſic ſonat. Sed Accur. ħ intelligit q̄ cauſa durat poſt er rorē tm̄ p tres dies. Jtē qđ fac in decē die bus. ff. de ꝓſti. pe. l. pmiſſor. vbi ōr q̄ ſi quiſ ſine die ꝓſtituerit ſe ſolutuz pecuniam ali cui ꝫ eū agi pōt ſi ſtatim nō ſoluerit infra. x. dies. Jtē qđ facit in vno anno. xx. q. j. puel la. vbi ōr q̄ ſi inſcius parētib⁹ infra. xij. ānōz velū accepit parētes vl' tutorez pñt hoc ſta tim irritare infra annū. Jtē qđ facit cum q̄ dam tēperamēto tpis. ita q̄ nec minimū vl' maximū tps aſſumit qđ magis pt̄ intellectu ꝓcipi q̄z dici. ff. de ſolu. l. ratū. z. l. de codici bus. vbi ōr q̄ heres fideiuſſori teſtatorſ ħ qđ adita hereditate ſoluit. p defuncto ſtatī ſoluere debet. i. cū quodā tēperamēto tpis nec em̄ ſtatī cū ſacco parat⁹ venire dz. Jtez qđ facit cū ꝓmo pōt. de reſti. ſpo. olim cau ſa. vbi ōr q̄ vim illatā reb⁹ pōt q̄s repellere incōtinenti. i. q̄ſcito poterit collect⁹ amici ta tñ q̄ illud incōtinēti nō extēdat vltra an num. hec Ber. de elec. q̄ ꝑpt. Jtē qđ facit i vno mēſe. j. q. j. ꝓſtat. vbi ōr q̄ ſi aliq̄ ordia ti sunt ab hereticis p vim ſi ſtatim renūcia uerint ꝓcilliabulo hereticoz. i. infra mēſem tūc excuſant. Jtem q̄ſcito ſcit. vt. xxxij. q. ij. mulierē. Jtē qđ fac q̄ñq̄s. vt. ff. ſi cer. pe. l. j. vbi ōr. Cuicūq̄ rei aſſentim⁹ aliena fidem ſecuti mox recepturi ex eo cōtractu credere dicimus

Factitare est frēq̄nter facere. l. fulcimus. §. latitare aūt. ff. q. ex cau. in poſ. ca.

Factio est cōſpiratio. l. q̄ſq̄s. C. ad. l. iuli. ma ieſta. vbi glo.

Falcidia ōr lex a falcidio tribuno plebis q̄ ipam adinuenit ad ħ q̄ q̄s extraneo i teſta mēto ſuo legare nō poſſet q̄n ad min⁹ q̄rta remaneret heredi. q̄ ſi ꝓtra faceret locū nō

baberet. z sic dicit falcidia a falce ad defalcandū singulis mandatis p quam pmittit heres habere quartā ptem legatōis vel hereditatis qñ etiā tota hereditas vel maior ps est legatj exhausta. Et ē triplex falcidia fm Jo.an.in glo.di.ij.rñsa prudentiū. Re. infra.l.falcidia

Factū fieri ptētū in dispositōe significat ipm ad heredē vel aliū transire seu trāsire posse vel nō. put em ipm factū vel quoduis aliō mediū pbat significat vl declarat. Uerbi gra.in quentione deducit ꝫ factū licere ire agere p fundū pmittētis ad fundū ei⁹ cui pmittit ꝫ quentio nō transit ad heredes siue sit appositū ꝫbū psonale tibi vel mihi siue ñ imo simpl'r dictū ē quenim⁹ licere suo agere. ꝫ factū nō trāsit ad dñm. §. sz cū factum insti. de stipu. suo. Sz ibi debitor queit cū creditore q ei nō liceat debitū petere. z ita fit pactū de nō petēdo simpl'r ꝫ factum seu pactū trāsit ad heredes

Facere qō pt qlit qs queniat z quō itelligatur habeat in.l.sunt q.cū nouē legibꝫ seq.ff. de re iud. nā patron⁹ patrono liberi z parētes eoz miles armate militie. vl doctor ps/byter zc Si quenant ad id qō facere pōt ñ totū qō hñt extorq̄ndū est. sz rō habēda est ne egeāt. vt.l.in quenatōe.ff.ō re. iur. Nā intelligit qs facere debere qō cōmode z honeste pt. nec ei videt fieri posse qō nō pōt fieri honeste. ff.ō ꝫ.sig.l. nepos pculo. z qñ factū p nō facto hīi nō pōt. ff.ō capt. z postli. reuersis. l. in vllo. §. facti. Jtē p factū pbat volūtas. ff.ō legi. l. q̄b. c. dilecti. de appel. c. fi. ō quig. suo. Et factū vl de facto qustat qt tuor modis. c. q̄stitū. de coha. cle. z mu.

Fallonia est culpa iniurie ꝓpter quā vasall⁹ amittit feudū. Et est quedā culpa q respicit dñm. s. qñ tribꝫ vicibꝫ citat⁹ legitime fidelitatē pstare noluerit. vt in vsibꝫ feudoz q sit pma causa bñ. amit. ca. j. Et ē alia cā qñ infeudauit alia lege quā ipe hz. vl talē vasallum q feudū deseruire nō pt. Quedā ꝓo ē culpa vel fallonia q nō respicit dñm scz qñ vasall⁹ interficit fratrē vel filiū suū vl filiū fratris vel aliud crimē cōmisit qō patricide appellatiōe cōtinet. z plures alias fallonias taz respicientes dños q alios ꝓpter qs feudū amittit. no. Hostiē. in sum. de feu. §. q.mo.feu.amit.

Falsarij sunt qui crimine falsi tenentur. vel qui crimē falsarioz admittūt. vt de cri. fal. ad falsarioz

Falsitas est mutatio ꝫritatis. de cri. fal. c. j. c. licet. z p to. ti. no. de rescrip. sup lr̄is p doc. eo. q falsatores sp studēt mutare ea q̄ vera sunt. vt falsa videāt verisimilia. vt ī aut. instru. cau. in ꝓn. col. vj. z fm ea q̄ no. Azo. in sum. C. ad. l. corne. de fal.

Falsum est qō caret veritate. vt rescriptum falsum qō nō habz aliqō ꝓmordiū seu substantiā veritatj. s. qō nō emanauit a papa z tñ apparet emanasse. c. sua nobis. de offi. vica. vbi de ꝫ. Et nota. in. c. sup lr̄is. ō rescri. p Franc. de zabrel. Unde falsa. id est. iniusta. z vera. id est. iusta. insti. qui z ex q. cauf. manumit. nō poss. §. eadē. l. eliascentia. vbi oz q causa semel approbata siue ꝫa vl falsa nō retractat

Fallacia fm Hosti. in sum. de do. z otu. §. j. cōmittit in decipiēdo in his q̄ asserit aliqs falsē in certa scia.

Fama fm spe. ti. de no. cri. §. fama. est ille dignitatis stat⁹ vita z moribꝫ comprobatus. z in nullo diminut⁹ fm glo. C. ex qui. cau. ī fa. ero. l. j. z glo. iij. in. c. vestra. de coha. cle. z mu. Et loquit de fama hois. Sed fama de aliquo negocio que est mediū veritatis elicitē describit sic. Est cōis z clamosa insinuatio insurgēs apud totā vel maiorem partē populi ex incerto auctore ꝓueniens zoz a foz farj. z differt ab opinione qz vltra cōmunē opinionē reqrit cōmunē locutōez z sic duo exigit. Et in descriptōne fame per spē. nomē dignitatis non ponit ꝓ honore publico fm Azo. sz ꝓ potētia a natura cūctis attributa Et hec descriptio locū hz in bona fama. Quādoqz etiā fama sumit pro infamia siue mala fama. vt in. c. tua. de coha. cle. z mu. z ideo fm spe. fama potest aliter describi vt cōprehēdat vtrāqz. s. bonam et malā sic. Fama est vehemēs vulgi z maioris partis opinio rei de qua queritur ꝓsentiens vel ꝓsonās. Fama ab hoīe sic ꝓsueuit describi. Est dignitas status vita et moribus comprobata. vt. ff. de va. z extra. cog. l. cognitōnis. z qui talē famā negligit crudelis est. xij. q. j. nolo. etiā fama opinio. estimatio idem sunt

Fama inter homines est publica z cōmunis insinuatio ex sola suspitione. z ex certo auctore ꝓueniēs

Familia fm Azo. in sum. C. de edi. ac. Appellatione familie ꝓtinētur omnes qui sunt in

seruitio alicuⁱ etiã liberi hoies q̃ seruiũt ei bona fide vel etiã alieni ꝓui ꝛ etiã q̃ sunt in ptãte eiⁱ. silr oĩes ꝓpinq̃ liberti ꝛ patroni. sic generalit sumit. C. de ꝓ. sig. l. fi. Unicus ꝓo seruⁱ familie noie nõ ꝺtinet. nec duo faciũt familiã ibidẽ. Et ꝺr a femore q̃ est ps hoĩs genitiua. vt. d. l. fi. C. de ꝓ sig.

Familie berciscũde. i. hereditat diuidẽde. no. ĩ rub. ff. fa. her. Re. s actio fami. her. Et differentiã inter famulũ mãcipatũ. ꝛ ꝓuum. no. archi. xxxij. q. iij. c. patrẽ

Famosum carmẽ ꝑm Azo. ĩ sum. C. ꝺ iniu. est dictamẽ vel hist oria cõposita ad alicuⁱ infamiã, put ibi notare videt Azo

Famosus libellⁱ ꝓt ꝓrie dici liber ꝺscriptⁱ ob alicuⁱ infamiã. vt. ff. de iniur. le. lex tor mẽtor. §. si q̃s libet. Et ĩponit ei pena capit q̃ famosũ libellũ inuẽtũ nõ corrũpit. sz alij manifestauit. ꝛ q̃ eũ dictauerit si ñ pbauerit de calũnia capitalit puniet ꝑm Azo. in sum. C. e. ti. ℞ ꝛ plura ibi vide p eũ Et ℞ ẽ vez si reo ꝺuicto capitalr pena essz ĩposita. alit nõ. Et no. in. l. vnica. C. e. ti.

Fatũ est genⁱ diuinatõis cui q̃ intẽdit dãnationẽ aie sue incurrit. xxvij. q. vlt. nõ obseruetis.

Fatalr dies ꝑm Azo. in sum. C. ꝺ tẽ. ꝛ repa. ap. ꝺr spaciũ tris infra qꝺ appellãs ꝺz appellationẽ ꝓsequ. Et q̃dez olim ꝓttuor dies fatales ꝓcedebant. q̃z ꝑmⁱ erat spaciuz ser mẽsiũ. Et ℞ si appellatũ fuit a sñia clarissimi viri vl spectabilis viri vl delegati a ꝑncipe. Scdi aũt dies fatales sũt spaciũ. xxx. ꝛ vnⁱ diez. Tertij ꝛ q̃rti sunt silr totidẽ si saltẽ facta fuerit appellatio a delegato. l spectabili vl clarissimo viro, put ℞ habet in. l. ij. C. de tẽ. ap. hodie aũt ex ordine vnⁱ tãtũ fatalr dies ẽ. i. vnicⁱ. ꝺz si iusta cã intercesserit aliⁱ annⁱ indulget. ꝛ ita erit secũdⁱ dies fatalr q̃ trãsacto lite nõ cõpleta rata manet sñia vt i aut. ei q̃ appellat. ĩ dicto ti. de tẽ. ap. Dicebãt aũt fatales dies. q̃z eis fatũ. i. terminⁱ cause ĩponit. vl q̃ⁿ mors accidit cẽ.

De Fe

Femia ꝑm aliq̃s ꝺr a feditate. eo q̃ fedas et enormes superfluitates menstruales emittit Sola eñ femia est aial mẽstruale. cuⁱ cruoris ꝓtactu fruges ñ germinãt. arescũt herbe. arbores amittũt fructⁱ. ferrũ rubigine corrũpit. ꝛ siquidẽ canes comedũt rabiem incurrũt. Uerificant ℞ in adamãte

Ferie ꝑm Azo. in sum. C. e. ti. dicunt a foro. q̃si foerie. q̃z pstãt vacatõem ab his q̃ ꝓsue uerũt agi in foro. Hosti. tñ in sum. e. ti. dic. q̃ ferie dicunt ꝓ ꝓtrariũ. Cũ eñ ferie cõde nõ sint. hec tñ coluntur vl dicũt ferie dies q̃si dies festiuãdi ꝑm papiã. q̃z istis feriari. i. a malⁱ opib abstinere debemⁱ. ꝛ nihilomin pstant ĩmunitatẽ a mercãtijs. Cũ difficile sit inter emẽtes ꝛ vẽdentes pctm nõ interuenire. l. xxxiij. di. eũciẽs. de pe. di. v. c. q̃litas ꝛ negociũ Ea tñ q̃ ptinẽt ad disciplinã militarẽ vel scolasticã. vt artes liberales vl ius ciuile in dieb feriatz pagi pñt ꝑm Azo ff. e. ti. l. j. vide no. p doc. in. c. cõquestⁱ. de ferijs. vbi cũ querit an liceat studere legesvl p pcio scribere in dieb feriatz vel festiuis l dñicis. Dicit Jo. an. q̃ studiũ sit sine solẽnitate nõ ꝓpter lucrũ. q̃ tũc licet cum nõ sit opus seruile sz cũ solennitate. s. in publicis scolis nõ licet. Dñs Antho. de butri. dic q̃ causa cõsilij dandi vbi necessitas suadet. s. quia causa tempe peritura est vl de loco lõginquo tẽ. tunc licet studere etiã ad lucrũ alias nõ. nec in sciẽtijs positiuis que ad lucrum vel bonores tendũt sed ĩ theologia ꝛ in speculatiuis licet. Et addit pan. etiaz in iure canonico. quia talis laborat in vinea dñi. ꝛ efficit homo speculatiuⁱ. ꝛ abstrahit a vicijs. Non aũt cultus diuinⁱ vel officiũ ptermittatur. quia sanⁱ est maioribus studere ꝛ mentes occupare q̃ ocium insequi. vl in laruis vagari. imo melⁱ est domi manere q̃ festa ecclesiaz propter dñas visitare. xxiij. q. j. odi. ꝛ ꝓiec. vbi glo. ꝛ l. penul. ff. de feri. De scribentib ꝛ de legentib vide ĩ ti. de feri. p docto. Et sic ferie sunt quedaz solennitates temporz in quib cause tractari nõ debent. Et ꝑm Goff. dicũtur ferie. q̃a forensibus negocijs immunitatẽ prestãt. l. diuus. ff. eo. ti. Unde feria vno modo capitur pro qualibet die in hebdomada. ꝛ ita ꝑuat ecclesia dicẽdo feria ꝓma. feria secũda. ꝛ ꝺr a for faris. s. a fando. i. loquẽdo. q̃z singulis ferijs solo ꝓbo loquẽdo deⁱ creauit hoiem ꝛ oĩa. Alio modo capit ꝓ die solẽni festiuãda. ꝛ sic ꝺr a ferendis victimis q̃ offerebant in ferijs. vel a feriãdo ꝑm Papiam q̃z ꝛ si oĩb dieb abstinendũ sit a malⁱ. istis tñ ꝓcipue. vt. c. j. de ferijs. Sunt g̃ sic ferie causaz ferie festiuãde. ꝛ sic ferie nuptiaz. ꝺ quib in. c. capellanⁱ. de ferijs. xxiij. q. iij. ñ oꝓtet. xv. q. iij. placita. lxxv. di. q̃ die dñico

Feriaꝝ alie ſũt repẽtine q̃s imꝑator vl̃ ꝑn ceps indicit repẽtine ꝓpt victoriã vl̃ vxorẽ ducta vel filiũ natũ. vel ꝓpt publicã ꝙgratulationẽ ob diẽ natal̃ imꝑatoꝛ. vt. C. e. ti. l. j. Et dicunt repẽtine qꝛ inſunt certe imo q̃a repẽte ⁊ ſubito inducũt ⁊ a nullo iudice in dici ꝑñt niſi a ꝓncipe. vt in tit. C. de feri. A nullo eñ iudice ꝑſumi debꝫ vt auctoritate ſua aliq̃s ꝙdat ferias. nã feriales ferias nouari optet q̃s adminiſtrator ediderit Alie ſũt ſolẽnes. ⁊ quaꝝ q̃dã inducunt ob reuerẽtiam dei. vt dies dñic⁹. vt. l. ij. C. e. ti. ⁊ l. oñs dies. ⁊ ꝑcipue oñs dies ⁊ oñs feſtiuitates glorioſiſſime ỹgis marie. ſanctoꝝ apl̃oꝝ. ⁊ alioꝝ q̃ numerant. c. vlt. e. ti. ⁊ de ꝙſe. di. iij. c. j. Alie ob honorẽ ꝓncipis. vt dies natal̃ vel coꝛonatiõis ei⁹ C. e. l. fi. ⁊ in. d. l. oñs dies. Alie aũt ob honorẽ ciuitatũ. vt dies natalicie maximaꝝ vrbiũ. vt rome ⁊ ꝙſtãtinopolis. l. oñs. ꝑall. Alie ob neceſſitates hominũ. vl̃ publicã vtilitatẽ. vt ſunt duo mẽſes. vn⁹ gr̃a meſſiũ. ali⁹ cã vindemie. ỏ q̃b etiã in ꝑal. l. oñs dies. vbi ỏꝛ. Oẽs dies iubem⁹ eſſe iuridicos. illos tñ manere feriaꝝ dies ꝓbas eſt gemis mẽſibꝫ ad requiem laboꝛ indulgẽtioꝛ ann⁹ excepit. eſtiuis quoq̃ feruoꝛibꝫ mitigãdis. ⁊ autũni fructibus decerpẽdis Has ỹo ferias ſpe. e. ti. ñ vocat ſolẽnes. ſꝫ iudicat ruſticas vl̃ publicas. q̃a ꝓpter rempublicã vl̃ vtilitatẽ ruſticã inducunt Et forte ſpe. mouet ex. l. j. in ꝑn. ff. e. ti. Et ſtatuunt he ferie ꝑm ꝙſuetudinẽ cuiuslibet loci. ⁊ ꝑm varios terraꝝ ritus. vt. ff. ỏ fer. l. ꝑſides

Ferri ꝓprie dicim⁹ ea q̃ q̃s in coꝛpe baiulat Portari ỹo ea que quis in mẽte ſecum ducit. Agi ỹo vel duci dicunt aialia. vt. ff. ỏ ỹbo. ſig. l. ferri.

Ferriminatio eſt eiuſdẽ generis materiar ũ ſolidatio ⁊ ꝙiunctio. vt ſi cypho argẽteo fũdus ferre⁹ apponat. de no. in. l. in rem. ff. de rei vendi. Sed applumbatio Req̃re ſupra de A.

Feudũ ꝑm Hoſtien. ⁊ Azo. e. ti. in ſum. §. j. Eſt bñficiũ alicui⁹ rei ĩueſtitura interueniente ſic ꝙceſſe ſeu date alĩ. vt dñiuꝫ penes ꝙcedentẽ remaneat. cui⁹ occaſionẽ recipiẽs ⁊ ſucceſſoꝛ ei⁹ ꝙcedẽte dño ad id de q̃ ⁊ vſq; ꝙuenit aut feudi natura req̃rit. ſ. directum dñium. Utile aũt trãſit ad feudatariũ. ar. coꝝ q̃ no. de emphitheota. ff. ſi ag. vec. pet. le. vnica. §. q̃ m. ⁊ fuit hoc dictũ ſupra vtile ꝑm diuerſaꝝ regionũ ꝙſuetudines. q̃b ob ligant. ⁊ ipis ꝙſuetudinibꝫ obligant q̃b deficientibꝫ iuri ſcripto obligat. Pro diffinitione feudi ⁊ donatõe eius. vide in glo. in vſi. feu. qui. mo. feu. acqui. in ꝑn. ⁊ ſummaꝝ ad quã ibi remittit. Dicit aũt feudũ a fidelitate vel a fide quã vaſallus dño ꝑſtare tenet. Nec eñ debet aliqua ĩueſtitura fieri ei q̃ fidelitatẽ facere recuſat niſi feudum eo pacto ſit acquiſitũ. vt de eo fidelitas nõ ꝑſtet. vt in ꝙſtitutiõibꝫ feu. ꝓ quos fiat ĩueſti. et ꝓ quos recipit ibidẽ ĩ quibꝫ cau. feu. amit. in. c. ij. §. j. in vſi. feu. no. Item feudũ eſt res ꝙceſſa alicui ad vtendũ ꝑ ſeruitio ꝑm Hoſ. Eſt ꝙceſſio rei ꝑ homagio facta ⁊ additur ꝙceſſio benꝛuola. quia fit ex grata beniuolẽtia. ⁊ ergo beneficiũ dicit etiã ideo cõceſſio ỏꝛ. quia apud dñm remanet ꝓprietas ⁊ dominiũ directũ. Hꝫ vaſallus acq̃rit vſufructum ⁊ vtile dominiũ Poteſt etiã ſic deſcribi. Feudũ eſt beniuola actio tribuẽs gaudium capienti cũ ſeruitio retribuẽdo. per quam tranſfert vtile dominiũ de domino in vaſallũ. Et ſic ỏꝛ a fidelitate quã vaſall⁹ tenet dño. de q̃ in. c. ex diligẽti. de ỹmo. et ĩ ti. de feu. ꝑ totũ

Feudũ legiũ ꝑm Hoſt. tit. de feu. in tractatu libelloꝝ. §. qm̃ ſup homagiũ. ỹ. porro ſi. Eſt qñ cauſa ⁊ occaſio homagij cepit a domino. vt q̃ baro dixit alicui pauperi militi. q̃ aliquã rem immobilẽ ſibi daret ſi ei faceret homagiũ. ⁊ illã dedit. talis res vocatur feudũ legiũ. ⁊ tal̃ vaſall⁹ hõ legi⁹. Et ꝫ ꝓ bank in li. feu. Si ỏ feudo ꝓtroverſie fuerint. vide infra homagiũ

Feudatari⁹ eſt q̃ feudũ recipit. q̃ etiã vaſallus dicit

De Fi

Fictio iurꝭ differt a ꝑſumptõe. qꝛ fictio iurꝭ ſemp eſt ꝯ veritatẽ. vt ĩ iure poſtliminij ⁊c. Preſumptio aũt freq̃nter itelligit ſtare cuꝫ veritate ſic ⁊ ſepe ſtat. ius ei fingit aliud q̃ ẽ vt fingit mulierẽ ſtipulatã. q̃ nõ eſt. l. vnica in ꝑn. C. de rei vxo. actõ. fingit natũ. qđ nõ eſt. ff. ỏ ſta. homi. le. q̃ in vtero. fingit nõ eſſe natũ qđ eſt natũ. ff. de libe. ⁊ ꝑ⁹. l. titi⁹ teſtõ. §. luci⁹. fingit viuere qđ nõ viuit. inſti. ỏ ex ecu. tuto. §. fingi aũt. fingit nõ ꝙceptũ eũ q̃ moꝛtu⁹ naſcit. ff. ỏ ỹb. ſig. l. q̃ moꝛtui. notat Azo. in ꝑn. ſum. circa. ꝛ. ꝑdicamẽta. ⁊ Hoſt. in ſum. de ꝑſum.

Fides est fundamentū rez sperandaz non apparentiū argumentū. Est ſm Aristo. Et rō rei dubie facies fidē. Et fides ſm ap'm i epla ad Heb. vt sumit de sum.tri.c.firmit Est suba rez sperandaz argumētum. Pri mū ōz qz sperare debem⁹ qō dictū est ꝓbe tis futuz. Secundū ōz.qz ꝓphetias iā cō/pletas debem⁹ hr̄e argumentū ā.pbatiōez nō apparētiū de futurſ cōplēdis. Hz illa ē quedā notificatio.z nō ꝺa diffinitio.quare magistralit sic diffinit Fides est volūtaria certitudo absentiū infra sciam z sup opini onē ꝓstituta. Aug⁹ dic. Fides ē credere q̄d nō vides. Et sūt due spēs ei⁹.s.formata.z i formis. Et capitur multis modis.de q̄ vi de glo.bonam in ca.firmiter. de sum.tri.et si.catho.

Fideicōmissum est illud legatū vel relictuz qō cōmittit fidei heredis alicui dandū ab eo cū testatoz dic̄ heres fidei tue committo vt des legata z cōmissa.vt ſm Azo.i sū.C. eo.ti.§.sequit. Hodie tñ nō est differētia i/ter fideicōmissa z legata.licet olim m'te es/sent differētie Oē em̄ legatū fideicōmissuz dici p̄t.z ecōtra.p q̄ est tex.insti.ō le.§.ſz nō vsq;. Hā ip̄oz eadez est natura.ff. ō le.j.l.j. vbi ōz p oia eq̄ta sūt legata fideicōmissis

Fideicōmissari⁹ est ille cui⁹ fidei legatū vel relictū cōmittit

Fideicōmissaria libertas Re.infra.libertaſ

Fideicōmissaria hereditaſ petitio est q̄ cō petit ei cui fideiussoꝛia hereditas restituit. ex senat⁹cōsulto trebelliano.vt q̄ hñt agroſ ꝓfines q̄ p ipaz diuidāt agri vel fundi

Fideiussoꝛ est q̄ alienā obligatiōem in suaz recipit vel suscipit fidē.p̄ncipali nihilomi/nus manēte obligato.videlicet q̄ se p alio obligat.vt eo.ſ.p̄ncipali debitoꝛe nō satisfa ciente ipe satisfaciet. Et ōz quasi iussu alte/rius ponēs fidē suā.vt insti.eo.ti.in p̄in.z ff.eo.l.j.z.ij. Est aūt fideiussoꝛ magnū no/men generale.qz cōp̄hendit sub se manda toꝛē z cōstitutoꝛē.z eum q̄ ex toto in se alie nam obligatiōem transfert.q̄ z pmissoꝛ vo catur. Hz hi differūt inter se.qz cōstitutoꝛ nō obligat.nisi p̄cedat obligatio que in iu ribus data sit.vt in.l.j.z.l.ij.§.j.cū alijs.ff. de ꝓsti.pecu.z.l.ij.C.eo.ti. Fideiussoꝛ vero ipam obligatiōem p̄cedit z sequit.insti.eo. ti.§.fideiussoꝛ. Mādatoꝛ aūt nūq̄ seqūtur. sed sp̄ p̄cedit obligatiōem.vt.ff. mādati.le. si ꝓo nō remunerādi cā.§.si post creditam, nisi in casu q̄ habeat in.e.§.ꝓ.plane. Et differentiā hic positā no.glo.in.l.p̄al.§.si post.i p̄n. Cui est similis glo.C.e.ti.sup Rubrica Et q̄ p̄cedat obligatiōem vide Hosti.i sū. C.eo.ti.§.j.

Fideiussoꝛ in rem suā ōz qui fideiubet p ali qua re in ea causa q̄ res futura est ei⁹. Ver bi gr̄a. Dedi pcuratoꝛē ad defendendum i causa mea.z fideiussi p eo iudicatuz solui. Hꝯ casu fideiussoꝛ in rē meā dicoꝛ.vt.l.si de/funct⁹.ff.de.pcu.

Fideiussio ita fit Hi interrogek fideiussoꝛ sic fide tua iubes qō iste debeat. Et ille rñ deat fideiubeo.vt insti.e.ti.§.in stipulatiōi bus. Hodie tñ ſm Hosti.in sum.e.ti.§.q̄li ter.vulgares vtunt hꝯ modo. ex fideiussoꝛ p tali.z pmittis mihi p̄ro eo.z iste rñdz sic vel pmitto

Fidelitas ſm Hostiē.in sum.de feu.§.q̄d sit fidelitas:nihil aliud est nisi iusiurandū qō a vasallis p̄statur dño. Et ibidē habek ple na forma fidelitaſ.z.xij.q.v.de forma. de iureiu.c.ego. H. Et i q̄ differt ab homagio no.in cle.pastoraſ.§.rursus.de re iudi.

Figuline dicunt loca in q̄bꝫ figuli exercent officia sua vel artē

Filiꝰ arrogat⁹. Re.sup̄.arrogatio

Filiꝰ adoptiu⁹. Re.sup̄ adoptio

Filiꝰ est is quē nuptie demōstrāt.vt.ff.de i ius vo.l.qz mr̄. vel p ꝓfessionē p̄ris z mr̄is. c.trāsmisse.q̄ fi.sint legi.vel p affectū.C.ō p sump.afferte.ij.q.vij.ad romanā.z stat̄ his ꝓiecturſ donec ꝓbet ꝓtrarium.ſm Bof.in sum.ti.de na.ex li.ven.

Filiusfamilias ōz q̄ est i ptāte p̄ris vl' parē tis. vt accipit in.l.fi.ff.de his q̄ sui vl' alieni iuris sunt.sic filiꝰ emācipat⁹ ōz q̄ extra pote statē patris est

Filij naturales ſm Azo.in sum.C.e.ti.sunt multiplices. Alij sunt naturales z legitimi vt q̄ nascunt p legitimū thoꝛ. Alij sūt legi timi tm̄. vt adoptiui. Alij naturales tm̄. vt nati ex ꝓcubina vnica.z i domo indubita/to affectu ꝓiūcta. Alij neq; naturales neq; legitimi.vt q̄ ex illicito z dānato coitu nati sūt.de his oīb ē glo.insti.ō adop in p̄n.et glo.in.c.p venerabilē.q̄ fi.sint legiti. Et q̄t modis naturales de soluto cū soluta effici ant legitimi.pz in.c.tāta.q̄ fi.sint legiti.vbi etiā ōz q̄ filij vulgo nati vl' ꝓcepti sūt q̄ nō hñt patrē determinatū Hz vt azo dic̄.hꝯ di stinctio ſm iura ciuilia īgatoꝛ dak.z nō ſm

ſtra naturalia. qz forte ſm theologos ñ eſt vſq; quaq; vez. ſm q̃s matrimonia ſeu ĩdi uidua marſ z femie ꝺiũctio eſt ꝺ lege nate. qz ſm Ariſto. z phos. ſ. politicoz. Naturaľ videť ꝺiũctio vn⁹ ad vnã. z vag⁹ eſt ꝺcubi/ tus ꝺtra naturã

Filiꝰ ſpuriꝰ ꝺicunť q̃ de adulterio ex ſoluta cũ nõ ſoluto. vl̃ ecõuerſo ꝺcepti ſũt. c. trãſ/ miſſa. ꝑal. z. l. vulgo. ff. ꝺ ſta. ho.

Filiaſter filiaſtra eſt filꝰ vl̃ filia ex alio ꝺiu/ ge genit⁹ vl̃ genita nõ ex eo' quẽ mõ hz mu/ lier. xxx. q. j. ſi q̃s filiaſtr

Finiũ regũdoz. Req̃re ſup. actio fin̄ium re gundoz

Finitim⁹. i. vicin⁹. c. ꝓ tuas. ꝺ ſen. excõ.

Fit z fiũt ꝟ ꝟba nõ tm̃ reſpiciũt pñs ſz etiã futuz. xxv. q. j. generali. i ter. z ĩ glo.

Fieri i ꝺtinẽti ꝺz ꝟ qꝺ ꝑt cõmitti iudicis ar bitrio. vt ꝺc alan⁹. ꝺ app. c. an ſit. ĩ glo. vl. i. in actu ſe tenẽte. ꝟ eſt añq; ꝺhẽtes ſe ad ali quẽ actũ z negocia diuertãt. ff. ꝺ ꝟ. ob. l. cõ/ tinu⁹. vide ſ facere. vbi de hoc

Fiſc⁹ eſt facc⁹ regi⁹ ĩ quẽ reducunť. vel cu applicanť bona bănitoz vl̃ ꝓſcriptoz. taliť accipiť. ff. locati. l. ſz ades. §. fiſc⁹. vel ẽ regiꝰ vel ĩperialis theſauri ꝺgregatio. vl̃ ĩpialiũ bonoz collectio vl̃ ꝓuilegiũ. qz fiſc⁹ multa hz ꝓuilegia. vt no. azo ĩ ſum. C. ꝺ ꝓui. fiſ. ad qꝺ vide no. C. ꝺ iu. fiſ. ĩ rubr. Et nota q̃ dif ferẽtia eſt inť fiſcũ z rẽpublicã. ſiẽ inť ſpez z gen⁹ Fiſc⁹ eĩ eſt burſa ſolũ ꝺ cõmodo pecu niario. ſz reſpublica pecunias. honoꝛes. p̃/ mia. z alia ꝺſiderat. no. in. le. mãcipia. C. de ſer. fugi.

De Fl

Flamines ꝺicebãť ſacerdotes gẽtiliũ a filo q̃ in capite vtebãť. a q̃ ꝺicebãť flamines q̃ſi filamies. nã nudis eos capitiꝰ penit⁹ ince dere nephas erat. di. xxj. cleros. p⁹ medium Jñ archiflamines ꝺicebãť. z ꝑthoflamies. vt ea. di. §. j.

Floci noie ĩtelligiť habit⁹ hñs manicas lõ/ gas z amplas. Cuculle ꝟo noie habit⁹ lõg⁹ z ampl⁹ ſine maniꝯ. vt ĩ cle. nec i agro. §. ve rum. de ſta. mona.

De Fo

Fodine ꝺicũť loca vl̃ fouee vbi aliq̃d fodiť di. xxj. cleros. Jñ ꝺicunť ferrifodine fouee vbi fodiť ferz. z aurifodine vbi fodiť auz

Formula. Req̃re ſupra actio

Forus eſt exercẽdaz litiũ loc⁹ a fando ꝺict⁹ vl̃ a foroneo' rege q̃ ꝓmo grecꝯ lr̃is legẽ de/ ꝺit. vt de ꝟ. ſig. c. foꝛ⁹. z. vñ. di. moyſes. z cõ/ ſtat ex trib⁹. ſ. cauſa. lege. z iudicio. Jtẽ foꝛ⁹ idẽ eſt qꝺ tribunal. Et vt azo ꝺc. foꝛ⁹ poni tur ꝓ burſa. z alio mõ ꝺz formarium. vt ait placen. de q̃b⁹ ſedilia iudicantiũ ꝺficiũtur idẽq; appellať ꝑtoriũ. Tribunal aũt ꝺz ma ioz iudicũ. ſ. q̃ hñt mez impiũ. Pape autẽ ꝓprie ꝺz ꝺſiſtoꝛium. Jtẽ eſt planicies in na ui. Jtẽ eſt loc⁹ vbi merces reponunť. Item foꝛamẽ remi nauis. Jtẽ ſcriptoriũ foꝛami noſum ꝓ iponendis pẽnis z cozniꝯ vel ca lamis ad ſcribendũ deputatꝯ. Et ꝟ ſignifi/ cata hz foꝛ⁹ vt plurimũ ĩ maſculino gene/ re. ſm Hoſti. in ſũ. de fo. cõ. §. j.

Foꝛ aũt in neutro genere ſm Hoſti. ibidẽ ponit ꝓ loco deputato ad emẽdũ vl̃ vẽdẽ/ dũ res. Aliť gũt ſm Azo. ꝺz diſtrict⁹ ciuita tis. vl̃ territoriũ iudicꝯ in q̃ animaduertere z puuire hz delinq̃ntes. l. ſi. pupill⁹. §. terri toriũ. ff. de ꝟ. ſig. Et veniũt ibi q̃ ſunt iuriſ/ dictiõis. nõ q̃ ſunt ordinis. z ꝺz q̃ſi fodiuz. eo q̃ q̃ ſunt ĩ diſtrictu ad fodia vel munerꝫ ſeu angarias compellũť. vl̃ ꝺz a ferẽdo eo q̃ munera ſubeũt z inferũt. Aliter Boff. et Hoſti. ibidẽ ꝺcueniẽtes. foꝛ eſt idẽ q̃ tribu nal. qz tribunal forte hz aliquã ſiľitudinez cũ foro. qz ſicut ĩ foro venali qꝺ nos nomi nam⁹ foꝛ ꝺueniũt multi vẽdentes z emen tes ſiue res venales inferẽtes Sic etiã ĩ fo ro iudiciali. ſ. ĩ tribunali ꝺcueniũt multi liti gãtes ſeu ꝺtentiões z lites inferẽtes. z exin/ de diffinitiões depoꝛtãtes.

Fornicatio eſt cuiuſlibet illiciti coit⁹ genus q̃ fit extra vtorẽ legitimã ſpẽaliť in vſu vi/ duaz. meretricũ. vl̃ ꝺcubinaz. Hz ſtupꝛũ rapt⁹. inceſt⁹. Req̃re locꝯ ſuis. Et q̃libz foꝛ nicatio ſimpler ẽ pcm̃ mortale. vt cle. ad noſtrã. de here. g̃ de iure canonico hodiep hibiť⁹ eſt ꝺcubinat⁹. q̃ tm̃ ꝑmittebať tãq; li/ citus ꝺ iure ciuili. l. ĩ ꝺcubinatu. ff. ꝺ ꝺcubi. inſti. de pa. ꝑt in glo.

Foreſta eſt loc⁹ vbi fere inhabitãt vl̃ inclu/ ꝺunť. z vbi q̃s hz vſum venãdi. ſm Ber. ꝺ ꝺona. cũ dilect⁹. in glo. j.

Foꝛane⁹ ꝺz q̃ foꝛ tenet vl̃ de foro venit. iij. q. vj. pegrina.

Forte qñ ſit dubitatiuũ facti z qñ iurſ. not. archi. xj. q. iij. nolite. etiã qñq; capiť certitu dinaliť ꝑ exꝑſſiuo ꝟitatꝯ. z nõ ꝑ nota dubi/ tationis. vt in multis iuriꝰ.

Forsitan etiã qñq capit nõ dubitatiue. de vo. z vo. redem. c. magne. z sic est exp̃ssiuus veritatis. de pcur. tue. xxiij. q. ij. admonere. circa mediũ. Et de pe. di. j. ℞obrẽ. de supp. neg. pla. c. j. li. vj. qñq ẽ nota dubitatiõis. ó testa. c. ij. cle. pastorales. ℔. nũq etiã. ó reiudi. vide glo. in pal. c. ij. ó testa.

De Fr

Frater ór quasi ferẽs aliũ vel alterũ

Fratres ɔsanguinei sunt frẽs ex eodẽ pre z eodẽ sanguie geniti. ita exponit tex. in. §. sũt aũt cognati. insti. de legi. ag. suc. z. l. itaq. C eodẽ ti.

Fratres patrueles sunt duoꝝ fratꝝ filij. vt dicto. §. sunt aũt. ℣. eodẽ numero. Et insti. de gra. §. q̃rto gradu

Frẽs vterini sunt filij eiusdẽ mris. vt exponit glo. insti. ó leg. ag. suc. §. ℞ habendũ

Frẽs cõlter dicunt oẽs xpiani tam laici q̃z clerici p lauacꝝ regeneratõnis ĩ baptismo c. ad mẽsam. xj. q. iij. z. c. iohes. de regu. per Jo. an. ij. q. j. si peccauerit. Sz an denũciatio euãgelica habeat solũ locũ in fratribus istis vl̃ etiã in fidelib. videlicz si xpian⁹ denũciaret paganũ videt q̃ nõ. qr ór ibi fratꝛ⁹. Põt dici ꝼm Panor. q̃ si saltẽ aliq̃ mõ sez qñ peccat ɔ p̃cepta naturalia. c. qó supbis. de vo. z vo. redẽ. Sũt em̃ ꝓximi nr̃i q̃rum aias lucrifacere debem⁹ ꝼm glo. in. c. prim⁹. de pe. di. ij. Et sic ɔcludit denũciatiõnẽ euãgelicã aliq̃ mõ locũ hr̃e ɔ infideles. Jtem añ ɔcilia apl̃oꝝ in ꝓmitiua eccia oẽs appellabãt frẽs discipuli xp̃i. xxij. dis. sacrosan. ꝓrie tũ religiosi mendicãtes non habẽtes bona in cõi frẽs dicunt Et alij habẽtes bona ĩ cõmuni. vt ordinis sancti bñdicti. bernardi. zc. q̃ monachi dicũt. cle. dudum. de sepul. z cle. exiui ó padiso. ó ℣. sig. Et ꝼm panor. monachi nõ appellãt fratres ꝓrie. sz large loquẽdo sic. Sic etiã de monialib⁹ q̃ sunt de ordinib⁹ mẽdicantiũ dicũtur sorores. z alie monache moniales vel sanctimoniales

Fraternitas q̃t modis sumit̃ in iure. no. io. an. in cõmento decre. iohes. de regu. z trãseunti. ad religi.

Fraus idẽ est qó dol⁹. Nota tñ quandã differentiã in. l. iurisgen. §. ait p̃tor. C. ó pa. vbi vide. ℞ tñ fraus capit̃ put fit legi qñ q̃s facẽ ɔ significatũ legis q̃sita palea q̃ videat non agere in fraudẽ legis. ff. de legi. l. faus. Uerbi gratia. filiusfam. indiget pecunia petit a me sibi mutuari. video q̃ p ℞ inciderez ĩ senatusc̃ultũ macedonianũ. pecuniam nõ mutuo sz frumentũ vt vẽdat. z pecuniã habeat ne videar incidere ĩ macedonianũ. certe ego nihilomin⁹ incido. vt. l. sz iulianus. § mutui. ff. ad mace. qr frumentũ non trado nec recipit nisi ad palliatõez. pz ℞. qr frumẽto nullaten⁹ indigebat z pecuniã habebaz ad mutuandũ. sz nolui ne incidere. z tñ incido mutuãdo frumẽtũ. Hã attẽto aĩo meo z recipiẽtis nõ mutuo frumentũ. sz pecuniam. Et idẽ si trado libz vt vẽdat. Jdem si vir donat titio vt titi⁹ donet vxori. l. si sponsus. in pn. ff. de dona. int̃ vir. z vx. qr in aĩo donãtis est simpl̃r donare vxori nõ Titio. Jõ facit fraudẽ legi. Fit aũt fraus legi qñ fit ɔ significatũ legis palleatõe q̃sita. sed fit ɔ legẽ qñ fit ɔ id qó p legẽ significat̃ tñ nulla palleatõe q̃sita. ff. ó legi. l. ɔ legẽ. Ex his pz q̃ si bona fide mutuo filiofamilias frumẽtum. credẽs ip̃m indigere nõ incido in macedonianũ. qr nec facto nec aĩo facio ɔ ei⁹ significatũ. Et ℞ etiã si sit error intollerabilis. qr fraus req̃rit animũ. sec⁹ si pecuniã mutuo errãs ĩ iure. qr talis error nõ excusaret eo q̃ factũ est ɔ significatũ legis. ar. l. ij. C. ad mace. ptz ĩ statuto pedagij in ponte aurelianensi q̃ caueat. vt q̃libet nauis trãsiẽs onerata subt⁹ pontẽ soluat certũ. q̃d si hñs duas naues oneratas. exonerat vnã z ponit ĩ aliã vt soluat tñ p vna. certe talis nõ incidit in legẽ nec facit ɔ legẽ. nec fraudez legi. qr lex nõ pbibet ℞ facere. Et iste p̃t sibi puidere de meliori suo cuãdo significatũ legis. Et idẽ est si statuto caueat q̃ ducẽs quadrigam oneratã p pontẽ soluat tantũ. qr p̃t exonerare eã vt nil soluat. z facere trãsire per flumẽ vl̃ portari p boies. qr licite p̃t quato termino legis. sic̃ p̃t nõ ducere merces per terras ne pedagia soluat. Sz si ducerẽ nauim vel quadrigã oneratã. z nõ soluerẽ. vl̃ soluerẽ pecunias tñ. scient̃ inutiles tunc facerẽ ɔ legẽ vel ĩ fraudẽ legis. no. Jo. facit de ℞ in. §. penl̃. insti. de adop.

Fructꝰ dicunt q̃ sup̃sunt deductis expensis q̃ fiũt gr̃a fructuũ q̃rendoꝝ. colligendoꝝ. z ɔseruãdoꝝ. qó locũ hz tã in bone q̃z ĩ male fidei possessoribꝰ. z in p̃donibꝰ. vt. ff. ó petit. here. l. si a te. §. fructꝰ. z. le. placet. in fi. C. de fruc. z lit. expen. l. j.

Fructuũ aũt aliq̃ sũt ĩdustriales. vt frumẽtũ

vinū oleum. ꝛ silia. ſ. lac ꝛ lana. q̄ ſine induſtria boīs nō gueniūt. Alij ſūt fruct⁹ naturales. q̄ ex ipa natūra gueniūt. ſine ſcz magꝝ induſtria boīs. vt poma. pira. ſic⁹. et hmōi. Utraq; diffinitio ꝑ colligi ex. l. j. §. fructus ff. de vſur. ꝛ de reſti. ſpo. c. grauī⁹. in glo. fi. Sūt ḡ naturales fruct⁹ in q̄b factū natūre p̄cedit factū boīs. ꝛ ex ſolo rudi vſu poſſum⁹ illis vti. ſz induſtrialib⁹ ñ ſic ſolo vſu rudi. ſz curꝝ adhibitꝝ licet etiā natura cooperet. cura tñ maior repit nō modica ꝛ p̄functoria. ſic in naturalib⁹. vide glo. in. l. ſequit. §. fruct⁹. C. de vſuca.

Fruct⁹ p̄cepti dicūt q̄ aliq̄ mō ſunt a ſolo ſeparati ꝛ in horreis recōditi

Fruct⁹ p̄cipiendi dicunt q̄ imaturi ſunt q̄s ver⁹ dñs poſſidet. de his in ſpe. eo. ti. ō fructi. ꝛ lit. expē. ꝛ Azo. in ſum. C. ō rei vēd. vñ fruct⁹ diuerſimode ſignificat acceſſionem vſufructuū ſeu ius vtēdi fruēdi. ꝛ ius fruēdi dempto vſu ꝓmo ſignificat acceſſionez. Et hāc dupl'r. ſ. ſtricti⁹ ex eo q̄ ex p̄dīs p̄cipit ꝛ nō cōp̄hēdat fet⁹ aialiū vl' vſuras pecuniaꝝ. ſic ſumit in rubr. ō vſu. ꝛ vſufru. l. nā ibi fruct⁹ ſumit put diſtinguit ab vſura ꝛ a pecudib⁹. q̄ ī his etiā fruct⁹ eſt. l. ī pecu. ff. de vſufru. nō aūt cōp̄hendit partū ancille. magꝝ late aūt ſignificat vt etiā cōp̄hēdat vſuras. vt. l. vſure. ff. ō vſu. Itē ꝛ penſiōes p̄dioꝝ. l. p̄dioꝝ. e. ti. Hoc ō ſignificat vſuf. nā legato fructo fundi videt legat⁹ vſufructus. q̄ dic̄ ter. vſufructui itereſt. nō econtra. l. fuū. §. ſi vſufruct⁹. ff. ō vſu. ꝛ ba. Et ꝫ ſequit q̄ ſi legato fructu fundi vſus admatur inutile fit legatū vſufruct⁹. ſz vtile manet ī eo q̄ ō ſupeſt vſui. Et idē intelligo vſu fructu legato. vt. §. pal. nō obſtāte illo ter. q̄ in fine dic. inutl' eſt ademptio. q̄ vez eſt in fructu q̄ ſupeſt vſui. vl' q̄n teſtator voluit adimere vſum legatū q̄ſi p̄ſone legatum q̄ cū nō legauerit put p̄tinet in vſufructu nulla eſt ademptio.

Frui ōr q̄ fructus p̄cipit

Fructuari⁹ eſt q̄ rei dñs non eſt. vt in. l. vti frui. ff. ſi vſufru. peta. Tū in q̄busdā caſib⁹ p̄ dño habet. ſ. in p̄cipiēdis fructibus. ff. de vſufru. l. ſi titꝝ. §. j. Ad ꝫ fac̄ q̄ vſufructuarius nō ſit dñs. nā ad id q̄ dictū eſt ad euz oīs fruct⁹ generalit̄ ſpectāt. ſm Placē. ff. de vſufruc. l. vſufruct⁹. pal. in p̄n. in ſum. C de vſufru. Et quō differat ab vſuario Re/q̄re infra vſuari⁹

Fruſtra. no. Archiō. de accu. c. j. li. vj.

De Fu

Fugitiu⁹ eſt q̄ ea mente recedit ne redeat ad dñm licet poſtea redeat. vt. ff. de edi. edic. l. q̄d ſit fugitiu⁹. de ꝫ vide Azo. in ſum. C. de fugi. ſer.

Fulminare ōr iudex iniuſte vl' indeliberate ſniam p̄feres ſine maturitate. de ſen. excō. c. j. li. vj. Nō ḡ leuit dicat fulminare ſz cōmuniter ferre ſniaz etiā ꝑ abſentē p̄mere ſentētiam nō ceſſet. C. de iudi. le. p̄erandū. circa mediū legis

Fullones dicūt mūdatores ꝛ dealbatores veſtium. ꝛ earundē decoratores ſeu coloratores.

Functio ē vſus ꝓfeſſ⁹ funct⁹ ab eo q̄ fungēbat honore aliq̄ aut officio. Vnde ōr. Qui iā expleuit officiū vite. vñ ōr q̄ mutue pecunie magꝝ functiōz in genere ſuo recipiūt p̄ ſolutiōz q̄ꝫ p̄ ſpēm. i. ſolutēdo mutuā pecuniam magꝝ vtimur genere. i. rei mānerie q̄ꝫ ſpecie. i. eodē corpe alit̄ nō eſſz mutuum vl' mutuatū. ſ. de meo tuū. ſ. cōmodatū. ſcz ad cōmodū vtentis datū. ff. de re. credi. ſi cer. pe. l. mutuū

Functio publicu. Re. ff. ō pu. ꝛ vecti. l. j. §. ꝫ titulū. ſup ꝟbo impēdat

Funeraria actio. Re. ſup. actio funerā.

Fundat intētio p̄ teſtes vl' inſtrā vl' ꝓfeſſiōnē vl' euidētiā facti. vl' p̄ſumptiue. vt ē glo. in ꝟ. fundauerit. c. ſinē. ō do. ꝛ ptu.

Fund⁹ eſt māſio alicui⁹ cū acceſſionibus. Alit̄ diffinit̄. vt in. l. q̄m. ff. de ꝟ. ſig. Et no. q̄ fund⁹ ē nomē homogeniū. q̄ q̄libz pars fundi ōr fund⁹. Sūt em homogenia in q̄b eſt idē p̄dicatū in pte q̄ ī toto. vt aq̄. terra. lignū. pann⁹. ꝛc. Alia dicunt eutrogenia. ī quib⁹ ps nō capit candē denoiationē cum toto. vt dom⁹. cathedra. tunica. nauis. pōs vñ nō valet legatū fundi. ꝛ eſt deſi ozū. l. legato. ff. ō. l. j. nā legando ſpaciū palme de fundo diceret fundū legaſſe. Sz ibi bona glo. q̄ nō valet legatū generale legando rē ſubſtantiā. vel animal. q̄ muſcam dando liberaretur

Fund⁹ dotal' eſt q̄ matrimonio ꝓtracto datus eſt ſponſo.

Fund⁹ q̄ſi dotal' ōr q̄ tradit⁹ eſt ſpōſo non dū ſecuto matrimonio. p̄ q̄ ꝛ ſuprioꝛi dicto fac̄. l. j. ff. de fun. dota.

Fund⁹ inſtruct⁹ eſt edificat⁹ vel cultus.

Fundꝰ iugꝰ est terra q̄ mō nō arat licz oliz fuerit fertil. alias q̄ mō arat. licet olim fuerit sterilis.

Fundꝰ limitatrophꝰ al's militatrophꝰ ōr a trophꝰ. i. descriptio z milite. q̄i descriptꝰ ad vsū militū. q̄ milites ipiū custodiūt. vt. C. ō fun. limi. l. j. z. l. si accipit. li. xj. Alit ōr fundꝰ limitosus. vt ibidē de fun. limi. z pau.

Fundꝰ agometicꝰ. Re. azo. i sum. C. e. ti.

Fundꝰ saltuensis ē fundꝰ in q̄ est saltꝰ. C. de fun. saltu. li. xj. Re. infra salt

Fundꝰ releuatꝰ ōr q̄ olim erat palustr. nūc aūt factꝰ est serenꝰ alias terrenꝰ. C. de fun. pau. l. fi. li. xj.

Fundū diuidi i certas regiōes est ipm diuidi in determinatas ptes

Furtū est ꝯtractio vl ꝯtractatio fraudulenta seu fraudulosa rei aliene mobil cor palis q̄ fit inuito dño cuiꝰ res fuit aīo lucrādi. s. gr̄a rei vel possessiōis vl vsus. vt. ff. e. tit. l. j. ōr aūt furtū fm Azo. a furno. i. nigro eo q cl̄a z obscure z plerūq; de nocte fiat. Et ōr a fraude vl ab auferēdo. vt. l. j. in pn. ff. e. ti. z insti. ō obli. q̄ ex delic. nas. in pn. §. furtuz aūt. z. §. placuit Et phibet i decalogo. xiij q. v. penale. z no. xxxij. q. vij. q̄d in oīb. Et nota q; furto nō dz q̄s mori nec mēbꝝ pdere. sz fustigari. scopari. vl alit castigari. C. ō ser. fug. aut. sz nouo iure. Sz ꝛ q̄s suspēdi dz p. xv. solidis. §. si q̄nq; solidos. vt i aut. de pa. te tol. z. dic. Ja. colūbi bononiēs nō seruari. §. pal. g̃ fm Salic. nō est curandu. Et dic Fulgo. q; ille. §. pcedit ex ꝯsuetudine quē Rich. ō sali. intelligit i casu singulari. s. q̄n ꝓpt furtū tale. v. solidoꝝ pax violat. Dñs catho dic q; q̄nq; solidi sūt q̄nq; aurei q̄r etiā ita capit solidꝰ p aureo. C. ō ser. fu. l. q̄cūq; ibi. vl. xx. solidos reddat vbi glo. dic Talē solidū accipe q̄ valeat vnū aureū q̄z lxxij. faciūt. j. libr̄ā auri. sic inst. ō pe. te. liti. § si. Jure ffoꝝ fur puniebat extraordinarie. nec moriebat nisi famosus latro. Jure aūt aut. habet ne moriat nec mēbꝝ pdat. vt supra aut. sz nouo iure. postea i ti. de pa. te. p. q̄nq; solidis. deinde ti. ō pa. iur. fir. dz legitime puniri. qđ multiplr itelligit. Tandē iura municipalia puniūt alit. Nam ꝓncipes pūt statuere q; nemo moriat. nisi ipi dispo suerint. vt glo. in. §. furtū. ō pa. iu. fir. coll. x. q̄ est magistra furtoꝝ. Nā q̄dā sūt furta domestica nō publice cohercēda. l. respiciēdū §. furta. ff. de pe. dicūt ei doc. q; nulꝰ famulus p furto i domo cōmisso moriaz. Alia sunt furta ñ domestica. z tūc fures balneariū vl secularū fustigāt. glo. est i. l. si se alias cū te. ff. de bis q̄ no. infa. Alīq; diurni z bi remittūt ad iudicē. Et nota q; furti emptor dz ipm restituere sine pcio. nec pt ipm p pcio retinere. l. i ciuilē. C. ō fur. imo est modi cū qđ restituat ne saltē i suspitiōz furti cadat z sic ad furcas vadat. vt ibi.

Furtū ꝯceptū ē cū q̄s pūtiū testiū apō aliquē rē furtiuā q̄rit z iuenit. vt insti. de obli ga. q̄ ex delic. nas. §. ꝯceptū furtū

Furtū oblatū est cū q̄s rē furtiuā alicui obtulit. vt potiꝰ penes cū q̄ penes se iueniret sz illa noīa nūc nō sunt vsitata

Furtū phibitū ōr cū q̄s volentē rē furtiuā q̄rere phibuit. vt dicto. ti. ō obli. ex delic. §. est etiā. vbi ōr q; he actiōes furti ꝯcepti oblati phibiti z non exhibiti in diſuetudinem abierunt

Fur est q̄ clā obscure z plerūq; ō nocte rez alienā amouet iuuto dño gr̄a lucrādi z subaudi sine armis. vt i aut. sz nouo iure. C. de fur. z ser. coz. Et ōr fur a furno qđ idem est qđ nigꝝ. qr vt pl'imū i obscuro furat. vñ. Qui male agit odit lucē. ō off. dele. ꝯsuluit

Fur manifestꝰ ōr q̄ in ipo maleficio est deprēsus vl in loco in q̄ cōmissum ē furtum vl pꝰ furtū factū dū tandē de furto dep̄hēdit añq; deportauerit ad locū ad quē destinauerit. insti. e. ti. §. manifestꝰ

Fur nō manifestꝰ ōr q̄ rē detulit q̄ destinauit. sit ti. pal. §. sz si ptulit. vel sic ōr q̄ cuz re furtiua i ipo actu furādi nō dep̄hēdit. sz iā deportauerat rē furtiuā i locū i quē destinauerat. nihilominuꝰ ꝯuincit postea ō furto

Furti actio. Re. sup̄ actio furti

Furti ꝯditio. Re. supra cōditio

De Ga

Galstaldꝰ est ma[illegible]

§ [illegible]or dñs q̄ habet curā exteriorum rez epi

De Ge

Gener meꝰ est maritꝰ filie mee. vt in. l. facile. ff. de gra. affi.

General' abolitio. Re. sup̄. abolitio Et vide de hoc Azo. in sum. C. e. ti.

Generali ꝑmone psona loq̄ns intelligit exceptā. ō iureiu. petitio. vbi ꝯcor. in glo. Et

itelligiť ꝟ regulariť.qz fallit iterdū vbi obligatio vl̄ pactū p̄cedit.qđ īducit eāt̄atem q̄ndā includentē etiā p̄sonā loquēt̄.vt si recepissem.ꝛ.a te.ꝛ pmisissem tibi dare turri ɔ oīs hoīes tunc teneor etiā dare ɔ me ex pacto.de ꝟ in.c.ō forma.xxij.q.v.qñz etiā i generali p̄mōe nec familia loq̄nt̄ itelligiť

Generaľ locutio generaliť ē intelligēda.ff.ō of.p̄si.l.p̄ses.xix.di.c.j.ff.q̄ me.cau.l. metū aūt.§.animaduertendū.licet generale verbū nō sit sp generaliť intelligendū.ō iureiu rā.c.ad nostrā.in glo.vlť.

Generaliť ōz qđ imo etiā idefinite itelligendū est.ō ɔtu.lepzo.c.qm̄.i glo.sup ꝟ.idefinita.ꝛ.xix.di.si romanoꝝ.ff.ō pub.l.de p̄cio

Generalia ꝟba sūt ad ciuilē modū referēda ff.de serui.vzba.p̄di.l.si cui.

Generaľ allegatio qñ sufficiat.ꝛ qñ nō.no. in.c.vestra.de coha.cle.nā qñq̄ sufficit.vt xlij.di.c.si q̄s despic̄.§.hinc etiā.vbi allegatur Joh̄.euāgelista i epľa sua sine q̄ta.siľr habeť in.c.nr̄a. pal.Aliť ōz alibi legiť.sz q̄ nō sufficit generaľ allegatio.fac̄ cle.ɔstitutionē.ō elec.ꝛ.ij.q.j.i p̄mis.insti.ō pe.te.liti. in fi. Finaliť ōz q̄ suffic̄ generaliť allegare coz̄ā p̄ncipe qz p̄nceps cēseť oīa iura hr̄e in scrinio pectoꝛ̄ sui.l.oīm testōꝝ.ꝟ.sic igiť.in fi.C.de testa.secꝰ ꝟo coz̄ā alīs.vl̄ si p̄nceps allegat decisiua pmulgādo.tūc suffic̄ ei generaliť allegare.de cā poss.c.j.de no. operꝰ nūci.c.j. Si aūt allegat sup ꝟbo i iudiciuꝫ deducto.tūc spēaliť ōz allegare.ꝛ specificare legē si ē pegrina.qz licz p̄nceps ꝟtualiter oīa iura i mēte hēat.nō tñ formaliť.vt no.i c.j.ō ɔsti.li.vj. Qñ ei ɔstat ō lege suffic̄ generaľ allegatio alīs ē necessaria spēaľ. Oz em̄ sic allegari q̄ iudex reddať clarꝰ.ꝛ nihil obscuꝫ remaneat.xxviij.q.j.sic̄ em̄.in fi.

Generaľ clausula significat qđ ei⁹ sigficatuꝫ ꝓbare vl̄ significare ꝓbat.ꝛ tūc ñ ptinet ad exp̄ssa noīata.ff.de ꝟ.sig.l.doli. Uerbi gr̄a Testaꝰ filios instituit ꝛ iuicē substituit ꝛ pꝰ filiū exheredauit.q̄ exheredatio ľ clausula nō reuertiť ad insti.imo ad substitutiōez vt i.l.j.in fi.C.ō lib.p̄te.ꝛ exhere. Itē ibi p̄ vnā filiā instituit ꝛ filiā exheredauit. deinde aliū filiū substituit exheredatō referť ad solū gdū institutōis.vt.l.iij.§.filiꝰ.ff.e.ti.

Genꝰ est qđ p̄dicať ō plib⁹ differētib⁹ specie insti.de iu.na.gen.ꝛ ciui.§.ɔstat.ꝟ.plebisciꝫ. Et q̄ñ iuriscōsulꝰ dat doctrinā tē capit genꝰ.vt logici.ꝛ ibi ponūť exēpla.no.l. ñ.§.j.ff.si cer.pe.vbi capiť spēsp genere.vñ vocabulū genꝰ nō sumiť p ipa dictōe sed p significato q ipam ꝛ significat diuersimoꝺ put significatū ex ea sūptū.ꝛ q̄dlibet aliud mediū significare declarat. Uerbi gr̄a. Testaꝰ legat vl̄ q̄s p̄mittat ens subam vel rē siue aīal nullū est legatū vl̄ nulla p̄missio.l. cū post.§.generali.ff.ō iur.do.ꝛ no.in.l.legato generaliť.ff.ō lega.j. Rō q̄ ens ꝛ suba significāt generalissime. Et ꝟ dictio aīal licet nō significet ita generaliť.tñ adhuc significat multū generaliť.ꝛ intantū q̄ dicere totū genꝰ cōp̄hendi in legato vl̄ p̄missionē ɔtinere ipossibile.etiā dādo muscā vl̄ vermē liberareť heres vl̄ p̄missoꝝ.qđ tñ nulliꝰ ē validitat̄.vñ ōz. Gener̄ obligatio p̄re nō p̄t.l.in rōe.§. ñ.ff.ad.l.fal. Sz tñ si diues ruraľ diceret i testamēto vl̄ donatōe int̄ viuos.ego dono bubulco meo vnū aīal.itelligereť ō vno boue ad arandū vl̄ de vno asino.si ꝟ erat q̄litas p̄sone cui donaťnā q̄litas p̄sonaꝝ ꝛ p̄cipue illaꝝ q̄bꝫ relinquiť dat itellectū ꝟbis ꝛ sic sumiť cōis modꝰ itelligēdi ꝟba p̄dicta secꝰ in genere generalissimo.qz ibi nō ē modus itelligēdi q̄ significet aliq̄d vtile ꝛ idez in alio genere subalterno.in q̄ nō esset modus cōis aliq̄d vtile significādo.vt dicēdo lego rē coꝛpalē.vl̄ incoꝛpalē.qz nihil cōp̄hendiť.sic̄ nec i generalissimo. Itē ibi.testaꝰ legat.vl̄ q̄s p̄mittit domuꝫ in genere.et nullā hz domū.nō tenet legatū vl̄ p̄missuꝫ secꝰ si hz in patrimonio.l.si domꝰ.ff.ō lega. ñ. Rō p̄mi.qz genꝰ ita generaliť significat. q̄ nō apparet de q̄ re volnit itelligere. Rō secūdi.qz de reb⁹ ꝑuis q̄s solet disponere. et sic significatū generis restringiť p significatū hoc qđ hz in p̄timonio. Siľr si q̄s legat vl̄ p̄mittit fundū i genere nullo est p̄missio vl̄ legatū.l.p̄al.siue i p̄timonio siue nō.p̄m Bar. Itē ibi testaꝰ legat rē in genere.significat q̄ heres solūēdo faciat rē accipientes.l.si domꝰ.§.ō euictꝰ.ff. de lega.j. Rō.q̄ natura legati ē q̄ res trāsferať i legatariū. ꝛ efficiať sua ꝑpria.nisi alias restringať Itē ibi.testaꝰ legat vnū de ꝟuis q̄ cū eo ɔmorať.sunt alieni heres vnū tradit liberatur nec teneť de euictōe. Rō qz significatū sumptū ex ꝟ genere subalterno hz instar speciei.le.in rōe.§.diligēter.ff.ad.l.falci.le.cū decē §.stichū.in fi.ff.de sol. Itē ibi.q̄s p̄mittit ľ legat boīnem.significat q̄ nullꝰ certꝰ est in

obligatõe.sz hõ in genere put quelibz rspi/
cit.l.meui⁹.§.duob⁹ testamẽtz.ibi ordis cõ
pendio.ꝺ lega.ij. vñ iste stãt sil'.pmitto tibi
hoiem.z nullũ hoiem tibi pmitto.sic z iste
simul stant sp fuit hõ.s.a tpe adã.z null⁹ hõ
fuit sp.qz null⁹ determinat⁹ sp vixit.nã dicẽ
do pmitto tibi hoiem. dictio hoiem suppo
nit ꝓfuse tm̃.z dicẽdo nullũ hoiem tibi p/
mitto.supponit determiate.i.illũ z illum.z
sic ꝺ alijs nõ pmitto. Finalit̃ ḡen⁹ dedu
ctũ i legato l'i obligatõe sigficat nil ibi eẽ l'
eẽ put ipo genere medio vl' alia q̃uis signi
ficatiõe ꝓcludit.z genere deducto i obliga
tione vl'legato electio est ei⁹ cui dat

Berundiũ sumit p eo qꝺ p hãc dictiõz signi
ficat.z significat ꝓditõem.declaratiõz.mo
dũ.vl' qꝺ suũ significatũ vl'aliud alĩde sũ
ptũ significare pbat. Uerbi gr̃a.duo sũt in
stituti z vu⁹ alteri substitut⁹. Si vn⁹ repu/
diat ptẽ suã adeũdo ptẽ alteri⁹ deficiẽtis ex
substitutõe ps p ipm repudiata sibi q̃rit̃ ꝫ
gerundiũ adeũdo exponit̃ ꝓditionalit̃.s.si
adierit.le.si tu ex pte.z ibi not.ff.de acq̃.vel
vl' ami.bere. Itẽ ibi vim fac̃ q̃ possidentẽ ñ
pmittit vti arbitrio suo.siue edificãdo.siue
arãdo.vl' ferẽdo.vl' q̃cq̃d aliud faciendo.l.
vim fac̃.ff.de vi z vi ar.significat declarati
onẽ illoꝝ ꝫboꝝ.z nõ ꝑt significare ꝓditio
nẽ.qz refert ad ꝫbum pñtis tpis qꝺ est facit

Hec est ibi aliꝫ dispositio q̃ ꝑt suspẽdi p bec
gerũdia edificãdo.arando zc̃. Sz ibi lego
ad monumẽtũ faciẽdũ sigt modũ.l.q̃b⁹ di
eb⁹.§.fi.ff.de cõdi.z demõ. Et differẽtiã inc
ꝓditiõz z modũ vide glo.ij.c.vez.de ꝓditi.
a ꝑo. Uñ scito q⁹ vt mod⁹ ẽ si ꝓditio qz cã.
Itẽ ibi lego p ducẽdo talẽ discipulum sigt
ꝓditiõz.qz moz ẽ ꝑus docere q̃z salariũ sol
ui.l.nec sel'.ff.qñ di.le.ce.

De Gi Gl

Gineciarij sunt q̃ pãnos impiales texũt in/
serendo sericũ z aurum

Gineciũ est loc⁹ vbi ꝫ fiũt.z ꝺr a gynos. qꝺ
est nudũ.qz nudo pãno vestit̃ auꝝ.vt. C. ꝺ
muri.z gynecis.li.xj.

Glãdis noie oẽs fruct⁹ ꝓtinẽt.ff.de glan.le/
gen.l.vna.

Gleba est quedã spẽs terre. generalit̃ tm̃ su/
mitur p solo vel p terra culta.. Req̃.supra.
ascriptici⁹ gle.

Glos ꝺr vxor fratris.l.nõ facile.§.affinitatz
ff.de gra.

De gn go

Gnarus.i.sapiẽs vl' puid⁹.cui opponit̃ igna
rus.qꝺ inde venit.i.insipiẽs

Goliardi.i.bufones ioculatorez idem sunt

De Gr

Grad⁹ fm Gof.z hosti.i sũ.de ꝓsan.z affin.
Est q̃dã habitudo siue distãtia ꝓsonaꝝ ad
inuicẽ ꝓsanguitate z affinitate sibi ꝓiũcta/
rũ facta collatõe ad cõem pentẽ. Ul' est vni
us ꝓsone distãtia ad aliã i linea ꝓsanguita
tis.vt.l.j.cũ se.§.vsq̃ ad.§.affinitatz.z.l.nõ
facile.e.ti.ff.qz diuersimode ꝓtingit diuer/
sos esse ḡdus.vt pz i toto ti.pal.z in.§.affi/
nitatz.in.l.nõ facile.pal.

Grã duplex ẽ.opans z cooperãs.vt est glo.
in ꝫbo coopante gr̃a.cle.j.ꝺ magi. Et gr̃a
est habit⁹ q̃ fundat̃ in voluntate in essentia
aie.glo.in cle.j.de sum.tri.

Granaria sũt loca i q̃b⁹ grana sen fruct⁹ cõ/
ponũt̃.sic accipit̃.ff.ꝺ ac.emp.in.l.gnaria.

Grangia habet̃ in.c.fi.de censi.

Grauis habet̃ ꝺ testi.c.licz.ex q̃dã.i glo.iij.

Grassatores idẽ sũt qꝺ dictarij.ꝺ h⁹ dictõis
expositõe.vide qꝺ no.ff.ꝺ pe.l.capitaliũ.§.
grassatores. Re.supꝫ dictarij

Grassari ꝺr latrocinari vl' crudelit̃ agere

Grex est collectio pluriũ aialiũ.s.x.ouiũ.vel
v.porcoꝝ.vt no.insti.de re.di.§.sz si gregis
Re.supꝫ ꝓgregatio.

De Gu

Guldagia dicunt̃ q̃ dant̃ p ducatu vl' cõdu
ctu p terrã alicui⁹ vt securi⁹ vadat. Sz ga
belle dant̃ de ꝓctib⁹.vt ꝺ emptõe p empto/
rẽ. Et tãgit Bal.i rubri.C.de re.cre.z est ca
sus in.l.dz.in fi.ff.de edi.edic. Et pñt abra
di vl' deleri a ciuitate.tex.est nõ alibi i.l.eo
rũ.ff.de pe. Statuit̃ cõiter p italiã q⁹ de q̃/
libet ꝓctu dz solui gabella. Sz pone. duo
forẽses ꝓtrahũt senis an debeãt soluere ga
bellã fm statũ vbi ꝓbũt. Regl'a est q⁹ nõ.qz
statutũ nõ ligat forẽses.qz extra territoriuꝫ
ius dicẽti zc̃.c.vt aiaꝝ.ꝺ ꝓsti.li.vj.c.cum a
nob.de sen.excõ.l.fi.ff.ꝺ iurs.om.iu. Sz cõ
trariũ est vez fm bal.l.j.de ꝓhẽ.empt. Rõz
allegat.qz gabella venit i ꝓtinẽtia ꝓtractus
ḡ sic rõe ꝓtract⁹ pñt ꝓueniri i loco vbi ꝓtra
ctũ. Ita ad id qꝺ i ꝓtractu deuenit.le.be/
res absens.ff.ꝺ iudi. Et ita ꝓseq̃nter ad ga/
bellã z hypotecã.glo.sing.iij aut.. vt diffe.

iudi.§.ℏ ꝓsiderãtes.in ꝯ.hypoteca.colℓ.ir. ꝛ in.l.ij.ad fi.§.mãdati. Et dic̃ Jo.de ro. ĩ singularibꝫ suis.q̃ didicit ea a bal.

Guardia feuda sunt q̃ ꝓstituũt aliq̃bꝫ ꝓpter custodiã rei dñi ꝓstituẽtis

Guardiꝫ ꝺr ille cui talℓ custodia est cõmissa. vel ꝺr guardianꝰ q̃ etiã est supior ĩter frẽs minores custodiẽs ꝓuentũ

De Ha

Habere signat di uersimode put suũ ꝓriũ sigtũ ℓ sigtũ aliꝺ q̃duis mediũ significare declarat. Verbi gr̃a. Res tua ẽ penes me ꝛ pmittis mihi stipulare eã dem hr̃e licere sigt q̃ dñiũ isti rei trãsferꝛ ĩ me.le.stipl'o ista.§.hr̃e.ff.ꝺ ꝯ.obl. Et sic rei possessio sine traditõe pꝰ dñiũ q̃rit possidẽ ti.§.interdũ.insti.ꝺ re.di. Item ibi res tua nõ est penes me pmittꝫ hr̃e.licere.significat q̃ dñiũ trãsfers ꝑ traditõz.l.traditiõibꝫ.C. de pac. Itẽ ibi pmittis rẽ alienã hr̃e licere re pseuerãte aliena nulla ẽ stipulatõ.l.stipulatio.§.q̃sitũ.ff.e.ti.q̃ ĩ re aliena pmissoꝛ ñ ꝑt ꝓstituere ius dñij. Si ãt efficiaꝫ pmissoris valet stipulatõ.vt ibidẽ.q̃ tũc ꝑt facere vℓ ꝓstituere ius dñij. Itẽ ibi. vẽdo tibi rez alienã.ꝛ pmitto tibi hr̃e licere sigt hr̃e iure possessiõis.l.hr̃e.ff.ꝺ ꝯ.sig. ꝛ ℏ ex naka ꝺctꝰ emptõis.ꝺ cuiꝰ natura ẽ q̃ suffic̃ rẽ tradere q̃ñ res aliena ẽ vẽdita.l.exempto.ff.de acti. empt.

Habere actionẽ est minꝰ q̃z hr̃e rẽ. Et ℏ est q̃ꝺ ꝺr. Deliꝰ ẽ pignoꝛi incũbere q̃z in pso nã agere.ff.ꝺ re iudi.l.minꝰ

Hr̃e.tenere.possidere.q̃ ℏ tria ꝯba ponũt in aliq̃ instrõ sic dñi exponi.s.q̃ recipiẽs ha beat ꝺ iure.teneat naturaliter.ꝛ ꝺ facto possi deat ciuiliter ꝛ ꝺ iure.q̃ ciuiℓ possessio est cã q̃rẽdi dñiũ.licꝫ aliq̃ñ possessio sit tm̃ natu raℓ nõ ciuiℓ.vt illa quã hz vasallꝰ

Habitatio est fruitꝰ psonaℓ in habitãdo ꝓsi stẽs.ꝛ ꝓstituit ĩ domo aliena.vt no.ff.ꝺ vsu. ꝛ habi.in rubr̃i.l.j.§.pe.ff.ꝺ his q̃ dare aut feu.cũ pactiõibꝫ ꝛ stipulatõibꝫ.vt.ff.ꝺ vsu fruc.iũcta.l.j.ff.ꝺ vsu.ꝛ habi.vℓ ĩ vltima vo lũtate Differt tm̃ ab vsu.ꝛ vsufructu.q̃ illa amittit nõ vtẽdo.vℓ capitis diminutione vt.ff.si vsufructꝰ.l.pnℓ.§.sic̃ habitatio autẽ nõ nisi morte finiatur.vt.l.si habitare.ff.de vsu.ꝛ habi. Itẽ ꝑt inhabitatoꝛ aliꝫ vẽdere vℓ locare ius qꝺ hz.vt.l.qꝺ antiq̃tus.C.de vsufruct.sic̃ ꝛ fructuariꝰ ꝛ nõ vsuariꝰ.vt.ff. de vsu.ꝛ habi.l.sz neq̃.vide sup ℏ azo.ĩ sũ. C.de vsu.ꝛ habi.

Hac q̃nq̃ denotat nõ exclusionẽ sz inclusi onẽ.vt in.c.ego eñ eps.ꝺ iureiur. ꝛ sic su mit in iuramẽtis dicendo. Ab hac hora.si gnificat eñ pũs tps cũ futuro. de ℏ g Jo. an.in.c.j.ꝺ ordi.ab epi.q̃ resig. epi.

Hastariꝫ dicũt q̃ rẽponũt venalẽ hasta sup posita. Et dicũt a noie hasta. qꝺ idẽ est qꝺ vẽditio.vt no.C.de fi.instru. ꝛ ꝺ iure haste fiscalis in rubr̃o.li.vj.

Hastari est rẽponi venalẽ hasta suppositа. ita olim fuit ꝺsuetudo

Haustꝰ est ius hauriẽdi aquã de puteo vi cini.cui eo inuito iure fruitutꝫ ascribit

De He

Hereditas ẽ succesio in vniuersum ius qꝺ defunctꝰ habuit.vt.ff.de ꝯ.sig.l.nihil aliud est hereditas.ꝛ.l.bonoꝝ.e.ti.

Hereditas adita ẽ illa de q̃ heres se ĩtromi sit auctoꝛitate ꝓtoꝛ.imo auctoꝛitas ꝓtoꝛi nõ est necessaria.sz sola volũtas suffic̃.vt i sti.de here.q̃ ꝛ dif.§.itẽ extraneꝰ.secꝰ in peti tione bonoꝝ possessiõis vt ibi no. Et ꝺ adi tione ꝛ repudiatõe hereditatꝫ nota.in.l.q̃ se pr̃is C.vñ liberi.vbi dñi catho saccꝰ sic ꝯclu dit. Aut debẽs succedere ptulit ꝯba pñtis tpis idicatiui mõi.aut futuri tpis. Si pñtꝫ tpis.aut sine infinitiuo.aut cuz infinitiuo. Si sine aut affirmatiue.vt adeo.ꝛ inducit aditionẽ hereditatꝫ.ꝛ repudio induc̃ repu diatiõem. Aut negatiue.s.nõ adeo.nõ sum heres. Et fm glo.ꝛ salice.nõ inducit repu diatio nisi iterrogatio ꝓcesserit vℓ terminꝰ ꝓfix̃ sit.tũc ei inducit. Si cum infinitiuo. aut affirmatiue.s.volo adire.volo eẽ heres ꝛ inducit aditio. Aut negatiue.ꝛ tẽ aut vo lũtas ꝓponit negatõi.vt volo nõ eẽ heres. ꝛ inducit repudiatio. Siℓr si dic̃.nolo am pliꝰ nolo vnq̃z adire.ꝓponẽdo negationem volũtati.adiũctꝫ talibꝫ aduerbꝫ tpis idu cit repudiatio. Secꝰ si dicat.nolo nũc adi re hereditatẽ.nã sic nõ inducit.q̃ ĩtelligit fm naturã aduerbij. De his ĩ glo.in.l.ij.§. obfuari.C.de iura.calũ.l.plurimũ.ff.ꝺ ac q̃ren.here.l.ꝑ hereditate.§.j.e.ti.ꝛ.l.j.glo.ĩ le.si eã.C.q̃ accu.nõ pos. Aut nullũ aduer biũ est.s.nolo adire.tũc si terminꝰ est ꝓfixꝫ inducit repudiatio.l.omñs.ff.ad trebel. Si

nõ est pñs. tũc tm̃ cadit ꝓiectura deliberatõis vl̃ pñsumptio ꝓpt mẽtis ambiguitatem z vsq; ad annũ possit deliberare. Si futuri tpis. aut negatiua. vt nõ adibo. z ẽ repudiatio. q; suba aditiõis negat exnũc. ꝓout alias z sp in secula seculoꝝ. Aut affirmatiua vt adibo. z nõ inducit aditio ō pñti fm catho. nõ ob. q; videt q; statim adeat. eo quia ꝯrarioꝝ cadẽ est disciplina. ff. de pcu. l. põponius. §. si stipuler. nã adibo z non adibo nõ sunt opposita vl̃ ꝯraria. q; nõ adibo negat totũ tps. sz adibo solũ tps futuꝝ dic̃. et excludit pñs. Et sic est pl9 in negatõe q; in affirmatõe. Et est dare mediũ int̃ ista. H̃ catho. Jdẽ ad ꝓbandũ hereditaꝫ aditionem post longã distinctiõz ꝓclusit q̃ndam nodoctrinã in ista singulari questione. Pone agoꝫ heredẽ debitoꝝ mei ipẽ negat se heredem corã iudice. Cõuinco eũ hr̃e annulum signatoriũ defuncti. ille videꝫ se deꝑhensũ dic̃. Furat9 sum anulũ de manib9 dñi. dũ esset ī agone. Querit an sit ꝓuict9 vt heres. vel an debeat puniri vt fur. Catho rñdet. Si ille erit su9 heres. s. filꝰ z c̃. tũc ꝓuict9 est heres. Si erat extrane9. tũc vt fur. l. si fuũ. §. ꝓtoꝝ. z l. si extraneũ. ff. ō acq̃. here. Rõ. q; ipo iure filꝰ est heres. sz extrane9 nõ anteq; adeat hereditatẽ

Hereditaria actio. Re. sup̃ Actio hereditaria.

Hereditas decurionũ nauiculariorꝫ coaraliũ militũ z fabricẽsiũ fm Azo. in sum. C. e. ti. in rubrica. z l. vlt. ꝺr in q̃ q̃ddã speciale ius obſuat. de q̃ no. ibidẽ.

Heres ẽ ille q̃ succedit ī vniuersũ ius defuncti. l. cũ heres. ff. de diuer. z tpa ꝓscrip. vel ẽ dñs hereditaꝫ q̃ fit aditiõe ī volũtarijs. §. fi. insti. ō here. q̃l. z diffe. Sz ī necessarijs ō ferꝰ ipo iure hereditas

Heredẽ instituere est aliquẽ p9 morte suam loco sui ī oĩb9 bonis dñm ꝓstituere. Hã ꝺr heres ab her9. i. dñs. sibi em̃ succedũt vniuersa bona defuncti. z ad eũ cõmoda z incõmoda hereditaria redeũt. Et pñt istitui heredes generaliꝰ oĩs z accipe q; cq̃d a testatore eis relinquiꝰ siue sint filij. siue extranei. siue liberi. siue fui testatoriꝫ vl̃ alieni. siue paterfamilias. siue ipubereſ. siue ꝑsona puata. siue eccia. siue vniuersitas. his exceptis q̃ nõ pñt institui heredes. s. deportat9 ꝓpter delictũ in insulam. siue bãnit9 ꝑpetuo dãnat9 in metallũ fodiẽdũ. vt. C. ō here. instí. lẽ. j. collegiũ illicitũ nõ approbatũ. vt. le. collegiũ. ti. alle. Jncestuosus nat9 ex dãnato coitu. i. spuri9 testatoriꝫ. seru9 accusat9 de adulterio cũ dña sua cõmisso. ab illa dña ī stitui nõ pt. heretic9. apostata. mulier ꝺuolãs ad secũdas nuptias infra tps luct9. i. ifra annũ post mortẽ ꝓmi viri. vt. C. de secũ. nup. l. j. z h̃ de iure ciuili. Qui sciẽter cõtraxit cũ aliq̃ muliere ignorãte secũdas nuptias esse illicitas nõ pt ab ista institui z c̃. z sũt diuersi heredes. Hã heredes alij sui z necessarij. alij necessarij tm̃. alij volũtarij. alij legitimi. alij legatarij. alij testamẽtarij. alij fideicõmissarij

Heredes ab intestato ẽ ille q̃ succedit ī ius defuncti sine oĩ testamẽto. vt insti. de here. que ab intesta. deferunt

Heres fideicõmissari9 est cui ex fideicõmisso relicta ẽ hereditas. dãda illi cui testatoꝫ disposuit dicẽdo sic. Fidei tue cõmitto. vt h̃ des illi. Et nota q; illa sunt desperata. sz forte ꝑ tãto ꝺr heres fideicõmissari9. q̃a fideicõmissari9 loco heredis habet. vt instit. de fideicõ. here. §. restituta. vt q̃ directe z ī mediate ex testamẽto nihil capere pt. q̃lis est spuri9. saltẽ capiat ex fideicõmisso. sz ipe ẽ nõ est heres. cũ sit rogat9 a testatore heredi tatẽ adire. z postea restituẽdo. licz restitutõne fctã p9 sp heres maneat. vt dicto. §. restituta. Duo q̃ heredes insolidũ cẽ nõ pñt. vt ff. cõmo. l. fi. z l. si vt certo. §. si duob9. licet alij dicãt ꝺriũ videlicz q; ille cui testatoꝫ dari vl̃ restitui hereditatẽ disposuit. vt manifeste colligit ex. §. sz etiã id. insti. ō fideicommiſ. here. licz ꝺba ibi posita videãt innuere oppositũ. si inspiciãt

Heres legatari9 ẽ q̃ legatũ accepit vl̃ cui legatũ factũ est. vt. l. q̃tiẽs. C. ō here. instí.

Heres legitim9 ẽ q̃ ex lege duodecim tabulaꝝ aut ex iurꝭ ꝓstõe etiã sine testamẽto succedit defuncto. vt sũt agnati. primi. insti. ō legit. ag. suc. in ꝓn.

Heres necessari9 ẽ fu9 heres institut9 ī testõ dñi sui ab eo q̃ facultates suas hz suspectas ne possit ex ipis satisfieri creditoribꝫ q̃b9 est obligat9 adeo q; ñ credit alienũ hereditatẽ suã adire. si heredẽ eũ instituerit q̃ fuus heres fact9. iõ necessari9 ꝺr heres. q; sive velit sive nolit cogit suã hereditatẽ adire vt satisfaciat creditoribꝫ. vt insti. ō hered. q̃li. z differẽ. §. j. Et h̃ vꝫ nisi illi fuo debeat fideicõmissaria libertas. l. is q̃ solucdo. ff. de be

re.inſtit.aut ꝟ eo ñ faciẽte .ſ.ñ adeũte here
ditatẽ eĩ noĩc.poti⁹ q̃ dñi defuncti res he
reditarie vẽdant.ne defunct⁹ tumelia q̃dã
vl̃ iniuria fctã efficiat.dicẽdo q̃ res eĩ⁹ ven
deretur

Heres ſu⁹ ꝺr fili⁹ q̃ eſt ĩ poteſtate patris tpe
mortis ipi⁹ patris

Heres domeſtic⁹ ꝺr q̃ eſt ĩ poteſtate morien
tis tpe mort̃ dũ eũ ali⁹ nõ p̃cedit . Filio ei
ſupſtite ꝛ ĩ ptãte p̃is exiſtẽte nepos ex eo q̃
in poteſtate aui eſt ſu⁹ heres nõ eſt.inſti. de
here.q̃li.ꝛ diffe.ℌ.ſui.

Heres ſubſtitut⁹ ꝺr q̃ alĩ heredi iſtituto ſ ꝟ
ſtituit. Verbi gr̃a. Si teſtator ita dicat Ja
le heres eſto q̃ ſi ñ velit.vl̃ nõ poſſit eſſe he
res.iſte eſto ei ſubſtitut⁹. Et ꝟ ſiue ſcõo ſi
ue tertio vl̃ q̃rto loco alio i locũ iſtituto de
ficiẽte ſubſtituat. Hã ſecũd⁹ ꝺr oĩs p⁹ p̃mũ
ſequit etiã ſi decim⁹ ſit.ff.ꝺ vul.ſub.in p̃n.p
ut no. Hoſti.ĩ ſum.ꝺ teſta.ℌ.q̃d ſi ſit p̃fect⁹
vbi ꝺr inſtitutio

Heredes ſui ꝛ legitimi ꝑm Azo.ꝺ ſuis ꝛ le
gitimis heredib⁹ appellãt q̃ in ptãte morien
tis fuerit.vt fili⁹.filia.nepos.neptℨ.ex nepo
te nat⁹.ꝛ ex filio p̃nat⁹.p̃nata ſeu p̃nepos p
neptℨ.legitimi ꝛ naturales. vl̃ etiã legitimi
tantũ. vt adoptiui

Heredes teſtamẽtarĩ dicũt q̃ ex teſtamẽto
heredes ſcripti ſunt

Heredes tutor⁹ lz ñ ſint tutores tenẽt tm̃ ĩ q̃
buſdã q̃ tutores inchoatõiſ.ſ.p defectũ ob
miſſum.vt.ff.de here.inſti.l.j.

Herciſco.i.diuido.inde ꝺr familie herciſcũ
de.i.iudiciũ hereditatℨ diuidẽde. Re.ſupra
actio familie herciſcũde.

Hereſiarcha ẽ q̃ falſam ꝺ fide opinionez gi
gnit.vl̃ p̃mo inuenit ſic̃ arri⁹ vuicheleff. et
alĩ cõſimiles

Hereſis grece ab electõe ꝺr eo q̃ q̃cũq; vnã
opinionẽ hereticã vl̃ diſciplinã ſibi elege
rit putat eã eſſe meliorẽ.vt.xxiiij.q.iij. here
ſis.alias ꝺr q̃ſi diuiſio

Hereticꝰ ꝺr errãs ĩ fide.vñ q̃cũq; ĩ fide du
bitauerit friuola adheſiõe hereticꝰ cẽſet.vt
j.ca.ꝺ hereti. Etiã p hereticꝰ habet q̃ ſciẽt
hereticũ nõ reuocat.vt.e.ti.c.ij. Et ꝑm Au
gu.ꝺr q̃ certã opinionẽ nouã ꝛ pueriſã gignit
vl̃ ſequit gr̃a alicui⁹ tpal̃ cõmodi vl̃ alicui⁹
glie vl̃ p̃ncipat⁹. Dr̃ gignit vt aliq̃s hereſi
archa.vt arri⁹.ſabelli⁹.ꝛc. Dr̃ ſeq̃t q̃ errorẽ
illũ imitat.put ꝟ legũt.xxiiij.q.iij.hereticus
ꝺr hereticꝰ q̃ querit ſacr̃a eccie ſic̃ ſymoni
acus.j.q.j.eos. Jtẽ ſacre ſcpture peruerſus ĩ
tellector.xxiiij.q.iij.hereſ.vbi ꝺr.q̃cũq; ſcri
ptur̃ aliter itelligit q̃ ſenſus ſpũ ſſci flagitat
a q̃ ſcpta ẽ.licz ab eccĩa ñ receſſerit tñ here
ticꝰ appellari p̃t ꝛc. Jtẽ oĩs excõicat⁹. iiij.q.
j.qꝺ aũt. Jtẽ romane eccie public⁹ iniuria
tor.xxij.di.oĩs. Jtẽ q̃ aliter ſentit ꝺ articul⁹ fi
dei q̃ romana eccĩa.xxiiij.q.j.ℌ eſt fides

Herus. vel heros grece.idẽ eſt qꝺ domin⁹
latine

De Hi

Hymn⁹ angelic⁹ ẽ gl̃ia ĩ excelſ.ꝺ cele.miſſa.
c.ꝓſiliũ.ꝛ de elec.qꝺ ſic̃.

Hircoſus ꝺr cui os olet.vt.l.q̃ clauum.ℌ.is
cui.ff.de edi.edic.

De Ho

Homagiũ eſt idẽ qꝺ fidelitas.tñ ſpe.e.ti.ĩli
bro de feu.ponit illã differẽtiã q̃ homagiũ
eſt ꝺ his q̃ ad tpalia ptinẽt.ꝛ iõ p ſpũalib⁹
indignũ eſt vt q̃s homagiũ facere cõpellat
fidelitas tñ p ſpũalib⁹ p̃ſtat.qr p̃lati bñ p̃ze
ſtãt fidelitatẽ.vt i.c.antiq̃.ꝺ p̃ui. Vl̃ ſic põt
deſcribi. Homagiũ ẽ q̃dã aſtrictio ſuituꝛ
liberi hoĩs fctã dño ſuo p pactioz vl̃ peti
tionẽ ſiue ſtipulatõez p̃mittẽte libero hoĩe
dño ſuo fidelitatẽ ꝛ ꝓſtituẽte ſe hoĩez vl̃ va
ſallũ ſuũ ꝛ ſic ĩ aliq̃b⁹ p̃tib⁹ ꝟ mõ ille q̃ facit
homagiũ corã dño ſuo flectit genua ſua te
nẽs man⁹ ſuas ꝓiũctas ſimpl̃r int̃ man⁹ do
mini iuſiurãdũ ꝺ fidelitate p̃ſtãs ꝛ mutuo
ſe i ſignũ fidelitatℨ oſculãt. Cui⁹ forma po
nit in li.feu.ꝺ no.ſi.for.c.eſt ꝛ alia.ſ.poſt ru
bri.illã ꝺ for.fi. Ad idẽ fac̃ de iureiur.c.ego
eĩm.ꝛ.lxiij.di.cũ dño.ꝛ hoſti.ponit eã in ſũ.
de feu.ℌ.q̃d ſi fidelitas.ꝛ q̃lit̃ ſit faciẽda Ex
dictℨ homagiũ deſcribi p̃t p̃m formã. ẽ qñ
aliq̃s flexis genib⁹ tũctis manib⁹ int̃ man⁹
dñi poſitℨ aliq̃d p̃mittit qꝺ p ſpũalib⁹ fieri
nõ ꝺz.deq̃ ꝺ ac.veniẽs.ꝺ ſymo.ex diligẽti.
de excel.p.gue.de re iudi.c.ſi. Eſt ãt homa
giũ m̃tiplex p̃m ſpe.vbi ſup̃.q̃ddã eſt legi
um.q̃ddã nõ eſt legiũ.q̃ddã edictale.q̃ddã
decretale.ꝛc.de q̃b⁹ infra

Homagiũ decretale eſt.nã heres hoĩs mei
q̃ cũ ꝺ conſuetudine poſſit infeudari ꝛ p ꝓñs
in homagiũ ſuccedere ꝺz infra certum tps
me in dñm agnoſcere ꝛ fidelitatẽ mihi p̃ſta
re.ꝛ ego teneor eũ rõe tal̃ feudi i hoĩem reci
pere.ꝛ i recipiẽdo viꝺor ſibi ius feudi ꝺcer
nere.p qꝺ dici p̃t homagiũ decretale. ſicut

etiã bonoꝝ possessio decretal. z qđ ius mihi tribuit. sic z tal bonoꝝ possessio. s. si nullus sit primior. Et iõ i curia frãcie sp recipiunt fidelitates z homagia alteri⁹ saluo iure. Qđ aũt i italia z alibi vocat vasallagiũ in frãcia vocat homagiũ ꝛc. etiã đr hominiũ. ca. veritatis. đ iureiu. Differũt tñ qr hominiũ ẽ qñ iurat alicui fidelitas nemine excepto. sz vasalliciũ supioze excepto. s. impatoze. de ꝟ optia glo. in ꝟbo. homoꝝ ligius. cle. pastoral. de reiudi. vbi etiã đr qꝺ ꝺs nõ ꝑt esse ligi⁹ duoꝝ. sz bñ ligi⁹ vni⁹. z vasallus alteri⁹ vl vasall⁹ pluriũ. z sic homagiũ põt dici hoĩs ligiũ

Homagiũ edictale ẽ sic bonoꝝ possessio edictalis. vñ ꝼm spe. ibidẽ. Homagiũ edictale siue hereditariũ ẽ qꝺ aliqꝺs hz eoipso qꝺ ẽ heres. nã eoipso qꝺ adit hereditatez hoĩs mei psonã ei⁹ repñtat. z videt hoĩs homagiuz subñsse. z tale homagiũ ꝑt finiri tpe si dño placebit qr si dño ñ placeret nõ finiret. etiã si vasall⁹ vellet bonis feudalibꝫ cedere. imo ageret ꝺ ipm vt eũ in dñm agnosceret. et ꝟ ertumelia sua. vñ puniri đz ne inuit⁹ ꝺseq̃tur ĩmunitatẽ. qđ esse nõ đz. p ꝙ. ff. đ negogest. §. hereditaria. z iõ possuz eũ cogere vt subeat homagiũ decretale. z etiã qꝺ pl⁹ tribuat ei i effectu q̃z edictale

Homagiũ legiũ est ꝼm spe. ibidẽ qđ fit ꝑpatoꝛi vl regi nulli⁹ alteri⁹ fidelitate salua. Illud ãt qđ fit aliꝰ ñ đr legiũ. qr fit vl iurat salua ꝑpatoria vl regia fidelitate. Olim ei putãt homagiũ legiũ cẽ qñ vasallus mittit man⁹ suas int man⁹ dñi z sibi homagiũ facit z fidelitatẽ ꝓmittit. z ab eo ad oscul̃ recipitur. qđ nõ est vez. vt etiã ibidẽ dic spe. sz vt ipe dic tũc alĩ ponũt qꝺ duplex ẽ homagiũ homagiũ legiũ in q̃ null⁹ recipit q̃ntũ ad ꝟba. sz q̃tũ ad mentẽ Et aliq̃ q̃ supma z generalẽ hñt auctoritatẽ z iurisdictiõz. puta ĩperatoꝛ vl rex. intelligũ excepti. ꝛc Itẽ vbi ponit legiũ s z j. hñt aliq̃ lagiũ

Homagiũ nõ legiũ ẽ qñ aliq̃d excipit. puta facio tibi homagiũ excepta fidelitate quaz dño meo tali legio teneoꝛ vl saluo qꝺ possiz cũ voluero dñm legiũ mihi ꝺstituere. vl saluo qr nolo tibi ꝺ talẽ iurare. Sz dictum ꝓ mũ est veri⁹ ꝼm spe. licz ꝟ vltimũ desiꝺtum cõis vsus ꝓbet. Et ꝼm vltimũ inoduz seq̃t p totũ. z illo vtit spe. đ homagio legio vide sup feudũ legiũ

Homo legi⁹ vl ligi⁹ ꝼm spe. ibidẽ đr q̃ dño suo ligat⁹. vl legalitatẽ ꝓtinẽs. Uñ rex sicut est hõ ligi⁹ romani indicis. vt i cle. pastoral. đ re iudi. pal. p⁹ mediũ i. §. rursus. vbi glo. notabil. Et oĩs hõ ligi⁹ est vasallus. et nõ ecõtra

Homicidiũ đr hoĩs occisio ab hoĩe facta z đr q̃si hoĩs cediũ. ab hõ z cedo ꝼm gof. i sũ. e. ti. z hosti. z io. an. z spe. Et ẽ duplex. volũtariũ z casuale. vñ casuale ñ est ĩputãdũ. q̃ ad ordinũ susceptõz. z si oĩs casus nõ puniret z operã rei licite dedit. c. q̃dã. c. iohes. c. sic. e. t. Etiã ꝺmittit homicidiũ facto. ꝺsilio ꝓcepto. z defensiõe. c. sic dignũ. e. tit. vbi gl. nota. z homicidiũ cãm dãs z homicida pari pẽa sũt feriẽdi. e. ti. suscepim⁹. z. c. tua nos Ille ei est homicida q̃ ꝺsiliũ ꝓbet z q̃ frem odit vl ei detrahit. đ pe. di. j. piculose. z. ca. homicidioꝝ. Fit etiã homicidiũ spũale ex q̃dã iurisfictõe spũalit octo modis. Prio p detractoꝛes z odiẽtes eos iniq̃tatẽ z oppsitionẽ z iustitiã faciẽtibꝫ. fribꝫ male psuadẽtes ꝛc. c. homicidioꝝ. pal. c. oĩs iniq̃tas. z. c. noli. ea. di. Et generalit oĩs iniqu⁹ motus ad nocẽdũ fri in homicidiũ genere deputat Itẽ homicida cẽset q̃ tpe necessitatis primis alimẽta negat. lxxxvj. di. pasce. Corpale homicidiũ ẽ hoĩs pemptõ corpal r Et fit duplicit. s. lingua z fctõ Lingua tripl r. ꝓcepto. ꝺsilio. defensiõe. l. dis. si q̃s viduã. z. c. periculose. pal. Facto q̃druplicit. iustitia. necessitate. casu. z volũtate

Honestas iustitie publice. i. ꝺstões eccie facte ꝓpt publicã honestatẽ. Judicauit ei ecclesia eẽ honestũ vt vnq̃z ꝺsanguine⁹ duceret spõsã ꝺsanguinei sui viui vl mortui ꝼm archi. đ spõ. c. j. li. vj. đ hac honestate viđ i. c audiẽtiã z. c. spõsã. đ spõ. z maio. vbi ꝓ doc.

Honoraria dicũt ꝓmia legatoꝝ seu aduocatoꝝ. l. j. §. i honorariꝰs. ff. de va. z extraord. cog. Re. infra legat⁹

Hortamur aliq̃ ĩportat mãdatũ necessitatis. Et sic p ipm ꝺfert iurisdictio. c. qr iudicãte. đ rescrip. z. c. j. đ testa. z. c. hortamur ij. q. ix. Idẽ de ꝟ. rogam⁹. xj. q. iij. rogo.

Hostiari⁹ olim i veteri testamẽto idem erat qđ ianitoꝛ. vt. xxij. di. cleros

Hospitaliũ rectoꝛes q̃ ꝓficiẽt quõ se tenere debẽt no. bñ in cle. qr ꝺtingit. đ reli. do.

De Hu

Hũan⁹. i. secular. j. di. c. j. xij. q. ij. q̃ diuinis z humanis. de test. cũ esses. Itẽ idez est qđ

humilis.l.di.eos.xxiij.q.j.si q̃s dederit. et habeť in regula seť deo etiã.de re.iur.li.vj.

Humilitas seu hũiliatio.no.archi.xxij.q.ij cũ hũilitatis.vñ hũilitas est ꝑt⁹ q̃ hõ verissima cognitiõe sibi vilescit.de q̃ glo.optia. in ꝓbo hũilitaſ.z est glo.fi.in cle.j.de relig. do.q̃ multa ꝓpulcra ponit de hũilitate.vñ melior est in malis factis humilis cõfessio. q̃ in bonis superba gloriatio.xj.q.iij.ca.initu stum.in fine. Itẽ humilitas humilib⁹ non ꝓdesset.si ꝓtumacib⁹ nõ noceret.de postu. ꝓla.c.j.in fi.

Humiliati sũt q̃dã religiosi q̃ fuerũt ꝯdẽnati ab eccia p Luciũ papã.qz noluerť iurare.z postea tpe clemẽtiz recepti sũt ab eccl'ia qz se correxerũt z iurãt qñ expedit no. in.c. olim causam.de rescrip.spo.

De Ja

Ictus. Require infra Rodia de iactu

Jactura est damnũ vl' ꝑiculuz q̃ q̃s patiť qñ imminẽte tẽpestate ꝓiciunť bona ī mare ad exonerandũ naues.z ita capiť ꝓprie Sed large ꝑt capi ꝑ q̃cũq̃ dãno alicui p violẽtiam illato vñcũq̃ pueniat. Uel dr lesio fetã cũ lapide vel ligno. Re.etiã infra lex rodia

De Jb

Jbrida est de scorto nat⁹.alia noia illegitiorum. Re.infra mãser.spuri⁹.anser.noch⁹.

De Jc

Jconom⁹ dr ille cui eccl'iastica res gubernãda mãdať.vt.C.de sa.san.ec.le.iubem⁹.circa ꝑn.lxxxix.di.qm̃ in quibusdã.z glo.iij.c. impatoꝝ.de iura.calũ.vbi not.differentia ꝑ doctores inter iconomũ syndicũ z ꝓcuratorẽ z actorẽ.que ibi ꝰm glo. in lata significatiõe idẽ significãt. De quo due glo.notabiles.vna in.c.si q̃s erga.ij.q.vij.alia ī.c. qm̃.xxj.q.vij.z habeť.x.q.ij.si iconom⁹.

De Jd

Jd est.est dictio expositiua.ff.ad.l.aq̃l.l.itẽ mela.§.legz.z de spõ.c.j.

Jdeota est grecũ.z est idẽ qđ imperitus.ꝰm Jsiđ.li.x.

Jdonei ꝓprie dicunť q̃ ꝑñt z volũt in eccl'iꝫ deseruire.de ꝑben.sup inordinata. Et di-

cunť idonei q̃ sũt moribꝫ honestate z lr̃arũ scia decorati.de instl.c.in eccia.in glos.iij. etiã sunt ꝓuidi z circũspecti

De Je

Jerocinsũ.est loc⁹ vbi alunť pauꝑes ꝰm q̃d accipiť.C.de sa.san.ec.l.illud

De Jg

Ignar⁹ est q̃ ignorat vl' q̃ ignorať.ꝰm Jsi. li.x.vñ ignorãs ignorabiť.xxxviij. dist.q̃ ea. vbi dr. Qui ea q̃ dei sunt nesciũt a deo nesciuntur

Ignauus est idẽ qđ ignar⁹ vie.i. rõis z vite ꝰm Jsi.ibidem

Ignorantia est cũ de facto vel de iure nihil scio.nec mihi aliq̃d suspicor. z ꝰm Azo.in sum.C.de iur.z fac.igno.

Ignorare ꝓprie est nescire qđ alicꝫs dz scire. Nescire aũt est cõmuni⁹ q̃ ignorare. vñ ꝓprie oĩs q̃ ignorat nescit.z nõ ecõtra.vt no. ff.đ iur.z fac.ig.sup rubr. Et ignorãtia dividiť ex pte materie circa quã est.qz alia est ignorãtia iurꝫ.alia facti.z hanc vna ꝓbabiť alia nõ. Ignorãtia facti est vt si nesciã illũ decessisse q̃ mihi cognat⁹ est.vel aliq̃d siť. Et ignorãtia facti alia ẽ facti differẽtis ad salutẽ vl' ad officiũ.z ꝑ excusat.vt.j. Cor.x. Omne qđ ī macello vẽdiť mãducate nihil interrogãtes ipam cõsciam. Alia ẽ facti necessarij ad officiũ.vt in ꝓs bytero q̃ sit facta manuũ impositio.z ꝑ nõ excusat. Alia est necessarij facti ad salutẽ. vt qđ ꝑps passus est.hec etiã nõ excusat in habẽtib⁹ vsum rõnis. Item ignorãtia facti alia est ꝓprij facti alia alieni. Si ꝓprij aut q̃ q̃s dat operaz rei illicite.z tũc nõ excusat.aut rei licite.z tunc aut habuit indebitã diligentiã.z sic non excusat a toto ꝙz a tãto. Si ꝙo debitã habuit excusat a toto. Si ꝙo sit facti alieni.aut est ignorãtia ꝓbabiť.ꝙ.ad quã non req̃riť q̃ sit nimis diligẽs aut curiosus inq̃rẽdo.vl' etiam q̃ sit nimis negligẽs.z ꝑ excusat. Aut ẽ crassa z supĩa.vt cũ q̃s ignorat ea q̃ sũt publice fetã corã ꝓl'o.z tũc ñ excusat. vt not. ber.in.c.req̃siuit.đ ordi.ab epi.q̃ resig.epis. z.c.j.de postu.de cle.excõ.miss.apl'ice z đ cõsti.vt aiaꝝ.li.vj. Itẽ ignorãtia alia est simplex.vt cũ q̃s teneť scire qđ nescit.z facit ad ꝑ q̃ sciat.ꝙz nõ q̃dquid potest. Uel ꝰm aliquos potest dici simplex ignorantia q̃ privat scientiaz.nec ponit debitũ sciendi. nec

ptemptuz sciẽdi. z hec est in his q̃ nõ habẽt vsum rõis. alia ẽ crassa. vt cum q̃s negligit scire qõ tenet scire. nec tñ vult se scire. Alia est affectata. vt cũ quis negligit illõ quod tenet scire. z placet ei nescire. ibi ꝓma excusat a tanto. sz nõ a toto. scda adhuc excusat sed minꝰ q̃z ꝓma. tertia ꝯo nõ excusat. sz accusat. Itẽ ignorãtia alia est vincibilis. alia inuincibilis. inuincibilis aut est ĩtroducta ꝑter omnẽ culpã. aut ꝑ culpã ꝑambulam. Si ꝓmo modo. aut simplr ꝑuat cognitõz vt in his q̃ carẽt omni vsu rõis. z hec excusat a toto. aut nõ tollit omĩno rõnis vsum. z tũc nõ excusat a toto. vt in his q̃ non sunt plene furiosi. sz habẽt aliqua lucida interualla. z in pueris q̃ sunt capaces aliq̃ mõ ꝑcepti. licet nõ plene. Si ꝑ ꝑriam culpã. vt in ebrio z furioso. quoꝝ vterq̃ ꝑcipitauit se i hoc ꝑ suã culpã nõ excusat. qz �fm Aristo. in eth. ebrio debet duplex pena. licet furiosus excusẽt saltẽ a tãto. Si aũt sit vincibilis. tũc distinguit vt supra in crassaz z supinam z affectatã Sz q̃ duplex sit ignorãtia text⁹ est optim⁹. j. q. iij. §. his ita rñdetur. Itẽ vt ait Amb. Turbatur nauicula petri ibi in ꝓbo ignorãtia. glo. optima oĩno videda. Alia ḡ est ignorãtia iurz. vt si nescio me illi posse succedere q̃ mihi cognat⁹ est et decessit. vt. ff. de iur. z fac. igno. l. j. z ꝟ nõ excusat. regula ignorãtia in re. iur. li. vj. Est etiã quedã ignorãtia ꝓbabil'. vt si q̃s errat in facto alieno. z ignorãtia nõ ꝓbabil'. vt si quis errat ĩ facto ꝓꝓrio vel rebꝫ suis. vt. ff. ꝑ solu. le. vlt. vel si ignorat aliq̃d qõ oĩes ꝛ ciuitate sciũt. vl' maioꝛ ꝑs ciuiũ scit. le. regula. §. sz facti. ff. de iu. z fac. ig. Turpe ẽm est patricio z nobili viro z causas pozãti ius in q̃ ꝑ sat ignorare. l. ij. §. ab his. ff. de ozi. iurz. Et differẽtiam ínt ignorãtiã. errorẽ. titubationẽ. z nescientiã no. archi. xxxiij. q. iij. Item ignorãtia ꝛ esse triplex. ꝓ ꝛia negatõnis. q̃ scz scia negat. nec debitũ sciẽdi ponit. z similiter ꝟ excusat. Scda est ignorãtia ꝓpriationis. q̃ etiã scia negat. sz aptitudo siue debitũ sciẽdi ponit. Et hec ĩ eis q̃ ptinent ad salutẽ excusat a tãto. sz nõ a toto. Tertia est ignorãtia dispositõis q̃ ponit errorem siue ꝓceptiõem ꝓtrariã recte sciẽ. Et ꝟ in his q̃ ptinẽt ad salutẽ accusat non excusat. Et sic pz q̃ ignorãtiaꝝ q̃dã excusat. q̃dã nõ. q̃daz magz. z quedã min⁹ z q̃dã oĩno nil excusat sed incusat. vl' accusat. Nã ignorãtia iuris. sialiq̃d excusat. min⁹ tñ q̃z ignorantia facti Et ignorãtia iuris. alia est iuris naturalis alia iuris diuini. alia iurz canonici. alia iuris ciuilis. Ignorãtia iuris naturalis nullum habentẽ vsum rõis excusat. qz ꝟ ius ẽ in corde hoĩs scriptũ. j. q. iij. §. his ita õno tandũ. Ignorãtia ꝯo iuris diuini q̃ntũ ad aliq̃ simplr excusat laicos. z q̃ntũ ad aliq̃ excusat eos a tãto. nõ a toto. Legere ẽm ꝓphetias z euãgeliũ z doctrinã aplice scie tenẽt epi z plati maiores. q̃ dñt dño oĩpotẽti fuire. z reddere rõem õ ea q̃ in eis est fide z spe vñ ab eis reqrit scia veterz z noui testamti Sz laici ad ꝟ nõ tenent nisi ad noticiã decalogi z articulorꝝ fidei. put in aplorꝝ symbolo ptinẽt. Ignorãtia aũt iuris canonici aliq̃s excusat z aliq̃s ñ. Cõtinet ẽm ius canonicũ ꝓstitutões p q̃s discernũt peccata. z bas tenẽt scire ꝑsbyteri curã aiaꝝ hñtes scz ꝓfessores. Nõ aũt ita tenẽt alu. z multo min⁹ laici. Sz ipi ꝑsbyteri alij clerici fm q̃ sunt ĩ maiori gdu ꝓstituti. fm ꝟ etiã pla scire tenent. Ignorãtia ꝯo coꝝ q̃ publice promulgant ad laicos ptinẽtiũ nõ excusat eorũ pctm̃ qõ ꝑ ignorãtiã ppetrãt. xxvj. dis. qõ dicitis. Ignorãtia ꝯo iurz ciuil' aliq̃bus ꝑdesse ꝑt. vt militib⁹. rusticz. mulieribꝫ. z minoribꝫ ãnis z matie ĩ dãno euitãdo. nõ aũt in maleficijs. vñ. Leges ciuiles si nescit femina milez. Clericꝰ z cultor ꝓcet sibi inder z vltor. Nã rusticitati succurrit ĩ ignorãtia iurz. vt in. l. q̃cũq̃. C. q̃ admit. ad bo. pos. po. glo. j. q̃ allegat ad ꝟ iura. Sz ibi catho õ saxis ꝓcludit ꝺ sali. quẽ dic̃ rustice loq̃. q̃ rustico ius ignorãti ñ dz succurri. qz dz ꝓsulere pitiores. Si ei nõ ꝓit mulieribꝫ z nobilibꝫ ad indulgẽtias eũtibꝫ cũ opteat ꝓsulere pitos. nec rustici eũti ad siluas ꝓci dz. sz tñ rusticitati ꝓcendũ ẽ. vt. C. õ test. z quemad. testa. oz. l. fi. Itẽ ignorãtia õ ꝛ crassa z supina ꝑ methaphoꝛã hoĩs crassi z supini. q̃ nõ videt etiã ea q̃ ad pedes ei⁹ sunt

Ignominia est ꝟbalis lesio ꝺ honorẽ vl' etiã turpitudo. Et sic õ ꝛ q̃ ignominiosũ est episcopo si q̃rat ab aliꝰ doceri. cũ ipe alios docere debeat. vt ĩ auc. õ san. epi. §. dam⁹. col. ix. z xxxvj. di. §. ecce. j. q. j. vilissim⁹. viij. v. j. licet. z ar. in. le. argẽtari⁹. §. phibet. ff. õ edẽ. Itẽ õ ꝛ ignominia z ꝓfusio ẽ xp̃m crucifixũ pauperẽ z esurientẽ farsis ꝑdicare coꝛpib⁹ z ieiunioꝝ doctrinã rubẽtes buccas tumentiaq̃ oza ꝓferre. xxxv. di. eccie ꝓceps

De Il

Illustris est nomẽ noticie eo q̃ multꝫ clare at splẽdore generꝫ vel sapie vel ꝑtutꝫ cẽteris sit obscure nat⁹ ꝑm Jsi. Et no. q̃ q̃tuor sũt noia dignitatũ. s. maxim⁹ vt sũt supillustres magni vt illustres. mediꝰ vt spectabiles. minimi vt clarissimi. ī aut. de app. §. j. ꝛ trib⁹ sc. insti. in phe. §. cũq̃. vbi glo. Illustres etiã dicunt q̃ sunt ō ꝓsilio ꝛ ꝓsistorio imperatoꝛꝫ. le. q̃sq̃s. C. ad. l. iul. maie.

Illico ōꝛ fieri q̃ō fit añq̃ diuertat se ad alia facienda. l. litigatoribꝫ. C. de ap. vbi ꝓcꝛ ditur illico appellare viua voce in criminalibꝫ et ciuilibꝫ causis etiã sine scriptꝫ. ff. e. ti. l. j. §. fi. ꝛ. l. a snia. §. fi.

Illata. i. opposita. de ꝓsump. nõne.

Illusio est deceptio vl̃ derisio. cle. vnica. cũ illusio. de renũ. vbi ꝓcꝛ. multe ī glo.

Illiric⁹. i. schlau⁹. s. aliq̃s ō schlauonia. vide supꝝ coloni illiriciani. C. ō colo. illi. li. ꝓ.

De Im

Imbecill⁹ est fragilis ꝛ incõstans. ꝛ ōꝛ quasi sine baculo

Impetere est accusare. vt de iureiu. quẽadmodum

Imperitia. i. ignorãtia. ō ꝓscrip. sic ḡue

Imo stat q̃nq̃ correctiue. c. accedẽs. vt lic. nõ ꝓtest. de ℔ ter. iũcta glo. xvj. q. j. ꝑdicatoꝛ ꝛ. l. stich⁹. imo. ff. de manumis. test.

Imperpetuũ Impense Implementũ

Impossibile Impubes. Req̃. infra ī In

De In

Incapacitas capit̃ ꝓ ipa reali incapacitate put natura rei dictat. vl̃ dispositio legꝫ admit aut q̃libet mediũ opari vl̃ significare declarat Uerbi gra. ꝓmittit̃ vl̃ legat res sacra īcapacitas rei h⁹ opat̃ q̃ nõ valet nec ī re nec ī estimatõe q̃ ñ est cõmertiũ rei sacre. le. int̃ stipulantẽ. §. sacra. ff. ō ℣. obl. Rõ. q̃ res ōo dicata ẽ extra cõmertiũ hoĩm. sz ibi legat̃ colũna aurea vl̃ marmoꝛ pictũ ad cõstructiõz dom⁹ de alia domo nõ valet legatũ in re licz valeat ī estimatõe. l. cetera. §. si duob⁹. de. l. j. q̃ res ō se est ī cõmertio hoiz sz ne destruat̃ vl̃ deterioꝛet̃ nõ tollit̃ de domo. sz debet̃ extimatio rei. Jtẽ si legat̃ ꝑdium q̃ō est incoꝛporatũ patrimonio cesarꝫ signifícat q̃ nulla ẽ dispositõ in re vl̃ extimatiõe. l. apō iulianũ. §. si. de le. j. q̃ res est simplicit̃ exempta a cõmertio hoĩm nisi de licẽtia ncipis. Jtẽ legat̃ vl̃ ꝓmittit̃ res aliena nõ ꝓt solui. q̃ nõ dñs vl̃ nimis magno ꝓtio vult vẽdere. l. ñ dubiũ. §. fi. ō le. iũ. q̃ licet res ī cõmertio sit. ẽ tñ difficultas ī habẽdo ꝛ soluẽdo. Jtẽ si legat̃ iudeo mãcipium xp̃ianũ. nõ valꝫ dispositio nec debet̃ res vl̃ estimatio rõe īcapacitatꝫ. vt. l. multũ itereſt ff. de ℣. obli. Et sumit̃ significatũ ex re et ꝑsona. nã mãcipiũ xp̃ianũ iudeo q̃ri non põt C. ne xp̃i. mãci. l. vnica. ꝛ. c. j. de iudeis. Jgitur ꝓcꝛus sup̃ illa re null⁹ ẽ ipo iure legatũ nullũ. Sz si iude⁹ legat xp̃iano mãcipium xp̃ianũ valet dispositio ī re. l. multũ itereſt ꝑal. q̃ nil ipedit Et si diceres obstare q̃ legãs ōz trãsferre dñiũ. l. vbi aũt. §. fi. ff. ō ℣. obli. Sz iude⁹ nõ hz cõmerciũ mãcipiꝰ xp̃iani. g̃ nõ trãsfert dñiũ. Rñdet̃ licz nõ habeat cõmertiũ vt apud se remaneat. hz tamen vt ad aliũ trãsferat̃. ꝛ sic de alijs exẽplis.

In capita succedere ꝑm Hosti. ī sũ. de suc. ab inte. §. viso. ℣. q̃d si factũ. Est q̃ filiꝰ premortuoꝛ fratꝛ succedũt ī tot portiõibꝫ. q̃t sũt capita. Uerbi gra. Tres sunt filij ex ꝓmortuo frẽ. ꝛ vn⁹ ex alio frẽ. si tñ capiat filius ex vno frẽ genit⁹ q̃tũ tres ex alio geniti succedũt ī stirpes suas. q̃ q̃libet capit certã portiõz stirpis sue. Si ꝓ o frẽs tot portiones capiãt q̃t capita sũt. tũc succedũt ī capita. vide infra ī stirpes succedere. ꝛ Azo. ī sum. C. ō here. insti. ꝛ Hosti. ꝛ spe. e. ti. ī tractatu libelloꝛ. ℣. nũc. de collateralibꝫ

Incõcussa. i. inuiolata. sz incõcusse. i. quiete sine interruptiõe. c. illud. ꝛ. c. auditis. de ꝓscrip.

Incendiari⁹ est q̃ ob inimiciciã aut ꝑter g̃ti am edes. arboꝛes siue segetes incẽdit. vt. ff de pe. l. capitaliũ. §. incẽdiari⁹. Et incẽdiarij ꝑ sniam ab eccia denotati tñ a papa absoluunt̃. de sen. excõ. tua nos. Alias incendens domũ vel areã alteri⁹ punit̃. de iniu. c. si q̃s domũ

Incidẽs ꝛ emergẽs quo differãt. no. in. ca. j. de oꝛdi. cog. ꝛ. c. a nobis. de excep. vide de ℔ supꝛa emergẽs.

Incentoꝛ ōꝛ iõ q̃ ipe alios ꝑua suggestione succẽdit ad vicia. ꝛ psuadẽdo inflãmat ꝑm Jsiõ.

Incẽtiuũ idẽ est q̃ appetit⁹ vel audacia seu volũtas. de vi. ꝛ bone cle. c. vt clericoꝛ.

Incest⁹ est abusus ꝓsanguineaꝛ vl̃ affiniuꝫ vt. §. cũ g̃. xxxvj. q. j. xxxv. cã q̃si ꝑ totũ

Incestuosus dr q cognatã vel affinẽ vl etiã sanctimonialẽ nephario amore vl coitu violat seu maculat. siue ī matrimonio siue sine matrimonio. vt in. §. pal. t. xxvij. di. ꝑginnes. Et ō monialibꝫ ẽ pena capitaľ. l si qs dicã rape. C. de epi. t cle. t. l. vnica. ō rap. ꝑgi C. in pn. q̃ sic incipit. Raptores ꝑginum honestaꝫ vl ingenuaꝫ siue iã despõsate fuerint siue nõ. vl quarũlibet viduaꝫ tẽ. capitis supplicio plectẽdos decernim⁹

Incola dr q in alĩq regione domicilĩũ ꝓtulit vl ꝓtrahit q̃si sedẽ ibi ponit⁹ vl mãsionem. ita q trãsactis decẽ annis domicilĩũ retinuit. licet etiã cã studij ibidẽ steterit. vt ff. de ꝑ. sig. l. pupill⁹. t. l. incola. vel q̃ ꝓpriaꝫ terrã colit. Reqre supra Agricola

Incolum⁹ dr a noĩe colũna. qr sic colũna ẽ erecta fortꝫ t stabilĩ. ita incolum⁹ ꝓsilr. Et ista rõe forte filiꝰ dr hr̃e in bonis pris q̃rtã incolumẽ. i. fortẽ t stabilẽ. qr fideicõmissa t legata minui nõ pñt. vt. l. ij. cũ ibi no. C. ō in offi. do.

Incuria est negligẽtia. clemẽ. qr ꝓtingit. de re. do. t. c. q̃sitũ. de pe. t remis.

Incertitudo nihil vl min⁹ significat. q̃a nihil vel min⁹ oñdit. iõ act⁹ sub incertitudine posit⁹ effectũ nõ hz. vel habet qñ q̃uis pba bili medio incerti fit declaratio vl significatio. Uerbi gratia. Testator instituit heredẽ t ab eo legat titio magnã ptẽ hereditatis p modũ q̃te. vl singularꝫ rei. deinde. legat seio certa sũmã. t nõ dic a q̃ an ab here de an a legatario. itelligit ab herede. qr h̃ significatũ sumit ex cõi mõ agẽdi q̃ heres solvit onera. t sic ex cõi mõ intelligendi videt heres onerari. facit lex si seru⁹ legat⁹. §. qui margaritã. ff. ō le. i. Itẽ ibi. testator legat ꝑ uno libertatẽ si dederit decẽ. t nõ dic cui certe intelligit q̃ det heredi. l. q̃ pecuniã. ff. de sta. libe. qr heres hz on⁹. iõ t recõpensatiõz Itẽ ibi Testator heredẽ instituit t rogauit eũ restituere oẽm hereditatẽ titio. deide testator relinq̃t. xv. seio. t nõ dic a quo: intelligit a fideicõmissario vniuersali. l. fi. C. ad trebel. ibi testator heredẽ instituit t vult eũ dare decẽ nõ dicit cui. nõ valet. le. Paulus rñdet. ff. de re. du. Rõ qr nullũ est significatum ex q̃ ꝓcludi possit cui debeat. ideo nulli debet. Itẽ ibi. testator legauit titio. t duo sunt huiꝰ nois amici testatorꝭ. legatũ valet t pōt heres vni soluere cui voluerit nec tenebit alteri nisi pbet testatorẽ de ipo et nõ de alio sensisse. Si aũt heres vult nõ tenet soluere vni vl alteri nisi pbet testatorẽ de se sensisse. Et fm h̃ neutro pbãte nõ valz legatũ seu ñ habebit effectũ. l. si q̃s fuũ. §. si ī ter duos. ff. de. l. ij. Rõ. qr licet nomẽ ꝓpriũ ei⁹ cui relinquit sit exꝑssum. tñ ꝓpt̃ ꝓueniẽti am nois t circũstantiaz. in altero remanet incertitudo. Hec pt̃ dici deberi vtriq̃. q̃a testator legat vni tñ. vt pz ex numero singulari. iõ nisi h̃ certitudo declarel non debet qr nõ apparet cui. Itẽ ibi testator legauit titio albo. t. deinde titio nigro. t. deinde dixit titio. t. sibi legata adimo. nõ declarando de quo itellexerit nõ valet ademptio. nisi doceat de q̃ testator senserit. l. ij. §. si duob⁹. ff. de adi. le. Rõ est eadẽ. vt s in legato facto titio. nõ declarãdo de q̃. sz ibi testator titio albo t titio nigro legat domũ. deinde dic titio adimo domũ nõ declarãdo de q̃. valet ademptio in vtroq̃. le. si fuerit. ff. de re. du. Rõ qr significatũ illud sumit ex domo que tota adimit. t tota ī legato facto vtriq̃ cõtinebat. iõ legatũ factuz vtriq̃ adimit. Et h̃ ademptiõe tot⁹ legati declarãte illõ. Itez ibi. lego paupib⁹. valet. l. idẽ qõ paupib⁹. C. de epi. t cle. Rõ qr significatũ sumit ex paupere declarãte. q̃b⁹ relictuz est. Et licet alĩq sint paupiores alĩs. declaratio tñ suppletur arbitrio boni viri

In qñ ꝓuat vl auget. no. Jo. an. de ꝓsue. ad nostrã. Et dat remissionẽ ad spe. ō iur. pa. nob aũt. Hz pleni⁹ no. archi. tl. dis. si papa Et qñq̃ no. intrinsitatẽ. qñq̃ extrinsitatez. iuxta alexandrũ. In cãpo curro tẽ. t habetur in. l. sicut. in pn. ff. ō. l. f. Qñq̃ ponit pro valde in cõpositõe. vt inuigilare. i. valde vigilare. cle. pastoral. ō re iudi. c. f. de fideiuss. Spe. de disp. t allega. §. p⁹ h̃. ꝑ. alibi in ponitur ibi etiã impsonale significat valde. interdũ ponit p nõ in cõpositõe. vt iniust⁹. in iquus. i. nõ iust⁹. nõ equus

Incorrigibilis fm Bal. dr q nõ paret iudici in extremo iurisdictiõis qõ est snia. Hz ꝓtumat dr q nõ paret in ꝓmo iurisdictiõis qõ est citatio vel in ius vocatio fm antho. de butrio. dr incorrigibilis q̃ postq̃ penit⁹ est ꝓdemnat⁹ itez referk ad idẽ crimen. ca. vt fame. de sen. excõ. idem patior. licet enim nõ faciat pniam nõ dr ꝓpterea incorrigibilis nisi reuertat ad simile vel ad peius dellctum. nec faciat sui pñtiam iudici. c. q̃m frequẽter. §. j. vt lic. non ꝓtesta. dum enim facit

sui ꝑsentiaz vt iudex eũ a ꝑphẽdere possit nisi
est corrigibilis. ꝗa eccl'ia habet adhuc ꝗd
vltra faciet. c. cum nõ ab hoĩe. de iudi.
Indefinita capiť ꝑ oratõe cui nõ ꝓponitur
signũ vniuersale vel ꝑticulare Et oratõ i/
definita significat indifferenter. Quãꝯ etiã
vniuersaliť distributiue seu collectiue seu
aliter, put eius significatũ vl' materia sub/
iecta vel queuis circũstantia seu aliqõ me
diũ ꝑbabile ꝯcludit. verbi gratia. ibi lex lo
quitur indefinite dicẽdo venditor tenet rẽ
tradere. vel tenet de euictione. vel homici/
da. vel fur est puniẽdus. significat vniuer/
saliter. qr sensus est. ꝙ oĩs homo ꝗ est ven/
ditor tenet tradere rẽ. Et oĩs homo ꝗ ẽ ho
micida vel fur est puniẽdus. Et hoc ꝑtz ex
oĩbꝫ legibꝫ sic loquẽtibꝫ cũ earũ intellectu.
Nã natura legis est oĩa in quibꝫ est mediũ
sub eadẽ regula ꝯcludere. Cũ vbi sit eadẽ
ratio ibi z idez ius esse debeat. l. illud. ff. ad
l. acqui. Itẽ qua rõne de ista lege detrahe
ret vn⁹ eadẽ z alius. z sic remaneret delusо
ria. z sic dicit seu idẽ dicit vniuersaliť. Dif
fert tñ indefinita ab vniuersali ꝺm Barto.
quia vniuersalis oĩa significat ex suo ꝓprio
significato. Indefinita ꝓ nõ ꝯprehendit
oĩa ex sua significatõne ꝓpria. sed ex idẽtate
ratõis. interꝑtatione iuris. vl' dispositione
legis. verbi gr̃a. lex dicit homicidã puniẽ/
dũ morte. Non tamẽ sub hac lege ꝯphẽdi
tur homicida iuste occidẽs. scz ad sui defẽ
sionẽ vl' ꝑ sententiã. vt in. l. j. C. ad. l. cor. de
sicca. sec⁹ si lex loqueret vniuersaliter. tunc
ex ꝓprio significato ꝯtineret oĩa. z nõ inter/
ꝑtatione iuris sicut indefinita Idem cum
ꝑferť ab hoĩe in materia naturali dicendo
hõ est aniãl significat vniuersaliter. qr sen/
sus est ꝙ oĩs homo est aniãl. qr significatũ
sumptũ ex natura in necessario ineſt omni
homini. idẽ cum ꝑferť a lege. dicẽdo. obli
gatio est iuris vinculũ. vl' actio est ius ꝙ
quẽdi rẽ. qr cuilibet obligatiõi z actiõi ne/
cessario ꝯuenit diffinitio. Itẽ ibi in iudicio
interrogat⁹ de pluribꝫ criminibꝫ an fecerit
rñdet ꝗd eorũ nõ feci. eꝗpollet vniuersali.
quia sensus est nihil hoꝝ feci. l. si is ꝗ duce
ta. §. vtrũ. ff. de re. du. quia significatuz su
miť ex interrogatõe z respõsiõe facta in iu/
dicio. nã responsio facta ibi debet certiora
re ibi interrogãtẽ. alias nõ ꝺr rñsio. mõ re/
cipiendo vniuersaliter interrogãs certio/
rať. quia respondẽs oĩa negat. Si aũt nõ
recipeť vniuersaliť nõ certioraret aliꝗ mõ.
quia nõ appareret ꝗd negaret et quid ꝺfite
reť Et sumiť hic significatũ ex eꝗpollentia
qr negatio ꝓposita signo facit oratiõnẽ eꝗ
pollere suo ꝓtradictorio. Nam licet ibi ne
gatio postponať in ordine scripture. ꝓpo/
nitur tñ in ordine ꝺstructõis. dicẽdo. quid
eoꝝ nõ feci. i. non feci ꝗd eoꝝ. z sic eꝗpollet
isti. nihil eoꝝ feci. iura tñ parũ intendũt si
gnificatũ eꝗpollentiaꝝ. Itez ibi. ꝑmitto ꝙ
heredẽ meũ nõ fieri. ꝙ minus tibi ire agere
liceat. hec verba ꝙ heredẽ meũ significant
vniuersaliter. qr sensus est ꝙ nullũ heredez
meũ. l. ij. §. fi. ff. de ſ. obli. quia nomẽ here/
dis licet ꝑferatur in singularitate. signifi/
cat tñ oẽs heredes. alꝫ stipulatio nõ habe
ret hereditatẽ nec esset certitudo de quo i/
telligereť. z de quo nõ. Itẽ ibi testator dicẽ
lego seruos meos textores. z oẽs sũt textо/
res significat vniuersaliter. quia sensus est
lego oẽs seruos meos. l. seruꝰ vrban⁹. §. fi.
ff. de lega. ij. quia significatũ hoc sumitur
ex accidentia facti ꝙ oẽs sunt textores. Si
aũt aliqui sunt textores z alij nõ. significat
vniuersaliter oẽs textores. z nõ vniuersali
ter oẽs seruos. l. ꝑall. qr verbũ textores po
niť ad restitutionẽ. vt alij nõ ꝯtineanť in le
gato. Itẽ ibi testator dicit. lego lanã. argẽ/
tum. significat vniuersaliter vt oĩ lana. oẽ
argẽtũ videať legatũ. l. si cui lana. ff. ꝺ lega.
ij. qr qua rõne vnũ ibi ꝯphendiť eadẽ ra/
tiõe z aliud. z ꝙ rõne vnũ excludiť. eadez z
aliud. z sic nihil significať. Itez ibi. obligo
bona mea. non significat vniuersaliter. qr
suppellex. filij naturales. z ꝯcubina nõ ꝯti/
nẽtur. l. obligatiõe. ff. de pig. quia ex natu/
ra istarũ rerũ ꝗs ad istas ita afficitur ꝙ nũ
ꝙꝯ vel raro obligat. ergo in obligatõne eas
noluit cõprehẽdere. sed ꝯphendunť alia ꝙ
quis solet obligare ꝙ debito. quia signifi/
catũ sumiť ex verbis z cõmuni modo agẽ/
di seu obligãdi. debẽt em̃ ꝓba deseruire i/
tẽtioni. z nõ intentio verbis. Nam ꝑ verba
exprimiť intẽtio. xxij. q. v. humane aures.
xxxviij. di. sedulo. j. q. j. marchiõ. de ver. sig.
intelligẽtia. z c. ꝓterea. Idem si dicit vni/
uersaliter. obligo oĩa bona mea. quia. ad
huc ꝑdicta nõ ꝯphendunť. Idem ibi testa
tor dicit. heres meus damnatus esto. da/
re significat vniuersaliter. quia sensus est
ꝙ oẽs heredes teneanť. l. si pluribꝫ. ff. de le
lega. ij. Finaliter ergo indefinita eꝗpollet

vniuersali.de ꝓbile.qz circa.xix.di.si roma noz.ff.de serui.l.si cui.z hoc verū est de indefinita legis vl' canonis et ius tradere ītē dentis.talis cū ī definita eq̄pollet vniuersali.si lege vl' canone nō diffinit.xxxj.q.j.qō si dormierit. Jo.an.no.q si nō est cadē rō z cōditio ꝓpter aliqō accidēs oīm ꝑticularium in vniuerso ꝓpbēsoz tūc indefinita nō eq̄pollet vniuersali.ꝑ bi gra.si legak lana ī/definite nō continetur tincta in legato .l.si cui.in princi.ff.de lega.iij.sed si legak oīs lana tincta etiā cedit legatio.l.pediculis.§ labeo.ff.de au.z ar.le.ī glo.sup ꝑ.alioz ec/clesiasticoz.in.c.vt circa.de elec.li.vj.vbi ō ß plene nota.

Ineptie sunt fatuitates.c.qua traditōe.xxij distinc.

Indulgentia no.archi.ij.q.iij.c.fi.z de penitē.z remissio.c.ij.li.vj.

Indoles est q̄dā imago future virtutis ſm Jsiō ꝓprie dicēdo.

Indignari et ōdignari differūt.vt patz ī.c. vera iusticia.di.xlv.vñ indignari sapit virtutē.sed dedignari arrogantiā.

Indigena ōr quasi inde genitus. vel quasi in eo loco natus ſm Jsi.

Inditio est numerus annoz ꝓsistens ex tribus lustris. Est aūt lustz q̄nquenniū.q̄lit possit inueniri inditio habeā in gl.inditionis.c.inter dilectos.de fi.instru. Dic ei faciendū est.annis dñi addas tres.z diuide totū p q̄ndecim.z id qō remanet ꝓpleta diuisiōe in nūero diuidēdo ß ostēdit inditionē in isto seu p isto anno.

Inducie ſm glo.sum.iij.q.ij.sunt q̄ntupli/ces.scz restitutozie.preparatozie. citatozie. ōliberatozie.iudicatozie.siue executozie.z ibi ponit tempus oīm.quam glo.vide sup̄ dilatio.

Index est proditor dictus ab indicādo.ſm Jsidō.

Indictū est qō indicit.i.notificak vt sciak et fiat.ab indicēdo dictū.et sic fit indictū sup̄ iudiciū ne ꝓcedak.

Indiciū est mediū intellectuale veritatē cliciēde ex aliqua singulari circūstantia īsurgens.C.z.ff.de rei vendi.l.indicia. Et dicitur ab indicādo.qz indicit.i.notificak.

In diē adiectio est qñ quis ita vendit rē vt si q̄s circa certū diē meliorē ptē obtulit cō/ditionis.scz plusq̄ prior empto2 res vendita tradatur vt aliꝰ vendere possit cuicūq̄z velit.vt.ff.co.ti.

Inexpiabilis ōr eo q̄ nunq̄ expiet.i. purgetur ſm Jsidō.

Inficiator.i.negator.qz nō fatet.sed ꝑ veritatē mēdacio innitit.

Inficiatio.i.negatio.l.ea q̄.C.de nego.gest. Et inficiari.i.negare. Hinc est q ōr aliqñ de aliq̄bꝰ actōibꝰ q̄ crescūt p̄ inficiationez qz ab initio ꝓpetit ad simplū.hoc est ad rē vl' estimationē seu damnū datuz. Et si ille ß negauerit z de hoc ꝓincak ꝓdēnabit ad duplū.vt in actiōe depositi in eo q̄ depositū est timore ruine incēdij vl' naufragij. vide supra de actio.actio in factū.

Infans est puul9 circa septē annos.vt.l.si infanti.C.de iure.delibe.

Infamia est fame priuatio siue diminutio. Fama nanq̄z qñq̄z ꝓsumit vt ex toto p̄ exacta habeak.s.cum maxima vel media capitis diminutio iteruenerit.vl' sic. Infamia est cōis opinio ꝑbis ꝓnunciata ex suspitiōibus orta. Item infamia est aliud q̄z scādalū z pl9 importat.qz hoc p̄ purgatiōnē tollitur sed in illo purgatio nō indicit.ō homi. ex litteris ī glo. Jtē infamia est illese dignitatis stat9 vita z moribꝰ reprobat9. Per oppositū fama describit. Re.supra Fama. et de coba.cle.z mu.c.vestra.in glo.notoziū. Unde duplex est ifamia.s.iuris z facti. Infamia iuris est qñ ius dicit aliquē esse infamē. Dz infamia facti est qñ apō bonos et graues viros ē opinio ō crimie alicui9. de ß le.s.de causis ex q̄bꝰ ifamia erogak. Infamia iuris duplex est.s.ciuil' z canonica Et infamia iurz ciuilis ꝓtrahit ex sentētia crimīs publici.s.diffinitiua.nō aūt ex sentētia interlocutoria nec arbitri. Etiam qñq̄z ex snīa crimīs priuati.vt furti vl' iniuriarum Etiā qñq̄z ī facto absq̄z snīa q̄s incidit ī infamiā Infamia canonica ꝓtrahit ex q̄libz pcō mortali. Et qñ ifamia z q̄ repellat teste a testificādo ī cā crimīali l' ciuili crimīali seu ciuilit ītētata.no.ī.c.testimo.ō testi.

Infra no.p Jnno.ō fi.īstru.int' dilectos.z io.mona.ō excep.pia.super ꝑ.octo.li.vj.ibi bēs qñ ī cludit l' excludit.zio.an.ō cle.siu.

Infinitas in mltis iurz regul' phibet. de rescrip.cū ī mltz.li.vj. Et exēplificak de relidomi.c.vltio.z eo.ti.c.religionē.li.vj.ō testi.cū cām.z.c.significauerūt.ff.de testi.l.j. ī fi. Jdē ī relictz p redēptiōe captinoz. vbi etiā restringit infinitas. Jtē cū mltitudo

peccauit. Itē nō onerat heres in infinituz fideicōmissum soluere. Itē in stipulatione dāmni infecti nō debet qs in infinitū eē obligatus. z sic de alijs. z merito reprobat infinitas. qz mlt̄itudo est canonibꝫ inimica. de pben. quia intantū. z onerosa mlt̄itudo nil habet honesti. in autē. de referē. pala. §. propterea igit̄. coll. ij. z de ß habes pl̄es cōcordantias. de etate z qua. c. pe. vide ō hoc p io. an. in glo. c. cū in multis. pal.

Infula sumit̄ interdū p corona impiali. C. de qua. pscrip. l. fi. in fine Qñq; p alba fasciola sacerdotalis capitis fm glosam i cle. ij. de vi. z honest. cleri. Capit̄ etiaz p mitra epi vl̄ abbatis. z significat altitudinē sapientie qua pcellere debet epūs. j. q. vij. contra venientibꝫ. j. q. j. vilissimus. xxv. di. §. nūc autem. lxj. di. in sacerdotibꝫ. et duo cornua eiꝰ significant duo testamēta scz vet⁹ z nouū. que epūs debet memorial̄r tenere. xxiij. di. q epūs. Et due pēdule q̄ sunt in posteriori parte significāt memoriā duplicē. scz mādatorū diuinoꝝ. xliij. dist. sit rector. Et peccatorum suoꝝ ad compunctionē. de pe. di. iij. iudas. in fi.

Ingeniosus dicit̄ quasi intꝰ bñs vim gignēdi quālibet artē fm Isido.

Ingenuus est cui ex natiuitate ꝓpetit libertas qui nō est factus liber sed nat⁹. instī. de ingenu in prin. Vide de hoc etiā Azo. i sū. C. de ingenu. vel est q̄ statiz qñ nascit̄ liber est. de ser. non ordi. c. instituēdi. in glo. j. Et ingenuitas dicit̄ libertas. de purga. cano. c. j. in glosa.

Inita id est contracta. de pac. capitu. anthigonus.

In integrū restitutio est priozis status quē facit pnceps reintegratio. vl̄ iuris pozis p quā subuenit̄ minoribꝫ z eccl̄ijs. vt in le. j. C. de sen. pas. etiam est audientie reintegratio fm Spe. eo. ti. z. l. q̄ si minoꝝ. §. si restitutio. ff. de mino.

In integrū restituere est reducere in eū statum in quo erat ante lesionē. de i inte. resti. ca. auditis in glo. fi. Et p hūc modū subuenit̄ minoribꝫ z eccl̄ijs. C. de repudia. l. j. et C. de in inte. resti. l. postulata. Et qñq; ex legitima z iusta causa subuenit̄ etiā maioribꝫ vt. ff. ex q̄bꝫ cau. maio. p totū Et sic itelligūtur. ca. ex lr̄is. eo. ti. z. c. cū Berthold⁹. ō rauē. i. c. ti. li. ij. p hoc de eo no. plene vl̄ rei estimatōe. sed si suū singulare interesse facere.

nō fit iure. z dicit̄ quasi nō iure factū. Secundo iniuria specialiter dicit̄ culpa. vt in l. acqui. Tertio ōr iniq̄tas vel iniusticia iudicantis. vt insti. eo. ti. in pn. Quarto ōr cōtumelia. vt. ff. de iniu. l. j. in pn. z. l. apō labeonē. eo ti. Dicit̄ ergo iniuria quasi i⁹ini/quuz. ex eo sic dicta q̄ iure et iusticia caret. Fit aūt iniuria tribus modis. scz re. ꝓbis. z litteris. Re. vt cum man⁹ inferunt̄. vt dicta. l. j. §. j. Verbis. vt cū fit ꝓuiciū. vt i. §. j. iam alle. qō fit a ꝓcitatōne vl̄ ꝓuētu. hoc ē a collatiōe vocū. Cū em̄ in vnū plures voces cōferunt̄ cōuiciū dicit̄ quasi cōuentuz. Et fit ꝓuiciū nō tm̄ p̄senti. sed etiā absenti vt vociferādo. vl̄ alios ad vociferandū cōcitando ꝑ certā psonā. vt. l. j. et. l. apō labeonē. §. ꝓuiciū. cū. §. fecisse. ff. de iiu. Iniuria lr̄is fit cū quis ad infamiā alicui⁹ libellum vl̄ famosum carmē vl̄ histoziā ꝓscribit. vt. ff. de iniu. le. lex cornelia. §. si q̄s verboruz. Req̄. supra famosum carmē. Itē iuria triplex est. vna leuis. vt si modico ictu quis a p̄re l̄ superiori pcutiat̄. alia atroz. vt si aliq̄s a minoze se fortiter vel etiam modice verberetur. vel in ꝓspectu iudicis. vel oculo aut membzo puet̄. Et hic ōr pl̄ibꝫ modis vt p̄missum est.

Iniuriaz actio Re. supra. actio iniuriaz

In ius vocare est in ius cā iurz expiendi vocare apud eum q̄ ius dicturus est vt expiat̄ actoz. an ius sibi ꝓpetat. an nō. vide de hoc Azo. in sum. C. eo. ti. z habet̄. C. et. ff. eodē titulo. l. j.

Inibi est aduerbiū ꝓpositū Etiā qñq; ē nomē libri quē ꝓposuit Ouidius cōtra ibim aduersariū z corriualē suū. quē vituperans ibiz noiabat. qz ibis. i. ciconia q̄ est auis vituperabilis z imūda adeo q̄ eius imūdiciaz exprimere noluit. fm Jo. an. in cle. j. de reiudi. in glo. ꝓfi. inibi. vbi hec ponit.

Inbiatio est frequēs requisitio. C. ō pe. bo. subla. l. j. li. x.

In litē iurare est suo arbitrio p̄stito iuramēto p tāto nolle carere vl̄ rei estimatiōe et suum interesse singulare facere. z hoc infinita taxatione facta p iudicē. vt. l. videamus §. iurare. ff. de i li. iurā. z. l. arbitrio. ff. ō do/lo. z ita ß iuramentū fuit affirmatōis. in q̄ opi. fuit glo. ff. de in. lit. iur. sup rubr. lz cōtrariū teneat dñs Jacobꝰ ō rauen. i e. ti. li. ij. p hoc de eo no. plene vl̄ rei estimatōe. sed si suū singulare interesse facere.

In

Innoxius est qui nõ nocet. sicut noxi⁹ no/
cens dicit
Innocuus ꝺr cui nocuũ non fit ꝼm Jsido.
libro.x.
Inofficiosum testamẽtũ ꝺr qꝺ factũ est cõ/
tra officiũ pietatis. vt.l.ij. de inoffi.te. q̃ sci/
licet extraneꝰ heres inscribit alias instituit
Jdẽ si nõ extraneꝰ. vt.l.licet is. §.j. ff.eo.tit.
Filius ꝓpꝛius aut ꝑterit. aut iniq̃ exhe/
redat. hoc est qñ pater vl̃ mater fecit testa/
mentũ. Jdẽ vbi filius in testamẽto patrez
sine causa exheredat. etiã si fratrẽ frater ex/
heredat trib⁹ ꝑsonis institutis in duob⁹ ca
sib⁹. z ꝺr testamẽtũ inofficiosum. vt insti. e.
ti. §.j. z.ij. Officiũ em̃ inter patrẽ z filiuz ꝺr
pietas. ff. de obse. ꝑstan. l. penl'. inter patro/
nũ z libertũ ꝺr obsequiũ. C. de nego. ge. l. fi.
inter deũ z hominẽ ꝺr religio. inter hoiem
z hoiez stat in noie generali. vt q̃ debet hõ
hoi ex natura. ff. de ser. expoꝛ. l. seruus. vide
Accur. p ordinẽ hic notantẽ in glo. ff. e. ti.
Inofficiosa donatio ꝺr q̃ ꝓtra officiũ pieta
tis facta est. z fit ad silitudinẽ inofficiosi te
stamẽti. vt. C. eo. ti. l. j. z p totu. titu. se. qua pe/
na liberi vel parentes excludunt a bonoꝝ
subsidio vl̃ exꝓposito donãt. vel re ipa qꝺ
p se sufficit ad reuocatiõez donatiõis. licz p
positũ vel ꝓsiliũ donantis nõ intercueniat.
iuxta no. in. l. si liq̃at. in glo. C. e. ti. vide ꝺ ꝑ
ibidem.
Inꝑsentiaꝝ. habet in. l. de etate. §. ex cã. ff. ꝺ
interroga. act.
Imꝑpetuũ qñq̃ signific at donec viuo. ff. p
socio. l. j. qñq̃ significat ꝑ infinita secla etiã
post mortẽ ꝼm glo. in ꝓbo ꝓpetuat. in. §. at
si ita. insti. ꝺ ꝓ. obli.
Impense ꝼm Azo. in sum. de rescin. vendi.
dicte sunt ab ꝛpendẽdo. Et sunt triplices.
q̃dam necessarie. q̃dã vtiles. q̃dã volunta/
rie Necessarie dicunt q̃b⁹ nõ factis res erat
pitura. vel q̃ si facte nõ essent res lõge dete
rioꝛ effecta fuisset. vt in. l. ꝛpense. ff. de ꝓboꝛ
sig. ꝓbi gra. Cõduxi a te domũ q̃ ita ruino
sa erat q̃ nisi releuassem eaz erat casura. he
ꝛpense dicunt necessarie. z ipsis repetã p cõ
trariã actionez ꝺducti. Utiles dicunt q̃b⁹
nõ fact⁹ res nõ erat pfa. sed ipis factis me
lioꝛ efficit. vtpote si faciã fenestras vtiles ꝛ
domo. vl̃ similia. faciũt ergo vtiles impẽse
rẽ deterioꝛẽ esse melioꝛẽ. Uolũtarie dicun
tur q̃b⁹ nõ factis res nõ erat pitura. nec ip
sis factis res efficit melioꝛ. sed bñ amenioꝛ
vtpote si facio picturas ĩ domo mea. he nõ
repetunt nec deducunt. q̃uis secus sit. de
necessarijs z vtilib⁹ Sed has licitũ ẽ mihi
abradere sine lesiõe ꝺoꝛ stat⁹ si abrase pos/
sunt mihi aliquã vtilitatẽ afferre. alioq̃n ñ
esz mihi licitũ quia maliciꝰ hoim q̃ nihil
alid̃ q̃runt nisi vt noceant non est indulgẽ
dum sed obuiandũ. z sibi imputet q̃ eas fe
cit. quia donare videt iuris fictiõe. vide su/
pꝛa expense.
Implemẽtũ sumit ꝑ implemẽto ꝺditõis. et
hoc mõ significat actũ nedũ esse purifica/
tũ. imoꝛ hereditatẽ esse acq̃sitã vl̃ legatum
lege iã dubitari. ff. de here. insti. Ez ibi. in
stituo vl̃ lego si capitoliũ ascenderis iplet
conditio. hoc impletũ significat purificati
onẽ actus z nõ acq̃sitionẽ. l. añpenul. ff. de
condi. isti. Si aũt cõditio eẽt grauis. puta
si alexandriã ierit. si centũ dederit. tũc iple
mentũ significat etiã acquisitionẽ. qꝛ signi
ficatũ sumit exonere magne ꝺditiõis quã
nullus cõiter impleret nisi post deliberati
onẽ acq̃rẽdi Jtẽ dic q̃ in legato licet impe
dimentũ cõditõis tm̃ significet purificatõ
nẽ. Tñ ꝑ hoc etiã impoꝛtat acq̃sitionẽ cõ/
mutabilẽ scz trãsmissionẽ legati si decedit.
qꝛ ꝺditiõe purificata legatũ transmittit. l.
vnica. §. sentẽtia. C. ꝺ caduc. tolleñ. Secus
in hereditate. qꝛ illa nõ addita nõ trãsmitti
tur. l. qm̃. C. de iure delibe. Jtẽ ibi. pupill⁹
est institut⁹ sub ꝺditiõe si ierit Alexandriã
q̃ distabat p. xx. vl̃. xxx. dietas. licz ꝺditõ sit
grauis. attñ hoc implemẽtuz significat tm̃
purificationẽ. qꝛ nõ plus põt significare. li
cet em̃ pupillus hoc fecerat aĩo acquirẽdi
hereditatẽ. nõ tñ sibi acq̃rit. qꝛ nõ põt adi/
re sine tutoꝛis auctoꝛitate. Ez in legato se
cus. nã sibi acquireret. l. pupillus. ff. de cõ/
di. insti. iũcta. l. cõditionib⁹. ff. de cõdi. ꝛde/
mon. Sed ibi pupillus filiuꝰ familias vel
seruus est institut⁹ a pre vl̃ a dño sub ꝺdi/
tione adimplet ꝺditionẽ. hoc implemẽtuz
trahit acq̃sitiõem. qꝛ purificata institutiõe
nõ est in eius volũtate vl̃ ptãre acq̃rere vel
nõ acq̃rere. vñ necessarius est heres. vt isti.
de heredi. qua. z differẽ. §. j. Nec obstat q̃ñ
potest acq̃rere sine tutoꝛis auctoꝛitate Ez
hoc verum est vbi p se sibi acquirit. Sed
hic iure ciuili sibi q̃rit etiã eo iuito. z sic de
alijs. Finaliter ergo iplemẽtũ ꝺditiõis vel
modi significat q̃ ipm̃ factũ ipsa conditio
vel modus seu significatũ, alias vndecũq⁹

sumptum significare dictat.

Impossibile notat. lxj. disti. catulē ecclesie Uñ impossibilitas ꝓprie est triplex. videlicet iuris. facti. z nature. ꝑm Joan. in regula nemo. de regu. iur. li. vj. Et nota q̄ ipossibilitas apposita actui diuersimode significat vt ex significato ex ea sūpto vl' aliās vndecūq; concludit disponentē voluisse. verbi gratia ibi. Uendo vel ꝓmitto tibi si celū digito tetigeris significat derisionē z nō cōsensum. l. nō solum. ff. de actio. z obligatio. Ratō. quia significatū hoc sumit ex impossibilitate adiecta que existere nō potest. Et ideo nec valet actus sub eo celebrat⁹. Etiā quia sic apponēs impossibilitatē et scienter ꝓ hoc intendit nihil agere. Item ibi Stich⁹ seruus meus si mille dederit liber esto. licz hec conditio nō sit impossibilis. sed difficilis. quia mille dari ꝓ seruum possunt cum maxima difficultate. imo quasi impossibile est. quare nō significat cōsensum. l. cū heres. §. j. ff. de sta. libe. Et sumit hoc significatū ex quasi impossibilitate q̄ significat q̄ nō fuit animꝰ libtatē dare. Item ibi si heres meus digito celum tangat. z si nō tetigerit centū Titio loco pene soluat. Titio centū nō debent. insti. de lega. §. j. quia impossibile ꝑcipit heredi. iō ꝑceptum nullū cui pareri non potest. Ideo pena apposita locum nō habet Item ibi filius cōstituit seu instituit sub conditiōe impossibili. si digito celum tetigerit institutio nulla est. l. si filiꝰ. ff. de condi. insti. Et hoc rōne impossibilitatis vt supra. Item ibi, ꝓmitto hodie centū dare Rome. z sum Erfordie nō valet, ꝓmissio insti. de ꝟbo. obli. §. loca. Item ibi existens Erfordie dicit. Uolo ꝑstari Titio seruos meos quos habeo Rome infra decēdium mortis mee si testator statiz morit ita q̄ impossibile sit prestare infra decendiū. nihilominꝰ valet legatum. l. si mihi z tibi. §. j. ff. de lega. j. quia licet ex euētu festine mortis testatoris sit impossibilitas ab initio. tñ nō ē impossibile. quia dum dixit hoc viuere potuit ꝓ tantū tēpus quo erat possibile ꝓ fuos illos ꝑstari infra decendiū mortis. Debet ergo intelligi impossibilitas vel difficultas talis ꝓ quā ꝓcludi possit animus nō legādi ꝓbabiliter. Ideo si quis locauit vl' ꝓduxit opus fieri z apposuit tēpus infra qđ fieri impossibile sit. impossibilitas nō vitiat. Et intelligit tēpus infra qđ fieri est possibile. l. insulam. §. in operis. ff. de loca. z cōduc. Item ibi cōtraho tecū matrimoniū si digito celū tetigeris valet mr̄imoniū. et cōditio habet ꝓ nō adiecta ratiōe impossibilitatis. capitu. finali. ō condi. apposit⁹. nisi em̄ euidenter constet de dissensu indicandum ē ꝓ mr̄imonio Nam licet impossibilitas significat nō ꝓsensum. nō tamē ita euidenter significat q̄ ꝓ hoc ꝓtra matrimoniū iudicet. sed ibi. ꝓtraho tecū matrimoniū si ꝑlem euitaueris. si adulteram te ꝑstiteris z c. nō tenet mr̄imoniū. vt in capi. ꝑalle. Ratō est dissensus seu nō ꝓsensus significatus ex impossibilitate iuris. Nam mr̄imoniuz fit ꝓpter prolē z fornicatiōem euitandā. iō lex canonica ad hoc se adaptat. Sed ibi. contrabo tecum si furtum feceris vl' homicidium tenet mr̄imoniū. nisi vbi ꝑ hoc euidenter apparet de dissensu. Nā vbi tenet matrimoniū oīs turpitudo ō iure reiicit. q̄a resistit. ergo in obligatōe nullaten⁹ subsistit. Et valet mr̄imoniū ꝓpt ꝓsensum. z sic ō aliis exēplis ō ipossibilitate.

Impubes est qui ex habitu corporis sui impubertatem ostendit. z q̄ generare vel concipere nōdum possit. sicut masculus añ decimūquartū annum. mulier ante duodecimū. z hoc in plurimū. plerumq; tamen pubertas anticipat annos. ita em̄ oli ex habitu corpis pubertas vl' ipubertas. vt hic capit sicut hodie ad solos annos hic positos requirit. vt insti. q̄ mo. tute. in ꝓn.

Inq̄linus ō3 qui conducit rē vrbanā. l. errorem. in glo. iūcta. l. licz. C. locati. An añ detrabat de fructib⁹ expēsas quas fecit i re quam cōduxit vl' colit. vide plene ꝑ Bart. ff. solu. matri. i. fructus. vbi facit bonaz distinctionē nota dignā. Uñ inq̄lin⁹ residet i ciuitate. colonus ꝓ in villa. vt. ff. ō acq̄rē. possess. l. qui pignoris. z. l. si id qō. §. etiaz ꝑ colonos. e. ti. vbi glo. z. l. qui apes. ff. ō fur. Inquilinus tamē ꝓprie dicitur colēs ꝑdiū vrbanū. sed colonus prediū rusticū. Req. supra Colon⁹.

Inquisitio est alicuius criminis per superiorem respectu inferiorum suorum inuestigatio. vt in titulo de accu. z inquisi. z ōnū ciati.

In rem verti est in alicuius vtilitatē ꝓti. vide supra actio. de in rem verso.

Inspector dicitur qui ad predia ꝓuinciali um accedere habet forte vt referat vel refor

met si aliqua essent deserta vel male equa/
ta. vt hec tollant. C. de anno. z tribu. l. fina.
Et etiã ꝺz discussoz. C ꝺ cẽsi. tõsi. z p eãto.
l. p equatores. li. xj.

Inscriptio est ꝺdaz libellus quẽ accusatoz
offert iudici sub hac forma scriptus. Ego
eñ coram vel apud N. ptorem vel iudicez
refero talem reum legis iulie ꝺ adulteriis.
de adulterio quod cõmisit cum B. dñ essz
cũ ea mense tali in domo tali cõsule tali re/
gnante. Et opatur inscriptio q accusatoz
si crimen non pbauerit quod imposuit ad
talionẽ obligat. Habet autẽ inscriptio lo/
cum solum in criminibꝫ vbi p modũ accu
sationis instituũtur. nõ si p modũ exceptio
nis apponant. vel vt de eis sine accusatore
pgnoscant. vt. l. q crimẽ. cũ ibi no. C. de his
qui accusa. pñt. Qualiter autẽ talis libell⁹
debeat formari z q ptineri. nota in lege pe
nul. C. de accusa.

Inscribere est se obligare si nõ pbauerit ad
eam penam quam reus debet pati. vel ãm
accusando inferre intẽdit si pbauerit accu
sator. vt in ca. super bis. de accusatio. i glo.
z. ij. q. viij. quisquis. nã calũniantes ad vin
dictam poscit similitudo supplicij. vt ibi di
citur.

Instirpes succedere fm Hostien. ꝺ suc. ab
intesta. sub. §. cõtra. fsi. in stirpes succede/
re. Est succedere filiꝫ premoztuoꝝ in eam
partẽ quã eozũ parẽtes erant habituri si vi
uerent. vnde si quis ex vno filio vnũ nepo/
tem suscepit. z ex alio decem vl plures. tan
tum capiet vnus ex parte vna quantũ decẽ
ex pte altera. z hoc si tractetur de successio
ne descendentiũ. Collaterales nãqꝫ sp vi/
riliter succedũt. et hi qui sunt in eodez gra
du succedũt viriliter. id est p equis portio
nibꝫ. vt in auten. de heredi. abintesta. §. si fo
coll. ix. sine in capita. C. ꝺ legiti. heredi. l. fi.
z auten. cessante. Licet ꝺdam dixerunt q
in capita semp succedant. vide Hostiẽ. ibi
dem sub. §. viso. fsi. q si factũ filij. Reꝺ. su/
pra in capita succedere.

Inseruire frequẽtiã. nota. de fide instrumẽ.
ca. j. in glo.

Insolidũ. i. in totũ. z ponit in instrumẽtis.
matie in pcuratoriꝫ. vt in. c. si duo de pcu
rato. li. vj. vbi de hoc.

Insolutum. i. insolutionẽ.

Inscientia. i. ignorantia. xxxviij. dist. si in la
icis videt intollerabilis insciẽtia ãntoma/
gis in his qui p̃sunt.

Instituere z iuestire idem sonant. sed insti/
tuere fm ꝓprietatẽ vocabuli est in possessio
nẽ ponere. q̃si intus statuere. Et in hoc dif
ferũt. quia instituí dicitur quis p̃sentialiẽ.
Inuestiri aũt in absentia. Hostiẽ. fm ber.
ver. de instit. c. auctoritate. Instituere ẽ spi/
ritualis iuris beneficij vel dignitatis coz/
porale tradere possessionẽ. Inuestire autẽ
est ius canonie vl dignitatis tribuere. quod
põt fieri p anulũ vl librũ. indifferẽter tamẽ
vnum p alio sumit. vide. c. auctoritate pal.
in glo.

Institutio est pmus gradus omniũ institu
torũ. vt nota. C. de libe. prete. l. j. etiã si nul/
le essent fm leges. Sed fm canones insti/
tutio ẽ ecclesie vl ecclesiastici beneficij col
latio quasi ius habentẽ ad beneficium p p̃
sentationẽ intus vel in bñficiũ statuẽs Et
fm Goffre. institutio ꝓprie est plaroꝝ. pso/
narũ z clericoꝝ. collatio ꝓo beneficioruz
z pbendaꝝ. Inuestitura aũt est traditio vl
quasi traditõ quod addit. quia cõuniter
fit p anulũ vel librum. vnde inuestitura est
in coꝛporalẽ possessionẽ vel in quasi posses
sionem inductio seu traditio. Instituti di/
cunt heredes ab alio in hereditatez ducti.
Et hoc in pmo gradu. vt. ff. ꝺ vulga. substi
tu. l. j. in pncipio. Substituti ꝓo dicunt q
in locũ institutoꝝ deficiẽtiũ. id est mozien/
tiũ ad hereditatẽ instituunt. vt in substitu/
tione pupillari. institu. de pupilla. substi. in
principio. Dicit autẽ secũdus gradus oia
q sequit post pmum. Et in simili notat. C.
de secun. nup. sup rubrica. z. ff. ꝺ vulg. sub
sti. sup Rubrica.

Institutionũ dicitur quasi instructionum
quia in hoc primis legum p̃ceptis instrui
mur. vel quia in statum humani vel roma
ni iuris nos erigit. vt Accursius dicit i gl.
in principio institutionũ vel institutoꝝ. vi
de liber institutionũ est collectus ex volu/
mine iuris z ante autentica. z Codicẽ Iu
stiniani. qui nũc est in vsu fm Accursi. ibi
dem. quia post digestũ z primã cõpositõez
Codicis factus est iste liber q Institutia i/
titulatur. sed tñ ante cõpositionẽ Codicis
qui nunc est in vsu. vnde est q quandoqꝫ p
Codicẽ corrigitur quod in institutis dicit
Et etiam in secunda compositiõe Codicis
Justinianus facit mẽtionẽ ꝺ institutis. vt
C. de emen. insti. co. le. vni. circa mediũ. ibi

nō solum institutorū vel digestorū. hec Ac
cursi. vbi supra.
Insolentia est morū incōueniētia. fatuitas
superbia. vel prauus vsus quasi contra so
litum ꝛ debituꝫ nature cursum. de accusa.
c. qualiter ꝛ quādo. secūdo. §. verū. ꝛ de of
fi. ordi. c. j. in cle.
Instantia est tempus quo iudicium discu
titur et finiri debet. vt in capitu. venerabil'
de iudi.
Institor est ille qui tabernis vinis venden
dis. vel alicui alteri negocio est prepositus
lege. institor prima. ff. de instit. acci. vbi di
citur. Institor appellatus est ex eo q̄ nego
cio gerendo instat sine taberne sine alīj ne
gociationi sit prepositus. Item eodez titu
lo. in lege institor. ij. dicitur is qui taberne
loco ve ad emendum vendēdum ve prepo
nitur quicq̄ sine loco ad eundem actum p̄
ponitur.
Institoria actio. Require supra. Actio isti
toria.
Impotentia coeūdi est vitiū vel defect⁹ na
turalis vel accidētalis q̄ qs impedit alteri
carnaliter ꝯmiscere.
Instructus hoc adiectiuuꝫ significat adie
ctionem Et hoc dupliciter. scilicet accesso
rie ꝛ p̄cipaliter. Accessorie cum res adīj
cit que cōsueuerunt accedere. Uerbi gra
tia. dicēdo fundū instructū. Hā instrumē
tum fundi adīcit accessorie. Principaliter
cum res adīcit que nō cōsueuerūt accede
re. Uerbi gr̄a. dicēdo. Fundū instructū i
strumēto patris familias quando non ē in
strumentū fundi. Adīcit principalit. con
cordat. le. si cui fundus. ff. de fundo istruc.
vbi dr q̄ extincto legato fundi nō extingui
tur legatuꝫ instrumēti. Et ad. §. si quis an
cillas. Insti. de le. vbi dicit q̄ extinguitur
dic q̄ intelligit de instrumento accessorio
fundi. ꝛ. l. si cui fundus. p̄allegat. in non ac
cessorio. Et ratio huius duplicis significa
ti est voluntas p̄ferentis declarata ex qua
litate rei adiecte. scilicet an sit accessoria vl'
non. quia adiectiuū instructus vt p̄mittit
dupl'r accipit.
Instrumentū ſm Hostien. in summa. titu
lo de fide instrumē. ꝛ ſm Specu. tit'o de
edi. instrumē. in p̄incipio. Est scriptura ad
assertionem seu probationem alicuius rei
facta. Est autē instrumenti appellatio ge
neralis qua cōtinentur ea omnia in quib⁹
causis instrui potest. Et sic testamentum.
codicillus. testimonia. et p̄sone. testes. qui
bus cause instrui debent. loco instrumēto
rum habentur. le. j. ff. de fide instrumē. ꝛ est
glo. in ca. cum dilectus. de fide instrumen.
Dicit aūt instrumentū. quia instruit. et do
cumentum quia docet. vt le. j. p̄alleg. Ta
mē instrumētū p̄prie dicit scriptura ad me
moriam alicuius cōfecta sine carta. Et ita
sumitur in auten. de instrumen. caup. coll'.
sexta. Nam instrumenta fiunt ad memori
am perpetuā. ij. q. vj. saluberrimū. xxvij. q.
j. capit'o. omnes femīe. Et instrumētuꝫ est
actus voluntarie iurisdictionis. Et cōmu
niter ſm doctores potest fieri diebus feri
atis. etiaꝫ ob honorē dei ꝛ sanctorū. licꝫ do
minus Anthō de Butri. dicat cōtrariū. q̄
tabellio sine peccato nō potest cōficere in
strumentū die sic feriato. vt dominica. vel
diebus apostolorū. si tamē faciat. licet pec
cet. actus p̄terea nō redditur null⁹. Ratio
quia pena nullitatis est odiosa. ergo restrī
genda. de pe. distinct. pene. ꝛ regu. odia. de
regu. iu. li. vj. vide notata p̄ doctores in ca.
cōquestus. de ferijs. Et per quot testes re
probetur instrumētū. notatur in. l. in exer
cendis. C. de fide iussori. et in capl'o cū Jo
hānes. de fi. instrumē. vide Boffre. de pro
batio. §. sed querit. Et dicit Lodouic⁹ de
Roma in singularibꝫ suis q̄ hec dubitatio
cessat cum instrumēto asserit per notariuꝫ
de spōtanea volūtate. naꝫ tunc indistincte
pōt reprobari p̄ duos testes ſm Bal. in di
sputatiōe sua allegat Innocē. in capl'o su
per hoc. de renūc. et. l. obseruare. ff. de offi.
pcōsul. Nec instrumentū probat nisi sit in
eo dies ꝛ locus. capitl'o inter dilectos. ō fi.
instrumen. ꝛ capl'o abbate sane. in glo. ō re
iudi. li. vj. hoc verū nisi probetur dies ꝛ lo
cus esse in originali. licet sit obmissus i in
strumento ſm Specu. in titu. de instrum.
edic. §. instrumētū. versi. quid ergo. Etiaꝫ
instrumētū de falso suspectū reddit diuer
sitas scripturaꝝ vel manuū. casus singula
ris ꝛ vnicus. in auten. ō trien. ꝛ semis. §. qō
ꝛ sepe. ſm Bal. in. l. ꝓtractus. C. de fi. istru
men. ꝛ similis in. c. inter dilectos. de fid̄ in
strum. Et dicit glos. in auten. vt p̄ponatur
nomē imperatoris. si notarius omittit ℔ ver
ba In nomine dñi in instrumēto. q̄ illō in
strumentum nō valet. Que glo. potest esse
vera in arduis et ꝑpetuis. sed in minoribus

et breui tpe duraturis nõ tenet. Et contra rium potest teneri fm Specula. in titu. de instrumẽ. edi. §. j. circa prin. Sed vtz vale at instrumentũ p tabellionẽ excõicatũ confectũ. videt q̃ sic. de here. excõicam⁹. §. credẽtes. vbi dicit. Si excõicatus satis facere ptempserit infra annuz. tunc instrumẽta p eum pfecta nõ tenent. ergo a ptrario sensu pus id est ante annũ facta valent. licz sit excõicatus. Sed in contrarium q̃ non vale ant. iij. q. iij. nullus. de sentẽ. excõ. nouerit. Dicũt Hosti. z Guil. q̃d diu eius excõicatõ est occulta valent instrumẽta ab eo pfecta. vel si sit manifesta nec põt pbari. iij. q. vij. § tria. de re re iudica. ad pbãdum. de except. pia. §. si po. li. vj. secus si notoria. c. exceptionẽ. de except. z. c. vestra. de cohabi. cleri. z mulie. Et vtrũ p instrumentũ pbetur crimẽ. Istã questionẽ Jo. an. in. c. cum in positionib⁹ de iureiuran. li. vj. in glo. vbi dat dicit se disputasse. quẽ vide ibidẽ. z etiã gẽminianũ Sed aliter dicit instrumẽtũ apparat⁹ fundi quo exercet possessio. z ita accipit in. l. q̃tum. ff. de fi. instrumẽ. Unde instrumentoz q̃dam sunt agroz colẽdoz. vt aratrũ. rastrum. traba. q̃ equãdis cespitib⁹ trabunt. Alia colligendoz fructuũ. vt sarculus quo cardones z herbe inutiles excidunt. z similia. vt falces fenarie. falces messorie. et falces putatorie. ligones. torcular. corbes. Alia vindemiatoz. quib⁹ vindemia portat causa seruãdi fructus. vt dolia. granaria. caselle. in quib⁹ fructus reponunt. s. cellule granariorũ. Unde instrumentũ capit tripliciter. vno mõ latissime. z sic omne vas vel susceptibile in pstructiõe dom⁹ vel fundi vsitatũ dicit instrumentũ. Secũdo late pro omni eo qõ causam ĩstruit. vt scripture. testes. facit ca. puenit. j. de testi. cogẽ. facit. l. notionẽ. §. instrumẽtoz. ff. ō verbo. signi. Tertio stricte solum p scripturis vt ĩ ti. de fi. instru. Et sic differunt testes ab instrumẽtis. quia probatio testiũ fit viua voce. sed instrumẽtorũ voce mortua. Ex quo sequit q̃ statutũ disponẽs. q̃ producẽs falsum instrumẽtũ puniat in decẽ. non habet locum in producente falsum testẽ. quia statuta sunt stricte intelligẽda. facit capitu. ex litteris de sponsa. Sunt aũt instrumẽtoz due species. Nam aliud publicũ. aliud priuatum. Instrumẽtum publicum est solennis et rite ordinata scriptura p autentice p sone manuz publice facta causa memorie. capl'o. scriptura. de fi. instrumẽto. Et sunt ista ō solẽnitate que faciunt instrumẽtum publicũ z autenticũ regulariter. vt scz ponat nomẽ imperatoris z annus imperij nomẽ cõsulis z annus cõsulat⁹. Hodie ponit nomẽ summi pontificis cum alijs septem. vt sunt annus dñi. inditio. mẽsis. dies. locus. testes. cum nomie notarij. zc. de quibus nota glo. in le. generali. C. de tabu la. li. x. Et dicit publicũ instrumẽ. quia iudicis autoritate est exemplificatũ z autenticatũ. vt in. c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. Itẽ publicũ instrumẽtũ. quia autentico sigillo est sigillatum. vt. c. j. de fi. instrumẽto. Itẽ dicitur publicũ instrumẽtuz qõ in iudicio dicit seu scribit apud acta publica. Et valet etiam per quẽcunq̃ scriptuz sit. vt de probati. quoniã. Item dicit publicum instrumẽtũ quod habet subscriptionem trium testium viuentiũ. vt. ca. scripta pallega. Item dicit publicum qõ de archino publico. vel de armario producit. vl' liber censualis in quo scribunt census. vl' liber annotationũ. z ei creditur si habet publicum testimoniũ. scilicet q̃ index cõfitet illud de archino publico esse productũ. ca. ad audientiã. de prescrip. vbi dicit q̃ papa credidit cuidã libro censuali. z cuilibet alij instrumẽto fides adhibetur vt patet p iam dicta. z per multa alia iura. Instrumẽtum priuatum est quod p manũ priuatam confectum est. vel a tabellione. non tamẽ i forma publica scriptuz. vt quia nec nomẽ imperatoris. nec consulis. nec pape. de q̃bus supra proxime dictũ est apposuit. vt. C. qui pot. in pigno. haben. l. scriptas. vt ibi notatur. Et tale instrumẽtũ debet habere triuz testium subscriptionẽ. vt dicta. l. fi. Et priuatum instrumẽtũ a quocũq̃ sit scriptum nisi aliquo dictoz modoz sit robozatũ. nõ valet. Instrumẽtoz q̃uatuor tres sunt species. Nam aliq̃ facit scripturam tibi tm̃. z aliq̃ tibi z alij. aliq̃ alij tm̃. Illi scriptura quã quis facit sibi vl' p se. nulla fides adhibet. vt. C. de pba. l. j. Si aũt facit scripturam pstra te. puta creditori tuo de eo qõ accepisti ab ipso credit ei cõtra te. vt. j. q. vltia saluberrimũ. Si autẽ tibi z alij facit scripturam sicut est codex rõnum tuarũ ei inter dũ credit. vt. x. q. ij. Est aũt aliq̃ instrumẽtũ guarantigie. vl' guarantigiatũ. videlicz

qđ habet execuciõē paratã. vt si cãtat aliquẽ esse debitorẽ alteri⁹. statim eo exhibito in iudicio iudex execuciõē facit. vt sunt cõmunit papie. De his notat in le. a diuo pio ff. de re iudi. De instrumẽtoꝝ rasura vide ī c. ex lris. in glo. ij. de fi. istru. 2in. c. cũ venerabilis. in glo. fi. de re. do. Et ca. licz. ī glo. iij. de cri. fal. Nam instrumẽtũ rasum ꝺ̃ falsitate suspectũ habet. ergo ꝺ̃ ab istruo. ꝺa eo mediãte cause instruunt.

Insula dicit ꝙ̃ si in salo. i. ī mari posita. Etiã insula dom⁹ dicta ẽ. vide qđ notat circa. §. insula. institutꝫ. de rerũ diui.

Insulariꝫ serui sunt q̃ ī insula retinent. vt. l. in lege. ff. de ꝓbo. sig.

Intercessor ꝺ̃ q̃ ꝓ alio ꝓces facit vl̃ fundit

Itẽ dicim⁹ intercessorẽ illũ q̃ intcedit 2 interponit se iter debitorẽ 2 creditorẽ ad hoc qꝫ ei pecunia mutuet. 2 ẽ qsi fideiussor et cõstitutor.

Intercedere ꝓprie idem est qđ ꝓ alio ꝓces fundere. Sumit tamẽ cõiter in iure ꝓ intezuenire.

Interemptor. i. mediator in emptiõibꝫ.

Intrusi dicuntur qui non per electionem canonicam. sed per violentiam occupant honores. officia. vl̃ ecclesiastica beneficia.

Intentio siue capitulũ in iure dicitur illud quo intendit probare per testes is qui iducit eos.

Intelligẽtia dictorũ est ex causis assumẽda dicendi. de verbo. sig. c. intelligẽtia. non ex opinionibus hominuz. sed ex cõmuni vsu sunt intelligenda nomina. ff. ꝺ̃ supple lega. l. labeo.

Interrogatoria sunt q̃ facit pars testibꝫ ꝓductis ꝓtra se. Et dant sup articulis de q̃bus ꝓmissum est. 2 formant ꝓ circũstãtias cause 2 ꝓsonaꝝ. vt est glo. in. c. ꝓsentiuz. de testi. li. vj.

Interesse mea est mihi expedire vl̃ me damnum vel lucrũ quod facere vel capere potui non feciſſe. vel nõ recepiſſe. vñ hoc verbum interest impſonaliter potest poni ī cõstructione. Et qñq̃ ꝓstruitur cũ ꝓnoibꝫ possessiuis. et tunc exigit ablatiuos femini in generis. ꝑ modo. mea interest debitum soluere die statuto. Similit dicit tua. sua. nostra. vestra interest. Et illoꝝ ꝓnominuz ablatiuos regit captum ꝓ ꝓtinet. Cum ꝙ̃o cõstruit cum ceteris dictionibꝫ tunc exigit genitiuũ singularẽ vel pluralẽ. Uerbi grã

Illius interest rem suam nõ perire. regis interest regnũ suũ gubernare. reipublice interest ne crimina maneãt impunita. litigatorũ interest iustũ habere iudicẽ vl̃ fauorabilem. Item interesse hoc verbũ cũ ꝓnomine neutrali ponit. Et quandoq̃ significat damnũ qđ euenit. qñq̃ lucrũ amissuz. damnũ qđ accidit. Uerbi gratia. Persuasisti familie mee qꝫ de domo vl̃ possessiõe cederet. quo facto damnũ mihi euenit tu teneris ad interesse mihi ꝓstandũ. id est damnũ qđ passus sum resartiendũ. Item de lucro amisso ponit exẽplũ. Debuisti mihi soluere centũ aureos rome. tu soluere deside ras basilee. estimandũ est quantũ interfuerit mea pecuniã suo loco mihi solutam fuisse. id est lucrũ quod ex mea negociatione ex eo loco facere potuissem. Et hec actio ꝓ quã hoc fit dicitur arbitraria loci. Dz nõ tandũ q̃uis lucrũ amiseris. nõ ideo dãnũ passus es. quia damnũ dicit a demẽdo scz quãdo ex facultatibꝫ aliquid demit. aut ex ꝓpria substantia diminuit. ita qꝫ damnũ pateris quãdo in rebus tuis aliquid decrescit nõ quãdo accrescit rebus tuis. Unde interesse est damnũ emergens vel lucrꝫ cessans super eo qđ dari vl̃ fieri obmissum ẽ. Uerbi gratia. in papia dare mihi pecuniã promisisti tali die 2 nõ feciſti. hic damni 2 lucri ratio est habẽda. Damni. quia in mora fuisti 2 nõ soluisti die tali sicut promisisti. ñ habui vt soluerem quare penaz incurri. et dãnuz quod nõ incurrissem si mihi loco et termino ꝓfixis soluisses. nec damnũ hoc passus essem. Lucri etiam cõsideratio habenda est. quia si mihi ī loco 2 termino debitis soluisses mercimonia cõpassem 2 mꝫta lucratus fuissem. Est ergo interesse estimatio damni quod taliter euenit vel lucri. quod cessat ex eo qꝫ aliquid tibi non detur vel nõ fiet vt debet.

Interesse ꝓuentũ est scz cũ nõ facis qđ ꝓmisisti mihi. vl̃ cũ nõ fecero qđ ꝓmiſi tibi. Aliud interesse est cõmune scz extimatio ꝓmunis damni vel lucri quod euenit vl̃ cessat. Aliud singulare scz extiatio q̃ euenit ex speciali casu vl̃ vtilitate. vide de hoc Specu. ti. de fruc. interesse.

Interdũ ꝺ̃ fieri qđ fit inter diem. i. de die ī diem.

Interpolari qñq̃ ídez sonat qđ interrũpi. vñ ꝺ̃. qꝫ ꝓ lit. ꝓte. inꝑpolat. i. intrũpit actõ.

possessio. vl' pscriptio. Itē intpellare id ē ē qđ monere. vt dicēdo. dies intpellat p dño id est monet. c. potuit in fine. đ locatione et ꝺductione.

Interdictū olim erat quedam formata t solēnis ꝓceptio ꝓborū q̄bus ptor aliquid fieri iubebat vl' phibebat. qđ tunc maxīe faciebat cū de possessiōe vl' quasi possessiōe inter aliquos ꝺtendebat vt insti. de interdic. circa pnci. t. ff. eo. titu. Et dr interdictū q̄si inter duos dictū vl' redditū. vt insti. eo. tit. §. exhibitoria. alias. §. sunt tñ in fi. Uel fm aliq̄s dicit ab interdicēdo. i. phibendo. qđ nō placet. cum p interdicta nō semp phibeat. imo aliquando aliq̄d fieri iubeat iudex vt insti. eo. ti. §. j. Differebat aūt interdictū ab actiōe. qz solēnitas actionū erat inducta de iure ciuili. Interdictū aūt a iure ptorio vel fm Azo. quia in actione verborū solēnitas nō formabat in singulor pſonis. sed erāt generaliter in oīb pſonis formata solenniter ꝓba. In interdictis aūt quot erāt hoīes desiderātes ea apponi tot eis potētib formabant verborū solēnitates vl' ꝓcepti ones q̄bus ptra suos aduersarios i causis suis vtebant. quas interdicta vocabāt. de hoc nota. insti. eo. ti. in pnci. t. ff. eo. sup rubri. Hodie aūt inter actiōes t intdicta nulla est differētia. vt institu. eo. ti. §. fina. Est ergo interdictū actio in factū pretoria. scz a ptore inuēta. t aliqđ nomē sortit ab inuētore. vt saluianū. Aliqđ a principio forme verbor. vt quor bonor. quor legatorum vti possidetis. Aliud a materia đ q̄ tractat nomē accipit. vt ne quid in loco sacro fiat. de locis t itineribz publicis. vt ne qđ in loco publico vel itinere publico fiat. de loco publico fruēdo. tc. Unde interdictor aliud petitoriū. aliud possessoriū t aliud mixtū. de petitorio. ff. e. ti. l. interdictor. §. q̄dā de mixto. ff. đ aqua quoti. t esti. l. j. t. §. fi. đ possessorio. institutis eo. ti. §. sequens diuisio. Et huius interdicti tria sunt membra. Quia aliud interdictū possessoriū dat pro adipiscēda possessiōe. aliud p recuperanda. t tertiū p retinēda. Primū cōpetit ei q̄ ñ fuit ante nact' possessionē. Et illđ est triplex. scz quor bonor. quor legator t saluianū Primū competit heredi. vel filio emancipato p possessiōe hereditat' a ptore petita. nam filius emācipat' de iure ciuili nō admittebat ad hereditatē paternā. Sz quia emancipatus ita est fili' sicut in patria potestate existens. ideo ptores. id est magistratus a populo romano creati. gratia emēdādi defectus legis duodecim tabularuz fm eātatem. dū tamē nō tollerēt dispositiones iuris ciuilis statuerūt iure ptorio emancipatū ad admittēdū ad res vniuersas t corporales t nō iura incorpalia. t dat directū de iure ptorio. vtile đo de iure ciuili. Et est effectus huius interdicti q̄ ex eo fili' emancipat' agere potest ꝓtra possessorē rez patrarū sic ꝓcludendo. Peto talē ꝺdēnari ad dandū mihi talē rem cui' heres factus suz de iure ptorio. Secundū scz quor legatorū ꝓpetit heredi ꝓtra legatarios q̄ propria autoritate legata apphendūt. quor ipe debet esse distributor postq̄ falcidiā deduxit Unde q̄s habet tres filios. t domū. t vineam. domū legat pmo filio secūdo vineā. et tertium heredē vniuersalē instituit qui nihil reperit in hereditate. Debet ergo tertius habere falcidiā. i. quartā ptem hereditatis. Et sic deducta quarta pte a domo et a vinea. ille tertius distribuit alīs filijs primo t secūdo legata residua de manu sua q̄ ipsi ppria autoritate nō debēt apprehēdere. Est ergo effectus hui' interdicti q̄ petat legatarios condēnari in oīb legatis restituendis. q̄z ipe heres est. Tertiū scz saluianū cōpetit locatori ꝓtra inquilinū q̄ deportat bona sua de hospitio sibi locato. nec reducit ad pstinum statū. quia oīa obligata sūt hospiti tacite p cēsu. Secundū. scz pro recuperanda cōpetit eiecto de possessiōe. Et hoc tripliciter. scz vnde vi de possessiōe immobili. vi bonorū raptorū spoliatore mobili. Et qđ vi aut clam ꝓtra eum q̄ in solo alicui' edificauit. Tertiū scilicet p retinenda possessiōe interdictū possessoriū competit cōtra molestantē aliquez in possessione Et est duplex scz vti possidetis quod cōpetit inter duos qui eandē rem immobilē cōtendūt possidere. t vtrobi qđ gratia possessionis est inter duos super re mobili. đ his vide glosam quartam t septimā in capi. pastoralis. de cau. possess. t proprie. vbi plene Et nota optimā glosam. t magistralē. in. l. si quis i tātā. C. vnde vi. vbi ponunt multi casus in quibus quis non incidit in penaz huius noue constitutionis. Si q̄s. Nō ei dr agi vñ vi. sz extilla cōstitutōe Intdictor etiā q̄dā sunt publica. q̄dā puata. quedam

simplicia. in quib⁹ alter ē actor et alter re⁹. vt sunt restitutoria vl' exhibitoria. Quedā duplicia in qb⁹ ps vtriusq; litigatoris cō/ditio est. Nec quisq; actor vl' re⁹ ꝑcipue in/telligit. sed q̄libet tam rei q̄ actoris ptez su stinet. insti. de interdic. §. tertia. z. §. dupli/cia. z. ff. eo. ti. l. ij. vbi de ħ. z in. l. iij. eo. ti. hec z alie diuisiones interdictoꝝ plures ponū tur q̄ sunt de libero boīe exhibendo. ne q̄d fiat in loco sacrosancto⁹ religioso. i flumīe ripa ve. Et in flumīe publico. ō cloacꝫ pub licis zc. vt infra de singulis dicet in locꝫ su is. Sūt aūt interdicta publica nouē i vni uerso fm Specu. in tractatu libelloꝝ tit. de cau. possess. z ꝓprieta. §. q⁹ ꝯo. Alia oīa sunt interdicta ꝑuata. q⁹ ꝓter vtilitatē ꝑ/uatam inducta. Et sunt in toto. xxviij. fm Specu. ibidē. §. ꝑuata. Itē interdictū ge/nerale ō⁹ qñ regnū. terra. aut villa interdi/cit. particulare ꝯo qñ vna eccl'ia interdicit z hoc mō sumendo interdictū ꝑ cēsura ec/clesiastica.

Interdictuz de aqua quotidiana et estiua. Dat habēti ius aque quotidiane vl' etiam estiue ducēde ad p̄dia sua. Cū alīꝫ duce/re, phibet. vt. ff. eo. ti. l. j. in ꝑnci. Et q⁹ inter dictū aliquando sit phibitoriū. aliq̄n resti tutoriū vt sequit. De hoc est casus in dicta l. j. §. j. z est phibitoriū. et retinēde possessio nis. quādoq; aūt est restitutoriū fm Spe. ibidē. ꝑ. alio modo. z. §. palle. vbi subdit ꝑ/tor. Quotidiana autē aqua nō tm̄ illa est q̄ quotidie ducitur. sed illa qua ꝺs quotidie potest vti si vellet. Duo aūt sunt genera aq̄ rum que differunt. quotidiana q̄ duci solz assidue. z si aliquādo ducta nō est ei⁹ tū ser uitus intermissiōe tēporis dimissa est. Ez aqua estiua ea ē qua estate vti expedit sicut dicunt vestimenta estiua. saltus estiui. castra estiua. Quibus interdū hyeme plerūq; tm̄ estate vtimur. vt habet in. l. j. pal. in ꝑn.

Interdictū de aqua ō castello ducēda. Da tur habenti ius ducēdi aquā a cannali vel castello q⁹ est diminutiuū a canna ad irri gādū. vide Spe. vbi supra. Qui dicit hoc interdictū haberi z bene. ff. de aq̄ quotidi. z esti. l. j. z. §. ait ꝓtor. ij. De quo dic vt ibi. z in. iij. §. z se. vsq; ad fi. l. vbi ō⁹ hoc interdi/ctū necessario ꝓpositū est. Hā supiora ītер/dicta ad eos ptinent qui a capite ducūt zc. Equissimū ei visuz est qnoq; q⁹ q̄ ex castel lo ducit interdictū dari. i. ex eo receptacl'o q⁹ aquā publicā suscipit idq; a ꝑncipe cō cedit. alij nulli ꝓpetit aque gustāde. vi⁹ ibi pulcrum ter.

Interdictū de arboribꝫ cedēdis. Dat cōtra hos qui habent arbores quarū folia pen/dent sup̄ edificia vicinoꝝ vl' agrū. ita q⁹ eis damnū inferant. z ꝓsulit eis q⁹ hmōi arbo res succidāt z ligna tollāt z eos deglobent a terra vsq; ad. xv. pedes. Idem est si p ra/dices minat piculum. vt. l. j. C. de interdic. Et hoc interdictū phibitoriū est. Si aūt arbores edib⁹ alienis impendeant. vtrū to tas iubeat p̄tor adimi. an ꝯo id solum q⁹ supra extiterit. Rutili⁹ ait a stipite exciden/das. idq; pleriscq; videt verius. Et nisi adi meret dñs arborē. Labeo ait ꝑmitti ei cui arbor officit si velit succidere eam. lignaq; curtare. vt est ter. in. ſ. l. §. hoc interdictum ff. eo. ti. vbi subdit in. §. se. Arboris appella tione etiā vites ꝓtinētur. Nō solū aūt dño ediū. sed etiā q̄ vsufructū habet ꝓpetit ħ in terdictū. vt ibidē.

Interdictuz de cloacis ꝑuatis reficiendis. Si volēs q⁹ suā cloacā ꝑuatam vl' etiam publicā vel fistulas vel meatus reficere vl' purgare vel de nouo facere ab alio ꝓhibet tunc puisum ei est de interdicto ō cloacis. q⁹ est iterdictū publice deputatū z ꝑuatū de priuatis cloacis. z est phibitoriū. Etiā est aliud restitutoriū. s. q⁹ dat ꝓtra mitten tē in cloacā meā vl' publicā. vel q⁹ īmissuz in cloacā impedit. vl' quo iubet auferri q⁹ īmissum est. vt. ff. de cloacis. l. j. §. ſ. z. §. de/inde. z. §. cloace. l. fi. eo. ti. z Spe. ibidez. ꝑ. porro. vide supra Cloaca.

Interdictū de aq̄ pluuiali arcēda vel de aq̄ pluuia. imo nō est interdictū. sed actio ciui lis descendēs ex lege. xij. tabularū. vt. ff. de aqua plu. arcen. l. si vsufruct⁹. vbi notatur sup̄ ꝑ. legitima. vbi allegat. l. labeo. ff. de te sta. lib. Et dicit ibi tex. sed et si fructuari⁹ o p⁹ fecerit p q⁹ aq̄ pluuia alicui noceat. erit q̄dez actio legitima cū dño ꝓprietat⁹. an ꝯo etiā vtil' in fructuariū actio aq̄ pluuie arcē de sit danda quesitum est z magꝭ est vt det supple dicendū. Si ergo facis aliq⁹ opus in fundo tuo ꝓpter q⁹ aqua pluuial' no cere potest fundo vicini tui datur cōtra te actio pluuie arcende per quam tuis expen sis opus teneris destruere z damnuz con/tingens emendare Si ꝯo possideas opus ab alio factum teneris patientiaz ꝓstare

vt destruatur. argu. l. j. t. ij. §. iij. ī fine. et. l. si tertius colon⁹. §. celsus scribit. ff. si q̄dez alius. ff. eo. ti. t Specu. ibidē. Et dīc Ulpian⁹ in. l. j. in pn̄. ff. e. aquā pluuiaz dicim⁹ que de celo cadit. t q̄ imbze excresc it siue p se hec aqua celestis noceat siue cū alia mixta sit. Et sequit ibi statim Nec aūt actio locum habet in damno nōdum facto ope tñ iam facto ex q̄ damnū timeť. totiēs locum habet totiens manufacto ope agro aq̄ nocitura est cuz quis manufecerit quo aliter flueret cz natura solet. si forte mutando eaz aut maiorē fecerit. aut citiorē. vel rapidiorem aut vehemētiorē. aut si pximen do redundare fecerit eā. nā si natura aqua nocz ea actōe nō ptinet. t in ea. l. ōr de eo ope qō agri colendi cā aratro fit. Quint⁹ muti⁹ ait nō ppetere hāc actionē.

Interdictū de fonte est qō dať ei q̄ duxit aquā de fonte hoc anno. nec vi nec claz nec pcario de alterius fonte. vt. ff. e. ti. l. j. ī pn̄. vel lacu. puteo. piscina. fossa. stagno. Hoc interdictū ponit ei q̄ fontanea aqua vti phibetur. siue haurire. siue pec⁹ ad eā pulsare. vt. l. vnica. palle. in pn̄. Et de istis oīb⁹ seruitutib⁹ dať hoc interdictū. Si tñ ppetua sit cā. vt colligit ex. §. j. d. l. vnice. t. §. hoc interdictū de cisterna in ver. deniq̄ a cōtrario sensu. Nō aūt dať scissoria actio. vt. §. ī interdictū. vbi dicit q̄ de cisterna nō cōpetit. nā cisterna nō habet ppetuam cām. nec viuā habet aquā. a quo apparet ī his exigēdum vt viua aqua sit. Cisterne aūt ymbr̄i bus pcipiunť. Cetera vide. d. l. vnica. ff. de fonte. vbi ōr in fine. l. ō lacu. puteo. piscina reficiendū purgandū interdictū cōpetit. t omnib⁹ psonis datur quibus illō de aqua estiua.

Interdictū fraudatoriū est quo tutoris creditor pupillo teneť. vt si eū cōsilio fraudis pticipasse pstabit vt fraudareť. de hoc interdicto habeť. ff. de solu. l. pupilli circa prīci. Hoc interdicto teneť q̄ fraudē pticipando emit a creditore q̄ nō sit soluēdo. meli⁹ forte dicereť a debitore.

Interdictū de glande legenda. vl' alios fructus datur ei cuius glans vel alius fruct⁹ in fundū alienū ceciderit. vt. l. vnica. ff. eo. ti. vt singl'o tertio die legere t exportare liceat. Et glādis noīe oēs fruct⁹ cōtineńť. vt ōr in fi. eiusdē. l. vnice.

Interdictū de itinere actuq̄ puato restituendo phibitoriū ad tuēdas tantūmō rusticas seruitutes dať pra phibētes aliquem vti seruitute sua. vt. ff. e. ti. l. j. §. j. t datur cōfessoria pra negantē seruitutē. vt. l. si forte. §. sciendū. ff. si ser. vendice. Et etiā aduersus eū qui aliū iniuste phibet sua vti seruitute. imo etiā tunc dať pfessoria. vt. d. §. sciendū. l. pallegate. vñ dať mihi. q̄ in itinere actu vel via puata vsus sum hoc anno triginta dieb⁹. nō vi. nō clā. nō pcario. vt. ff. e. ti. l. j. §. hoc interdicto. t hoc si fuerit iure seruitutis. alias sec⁹. vt. ff. de aqua plu. arcen. l. j. in fi. et ido a te nō debeo phiberi q̄ minus vtar interim. vel tāto tpe quoadusq̄ de seruitute pstet. Ait em̄ ptor q̄ itinere actuq̄ puato ō quo agiť hoc anno. t nec vi. nec clā nec pcario ad aduersario vsus est quo minus ita vtatur vim fieri veto. vt. ff. eo. tit. l. j. in pn̄.

Interdictū de libero homīe exhibendo cōpetit vnicuiq̄ de populo ad petēdū ī publicū hominē liberū pra t aduersus eum q̄ liberum hominē inuitū captum dolo malo detinet in seruitute. Et pponiť hoc interdictū tuende libertatis cā. videlicz ne homines liberi retineant a quoquā p exhibitione faciēda vt homo pducať in publicū Et tangendi t vidēdi omnis facultas pbeatur. Et exhibere est extra secretū habere. vt. ff. eo. ti. l. iij. §. ait ptor. Hoc etiā interd. ctū ppetit aduersus absentē. vt. l. palle. §. j. Et a quocūq̄ hoc interdictū ponī potest q̄ cuilibet de populo ppetit. t cuiuslibz interest ne hoc fiat. Nemo etiam phibendus est libertati fauere vt ea. l. §. hoc interdictū j. t nihilomin⁹ lex facit accusari. vt. e. ti. l. in pn̄. vbi tex. inq̄t. Quē libez dolo malo retines exhibeas. et. ff. ad. l. faui. de pla. l. ñ statim. §. finali. t. C. de eden. l. si fratrē.

Interdictū de liberis exhibendis seu deducendis dať patrib⁹ vl' parētib⁹ ꝰ eos qui liberos vl' nepotes in potestate eoz existentes sine eoz voluntate detinēt. vñ. l. j. ff. eo. ti. ait ptor Qui que ue in potestate lutij. ti/ tij est. Si is ea ve apud te est. Dolove malo tuo factū est q̄ minus apud te esset ita eū eam ve exhibeas. Hoc interdictū et illō de vtore deducēda nō soluz sunt exhibitoria. sed etiaz deductoria seu deductiua. quia p ea vtor t liberi nō tm̄ exhibenť. sed etiā deducunť. vt. ff. e. ti. l. iij. §. j. Et de interdicto de vtore postea dicet.

Interdictū de migrando datur inqlino. vt ipse libere cum reb⁹ suis possit de habitatō ne migrare. si tamē locatori satis faciat. et ō pensiōe totius tp̄is. ut. ff. eo. ti. l. j. §. si pēsio. Et de damno si qō in domo cōducta dederit. Sed etiā gratuito inqlino dar. colono aūt nō dar. vt. ff. eo. ti. l. j. §. j. sed alias ei iuxta ordinē iudicis subuenirī si velit nō dico migrare. sed colonariā post tēpus exactus derelinquere. Dicit enī ibi int⁹. Hoc int⁹/dictum ponit inqlino q̄ soluta pēsiōe vult migrare. Nam colono nō ꝯpetit. cui etiaz extra ordinē subueniri pōt. ergo infrequēs est hoc interdictū. si tamen gratuitā habet qs habitationē habet. hoc interdictū vtile ei cōpetit.

Interdictū de mortuo inferēdo habet locū vt qs nō phibeat mortuū inferre z sepelire quo licet ei inferre z sepelire. vt. ff. eo. titu. l. j. in ꝓncipio. vt si via phibeat vel sepulchr̄ edificare vel lapides ad edificandū p fundū ducere vt. ff. e. ti. l. j. §. ꝓter ait. z. §. si iter mihi. §. vim habere. z. §. fina. zc.

Interdictū mometanee possessiōis ē q̄ agit ō possessiōe retinēda sicut vti possidetis. vt ff. vti possid. l. j. §. j. et vtrobi. de quib⁹ infra dicet. vl quo agitur de possessiōe adipiscēda. vt. ff. quor̄ bonor̄. l. j. §. j. vt est quor̄ bonor̄. quoz legatoz. vl quo agit de possessione recuperanda. vt vnde vi. ff. eo. tit. §. j. Et dicunt mometanee possessiones. quia licet obtineat aliqs in possessione. tñ continuo elapso mometo succūbere poterit i iudicio ꝓprietatis. vt. C. si de momē. possessio. fuerit appel. l. j. Et q̄ hec sint interdicta mometanee possessionis. dic vt nota. C. q̄ legit. ꝓso. habēt in iudicio stand. l. mometanee. Et natura illoz predictoz ꝓsequere. vt notatur in ca. pastoralis. de cau. poss. z ꝓpri. z institu. de interdictis p totū. put etiā supra dictū est in ꝓncipio de interdictis. Hoc āt interdicto pt qlibet minor. z si impubes sit etiā sine tutore vti. vt. ff. vnde vi. le. j. §. si filius.

Interdictū ne qd i loco sacro fiat. Et seqn/tia omia bmōi dant cuilibet ex populo ad exhibēdū ne fiat. ꝓtra quā phibitionē si qd factū fuerit interdicto quod vi aut clā suis sumptib⁹. vel destruere coget omne quod factū fuerit. aut in pristinū statuz reducere vel reddere tenet. vt. ff. ne qd in loco publico. l. ij. §. ait pꝓter q̄ in via. Hoc aūt verum ē de hoc qō ipse fecit vel fieri mādauit. alias secus esset. vt. ff. qō vi aut clā. l. alios. vbi ꝫ interdicta locū habeant significatio noīm ipsoz denotat. vt pupillaris actio est qua ius pupilli tuet. vt. ff. ō pupilla. acti. l. j. Et dic vt ibi i rubrica. Et. ff. de iurisdi. om. iu. l. si quis illō. Et dant etiā ad interesse. vt. ff ne qd in loco pub. l. j. §. j.

Interdictū ne quid fiat i loco sacro ptz. Et qō ait pꝓter. Ne qd in loco sacro fiat nō ad hoc ptinet quod ornamēti causa fit. sed de formitatis causa vel incōmodi est. vt. l. j. §. qō ait pꝓter. ff. e. titu. vbi etiā l. ij. dicit. i muris idemq⁹ portis z alijs sacris locis aliqd facere ex quo dānū aut incōmodū irroget nō ꝓmittit.

Interdictū ne quid fiat i loco religioso. patet simil'r.

Interdictū ne quid fiat in loco publico vel itinere. Hoc interdictū phibitoriū est. Et tam publicis vtilitatib⁹ q̄z priuatorū per ꝫ pspicit. Loca enī publica vtiq⁹ priuatorū vsib⁹ deseruiūt iure scripto ciuitatis vt. l. j. §. j. ff. eo. ti. vbi sequit publicū locū Labeo diffinit. vt ad arcas. ad insulas. ad agros. vias publicas. itineraq⁹ publica.

Hoc aūt interdictū ad ea loca que sunt i fisci patrimonio nō ptinet. In bis enī neq⁹ facere qcq⁹ nec phibere priuatus pōt. Res enī fiscales q̄si ꝓprie z ꝓuate principis sunt Si qs ergo in his aliquid faciat nequaq⁹ hoc interdictū locū habet. sed in hac ꝓtroversia pfecti eoz iudices sunt. q̄ hoc interdictū ad ea loca ptinet. q̄ publico vsui destinata sunt. vt. l. j. palle. §. ij. z. iij. De hoc vi⁹ ibidē plura ea. l. z eo. ti.

Interdictū ne quid fiat in mari vl flumine publico ripaue eius quo peius nauigaret aut in via publica quo peius eat. hoc interdictum dat ꝓpetuo oīb⁹ z in omnes habet cōdemnatōez in id quod actoris interest vt. l. j. in fi. ff. de via publi. z itinere pub. reficiēdo Et si quid in ea factū esse dicat vbi lex secūda ponit q̄ viam publicā populus nō vtēdo amittere nō pōt. z. l. fina. ōr. Qui viā publicā exaraverit ad munitionē eius solus ꝓpellit. Itē flumē a riuo i magnitudine est discernendū. aut existimatōe circū colentiū. Itē fluminū quedaz sunt pennia quedā torrentia. pennia sunt que semp fluunt. torrens est qō ex hyeme fluit. z si aliqñ in estate. Etiā ē flumē publicū. et flumē pri

l

uatū. ꝛ ripa q̄ oīa describunt in tex. et gl. in l. j. ff. de flumi. ꝛ ne aliq̄d i flumīe ripaue ei⁹ fiat quo pei⁹ nauigaret.

Interdictū ne q̄d fiat in flumīe publico vt aliter fluat q̄s ꝓri⁹ estate fluxit. id ē vt aq̄ fluat altio⁹. depssio⁹. rapidio⁹. cuz incōmodo euellētiū. vt. ff. ne q̄d in flumi. pub. l. j. ī pri. §. nō aūt omne.

Interdictū de noui opis nūciatōe datur ei q̄ phibet edificare post q̄s satz dederit. vt. ff. eo. ti. l. p̄to⁹ ait. §. hoc aūt interdictū. Hā ꝑ interdictū ꝓpetit si in solo suo edificat. alit locū habet remissio. vt. ff. eo. ti. l. nō solū. §. sciendū. ꝛ tunc nō potest vltra edificare ni si cōstet eū habere ius edificandi. vt in. §. p alle. Hoc interdictū etiā dak in eum q̄ non satisfecit vt edificet. vt. ff. eo. ti. l. de pupil. §. si pluriū. ꝛ. §. meminisse Et tenek denūciare etiā si ius edificādi habet. vt ea. l. §. j. et. §. si is cui. Et si post edificauit totum suis sumptib⁹ tenek demoliri. vt. ff. eo. ti. l. stipulatio. §. siue aūt. Et interdictū de no. oper. nūci. impato⁹ nomīat edictū. l. j. ff. eo. ti. vbi dicit. Hoc edictū remediū q̄ opis noui nūciationis aduersus futura opa inductū est nō aduersus p̄terita. hoc est aduersus ea q̄ nōdum sunt facta Hā si quid opis factum fuerit q̄d fieri nō debuit cessat edictum. de no. ope. nūcia. ꝛ erit transeūdū ad interdictū q̄d vi aut clam factuz erat vt restituak. Et hec nūciatio nō habet necessariā aditiōnē p̄to⁹is. potest eā quis nūciare nouuz opus ꝛ si p̄retorē nō adierit. Jtez potest fieri ꝓprio ꝛ alieno noīe et oīb⁹ dieb⁹. etiā aduersus absentes inuitos ꝛ ignorātes. ꝛ hec clare ponit tex. l. j. post p̄n. ff. e. ti. vbi subdit Opus nouū facere videk ꝓpter q̄d locū bz nūciatio. Qui aūt edificādo de nouo. aut detrahēdo aliquid p̄stinā faciem opis mutat. ꝛ hoc interdictū nō oīa opa ꝓplectitur sed ea sola q̄ solo ꝓiūcta sunt. quoꝝ edificatio vel demolitio videk opus nouū cōtinere. ergo nō ptinet ad hoc edictū. Si quis ī fundo alterius meteret. vl arborē succīderet. vel vineā putaret. licet opus faceret. q̄ solū ad ea opa q̄ in solo fiūt ptinet. Hec locum habet si quis vet⁹ edificiuz fulciat. q̄ nō opus nouū facit sed veteri sustinēdo remediū adhibet. vt. l. j. ꝑalle. §. opus nouuz eū sequētib⁹. Subdit Hūc videam⁹ q̄bus ex causis fiat hec nūciatio. ꝛ q̄ pſone nūcient ꝛ q̄b⁹ nūciek ꝛ sic q̄bus locis nunciatio fiat. ꝛ quis sit effectus nūciatōis. que p ordinē vide ibidem in dicta. l. p̄ma.

Interdictū de loco publico fruēdo est publice vtilitatis causa ꝓpositū. q̄ tuek vectigalia publica q̄ phibet q̄s vim facere ei socio ue eius qui cōduxit locū publicū fruēduz ab eo qui locandi ius habuit. quo mi⁹ loco publico sibi frui liceat ex. l. locatōis vel ꝓductōis. vt hec habenk in. l. j. §. j. ꝛ in p̄n. ff. de lo. po. fru.

Interdictū de p̄cario q̄d restitutoriū est. vt. ff. eo. ti. l. ꝯ. §. j. dak ei q̄ precario rogauit ꝛ p̄cario habet. imo etiā si nō rogauit dum tm̄ possidet. vt. ff. eo. ti. l. in rebus. §. j. ꝛ p totaz. l. p̄cariū videk rogare ꝛ habere si rogauit p se ꝛ habet p suo. vel si rogauit p̄curato⁹ ius. negocio⁹ gesto⁹ ꝛ ipse ratū habet. vt. ff. eo. ti. l. certe. §. j. dū tm̄ accipiat in pſonā suam ꝓtractū. aliter nō. vt. ff. de acqui. pos. l. possessio. §. fi. Dak etiā ꝯ eū q̄ dolo fecit. vt ff. de acquiren. possessio. l. si in infinitū. §. j. Et illud est regulare q̄d dolo desinēs possidere p possessore habeak. vt. ff. de peti. bereditat. l. etiā. §. item si quis dolo. ꝛ ff. d re. vē. l. qui restituere. ꝛ sic p possessore habek. de regu. iu. in rubri. li. vj. si nō sit p̄im⁹ pubertati. quia tunc sicut q̄libet maior tenetur d dolo ꝛ lata culpa. vt. ff. cōmoda. l. ꝯ. in p̄n. alias secus. vt. ff. de re. ven. l. q̄ infans. ꝛ in pupillū qui rogauit p̄cariū sine tutoris auctoritate. Et q̄d sit p̄cariū Reḡre loco suo. imo dic vt legit. ff. d preca. l. j. vbi stricte accipit fm Accur. ꝛ C. de prescp. xxx. an. le. ꝯ. ubi large capit.

Interdictū q̄d vi aut claz dak aduersus eū qui in loco alterius aliq̄d op⁹ ꝓstruxit vel destruxit. dū tm̄ sit factum in solo. ff. e. titu. l. j. §. hoc interdictū. Et etiā si vi. id est. p violentiā. aut clam. id est occulte sine notificatione alteri facta fecit cū timeret ne si sciret sibi phiberek vt. ff. e. ti. l. j. Cōpellit autē p hoc interdictū q̄ destruxit suis sumptib⁹ reponere in p̄stinū statū. vel q̄d ꝓstruxit deponere. idem si alteri mādassem op⁹ fieri q̄ ego teneoꝛ ad opus destruendū ꝛ ad impensas. ff. eo. ti. l. aut qui aliter. §. hec ꝓba. Si tamē alius fecit ꝛ ego possideo. tūc teneoꝛ ad patientiā p̄stādā. vt opus tollat. ff. eo. l. fi. §. alius in principio. Et est hoc interdictū restitutoriū p q̄d occursum ē calliditati eoꝝ q̄ vi aut claz q̄dā moliunk ꝛ destruunt. Jubenk eū restituere ea ꝛ paꝝ re-

fert. vtr ius faciendi habuerit. aut nō Siue eī ius habuerit siue nō. tñ tenet interdicto hoc. qui vi aut clā fecit. Tueri eī ius suū ꝺbuit nō iniuriā ꝓmittere. vt. l. j. §. j. ff. qō vi aut clam. r sequēti. §. hoc interdictū ad ea sola opa ptinet q̄cūq; in solo vi aut clā fiūt r infra vi factū. Quint⁹ muti⁹ scripsit. Si ꝯ quē q̄s phibet. fecerit. Et placet hec diffinitō Vulpiano pedio. r Pōponio vt ibidē ꝺr. Sed Arestotiles ait. Eū vim facere q̄ sciens se phibitū p vim molitus ē ne phiberi possit. Et idē sentit Labeo ibidē. sed. l. iij. §. fi. eo. titlo. Clā facere Lassianus scribit Eū qui celauit aduersario. nec ei denūciauit si mō timuit ei⁹ ꝓtrouersiam. aut debuit timere. Idem Arestotiles putat. eū quoq; clā facere q̄ celandi animum hz ei quē phibiturū nō se intellexit. r id estimare debet se phibiturū iri.

Interdictū quoꝝ bonoꝝ a pōre inuentus est. r dat filio emācipato aduersus heredē vl' possessorē. vel ꝯ illū qui p herede vl' possessore possidet ad vniuersa bona adipiscēda nō ad singl'as res. Et cū sit quoddā directū. r quoddā vtile. Directū dat ei qui ē bonoꝝ possessor. Utile dat ei qui succedit iure ciuili ex testamēto vl' ab intestato. Et est hoc interdictū restitutoriū r adipiscende possessionis. ff. quoꝝ bonoꝝ. l. j. §. Ē iter dictū. Būt ergo interdictoꝝ quedā recuperāde possessiōis. q̄dam retinende. r q̄dā adipiscēde. vt supra in ꝓncipio ꝓmissum ē r hic describunt.

Interdictū quoꝝ legatoꝝ ꝓpetit heredi ad repetendū legata q̄ sine volūtate eius legatarius occupauit. repetit itaq; heres vt deducat falcidiā. aliqn si repeteret statiz repetitur⁹ exceptōne doli poterit remoueri. Et hoc interdictū vulgo sic appellat. Et ē etiā adipiscēde possessiōis. l. j. in ꝓnci. ff. quo. lega. Et q̄ nō restituit id qō interest debet cōdemnari. vt. l. finali. §. ex hoc interdicto. ff. eo. ti.

Interdictū de riuis est vtilissimū. qz riuos. spec⁹. r sepa reficere r purgare pōre aq̄ ducēde cā ꝓmittit. dū tñ nō aliter aquā ducat q̄z pōre estate fluxit. vt. l. j. in ꝓn. ff. de riuis. Et sequit in. §. secūdo. Riuus ē loc⁹ p lōgitudinez depressus quo aqua decurrat. cui nomē est grecū. Specus aūt est loc⁹ i q̄ despicit. inde spelunce sunt dicte. Et dicit ibi glosa. Specus est locus altus a terra edificatus ex q̄ ducit aqua. ff. eo. ti. l. seruiꝰ aūt Sed q̄nq; ponit p fossa qua recipit r colligit aqua. Et in auctoriby ponit p loco vmbroso r tenebroso ſm Azo. sed ſm Hugnitionē dicit spec⁹ esse fouea habens vndiq; locū eminentiorē vñ possit. pspici aqua in fundo collecta. vt. ff. de aqua pluuia. arcē. l. supra iter alienū. Et capit p subterraneo meatu. l. seruius. in ꝓnci. r. §. j. eo. titu. Septa ꝓ q̄ ad incile opponunt aq̄ deriuande ꝓpellēde lignea vl' lapidea siue de alia qualibet matia. vt. ff. de riuis. l. j. §. ait ꝓtor Et subdit tex. incile ē loc⁹ exp̄ssus ad lat⁹ flumi nis ex eo dict⁹ q̄ incidat.

Interdictū de supficiebus. qō etiā actō nū cupat. ponit duplex exēpluz interdicti vti possidetis. Tuet itaq; ꝓtor eū qui supficiē petit r defendit veluti vti possidetis interdicto. Et oīa que in vti possidetis interdicto seruant. hic quoq; seruabunt. vt. le. j. §. ꝓponit. ff. de supficie. vbi etiā ī. l. ij. ꝺr. supficiarias edes appellam⁹ q̄ in ꝺducto solo posite sunt. q̄z ꝓprietas r ciuili r naturali iure eius est cui⁹ r solū.

Interdictū saluianū cōpetit dño fundi aduersus colonū in sua domo habitantem. r eius heredes de reb⁹ coloni tacite pignoratis p mercedib⁹ quas colon⁹ in fundū itulit. vt. l. j. ff. eo. titu. vbi tex. inqt. Si colon⁹ ancillaz in fundū pignoris noīe induxerit r cā vendiderit q̄ apud emptorē ex ea natū est ei⁹ apprehēdendi gratia vtile interdictū reddi oportet. nā vtile dat ei ꝓtra extraneū possessorē p adipiscēda possessiōe que tacite locatori sunt obligata. Differūt aūt interdictū saluianū. r actio seruiana. quia intētās actionē seruianā ad rē sibi obligatā restituendā debet pbare hmōi rem in bonis coloni fuisse eo tpe quo res fuit illata. Sz hoc nō est necessariū in īterdicto saluiano imo sufficit pbare talē rem fuisse illatā. ita dicit glo. in. §. itē seruiana. insti. de actio. q̄ in seruiana oportet q̄ creditor pbet ꝺ reb⁹ fuisse dñi tpe obligationis. sed in saluiano sufficit q̄ pbet eum possedisse. nam oīa ibi īposita ab ipso colono tacite sunt dño fundi obligata.

Interdictū de sepulchro edificādo locū hz vt quis nō phibeat edificare sepulchrū q̄ licet mortuū iferre. r. ff. de sepul. edi. r mor. infe. p totum.

Interdictum ꝺ tabulis exhibēdis dat oīb⁹

quibus aliq̃d est aſcriptū in tabulis. vl̃ pu re, vel in diē. vel ſub ꝺditione. ſiue ſint bere des. ſiue legatarij. ſiue cōmiſſarij. Et perti net hoc interdictū nō tm̃ ad teſtam̃ti tabu las. verūetiā ad oīa que ad cām teſtamenti ꝓtinent. ſcz codicillos. vt. l. j. §. hoc interdi ctū. ff. de tabu. exhi.

Interdictū de ripa munienda merito ꝓpoſi tū fuit. nā ripas fluminū publicoꝝ refice re z munire vtiliſſimū eſt. ne ob id omiſſuz nauigatio deterioꝛ fiat. vt in. l. vnica. §. j. ꝺ rip. munie. z ſequit in. §. hij. Et hoc interdi cto expſſum est vt dāni infecti in annos de cem viri boni arbitraꝰ vl̃ caueaꝰ vl̃ ſatiſde tur. dabiꝰ aūt ſatis vicinis Et ī fine diē tex tꝰ. Illud notandū eſt q̃ ripe. lacꝰ. foſſe. ſta gni muniendi. nihil ꝓtoꝛ caueret. Sed idē erit obſeruandū qꝺ in ripa fluminis muni enda.

Interdictū vt in flumine publico nauigare liceat est q̃ ꝓſpiciꝰ ne q̃s in flumie publico nauigare. nauim ratem ve agere vl̃ in ripa onerare. phibeaꝰ. Sed vt p lacū. foſſaz. ſta gnū publicū nauigare liceat. vt. l. vnica. §. j. in ꝓnci. ff. eo. ti. vbi ſubdit Vulpianꝰ Lacus est q̃ ꝓpetuā habet aquaz. Stagnū est qꝺ tpalem ꝓtinet aquā ibidez ſtagnantē. q̃ q̃dē aq̃ plerūq̃ hyeme colligiꝰ. Foſſa ē re ceptaculū aq̃ manufactū. ꝑūt aūt hec eſſe publica. z nō publica plane. q̃ lacū vel. ſta gnū ꝺduxit ſi piſcari phibeaꝰ vtile interdi ctū ꝓpetere. Sabinꝰ ꝓſentit z Labeo. ergo ſi a municipibꝫ ꝺductū bz. eq̃ſſimū erit ob vectigalis fauoꝛē eū tueri. vt. l. vnica. ꝑall. ff. vt in flu. pub. naui. lice.

Interdictū vñ vi locū habet cū quis poſſeſ ſionē ſoli p vim amiſit. et daꝰ directe cōtra deiectoꝛē illi q̃ vi de poſſeſſione alicuꝰ rei ī mobilis deiectus eſt ſine oī cauſa vt reſtitu atur poſſeſſio de q̃ ꝺiectus eſt z oīa ablata. imo dato q̃ ibidē eſſent aliq̃ que penes vi olētū fuerint mortua. vl̃ aliq̃ res q̃ caſu foꝛ tuito pierūt. nō ꝓpter hoc liberabiꝰ. ſed ī to tū ꝺemnabiꝰ ad earū eſtimationē. qꝺ nec mortalis. nec foꝛtuitus caſus liberat deie ctoꝛē. Dicit em̃. l. j. C. vñ vi. Recte poſſiden ti ad defendēdā poſſeſſionē quā ſine vicio ſupple maxime tenebat īculpate tutele mo deratiōe illatā vim ꝓpulſare licz. z ibi nota. z. ff. ꝺ vi z vi armata. l. j. §. vim vi. Quid ſit vim vi repellere. eo. ti. l. iij. §. grmiſ deiectū Dicit q̃ arma ſunt oīa tela. fuſtes. lapides gladij. haſte. framee z rumphee. Et est hoc interdictū annale. quia poſt annū nō teneꝰ niſi q̃ntū q̃uenit ad eum. Ex conſtitutione aūt grauiꝰ teneꝰ qui mihi feciſſe detegitur vbi dolus phibeꝰ penniter z ignoꝛātia ex cuſatur.

Interdictū de vi z vi armata cū interdicto vnde vi daꝰ z ꝓponiꝰ ei q̃ deiectus eſt. Fuit em̃ eq̃ſſimū vi ꝺiecto ſubueniri. ergo ad re cupandū poſſeſſionē hoc interdictū inuē tum est. Ne q̃d em̃ p vim amittaꝰ in legibꝫ ſpiciꝰ publicoꝝ z ꝓuatoꝝ. necnō ꝓſtitutō nibꝫ ꝓncipū. vt. l. j. ff. e. tit. §. ℔ iterdictū. z. §. ſeq. vbi diciꝰ. Hoc interdictū nō ad omnē vim ꝓtinet. verū ad eos tm̃ q̃ vi de poſſeſſi onibꝫ deꝺiciunt. z ad ſolā atrocē vim. et ad eos q̃ de ſolo deꝺiciunt. vel de reſolo cohe renti. vl̃ de edificio. etiā ſi a ſupficiaria ſu la q̃s ꝺiectus fuerit apparet hoc interdictū locū habere. Sed ad res mobiles non pti net. vbi furti vl̃ vi bo. rap. actio ꝓperit. Le tera vide in. l. ꝑalle.

Interdictū vti poſſidetis locū habet in re bus immobilibꝫ. ſcz ſi ꝺ fundi vel ediū poſ ſeſſiōe ꝓtendiꝰ. inſti. eo. ti. §. ſed interdictū. Vbi ibidē in. §. retinēde dicit. Et quia lōge cōmodius est potiꝰ poſſidere q̃s petere. ꝺo plerūq̃ et fere ſemp ingens exiſtit cōtentio de ipſa poſſeſſione. Habet etiā locū in ico poralibꝫ vt in quaſi poſſeſſione. z daꝰ poſſi denti ciuiliter z naturaliter. Vl̃ etiā quaſi poſſidēti gratia retinēde poſſeſſiōis. z ꝓponiꝰ quotiēs inter litigatoꝛes ꝓtētio eſt vtꝝ poſſideant. qꝺ alteruter magis ſe poſſide re affirmat. Eſt aūt hoc nomē vti poſſide tis ꝓprie ad īmobilia accomodatū. qꝺ ſoluz illa dicunt ꝓprie poſſideri. eo q̃ eis quis pe ꝺibꝫ inſiſtat. inde em̃ appellata eſt poſſeſſio. vt. l. j. ff. de acq̃. poſ.

Interdictū vtrobi. idē est cū interdicto vti poſſidetis. niſi q̃ in hoc differūt. quia illud locū habet cū queſtio ē de retinēda poſſeſ ſione reꝝ mobiliū. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. ℔ interdictū. Sed vti poſſidetis locum ha bet cū queſtio eſt ꝺ retinēda poſſeſſiōe reꝝ īmmobiliū. vt ſupra dictū est. Et cōponiꝰ ſm̃ Azo. z Accur. in glo. j. l. ꝑalle. ex vtrū z vbi. z ponit vbi pro apud. et vtrū pro quē. quaſi dicat ꝓtoꝛ apud quē est res mobilis nec vi nec clā nec p̃cario ab aduerſario tē poꝛe litis mote ei vim fieri veto. quo miꝰ eum inducatis. Rite cū hoc nomē vtrobi

est ad mobilia interdictū vl' attributū. Nā mobilia ꝓprie dicunt apud vel penes nos esse. Vñ Accur. in glo. vbi supra. q̄rit. q̄re diuersa nomia dant his interdictis. Et respondet. quia imobilia ꝓprie dicunt possideri. Nā possessio dicit quasi pedū positio. ergo merito dat eis vti possidet. qđ ad mobilia aptari nō potest. nisi hodie q̄n abusiue mobilia dicunt possideri. Uel ꝑm alios dicit interdictū vtrobi propter verba solēnia olī in hoc a iudicio vel edicto reddita. scilicet vtrobi. id est vtruꝫ ibi. vel ibi fuerit possessio vel alibi Et plures solēnitates circa ß que hodie nō sunt ī vsu fuere Et ß interdicto ꝓtor iubet' induci eū in possessionē q̄ ex duob⁹ potior fuerit t p maiorē ptez anni possederit. ꝑm Accur. in glo. j. l. palle. ff. eo. ti.

Interdictū de vtore ducēda marito datur marito aduersus eū qui dolo eā obtinet sine voluntate mariti. licet ipsa volente. ff. e. ti. l. j. Alia interdicta patent t exponuntur suis ꝓbis inclusis.

Interdictū t cessatio quō differāt. patz. qa p interdicta phibet administratio sacramentoꝝ. paucis exceptis. qđ tm nō fit per cessationē. in qua solū cessat a diuinoꝝ solennitate.

Interꝓtatio est multiplex. vt. c. j. ō postula. prela. no. Et quomō interꝓtatio fieri debz in obscuris. habet de sponsa. ex litterꝫ. j. et. ff. de pac. l. veterib⁹. Et vide glo. bonā ī regula. cōtra eū. de reg. iur. li. vj. Que declarat si obscuritas apponit in vltimis voluntatib⁹ in ꝙuētionib⁹ factis in iudicio. in cōfessionib⁹. in tractatib⁹. pactis vel sentētiis subdistinguēdo singula. Item interꝓtatō iuris ꝓrogat rōne fauoris. vt si cui indultuꝫ sit retinere būficia vacantia in sua ecclesia. t fructus eoꝝ pcipe. extendit nomē beneficij p interꝓtationē ad ꝓbendas t beneficia maiora. c. tua nobis. de ver. sig. Similiter si quis legat vina interꝓtamur t vasa vinaria legata. ff. de vi. tri. t ole. lega. l. si cui. §. si vinū. ff. de pe. le. l. j. §. vltimo. l. qui penu. t l. nanq̄. t quib⁹ legatis vinaria debent. ff. pen. leg. l. qui pactum. §. fi. Item ratiōe generalitatis cum quis obligat bona sua. futura bona intelligit obligare. C. q̄ res pig. obli. pos. l. vlti. Item aliquādo arat iurꝫ interꝓtatio. vt in ꝓcuratōe exigēda ne subiecti grauent. vt in. c. quāto. de cēsi. Item vt ex actōis t auaricie nota vitet. de cēsi. ex parte. Item odiū rōne. vt cū decime laico ꝓcedūtur in feudū. c. cū in aplica de his q̄ fi. a p̄la. sine ꝓsen. capi.

Interlocutoria sentētia Req̄re infra sentētia. Sed vtrū sentētia interlocutoria transeat in rem iudicatā. vide ca. cū cessante. de appel. Et sufficit eā esse scriptā in actis. licet nō ferat in scriptis vt est glo. in ꝓbo interlocutiōes. c. quoniā otra. ō ꝓba. Et breuiter est oē verbū iudicis faciēs ad causaz. t̄c. vt no. in. c. cum olim. de testi. t in au. de litigio. §. ad excludēdas. coll. vij. t. l. j. ff. de re iudi.

Intestatus ōr q̄ oīno nō fecit testamentuz. vl' si fecit nō rite. t postea rupit ex certꝫ causis. vl' si ex isto testamēto nemo sit heres. insti de hered. q̄ ab intesta. defe. ī ꝑn.

Intronisatio est alicui⁹ in suā dignitatē vel suū thronū introductio vl' inuestitura.

Inuestitura est alicuius in suū ius introductio Et est ꝓprie possessio. sed abusiue ōr inuestitura quādo dñs hastā vl' aliqō corporeū prebet vasallo. dicēs se p hoc facere inuestiturā. vt in li. feu. in titulo. q̄d sit iuestitu. olim aūt dicebat de puisiōe q̄ impator per vrbē romanā iuestiuit archiepiscopos t epōs per anulum t baculū. Require supra instituere.

In incertas regiones fundū diuidi. est ī ptes indeterminatas diuidi.

Inuolare. i. furari a vola dictū. qđ manū significat. Unde. In modio rendi vir ē vola plena sciendi. id est. in modio opinionis vir est plena man⁹ sciētie.

Inualescere. i. valō valere. t crescere t abūdare.

Inuentariū dicit libellus q̄daz in quo oīa bona hereditaria q̄ apud aliquē inueniuntur ꝓscribunt. t oīa in illo libello ꝓtinet vt sciat q̄ntū eo tēpore vl' die quo scribebatur in bonis suis ꝓtinebat. Et tutū ē heredi q̄ faciat. quia si fecerit vltra vires hereditatis nō potest onerari. si nō fecerit oībus legatarijs legata restituere oportet. et cogit. etiaz si excedat vires t facultates hereditatis. Etiam potest fieri in alijs factis nedū in rebus hereditarijs Est etiā inuentariū quoddā genus instrumentoꝝ. Et licet per testes possit ꝓbari cōtrariū eius qđ in instrumento publico ꝓtinet. scz. quādo testes improbātes ipm in binario numero

excedũt numerũ testiũ cum tabellione sub scriptoꝝ. tabellione ꝓ duobus cõputato Debẽt eẽ in tot excedere quot ꝑ se facerẽt plenã ꝓbationẽ. scz in duob. c. cũ Johannes. de fi. instru. tamẽ inuentariũ nõ ipro/batur per testes ꝓpter nimiã eius solennitatem. C. ar. tute. l. vlti. ꝛ Boff. de ꝓba. §. sz q̃/rit. cum seq. no. in. l. fi. C. vñ legiti. De bere de qui nõ facit inuẽtariũ. Breuiter nota q̃ inuentariũ est scriptura quã heres inchoare debet infra tres dies post mortẽ testatoris. vel post q̃z scit se institutuz heredẽ. ꝛ ibi scribere oẽs res defuncti sub testibus. cãq̃z ꝓficere infra q̃draginta dies. vl̃ infra ãnũ si res sint remote. ꝛ tũc nõ tenebit credito/ribꝫ vltra illõ qõ inuentũ fuerit in hereditate. Si aũt nõ fecerit inuentariũ tenet in solidum.

De Jo

Jota neutri generis. xv. dist. c. vlti. vbi scripta beati Auguſt. ꝛ alioꝝ sctõꝝ patꝝ iubẽt teneri vsq̃z ad vnũ iota.

De Jp

Jpsa. de hoc relatiuo vide Jo. an. in q̃stiõe posita sup regula ꝓtra eum ꝛc. in secundo articlo. de re. iur. li. vj.

De Jr

Jrregularitas est nota siue impedimẽtũ canonicũ ex facto siue de facto ꝓueniẽs. q̃ q̃s ad eccl̃iasticos ordines ꝓmoueri ꝛ iã ꝓmot9 in eis ministrare ꝓhibet. et degradari siue deponi q̃z meret. Vl̃ sic Est iabilitas q̃dam canonica ꝑ quaz quis efficit inabilis ad ordines suscipiendũ. Et dicit ab in. id ẽ nõ. mutãdo n. in r. ꝛ regula. quia nõ potest exigere regulas ab apostol̃ ꝛ aliꝫs summis pontificibꝫ.

Jrrogare id est inferre. vñ dr. crimẽ vl̃ dãnũ irrogat infamiã vl̃ mortẽ. id est ifert. C. ex qui. cau. infa. irro. in rubrica.

Jronia est cum quis miora de se dic̃ q̃z sint Etiã est cũ q̃d ꝑ derisionẽ. i. ꝓtrariũ dr. ꝛ sic est figura. de q̃ ꝛ mltis aliꝫs vide glo. bonã. c. fo9. ꝺ ꝓbo. signi.

Jrrepe. i. latẽter inualescere

Jrenarche dicunt q̃ disciplĩe publice ꝛ corrigẽdis moribꝫ ꝓficiunt. vt milites qui vadũt ꝙquirere latrones. Et dicunt q̃si arcẽtes. Flam vl̃ q̃z ire sumẽde ĩcubitores publice ꝛ pacis. ꝛ q̃ etiã gerunt monarchiã fm q̃ accipit. C. de irenarch. li. x.

De Jt

Jtaq̃z. no. Jo. calde. in ꝓmẽto decre. p9 cessionẽ. de ꝓba.

Jter est ius eundi vel ambulãdi homĩs. siue homo eat solus. siue vehat sella vl̃ scita vel in equo vl̃ in quouis aĩali. Deorsum ꝺo nõ potest iumẽtũ secum agere vel vehiculũ ducere q̃ iter tm̃ habet. Q̃q̃z tamẽ it dicit vulgariter ipm̃ solũ ꝑ qõ iter vl̃ tramites vel calles transeunt ita q̃ qui actuz habet. habet ꝛ iter. id est cõmoditatẽ itineris. ꝛ nõ ecõuerso. vide ifra de via. vt insti. de iui. in ꝓn.

Jterato q̃d impoꝛtat. nota. Archidya. xj. q. iij. c. nõ ꝺo.

Jterũ. nota Bern. in. c. sua nobis. de appella. in glo.

Jtem. hec dictio ex sua significatione signi/ficat adiectionẽ. cõiũctionẽ. seu ꝓtinuationẽ. de q̃ Bart. ff. de pub. ꝛ vecti. l. j. in ꝓnci. Est etiã repetitiua seu repetitiõis significatiua. repetit aũt illa q̃z repetitionẽ significare ꝓcludit quodlibet mediũ ꝓbabile. ꝺ/bi gra. testaꝛ dicit. lego Titio fũdũ seyanũ sub ꝓditione. Jtẽ funduz seyanũ heres me9 dãnas esto. intelligit sub eadẽ cõditione. vt. l. in repetẽdis. ff. de lega. iij. ꝛ sumit significatũ ex dictiõe itẽ. ꝛ ex oratiõe. sequẽte que est declaratiua ꝑcedentis. Et idez dic in die vel in alia qualitate posita in oratõe ꝑcedẽti. quia repetit ꝛ in sequẽti. Jtẽ ibi testaꝛ dicit. lego titio fundũ seyanũ sub cõditione. depost ex interuallo dicit. Jtẽ fundum seyanũ titio lego. hoc casu legatũ valet. ꝛ videtur primũ reuocatũ. nec videt repetitio cõditionis. vt. l. nõ ad ea. Jbi cum dicit si prius sub ꝓditiõe. ff. de cõdi. ꝛ ꝺmõ. quia hec disputatio debet addere et operari. qõ nõ fieret si cõditio repetereꝝ. ideo testaꝛ videꝝ a cõditione recessisse ꝛ pure legare voluisse. Jtẽ ibi. testaꝛ pluribꝫ legatis factis filiũ heredẽ instituit. ꝛ adiecit. q̃ si ipse filius absq̃z liberis decesserit. relinq̃ titio centũ. Jteꝝ relinquo titio domũ. Jtẽ relinquo sempꝛonio fundũ. ꝑdicta ꝓditio. si decesserit intelligit repetita in duob9 sequentibꝫ legatis. ꝛ sic obtinet ĩ tribꝫ ꝓcedentibꝫ legatis. q̃z sumit significatũ ex legatis pure ꝓpus factis ꝛ ex significato cõditionis

Nam ex conditiõe significat q̃ testator nõ vult plus grauare filiũ si nupserit. sed vult grauare in sequẽtibus sub illa ꝺditõe. si decesserit. facit. l. si ita scriptum. ff. de libe. et posth.

Itinerarche dicunt itinerꝫ custodes. a verbo eo. is. et archos grece. i. ꝓnceps latine. ℔ nomẽ trahẽtes. q̃ ad puiciaꝫ tutelã p singula loca pacis et q̃etis faciũt stare custodiam. l. j. C. de custo. ro.

De Ju

Judei dicunt qui moysaicã legẽ ad litterã imitantes tenẽt. circũcidẽdo. et alia legalia faciẽdo. Et dicunt a noĩe dignioris tribꝰ. scz iude. q̃ inter alias trib bellicosior erat. Et in bellis ꝓmã aciẽ et regni vel regis ꝓuilegiũ obtinebat. cũ quib xp̃iani non debẽt mãducare nec bibere. nec balneari aut medicinã eorũ ꝓcipe. xxviij. q. j. nullus. et. c. se. et dicit Bart. bzix. cũ eis loquimur. Rõ. quia maior familiaritas ẽ in cibis q̃ in colloquio. et facilius q̃s decipit inter epulas. xxij. q. iij. vnusquisq̃. Dãt em̃ nobis cãdẽ retributionẽ quã dat mus in pera. ꝓpes in gremio. ignis in sinu. c. et si iudex. de iude. et sarr. Jte iudex nõ ꝓt esse doctor neq̃ tabellio. l. fi. C. de iude. l. generaliter. §. eos q̃ iudaicã. ff. de decurio. liij. di. nulla. Sed q̃d de eo qui factꝰ ẽ xp̃ianꝰ. videt admittẽdꝰ. quia cessante cã. ꝛc. Lodo. de roma in singularibus suis dicit ꝓtrariũ. Hã ter. est fm verũ intellectũ glo. in. c. cõstituit. xxij. q. iij. licet sint neophiti. i. noniter facti xp̃iani ꝓhibẽt ab officijs ecclesiasticis. ergo et a tpalib. sed nõ sequit. quia alia est ratio i vno q̃ i alio. Sed diceres quare iudei puniunt. cũ xp̃s oĩno passurꝰ erat. Jo. in. c. relegẽtes. xxij. q. v. q̃ nõ fecerũt ad finẽ boni. sz cã vindicte et inuidie.

Judex ꝺr quasi ius dicẽs ꝑtio sine q̃ꝺ in iure disceptet. Jure aũt disceptare ẽ iuste iudicare. Hõ est ergo iudex. s. bonꝰ. si nõ est i eo iusticia. vt in. c. forꝰ. §. in oĩ quoq̃ negocio. de ꝛbo. sig. Et iudex est q̃ ex iurisdictõne ordinaria aut sibi delegata et ꝓmissa iꝰ hz sup causas litigioꝝ vel litigatorũ ꝓgnoscendi. Et qui ex ꝓpria iurisdictiõe illud habet ꝺr iudex ordinarius. sed q̃ ex delegata ꝺr delegatus extraordinariꝰ.

Judex ordinariꝰ ẽ ille q̃ hz ptãtẽ iudicãdi a se in re suo hocipso q̃ est talis. vt eps. baliuus. pses puincie. et ꝺsules.

Judex delegatꝰ ẽ ille q̃ hz ptãtem de cã aliã cognoscẽdi ab aliq̃ sibi ꝓmissã. q̃ etiã ꝺr iudex extraordinarius.

Judex ꝓpetẽs ꝺr q̃ cause iurisdictionem hz cũ exercitio dato qꝺ p exceptõez possit elidi. siue exceptio ꝓtingat psonã. vt q̃ suspectus. siue iurisdictionẽ. vt q̃ rescriptũ surrepticiũ. vt est glo. i cle. cũ lite. vt lite pẽdẽ.

Judex incẽ petẽs est in quẽ licz ꝓsenserimꝰ vl̃ q̃ ipse nullã iurisdictionẽ habebat. vel q̃ interuenit error in adducẽdo vel adeũdo ip̃m. vel quia vi ꝓpulsus sum i eum cõsentire.

Judex ꝓmissariꝰ. Re. supra arbiter.

Judices pedanei dicunt illi quorũ officiuz ẽ de minutꝫ causis et ĩfimis ꝓgnoscere. et iutilib vl̃ vilib. lz sint ordinarij. Et dicũt a pede q̃ ẽ extrema ps corpis. Maiores ꝺo causas debẽt et tenent maioribꝰ referre. cũ ipsi p se ñ pñt tmiare. C. de peda. iudi. l. ij.

Judices cartularij erãt olim q̃ ab impatore ꝓuilegiati erãt. vt q̃ vellent coram eis litigare possent. sed ipi nõ poterãt cogere aliquẽ ad litigãdũ coram eis. Et dicunt etiã hodie iudices ordinarij creati a comite palatino q̃ nõ habent administratõnez nisi habitu. vt no. in. l. j. ff. de iudi. et. l. fi. C. vbi et apꝰ q̃s resti. agẽ. fit.

Judices domestici. Reqre supꝝ domestici et assessores.

Judicẽ delegare ẽ vice sua aliũ de cã ꝓgnitorũ ꝓstituere. Et nota q̃ iudex ꝺz esse bonꝰ et gnis. ideo q̃ sẽ mlier impgnata est gnis et tarda i eũdo. sic iudex tardo passu ire ꝺz morigerate et ñ currere vt ribaldꝰ. Etiã iudex ꝺz esse bonꝰ. iõ q̃ ꝺz iudicare gratis Nõ em̃ licz vẽdere iustũ iudiciũ. etiã secla re. Põt tñ si indiget expẽsas moderatas petere et recipe. de vi. et ho. cle. cũ ab oĩ. et. xiij. q. v. nõ sane. Nõ iõo ꝺz iudex vẽdere iustũ iudiciũ. et testes vex testimoniũ. q̃ vendit aduocatꝰ iustũ patrociniũ. et iurispitꝰ vex consilium. Et subdit ratio ibi Illi em̃ iter vtrãq̃ ptem ad eram̃ adhibenꝫ. isti ex vna pte ꝓsistunt. Nemo tñ de suis cogitur facere beneficiũ. xj. q. iij. non liceat. et. x. q. ij. pcarie. Et sic iudex potest opas locare. et ĩ diebus ꝓsilijs que sine labore plegendo libroꝝ allegationes querendo fieri non pñt aliq̃d recipere potest vt modica exenia que inter lucra non cõputantur. vt. l. solet. §. vl. ff. de

offi.pcō. Hec debēt illa exenia in anno cē/tum aureos excedere.l.ea.in fi.ff.ad.le'.iul'. repetun.ꝛ hoc maxime de iudice delegato Sed iudex ordinarius nō potest petere ex pensas.cū sint ei certi reddit⁹ ꝓstituti.xxiij. q.j.militare. Et iudex in causis decidēdis debet seq̄ cōmunē opinionē.nō singularez alicui⁹ doctoris.l.q̄ solidū.§.etiā.ff.ō lega. ij.vbi si sequit cōmunē opinionē etiā si ma le iudicauerit excusabit in sindicatu. insti. de obliga.que ex q̄si delic.in ꝑn. Etiā iurisꝑitus ex ꝓbis senū rusticoꝝ argumentat l.si chorus.§.j.ff.de lega.j.

Judicium Hec dictio multipl'r significat. Primo mō idē est qđ casus fortuit⁹.vt dicit.hoc de meo iudicio venit. Secūdo est discretio.vt dicēdo.in pueris nō est iudicium.facit insti.q̄. nō est pmi.face.testamen. §.ꝓterea. Tertio est actio.vt cū dicit. iudiciū familie herciscūde.ff.de iudi.l.in familie. Quarto est vltima voluntas testatoris. Quinto est iudiciū vel sentētia iudicis. l.j. ff.de re iudi. Sexto ponit ꝑ examinatione vel deliberatōe. Septio ꝑ autoritate .lxij. di.c.ij. Octauo q̄q̄ ꝑ pena.l.di.c.ꝛ purgabit. Nono capit ꝑ instantia vl' ordiatione cause discutiēde in iure coraꝫ iudice.sic sumit in ti.de iudi.ꝛ in l.ꝓrerandū.§.j.C.ō iudi.ꝛ.ff.eo.titu.l.ꝓponebat Et ī hac significatione diffinit sic. Judiciū est act⁹ legitimus triū ꝓsonaꝝ.s.iudicꝫ.actoris.ꝛ rei.sup eadē questione aut sup eodē iudicio ꝓtractus.de ꝓbo.sig.fozus.in glo. Et ōr iudiciū quasi iurisdictio ibidē. Et fm Goffre. describit sicut arbitriū.exceptis his. Prio q̄ iudiciū est de ciuili ꝛ criminali.sed arbitriū est de ciuili tm̄. Secūdo q̄ iudicium necessario.arbitriū ꝯo volūtarie subit.ꝛ p⁹ inq̄sitio vocabat. Unde fm cardinalē Judiciū est inuestigatio quā fm iurꝫ ordinez facit iudex ꝑ varios modos ad veritatē eliciendā.ꝛ elicitā custodiendā.vt.xxx.q.v.iudicantē oportet. Et q̄ ōr act⁹ triū ꝓsonarū intelligit vere vel ficte seu repūtatiue.q̄ in notoꝝ fama repūtat actoꝛē.ꝛ fingit accusatoꝛ. Jtē fm Gof.iudiciū finit q̄tuoꝛ modis. Primo tpe.vt cause criminales biēnio. C.vt infra.cer.tē.cau.crimi.termi.ꝑ totuꝫ. cetere triēnio.C.ō iudi.l.ꝓrerandū. Secōdo sentētia.q̄ iudiciū finē accipit ex re iudicata.c.iudiciū.de re iudi. Tertio ꝓhibitione. Et q̄rto stat⁹ mutatōe.q̄ iudiciū soluit ve tante eo qui iudicare iussit.vl' eo q̄ maⁱ⁹ imperiū in eadē iurisdictōne habet.vel si ipse iudex eiusdē imperij esse ceperit cui⁹ est qui iudicare iussit.ff.eo.ti.l.iudiciū.vide Goff. de offi.ordi.§.finit.ꝛ hic in sū.de iudi. Jtē diffinit. Est discussio cause coraꝫ iudice.Pal le.ca.foꝛus.ibi dū discutit iudiciū. Et nota q̄ ꝓprie añ lit.ꝓtest.nō est iudiciū.q̄ nulla cause discussio.l.j.C.eo.ti.ꝛ hoc respectu cause.nō añ respectu alioꝝ actuū iudicialiū.vt sunt examinatio ptiū.ꝛ cōfessio ꝛc.q̄ bñ fiūt añ lit.ꝓtest.imo q̄q̄ iudiciū capit ꝑ eo qđ ꝓcedit seu ꝓcedit sententiā.vt in ca. in iudicijs.ō reg.iu.li.vj. Et nō debet claudicare iudiciū.ꝛ q̄liter ℔ ꝓtingat.vide.c.cū inter.de excep.

Judiciū ꝓtradictoꝝiū ōr si dicerē hoc cē cōsuetudinē.ꝛ tu aduersari⁹ meus diceres ñ esse ꝓsuetudinē.vt in.c.abbate.in glo.fi.de ꝓbo.sig. Et iudicio maioꝝ standū ē generaliter.nisi in casibꝫ in glo.sup ver.plures. c.pastoralis.de rescrip.

Judicia capitalia sūt q̄bꝫ caput eximit a ciuitate.morte vl' exilio.de his vide insti.de publi.iudi.in.§.publicoꝝ.

Judicia publica sunt de publicis causis.et dicunt q̄si populica.q̄ cuilibet de populo ꝓmissa est executio.vt ꝯ crimē lese maiestatis in q̄ oēs de pl'o pñt accusare. Oēq̄ iudiciū publicū ōr esse iudiciū qđ intendit a crimīe.de ℔ insti.de publi.iudi.in ꝑn.

Judicia priuata sunt q̄ ciuiliter tractant siue intentant. Jtē de multiplici iudicio scz auctoꝝitatis.ministerij.approbatōis ꝛc.nota Archidy.lv.di.ꝓcepta.ꝛ glo.sup regula in iudicijs.de reg.iurꝫ.li.vj.ꝛ tāgit aliqualiter Archidy.ij.q.j.sicut.et fm Antho.de butrio diuidit tripliciter. Prio ratiōe materie.secūdo rōne forme.tertio rōne q̄ntitatis. Uñ ratōe materie duplex est iudicium. aut tpale.aut spūale.vel aut ciuile aut criminale. Unde semp dicit iudiciū criminale q̄si finis tendit ad ꝓmodū reipublice.vt fisci ꝛc.siue pena sit coꝛpalis siue pecuniaria Sz ōr ciuile dū finis tendit ad cōmodū partis.glo.not.in.l.prætoꝝ.in prin.ff.de sepul.viol.ꝛ fuit opinio Innocē. in ca. q̄liter ꝛ quādo.ij.de accu.ꝛ doc.in ca.j.ō iudi. Secundo ratiōe forme iterū duplex est iudiciū.scz ordinariū.ꝛ extraordinariū. Tertio ratione quātitatꝫ duplex est.scz vniuersalez generale.q̄ etiā differūt.de hoc plene

in.c.ū.de libel.obla. Itē iudiciū triplex reperit. ꝓmus inter sanguinē.secundū inter lepram.tertiū inter cām.vt in.c.p venerabilē.q̄ fi.sint legiti. Et iudiciū hūanū ꝯtra ordinē quertere solent.scz fauor.odiū.ꝑmiū.timor.vt ca.j.de re iudi.libro.vj.t.xj.q.iij.c. quattuor.

Juramentū est affirmatio vl' negatio sacre rei assertione vl' attestatōe firmata ꝑm gof. vel adhibita religiōe ꝑm Placen.

Juramētū assertoriū est cū iurat de ꝑsenti vel de ꝑterito sic esse vl' nō esse.fuisse vl' nō fuisse Sed iuramentū ꝓmissoriū est qñ iurat de futuro aliq̄d daturū vel factuꝝ. Aliqñ etiā iurat ꝑ execrationē.vt si hoc nō fecero hoc accidat mihi vl' filijs meis aut huiusmodi. Ponit ergo triplex iuramētū .scz ꝓmissoriū.assertoriū.t cōfirmatoriū ꝑm Hostiē.in sum.de iureiur. t Bar.in.l.si q̄s eo.ff.de fideiuss.t.xxij.q.ij.ꝑ totū. Et habet li.iij.senten.dis.xxxix. De ꝓmo in.c.debito/res.c.quintauallis.t.c. veniēs. de iureiur. De secūdo in.c.fi.eo.ti. De tertio in.c.cum cōtingat eo.ti. Et iuramentū vergit sex modis in peiorē exitū vt no. Archi.xxij.q.iij.si aliquē. Et debet iuramētū habere tres comites.s.veritatē.iudiciū.t iusticiam.ca.t si ꝑs.de iureiur. Et.c.aīaduertēdū .xxij.q.ij Et Jeremie.iiij vbi ōr. Et iurabūt in veritate iusticia t iudicio. Et iuramētū nō extēdit ad illicitū mādatū.c.q̄ntauallis.t ca. veniēs.e.ti.imo ꝑstās t recipiēs iuramētū ꝑ canones punit.vt no.in glo.ꝝ.pena.c.g/uis. de cēsi.alias iuramētū ē seruandū nisi fiat in dispēdiū aīe vel ꝑ supiorē absoluat. c.si ꝑo.eo.ti.

Juramentū calūnie ē cū q̄s iurat se bona fide t nō aīo calūniandi agere vl' rūdere.nec egisse vel rūdisse.vñ. Illud iurat q̄ sibi lis iusta videt. Et si quereꝝ vexꝝ nō ifiniet. Nil ꝓmittet nec falsa ꝓbatio det. Ut lis tardet dilatio nulla petet.c.j.de iura.calū.i gl.iij. Jusiurādū q̄ ꝯ ꝓpetenti ꝓ posse dici factū iuramētū vel factū iuratū.eo q̄ sup facto iurat.vl' iusiurandū eo q̄ sup iure q̄ iuranti ꝓpetit iurat q̄uis iurandū placuit. Tñ vt factū dicat ius q̄ sup facto iurꝫ iurat adhibit iurandū.q̄ illō debet esse iuramētū q̄ antea fuerat iurādū relatōe facta nō ad id q̄ fit.sed ad id q̄ fieri ꝓuenit.l.ius aūt. ff de iusti.t iur. vl' vt dic Azo. forte ius ponitur ꝑ religiōe q̄ diceret iusiurandū.i. religio firmāda.vñ iusiurandū idem est q̄ iuramētū factū. Et ōr q̄ q̄ ꝓuentionale q̄q̄ iudiciale t necessariū. Cōuentionale est qñ a te peto aliq̄d.t tu negas.tū ōfers iuramētū vt iurē si in ꝑ casu iure vocat iusiurādū ꝓuentionale t volūtariū.q̄ extra iudiciū ex ꝓuentiōe t volūtate ptiū absq̄ aliq̄ coactōe iudicis ꝑstat. Jusiurādū iudiciale t necessariū est cū in casu ꝓmisso iuro q̄ mihi debet q̄ peto.s.iudicē iudicio mihi ꝓferēte vt iurē. Et ꝑ aūt iuramēto donat actio ei q̄ dū peteret rē suā delato sibi ab aduersario iuramēto vl' a iudice suā esse rē illā iurauit.ab ipso eīm tūc peteret rē suā in actione in factū q̄ oriꝝ ex tali iuramēto. Et dicit Goff.q̄ duplex est iusiurandū.s.assertoriū t ꝓmissoriū. Et assertoriū triplex est scz volūtariū.vt est ꝓuentionale.ff.eo.ti.l. iusiurādū. Necessariū q̄ ꝯ necessitate a iudice ipposita deferꝝ vl' suscipit Et nō pōt recusari nisi ex iusta cā.vt.ff.de iureiurā.l.mādāte Et iudiciale q̄ ꝯ in iudicio ōferꝝ vl' referꝝ a ꝑte ꝑti quod nō est necessariū subire.imo dela tū recusari pōt hodie. lz olim nō potuit recusari lz referri.vñ vide glo.j.c.fi.de iureiur.

Jurisdictio est ptās de publico introducta cū necessitate iurꝝ dicendi vl' equitatis statuende.ꝑm Azo. Et ōr a noīb ius t dictio. id est potestas. Dec aūt q̄q̄ ē ordinaria.aliquādo delegata. Itē alia ē plena.s.soli ꝑncipis Alia aūt semiplena aliorū videlicz a ꝑncipe. De hoc vide Spe.eo.ti.t.C.eo.tit. l.iij. Et nota q̄ ꝑttuor dant iurisdictionez ordinariā. Primo lex inanimata vel canō.et hoc ī dubio.secus si apparet velle dare delegatā. Secūdo lex animata.s.papa vl' imꝑator t nō iferior nisi eps suo vicario. Tertio cōsuetudo. Quarto vniuersitas approbata.vt mercatorū.cerdonū.et aliorꝝ artificū q̄ ꝑnt de suo corpe crearez eligere iudicē ordinariū. Sil'r vniuersitas facultatuz artiū vl' iuristarꝝ.de ꝑ no.circa.c.cū ab ecclesiarū.de offi.ordina.

Juridicus est q̄ iura dicit ꝑm Jsi.li.x.etbi. Jurisprudentia est diuinarū t humanaruz rerum noticia iusti atq̄ iniusti scientia.iusti.scz ad faciendū.iniusti.ad euitandū.q̄a nō sufficit scire quid sit iustum aut iniustū nisi t ipsarū rerum ꝓtrariarū vel corporaliuz habeat quis noticiā ꝑm quā ꝑm varias ꝓditiones varia iura sunt statuēda. in/sti.de iusti.t iur.in ꝑn.

Jure ꝓprio dicit aliqua res vendi in instrumento venditiõis quãdo ꝓprietas transfertur in ementẽ.

Jurgiũ ꝺr q̃si iuris garriũ eoꝝ hi q̃ dicunt iure cãm disceptant. c. forus. de ꝟbo. signi. ar. q̃ iurgia nõ ptinẽt ad ꝓfitentes. quia nõ tenent esse iurisperiti. xxxviij. distin. quia ipsi. Nec ꝓñt aduocare nisi in certis casib. de postu. c. fina.

Justicia est ꝯstans ꝛ ꝑpetua volũtas ius suum vnicuiq; tribuẽs. nõ q̃tum ad actuz sz q̃tũ ad affectũ. insti. de iusti. ꝛ iur. in Rub. ꝛ nigro. Justicia em̃ est animi disposition ꝛ mẽtis affectus q̃ quis ꝺr iustus. vt a grammatica grãmatic⁹. dũ sine ꝓsonaꝝ acceptõne vl̃ distinctõe velit cuilibet q̃ntũ in se est ius suũ tribuere. Et quot modis dicat iustitia nota. archi. xxiij. q. j. c. vbi sana fides. Hã dicit ibi. Justicia est equitas tolerãdi inopiã ꝛ ꝑpantiã habere in abũdantia. Itẽ est patriã ꝛ socios defendere. qz vera iustitia ꝓpassionẽ habet. ꝛ nõ ex odio sed bono zelo exercẽda. zc. vt ibidẽ. Itẽ iustitia sic ꝺscribit. Est habitus bon⁹ tribuẽs cuiq; suam dignitatẽ. ꝺo religionẽ. parẽtib⁹ obedientiã. maioꝛib⁹ reuerẽtiã. paribꝫ ꝓ ordiaz. minoꝛib⁹ disciplinã. sibꝫ ꝑsi castimoniã. et paupib⁹ seu miseris ꝓpassionẽ oposaz. Dicit ergo Tulius. q̃ iustitia ẽ habit⁹ animi cõi vtilitate ꝟtuata. suã vnicuiq; tribuẽs dignitatẽ. Itẽ sic. Est animi ꝓgrua disposito in singul̃ reb⁹ recte diiudicãs causas. vide glo. insti. vbi supra.

Jus habet mlta significata. Primo. i. rigoꝛ l. j. C. de legi. Et talis rigoꝛ iuris in ecclesiasticis negocijs nõ est seruãdus. sz sola eq̃tas. c. interposita. de appel. Secõdo. i. ꝟboꝝ ꝓceptio. vt cũ dicim⁹ q̃ in stipulatõib⁹ ꝟbꝰ fiat ius. vt. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ff. ꝺ pac. Tertio. i. rectũ vel iustũ. q̃ ꝺ derivat a iustitia. Quarto. i. aqua piguis. Quinto. capit ꝑ totũ coꝛpe iurꝭ. Alia plura significata ponit Jo. an. de regu. iu. in ꝓncipio li. vj. Breuiter ius significat q̃ ꝺ subiecta materia vl̃ vsus cõis id recipiẽdi in tali loco in q̃ ꝑferꝰ significare ꝺclarat. Unde ius est nomẽ generale. ꝛ lex iuris species. Et ꝺr ius q̃si iustũ. j. dist. ius aũt. Et ꝟm Jsido. lib. v. ethi. Oẽ aũt ius legib⁹ ꝛ moꝛib⁹ ꝓstat. ꝟm Jsiꝺ. vbi supra. c. ij. Et diffinit sic. Jus ẽ ars boni ꝛ equi. cui⁹ merito q̃s nos sacerdotes appellat. i. sua iure cuilibet ministrãtes. ff. de iusti. ꝛ iur. l. j. ij. responso. Hoc est dicere q̃ iusticia est collectio legitimoꝝ ꝓceptoꝝ q̃ artant nos ad obseruandũ bonũ ꝛ equuz. id est vtilitatẽ ꝛ eq̃tatem seu veritatẽ. Quãuis em̃ vsucapio cõtra eq̃tatem videat introducta. tñ subtili ꝓsideratõne maxie initit equitati. cum ꝓcipue equũ sit q̃ ꝺ publice vtilitati deseruit. Uel ꝺr q̃ in vsucapiõe vel ꝓscriptione ex causa ꝛ ꝓ bono publico inducit q̃ñq; rigoꝛ ꝺ naturalẽ eq̃tatem. vt ꝺr glo. j. distinc. j. ius aũt. vbi dak q̃ñq; ius q̃ ꝺ nõ est iustũ vel equũ. vt ibi exẽpla plura. Dicitur autẽ ius a iusticia. Et aliter sic diffinit. Jus est ꝓceptũ seu ordinatio ꝓncipantis seu dñi circa subditos q̃tũ ad ea q̃ ꝓñt subesse potestati subditoꝝ. Talis autẽ vel est deus. ꝛ tũc ꝺr ius diuinũ Uel est natura. tũc aũt ꝺr ius naturale. Uel est hõ. et tũc ꝺr ius humanũ. q̃ ꝺ regit duob⁹ vt i ꝓnci. decr. Et sic ꝟm triplicẽ gradũ summoꝝ distinctũ est triplex ius. scz ius diuinũ. q̃ ꝺ est ꝓceptũ seu ordiatio diuina. ꝛ ius naturale. ꝛ ciuile.

Jus naturale est q̃ ꝺ est cõmune oĩ nationi eo q̃ vbiq; instinctu nature habet. nõ aliq̃ cõstitutione facta ab hoĩe sed ab ipso nature cõditoꝛe. vt maris ꝛ femie ꝓiũctio. liberoꝝ succesio sc̃z in bonis parentũ. vl̃ etiaz ꝑ carnis ꝓpagationẽ. nõ ꝑ hereditatẽ. q̃a illa succesio nõ est naturalis. vt est glo. sup ver. succesio. distinc. j. c. ius aũt. vbi ponit hec diffinitio puerꝛ educatio. cõis omniũ possessio. qz iure naturali oĩa sunt ꝓmunia id est cõicãda tpe necessitatis. c. sicut. xlvij. dist. ꝛ omniũ vna libertas acquisitio eoꝝ que in celo. terra. mari capiunt. glo. dicit. Hec em̃ ꝛ alia que in nulli⁹ bonis sunt cedunt occupanti. i. ꝓcedunt. vt est rei deposite vel pecunie cõmodate restitutio. violẽtie ꝓhim repulsio. Hã hec ꝛ si q̃d huic simile est nunq̃ iniustũ. sed naturale equumq̃ habet. ꝟm Jsi. li. v. ca. iij. Et est tex. totius ca. ius aũt. dist. j. ꝛ ibi vide glo. huius diffinitionis. Item ius naturale est q̃ ꝺ in lege ꝛ euãgelio ꝓtinet q̃ quis iubet alteri facere quod sibi vult fieri. ꝛ ꝓhibet alteri inferre. q̃ sibi nolit fieri. dist. j. in ꝓnci. ꝛ l. dist. ponderet. alias ꝓsideret. in ꝓn. ꝛ in autẽ. cũ ꝺ ap. cog. §. ceterũ. c. dilecti. ꝺ maio. ꝛ obe. vnde. Q̃ ꝺ tibi vis fieri mihi fac. q̃ nõ tibi noli. Sic potes in terris viuere iure poli. Vl̃ alit. Jus naturale ꝺr vno mõ mot⁹ ex

instinctu nature pueniẽs quo singla'ania/lia ad aliquid faciendũ inducunt. Et enim debitũ quoddã qđ natura cuilibet repsentat. Et hoc debitũ fm Isido. cõmune ẽ oĩ nationi. eo q instinctu vbiq nature vl naturali ꝺditione habeat. z nõ exꝓstitutiõe aliqua facta ab hoĩe. Itẽ ius naturale ꝺr instinctus nature ex rõne pueniẽs. z fm hoc ius oĩa dicunt cõmunia. id est cõicãda. vt supra ꝺr. Itẽ ius cõe dicit industria hoĩm statutũ. Itẽ ius naturale ꝺr eqssimũ. Itez pcepta naturalia sunt q in lege z in euãgelio ꝺtinent. vt nõ furtũ facies. nõ mechaberis. sed qđ tibi vis fieri. ca. pal. Jus autẽ aut naturale in glo. vbi ꝓma descriptio data ẽ fm motũ sensualitatis. Alie aũt fm motũ rõnis. Itẽ nota q ius naturale fm glo. j. ĩ sti. de iur. natu. gen. z ciui. põt dici quattuor modis. Uno mõ ius gentiũ. insti. de re. di. §. singulorum. Secũdo ius pactorũ. ff. de pac. l. j. Tertio ei⁹ ꝺtrariũ. s. qđ rescidit pacta. vt restitutio minoris. ff. ꝺ mĩo. l. j. Quarto ꝓ instinctu nature. vt qđ in lege moysaica vl euãgelio ꝺtinet. Itẽ ius naturale ĩ qtuor differt ab alijs iuribꝫ. scz in origine. in dignitate. in amplitudine. et sñie rigore. vt ꝺclarat glo. j. di. v. Nã cepit ab exordio naturalis creature. z nullã patit imutationẽ. z ipo oĩa cõia sunt nec ꝺ ipm fit dispẽsatio. sed de alijs iuribꝫ sec⁹. vt ibi.

Jus ciuile ĩuenit accipi diuersimode. vt distin. j. c ius naturale. Ciuile autez ius vno mõ est qđ quisq populꝰ vl quecq ciuitas sibi ꝓpriũ diuina hũana q causa ꝓstituit. fm Isido. li. v. Secũdo ꝺr ius ciuile lex. xij. tabularũ. Tertio dicit qđ ex legibꝫ plebisciti⁹. ꝓstitutionibꝫ. senatusc̃sultis. ꝓncipuꝫ decretis. vl auctoritate prudentũ inuenit. Quarto ꝺr ius qđ nõ est ptorium. Quinto dicit disputatio prudentũ. q fuit facta sub lege. xij. tabularũ. Sexto q̃cquid habem⁹ scriptũ de iure. Septimo q̃cq̃d iure naturali vl iure gentiũ subtrahit. vel qđ nõ est ius naturale. nec gẽtiũ. Et sic capiẽdo ius canonicũ dicit ius ciuile. Et sic sumit. j. distin. Jus aũt aut naturale. vt in glos. j. no. ĩ fine. Et qz ita diuersimode ius ciuile inuenit accipi in iure. de ꝓma acceptõne habes insti. de iure na. §. j. De secũda habes. ff. ꝺ insti. z iur. l. ius ciuile. §. hec igit. De tertia z quinta. ff. de orĩ. iur. l. ij. §. disputatio. De qrta. l. ius ciuile. palle. in ꝓn. De sexta. ff. ꝺ va. z extra ꝺr. cogn. l. j. §. pinde. De septima insti. de vsuca. in ꝓn. vt est glo. iij. §. sed ius qđẽ ciuile. insti. de iur. natu. gẽ. z ciui. Itez ius ciuile ꝺr tripl'r. Primo ex eo q in vna quacq ciuitate seruat. z sic ꝺr ĩ genere. Secũdo in spẽ dicit ius ꝓpriũ certe ciuitatis. et sic loquit. §. alle. instit. Tertio ꝺr p excellentiã iurꝫ romanoꝝ qñ nõ exꝓmit ꝓprium nomẽ ciuitatis. z sic in ꝓ. sed z q̃riens. instit. ti. pall. z sic ꝺcor. §. oẽs populi. cũ dicto ꝓ. in q̃. §. ꝺr. q oẽs pl'i regunt legibꝫ emulgatis ab ipatore in ꝓ. ꝺr q vnaquecq ciuitas iure suo ꝓprio vtit. Sz pmũ intelligit ꝺ generali. secundũ de pticulari.

Jus aũt gentiũ est sediũ. s. hostiliũ occupatio. munitio. bella. captiuitates. seruitutes postliminia. federa. pacis inducie. legatoꝝ nõ vetãdoꝝ. vel violandoꝝ religio. ꝺnubia inter alienigenas pbibita. Et ideo ius gẽtium appellat. qz eo oẽs fere gẽtes vtunt c. ius gentiũ. j. di.

Jus aũt aurcolũ anuloꝝ fm q̃sdaz dicit q olim liberti anulos aureos ferre nõ poterant Sz fm Azo. ẽ priuilegiũ qđ ꝺcedebat libertꝫ in signũ semiplene ingenuitatꝫ. Uidebant'em vt ingenui. sed moriebant vt liberti. C. de iur. anu. aur. in Rubr.

Jus militare est belli inferẽdi solẽnitas. federis faciẽdi nexꝰ. signo dato. egressio ĩ hostes. z pugne ꝺmissio. Itẽ signo dato receptio. Itẽ flagicij militaris disciplia si locꝰ defert. Et fm canones q̃ fugit ĩ bello publico infamis est. vi. q. i. infames. Et fm leges capite puniunt. ff. de re mili. l. cause. §. que in acie. Itẽ stipendioꝝ modꝰ. dignitatũ gradꝰ. pmioꝝ honoꝝ veluti tali coronavl torq̃s dat. Itẽ ꝺ diuisio ꝓ psonaꝝ q̃litatibꝫ z laboribꝫ iusta distributio. z ꝓncipis portio. vt dist. ꝓma. ius militare. Et fm ysido. l. v. c. x. Et g non oĩa q in bello capiunt sunt ꝓncipis. q̃a ꝺr hic ꝓncipis portio. sed ipse tenet ea diuidere fm nũeꝝ seu naturã psonaꝝ. sic etiã rex cꝰ sũt oĩa. xxiij. q. v. dicat

Jus poscẽdi ẽ ex hĩtatõe domicilij z cõitatis.

Jus patronatꝰ est auctoritas siue potestas quã patronꝰ hz in libertũ. Aliter fm Hof. est auctoritas siue potestas ꝓuenies ex bñficijs aũ ꝓsecrationẽ ecclesie collatis. Et ꝓuenit ex tribꝫ. scilicet fundatione. dotatiõe z edificatiõe. vel sola collatiõe vt. xvi. q. vij filijs. z. c. quicunq. xvij. q. ij. abbates. vnꝺ

Patronuꝫ faciunt dos edificatio fundus,

Competit aūt patrono aliqd bonoꝛis. vt si eccleſia nō fuerit collegiata p̄ſentet. Sz si fuerit collegiata tūc nō electiōi plati faciende. ſed iam facte honeſtius patroni poſtulet aſſenſus. nec ex ſpeciali cōceſſiōe obtineat. vt ꝓtes ſuas interponere debeat electioni tradende. c. nobis. de iu. pa. Itē habet aliquid bonoꝛis. qꝛ ꝓmus in ꝓceſſione incedit. xvi. q. vij. pie mēſ. Habet aliō oneris. qꝛ teneꝫ defendere eccleſiam ab oībus oppreſſiōibꝫ. vt. xvi. q. vij. filijs. Et habz aliqd vtilitatis. qꝛ ſi migrat ſeu alias ꝑgat ad inopiā alēdus eſt de bonis eccleſie. vt. c. filijs. pallega. ꝛ. c. ꝙcunqꝫ. vñ. Patrono debeꝫ honoꝛ omnis vtilitaſqꝫ. Preſentet preſit. defendat. alaꝫ ꝛ egenꝰ. Poteſt etiam patronus ꝓter egeſtatē aliquos reddit⁹ moderatos habere ab eccl'ia cui⁹ patron⁹ exiſtit. ſine p̄ſentatiōe inſtituī nō debet in ea eccleſia q̄ patronū habet. Et ſi ſpretis patronis hoc factū fuerit. ſm rigoꝛē iuris inſtitutio eſt retractāda. eo. ti. c. illud vl' iniꝛita nunciāda. Et ad inſtituēdis verecundiā inſtitutus amouendus eſt ꝛ alius quē patron⁹ dignū elegerit oꝛdinād⁹. vt. xvi. q. vij. decernim⁹. Sed ſi laic⁹ p̄ſentet vnū ꝛ poſtea varieꝫ aliū p̄ſentando. videꝫ a ꝓmo diſcedere poſterioꝛē p̄ſentādo. ff. de ꝓcura. l. ſicut. §. vl. Et tūc videꝫ arbitrio epi relinquendū. q̄s eoꝝ alteri p̄ferat. ij. diſt. c. eccl'ia. vide. c. quod aūt. ō iurepatro. vbi de hoc ca. cum aūt aduocatus. Itē ius patronat⁹ qñqꝫ aduocatio. qñqꝫ vicedomiat⁹ vl' cuſtodia. vel guardia. vl' ius eſt frequentatiōis. vel ꝓceſſionis. ꝛ qñqꝫ gratia. vt in glo. j. c. qꝛ clerici. de iu. patrona. ꝛ ſm Boff. in ſum. eo. ti tu. vbi ponit ſupꝛadicta. Et nota q⁹ ius patronat⁹ nō pdit q̄s p damnationē vl' ꝓfiſcationē iudicis ſeculariſ. glo. eſt in verſi. ſubiecte. §. rurſus in fine. c. paſtoꝛalis. in cle. ō reiudi. ꝛ eſt nota dignū. Uñ vbi fit ꝓfiſcatio bonoꝝ ñ ꝓfiſcaꝫ ius qđ nō trāſit ad heredes extraneos. ſz tm̄ ad filios. l. j. ꝛ ibi gl. C. de bo. q̄ libe. ideo nō ꝓfiſcaꝫ ius patronatus libertoꝝ. vl' emphiteoſis eccleſiaſtica. vl' feudū. vt ibi ſm Bal. ꝛ in. l. qui ſe patriſ C. vñ liberi. Item p̄ſentatus ab eo q̄ ius p̄ſentandi habet ꝛ idone⁹ nō admiſſus a p̄lato ſi patron⁹ nō pariet habet ius ī re. ꝛ pt agere ꝓtra inſtitutū a nemine vl' a falſo patrono p̄ſentatū. ō reiudi. cū Bertold⁹. ꝛ. c. decernim⁹. xvi. q. vij. Si aūt ver⁹ patron⁹ variat ꝓmus p̄ſentat⁹ nō habet ius ad agēdum cōtra ſecūdū p̄ſentatū et inſtitutū. ſed poteſt agere cōtra platū qui euz p̄ſentatū ꝛ idoneū malicioſe nō admiſit. differēdo eū inſtituere ꝛ difficultates ingerēdo. vt ꝓuideat ei in beneficio ꝓpetēti. iuxta. c. paſtoꝛalis eo. ti. Itē ius patronat⁹ trāſferꝫ in aliū gratuito titulo cū ſit ſpūali annexū. niſi cū vniuerſitate tranſeat. vt. c. cū ſeculū. eo. tit. vnde ꝑſus. Jura patronat⁹ trāſire facit nouꝰ heres. Res ꝓmutata donatio vēditioq̄ Itē plerumq̄ hoc nomē eccleſia ꝓ iure patronatus ſupponit. xvi. q. iij. nemini. ꝛ. c. j. ō iure patro. Et ergo ſi q̄s vtaꝫ tali ſimplicitate ꝑboꝝ. dono tibi eccl'iam. vl' ꝓcedo intelligiꝫ donare ius patronat⁹ qđ bz ī eq. c. qđ aūt. eo. ti.

Jus publicū ꝓſtat in ſacris ſacerdotibus ꝛ magiſtratibꝫ. ſm Iſido. li. v. ethi. ff. eo. ti. l. j. §. publicū. ꝛ j. diſ. c. ius publicū. vbi glo. dicit. Qui ledit ſacerdotes vel res ſacras. ab oīb⁹ tanq̄ ꝓ publico crimīe accuſari pt ij. q. j. in ꝓmis. Uel ſic ius publicū eſt qđ generaliter alias ꝓncipaliter ad publicam deſeruit vl' ſpectat vtilitatē. veluti ne ī portis vel muris ciuitatis ꝛ alijs ſacris iudicibꝫ vl' ſacerdotibꝫ l' magiſtratibꝫ aliqd cōmittaꝫ vl' inferaꝫ.

Jus ꝓuatum ōr qđ ſpecialiter ad ſingularē vtilitatē ꝓtinet Secūdario tñ etiā ad rem publicā. vt in pactis ꝛ ꝓuentionibꝫ mutuis ꝓuatoꝝ ſpecial'r initis ꝓſpiciꝫ. inſti. ō iuſti. ꝛ iur. §. ij.

Jus reipublice ſcilicet alteri⁹ q̄z romanoꝝ qđ ē ius cuiuſlibet ciuitaſ indubitanꝫ ſm oēs. qꝛ ciuitates regulariꝫ vtunꝫ iure ꝓuatoꝝ. vt. ff. de ꝑbo. ſigni. l. cū q. ꝛ. C. e. ti. ī Rubꝛi. ꝛ l. ꝓ. in glo. ꝓ. li. vndecimo.

Jus quaſi naturale eſt qđ dñs vel patron⁹ bz in ſeruū ꝛ libertū.

Jus quiritū ōr a q̄rino. id eſt a romulo Et eſt ꝓpꝛie romanoꝝ. quia nulli tenent ꝟ ius niſi quirites. id eſt romani. ſm Iſido. li. v. ethi. ꝛ ꝓma diſt. c. ius quiritū. in q̄ agiꝫ ō legitimis heredibꝫ. de tutelis. de curatiōibꝫ. de vſucapionibꝫ Cōſtat aūt ius q̄ritū ex legibꝫ ꝛ plebiſcitis. ꝛ ſenatuſcōſultis. cōſtitutionibꝫ ꝓncipū. edictis ſenatoꝝ. et reſpōſis ꝓdentū. Uel ſm Iſido. ibidē. ꝛ diſt. ij. in ꝓn. vbi de ſpeciebus romani iuris de quibus oīb⁹. videlicz lex. plebiſcitū. ſenatuſcōſultum. p̄toꝝ edicta. reſponſa ꝓdentū

Et cetera que sunt require loco suo. ⁊ instit. de iur. natu. gē. ⁊ ciui. §. cōstat. et sequenti. vbi hoc ius apud romanos tm̄ repit. dist. j. ius quiritū. Et dicunt romani oēs q̄ romano impio subsunt. put dr. Proprium romanorū est habere filios in ptāte. Et etiaz gentiles sunt sub romano impio. nā impator est ꝓnceps totius mūdi. vt ibi glosa.

Jus sibi facere vl̄ dicere est aliq̄d facere vel dicere qđ manifeste spectat ad iudicis officium. scz q̄ a iudice faciēdū sit. veluti q̄s rem suam ꝓpria rapuit auctoritate. putans sibi hoc licere. in iure ꝓfitet se hoc fecisse ꝺ quo queritt. vtroq; casu ipse facit. vnde debet sustinere ꝓtrariū calculū. id est ꝓtrariam sententiā. vt pro debito quo teneris alicui. is pignꝰ tuū capit te inuito. ius qđ sibi iure ꝓpetebat amittit.

Jus habere in re et ius habere in rem sunt diuersa. de ꝓcess. p̄bē. li. vj. c. fi. ⁊ clemē. vnica ꝺ sequstratio. possess. p̄s. ⁊ nihilominꝰ.

Jus p̄toriū est qđ pretores induxerunt adiuuandi. supplēdi. vel corrigēdi iurz ciuil̄ grā. vt. ff. de iusti. ⁊ iur. l. ius autē. Hoc etiā ius honorariū ꝺr. quia q̄ honores gerūt. scilicet magistralis auctoritatē huic iuri dederunt. vt instituta. de iu. natu. genti. ⁊ ciui. §. p̄toriscz edicta.

Jus succedendi habet heres. Itē patronꝰ i bonis liberti.

Jus versutū dicunt p̄stigia vestigia siue captiones ꝓboz. q̄b obūbrant delicta. ⁊ dicebant versuta ꝼm Azo. qr q̄s repellebat ab actiōe p q̄sdā versutias. i. machinatōes ꝓboz. Vl̄ ꝼm Hartinū ꝺr ꝓsutū ad exemplū vestimēti qñ est illꝺ intꝰ qđ debet eē extra ⁊c. sic etiā erat ꝓsutus ius q̄ illꝺ qđ erat puniendū absoluebat. Et qđ erat absoluēdū puniebat.

Juris auspiciū. i. exordiū litz. vt in. c. pastoralis. de cau. pos. ⁊. C. de exceptio. l. penl̄. et de codicill̄. l. vlti. j. rūso.

Juris p̄cepta tria sunt. scilz honeste viuere alterū nō ledere. ⁊ ius suū vnicuiq; tribuere. insti. de iusti. ⁊ iure. §. iuris p̄cepta. ⁊ cōcordat. ca. cū deuotissimā. xvj. q. ij. vbi dicit q̄ summū bonū in terris est iusticiā colere ⁊ vnicuiq; ⁊c. Sed queritt. vtruz seipm q̄s ledere possit. ⁊ videt q̄ sic. qr qđ de vno cōcedit de altero negat. ⁊ ecōtra. xxv. di. qual̄ xv. q. iij. ca. ex eo. ff. de iudi. l. cū pretor. ff. de conditio. ⁊ demōstra. l. cū ita legatū. ⁊ glo. in capi. nōne. de ꝓsump. Sed hic dicit alterū nō ledere. ergo videt ꝓmissum seipsuz ledere. facit ad hoc. l. ⁊ si damnū. §. si pater ff. de pecu. Et sic videt q̄ clericꝰ se vulnerans auīo irato nō sit excōicatus. Cuiꝰ cōtrariū tenēt doctores. p. l. omne delictū. §. ⁊ si se. ff. de re milita. Et videt ex alio q̄ nō ꝓmittit militi armate militie. vt manꝰ violentas in seipm̄ imittat. ergo nec militi spirituali. Etiā nullus est dñs suoz mēbroz. l. liber homo. ff. ad. l. acquiliā. Solutio. dicit Johānes fabri. q̄ q̄s ledēs seipm̄ nō incidit in canonē Si q̄s suadente ⁊c. xvj. q. iij. qr ille loquit vbi alius est agēs ⁊ alius patiēs. Et sic credit talē nō esse excōicatuz sed alias grauiter puniendū. Sed opinio doctoz dicēs ꝓtrariū est verior scz q̄ talis sit excōicatus. Itē ⁊z Jo. an. in ca. cū cōtingat. ꝺ sentē. excōmu. Etiā mutilans seipm est irregularis sicut mutilās aliū. c. j. ꝺ homici. Et si ꝓhibitū est ne q̄s aliū ledat. mlt̄o fortius ne seipm. qr charitas incipit a seipso. c. nisi special̄. ꝺ vsu pal. de peni. dist. iij. q̄ vult. ⁊. c. si nō licz. xxiij. q. v.

Jus canonicū diuidit in decretū. ⁊ decretales. quarū volumē dicit extrauagās in q̄n q̄ libris. marie respectu iuris ciuil̄. Quoz librozz materia his habet versib. Pars ꝓr officia creat ecclesieq; ministros Altera dat testes ⁊ cetera iudicioz Tertia de rebz ⁊ vita p̄sbiteroz. Dans thorū quarta mulierū qui docet ea. Ultima de vitijs ⁊ penis tractat eorū. Uel in vno versu. Judex iudiciū clerus sponsalia crimē. Quilibet autem liber habet plures rubricas siue titulos. in q̄bus p̄mittit materia in generali. ꝺ qua tractat in capl̄is sequētib in speciali. Sub q̄libet aūt rubrica sunt vnū aut plura capitl̄a q̄ dicunt decretales vl̄ ꝓstitutiones. Et aliqñ in capl̄is sunt. §. Uñ qñ allegabis aliq̄d ex decretalib nō allegabis librū. sz titulū ⁊ capl̄m in eodē. Et si sit capitulū lōgū. dices. c. tali circa ꝓncipiū. medium vl̄ finē. Uel si sint i capitulis paragraphi. allegabis tali ca. §. j. vel. ij. Et post cōpositiones q̄nq; librozz dictoz p magistrū Raymūdū capellanū Gregorij pape noni circa annū dñi. M. cc. xxx. elapsis mlt̄is annis. videlz anno a natiuitate vl̄ incarnatōnis dñi M. cc. xc. viij. nonas martij pōtificat Bonifacij. viij. anno. iiij. cōpilatus est liber sextus. Nō quidē sextꝰ cum alijs q̄nq;

partialibꝫ ꝑdictis in vno volumie. Sed liber specialis ꝓtinēs etiā quinqꝫ ptes ꝛ supplētes defectus casuū emergentiū in libris decretaliū nō cōprehēsoꝝ. Deinde clemē/tis ꝓstitutiões a Clemēte papa quīto. sub anno dñi. M.ccc.xj. in cōsilio Viennensi qō sex mēsibꝫ tm. durauit. conceptꝫ edite sunt. licet idē Clemēs morte ꝑuētꝰ ad publicū nō ꝓduxerit. Sed Johānes papa vigesimus secūdus depost ꝓpleuit. correxit. mutauit. ꝛ executiōi demādauit Et fuerūt ꝑmulgate anno dñi millesimo tricētesimo vigesimonono. kl. nouēbris. De hoc vide glosam in ꝓhemio Clemēti. sup ꝟbo nouē bris ꝛ ꝟbo pōtificatꝰ. Et dicit Joban. an. q̄ iste liber nō debet allegari septimꝰ. sz debet intitulari Clemētine scz ꝓstitutões clementis q̄nti. Sed decretū qō mgr̄ Gracianus circa annū dñi Millesimocētesimo ꝛ nono ꝓpilauit diuidit in tres ptes. Pri/ma dicit distinctões. qz est distincta p centū ꝛ vnā ptes. quaꝝ q̄libet habet vnuz vel plres canones. Que vlteriꝰ subdiuidunt in paragraphos ꝛ ꝟsiculos. Sed secūda ps decreti noiat cause. qz ꝓtinet in se triginta sex causas. a q̄bus nomē accipit. Que vlterius subdiuidit in q̄stiões Et be in canones. Qui vltra in paragraphos et ꝟsicl'os subdiuidi ꝑnt. Tractatus aūt de penitētia imponit in causa trigesimatertia. In q̄stione tertia. Et habet septē distinctiões. quaꝝ quelibet canones plures. cū paragraphis ꝛ ꝟsiculis suis. Tertia ꝛ vltima ps decreti nuncupat de ꝓsecratione. Et habet sub se q̄nqꝫ distinctōnes. cū canonibꝫ vl' capitul'. paragraphis vel ꝟsiculis. vñ Decretū dat centū distinctiões ꝛ vnā. Triginta causas ꝛ sex addit tibi mixtas. Distinguit septē penitentia. ꝓsecrat quinqꝫ. Auctorē quarū tibi declaro Gracianū. Et in dictis quattuor libris satis patet modus allegādi qui in fundamentis alūnoꝝ iurꝫ poni ꝓsueuit. q̄re hic supsedeo.

Jus ꝟo ciuile diuidit in q̄ttuor libros ꝑncipales. scz. ff. C. Jnsti. Aucten. Quibꝫ addit collatio decima. seu liber feudoꝝ. Primus ergo liber iuris ciuilis est digestꝰ. q̄ ꝓtinet leges ꝛ statuta romanoꝝ. Et diuidit ī tres libros ꝑncipales. scz digestū vetus. qō habet libros ptiales vigīti q̄ttuor. Jnfortiatum. qō habet libros ptiales q̄ttuordecim Et digestū nouū. qō habet libros ptiales duodecim. Quibꝫ cōnumeratis erūt libri partiales q̄nquaginta digesti veteris Jnfortiati. et digesti noui. Et vocat digestus etiā pādecta. vl' liber pādectaꝝ. vide supra de D. Secūdus liber iuris ciuilis vocat Codex. q̄ ꝓtinet statuta. sanctiões ꝛ precepta impatoꝝ. Et fuerūt tpe Justiniani imperatoris tres codices. scz. codex gregorianus. hermogenianꝰ. et theodosianꝰ. de q̄bꝫ codicibꝫ extrauagātibꝫ diuꝰ iustinianꝰ animū suū ad impiales ꝓstitutōnes dirigens vnū codicē fieri fecit. quē suo felici noie intitulauit Codex iustiniani. vt in Rubrica ꝓhemij codicis. Et diuidit iste liber in duodecim libros ptiales. quoꝝ nouē primos doctores legere solēt Sz vltimi tres q̄ lōge post ꝑmos nouē ꝓsiti sunt. raro legi ꝓsueuerūt. Jn quoꝝ allegatōibꝫ hoc est speciale q̄ ad ti. ꝛ ad. l. cū. §. addit numerꝰ. videlicz libro. xij. xj. tē. vt. C. de manu. ꝛ mu li. l. ꝛ cetera. li. xj. ꝛ. C. de dignita. l. si vt ꝑpo/nis. li. xij. Tertiꝰ liber ꝑncipal' dicit auctēticū. vel auctēticoꝝ. Et sunt q̄daz excerpta q̄si ꝑdictoꝝ librorū sūmula. Et diuidit iste liber in nouez collatiões. Quarū quelibet subdiuidit ī titl'os. ꝛ titulī nō in leges sz in paragraphos. Et differūt auctēticū. ꝛ auctētica. qz auctēticū volumē est p se. sed auctentica est lex vna. vl' paragraphꝰ incorporatus libro codicꝭ. ꝛ antiq̄ iuri supaddit. Et allegat sic. C. ō epis. ꝛ cleri. aut. generaliter. C. de sacrosan. eccle. aut. multo magꝭ. Sz in auctentico simpl'r allegat titulus ꝛ paragraphꝰ. vt in auctētico vt iudices sine q̄q̄ suffi. §. tali. sufficit. vel tali. Jtē decima collatio intitulat liber feudoꝝ. Et habet duos libros ptiales. Quoꝝ q̄libet subdiuidi tur in titulos. Et isti in capitula ꝛ paragraphos. Quartꝰ liber ꝑncipalis legū dicit institutiões vl' instituta. Et ille diuidit in q̄ttuor libros ptiales. Et est introductorius in ius ciuile ꝛ canonicū. maxie q̄ ad declarationē termīoꝝ in vtroq̄ iure vsitatoꝝ. q̄ tanq̄ ostiū in domū ꝑbet introitū in sapiētiā iuris Quare ꝓsulit oībꝫ quasi mō gentis iuris alūnis lac iuris ꝓcupiscētibꝫ p̄ institutionē documēta sua ꝑmordialia capescere ꝛ nutrimēta vt tali doctrina ꝑmitꝰ in formati securiꝰ mereant inherere sanctōni Justiniani impatoris xp̄ianissimi. Nullus ergo p̄sumptuose sine institutionū doctrina iuris maxime ciuilis sublimitates tētet

ascendere.ne corruat ex alto q̃ satagit volare sine pennis. Et hec de noibꝫ diuisionibꝫ q̃z librorꝫ ꝓncipaliũ iuris vtriusq̃z sufficiãt Huorꝫ modũ allegandi in singulis cũ exẽplis suis vide in fundamẽto iuris. Et nota q̃ ius ciuile tripl'r se habet ad ius naturale.z tres opatiões circa ipm z eius materiã exercet. Aliter tñ et aliter. Nam ius ciuile ꝓmo addit supnaturali determinatiõi p ꝯgruos modos.vt est videre in delictis Verbi gra Jus naturale.z eius rectitudo dictat delicta puniri.iſti.de obliga.q̃ ex delic.nas.in ꝓn.ff.de fur.l.j. Et ita oĩa ꝑcepta decalogi sunt a iure naturali sup illis ꝓncipꝫ fundata.q̃ ponit iuriscõsultus ꝺ iusti.z iur.ff.eo.ti.l.iusticia.§.j. Et in phemio ꝺ cretaliũ.scz honeste viuere.alterũ nõ ledere.ius suũ cuiq̃z tribuere. Secũdo rectitudo naturalis vult nemini subtrahi q̃ suũ est. Et ius legale distiguit actus ab illa rectitudine deriuãtes scz actũ furandi.feneprandi.rapiẽdi zc. Et vltra hoc ostendit q̃mõ vn⁹ aliorũ actuũ plus deuiet a rectitudine nature. Et ꝑm illud maiores siue minores penas statuit. Tertio declarat. Nã iure naturali rectũ est neminẽ cũ alteri⁹ iniuria vl' detrimẽto locupletari. Non tñ habet de eodẽ iure si sit possibilis euent⁹ in q̃ ds locupletari possz cũ alteri⁹ iactura sine tñ ei⁹ iniuria.sic in ꝑscriptõibꝫ.z in vsucapione. De ista triplici vsucapiõe loquit'.l. ius ciuile.ff.de iusti.z iu.

Justũ est qꝺ ex ꝑcepto vel supioris ordinatione alicui ꝯcessum est. Et sic iustũ est illꝺ qꝺ ordiat iure.l.iuste.ff.ꝺ acq̃ren. possessi. Sz iusticia est habit⁹ seu ꝓtus supioris ad ꝑcipiendũ bonũ subditorꝫ. Quare zc.

De Ka

Kalende sunt certi dies mensiũ .a kalon grece qꝺ est voco latine.nota' in le.q̃ ante kalẽdas.z in.l.q̃ eum.ff.de ꝓbo .obliga. q̃a promissio talis . Promitto añ kalẽdas.dupliciter accipi põt.scz ante finitas. Et i dubio interpretatio debet fieri cõtra stipulatorẽ.l.veteribꝫ.ff.de pac.l.q̃cq̃d astringende.ff.de ꝓbo.obliga. Ergo pinde est ac si p misisset añ kalẽdas finitas. Et tunc bñ seq̃tur.q̃cquid ꝓmisit añ kalẽdas sit illi simil' q̃ ꝓmisit kalẽdis. Et allegank isti tex. cũ ratione ꝓmissa in argumentũ ad testes ꝯcordandos.quorũ alicꝫ deponũt ante guerrã. alꝫ post.vt q̃ dixerũt post.intelligank post inceptã.z qui ante intelligank ante guerrã finitam. Et hoc fuit dictũ Angeli z Jmole.l.si q̃s pemptorie.sup.j.glos. Et docto.l. ꝫ.§.pe.z.l.iꝫ.§.cum q̃d.ff.si cer.pe. p Bar. in.l.j.C.de vsufruc.l.isulã.§.pe.ff.solu.ma. p Jaco.butr.in.l.sed z si possessiõi.§.itez si iurauero. Jmo.ff.de iureiurã.i.l. int' stipulantẽ.§.j.ff.de ꝓbo.obli. Jnno.in.c.cũ cõtingit.de offi.dele.in ca.cum tu.et glo.magistralis in.c.in nostra.de testi. Et alicꝫ dixerunt q̃ testes tales ideo ꝯcordank ne puniank de falso nõ vt ꝓbent.vt p doctores i legibꝫ allegatis Alꝫ dicunt q̃ ꝯcordantur vt ꝓbent.vt p glo.in dicto.c.cũ tu. Sũt ergo kalende ꝓme dies in quolibet mẽse.dicte a colo.quia antiq̃ colebant primum diem mensis.z sic dicunk quasi colendi. Uel dicunk a verbo greco kalo id ẽ voco.q̃ romani habebãt ꝑcones quos prima die mẽsis mittebãt p terrã dicẽtes. Uocat vos senator ad nundinas ꝑparare vos De hoc ẽ glo.notabilis in.l.cũ sextus.ff.de ſ.sig.que etiã declarat nonas z idus.de q̃bꝫ videi fine ꝓmi libri ꝯputi cirometral' z i alijs. Jtẽ in fi.li.vj.in glo.j.sup data libri.

De La

Labra sũt imagines que distillant aquã salientẽ scz aque et fistule que salientibus pingitur.

Lanio onis.est macellarius vel beccarius. a laniãdo sic dictus.quia dilaniat z dilacerat animalia.z p frusta carnes incidit z vẽdit. Uel est ille qui lanã separat a corijs bestiarꝫ z exuit siue discoriat bestias. Et sic ꝺr a lanificio ꝑm glo.i.l.cũ ꝺ lanionis.ff.ꝺ fũ. istruc.zinstru lega.

Lata culpa est nõ intelligere q̃ꝺ oẽs bñ intelligũt.z nõ facere q̃ꝺ oẽs faciũt vl' maior pars.vl' id facere q̃ꝺ nulli vl' pauci faciunt ff.ꝺ ver.sig.l.late.

Latitare est se maliciose occultare aĩo fraudandi creditores suos agere volentes.ff.q̃ bus cau.in possessio.ea.l.fulcimus.§. quid sit latitare.z habetur in glo.c.ꝯsultatiõibꝫ. ꝫ.ꝺ offi.delega.

Latini sunt vl' dicebank olim quidam qui

sta erant a dñis manumissi vt erant in vita liberi ⁊ gauderent plenaria libertate in bonis suis. sed in morte serui erāt. q̄re p⁹ obitū eorū nō poterāt succedere parētib⁹. ⁊ ergo bona eor⁹ tanq̄ seruor⁹ ad dños deuoluebant. Et heredes eor⁹ nihil post mortē eor⁹ ꝓsequebant. ſz ꝓtrariā hñt ꝓditōez deditic̄ij. vt supꝫ dictū est in lr̄a. D. ⁊ ī desuetudinē abierūt. q̄ pessima ꝓditio erat. vñ insti. ō libti. ꝑsus. Vita latini gaudent. dedi tic̄ij morte.

Larue sunt deformatiōes hoim ꝓpter appositionē colozis.

Laudū est sentētia arbitri. Et laudare ē sententiā arbitralem ferre. Itē laudare dz arbiter in loco vbi ꝓmissum est factū. aliꝫ nō valet laudū. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbitris. Sed quō loc⁹ accipiat. Dicit Ludo. ō roma q̄ ꝓ ciuitate. et allegat Spe. singulariter in titu. ō arbi. versi. itez q̄rit an stricte. ⁊. §. sequit. Itē lauduz arbitroꝛ nō pōt rescidi ꝓtextu instrumētoꝛ de nouo reptoꝛ si eāparas arbitramētū trās actioni. Si aūt vis equiparare reductiōi appellatiōis tunc posset sicut in appellatiōe in qua nō ꝓbatum ꝓbabo. Dicit Fridericus de senis in ꝓsilio suo. cc. xxxvij. qō incipit Petrus testat.

De Le

Leuis culpa. vt in. §. ꝓterea. q̄. mo. res ꝓtrahi ob. insti.

Leuissima culpa nō est ꝑuidere qō sapiētissimus ꝑuidisset. vt posui rem in capsa. ⁊ cū claue clausi. et credebā esse clausam claue amota nō ꝓbans an esset clausa. Et similit de leui. depositari⁹ nō obligat si res depositā pdet. nisi ptes sic ꝓuenerint. Sed de lata culpa semp tenebit. Et etiā ē lata culpa nescire iura ciuilia. l. leges. C. de legib⁹. vbi casus ad litterā. q̄ oēs debent scire iura ciuilia. Nō ergo excusat dicēs nesciebā q̄ lex ꝓhibebat. Etiā ī maleficijs ignorātia crassissima et negligētia maxīa lata culpa est q̄ dolo ꝓpat. Sz casus fortuit⁹ ē inopinatus rei cuēt⁹ q̄ nullo hoim remedio ꝑuideri pt vt. C. ō pig. act. l. q̄ fortuit⁹. ⁊ insti. eo. tit. §. item is cui. vide supra Culpa.

Legatus est ille cui certa patria vl̄ puincia ꝓmittit gubernāda. vt in. c. nouit. de appel. Pōt etiā dici legatus q̄cūq̄ ab aliq̄ ad aliquos est missus. Aliter Legatos dicimus eosdem quos aduocatos vl̄ patronos cāp q̄ in forensib⁹ negocijs ꝑminētib⁹ litigantib⁹ suū ꝓbent patrociniū. Et nota q⁹ tria sunt genera legatoꝛ. Quidaz de latere dñi pape mittunt. vt cardiales quos appellant fratres. Et tales possunt absoluere hoies sue ⁊ alterius puincie. in puincia ⁊ extra. ⁊ eāparant ꝓcōsulib⁹. Alij sunt non ō latere sed datiui. illi simpl̄r in legationē mittunt. vt ꝓlati q̄ tm̄ absoluūt puinciales. ⁊ in puincia nō extra ꝓstitutos. Et equipant ꝓsidibus puinciarū. Tertij sunt natiui. q̄ suarū ecclesiarū ptextu legatione funguntur. vt archiepūs cantuariensis. ō quo in. c. j. ō off. deleg. li. vj. Et tales sunt quattuoꝛ. scz archiepūs Eboracēsis Cātuariēsis. Remensis. ⁊ Pisan⁹. vt nota. in allega. c. j. c. ti. li. vj. allega. Et legatus p lr̄as ō sua legatiōe fidē facere debet si exigat. vt. C. de māda. ꝓn. l. vnica. Et ei⁹ vice fungit a q̄ destinat ⁊ vicem alteri⁹ gerit. q̄re honoraḋ⁹ est sicut ille cuius vicē gerit. l. xxxix. distin. c. vlti. vbi ōz. q⁹ dyacon⁹ non debet sedere añ pīs biteruz nisi locū babuerit sui patriarche. tunc enim sicut illius locū tenēs honorabit. vt. xciij. distin. c. j. Item legatus generalis pōt cognoscere p simplicē q̄relā. et p appellationē de causis subditoꝛ suffraganeoꝛ suoꝛ. vt nota in glo. cause illoꝛū. ca. j. co. titu. Et legatus a latere cōferre potest eccl̄ias vacātes. si est cardinalis. alias non. vt nota. ī. c. j. co. titu. li. vj.

Legat⁹ pcōsulis est cui pcōsul posteꝫ puinciā est ingressus mādat iurisdictionē determinatā ⁊ assignatā. aut q̄cq̄ in itinere morā passus vl̄ necessariā trabēs. vt in. le. aliq̄n. ō offi. pcō. ⁊ lega.

Legatū est donatio quedā in testamento a testatoze relicta. insti. ō lega. §. j. ⁊. ff. ō lega. ij. l. legatum. Uel est deliberatio hereditatis qua testatoꝛ ex eo q⁹ vniuersuz heredis fozet alicui q̄d collatū velit esse. in. l. legatū ff. ō lega. j. Et relinquit legatū nō vt heredi. sed cui placet. vt dicendo. hoc illi ō lego vel relinquo. id est dandū dispono. Uigebat aūt legatū olim pluribus modis. Dñi q̄ p vendicationē his verbis. Ille amodo vēdicat a me illam rem sibi vt suā vt dicat suam esse. et petat vt suā. Dñi q̄ p damnationē his verbis. Heres meus damnatus esto. id est obligat⁹ esto hoc illi dare. Dñi q̄ fm quosdam legatur p ꝓdemnationez. q̄ñ

a testatore aliqd relinquik in penā z in dā/
nū heredis hoc mō Si heres meus Titiā
duxerit in vxorē in damnū suū z penā cen
tū lego. Qñqz vigebat legatū p verbū sinē
di.bis ꝑbis. Sino illi hāc rē.i.pmitto illū
habere Si ꝑo res apō illū esset aptus essz
hic modus legādi vt sineret eū habere qō
apud eū tūc esset. Qñqz p ꝓceptatiōez.s.cū
duos vl plures heredes īstituit.z alteri eo
rū ꝓlegauerit aliqd z hoc idez ꝓceptaret
z ꝓ alīs haberet.

Et nota q legatū regl'arik tradik ab herede
z fideicōmissum fere idē est qō legatū. Sz
est dictū fideicōmissum tōo.qz olim pende
bat ex fide heredū. Sed mō quid iurz est i
vno.idem z in alio.

Legatari⁹ est cui aliqd legatū ē.z q legatuz
accipit Et talis ꝑt esse testz in testamēto. vt
īnsti.ō testam̄.ordi.§.legatarijs. Sic etiā
fideicōmissari⁹. vt ibi ōr

Legare est vltima volūtate testatoris ō sin
gulis reb⁹ disponere z legatū ab herede ꝓ/
standū alicui relinq̄re. Etiā legare alia si/
gnificatiōe est mittere.et sic inde dicik lega
tus.i.missus.sed cū significat relinq̄re.ve/
nit inde legatū. Et legare oēs possunt q te
stamentū facere ꝑñt.z legari pōt oīb⁹ illis q
possunt heredes īstitui. Itē legari pōt res
testatoris z heredis.etiam res extranee p/
sone. Et sic qñqz testator sciebat rē alienaz
esse.z tunc debet rē illā emere a dño et tra/
dere legatario.z si dñs vēdere noluerit de
bet heres legatario tradere estimationem.
Itē ꝑñt legari fruct⁹ futuri. Itē iura.actō
nes.z seruitutes.sed nō res q nō est in rerū
natura. vt hypocētaurus. Et ea de q⁹ nō
est ꝓmertū vt forū romanū.basilica vl tē/
pla.z que publico vsui destinata sunt. Idē
pōt legatum relinq̄ quibuscūqz ꝑbis .aptz
tū et idoneis.vt si dicat testator lego .dare
iubeo.impo.mando.ꝓcipio.z sic de alīs.
Itē relinq̄ potest legatuz pure in diē z sub
ꝓditiōe. Et pōt testator hmōi legatis appo
nere cōditionē quā voluerit. qz heredis in
stitutio ē caput et fundamentū testamenti.
Et quia sine heredū institutiōe nō valet te
stamētū Ideo m'tū interest tabellionū de
bere cōsiderarez inq̄rere. Secūdo ō he
reditatis diuisiōe. Tertio q ꝑñt z debēt in
stitui. Quarto quō z qualiter fiat bereduz
institutio.

Legitime ptes heredū his ꝑsib⁹ ꝓtinentur
Quattuor aut infra dant natis iura trien/
tem Semissem ꝑo dant natis q̄ncqz vl vl/
tra. Arbitriū sequik substātia certa patrz.
Quarta tibi satis est si sis extraneus heres
Tūc trebellaris cum reddere cūcta roga/
ris. Tunc defalcaris cū per legata graua/
ris. De istis partib⁹ vide glo.in ca.raynuci
us.de testa.

Legitimū ōr sex modis. Primo qō nō est ꝓ
hibitū.z sic p abnegationē phibiti vt incef
sio de legitima. Scōo stricti⁹ q̄cquid est p
missuz nō p abnegationē phibiti. sed p po
sitionē liciti. Tertio in positiuo digniori.s.
a iure ciuili ꝓcessum capiēdo ius ciuile lar
gissime p ꝓtorio z oīb⁹ partib⁹ iuris ciui
lis. Quarto cōcessum a iure ciuili restrin/
gendo vt nō ꝓhēdat ꝓtoriū.sed oēs alias
partes.scz senatusconsulta .ꝓncipū placita.
z responsa prudentū. Quinto adhuc plus
restringēdo ius ciuile solū ꝓ lege.xij. tabu
larz Sexto matime restringēdo solū pro.l.
xij.tabularū.exclusis responsis prudentū
z edictis pretorū.ita notak ī.le.vnica.C.qñ
nō pe.par.petēti.acc.hec catho.sacc⁹.

Leno est qui ꝑcium pro ꝓpato stupro acci
pit.vl damnatā de adulterio duxit.vl qui
eam adulterio subīcit. vel adulteruz se fa/
cit. vel q̄stum de adulterio vxoris accipit.
vl qui mācipia q̄stiaria habet.scz q taber/
ne vl alicui negociatiōi ꝓponit meretrices
vt plus lucret. Et hic est ifamis. vel q vxo
rem deꝑhensam in adulterio in matrimo/
nio retinuit. vt.C.ad.l.iuli.ō adult.l.crimē
lenocinij. Et ī glo.ō m'tis modis lenocinij
ꝓcordātie allegank.C .de spect.scui. leno.
ni.l.j.supra lenones.li.xj.

Letamē est sterquiliniū a letando dictū.qz
letas facit segetes.

Letale idem est qō mortiferuz.vñ dicik de
aliquo vulnerato ad mortē.q letale vuln⁹
habet. Et venit a letū.i.moꝛs. Vñ. Bole/
ti leti causa fuere mei.

Lex est constitutio populi qua maiores na
tu simul cum plebib⁹ aliquid sanxerūt. ꝛm
Isido.lib.v.z distin.j.c.lex est. Et dic glo.
q olim populus statuit leges. Sed hodie
trāstulit banc potestatē in imperatorē.īsti/
tu.de iur.natu.genti. z ciuili.§. sed q ꝓnci
pi. Uel aliter Lex est species iuris.z ponik
quādoqz stricte.scz pro eo qō populus ro/
manus senatorio magistratu interrogāte
veluti ꝓsule ꝓstituebat .insti.de iur. natur.

gen.ꝛ ciui.§.cõstat autẽ Nam cõsul est qui senator erat ꝛ populũ ꝓsulebat an eis placeret ita statui.ꝛ popul⁹ respõdebat ita. Et etiam sic diffinit Lex est cõmune ꝓceptum viroꝝ prudẽtũ ꝓsultatio.delictoꝝ q̃ spontе vel ignorãter ꝓtrahunt cohertio.cõmunis rei publice sponsio.ff.de legi.l.j. Oñq; ponit large ꝓ omni rõnabili statuto Uñ etiã dicit. Lex est sanctio sancta.iubẽs honesta.phibẽs ꝓtraria.que sumit ex lege greca.ff.de legi.ꝛ senatusco. Lex etiã quãdoq; dicit cõsuetudo.j.q.j.c.ij. Quãdoq; ratõ.j. distin.cõsuetudo. Quãdoq; ius scriptũ siue ꝓstitutio quecunq;. Quãdoq; ꝓstitutio ciuilis tm̃. Et qualis debeat esse lex habet in.c.erit.xxij.dist.versi.ꝺr. Erit aũt lex honesta.iusta. possibilis ſm naturaꝝ ꝛ patrie ꝓsuetudinẽ.loco.tpiq; cõueniens.necessaria.vtilis ꝛ manifesta.ne aliq̃d p obscuritatem in captiõe cõtineat. Et ibidẽ in ca.seq. §.leges.dicit q; nõ est iudicandũ de legibꝫ sed ſm ipsas. Et leges instituunt cũ pmulgant.ꝛ firmant cũ moribꝫ vtentiũ ꝓbãtur. Nã lege nõ tota pspecta inciuile est iudicare vel respõdere.ff.ꝺ legi.l.inciuile. Et leges ipse canones sacros imitãtur.in auctẽtico ꝺ eccle.ti.§.j. colla.ix.de iudi.cleri. c.j.de iuramẽ calũ.ꝛ ca.j.de no.ope.nunc. vbi subdit. sacroꝝ statuta canonũ pncipũ cõstitutiõibꝫ adiuuant.et sic ecõuerso i materia ciuili ius canonicuꝫ cedit ꝛ imitatur. Lex alia pnata.alia publica. Lex publica est que a sanctis patribꝫ scripturꝫ est cõfirmata. vt lex canonũ. Lex pnata ẽ que ex instinctu spũs sancti in cordibꝫ fideliũ est scripta.scꝫ caritas que dignior est ꝑma.xix q.ij.due sunt.

Legũ auctores seu inuẽtores ponunt dist. viij.ca. Moyses.ꝛ.c.fuerũt.vsq; in fi. dist. eiusdẽ.vbi dicit. Moyses gentis hebree ꝓm⁹ oim diuinas leges sacris litteris explicauit. Forone⁹ rex ꝑmus grecis leges iudiciaq; cõstituit. Mercuri⁹ trimegist⁹ prim⁹ egiptijs leges tradidit. Et dicit glo.q; dicitur trimegest⁹ ꝓpter tres potẽtias.eloquentiã.scientiã.ꝛ virtutẽ. Solon ꝑmus leges athenienſibꝫ edidit. Ligurgus ꝑm⁹ lacedemonijs ex appollinis auctoritate confinxit. Numa pompili⁹ qui romulo successit primus in regno leges romanis edidit. Deinde cum popul⁹ sedicios⁹ magistratus ferre nõ posset.decẽviros legibꝫ scribẽdis creauit. qui leges ex libris Solonis ꝺ greco in latinũ sermonẽ trãslatas duodecim tabulas exposuerũt. Fuerũt aũt hi decẽ viri Appius. Claudius. Genicius. Veteri⁹ Julius. Manili⁹. Sulpiti⁹. Sexti⁹ vl' Sextigius. Curacius. Rumelius postumius. Hi decẽ sunt electi ad scribẽdas leges ſm Jsiꝺ.lib.v.etbimo. Leges aũt in libris ꝑmus cõsul Põpeius redigere volnit. sed ñ pseuerauit obtrectatoꝝ metu. Deinde cesar scꝫ Juli⁹ cepit idem facere.sed aũ interfectus. Paulatim aũt antiq̃ leges vetustate atq; incuria oboleuerũt.quaꝝ etsi iã nullus vsus sit.noticia tñ necessaria videt ſm Jsiꝺ.li.v.etbi.ꝛ.c.ij.distin.xij.vbi glo.ꝺic causam gre noticia illaꝝ legum est necessaria. Et est vt sciat causa gre tollant.C.ꝺ caꝺu.tollẽ.l.vnica.ꝺa papa arguit etiã ex abrogato iure.c.nouit.ꝺ iuꝺi. Uel iõ noticia taliũ est necessaria vt reprobẽt maledicta. xxxvij.dis.legim⁹ ꝛ.c.q; de mẽsa.

Leges noue.ꝛ legũ codices.ꝛ a quibꝫ cepe/runt.habet.c.fuerũt.palle.ꝺũ ꝺicit Jsiꝺo. vbi supra. Noue aũt leges a Cõstãtino cesare ceperũt.ꝛ reliq̃s succedẽtibꝫ. Erantq; pmixte ꝛ inordinate. Postea ꝓ Theodosius mior augus⁹ ad siltitudinẽ gregoriani ꝛ hermogeniani codicẽ factũ ꝓstitutionuꝫ a cõstãtini tpibꝫ sub ꝓpio cuiusq; ipatoꝝ titulo diſposuit.quẽ libꝝũ a suo noĩe theodosianũ vocauit.

Leges quibꝫ non vtimur quõ fuerint facte Reqre.ff.ꝛ instit.ꝺe exhereꝺa.libe.per totũ. ꝛ in multis passibꝫ. Nam vt ꝺicit ꝺistin.ij. ca.quedã Leges quedã ꝺicunt ab his qui cõꝺiderũt.vt ꝓsulares. Tribunicie. Julie Acquilie. Cornelie. Et pcipue lex põpeia. lex papia.a Papio.al's papiniana a Papiniano.lex falcidia.ꝛ q̃plures alie ꝺe q̃bus infra. Quedã etiã ꝺicunt a locis.vt lex roꝺia.ꝛ ꝓsil'es.

Lex acquilia loquit in eo casu cũ quis culpa sua alicui ꝺamnũ ꝺeꝺerit.veluti equuꝫ seruũ.vel aliuꝺ aial occiꝺerit.vl' vulneraverit.seu vestẽ suã sciꝺerit. aut in illis rebꝫ ꝺanũ ꝺeꝺerit Et in hac lege venit culpa leuissima.vt si q̃s ex alto se pcipitaveritꝫ/su/p aliũ ceciꝺerit tenet lege acq̃lia Casus ꝓ etiã occiꝺente excusat.instit.ꝺe le.ac.§.iniuria. Et si putator ramũ ꝺeiecerit ꝛ nõ pclamaverit.ꝛ sic aliq̃ occiꝺerit tenet ea.l.ꝫ nõ tenet lege cornelia ꝺ sicca.in q̃ venit tñ

dolus.ff.ad.l.acquil.¶ad.l.cornel.ō sicca.
¶Requi.supra Actio legis aq̄lie.
Lex ꝯmissoria ꝑprie nō ē lex neq̄ senatusco/
sultū.sed pot⁹ pactū.¶ habet locū cū ita vē
ditor ꝯuenit cū emptore.vt si nō fuerit so/
lutū p̄ciū totum vl̄ ps cū q̄dā p̄cio stati so
luta est.vt in tali die vel tēpore sit res inem
pta vel inuendita si dictū sit vt redeat pos/
sessio vel dominiū ad vēditorē. Tale autē
pactū nō habet locū in pignoribꝫ.sed ī em/
ptionibꝫ.vt.ff.de.l.ꝯmiss.l.vlti.¶.l.si fund⁹.
Et q̄ res ōr inempta ita accipit. Si vēdi/
tor inemptā esse velit cuius causa id caueat
al⁹ fraudaret vēditor si exusta villa in po/
testate emptor⁹ esset.nō dādo pecuniā inē/
ptū facere fundū.tex.est in.l.ij.ff.eo.ti.
Lex cornelia ō falsis.penā irrogat his qui
falsum testimoniū dixerūt vl̄ falsū testamē
tū.vl̄ aliō q̄libet instrumētū scripserunt.
aut sigillauerūt.aut al⁹ falsum ꝯmiserunt
puta in moneta vl̄ mēsura. Et est dicta lex
cornelia a Cornelio inuētore. Dicit etiā te
stamentaria.¶ ei⁹ pena ī suos ē vltimū suppli
ciū.in liberos ꝓ deportatio.ist.ō pub.iu
di.§.itē lex cornelia.de fal.
Lex cornelia de siccarijs loquit de his qui
dolo malo interficiūt.scz telo vl̄ iactu fur/
tiue ¶ hmōi. Uel etiā ōr lex cornelia de ve/
neficijs.a veneno.puta q̄ q̄s aliū interfe/
cit veneno aut magicis susurrijs vl̄ incā/
tatōnibꝫ.vel q̄ mala medicamēta publice
vendidit. Et ōr ō siccarijs a sicca acuta vl̄
cultello.eo q̄ ꝑcat ferrū vl̄ cultrū.vt ist.ō
pub.iudi.§.siccarij aūt. Uñ dic̄ glo.ibidē.
q̄ sicca est cultell⁹ vtriq̄ incidēs quē por/
tāt pegrini q̄nq̄ in baculo q̄dam. ita q̄ nō
pareat. vñ ꝑsus. Est sicca mucro latēs sicca
ri⁹ inde vocat.
Lex duodecim tabularū fuit origo tot⁹ iur⁹
ciuilis ꝑm glo.inst.de iur.natu.gen.¶ciui.
§.ex nō scripto.in ver.origo.ff.de ori.iur.l.
ij.§.j. Et ōr lex scripta in.xij.tabulas. Qua
rū decē a ciuitatibꝫ athenien̄siū ¶ lacedemo
niorū a decē viris fuerūt allate. Et due ad
illas declaratōr ꝓ eosdē decē viros postea
addite.vt dicit glo.ī ff.decē viros.§.decide.
ca. Moyses.dist.vij. Cū em leges ꝑpt dis/
cordiā plebeioꝝ cū nobilibꝫ fere p.xxx.an
nos in desuetudinē abijssent creati fuerūt
decem viri.qui trāstulerūt leges grecorū
in latinū.¶ eas in decem tabulis eburneis
scripserūt. Et hi decem viri postea viden/
tes in illis decē tabulis multas leges deesse.accepta potestate corrigēdi.diminuen/
di.interp̄tādi.addēdi.¶ supplēdi.duas ali/
as tabulas addiderūt. Et deinde dicta est
lex duodecim tabularū. Postea cum p̄dicti
viri sibi magistratū vsurparūt a pp̄lo sunt
creati.¶ sic cōsules sunt facti.q̄ senatusconsulta cōposuere.postea p̄tores cōstituti sūt
qui edicta p̄etor⁹ fecerūt. Et lex duodecim
tabularū sic dicit.¶ hoc nomen olim acce/
pit cū romani iura penes se nō habuerunt
sed essent penes grecos. Ipsi leges scp̄tas
desiderātes a grecis.miserunt nuncios ad
grecos.q̄ supplicarēt eis vt iura traderent
romanis. Q̄ō greci rēnuerūt. Mittentes
greci ex eis sapientē quendā.vt explorare
t an digni essent romani legibꝫ.qui cū romā
venisset.romani excogitātes q̄d fieri pote/
rat.quendā stultum ad disputandū cū gre/
co posuerunt.vt si p̄deret derisio esset. Gre
cus nutu disputare incepit ¶ leuauit digi/
tū vnū.significans q̄ vn⁹ esset deus. Sed
stultus credēs q̄ vellet eū vno oculo ceca
re.duos eleuauit digitos.scz indicē et me/
diū.qui etiā ad iuramētū necessariū leuan
tur.¶ cū eis etiā pollicē sicut naturaliter eue
nit quasi grecū cecare vellet vtroq̄ oculo.
Grecus aūt credidit q̄ trinitatē ostēderet.
Item greq⁹ aptam manū extēdit.vt ostende/
ret oia nuda deo. Stult⁹ aūt timēs ala/
pam seu maxillatā sibi dari.pugnū clausū
quasi repcussur⁹ leuauit. Grec⁹ intellexit q̄
deus oia clauderet palma. Et sic credens
romanos dignos legibꝫ abijt et decē viris
discretis a romanis electis.quos greci di
gnos iudicauerūt.leges impetrauerūt Et
sic greci tradiderūt ipsis decē tabl⁹as ebur
neas in q̄bus ꝓtinebāt tam ius scriptū q̄ō
in ciuitate athenar⁹ frequētabāt.q̄s nō scri
ptū q̄ō in altera ciuitate scz lacedemonio/
rū erat in vsu. Post q̄s ꝓ isti decē viri fue/
rūt sic cum decē tabulis reuersi ab ipso po
pulo romano habuerūt p̄tātez sup illas.x.
tabulas examinādi.addēdi ¶. vt supra de
h̄ in glo.l.j.ff.de origi.iur.
Lex falcidia.dist.ij.capi.quedā in fi.phibet
ne quis in testamēto plus extraneis legare
possit q̄s vt ḡrta ps sit heredibus data. Di
citur autē falcidia a Falcidio tribuno au/
ctore. Uel ꝑm Azo.dicta est a fabri falce.i.
a diminutōe.q⁹ iam in ꝓmo singularibꝫ re
lictis resecat legata.vt falce resecāt segetes

Le

Iam olim licuit cuilibet totā hereditatez
suā alteri relinquere. Sed postea falcidi⁹
statuit ꝙ quarta ꝑs hereditatis deberet re
linqui heredib⁹ legitimis. tē. vt supra ō F
Triplex est falcidia. vna debita iure natu/
re. alia iure institutōis. tertia ōr. quarta tre
bellianica q̄ ꝓpetit heredi instituto q̄ roga
t⁹ est hereditatē alij restituere. dis. ij. c. respō
sa. de testa. c. rainuc⁹. ⁊. c. reynaldus.
Lex fauia de plagiarijs eos ꝓsequitur q̄ li/
beros aut seruos vel filios alienos ab vx/
be. vel de vna ꝓuincia ad aliā subducūt et
eos vendūt fraudulēter iſcijs dñis ⁊ pribꝫ
suis. vt. ff. ad le. fal. ō pla. l. j. ⁊. l. lega. ⁊. l. cū.
Lex fusia alias susia. vl̄ suffia canina non p
mittebat in testamēto manumissiones fieri.
nisi vsq; ad certū modū vl̄ numer⁹ seruor⁹.
licet inter vivos sit. sed hodie ista sublata ē
⁊ ml̄to magis hoc liceret ī vltīa voluntate
Et ōr canina forte a q̄da⁊ inducta q̄ canis
vocabat. nā canis naturā ſuabat q̄ stat in
palea quā nec sibi bñ pōt. nec alij fauet. vt
sit ꝓsonās rei nomē. isti. ō dona. §. ē ⁊ aliō.
Talis ḡ moziebat tanq̄ canis. qz ñ potat
tenere ſuos. nec libertatē patiebat eis da/
ri. insti. de. l. fusi. c. tol. in glo. j.
Lex helyascētia dediticioꝝ est de lata liber/
tate. de q̄ insti. q̄ ⁊ q̄. mo. manumit. nō pos.
§. cadē lege helyascētia. q̄ dño mīori. xx. an
nis nō alit manumittere ꝑmittit. quā si vi
dicta. i. ſga ꝓtoris apō ꝓsiliū. i. apō locum
ꝓsilij sup B iusta cā manumissiōis approba
ta fuerit manumissi. vt ibidē tex. inḋt.
Lex iulia ō adulterijs ⁊ stupro ꝓsequit adul
teros. ⁊ eos q̄ sine vi ſgies. viduas. aut bo
nestas. aut honeste viuētes corrūpunt aut
violant. Et nō solū temeratores aliaꝝ nu/
ptiaꝝ gladio punit. ſz etiā eos q̄ cū masculo
nephandā libidinez exercere audent siue ñ
verent. insti. de publi. iudi. §. itē lex iulia. ō
adulterijs. ⁊ ibi ꝑ totū de legib⁹ hic posit⁹.
qz publica iudicia sunt.
Lex iulia de ambitu punit eos q̄ ꝑ ambitū
seu ambitionez muneribꝫ dat⁹ ad honores
ad officia publica accedūt seu succedūt. de
q̄ insti. ō publi. iudi. in. §. sunt ꝑterea. ī glo.
⁊ in. l. j ff. ad. l. iul'. de ambi.
Lex iulia lese maiestatis eos punit q̄ in pn/
cipē. aut in rē publicā aliq̄d ꝓmittūt ⁊ ma/
chinant. Et est ō tales statuta pena capita
lis. Itē q̄ vsq; ad quartā ꝓgeniē nō succe/
dūt nati ab eis nisi ꝑ pncipē dispēsēt cū eis.
⁊ sic pena eius aīe amissionē sustinet. vt. C.
ad. l. iul'. ma. l. quisquā. ⁊ insti. de pub. iudi.
§. publica aūt.
Lex iulia repetūdaꝝ loq̄t de his plectēdis
q̄ tpe admīstratōis aliq̄d accepint vt iudi/
carēt vl̄ nō indicarēt. vl̄ aliquē in vincula
deūcerent vl̄ nō. Ad hoc eñ ꝓpetit vt da/
tū reseruet. ⁊ q̄ alter puniat. Ultra B etiaꝫ
ꝓpetit ꝓtra eosdē illis q̄ ab ipsis aliquā vi/
olētiā passi sunt. vt si coactus fuerit q̄s a ta
lib⁹ vēdere rē suā mīori pcio q̄ valebat. ⁊ ī
sil'ib⁹ casib⁹. ff. ad. l. iul'. repe. l. j. iij. iiij. ⁊. v.
Lex iulia de residuis. punit eos q̄ officium
publicū aut administratoꝝ habuerūt. Et
tpe admīstratiōis sue publicā pecuniā q̄m
acceperūt in q̄cūq; negociū erogandā re
tinuerūt. ⁊ nō erogauerūt. Vel q̄ rem pub
licā quā acceperūt tradendā in cōi erario
nō reposuerūt ibidē. sed penes se furtiue et
dolose retinuerūt. vt. ff. ad. l. iul'. pecu. l. ij. ⁊
l. iij. §. lege.
Lex iulia ō vi publica punit eos q̄ vim cuz
armis fecerūt vl̄ itulerūt Et ē pena depor
tationū. vt isti. ō pub. iudi. §. itē lex iulia.
Lex iulia de vi ꝑuata pūit eos q̄ sine armis
vim inferūt in publicatōe tertie ꝑt⁹ bonoꝝ
Vi aūt vi rapt⁹ ꝑ ginis. vidue. vl̄ sanctimo
nialis. aut alias fiat. faciētes ⁊ opē flagicio
dātes pena capit⁹ puniunt. isti. ō publi. iu
di. §. itē lex iulia. de vi ꝑua.
Lex iulia norb. loquit ō latina libertate. vt
insti. ō libe. §. libertinoꝝ aūt.
Lex iulia de annona. ꝓpetit ꝓtra illū qui fa
cit vl̄ ꝑcurat annonā fieri cariorē. qz ī hoc
ledit respublica. vt ff. ad. l. iul'. de anno. l. ij.
Lex iulia peculiat⁹. ꝓpetit ꝓtra illos q̄ pecu
niā. vel rē publicā. vl̄ sacrā vel religiosam
furāt. pena vt. ō. vt isti. ō pub. iu. §. lex iulia
Lex iulia mistellia. alias vistellia bz locum
q̄n marit⁹ relinḋt vxori ī testamēto aliquid
sub certa ꝓditōe si alteri nō nupserit. Et cō
ditione nō ſuata ñ tenet bezes dare relictū
p istā legē. Et qualē facit cautiōez vir ī au
tē. cui relictū. C. ō indict. viduitate. ⁊. l. iulia
mistel. tol. ⁊. l. j. ibidem.
Lex oztēsia lata. i. facta. ⁊ a rege nomē sorti/
ta est q̄ cā statuit ⁊ fecit. q̄ ꝓcordauit int̄ ple
bem ⁊ pl̄m ⁊ pncipē. q̄ ꝓstituit vt nō min⁹
aut plus valeant plebiscita q̄m lex pl̄i. de q̄
institu. de iur. natu. gen. ⁊ ciuili. §. icd ⁊ ple
biscita.
Lex papia patꝫ ꝓtinet p̄mia ꝑ suscipiendis

liberſ. Et dicit a Papio auctore. Alias papinitana a papiniano auctore. vide de h̄ inſti. per quas pſo. no. ius acqui. in. §. sancitum etenī.

Lex pompeya de patrocidijs. alias paricidijs. punit eos q̄ patri. aut matri. aut auo. pauo. aut alteri de ꝯsanguineis aut parētibus suis mortē infligunt. Et statuit illa lex penā acerrimaz. q̄ tales in culleo. i. corio bulito ꝯsuank. i q̄ ponāt vipa cū symea cane z gallo gallinatio z in mari vicino sic p̄ iciank. vl' in flumīe ꝓpinq̄ si mare nimis remote fuerit. De his oīb nota inſti. ō publi. iudi. §. alia deinde.

Lex populi anthomastici. dicit lex per excellentiam.

Lex publiciana dicta est a publiciano p̄tore auctore. Req̄. supra. Actio publiciana.

Lex rodia de iactu. subuenit his q̄z mercesā cōis piculi euitādi eiecte sunt. z ꝓpter iactum nauis salua facta est. Quib⁹ dat actō ꝯtra magistrū nauis. vl' eos quoz merces sunt salue. Et ōr rodia ab insula rodo. alias rodisis i q̄ antiq̄t⁹ pluriū fuit vsus mercatoz. Et dicit glo. hec iniq̄ssima ē. s. q̄ patientib⁹ naufragiū oīa auferunt inhabitatores. vt. l. modestin⁹. ff. e. ti. Hodie aūt excōicati sunt hac lege vtentes. vt dist. ij. c. q̄dam. z sequen.

Lex satyra est q̄ ō plib⁹ simℓ loquit reb⁹. dicta sic a copia rez z q̄si a saturitate. Unō z satira scribere. est poemata varia ꝯdere. vt Horacij. iuuenal'. pſij. tē. dis. ij. ca. satira. Et ſm Jsi. li. v. ō q̄. C. ō lati. lib. tol. l. vnic. i p̄n.

Lex atilia loquit de ꝯmissione tutele in puīs z p̄sidib⁹ eaz rome p̄cario vrbani z maiori pte tribunoz plebis. ō quo vide inſtit. ō atilia tu. p totū.

Lex vitelia loquit de liberto appetēte ea q̄ i genuis tm̄ ꝯpetunt. puta honores et dignitates asserēdo se ingenuū esse. De q̄. ff. ō ita. ho. l. ingenuū.

Lex viaz ōr solitaria excellētia.

Lex mūicipalis ōr quā alīq̄ ciuitas ꝯstituit sibi. Et est ius ciuile. inſti. de iur. nat. gē. z ciui. §. j. in tex. et in glo.

Lex canonica appellat diuīa. c. nimis. ō iureiu. z. c. j. de iure calū. Et lex ciuilis ōr lex humana. c. ij. ō p̄scrip. li. vj. Pōt tm̄ ius canonicū etiā dici lex hūana. q̄ sunt i eo mℓta ab hoīb⁹ statuta. lz respectu alioz iurū ciuiliū dicat lex diuīa Sil'r lex ciuilis pōt dici diuina alīq̄ respectu. imo sacra ōr. z p ipsaz q̄s religiosus efficit. vt. C. de legi. z cōſti. l. leges. Quare ipator ōr religiosissim⁹ in prohemio institutionū. vid. c. q̄ iure. dis. vij. z. l. fi. C. ō p̄scrip. lō. tē. Et Arebi. i ꝓbo hūane. c. fi. ō p̄scrip. li. vj. vbi ōr q̄ leges diuinit⁹ p ora ꝓncipū sunt pmℓgate. xxj. q. iij nemo. ij. q. iij. imperatores. Et aliq̄n vocant leges publice. iij. q. v. c. de accusatōib⁹. Alīq̄n leges exteroz l' leges secℓi. vt ibidē. Sz canonice diuine dicunt. iij. q. v. q̄z suspecti Et in iure canonico z legib⁹ q̄libet studere deberet. quia nō p̄mittūt quēq̄ in eis p̄itū in pauptate viuere. vl' in anxietate mori. vt inquit inriscōsult⁹ in autē. de here. z fal. §. fi. coll'. j. Et in prohemio. ff. vbi dicit tex. legū oratores ditissimi efficiunt. §. nos ꝓo. z gl. i ꝓ. ditissimi. ponit ꝓsus. Dat galien⁹ opes z sanctio iustiniana Et alīs paleas. vt supō A. in dictōe ars.

Legi⁹. Req̄. supra homagiū legiū.

De Li

Libell⁹ pluribus modis accipit. vt notat specu. in tractatu libelloz. Oñq̄z em̄ ōr pu⁹ liber vl' codicill⁹. vl' cedula in q̄ actor cām et actionē exp̄mit Et ē duplex. q̄dā est accusationis. z ille in crimialib⁹ locū hz Et q̄daz ꝯuētiōis. z ille i ciuilib⁹. vt est glo. vnica in p̄n. c. j. de libe. obla. Et debēt pl'a cōtineri i libello. vt in his ꝓsib⁹ ꝓtinet. Quis. q̄d. corā quo. q̄ iure petat. z a q̄. Recte ꝯposit⁹ q̄s/q̄s libell⁹ habet. Nā libell⁹ q̄uētionis debet ꝓtinere nomē actoris. s. q̄s sit q̄ q̄uēiat. Et q̄d petat. scz rem q̄ petit. Et nomē iudicis. s. corā q̄ agit Et ius q̄ res petit. z sic cām pertendi. Et nomē rei. scz a q̄ res petit. Etiam tempus z dies in quo libellus dat. Sed i libello accusatōis ꝓtineri debēt nomen accusatoris. nomē rei z iudicis. et crimē de q̄ agitur. Et quādoq̄z p̄sona cum qua crimē dicit cōmissum. Et locus in quo. z dies accusationis. p̄fessio accusatiōis corā iudice z mēsis in quo crimē est cōmissum. Sz diem z horā ibi ponere nō ē necesse ſm Goffre. Quādoq̄z z secūdo pōit p pane azimo. seu succinericio. vt. C. de epis. audien. l. iudices. pbit tex. inquit. q̄ incarceratis debet victualis substantia ministrari vel tradi libellis duobus aut tribus diurnis. Et dicit ibi glo. id est panibus. a libuz libi. vl' a libq̄ libe. quod est panis albus vel succinericiꝰ

Et sic libellus est diminutiuū. Unde dicitur. puer noluit libellū a sacerdote accipe in autē. ibi allega. Quandoq; et tertio capitur p precibꝫ pncipi oblatꝫ. C. quādo libellus pncipi oblat. fac. lit. cōtesta. Quarto p iudice delegato. ff. de offi. cōsul. l. nec ḋsq;. Quinto p scriptura demādatoris. Sexto p scriptura recusationis Septimo p scriptura quā vir dat vxori quā repudiat. z ilꝛa dr libellus repudij. Octauo p scriptura appellatōis. ff. de appellatio. l. j. Nono p scriptura quā iudex dat appellanti. scz apostolus. de appel. c. cordi. li. vj. Decimo p scriptura infamatoria. que dicit libellus famosus. quā nullꝰ scribere debet nec dicta/re sub pena capitis. ſm leges. Proprie tñ libellus est scriptura agētis q̄stionē ptinens et futurā actionē depromēs. Et dicit Ly. q̄ est breuis scriptura intentionē actorꝭ vl' accusatoris ptra reū clare depromens. Et sic libellus nō debet esse ꝓbosus vl' vtēs superfluis. nec obscurus. vl' alternatiuꝰ. q; alt' natiua ponit obscuritatē. vt no. in glo. iij. l. si in rem. ff. de rei vēdi. Est tñ libellus īcertus admittendꝰ vbi incertitudo puenit ex facto aduersarij. iuxta nota. in. c. significatibꝰ. de libel. obla. Et q̄ q̄q; libellus alternatiuus admittat. nota ibidē videlz de cōsuetudine. nunq; tñ de rigore iurꝭ instit. de act. §. sunt z alij. alias. §. sed iste ḋdem et ea que sunt ꝓsuetudinis obseruanť. ff. ō edili. edicē. le. ḋd. si fugitiuus. §. apud labeonē. z meliꝰ eo. ti. qō si nolit. §. q̄ mācipia. z glo. in c. abbate sane. de re iudi. li. vj. ī glo. ver. dñi vel quasi. q̄ est elegātissima z aurea dicēda Ul' sic. Libellus est breuis mēbrana actoris petitionē z cām ptinēs z actionē cōplectens. Dicit aūt libelꝰ a libro diminutiue ꝓpter sui breuitatē. sic codicilꝰ a codice. ſm Spe. ī ti. de libel. ꝓcep. ī pn. Ul' ōr a libra. id ē iustitia. vñ iudex dz statera eq̄ lāce ministrare. xlv. dist. oīs. xxiij. q. j. nō offeramꝰ z. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. ī. §. pfatꝰ ergo. z. c. j. eo. ti. li. vj.

Libellus repudij. Reqre repudiū.

Liberalis cā. est q̄n pncipal' r mota q̄stione ab aliquo ōr aliq̄s seu alius suus seruꝰ esse ipse ꝓ o ꝓtendit se esse libex. Si ꝓ o ꝓfiteat se esse seruū nō actoris sed alteriꝰ. nō ē cā liberalis. sed est cā dominij. Et cā hic ponit ꝓ iudicio.

Liberi sunt qui ex ingenuis nascunť. Fiūt aūt liberi q̄ manumittunť. Et dicunť a libertate. Et sunt filij z filie z ceteri omnes īrecta linea descendentes vsq; ad trinepotes. Et vlteriꝰ dicunť inferiores seu posteriores. Sil' r parētes dicunť oēs ascēdētes ꝓ paternā seu maternā ꝓgnationē nob ꝓiuncti vsq; ad tritauū. Et vlteriꝰ dicunť superiores seu maiores. Appellatōe ergo liberorū intelligunť nepotes ex filijs z alijs descendētes. ff. ō ver. sig. l. liberoꝝ. Et ß ex masculis. Sz appellatōe filiorū regl'ariter nō cōprehēdunť nepotes. insti. q̄ da. tuto. pos. in fi. zē glo. sup ff. liberi. ī cle. vnica. ō bapti. facit glo. j. ī. c. ī pūtia. de ꝓba.

Libera. Hec dictio significat posse fieri libere qō mādať. Nō tñ significat vltra mādatū generale. Et sic nō viderenť ꝓcessa q̄ reqrūt mādatū speciale. z hoc de vsu cōi. licet secꝰ ex significato attēto de iure scripto. Tūc em̄ significat posse fieri qō sine māda to speciali nō fieret excepta denotatiōe. l. ꝓ curatoꝝ. cui general' r. ff. de ꝓcura. iūcta. l. filius. ff. de dona. Significat ergo q̄ posset alienare qō nō possit ꝓcuratoꝝ cui ē ꝓcessa generalis administratio non exꝑsso ꝓbo libera. cuiꝰ significatū addit z opať. Nō aūt significat donationē. q; donatō ex natura est gratuita. Uñ nota ſm Bar. ī. l. q̄ romē. §. calimachꝰ. ff. de ꝓbo. obli. Uerbū libera in illo tm̄ opať ad qō referť. verbi grā. dicendo. Cōstituo te ꝓcuratoꝝem ad agēduz z defendendū litē ꝓtestandā dans z concedēs liberā potestatē zē. nō videť ꝓcessa administratio cause. sed solū instātie. q; ß verba importāt. Et de causa nō possunt trāsigere. sed solum de instantia. Item ibi. Cōstitui procuratoꝛē ad recipiendā solutiōez dans ei liberam potestatē q̄ potest proꝛogare terminū. facit de ꝓcurato. q̄ ad agendum. li. vj. z. le. duo. ff. de administra. tuto. Item de verbo plena. l. si ꝓcuratoꝝ. §. q; si plenam. C. de ꝓcurato. Item si dominꝰ cōcessit q̄ procuratoꝝ possit qō ipse dominꝰ. licet nō exꝑressit verbū libera. vl' plena potestate. l. creditoꝝ. §. lucius. ff. mādati. Idē si dñs promisit se ratum habiturū quicq̄d ꝓ suum procuratoꝛē actum fuerit. l. j. ff. de ꝓcurato.

Liberatio sumiť pro dispositione liberatoria. z significat diuersimode. Hā ibi testaꝛ legat debitoꝛi suo q̄ solꝰ est liberatōem significat q̄ debitoꝛ agere possit ꝛ heredez

vt eum liberet p acceptilationē. l. iij. §. nūc de effectu. ff. de libe. lega. Quia qñ testator dicit. volo liberari. vel lego liberationē. significat q vult ab herede liberari ex cōmuni mō intelligendi. Itē ibi. Duo sunt rei promittēdi q tenent ad idē debitū quilibet illorū. testator legat vni liberationē. significat q ille possit agere ꝓtra heredē vt liberetur p pactū. Sed alter non liberat nisi ille vnus liberaret ex maiori vi. videlicz acceptilatione. nā tūc etiā alter liberat. sicut acceptilatio capit p tali solutiōe q vno soluēte alter liberat. sec⁹ in pacto. Sed certe pactū liberatōis in simplici ratōne valet tātū sicut acceptilatio. Itē duo sunt rei promittēdi socij vni legata ē liberatio. significat q ille cuius nomē ascriptū nō est habeat p legatario. Et sic agere pōt vt liberet sicut ille q noīat⁹ est. Et hoc si testator ei puidere voluit qđ pbat ex similibꝫ ꝓiecturis sufficienter. qz in ꝓtrahēdo socij sunt. Et itellige socios fm Bar. qbꝫ oē lucrū z dānū est ꝓmune in illo debito. Itē ibi duo sunt rei promittendi nō socij facti debitores ex pecunia q̄ puenit ad vtrūqz. vel cōuersa est in cōmunem vtilitatē. testator legat liberationē vni nō liberabit p acceptilatōez sed p pactum. Et istud pactū pficiet etiam alteri in parte seu medietate ꝺbiti. Et sic intellige qđ no. glo. in. §. nūc de effectu. pall. Cōclude ergo aut sunt socij z liberatio fit p acceptilationē Et sic facta vni pdest etiā alteri. Sz iste alter ñ legatari⁹ nō potest agere nisi vbi testator ei puidere voluit. Aut non sunt socij. z tūc liberatio fit p pactū de nō petēdo z pdest alteri imediate vt in altera medietate tm̄ ꝓueniat. Itē nota q pactū factum vni pdest alteri put actū est. z nō alias. naz si est actū ius ex eo queri tātū illi cui fit illi querit tm̄. Si ꝺo actum est ius q̄ri vtriqz. tūc q̄rit vtriqz. In dubio ꝺo pactū factuz reo pdest fideiussori. Sed nō pactū factū fideiussori ecōtra prodest reo. nisi vbi fideiussori fit acceptilatio. z ꝓncipalis obligatus est re. Quia tūc hec acceptilatio respectu ꝓncipalis ꝓtinet pactū. qđ sibi prodest lege z p iusiu. §. z si fideiussori. ff. de accept. Posset tū dici q ꝓncipalis liberat ipso iure. qz hoc fit p ꝺsequentiaz. vt ibi nota. In acceptilatione aūt si fit ꝓncipali pdest fideiussori. Facta aūt fideiussori pdest ei tm̄ si hoc est actū. In dubio pdest ꝓncipali licet nō semp. put no. in le. si quis reum. de libe. lega. z finaliter cōcluditur q liberatio vni ꝑsone in vna re vel in vno debito ad aliam ꝑsonam. aliam rē. vel aliud debitū extēdit Si hoc disponētē q̄nis pbabili medio voluisse significat. Et liberatio generalis nō ꝓhēdit que ibi non ꝓtineri aliqđ mediuz cōcludit. Et liberatio cōcessa specialit generaliter inter viuos z vltima volūtate significat quod significare quoduis mediū pbabile declarat.

Libertas est res spūalis. z ideo potest venire in ꝓmutationē cū alio spūali. ꝺ re. pmuta. ad q̄stiones. z de ser. nō ordi. c. null⁹. in glo. vlti. Item libertas est natural⁹ facultas ei⁹ qđ cuiqz facere libet nisi qđ vi aut iure phibet. isti. de iur. ꝑso. in ꝓn. Et hec facultas q̄nis late pateat. tū ei quādoqz resistit de facto. vt qñ non possumus qđ desideramus. vl' de iure. vt qñ non facere furtū aut rapinā pbibemur.

Libertas latina fuit libertas que habebat q si moreret ille cui dabat libertas. tūc tenuit. sed si supuixit tūc nō tenuit. sed hodie est correcta per legē ꝓmam. C. de la. lib. tol. Require supra latini. Et dicebat latina p similitudinē. Nam vt romani nominati sūt quia romanis subiciebant et incolumes mittebant. licet fm rem latini vel romani nō essent Et illa libertas latina ꝺr cū nō esset vera libertas.

Libertas deditita. Req. sup̄ deditītia.

Libertas fideicōmissoria ē quā testator directe nō voluit competere. sed p manumissionē alteri⁹ cui⁹ fidei hoc ꝓmisit. s. vt manumitteret

Libertas testamētaria est que ex ipso testamento directe cōpetit. vt. C. de testa. ma. in ꝓn. in glo.

Libertas vindicte est que fit p vindictā. C. de vin. liber. in ꝓn. glo.

Liberti siue libertini sunt q̄ ex iusta cā a seruitute manumissi sunt. Hec est int' eos differētia. licet q̄dam minus prudenter dicū libertinū esse filiū liberti. vñ libert⁹ me⁹ vl' libertin⁹ ꝺr ille q fu⁹ me⁹ fuit sed manumissi eū. Et ego ipsi dicor patron⁹. de q̄ sup ꝺ. in seruitute. insti. de liberti.

Libertus abortiuus est qui in testamento eius qui abortus est. id est mortuus manumittitur.

Libertus assignatiti⁹ est quē patron⁹ ei⁹ ex

liberis suis esse velit ipm assignauit.

Librari⁹ est q̄ ī libra apponēdo pōdera causas rerū determiat. vel est libros vendens ⁊ custodiens.

Libripens idem est qđ librari⁹. de q̄ glo. in ſti. de testa. or. in pn.

Liberatio sumit̄ p dispositione liberatoria ⁊ significat diuersimode. vt supra habetur DD.

Licere vel licitari est rē appciare. vñ or non curo cētū grecos vno obulo liceri. Sz licere actiuū significat rē pcio mēsurabilem estimare q̄nto pcio valeat. vñ ff. Diues ī or be licet. paupem sz nemo licet.

Liceor em̄ est actiuū in significatione ⁊ passiuū in voce. Sed liceo contra. Und. Nō licet esse mihi. qui me non esse licetur. Jñ licitare est frequēter estimare valorē rei vēdibilis. Et licitator. i. suasor vel puocator. seu pseneta.

Licitatio est venditio ꝓposita. vt cum aliqs emptor in re ab altero volente emere pciuz auget. Unde qñ aliqua res publice venalis exponit̄. ⁊ vn⁹ offert decē ⁊ alter q̄ndecī. qñ pclamatū est q̄ q̄ plus offert eā habebit ille q̄ plus offert dicit̄ aliū vincere licitatōne. vñ cum alter sic intēdit supare plus offerēdo in quacūq; negociatiōe licitatio est vt q̄ licitatōe vincit rē ferat. C. de sacrosan. eccle. autē. q̄ res. ⁊. C. de fi. instrumē. et iure baste fiscalis. l. q̄cunq;. li. ꝛ. Est ergo licitatio subastatio. vel oblatio ad subastationē vt in. l. licitatio. ff. de publi. iudi.

Licitarij dicunt̄ q̄ emēdo vendēdo vl̄ ꝯducēdo rē aliquā. vl̄ negociādo aliqđ pl⁹ offerendo. alter alter ꝓtēdit supare.

Licētia mltiplex est vt notat archidy. xxiij. q. ij. si abstineret.

Lima est instrumētū fabrile ⁊ ferreū q̄ metalla rodunt̄. poliunt̄. minuunt̄. ⁊ purgant̄ vij. q. j. §. cū ergo vbi ferrū. ⁊ est glo. ī. c. pastoralis. de re iudi. in cle.

Limites sunt fines vel termini regionum. Jnde limitare. terminare or. vl̄ restrīgere. vñ limes ē termin⁹ agr̄ posit⁹ vel prat̄ seu cāpis. vl̄ etiā or meta. Sz limē est itroitus dom⁹. dictū a limite. Hā limia sunt ediuz. limites ꝓ regionū vl̄ finiū de q̄ ſti. q. mo. ins pa. po. soluit̄. §. dictū est aūt.

Limitarij dicunt̄ q̄ ꝓstituti sunt int̄ castra ⁊ ciuitates. vl̄ ꝓfinia opida vt limites defendant ⁊ colāt. vt. C. de fun. limi. l. vlti. in fi. libro. xj. Et dicit Accur. sup rubri. ibidez q̄ quidā habēt p limitosis limitrophis. a tro phos. i. descriptio. ⁊ limites. i. descript̄ ad vsum limitū. alias militū qui imperiū custodiunt.

Liminarche dicunt̄ principes locorū in q̄b⁹ sunt diuersar̄ puinciar̄ aut regnor̄ diuersorū limites ⁊ tmini Jñ etiam dicunt̄ colliminarche qui ꝓfinia opida vl̄ ciuitates tenent trāſ limitē locor̄.

Linea ē collectio psonar̄ ab eodē stipite descendentiū diuersos gdus ꝓtinēs ⁊ numeros distinguens. vide nota. Jo. an. sup arborē ꝯsanguinitatis.

Linthea nō dubitat̄ velū vocari.

Linthearij sunt q̄ lītheas nauis vl̄ nauiz vl̄ linthearior̄ negociatōez exercēt tē.

Linthearia or talis negociatio.

Linthearioſa vel linthearij est negociatio linthearior̄.

Litem pendere est litis ꝓtestationē esse. vel litem in certo esse. cū tñ ambigu⁹ sit ei⁹ exitus ⁊ euent⁹. Hā litis ⁊ iudiciorū euentus est incert⁹. ff. de pecu. l. qđ debet. Pendere aūt dicit̄ lis p appellationē recusationē. cōsultationē. vl̄ relationē. vel quādiu diffinitiua sentētia nō est lata. de q̄ p docto. vt lit. penden. p totū.

Litem cōtestari dicit̄ qñ actor ꝓponit intentionē suā ⁊ actionē corā iudice ꝓtra aliquē ⁊ ille statim negat. tunc est lis ꝓtestata. Et dicit̄ pēdere. Hā in suspēso sunt oīa donec lis sopiat̄. i. terminet̄. vl̄ ad supiorē negocium trāſmittat̄. Et or lis pendere q̄ ad hoc vt nihil innouet̄ quattuor ꝯcurrētibz. Primo q̄ citatio emanauerit. Scōo q̄ a iudice ꝓpetēte. Tertō q̄ad ptē puenerit. vel pte impediente quo minus peruenerit. Quarto q̄ in ea talia sint exprēſſa p que ps instruatur sup q̄bus ꝓueniat̄. vt in cle. fi. vt li. pēden. Et p̄t addi q̄ntum. vt ibi nota. q̄ emanet ⁊ ꝓueniat debito tpe.

Litis contestatio est negocij principalis ab actore ⁊ reo hinc inde facta narratio. Quā narrationē p̄cedere debet libellus. nisi forte de ꝓsensu ptium remittat̄. Fit aūt litis cōtestatio corā iudice p narrationē actoris ⁊ ꝓtradictoriā respōsionē rei. vt qz negat. vl̄ p aliquā exceptionē opponit aīo ꝓtestandi litem. id est ea mente vt in causa p̄cedat vl̄ desistat. Est ergo litis ꝓtestatio ſm Goffr. bincinde apud iudicē negocij principalis

facta narratio p̄ p̄ncipales p̄sonas. nō per aduocatos. nisi forte p̄incipales adeo fuerint indiscreti vt eoꝝ defectus de licētia iudicis p alios suppleat. vt in. c. pastoralis. ō iudi. Et litis p̄testatio est initiū actōis z cōflictus in cā. de hoc vide glo. bonā in. c. dudum. ij. in ver. ꝓpositā de elect. quō z qñ fiat litis p̄testatio.

Litigiosa res ē mobilis vel īmobilis res vl̄ se mouēs de cui⁹ dominio cā mouet int̄ petitorē z possessorē quētione iudiciaria p̄cibus vel p̄ncipi oblatis z iudicib⁹ insinuat̄ z p cum futuro reo cognit̄. C. de litigi. aut. litigiosa. Fit aūt res litigiosa in cōtinenti oblato libello. Alij dicūt rē litigiosā ñ esse añ lit̄ p̄testationē. de hoc glo. in. c. j. vt lite pendē. li. vj.

Lis a cōtentione limit̄ ꝓ⁹ nomē sumpsit. de q̄ Virgil⁹. Limes erat positus litez vt discerneret agri. c. for⁹. ō ꝯ. sig. ad medium Et lis ōr mota cū fuerit cōtestata. c. ex pte. ij. de ꝯ. sig. z aduersario de excep.

Litis quasi p̄testatio est qñ aliq̄s quēt⁹ i iudicio sup reb⁹ mobilib⁹ q̄s possidet nomie alieno noīat dñm in iudicio z accipit inducias ad denūciandū domīo. vt ad iudicez veniat vel mittat. si ipse dñs nō cōparet in termino sibi dato. tūc lis q̄si cōtestata ē cōtra dñm siue habeā ꝓ p̄testata ad interrumpendū longi tp̄is p̄scriptionē. vt in ca. qñ frequēter. §. in alijs. ver. qō si super. vt li. ñ p̄testa.

Litteris ōr obligatio p̄trahi qñ quis confitet aliquā in aliquo instrumēto se recepisse pecuniā quā nōdū recepit sub spe numerationis future sibi faciēde. puta creditore eidem p̄missum extitit. Illi cōpetit actio nō numerate pecunie si exigāt ab eo debitū anteqū recepit.

Littere de rato dicunt̄ p̄curatorie. qz cōstituēs p̄curatorē semp adūcit ī fine q̄ q̄cq̄d p̄curator fecerit sup causa ad quā dat⁹ est ratū gratū tē. habebit. vt. c. cū dilectus de religi. domi. in glo.

Litigatoris noie nō solū actor sz etiā re⁹ intelligit̄. vt. c. j. ō li. p̄test. li. vj.

De Lo

Locatio est p̄sone vel rei ad vsum facta cōcessio vl̄ mercede vl̄ pecūia numerāda cōuenta. alioquin ō alia re erit ꝯct⁹ noīat⁹. ō q̄ vide no. p doc. de loca. z ꝯduc. sup Rub.

Loculus est burſa vl̄ marsupiū. in. c. j. ō de posi. in glo. dñs loculos habuit vt indigētibus subueniret. xij. q. j. habebat dom⁹ loculos.

Locator est ille qui rem aliquā p certo p̄cio vl̄ certa mercede alicui vtēdam p̄cedit vel aliū re sua mercede sibi p̄uēta vti p̄mittit. vt cū loco tibi domū meā ad habitādū in ea ego dicor locator. Tu ꝯo q̄ sic vteris seu ad vsum recipis ꝯductor nūcupar̄. vt in. c j. de loca. z ꝯduc.

Locati actio. Re. supra Actio locati

Locuples. Re. supra. Bona liberoꝝ.

Locus religiosus. Re. īfra Religio.

Locus sanct⁹ ōr q̄ firm⁹ est z ꝑtutibus munitus. dño q̄dē q̄ sanctū est. s. a sanguīb⁹. id est a peccat̄ imolari dz. de q̄ insti. ō rerū diuisi. §. sanete quoq; res.

Locus insignis ſm Jo. an. in. c. statutū. de rescrip. li. vj. est ciuitas. licet ibi nō sint periti. Et de hoc dat ibi rōez. Sed ſm Inno. Hostien. Abba. nō sufficit esse ciuitatē nisi sit ibī copia pitoꝝ. Lōpo. dicit. sufficit si de vicino p̄nt loco haberi piti. Paul⁹ de lazarijs. in cle. vnica. de fo. ꝓpe. dicit insignē locū in quo potest copia haberi necessariorū p̄ eō. familia. z equitib⁹ suis. licz non sit copia pitoꝝ.

Loci adiectō significat diuersimode dispoui. Verbigra. Testator dic. titio lego cētū que sibi volo solui de pecunia quā habeo in tali loco. puta tali castro. tali domo. tali archa Et si in illo loco nihil est. tunc nihil ōbet. si minus est nihilomin⁹ tota pecunia debet. l. q̄dam testamēto. ff. de leg. j. l. luci⁹. ff. de ali. z ciba. le. vbi testator legauit alimēta libertis. postea scripsit q̄ ex certis fūdis p̄cipient̄ si nō p̄nt p̄cipi ex illis fundis aliunde debēt suppleri. facit. l. paulo calimacho. §. fi. ff. de leg. iij. Ratio. qz loc⁹ hic apponit̄ ad demōstratōez vñ solutio fieri possit. vt nō ad taxationē seu restrictiōez legati quare legatū nō restringit̄ Etiā. quia legatum fuit factū in genere. z sic remanet ī genere. z adiectio loci refert̄ ad designatōem fiende solutiōis. Et q̄ō de legato ōr. idē in ꝓtractu intelligit̄ paritate rōnis. vt si dicatur. p̄mitto tibi centuz soluēda de pecunia quā habeo in tali loco. Et ibi lego vel p̄mitto. x. que habeo in archa. si nihil ē nihil debet Si minus est. illud tm̄ debet. l. si seruus. §. qui quinq;. ff. de leg. j. Quia locus

adiicit summe imediate. Et p hoc significat. q illa summa q ibi ē debebat z nō alia Unde testator vl' pmissor se refert ad illud corp⁹ pecunie qō ibi est. Et ideo si nihil est nihil debet. vl' quatenꝰ est eatenꝰ tm̄ debet Cetera multa exēpla ponit Petrus Burgūdi. in. §. sacramēta. l. inter stipulantez. ff. de ſbo. obl. Et finaliter loci adiectio opat qō ratio dictat vl' lege disponit. vl' purvolūtas disponētis dictat. quā qō uis mediū pbabile declarat. vt. l. cū certus. ff. ō vi. tri. z ole. lega. l. si debitor. §. i. ff. ō otrabē. emp. z ven. l. cū q kalēdis. ff. de ſ. obli. l. legatuz. §. vim. ff. de annu. lega. l. ex eo. ff. de vi. tri. z ole. leg. cū similib⁹.

Logograph⁹. i. scriptor publice ratiōis. Et dicit a logos sermo vl' lectis ratio. z ḡphos scriptura. Et ſm Accur. in rubri. C. de tabell'. scri. z logo. l. x.

Lōga ꝯsuetudo est q decēv' vigīti annis iducit. z multo magis lōgiori tpe. vt si. xxx. vel. xl. annis pdurat.

De Lu

Lucrifacere. i. acquirere

Luere. i. liberare. vñ dicit. pign⁹ luit. i. liberat Alio mō accipit p puniri. vñ ōr. luo penas. i. pūior. vñ. Ere luo pign⁹. penas cruce. luce tenebras. Dicit et luere qō salit vt onis. De primo significato vide insti. ō lega. §. sed z si rem.

Lugubrare. i. vigilare. z nocti ꝓprie attribuitur Sic ōr. luna hz radios lugubres. z sol claros. vide insti. de lega. §. nſa. i tex. z glo.

Lustrū est spaciū q̄nq; annorū. Unde ōr. Judicio ꝓstat extribꝰ lustris. i durat ad q̄nde cim annos. vt de fi. instru. iter dilectos. vi de supra Judicio.

Luxuria nota Archi. de ꝯsue. c. fi. li. vj.

De Ma

Machiatio Vide supra dolus. Et est quasi astutū ingeniū. Quid em̄ est q homo se mel deditus malicie nō adinueniat. in auten. vt hi q ob se habere pbi. res mio. p⁹ pn. collꝰ. vj.

Magister nauis. Re. supra Actio exercitoria. C. eo. ti. l. vnica. li. xij.

Magistri scrineoruz dicebant qui scrineis sacri impij ꝓpositi erant. Uel sunt pragmaticarū sic dicti. quia pragmaticas sanctiones illas scz quas ꝓncipes faciebāt z statuebāt consilio pcerū suoz̄ scribebāt. z exēpla eoz̄ in scrineis reposita ad memoriaz custodiebant.

Maior ōr ille q. xxv. annoz impleuit etatē. de quo no. insti. de cu. p totū. z p docto. de restitu. in integr. c. j.

Maiuma est ludus q vigebat in maio. Et dicunt a maio. vel maiuma grece. latine ingressus scz estatis qñ herbe frondesq; virētes letificant. Unde venit maiꝰ. C. de maiuma in rubri. li. xj.

Maior pars attendit q ad numerū. z sanior q ad zelū iudicū. Ul' pōt dici maior ps q maiori initit ratōi. vt. ix. dist. sana. z. xvij. di. ca. multis.

Magones siue ventilarij sunt qui in ſuis emēdis vl' vēdēdis mercatōem exercent.

Magi sunt q vulgo malefici ob facinoruz magnitudinē nuncupant. Di sunt q pmissu dei. maleficio elemēta ꝯcutiūt. Turbāt mentes hoīm min⁹ ꝯfidentiuz ꝛc. xxvj. q. v. Nec mirū. Et ibi q sunt nigromātici. idromantici. z de augurijs. et auruspicijs. que oia ibi reprobant. Dicit em̄ Aug⁹. ex libro de ciuitate dei ibi ad finez. Q ideo q̄q; nō debet eis credere. quia aliqñ eueniūt q̄ predicunt. aut sanare vident infirmos. aut ledere sanos. quia hoc pmissu dei fit vt ipi q hoc audiūt vl' vident pbent Et appareat q̄ li fide vel deuotiōe sint in gratia erga deū. Hec ibi.

Macellare est mactare vl' trucidare Unde dicunt macellarij. q pecora vel q̄drupedia mactant. vt est glo. v. in clemē. j. de vi. z honesta. clerico.

Magister ōr qui p ceteris alicuius rei siue negocij curaz gerit. Et iterp̄tat sillabaliter q̄si in maiori statu existens. Sed litteralit sic. q̄si manū acrē gerēs int scolares tenēs eos rigide. Scom glo. ſo. c. j. de magi. ōr a monēdo. siue a mōstrando. vt. ff. de ſ. sig. l. q̄b vim.

Maledicꝰ est q obloquit de boīe detrahēdo. z eū obloquijs deprimēdo. vt. c. j. ō cle. male. Sūma aūt iniquitas est detrahere. Et oīs q detrahit fratri suo homicida est. vj. q. j. c. summa. Et detractores fratrū homicide sunt. de pe. dis. j. homicidioz. Non tñ semp peccant maledicētes. vt. xxij. dist. ca. in noīe dñi. in fi. vbi ponit lōga maledi

ctio. Quã maledicorũ duo sunt genera. c. cum sancti. xxiij. q. iij. Omnis enim blasphe/mus dei z sctõz maledicus est. c. statuim⁹. eo. titu.

Malleatores adulterine monete sunt q̃ falsam monetã malleant.

Mancipiũ est seru⁹ vl̃ ancilla. z ẽ neutri generis in voce. sed cõis generis in significatione. z dr q̃si manucapiũ. Et dr mancipium omne qđ manu capi põt. sicut hõ equ⁹ z hoc generaliter. sed specialiter tm̃ significat hoies. quia tales erãt serui capientium eos in bello iusto.

Manc⁹ est defectuosus. Et ꝑm catholi. dr q̃si manu carẽs. vt cui man⁹ abscisa ẽ. vl̃ is ẽ q̃ ibecillitate dextra facili⁹ vtit sinistra. ff. d edil. edic. l. q̃ clauũ. §. penul.

Mandatũ ꝑm Azo. est officiũ ab eo q̃ gratuitũ gratis suscipit exhibendũ. Et dr mãdatũ q̃si manu datũ. Qđ enim aliq̃s p se facturꝰ erat alij gerendũ ꝓmittit. Et ꝓtrahit solo ꝓsensu. Et nota q mandatũ posterius factuz nõ derogat ꝓuilegio nisi de h̃ faciat mẽtionẽ. c. graue. de offi. ordi. Itẽ p mãdatũ generale nõ ꝓhibent nisi illicita. c. sup q̃busdã. de ver. sig. Itẽ tantũ valz mandatũ generale q̃ ad oia. q̃ntum speciale ad q̃daz. de vo. z vo. redem. c. magne. §. rei. Itez rei turpis mãdatũ nullũ est. ff. man. l. ij. Itez qñ mandatũ vl̃ pactũ vnũ ꝓtinet in se duo quoz vnũ est possibile z alterũ impossibile nõ obligat in ꝓtractib⁹. vt si ego existens rome ꝓmitto tibi hodie dare. x. erfordie. sz qñq̃ obligat in iudicijs. vt si iudex mãdat alicui q̃ ꝓpareat coram eo die ꝓpossibili. tũc tenet ꝓpere die possibili ꝑm Hosti. c. dilecti. de do. z ꝓtu. Itẽ q̃ exequit̃ mandatũ nõ dz excedere fines mãdati. instit. manda. §. si is q̃. Itẽ mandatũ speciale drogat generali. Etiã si de eo nõ facit mẽtionẽ. c. pastoralis. d rescrip. ꝑm Bern. in q̃stionib⁹. z h̃ fallit in q̃tuor casib⁹. Primo in mãdatis generalib⁹ q̃ sunt effectu specialia. c. ex pte. de offi. deleg. Secũdo in ꝓuilegijs. de resc̃p. cũ ordinẽ. Tertio. qñ res nõ est itegꝝ. Quarto i legat. ff. de suppel. leg. l. iij. Et differũt mandatũ. iussio. z ꝓceptũ. q iussio importat necessitatẽ nec finit morte iubẽtis. q̃ successor id facere tenet. Mandatũ ꝓ impotat liberã obsequẽdi volũtatẽ z finit mor/te. vñ Preceptũ nõ ꝓcipitat mors ꝓcipiẽtis. Mãdatũ mandatore cadente cadit. vt no. de rescrip. ea. z te. z ca. in his. de ꝓbo. sig. Quidã tñ dicũt q tã ꝓceptũ q̃ mãdatũ finit morte. si noĩb⁹ etp̃lis scribant ꝑm Jo. an. xiij. q. j. qđ ꝓcipit.

Mãdator dicit ille qui aliquid mãdat alicui vt sibi vel alij aliquid faciat. Reḡre supra Fideiussor.

Mandatari⁹ est q̃ mandatũ suscipit ad implendũ z q̃n mandatari⁹ accusatus de crimine ꝓueniri possit ex sua ꝓsona vide. l. nõ ideo minus. C. de accu. z no. in. c. mulieres z. c. vt fame. d sentẽ. excõ. Et inter istas ordines actões hincide. q̃ illi cui sic mãdat alteri ꝓtra illũ qui mãdatũ suscipit adimplẽdũ cũ ꝓmo cogi nõ posset q̃ recipet mãdatũ. ꝓpetit actio mãdati directa inq̃ntuz eis interfuit factũ fuisse qđ mãdabat. Rursus ipsi mãdatario q̃ mandatũ suscipit cõpetit actio mãdati cõtraria si quas expẽsas fecit vl̃ impẽsas rõne mãdati suscepti inq̃tuz ñ excessit fines mãdati. Si ꝓ mãdatũ excessit impẽsis factis ipsas nõ repetet p actõez mãdati cõtrariã. Sed inq̃tum vtiliter expendit per actionẽ negociorũ gestorũ repetet.

Manifestũ est publica vl̃ famosa ꝓclamatio ex certa sciẽtia vl̃ certis auctoritatib⁹ ꝓueniẽs. Et potest manifestũ ꝓbari p mltos testes vl̃ auctores. nõ tñ p tot q̃ fiat notorijũ. vide glo. in ca. ꝓstitutionũ. d ver. signi. li. vj. Et. vj. q. ij. c. placuit. Spe. ti. d noto. crimi. §. sequit̃ d mãifesto. circa ꝓn. vbi dr.

Manifestũ est qđ patet pl̃ib⁹. sed non oĩb⁹ Sed notorijũ oĩb⁹ publice patz. Et no. i. l. ciues. C. d appel. p Bulg. z Butrigariũ.

Manifeste vl̃ palã testari dr q̃ nõ in publicũ heredẽ noĩat. sed coram testib⁹ q̃ ad solẽnitatẽ sufficiũt testat.

Manet. i. tenet vl̃ astringit. c. cũ laicis d re. eccle. nõ alie. Ubi dr q laicis q̃uis religiosis disponẽdi de reb⁹ eccl̃ie nõ est data potestas apud quos obsequẽdi manet necessitas nõ auctoritas impetrãdi. de cõsti. ca. eccl̃ie sancte marie.

Manser est illegitim⁹ ꝓprie de scorto nat⁹. ꝑm Hostiẽ. quasi vulgo q̃situs. vñ ꝑm abba. Manseribus scortũ nocbis mech⁹ dedit ortũ. Ut seges a spica sic spuri⁹ fit ab amica. Dant naturales que nobis sunt speciales. ca. nisi cum prĩdẽ. de renũc. in. §. ꝓsone in fi. vbi glo.

Mansus ꝑm vulgare ytalicorũ dicit quã/

titas terre que duob⁹ bob⁹ sufficit in anno ad laborandū.

Manumissio est datio libertatis. i. detectō ff. de acqui. re domi. l. adeo. §. cū quis in fi. Sed ꝑm Pla. Jo. ⁊ Azo. dak̄ seruo libtas quā ꝑus nō habuit. alias ñ diceret dari si/ bi. ff. de acti. §. sic itaq; l. j. ⁊ glo. in insti. ō li ber. in ꝑ. datio. vbi vide vtruz quis det qō nō bz. ⁊ c. j. ō sup. neg. ꝑl. vbi p ⁊ ꝓtra ō do mino dāte vsufructū formalē ⁊ de credito re transferēte dominiū pignor;. Et manu missus dicit̄ qui est liberatus a manu ⁊ po testate dñi. Nā q̄diu i seruitute est sub ma/ nu et potestate dñi sui ē. Bz postq̄ manu/ missus est ab illo liberabit̄. ergo dicit̄ q̄ si ex tra manū. i. ꝓtātez dñi sui missus. Et talis ō; libert⁹ dñi sui. ⁊ dñs patron⁹ ei⁹.

Manumissio testamētaria dici pōt oē illō qōcūq; ex cā testamēti ꝓstak̄. vl̄ ꝓpter testa/ mentū ꝓtingit. Et nota ō boc q; fiat manu missio inter amicos req̄runt̄ quinq; testes C. de lati. liber. tol. l. vnica. §. sanxim⁹. Uel est in vltima volūtate. Bz ad manumittē/ dū inter viuos sufficiūt duo testes. vt no. i glo. ⁊. §. ⁊. l. ꝑal.

Manualis obediētia no. ō maio. ꝓbe. bis q̄. ⁊ de resti. spo. olim cāz. quā subditi tenē tur ꝑlat̄ suis sine scḗptura ⁊ iuramēto. vt no ta. in. c. legebak̄. de maio. ⁊ obediētia.

Mappa est ornamētū eccl̄. ⁊ sunt lintheami/ na alba q̄b⁹ coopiunt̄ eccl̄ cardinaliū cū fa/ ciunt ꝓcessionē.

Manipula est q̄dā ornamētū q̄ impator Cōstantin⁹ cardinalib⁹ cōcessit. Alij dicūt manipulā esse mitrā epāles. vide Spec. in rōnali diuinoꝝ. li. iij. sub Rubrica ō mani pulo. ⁊ videbis pulcerrima.

Massaricia est idē q̄ suppellex videlz oīe vtēsile dom⁹. cui⁹ appellatiōe vestis nō con tinet̄. vt. l. si q̄s in fūdi vocabl'o. ff. ō lega. j.

Masticoniū est domus vbi leprosi congre gantur.

Masculinū ꝓcipit femininū. ff. de leg. iij. l. q̄ duos. ⁊ c. generali. ō elec. li. vj. ⁊ l. q̄cūq;. C. de ser. fug. ⁊ significak̄ p dictōes masculi ni generis. ꝑbi grā ibi Filijs meis do tuto res etiam filie significant̄. ff. de testa. l. si ita. Ratio est voluntas ex eq̄li affectiōe ꝓuidē di eis vt tueant̄ ⁊ bona sua ꝓseruent̄. Sed ibi Filios meos exheredo. masculinuz nō ꝓcipit femininuz. q; filia nō ꝓbēdit̄. l. j. §. q̄rit̄. ff. de ven. in pos. mittē. q; masculinū ō se platū non significat femininū. nec est ibi aliq̄ ꝓiectura ꝓbabilis q̄ hoc ꝓcludak̄. sed est odiū exheredatiōis q̄ dicrat significa/ tū ꝑbi nō extēdi vt in regula odia. ō reg. iu. li. vj. Itē ibi. Quicūq; it vel ꝓiicit de norte p fenestrā nocēs soluit decē. significak̄ etiā femia. l. q̄cūq; ꝑalle. Et sumit̄ significatuz ex paritate delicti. Sil'r ibi. Uirū sangui/ nū ⁊ dolosum abominabit̄ dñs. ꝓhendit̄ etiā femia rōne delicti q̄ odit etiā deus in mulieribꝫ. licet ceteris paribꝫ magis peccet masculꝰ q̄; femia. q; rō natural'r in eo plus dñak̄. Et ergo in crimīe lese maiestatis cri minosus punit̄. ⁊ filij sui. vbi etiā filie ꝓpre hendunt̄. Dit⁹ tñ puniunt̄ fēie. l. q̄squis. C. ad. l. iul. maie. Itē ibi. Si mihi fili⁹ nat⁹ erit ex besse. beres esto. ⁊ ex triēte vxor. Si ꝓ filia nascet̄ ex triēte beres esto. ⁊ ex besse vxor ⁊ filius ⁊ filia nascunt̄ hereditas diui dit̄ in septē ptes. vt fili⁹ q̄ttuor. vxor duas. ⁊ filia vnam habeat. ⁊ sic videt̄ voluisse testa tor. Nā appellatōne filij nō ꝓtinebak̄ filia. l. si ita. ff. ō liber. ⁊ posthu. Nec ibi significat̄ fēia. dicēdo. Quis potest esse aduocatus i etate. xvij. annoꝝ. patet ex edicto de postu/ lādo q̄ ꝓhibent̄ fēie postulare saltē p alīs. l. j. §. ſterū. ff. de postu. Et idē de curato/ re q̄ ad esse curatorē in iudicio. l. femie. ff. de ꝓcura. Idē etiā in teste ad testamētū in re ciuili romanoꝝ. vt in. §. testis. in insti. ō te/ sta. imo q̄ pl⁹ est si exprmak̄ nomen cōis ge neris vbi aūt numer⁹ testiū nō adhibetur duo sufficiūt. l. vbi numer⁹. ff. de testi. ⁊ ꝓti/ nek̄ etiā mlier. Idē in oī materia in q̄ ratio ne vl'lege. statuto vel vsu. nō sit differentia inter virū ⁊ mlierē. q; tūc ad paria iudicāt Aut em̄ est adiectiuū ipm masculinū. vt q̄ cunq; q̄sq; q̄dem tē. ⁊ ꝓcipit femininū. q; intelligit̄ hō vel ꝓsona. vt. l. metū. §. aniad/ uertenduz. ff. q̄ me. cau. ⁊ l. vnica. in. fi. C. de rapt. ꝑgi. Aut est nomē appellatiuuz. vt fili⁹. ⁊ tūc si de fauore ꝓtrahit̄ cōcipit. si de odio nō cōcipit. vt no. ī. l. quicūq;. C. de ser. fugi. ꝑal. ⁊ in. l. j. ff. ō ver. sig. vbi glos. ponit exceptōes. Sed ecōuerso femininū nō cō cipit masculinū. q; appellatōe femini nō significak̄ intelligi masculinū. nisi euidētis sime appareat. sic̄ sub vno noie appellatiuo aliud significak̄. l. si q̄s in fundi vocabulo. ff. ō lega. j. cū ibi no. Et hec dicta intelligū tur de masculino. i. de dictōe masculini ge neris. Sed masculinū quādoq; significat

masculum. ꝟbi gr̃a. Testator legat ancille libertatē si ꝓmo pareret filiū. peperit filiū z filiā ex eodē vtero. z incertū est q̃s ꝓmo nat⁹ sit. dicit tex. q̃ fili⁹ cēsēt ꝓpus edit⁹. l. si fuerit §. fi. ff. de re. dub. Rō. q̃z de natura masculus fortior est femella eiusdē etatis.

Masculinū est digni⁹ femenino. qđ cōcipit ad mētez legislatoris. nō q̃ntū ad ꝟba. vt. l. j. ff. đ ꝟbo. sig. vbi bona glo.

Mathematicū sunt q̃ dicūt se scire aliquaz artē diuinādi. z dicunt a matesi media longa qđ est diuinatio. z pferūt penultia. producta sine aspiratiōe. Sed mathesis penultima correpta cū aspiratiōe significat quadruiuium. vnde. Scire facit mathesis. sed diuina re matesis.

Materfamilias est q̃ in honestate viuit. vñ Nec nuptie. nec natales faciūt matrēfamilias. sed boni mores.

Matricula est cartula in qua scribit aliq̃d z p̄cipue liber vniuersitatis in q̃ noīa suppositoꝝ ꝓscribunt z īmatriculant. z est diminutiuū a matre.

Matertera est matris sor. vt insti. đ gradi. cog. in glo. ꝟ. patruus.

Matertera magna ē auie sor. sicut ꝓma/tertera. pauie sor.

Matriculari⁹ đr bñs officiū pulsandi campanas. vl̄ q̃ hz matriculare studētes.

Matrix eccl̄ia pōit ꝑ maiori baptismali q̃ generat baptismū sic mr̄. vt est glo. ī ꝟ. matrice. in cle. j. đ sentē. excō.

Maturare q̃nq̃ ꝯcat festinare. q̃nq̃ est per solē digerere. vt fruct⁹ maturent.

Matrimoniū idē sonat qđ nuptie. z ē legitima maris z femīe ꝓiunctio individuā vite ꝓsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. §. j. de p̄sum. c. illud. đ ꝓuer. īfi. ex lr̄is. z subaudi hoc. s. ad ꝓpositū in q̃ debēt esse tpe q̃ nubūt l̄ matrimoniū ꝓtrabūt. insti. đ pa. po. in ꝑn. Et matrimoniū est duplex. s. vez. z p̄sumptuz. Verū qđ cōtrahit inter psonas legitimas p verba apta nullo īpedimento subexistente Presumptū đr q̃n inter psonas legitimas interuenit tractat⁹ de ꝓtrahēdo vel ꝟba apta in euentū tñ conditiōis vl̄ arbitrū alieni et succedit copula carnalis. vt inq̃t Goff. Et nō đr p̄rimoniū. licet a digniori debeat fieri denoīatio. z tantū votū habeat vir ī liberos sicut mater. l. liberoꝝ. ff. de ꝟ. sig. Ideo q̃z mater maiꝰ exercitiū vl̄ officiū exercz circa liberos q̃ p̄. c. fi. de cōuer. cōiu. q̃z ante partū onerosa. in ptu dolorosa. z post ptuz laboriosa. Ideo ad honorē ei⁹ đr mr̄imoniū. vt etiā de cōuer. īnfi. c. ex lr̄is. Et nota q̃ matrimoniū tria sunt substātialia q̃ dicūtur bona eius. vt đ ꝓdi. app. c. vlti. z. xxvij. q ij. Omne itaq̃. s. fides. ples. z sacramētum Et apponit ꝓditio ꝓtra aliq̃d bonū matrimoniū vl̄ ei⁹ substantiā nullū est mr̄imoniū. Exēplū de ꝓmo. si dico. ꝓtrabo tecum si te. p q̃stu adulterandā exposueris non est matrimoniū. q̃z est ꝯ bonū fidei. qđ cōsistit in eo q̃ alter ꝓiugū suū corp⁹ qđ suū nō est sed ꝯsortis sui nō exponat vl̄ det alteri. alias est adulter. fur. z fidei fractor. Exemplū đ secūdo. vt si dico Cōtrabo tecū si generationē. plis euites. Si venenū sterilitatis accipias. nō est mr̄imoniū. q̃z ꝓtra secūdū bonū eius. s. bonū. plis. ꝓpter quā multiplicādā fuit mr̄imoniū a deo institutū. Exēplū tertij. si dico. Cōtrabo tecū donec ditiorē vel pulcriorē habebo. nō tz mr̄imoniū. q̃z ē ꝯ sacramētū indiuiduitatis. q̃z nullū debet eē diuorciū inter ꝯiuges. Sic eodē mō dic q̃ pfessio religiōis nō tz. dūmō fit ꝓtra bona vl̄ substātialia religiōis. q̃ sunt etiā tria. s. castitas. obediētia. z abdicatō ꝓpietatis. Et de his pone exēpla suo mō. vt supra. Itē si dico. Cōtrabo tecū si furtū feceris. si digito celū tetigeris. ē mr̄imoniū. quia turpis z impossibilis ꝓditio q̃ nō est ꝯ substātiā matrimoniū habet ꝑ nō adiecta. c. j. z vl. de cō/di. ap. Et nota q̃n ꝓtrahat mr̄imoniū z q̃n spōsalia de futuro. declarat ex significato ꝟboꝝ. platoꝝ z actuū sequentiuz. Uñ ꝟba formalia mr̄imoniū sunt illa q̃n vir dic̄. accipio te in meaz mulierē. z mlier accipio te in meū vir. c. licz. đ spon. duo. z. c. si int. de spon. Sil̄r est mr̄imoniuz. si q̃s iuraret q̃ aliq̃m ab hoc tpe ꝑ ꝓiuge teneret. z ei sicut vxori fidē ꝓuaret. z ipsa eidē iuraret se illuz ꝑ marito habitura z sibi fidē tanq̃ viro ꝑ/prio ꝓuatura. vt in. c. ex pte de spō. Nā licet ibi nō exp̄mant verba formalia. tñ idē est si de eq̃pollētibꝫ fiāt vt. l. certū. ff. si cer. pe. Dicūt etiā q̃dā doct. q̃ ꝟbū habituꝝ hic significat p̄teritū nō futurū Sil̄r dicēdo. ꝓmitto tibi q̃ nunq̃ habebo aliā in vxorem nisi te. vl̄ volo te z nō aliā in vxorē. vl̄ ꝓsentio ī te sic ī meā vxorē. vl̄ ꝓmitto q̃ volo te habere in vxorē. vel placet mihi te habere ī vxorē. vl̄ ꝓmitto q̃ tibi seruabo fidez sic vxori mee. vl̄ volo q̃ ab hac hora ī antea sis mea

vxor. vel iuro q̄ habebo te p legitima vxo/re. de hoc vide. xxij. q. iij. §. vlti. ℣. est etiaz. Itē si dixerit. iuro vl̄ pmitto tibi tanq̄z vxori dūmō ℣ba mlierīs seq̄nt̄ ꝓtrabit mr̄imoniū p quēlibet p̄dictoꝝ modoꝝuz. vt no. ibi Spe. eo. ti. §. j. ℣. j. itē ibi. Et dicat vir iuro q̄ tu es vxor. z mlier ecōtra iuro q̄ tu es vir meꝰ. dicūt q̄dā q̄ nō sit mr̄imoniū de p̄nti. sed spōsalia de futuro. capiēdo es p eris. ff. de ℣. sig. l. ℣bū erit. Hā z si sint ℣ba p̄nt̄ tē/porīs. nō tñ ad mr̄imoniū apta. ꝑ alīq̄ dicūt q̄ nec spōsalia ꝓtrabant̄. Sz ibi pmitto q̄ te ducā i vxorē. z de cetero tenebo te vt vxo rē sunt spōsalia. q̄z sensus ē ego te ducā z ex q̄ te duxero de cetero te tenebo. ar. c. ex lr̄is ij. de spon. Hec⁹ si nō addito ℣bo ducā dicat. pmitto q̄ tenebo te de cetero in vxorez Et iā dimisso h ℣bo decetero. q̄z tūc ē mr̄imoniū. vt. c. ex pte. ō spon. ꝑall. Itē si dicat pmitto q̄ te tenebo i vxorē donec terra ponat̄ sup oculos meos. z mulier eode mō respōdeat. z vir intelligit deceptorie. i. donec sibi placuerit. q̄z dū nō placebit ponet̄ traz sup oc'os. si ibi appareret ō dissensu nō est mr̄imoniū. al's sic. q̄z ista ℣ba donec tra tē. significant tp̄s mortis. Sil'r donec oculi z os mihi claudunt̄. c. ex lr̄is. j. de spō. Itez si vir ꝓtrahit cū vna sub cōditiōe. z cū alia pure. z ꝓditio sub q̄ cū p̄ma cōtraxit existit iudicandū est p mr̄imonio secūdo ꝓtracto ca. sup eo. c. de illis. z. c. p tuas. ō ꝓdi. appo. ſm Hosti. q̄z mr̄imoniū puꝛ p̄ferꝛ suspenso z ꝓditionali. Alīq̄ dicūt iudicandū p p̄/mo. q̄z p p̄mū ptes ligarūt se sub ꝓditione. nec bñt i ptāte se soluere donec eueniat cō dictio. z p ꝑs nō cū alio ꝓtrahere. l. potior. C. q̄ po. in pi. ba. Et dicūt q̄ dictuz p̄cedēs est potiꝰ ex rōne ciuili inductū ꝓpt̄ melꝰ bonū mr̄imonīj p̄sentꝫ z certi. q̄z futuri z incerti. Alia exēpla vide sup ō ꝓdi. Itē nota de mr̄imonio btē ℣ginis q̄ ipsa ꝓsensit i copulā carnalē cū ioseph. b. nec illā ꝓmittēdo. nec appetēdo. sz diuine ispiratōi in vtroq̄z obe/diēdo. xxvij. q. ij. §. cū ergo. nā ꝓposuit se seruaturā ℣ginitatē i corde. sz votū virgitatis nō exp̄ssit ore. subiecit se eī dispōni diuine ꝓponēs se pseueraturā i ℣ginitate nisi deꝰ ei aliter reuelaret. ſm Hoff. de spon.

Matrona ōr q̄ iam nupsit q̄si q̄ in mr̄imonio cōuenit.

Maxie q̄nq̄z ōr ꝓpatiue. Aliq̄n p tātū. ō si. p̄bite. c. ad abolēdā. Aliq̄ legūt maxie ꝓmagis. z sic tenet̄ ꝓprie ſm bern. ibidē. Itē maxime supponit idez in alio casu. sz maiorē esse ratiōez i exp̄sso. C. vñ libe. l. fi. Aliq̄n subaudit̄. vt. l. vex i ꝑn. ff. p so. Ad p̄mū facit ff. de pba. cū deide in ꝑn. ibi. z maxie de peni. et re. c. officio. in fi. de spon. c. spōsam. vide hic no. c. pal. ad abolendā. in addi. gl. ij. z Jo. an. sup ea. etiā no. ō h i. c. cū ꝓtingat. ō so. ꝓpe. in glo. j. ō elec. cū inḱ. et. c. q̄n frēqnter. §. porro. vt lit. nō ꝓtest. z ꝓprie implicat idem in ꝓtrario sensu.

De Re

Medographia. i. littera. Jñ medograph⁹. id est medicine scriptoꝝ. sic accipit. C. ō tabu. scriben. li. x.

Mediū ōr hec vita. xxij. q. iij. hec aūt vita z nota Jo. an. in ꝓhemio cle.

Mendaciū Reḡre sup. dol⁹. vñ Aug⁹. dic. Mendaciū est falsa vocis significatio cum intētiōe fallēdi. q̄ō sic oz itelligi. cū intētiōe fallēdi. q̄ tūc ibi est vl' postea aduenit. q̄nq̄z ei aliq̄s aliq̄d pmittit. ñ tñ volūtatē fallēdi actu hz. sed postea acḡrit

Medicātes dicunt̄ q̄s in publicū q̄stū. in/tuta medicitas vocauit. z illi reficiebantur publicis annonis. Ualidi aūt z robusti nō debēt medicare. ne miser z debilib⁹ panez auferāt. C. ō vali. medicā. l. vnica. li. xj. et in auc. ō q̄sto. coll'. vj. Cōcedit tñ aliq̄bz a papa occupatis circa doctrinā fidei. vt de elemosynis fideliū viuāt. sic z apli vixerunt q̄ seminātes spūalia tpalia metere poterāt q̄ si de iure naturali. vt dic̄ Apl'us

Meniū vl' meniariū idē est q̄ vestibulū. a menib⁹ sumptū. Et ōr io sic. q̄z mēib⁹ adheret ſm Aug. Alīj ponunt maneriū.

Mesor est q̄ metit agros. colūnas vl' signa vl' boues. vl' frumētū. vl' menia iuxta castꝝ. vl' hospitia. vl' etiā q̄z oia officia assignant ſm Accur. C. de mes. in Ru. li. xij.

Menia dicunt̄ ꝓprie edificia muroꝝ ciuitatꝫ. sic dcā. q̄z mūiūt ciuitatē. Et intēdū dicūtur menia abusiue oia edificia. vl' dicunt̄ a mene grece. i. defect⁹ latine. q̄z deficit murꝰ vbi sunt menia.

Mera donatio. Re. supra Donatio.

Meretrix ōr q̄ mlt̄oꝝ libidini paret. i. obedit. xxxiij. di. vidue. vl' cꝰ turpitudo publice venal' est. xxxij. q. iij. meretrices. z i gl. j. c. int̄ opa. de spō. Dic ei Aug. i q̄ōib⁹ deuc. meretrices esse. z meretrices accedere ꝓbi

bet dñs q̃z publice venal' ẽ turpitudo. In decalogo ãt mechie noie ñ videt ꝑhibuisse apte. qm̃ mechia ñ nisi adulteriũ eẽ solet seu intelligi solet. ꝛ etiã i. c. ꝑal. meretrices. Met⁹ est instãs vel futuri piculi cã mentis trepidatio. vt. ff. eo. ti. l. j. Et nota q̃ licz nõ sit necessariũ piculũ esse pñs. tñ exigit metũ esse pñtẽ saltẽ ꝓ futuro pic'o. ff. e. ti. l. metũ. ij. Nã ꝑ metũ nõ quelibet timorẽ accipimus. sed maiorz mali. vt in. l. metũ. ꝑal. Et ór met⁹. q̃z mẽtẽ tenet vl' terret seu ipedit. q̃ em̃ timet nõ sp gerit in corde qõ bz in ore. de ꝑ vide glo. ij. c. ad audientiã. de his q̃ vi me. ve cau. fi. Iñ meticulosus. i. metu plẽ⁹. scz q̃ metuit timẽdaꝛ ñ timẽda. Et sic ór iuramẽtũ meticulosuz. ꝛ vtz ꝑ obliget ipo iure. q̃ sic videt ó iureiu. c. si ꝓo. ꝛ. c. vez. q̃ ñ. patz. q̃z votũ factũ ꝑ metũ est nullũ ipso iure. cũ volũtas in vouẽdo ỏbeat esse libera. c. integritas. xxxij. q. ij. ergo ꝛ iuramẽtũ. pari rõne Inno. ꝓcludit. si iuramẽtũ est ipositũ turpiter ꝛ sup re turpi. s. occidere innocentẽ. vl' nõ mistrare alimẽta gentibus ꝛc. tũc nullũ est ipso iure. nec obligat iurantẽ ꝛ licz ꝓtrauenire. ꝓpria auctoritate. c. int' cetera. ꝛ in male pmissis. xxij. q. iij. Sz si iuramentuz sit turpiter emissum nõ tñ sup re turpi. s. dolo vl' metu. sic obligat ipso iure. Sz absolutio põt ipetrari ex supioz vl' iudicis officio. c. si ꝓo. ꝛ. c. vez. ꝑal. Addit idẽ si iurãs metu põt sibi puidere ꝑ aliã viã q̃z ꝑ viã absolutõis a iuramẽto. melꝰ ẽ q̃ soluat q̃ iurauit. ꝛ deide repetet. Nã q̃ fiũt ꝑ metũ tenẽt ipso iure ꝑm Goff. sz resẽidunt ꝑ actionẽ q̃ met⁹ cã si sunt ꝑfecta. Si ꝓo ipfecta. tũc ꝑ exceptõez. ff. eo. ti. l. metũ. §. sz ꝓor. Exceptz sex q̃ ꝑ metũ nõ tenẽt ipso iure. vt ꝓtract⁹ matrimonij. ꝓmissio dotz. aditio iudicz. ꝑstatio auctoritatis. alienatio rei eccl'iastice. et pnũciatio sentẽtie. Et dic̃ io. an. q̃ venit ꝺ iuramentũ meticulosuz ñ peccat mortal'r. licz peccet venial'r. vt in. c. verũ. ad fi. de iureiu. de ꝑ vide glo. plenioꝛez in. l. extat. ff. eo. ti. Et distigue met⁹. q̃ ali⁹ ẽ ꝓbabil'. q̃ cadit ĩ ꝓstantẽ viz ꝛ aiosnm. ꝛ ꝑ excusat. vt ẽ met⁹ pene mortz. ꝛ cruciat⁹ corꝑis. met⁹ stupri ꝛ fuitz. Ali⁹ ẽ nõ ꝓbabil'. s. q̃ nõ cadit nisi in hoiez pusillanimẽ et formidolosuz. ꝛ hic ñ excusat. vt ĩ. c. cũ dilecti. e. ti. Et regl'arit vt ꝓdictũ est ea q̃ fiũt ꝑ metũ valẽt ꝛ obligãt. vt d cm̃ ẽ. seu vt no. xv. q. vj. auctoritatez. ꝛ. c. abbas. e. ti. Fallit tñ in casibꝰ ibi notatis. ad q̃s adde casuz. c. vnici. e. ti. li. vj. Etiã ꝑm coactiõez absolutã vl' ꝺditionalẽ distinguit excusatõ met⁹. De hoc vide supra Coactio. Sz vtz met⁹ excõicatõis sit iust⁹ met⁹. Qsic. videt. q̃z ꝺtinet corꝑis ꝛ aie detrimẽtũ. vij. q. j. ó manifesta. xj. q. iij. audi. vbi ór q̃ ꝑ excõicatiõem mutat statꝰ ó corꝑe eccl'ie in ptãtẽ diaboli Timẽda est ḡ q̃si mors etna. xj. q. iij. nemo ꝛ. c. j. Qnõ. patz. q̃z ẽ medicinal' nõ mortalis. vt. c. j. de sen. excõ. li. vj. ꝛ. ij. q. j. multi Et si est iniusta vacua ẽ. nec curãda. q̃z ñ ligat q̃ ad deũ. Si est iusta imputet sibi q̃ meret excõicari Igit nõ est iust⁹ met⁹. nec excusat excõicatio ei⁹. l. si m'lier. ff. eo. ti. Et no. gof. in sum. de his q̃ vi me. ve cau fi.

Mẽtoria dicunt diuersoria vel diuertic'a id ẽ secreta edificia. alias mõtoria.

Merez nomẽ ad mobilia tm̃ ptinet. ff. de ꝑ. sig. l. merces.

Metallũ ꝛ es sunt noia generalia mineras significãtia. Et dnt metallũ ꝛ op⁹ metalli Uñ ille dãnat in metallũ q̃ ligat cũ ferro ꝛ onere ꝛ labore ḡuat. vt ñ liceat ei facile abire. Sz ille dãnat in op⁹ metallicũ q̃ ibidez liberas bz habenas. ꝛ alꝫs metallũ fodientibꝰ ministrat ꝛ illi⁹ leuior est pena. alterius aũt ḡuior. ó q̃ gl. no. insti. q̃. mo. ius. pa. po. sol. in. §. pene seru⁹.

Metallarij sunt q̃ affluẽtiã exercitij metalloz hñt. vt. C. de metal. ꝛ metal. et ꝓcur. meta. ꝑm Accur. ꝫ. Rubrica. l. xj.

Metassi. al's dicũt metharij purpurij. C. q̃ res ven. nõ pos. l. j. Ul' est color q̃dam

Metrocomia est vl' mẽsura q̃ dak trãslatis iussu ꝓncipis. vt. C. de iure fis. l. ꝓtra. vnde metros grece mẽsura latine ór. ꝛ comos villa. inde metrocomia. q̃si mẽsura ville. Jnó etiã comedia. i. villana vl' rustica laus. ꝑm Accur. C. ne lice. habita. metro. coloca. sua ad extra trãs fer. sup Rubr. li. xj. Etiaz metrocomie sunt parrochie vl' ꝺyoceses.

Metropolitani a mẽsura ciuitatũ dicũt q̃z decẽ vl' vndeciz debẽt sub se hr̃e ciuitates. vij. q. iij. Ul' ór a metros. i. mr̃. q̃z metropolis ẽ mr̃ aliaꝝ eccl'iaꝝ ꝑm glos. ibidẽ. Etiaz metropolitani singul' puincijs ꝑeminẽt. q̃ rũ auctoritati et doctrine ceet' sacerdotes subiecti sunt. sine q̃bꝰ reliq̃s epis nihil agere licz ó bis q̃ spectant ad totã ꝓuinciã ꝑm glo. xxj. dist. cleros. §. metropolitani.

Merũ impiũ est habere gladij potestatem

ad pniendū facinorosos. Ūñ merx impiū
ōr q̄dā ptās summa p quaz ea q̄ sunt iuris/
dictiōis maxīe explicank. Et merx ōr. qz se/
paratū a ognitiōe pecuniaria. eo q̄ ide nul
lū sequik cōmodū pecuniaz. vt iſti. ō publ.
iud. in ꝓn. Hec autē sunt merī ipū. facino/
rosos punire. delinq̄ntes īcarcerare. mem
bra mutilare. penā capitalē īponere. et hec
pena est triplex. vt dicit Hosti. de iureiur.
c. veniēs. s. mors. exiliū. z relegatio. ff. ō pu.
iudi. l. ū.

De Ri

Mixtū impiū est ptās media p quā ea que
sunt in iurisdictiōe media explicank. Et ōr
mixtū q̄si ex iurisdictōe z mero impio. eo q̄
bz cōmodū pecuniaz. z ptinet ad īpm bo/
noz possessionē dare in possessionē mitte/
re. iubere. cauere pupillis. tutorez dare Et
oēs alie pene graues p̄ter penā capitalē et
mutilationē. vt est relegatio. fustigatio. vel
granis correctio. ff. ō iurisd. om. iudi. l. j. in
glo. z in tex. Aliter distīguik put recitari so
let circa. c. qō sedē. in glo. s. de of. ordi. Ve
rū impiū est q̄dā sūma ptās z alta ex publi
co inducta. vt gladū ptās aīaduertēdi ī fa/
cinorosos. zest apō ꝓncipes ꝓncipal'r. s. pa
pā z īpatorē Et in spūalibꝫ merx īpiū est vt
depositio. trāslatio sediū episcopaliū. z di/
uisio duaz eccl'iaz cathedraliū. vl' diuisio
vni⁹ in duas. vt in. c. qō trāslationē. de off.
le. vbi vide plura in glos. Sz ī sec'laribꝫ me
rū īpiuz est pena capitz vt supꝛ. q̄ ꝓncipal'r ē
apō ꝓncipes sec'lares. s. reges. duces. mar
chiones. comites zc. Et etiā apō archiepi
scopos. pīarchas. z epos. tanq̄ apud mīs
sos. vt in. c. solite. §. subditi. de maio. z obe.
cū suis ocor. Mixtū ƒo īpiū est q̄dā bassa
vel media ptās ex publico īducta. ptē capi
ens ex mero īpio. z ptē a iurisdictōe. vt ē in
spūalibꝫ dedicare eccl'ias. vl' altaria ꝓsecra
re. z ƒgines velare. Et talia pñt cōmitti nō
habēti iurisdictōez. vt ī gl. pall. Et ea q̄ sūt
meri impū expediunk iudicis officio nobi/
li. z ꝓncipal'r tendūt ad bonū publicū.

Mixti īpū etiā expediunk iudices ex officō
nobili. sz ꝓncipal'r tēdūt ad bonū ꝓuatum
Sz ea q̄ sunt simplicz iurisdictiōis expedi
unk iudicz officio mercenario. z tēdūt etiā
ad bonū cōe. Uenit ergo ab īpio impialiū
id ē puū impiū qō bñt iudices īferiores. ō
boc no. in. c. si diligēti. de fo. ꝓpe.

Miles est q̄ iurat se nō cessaturꝫ mortē ꝓ
reipublice salutē. Vl' q̄ iuranit a signis nō
recedere. C. q̄ cau. maio. l. pe. Et scriptus ī
matricula vbi alī milites scripti sunt. ff. e.
ti. l. j. p to. Etiā ōr a malo. qō sustīet p alīs
Uō ƒm Azo. miles ōr a militia. i. duritia.
Vl' a mille. qz de mille forte solū vn⁹ elige
bak in militē. z sic ōr q̄si millesim⁹. Et nota
ad ƒ q̄ q̄s dicak verus miles sex sunt neces
saria. Primo vt nō sit negociator. C. ne mi
li. nego. l. j. li. xī. Secundo vt examiek. C. q̄
mili. nō pos. l. j. Tertio q̄ ei ensis cingak. ff.
ō testa. mi. l. iī. Quarto stigma. i. nota pub
lica ōr suo brachio īscribi vl' īponi. C. de
fabri. cē. l. iī. li. xj. Quinto in nūero aliorz
ōr ponī z scribi. ff. ō testa. mili. l. ex eo. Sex
to q̄ tal' hēat p̄uilegiū legis ocesse militib
vñ. Stigma. mucro. scriptū. gen⁹. examē.
sacramētū. Hec sex q̄ dixi pñt in milite q̄ri
vt no. īſti. de testa. mili. in ꝓn. circa glo.

Mimi sunt ioculatorez. vel dñoz seruito/
res seipsos inuitātes. iuxta illud. Muſca.
canis. mimi. sunt ad cōuiuia p̄mi. Non in
uitati veniūt p̄ādere parati. De q̄bꝫ dic lo
do. ō Roma. Si tales ducūt aīalia fera p
ut cōiter fit. videlicz. leones. vrsos. symeas
zc. z ab bis aliq̄s occidik puniri debēt pe/
na ducētoz solidoz. tex. ē singl'arz ī. l. q̄ vul
go. ff. ō edil'. edi. iūcz legibꝫ p̄cedētibꝫ. z nō
debek eis pēa mortz q̄uis q̄ occasiōez mor
tis dat occidisse videak. tū boc est ꝓp' taci/
tū cōsensum ciuiū q̄ illos cū aīalibꝫ ciuita/
tem intrare z ī ea manere p̄miserūt. Hec il
le in singl'aribꝫ suis.

Minor est q̄ nōdū implenit. xxv. annū. z ta
lis restituik in integrū vsq̄ ad q̄drīēniū nō
in delictis atrocibꝫ. sz q̄tenꝰ miseratio etatz
ad miorē penā iudicē īduxerit. Als minor
sumik general'r p q̄libet īferiori dū ōr Mi
nor assurgat maiori. nec sedeat stāte maio/
re. cciū. di. oportz. ƒm gof. ī sū. ō mai. z obe.
maior p̄cedat. miorz seq̄k ī sedēdoz subscri/
bēdo. xvij. di. §. vl. In icedēdo tū romana
cōsuetudo ƒuat ƒrtū. qz miorz p̄cedit. vt ibi
dēin sum.

Minima cā est cā duoz aureoz. qz p ea nō
dak actio de dolo. vl' decē aureoz. alias de
cē solidoz vl' q̄ ad sumptꝰ iudiciales nō suf
ficit. ij. q. vj. anteriorz. §. illō. de boc ē glosa
vnica in. c. ō appel. tit. ō app.

Misteriarij dicebank forte a mīstrādo. q̄a
p̄rāt castrz ꝓncipū. C. ō castrē. z milt. li. xij.

Misteriū ꝺr illud qꝺ secretā ⁊ reconditam habet dispēsationē. ℔ est occultā ⁊ inuisibilē virtutē ⁊ grāz a deo dispēsatā et collatā. j.q.j.mlti. vbi dak differētia inter misteriū. sacrū. et sacramentū.

Miserabiles dicunk oēs illi ꝗbꝫ nos ex natura mouemur ad miserandū ꝓpter fortunaz iniuriā. puta senes. decrepiti. debiles. in diurno morbo fatigati. etiā sic sūt dicuites vidue. etiaz religiosi iter ꝓsonas miserabiles ꝓpunk.

Missilia. alias missalia dicunk donaria vl̄ q̄daz p̄statiōes q̄s nouꝰ pretor creatꝰ mittebat in vulgꝰ. vt qꝺ ꝗsq; apꝓhēderet eꝰ fierer. vt in coronatiōe pape vl̄ impatoris fieri solet vt ꝓ ℔ p̄ssura minuak. de q̄ in glo. §. ℔ amplꝰ. insti. de re. diui.

Mittere in possessionē est possessorē facere aut in possessionē ducere vt rem custodiat Verbigr̄a. Cōtēdisti mecū fundū castellanū esse tuū. ⁊ pbasti. iudex ꝓ executorē mittit te i possessionē. i. fac te possessorē. Jtēvolui agere cū Titio q̄ citatꝰ noluit venire ad iudiciū. iudex me mittere ꝺr i possessionē fūdi quē petebā. nō vt possidecā. ſz vt custodiā rē. ⁊ maneā in fundo. vt ipse titiꝰ tandē tedio affectꝰ veniat et litē suscipiat donec ꝓbauero illā rē esse meā. vide gl. fi. i. c. ꝓtigat ꝺ do. ⁊ ꝓtu. qꝺ opek missio i possessionē in actōe reali ⁊ psonali. ex. j. ⁊. ij. ꝺcre. Et nota q̄ ꝓtor missionē in possessiōez ex secūdo decreto sibi spālik reseruauit. et sic legatis aut subdelegatꝫ nō est ꝺcessum dare vl̄ ꝺfirmare missionē in possessionē vt no. i gl. fi. c. qꝺ trāslationē. ꝺ offi. ꝺle. De hac materia vide i c. qm̄ freq̄nter. vt li. ñ ꝺtest. circa mediū vl̄ post. ⁊ gl. i. c. ꝓtingat p̄al.

Mittere in possessionē noīe vēnꝫ est mittere in possessionē noīe eiꝰ q̄ est in vētre. vt cū mlier p̄gnās mittit in possessionē noīe filij vl̄ filie heredis quē vl̄ quā hz i vtero ex marito p̄mortuo Et nota qꝺ ℔ q̄ iudex actorē mittat in possessionē. vl̄ bona vēdat vl̄ cuz soluat req̄runk q̄tuor necessario. Primo q̄ citat reū absentē trina citatiōe vl̄ vna peremptoria ad domū. Si nō repik citenk amici vl̄ affines generali inkdicto. ⁊ si ñ ꝺpet alius q̄s ꝓcurator vl̄ defensor ex ꝓmo decreto. i. mādato mittit actor i possessionē cā rei seruāde. q̄ missio ñ tribuit rꝰ ſz solū detētiōez. vt reꝰ tedio affectꝰ veniat rñsurꝰ. Quare ꝺr possessio tediak ex ꝓmo ꝺcre. Secꝺo req̄rik ꝺgruū tps inter ꝓmā ⁊ añ secūdā missiōez qꝺ est arbitrariū posteq̄ in iure nō inuenik determinatū vl̄ annale ⁊c. Tertio q̄ absens malicioſe noluit ꝓpere ⁊ aio fraudādi creditores. Secus si malicioſe tm̄. vicz. ꝓpter maleficiū aliqꝺ nō tm̄ aio fraudādi. Quarto q̄ ꝺsteꝺ debito legitime p veras ⁊ plures pbatōes. nec sufficit iuramētū calūnie cū agit de magno p̄iudicio rei absentis. q̄bus oībꝫ habitis mittit actor in possessiōez vere ex. ij. decreto. Et sic missus in possessionē habebit oē ius dominij vl̄ q̄ qꝺ habuit rꝰ. imo rꝰ postea nō est audiēdꝰ nisi non fuisset ꝓpter ꝺtumaciā absens. vt in. c. ꝺsultatiōibꝫ. de offi. ꝺle. Cuiꝰ est hec materia. et ibi glo. bona.

De Ro

Modus est moderamē dispositōis p appositionē oneris tanq̄ cause finak vt patet ex legibꝫ ꝺ ipso loq̄ntibꝫ. Et ꝺr moderatio ad differētiā ꝺditōis q̄ nō est moderatio ſz suspēsio. Dicit tanq̄ cause fūalis. verbi gr̄a. Promitto vl̄ lego vt illꝺ facias. Nā si dico. pmitto ⁊ illud facias. tūc nō esset illꝺ ꝓ modū cause. sed alteriꝰ dispositōis. Et hoc capiēdo modū specialiter. Sed generalit est oīs dispositō vl̄ q̄litas adiecta dispōi. l. obligatōez. §. modꝰ. ff. de ac. ⁊ ob. Fit autē modus p illas dictōes vt dūmō ne. j. vt nō ad tē. Sed qr facit cām. ⁊ si ꝺditionē. vt ē de ꝺdi. nā modꝰ significak p oēz dictiōez vl̄ orationez ex suo ꝓprio significato vel alias moderationē importātē. ℔bi gr̄a. Dono vl̄ lego equū vt des illi equuz. C. de bis q̄ submo. lega. reli. l. ij. ⁊ cū ab eo. ff. ꝺ ꝓtrab. em. ibi veluti. seu hoc mō vbi ꝺr q̄ si emēdo fūdū pignori obligatū a te hoc mō dicā vt liberes. tūc liberare teneris. Et sic modꝰ fit p dictionē. ⁊ etiā in dictione. dūmō eadem est significatio. vt dicta. l. cū ab eo. Jdē in aduerbio ne. vt dicēdo Titiū heredē instituo ne fideicōmissa ex testamēto sempr̄onij retineat. qr dictio ne exp̄ik p ut nō. ⁊ sensus ē vt ñ retineat. l. cū pr̄. §. titio. ℣. plane. ff. de leg. ij. Jdē in p̄pōne ad. vt dicēdo. Lego illi mille ad monumētū meum edificādū. qr sensus ē vt edificet monumētū. l. q̄bꝺ diebꝫ §. fi. ff. ꝺ ꝺdi. ⁊ demō. Jdē in dictōe. p. vt lego decē p cura corpis mei sustinēda. l. lutiꝰ §. fi. ff. de lega. ij. Jdē in p̄positōe i. vt dicēdo i cura corpis mei. i mōumēto faciēdo ⁊c.

Sed si dicerek. lego vxori mee in tẽpus li/
beroꝝ. tũc faceret ꝺditionẽ. Idẽ in dictiõe
nomie. vt dicendo. nomĩe dotis puellaruꝫ
pauperꝫ. vl redemptõne captiuoꝝ lego ꝛc.
Ubi nõ significak cõditio. sed modꝰ. l. mille
C. de epi. ꝛ cleri. Rõ quia captiui sp sunt ca
pti. ꝛ puelle sp sunt paupes. Secꝰ si relinq
rek noĩe dotꝭ certe pſone. vl redẽptõis cer/
te pſone. qz tunc faceret ꝺditionẽ Et idem
dic in omni alia pte oratõis que ad hoc si/
gnificatũ potest adaptari ex se vel subiecta
materia.

Moduli dicunk quedã forme et mẽsure ce
mentarioꝝ pꝓs modi et q̃ntitates lapidũ
ꝺprehendunk

Monachꝰ est vniꝰ aĩe custos. a monos qꝺ
est vnum. ꝛ ycos custos Et ꝺr fieri de regu
la. c. j. lib. vj. Dicik etiam creari. c. vlti. eo. ti.
Et dicik recipi. c. idẽnitatib. §. si ꝓ ꝺ elec.
eodẽ li. Itẽ dicik ordinari. xvj. q. vl. c. si. Et
est mũdo mortuꝰ. deo viuẽs. extra clauſtꝝ
sicut piscis extra aquã in vita spũali subsi/
stere nõ potest. xvj. q. j. placuit. j. Et non põt
habere ꝓpriũ. de statu mo. c. ij. ꝛ ca. cum ad
monasteriũ. vbi habẽs ꝓpriũ in morte sepe
liri debet in ste;quilinio. Itẽ nõ potest esse
aduocatꝰ ĩ causa. c. j. xij. de postu. Nec pcu
rator nisi ꝑsentiente abbate ꝛ in vtilitatem
monasterij. q̃ duo debẽt ꝺcurrere. xvj. q. j.
monachi. ꝛ c. religiosus. de pcu. in cle. Et
no. Lo. ꝺ Ro. q etiã nec p amico sui mona
sterij. nec layco ſm Inno. in ca. cũ j. ꝛ a. de
re iudi. nisi habita licẽtia. vt supra. Itez nõ
põt deserere ꝓratũ vel administrationẽ si
ne licẽtia abbatis. c. porrecta. de cõfir. vti.
vl inuti. ꝛ c. ij. de statu mo. Sed põt se trãs
ferre ad strictiorẽ regulã. petita licẽtia. licz
nõ obtẽta. c. licet. ꝛ c. nõ est. ꝺ regu. ꝛ l. q ꝑ/
tettu. C. ꝺ sa. san. ec. vbi glo. Sed ad latio
rẽ regulam nõ põt ire sine licẽtia pape. imo
ſm Lo. de ro. ad parẽ est mꝰtũ dubiũ cuiꝰ
licentia tũc reqrak. Inno. in. c. fi. ꝺ renũci.
Archidya. xix. q. iij. statuim. Jo. an. in ca.
si religiosus. de elec. li. vj. ꝛ c. ij. de testamẽ.
eo. li. in nouella. Pau. de Liaza. in cle. fi. ꝺ
elec. Lapus abbas allegatõe. lxij. ꝛ c. xxx. va
riãt. Lodo. de ro. dicit suo videri q reqrak
licentia abbatꝭ. nõ eĩm sufficit habere a po/
ri ꝺcẽtuali. qz pr̃ totiꝰ ordinis est abbas.
Dubiũ tũ facit. c. fi. de pac. li. vj. a simili rõe
ꝛ glo. i. c. cũ singla. ꝺ pbẽ. li. vj. Nec Lo. ꝺ
ro. in singlaribꝫ suis. Itẽ in refectorio car/
nes edere nõ debẽt. c. cũ ad monasteriũ. ꝓ/
all. Quidã tñ monachi ſm quosdã ar. a cõ
trario sensu. Extra refectoriũ pñt. qꝺ nõ e
verũ nisi ex causa. vt ꝓpter infirmitatẽ vl de/
bilitatẽ. vt no. Fran. zabar. in dicto. c. cum
ad monasteriũ. pal. Adhuc q̃dã instãt ꝺ ꝑ
ca. regule. xix. di. vbi ꝺr. q a carnibꝫ q̃dru/
pedũ debeãt se abstinere. ꝛ sic ꝓmitti videk
de bipedibꝫ ꝛ ꝓdicibꝫ. gallinacijs ꝛc. Host.
dicit q hunc intellectui ꝺtradicit rõ natu/
ralis. vt ꝓhibitio de q̃drupedibꝫ fortiꝰ itel/
ligik ꝺ bipedibꝫ in qbꝫ maior ratio ſm hoc
dixit de q̃drupedibꝫ ꝓpter cõiorem frequẽ/
tiaz taliũ. Alij dicũt q ꝓpter minutionẽ. cõ
cedi põt q̃busdã monachis vsus carniũ. Et
diẽ Vincẽ. reuelatũ p angelũ q minuit. xij
februarij nõ moriek illo anno ex febrili dis
tẽperãtia.

Bonogamꝰ. est vir vniꝰ vxoris. sic bigamꝰ
duaꝝ vxoꝝ. Re. supra Bigamꝰ.

Bonomachia. Req. supra Duellũ

Bonopoliũ. est aliꝰ negociatõis aut offi/
cij supioris vnica exercitatio cũ ꝓrogatiua
ꝛ singlari inito pacto. ꝓbi gra. Lã negoci/
atõis aliq̃ ink se paciscunk ne possessio aliq̃
ꝑcio miori vẽdak q̃z ipsi ink se ꝓstituerunt.
vl vẽditores panis. vl cuiuscz negociatio/
nis ink se pacti sunt vt rẽ aliquã venalẽ vti
lẽ ꝛ necessariã reipublice nõ debẽt ꝓ miori
ꝑcio q̃z ꝺuenerũt vẽdere. vl ne aliqs istru/
ant in arte sua nisi filios vl nepotes. vt ipsi
solũ ꝺmodũ artꝭ vl negociatõis faciant et
habeãt. Isti eĩm dicunk monopoliũ exerce
re. Et gũissime puniẽdi sunt. qz directe hu
iusmodi ꝺuẽtões sunt ꝺ ꝓncipẽ. Et ꝺr ſm
Azo. a monos qꝺ ẽ vnũ. ꝛ polꝭ. i. ciuitas. q̃
vna negociatio ĩ ciuitate. Et inde ꝺr mo/
nopolia pl'aliter. ꝛ monopolꝰ. et est q vult
esse solꝰ ĩ ciuitate vẽditor. scz is q impetrat
q sibi soli liceat in ciuitate aliq̃ specialia vẽ
dere. emere. vl facere. Uel monopoli sũt q
ĩpetrãt q ipsis solis liceat hmõi facere etiã
in vẽdendis reb; certũ ꝑciũ statuere. ꝺ qꝺ
nemini licet vẽdere. ꝛ ꝺr a monos. i. vnũ. ꝛ
polis ciuitas. q̃ vnꝰ tñ in ciuitate. vl socie
tas vna ex pacto Ul ꝺr monopoliũ a mo/
nos ꝛ palatiz. i. vẽditio q̃si vno mõ facien/
da vẽditio. ꝛ talia ꝺmertia sunt ꝓhibita. C.
ꝺ mono. ꝛ illi. ꝺuẽ. nego. l. vnica. Eodẽ mõ
binopoliũ ꝺr a binopolis. et binopola q̃si
bino mõ faciẽda emptio.

Bonumẽtũ est illꝺ repositoriũ ĩ q mortui

reponunt.ſ.ſepulchꝝ ſine corpe.z dr a moneo.qr extat ad memoriã defuncti.l.monumẽtũ.ff.de relig.z ſumpt.fu.

Morbꝰ eſt habitus cuiuſcũqꝫ corpis cõtra naturã qui vſuꝫ eiꝰ ad illõ faciat deteriorẽ. Cuius cauſa nobis natura ſanitatẽ dedit ſiue in toto corpe vt febris.ſiue in pte.vt cecitas.ff.de edi.l.j.§.ſed ſciẽdũ.ff.de re iudi. l.j.§.ſed q̃ſitũ.

Mores dicunt freq̃ntes actꝰ hoim ꝑm Jotheo.in ꝓn.decr.i glo.z.j.diſt.mos.

Morbꝰ ſumptiꝰ alias ſonticꝰ eſt qui cuiqꝫ rei nocet.ff.de ſ.ſig.l.morbꝰ. Et dicit gloſ. ibi cuiqꝫ rei agẽde.vt.ff.de edil'.edic.l.fi.ff. de re iudi.l.queſitũ.

Mortuus eſt rebꝰ hũanis exemptꝰ. de offi. dele.cũis.z.c.ſi delegatꝰ.eo.ti.li.vj. Uel ẽ viã vniuerſe carnis ingreſſus.c. ſi ſubdelegato.eo.ti.z li. Uel de medio ſublatꝰ.c.licz e.ti.nã mediũ dr hec vita. Et quare ſic dicaꝫ no.xxiij.q.iiij.ca.hec aũt vita. vt ſupra. Dicit aũt quis mortuus ſex modis. Primo ſpũaliter Et ſic dupliciter.ſcz bene z male Bene dupliciter.ꝑ baptiſmũ.ſ ꝓſecra.di. iiij.oſtẽdit.xv.q.j.nec is zc. Male triplici/ter. Primo baptizatus.ab eccleſie tñ vnitate diuiſus.de ꝓſecra.diſt.ij.tps. Secundo baptizatꝰ in eccl'ie vnitate ꝓſiſtẽs tñ criminoſus.iij.q.iiij.hi q. vbi dr. Nolo mortem pctõris zc. z.c.canonica.ca.cau.q.v. Tertõ baptizatꝰ z eternal'r dãnatus.de ꝓſec.diſt. iij.filiꝰ. Secũdo ciuiliter.vt ab hoſtibꝫ captus.ſeruus effectꝰ.libertꝰ in ſeruitutẽ obĩ gratitudinẽ revocatꝰ. Et dicit econtrario viuere.qr inaniter occiſus eſt ꝓpter fidẽ xpi Quare mors ſanctoꝝ freq̃nter dr ab eccleſia natalis eoꝝ.q̃ſi ad vitã nati ſint. Tertio ſecularit̃ vt monachꝰ.vt ſupra.z.xvj.q.j. placuit.j. Quarto effectualit̃.vt paulꝰ mortuꝰ fuit vt ait. Mihi mũdꝰ crucifixꝰ ẽ z ego mundo.xxvij.q.j.q̃ chriſto. Quinto carnaliter.z ſexto corpaliter. Qui duo modi poni poſſunt ꝑ eodẽ. z ſic Lazarus mortuus erat.xxiij.q.j.ſi quẽ forte.

Mortis cã donatio. Reꝯ.ſupra donatio.

Mortuariũ dr qđ quis relinqt i morte. vt no.in.c.q̃rẽte.ſ offi.in dr.

Moliri eſt conari.c.qr ex eo.ſ pac.li.vj.

Minus no. Pau.in cõmento decretal'et ſi vnanimit.de poſtu.ꝑla.

Mos eſt lõgeua cõſuetudo.de moribꝫ tractat,c.mos aũt.diſt.j.

Motu ꝓprio gra fieri cẽſeat qñ ℞ exꝑſſe cautũ eſt i cadẽ.nec ſufficit ſi ꝑbeat q̃ papa motu ꝓprio fecerit niſi cõtineat in lr̃is .c.ſi motu ꝓpo.de ꝓbẽ.li.vj.et ibi ꝺcor.in glo.ſi.

Moretenus.i.ad mortẽ.xxiij.q.v.notificaſti te moretenꝰ infirmatũ.

Mor qualiter capiat eſt glo.in ca. quia ꝓpter.de electio.ſuper verbo morꝝ.z in.l.j.ff. ſi cer.pe.

De Ru

Mucor eſt viciũ panis.vñ dr. Panis muceſcit vl' mucidus fit.

Mucro eſt enſis.de hoc vide archi.in.c.ſi. de excep.lib.vj.z ſumit quãdoqꝫ ꝑ excõmunicatiõe.vt.xxj.q.j.c.viſis.vbi in ſi.dr. Felici mucrone epiſcopi ſacerdotũ piacla reſecent.id eſt ſalubri excõmunicatiõe epiſcopi ſacerdotũ crimia pũiant.xxiij.q.iij. corripiant.

Mulcta eſt aĩa aduerſio vel pena pecuniaria arbitrio iudicis inflicta ad correctionẽ maloꝝ morꝝ. Pena eſt aũt certa impoſita a lege quã q̃ſqꝫ euitare põt.vt no.in.l.q̃cũqꝫ.in glo.ſup ver. vel tertio.C.de ſer.fug.et in.l.mulcta.ff.de ꝺdi.z demõ.vbi glo.dic. q̃ ſit pena extraordinaria ꝑ arbitrio. et ibi a teſtatore iponit. Dicit aũt multa illa pena que nõ eſt a lege ſtatuta vl' exꝑſſa. Nam iudices in pluribꝫ caſibꝫ legibꝫ nõ ſcriptis ſic mulctare põt litigãtes. Et hoc patz differẽtia inter mulctã z penã. Nam pena generaliter ſumit traz ꝑ pena pecuniaria q̃qꝫ ꝑ pena corpali ſeu capitali. Qz mulcta ꝑ pena pecuniaria.et ꝑ ſentẽtiã a iudice irrogata.vñ bene appellat a mulcta nõ aũt a pena l.ſi q̃ pena.ff.ſ ver.ſigni. Itẽ mulcta nõ inducit niſi a maioribꝫ magiſtratibꝫ.ſz pena a q̃libet iudice

Mulctare eſt punire ꝑ pecunia. z aliqñ ponit ꝑ abbreuiare.C.ſ mõ mulcta.l.j.

Mulio eſt cuſtos muloꝝ.vñ. Mulio mulorũ.agazo ducit aſellos.l.idez iuris.ff.ad l.acquil'.

Mulcere eſt lenire placare vl' blãdiri.

Municipiũ eſt opidũ in italia vl' in puincia aliq̃ ꝓſtitutũ in q̃ pacis obſeruãde cã milites ꝓſtituti erãt.ſi aũt in mũicipio nati ſũt nõ minus dicunt municipales.vt.l.municeps.ff.de ver.ſig.

Municipes dicunt qui cuiuſcunqꝫ municipiꝫ manentici loci vt tenent cuſtodiã. Et

dicit a munere ꝛ capio. nō obstante q̄ mū/nus nō capiat. Et tm̄ municipes dicunt q̄ in eodē municipio nati sunt vt. l. mūicipes palle. vel dicunt q̄ in municipio faciūt munera. sed abusiue

Municipiū est ciuitas. et municipes cuius cūq; ciuitatis ciues appellant. ff. ad. l. iul. de an. l. j.

Municipalis honor est administratio rei/publice cū gradu dignitatis siue cum sumptu. siue cū erogatione ꝓtinēs. ff. de mune. ꝛ hono. l. honor.

Municipalis magister dicit ille qui ꝓeest municipib⁹.

Municeps originar⁹ dicit ab origine patris ꝛ sua cā vt in. l. fili⁹. C. ō muni. origi. li. x.

Multotiēs ꝛ totiēs no. Archi. ix. q. iij. ñ est.

Multiplicatio ē q̄n dispositio iteratur seu multiplicat. Verbigra. Testator ꝓlib⁹ heredib⁹ institutis legat ab vno. x. titio ab alio x. ꝛ sic de alijs a quolibet herede. x. isolidū debent. l. si pl'ib⁹. §. j. ff. de le. ij. quia significatū sumit ex multiplicatiōe dispositionis iūcto q̄ qualitas est multiplicabilis. iō ex qualibet dispositiōe debet quelibet q̄litas adiecta. Jtē ibi testator ab herede istituto legat. x. titio. ꝛ si heres ñ erit substituit ei yū ꝛ ab eodē legat. x. eidē titio. institutus nō ē heres. ꝛ substitut⁹ tenebit tm̄ ad. x. ab eo relicta. vl' ab instituto q̄ idē est ar. l. licz. ff. ō legi. ꝛ l. seruo. si q̄s apud. eo. ti. Rō. q̄ substitutio significat substitutū esse appositū loco instituti Jtē ibi testator legat. x. titio i testamēto. ꝛ eidē titio legat. x. in codicillis. singula debent. q̄ ml'tiplicatō significat. l. q̄nquaginta. ff. de pba. Sed ibi testator legat. x. titio in testamēto. post i eodē testamēto legat titio. x. semel tm̄ debent vt. l. plane §. sed si nō. ff. de le. j. Quia ex eodē testamēto ꝛ eadē quātitate ꝓcludit testatorē q̄ntitatē nō voluisse ml'tiplicare nisi euident⁹ p bare ꝓtrariū. Sz ibi. testator legat. x. titio postea i eodē testamēto legat titio xv. vtra q̄ quātitas debet. l. plane. pal. Et a ꝓtrario sensu cū dicit eadem. et est rō ex diuersitate q̄ntitatis. Secus si diceret Titio cui lego decē volo p̄stari q̄ndecim. tūc em̄ quindecim tm̄ debent. Jdē dic i ꝓtractib⁹ put q̄libet ꝓbabile mediū ꝓcludit. Jta ml'tiplicatio deberi significat. ꝑbigra. Numerauit tibi decē. ꝛ in ꝓtinenti stipulor viginti. illa debent. l. si ita. ff. de noua. ꝛ dele. q̄ significatū sumit ex stipulatōne facti incōtinenti post numerationē. Jtē ibi. ꝓmitto tibi decē. tibi ꝓmitto decē. bis tenent. q̄ si intelligent de eisdē decē. ꝓmissio secūda esset frustratoria. quod nō est dicēduz. argu. l. si q̄s ff. de lega. j.

Munus est duplex. aliud publicū. aliud ꝓpriatum. Publicū est q̄ō in administrāda re publica cū sumptu sine dignitatis titulo subministrat. vt. ff. de mune. ꝛ hon. in ꝓnci. Et differūt mun⁹ ꝛ donū. q̄ munus est cū aliquid dat cā p̄cedēte. donū ꝓpter sine cā. vt. ff. ō ꝓbo. sig. l. inter donū. ꝛ c. peccatū. ō reg. iur. li. vj. Et inq̄t paul⁹ in. l. mun⁹. ff. ō ꝓbo. sig. Mun⁹ trib⁹ modis ōr. Uno mō donū altero mō onus. inde imunitas appellatur Tertio officiū. vñ munera militaria. Jnō municeps q̄ munera ciuilia capit. vñ dicit Dat meritū munus sed ꝓfert gratia donū. Munus cū causa dat. donū sine cā. ō hoc etiā p Jo. an. in glo. in ca. accusat⁹ de bere. libro. vj.

Munera patrimonialia ꝛ mixta. Req̄. spe. ō cēsi. ꝛ exac. in tractatu libellor. §. nūc autem dicēdū. ꝓpter. q̄ aūt sunt mūera. Jtē munera alia sunt sordida. vt arene fodiēde. cal cis coq̄nde. que in dignitatib⁹ ꝓstitui non cōsueuerūt. Alia sunt sordida ꝓtrario mō se habētia.

Murex est q̄dā gen⁹ piscis. inō murileg⁹ q̄si legēs murices. sunt aūt murices pisces ex quor⁹ sanguine fit atramentū impiale. i q̄ purpura tingebat. Et ꝑm accur. in. l. j. C. que res ven. nō poss. etiā coḡliū est animal simile. Et vtrūq; dz sil' cōburi. ꝛ simil' teri. vt ex eis fiant signa.

Murileg⁹. ōr seru⁹ auctoritate iudicis manumissus quē dñs liberos grauando manumitti disposuit. liberi tm̄ mortuo ꝑe seruū istū nō manumittūt. et sic tanq̄ mus ꝓ foramina liberat. i. libertatē ꝓsequit. q̄ iure potestate manumittit. C. ō murile. in rubr. li. xj. ꝑm Accur. vbi dicunt murileguli serui q̄ capiūt pisces q̄ dicunt murices. vt supra. Et in illis fuis ꝓtus nō sequit matrē. sed succedit pr̄i in officio. ꝛ in hoc ē speciale. vt. l. q̄ aūt p̄em. ꝛ l. hi qui lib. ꝛ ti. pal. le. ꝛ hoc ō iure romano. sec⁹ aūt de iure lōgobardor. q̄ semp in deteriorē trahit statū vt sit mr̄imoniū. Si aūt ꝓcubinat⁹ ser/nat ius romanor. q̄ō sequit ventrē. isti. de inge. in glo. iij.

habet. Nec tñ nō est ꝓponēda ꝑitati. Sed ſm Bēſi. est ꝓbabilis arbitratio doctoꝝ nō niſi ob inſtructionē ſtudentiū in ſcriptꝫ redigenda. Et dicit q̄ hñs ꝑ ſe opi. doc. in aliq̄ caſu. licet ſuccūbat. tñ auctoritate illi⁹ opinionis releuat ꝛ excuſat a ꝯdēnatiōe expenſaꝫ. Nō. q̄ a iure doctor hꝫ auctoritatē interꝑtandi ꝑ ſuo videre.

Opinio cōis est aliud q̄ fama. Naꝫ opinio cōis facit ius. C. ō re iudi. l. j. Fama ꝯo nō facit ius. Itē opinio cōis ꝓbat. fama ꝯo ñ. Item opinio cōis differt a notorio. q̄ opinio cōis est de lōge ꝑteritꝫ q̄ ꝓbari nō ꝑñt de facili. ſ. ꝑ teſtimoniū viſus ⁊c. Hꝫ notoriū est de ꝑſentib⁹. vl' ꝓxie ꝑteritis. q̄ de facili ꝓbari ꝑñt ꝑ teſtes diuiſiꝫ. Et q̄ opinio ꝑitati ꝑferat est glo. cū ꝯcor. ꝑ ⁊ cōtra abūdans in iuribꝫ in ca. nup. ō biga. ſup ꝑ. tan q̄. Cōcludit tñ ibi q̄ caſuali vt opiniōi poti⁹ stet q̄ veritati in fauorē ꝯrabētiū teſtamentoꝝ. ſentētiaꝫ vl' plis. Alias regulariť veritas ꝑferť opinioni ſm Berū. in glo. iij in. c. ad audientiā. de ſpon. Etiā veritas ꝑferť auctoritati. l. nemo iudex. C. de ſen. ⁊ interlo. om. iudi. Itē ꝯſuetudini. c. ſi ꝯſuetudinē. cū ſer capl'is ſeq̄ntib⁹. diſt. viij. vbi dicit. Veritas valet ⁊ inualeſcit in eternuꝫ. ⁊ viuit ⁊ obtinet in ſecula ſeculoꝝ.

Optiates sunt quaſi meliores ⁊ ditiores de pl'o. ab opib⁹ dicti.

Oportꝫ aliq̄n dicit neceſſitatē. iij. q. ix. non oportet. Aliq̄n honeſtatē. Itē oportebit ſignificat tā pñs q̄ futuꝝ de ꝑ. ſig. verbuꝫ. ⁊ no. glo. xxv. q. j. ⁊ glo. iij. c. j. de ꝑſcrip. lib. vj ſup ver. oportet

Opus nouū. Require ſupra Nouuꝫ opus ⁊ opus laudat magiſtꝫ. C. de vete. iur. enu. l. ij §. contra auctem. ſic in auť. de mona. §. ſanxim⁹. collť. j.

De Dr

Orbꝫ ōr q̄ ſine liberis est. vl' ſine mr̄imonio vt ſupra Celebs.

Oracul̄. i. reſponſum. q̄ ꝑcādo ipetrať. c. ꝑtuas. de maio. ⁊ obe.

Ora ſine aſpiratiōe ſignificat finē vl' extremitatē rex. ꝑcipue regionū vel veſtiū. j. Regū. xxij. Dauid oā ꝑſcidit clamidis ſauľ. ij. q. vij. §. de his. Beñ. xlij. ad hebre. xj. ſm Jo. an. in cle. ij. de vi. ⁊ hone. cleri.

Orphanotrophus. est orphanoꝝ ⁊ pupillorū tutoꝝ. ⁊ adoleſcētiū curatoꝝ. qui eos faculťatibus ⁊ parentib⁹ q̄ſi deſtitutos ſuſcipit alendos.

Orphanotrophiū est loc⁹ in quo talib⁹ alimenta adminiſtranť. xxiij. q. viij. tributū. § q̄uis. ⁊ Spe. in ti. de bis q̄ alie. no. in iudi. interue. vbi ponit quid ſit ꝓcurator cōiuncta ꝑſona. defenſor. excuſator. ſindicus. iconomus. actor. vicedomin⁹. vicecomes. gaſtaldus. tutor. curator ⁊c. Et de orphanotropho remittit ad. l. orphanotrophos. C. de epiſ. ⁊ cleri.

Ortus olerari⁹ est ort⁹ in q̄ olus creſcit.

Ordinari⁹ est qui iure ſuo vl' ꝓncipis beneficio vniuerſal'r iuriſdictionē exercere pōt vbilibet. Itē est is cui vniuerſitas cāꝝ cōmiſſa est. Ūñ ſm Spe. officialeꝯ eꝑoꝝ ordinarij vocanť. Itez ſm Boff. ordinarius iudex est q̄ a collegio eligiť. ⁊ a ſupiore ꝯfirmať. vt electus in rectorē. q̄ ꝑ ꝯfirmationē ſortiť iuriſdictiōez. ſicut et eꝑs in oib⁹ ꝑterea q̄ maiorē diſcuſſionē exigunt. Item ſm Spe. ordinari⁹ est legať in ꝓuincia ſuper decretū. Et sunt duplices. Quidā habent adminiſtratōez. vt eꝑi habentes eꝑať quos actu regūt. ⁊ iſti habent reſtituere i integꝝ. Alij sunt ordinarij nō habētes adminiſtrationē ſed tm̄ facultatē iudicandi. vt ſm iura ciuilia q̄ honorē tm̄ ⁊ dignitatē hñt. rōne cui⁹ iudicare ꝑñt ſi q̄ in eos cōſenſerint. l. j. ff. de iudi. ſm iura canonica sunt epiſcopi renūciantes loco epiſcopali nō dignitati retinētes honorē ſine adminiſtratiōe de renūci. niſi eū ꝓdē. ō ordi. ab epiſ. q̄ re. epi. c. j. Item epiſcopus cui⁹ epiſcopať oīmino deſtructus eſſet qui eſſet epiſcop⁹. nullius tm̄ eꝑať. ſm Boſ. in ſum de in integr. reſti.

Origenari⁹. Require ſupra. Colonus. Nā origenarius colon⁹ ⁊ aſcripticius idē ſunt in re. ſcilicet eiuſdem ꝯditionis homo Hꝫ ratione differunt. Nam aſcriptitius dicit. quia ſic aſcriptus est terris colendis q̄ nō pōt a culťa recedere ſine voluntate dñi ſui Hꝫ colon⁹ quia teneť colere terrā. ⁊ origenarius. quia ex origine ſua adheret glebe. vt ſupra.

Ordinarij locoꝝ sunt non tm̄ eꝑi ſed etiā q̄cunq̄ inferiores q̄ habēs inſtitutōez ⁊ deſtitutōz. c. cū eccliaꝫ. de off. or. ⁊. c. iij. §. i cōferēdis. eo. ti. li. vj.

Ordinaria onera sunt illa q̄ exꝯſtitutiōe vl' ꝯſuetudine ꝑſtanť. vt q̄libet talis fund⁹ vel dom⁹ q̄libet anno tantū debeat ꝑſtare

dño suo vel principi. Sed extraordinaria onera sunt q̄ extra cursum et morē ex inopinato euētu vel casu seu necessitate emergēt inducunt. vt si dñs velit maritare filiā suā vl̄ guerre imineāt. et ideo a suis subditis exigatur aliq̄d.

Oriundus de ciuitate vl̄ loco rē. oz is q̄ vl̄ ibi vel in vico ciuitatis illi⁹ ortus est. ff. ad municip. l. q̄ ex vico. Vt si pr̄ eius inde duxit originē. C. e. ti. l. assumptio. §. filius. ⁊. C. d mūicip. ⁊ orig. l. j. ⁊ filios. li. x. Et no. ī. c. vsurarū. de vsu. in p̄. alienigenas. li. vj.

De Pa

Pactū uel pactio

Pactū a verbo paciscor. ⁊ sic describitur Est ꝓsensus duor vl̄ pluriū in idē placitū. scz ad dandū vl̄ faciendū aliq̄d alteri ab altero eor. ff. de pac. l. j. §. j. Et oz quasi de pace factū vel pacis actū. ⁊ ponit ibi in idē placitū. Nā non fit in eodē vero vel falso. q̄ si duo vel plures ꝓsentiāt in hoc vero Titius est hō. vel in hoc falso. titius est asin⁹. nō erit pactū. q̄ nō esset obligatoriū. talis em̄ cōsensus neutrū obligat alteri. Item ſm q̄sdam. pactū est ꝓtract⁹. q̄a paciscēdo diuersas in idē ꝓtrahim⁹ voluntates. Et capit q̄nq̄ late p eo q̄d nō trāsit ī ꝓtractū notatū vt vēditio rē. Et sic oē pactū pōt dici ꝓtractus innoiat⁹. vt trāsactio do vt des rē. Q̄nq̄ stricte p simplici pacto gratis facto. vt pmitto tibi decē rē. Et sic a trāsactiōe ⁊ pollicitatiōe differt. q̄ pollicitatio est solius offerētis. Et assignat differentia inter pactū ⁊ trāsactionē. q̄ pactum est ō re certa ⁊ nō litigiosa ⁊ gratuita. Trāsactio ꝓ de re incerta ⁊ litigiosa ⁊ nō gratuita. Et quid sit pactū habes etiā de p̄. sig. c. pactū. vbi oz pactū est īter ptes ex pace cōuenīēs scriptura. legib⁹ ac moribꝫ cōprobata Nam sepe ad pbationē pacti interponit ſm glo. ibidem.

Pactor diuersa sunt genera. Nā pactū cōuentū oz q̄d sub certis verbis et forma factū exp̄ssum vl̄ redactū est. verbi gr̄a. Haz clarū est pactū in p̄bis. q̄ si p̄ba sunt obligatoria pactū est obligatoriū. si sunt liberatoria est liberatoriū. si exceptōis inductiua tūc est exceptōis inductiuū. vt si creditor tradit instrumentū debitori ex hoc significat pactū libertoriū factum a creditore debitori. vt. l. labeo. ff. de pac. Nō. q̄ vt reddītio instrumēti aliq̄d opet. s. voluntatē creditoris liberare volētis debitorē. Sed ibi creditor pign⁹ reddit debitori. nō significatur liberatio. vt. l. seq. ff. eo. ti. q̄ hec reddītio pōt aliq̄d opari. s. cōferre vtilitatē debitori in vsu pignoris. Nec⁹ in casu precedēti in q̄ nō opat aliud nisi vt dictum est. ex q̄ patet q̄ redditio pignoris nō significat remissionē cor. Item si instrumētū debiti retinetur penes debitorē ex hoc significat reddītio creditoris nisi ꝓbet. l. si cyrographū. ff. ō pig. q̄ instrumētū p̄sumit pueniſſe ad debitorē p redditionē ⁊ voluntatē creditoris. ⁊ ß si debitor est extran⁹. Si p̄o familiaris in domo creditoris cōuersans. tunc secus. q̄ p̄sumit q̄ faciliter potuit haberi ī scio creditore. l. vnica. §. ille. C. ō lati. li. tol. Item si aliq̄ bona ꝓductoris sunt p eū inuecta illata vl̄ reducta rē. Ex hoc ꝓcludit pactum q̄ pign⁹ ꝓstituit locatori. vt. l. certi iuris. C. ō lo. ⁊ ꝓduc. ⁊ ß ex cōi mō agēdi q̄ inuecta atq̄ illata sunt locatori tacite obligata. q̄ ꝓtrahētes vident se referre ad cōmunē modū seu morē. Etiā ß vex simpl'r ñ solū in p̄dio vrbano sz in rustico. sz tūc demū sunt obligata. cū dñs scit iuecta ⁊ illata eē bona ꝓductoris.

Pactū tacitū oz q̄d in veritate nō est exp̄ſſe factū sz ex aliq̄ lege spāli. acsi fieret statutū ex casu hr̄e iubet. p̄bigr̄a. Cōduxi domū a Seio ⁊ res meas ituli. ī ß casu res mee illate p mercede dom⁹ debent seio iure ß statuēte vl̄ iubēte lege pignori ita esse obligate ac si spāliter et exp̄sse int nos ꝓcordatus esset ⁊ puētū. dato tñ q̄ nō ꝓuenient⁹ ⁊ sup ß dixerim⁹ Vl̄ sic Pactū tacitū oz q̄d non est factū exp̄sse. vt cū ꝓduxi domū nō pangēdo de p̄cio dādo iā ſm leges adhuc vēit p̄ciū dādū ac si paciscēdo ita fuiſſz exp̄ſſū.

Pactū adiectōis ī diē talē est. vt vendo tibi domū. ⁊ si p̄cio hr̄e mai⁹ p̄ciū advsq̄ mēsem ego repetā ipsam domū

Pactū legis ꝓmissorie ē. vt vēdo tibi domū. ⁊ si nō solueris infra mēsem volo q̄ sit īempta. vt. C. de pac. inter emp. ⁊ ven. Item ibi. Creditor paciscit cū debitore q̄ a debitore nō petat. tali casu intelligit q̄ etiā nō petat ab herede. q̄a pactū q̄ quis sibi ꝓuideat solet extēdi ad heredē. q̄ p hoc videt etiam heredi suo ꝓuidere. ⁊ p hoc ꝓtractus cōditionalis trāsit ad heredē. insti. de ver. obli.

berta. vel nõ ꝯgnouisse Bertã q̃ ꝺr negatiua explicata. ꝺ fri. ⁊ malefi. c. j. Vl ꝺr negatiua positio. Est em̃ positio negatiua ipliꝯcita. vt pono q̃ in electiõe tm̃ q̃ttuor canonici p̃sentes fuerint. vt in ca. cũ ecclesia. de cau. possessio. ⁊ ꝓrie. Quas positões negatiuas iuris rigor repellit. sꝫ equitas eas admittit si iudici videbit. vt in. c. j. de ꝯfessio. li. vj. Etiã ibi. si aliq̃s dicat se esse nõ citatũ ⁊ negatiua facti mixta ꝺr. q̃ cũ affirmatiua ipliꝯcita miscet. vt illa q̃ habet affirmatiuã implicite dicẽdo. Ego nõ renũciaui sponte. q̃si dicat. renũciaui coactus vl̃ inuitus. Et hoc ꝺꝫ pbari ab eo q̃ negat. c. sup ℔. de renũ. Sꝫ negatiua iuris pbari ꝑt. vt si dicat q̃s alicui. nõ potes esse testis. ꝺꝫ ℔ pbare. Sil̃r si neget emãcipatio rite facta. ⁊ negans aliq̃s iuste factũ. ꝺꝫ ℔ pbare q̃ nõ sit factũ de iure. sed ꝯ ius. vt in. l. ab ea pte. §. j. ff. de pba. vbi ꝺr ab ea pte q̃ dic̃ aduersarium suũ ab aliq̃ iure phibitũ esse special̃r lege vl̃ ꝯstitutiõe pbari oportere. Idẽ rñdet si q̃s negat emãcipationẽ recte factã pbatõnem ipsam p̃stare deberet.

Negatiua ꝓ qualitas ꝺuplex est. sꝫ aut q̃litatis intrinsece. aut q̃litatꝫ extrisece. De q̃litate intrinseca. vt cũ hõ nascit. ⁊ tũc p̃sumit negatiua nisi pbet affirmatiua. vt si neget sciẽtia. pbandũ est hoc examinatiõe iudicꝫ. ꝺ p̃bẽ. cũ ℞m apl̃m. Si etas p aspectũ corpis. si legitimitas. aut ergo is cui legitimitas opponit est de hoc infamat⁹. ⁊ tũc cogit se purgare. c. bone. p̃alle. Dicendo ergo Ille nõ est idone⁹. nõ est legitim⁹. nõ est soluendo ⁊c. pbari ꝺꝫ ab eo q̃ dicit. q̃ q̃libet p̃sumit idone⁹. bon⁹. ⁊c. nisi ꝯtrariũ pbetur de p̃sump. ꝺudũ. ꝺ scruti. i. ꝺr. fa. c. vnico. et nisi ius p̃sumat in ꝯtrariũ. ff. ꝺ dona. inter vi. ⁊ vxo. q̃nt⁹. ff. ꝺ pba. si pactũ. ⁊. l. si cyrog phũ. Etiã iudex q̃ ꝺꝫ ex ℔ officio suo cũcta rimari. c. iudicãtẽ. xxx. q. v. ⁊. xxij. q. viij. oc/cidit. de offi. ꝺle. sup q̃stionũ. §. intẽtõis. p̃t ⁊ ꝺꝫ si viderit expedire. ⁊ interrogare super negatiua. ar. ff. ꝺ interro. act. l. vbicũq̃ ⁊. c. cũ Joannes. de fi. instru. vbi iudex facit i/terrogationẽ quã etiã ps facere nõ poterit cũ esset in cã ꝯclusuꝫ. faciũt nota. p Hosti. ⁊ Inno. in. ca. sup his. de accu. ⁊ maxie sup negatiua. vbi agit de salute vl̃ piculo anie. arg. de re iudi. c. latoꝛ. ad finẽ. Ex p̃dictꝫ elicit q̃ q̃s in iudicio excusat a rñdendo positõi negatiue. ideo q̃ q̃ negat nõ ponit sed remouet. siue sit negatiua implicita siue explicita quã faciũt he dictões. tm̃. solũ. ⁊c. ⁊ Spe. ti. de depo. §. octauo. Sic ꝓbat neutrã p̃dictaꝝ poni posse. Nã positiões succedunt in locũ pbationũ. vt in aut. de his q̃ i gredi. ad ap. §. fi. Uñ id solũ veniet in positione qꝺ in pbatiõe. Sꝫ negatiue vt p̃dicitur nulla est directa pbatio. ergo nec positio. ⁊ dat Bal. rõnem. q̃ rñsio ad positiõez fit ad relexandũ ab onere pbãdi. Sꝫ positões negatiuas nõ ꝫ necesse pbare. ergo nõ est ei rñdendũ. Et ita dicit sentire glo. i le. ij. in. §. qꝺ obseruari. C. de iur. ca. Si ꝓ bret necesse pbare. tũc deberet rñderi. vt. c. j. de ꝯfes. li. vj. Idẽ dicit negatiuã positiõez esse in q̃ ponit dictio absq̃. vt no. Ly. in. l. actoꝛ. C. ꝺ pba. in. iij. q̃ne. ℔ vex q̃ ista dictio absq̃ venit ad exclusionez alicui⁹ affirmatiue. ⁊ ita ex se nõ implicat affirmationẽ Secus si implicaret illã. ꝫbigra. Pono q̃ res fuit absq̃ eo q̃ Titiũ tali die pcuteret. q̃ tota die fui absens alibi. Nã talis positio nõ ꝺr mera negatiua q̃ oꝛit ex affirmatiua. s. fui alibi. Et ℔ tenet Spe. in ti. ꝺ positt. §. videndũ. ꝫ. viij. fa. no. instit. de iuti. sti. §. itẽ ꝫboꝛ Itẽ q̃ ponẽs illꝺ qꝺ ponit si negat necesse ꝫ pbare. l. actoꝛ. pal. q̃ est canonizata. vj. q. vl. actoꝛ. in q̃ ꝺr actoꝛ qꝺ assueuerat pbare se nõ posse. pfitẽdo reũ necessitati mõstrãdi ꝯtrariũ nõ astringit. Cũ p rerũ naturã factũ negãtꝫ pbatio nulla sit Et sicut ꝓpositio negatiua. vt p̃dictum est. sic etiaꝫ positio negatiua. est triplex. s. facti. iuris. ⁊ q̃litatꝫ Et facti duplex. s. simplex ⁊ pura q̃ nõ ꝫ ꝺtermiationẽ loci. tpis vl̃ rei cõsil̃is. vt illa. Pono me nõ ꝯgnouisse bertã c. j. de frig. ⁊ male. ⁊c. De tali etiã in. c. cũ ecclesia sutrina. ꝺ cã poss. ⁊ ꝓrie. Et alia ipura vel mixta. vicꝫ q̃ est certo loco coartata. vt in. c. ꝓposuisti. de pba. vbi p loci inspectionẽ pbaꝛ nõ ꝯgnita. Et ꝫ in se sensum affirmatiuũ implicitũ vt nõ cognita. i. virgo Et dicit Bar. de sax. in. l. ꝗcũq̃ ꝓreal. se ꝯp defendisse. q̃ q̃ ꝓponit negatiuã ꝺꝫ eã pba/re etiã si nõ sit coartata loco vl̃ tpe. q̃ intelligit coartata ꝑsona. ꝓponẽtis p ca. plericꝫ. ij. q. viij. vbi boni viri sufferũt peccata aliena ⁊ tacẽt. q̃ q̃ sciũt iudicib⁹ pbare nõ pñt. Et hoc ipse idẽ ꝯcludit. C. ꝺ ser. fugi. l. p̃all. Ponat actoꝛ q̃cq̃d velit affirmatiue vl̃ negatiue p intentiõe sua fundãda. hoc pbare debet. Et nota q̃ antiq̃ doc. negatiuã pba

ri nō posse intellexere p testes. Sed hodie iudex potest admittere positōes negatiuas q̄ nō pñt pbari nisi p confessionē aduersarij. si saltē ꝫ videat ei equū et expedīēs. De ꝫ ō tēpo. or. dilect⁹ de eta. z q̄li. c. vl. z ē gl. añpe nul. in. c. j. ō cōfes. li. vj.

Nepos est fili⁹ filij vl filie. sz neptꝫ filia eorū dē. Etiā nepos capit p filio frīs. c. ij. ō arbi. c. fundamēta. de electio. li. vj.

Neposthum⁹ est q̄ post mortē aui nat⁹ ē supstite suo patre.

Neophitus ōr nou⁹ in fide. vt. dlviij. di. q̄m. a neos q̄ō est nouuz. z pbitos q̄ō est fides. Itē ōr nou⁹ in religiōe. ea. dist. sicut olī. Et pbibet talis ordinari diuab⁹ de cau⁹. vt ponit Hof. in sum. de tēpo. ordi. §. sequit.

De Nj

Nisi quot modis capiat. vide p Dy. in regula peccati. li. vj. z. l. actiōe. C. de trāsacti. Nā q̄n dictio nisi sequit negationē tūc stat inclusiue. et sic ponit respectū excipiēdi. vt. c. postulasti. z in. c. sedes. de rescrip. c. romana. §. ij. de ap. li. vj. Si ꝫo p̄cedit affirmatiue. z hoc respectu excipiēdi tūc p̄uat. c. j. de app. c. si ꝫo. de sen. excō. cū sil'ib⁹. Itē si adūcit oratōi affirmatiue p̄uat. de testi. c. de testib⁹ i fi. Q̄n̄q̄ nec pōit nec p̄uat. ij. q. j. hec est rō. Nā oratio p̄cedens nō cōplectebat il lū casum. Interdū ponit p sed. xxviij. dist. si deinde. Q̄n̄q̄ p si nō. vt. c. p̄terea. ij. ō ap. z ca. q̄cūq̄. de sen. excō. li. vj. Uñ q̄n ponit nisi in sentētijs z in vltimis voluntatib⁹ videt inducere ꝺditionē. secus in ꝓtractibus De hoc vide p dñm Dy. vbi sup̄. Et dictio nisi ꝺponit ex ni. i. nō z si. q̄si nō si. Et sumitur tripl'r. Primo ꝺditional'r. Secūdo exceptiue. Tertio bis modis sil'. Itē ꝺditionaliter dupl'r. vel quo ad resolutiōez. vel q̄ ad dispositionē. Quo ad resolutionem ibi. Uēdo tibi fundū p decē nisi ali⁹ infra mensem attulerit meliorē ꝺditionē Nā vēditio est pura. solutio ꝺditionalis. q̄ resoluit vl' rescindit si alius infra mensez attulerit maius p̄ciū. sz nō stabit vēditio. l. ij. §. si in diē ff. p emp. Itē ibi. Lego decez nisi nauis ex Asia venerit infra mēsem dispositio ē ꝺditionalis. q̄ sensus est. si nō venerit legatuz valeat z pficiat. Sil'r ibi. Lego nisi noluerit. dispositō ꝺditional' z legatū ꝺditōe. Et est sensus. lego si beres nō ꝓtradixerit seu p bauerit sicut apposita ꝺditione. si capitoliū nō ascenderit. l. fi. ff. de ꝺdi. insti. Item ibi. Lego decē adimo nisi nauis ex asia venerit. ademptio est ꝺditional'. z est sensus. adimo legatū z nolo tenere lp̄m si nauis venerit. z q̄ ademptio est sub ꝺditiōe. videt datū sub ꝓtraria ꝺditiōe. l. q̄b⁹ dieb⁹. §. q̄ Titio. ff. de ꝺdi. z demō. Significat etiā exceptiue q̄n eximit seu tollit aliq̄d q̄ō est ī oratione p̄cedēti. vt nō sit idē ius vl' idē effect⁹ Et hoc dupl'r. vt p̄missum est. sz affirmatiue post oratiōez negatiuā. z negatiue post oratiōez affirmatiuā. vt null⁹ hō currit nisi socrates. ois hō mouet nisi Plato. facit. l. j. C. de transac. z. l. si eū. i fi. ff. si siqs cautio. cū ibi no. Itē in p̄dictis vbi refert ad resolutionē z adēptionē facē ꝺditiōez. Et ꝫcat etiā aliq̄liter exceptiue. z sic ꝺditional'r significat. z exceptiue simul

Nibilomin⁹ z nibilomag⁹ differūt. q̄ p̄mū includit affirmationē. secūdū negatōez. vt vt insti. q̄. nō est p̄mis. fa. te. §. j. in glo.

De No

Noīator. i. electo⁹ officialiū. vt. C. ō pī. noīato. l. j. z. ij. li. xj.

Nomē q̄n̄q̄ idē est q̄ ius debitoris. ut in. l. a diuo pio. §. in pl'ib⁹. vbi ōr q̄ p̄mo debēt venire. i. vēdi mobilia. sc̄do īmobilia. tertō noīa. i. iura debitorū ꝺdēnator. z spēaliter in. §. sic q̄q̄. z seq. Itē q̄n̄q̄ nomē idez ē q̄ō fama. vt dicēdo Pelt⁹ ē nomē bonū q̄s vngenta p̄ciosa. Eccl's. vij. Etiā q̄n̄q̄ capit p noīe rei p̄prio vl' appellatiuo. z sic ōr. Nomē ꝓsonans debet esse rei. xxj. dis. cleros. de p̄bē. cū ꝑm apl'm. īsti. de dona. §. est z aliō gen⁹. xvij. q. j. si cupis. De noīe p̄prio ōr q̄ sil'i tudo noīs inducit affectōez. ff. ō lega. ij. l. cū fili⁹. §. pr̄. iūcta glo. z. ff. de lega. j. siqs ī fundi vocabulo. vbi ōr q̄ de noīe p̄prio non est cura. vl' de cognoīe. dū in substantia nō errēt. q̄ noīa boīm mutabilia sunt. rez autē immobilia.

Nobilitas ꝑm Bart. de Saxofer. in tractatu de nobilitate quē ꝺposuit circa. l. si vt p ponis. C. de dig. li. xij. post q̄ttuor opiniōes de nobilitate q̄s reprobat. Nobilitas ē q̄litas illata p p̄ncipatū tenētē q̄ q̄s vltra bonestos plebeos accept⁹ ostēdit. Primo dicitur q̄litas. q̄ p̄ tradesse vl' abesse p̄ter subiecti corruptionē. nā mulier plebeia nubens nobili nobilis efficit. l. ml'ieres. C. ō digni. z. l. femie. ff. de sena. z bi q̄b⁹ imperator ō no-

no ꝺcedit dignitatē. vt in to. ti. ꝓalleg. Ita mulier nobilis nubēs plebeio efficit ignobilis. sicut ille ꝙpter delictū ꝑdit dignitatē. l. q̄tiēs. ꝛ. l. iudices. C. eo. ti. Et sic in aliq̄ tpe q̄s est nobilis. in alio ignobilis. imo in vno loco ꝛ nō in alio. vt sarracen⁹ nobil' captus a christiano ē ignobilis ꝛ seru⁹. ꝛ ecō/uerso. Dicit illata. q̄ nullus a seipso p̄t habere dignitatē vl' nobilitatē. sed oportet q̄ per alterū ꝺferat. imo q̄ sua auctoritate assumeret in crimē falsi incideret. vt ī. l. iulia ne maiestatis. ff. de fal. ꝛ in reg. iur. ca. j. lib. vj. vide no. ꝙ Bar. ī. l. vēdat. C. ō ꝓfes. ꝛ mo. ꝛ in. l. j. C. vt di. dig. ordi. seruet. ꝛ Bal. in. l. data opa. in. xvij. coll'. C. q̄ accu. ñ poss. vbi ponit de nominātē se comitē q̄ non est. ꝛ de cātāte not. cū ñ hñt not. Etiā q̄ dignitas infert in aliū ex mera gratia ꝺcedētē. s. ꝓncipis q̄ nō recognoscit superiorē. al's em̄ superi⁹ cogeret inferiorē vt daret dignitatē. sic esset ex debito. Possunt tñ p̄cedere aliq̄ cāe ex ꝺgruo impellētes ꝺcedentē. vt sunt ꝑtutes. act⁹ ꝑtuosi. ff. de ori. iu. l. ij. in pen'. ꝛ vl. colūna rē. Dicit ꝙ ꝓncipatū tenentē Sed ꝓncipatū oim ꝛ deus. q̄ q̄ñq̄ nobilitates ꝛ dignitates tales īmediate instituit. Q̄ñq̄ alius ꝓnceps nō recognoscēs superiorē tale. Nā baro q̄ nō ē miles pōt certo casu facere militē. licꝫ ꝺtrariū notat Cy. in. l. ij. C. de here. tu. ꝛ bar. in. l. fi. C. vñ liberi. vbi dicūt q̄ q̄ nō est doctor nō pōt facere doctorē nec militē q̄ nō est miles. Possunt tñ reges vl' duces extra regnū suū in alienis ptibus facere milites. q̄ ea q̄ sunt volūtarie iurisdictiōis. vt est facere militē. p̄t exerceri extra territoriū. l. j. ꝛ ij. ff. de of. pcōsul'. ꝛ lega. Dicit qua q̄s vltra honestos plebeios. q̄a plebeioꝝ q̄dā sunt honesti. q̄dā viles. l. mulier. C. eo. tit. Licet ergo honesti plebei sint magis accepti. nō tñ sunt nobiles q̄ nobil' est accept⁹ vltra honestos plebeios. Et ō ꝛ acceptus. q̄ nobilitas ꝺsistit in hoc q̄ ꝓnceps facit quē gratū ꝛ acceptū. licꝫ in ciuitatibꝫ q̄ regunt' ꝑ ꝓl'm. nobiles sint int'duꝫ min⁹ accepti. ꝛ plus puniant' in penaꝫ īpositione. Dicit vltimo oñdit. q̄ si q̄s p mille annos viueret cū oibꝫ ꝑtutibꝫ ꝛ ꝓnceps eū summe diligeret ꝛ acceptū haberet. tñ plebei⁹ remaneret donec in eū inferꝛ dignitas nobilitatē ꝙ ꝓncipē. q̄ ostēdit accept⁹ vltra plebeios. Et p̄t ostēsio fieri ꝑ bis expressis ꝺtinētibꝫ. l. ille aūt. §. cū verbo. ff. de lega. iij. Q̄ñq̄ etiā nō exꝓmit ꝑbis. ꝛ tūc debet fieri aliq̄ actu ꝺ q̄si de necessitate importāte. l. ꝙ herede. §. pōponius. ff. de acq̄. hered. vt si ꝺcedit alicui officiū qō habet dignitatē vl' nobilitatē annexā. vt comitatū. ducatū. rē. Cetera de nobilitate. videlꝫ. q̄ttuor opiniones. et tres nobilitates. Et q̄liter aliq̄s debeat ꝓbare nobilitatē. vide in tractatu p̄ alle. Et vtrū nobilis ꝓpter ingressum religionis ꝑdat nobilitatē. vide Io. de Ro. in singl'aribꝫ suis. Bal. in. l. deo nob. C. ō epis. ꝛ cle. ꝛ qō nō facit. ff. de re. iur. l. iura. q̄ dicē iura sanguinis nullo iure ciuili dirimi possunt. Et nobilitas est quoddā tus sanguinis qō est incōmutabile. vt in. l. ius agnationis. ff. de pac. vide glo. ordi. xxvij. q. ij. scripsit. xx. q. lij. pñs cleric⁹. q̄ volūt q̄ sic. quas approbat Spe. in ti. de statu mon. §. j. ꝑ. xj. Etiā dñi de Ro. int' q̄s tal' qō de facto fuit mota allegabāt duas glo. apte volētes monachū nobilitatē ꝑdere. Prima ī. c. j. ō purga. ca. sup ꝑ. ingenu⁹ ñ est. Secūdaꝫ ī. c. ea q̄. ō sta. regu. sup ꝑ. ꝓsonaꝫ. ō lectu. Quibꝫ tñ nō obstātibꝫ dñi de rota cōtrariū determinārūt ꝙ rōem. vt supra.

Nō obtpare. ī. nō obedire. vt q̄ sciēs non paret vocat⁹ a dño. vel iudice. ff. si q̄s ius di. ñ obtēper. in rubro ꝛ ī nigro. Non significat negatiue cōiter. q̄ aduerbiū negādi Q̄ñq̄ tñ etiā significat affirmatiue vt ibi Promittis mihi. x. ꝛ rñdes. q̄re nō. l. j. §. j. ff. de ver. obli. Nā sensus est q̄ ꝓmittis ꝛ ꝺsentis signato sumpto ex dictōe q̄re iūcta dictōi nō. q̄si diceres. Nō est rō negādi. i. assentio. Et idē ibi si int'rogat⁹ an velim adire hereditatē mihi delatā. rñdeam. cur nō. videor adire hereditatē. Sec⁹ si dicerē. hec hereditas nō displicet. nā tūc non videor adire q̄ nō sequit' nō displicet. ergo placet. q̄ est mediū inter nō displicere ꝛ placere. scꝫ non placere. sicut est mediū int' velle ꝛ nolle. scꝫ nō velle. Nec obstat. l. cū antea. C. de arbit. vbi tex. dicit. nō displicet. Et ptes snīaꝫ ab arbitro latā vident' approbare. q̄ ibi nō displicere capit ꝙ placere. ꝛ hoc ex approbatōne arbitri. Etiā q̄ñq̄ duplicat dictio nō. tē ꝓcat affirmatiue. l. duobꝫ. ff. ō ꝑbo. sig. Nā due negatōes faciūt vnā affirmatōeꝫ q̄ negatio ꝺstruit negationē nisi ꝙbabili medio ꝓferētꝫ iferat volūtas. vt. l. j. C. ō ser. fu. ꝛ ff. ō offi. ꝓfec. vr. l. ꝓmulgarꝫ. ꝛ ff. ō sena. l. feie ꝛ de iureiur. ꝛ si xp̄s. in ꝓncipio

Notabilis id est notatus vl infamis. c. ex pte
ade. de testi.

Nõ admitti ad ptẽ capiẽ p ipso qõ est nõ ad
mitti facta distributõne ad ptes. qñ ps cui
facta est nõ admittit. Uel ideo. qz ī rep na
tura nõ est. vl qz al's admitti nõ pt. ꝺbigra.
Legatũ relictũ est mihi z posthumo. Post
humꝰ exists in vtero licet nõ admittat ad
ptẽ. significat tñ me tñ admittendũ ad ptẽ
l. si duob. in pn. ff. de. l. j. Ratio. qz mihi ps
tñ relicta est. Et si dicat deficit cõiũctꝰ. ꝺa
nõ admittit. ergo ps eiꝰ mihi accrescit ex di
spositiõe legãtis. vt patet in materia ꝺiunc
tionũ. z sic admittar ego ad totũ Rñdeꝺ q
nõ deficit ꝺiũctꝰ in casu ꝓmisso. ꝺa est spes
eũ nasci z admitti. Jtẽ ibi Testatoꝛ mihi z
ei ꝺ cape nõ pt legat. ꝛ. ego ad. v. tñ admit
tar. l. si Titio. ff. de leg. ij. z intelligit Bart.
q cape nõ pt. qz auferꝛ ei res a testamẽto tã
q indigno. z si nõ admittit. loco eiꝰ admit
tit fiscꝰ. z sic ps eiꝰ nõ deficit. nec mihi accre
scit. Jtẽ ibi. testatoꝛ legat mihi z suo suo p
prio. ego admittoꝛ tñ ad ptem. l. pl'es. §. si
ꝺiũctũ. ff. de leg. j. qz ex pte tñ mihi relictũ
est. z ps ꝺiũcta nõ oĩno deficit. qz naturali
ter seu de eqtate sibi debeꝺ. Sz ibi legatur
mihi z illi ꝺ nõ est in rep natura nec eẽ spe
raꝛ. admittoꝛ ego ad totũ. l. si duob. ꝑalle.
§. fi. ff. de. l. j. Rõ. quia ps ꝺiuncta oĩno de
ficit. Jdẽ ergo in oĩ casu ī quo ps totaliꝛ de
ficit. vel qz ꝺiũctus moꝛiꝛ ante testatoꝛem.
vel relictũ est posthumo ꝺ nasciꝛ abortiuꝰ.
vel si ꝺiũctus repudiat. qz tũc ps ꝺiũcti oĩ
no deficit. z ideo ꝓpter ꝺiũctionẽ alteri par
ti accrescit. licz de ꝺsuetudine q̃rundã par
tiũ. vt francie. ꝺiũctio nõ significat ius ac
crescendi. Jdeo q̃ntũcũq deficit ps vniꝰ.
alter tñ ad ptez admittit. s. sibi relictã. Si
gnificat ergo nõ admitti ad ptẽ ipm ꝺiunc
tũ ad ptẽ tñ vl ad totũ admittẽduz. put ꝟ
qõlibet mediũ pbabile declarat.

Nolle et nõ velle differũt. qz nolo importat
ꝑcise resistẽtiã. ꝓtemptũ. z oĩmodã ꝺtradi
ctionẽ vl repudiationẽ. et nõ solũ absentiã
voluntatis. Sed nõ volo tñ aliqualẽ et ñ
oĩmodã importat ꝺtradictionẽ. vt no. Jo.
an. de offi. dele. c. prudentiã. §. sexta. sup ꝟ.
nõ velit. Et qñq capit nolo vt etiã nõ im
portat ꝑcise resistentiã. p nõ volo. vt in. c. fi
nẽ litiũ. de do. z ꝓtu. ibi nolit aut nequeat
ꝟm Jo. an. et sequit Uin. Sil'r dormiens
nõ vult legere tũc. z tñ exꝑsse se legere nõ ne
gat. vt no. de spon. c. ñ. Et dictio nolle ꝓpe
rit de nõ velle. Alij tñ talẽ ponũt differen
tiã. dicẽtes. q nõ velle significat ꝓpatine. i.
nõ esse voluntatẽ seu motũ voluntatis. Sz
nolle significat positiue. i. esse motũ nõ fie
ri. vl nõ obtinere illud de quo q̃rit. Et p ꝟ
dicũt doc. q si beres deliberãdo de adeun
do dicit se nõ velle adire. hec ꝟba nõ signi
ficãt repudiationẽ. ꝺa nõ velle adire est nõ
habere motũ animi ad adeundũ. nõ aũt p
ꝟ sequit q repudiet. sec' si dicat. nolo adire
qz sensus est q' hz motũ animi ad nõ habẽ
dã hereditatẽ. z iõ ꝺcat repudiatioez. facit.
l. filij. §. j. ff. ad tercu. ꝓter hoc dicit lex q ī
ter velle z nolle est mediũ. scz nõ velle z nõ
nolle. l. j. §. scientiã. ff. de tribu. ac. z hoc ꝺ p
prio significato ꝟbi. Sz ex circũstãtijs pũt
recipi alia significata.

Nota est idem qõ infamia. l. j. ff. de bis q no
ta. infa.

Notare qñq est reꝓhendere. c. fi. ꝺ soꝛtil. qñ
q infamare. c. accedẽs. ꝺ purgat. cano. qñ
q ꝺsiderare. c. cũ olim. ij. de offi. dele.

Notariꝰ est publica ꝑsona. qz eiꝰ officiuz ad
publicã vtilitatẽ inuentũ est. z ꝺz a notãdo
qõ est negocia hoĩs publice z auctẽtice in
publicã z auctẽticã formã redigere. Et idẽ
ꝺz scriba a scribẽdo. z tabellio seu tabellari
us a tabula. Re. supra locis suis

Nocbꝰ ꝺz illegitimꝰ z ꝓprie de adulterio na
tꝰ. sic ꝺz nocba febris q̃ affligit vt q̃rtana. ñ
tñ est vera q̃rtana vt no. glo. in. §. ꝑsone ꝟbo
in fi. ca. nisi cũ ꝑdem. de renunci. Etiã ꝺz a
nota. i. ifamia. qz talis ifamiã incurrit.

Notoriũ est triplex. Quoꝺdã est notoriũ ꝑ
sumptõis. scz qõ est de euidentia iurꝭ vehe
mẽtis ꝑsumptũ. vt pñitas. filiatio. vbi nõ
requirit alia ꝓbatio. c. qñ. de fi. ꝑs bi. Haz
de hoc q ꝺs sit alicuiꝰ filius nõ põt vere ꝓ
bari. l. lucꝰ. ff. de cõdi. z demõstra. vñ filiꝰ e
quẽ nuptie demõstrãt. ff. de in ius vo. le. ꝺa
sp. in fi. Nam z vir z vxoꝛ aliquẽ infantem
nutriunt z dicũt eum filiũ eoꝝ esse. tũc ꝑsu
mit eoꝝ filiꝰ. Est ergo notoriũ ꝑsumptõis
euidẽtia rei euidẽter a iure ꝑsumpta. Alioꝝ
est notoriũ iuris. z est clara iudicialis cõfes
sio. incõuincibilis ꝓbatio. z irretractabilis
diffinitio. de q scz notorio ꝺs dãnatꝰ est. vl
in iure ꝺfessus. Et sic illõ est duplex. vide
licet p ꝺfessionẽ factã in iure. z p suiam iu
dicis. vt in. c. vestra. de cohabi. cle. z mulie.
Tertiũ est notoriũ facti. scz qõ ꝺmissuz vl

factū nō dubitat a ꝑpl'o vel maiori ꝑpl'i ꝓte. ꝛ ꝑ euidentiā rei nulla ꝑt tergiuersatōne celari. nec oportet ꝙ oēs circūstātie facti sint nota. vt. c. vlti. de coha. cle. ꝛ mul. c. cū dilectus de purgat. cano. ī fi. ff. q. j. manifesta. ꝛ c. se. Et illud notarīū est triplex. s. ꝑm triplicem distinctionē facti Quoddā est facti p/manētis ꝛ ꝓtinui. vt ꝙ de⁹ solis stat in palacio papinēsi ꝓtinue. c. dilecto. de appel. ꝛ illud nō indiget ꝓbatiōe. Aliō est facti trāseuntis. vt ꝙ q̄dam in publico palacio, occidit coꝝ populo. Tertiū est notoriū facti i/terpolati. vt q̄ vsurari⁹ vna die tenet mensam paratā. alia nō Et illud sic ꝺscribitur. Est quoddā intellectuale ꝛ notū. sic ꝙ non ꝓt aliq̄ tergiuersatiōe celari. vt ꝙ ꝑs byter ꝓgnoscat ꝓcubinā cū qua bz aīalia gradiētia circa focū panē poscētia De ꝟ pleni⁹ nota. ꝑ doc. in. c. vestra. ꝑal. vbi tractat materia notoriū que est adeo ītricata ꝙ dic̄ Jo. de ligna. et dñs Antho de Butri. ꝙ multi loquunt de notorio. q̄d sit notoriū ignorātes. Et in concilio Basiliēsi in sessione. xx. additus est quart⁹ mod⁹ vltra tres cōmunes notorietatis. s. q̄n sacerdos mulierē de incōtinentia suspectā ꝛ infamatā tenet. ꝛ ꝑ suū sup̄iorē admoni⁹ ipam cū effectu ñ dimittit. vt in decre. q̄ incipit. Quicūq; clericꝰ. in q̄ etiā notoriū ꝓcubinariū a ꝓceptiōe fructuū oīm beneficioꝝ suoꝝ trīū mēsium spacio ipso facto suspendunt. q̄s fructꝰ sui/piorꝫ ꝓuertat in fabricā vl' in aliā euidentez vtilitatē eccl'iaꝫ. ex q̄bꝫ isti fructꝰ ꝓcipiunt. ꝛ nisi moni⁹ ꝓcubinā dimittat. aut aliā nō resumat oīb⁹ bñficijs ꝑuet. Et nota ꝙ moderni ponūt noue genera ꝓbationū. q̄ ī iure formal'r differunt. vt sunt argumentuz. ꝑsumptio. indiciū. fama. rumor. occultum pene. occultū oīno. manifestū. ꝛ notorium Unde argumentū est rō rei dubie faciēs fidem. de here. cum ex iniūcto. de ꝟbo. signi. ca. fozus. Presumptō est quoddā medium intellectuale veritatis eliciēde ex circūstantijs insurgēs. de ꝑsump. ex studijs. De illa q̄ sint iuris tm̄. ꝛ q̄ iuris. ꝛ de iure. no. in. c. is q̄ fidem. de spon. vbi glo. no. de q̄ntupli ci ꝑsumptiōe. Indiciū est mediū ītellectuale ex aliq̄ singl'ari circūstātia insurgēs. C. ꝛ. ff. de rei vēdi. l. indicia Fama est illese dignitatis stat⁹ vita ꝛ moꝝ ꝓbatus. hoc verū de fama hoīs. sicut infamia est lese dignitatꝫ stat⁹ vita ꝛ moꝝ reꝓbat⁹. Sed fama de aliq̄ negocio est mediū veritatꝫ elic̄iende. ꝛ cōmunis ꝛ clamorosa insinuatio insurgēs apud totā vl' maiorē partē populi ex incerto auctore ꝓueniēs. Rumor ē ꝑticularis insinuatio clamorosa ab icerto auctore ꝓsurgens. Pene occultū quod ꝓbari potest. sed differēter. Occultū oīno ē qđ nullatenus ꝓbari potest. ꝛ subiacet iuri diuino. ō simo. sicut. vj. q. j. si oīa. Manifestū dic̄ quod de facili ꝓbari potest. ꝛ notoriū supra descriptū est De quo etiaꝫ dat exemplum de statua ꝛ percussiōe vt no. in capitulo super eo. de testi. cogē. ꝛ in le. cines. C. de appella.

Nouatio est ꝓpꝛis debiti a ꝓpꝛis ōbiti ꝛ ꝓpꝛis obligōnis ꝑtib⁹ ꝟ volētib⁹ exꝑsse ī aliaꝫ obligationē trāsfusio vl' trāsactio. ꝟbi gra. Debui tibi centū aureos sub ꝓditōne si nauis venerit ex asia. placuit inter nos noua re obligationez. vt illud qđ debui tibi sub ꝓditiōe. pure ꝛ sine ꝓditiōe debeā. Hec est nouatio ita ꝙ ꝓꝛ obligatio ꝓditional' trā sit in posteriorē ꝑ nouationē. Eodez modo pone exēpla in sil'ib⁹. vt. ff. de nouat. ꝛ. C. eo. ti. ꝑ totum.

Nouale est terra ꝓcisa alias ꝓtermissa q̄ per annū cessat. Aliꝰ dicunt ꝙ ex silua q̄ arboribꝫ extirpatis ad cultū redigit fieri noua/le dicat. Et vtraq; illaꝫ interꝑtationū colligit ex legib⁹ ciuilib⁹. Sed apud notarios romani pōtificis nou⁹ vsus obtinuit. ꝙ noualе etiam dic̄ ager de nouo ad agricultura redactus. de quo nō extat memoria ꝙ aliq̄n cultus erat. vt in capitl'o qđ ꝑ noua/le. de ver. sig. vbi de boc.

Nouū op⁹ facit q̄ aut edificādo aut destruēdo. aut foueā faciēdo ꝓstinā faciē opis immutat. Nec⁹ si vet⁹ reficiat vl' incremētū ī ponat. q̄ tūc non videt nouū op⁹ facere. ff. eo. ti. l. j. §. nouū. ꝛ. §. si qs edificiū.

Noui opis nunciatio ꝑm Hostiē. ē ille qui de nouo edificat in ꝓiudiciū alterius facta legaliter. l. j. ff. ō no. ope. nunc. Et pertinet ad ea tm̄ que sunt solo coniuncta. vt in. l. j. ꝓallega. Fit autē tripliciter. Primo solo verbo dicēdo. Nuncio nouū opus. ꝛ hoc ī loco edificij ipsi dño noui operis. Secūdo per iactum lapidis vl' lapilli. Tertio ꝑ iudicis prohibitionem. Primo modo nūcians ꝑdit possessionez. et facit aduersariū possessorem. ꝟbi gra. voluisti domū edificare in fundū meum. ꝛ nunciaui tibi ꝙ nō

faceres dicẽdo. nouũ op⁹ nũcio. i. phibeo. nũcians ꝙ secũdo ⁊ tertio mõ retinet possessionẽ ſm Ber. in ca. ex pte. de ꝓ. sig.

Nouũ opus nũciare est phibere ne edificiũ fiat. vt qñ nuncio tibi ne edifices in fundo meo vl̃ p iactũ lapilli pſentib⁹ testib⁹. Dec nũciatio hz talẽ effectũ q si edifices ibi spreta nũciatione mea absq; hoc caneas de o/pere demoliẽdo seu destruẽdo. Si te apparuerit iniuste edificare. quicqd postea edificaueris siue iuste siue iniuste. totũ debebit destrui. vt. l. j. palle. §. opus nouũ. ⁊. §. nũciamus. Et si aliquid in publico fiat. omnes ciues opus nouũ nũciare possunt. Nã rei publice interest q̃ plurimos ad defendẽdũ suam cãm admittere. l. iij. in fi. ff. de no. ope. nũci. Et dicit in. §. opus nouuz palle. q̃ hoc edictũ nõ cõplectit oĩa opera. vt supra de interdictis.

Noxa ỏr qđ nocet vel nocuit. vt seru⁹ ⁊ cer/uus. aut aliud anial nocens. vt. ff. de noxa. ac. in Rubrica.

Noxia ỏr ipm delictũ maleficiũ vl̃ damnũ datũ. vñ Noxia delictũ delinq̃ns noxa vocat. vt insti. de nox. ac. in glo.

De Nu

Nullaten⁹. vide in cle. vni. de seq̃stra. ĩ glo. p ordinariũ.

Nullitatis snĩe sunt m⁹ti modi. vt no. Joã. an. de re iudi. c. j. vbi remittit ad Spe. ỏ sẽ. pla. §. iusta. ⁊ snĩa nulla ñ merek hr̃e nomẽ snĩe. ỏ re iudi. c. fi. li. vj. ff. c. ti. l. iij. §. pdẽnatũ. Et ẽ gl. fi. ĩ cle. vni de seq̃stra. palle.

Numerata pecunia duob⁹ modis ỏr. Uno mõ respectu creditoris q̃ ꝓprie dicit numerare pecunias ỏbitori vt sibi reddat. Alio mõ respectu debitoris q̃ ꝓprie dicit soluere creditori ⁊ iproprie ỏr numerare cum soluit qđ debet. Datur aũt exceptio nõ numerate pecunie a creditore principali debitori vel fideiussori. Sed numeratio pecunie large ponit hic p oĩ re quaz q̃s numerauit vel soluit.

Nũmisma ſm q̃sdaz est idẽ qđ moneta curr̃es ⁊ spẽal̃. vl̃ est idẽ qđ nũm⁹. Hz oliz nũmisma ⁊ aure⁹ ⁊ solid⁹ auri idẽ erãt. vt. C. ỏ vete. l. j. li. xj. ⁊. C. de spoz. l. ij. Et in euãgelio Mathei. Et dicit phs li. v. ethi. q̃ nũmisma factũ est nõ ex natura rei sed ex lege

Nũmulari⁹ est nũmoz nũeratoz vl̃ mallea/toz. Qñ ⁊ ipse accipit pecuniã ⁊ erogat siẽ campsoz. ⁊ inde facit scripturam ad quam frequenter recurrit in dubio. vt p eam data⁊ accepta ꝓbent. hic etiaz argẽtari⁹ ỏr. vt supra ỏ lr̃a A.

Nũm⁹. i. denari⁹. ỏ q̃ dicit phs. v. ethi. q̃ est mẽsura oĩm rer̃. qz est fideiussoz nob in oĩ necessitate p q̃libet re q̃ indigem⁹

Nũci⁹ est q̃ vicẽ gerit epl̃e ⁊ q̃ sine mãdato litter̃ mittit q̃ est velut pica ⁊ organum ⁊ vox dñi mittẽt̃ ipm. ⁊ large q̃libet nũci⁹ pt dici ꝓcuratoz. sed nõ ecõuerso

Nũcupatio est quã in cereis tabulis recitat testatoz dicẽs q̃ hoc vult ĩ his cereis tabulis q̃ scripte sunt. ita dico. ita lego. ita q̃ vosciues mihi testimoniũ ꝓhibeatis

Nũcupare est palã noĩare vl̃ vocare ⁊ ꝓfir/mare. ſm Isido. li. v. Re. infra testamentus nũcupatiuũ.

Nũq̃ q̃nq̃ idẽ est qđ raro. j. q. j. nunq̃.

Nũdine sunt generale fozz ad qđ vndiq̃ homines ꝓfluunt ⁊ ꝓcurzũt. C. ỏ nũdi. l. vna. l. clam. §. q̃ ad nundinas. ff. ỏ acquir. poss. Aliq̃n etiã nũdine dicunk epule. l. cũ societas. ff. p socio.

Nuptie sunt mr̃imoniũ. vel viri ⁊ mr̃ier̃ cõiunctio indiuiduã vite ꝓsuetudinẽ retinens diuini ⁊ hũani iuris cõicatio. xxx. q. v. nullum. Et dicunk nuptie ex eo. qz nubẽtiũ capita in solẽni bñdictione velabank. et q̃ nube coopiebak. ca. q. nostrates. ⁊. c. feie. Et illud. indiuiduã vite ꝓsuetudinẽ. tantũ valz sicut ꝓsortium oĩs vite. et hoc q̃ntum ad ꝓpositũ qz hãc ĩtẽtiõez hr̃e debẽt vt ꝓpetuo sil̃ manere debeãt. q̃uis p⁹ ꝓtractũ mr̃imonij añ carnalẽ copulã possit alter altero inuito religionẽ ĩtrare. Et qñ nuptie sunt ꝓhibite celebrari. habek in. c. capellan⁹. ỏ ser/rũs. ⁊ in his versib⁹. Aspiciẽs veterẽ circũ q̃si q̃s benedicta. Nõ licet hic. licet hic. hic nõ licz. licet hic. hic nõ.

Nuptie secũde dicunk omnes q̃ sequunk p/mas. licet sint tertie. q̃rte. vel q̃nte. ⁊c. vt qñ aliq̃s nubit alicui p⁹ ꝓmas nuptias. C. e. ti. l. si q̃s. §. tale.

Nur⁹ est vxoz filij. ⁊ ei⁹ appellatiõe ꝓnur⁹. et deinceps ꝓponit. ff. ỏ v. sig. l. nur⁹. l. ij. §. ij. nurũ. ff. q̃ satisda. cog. ⁊ etiã spõsa. ff. ỏ gdi. cog. l. labeo. l. seruus. ꝓtrariũ videk insti. ỏ nup. §. ⁊ si qua.

Nunc no. Archi. l. xiij. dis. ego. ⁊ glo. xxxiij. q v. si audieris. Et sil̃r Uincẽ. ỏ offi. delega. ca. prudentiã. §. sexta.

De Ob

Obligatio est iu/ o ris vinculū. q̄ necessitate astringi mur alicui⁹ soluēde rei ſm nostre ciuitatis iura. insti. de obli. in ꝓn. Et ē du/ plex. s. ciuilis z ꝓtoria. Ciuilis q̄ aut legib⁹ ꝫstituta. aut certo iure ciuili cōprobata est. Sz ꝓtoria est quā ꝓtor ex sua iurisdictōne ꝫstituit. q̄ etiā oneraria vocat

Obtpare est obseq̄ vl̄ obedire. vl̄ iussu iudi cis ꝓparere. ff. si q̄s ius dic. nō obtēpe. i ru bri. z in nigro.

Obaudire est quasi de mente deducere. ſm Jo. an. de elec. li. vj. c. fundamēta.

Obscuritas est illa q̄ fit in dictiōe. Sz am/ biguitas q̄ fit in oratōe. vt no. glo. iij. i. l. ve/ teriꝫ. ff. de pac. ꝓbigra. Uēdidisti mihi fū dum. z dictū est accedere stichū. nō apparet de q̄ sticho. ergo nō fit ꝺdēnatio in actione ꝓtract⁹. nisi ostēdat de q̄ sticho venditor i/ tellexerit. l. si in emptore. i ꝓnci. ff. ꝺ ꝓtrahē. emp. z ven. qz rō dictat actorez ꝓbare. z qz emptor agit z ꝓbat de sticho sed nō de quo stat reo declarāti obscuritatē. Ceteꝝ ei pa riꝫ reo fauēdū est potiꝰ q̄ꝫ rē. vt in regulis cum sint. de reg. iur. li. vj. Item ibi. Uēdi/ di tibi domū locatā ꝑ me cuidā. z dixi q̄ pē sionē primi anni haberē. z sequētiū anno/ rū tu haberes. z dixi ius pignoꝝ vtrūq̄ se/ cutuꝝ. Dicit tex. q̄ ius pignorū ꝓmo perti net ad me ꝓ pēsione ꝓmi anni. z si q̄d sup est. tūc ptinet ad te. z sic fit interptatio ꝑ ꝓ/ ferēte. l. insulaz. ff. de pig. qz in ꝓncipali ego mihi ꝓuidi ꝓus retinēdo pensionē ꝓorem. ex q̄ colligit z declarat obscuritas. que est in accessiōe. z significat q̄ ꝑ illa pēsiōe vo/ lui etiā ꝓus ius pignoris retinere. Item ibi. Si q̄s stipulat. x. kalēdas. intelligit de ꝓ riꝫ. l. eū q̄ ka. ff. de ꝓbo. obli. Rō. qz q̄ ratōe itelligerent de secūdis. cadē rōne de tertiis rē. z sic stipulatio redderet inutilis Item ibi Actor petit sticht̄ i iudicio. si reus dicit se intellexisse de nigro. z actor de albo. stat di cto actoris. l. inter stipulantē. §. j. ff. de ꝓ. obli. qz ibi actor ostēdit de q̄ intellexerit. z q̄ si bi debet. ideo ꝑ eo debet ferri sn̄ia. nec de/ bet reus audiri. q̄ de alio intellexit. qz non est oneris ipediēdi ꝓcessum iudicij et insti/ cie. nec interest rei q̄ stat dicto actoris. cū ꝑ/ bat sibi deberi. z sic de aliis.

Obrepe est q̄si latēter subintrare. lxj. di. nul lus inuit⁹. de cele. mis. cū creatura. et. c. ne i agro. in ꝓn. de sta. monacho.

Obrepticiū rescriptū. z obreptio. Re. infra rescriptū

De Oc

Occasio differt a cā. vt in. c. solite. de maio/ rita. z obedi.

Ociū philosophicū est studiū. qz ꝓhus ocia tur q̄ studet Sed ociū vulgare q̄ vacat ab ope seruili. Et nota q̄ ocium est triplex. s. destitoriū. qō est ribaldoꝝ q̄ apud Athe/ nas suspendebant. Et de hoc dicit q̄ ocio sitas z voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseras anias capiendas. de renūci. ni si cum pridem. §. verū si ꝓpter. Ergo dicit Hiero. ad rusticū monachū in. c. nunq̄. ꝺ conse. distin. v. Semp aliq̄d operis facito vt te diabolus inueniat occupatū. Secū/ dum est restitutoriū q̄ q̄s cessauit a la/ boze. z item accedit ad opus. Tertiū retri/ butoriū. qō dat emeritis z seniꝫ.

Ocul⁹ est q̄druplex. vt not. Archidyaxxxij q. v. nec solo.

Occupare capit quandoq̄ in mala. et q̄nq̄ in bona significatōne. Et ꝓprie mobilia occupant. z immobilia inuadunt. vt i glo. super hoc verbo. in ca. generali. de elect. li. vj. vbi ꝓcor.

Occultum oīno vt ꝓmissum est ꝺr qz nulla rōne ꝓbari pōt. z tale vocat secretū vel la/ tens. vide infra ꝓbatio.

Occultū pene est qō per paucos ꝓbari pt z qō pauci sciūt. vide supra. notoriū i gene/ riꝫ ꝓbationū rē.

De Of

Officiū ꝺr multis modis. Primo mīnste/ riū. Scōo obsequiū. Tertio actus ꝑsone cozrigētis. xxj. q. j. monachus. Quarto ple bania. de sta. mo. qō dei. Item aliq̄n sumit ꝑ dignitate vl̄ ꝑsonatu de ꝓbē. ad hec. de cle nō resi. qz de ꝓcess. ꝓbē. ca. ij. §. j. Aliq̄n ꝑ li/ tigio. xxj. q. j. de ꝓsentiū. in fi. vbi litigantes dicunt officium exercere. Item is cui cōmis sa est dispensatio bz officiū. Item q̄ bz po/ testatē secularē z rabellionatū. Item ꝺr ꝑ/ posita. Sed ꝓprie est aliud a dignitate z a ꝑsonatu. Et ꝺr simplex officiū q̄n q̄s habz administrationē aliquaꝝ rerū sine aliq̄ ꝓ/ rogatiua in choro vl̄ capl'o vltra alios sui

ordinis rone hmõi officij. Et sic hz on⁹ an nexũ sine honore vel prerogatiua honoris vt sindici.pcuratorez.gastaldi.j.q.iij.salua tor.ꝙ.in noĩe. Itẽ vicedñs q̃ hz ẽpatum di sponere dz habere officiũ.xcix.dist.§. officium.j.q.j.si q̃s eps.j.rñso. Dec z plura vide p Archi.de ꝓsue.c.j.in glo. Et hoc erat cõtra iura.vbi tractat de dignitate psonali z officio.vt hic dictũ est. Itẽ officiũ fm Lardi.est ptãs existens in iudice exercẽdi oĩa ea q̃ ptinent ad eius iurisdictionẽ. Et capitur hic iurisdictio generaliter vt includat oĩa ptinẽtia ad merũ z mixtũ impiũ. Et loquit de officio iudicis.cui⁹ iurisdictio officõ iudicis mr̃ est sicut obligatio actiõis. Hec est vera opi.pe.de bellapti.q̃ offi.iudicis sit exercitiũ vl̃ executio iudicis.qz magis stat in habitu q̃ in actu. Hec fm opi. Barti. appellari dz actio cũ differũt surrogatus z cui surrogat.iisti.ó actio.in ꝑn.ĩ gl.iij. Itẽ officiũ ꝓprie dz qđ hõ dz hoĩ ex nata.vt ĩ.c. cũ in officijs.de testa.

Officiũ iudicis fm Gof.est ptãs iudicis a iure sũpta. Et hz locũ tã ĩ his q̃ añ iudiciũ fiunt q̃ iu bis q̃ in iudicio occurrũt faciẽda Et iplorat loco ꝓncipal⁹ actõis cũ alia ordinaria actio deficit.vt ĩ.c fi.de off.iudi.

Officiũ iudicis est duplex.ſ.nobile z mercenariũ. Nobile ideo appellat.qz a seipso interponit.nec iure actõis seu obligatõis vt puta.si minor petit se restitui in integrũ.ℏ nõ petit iure obligatõis.qz iudex ñ fuit obligat⁹.nec iure actõis.sed iudicis officiũ misericordit imploret zc. Mercenariũ iudicis officiũ est seu sic appellat.qz defuit actõi intẽtate.puta peto a te vigiti actõne mutui iudicis officiũ ꝺseruit mihi hac actõe. qz cõdẽnat te vt restituas mihi.xx.

Officiosa dicũt q̃ ptinẽt pietatẽ q̃ nulli obsunt z alicui psunt. Sicut a ꝓtrario testamẽtũ dz iofficiosũ qđ ẽ ꝺ officiũ pietatis.di. ix.si ad scripturas.in glo.j.

Officiales iudices. Re.s.assessor.

Officina est q̃si tuguriũ vl̃ tegmẽ.q̃ videlicet palee.i.stramina ponunt sup arbores. vt pastores subt⁹ existentes ab ymbribꝫ p teganť.

De Ol

Olober⁹ ẽ vestis totaliter deaurata.z dz ab olon.i.totũ. Et differt a vestibꝫ ꝺauratis.qz illa fiũt ĩ auro optio qđ ĩ vulgari dz fulmẽ. in legibꝫ obrizatũ.illa de q̃libet auro .licet hec ꝺ auro toto sit̃r in totũ est.et alia vestis q̃ hz aurũ tm̃ in pangadis.vt.C.ꝺ vesti.globe.z aurea.li.xj.in Rub.fm Accur.

Olfacere est nasuz ad culũ ponere.ita exponit glo.ĩ ꝙ.olfacit.ĩ.l.agazo.ff.si q̃dru.pau. fe.di. Ubi agazo duxit equũ ad tabnã. qui mule olfecit.q̃ calcitrauit z agazoni cr⁹fregit.z dz q̃ ibi dñs mule tenet ꝺ paupie.al's generaliter olfacere ẽ odorẽ odorare. z olfactus odoratus. Et ab oratoribꝫ ponit̃ proscire.vt dicẽdo. Tãta sunt in me tua bñficia.vt q̃ his pacto correspõdeã neutiq̃ olfacere possum.

De Om.

Oĩno tãgit Archi.de pbẽ.c.si bñficia.li.vj. z plen⁹ in.c.lz canõ.de elec.z gl.ĩ cle.j.ꝺ vi. z ho.cle.z etiã gl.ĩ.c.z si xps.de iureiu.

Oĩa ꝓhendit singl'a. Hã si eps dicat Do tibi talẽ villã z oĩa iura q̃ habeo. ibi singula iura ꝓhẽdunt. Dz nõ itelligit dare decimas z aliq̃ iura q̃ sunt mere spũalia.quia dictio oĩa.lz se extẽdat ad singl'a.non tñ ad ea q̃ sunt penit⁹ nature alteri⁹ z iurisq̃ ius ad ea q̃ ꝓncipaliť trãsferunt. Sed qñ datur aliq̃d qđ hz tpalia z spũalia iura cũ oĩbꝫ ptinẽtijs suis.vt pbẽda bñs possessiões z decimas.tũc oĩa trãsferunt sil̃r fm Hosti.ĩ.c. lras.de iure pa.

Omologare est idẽ qđ ꝓfirmare vl̃ ratificare. Et sic ꝺz arbitriũ sit omologatum. Aliq̃ dicũt omologiare.idẽ qđ ꝓsecrare.

De Op

Opera est diurnũ officiũ secz qđ q̃s exhibet alicui p diẽ artificialẽ z nõ naturalẽ.sic ꝺz Genes.j.c. Uespe z mane dies vnus. Aliqñ ponit̃ p breuis tpis obsequio. vl̃ ẽ idẽ qđ obsequiũ Dicit̃ g. ope officiũ tpe limitatũ vt.l.j.ff.de ope.liberto. Limitatio aũt stat ĩ disponẽtiũ volũtate.qz p ꝓtrahẽtes põt limitari maiori vl̃ minori tpe.puta q̃ dies capiat ad integrã. vl̃ ad mediã noctem. vl̃ ad vespam tm̃.qz disponãt ꝓhentes z erit lex. Idẽ in testatore z qñ aliꝺ nõ apparet ꝺ die artificiali iutelligit.qz ad hũc cõiter fit relatio. Dz improbe opa accipit̃ p reuerentia. vl̃ obsequio. vt no.in.§.libert⁹.l.nõ fortẽ ff.eo.ti.z sic de aliꝭ

Opinio fm Spe.est ꝺubia pticularis arbitratio.q̃ a doctoribꝫ alicui⁹ scie auctoritatẽ

Rusio.i.fatuus.
Munimenta dicunt probationes et instrumenta q̄ cām muniūt. vide de elec. c. q̄uis. ī gl. fi. li. vj. Alīs monimēta dicunt. eo q̄ monēt et informāt iudices q̄d facere dēt.
Mutatoria dicūt vulgo diuersoria. vel fullonica. q̄si secreta edificia. Et ponit etiaz p vestimētis plūb⁹ mutationē hūtib⁹.
Mutatio capit p variatōe in facto. vbi ḡra Testator legat ciphū vel poculū. et fit massa. vl ecōtra. legatū nō pimit. imo debetur massa poculo legato. vel ecōtra. l. seruū filij. §. si pocula. ff. de lega. j. q̄ nō significat voluntas testatoris mutata. Et q̄ poculi ad massam. et masse ad poculū facilis ē reductio. et sic nō magna ī mutatio. etiā nec ī estimatiōe est magna distinctio. Item ibi. Testator lanā legat. et inde facit vestimentū. legatū pimit. l. lana. ff. ō leg. iij. q̄ ex mutatione rei significat volūtat⁹ mutatio. Et sumit significatū ex hoc. q̄ lane ad vestimētū non est facilis reductio. Etiā q̄ quo ad estimationez magna est distinctio. sil'r q̄ ad adaptionē. q̄ vestimētū vni aptū alteri vix adaptat. et si adaptat hoc fit cū magna diminutiōe sui. sed ibi testator lanam legauit heres de illa vestimētū fecit legatū non pimit. l. seruū. §. itē si lana. ff. de lega. j. ꝫm intellectū glo. ibidē. Rō. q̄ mutatō facta per heredē nullaten⁹ significat volūtatis testatoris mutationē. Et idem dic in aliena lana legata ponēdo q̄ dñs ex ea vestimētum fecit. nā ex hoc nō significat mutatio volūtatis testatoris. nisi alias appareat Non est tn̄ dicendū q̄ debeat vestimētū. sed estimatio lane. Item ibi. Testator legauit areā. de inde domū desup edificauit. dom⁹ debet. l seru⁹ filij. §. aree. ff. de lega. j. q̄ area est fundamentū et ps potissima. Etiaz q̄ testator mutādo videt in eadem remanere volūtate. Nec ī positio edificij sufficit ad mutationē volūtatis. imo q̄ volūtas remanet ī legato et edificiū sequit suū significatū q̄ testator legat domū. Item ibi. Testator legat domū. dom⁹ ad aliā areā reducit. area ō̄betur. q̄ legatū tenet in tota re et q̄libet sui pte. ḡ et si ī pte rei pimit. tenet tn̄ in pte. remanente. hoc addito q̄ ex mutatōe rei nulla significat volūtatis mutatio. Et si testator legat domū q̄ ad areā reducit. deinde aree edificiū imponit nihil debet. l. si ita. §. si domus. in fi. ff. de le. j. Ratio. quia alia dom⁹ et nō illa quā testator leganit. Item ibi. testator legauit nauē. destruit nauis. et ex eisdez tabulis reficit. debet. l. si res. §. aream. ff. ō solu. Rō. quia est eadem nauis ex eisdē tabulis refecta.
Mutilare est aliq̄ mēbrū amputare. l' aliq̄ integrū detrūcare. vt boi manū vel pedem vl' aliq̄ mēbr̄ auferre.
Mutuū est q̄ alicui pūtat vt tpe suo reddat. Et ōr q̄si de meo tuū. vñ est nomē cōpositū ex corrupto et integro. q̄ q̄ meum fuerat mutuādo tuū facio. Un̄ res q̄ pōderat vt argētū et silia q̄ nūerant vt pecunia. et q̄ mēsurant vt frumētū mutuari pūt. vt. l. ij. ff. si certum pe. §. mutui datio. vbi ōr q̄ mutui datio ꝯsistit ī his reb⁹ q̄ pōdere mēsura nūero ve ꝯsistūt. insti. q̄. mo. recontra. obli. ín p̄n. veluti oleo. frumēto. pecūia numerata ⁊c. Et lz vsura sit q̄q̄d accidit sorti in mutuo ex pacto vl' intentiōe. p̄ncipal'r tn̄ in alijs reb⁹ puta vestib⁹ vl' alijs nō ī mutuo ꝯsistentib⁹ etiā vsura cōmittit. vt. xiij. q. iij. c. plerique. et c. se. Usura est vbi āplius req̄rit q̄ dat. Pro q̄ distingue duplicē vsurā. vt infra de lra. U. Sed nunq̄d erit mutuū si q̄s oues ad numerū dederit. Rñdet q̄ nō. q̄ ī mutuo inspiciēda est natura et cōsuetudo rei mutuate. Nā pecunie cōsuetudo natura et aptitudo est vt ad nūer̄ deb. l. j. ff. ō p̄trabē. emp. et vē. et sic ō frumēto. Sz libri. eq̄. oues. et silia nō dant ad nūer̄. nec sic ad pōd⁹ vl' mēsurā. eo q̄ res mutuata nō est eadē. sed ꝯsilis reddi debeat. Et ī hmōi reb⁹ n̄ pt oīmoda silitudo ineniri ita q̄ res sp oīno silis vendat.
Mutuū em̄ dantes et nihil inde sperantes ⁊c. ō vsu. c. ꝯsuluit. et c. nauigāti. e. ti. ī glo.

De Na

Nanciscī est aliq̄o acquirere ꝯsequi vl' adipisci Unde ōr nact⁹ sum illam. i. adept⁹ sum l' acquisiui eam.
Natura ōr multis modis. Qñq̄ vis insita reb⁹ similia ō silib⁹ p̄creans. Secundo stimul⁹ vl' instinct⁹ nature ex sensualitate puenies ad appetendū. p̄creandū. vl' educandū. Tertio instinct⁹ nature ex rōne pueniens. vt est glo. j. dist. j. ius aūt naturale.
Naturalis ōr filius ex ꝯcubina q̄ in domo p̄ria tenet vnica q̄si loco vxoris. Et talis

in bonis patrꝭ ab intestato succedit in duas vncias pñe substãtie si alij filij legitimi nec vxoris extẽt. in bonis aũt matris cũ filijs legitimis succedit.

Natale ỏr scriptura cũ ãnis dñi ꝛ pconiza/ta q̃ dicebat Lucij esse natũ ingenuũ. Et sic in legẽdis sanctoꝝ intitulat natale sancti Jobis qñ morit. q̃si tunc nascat nunq̃ moritur⁹. vl ỏr pma natiuitas q̃ est ỏ iure naturali. Et oẽm hoiez dicit libez. vñ cõstitutũ est nõ efficere manumissionẽ natalibus. i. ingenuitati. isti. ỏ ige. i fi. Jtẽ dicim⁹. seru⁹ iste restituit natalib⁹. i. libtati quã hꝫ ex iure naturali. ff. de nata. l. ij.

Naulũ ẽ vectura siue pciũ qỏ pstat p eadez facta collatiõe int vectozes vebẽtes p mercede nauigatiõis illis q̃ nauigiũ exercẽt vl ducũt. Unũ Lo. ỏ Ro. in singl'aribꝫ suis dicit ad qõnem talẽ. nautã ꝺduxi. vel mulionẽ. aut galeã ad portandũ familiaz meam Quid si moziank aliq̃ in naui vtꝫ p illl' nauta debeat naulũ vl pẽsionẽ hr̃e. Sub distinctiõe si fit ꝙuẽtio de illis ducẽdis vl ad talẽ locũ deportãdis. tẽ p mortuis nõ ỏz solui naulũ. Si ꝙo fit de illis pactũ i naui ponendis. tũc sec⁹. Tertio si dubitat ỏ verbis tũc etiã debet naulũ tex. est sing. i. l. si vebẽda. in pn. ff. ad. l. ro. ỏ iac. Silr dicet ỏ ifante nato i naui. ff. locati. l. si adest. §. si qs mulierẽ.

Nauta est q̃ mĩstrat naui vl ducit nauẽ eaz gubernãs. ꝛ ea q̃ ad vsum ei⁹ ptinent faciẽs ff. nau. cau. sta. l. j. §. ij. ff. fur. aduer. na.

Nautic⁹ tiberin⁹ est q̃ nauigat i flumĩe rome vebẽdo in romã vl extra vebẽdo ad castra. vt. C. ỏ nau. tibe. l. ad castra. li. xj.

Nauticũ fen⁹ est qỏ ꝓpter nauticã pecuniaz vl q̃si nauticã exigit. ff. de nau. fen. p totũ. ꝛ C. eo. ti. l. cũ ꝓponas.

Nautica pecunia est q̃ picl'o creditozis i nauigio suscepto dat trahẽda Sed q̃i nautica est cũ piculũ mutuate pecunie i merci pio si aliq̃ ꝺdito non exist pura si piscatoz nõ capiat pisces ꝛ hmõi. vide glo. C. ỏ nau. fen. in Rubrica.

Naufragiũ est naue fracta submersio rerũ siue corpoꝝ. ꝛ ỏr q̃si nauis fragiũ. i. fractura. C. ỏ naufra. li. xj.

Nauicularij seu naucleri sunt q̃ trãsportãt publicas spẽs ẽm Accur. C. de nau. publi. spe. trãs. li. xj. sup Rubrica. Et dicunt etiaz illi q̃ ante nouarias spẽs a susceptoribꝫ i puincia accipe ꝛ romã vel i castra vbi erant milites deferre debebant.

Nausocboniũ est dom⁹ i q̃ iuuenes educãt

De Ne

Necessitudo ẽ parẽtela vl ognatio. l. ñ ẽ singulis. ff. ỏ reg. iur. vbi glo. sic exponit.

Ne. p vt nõ capit. ff. de acq̃. posse. l. q̃ absenti. §. j. De hac dictõe vide. C. de idic. vi. tol. in aut. cui relictũ.

Nec implicat sensum ꝓtrariũ exp̃sse. vt nota. in. l. iurꝭ ignoratia. C. q̃ admit. ad bono. possessio. poss.

Negociũ est triplex. s. eõe. publicũ. ꝛ ꝑuatũ. Eõe qỏ ptinet ad dispositionẽ alic⁹ regionis. Publicũ qỏ ptinet ad regimẽ alic⁹ ciuitatis. Ꝑuatũ qỏ ptinet ad ꝑuatã pson̄ã. Et istis tribꝫ negocijs correspondet triplex dispẽsatio. s. politica. q̃ ꝓsistit i ꝓuisiõe pluriũ seu tot⁹ cõitatꝭ. Et hꝫ docet in octo libris politicoꝝ Aresto. Jconomica. q̃ cõsistit in dispositõe familie. ꝛ habet in duobꝫ libris iconomicoꝝ Aresto. Et monastica vel ethica. q̃ ꝓsistit i regimĩe suiꝫ ipsi⁹ met. ꝛ ill' tractat in. x. libris ethicoꝝ eiusdẽ.

Negociatio est in cõmertijs sicut negocium in dispẽsatiõe. vñ tã negociatio q̃ negociũ aliqñ significãt actõez alic⁹ rei. cui⁹ ꝓprietatis est ociũ. Aliqñ actionẽ esse idẽ qỏ iurgiũ litis. Et ỏr q̃si negãs ociũ. c. fo⁹. §. negociũ. ỏ ver. sig.

Negligentia est eius quod fieri debet vl' poterit obmissio

Negatiua apỏ iuristas ẽ ip̃robabilis. vt. vj. q. v. actoz. C. ỏ proba. l. actoz. de elec. bone memorie. j. vbi dicit. Negãtꝭ factũ nulla est ꝓbatio. subaudi directa. qz qỏ nihil est nõ cadit in sensuz. Unñ sciendũ q̃ multiplex est negatiua. scz facti. dicti. iuris ꝛ q̃litatꝭ. ꝛ q̃dam pura. Unñ negatiua facti duplex est. s. pura. q̃ hꝫ determinationẽ tpis. loci. vel alteri⁹ rei. puta qz est coartata ad certas personas. de q̃ est casus in. c. tertio loco. de ꝓba. vbi coartat ad psonas capl'i. Et illa ꝓbari põt indirecte. ꝙbi gr̃a. Si instrumẽtũ exhibeat ꝓtinẽs stipulationẽ factã tali die l'loco. arg. c. ex tenore. ỏ test. Aut nõ hꝫ aliq̃m taliũ determinationẽ. ꝛ tũc ꝓbari nõ põt directe vl indirecte. vñ on⁹ ꝓbãdi trãsferet in aduersariũ. ꝛ hoc iõ. qz negationũ nõ sunt cause. nec circũstantie. q̃ sunt necessarie in ꝓbatiõe. vt si qs dicit se nunq̃ ꝓtraxisse cũ

.§.et ꝺitiona. Si ꝓo creditoꝛ ꝺicat ꝺebi/
toꝛi paciſcẽꝺo.nõ petã a te.ſignificat perſo
nã tm̃ fieri.vicz qꝫ a te tm̃ nõ petam. ſed nõ
miꝰ ab hereꝺe petere poſſum.ꝛ hoc faciũt
ꝓba a te.q̃ ſic reſtringũt. vt.l.q̃ in furtꝫ.ff.
pac. Sz ſi ꝑ pactũ vnꝰ obligat ſe alteri fa/
cere ꝺomũ trãſit ad heredes.l.oẽs.C.ꝺ cõ/
traben.ꝛ cõmitten.ſtipul.

Pactũ ꝑſonale eſt qꝺ nõ generaliꝛ fit.ſz tm̃
ꝑ vna ꝑſona vel ꝺuaꝫ. Et ꝺiꝛ ꝑ tanto ꝑſo/
nale.qꝛ fit ꝑſone ſoli. ſic qꝫ tali ꝛ nõ alteri ꝑ
deſſe poſſit. vt ſi paciſcoꝛ pecuniã a te mihi
ꝺebitã nõ petituꝫ a te ſz a tuo hereꝺe.tũc il
lꝺ pactũ tm̃ ꝑſonã tuã tueꝛ.ꝛñ hereꝺẽ tuũ.

Pactũ reale vl̃ in rẽ eſt generale.ꝛ nõ ꝓtinet
ſpẽaliꝛ vnã ꝺuas vl̃ ꝓres ꝑſonas.ſed gene/
raliter ꝓtinꝫ oẽs aꝺ ꝗs illa res pertinet.
vl̃ ꝓtinere ꝑt. vt cũ ꝺebitũ meũ oĩno remit
to tã tibi ꝗꝫ hereꝺiby tuis.ita vt oẽs libere/
mini.tu ꝛ hereꝺes ꝛ fiꝺeiuſſoꝛes.ꝛ nullꝰ mi
bi reſeruet regreſſus aꝺ pecuniã. vl̃ aꝺ rez
petenꝺã. Itẽ pactoꝛ aliuꝺ nuꝺuꝫ.aliꝺ ve
ſtitũ. Et q̃ plene vellet hoc examinare tra/
heret magnã caꝺã ꝛ ꝓtroverſiã inter ꝺo/
cto.hic tm̃ cũ paucꝫ ſufficiat.

Pactũ ergo nuꝺũ ꝺici põt qꝺ ab oĩby iuris
ſolẽnitatiby ꝺeſtitutũ eſt.i.tã ſolẽnitate ver
boꝝ q̃ ſolet ꝺcꝺi ꝛ attẽꝺi in ſtipulatõiby ꝗꝫ
etiã ꝑ ꝓtẽpoẽz lr̃aꝝ.ſcz qñ cyrographuꝫ ñ
interuenit.nec aliuꝺ inſtrumẽtũ ſupꝫ con
fectũ.quo nuꝺũ pactũ ꝺfirmare�pt. Et ꝺicit
nuꝺũ a cauſa.q̃ ſufficere põt aꝺ pfectã obli/
gationẽ. vt ꝺo vt facias.facio vt ꝺes.zc. cu
iuſmoꝺi ꝙuẽtiões ꝺicunꝫ ꝓtractꝰ innomĩa
ti. Itẽ ꝺiꝛ nuꝺũ a foꝛo negociꝫ. vt qñ nego/
ciũ nõ inciꝺit ĩ certũ nomẽ ꝓtractꝰ. vt ĩ no/
mine emptiõis. vẽꝺitõis. locatõis. ꝛ ſil̃iuz.
Itẽ nuꝺũ ꝺiꝛ a rei interuẽtu. vt tali nõ iter/
cecꝺat res q̃ poſſet ſuo interuẽtu pfectã red
ꝺere cãm obligatõis.ſicut in mutui ꝺatõe
Itẽ ꝺiꝛ nuꝺũ a cõtinentia.qm̃ ſi in cõtinẽti
poſt ꝓtractũ aꝺꝺiciaꝝ pactũ ex ꝑcꝺenti ob
ligatiõe vires ꝓtrahit vt viꝺeaꝝ ineſſe ꝓtra
ctui ꝛ cãm veſtire. vt pactũ qñ ſemel factuꝫ
eſt.ꝛ poſt traꝺitionẽ interceꝺit res.ſic veſti
tur interuẽtu rei. Itez pl̃ibꝫ alĩs modis ꝺiꝛ
ꝼm ꝺiuerſas opi.ꝺoct.

Pactũ veſtituꝫ ꝺiꝛ ſex modis. ꝼm qꝫ ſex mo/
ꝺis veſtiꝝ.ſcz re.verbis.lr̃is.ꝺſenſu. cõtra/
ctus.coherẽtia.ꝛ rei interuẽtu. vt ꝼm Boſ.
inſti.ꝺe ꝺ.ob. Et ꝺicit Boff.qꝫ pactũ in rez
eſt qñ generaliꝛ paciſcoꝛ ne petã.ꝛ in ꝑſonã
ne a ꝑſona petã.ff.eo.ti.l.ideꝫ.§.pac.et non
minus ex verbis ꝗꝫ ex mẽte ꝓtrahẽtium eſt
eſtimãꝺũ an pactũ in rẽ vl̃ i ꝑſonã fit. Ple
rũqꝫ emm̃ in ꝑſona pactũ inferꝝ nõ vt ꝑſona
le ſit pactũ.ſed vt ꝺemõſtreꝝ cũ quo ſit pa/
ctũ.ff.co.ti.l.ſ.§.pactoꝛ.

Pactoꝛ.aliuꝺ vtile.aliuꝺ inutile.ſcz ratiõe
ꝑſonaꝝ. vt furioſi q̃ nec tacite.nec exꝑſſe cõ
ſentire põt.ꝗre mr̃imoniũ ꝓtrabere ñ põt.
nec aꝺ religionem ſe obligare.ꝛ hoc ꝺe ꝓti
nuo.ſecꝰ ſi hꝫ luciꝺa interualla.vt.vñ.qõ.ſ.
ꝗuis. Quõ emm̃ reꝰ ꝓſtituiꝝ qui neſcit q̃ꝺ fa
cit.xv.q.ſ.aliq̃ntos. Itẽ pupillꝰ q̃ nõꝺũ eſt
ꝺolicapaꝝ vbi vult obligari.ſecꝰ ſi vellz ali
um obligare.qꝺ põt. Itẽ in pꝺigo. Itẽ mo/
nachi ꝛ regl̃ares pfeſſi ꝛ ꝙuerſi niſi ꝓtẽpla
tione monaſterij paciſcanꝝ cui ꝑ tales acq̃
riꝝ. Itẽ viri ꝛ vxoꝛes q̃ ſibi ꝺonare nõ põt.
ſed vẽꝺere. Itẽ rõne ptãtꝫ. Itẽ in legatꝫ ꝺũ
legatiõe fungunꝝ. Itẽ inter patrẽ ꝛ filiũ. ni
ſi in caſtrẽſi peculio vl̃ q̃ſi. Itẽ ſi res in pa/
ctũ ꝺeducta nõ ſit in rez natura niſi mora
ꝑceſſerit. Itẽ ſi homo.res ſacra vl̃ religio/
ſa ꝺeducaꝝ in pactũ. Itẽ ceſſat pactũ ĩ col/
latiõe rez ſpũaliũ.ſ.q.ſ.q̃ pio.ꝛ in reb⁹ pbi
bitis.etiã ſi iuramẽtũ fuerit appoſituꝫ vt in
aĩe ꝺetrimẽtũ vergẽtiby. Itẽ pactuꝫ turpe.
aut rei turpis.aut ĩpoſſibil̃.ꝺe iure vl̃ ꝺ fa/
cto nullã obligatõem inꝺucit.c.vl.e.ti.ꝼm
Boff.in ſum. Dicit aũt pactũ a pactõne.ff.
eo.ti.l.j.pactio ꝓo a pace ꝛ actu. nã q̃ paci/
ſcunꝝ ex ꝺiuerſis ꝛ ꝓtrarijs moꝛibus aĩoꝝ
poſt multa variaq̃ certamĩa in vnã ꝑſonã
tẽq̃ ſnĩaz cõuenire ꝺicunꝝ.C.ꝺe reſcin.vẽ.
l.ſi volũtatẽ.ff.e.ti.l.ſ.§.quentiõis. Et ꝫ pa
ctũ generale eſt aꝺ oĩa q̃ cõtrabũꝝ vl̃ agũꝝ
inꝝ partes cã ꝓtrabẽꝺe vl̃ tollẽꝺe obligatõ
nis.ſz nomẽ cõuentõis generaliſſimuz eſt.
Aã ꝛ ſcolares ĩ ſcol̃.clerici ĩ capl̃o. ꝓl̃s in
foꝛo cõuenire ꝺicunꝝ vt in.§.pal.cõuẽtõis
Vl̃ ꝺ pactũ a ꝙuſſiõe palmaꝝ. Ueteres
emm̃ cũ ſe obligabãt palmas ꝙcutiebãt. in ſi
gnũ inuiolãꝺe fiꝺei. vñ ꝺ pactũ q̃ſi palme
icꝰ. Itẽ pactũ ꝓuatoꝝ iure publico mini/
me ꝺerogaꝝ.ꝛ qũ ꝗs poſſet renunciare iuri
publico. viꝺe in.c.ſi ꝺiligẽti.ꝺe ſo. cõpe.ꝛ ẽ
glo.no.ĩ auꝝ.vt ſine ꝓhi.matres. colꝰ.vñ.q̃
exponit hũc articulũ ſatis clare.

Pactũ ꝑ ꝺonatõez. Re.ĩfra Tranſactio.

Pagani ꝺicunꝝ ĩ iure qñq̃ incrꝺuli ſeu he
retici. Itẽ qñq̃ ꝺicunꝝ ꝓuati hoĩes vt vil/
lani.ꝛ oẽs q̃ neq̃ milites neq̃ mgr̃i ſunt. a

pagos grece qđ est villa latie. vt isti. ō milli. testa. §. illis aūt tpib. in fi. vbi glo.

Paganicū aduēticiū est peculiū qđ ex pspera fortuna aduenit veluti ex testō cognatorum vel etiam agnatoꝝ.

Palliū est insigne ornamentū archiepi vel epi si ex puilegio sibi ꝯcedat sumptū ō corpore beati Petri in signū plenitudinis pō/tifical' officij. vt ō elec. significasti. z ō auctoritate et vsu pallij pall. c. ij. vñ añ pallij recep tionē eccl'ia ōr viduata. vt. c. di. qm̄. in papa ꝙ designat plenitudinē ptātis.

Palatini alit' dicunt vicarij. qa qdām̄ gerunt vicem pncipis ſm Accur. in Rubric. C. de pala. sacra. largi. li. xij.

Palatin⁹ comes ōr q curā gerebat pcipuaz vt missis notarijs suis negligētiā iudicum argueret. C. ō of. recto. l. nulla. Re. ē. comes

Palla ōr vestis q altare coopit vicz line⁹ pānus ꝓsecrat⁹ q sup altare ponit sup quē ex tēdit corpale. Sumit etiaz qnq; p cortina vl' pāno serico. Unde Leticie cā cib⁹ est non serica palla.

Papa idez est qđ admirabilis. Et ōr a pape interiectiōe admirātis. qz vices dei gerit in terris. Et vicarius illi⁹ est cuius est terra z plenitudo ei⁹. c. tua. ij. de decī. z. ix. q. iij. cū/cta p mundū. bō est vicari⁹ xpi. cle. romani de iureiu. c. p humani. de homi. li. vj. c. ij. et iij. de trāsla. Et qnq; ōr vicarius Petri. vt lxiij. di. ego Lodo. tūc est ip̄ropria locutio. vl' exponit. i. gerit vicariā quā gessit Petr⁹ Hā vicari⁹ nō dat vicariū de offi. vic. cleri cos. Unde poeta anglic⁹ Goffred⁹ in poetria noua incipit. Papa stupor mūdi si dixero papa nocenti. Acephalū nomē tribuā tibi si caput addam bestia erit. Et in fine subdit Nec deus est nec hō. sed neuter es inde vtrū qz. Uel ōr papa quasi pater patrū ſm Jo. an. sup ꝙ. papa. in phemio cle. Et illud qđ fit autoritate pape ōr fieri auctoritate dei. z hoc est verū si fiet iusta de causa. de transla. inter corpalia. Hā papa nō subiacz legi bꝰ. C. de legi. l. digna vox. z. ff. e. ti. l. pnceps. z dat autoritatē canonibꝰ q ab eo vigorem sumūt. z nō ecōuerso. c. significasti. ō electi. in glo. j. c. si aliqñ. ō sen. excō. z ei⁹ pñtia supplet oēm solēnitatē. C. ō testi. l. oī. Etiā papa sol⁹ est idone⁹ testis. c. cū a nob. de testi. Sed an locū habeat in his q papa viderit anteqz venit ad papā⁹ apicis pmotionem dicit Lodo. de Ro. p eugeniū qrtū qsituz fuisse a quatuor anditoribꝰ qz ip̄e vn⁹ erat z subdit q certe multi mltū musitauerūt finaliter repit ip̄e duas glo. Jo. an. singulares tenētes q sic. de q multū gauisus accessit dñm ap'licuz sibi dicēs. vna est in. c. j. de renūc. li. vj. alia in. c. ad ap'lice. de re iudi. et l. z ita fuit iudicatū. Itē ponit pape in nūero p'alī. c. si a romanoꝝ. §. decretales. in fi. xix. di. vbi ōr. qs beatissimi pape diuerse tēporibꝰ ab vrbe romana dederūt. Itē papa ꝓprie nō bz dominiū rex eccl'iaz. licet ħ dicit glo. in. c. cum venissent. de iudi. z Hostiensis dicit q papa mutat dū viuit qdrata rotū/dis. z in oīb⁹ ptātem bz ptercz in fide viuificanda. Dicūt ergo doc. dictā glo. dānādo. q papa solū est admīstrator z dispēsatoꝝ rerū eccl'ie. neqz pōt alienare sine cā rōnabili igit nō dñs. imo ſm Archi. xij. q. ij. nō licz. Papa peccat mortaliter si alienat res eccl'ie. qđ est valde notāduz ſm dñm Pan. Quid ḡ de inferioribꝰ p'lat⁹ alienātibꝰ. z. Itē papa ſm cōem opinionē bz vtrāq; iurisdictōnē. s. tpalem z spūalē qntū ad habitū. nō tñ debet qntū ad actū vl' exercitiū mittere falcē in messem imperatoris in gladio tpali. cap. duo sunt. z. c. si imperator. xcvj. dist. c. licet ex suscepto. z. c. ex trāsmissa. de so. cōpe. Nam exercitiū iurisdictōis eccl'asticis de voluntate cōmisit imperatori. c. solite. ō maio. z obe. Patet ꝓmū. qz vtrūq; gladiū habuit xp̄us iuxta illō. Ecce duo gladij. sed xp̄s suā potestatem dedit pape Petro suo vicario. vt. xxij. di. c. j. quā suis successoribꝰ transmisit. xl. dist. c. j. Secundū patet. qz dixit Cōuerte gladiū in vaginā. nō dixit pūce. quasi deceret tenere gladiū tpalē in habitu. non tñ ecce vtere in exercitio. qre papa vti nō debz gladio tpali nisi in defectū vl' pncipis negligētiam eccl'ar⁹. z tūc habitū deducit ad actū. vide bo. glo. in ver. discernit. in. c. qm̄. di. x. et glo. ij. c. nouit. de iudi. Et trō quare papa nō debet habere gladium tpalē in exercitio vel i actu. qz sacramētū altar⁹ repñtat vnionē xp̄i ad eccl'iā. z aīe ad corp⁹. sed minister xp̄i z eccl'ie ḡlis est papa q se scribit seruū seruoꝝ dei. c. relatū. de sen. excō. z in pn. decre. talis nō debet habere gladiū. q aīa diuidit a corpore. Sūt ḡ duo pncipia i eccl'esia. z. c. solite. pal. p solēz luna designata. Hā imperator ptātem bz a deo approbative. sed nō immediate. qz p mediū ordinatuz a deo vicz p papā a quo bz ptātem collatiue

Hinc est q̄ impio vacāte iurisdictio trarū impū ꝓpetit pape.c.licet ex suscepto. de so. cōpe. sed nō ecōtra. vicz q̄ vacāte papatu i/ pator succedat in spūalib⁹.c.qualiter.ō iu/ di. ſm Lodo.de Ro.q̄ etiā querit q̄d in le/ gato sedis apl'ice an eidē etiā ꝓpetat tal' iu risdictio vacāte impio.et videt q̄ sic. q̄ de gremio pape.c.sub militib⁹.ij.q.vj.z ei⁹ vi/ ce funguntur. Dicit idem q̄ ꝓtrariū est verū ſm Spe.in ti.de lega.§.nūc ostendenduz §.fin. Ratio.q̄ nemo debet ponere manuz auctoritate general' ꝓmissionis in his que speciali p̄rogatiua pape ꝓpetūt.c.q̄ trāsla tionē.de offi.dele.sed ħ pape est spēal'r ꝓces sum in signū p̄eminentie singular'.ergo rē. Hec Lodo.in singularib⁹ suis. Et vbi pa pa nō bz tpalem iurisdictionē.ibi nō p̄t tol lere legē q̄ ad forū ciuilez .nisi in his in q̄b⁹ vertit̄ piculū anīe. vbi tollere p̄t legē q̄ ad vtrūq; forū.c.nouit.de iudi.c. vlti.de p̄scp. z.c.fi.de fo.ꝓpe.li.vj. Sūt em̄ ptātes distī cte.dist.x.qm̄. vbi de hoc.z dist.xcvj.cū ad verā.z.c.causam.ij.q̄ fi.sint legi. Et tz Jo. an.in regula possessor.de reg.iu.li.vj. Licz alij dicant q̄ indistincte q̄ ad vtrūq; forum papa possit legem tollere.x.di.ꝓstitutiōes. z.c.cū esses.de testa. Et q̄uis papa sit dñs mūdi.z etiā imperator dñs mūdi dicat.ff.ad l.rodi.de iac.in.l.depcatio.z.vij.q.j.in api/ bus.z in cle.pastoralis. de re iudi. ſm Jo. an. Differēter tñ sunt dñi mundi.q̄z ip̄ator sicut luna sub sole ita sub apl'ico dñs ē. q̄a est filius eccl'ie et inclinat caput suū ep̄is a quib⁹ excōicari p̄ot.vt dis.xcvj.ca.si ip̄ator catholic⁹ ē.z.c.certū.di.x.in glo.iij.

Pandecta. Req̄.sup̄.digestū.

Parabolani sunt medici q̄ ad curādū egra mēbra vl' corpa debiliū deputant̄.dicti pa rabolani.a pabola q̄z pl'a.pmittūt hoib⁹ q̄s faciāt.z quia sepius parabolis vtunt̄.vt.C. de epi.z cle.l.parabolani.vbi tex. Parabo lani qui ad debiliū rē.z ibi sexcētos p̄cipi/ mus ꝓstitui.

Parafernalia bona vl' res parafernales di cunt̄ res q̄s mulieres iuxta dotē inferūt in domū viri.a para.i.iuxta.z ferna q̄d ē dos vl' donatio.inde parafernale dicit̄ quicq̄d mulier bz vltra dotē vndecūq; Et si est cō suetudo p̄ot talia retinere p se. nec marit⁹ debet se de his intromittere muliere iuita. ſm Hostien.de do.z do.ꝓter nup.z muli er.ꝓter fornicationē nō solū q̄dit dotē. sed etiā dotaliciū.i.parafernalia. vt est glo. sin gularis.in ꝑbo dotaliciuz.in.c.plerūq;.de dona.inter vi.z vxo.

Parentes sunt illi q̄ nobis cognatōne sunt iūcti p cuiuscūq; etiā lineā sex⁹ ħ fiat. Se/ cundū etiā interp̄tationē iuris dicunt oēs ascēdentes siue descēdētes in supmū siue i fimū p paternā siue maternā cognationez. Sz ſm Azo.q̄rie dicunt parētes vsq; ad tritauū. Et vltra dicunt maiores.et idē est de liberis in descendendo.

Pares curie dicunt vasalli qui habēt ꝓsil'ia feuda a dño illius feudi.ō q̄ agit̄ put nota. in.c.cetez.de iudi.

Pācraciū est colluctatio cū fustib⁹ vl' loc⁹ li gnis circūdat⁹ ān q̄ certo ordie stāt pugnā tes.vt in pugilib⁹ videm⁹.glo.est i.l.q̄ actio ne.§.si q̄s in colluctatiōe.ff.ad.l.aq̄l'. Re/ q̄re supra colluctatio.

Paranimph⁹.vl' pha.ōr parās vl' pcurans spōsalia. Req̄re infra Proseneta.

Paraferede indecliabile ōr a para.i.iuxta.z ferede eq̄ ducēte redā.a veho is.ere.z reda. ſm Hugut.z bubulci et aurige domi para ferede dicunt ſm Accur.C.de cursu publ. l.j.li.xj.

Parafidicus ꝓponit̄ a para.vl' parū z fidus id est fidelis.z icos custos.q̄si paz fidel' ad custodiendū z obseruandū q̄ obseruare ōz vt colligit̄.C.eo.ti.et libro.

Paripus ōr a parū z pus pur⁹ qō est custo/ dia.q̄si parū custodiēs māndata. vt in.l. pa/ ripum.C.eo.ti.z li.p̄alle.

Participiū ꝓcat put tps ei⁹ vl' aliud mediū significare declarat.ꝑbi glā.ibi. Lego sti/ chū seruū meū fugitiuū.ħ pticipiū fugiti/ uū significat ꝓditionē.quia sensus ē. seruū qui meus est si erit fugitiu⁹.l.itaq;.ff.si cer. peta.z.l.stichū.ff.de lega.j. Sed ibi. Lego stichū seruū meū p̄sentem vel receptū ex te testamēto Titij. vl' factū artificē.z sic de a/ lijs.nō facit cōditionē.q̄z hec pticipia sunt p̄tis z p̄teriti tpis.ideo nō p̄ot ꝓbendi si gnificatū ꝓditōis. Itē ibi. Lego heredi vt acceptis centū a Titio restituat hereditā/ tē.significat ꝓditionē.l.attestatos.ff.de cōdi.z demō.q̄z pticipiū accept⁹ ablatiui ca/ sus etiā significat futuz.licz sit p̄teriti tem poris.q̄z sensus est.si accepit centū in futu rū rē. Itē ibi.vendo tibi certa vina rē. hoc pacto q̄ ex̄t degustāda infra certū diez.hoc pticipiū degustāda nō significat ꝓditiōem

qz venditio est pura z si staret p emptorem q nō degustaret. tūc die tali pterita piculū esset suū. l. si qs vina. in pn. ff. de pi. z cōmo. rei vēdi. Rō fm Bar. licet hoc pticipiuz sit futuri tpis. non tñ fuit adiectū dispōi sed exactōi. Etiā habuit limitationē certi temporis. Alij nitunt dicere q ibi significetur ꝺditio resolutoria. scz sic degustādo repro/bent vl approbent vina.

Participatio cū excōicato duplex est. q̄daz inducit maiorē excōicationē. s. q̄ fit ī crimine. de sen. excō. si ꝯcubine. z. c. nup. alia īducit minorē. s. que fit in locutiōe. osculo. salutatione. mēsa. thoro. z siliby. xj. q. iij. ipso iure cū excōicato. z q̄ cōicauerit. z a q̄bz repellenf he excōicatiōes habes. iij. q. iiij. engeldrudā. z de excep. c. a nobis. de cle. excō. mini. c. si celebrat. Būt aūt quedā pſone excepte q̄ sine hac pena excōicato participāt. s. vxor. filiꝰ. seruꝰ. colonꝰ. zc. xj. q. iij. qm̄ multos. de sen. excō. qō in dubijs. z. c. inter alia fm Spe. z Barsiā. mittēdo nunciū vl literam excōicato icurrit minorē. q̄a q̄si loq̄ videf. ff. de ꝺsti. pecu. l. licz. z est glo. in. c. statuimus. z. c. ꝺstitutōes. de sen. excō. li. vj.

Pater est ille quē nuptie ōsignāt. i. p̄sumūt esse vt dic̄ Azo. in sum. C. ō in ius vo.

Pfamilias ōr is q̄ est sui iuris z ptāt; q̄ncuiuscūq; sit etat;. sed filiusfamilias econuerso. Re. loco suo.

Patres etiā dicti sunt q̄s plebs sibi creauit vt ipsi plebē excederent.

Patres ꝺscripti dicebanf quoz noīa ī tabulis aureis scribebanf.

Patria ptās fm Azo. ī sum. C. e. ti. est iꝰ qō/dā qō bñt bi q̄ sunt ō ipio romano ī libros naturales et legitios. qō ius alij nō bñt. vt īsti. de pa. po. p totū.

Patricij dicunf ideo. qz p̄tozie ptāti p̄sunt fm Isiō. li. ix. c. iij. Etiā patriciꝰ est is quez īpator sibi elegit in patrē vt īsti. q̄ mo. ius pa. po. sol. §. filiusfamilias. z. C. ō ꝺsor. eiusdē. li. l. fi. Itē in alia significatiōe dicti sunt patricij quidam nobiles de ciuitate. z oliz dicebanf patres p̄ncipum. scz ad cōsilia p/standa.

Patricida est qui patrez occidit. alꝰ in iure ciuili ponif parricida. C. de his q̄ pa. vel li be. occi. l. vnica.

Patricidiū alꝰ parricidiū est homicidium nephādū qō cōmittit in parētes. ī liberos. in p̄timos. collaterales. z affines. Re. ō. ad l. pompeiam.

Parrochia est locꝰ in q̄ degit pꝓlus alicuius eccl'ie deputatꝰ fm Boff. in sum. e. ti. Et parrochiarū diuisio incepit a Dyonisio. xij. q. j. c. j. cōsistit aūt ius prochiale in ꝺ fm gof. in sum. eo. ti. q̄ oēs parrochiani in diebus dñicis z festiuis missam audiāt in eccl'ijs in quaz parrochijs habitāt vt. c. j. eo. ti. de cō. di. j. si qs. etiam ꝺsistit in decimis p̄sonalib; q̄ eccl'esie parrochiali debenf. xvj. q. j. si quis laicus. z in oblatōib; q̄ dande sunt sacerdoti prochiali. q̄. p pꝓlo orare dz. r. qō. j. qz sacerdotes.

Patrinꝰ vel patrina dicif filius vl filia spūalis cōpatrū vl cōmatrū matrz l patrz quē vel quā qs ō fonte baptismatis leuauit. vl ad sacramentū cōfirmatōis tenuit.

Patruꝰ ōr frac patris. quasi p̄ alius

Patruus magnꝰ est frater aui.

Patrueles dicti sunt q̄z patres inter se germani vl fratres fuerunt.

Patrueles sorores sunt duoz fratrū filie. scz vtrū appellatiōe patrui ꝺtineaf patruꝰ magnus. videf q̄ nō. vt in. §. patruus magnꝰ. in. l. iuriscōsultus. ff. de gradi. sed in oppositū q̄ sic aliq̄ defendere nituntf. qz differētia addita generi ꝺtrahit ipsum ad spēm sub illo genere. vt aial rōnale spēs est aialis. sic z patruus magnꝰ spēs patrui esse ꝓbaf. simile. ff. de adop. l. j. vbi adoptio filij q̄ sui iuris est spēs est adoptōis.

Patruus est fracis paui z abpatruus est fracis abaui.

Patruus fm canon. ōr ille q̄ habz ius p̄sentandi aliquē ad bñficiū eccl'iasticū. sed fm leges est q̄ manumisit seruū suū spōte a domino. q̄ seruus ōr libertꝰ eius a quo sic manumissus ē. Etiā patronꝰ q̄nq; dicif aduocatus. vl ecōuerso aduocatꝰ patruus cāz. qz patrociniū p̄stat vl patrocinaf. et in ꝓmo significato tria faciūt patronū. vñ. Patronū faciūt dos. edificatio. fundus. Req̄re supra patronatus

Passim. i. indifferēter de ap. cū sit roma. z. c. pastoralis. de offi. dele. in glo. ij. in. c. in p/tractandū. de iura. calū.

Paupries est damnuz sine iniuria facientis ipm datū vt ab aniali qō sensu caret factū vt si equus tuꝰ segetē meā pauit. vl aliq̄ dānum mihi dedit. Non em̄ pōt dici iniuria fecisse cum sensu caret. insti. si qua. pau. fe. di. §. paupies. vbi dicit glo. q̄ est mirabilis

expositio z legalis. Differūt aūt damnum. maleficiū. z paupies. Nā damnū fit cū aio iniuriādi. vl' ab babēte aīm iniuriādi. lz nō vtak. Alia patēt locs suis De paupiei actio ne Req. supza. Actio.

Paulina actio. Require ibidem.

Pax fm Goffre. est discordie finis. vt. c. s. de treu. z pa. in glo. j. Itē pax est vinculū charitatis. vt in. c. nouit. §. sed forsan. de iudic. Et sunt sex causexpter quas nō est pax inc bomies. Prima qz nō puniunk maleficia. Secūda abūdantia tpaliū Tertia qz non pugnam⁹ ɔtra demones. Quarta qz nō cōsideramus dāna litis vbi diuitias. corpus z aīam pdimus. Quinta dubius euentus belli q̄ non ɔsiderak. Sexta qz nō seruam⁹ p̄cepta dei nec soluim⁹ decimas. et sic qđ ñ capit xp̄s tollit fiscus. xvij. q. vij. maiores. Hec est glo. no. ō re iudi. li. vj. ad apl'ice.

De Pe

Peculiū est pusilla substātia. vl' pecunia separata a reb⁹ z ratiocinijs p̄is vel dñi data vl' pmissa filio vl' seruo. ff. de pe. l. depositi. §. peculiū. z est multiplex. s. castrense vl' quasi castrēse. puecticiū. aduenticiū. paganicū. nō paganicū. C. ō bo. q̄ libe. l. cū opoz tet. l. cū ml'ta. l. cū nō. Itē peculium ōr res parafernak. ff. de iu. do. l. si ego. §. dot. Itez peculiū ponik p hereditate. vel p̄monio. C. ō epis. z cle. l. si quis p̄sbiter. ff. ad trebel. l. cogi.

Peculiū castrēse est qđ miles acq̄rit dū militat in castrs. et illō est filij pleno iure taz q̄ ad ꝓprietatē q̄ ad vsufru.

Peculiū palatinoz ōr etiā castrēse. s. militū palatij q̄ ꝓncipē sequunk. fm Accur. C. e. ti. li. xij. in Rubrica.

Peculiū q̄si castrēse ōr illō qđ aduocat⁹ acq̄rit p̄stādo clientulis suis patrociniū i causis. vl' qđ magister grāmatic⁹. loic⁹ vl' rhetoric⁹. in scolis suo lucrak exercitio. i. l. fi. C. de inoffi. testa.

Peculiū aduenticiū est qđ filio aduenit ab auo paterno. vl' matno. vel ab altero. vt ex ꝓspera fortuna. z ex testamēto agnatoz vel cognatorū. z qđ sic filio aduenit ipsius ē q̄ ad ꝓprietatē. patrs ꝓ o q̄ ad vsufructū Et ōr alio noīe paganicū aduenticiū. Itē aduenticiū si ab impatore vl' augusto datū fuerit cōpak castrensi peculio. in. l. cum ml'ta. C. ō bon. q̄ liber.

Peculiū pfecticiū ōr illud qđ de reb⁹ pfnis vl' dñicis pficiscik z filio vl' suo dak vt i eo negocieк. z illō est patris q̄ ad ꝓprietatē. sed filij vl' serui q̄ ad vsufructū. Et etiaz al's ōr paganicū pfecticiū.

Peculiū clericoz est p̄monium clericoz. nā peculiū patrimoniū appellak. ff. ad trebel. l. cogi. in pn. vñ illud qđ a clerico velut ꝓprium possideк eius peculiū ōr. secūdo mō tñ z vsualiter peculiū dici solet filioz z seruorū patrimoniū qđ eis a dño vl' p̄re dak. vt. ff. co. ti. per totū

Peculiū clericoz pfecticiū est qđ de bonis ecclesie pcedit. vel qđ ecclesie ɔtēplatōe acquiritur.

Peculiū aduenticiū eorundez est qđ acq̄rik ex opa eorū. vel alias puenit ex intuitu p̄sone. z boc no. Goff. in sum. eo. ti. Et ōr peculiū a pecunia.

Pecunia appellak totū qđ boies bñt. z dicik a pecoribus. qz q̄dq̄d antiq̄ babebant totum in pecoribus cōsistebat. vt. j. q. iij. totum. z sic sumik cōiter. Oñcz tñ capik ꝓpriez stricte solum p numerata pecunia vt. xiij. q. iij. c. putant q̄dam. z ibi glo. Alias appellatōe pecunie oēs res ɔtinenk. C. de ɔsti. pecu. l. ij. etiā pculus ait. noīs pecunie appellatiōe rem significari. ff. de ver. sig. l. etiā. verbi gr̄a. Heres factus hereditate adita vendit eā z emptori p stipulationē pmittit q̄nta pecunia ex hereditate ad ip̄m puenit. tē. appellatiōe pecunie oīs res significak. qz sensus est. oīs res q̄ ex hereditate ad me puenit. z capik significatū ex dispōne p̄cedēti. scz vēditione hereditatis q̄ oēs res significat. Itē ibi late significat. dicēdo. heres mi volo te restituere titio pecuniā meā. i. hereditatē meaz. vñ pinde est ac si dicat hereditatē. bona vl' res meas. vt. l. nāq̄z. §. fi. ff. ad trebel. sed ibi ꝑcat strictissime duz filiofamilias ꝓbibeк mutuari pecunia. qz significat pecuniā numeratā. l. j. ff. ad senat⁹ cō. mace. iūcta. l. sz z si. §. pecunie. e. ti. Rō vtriusq̄z. qz in ꝓpoz casus subiect⁹ fuit ex fauoze. q̄ ampliand⁹. sz ḥ casus subiect⁹ ē ex odio. q̄ restringēd⁹ vt in regl'a odia. de reg. iu. li. vj.

Pedanei iudices. Re. s. iudex pedanel

Pedagia dicunk q̄ dāk a trāseūtibꝰ in locuz ɔstitutū a ꝓncipe. z capiens pedagiū debet dare saluū ɔductū. z territoriū eius tenere securū adeo q̄ si aliq̄s ōrobeк. i. spoliek. z ē vulgare gallicoz. tenek ei dñs terre rapinā

resartire ꝯm Bal. in vsi. feu. de pa. iura. fir. in. §. quenticulas. facit. l. ne q̃d. ff. de incen. rui. naufr. ⁊ no. archi. xxxiij. q. v. si q̃s pegri noct. sed guidagia. Re. s̃.

Pecoris noie ꝯtinent boues.

Pecorũ ad aquã appulsus est ius adducẽdi vl̃ appellẽdi pecus ad aquã font⁊ alieni in/ re seruitutis.

Pediculi dicunt q̃dam argentea sustenta/ cula q̃b vasa vl̃ res q̃libet velut pedib⁹ su/ stentant. ita ponit in. l. pediculis argẽteis. ff. de au. ⁊argẽ. le.

Pedetentim vide i glo. j. in clc.

Pedagog⁹ est ille q̃ ab initio instruit puer⁹ ⁊ ꝺr a pedos. i. puer. ⁊ gogus ducere. q̃i du ctor siue gubernator puerorũ. institu. q̃. ex cau. manu. nõ poss. §. eodẽ. l. elyascẽtia. vbi gl. ꝓt eñ mior. xx. annis. maior tñ. xvij. ma/ nu mittere pedagogũ suũ vt ibi ꝺr.

Pedamenta dicunt sustentamẽta pedũ. vi/ neaꝝ. ⁊ dicunt gallice patilli.

Pena ⁊ supplicii differũt. vt no. Archi. xj. q iij. nemo p totum.

Pene. i. q̃si. ⁊ no. iij. q. vij. c. q̃ sine.

Penes notat plene Jo. cal. in cõmẽto ꝺcre. postulastis. de ꝓcess. ꝓben. Et differentiaꝫ inter penes ⁊ apꝺ. vide p Jo. Linconiẽ. in l. si q̃s in tantã. C. vñ vi. vbi dicit q̃ ilid ẽ pe nes aliquẽ cui⁹ possessionẽ hꝫ. ſꝫ illꝺ ẽ apꝺ aliquẽ. cuius solã detentionẽ habet. vt de/ positarius ⁊ comodatarius. ⁊ dicit q̃ i ꝺcã l. apud sumit impropꝛie vt in. l. penes. ff. de ver. signi.

Peius notat Pau. in cõmẽto. c. in lris. ꝺ re/ sti. spo.

Penitus no. Jo. an. c. j. de sup. neg. ꝓla.

Pena est delictoꝝ debita cobertio vl̃ satisfa ctio. q̃ lege vl̃ a ministr⁊ legis ꝓponit.

Penã cõmitti est penam deberé.

Penitẽtia ꝯm Amb. est ꝓterita petã plange re ⁊ plãgenda iterũ nõ ꝓmittere. vel sic ꝯm August. Est q̃dam dolẽtis vindicta puni ens i se qꝺ cõmisisse dolet. de quo pl̃a vide in tractatu. de pe. dist. j. ij. ⁊. iij.

Penula est q̃dam vestis q̃ non vtebant nisi ciues romani. q̃ fuit data patri pauli. qꝫ so cietatẽ ꝓtraxerat cũ romanis. ⁊ etiaꝫ beat⁹ paulus aduersus iniustos romanũ ciuem se appellauit. c. si in aditorũ. dist. x.

Pensio est idẽ qꝺ cẽsus vel tributũ.

Pensitatones publice ꝯm Azo. in sum. C. si ꝓpter pub. pen. ven. dicunt annue exactões tributoꝝ vl̃ vestiũ auri vl̃ argenti. q̃ a certis ꝑsonis ꝓstabant fisco. ſꝫ pẽsiões publice di cunt q̃ ad viaꝝ vel pontiũ refectionẽ ꝓstan da sunt a possidentib⁹ vt sic fiat oĩm datoꝝ q̃dam collatio ⁊ sic pensitatio est q̃si pensi/ onis solutio.

Pẽtatheucũ est volumẽ ꝯtinẽs q̃nq̃s libros Moysi. a penta. i. quinq̃. ⁊ theucũ mãda/ tũ q̃si tẽ. vt in. c. j. de decl.

Perangaria est fuit⁹ ꝑsonaꝝ ⁊ reꝝ. ⁊ ꝺr q̃i p fecta ⁊ magna angaria. Est autez angaria seruit⁹ ꝑsonaꝝ ⁊ nõ reꝝ. Itẽ pangarie dicũ tur exactiões ⁊ ꝓstatões prĩmonioꝝ. s. one ra q̃dam q̃ predio incũbũt vl̃ imponunt ⁊ erãt forte exactiões equoꝝ vel vecturaꝝ ad portandũ annonã militib⁹. vt colligit. C. ꝺ cursu. pub. an. in Rubrica. li. xij.

Perangada est vestis de auro vulgari qꝺ a gaydis vestimẽtoꝝ vel clamidũ ponit solet vl̃ vestis q̃ hꝫ aurũ tñ in superficie. Req. sup olober⁹. ⁊. C. de vesti. olo. ⁊ de aura. li. xj.

Peregrinãtes large dicunt oẽs q̃ a loco sui domicilij ꝓficiscunt. C. ꝺ icol. l. ciues. Pro prie aũt dicũt romipete apl̃oꝝ ⁊ alioꝝ san ctoꝝ limina ⁊ oratoria visitantes. xxij. q. iij. si q̃s romipetas. ⁊. c. paternaꝝ. et. c. illi qui. Etiã dicunt illi q̃ accedunt ad pñtiam dñi pape. vt eo. ti. c. vnico. ⁊. ij. q. vj. arguta.

Peregrini dicunt oẽs q̃ nõ sunt de epatu ordinantis siue sint clerici siue laici ꝯm Bos in sum. de cle. pegri. qꝫ tales recipi non de bent ab epo alieno ad ordines vel dignita tes. ant eccl'iastica sacramẽta. vt. lxxj. dis. p totũ. ⁊ in ti. de cle. pegri. Unꝺ cleric⁹ pegri nus est q̃ in aliena ꝓuincia ordinat

Perẽptoriũ ꝺr a pimẽdo eo q ꝺmo pimat. vt termin⁹ pemptori⁹ vltra quẽ nõ ꝺeat vl teriores dilatiões. Sil'r exceptio pempto ria ꝺr q̃ pimit actionẽ. Etiã ꝺr citatio pem ptoria. qꝫ oẽs alias citatões debẽt fieri añ teq̃s alicꝺ tanq̃s ꝓtumax puniat. iudex tñ p emptoriã citationẽ vl̃ pemptoriũ dictũ ex/ tãte cã stari mittere ꝓt. ⁊ idẽ opabit qꝺ alie tres citationes pñt opari.

Peremptoriũ soluit id est possibilitas ferẽ di sententiã.

Per no. Archi. xiij. q. ij. c. ebron. ⁊ Paul⁹ de Liaza. plene i cle. j. ꝺ summa trini. ⁊ fi. cat. ⁊ Jo. an. de elec. dudũ in fi. ff. de ꝓ. fig. l. vr bana. §. pnoctare. vbi dictio p notat pfecti onẽ. vt habet in. l. fi. tu. ff. de le. j.

Pergula est tuguriũ vel obũbratio frondo

sa. ꝛ ponit in glo. §. ꝓtrahētes. c. j. de fo. cō/pe. li. vj.

Perequator est q̄ boies ꝛ territoria pequat id est valde eq̄t. vl' q̄ p̄diū ꝓpter defectuz eq̄ pensiōe vt ꝓpus assignat nouo possessori. vt C. de sum. p̄mo. l. fundi. li. xj.

Perdueliones Re. s. crimē lese maiestatis

Peripsima est purgam̄tū vl' cortex pomi vl' piri. vñ. Tolle pipsimā ede pulpā spernes arullam

Permitti ꝺr aliq̄d triby modis. Primo qꝺ nullo iure phibet. Secūdo qꝺ cōtra hūa nas ꝓstitutiones indulget. Tertio illicituz vt magis illicitū vitet. vt est glo. cū exēplis in. c. oēs. dist. iij.

Permutatio ſm Hoff. est vni⁹ rei p alia vicaria p̄statio. vel vicaria p̄statiōe mutatio. Et ꝺbit sic̄ plerisq; placz qñ int' aliq̄s ꝓuenit vt certa spēs p certa det. C. e. ti. q̄m. asseris. Si em̄ cōueniret vt certa spēs daret p incerta. vl' ecōuerso ñ essz pmutatio sz ꝺce⁹ inoiat⁹. s. do vt des ꝛc. Et pmutatōis ꝓtract⁹ iō fuit inuēt⁹. qz sepe poterat aliq̄s hre aliq̄d inutile sibi. vl' qui cōmodi qꝺ alt' m' tū valere potat ꝛ ecōuerso. Et ꝓpus ignorabat q̄lit' res vni⁹ alteri⁹ fieri poterat. ad qꝺ inuēt⁹ est ille ꝓtractus pmutationis.

Perpetuū qñq; idē est qꝺ generale. ꝺ elect. c. massana. et. c. vt circa. co. ti. li. vj. vt dicendo: edicto ꝑpetuo. i. generali phibem⁹.

Perplexitas est ꝓstringēs ꝛ ineuitabilis necessitas peccādi q̄ puenit ex erronea volū/tate. vt. c. j. in sū. dist. xiij. vbi gl. bona Etiaz de differētia int' mortalia ꝛ venialia. ponit ibidē exēplū de iudeis crucifigētibꝫ xp̄m. ꝛ si q̄s rñdet q̄rēti inimicū si sit in loco. Item si vir denegat vl' reddat vxori debitū petēti. ꝛ declarat ibi q̄ null⁹ pōt esse pplex⁹ iter duo mala. et sic pplexio est solū ad stultam opīonē alicuⁱ⁹. ꝺe ß vide i. c. nerui testiculoz. xiij. dist. vsq; ad finē distinctōis

Perpēsus. i. ꝑfecte pēsat⁹ ꝛ ꝺliberat⁹. ꝺ pac. c. vl. circa me. li. vj. Et sic ꝺr in ꝓhemio cle. iuris sanctio ꝑpēsa. digesta ꝓsilio.

Persone q̄dā dicunt ꝑuate ip̄ope. vt ille q̄ sūt exēpte a iure cōi. vt dist. iij. ꝓuilegio. vbi ꝺr q̄ ꝓuilegia sunt leges ꝑuatoꝝ Quedaz ꝺo dicunt ꝑꝑe ꝑuate. vt ille q̄ nō hñt dignitatē. iij. q. v. q̄ ꝺ. vñ clerici nō dicunt ꝑuate p̄sone. cū habeāt dignitatē. i. ordinē eccl'iasticū. vt in. c. ꝓuilegio. ꝓal. ꝛ dist. iij. q̄q; ſm Jo. Jtē ſm alanū q̄dā sunt p̄sone publice q̄ sunt i officō publico. vt tabellio iudex baliu⁹. Alie ꝑuate. q̄ ñ sunt i officio publico.

Periurū ꝑꝑe ꝺr qñ aliq̄s iurat ꝺ canonica statuta vl' temerarie. Et dicunt m'tiplicit Primo. i. falsa iuratio. q̄ si ignorāter adhibita ꝺ diligēt a facta fuerit sic nullū pcm̄ est. xxij. q. ij. boies. Scōo ꝺr trāsgressio liciti iuramēti. ꝛ sic est mortale. vj. q. j. q̄cunq;. Illicitū aūt scienter iurās peccat. sz nō cō traueniēs. Tertio ꝺr indiscretū iuramētū. ꝛ est veniale. xxvj. dist. §. crimis. i fi. Quarto ꝺr mēdaciū iuram̄to firmatū. ꝛ est semp mortale. xxij. q. ij. quod ait. zest crimē adeo magnū q̄ cleric⁹ ꝓtur⁹ ab officio et bñficio suspēdi ꝺz. c. puenit. de fideius. c. inter dilectos. de excess. ꝑla. ꝛ c. q̄relā. ꝺ iureiuran.

Personalitas significat ꝑ has dictiōes. tu mihi. ego tibi. cuz alio significato. qꝺ ꝓbabiliter ꝓcludit. et si nullo mō ꝓcludit. tūc ē ip̄sonalitas. quia actū viciat put ratio ꝺictat. ꝓbi gra. Ego q̄ ꝓstituas te mihi solutuz debitū a Titio. rñdis ip̄sonal'r dicēdo. satisfiet tibi ab illo. vl' simpl'r satisfaciet. hec ip̄sonalitas significat te nō ꝓstituere mihi. et q̄ nulla sit obligatio. aut si q̄ñ. C. de ꝓsti. pc. Rō. qz hec ꝓba nō significant aliū obligari. nā ali⁹ aliū obligari ñ potest. nec verisil'e est quē iactare suū. l. cū de iudebito. ff. ꝺ ꝓba. facit. l. arrian⁹. ff. ꝺe act. ꝛ obli. vbi nō fit facil' interp̄tatio ꝑ obligatōe. ꝛ l. stipulatio ista. §. si q̄s ita. ff. de ꝓ. obli. Nā cōiter q̄s sibi acq̄rere cupit. ideo verisil'r stipulās vult acq̄rere sibi. q̄re licet q̄s dicendo. p̄mittis decē. nō exp̄met ꝓbū mihi vl' tibi. ꝛ alter rñdet nō dicendo tibi. cū illa ꝓba mihi ꝛ tibi supplent ꝛ sufficiēter intelligunt ꝑpter causam dictā. vt in. l. stipl'o. ꝓallega. Item si q̄s stipulat decē dare. sibi alter respōdet dari. sz nō dic̄a me. valet stipulatio l. fi. §. fi. ff. si cer. peta. et. l. illa stipulatio. ff. ꝺ ꝓ. ob. ꝛ est sensus q̄ dabit ꝑ ip̄m p̄mittentē vl' ꝑ aliū. qz ß significat illꝺ verbū ip̄sonale passiuū dari Et q̄ sequit q̄ ñ est obligatus ad dare. sed tenet ad factū ꝑ q̄ꝺ det. secus in illo q̄ p̄mittit dare. qz tenet rem accipientis facere. qz ꝓbum hoc ip̄ortat q̄ ipse dabit. Et si diceres heres q̄ iuslit facere q̄ tit⁹ cētū habeat tenet ꝑ se dare. l. si heres. ff de lege. j. ita i ꝓposito q̄ p̄mittēs dari debeat ꝑ se dare. Rñdet q̄ hoc verbum habeat solūt ß ꝓtrariū qꝺ significat iure dñij. sed ex p̄missione non transfert dñium ergo ꝛc.

Item testator legauit titio seruos qs ipe testator manumittere ñ poterat vt manumitterent manumitti nõ pñt. hec ipsonalitas significat q legatarius seruos nõ habebit. sed remanebũt penes heredez. vt.l.si qs .ff. de lega.iij. Sec9 si diceret vt manumitteret.qz tũc remanerẽt penes legatariũ in.l. si qs eũ quẽ.ff.de cõdi.z demõ. Rõ.qz exsignificato ꝑbi psonalis imponit on9 legatario.z si nõ tz onus emolimẽtuz penes eum tñ remanebit.z sic de alijs.

Pertinere ad nos dicunt q spectãt aliq titulo nõ cã pignoꝛ.z q nr̃a nõ sunt.sed eẽ pñt l.verbũ ptinere.ff.de ꝑ.sig.

Pertinacia in malo.pseuerãtia in ꝑtute dr. Pã ptinax dr valde tenẽs vl ipꝛudent durus.zirreuocabil.idocibil.z obstinat9 fm Jo.an.in cle.j.de sum.trí.

Petitio hereditatis oĩb illis cõpetit q iure veteri vl nouo heredes sunt vel fiunt ꝓtra possessores vl pheredes q possidẽt nec possunt dicere quare possident veteri iure veluti.xij.tabulaꝝ vel ex testamẽto nouo iure velut ex senatuscõsulto q vero cũ titl'o possident hereditatẽ nõ tenent petitione hereditatis nisi in tribz casibz.vt si venditor nõ apparet vl modico distraxit vl de ꝑcio non est factus locupletior.qbz casibz vtilis petitio hereditatis liberis cõpetit contra testamentũ parentũ z pentibz ꝫ testamẽtũ libe/roꝝ.z frĩ ꝫ testamẽtũ fratrꝫ.q turpẽ psonaz instituit heredẽ.h aũt de ĩofficioso vtil est. qz ꝓpetit a tpe adite hereditatꝫ vsqz ad quẽniũ ex heredato nõ dño ꝫ scriptũ heredem aditione iã factũ dñm

Petitio hereditatis fideicõmissaria cõpetit ei cui fideicõmissaria hereditas restituitur ex sena.cõsul.trebelliano.

Petitio hereditatꝫ possessoria q dr bonoruz possessio infra annũ vtilis dat emancipatꝫ vel suis heredibz infra centum dies ceteris vsqz ad.xxx.annos ꝑdurat.insti.de bo.pos. j.§.liberis.

De Ph

Philantropbũ.idẽ est qd salariũ

Philateria dicunt carte in qbz cõtinent incantatiões.xxvj.q.v.

Phitones sũt ĩcãtatores vl diuĩatores. dicti a phitone q fuit auctor diuinãdi.

Phisis idem intelligit ꝑbo oĩmodã vt in cle.j.de fo.ꝓpe.sed an possidẽs ecclesia pleno iure possit eius bona ꝓuertere in vsum ꝑpriũ.et dr q nõ in glo.verbi ad mẽsam.in cle.j.de excess.ꝑlato.

De Pl

Pignus est res mobilis vel se mouẽs apud creditorẽ a debitore tradita z collata ad pstandũ securitatẽ de soluẽdo debito.vl adiplendo pmisso. Vl sic. Pignꝰ ẽ res obligata p debito ad securitatẽ creditoris. z dicit a noĩe pugnus.qz pugno vl manu tradit. z pfistit in re mobili ꝑprie. cuius hypotheca sit ꝑprie obligatio rei immobilis. Et dr hypotheca ab hypos qd est sub z thesis positio q̃si suppõ Jtẽ pignꝰ fm Pa. est qd datur ꝑpt rẽ creditã q dũ reddit statiz pignꝰ auferꝛ cui9 possessionẽ ad tps solũ ꝓsequit creditor.ceteꝝ dñiuz penes debitorẽ est z ponit idẽ differentiã dicẽdo. Pignera natoruũ dicunt pignora rerꝝ.subdẽs.sed vtraq cõfundit auctoritatẽ lectoris.

Pignꝰ ꝓtoriũ dr illud qd alicui a iudice datur p maiori securitate rei petite et adiudicate vide.l.si decreto.C.q po.in pig.ha.z.l. j.C.de ꝑ.pig.

Pignus cõmitti est in eũ statum quenire vt debitor dñiũ pignoꝛ amittat.ꝓbigra. Tradidi vl mutuaui tibi pecuniã sub pignoriꝰ ꝓditõe.et nisi statuto die pignꝰ luas vl redimas debitũ soluẽdo q ipm cõmittat.i.amittatur.

Pignꝰ est duplex ꝓtoriũ z iudiciale. Pretoriũ est qñ mittit actor in possessionẽ ꝑpt cõtumaciã rei in nõ ꝓpendo añ li.ꝓtest. vl pꝰ. Sz pignꝰ iudiciale ꝓstituit qñ pꝰsniaz mittit actor in possessionẽ ob victi ꝓtumaciaz in nõ soluẽdo.tũc eñ victor statiacqrit naturalẽ z ciuilẽ possessionẽ. de h notat p doctores i.c.cõtingit.de do.z ꝓtu.

Pignorare est rẽ aliquaz p debito obligare creditori vt securior sit de solutõne debiti. vl est facere ꝓtractũ sic dictum.

Pignoraticia actio Re.sup Actio pignoꝛ.

Pistores olim dicebant faciẽtes panẽ pallacij q suberant comiti horreoꝝ vt.C.de pisto.li.xj.fm Accur.

Piscina locus dr p nutriẽdis et ꝓseruãdis piscibus deputatus vt qñ placuerit dño ipsis capiat.

Pile9 dr a pilis.qz pilos capitis tegit z stringit fm Jo.an.in cle.ij.de vi.z bo.cle.ꝑ etiã dici a pilis.qz de pil' fact9 ẽ

De Pl

Placere.i.arbitrari ſm voluntatē rōne regulatā.7 eſt actū ponere in placētia vt ſit arbitrio.vt in.l.thays ancilla.§.ſoror.ff.ō ſi deicōmiſ.lib.vbi relicta libertate ſi heredi placeret inſpicit q̄ bono viro placeret.et p hoc decidit qō.pone. Cōduxi famulū vſq̄ ad annū pacto appoſito q̄ ſi mihi diſplice/ret infra annū poſſim ipm expellere q̄ non poſſim expellere niſi ex cā ex qua vir bon⁹ expelleret.ſed ex vſu cōi intelligēdi ſignifi/cat merā volūtatē.7 forte idem de iure ſcripto p.l.explicito.C.ō rer. pmuta. Rō. quia certū eſt q̄ placitū ſignificat ibi voluntatē faciēdi.§.penul.inſti.de ōtrahē.empt. vbi recipit p mera volūtate.ſed nō obſtat.§.ſoror.p̄alle.qr ibi ſignificat arbitriū rōe ſubiecte materie.ſ.libertat.vt facilius valeat. Itē paria ſunt actū ponere in alteri⁹ libito vel voluntate.l.fidei ꝓſensus .ꝑpe p̄n.ff ō fi deicōmiſ.libe.in ꝑſi.ſed ita ſcriptuz. vbi eſt idē dicere.lego libertatez ſi heres voluerit. vel ſi ei libuerit.

Plagiarij ſunt illi q̄ liberos homies ſeducūt.vl̄ ſeruos alienos ſurripiūt 7 vendūt a plaga marſ.C.ad.l.fal.de pla.l.fi.

Plagiū eſt plaga vl̄ dolor q̄ pentib⁹ vl̄ dñiſ inferr̄ de ſurreptiōe filioꝝ vl̄ ſeruoꝝ ab ipſ plagiarijs.auferr̄ em̄ dñis vl̄ p̄ribꝫ p tales facultas filioꝝ vl̄ ſeruoꝝ.et ō a plaga.qr ē magna plaga p̄ri vl̄ dño.ſm glo.in Rubr. C.ad.l.faui.de plagiarijs.

Plagiari⁹.al's plegiari⁹ etiā eſt idē q̄ fideiuſſor.vt in.c.venientes.de iureiur.

Placet licet videar̄ iportare oīodā volūtatem pferētis.tm̄ includit arbitriū boni viri l.thays.§.ſoror.p̄al.nā licet dicā faciā q̄cūq̄ tibi placēt. intelligit tm̄ iuxta arbitriū boni viri.l.ſi ſic.ff.ō lega.j.vbi p Bar.7 no ta.in.c. de q̄uultdeo.de iudi.

Pleno iure exponit id eſt q̄ ad tpalē 7 ſpūalē iuriſdictōez.c.ꝙq̄ſt⁹.de fo.cōpe. 7 ℞ ſi cōcedēs hz ptātez vl̄ iuriſdictiōez vtrāq̄.idē in.c.q̄m.de ꝓui.7.xvj.q.ij.

Plebiſcitū ē qō plebeo magiſtratu.i.tribuno interrogāte an oīb⁹ placeat. plebs inſtituit dictū q̄ſi ſtatutū.orta em̄ int̄ plebem 7 maiores ciuitatis romane diſcordia plebs ſibi leges ꝓſtituit q̄ dicte ſunt plebiſcita.vt ff.de orī.iur.l.ij.§.hiſdē.reliqu⁹ ℞o ꝑpl's cū ſenatorib⁹ 7 patricijs ius ſibi ꝓſtituit qō ō rō lex ꝑpl'i anthonomice.i.p excellētiā.ſm Iſi do.li.vj.7 ō plebiſcituz.eo q̄ plebs ſciat et ſciſcitet̄ vl̄ cogat vt fiat.di.ij.plebiſcita

Plus petitio eſt ſolius offerētis pmiſſio. ff. eo.ti.l.iij. vl̄ eſt pl⁹ 7 alit̄ q̄ pactū ſit exactō. 7 fit q̄ttuor modis. vñ. Pl⁹ petit cā.tpe. re. q̄z loco.vt no.in.c.j.de plus peti.

Plerūq̄z.i.regl'ariter.iſti.de le.patro.tute.ī fi. cū gl.ipropriat.ff.cōmodati.l.ſi is q̄.§.fi.

Plebs differt a pl'o vt ſpēs a genere.qr populꝰ ōtinet mīores 7 maiores nobiles 7 ignobiles.plebs ℞o tm̄ mīores.7 inde plebiſcitū.i.p plebē ſtatutū.inſtit.de iur.na.gen. 7 ciui.§.plebs aūt.

Pl⁹ ſub ſe min⁹ ōtinet.ꝓbi gra. Licz p̄ri vel marito occidere adulterū cū filia vl̄ vxore deꝓbenſum.p ℞ ſignificat̄ q̄ etiā licz vulnerare.vl̄ iniurijs afficere.l.ne mea.§. ius occidendi.ff.ad.l.iul'.de adul.qr plus eſt occidere q̄z vulnerare.vl̄ iniurijs afficere.qr illi ōtinēt et ſignificant̄ ſub ꝓbo occidere. Itē iudex defert iuramentū in litē et taxat vſq̄ ad certā q̄ntitatē.tm̄ licet ei cui deferr̄ iurare in minori q̄ntitate.l.videam⁹.§.penul'.ff. de in lit.iur. Itē vēdidi vinū qō eſt ī dolio appoſita eſt dies in q̄ vinū tollere ōbes. nō tollis.vl̄ die nō appoſita te int̄pellato et expectato ſufficiēter nō tollis indigeo doleo qr ſunt vindemie. Dicit tex.q̄ licet mihi totū vinū effundere.et tm̄ nō licet tm̄ ptē vini effundere.l.j.§.licet.ff.de picul'.7 cōmo.rei vē.qr effundēdo tm̄ ptē de dolio ita paruz me iuuare poſſet ac ſi nihil effunderē. et iō rō nō dictat tm̄ ptē effundendā. ḡ ſi ptē tm̄ effudero obligor emptori.et ſi totum effundā non tenebo.licz rogat⁹ poſſim bñ dimittere ptem.7 ſic de alijs.

Pluralis locutō plura ꝓcat. duoꝝ tm̄ numero ꝓtenta eſt.c.plural'.li.vj.de reg.iur. Oñq̄z aūt plura ꝓcat geminatiue ī ſuas ſingulares ſic q̄ q̄libet ſingularis in vno ſolo verificar̄. Oñq̄z autē non gemīatiue ſi q̄ vna ſingularis p ſe nō attēditur. ſed ipſa pluralitas ſimul,put ſingulare ꝓcludit.vel qōlibet aliud ꝓbabile mediū.verbi gra. Teſtator dicit. Lego ſtichū et titiū ſi mei erūt cū moriar.tūc altero alienato 7 altero nō.iſte nō alienatus poteſt peti a legatario. lz em̄ ſermo pluralis ſit.oportet tamen accipi ac ſi ſeparatim dixiſſet.ſi ſtichus meus erit cum moriar.et ſi titius meus erit 7c. vt.l.fal.§. fi.ff.de condit.et demō. Ratio Bar.q̄a hec

sepatio respicit diuersos effect⁹ z sepatos. id est dominiū legatarū in quolibet. zquia sunt duo serui distincti. ita duo dñia distincta z sepata. z sic sepati effect⁹ Etiā ideo qz legaui quēlibet nōiatim. z sic referk ad quēlibet distincte. z hoc ex fauore legati z testamēti. Vz ibi. Testator duoby īpuberib⁹ institutis filijs suis dicit. si vterqz īpubes decesserit Titiū substituo. tūc si vn⁹ moriēk. īpubes substitut⁹ nō admittik. imo vt admittak reqrik vtrūqz decedere in īpuberi etate l. penl'. C. ō īpube. z ali. substi. Rō Bar. ē ex dictiōe vterqz q̄ est collectiua Alij tñ dicūt qz fauore institutōis dictio collectiua sumitur distributiue. l. ß argu. ff. ō here. īsti. modo ois substitutio est cōditional' institutio ß zc. z sic Bar. in. l. heres. §. cū ita. ff. ad trebel. dicit qz in dcā. l. pe. vno filio moriente īpubere remanet alt' fil⁹ testatoris q̄ ex presumpta volūtate excludit extraneū substitutū. ar. l. cū acutissimi. de f. dēiuf. ideo vno moriēte īpubere nō existit ꝓditio substitutionis. z sic de alijs exemplis.

De Po

Pond⁹ differt ab onere. qz pōd⁹ ōz quoddā leue z quoddā gue. vñ ōz pōd⁹ meū. i. corp⁹ ego fero q̄cūqz venero. sed onus ōz. qz semper onerat z deprimit.

Ponctiōes dicunk q̄daz naues. Vñ ōz Si ponctiōib⁹ trahjciak. i. mare trāl fretāk vel nauib⁹ transeak.

Pontifices olim dicebank īpatores. xxj. dist. cleros. dist. xj. de capitulis.

Pōtificale est ornamētū epale. z fm Hosti. est auctēticū iste liber. vt ō ser. nō oz. c. ꝓsuluit. vt no. Jo. an. ī cle. vnica. ō iureiur.

Porcar⁹. i. suarius. Re. īfra Suar⁹. z dicebank olim bi q̄ custodiebant porcos ciuiū vrbis romane in pascuis. et excusabātur a muneribꝫ sordidis. vt. C. de sua. susce. l. j. li. xj. fm Accur.

Portoriū ōz q̄dā pstatio q̄ dak p nauiū applicatiōe seu statiōe z mercatiōe q̄cunqz facta in portu. Vñ differūt pedagia z guidagia z saluiaria. Re. qōlibz loco suo. Et ista oīa dicunk portaria. C. de vectiga. z cōmis. l. iij. z. c. sup. ō ꝑ. sig. in glo. vj.

Positio fm Goffre. est dictū qō loco interrogatōis ponebak oliz. hodie de plano ponik z posituē fit sicut olim interrogatiue fiebat. ꝑbi gra. Si volebam te pucnire bereditario iure tūc sic dicebā. Dñe iudex interroget⁹ hūc an ipe sit heres tal'. z ex q̄ pte sit heres. hodie ꝑo sic dicek. Pono te esse heredē tal'. Itē pono ipm ex asse heredē. s. extitisse. sed qz hodie simplr fiebāt seu fiāt interrogatiōes sup positionib⁹. igitk al'r ōscribit a Spe. co. ti. sic. Positio est breuis ꝑborum formula mentē ponēs ꝓtinēs ad veritatez eliciēdā ꝓcepta. z habuit ß ꝑbū ortū nō solū ex vsu hoīm diu in cauß molito. sz ex antiqua lege. ff. de le. iij. l. offendimus. §. ex diuerso. ibi pone ergo. Positio igitk nihil aliō est q̄z dictū ō credulitate asserta ī vim pstiti iuramti faciēs ad pbationē aut ipaz aminiculans hñs annexā interrogationē. aut iudicis suppletionē. ar. in auck. de his q̄ ingre. ad ap. §. fi. coll'. v. sic dicte ex cōi cōsensu. nō tñ sine rōne. ff. ō suppel. lega. l. labeo. inuēte vt ptes exonerenk pbatiōib⁹. et ne fatigenk laboribꝫ et expēsis. vt. §. fi. pall. Vel positio ōz dictū facti nondum pbati p articulos distinctū rite loco pbatiōis ppositū spectans directe vl' indirecte simplr vl' aminiculatiue ad intentionē ponēs q̄ō intēdit pbare ponēs p ꝓfessionē aduersarij sui vel ei⁹ procuratoris. ar. ō elec. dudū. ij. ō testibus pūtium. ō ꝓfess. statuim⁹. li. vj. nec debet poni nisi ß qō est facti. ff. ō dote plegat. l. j. C. de le. l. leges. Unde q̄ vocank positiones in curia ecclesiastica dicunk articli in curia seculari. z differūt a rōnib⁹. quia rationes sunt iuris. sed positiones vel articuli sunt facti. Itē positōes differūt ab interrogationib⁹. licet tā pōtifices q̄z interrogationes fiant vt p ꝓfessiones aduersarij releuek ponēs ab onere pbandi. quia positiōes fiunt assertiue z apte. sed interrogatōes fiūt interrogatiue z a iudice. z ad positiones debet rñderi ps. nō aduocat⁹. z qñ cūqz fūt faciende pbatiōes fieri pūt positōes siue ante li. ptest. siue p⁹. de ß vide glo. ī. c. j. ō ꝓfess. li. vj. q̄ plures ponit ꝓcor. z alle. cum exemplis de positione añ li. ptest. z etiam post. s. ō exceptiōe q̄ actor sit excōicatus ponit reus ß mō. Pono q̄ pcussisti talē in tali parte corpis. tali loco. tali die. talibꝫ pīsentibus Itē turbatus ex tali causa animo iniuriandi illum qui tūc erat clericus z erat in possessione clericat⁹ z sciebas eum clericū esse Item vidisti eum ferentē coronā habitum z tonsurā clericalem deferentez quibus p actorē confessatis pbata ē excōicatio ante

litis ꝺteſt.ſed poſt li.ꝺteſ. Pone q̄ petā ali/quē ab eccl'ia quā ꝺ iura retinet remoueri dicā pono iuramēto qꝺ hz z poſſidet eccleſiā ſancti H. Jtē q̄ hz et poſſidet eccl'iam ſcti P. Jtē q̄libet eaꝝ hz curam aiaꝝ.z eas pⁱ ꝺciliū acq̄ſiuit.ꝺfeſſato ſuccūbit reⁱ niſi diſpēſationē vl' iuſtā cām oſtēdat Jtē debēt fieri poſitōes ſup ꝺtēt ī libello. Et nota q̄ mⁱltiplices ſunt poſitōes. Una ꝺz poſitio ptinēs.z tali coget iudex rñdere.vt in c.pñtiuꝫ.ꝺ teſti.li.vj.z ſi dubiū eſt an pertineꝫ ſit vl' ne inclinabit ſe iudex ad id qꝺ veriſimiliⁱ eſt z in dubio tutiⁱ eſt q̄ facit rñdere vt de ꝺfeſ.l.ſtatuimⁱ.li.vj.ff.de inⁱtroga.ac.l.de etate.§.et cā.z.l.vbicūq̄.e.tit. Alia eſt poſitio iptinēs cui non cogit̄ ꝙs rñdere Jtē q̄dam eſt negatiua poſitio. z talⁱ nō ꝺz admitti.qⁱ ꝓbis affirmatiuis ponēda ē. nā negatiua nō pbat̄.z id qꝺ ponit̄ ſi negatur ponēs ipm pbare hz.ff.ꝺ pba.l.ij.C.eo.ti.l.actoꝝ.z ꝺ pba.qm̄ ꝺ falſaꝫ. Fallit qñ alⁱs q̄z p talē poſitionē pbari nō pōt.c.ſtatuimus.palle.vl' ſup facto p̄gnāti.vbi indirecte pbat̄.c.ex tenoꝛe.de teſt.z.C.ꝺ cōtrahē.z cōmit.l.optimā. Jtē poſitio q̄ nō reuelat ponentē.vel ei nō pdeſt.nō debet admitti. ꝙa nō debet ꝙs ad pbandū id admitti qꝺ pbatū ei nō pdeſſet.l.ad pbationē.C.de pba.c. dilecti.de excep. Item poſitio q̄ non fac̄ ad cām.vel q̄ nō eſt ſup re de qua agit̄ in libel/lo.vel ſup eo qⁱ repellat agentez ſi ꝓponit̄ ex pte rei dicit̄ imptinens.z nō eſt admittēda Jtē poſitio q̄ dependet ex alia q̄ fuit negata vl' ꝺceſſa.nō eſt admittēda. qⁱ ſup eo nō eſt amplⁱ q̄rendū.ar.ff.nau.cau.ſta.l.licet. ne rñſioni ſit ꝺtrarius ſicut nauta ventꝫ cōtrarⁱꝫ nauigās.vt in auten.ꝺ his q̄ ingre.ad ap.§.j.colˈ.v.z.c.p tuas.de pba.l.generaliter.C.de nō nu.pecu. Jtē poſitio implicita nō debet admitti ꝓpter ꝑiculū periurij Et ideo debet diuidi vt certū z vez rñdeat̄ ar.ff.de inⁱtro.act.l.de etate.§.qꝺ autē.z.§. nihil.qⁱ etiā iudex cauere ꝺbet ne ſit āceps ꝑiurij.C.ſi aduerſus vēdito.l.j.c.ſi ꝓ.ꝺ iureiu.C.de iudi.vidu.tol.l.j. Jtē nota q⁾ effectⁱ poſitionū eſt.q̄ eas ꝺfitēt habeat̄ p ꝺiuicto.C.de ꝺfeſ.l.vnica.§.j.z poſitiōibꝫ nō reſpōdēs habeat̄ p ꝺfeſſo.c.fi.de iura. calū .ꝺ ꝺfeſſ.ſi poſt p̄ſtitū.li.vj. Jtē poſitōnibꝫ vbi iuramentū eſt de veritate non pōt rñderi p ꝓcuratoꝛē niſi ſit cā vniuerſitatis vl' ꝺuēt⁹ c.pñtiū.de teſti.pall.c.paſtoralis.cū ſua gl. de iudi. Jtē poſitionū vtilitas eſt. qⁱ aliq̄n qꝺ directe negat̄.indirecte cōcedit̄ in toto vel in ꝑte.vt de iureiur.c. cū impoſitionibꝫ li.vj.

Pollicitatio eſt ſolius offerentis ꝓmiſſio.ff. de polli.l.iij. Et differt a ſtipulatiōe.z a pacto.qꝺ eſt duoꝝ ꝺſenſus atq̄ ꝺuētio.

Poſſeſſio ſm Azo.C.de acq̄.z reti.poſ.ē coꝛpalis rei detētio coꝛpis z animi et iurⁱſ āmiⁱniculo ꝺcurrēte. Uel ſic.eſt ius qꝺdā q̄ aliq̄s rē coꝛpalem vere in ptāte hz.z ꝺ coꝛpalis rei ideo.qⁱ ſola coꝛpalia poſſidenⁱ. Jn/coꝛpalia aūt dicunⁱ q̄ſi poſſideri et q̄ſi tradi p patientiā z vſum. Hā incoꝛpalia ñ poſſunt coꝛpalⁱ r appⁱhēdi ſtē iura et ſeruitutes z ideo nō poſſidenⁱ.c.ꝺqueſtⁱ.de fo. cōpe. in glo.ff.de vſucap.l.ſequit̄.§.ſi vina.ff. de acqui.poſ.l.iij.in ꝑn.et tñ ꝓſcribunⁱ.c.cū eccleſia.de cau.poſ. Jdeo regula ī ſexto dicit ſine poſſeſſiōe p̄ſcriptio nō ꝓcedit.et debet ītelligi etiā de q̄ſi poſ.z ibi boc no. Jtē impoſſibile eſt plures eandē eccleſiā vl' bñficiū inſolidū poſſidere.cg.licet.de pba. de clec.vt q̄s duaſ.li.vj.cle.ſi duobꝫ.vt lite pē. vbi glo. vide etiā in.c.cū veniſſent.ꝺ ꝓcur. z iō bñ ꝺz detentio. qⁱ res naturaliter tenetur ab eo q̄ coꝛpalⁱr inſiſtit ei. Jtē ꝺz coꝛporis z animi z iurⁱ.qⁱ hec tria vt q̄s vere dicaⁱ poſſidere cōcurrere debēt.f.actⁱ coꝛpis affectⁱ animi.z aⁿmiⁿiculuꝫ iurⁱ. Hā opⁱ ē vt q̄s coꝛpe adipiſcaⁱ.vl' ſaltē oculⁱ. Ꝺufficit eñ plerūq̄ viſus ocⁱloꝝ.et animi affectⁱ cū volūtate tradētis qⁱ ipſe animi affectus neceſſariⁱ eſt.nō aūt p ſe coꝛpe aut p ſe aⁿio poſſideⁱ.qⁱ certū eſt poſſeſſionē ſolo aⁿio amitti puta ſi q̄s ſe poſſe repelli ſuſpiceⁱ Jtē oꝑtz q⁾ ius approbet. Hā licz q̄s ſacre rei vl' religioſe coꝛpe z aⁿio inſiſtat. nō tñ ꝺ iure poſſidet.qⁱ res ſacra vl' religioſa nec ab ignoꝛāte.nec a ſciēte poſſideⁱ. z ꝺicitur poſſeſſio. q̄ſi pedū poſitio.

Poſſeſſionuꝫ alia eſt iuris tm̄.alia facti tm̄. alia facti z iuris ſimul.z hec interdū habet plus iuris.minus facti.interdum ecōuerſo.vt no.de ꝺceſ.p̄eben.cum noſtrⁱ.et.C.ꝺ acqui.poſ.l.j. Jtē Ou.de poꝛta rauennata differentiā poſuit inter poſſeſſionē vacuaꝫ et vacantē.vt in glo.ij.C.vñ vi.l.fi. Et Jo. ibi reꝓbat.z fi.glo.ꝺcludit q⁾ nō differūt Sed vacua ſiue vacans eſt q̄ a nemie poſſideⁱ animo vel coꝛpe ꝓpter longū tēpⁱ vel ꝑ obliuionē ex lōgo tēpoꝛe.z nota q⁾ ſi q̄s

ꝓpria auctoritate posset ingredi possessionē alicui⁹ rei. et accedēdo iudicē ab eo ipetrat licētiā ingrediēdi. taꝫ ꝑ statutū si oppositus caueaꝫ nō puniꝫ. qz potuit sine auctoritate iudicis. g̃ m'to magis cū eius auctoritate ingrediꝫ. hoc colligiꝫ ex glo. ꝯsi. in transitu. §. multis modis. insti. de lib. Itē possessio ciuilis q̃ñcz requiescit sup naturali vt si tu possides noīe meo. vel p̃cario a me. Q̃ñcz non reꝯescit. vt in vsufructuario meo q̃ naturalē hz possessionē ex iure. sz ego dñs habeo ciuilē rōne dominij nō reꝯescentē in naturali vsufructuarij.

Possessor bonoꝝ Reꝯ. sup̃ bonoꝝ possessor vt filius emācipat⁹. vl' agnat⁹ q̃ dicunꝫ bonorū possessores ex bonoꝝ edictali ꝛ decretali. Nā statim vt habēt edictā et decretā possessionē ex ꝟ hñt interdictū decretū ad hoc vt cōsequanꝫ hereditatis possessionē. Differūt heres ꝛ bonoꝝ possessor. vt supra bonoꝝ possessio. vñ aditis hereditatibꝫ heres nō desiderat auctoritatē iudicis. sed bonoꝝ possessor reqrit auctoritatē ꝛ patientiā iudicis. insti. ꝺ bo. pos. §. q̃s aūt.

Possessoriū iudiciū ē triplex. s. possessiōe adipiscēda. retinēda. recupanda. vt ī. c. pastoral'. de cau. pos. ī gl. iij. ꝛ vide. ꝟ. interdictū

Possidere natural'r ꝺr q̃s cū est in rē vel ei⁹ pte. vl' saltē cū res est in cōspectu ei⁹ vt ipaꝫ videat vl' ptem eius ꝯm Azo. in sum. C. de acq̃. ꝛ certi pos.

Possidere ciuilit ꝺr q̃s cū nec est ī re nec res in cōspectu ei⁹. sed possessiōez solo aīo hz ꝛ rē de iure retinet. sez q̃ talis sit p̃sona in quā cadere possit hmōi possessio. vt no. Jo. an. in regl'a sine possessiōe. li. vj. et allegat ibi ura Nā laici q̃ñcz de facto possident decias ꝛ spūalia. vt no. bar. brix. xiij. q. j. ī pn. et gl. magna. ī fi. Nā aliꝺ est possidere. ꝛ aliꝺ legitīe possidere. ꝺ resti. spo. ad decias. li. vj. Et nota q̃ possessio ciuil' ꝛ naturalis sit. vl' ciuilis tm̃ reqrit ad p̃scriptiōez. sz natural' tm̃ non sufficit nisi al's ciuilit possideret. vt tractat plixe Dy. in regl'a sine possessiōe. li. vj. ꝛ est rō. qz bñs naturalē tm̃ acq̃rit eā clā p̃ introitū q̃ñ dñs est absens quē credit sibi q̃stionē moztuoꝝ. ꝛ sic male fide hz naturalē. g̃ nō p̃scribit. §. q̃ ad nūdinas. l. clam possidere. ff. de acq̃. pos.

Possidere claꝫ est absente dño ꝛ fructuario excluso clāculo possessionē ingredi. vt dominū possessione puet.

Possidere vi est violenter possidere.

Possidere p̃cario est rē ad petitiōes vl' pteces meas mihi cōcessam ad vsum possidere q̃diu patiris q̃ cōcessit.

Possidere ꝓ indiuiso est aliquā rē ita possidere. vt nullā ptē in ea habeat ab alīs diuisam. vl' vt nulla sit ps quā possideat separatam siue diuisam.

Possidere ꝓ herede est ita possidere q̃ putat se heredē verū cum nō sit.

Possidere ꝓ possessore ꝺr ille q̃ ita possidet q̃ scit se nullā cām iustā possidēdi hre. vt si interrogat⁹ fuerit q̃re possideat vl' quō nullā rōem p̃tēdit q̃re possideat. sed diē possideo

Possidere ꝓpie dicunꝫ immobilia eo q̃ eis pedibus quis insistit. vnꝺ a planta venit ista possessio.

Possidet autē ꝟ iure qꝺ iuste. ꝟ iuste qꝺ bñ. qꝺ aūt male possidet alienū est. Male aūt possidet q̃ male suis vtit vl' aliena p̃sumit. de ꝟ. sig. ius dictū est.

Possessorē facere causa rei seruande. aut in possessionē mittere est. ꝟbi gra. Cōtendisti talē fundū esse tuū et ꝓbasti. iudex p̃ executorē suū mittit te in possessionē ꝛ facit verū possessorē. Itē volui agere cōtra ꝟ. ꝛ eum vocari feci ad iudiciū ꝛ cōtemnit venire. ꝛ iudex mittit me in possessionē illi⁹ rei quaꝫ petebā. nō vt fecit me possessorē. sz vt in fūdo maneā cā rei seruāde et custodiēde. ꝛ rē illā tenebo donec ꝓbauero meā esse. ꝛ si aduersarius meus tādē tedio affect⁹ moueaꝫ. ꝛ de sua cōtumacia resipiscat. ꝛ mecū litē si velit aliq̃d dicere habebit. de hoc sup̃. mittere in possessionē.

Posse. i. debere. ff. de libe. ꝛ postliu. l. placet regl'ariter ꝛ ti. ff. ꝺ offi. ꝑs. l. sepe. cū sequēti de re iudi. nō quicq̃d. ꝛ C. quō ꝛ q̃n. iu. le. j. Et multis modis dicimur posse Uñ Posse quidē reb⁹ dant ius natura ptās. Officium meritū q̃ntum diuina voluntas. De ꝟ vide gl. in. c. sciscitatus. de rescrip. ꝛ ibi cōcor. Nam posse dicimur etiā illud qꝺ licite ꝛ sine incōmodo nostro possum⁹. ff. de ꝟ. sig. l. nepos ꝓculo. in fi. simile de cōdi. insti. l. filiꝰ. q̃ in fi. ff. vbi ter. vt generaliter diceri q̃ cōtra bonos mores fiunt. nec facere nos posse credendū est vt. xxij. q. ij. faciat homo vbi etiā de m'tiplici possessione. ꝛ Innoc. de cōcess. ꝓben. accedēs. et. ff. de re. iur. l. i cōdemnatiōe. vbi glo. ꝛ iij. q. vj. ꝟ q̃ppe. C. de legib⁹. l. nō dubiū.

Post quãdoq; etiã notat statim post inchoationem. vt. l. ij. §. itẽ mutuũ. ff. si cer. pe.

Potest necessitatẽ importat interdum. ff. de offi. pñi. l. sepe. z. l. sequẽti. de hoc. ff. de iudi. le. nõ potest. vbi plene. z est glo. in ꝓbo non potest. in regula beneficium. de regu. iur. lib2o. vj.

Postliminiũ est ius amisse rei recuperande ab extraneo z in statũ ꝑstinum reducende, quã quis ꝓpter captiuitatẽ vel ꝑ seruitutez amisit. moꝛibꝫ z legibꝫ institutũ. vt colligit ff. de cap. z postli. reuer. l. postliminiũ. j. rñsio. Unde ꝑ hoc ius recupat quis cũ a captiuitate reuertit iura que amiserat et ipso reuerso fingit hoc ius ipm semp in ciuitate fuisse. Unde bꝛeuiter postliminiũ est ius q̃ restituit res vsucapta vel ꝑscripta ab aliq̃ alicui quã ꝑ captiuitatẽ amiserat. xvj. q. iij. ꝑterea. Dicit aũt a limen z post. i. iuxta. q̃si iuxta limen dom⁹ sue semp fuisset z posse/disset. vel qꝛ captus ab hostibꝫ. z vltra limina meri imperij deduct⁹ postea intra limina reuertit Nam sicut limina sunt ĩ domo que finẽ quendã faciũt. ita z imperij limia veteres voluerũt esse. ꝑm Azo. C. de capt. z postli. reuer. z institt. q. mo. ius pa. po. sol. §. dictũ aũt est postliminiũ. Et dicit lex q̃ oibus eque postliminiũ est. nõ solũ bis q̃ pugnare possunt. sz oibꝫ q̃ et⁹ nature sũt. vt cõsilio vel alĩs modis vtiles esse possint. vt ff. de capti. z postli. reuer. z de voto. ex multa in glo. vj.

Posteriꝛ lex vel poster⁹ statutũ. rescriptuz vel pactũ derogat ꝓri quãdo cõcurrunt. Uerbi gꝛa. Lex ꝑcedit z lex ꝓtraria sequit tũc ꝓꝛ tollit. etiã de ea nõ facta mentione. le. nõ est nouũ. z. l. sed z pastoꝛes. ff. de legi. dũ dicit lex. Licet ꝓtrarie sint. de ℞. ca. j. de ꝓsti. li. vj. Rõ est volũtas ꝓdentis legem Et sumit significatũ ex scientia ꝓꝛis legꝭ. z cõtrarietate posteꝛioꝛis. nã ꝓdens posteꝛiorẽ scit etiã ꝓꝛem. qꝛ ꝓnceps habet omĩa iura in scrinio pectoꝛis sui. c. j. ꝑal. z. l. omniũ testamẽtoꝝ. C. de testa. Ideo ꝓdendo posteꝛiorẽ ꝓtrariã. videt tollere ꝓꝛiorẽ. qꝛ si vult valere illã. vult valere nõ istam illi ꝓtrariã alias esset incõpossibilitas. Ex hoc colligitur rõ cur tam varie rescriptũ poster⁹ non reuocat ꝓus. nisi ex⁹sse fiat de ꝓꝛe mẽtio. z tamẽ ꝓstitutio posteꝛioꝛ etiã nõ faciẽs mẽtionem de ꝓꝛi. tñ derogat ei vt hic dicitur qꝛ ꝓnceps ex certa scia ꝓꝛis ꝓstitutõis habens iura in pectoꝛe suo recluſa ꝑsumitur scire ꝓꝛem. z facere posteꝛiorẽ. Sed quia rescripta cõtinent facta que nõ sunt in pectoꝛe ꝓncipis recluſa. qꝛ factoꝝ omniũ habere memoꝛiã. z in nullo deficere diuinitatis est pot⁹ q̃ humanitatis. C. de vete. iur. enucle. l. j. §. j. si quidẽ ergo ꝓnceps nõ ꝑsumitur ꝓscius ꝓmi rescripti ꝓdẽdo sc̃dum. vt dicẽ Goff. in sum. §. derogat. de ꝓsti. Bz vbi ꝓsuetudo in aliquo loco vl̃ statutũ municipale ꝑcedit. z lex ꝓncipalis generaliꝛ sequitur. ꝓtraria certe ꝓus nõ tollit. c. j. in secundo dicto. de ꝓsti. li. vj. quia non apparet ꝓncipẽ scire illã ꝓsuetudinẽ vel statutũ illõ imo verisimile est eũ ignoꝛare cũ ex alieno facto inducat. Ideo nõ potest ꝓcludi ipm tollere voluisse. qõ verisimile ignoꝛabat. obtinebat g̃ lex illa locũ tantũ in nõ cõtrarĩs ꝓꝛi ꝓsuetudini vel statuto. vt. c. j. ꝑal. Sed si in lege tali posteꝛiori cauet q̃ valeat generaliꝛ z spẽaliter: nõ obstante q̃cũq; statuto ꝓtrario vel ꝓsuetudine. tũc tollit ꝓ oꝛ ꝓsuetudo vel statutũ. ar. l. si qs ĩ dubio. ff. de lega. iij. iuncta. l. quotiẽs. z. le. rescꝑta C. de ꝑci. impa. offe. Et est rõ ex tenoꝛe posteꝛioꝛis legis. qꝛ clare patet in posteꝛioꝛe tollere velle ꝓꝛẽ ꝓsuetudinẽ vel statutum licet ignoꝛet

Posthumus vel posthuma dicunt q̃ vl̃ que post humatiõem. i. post q̃ꝫ pater dat⁹ est humo nascit. Imꝛopꝛe autẽ quilibet ꝺꝛ posthumus. q̃ nascit post testamẽtũ ꝑm Azo. C eo. ti. Posthumus etiã ꝺꝛ nepos q̃ posthumationẽ animat⁹ est ꝓprio patre supstite. et ille ꝓprie ꝺꝛ nepos posthumus q̃si nepos posthumus

Postulatio. est alicui⁹ ꝑsone ad dignitatem vel societatẽ fraternã canonica facta vocatio. vel ꝑsone ad eligendũ petitio. que eligi nõ potest. Uel sic ꝑm Goff. Est gr̃e petitio vt cũ ex gratia petit aliquẽ ineligibilem licenter eligi. Et est duplex postulatio. sc̃z solennis. que est alicui⁹ inabilis aliter q̃ꝫ propter crimẽ a supioꝛe ad bñficium vocatõ. z admissionis petitio. vt in. c. vnico. ꝺ postu. ꝑla. li. vj. Et ℞ ꝓfirmata bz vim electionis Alia nõ solẽnis est petitio facta a superioꝛe vt tollat obstaculũ aliqꝺ eligi z ad bñficium acceptãdi illã ꝑsupponit electiõem añ vel post fieri. vt monach⁹ elect⁹ nõ põt consentire sine licẽtia sui abbatis. z sic postulatio licentie ab abbate nõ ꝺꝛ solennis. ergo

postulatio solū est inuēta ꝓpter inca paces. vt illegitimos ⁊ nō sufficiētis etatis. vel ꝑ bñficiatos. Nā q̄ capax est dignitatꝭ nō debet postulari sꝫ eligi q̄re postulatio nō multum differt ab electōe. Et nota q̄ postulari debēt ⁊ nō eligi sextuplices ꝓsone. Prīo archiepūs ad aliū epatū. de postu. pla. bone Secūdo epūs ad epatū vl̄ aliū archiepatū c. ⁊ si vnanimit. e. ti. Tertio laic⁹ ad dignitates. lxj. dis. H ius. Quarto cleric⁹ in minoribꝫ ordinibꝫ ꝓstitut⁹. c. ꝓterea. de eta. ⁊ q̄li. Quinto illegitime nat⁹. de elect. innotuit. Sexto q̄ nō est ī etate legitima ꝓstitut⁹. de elec. cū in cūctis. ⁊. c. cū nobis

Postulare vl̄ aduocare est aliquē desiderium suū. vel amici sui cor̄ iudice. vl̄ apud eū q̄ iurisdictioni p̄est in iure exponere. vel alterius desiderio ꝺdicere. ff. e. ti. l. postulare. ⁊. iij. q. vij. §. tria. ꝑ. est aūt. ⁊. C. de ꝓcul. l. j. ⁊. C. de postu. l. ij. ⁊. c. cū sacerdotis. de postula. in glo. iij. vñ ꝓtor inq̄t q̄ nō habet aduocatū ei dabo. ff. de postu. l. j. §. ait ꝓtor. ⁊ intelligit si habere nō pōt. Dabit eñ feminis pupillis debilibꝫ ⁊ his q̄ sane mētis nō sunt. vel ꝓpter potentiā aduersarioꝝ aduocatos inuenire nō p̄nt. ff. de offi. pcō. l. nec q̄cq̄. §. vlt. ⁊ hoc ꝑ salariꝫ ꝺuento a pte vel statuto a iudice iuxta facundiam aduocati modū litis ⁊ fori ꝺsuetudinē quātitatē nō excedēte. vñ aduocare ⁊ salariū recipe. ꝑ aduocādo bñ licet. xj. q. iij. nō licet. xiij. q. v. ñ sane. vbi Aug⁹ ad macedoniū inq̄t. Nō dꝫ ideo iudex vēdere iustū iudiciū. aut testꝫ verum testimoniū. q⁊ vēdit aduocat⁹ iustum patrociniū ⁊ inrisperit⁹ verum ꝺsiliū. licet Guil. dixerit ꝺtra q̄ nihil possit recipi ꝑ insto patrocinio. vt no. in. c. nō licet. ꝑall. Jtē aliqui ꝓhibent postulare ꝑ edictū ꝓtoris Uñ versus. Nō cuicūq̄ dat vt postulet. id est. aduocet. imo vetat. Addict⁹ pene. fuit puer. actor arene. Luminibꝫ cassus mulier muliebria passus. Caueāt aduocati postulātes ne causas disperatas assumāt. ⁊ si fort̄ a ꝓncipio assumpserint ignorāter cū deuicio cause patuerit cessent ⁊ salaria iaꝫ recepta restituāt. C. de iudi. l. rē nō nouā. Et nota q̄ quatuor sunt obseruāda aduocatꝭ Primo vt cause qualitatē examinēt. ⁊ iustā si voluerint assumāt. iniustā ꝓ repudient Secūdo vt modestiā veritatē ⁊ legalitatē seruēt in aduocādo. Tertio vt salariū ꝺuenies petāt. Quarto vt nec ꝓncipio ꝺuenient de certa pte litis vl̄ cū graui dāno litigatoris. nec post ceptā litē vllū pactū incāt cū eo quē in ꝓpria fide receperūt. ꝑm Goff. in summa

Potestas q̄ncq̄ modis accipit. ff. de ꝺ. sign. l potestas. Jtē potestas qñq̄ capit in femino genere. vt. c. fi. ꝺ iudi. ⁊ sic capit subst̄tiue in abstracto ⁊ addit ei adiectiuū. vt ibi florētina potestas. qñq̄ ī masculino genere vt. c. tua. de homi. ⁊ sic sumit ꝓcretiue significās officialē ciuitatꝭ habentē iurisdictioꝝ vel potestatē ꝓmo mō dictā. ⁊ sic ite⁊ addit sibi ꝓnomē possessiuū dicēdo noster vel vester potestas.

De Pr

Pragma grece ꝺr latine causa. vñ pragmata negocia dicūt. inde pragmatic⁹. i. causidicus. vl̄ actor negocioꝝ ⁊ causaꝝ ꝑm Jsi. li. v. ⁊. ꝓ. q. ij. H ius porrectū. in fi.

Pragmatica sanctio ꝺr causa ī ꝺsistorio ꝺncipis vētilata cor̄ ꝓceribꝫ sacri palatij. et ē ꝺstitutio quā impator ꝺsilio ꝓcerū statuit seu sanxit. Qñq̄ etiā ꝺr cōfirmatio in scriptura facta ab impatore cū cause cognitione sup ꝺtractu ꝓmutatōis. vt. c. j. de re. permu. in glo. ⁊ pragmaticū sacrum est principis rescriptū. vt in. ca. fundamena. de elec. libro. vj.

Pragmaticarij sūt q̄ scribunt pragmaticas sanctiones. ⁊ alio mō dicūt scriniarij. vl̄ magistri scrinioꝝ vl̄ scrinioꝝ memoriales. eo q̄ adeptā scripturā sanctionē in scrinio posita custodiebāt ad memoriā

Prebenda est ius ꝓcipiendi ꝓuentus in ecclesia collegiata ex actione ꝓueniens cōpetēs alicui ranq̄ vni de collegio qđ ius ex canonia descēdit. nō debet eū canonic⁹ sine ꝑbenda esse. vt in. c. relatū. e. tit. ⁊ ꝓcedit ex institutōe ⁊ officio. q⁊ ex H q̄ facit q̄s officium ꝺr ꝓcipe ꝑbendā ⁊ bñficiū. sed canonia ār̄e sup̄ de C. vt in. c. cū. m. ferrarien⁹. de ꝺsti. in glo. vj. Jtē ꝑbenda qñq̄ capitur large ꝑ iure qđ alicui nō ranq̄ de collegio sed rōe ministerij officij paupratꝭ l̄ vtilitatꝭ ꝺcedit vtendo ⁊ fruēdo in vita sua certꝭ rebus eccīe vt redditibꝫ q̄s canonici recipiūt vel alij. de tali habetur in. c. quia nōnullis de magistris. xvj. q. j. possessiones. ⁊. §. illō. Et laici maxīe nobiles bñt tales ꝑbendas ꝑm Cōpo. in. c. cū. m. ferrarien⁹. ꝑal.

Precariū ꝑm Azo. eo. ti. in sum. est id quod

ℙR

precibꝰ vtendū ꝓcedit petēti tamdiu ꝙdiu patitur ꝙ ꝓcessit.sz ꝑm Boff.in sum.c.ti.est illud pignꝰ obligatū creditori. z a credito re ipi debitori ꝓcessum z vtendū ꝙdiu patitur z ꝓmittit ꝙ ꝓcessit.vt est textꝰ in.l.j. ff̄ ca.ff̄.vbi dicit Vulpianꝰ.ꝙ hoc genꝰ libertatis est iure gentiū descēdit. Et subdit ibidem. Differt aūt p̄cariū a donatōe.quia ꝙ donat sic dat vt nō recipiat illud qđ dat.sz qui p̄carium ꝓcedit ꝓmo sic ꝓcedit vt recipiat qñcūq; placebit. Vel p̄cariū est ꝯctus inter dñm z colonū.z est ꝓtractꝰ gratuitus z similis cōmodato in tantū vt quidā dicerent hos cōtractꝰ nō differre nisi ꝑbis.ꝙ tñ etiā differūt re. Nam licet in multis ꝓueniant p̄cariū z cōmodatū. differt tñ p̄cariuz a cōmodato.nā cōmodatū fit ad certū vsū nec potest reuocari vsu expleto.p̄cariuz ꝙ quādocūq; placuerit potest reuocari. Itez p̄carium quādoq; dr ꝓtractꝰ de ꝙnquēnio in ꝙnquennīū reuocādus. Et si quinquennio elapso sub taciturnitate p̄tereat tunc reuocari intelligit talis cōtractus.dr autē p̄carium ideo quia est cōtractus ad p̄ces factus

Precaria ꝑba sunt hec.rogo.volo.mando. fido.cōmitto.iubeo aūt p̄ceptiuū est.C.cōmunia delega.l.ij.in ꝓn.mādo qñq; ē ꝑbū p̄cariū.ar.ij.q.iiij.mādastis.vbi ep̄us mandat pape.qñq; tñ mādo ponit p̄ceptiue. sic etiā rogo.vt.xj.q.iij.rogo.qñq; mandatiue vt.ff̄.de neg.ge.l. si mei rogatu.i.mandato suscepistis. Itē qñq; dep̄catiue.z sic vt frequētius ponit

Precaria dr donatio ad p̄ces facta vsq; ad mortē recipiētis.xij.q.ij.sepe.xvj.q.iij. clerici.z est ꝓtractꝰ ille affinis emphiteosi. Itez p̄carie dicunt quedā p̄statōes seu ꝓcessiōes vsufructꝰ ad p̄ces facte in recōpensationez ei⁹ ꝓprietatis ꝙ dat eccie:cuiꝰ forma habet x.q.ij.p̄carie

Preceptū. Require supra Mandatū

Preco est ꝙ apud acta aut i ciuitate publice ꝓclamat vel ꝓnūciat aliqđ faciendū vel dimittendū p quē plerūq; fiebat edictoꝝ narratio.i.recitatio z publica in ius vocatio z citatio alicuⁱ matrimonij vl̄ rei vendende nūciatio z subsistatio

Precise ꝑm cardinalē in rescriptꝭ tantū valet sicut absolute z sine cause cognitiōe. vt deberet.c.ꝯ x̄pianos.li.vj. Et dic̄ cardinal si ponit in statuto opaꝝ vt ip̄m non tollat p sequēs statutū in causa in quo sublatū fuisset si nō apponeret. Et dat simile de iuramento apposito in.le.si q̄s.in ꝓnci.ff̄.de lega.iij. Bal.aūt dicit ꝙ nō valeat p̄cise.i.sine cause cognitōe.qz sic textꝰ esset supfluꝰ.in.ca.ij. de rescrip.vbi ponit exp̄sse p̄cise z etiā sine cause cognitōe. Saluādo tñ ꝓmū dictum dr ꝙ ille text.ponit declaratiue vl̄ expositiue.z p id est.qđ dictū magꝭ placet doc.

Precipiciū fit sine modo.z cū periculo.dr sepul.ex pte.z ꝑm Jo.an.in cle.pastoralis.dr re iudi.

Prediū dr fundꝰ vl̄ ager. Re.s. Ager

Prediū vrbanū z p̄diū rusticū Require ibidem.z etiā actio finiū regūdoꝝ

Prediū dotale ē qñ ista duo ꝓcurrūt scz ꝙ matrimoniū ꝓtractū est.z traditio p̄diū interuenit ꝑm Azo.dr fun.dota.C.in sum.

Prediū canatū ꝑm Jo.z Accur.C.e.ti.i rubri.fuit p̄diū in ꝙ fuerūt cellule. vñ canatꝰ id est.cella.nam cana grece cella dr latine. Vel aliter erāt tūc p̄dia scripta vt redderēt inter cellulas ꝑm Azo.ibidē li.ij.z eoꝝ coloni dicūt canati. vl̄ dñici coloni. qz dicta p̄dia erāt in p̄atis

Prefectꝰ augustꝰ. vl̄ augustal dr p̄fectꝰ egypti.vt.ff̄.dr offi.p̄fec.augusta.l.vna.C.e.ti.l. qz impator.nā impatoꝝ matimꝰ augustꝰ in egypto ꝓmo p̄fecti potestatē introdutit.

Prefectꝰ p̄torio ab initio magister eqtū creatꝰ est cū dictatores sibi antiqtꝰ magistros militū eligerēt ꝙ ꝓncipali solicitudini associati summā pꝰ dictatores gerebāt ptātem ꝑ exēplo ꝓncipes ad q̄s gubernaculum rei publice ꝓuenit postea elegerūt p̄fectos p̄torio q̄bꝫ publice disciplīe emēdatio cessa est.q̄z auctoritas ita est āpliata z adō approbata vt nec ab eoꝝ sentētijs appellari. nec in integꝝ restitutio facile possz postulari. Et erāt q̄ttuoꝝ.s.p̄fectꝰ p̄torio oriētis.p̄fectꝰ p̄torio affrice.cuiⁱ sedes ē in carthagine.p̄fectꝰ p̄torio illustri.z p̄fectꝰ vrbis.ff̄.dr offi.p̄fec.p̄to.l.j.z ibi no.

Prefectꝰ vigilū idē est ꝙ prefectꝰ nocturnus Noz aūt officiū est dr nocte facere excubias.p̄fuerūtq; incēdijs arcēdis .ꝙ etiā cauebant.inq̄rebāt.z puniebāt incēdiarios.fures.grassatores.effractores.nisi delinq̄ns esset tā famosa ꝓsona vt ad p̄fectū vrbis deberet mitti puniēda.poterant etiā iudicare de capsarijs.ꝙ in balneis vestimēta custodienda suscipiūt si aliqđ dolo fecerūt.vt.ff̄.

de offi. pfec. vigi l. ñ. §. cognoscit

Prefect⁹ annone dicebat q̄ de annona. i. de blado curā habebat. Re. supra Edil' cerat'.

Prefect⁹ vrbis dicebat cui ab impatore cō/cessa est vrbis admistratio. q̄ ceteris magi/stratib⁹ ex quacūq; cā ab vrbe pficiscētib⁹ z recedētib⁹ in vrbe relictis ius dicebat z oī/bus dignitatib⁹ in ciuitate añcedebat sua dignitate. q̄ cū ab vrbe pgrediebat nō hūit iurisdictōnē. quā pbere tm potuit i ciuitate Bz fm azo. C. e. t. etiā extra vrbē intra cēte simū miliare bz iurisdictiōem. vide ō offi. pfec. vr. p totū

Preiudiciū est q̄si quedā platio vel ppositō siue plocutio vni⁹ rei respectu alteri⁹. Haz aliq̄d piudicari alteri est illud illi pferri. tm̄ B verbū piudicare alteri⁹ modi ɔstructiōz z ampliorē significatiōz bz q̄m B vbū pferre Dr em̄ psonalit ex ppria ɔfessione. i iudicio mihi piudicaui. i. ɔfitēdo mihi ipi i iudicio piudiciū feci. Hoc em̄ piudiciū nō significat cōmodū meū esse factū. sz in cōmodum vt si index nō sequat veritatē. sz meā ɔfessiōnē. ita dr res iudicata pitati facere piudi/cium nō vt pitas rei iudicate pindicet. i. p/ponat. sz res iudicata pitati. piudicare igit est alicui aliq̄d pponi. z sic dicim⁹ rē iudica/tā veritati facere piudiciū. i. ei qđ piudicā/dū est dato qđ nō sit vez. nā dato q̄ ita nō sit sic iudicatū est. tm̄ pponit pitati.

Preiudiciales actōnes p tāto dici pñt q̄ in ipis tractat de magno piudicio. vel q̄ q̄sti oni mote piudicāt. Uerbi gra. Agis ɔ me z aliq̄d petz. oppono tibi q̄stionē stat⁹. dicē/do q̄ tu es fili⁹ me⁹ vl' fu⁹ me⁹ in ptāte mea ɔstitut⁹. aut libert⁹. z sic de ɔsilib⁹

Prepositꝰ pōt dici q̄libz q̄ alīs pest. vsus ta/men obtinuit vt pōsitus dicat q̄ q̄ndam pozat⁹ curā sup alios gessit. p. sig. q̄uis

Prepositi labaz al's labor vl' fm aliōs la/bioz a labīs dicūt. q̄ forte corrigebāt eos q̄ male de pncipe loq̄bant. dicūt aūt labarū a signo bellico qđ fec fieri Cōstātin⁹ ex auro z lapidib⁹ pciosis in cassa sig bellica. z deriuat a labor. q̄ g talib⁹ faciēdis ppone bant. dicebant pōsiti. vt sup

Prepositi sacroz scrinioz erāt illi q̄ preerāt scrinīs iperialib⁹ q̄ alias dicebāt primi eo q̄ magz pncipi approximabāt q̄ alī. Tria aūt erāt scrinia siue camere. de q̄b tractat C. e. ti. li. xij. Primū scriniū erat camera epi stolaz q̄ pncipi mittebāt vl' ab eo mittebāt

Secundū fuit libelloz q̄uētualiū z q̄uen tionaliū z cognitionū vel q̄uentionū. Ter tiū erat dispositionū. z ē regist⁹ fm Accur. in rubr. i. e. ti. l. j. pal.

Prerogatiua idē est qđ pnilegiū. de q̄ infra dicetur

Precentores dicunt cātores q̄ in choro īci/piūt in eccia collegiata. in. c. cū olim. de cō sue. Et dicūt duo genera cantoz i arte mu sica. s. pcentor q̄ voce in cātando p̄mittit. et succētor q̄ subsequēter canēdo rñdet. z ad/ditur cōcentor q̄ ɔsonat pdictis. vt. xxj. dis. cleros. ℞. finem

Prases est nomē generale ad oēs pcōsules z legatos cesaz z oīm puinciaz rectores si ue moderatores. vt. ff. ō offi. p̄si. l. j.

Prases puincie dr q̄ in puincīs p⁹ pncipez summā gerebat ptātē. Nam regna redacta erāt i puincias q̄z rectores dicebāt p̄sides z sūt clarissimi vt baliui. z sic ppie capit si/ue stricte. sz generalit sumit vt sup

Presentes dicūt q̄ in eadē sunt puincia. l. fi. C. de pscrip. xxx. annoz

Presertim ponit aliq̄n in iure p maxīe. vt. c. ex lr̄is. ij. de homi. aliq̄n p tm̄. vt ibidem in glo. de pe. di. xij. c. illud. vbi bo. glo.

Prelati noie itelligit eccia z misteriū ppti. z eccia est in epo. z nō ecōuerso. nō tm̄ noie p lati sp intelligit eccia. vt in. c. edoceri. de re scrip. in glo.

Propere ppie. i. nimis cito

Pres byter grece iter ptat senioz latine. et est nomē dignitat⁹ nō etat⁹ tm̄. licet alibi dica tur nomē etat⁹. xciij. di. legim⁹. nā ppt honorē z dignitatē quā accepit p̄s byter noiat. et dr q̄si prebēs iter. z nō vt q̄dā interpretant quasi pre socīs bibēs ter. de B. xxj. dist. cle/ros. post mediū

Prescriptio fm Gof. C. e. ti. Est q̄ddam ins ex tpe substātiā capiēs. i. firmitatē. Et hab⁹ locū in reb⁹ imobilib⁹. z B diffinitio impu/gnat ab aliīs. nā ex pscriptōe nō cōpetit ins sz exceptio. Un̄ sic diffinit. Prescriptio est exceptio rei ex tpe subam capiēs. q̄ diffini tio etiā ab aliīs ipugnat. qz pscriptio nō ca pit subam ex tpe. sz ex auctoritate legū. Jō prescriptio ab aliīs sic diffinit. Est exceptō rei ex tpe ɔgruēs ab auctoritate legū vim capiēs negligētib⁹ penā infligēs. z finē liti/bus iponēs q̄ oīno magz videt cōpleta. In ducit aūt prescriptōz. bona fides. iust⁹ titu lus. ɔtinua possessio. z sine rei vicio. scz q̄n

res sit ꝓscriptibilis ſm Hoſ. Et nota bona glo. vlc. in. c. illud. de ꝓscrip. vbi habes q̄t modis fiat interruptio ꝓscriptois naturaliter ⁊ ciuilit. vñ habem⁹ doctrinā. ꝓpetuationē ⁊ interruptionem ꝓscriptois. Et req̄runt sex ad ꝓscriptionem si valere dz. s. titulus. possessio. bona fides. res ꝓscribēda. psona prescribēs. ⁊ psona ꝑtra quā ꝓscribit inter que possessio ⁊ bona fides sunt maxime substātialia vt no. in. c. illud ꝑal. Et sūt xxij. casus in q̄bꝫ nō currit ꝓscriptio q̄s habes in glo. fi. c. cū nō liceat. ff. de ꝓscri. vide etiam glo. sūme. xxj. q. iij. de vsu. ⁊ ꝓscrip. Itē ꝓscriptio est lōgi tpis ꝓtinuata possessio inter pñtes. x. annoꝝ. inf absentes. xx. annoꝝ C. de ꝓscrip. xxx. vel. xl. an. l. vlt. Alia ē ꝓscriptio lōgissimi tpis. s. xxx. vel. xl. annoꝝ. et illa dr lōgissimi tpis. Uñ cū aliqs rē aliquā tāto tpe possederit ipam possessiōis diuturnitatē ⁊ tpis ꝓtinuatiōz ꝓscribit ⁊ actorem remouet siue p viz siue clit siue titulo nactus est post sessionē vel alio q̄cūq̄ iniusto ꝓncipio Sz diceres exō videt q̄ decime a laicis ꝓscribātur diuturnitate possessionis ⁊ ꝓtinuatōe tpis. Rñ. notādo q̄ seruitutes ⁊ alia iura incorpalia bñ ꝓscribūt spacio. xl. annoꝝ. dū tñ talia sint q̄ ius cōe ñ vetat possidere. alias q̄ possideri nō pñt de iure non ꝓscribunt. vt sic decime p laicos. vt. c. ꝓbibemus. de decim. ex q̄ colligit ar. q̄ laicos volētes se tueri ꝓscriptōe tpis. vt pñt decimas possidere. vide. c. quenit. de censi. vbi glosa. eccl'ia q̄ eccl'iam gaudet ꝓscriptōe. xxx. annoꝝ si sine interruptōe possideāt monasteriū gaudet ꝓscriptōe. xl. annoꝝ. nec minor exceptio religiosis domibꝫ opponi pt cū effectu ⁊ romana eccia centū annoꝝ gaudet ꝓscriptōe. Itē ꝓscriptio. xxx. annoꝝ ſm antiqua iura. sz mō. xl. annoꝝ tollit omnē actionem. ⁊ oñe ius. c. auditz. de ꝓscrip. sed nō currit tpe scismatz. co. ti. cū nobis. nec sede vacāte. c. ō q̄rta. ⁊. c. decie. ⁊ auditz. e. ti. nec etiā tpe hostilitatz. c. ex trāsmissa. e. ti. Etiaz nec currit q̄ visitatiōz epoꝝ ⁊ curatiōem debitā. c. cū ex officij. ⁊. c. cū accedēs. e. ti. et est introductū ꝓpter desidiā ius suū negligentiū. ⁊ qui possunt ꝓscribere ⁊ qui non ⁊ etiam que res nō possunt ꝓscribi no. in. ca. cū nō liceat. e. ti.

Prescriptis ꝑbis ꝑz ꝓtract⁹ innominatus. ⁊ fallit q̄n est factū inestimabile vt manumissio. q̄z libertas inestimabil' est. ⁊ tūc dat actō de dolo. vt in. l. dedi tibi. ff. de ꝓdit. ob cau. da. ⁊ le. natural'. §. q̄d si facio. ff. ō ꝓscri. nec inde nascit ciuil' actio. q̄ ꝓscriptz ꝑbis ꝺr. ō qua sup Actio ꝓscrip.

Prestigiū est qō ꝑstigit. al's ꝑstringit aciem oculoꝝ. s. obumbratio q̄dā. videlicz cū videtur alicui se aliud videre q̄z videt. vt i incantatiōibꝫ. ⁊ sic pz vt legit in vita spatz de quodā iugato nolēte accedere. ꝓpter quā vxorē q̄z videbat sibi eq̄. q̄uscq̄ p quendā beatū tale prestigiū fuit sublatū. Dicebāt etiā ꝑstigia captiōes ꝑboꝝ q̄bꝫ obumbrant. ⁊ ideo dicebāt ꝑstigia ꝑbuti iurg. vt sup ius ꝑbutū Nec Azo. C. de le. l. adulc. ⁊ de ꝑ. xxvj. q. v. nec mirz post vnā colūnā vbi ꝺr ō magorū prestigijs. q̄ nō sunt ꝑa sz fantastica cē ꝓbāt ⁊ prestigiū ꝺr inuenisse Mercurius. vt ibidem tetrus.

Presumptio ſm Spe. e. ti. est argumētum ad credendū vnū factū surgēs ex ꝓbatione alterius vt ex coexistētia vel cōiacentia personaꝝ suspectaꝝ ꝓsumit coic⁹. c. lr̄is. e. t. vbi solus cū sola. nudus cū nuda in eodē lecto ex presumptōe violēta ꝓbant copulari carnaliter. Sz ſm Hoſſ. diffinit sic. Est alicuius facti dubij. aliquotiēs plena. aliq̄tiens semiplena inuestigatio seu ꝓbatio. Itē presumptio est q̄ddā mediū intellectuale ꝑ vitatis eliciēde ex circūstantijs insurgēs. exemplum pone in. c. studijs. e. ti. Illa tñ ꝓbatio nō infert de necessario. q̄z alit pōt se res habere nisi sit ꝓsumptio iurg. ⁊ de iure. Unde tres sunt spēs ꝓsumptiōis. Una ē temeraria. q̄ ꝓsurgit a malʒ hoibꝫ. ⁊ ex cauſ plibꝫ. al's puerilibꝫ ⁊ suspitionibꝫ leuibꝫ. ⁊ hec repellit ⁊ reprobabilis est. vt. ij. q. j. ꝓmo. vj. q. j. oues. de sen. excō. inq̄sitioni. Alia est ꝓbabilis siue verisimilis. q̄ surgit ex mlt̄is causis ⁊ suspitiōibꝫ. ⁊ hec admittit ad ꝓbatōez semiplenā. vt de ꝓsum. in multz capitulis. ⁊ in. c. solicite. de resti. spol'. vñ coadiuuat ad ꝓbationē si sint alia coadminicula. c. a nob q̄ matri. accu. posf. vbi glo. admittit etiā ad purgationē indicendā. c. si q̄s. de purga. can. ij. q. iij. ꝓpter. Tertia est violēta. q̄ ad ꝓnunciandū vel ꝺdemnandū sufficiēs reputat. xxxij. q. j. dixit dñs. ff. de his q̄ sui l' alie. iu. sunt. l. filium. ⁊. c. lr̄is. de ꝓsumptio.

Diffinitiōes presumptionū vide plene in. c. is qui. de sponsa. in glo. ij. vbi de q̄ntuplici presumptōe. Et vide no. p Jo. theolo. l. di. ca. ferz. vbi de diuersis presumptionibus

Nam ꝑsumptio violēta subdistinguit. ḋa alia iurꝭ. alia iurꝭ z de iure. Jurꝭ est cū ius ꝑsumit aliq̄d. ꝫ nō statuit sup̄ ꝓsumpto z illa recipit ꝓtrariā ꝓbatiōem .xxxv.q.iij. extraordinaria. xxvij.q.j. nec aliq̄ iuris. z ō iure est cū ius fingit z statuit de ficto. ꝫ quaꝫ fictiōem nō admittit ꝫria ꝓbatio. c. ad id, z c. is q̄. de spō. z de ꝓdi. appo. c. p tuas. vbi vi de ꝓcur. multas. Et q̄liter ius fingit. vide Bof. in sum. e. ti. Nā differunt ꝑsumptio z fictio iuris. de q̄ sup̄ fictio. Et vna ꝑsūptio tollit aliā. c. cū inter R. de elec. vide glo. optimā in. l. nō est verisile. ff. q̄ me. cau. Et notant doc. regulā q̄ ꝑsumptio cōis trāsfert i aliū onꝰ ꝓbādi. l. generalit. §. si petitū. ℣. sed cū ex ꝑsumptiōe. ff. de fideicōmiss. libe. Itez ꝑsumptio ex necessitudine sanguis vincit oīs alias ꝑsumptōes. vt ē glo. in ca. fi. de testa. vt si lego Ludouico. z sunt duo eiusdem noīs ꝓxiū. z cognois ꝑsumit ꝑ illo q̄ mihi necessitudine ꝺiungit. z qz ꝑsumptio surgit ex q̄litatibꝫ. sciēdū q̄ q̄dā sunt q̄litates intrinsece z naturalit hoi inherētes. Et haꝫ q̄dā adherēt aīe. z quedā corpi. exēplū de ꝑmis. vt bonitas. malicia. z in dubio ꝑsumit ad bonā ptē. qz naturalit nascimur sine malicia. ar. c. ad mēsam. xj.q.iij. z tal ꝑsumptio trāsfert onꝰ ꝓbādi in aduersariuꝫ z sic intelligit. c. vnicū. de scruti. nisi semel esset ꝺuictꝰ de malicia. tal em sp malꝰ ꝑsumit. ij.q.v.p to. z. c. semel. de reg. iu. li. vj. vl si esset infamatꝰ. sic em ad cū transfert onꝰ ꝓbandi. de secūdis. vt sanitas. infirmitas. z itez in dubio ꝑsumit in meliꝰ z negans ꝓbabit. vt. l. nec codicillus. C. de ꝓdi. nisi ḋs fuisset infirmus infirmitate aliq̄ de sui natura ꝑpetua. vt epilētia vl appoplexia. c. cū inter. de elec. vl vbi dubitaret de ꝑpetuitate infirmitatꝭ. vt in furioso. iō qz allegat cōtrariū ꝺzꝓbari. iij.q.ix. iudicas. Sikr si negef ḋs legitimꝰ ꝓbet negās. c. trāsmissa. ḋ filij sint legit. Secūdo aliq̄ sunt q̄litates extrinsece z accidētales. vt esse diuitē iurisco sultū. musicū. medicū. cozaulā zc. q̄ nō naturalit aduenīūt. nā natura nō facit artem sz bñ ꝑparat fm Bal. z in his onꝰ ꝓbādi in cūbit cuicūq̄ legāti ad fundandā intētiōz suā siue affirmatiue siue negatiue. allegat maxie cū ps aduersa fundauit intētiōz suā nō tñ sp succūbit nō potens ꝓbare sic q̄ alt ꝑter istiꝰ nō ꝓbationē admittat ad intentū suū. nā adhuc iudex ex officio pōt illū refutare si sibi ꝓstiterit cū indignū. z ß in causa in q̄ vltra allegatōes ptiū iudex ꝑt imptiri officiū suū. secꝰ i causa vbi de ß nō possz nisi petitus

Preter q̄ capit exclusiue q̄ inclusiue. vide. c. ḱras. in fi. de ꝑsump. etiā vide Inno. i c. dudū. ij. de elec. z in cle. j. de sum. tri. z fid. catbol. p glo. z Archid. in. c. ebron. xiij. q. j. Itē Bar. in. l. j. in fi. ff. de pig. act. z p alios i le. actiōe. C. de transac. z in regula peccatū de regu. iu. li. vj. Stat ei inclusiue z augmētatiue q̄ cadit inter res penit̄ separatas. vt dicēdo. Lego tibi oīs vineas meas ꝑter domū. Sz stat exclusiue q̄ cadit inter dictiones significātes res sibi inuicē ꝓtētas. vt lego tibi oīs libros meos ꝑter salicetos ambos. Rich. z Bar. vide de hoc Albricū in alphabeto suo. z no. in. l. medico. §. vtor. ff. de le. j. Itē ibi capit exclusiue. Lego omnes suos meos ꝑter Sempronium. Rō. ḋs sempronꝰ eximit de ozōe p̄cedēti. vt ibi nō includat. l. nāq̄. §. fi. ō penu. lega. ff. Et sumit rō ex hoc. qz est volūtas ꝓferētis declarata eo q̄ alias hec ꝛba ꝑter sempronium nihil operarentur. Sz ibi sumitur inclusiue Lego oīs libros meos tali ꝑter ciphū argenteū quē apud eū deposui. Rō. qꝛ ß voluntas ꝓferētis z ꝛba ꝑter ciphū zc. aliꝭ nihil operarent. nisi inclusiue exponerent. Itē ponit q̄ q̄q̄ ꝺiunctiue nō inclusiue. vt ibi ō bis seruis ḋs sunt in patrimonio ꝑter decez quos legaui titio lego decē seyo. qz sensus est. z decē legaui titio. z sic p legatū factum seyo nō reuoco factū titio. z sic intellige hic ꝺiunctiue. i. ꝓtinuatiue sicut fit ꝓtinuatio p dictionē z. q̄ cōtinuat oziones. Nā in ꝓdictis legatis z titius z seius nō sunt ꝺiuncti ꝺiunctione que facit vnū corpus. de qua i le. re ꝺiuncti. ff. de le. ij. z ideo si in patrimonio essent tantū. xv. serui. z titius haberz decem. seyus tantū. v. l. si ita legatū. ff. ō leg. j. Et est rō quare significat sic ipa volūtas ꝓferentis declarata ex ꝺiectura qō testatoz ñ vult reuocare nisi expressius appareret. Si em hoc casu ponerē inclusiue tunc seyus haberet decē legata titio: z cū hoc alia sibi legata. scz seruos in patrimonio exist̄tes. z p ß esset reuocatū legatū titij. qō nō est dicendū. Itē ibi cū papa dic dispēso tecū vt alia bñficia ꝑter obtenta possis obtinere. ponit etiā ꝓtinuatiue siue ꝺiūctiue. Nam sensus est. talia obtineas cū obtētis. et sup

istis tentis dispēso ita q̄ obtenta nō inclu/ dunt in dispēsatione. vt in. c. dudū. ō elect. q̄ hoc nō videt de volūtate pferētis nisi ex pressius declaret eo q̄ dispēsatio in casib⁹ odiosa semp restringit. Itē exclusiue nō ex ceptiue ponit p sine. vt ibi p̄ter spem. i. sine spe. z sic ōr. dilatio dāda est illi q̄ p̄ter spem trahit ad alienū iudicem. l. si q̄n. C. de dila. ibi em̄ nō ponit exceptiue nec inclusiue. q̄a oratio illa ℔ nō patit. z sic tm̄ ponit exclusi ue. z sic de alijs

Preterire est testatorē obmittere aliquē qui su⁹ heres est eo nō instituto siue eo exhere/ dato vt habuistis. supā de heredib⁹.

Preteritio ōr talis omissio vel exheredatio ſm Azo. in sum. C. de libe. p̄te. vl exhereda. insti. de here. que ab intesta. defer. §. eadez. vt supra

Pretor est q̄ in vrbe romana iudicio senatus ad dissipandū vel discptādū dubios act⁹ z causas ordinabat Et erat eius officiū an nuū vel annale. q̄ solo anno durabat. Et antecz̄ a pl'o romano ad p̄ncipē translata fuisset potestas vel añcz̄ romana potestas sub impatore veniret habuit potestatē ple nam faciēdi ius z statuta z edicta. cui⁹ edi/ cta iuris onerarij noie censet. q̄ hmōi ho/ nore z auctoritate pollebāt. vt. C. de offi. p̄/ to. l. j. z insti. de iur. na. gē. z ciui. §. p̄tor. q̄cz edicta. z no. in. l. certum. C. vñ legit. q̄ p̄tor viuus potius debet secā p̄torē mortuum q̄cz ius ciuile

Pretor fideicōmissarius dicebat ille q̄ de fi deicōmissis relictis cognoscebat z ius di/ cebat z reddebat dicēs. ius dabo. ff. de ori. iur̄. l. necessarium

Pretor pegrinus dicebat ille q̄ inter pegri/ nos q̄ in ciuitate affluebāt vel ꝓfluebāt ius reddebat

Pretor vrban⁹ dicebat q̄ cū ꝓsules ad bella finitima alias vicina vocarent ius necessa rium in ciuitate reddebat. ff. de ori. iur̄. l. ij. prealle.

Pretoriū est loc⁹ in q̄ ius et more reddit. etī am ōr loc⁹ in q̄ q̄s p̄fecturā exercet cū suis officialib⁹. z cām tractare solz. Itē ē dom⁹ p̄sidi puincie assignata. vt loc⁹ deputat⁹ iu diciis ad cognoscēdū z deputandū vel ad sentētiandū de causis.

Pretoriū. vt in ti. de offi. p̄to. ff.

Pretoriū pign⁹ ōr illō q̄ ō alicui dat a iudice

Preuign⁹ ōr q̄ ex marito mulierʒ nat⁹ est añ q̄ fuisset maritus el⁹. z ecōtra.

Preuigna ōr. p̄prie q̄ ex vxore viri nata fuit añcz̄ esset vxor sua. est g̃ filia vxoris ab alio viro p̄ori genita. z puign⁹ fili⁹ talit genitus quoz p̄r vitric⁹ eius appellat.

Preuaricatores sūt q̄ ꝑa crimia fraudulēt occultāt. ōr añt ꝓuaricator q̄i variat or a varica cule q̄ aduersā p̄tē adiuuat pdita sua cā ꝓpria dū huic instat corpe ex vna p̄te et illi mente z corde ex altera parte. vt. ff. de ꝓuarica. p totū.

Primates ꝓprie loquendo sunt patriarche. dis. xcix. ca. j. z. ij. Etiā ponit p̄mas p archi epō. c. sane. de fo. cō. Hā nō est differētia int p̄matē z archiep̄m q̄tū ad effectū. vt in ca. duo. de offi. or. nā ius canonicū nō curat ō noib⁹. c. petiti. de. pcu. dis. xxj. cleros. z. c. p/ ce. vbi est nisi diuisio noim. cū ōr archipri mates. siue p̄mates siue p̄riarche. Prima/ tes officioz sūt q̄ officijs p̄sunt

Primicer⁹ ōr ille q̄ p̄mo loco script⁹ ē in ma/ tricula notarioz. z primū locū obtinet. ſm le. vt. C. de p̄mice. li. xij. i rubrīc. Ōz ſm ca/ nones est nomē dignitatʒ q̄ subest archidi/ acono. vt. c. vnico. de offi. p̄mice. Dr̄ em̄ p/ mus in cātu. vl in choro q̄ in aliq̄b⁹ eccl'is ōr cantor sine succētor

Primipularij dicunt p̄mi admistrātes qui sez p̄mo actiōz sui officij admistrāt vel ſm Hug. q̄ p̄mipulū portāt. z vtroq̄ mō acci/ pit ſm accur. C. e. ti. in rubri. li. xij.

Primogenitū vocat scriptura. nō quē frēs sequunt. sed q̄ primo natus fuit. vt ō p. sig. ca. Joseph

Primitie sunt p̄me ptes fructuū ō offeren de. Hinc est q̄ sacerdos p̄mā missaz cātās ōr celebrare p̄mitias

Princeps q̄s dicat. habet Isa. ix. ibi. Deus fortis p̄r futuri seculi p̄nceps pacis. Inter dum ōr angel⁹. Josue. v. Ego sum p̄ncep⁹ exercit⁹ tē. Interdū papa. ō ꝓse. di. j. corpa Interdum epūs. de maio. z obe. si quis. vl alius iudex eccleſiastic⁹. xvij. q. iij. diffinit. in fi. Itē ōr impator. de re iudi. ad apl'ice. i p̄n. li. vj. Et appellatōe p̄ncipis intelligitur rex. cle. vnica. de baptismo. vbi bona glo. z in vsu feu. ſm Bal. Itē princeps ōr dyabo lus. vt Luc. xj. c. In p̄ncipe demonioz eij/ cit demonia. Sil'e. xxiij. q. viij. §. ecce. vbi sz notandū. ibi. Venit p̄nceps. Jo. xiiij. Itez ōr quilibet secularis dñs. vt. xxiij. q. v. p̄n/ cipes. Itē ōr p̄cipal'es in quolibz iudicio

vt.ff.de sor.cor.l.j.§.in ℞ iudicio. Etiã prin ceps ór qlibet prelat⁹ eccie. vt dis.xxxv.c.ec ce pnci.z.c.corpa.pal.

¶ Priuata psona est psona carẽs functõe pu blica. vide supr psona.

¶ Priuatũ ius est illud qó pncipaliter ad singu lor vtilitatẽ ptinet. vt ĩ pactis z quẽtiõibus singulariũ psonar. Require supr Jus pub.

¶ Priuata delicta dicũt q ciuiliter tractant. vt si mihi furat⁹ fuis.r. et ego rebabeã ago non vt coꝛpaliter puniar. Hz publica delicta sunt qꝝ psecutio ẽ pmissa cuilibet de pplo. quale ẽ crimen lese maiestatis. vl accusatõ de suspecto tutoꝛe vel curatoꝛe. in qbꝫ oẽs accusare pñt

¶ Priuati dicũt ꝓrie q nõ sunt ꝓstituti ĩ aliq dignitate. xxiij.q.j.q.j. Jtẽ dicũt oẽs exempti a iure cõi siue sit collegiũ. siue aliq spẽal⁹ psona. vij.q.j.petisti.z di.iij.puilegia

¶ Priuilegiũ est pncipis bñficiũ ꝙ ius cõe in dultũ. Hõ ei est puilegiũ nisi aliqd indulgeat spẽale.c.abbatẽ.de ꝓ.fig.z.c.ĩ bis.de puile.z ór qsi puans legẽ. vel est lex puata. i. vnⁱ⁹añ qlios bonoꝛ vl dignitas aut immunitas q sibi puenit coꝛ q aliꝫ incumbũt. vel que de iure cõi alleganꝫ Hã puilegium fm Jsi.li.vj.inde dictũ est q in puato ꝓceditur.de ℞ di.iij.puilegia. Jus eñ cõe ad vnã psonã directũ ad oẽs extẽdit.lꝛ.dist. miramur.de re iudi.in cauſ.dicunꝫ g puilegia puatoꝝ leges.i.a iure cõi exceptoꝛuz. vt in.c.puilegia.pal. Et nota q puilegium nõ tollit p ius cõe nisi de ipso mentio fiat. de rescrip.cũ oꝛdinẽ. Nec tollit vnũ p aliũ nisi in scõo fiat mẽtio de pmo.c.veniẽs. de pscrip. vide glo.vl.in.c.j.ó rescrip. Et puilegiũ est duplex.psonale z reale.c.mãdata. de psump.psonale extinguit cũ psona. imo qñqꝫ añ psonã extinguit. vt cũ eo male abutit.z sequit psonã.z ℞ vex de ꝓcesso indeterminate.qr cũ determinatõe loci vl tpis ꝓcessum ñ sequit psonã extra locũ. vt est ꝑuilegiũ vsus pallij.c.ex tuar.de auc.et vsu pallij. Etiã extincta re extinguit puilegiuz reale.xvj.q.vij.z ℞ ditim⁹.in.c.abbatẽ.in fine.de ꝓ.fig.z glo.in regula puilegiũ. de re. iur.li.vj. Jtẽ puilegium pdit ꝓpter sex. vt in glo. vnica.in fi.in.c.renouãtes.dis.xxij. Et est duplex puilegiũ.s.generale z spẽale. Generale est qó cõi coꝛpi vl collegio ꝓcedituꝛ vt in.c.cũ z plãtare.e.ti. vl vniuersitati.xvij q.iij.si qs suadẽte. Et qó ꝓcessum est mioꝛibus z eccleſijs circa ꝓtract⁹ vel q̃st et estca iudicia. Jtẽ qó ꝓcessum est mulieribus circa fideiussoꝛes. Speciale est qó psone ꝓceditur z illud extinguit cũ psona. vij.q.j. petisti.z regula puilegia tẽ. Et pone exem pluz de puilegio. Uerbi grã. Princeps cõ cedit deporꝛtato vl alij nõ valẽti testari fm ius cõe romanoꝝ ciuile liberã testamẽti factionẽ ℞ puilegiũ significat q possit testari seruãdo solennitatẽ.q̃ de iure ciuili reqrit in testamẽto.vt.le.si qñ.C.de inoffi.test. Et sumit significatũ ex solẽnitate.q̃ multis vigiliꝫ est excogitare q̃re nõ est verisile ꝑnci pem tã faciliter illã tollere velle.z ex puilegio siue natura ei⁹ est qr puat ius cõe.z sic ℞ ba debẽt recipi in suo significato strictioꝛi. Jtẽ ibi pnceps volẽti testari ꝓcedit liberã testamẽti factiõem. itelligit q possit testari. nõ fuata solẽnitate iurꝫ cõis ciuilis. duz tñ cõstet sic de milite. ór q significatũ sumitur vt puilegiũ valeat z aliqd ꝓcedat. nisi ei sic intelligeret nullũ esset puilegiũ. Jtem prĩceps ꝓcessit alicui edificare licere ĩ loco publico intelligit sine alteri⁹ iniuria vel incõ modo. vt.l.ij.§.si qs a pncipe.ff.ne qd ĩ lo. pub.fi. Rõ.qr oñs tuet ab iniurijs. verisimilit non vult aliũ ledere nec pnceps vult valere suũ puilegiũ. qó est ĩ alteri⁹ detrimẽtuz vl qó tollit ius cõe. vt.l.qtiẽs.z.l.reseripta.C.de p.impe.of.z ℞ vex nisi ĩ puilegio fieret reuocatio legꝫ derogatiue.s.dicẽdo ñ obstãte.l.tali vel tali. vt.l.si qs.in pn.ff.ó le. iij.idẽ in quis casu q̃ euident apparet pnci pem velle tollere legẽ derogantẽ puilegio. qr volũtas sua ẽ lex nisi ꝓrie legi euãgelij. qr hãc tollere nõ põt

¶ Probatio fm Azo. ẽ rei dubie p argumẽta oñsio. sed hec diffinitio fm Goff. locum solum hz in his q̃ pbant p instãtiã disputatõnis. nõ aũt in iudicio vbi pbatio fit p testes z instra. z plerũqꝫ p indicia z ꝑsumptiones z ór pbatio ab aduerbio pbe. naz pbe facit q pbat qó intẽdit. qr p ℞ penas nõ pbantium euadit. vel pbatio est rei dubie in iudicio legitime facta declaratio. Quãuis hec diffinitio moderet ꝓtrarijs z ór etiã pbatõ quasi pbata actio ratõe qua supr. Et nota. q pbatio fit multipliciter. Primo p aspectũ vt in notoꝛio. quod pbatur p facti euidẽtiam c. euidentiã. de accu. c. ꝓposuisti. de pbati. ff. de ven. inspi. l.j. in pnci. xvj. q. iij. inter memoꝛatos. Nec obstat q oculus plerumqꝫ

fallit.c.cãm.e.ti.xxvij.q.j.nec aliq̃.q2 freq̃ntius nõ fallit.deb̃ vide Bof.de pba.in sũ.§ insinuata nob. Etiã fit pbatio p aspectũ in atroci iniuria.ff.de iniu.l.ij. Itẽ in etate vt le.mino2.ff.ꝺ mino. Secꝺo fit p testes pl'es vel etiã p vnũ cũ alijs p̃sumptõibꝫ vehemẽtibꝫ. Tertio p instra. Quarto p ꝓfessionem Et hi q̃ttuo2 modi ponũt in.c.cũ ad sedez. de resti.spo. Quinto fit p scripturã antiq̃oꝝ libro2.c.cũ causam.e.ti. Sexto p violentã p̃sumptionẽ.xxxij.q.j.dixit dñs. Septimo p famã cũ alijs p̃sumptõibꝫ.c.tertio loco.e. ti. Hã vicini fama facit pbatiõem.c.vlt.de frigi.z male.etiã p famã cũ vno teste.ca.sic. de pba.z si iudex dubitat de fama querat a vicinis.ff.de magistr.ꝓueni.l.j.põt autẽ fama pbari p duos testes.c.in lris.de testi.et magis pbat fama q̃ꝫ vn9 testis.vt ꝺ2 in.c.super eo.de ꝓsang.z affi.iij.q.ij.§.sepe. Sz nũq̃d p famã et vnũ testẽ ꝺz q̃s ꝓdẽnari de crimine. Ber.in glo.c.veniẽs.de testi.dicit q9 nõ. Rõ.q2 in crimine debẽt esse pbatiões aptissime z meridiana luce clariores.secus in causa ciuili.C.de pba.l.vlt. Octauo per iuramentũ. Et nota soli sacramẽto credit: q̃n de ꝓscia alicui9 q̃rit sine dubitat.ꝺ sen. exco.c.si ꝯo aliqs. Itẽ pbatio testibꝫ z fide tabularꝫ ꝓstat.c.fo2.de ꝯ.sig.vide Bof.e.t. §.spẽs pbationũ

Probatoria vl' pbatorie officioꝝ sunt documenta ad pbandũ aliquẽ esse p̃uilegiatũ ad officiũ aliqꝺ auctoritate imp̃iali. vt potest colligi.C.ꝺ apparito.z diuer.officio.l.pbatoris.li.xij.

Proconsul ꝺz iudex ordinari9.z est iudex a pl'o ꝓstitut9 nõ a p̃ncipe delegatus nec ab alio.sz añ imperatoriã dignitatẽ creat9 cuius officiũ erat in p̃uincijs dirigi.s.i regno tributarijs vt p eũ p̃uinciales sua negocia expedirẽt.hic ꝯo pluries nõ põt vti fastibꝫ q̃ꝫ series.nemo em̃ septimo est creat9 pconsul z nisi semel pcõsulat9 fungebat insignijs.z in p̃uincia ad eũ p̃tinebat.vt ad q̃scũq̃ magistratus respiceret.ff.de offi.pcõsul.l.proconsules.

Procõsul legat9.est cui pcõsul p̃uinciam ingressus mãdat iurisdictiõem

Procurato2 est q̃ aliena negocia mãdato sibi a dño facto gerẽda gratuite suscipit plura vel vnũ.ff.de neg.gest.l.ij.§.negociũ.et ff.vi bo.rap.l.ij.§.qꝺ ait.z ꝺz gratuite.q̃a si interuenit merces nõ est procurato2.sz locatoꝝ opaꝝ.ꝺz mãdato dñi ad excludendũ tutorẽ curatorẽ collegia z p̃latos eccliaꝝ q̃ p curatores ꝓstituere nõ p̃nt sz syndicum vl' actorẽ.z q̃ sit differẽtia inter procuratorem z sindicũ actorẽ z vicedñm. notat de sin.c.j. de offi.o2.cũ vos.z ꝓstituit mãdato generali vel spẽali.ff.e.ti.li.j.z.ff.man.l.si remunerãdi.§.j. Vl' sic. Procurato2 ꝺz is q̃ iudicio vl' mãdato dñi negocia administrat agẽdo vl' defendẽdo.l.j.§.j.ff.e.ti.inc quẽ z aduocatũ b̃ est differẽtia.q2 procurato2 cãm absentꝫ tractat.aduocat9 ꝯo cãm p̃nt. vter q̃ tñ postulare ꝺz.vel ẽm cano. Omnis administrato2 rite ꝺz seu vocat procurato2.vt.j. q.iij.saluato2. Hã procurato2 ẽ nom̃ generale ad quẽlibet administratorẽ.z p sequẽtia que tradunt in ꝓstitutione restringit ad id de quo agit.oportet etiã officiũ procuratoris esse gratuitum.q2 si ad recipit facẽ ꝺ bonos mores.z b̃ intelligit q̃n pacisc vt habeat certã ptẽ ei9 de quo est q̃stio qꝺ nõ licet. pt tñ licite suscipe salariũ p laboze suo. Et nota q9 duplex est procurato2.s.ad iudicia et ad negocia.q̃ differũt in trib9. q2 ꝑmo procurator ad iudicia nõ ꝓstituit procuratorẽ aliumnisi post litis ꝓtest.cũ ia est dñs litis.z ante litis ꝓtesta.aliũ procuratorẽ dare nõ põt nec tutorẽ nisi sit procurato2 in rem suã q̃ ante et post lit' ꝓtest.ꝓstituere p̃t. Sz procurato2 ad negocia ꝓstituere potest libere aliũ procuratorẽ quẽcũq̃ vult.c.j.de pcu.li.vj. Secunda differẽtia habet in.c.q̃ generalit.in fi.ꝺ procur.li.vj.q2 ꝑm9 nõ dat nisi maio2.xxv. annoꝝ.secũdus ꝯo post.xvij annos. Tertia differẽtia habet de rescrip.c. ex pte. ꝺcani. Et nota optimã rõnem ꝑme differentie istoꝝ procuratoꝝ.q2 negociũ extra iudiciũ sumit originẽ a ministro .z postea transit i dñm.l.quẽcũq̃ gerim9.ff.de ac.z ob.sz i iudicio negociũ originalit est i dño z postea transfundit in procuratorẽ.l.si procurato2 meus.ff.de nego.ge. Et dicit Lodo.de ro.in singularibꝫ suis. q9 procurator constitut9 ad agendũ censet etiã ꝓstitut9 ad defendẽdu z vt.l.vnic9.§.penã.ff.de procu. Et b̃ verus est in procuratore actoris.secus in procuratore rei.q2 licet sit ꝓstitutus ad defendẽdũ nõ tamẽ ad agendũ. Et dicit idẽ q9 de b̃ est casus vnicus in.c.cõstitutus.de procu.legistis penitus incognitus. etiã nonnullis canonistis.z dicit esse mirabilez textũ bene menti tenendũ

Procuratoriũ ⁊ mandatũ differũt. sic̃ etiaz est differẽtia inter lras pcuratorias. ⁊ lras de rato. de ℔ vide de reli. do. c. cũ dilect⁹ in glo. j. de offi. dele. c. cozã. Et nota. pcuratorium mãdatũ dz fieri legalit. Ad qõ q̃ttuor exigunt. Primuz vt dirigat aduersario cui etiã mãdati reuocatio est insinuãda vl̃ saltẽ iudici cui fides est faciẽda. Secũduz vt ꝺtineat noĩa instituẽtis ⁊ instituti. Tertiũ nomẽ iudicꝭ cozã q̃ pcurator dz expiri. Quartũ cãm in q̃ dũ cozã iudice eodẽ plures causas habet instituẽs qõ notanduz bñ est notandũ

Prodig⁹ est q̃ nec̃ tps nec̃ finẽ expẽsaz aduertit. nec̃ modũ. ff. de cur. furi. l. j. sed bona sua dilapidãdo ⁊ dissipãdo pfũdit. cui interdicit bonoz̃ admĩstratio a iudice p lgẽ. xij. tabulaz̃. vl̃ alias a lege. vt q⁹ i. l. iuli. maiesta. cõmisit. vt. C. ad. l. iul. maie. l. fi.

Prodigiũ neutri generꝭ est cibꝰ infra pxios dies ipis pdigis cũ interdicit eis bonoruz administratio plerũq̃z a fisco pstat. vt. ff. de offi. pto. l. plebiscitꝭ. ⁊ accur. ĩ glo. iij. l. q̃cunq̃z p reliq̃s pdigoz̃. C. ꝺ fi. instru. li. x.

Probate castitatꝭ ꝺz q̃ nõ manifeste apparet incõtinẽs. c. a multis. ꝺ eta. ⁊ q̃li.

Programa fm q̃sdã ꝺz pcedẽs scriptura q̃ p plures puincias siue loca destinat. Dz fm Azo. in sum. c. ti. ẽ scptura publice ꝓposita. vt ibi ꝺz in. §. mutatões.

Proheres est q̃ putat se heredẽ esse cũ nõ sit le. pherede. ff. de peti. here.

Prohemiũ est fmo generaľ pambulans in pncipiũ libroz̃. oñdẽs in generali q̃ postea ꝺtineãt in spẽali. interdũq̃z alia pluraq̃z cõplectẽs. vt no. Jo. an. in exordio cle. sup ℔bo. quoniam

Prohibita intelligunt oĩa q̃ nõ sũt cõcessa. vt in. c. inter cozpalia. de trãsla. licet videat ar. ꝺ. q⁹ oĩa intelligant ꝺcessa q̃ non sunt expresse phibita Jõ nota q⁹ vbi aliqua ꝺstitutio pmulgat affirmatiue. sp intelligit ꝺcessum qꝺ nõ inuenit phibitũ. exempluz. xxxj. q. j. c. vlt. vbi ꝺz. qꝺ si dormierit vir ei⁹: cui vult nubat ĩ dño. Nõ ꝺz duob⁹ vel tribus. vñ põt ꝺtrahere cũ his oĩb⁹. vbi ℔bo pmulgat negatiue sp intelligit phibitũ nisi inueniat ꝺcessum. maxime vbi fuit eadem ratõ vt cũ ꝺz. Nõ occides. ℔ nulli licet nisi inueniat expssum. vt in iudice cui lex ℔ cõcedit. fm Berñ. in glo. inter cozpalia. pal. Potest etiã dici fm q⁹ no. ibi. q⁹ hec regula scz q⁹ ñ est cõcessum: intelligit phibitũ. habeat locũ in iudicijs ⁊ ꝺtractib⁹ stricti iuris ⁊ in arbitrijs ⁊ pulegijs ⁊ in rescriptis licitis. Dec aũt regula q⁹ nõ est expresse phibitũ intelligitur ꝺcessum. locũ habet in iudicijs ⁊ contractib⁹ bone fidei in bñficijs absolutiõib⁹ ⁊ in edictꝭ phibitorijs. Jn illis em̃ q̃libet admittit q̃ nõ phibet. vt ĩ edicto de pcu. tesli. ⁊ matri.

Proditor est q̃ secreta sibi cõmissa reuelat. de pe. dis. vj. sacerdos. ⁊ ꝺ pe. ⁊ remis. omis vtriusq̃z. Et de mltiplici specie pditoz̃ no. in. c. clerici⁹. xlvj. dis.

Proiectũ ꝺz q̃ddã gen⁹ edificij qꝺ nulla colũna supposita ita edib⁹ appendet vl̃ menib⁹ vt terrã nõ tãgat. ⁊ alio mõ ꝺz appendix

Promulgare legẽ est eã ꝺdere. ⁊ ꝺdictã recitare. pferre. pnũciare. patefacere. pdere vl̃ manifestare

Promissionẽ cõmitti dicim⁹ q̃n̄ puenit ĩ eũ casum vt ea aliq̃d peti possit. Verbi gra. p misi tibi equũ. ⁊ si nõ darẽ euz eo die. pmisi me tibi datuz̃ centũ aureos. si mõ eo die ñ darẽ tibi equũ cõmittit pmissio vel stipulatio centũ aureoz̃

Promissio ⁊ repromissio sic differũt. qz promittendo negociũ inchoamus. ꝭ repromittendo adimpletũ ꝺsolidam⁹. Et est repromissio quasi iterata pmissio. vt res magis sit in securo. sicut fit in facto vbi fideiussio interuenit. nam debitoz pmittit. ⁊ fideiussoz repromittit. vl̃ potius ⁊ melius debitoz promittit. sed debitoz viceuersa q̃z pluries repromittit

Pronepos est fili⁹ nepotis sicut pneptis est filia neptis

Proprietari⁹ idẽ est qꝺ dñs. s. q̃ cuiusq̃z rei p prietatem habet

Prozogare est plongare pducere vel ꝑmuz ꝛtempus extendere. ff. de iudi. l. j. de offi. dele. p. ⁊ g.

Prozogatio fit de tpe ad temp⁹. c. de causis de offi. dele. ⁊ fit etiam de re ad rem. ff. ꝺ iudi. l. de qua re. §. j. ⁊ c. cũ olim. de offi. dele. versus fi. Jtẽ de psona ad psonã. etiã altera pte inuita. c. j. ꝺ alie. mu. iu. cau. fac. Jtẽ fit de iudice ad iudicẽ. ff. de iudi. l. j. vbi no. q⁹ fundamentũ prozationis est iurisdictio ergo in iudicẽ non habentẽ iurisdictionez nõ potest fieri prozogatio. quia nõ entꝭ nõ sunt qualitatesꝭ. le. eius q̃ ĩ puincia. ff. sicer. pe. ⁊ c. ad audientiã. ij. in fi. de ec. edi. aliud

fundamentū est ꝓsensus ptiū. nā si esset error vl' titubatio nō fieret ꝓrogatio.l.fi.C.ō ꝓdi.inde.met' eī z error excludūt ꝓrogationē.l.j.ff.ō iudi.q; error excludit ꝓsensuz q; est causa ꝓrogationis

Proseneta est paranymph' .i.media psona p quā aliqs ꝓtract' celebrādus aut ineundus ꝓcurat.z tal' ꝓcurator i spōsalibus ōr paranymph' q; explorat volūtatem hoim. q; z cū quibz velint ꝓbere.z q; sit facultas ꝓbentium vl' ꝓtrahere volentiū.cui' remuneratio vel merces ōr ꝓseneticū. Et cōsistit officiū ei' circa amicicias cōplendas.z circa assessores ꝓquirēdos ordinarijs iudicibus.vide.c.j.ō ħ in glo.ij.de testi.li.vj. Dz vtz ꝓseneta vel mediator tal' possit adduci in testimoniū z cōpelli in ꝓctu in q; fuit mediator. Rñdet q; sic.vtraq; pte ꝓsentiēte. et regulare est q; in ciuilibz de ꝓsensu partiuz admittit.alias nō.in aut.de testi.§.qm̄ ꝓcol.vij.sz vtraq; pte ꝓtradicēte nō admittit Quid aūt altera pte volēte z altera non.ōr q; hoc casu cōpelli nō potest.sz volēs testificatur.vide glo.in §.ciuilit.c.j.de testi.li.vj. z ad ꝑn.glo.in.c.dilectoz.de testi.cogēdis Itē vtz ꝓseneta ex ꝓtractu vsurario teneat ad restitutionē vsuraz.ōr q; sic ꝑm glo.singularē.l.si sciēte.ff.ad.l.pōpe.ō parti.z bar. facit intētionem in.l.j.§.incidit.ff.ad turp. Bal.in.c.j.§.si mulier.in pe.colū.de cōtrouersia inuesti. Feu.ꝓtrariū ponit. rationē assignās optimā.z dicit Lodo.ō ro.q; ipsi ambo nesciūt quid dicunt sicut muscipula supz prunas.z allegat Jn.z Jo.an.in.c.michael.de vsur.z Archi.latius in.xliij.dis.sicut non suo.z Lapus de castiliano in allegationibus suis.xciij.plenius oīb discutit

Proscriptio est aduersus absentē iudicialis ꝓnunciatio vt in posteꝝ ꝓcul agat.i.maneat ab imperio.z talis ꝓtra quē fit ꝓnunciatio tal' z cui' bona palā z apte scribunt. ōr ꝓscript'.z debēt oīa bona scribi z ō ipis inuentariū fieri ꝓtinēs tā mobiliū z se mouentiū diuersas spēs z q̄litates q̄z immobilia vt manſ agroz z numeꝝ vineaꝝ q̄tum sit in vineis oliuetz arbustis aratorijs z pascuis.hāc ꝓscriptionē greco vocabulo dicim' pragmaticā q̄stionē licet aliq; significatiōe q̄stio tormentū dicat.q; tormētz cōmunit ħitas inq̄rit.q̄re tortores dicunt q̄stionarij.vt infra de questionibz

Prosocer ōr mariti auus.prosocrus est vxoris auia

Protector est q; stat armat' cū ꝓncipe. Unō Olliui' z Bellisan' erāt domestici ꝓtectores Justiniani ꝑm Accur.in rubri. C.ō domesti.z ꝓtec.p to.li.xij.

Proteruia est crudelitas vl' terribilitas. ꝑm Jo.an.in cle.vnica.de fo.cōpe.vbi allegat Grecismū dicentē. Improb est aliqs ꝑbis factisq; pteruus.

Pro tutore se gerere ōr q; munimine tutoris fungit de iure siue putet se tutorē siue sciat se nō esse fingit tñ se esse

Prouisio electio postulatio differūt. ō elec. c.j.li.vj.z puisio est latū ꝑbū q; cōphēdere potest nominationē postulationē p̄tatoz z collationē. vt est glo.in cle.fi.de elec.que allegat iura ꝓcor.

Prouincia diuersimode ꝓsiderat distingui. nā in materia p̄scriptionū diuerse ciuitates in quibz habent z exercent diuerse iurz dictiones sepate dicunt puincie.q̄q; diuersitas archiepoꝝ facit aliā puinciā.z sic prouincie q̄q; modicū distāt. vt pysana .z florentia.q̄q; distinguuntur puincie medio freto.vt hyspania.gallia.sicilia. z sic sumit distinctio puinciaꝝ.iij.q.iij .§.spaciuz.vbi ōr q; ad pducenduz testes de eadē puincia dant tres mēses.ō ꝓtigua.vi.z de trāsmarinis nouē mēses.de ħ in.c.vltra tertiā.de testa.ꝑm Jnno.

Prudentia est carnalis cōcupiscentia.xxxij. q.j.non em̄ alibi appellatur malicia.ō spō. impu.c.de illis.ij.sic etiā in delictis.de delic.pue.ca.pueris.de spon.impu.ca.tue. in glo.iij.

De Pu

Pubertas. Re.supra impubes

Publicani dicunt q; publico vectigali administrāt vñ eoꝝ nomē descendit siue ad ħ ꝓstituti vt publica vectigalia exigāt siue tributa ꝓducūt.ff.de publi.z vecti.l.j. nā etiā dicunt vectigaliū cōductores fisci vel reꝝ publicaꝝ.z q; lucra vl' publica negocia seculi sectāt.vt ibidē.l.iij. Alit publicani dicunt q; publice peccāt. vt i euāgelio Luce. xviij.c.de phariseo z publicano

Publicatij dicunt q; ab aliq; delictū sic enorme in publicū erariū deuoluūt

Publicaria dicūt ea q; ob aliqs delictū sic enorme in publicū erariū deuoluunt.z inde ōr publicatio bonoꝝ

Publice honestatis iusticia .est ꝓpinq̃tas ex sponsalib⁹ pueniẽs robur trahẽs ab eccl'ie institutione ꝓpter honestatẽ. Nõ em̃ est honestũ vt quis cã ducat quã su⁹ ꝓsanguine⁹ despõsauit. c. ad audientiã. ꝛ. ca. spõsam .de sponsa. vñ hmõi phibitio nõ ꝓsurgit ex cõsanguinitate nec affinitate ꝓtracta ex nuptijs ꝓsummatis. sz ex quadã publica eq̃tate inductũ est hoc ius phibẽs matrimoniũ ꝓtrahi. ꝛ ꝓtractũ dirimẽs. Et nota q̃ tõ ꝺr publice honestatis iusticia. quia in matrimonijs nõ solũ qõ liceat sz qõ honestũ est ꝓsiderak. ff. de ritu nup. l. semp. Et ozik etiã ex sponsalib⁹ que ꝺ iure nõ sortiunk effectũ vt in. c. ad audientiã. pal. secus in matrimonio. q̃a affinitas nõ cõtrahik ex nuptijs interdictis. vide Soff. in sum. de spõ. vbi pic̃ q̃ fm quosdã in nullo casu locũ habet bodie publice honestatis iusticia. nisi in sponsa fratris. de qua in veteri ꝛ nouo testamẽto phibitũ esse videtur. q̃ sponsam fratris frater habere nõ potest. ꝺ. c. ad audiẽtiam. cũ ꝓcorda ntijs in glo. Et rõem dicunt. q̃a sublata est in eo casu in quo de maiori eq̃tate locũ habuit. s. in sobole suscepta ex secundis nuptijs cognationi viri nõ copulanda ꝓzis de ꝓsangui. ꝛ affini. nõ ꝺz. tõ ꝛ in alijs reuocata videk. q̃ de similib⁹ idẽ est iudicium. vt ibi.

Publica iudicia sunt dicta q̃si populica. q̃ cuilibz de pp̃lo ꝓmissa ẽ eoz ꝓsecutio. vt s. ꝓbata delicta

Publicum ius est quod p̃cipalit spectat ad publicã vtilitatem. Require sup̃. Jus publicum

Publiciana actio. Require supra Actio publiciana

Puberes a pube. i. a pudicitia corpis sũt dicti. Et ꝺr cẽ pubes q̃ tã cõpleuit. xiiij. annũ si est mascul⁹. ꝛ generare pt. ꝛ. xij. si ẽ femia. c. puberes. e ti.

Puerpera est que parit in annis puerilibus vt inquit textus. in ca. puberes. de despon. impu.

Pueri dicunk filij nõ filie. Secũdo dicunk etiã oĩs serui pueri etiã seragenarij. Certio dicuntur omnes qui sunt in etate puerili. s. mares a septẽnio vsq̃ ad. xiiij. annum ꝛ puelle vsq̃ ad. xij. annũ. ff. de ꝓ. sig. pueri. ꝛ de eta. ꝛ quali. ex rõe. in glo. j. de regularibus. ad nostrã. xxj. q. j. c. j. Nñ tñ legãk pueris alimẽta pueri ꝛ puelle dicũk vsq̃ ad. xxv. annũ. ff. de ciba. ꝛ ali. lega.

Pulsare differt a ꝓberare. q̃ pulsamus sine dolore. sz verberam⁹ cũ dolore

Pupillus ꝺr q̃ cũ impubes ẽ desijt esse ĩ potestate patris. aut morte patris. aut emãcipatione pris. sic ꝛ pupillus ꝺr etiã si habet patrẽ. l. si ꝓcuus. §. pupill⁹. ff. de ꝓ. sig. vbi ꝺr Si est defectus etatis patris auctoritas nõ sufficit ad obligandũ. nec obligare potest si est in pris potestate etiã pre auctore. qõ est singulariter notandũ. §. pal. q̃ nõ est alibi nisi in. §. pupillus. in fi. insti. de inuti. stipu.

Pupilla sil'r ꝺr infra annũ pubertatẽ emãcipata. vl morte patris desinẽs esse ĩ potestate ei⁹. s. xij. annoz. sicut pupillus infra. xiiij. annum

Pupillaris substitutio ꝺr q̃ fit impuberi in euẽtu mortis ei⁹ in etate pupillari. siue ꝓbatis ꝓbatis expssa siue tacite ĩtellecta. insti. e. ti. §. j.

Proprijũ em̃ significatũ ꝓbor. sigficat vitery tacitã vulgarẽ. vt. l. iani h̃ in re. ff. e. ti. et ecõtra vulgarẽ ñ significat pupillarẽ. Alia vide infra Substitutio

Purgatio est de obiecto crimĩe innocentie ostensio. Et est duplex. s. canonica que fit ꝑ iuramentũ. ꝛ hec approbak. et vulgaris. sz quã sibi vulg⁹ inuenit. ꝛ hec fit ꝑ ferrũ candens ꝑ duellũ. ꝑ aquã frigidã siue bullientem. ꝛ hec reprobak. vt eo. ti. c. ex tuaz. ꝛ per totũ ti. eo. ij. q. iij. mẽnam. Forma aũt purgationis est hec. q̃ infamat⁹ iurabit se immunem esse a crimĩe quo infamak. ꝛ cõpurgatores iurabũt illũ vez se credere iurasse. c. quotiẽs. ꝛ. c. vl. eo. ti. aliter aũt deponere ñ debẽt ne subeãt anceps piurijũ. ff. de in lic. iuran. l. videam⁹. ꝛ numer⁹ cõpurgatoruz habek. ij. q. iij. omnib⁹ si legitimi. ꝛ. c. ꝑsbyter si a plebe. vñ. Pontificẽ pariũ man⁹ excusat duodena. Sexta sacerdotẽ leuitam tertia purgat. Quẽ plebs infamat purgabitur in manifesto. Quẽ chor⁹ ante choruz sua sit purgatio p̃sto. Nam vbi ꝺtingit malũ ibi moriak. ij. q. j. si peccauerit. Hodie numer⁹ cõpurgatoz arbitrari⁹ est inspecta p̃sone qualitate ꝛ infamie quãtitate. c. cum ĩ iuuẽtute. e. ti. Ideo alij dank versus. Hoc hodie restat arbitrio iudicis extat. Maior maiori minor imponẽda minori. Nã in penis imponẽdis sicut ꝛ in purgatõe iudicẽda quattuor sunt ꝓsiderãda ꝑ iudicẽ. sz ꝑsona. causa. locus. ꝛ tps. vt i. c. fi. ẽ transac.

vbi tex. z glo. ꝺcoꝛ. Et hec de forma purgationis canonice. Sed de purgatiõe vulgari patet in eo. ti. ꝑ totũ. z. q. iiij. monomachiam mennã z ꝓsiluisti. Et est triplex ratio quare hmõi purgatio ꝓhibet. Prio ꝙa hec facta sunt in uidia fabricãte. vt in mennã. pal. Secũdo qꝛ deꝰ in ea tẽptari videt vt in eo. ti. c. vltꝫ. Tertio qꝛ vt plurimum in nocens ꝺemnat. vt in. c. significantibꝫ. eo dem ti. deus aũt tẽptari nõ debet. xxij. q. ij. queritur

Puteal est illud quo puteꝰ operit. Et tantũ de P.

De Qu

Uadrãs est quar

Qua ps assis quã pficiunt tres vncie Alia noia Require sup As

Quatus hec dictio hz ampliare ad maioza exꝓssis in cle. j. de re iudi.

Quasi qñq; ẽ exꝓssiuũ ꝓtatꝫ. vt Jo. j. Quasi vnigeniti a pre. c. parrochianos. de deci. vbi glo. z. ff. ex qui. cau. ma. lc. ait pretoꝛ. ℌ. item ei.

Quasi sentẽtia est si ꝙs in iudicio cõfiteatuꝛ se furẽ. secꝰ si extra. vel est cum ꝙs ꝑmissis actõibꝫ q̃ nascunt ex delicto nõ est dãnatus hz ipe dedit vel dare debet pecuniã ne dueniatur illis actõibꝫ. z ꝓsumit ꝙ illud facit ex ꝓscietia delicti. excusat tñ vbi cũ iussu pꝛtoꝛis cũ eo transigit

Quanti minoꝛis actio. Re. s. actio

Quãcitius h tpe est arbitriũ boni viri cum lege vel canone nõ terminet

Quartaꝛ tres sunt spẽs. Una est debita iure nature q̃ ꝺꝛ bonoꝛ subsidiũ. q̃ hodie est aucta ad trientẽ z semissem ℞m numeꝛ filioꝛum. Uñ. Quattuoꝛ aut infra dant natis iura trientẽ. Semissem ꝺo dant natꝰ ꝙnq; vel vltra. Alia est trebellianica. Tertia falcidia. de quibꝫ in. ca. Raynunciꝰ. ꝺ testa. in glo. sup ꝺbo. q̃rtã ptẽ. z in. c. si pr̃. eo. ti. li. vj Et differũt trebellianica z falcidia in h ꝙa testatoꝛ pt auferre falcidiã z ꝑuare heredẽ. ꝙ ipm nõ detrahat. trebellianicã ꝺo nõ pt interdicere sibi

Querela est ius q̃ddã rescindẽdi testamẽtũ vel donationẽ vel dotẽ in totũ ceptã. z cõpetebat reo ex his q̃ acta sunt vel in ptẽ. nõ eñ est ꝓprie actio. qꝛ nõ agit vt ꝙd deꝰ vel pstetur nec est ꝓprie accusatio. qꝛ nõ accusat ꝙs vt puniat in coꝛpe. sz obtinet mediã viã z aperit viã succedẽdi ℞m Azo. in sum. C. ꝺ de inoffi. testa.

Querela inofficiose donationis. inducitur ad instar inofficiosi testamẽti z cõpetit liberis vel parentibꝫ a ꝺño debito bonoꝛũ possessoꝛi subsidio iniquo excluso z datur contra illos quibꝫ datum est in vsum ℞m Azonem. C. e. ti.

Querela inofficiose dotis inducit ad instar donatiõis inofficiose. z ꝓpetit filiꝫs cũ matre cũ omnia vel pene omnia in filioꝝ fraudez dedit ꝑ sevꝝ ꝑ filia vel muliere alia ℞m Azo. eo. ti.

Querela inofficiosi testamẽti dat oĩbꝫ q̃ tpe mortꝭ imminẽtis ab itestato pñt succedere etheredatis vel ꝑteritis ꝑ scriptos heredes vel fideicõmissarios

Questio est inq̃sitio ℞itatis ꝑ toꝛmenta. ℞m Azo. in sum. C. eo. ti. vel est oꝛõ interrogatiua. alia significatõe idẽ est ꝙ toꝛmentuz. qꝛ toꝛmẽtis veritas inquirit. vt cũ seruus toꝛquet ꝰ ꝑ crimine fraudati census aut lese maiestatis. vt de ꝺño dicat que nouit. ita capitur ꝑ toꝛtura in. le. si seruꝰ. ℌ. si ꝙs añ q̃stionem. ff. de vsufruc. inde questionarij: z ꝺicuntur toꝛtoꝛes

Questio incidens ꝺꝛ illa que ante litem cepta cõpetebat reo ex his q̃ acta sunt inter reum z actoꝛẽ. vt pactum de nõ petendo rẽ iudi.

Questo emergens dicit ea que ꝓponit ex his que emergunt in lite. vt si queritur an iste possit testari vel an danda sit dilatõ vl consimilia

Questio ꝓprietatis est in qua de sola proꝓpetate h est de dominio vel q̃si ꝺño est questio. de cau. poss. z ꝓprie. cũ dilectus. z dico q̃si ꝺño ꝓpter res incoꝛpales q̃ nõ possidet vt in spũalibꝫ. insti. de re. coꝛ. z incoꝛ. ℌ. icoꝛporalia.

Questio possessionis est in q̃ de sola possessione controuersia ventilat. de oꝛdi. cogni. sup spol.

Questio statꝰ mouet cũ ꝙs vendicat in ℞uũ C. de asser. tol. l. vnica. in ꝑn. z. xiij. ꝺist. frequens. Jtẽ questio debet esse de dubio. c. cum in iure. de elec. c. de muliere. de spõ. et l. ancille. C. de fur. Jtẽ ꝺꝛ esse de difficili. ff. ad carbo. l. idem

Questoꝛes illustres sic dicti sunt eo ꝙ pecunie publice q̃rende ꝑ mundũ z conseruãde

ſiue ꝯgregãde curã ꝛ ſolicitudinẽ haberẽt. ꝛ ad ꝟ creati erãt. ꝛ dicebãt q̃ſtores erarij. ab ere. i. pecunia dicti. ff. de ori. iur. l. ij. §. exactis deinde regib. poſt ꝓn. le.

Queſtores ſacri palatij dicũt q̃ in palatio ꝓncipis libris ꝓncipalib legendis vacabant. Nõ dico ſentẽtijs. qz illuſtres tm̃ illas legebant. Uel dicebant q̃ idem officiũ gerebãt in domo impatoris. talis etiã candidatus ꝓncipis dicebat. ꝛ ſic capit in ꝓhemio inſtitu. ꝛ ff. de offi. q̃ſto. l. j. in fi. ꝛ ff. de origi. iur l. ij. §. deinde. vide Accur. in glo. ij. in. §. cũ qz. inſti. vbi ſuꝑ

Queſtores patricidij dicunt q̃ cauſis capitalib ꝑfecti vel ꝑpoſiti erãt. ff. de ori. iur. l. ij. §. ꝑal. Inde exqueſtor. i. extra queſturaz poſitus

Quincuns eſt ps aſſis ꝯſtãs ex q̃ncqz vncijs ꝛ nõ ór reſpectu totiꝰ aſſis. qz nec mltipli catꝰ nec duplicatꝰ reddit ſuũ totũ. inſti. de heredi. inſti. §. hereditas. in glo.

Quirites. ſunt romani ſic dicti a Quirino. id eſt. Romulo eoz rege ſic dicto. a quiris. id eſt. haſta

Quiſquilie dicunt ſordes domꝰ mundate: que ſcobis eĩciunt. ſcz lapides. folia. ſtramenta. puluercs. oſſa.

Quis vl̃ qui reſtringit ꝑcedentia. etiã q̃ncqz declarat. vt no. in. l. j. C. de ſum. tri. ꝛ fi. catho. Et refert aliq̃n añcedẽs in genere. C. ỗ inur. l. dñm. ſic ꝛ aliꝰ. Jurta illud. Et alij duo nequã. ꝛ q̃ eſt relatiuũ ſubſtantie. C. de ſum. tri. ꝛ fi. catho. l. j. in glo.

Quilibet eſt diſtributiuũ. vt not. ff. ỗ duob reis. l. duos reoſ. Et aliq̃n ponit ꝓ aliq̃ſ. vt in. c. de hoĩe. de cele. miſ.

Quod iuſſu actio. Reꝙre ſuꝑ Actio

Quod metus cauſa. Re. ſupra Actio

Quod vi aut clam.

Quoz bonoz. Re. ſuꝑ de interdictis

Quoz legatorum

Quo. eſt idem q̃ ꝓout. C. de pe. l. ſi q̃s in metallo.

Quondã põt ſignificare tria tpa. pñs. ꝑteritum ꝛ futuꝝ. vt no. ꝓ glo. l. nec emptio. §. fi. ff. de ꝯtrahẽ. emp. ꝛ. c. cũ olim. in ꝓn. ỗ offi. dele. c. et ꝑte. de ſo. cõpe. vbi ór. Quondam regina. ꝛ ꝑm veriozẽ viã ſignificat pñs tps in. c. ex ꝑte ꝑal. qz regina dicẽt donec nubit inferiori. vt ibidẽ in glo. fi. in fi. Item dicit Bar. in. l. j. ff. de no. ope. nũci. ſi tabellio ponat in inſtrumẽto. Ỗ. quondã filiꝰ ꝓ. licet priuat. tamẽ inſtrm̃ ꝓ verbũ quondã nõ vi ciatur. de quo ꝓ Spe. in ti. de inſtru. edi. § reſtat. ad finem. vñ Olim iam dudũ q̃ndaz tria tpa ſeruat. Tempꝰ ꝑteritũ pñs ſignat qz futurum

De Ra

Bactio ſm Azo. de

Reden. eſt ſcriptura cauſa negociationis mutua edita de datis ꝛ acceptis. ſecus ſi ibi ꝓtinet de pignoze tantum vel de mãdato tm̃. vel de ꝓſtituta pecunia tantũ. Aliter accipit rõ dũ ór rõez eſſe reddendã de omnib. ar. de reſcrip. ſi q̃n. in ff. rationabilẽ cauſaz qz teſti nõ valet niſi cauſam ſui dicti reddat ſi querat ab eo. ij. q. j. ĩ ꝓmis. tũc eĩm ratio ſumit ꝓ cauſa. ſimiliter ibi. Ỗ rõne caret extirpare neceſſe eſt. vt lxviij. diſ. cozẽpi. etiã plat. ỗ eſſe paratus rõem reddere oĩ poſcẽti. §. ecce. in fi. xxxvj. diſ. ꝛ in. l. ſi q̃s. §. ſz interdũ. ff. de reli. ꝛ ſumpti. fu. Et intelligit illud dictũ ſi pt. qz ꝓ ĩpotentiã q̃ncqz nõ eſt oĩm reddẽda rõ. ff. de le. l. nõ oĩm. ꝛ ꝑcipue ĩ arbitrarijs. vt qõ ſpe. intitulat de teſte ĩ ſingulari. ꝟ Gre. ix. de teſti. ſm Jo. an. g ór. Sic volo ſic iubeo ſit ꝓ rõe volũtas

Ratiocinia. ſunt rationũ redditiões ad q̃s aliq̃s obligat ex adminiſtratõe reipublice vel ꝑuate quã geſſit. vñ publica ſic illa q̃b obligant officiales curie ex adminiſtratõe aliqua ad rẽ publicã ꝑtinẽte. vt in. l. officialis. C. de epi. ꝛ cle. Priuata aũt ſunt illa q̃bus obligant aliq̃ ex adminiſtratõe reꝝ ꝑtinentiũ ad ꝑuatos. vt tutores curatores vl̃ ꝑcuratores. gaſtaldiones ꝛ baiuli aliq̃uz. vñ obligat ad ratiocinia eſt ad rõem reddendã alicui aſtrict?

Rancoz eſt viciũ carnis ſicut mucoz panis. ꝛ acoz vini. vnde dicit caro ranceſcit vl̃ rãcida eſt

Raptoz reꝝ ór ille q̃ bona aliena vi rapit et aperte. ff. ne q̃s eũ qui in ius. l. ſed eximẽdi. ꝛ ſic etiã eſt raptoz hoĩm. maxie mulieꝝ.

Raptoz ꝛ fur exacto dicunt. inſti. vi. bo. rap. in glo. iij

Raptus. tus. tui. dicunt reꝝ. vt. ff. de incendi. naufrau. ꝓ totũ. ꝛ hoĩm. C. de rap. ẽgi. vel vidu. l. vnica. licet q̃dã teneãt ỗ ꝓmu. ꝛ loqnit ſolũ de mulieribꝫ raptis a viris. nõ de mulieribꝫ rapiẽtibꝫ viros. ff. de leg. l. ita

scriptū.in ꝑn.qz nō est eadē rō viri z mulieris.nā maioz castitas req̄rit in femina q̄ in viro.C.de nup.l.a caligato.z probatur.ff.ō ritu nupt.l.palam.§.que in adulti.z quod ibi not.

Rapina est violēta receptio rez.vt in.le.j.C. vi bo.rapt.sz rapt⁹ ꝓprie est violēta receptio mulier.ſm Goff.ar.l.j.§.sciendū.z.§.se.ff. de sepa.z.l.filiusfamilias.ff.ad mace.z.C.ō iu.domi.ipe.l.iij.z.ff.de eo qđ cer.lo.l.j.

Ratihabitio retrotrahit zc.c.ratihabitōem de re.iur̄.li.vj.z ħ est vez si sit tale factuz q̄d ab initio mādati potuit z is ꝓcedere qui ratum habuit.aliter nō.vt in.c.significauit.ō regula.z transl.ad reli.z.c.cuz viz. Et ē duplex ratihabitio.quedā tacita.z q̄dā exp̄ssa in.l. vero.in fi.ff.de solu.C.ad mace.le.fi.z. ff.de iudi.l.j.

Rationalis cesar̄ idē est qđ ꝓcurator cesar̄ a rationib⁹ gerendis sic dict⁹. vide ꝓstituti. Bre.C.de rati.op.pub.

De Re

Receptatores dicunt q̄ aliquos receptāt et vt frequēt⁹ sonat in malū.sunt em̄ illi q̄ fures raptores z ceteros malefactores recipiunt.vt.C.de his q̄ latro.l.j.z.ff.de recep.l.j. sine q̄b⁹ latere nō p̄nt.vt in.c.sic ait.ō here. vbi hereticoz receptores anathematizant sz receptores ſm Jn.dicunt aduocati.i.c. ex pte.de postu.

Recusatio ſm spe.e.ti.est iurisdictōis vl' audientie cā suspitiōis ꝓposita declinatio.vt C.de iudi.l.aptissimi z dic.vt no.ibi.z.ff.de libe.cau.in.l.fi.z.C.de iu.doti.l.que etiā.ō fo.cōpe.si q̄s.z melⁱ⁹ de appel.c.ij.in glo.ij. z fit vsq̄ ad.xx.dies ſm leges.vt. C.ō li.cō. aut.offeratur

Recta linea ascēdens sunt p̄r.auus.panus abauus.atau⁹.tritau⁹.sic in feminis lineā dicim⁹ matrē auiā,pauiā abauiā

Recta linea descendēs sunt fili⁹.filia.nepos neptis.pnepos.pneptis.abnepos.

Reciſius.id est breuius.c.cū sit romana.de appel.

Rescisoria actio. Require sup̄ Actio rescis⁹

Recte notat iusticiā sicut rite solennitatem. ff.de inoffi.test.l.ij.in glo.z sic stat aliquid actum esse rite videlicet ſm ordinē vel solēnitatē iuris qđ tamē nō est actū recte.s. ſm iusticie equitatē.vt not. Jo.an.in cle.fi.de appel.z no.in.c.qm̄ ꝫ.de.pba.z est glo.in.l. iuste possidet.ff.de acq̄.pos.

Rector eccie parrochialis habet tantū ius in eccia sua q̄ntū habet p̄lat⁹ in eccia collegiata.vt in.c.vlt.de loca.z ꝓduct.in glo.v. expelli potuissz.que est singularz.z dñs anthoni⁹ de butri.dic eā alibi nō repire i toto corpe iuris

Rector vniuersitatis.in italia est cōpetens i declarando capitaneū ciuitatis periurum ſm Lodo.de ro.in singularib⁹.licet q̄dam ignorātes de ħ dubitēt ſm eundē.sz dubitare nō debēt.q⁹ lex punit piuz.ergo iudex secularis potest declarare periurū.l.j.ff.ad turpil.

Retrahit obligatio p traditionē rei ab altera pte certo pacto.insti.q. mo.re ꝓtra.obliga.p totum

Recōuentio vt fiat in criminalib⁹ distinguitur.aut re⁹ accusat⁹ subiecit crimē ꝫ suum accusatorē in modū exceptōis.aut i modū accusatōis.si in modū exceptōis tūc excipiens audiet.c.cū dilect⁹.de or.cog.si in modum accusatōis obiecit vel recōuentionis. tūc aut nomē rei delati est scriptū in matricula reoz aut nō. Primo casu p̄t reaccusare suū accusatorē nisi suā vel suoz,pseq̄ret iniuriā. Secūdo ꝓ casu. Aut re⁹ vult suū accusatorē recōuenire ō maiozi crimine.et p̄t. Aut de pari crimie vel minozi.z nō p̄t vt,pbat.iij.q.xj.negāda.z.c.seq̄.z nota in.c. at si clerici.de iudi.

Reda est q̄ddā vehiculū ad eundū z redeūdum abile.z est quattuoz rotaz.

Redibitio est emptōis resolutio.vt.ff.de acqui.pos.l.pomponi⁹.§.p̄terea.in fi.

Redibere est aliquē facere rebabere itez qđ ꝓpus habuit.vt.ff.de edi.edic.z redibi.act.l. redibere.in ꝑn.

Redibitoria actio. Re.ē. Actio redibitoria.

Refragari est nocere vel impedire siue contradicere

Referre q̄ñcz est idē qđ accusare aliquē

Referendarij sunt aduocati q̄ referūt hoīm negocia

Regula ſm Azo.est pluriū rez narratione facta cōpendiosa traditio. vel est compēdiosa diffinitio rez vniuersitatē complectēs. Jtē regula q̄ñcz oz spēalis norma vel modus viuendi monachoz vl' canonicoz.q⁹ talis normā recte viuēdi p̄bet.de sta.mon. p totū.z inde oz regularz. Jtē q̄ñcz regula oz ꝓstitutio canonica.xj.dis.ħ vñe indicim⁹

charitati. Itē regula ſm Boſ. ꝛ legiſtas eſt que rē q̄ eſt breuiꝫ enarrat. non vt ex ea ius ſumaꝫ. ſz ex iure qđ eſt regulare fiat. vt. ff. đ regu. iuꝝ. l. regula. Nā ex regula nō fit ius. ſz ex iure qđ eſt regulare fit regula. alias eī dici deberet ius regulaꝝ. ꝛ nō regula iurſ. Et đr regula iō. qr recte ducit nec aliorſuz trahit quaſi a rego eo ꝙ recte regat. ꝛ debet regula fieri ſigno vniuerſali vl indiffiniti/uo. Aliter in grāmatica. Regula ē multoꝝ ſimiliū collectio vel ꝯiūctio. Quid ſit regula vel poteſtas eiꝰ ꝗs effectꝰ qđ officiū eius ꝛ qualiter ꝑdit officiū ſuū. dic vt. ff. de reg. iur. l. j. eo. ti. in rubri. lib. vj. Sz vtꝝ regula cōprehēdat in ſe exceptiōes. fuerūt opinio nes q̄ notanꝫ. ff. e. ti. l. j. ꝛ facit qđ no. in. c. regula. in. dis. Sol. quo ad poteſtatē ꝛboꝝ q̄ in ea ꝓferunꝫ vniuerſaliter vl indefinite af firmatiue vel negatiue. tūc cōphendit exceptiones. alias nō diceret exceptio. vt omis hō currit ꝑter equū. nō eſt exceptio qr equꝰ nō ꝯprehēdiꝫ ibi. ſz quo ad materiā de q̄ fit mētio quo ad iurſ determinationē exceptō nō cōprehēdiꝫ ſub regula. qr ꝯtraria ratō ꝛ ius eſt in exceptiōe q̄ in regula. de hoc vi/de glo. in rubri. de reg. in. li. vj. Et qđ ſit of ficiū ꝛ poteſtas regule an ius nouū ꝯſtitu/at. an antiquū recitet dat diſtinctio ibidez Nā doctores dicūt tres caſus vl ſpēs ca/ſuum eſſe. Quidā determinati ſūt. Alij ſūt excepti a legꝫ determinatōe. ꝛ in illis regla nō ꝯſtituit ius. qr in ꝑmiſs inuenit iā ꝯſtitu tum. ꝛ ſecūdi nō claudunꝫ ſub regule deter minatōe. Tertij ſunt in qbꝫ eſt eadē eqtas. que etiā eſt in caſibꝫ a iure determinatꝫ. nec tñ regiunꝫ a iure poſiti. ꝛ in illis facit regu la ius ꝑter idētitatē rōis nō patiētis ius ſi miliū caſuū eſſe diuerſum. Cuiꝰ ibi datur aptior diſtinctio. Aut ꝯſtitutio iuris prece dit traditionē regule vt locū habeat diſtin ctio ꝑdictoꝝ caſuū. Sz vbi nō eſt ꝯſtitutō añ regule diſpoſitionē. ſz inuenit ſola ſim/plex traditio regule. tunc ipa regula eſt ius Sz ꝛ finaliter Jo. an. dic ꝙ ꝑ regulā nō ſta tuit ius. ſz ex iure ſumit regula. ꝛ ideo dicit regula iuris q̄ſi ex iure ſumpta. qr neceſſe ē ius. qđ eſt materia p̄cedere regule diſpoſi/tionē. Jus eſt idē eſt ꝙ ratio. j. diſ. ꝯſuetu/do. ix. diſ. ſane q̄ꝑe. ꝛ ab exordio rationalis creature ꝓceſſit. v. di. in ꝑn. Et ħ eſt ꝓpa rō q̄ re regule ponunꝫ in fine decretal. ꝛ ſexti vt oñderet ius nō ſumi ex regula. ſed regulaꝝ ex iure. vt. ff. e. ti. l. j. vbi đr. Nō vt ex regula ius ſumaꝫ. ſz ex iure qđ eſt regula fiat. Licꝫ alij reddāt colorata rōem illā ſcz q̄ vltimo dicunꝫ melius memorie cōmendanꝫ. de cō ſe. diſ. ij. liquido. vide etiā gloſaꝝ in. c. regu la. diſ. iij.

Regula cathomana dic ꝙ legatū qđ fuerat inutile. ſi teſtator morīꝫ. licet ex interuallo moriaꝫ nō ꝓualeſcit. vt. ff. e. ti. l. j. in ꝑn. ꝛ. ff. de le. l. cetera. §. j. Et nō ꝗrie đr regula. nec inter eas ponit.

Regulares ſm Goff. ſunt q̄ ad viuendū ſe regulariꝫ aſtringūt. ſiue ſint monachi q̄ de bēt vacare diuiniſ. vt. C. de epi. ꝛ cle. l. gene raliter. §. j. ſiue ſint canonici regulares. nā idē eſt iudiciū de ambobꝰ. vt in. c. ex pte de poſtu. ꝛ. c. nō magno. ne cleꝝ. vel mo. ꝛ ħ eſt vez q̄ ad rē nō quo ad regulā latiorē. vt i ti tulo de ſtatu mo. Uñ monachꝰ đr a monoſ id eſt. vnū. ꝛ ycos cuſtos. vl achos. i. triſtis qr ſolꝰ dz ſtare triſtꝫ. vt no. C. de epiſ. ꝛ cle. i rubri. ꝗvj. q. j. c. placuit. ij. vbi đr. Qr mun do mortuꝰ eſt. deo q̄ūt viuit. Et interptat vnꝰ triſtis. vt ea. q. ſi cupis. vbi đr. Bona chum quē ſenſerꝫ crebro de nūmis tibi lo/quentē. inſtitorē potiꝰ habeto. ibi tñ excipit elemoſyna. q̄ omnibꝰ eſt indifferēs. Sz ca nonicꝰ đr a canon. i. regula. ꝛ ycos cuſtos. qr ſemp dz eſſe ſub regula. q̄re đr regulariſ Nam regularꝫ eſt q̄ ꝑ ꝓfeſſionē imperio p̄ lati ſe ſubijcit

Rei vendicatio ſm Azo. C. e. ti. eſt actio q̄dā q̄ dat ſola rōe dñij ꝛ poſſeſſiōis vl q̄ſi. vt. l. ſi in rē. ff. de rei vē. l. j. ꝛ. ij. C. vbi in rem act. ꝛ đr vel q̄ſi ꝑter iuriſdictiōem. q̄ rōe quaſi dñij dat. vt no. inſti. de act.

Relatio ſm Spe. C. e. ti. eſt iudicꝫ dubitan/tis de iure ad p̄ncipem miſſa ꝯſultatio. Et quō debeat fieri relatio. no. C. de relati. l. j. Et vtꝝ reſpiciat ius vel factū. eſt caſus i. l. quacūqꝫ. §. j. ff. de iudi.

Relegare eſt aliquē in inſulā vel in aliuz lo/cum mittere vt ibi ꝑter delictum aliqđ qđ cōmiſit morā ad ꝑs faciat ſcz p̄ q̄nquēniū ꝛ eſt q̄ſi bānire. ꝛ dz ſe in loco tali a delictiſ abſtinere. alioq̄n pena augmētat vl ꝓpetu atur. vt. ff. de pe. l. relega. in ꝑn. ꝛ tacite non adimunꝫ bona niſi exꝑmanꝫ in ſnīa. vt. ff. đ interdic. ꝛ relega. l. relegatoꝝ. §. ad tempuſ ꝛ ſi adimat ꝑs bonoruz in ſum. C. de re. ali. cau. mor. l. ſi q̄s. §. ſi accipit. qđ nō dz fieri. Si tñ lata fuerit ſnīa. vt. d. l. relegatorum

etiã ad tps deportat⁹ nudus exulat. vt. ff. ō capi. dimi. l. tute. §. j. ⁊ de re iudi. l. ea sola. ⁊ C. de pe. deportato⁹.

Relegatio est deportatio. q̃uis ꝓprie capiendo differãt. q⁹ relegatio fit ad tps. deportatio in ꝑpetuũ. vide de h̃. ff. de interdic. ⁊ rele. l. relegato⁹

Religiosi sunt q̃ vitã regularem ꝓfessi sunt. Et large dicunt religiosi q̃ in ꝓprijs domibus religiose viuũt. q̃uis nõ sint ꝓfessi. vñ tria substãtialia vite regulaꝛ ꝓfiteri debet religiosus. s. obedientiã. castitatẽ. custodiã ⁊ ꝓprietaꝛ abdicatiõem. vt. xij. q. j. nõ dicatis. xix. q. iij. q̃ ingredientib⁹. nec in his dispensandũ est. in. c. ad monasteriũ. ō sta. monach. in fi. nã ꝓfessio est solẽnis ꝓmissio religionis in q̃ ꝑdicta tria ꝯcurrũt. ⁊ religiosi sic̃ alij ꝑlati phisicã ⁊ leges ñ legãt nec̃ audiãt. ⁊ si ꝯtra fecerint ipo iure sunt excõmunicati. c. non magno. ⁊ ca. sup specu. ne cle. vel mo.

Religio ꝑncipaliter ordinata est ad opa vite ꝯtemplatiue que in oõe ⁊ studio ꝯsistũt. ⁊ secũdario est annexũ opus manuum. ſm Joh. an. in. ca. sane. de regu. in nouella. Et que religio sit maioꝛ. subdit idẽ Jo. an. dicens. Oportet ꝑncipaliter maioritatẽ ordinum attẽdi ex pte finis. secũdario aũt ꝓpter exercitiũ. nã finẽ querim⁹ ꝓpter se. ⁊ exercitium nõ ꝓpter se. ſz ꝓpter finẽ. Et quo seq̃tur illã religionẽ maiorẽ que est ordinata ad finem absolute potiorẽ. vel q⁹ illud est mai⁹ bonũ ad qõ ordinaꝫ vel q⁹ ordinaꝫ ad plura bona. si vero vtriusq̃ religionis sit idez finis attẽdit ꝑeminẽtia secũdario: non ſm quantitatẽ exercitij. ſz ſm ꝓportionem eius ad finẽ intentũ. Vñ beat⁹ Anthoni⁹ ī collationib⁹ patrũ ꝓtulit discretionẽ ꝑ quã q̃s omnia moderat in ieiunijs. vigilijs. nuditatib⁹. elemosynis ⁊c. Nã illa q̃ sine discretione fierẽt facile annexũ haberẽt deficiendi periculũ. de quo in. c. nõ mediocriter. de cõ. dis. v. quia nõ sunt religiones potiores. ideo q⁹ bñt obseruãtias artiores. sed ex eo q⁹ obseruãtie sũt ordinate cũ maiori discretione ad suũ finẽ. Hoc declarat abbas moyses in collatiõe patꝝ dicẽs. Jeiunia. vigilie. meditatiões scripturaꝝ. nuditas ac priuatio oĩm facultatũ nõ sunt ꝓfectio. sed ꝓfectiõis instrumẽta deseruiẽtia ad essentialia religionis q̃ tria sunt vt dictũ est. Nam multi phi. vt Socrates ⁊c. diuitias ꝯtẽpserũt. nõ tñ ꝓfecti fuerũt nisi secuti fuissent dñm sed est ꝓprium apl̃oꝛ ſm beatũ Hieronym. ī omelia sup euãgelio. Ecce nos reliquim⁹ omnia

Religiose dom⁹ sunt dom⁹ ⁊ monasteria xpiane fidei. ⁊ alia sil̃ia pia loca ad pios vsus religionis deputata quocũq̃ noie censeãt Et ſm Gof. religiose dom⁹ dicunt mõasteria. tẽpla. hospitalia. ⁊ alia loca. vt s̃. in. c. ō cenodocheis. e. ti. ⁊ C. de epi. ⁊ cle. in le. oꝛphanotrophos. ⁊ l. oĩa oratoria. etiã illa q̃ aliqui ex deuotõe in ꝓprijs domib⁹ epi⁹ auctoritate ꝓstituunt loca religiosa sunt. vt. xlij. dis. oratoriũ.

Religiosus loc⁹ est in quo mortu⁹ sepult⁹ est vel etiam caput ei⁹. vt. ff. de reli. ⁊ sump. fu. p totum. vnde mortuo illato in ꝑdiuꝫ ipm religiosum ꝓficit ⁊ pignoꝛi obligari nõ potest. C. que res pig. ob. poss. l. j. potest tñ ius vel vsufructus talꝫ ꝑdij pignoꝛi obligari vl̃ ven. ⁊ no. ibi. fa. l. quid ergo. §. ſz si mortuũ. ff. de le. j.

Remissio est cause cõmisse ad ꝓmittẽtem facta missio. Item quãdoq̃ significat idẽ q̃d indulgentia ſm Specu. ⁊ sic sumitur in ti. de pe. ⁊ re.

Remuneratio nõ fit ſm opa. ſz q̃ ad intentõnes. nã de⁹ nõ remunerat bonũ qõ fit. ſz bonum qõ bñ fit. Jõ oꝛ q⁹ de⁹ nõ est remuneratoꝛ nominũ. ſz aduerbioꝝ. vt de collu. c. j. vbi glo. nec̃ ad actus de⁹ respicit. sed ad coꝛ. ⁊ ad spontaneas volũtates. xv. q. vj. c. j in fine

Renũciare est remittere vl̃ negare. Re. sup̃. lex acquilia. vñ oꝛ liberuꝫ est vnicuiq̃ iuri suo renũciare. i. remittere ius suũ ⁊ negare eo se velle vti. vt in. c. ad apostolica. ō regula. ⁊. vij. q. j. q̃ periculosum. de fo. compe. si diligẽti. nõ potest tñ q̃s renũciare iuri suo. cũ ex sua renũciatione etiã iuri alteri⁹ ꝑiudiciũ generet. ne his ꝑ que deo ⁊ hoĩ obligatur vt votis pollicitationib⁹. iuramẽtis ꝯuentionib⁹. compꝛomissis ⁊ matrimonio q̃uis iuri exigẽdi debitũ bñ renũciare possit. c. q̃dam. de ꝯuer. ꝯiuga. Item renũciãs beneficio nõ potest illud repetere. c. sup h̃. de renunci. nisi vi vel metu renunciauerit tũc ipm nõ amittit. vt. c. ꝓpi. ꝑalle. ⁊ ca. acceptã. de resti. spoli. ⁊ potest quis renunciare beneficio ꝑsonali nõ illi qõ est collegio indultum de pacto nõ facto. vt de h̃ in. c. si diligẽti. ꝑal.

Renunciatio proprie.est rei vel iuris spōtanea refutatio.ꝛ pōt fieri p illū ad quem pti net illud cui renūciat.alias generaliter renūciatio pōt fieri p quēlibz de re sua vl iure suo ꝓprio.vt.vij.q.j. ꝯ piculosum .C. de pac.l.si qs in ꝓscribēdo.c.ad aplicā.ꝛ.ca.si diligēti.palle.

Repetitio capit in iure p reacceptōe in testamēto vel substitutōe bereduz.vt dū querit de receptiōe emolimēti.oneris.cōditiōis.modi vel alterius qualitatis ꝛ significatur eodē modo quo ꝓbabiliter significari conducitur. Uerbi gr̄a Testator beredē instituit q̄ legata ab eo reliquit ꝛ vulgariter ei substituit.ibi repetitio facta censet a substituto.vt in.le.licet.ff.de lega.j.ꝛ ratio sumit ex volūtate in substitutōne. Item ibi testator beredē instituit titio ꝛ ab eo noīe ꝓpe legata relict vulgariterꝙ ei substituit: ibi nō cēsetur repetitio facta a substituto.vt.l.j §.ad quid ibi nominatim.ff.ad.l.fal.ō hoc vide no.in.l.licet.palle.p Bar.vbi multos ponit casus

Replicatio ſm Spe.eo.ti.de excep.§.multum.est exceptiōis facte exclusio.ꝛ sic est q̄dam exceptio cōpetens actori ꝓtra exceptōnem rei.ꝛ istā sp opponit actor.ꝛ ꝓtra replicatiōem actoris dat duplicatio reo.ꝛ iterū ꝓtra duplicatiōem rei dat actori triplicatō ꝛ sic in infinitū extēdere licet.insti.e.ti.i pn. de replicatōe.vide Jo.an.p modū summe in.c.nobis.de excep.

Repromissio.est ꝓmissiōis iā facte ꝓfirmatio.vide supꝑ ꝓmissio

Repressalia est potestas pignorādi ꝫ quem libet de terra debitoris data creditori p iniurīs ꝛ damnis. De his repressaliīs ōr de iiur.ꝛ dam.da.ꝛ.c.si pignorationes. lib.vj vbi prohibent extendi ꝓtra psonas ecclesiasticas sub pena excōmunicatiōis vel interdicti. Uñ breuiter repressalia dicunt quādo aliq̄s oriūdus de vna terra spoliat vel damnificat ab alio oriūdo ab alia terra vl etiam si debitū non soluerit ei. tunc eī datur potestas isti spoliato q̄ ei satisfaciat cōtra quēlibet in terra illa. vnde est spoliator vel debitor

Repudiū est renūciatio ab vxore missa marito vel ecōtra.quia mittēs cōditioni alterius petit renūciari. Item dici pōt repudium qđ sub testimonio triū testiū .vel a pñti remittit Etiam repudiū est resident̄ium discordantia. Inde dicit libellus repudij scriptura in qua alter alterius ꝓditioni renunciat.in libello aūt repudij scribebātur hec verba.s. Res tuas tibi habeto. vel res tuas tibi agito.nec tñ ꝓt mulier mittere repudium nisi causa approbata.vt si forte maritus ꝓpter naturalē imbecillitatē minime coire possit.in libello ꝙo discutiendoꝝ ꝙpō salium hec ꝙba erāt in vsu.ꝓditiōe nō vtor ff.de diuor.ꝛ repu.l.j. Que aūt sit differentia inter diuortiū ꝛ repudiū.no.ff.eo.tit.in rubrica.

Repudiare est spernere.respuere. vel dedignari.

Reputatio ſm Placen̄.est cōpensatio.vt.l.j ff.de solutio.

Res est verbū generale.vt.ff.si cer.pe.l.j.ꝛ i re sua q̄libet est moderator ꝛ arbiter.C.māda.l.in re māda.ꝛ.C.de his q̄ vt indi.l.polla.in ꝓn. Item res deterior reddita nō videt. ff.cōmoda.l.iij.§.j.ꝛ.ff.deposit.l.j.§.res.etiam res sua nemini seruit.l.in re cōi.ff.de ꝓuni.vrba.ꝓdio.

Res iudicata ſm Azo.eo.ti.dr ſnia q̄ finem ꝓtroversiaꝝ ꝓnunciatione iudicis accipit. vt.ff.e.ti.l.j. Uel est qđ ꝓdemnatiōe vel absolutione cōtingit. Et addunt quidā si nullo iuris remedio sentētia possit attemptari aut lapsis decē diebꝫ possit reformari. Sz hoc nō placet Azo. Item res iudicata est a iudice ꝛ in iudicio eius quod deductuz est ratione p eū adiudicatio.vt di.l.j.cum ibi nota. Nam ibi notat q̄ res iudicata nō est ſnia.sed id qđ ē decisum ꝓnunciatō iudicis

Sentētia vero est dispositio vel pronūciatio iudicis legaliter declarata.licz ergo ibi glosa videatur hoc ignorasse. Ex hoc seq̄t q̄ interlocutoria nō potest appellari res indicata.qz nō capit finē ꝓtroversiaruz. licet q̄nq̄ ex interlocutoria causa diffiniat. nec sentētie arbitroꝝ dicunt res iudicate.qz nō imponūt finem.nā p solutōem pene potest resiliri

Res cōmunes naturali iure dicunt quarū vsus omnib animalib est cōmunis.vt aer aqua ꝓfluēs.ꝛ mare. ꝛ eius littora ſm Azo. ꝛ insti.de reꝝ diui.§. flumina autē.ꝛ.ff.de acq̄.re.do.l.j.

Res publice dicunt que sunt omniū populorum ꝛ dominū tantū.vt sunt flumina. et portus.ꝛ q̄ sunt dedicata vsib ꝓpli.vt forū stadium

Res ſancte dicunt que ab omni leſione mu nite ſunt. vt muri z porte ciuitatis que ido ſancte dicunt quia pena ſanguinis ꝓſtitu ta eſt ꝓtra eos ſeu aduerſus eos qui aliqd in his delinquunt violādo. vel aliud com mittendo. vel tales res tranſcēdendo ſcalis admotis. vel etiā aliquid in eoz leſionē au ferendo. vel qualibet alia ratione occupan do. vt inſti. de re. diui. §. ſi quis vero. Nam ciues romanos alias q̄ p portas egredi ñ decet. cum iſtud hoſtile z abominandū ſit nam z Remus frater Romuli occiſus tra ditur ob id q̄ muz trāſcendere voluit. vñ Lucan⁹. Fraterno primi maduerunt san guine muri.

Res ſacre dicunt que rite deo p pontifices ꝓſecrate ſunt. vt edes ſacre. z alia dona pia que ad diuina miniſteria cōſeruāda dedi cata ſunt. vt cruces z thuribula. que etiam alienari phibētur. excepta cauſa redempti onis captiuoz. vt. C. de poſtli. reuer. l. ab ho ſtib. z. l. fi. de ħ vide. c. j. de pigno. z ibi glo.

Res religioſe ſepulcra ſunt i q̄b⁹ hoīes ſepe liunt. vt inſti. de re. diui. §. religioſum

Res ſoli eſt res imobilis. vt. ff. de diuerſ. et temp. p̄ſcrip. l. quibuſdā.

Res emphiteotica eſt res emphiteotice cō ditione ſubiecta. ſ. illa quā eccīa vl aliquis dñs dñio z ꝓprietate retēta ꝓceſſit emphite ote q̄dā ad ſolā poſſeſſionē. vñ ſi ħ emphi teota rē illā in aliā pſonā tranſponere vult nō poteſt tradere eā. i. dñiuz trāſferre. eo q̄ ipe nec habet nec habuit illō. z ido alteri da re nō poteſt. qz nemo in aliū pl⁹ iurſ trāſfer re poteſt q̄z ipe habet. vt i regula. nemo pl⁹ de reg. iu. li. vj.

Reſartire eſt reſtaurare. vnde oz. Tu cōpel li debes mihi damnū reſartire. id eſt. reſti tuere.

Reſtitutio in integz. Reḋre ſup̄ in integruz reſtitutio. z dat tā eccīe q̄z minoribus ratiōe etatis. quare eſt ꝓpzie ſtatus vel iuris rein tegratio. qz ſuccurrit p reſtitutōis auxiliuz minoribus. xxv. an. z etiā eccleſijs q̄ minoruz iure fungi cenſent. ſemp em̄ eccīa debet iu re minoris illeſa ſeruari. vt in. c. j. eo. ti. z re ſtituit minoz vel eccīa ſiue ledat ſiue deci piatur ipe minoz ſiue tutoz ſiue procuratoz eius. vel ſi p̄lat⁹ ſyndicus vel yconom⁹ ec cleſie decipiat. Nā delictū pſone nō debet in detrimentū eccīe redūdare. in regla deli ctum. de reg. iur̄. li. vj. z ſi reſtitutio fit iure minoris. differt ab ea reſtitutiōe q̄ fit iure maioris. qz ꝑma dat officio iudicis. deficiē te actione. Secūda ꝙ habet actionē ſuo iure. ſ. vtilē officio iudicis accedēte vt in. c. cū veniſſent. de in inte. reſti. in glo. ꝙ. reſti tuimus. etiā reſtitutio q̄nq̄z petit vbi nulla poſſeſſio p̄ceſſe. vt cū petit reſtitutio cōſan guinei. c. cū veniſſent. e. ti. in glo. in. c. lfaſ. de reſti. ſpol.

Reſtituere in integz. Re. ſup̄. de J.

Res oz in ꝓtractu vēditionis adhuc eſſe in tegra q̄n res nō eſt in toto vl pte tradita z p cium in toto vel in pte nō ſolutū. licet ꝺict⁹ ſit fact⁹. aliter etiaz oz res integra reſpectu iudicij q̄n lis nondū ſup̄ tali re accepta eſt videlicet añ lit. ꝓteſt. vt in. c. ex inſinuatiōe. de pcu.

Reſcriptū ſm Gof. eſt mandatū ꝑncipiſ qd ad inſtantiā alicui⁹ vel aliquoz ſiue ꝓpo motu vel ex relationib⁹ abſentiū. vl ex ſug geſtionib⁹ p̄ñtium. vel ad alicui⁹ ꝓſultatio nem facit. vel cū alicui vel aliquib⁹ corpori collegio vniuerſitati vel ciuitati aliqd mā datur vel indulget. talia em̄ ius faciūt nō generale ſz ſpeciale in negocijs z inter pſo nas in q̄b⁹ z inter quas ꝓmulgata ſunt. vt C. de legi. z ꝓſti. l. ij. Et nota q̄ reſcriptū ca pitur tripliciter Primo generaliter z ſic q̄ libet ſcriptura ꝓtinens aliquā diſpoſitiōz ſupioris oz reſcriptū. z ſic idē eſt qd ſcptuz z ſm hoc ſi papa reſpōdeat etiā de iure di citur reſcriptū. Secūdo min⁹ generaliter. vt ꝓcernit ti. de reſcrip. z ſic eſt ſcriptuz ſup negocio vel negocijs ꝓticularib⁹ alicuius vel aliquoz ſiue ſinguloz ſiue vniuerſitatz ſiue motu ꝓprio ſiue ad inſtantiā ſiue cauſa cognita ſiue nō cognita a ſupioze emanās ſiue aliqd iuris tribuat ſiue tribuat ſolum exercitiū iuris alicui competētiſ. z ita com prehēdit reſcriptū ad lites. de quo oz reſcp. c. j. z. ij. Si autē ſup̄ lr̄is plerūq̄z ſimilibus z oz reſcriptum ad beneficia. de quo. e. ti. c. ſuper lr̄is. p̄alle. z comp̄hendit etiā annota tionem z pragmaticā ſanctionē. Tertio ca pitur ſpecialiter z ſtricte. p ſcriptura ꝓtinē te diſpoſitionē p quam datur iudex ne ali qd alib⁹ ꝓcedatur. niſi coram illo iudice ius tibi competēs cōſequaris. z ħ oz reſcriptū ad lites quod datur alicui ad cōfirmatiōz ſui iuris. de quo in. c. ſup̄ lr̄teris. co. ti. z ſic eſt ſpēs diſtincta a priuilegio quod ꝓcedit aliqd⁹ ius ꝑticulare cōtra ius cōmune. et a

rescripto ad bñficia.qđ magis ꝓprie cõparatur ꝓuilegio. Uerbi gr̃a. Jure scꝑto alicui ꝺcesso cauek ꝙ iudicez adire potest. Et his verbis nõ imponit necessitas iudici suscipiende cognitõis. vt.l.sepe.ff.de offi.ꝓsi. Ratio.quia ꝙba ista significãt in potestate eius esse cui cõceditur iudicẽ adire.nõ aũt in necessitate iudicis cognoscere. Sil'r in rescripto cauek ꝙ adire debes iudicẽ.vt notatur in.l.sepe.ꝓal.qz de iure cõmuni non imponit alicui necessitas agẽdi.nec illa ꝙba significãt necessitatez imponi iudici suscipiende cognitõnis. Item ꝓnceps alicui ꝺcedit iudicẽ extraordinariũ qz iste cui cõceditur asserebat ordinariũ suspectum vel impeditũ multis negocijs siue inuitũ.z sic intelligit obtinere ꝺcessionẽ si ꝑces veritati innitant.vt.l.fi.C.de diuer.rescript. Rõ. quia ꝺcedit tanꝯ ex vera causa.igitur si ñ est vera nõ ꝺceditur.ex quo patet ꝙ si cõceditur illo expresso mẽdaciter vel p ignorãtiam q̃ nõ expsso vel tacito illo q̃ expsso nõ ꝺcederet.tũc nõ censet ꝺcessum.de hoc vide.c.sup lr̃is.e.ti. Item vbi ꝓnceps ꝺcedit alicui ꝙ possit vti frui rebꝫ suis non valz.l. vnica.de thesau.li.x. Rõ.qz nihil põt opari eo ꝙ illud qđ cõceditur iure cõmuni habetur. Nam frustra ꝑcibꝫ impetrat qđ iure cõmuni cõcedit.l.vnica.ꝓlle.z.ff.de mi.l.in cause.ij.l.cũ sup.C.de rei vendi. Et ꝑdicta vera sunt de vnico rescripto. Si ꝙo plura sunt ꝺtraria vel diuersa.siue vnũ alteri derogans.vel vtrũqꝫ valet.vel alterꝫ tantum Uerbi gr̃a. Quidã impetrauit gr̃am ad beneficia vnꝰ collatiõis.impetrat secũdo aliam ad bñficia alterꝰ collationis.si secũduz facit mentionẽ de ꝓmo valet vtrũqꝫ.vt.c.i nostra.de rescrip.z rescriptũ in ecclesiasticis potest ꝺcedere papa.z in secularibꝫ imperator. Uñ etiã rescriptuz ꝺr qđ impator vel alter ꝑcibus z supplicationibꝫ alicuius respondẽs rescribit ei fieri vel nõ fieri debere quod postulat. Et nota ꝙ i rescripto semp intelligi debet si ꝑces veritati innitãt vt si ita est.c.ij.eo.ti.in textu z in glo.z quãdo ponitur ibi hec clausula.si ita est.debet referri ad oĩa ꝓcedentia �fm Berñ.in.c.oliz eo.ti. Ponunt tñ ibi opi.in glo. Itẽ ꝑ clausula.z quidam alij talis ꝺtoceꝑ.nõ extendit se ad illos de ciuitate.nisi dicat.z ꝺdaz alij de ciuitate vel ꝺtocesi.secus si diceret talis episcopatus.vt in.c. Rudolphus.eo. ti.in glo. Item hec clausula.si p;o alio non scripserimus.semp debet intelligi in rescripto.q̃ndo papa scribit ꝙ puideatur alicui de beneficio in eccl'ia aliqua etiã si non apponatur. Si vero papa velit alicui facere gr̃am plenam tũc scribat.nõ obstãte ꝙ aliquas direxerimus scripta nostra.c.mandatũ eo.ti.in glo. Item p hãc clausulã generalẽ quidã alij non possunt plures q̃ quattuor citari.quoz etiã noia debẽt in ꝓmo citatorio nominari vel exꝓimi.in.c.cũ in mꝰtis eo.ti.li.vj.in tex.z in glo.olim trahebank.xl ar.de testi.cũ causam.z.c.significauerũt. ꝺ cle.excõ.mi.c.latores. Et ratio quare restricta sit citatio ad quattuor est arbitraria.le. nõ oĩm.ff.de leg.potuit eñ plus vel minus restringi.vel reddere rõem similitudinariam quã habes de ꝓsan.z affi.c.non debet. Tamẽ �fm Berñ.sup re indiuisibili scz iudicio cõmuni diui.famil'.possunt p generalem clausulã vltra quattuor euocari ad iudicium. Itẽ omnes vltra illos quattuor q̃ ius habẽt in re põt agere vel defendere ꝓ iure suo coram illo iudice.ar.ꝺ re iudic.cũ lup.de offi.dele.sup eo.de elec.c.j. Itẽ Ostien.z archi. Ꝙz pone q̃ttuor expressit.postea aliuz ꝺuenit.nihil excipik.an valeat iudicium.vide ibidẽ in glo. Itẽ in rescriptis debet seruari ordo scripture.ca.cũ dilecta. eo.ti.in glo.ꝙ.trãsponẽtes. Et Jo.an.sup hoc pluresꝫ alias snias infert.de hoc vide ꝺ elect.c.generali.li.vj.z tandem dicit ꝙ masculinum subiectũ a canone comprehẽdat feminas.quod ꝓbatur.xvij.q.ij.si q̃s sudente.iuncto.c.mulieres.de sen.excom.qđ est verum.nisi eadem ꝺstitutione femia excipiatur.vide.c.indẽnitatibus.§.sed eas.ꝺ elec.li.vj.

Residere in eccia ꝫm Hos.est in eccia deseruire bñficium.z eccie curã habere.c. ꝺquerente.de cle.nõ resi.paz eñ est residere nisi residẽs curã habeat ecclesie in qua bñficiũ habet vel psonatũ.vt i.c.qz nõnulli.de cle. nõ resi.debet aũt residere p seipm nõ p vicarium.c.quia nõ.ꝓal.nam p vicarium deseruire nõ licet nisi in casibꝫ.vt cũ ex indulgentia speciali cõpetit alicui nõ residere. l' cũ ꝺsuetudo excusat nõ residentẽ.vel cũ ecclesia dependet ex ꝑbenda. vel cum psona sine culpa sua icidit debilitatẽ.deformitatẽ vl' morbũ.vt p se deseruire nõ possit.vl' cũ necessaria ꝓfectio imineat.vl' etiã volũtaria

vtilis tñ ꝛ honesta. vt studioꝝ. vl̃ pegrinationis causa cũ licẽtia tñ plati. vel cũ ꝓsensu capl̃i. vt no. Goff. in sum. de offi. vica. §. nũc videndũ. Sunt g̃ clerici nõ residẽtes: q̃ in eccl̃iꝭ in q̃bꝫ intitulati sunt nõ faciunt residentiã. ꝛ si psonalit̃ residẽt. nõ tñ deseruiũt bñficiũ. nec eccie curã habẽt. et c̃ꝫuis vicarius nõ det vicariũ. c. clericos. de offi. vica. cũ illud sit satis absonũ ꝛ absurdũ. Tñ Jo. an. in cle. vnica. de offi. vica. in glo. sup ꝑbo sacerdotiũ. putat ꝓtrariũ. p. c. cũ ex eo de elec. li. vj. vbi ep̃i generalit̃ cũ bis q̃ obtinent eccl̃ias dispẽsant. ꝛibi rõ cõis. ibi idez ius. c. translato. de ꝓsti. ꝛ sic cũ p septennium dispẽsat cũ vicario. vicarius nõ dat vicarium. sed ep̃us dispẽsans dat eũ. ꝯm Joh. an. ibidem

Responsa prudentũ sunt q̃ iurisc̃onsulti rñdere dicunt ꝓsulentibꝫ. §. cõstat. ꝛ. ca. rñsa. dis. ij. vñ etiã rñsa pauli dicta sũt. Fuerũt em̃ quidam prudẽtes ꝛ arbitri eq̃tatis qui institutões iurꝭ ciuilis ediderũt. q̃bꝫ dissidentiũ lites ꝛ pt̃entiones sopirent. ꝯm Jsiõ. li. v. ethi.

Reus est q̃ defendit ꝛ ꝓpulsat actionẽ vel accusationẽ nõ a reatu dicꝰ. sz a re q̃ petit̃ ab eo p̃standa. vel sup q̃ ipe impetit̃. qz quãuis ꝓsciꝰ sceleꝛ nõ sit. reꝰ tñ oꝛ c̃ꝫdiu i iudiciũ p reliqua petit̃. vt. c. foꝛ. de ꝑ. sig. ad fi. xv. q. iij. c. vl. iij. q. vj. c. nõ est. Etiã q̃ñ reus a reatu oꝛ ille videlicz q̃ ꝓuincit̃ criminosus c. j. de re iudi. li. vj. Uel sic. Reꝰ est ille q̃ necessario se babet defendere. c. dilecti filij. oꝛ excep. ꝛ sic dicit̃ a re quam ipe defendit. ca. foꝛus. p̃alle.

Reus pmittẽdi oꝛ ille q̃ stipulat ꝛ oꝛ a re vl̃ firmitate. qz firmiter ꝛ oĩno vez est. cũ stipulatũ vl̃ obligatũ. nã reꝰ significat firmitatẽ. vt dic̃ Uirgiliꝰ ꝛ Azo. C. de duo. re. stipu. in sum.

Reuocare domũ. est allegare ꝛ dicere se nõ posse cõpelli eo loco quo cõuenit̃ ad litem suscipiendã. sed remitti ad locũ quo domicilium habet. Jnde dicũt legatos q̃ romã mittunt̃ nõ debere cõueniri ipsis inuitꝭ. sz babẽt ius reuocãdi domũ. de ꝟ vide. c. fi. oꝛ fo. compe.

De Ri

Rigoꝛ iuris obseruãdus est in duobꝫ casibꝫ scz cũ pl̃us inde scandalizat̃ est. c. cũ tenemur. de p̃ben. c. cũ nobis. de p̃scrip. Secundo q̃ñ multis grassantibꝫ opꝰ est. c. clericoꝝ. de vi. ꝛ ho. cle. Et nota q̃ rigoꝛ iurꝭ q̃ñq̃ pontif̃ p solẽnitate ꝛ ordine iurꝭ cõis: habito respectu ad rescriptũ pape. c. super lr̃is. de rescrip. Secũdo pontif̃ p austeritate ꝓtraria dispositioni. alias dispẽsationi ꝛ misericordie. ꝛ ad alioꝝ terꝛorem inducta. Tertio p stricto ordine iuris cõis. ꝛ sic sumitur in. c. si clericꝰ. de fo. cõ. ꝛ no. glo. in. c. vt ꝓstitueret. l. dis.

De Ro

Rodes Insula est in qua antiquitꝰ vsus mercatoꝝ fuit. ꝛ inde dicunt̃ leges rodie. vt no. ff. ad. l. ro. de iac.

Rodius est genꝰ piscis cuiꝰ sanguis valz ad tingendũ vestes. vt. C. de vesti. olc. ꝛ au. libro. xj.

Rogo capit̃ q̃ñq̃ p p̃cipio. xj. q. iij. rogo c̃ꝫuis q̃ exoꝛtat̃ mãdatoꝝ opa nõ fungat̃. ff. de bis q̃ no. infa. l. ob hec ꝑba.

Rogus vide. xxiij. q. vij. ꝓuenioꝝ. sup ꝟ. busto. vbi glo. q̃ bustũ oꝛ cũ res est exusta. rogus cũ cõburit̃. pira est ꝓgeries lignoꝝ ad cõburendũ. ibi vide Archi.

Romana est cõis patria. l. roma. ff. ad muniципа. ꝛ in. c. exposuit. de dilat. ꝯm Jnno. et c. vl. de fo. cõpe. vbi oꝛ. Roma mater ꝛ magistra oĩm eccl̃iaꝝ. c. basilicas. de ꝓse. dist̃ j. Et qõ oꝛ. Ubi papa ibi roma. ꝯm Jn. in. c. ego em̃. de iureiur̃. dic̃ lodo. oꝛ ro. p ꝟ nõ eẽ in mũdo aliquẽ ter. licet multi multos alleget. ꝛ de p̃eminẽtiꝭ pape vide p Bal. in. l. rescripta. C. de p̃ci. impa. offer. bñ dic̃ glo.

Roma caput auaricie cũctos pueros doli capaces generat. vt in. l. sequit̃ dicere. ff. de vsuca. glo. sup ꝟ. aim possidẽdi

Rostrũ oꝛ foꝛus causaꝝ. vbi cause tenẽtur vel tractantur

De Ru

Rudera sunt ea q̃ ejciunt̃ de menibꝫ discussis. vel a domo mũdata cũ scopis. vt fragmenta lapidũ. vel demolimẽta cementoꝝ vel folia fauille pulueres

Rumoꝛ ꝯm spe. de notorio crimie est pticularis assertio. vl̃ insinuatio ex sola suspitõe ꝛ incerto auctoꝛe. pueniẽs. c. sup eo. de eo q̃ cog. ꝓsan. vx. suc. ꝛ ꝟ minꝰ ꝑbat q̃ fama. qz fama ẽ cõis assertio. rumoꝛ ꝟo cũ pauci aliq̃d. nõ tñ publice dicunt. ꝛ iõ ñ ꝑbat. sz solã suspitionẽ ꝛ ꝑsumptionẽ inducit

Rusticani sunt idē qđ rustici. C. de rusti. li. xj
z rusticitati pcendū est. C. de testa. l. fi. ī pn.
z. l. ex quacunqz. ff. si qs in ius vo. nō ie. Et
dixit dñs Catho circa. l. palle. qđ ꝓsuetudo
rusticoꝝ ē vt nō eȩtent. ꝯ expēse in factū ali
cuius peȩtatu nō debēt eis refici. vt ē glo.
in. l. idēqz. §. idē labeo. ff. mādati Item in. l.
seruꝰ. ij. ff. delega. iij. vbi glo. qđ rustici non
vtunt panibꝫ albis sz grosso z alijs caseo z
cepis z fabis z nō pullis vel alijs cibarijs
delicatis ꝑm Accur. ibidē. C. de epi. audi. l.
iudices

Rustica pdia. Re. supꝫ pdia rustica.

Rura cesa sunt que cedunt vel eruunt. ff. đ
act. emp. l. si fundꝰ. §. si rupta

Rursus. id est. iterꝫ vel quotiēscūqz. z signi
ficat prout significatū ꝓprium. vel aliđ me
dium significare declarat. Uerbi gra. Te
stator reliquit alicui decē. z si pdiderit rur
sus ei reliquit. dicit textus. qđ nō amplius qz
semel postqz pdiderit est inuādus Et sic di
ctio rursus aliquādo verificat in vna vice.
le. fideicōmissa. §. si quis. ff. de lega. iij. Rō.
quia nisi sic significaret heres grauaret se
pius nouam quantitatē pstando quod nō
est verisimile testatorē voluisse tē. Et tan
tum de R.

De Ba

Saccularij dicun
tur q̄ vetitas artes exercentes ex
sacculo partim subducūt et par
tim subtrahūt vel distrahūt. vt. ff. de extra
or. cri. in rubr.

Sacra que sint. Re. supꝫ. res sacre

Sacrariū est locꝰ in q̄ sacra ponunt.

Sacer locꝰ đr q̄ manet sacer etiam dirupto
edificio

Sacrum oraculū đr rescriptū imperatoris
quod orādo quis ipetrauit. vel est idem q̄d
rescriptū. vt supꝫ de littera R. in verbo re
scriptum

Sacramentū est sacre rei signū. z qualiter
differant sacramentū. signū. sacrificium. z
mysteriū. pbat. j. q. j. multi. de ꝓsec. dis. ij. sa
crificium. z. c. signū. Et nota qđ sacramēto
rum veritatē quidā dicūt nō esse apđ here
ticos. xxiij. q. j. scisma. j. q. j. extra ecclesiam.
Hugo tñ dicē qđ heretici habēt veritatez sa
cramentoꝝ. sz nō executionē eoꝝ. de ꝓse. di.
iij. sicut in sacramētis. z no. j. q. j. q̄ pfectio
nem. z. c. dñs. z xix. dis. c. ij. Itē ad sacramē
tum dignitatis scz ordinis. tantū digni. si
ne crimie. sine infamia z irregularitate ad
mittunt. Rō. qz illud sacramentū nō soluz
ꝓpter se. sed etiā ꝓpter alios suscipit. j. q. j.
§. apparet. Alia aūt liberius ꝓferunt. quia
ꝓpter se tantū recipiunt. z effectus eoꝝ est
vt talia sint accipientibꝫ qualia corde z cō
sciētia sumunt. vt in. §. pal. z q̄lia sint sacra
menta reiterabilia. z q̄ nō nota. de sacra. rei
te. supꝫ rubr.

Sacra annotatio đr rescriptū qđ imperator
ꝓprio mentis motu alicui indulget ꝓstitu
ens ꝑm pces illiꝰ aliq̄d fieri. vide supra Re
scriptum

Sacrificiū đr q̄si sacrū factū. qz pce mysti
ca ꝓsecratur ꝑ nobis in memoria domice
passionis. j. q. j. multi.

Sacerdos hoc noīe intelligunt qñqz infe
riores. z noīe clericoꝝ superiores. z cōponit
ex dictionibꝫ greca dyos. id est. datio. z la
tina sacer. vt. xxj. dist. cleros. sicut em̄ rex a
regēdo. sic sacerdos a sacrificādo dicē est.
Et sacerdotes gentiliū dicebant flamines
quasi filamines. a filo qđ gerebāt ī capite ī
signū sacerdotij. z aliqui fuerūt ꝓthoflami
nes. vt in. c. cleros. palle. Et nota qđ sacer
dos debet esse prudēs triplici peritia. s. sa
cra scriptura ad subditoꝝ aīmas informā
das. xxxvj. dis. ij. c. ecce. c. si quis. z ꝑ totum.
ergo in ecclesia metropolitana tenent doc
tores theologie. Secūdo in seculari scīē
tia. vt sciat discernere verū a falso. et viam
habeat ad scīētias pietatis. maxime ad tri
uium. nō ad delectatiōem vel ad volupta
tem. s. ad quadruuiū. vt. xxxvij. dis. §. cur q̄
z. §. sed ecōtra. z. c. turbat. Et ergo ī cathe
dralibus ecclesijs haberi debent magistri
artiū liberaliū magis ad triuiū qz quadru
uium docendū. cuiꝰ ratio patet supra. z. xxx
vij. dis. si quis grāmaticam. vbi dicit ī fine
Grammaticoꝝ autē doctrina potest etiaz
proficere ad vitā dum fuerint meliores in
vsu assumpte. Et sic etiam auctores genti
les legi possunt dū bonū ibi repertū ad bo
nos vsus cōuertatur. quia bonum est. non
quia illi dixerunt. c. turbat. pal. Et sic pau
lus sepius in suis epistolis inserit aliquid
ex poetis. vt in epla ad Tytum. Illud epi
menidis. Certenses male bestie pigri cor
dis. Et ad Corinth. Sepe bonos mores
corrūpūt colloq̄a prava. Et Piero. inserit

versus virgilij.c.nunq̃.de ꝓse.dl.v.et auctoritates Bal'.z Ipocra.ea.dist.ne tales. Etiã Augu.vtik versibꝫ Lucani.c.nec mirum.circa ꝑnc.xxvj.q.v.sz de leg.z phisica vide ca.sup spe.ne cle.vel mo. Tertio in secularibꝫ negocijs.qz etiã tempalia dz subditis ministrare.z necessitatẽ patiẽtibus.vt xxxix.di.p totũ.z lxxvj.di.c.fratrẽ.z.ca.nisi de renunci.

Sacerdotes in diuinis eloquijs aliquãdo dij aliqñ angeli vocant.z a regibꝫ sunt honorandi nõ iudicãdi.dicẽte Constantino imperatore. Dignũ nõ est vt nos iudicemus deos.xj.q.j.sacerdotibꝫ. Etiam sumitur sacerdos quandoq̃ in malo.C.de male.z mathe.l.nullus aurusper.vbi ponitur pro incantatore

Sacrilegium dz quasi sacrũ ledẽs vl sacrũ legens.id est.furans.de quo.xvij.q.iij.per totũ.z maxime in.c.quisq̃s.ad finem. Et est crimen mixtum.vt supra dictũ est de crimine.vide bonaz glo.in.c.sunt q̃ opes.xvij.q.iij.vbi dant descriptiones sacrilegij. et pena cõmittẽtis ipm.z melius in.c. sacrilegiuz ea.q.in glo.j.

Sanguinis minutio necessaria est ad morbum euitandũ in multũ repletis. fm Ipocratẽ.de ꝓse.di.v.ne tales.vbi Hiero.recõmẽdat cibi parcitatẽ.z repbẽdit gulositatẽ oñdens cõmoda parcitatis.z incõmoda gulositatis. Et de sanguis minutõe dz in ca. cũ ad monasteriũ.de sta.mo. vbi pt cõcedi carniũ esus monacho minuẽti. Et ibi Frã cisc⁹ de sa.alle. Uincẽ.dicentẽ reuelatuz p angelũ.q̃ q minuit.xiij.februarij nõ morietur illo anno ex febrili distẽperãtia.z dicit q̃pter ꝟ aliq̃ faciũt se minui etiã nõ idigẽtes.q̃ nihil stulti⁹ esse põt.qz minutiõe vita decurtat.z sensus visus maxime offenditur. Hec Sabarellus ibi.

Sagina sũt q̃dã herbe q̃s legati ꝑli romani portabãt interfectores pacis.qz nemo illas herbas portãtes ledebat. sic delegati grecoz q̃ solebãt ea q̃ vocãt celicia ferre.ff. de reꝝ diui.in rubri.

Salariũ est vectigal domicilioz.dictũ q̃si salariũ.a noie solũ.eo q̃ reddit z impendit p solo noie pẽsionis. Alias ponit p ꝓmio. vel p mercede laboz, p remuneratõe. vt salarium aduocatoz

Salubris dz q̃si salutz vber.fm glo.in cle. quidam,de sepul.

Saluiaria dicũt ea q̃ dant p sale. Etiam dicunt portoria. Re.sup.portorium

Saltus tus.tui.est densitas altaꝝ arboruz z dz nemus raras hñs arbores vbi fere canes z venatores saliũt. Uñ. Est nem⁹ saltꝰ. saliẽtis dz actus. Et dz a salio.lis.eo q̃ exiliat in altũ z in sublime ꝓsurgat.fm Isidoz. li.xiij.c.vj.z inde venit fundus saltuensis. C.de fun.pas.z saltuen.li.xj.etiam dicũtur talia loca vinaria z foreste.vt in clemẽ.ne i agro.de sta.mo.z est duplex saltus.s.hyber nus z estiuus.

Salgamũ fm Hug.est idem quod cultura dictum a saluo vel salice.z gamus nuptie. vel gama mulier.qz ꝓpter talia fiũt culture.s.maxie ꝓpter mulieres. vt in rubrica.C. eo.ti.li.xij.

Sanctio dz ꝓprie illa ꝓstitutio vel lex cõtra quã si factũ fuerit pena irrogat z imponit. vt no.iij.dis.in sum.z capit q̃ñq̃s late.vt in ꝓhe.cle.no. Jo.an.in ꝟ.sanctio.

Sanctio imperatoris est cui pena sanguis additur

Sanctio pragmatica. Re.sup ꝑ.

Sanctio q̃ñq̃s dz q̃libet imperial ꝓstitutõ vl institutio.q̃ñq̃s dz totius iuris collectio. et sumit etiã stricte p ꝓstitutõe penali. vt not. iij.dis.in sum.

Sancte res. Re.sup Res sancte

Sanctũ dicit quod defensum z munitum est ab iniuria hominũ.vt.ff.de reꝝ diui.le. sacrũ.vñ Justinian⁹ dictus est vir sanct⁹. id est.firmus z virtutibꝫ munit⁹. Marcianus aũt vn⁹ ex auctoribꝫ legis ait q̃ sancti dicunt a sanguine quasi imolãdo se ad effusionẽ sanguis deo.alias a sanguinibꝫ sanctus dz qõ nomẽ herbas significat q̃s solebant portare legati ꝑli romani: ne q̃s eos violaret.ff.de reꝝ diui.l.sanctũ. sic sctã dicunt q̃ neq̃ sacra neq̃ ꝓphana sũt.sic leges dicũt sancte

Samaritan⁹ z sarracen⁹ differũt. vñ Sarraceni fm Bof.dicunt illi q̃ nec vet⁹ nec nouũ recipiũt testamẽtũ.q̃ se nõ ab Agar ancilla Abrae de q̃ fuit coz origo vocari volunt agarenos.sz poti⁹ a sara vxore eius vt libera se sarracenos vocãt. sunt tñ q̃dam i ter sarracenos samaritani vocati a samaria ciuitate.qui receperũt quiq̃ libros moysi.sed prophetas respuerunt. z qz illos respuerũt ideo dicit q̃ non coutunt iudei samaritanis

Sapiẽtia est de diuinis ꝫ scĩa de mũdanis ꝛ ponunt ꝙnꝫ habitus intellectuales apõ phm. vj. ethicoꝝ. Prim⁹ sapia. ꝛ est assensus alicui⁹ ꝓpositiõis cui⁹ termini supponunt p ꝓncipijs essendi. vt sunt de⁹ ꝛ intelligẽtie. ꝛ sic theologia ꝛ methaphisica dicunt sapia

Secũdus habit⁹ est intellect⁹ ꝛ ẽ assensus alicui⁹ ꝓpositionis p se note ad experiẽtiam vt illius. oĩs ignis est calid⁹. vel illi⁹. quod libet est vel nõ est. ꝛ generaliter cuiuslibet ꝓncipij. Tertio ꝺr sciẽtia. ꝛ est assensus alicui⁹ ꝓpositionis cui⁹ termini supponũt pro effectibꝫ secũdis naturalibꝫ. ꝛ sic phia naturalis est scia. Quart⁹ ars. ꝛ est habit⁹ assensiuus inclinãs intellectũ ad recte opandum Et ꝺr habit⁹ recta rõe factiu⁹. qz ibi debet apparere bonitas facti vel opati. nõ curando de bonitate opantis. vt est ars grãmatica lis ꝛ fabrilis ꝛc. Quint⁹ habit⁹ est prudẽtia que inclinat intellectũ ad debite eligendum ꝛ obtinendũ. vt philosophia moralis sub qua comꝓhendit ius ciuile ꝛ canonicũ Et hec notant ex. vj. li. etbi. Aristo.

Sapiẽs ꝓsumptio. est sapientẽ nõ errare. ff. de offi. ꝓfec. ꝓto. l. j. C. de legi. l. humanũ Require supꝛa diligẽs ꝓsumptio

Sarcinator vel sartor est ille ꝙ nouit artem sartiẽdi ꝛ suendi vestimẽta. ꝛ ꝺr a sartio. et differũt sarcinator ꝛ fullo. vt no. inst. mãdati. in fi. ꝯ in glo.

Sartophag⁹ est loc⁹ vl̃ tumba in ꝙ sepelit defunct⁹. ꝛ ꝺr a sartos qꝺ est caror phagin grece. i. comedere latine. qz ibi caro homis comedit a vermibꝫ

Sarcul⁹ est instrm cũ ꝙ ram⁹ abscindit vel aliqꝺ aliud vt cardones ꝛ herbe inutiles excidunt ꝛ euellunt ꝙ nascunt inter bonas Isa. c. viij. Oĩs mõtes in sarculo sarrientur. ꝛ j. Re. xiij. in fi. fm Jo. an. in pbe. cle. ĩ verbo sarculum

Sartatecta dicunt edificia que reparatõe indigent.

Satisdatio est cautio fideiussoria vel etiaꝫ iuratoria si fideiussorẽ ꝙs dare non possit. Require supꝛa cautio

Satisdare est securitatẽ p fideiussores dare. ff. ꝙ satisda. cogũ. l. j. Vl̃ fm Azo. est alicui⁹ implere voluntatẽ

Satisfacere ꝙd sit patet in. l. j. ꝓal. ꝛ ff. de pigno. act. l. si in rẽ alienã. ꝯ. oĩs. ꝛ satisfactuꝫ itelligit qualitercũqꝫ satisfiat. ff. ꝙ. mo. pig. vel bypo. sol. l. itẽ liberat. in ꝓn. ꝛ ff. de pig. act. l. si in rẽ. ꝓal. ꝯ. si satisfactum. Et notat Dy. in regula pactũ. de re. iur̃. li. vj. ꝛ sic cui remittit restitutio regularit intelligit restituisse vel satisfecisse. vt ibidẽ nisi in casibus vbi remissio nõ liberat. vt. c. statutũ. ꝯ. si ꝙdem. de rescrip. li. vj.

Sauscus morbꝫ est ille ꝙ ꝑpetuo nocet nisi sit curatus

De Bc

Scena fm vnã significatiõem est obũbratio vel velatio ꝯ in theatro. vel alio loco in ꝙ histriones. mimi. vl̃ ioculatores. siue comedi ludos suos exercẽt. ꝛ sic videt accipi. C. ꝺ spec. seni. ꝛ leno. li. xj. Jdẽ ꝯbũ habes. ff. de his ꝙ no. infa. l. ij. ꝯ. ꝓtor. ꝛ. xxxij. ꝺi. maritũ ibi exponit archi. Uel fm aliã significatiõꝫ ꝺr scena ꝙ ꝓmptiorẽ habet leuã. al's scenã ꝛ expeditiorẽ. ff. de edil'. edic. l. ꝙ clara. ꝯ. item sciendum

Scisma fm Sof. est illicita dissensio. diuisio. vel discessio eoꝝ inter quos vnitas esse deberet. Uel sic. Est illiciꝫ ab vnitate ecclesie. vl̃ ab vniuersitate discessus. Et dicitur a scissura. qz ꝑ scisma fit ab vnitate scissura. xxiij. q. j. scissura. Et differt ab heresi. quia heresis in ꝓncipio sui habet puersum dogma. sed scisma in fine fingit aliquã heresim vt recte ab eccl'ia videat recessisse. vt dicit Hieron. xxiij. q. iij. heresis. Et sic illa differũt sicut genus ꝛ species. quia omnis hereticus est scismaticus. ꝛ nõ ecõuerso. ni si duranerit

Scita sũt ea ꝙ plebs tm̃ cõstituit. Et vocat scita eo ꝙ plebs ea scit. ꝛ sciscitat seu rogat vt fiãt. fm Jsi. li. v.

Scribe tabularij. fm ꝙsdã olim' creabãtur ad tps triennij ad scribendũ publica ratio cinia ꝓuinciaꝝ seu ciuitatũ. fm Accurs. C. eo. ti. in rubri. li. x. Et ꝓprie sũt illi ꝙ scribũt noiatos ad muneraꝛ honores ꝛ tributa soluta. ꝛ sunt tabularij. qz publicis instrumẽtis ꝑsunt in signũ ciuitatibꝫ. ꝛ hi appellant librarij. vt. ff. de reg. iu. l. si librari⁹. ꝛ tabelliones. vt in aut. de tabel. col. ij. ꝛ sic potest accipi. C. de bo. liber. l. si ꝙs post. ꝯ. j. licet ꝛ aliter ibi exponat. Alias scribe dicunt qui circa ꝓncipes vl̃ alios magnos iudices sũt deputati ꝑ actis ꝛ gestꝫ ꝓficiẽdis. Hiꝙ vocant scriptores notarij. libellẽses. pragmaticales. epistolares. exq̃storeꝫ. vt. C. de appe. ꝓcipim⁹. ꝛ. l. in offerẽdis.

Scribe logographi ſm Accurſi. dicunt q̃ publicis rõnibꝫ ſcribẽdis ꝺputati ſunt. nã logos grece rõnes publicas dicim⁹ latine. et graphos ſcriptura. Hꝫ etiã nũerarꝫ appellant. vt. C. ꝺ ſuſcepto prepoſi. z arcba. l. duos. li. x.

Scribe cenſuales ſunt qui ſcribũt cenſum C. de tabu. rubri. li. xꝫ.

Schola ꝺr ſocietas ſcholariũ. vl̃ loc⁹ in q̃ diſcunt aliq̃ vt ſcholares ſcientiã z prudentiam Alꝫ militiã. vt tbirones. vt. C. de ꝑui. ſchola. li. xꝫ. Nam ſchola grece eſt vacatio latine

Scholaris eſt ꝑſona vacãs ab hũanis negocijs ſcholaſticis dedita diſciplinis. z ꝺicit a ſcholõ grece. i. vacatio latie z ares virtus. q̃ſi virtutibꝫ vacãs. Et ſcholaris ꝑfice re cupiẽs debet habere q̃ncq̃ ꝺditiões. Primo ſingula ꝺſideret diligent. qz ſi certa ſũt a ſignificatõe verborũ nõ eſt recedendũ. ff. de exerci. act. l. j. §. ſi is q̃ nauem. z. l. nõ alte ff. ꝺ lega. iꝫ. ſi dubia ſunt nõ maligne. ſz benigne interꝑtanda. de re. iu. c. ꝫ. et. c. ad audientiã. de deci. Secũdo q̃ de ꝑbabili dubio nõ reddat ſe certũ. ſed dubiũ. z interroget certiores vl̃ peritiores. C. de inge. ma. l. ſi durant. iꝑe ſolus excuſat q̃ quod diceret nõ inuenit. Tertio q̃ habeat ſenſum capacem. vt in. c. vnico. de offi. ꝑ. ñ innitẽs prudentie ſue. z verã intentionẽ ſentẽtie nõ pertertẽs. c. ne innitar. ſ. de ꝓſtitu. Quarto ſtudium ꝺtinuet. qz doctrine pr̃ eſt vſus. doctrine mater eſt ſcholaris. vñ Interciſa perit. cõtinuata viget. etiã Deficit ambobus qui vult ſeruire duobꝫ. Quinto q̃ nõ dedigneť a q̃cũq̃ inſtrui cui magiſterꝫ officiuꝫ ſit iniunctũ. vt in. c. vnico. ꝑalle. de offi. primi. xxiiij. q. iꝫ. Si habes. cõtra quoſdaꝫ ex ſupbia z verecũdia interrogare nolentes qõ neſciũt. z minorũ dicta ex quadã indignatiõe ſupbie deſpiciẽtes. vt dicit Hoſtiẽ. in. c. vnico ꝑalle.

Sciſſarij. trũcarij. z aratorij. idem ſunt.

Scriniarij z ſcriniorꝫ memoriales idẽ ſunt z magiſtri ſcriniorũ etiam ſcriniarij appellant tabelliones. vt in. c. ad audientiã ꝺ ꝑſcrip. in glo.

De De

Secũditerius. olim dicebať q̃ ſecundũ locũ obtinens ſcriptus erat ſecundo loco in matricula notariorum. vt. C. de primice. z ſecundite. l. j. z. ij. li. xꝫ.

Secũde nuptie dicunt cum aliq̃s cum alt qua ſecundo nubit. z ſunt omnes nuptie q̃ ſequunt ſepulturã. vl̃ primas nuptias ſiue ſint tercie ſiue quarte. z ſic de alꝫs. de ħ. C. de ſecun. nup. in Rubri.

Semeſtre eſt tẽpus ſex menſiũ. et duo ſemeſtra faciũt annũ. vide inſti. de excuſat. tuto. §. item diuus. in glo.

Semis ex ſex colligiť vncꝫs. et eſt dimidia ps aſſis. z ꝺr q̃ſi ſemi as. C. de merca. l. bac lege. li. xꝫ.

Seminecis ẽ ſemimortui. vt in. l. q̃ ĩdignũ C. de teſta. vbi dicit Hõ ſunt neceſſaria obſeruari momẽta ꝓbor q̃ ſeminecis z balbutientiſ lingua ꝑfundit.

Seſcuns cõſtat ex vncia z dimidia. z ẽ octaua ps aſſis. et debet eius littera tercia ſcribi ſ. z nõ x. vt iſti. de bere. inſti. §. hereditas ſm Accur.

Sextãs ẽ ſexta ps aſſis ex duabꝫ vncijs cõſtans. ſed capiť q̃ncq̃ aduerſatiue z aduerſatur in iure. q̃ñ aũt eſt adiuncta copula aduerſatiue etiã in facto. ff. de peti. bere. l. ſed z ſi in ꝑn. cũ glo. imꝓbabiť tñ. vt in. l. ꝫ. in fi. ff. ſi q̃s cau. vbi q̃ñ cũ copula poniť. vt dicendo. ſed z ſi aduerſabiť ad factũ nõ ad ius. imo ſignificat identitatẽ iuris. z ſumiť illõ ſignificatũ ex copl̃a q̃ copulat noĩa. z nõ factuꝫ ſequẽs cũ ꝓcedẽti. qz nõ põt cũ ſit factũ diuerſum. copulat g̃ q̃ ad ius q̃ñ aũt ſine copula poniť cũ cõditõe ſi vl̃ ſine ea. tũc ſimpliciter ſignificat aduerſatiue q̃ ad factũ z q̃ ad ius. vt in. l. ſed et ſi. ꝑalle. ſimil̃r in. l. ꝫ. in glo. ſup verbo fortⁱ⁹. ff. ne q̃s eũ q̃ i ⁹vo. vt. exi. ꝑcat g̃ dictio ſed aduerſatiue ſimpl̃r vl̃ tm̃ ad factũ ꝑut ſignificatũ ſuũ vl̃ aliud declarat z ꝺcludit.

Senatores dicunt magiſtrat⁹ ppl̃i q̃i ſeniores. nã ſm Azo. leges ꝓus fiebãt a ppl̃o ei⁹ q̃z interuẽtu. ſed qz aucto ppl̃o cepit difficile ꝺuenire in lege ꝺdendo. ideo elegit ppl̃s centũ ſenatores. vt. C. de petiti. bere. l. vlti. vt ipſi vice ppl̃i cõſulerent z q̃cq̃d ſtatueret lex eſſet. Senatores aũt ſunt q̃ a patricijs z cõſulibꝫ vſq̃ ad viros illuſtres deſcenderunt. z hi ſoli ſolebãt dicere ſnĩam in ſenatu. q̃re etiã ꝓſulem romanũ vocamus ſenatorẽ magiſtrat⁹. vt. ff. de ſenatori. l. vl. z iſti. de iur. na. gen. z ciuil. §. lex eſt. Senatores etiã dici debẽt ſenatoꝝ filij z nepotes ex filijs nati. ñ aũt nati ex filiabꝫ. vt. l. libros. ff.

De

de senato.

Senatus est cet⁹ iste honestissimus senatorū q̄ centū erant nūero. vt dicit Azo. C. de senat. con. z nomen cōsulis parificat sena/tui p̄ncipis. vtputa cū habeat vice populi z ante impatorē p pp̄m. z post impatorem p principem cōstitutus fuit senatus. vt. ff. de or. iur. l. ij.

Senatusconsultū est qđ tantūmō senatores habito cōsilio pp̄lis ꝯsulendo decreuerunt ſm Ysido. li. v. Et nota q̄ multiplex est senatusconsultus. vt infra patet

Senatusconsultū romanū al's sepr̄inianū oībus ciuitatib⁹ fideicōmissariā hereditatem iubet restitui z in eam et ad eā oēs actōnes transferri.

Senatusconsultū artificianū. alias artificulianū q̄ cauet vt p̄sides p̄uinciarū ꝯgnoscant in p̄uinciis de libertate. licz heres nō sit illius p̄uincie.

Senatusconsultū claudianū tollēdū statuerat q̄ mulier libera p̄uili amore capta si ei denunciatū essz a dño ne cōmisceret se seruo suo. z iudex sup ea cā āmonuissz. nec ipe ac q̄esceret. subaz suā z libertatē amittebat. et fiebat serua vel ancilla dñi denūciātis. qđ qr visū est mirabile z indignū sublatū est.

Senatusconsultū leboneanū eum cohercet q̄ obstruendā actionē vl testamentū publicā pecuniā accepit pact⁹ ve fuerit. Itez q̄ p̄fecto instrumēto legatū sibi ascribit. Itē heredē q̄ ex heredatiōe aut in alicuius cōdemnationē legatū ascribit.

Senatusconsultū macedonianū hz locū q̄n aliqs filiofamilias in p̄tāte patris existenti mutuo pecuniā tradidit. qr hoc senatusconsultū p̄hibuit mutuā pecuniā dari filijs familias ne onere debitor⁹ p̄grauati essent occasio machinandi mortem patri. si autē ꝯtra senatusconsultū istud q̄s filijs familias nūmos tradiderit. traditos amittat. nisi ipse filius familias habeat castrēse peculium vl quasi castrēse. eo em̄ vtit vt p̄familias. est aūt dictū macedonianū ſm Azo. C. eo. ti. a macedone pessimo feneratore q̄ tradēdo pecuniā. z si nō exp̄sse tamē tacite z velatis verbis suadebat de occisione patris. Et nota q̄ auxilio senatusconsulti velleyo renūciat. vt. i. l. vl. ff. ad velley. z. C. q̄n mulier tute. off. fū. pos. i auc. mri. ſz macedoniano renūciare nō p̄t. vñ p⁹ sniaz dat exceptō ex eo. ff. ad mace. l. j. Et rō est. qr p̄mū senatusconsultū est fauorabile tm̄ in fauorē mulierum inductū. ſz scōm in fauorē filiorū familias z in odiū creditor⁹. ff. de ꝯdi. inde. l. q̄ excepti⁹onem. Nec Goffre. de renuncia. §. renūciatur.

Senatusconsultū orphitianū ad successiones matris intestate filias vl filios legitimos siue vulgo q̄sitos vocat. nisi mater sit illustris. cui⁹ filiū noīare spuriū satis est acerbū. vocatq̄ ex testamēto nepotes et neptes q̄ oīno p̄ferunt ꝯsanguineis z cognatis siue agnatis.

Senatusconsultū pagazianū statuit vt q̄n scriptus heres rogat⁹ est totā hereditatē vl p⁹ q̄ dodrantē restituere alicui liceat scripto heredi totius hereditat⁹ quartā ptem retinere q̄ casu onera hereditaria sustineat inter se z illū cui hereditas restituit inter quez z ip̄m cui hereditatē restituit stipulatiōes solebant interponi vt cōicent p rata pte lucr⁹ z damnū.

Senatusconsultū pisanianū vt si pene obnoxi⁹ si ue seru⁹ venisset q̄n aīaduersum sit in eum p̄ciū venditor⁹ p̄stet emptori.

Senatusconsultū plaucianū de liber⁹ agnoscendis loquit. q̄ post diuortiū educant. p q̄ p⁹mittit mulieri si putet se p̄gnante denūciare marito suo infra. xxv. dies. vl. xxx. p⁹ diuortiū. ita q̄ nisi maritus custodes miserit aut ꝯtrariū nūciauerit ex se eam esse p̄gnatam cogat partū agnoscere tanq̄ suū. si ꝯ vi ipsa op̄ressa fuerit nullū hoc partui generat p̄iudicium

Senatusconsultū iulianū dr q̄ directā sibi serui accipiunt libertatez cū illi a q̄b⁹ libertates erant relicte a p̄tore vocati nolūt adesse

Senatusconsultū silleyanū z claudianū p̄uit seruos capite. q̄ dñis suis cū vocarent⁹ oīdā opē vl auxiliū inq̄ntū potuerūt nō tulerūt vl ipenderūt cū ip̄i⁹ videret et audirent.

Senatusconsultū. terculianum q̄ cauet matri nō auie de testi⁹ successione deferēda. vt mr̄ ingenua trium liberor⁹ ius habens si libertina q̄rto filio succedit defuncto nō existētib⁹ vltimis liberis vel emāncipatis. nec a p̄re nec a mre defuncti. sed nouo iure. z si solū vnū pepisset siue sit ingenua siue libertina idez ius versat Uel senatusconsultū. terculianū dicit cum matres vocant ad hereditates filiorū p senatusconsultū. tercu. vt instī. de testa. per tot. z no. ff. de except. rei iudi. l. si iure. in p̄in. z maxime in. l. j. ff. eo. ti.

Be

Senatusco. trayanu. alias caruianum statuit si inter plures heredes infans sit q fari no possit et ipsi rogent seruu manumittere. no io libtas intercidat. qz fari no pt ifans nec seruu pot vedere. sed estimat; ptib; seruu manumittat salua portione infantis.

Senatusco. damasianu or. q cautu est si abest ille insta ca q libertate dz. et h pnuciatu sit q pinde libertas ei ppetit vt si ab ipo directe data esset.

Senatusco. trebel. a nouo iure incremetu z forma hac accepit vt excluso senatusconsulto pagaziano liceat hereditate restituti qrta parte retinere intra ipm z fideicomissariu; p rata portione dimissis actionib; ptra coem stipulatione. z si tota hereditate volens restituerit ad eu. z in eum oes transfert stipulationes.

Senatusco. turpilianu q statuit ne qs publici iudicij crimen intentas ab accusatione publici criminis ca ordinata. i. post inscriptione z fideiussione data desistat abolitione no impetrata.

Senatusco. velleyanu inductu est in fauore mulieru sez illaz q leuitate sua z sexus fragilitate se z sua obligat p alios fideiubendo vl obligatione in se recipiedo. p hoc senatus con. eis subuenit z cocedit vt ipse indenes seruent. z si pueniant p tali obligatone pot opponere exceptoez senatusconsulti velleya. cessat aut h senatusconsultu mulier renucia uit velleya. z oi auxilio. ff. eo. ti. l. vl. Et dicu est a velleyano psule. q fuit auctor illi statuti. Et nota q mulier pt renuciare velleyano absq alia certioratione. vt no. i. l. iuris ignoratia. C. q admit. ad bono. poss. Et Bal. ibi distinguit tria mebra. aut mulieris intercessio vel fideiussio est fm leges. aut pter leges. aut p, Primo casu no est querenda certificatio. cu no sit op renunciatone. ex q lege pmittete fideiussit Et sunt q nq casus Prim. si intercededo aliqua pecunia recipit. z sic se obligat. l. antiq. i pn. ff. ad velley. Secus si secudo intercessit l. si mulier p fecte etatis. ff. e. ti. Terti si p dote fideiubeat. l. fi. eo. ti. Quarti si p libertate alicui z i ca pia. Quinti si apud minoez intercedat. ff. de mino. l. si apd. Secudo casu aut e certificata aut no. si pmu. valet renuciatio serata solenitate. videlicz cu instru. pub. z testiu subscptione. Si secudu. no valet. Fallit tn in duob; casib; Primo qu fit renunciatio in iudicio valet colore z fauore iudicij. Secudo si interuenit iuramentu valet fm Bar. in. l. sciendu. ff. de p. ob. et fm bal. in auc. sacramenta pubey. C. si aduer. vend. Tertio casu ptingit 3 lege fideiubere duobus modis. Primo p marito no in sui vtilitate sed mariti. Secdo omissa solennitate instrumeti z testiu. Hec addit Bal. sup ad ditionib; Jo. an. in spe. ti. de dispu. z alle.

Senatusco. iunianu post vocatione ad libtate pducit, priu heredi seruu vel emptuz siue dns ex insta ca absit siue latitet. sine no vult manumittere sit fuil' pditois scitis p natis pactis sua velit mutare snia; siue condition pena 3 collusore pmissa. z detegenti pmia taliter donando vt o iure patronatus nanciscat.

Senatusco sultu volusianu statuit q q ipro be in lite coeunt aut qcqd ex condemnatione in rem ipsi; redditu siue relatu sit. l. iulia o quata vi tenet.

Senatusco. fauia. in disuetudine abijt introducs adoptione fieri p tres mares adoptates. z tres intercedetes emacipationes.

Senatuscon. largitianu merito est abrogatu latina inducs libertate q qs morte sua recipiebat extra libertate.

Sentetia fm Azo. i sum. C. quo z qn iudex sen. pfer. dz. Qnq pt dici cui cu q oois significatio. qnq ponit p opione mgroz. qnq or qcqd alicui de re aliq placet. qnq est deportatio. qnq excoicatio vel interdictu. sed improp. qz excoicatio vl interdictum poti punit q sine cause iponit Jo potius pt pena dici q snia vl diffinitio. Qnq sentetia or qocu q iudicatis pceptu no natura. no iuri. u bonis moribus ptrariu; Et fm hac significatoez distinguit. Quia sniaru; alia e diffinitiua. alia interlocutoria. alia conuentionalis. alia q or pceptu. alia mulcta. alia dispensatonis. Et pot sic describi snia diffinitiua. Est diffinitio iudicial' ptrouersie finem ipones. ff. e. ti. l. j. Et addut qdam ad diffinitione indubitata. et q nullo remedio attetari possit p. l. elegater. §. si p re iudicata. ff. de trasac. Uel sic describit sentetia diffinitiua. Est diffinitio iudicialis controuersie fine ipones ex pnuciatoe iudicis danatione vl absolutione ptines. Et h pncipale diffinit qstione vt qn auditis vtriusq ptis allegatoib; ca terminat et finis pncipali negocio iponit qua semel lata iudex

Be

reuocare nō potest ⁊ iudex esse desinit et officio suo fungit. ⁊z retineat iurisdictionem ad exequendū de offi. dele. c. i. fris. ⁊. c. grenti. Sed an correctigere possit si dicat absoluo p̄ deēno. vide Goff. i sum. ō sentē. ⁊ re iudi. Sentētia interlocutoria est snīa semiplena q̄ pfert int' p̄ncipiū ⁊ finē cause nō sup p̄ncipali. sed emergētib⁹ ⁊ incidētib⁹ q̄stionib⁹ puta sup libello offerēdo vl' p̄cipiendo. vel danda dilatiōe aut denegāda. ⁊ sil'ib⁹. p̄ncipali cā durante. vt qñ iudex nō residens p tribunali interloquēdo int' ptes sine solēnitate sc̄pture aliq̄d pnūciat de plano vl' sup aliq̄ incidenti vl' emergēti extra p̄mū intētū principale. ⁊ hanc reuocare pōt iudex sine sit ordinari⁹ siue delegat⁹. siue arbiter. debet tñ cū cause ꝯgnitiōe ferri et iudice cōcedente nō p̄cedēte. iij. q. iij. §. spaciū. fm Goff. ⁊ snīam interlocutoriā fert iudex ꝯ reū cōtumacē. qñ citato reo ⁊ nō veniēte pnunciat actorē fore mittendū in possessionē rei aut bonoꝝ p mēsura debiti ōclarati. vl' repetite de emergēti q̄stione vt qñ est q̄stio inter ptes vl' aduocatos vtrū aliq⁹ sit recipiend⁹ in testimoniū ⁊c. vt supra Et illa sententia trāsit in rem iudicatam q̄ ad duo. sc̄z vt remedio appellatōis attēptari nō possit. ⁊ vt excipiat' ex ea. c. cū dilectus. ō elec. i. fi. nō aūt vt ex ea agat' actōne in factū sicut ex diffinitiua. Aquolibet em̄ tali p̄t appellari fm canones. nō aūt fm leges. general'r fallit in casib⁹. l. ij. C. vt li. pen. vl' ōr si interlocutoria sit talis q̄ absorbebat totū ius alicuius. ⁊ istar habeat diffinitiue. ita vt post interlocutoriā non sit loc⁹ ad appellandū a diffinitiua. sic ab ea appellat'. secus si p' interlocutoriā saluū sit beneficiū appellatiōis a diffinitiua. Goff. ⁊z p̄mū in sū. c. ti. ō sen. ⁊ re iudi. Itē interlocutoria fm eundē est ōclaratio iudicial' sup aliq̄ articulo summarie ius tribuēs int' ptes. Et final'r oē p̄bū a iudice in iudicio platū iudicialiter faciēs ad cām est snīa interlocutoria. vt in auc. de litigio. §. oē. coll'. viij. ⁊c. Et notandū q̄ aliud est sententia. ⁊ aliud statutū. Nā statutū fert p futuris delictis dicēdo. Statuim⁹ vt nullus hoc faciat. ⁊ faciens sit excōicat⁹ ipso facto vt no. in. c. fi. de p̄sti. li. vj. Snīa ꝑ ꝓplata sic. Excōico te si furtū feceris. p̄bibetur furtū. qz tract⁹ futuri tp̄is nō spectat ad iudicē. ō p̄ glo. optima. ō sen. excō. c. romana. li. vj. p hoc ad. c. a nobis de sen. excō. Item differt snīa a canone in hoc. qz canō archiep̄i in p̄uinciali ꝯcilio ligat subditos toti⁹ p̄uincie. xviij. dist. c. vl. sententia aūt archiepiscopi. dicēdo. Quicunq̄ furtū fecerit sit excōicat⁹ nō p̄hēdit subditos toti⁹ p̄uincie sed soli⁹ diocesis sue. vt est glo. in. c. romana p̄al. Itē snīa excōicatōis siue iusta sit sine iiusta. tenet. xj. q. iij. c. j. nisi in duob⁹ casib⁹. sc̄z post appellationē legitimā. ⁊ itolerabilē errorē in forma. c. p tuas. de sent. excō. solet. ⁊. c. venerabilibus. eo. ti. li. vj. Et quō snīa trib⁹ modis ōr iniusta. sc̄z. ex causa. ex aīo. ⁊ ex ordine. est glo. iij. in. c. sacro. de sen. excō. ⁊ illō iterū verū est in snīa excōicationis in q̄ est speciale q⁹ teneat nō seruato iuris ordine. alias autē snīa lata iuris ordine nō seruato. ñ ꝯz. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. l. platā. Itē de diffinitiua ⁊ interlo. est gl. in cle. vnica. sup ꝓbo interlocutoria diffinitiua de seq̄stra. pos. Et nota q⁹ snīa lata super ꝓbo possessorio ōr diffinitiua fm glo. in. c. fi. de iudi. ⁊ intelligit' qñ cā possessiōis ē deducta p̄ncipaliter in iudiciū. vl' hz annexū p̄torio. sec⁹ si p accidēs veniret in iudiciū. etiā diffinitiua put ipōit finē cāe nūq̄ dat' sup possessione. nisi sit ꝓprietas annexa. vt ibi no.

Snīa ꝯuentional' est amicabil' ꝯpositio. vt qñ iudex cōuenit aliquē ⁊ cōmonet eum ne faciat ꝯ cōuentionē. Al's snīas. sc̄z. p̄ceptū mulctā. dispēsationē. Req. in locis suis.

Snīa p errorē lata. a q̄ non est appellatū. revocat' si error probabilis postea detegat'. vt i c. fraternitat⁹. de frigi. ⁊ male.

Sepcūs septē hz vncias. ⁊ non ōr ad respectū toti⁹ ptis assis Req. supra As.

Sepulchrū est loc⁹ in q̄ mortu⁹ cōtinet' vel sepult⁹ est. Hz monumētū ōr idē loc⁹ sine corpe. Re. supra M.

Sepultura fm Goff. qñq̄ ōr officiū qō impendit' sepeliēdis. Qñq̄ ipsa terra ad vsuz sepulture ōputata. Qñq̄ tūba marmorea vl' lapidea. vl' loc⁹ ꝯcau⁹ i eccl'iastico cimiterio fact⁹ in q̄ corp⁹ catholici q̄escit. Item sepultura est ius funerādi in eccl'ie cimiterio. Et nota q⁹ in triginta casib⁹ p̄hibet ecclesiastica sepultura. Primo i mortali peccato publice decedēti. xiij. q. ij. ū estimem⁹. Scdo latroni ⁊ furi. c. fures. de fur. Tertio in adultrio occiso. xxiij. quest. v. placuit. Quarto i torneamēto occiso. vt de torneamento. j. Quito raptori occiso. c. sup eo ō rapto

Sexto heretico.xxiiij.q.ij.sane pferk.t.ca. sacris.ō sepul. Septio seipm interficienti c.placuit.pall. Octauo excōicato etiā mio ri.de sen.excō.a nobis.t.c.sacrs.pal. Nono inrerdicto.de peni.t remiss.qō in te. Decio publico vsurario.ō vsur.ḡa in oīb. Unde cimo ɔtēnēti ꝓfiteri t cōicare.c.oēs.de pe. t remiss. Duodecimo ī taberna occiso.xxiij. q.v.placuit. Tredecimo ꝓprietario mona/ cho vl regulari.c.monachi.de sta.mo.t.c. cū ad monasteriū.cū si.eo.ti. Sz si clerici vl boni laici ab hostib occidūk vl submer gunk vl p parietes oppimunk.debēt habe re eccleſiasticas sepl'turas.c.sicut dignū.ō homici.c.ex pte parentū. de sepul.xxiij.q. v.q̄d ergo. Est aūt ius funerādi ptās sepe liendi in cimiterio pueniēs eccl'ys ex ɔcessi one pōtifex. Et sepultura eligēda est apō loca magr religiosa.c.fraternitatē ō sepul. nam sepulture electio in loco nō religioso fieri nō debet. Sz q̄rik.q̄s legauit pdicato ribs.xxx.p sepultura efficik vsurarꝰ.t sic ca rebit sepl'tura.an adiuuak p legatū. Rñdet Flo.q nō. Similiter si legak p celebratōe misse.t inkuenit inkdictū eccl'ie tz legatum in ꝑmo casu. Rō.qr frēs non sunt in culpa vl cā. Sik'r ī secūdo casu.vt no.do.catho. de sax.C.de instī.vl substi.l.j.

Sepe notat regulā ī ɔtrariū.vt in.§.ī frau dem.institu.qui t ex q̄.cau.manumit. non licet.

Septa sunt clausure.t dicik a sepio.vt est ī glo.in cle.ne in agro.ō statu mo.

Seqla ōr oē id qō nakaliter sequik ad aliō. vt iumentū.vitulꝰ.vacca.t sic aliq̄ phibēt nō qr ex se mala.sed qr ex his mala sequunk xxij.dist.deniqz.t.xxij.q.j.in nouo.

Sequester est is apud quē res litigiosa de/ ponik a pl'ibr sequestrak vt ei q̄ in cā vice/ rit reddak.dictus ab eo q occurrenti aut q̄ si sequēti eos q̄ ɔtēdūt ɔmittik res. ō ff.sig. l.seqster. vide de iudi.examīata. Est em ꝑm Boff.depositarius rei in iudiciū deducte. vt.ff.depo.l.ꝓpie.

Sequestrū est illud scriptū qō ō sequestra tione ɔficik.t si sit ex causa volūtaria trans fert possessionē in sequestrū.sec⁹ si causa ne cessaria.l.interesse puto.ff.ō acqui. poss. vt nota.ī.c.examīata.ō iudi.ī glo.t in glo.cle. j.de seqstra.possef.

Seqstratio est rei de q̄ agik vel cōtrouersia vel sepatio vl dispositio vl possessiōis ink/ dictio. Interim em q res apud seqstrū est nec actor.nec reus possidet.vt.ff.de sta.bo mi.l.libert⁹. Nō pōt aūt illa dispositio q̄ se/ q̄stratio ōr fieri nisi a pl'ibs.q̄uis al's ē vn⁹ t pl'es deponere possint.vt.j.licet.ff.depo/ siti.nā plures rē litigiosam deponūt qñ de volūtate partiū fit.etiā vn⁹ deponere pt de mādato iudicis.vt in glo.c.examinata.de iudi.ībi p doc. Et nota q ꝑm Bof.seqstra tio fit aliq̄n cā obmittēde possessiōis.t tūc neuter litigantiū possidet.sz seqster. Aliq̄n cā custodie t tunc possessio remanet penes possidentē.t generalr phibita est seqstratō C.de.phi.seqs.l.vnica.ꝑmissa ꝙo casualiter Primo volūtate ptium.vt lite finita res vi ctori det. Secdo ex necessitate ne psona su specta cū re mobili aufugiat. Tertō ne ps o na suspecta circa rem imobilē fruct⁹ depo/ pulet vl dissipet. Quarto ꝓpter ɔtumaciā nō cauētis de collatiōe bonorum faciēda. Quinto si seruus de possessiōe seruit⁹ pro clamat ī libertatē. Sexto cū appellak ab ex ecutore. Septimo cū timek de seuitia viri nec pōt sufficienter vtori cauēri seqstratur vtor. Octauo ne pdak vēdēdi cōmoditas. Nono cū aliq̄s de comitiv̄ psidis furtum patik. Nā res seqstrak vsq̄z in tēp⁹ succesſo ris psidis.merito em seqstratio fieri nō de bet nisi tūc demū cū timek ne possessor vel appellans fruct⁹ depopulek ꝑm Bof.ī sum. alios casus in cle.vnica.eo.ti.t.l.j.ff.ō col/ la.bo.t ꝑm Archi.in.c.qr res.xj.q.j. vbi la te ō hac materia. Et p Jo.monac. t io.an. ī regl'a locupletari. de re.iu.li.vj. vide etiā glo.fi.in.c.dilect⁹.ō seqstra.pos.cū ibi not. Sz ponam⁹ q eccl'ia est apō aliquē seque strata.vtrū ille seqster lite pēdente sup iure patronat⁹ possit pñtare ad illā. Inno.tz q sic.q talis bz fruct⁹.c.ɔsultatiōib.ō iu.pa. Imo ɔsentit ibidez rōne tali mot⁹ ponēdo diuersitatē inter creditorē cui ipignoratuz est ius patronat⁹.t seqstrum.nā creditor ñ pt pśentare aliquē.qr supest ver⁹ dñs q̄ pre sentare bz.sed seqster pēdēte lite pt ne eccle sia diu vacet.qr neutra ptiū pśentare pt añ litē sopitā.facit bona glo.in ꝙbo būficium in cle.vnica.ō seqstra.pos. q̄ diē seqstz pos sidere iura būficij et beneficiati.et remittit ibi ad no.in.c.examīata.de iudi.p Jo.an. Hostien.tz ꝙriū q sequester apud quē ius/ patronat⁹ sequestratū est lite pēdēte nō pos sit pśentare.nā nō bz possessionē iuspatro.

rarguit a fortiori cū creditor cui impignoratū est īspatronat⁹ non possit q̄ tñ hz possessionē eiusdē pignoris. igit ꝛc. Et ℔ tenēdo ꝺr ad motiuū Jo. de imo. q̄ non diu vacabit eccl̄ia. Nā p⁹ q̄ttuor mēses īlaicꝫ epa prouidebit. c. cū ꝓter. ꝛ. c. ea aūt. ꝺ iu. patro. ꝛ videt melior hec opi. q̄ seq̄ster solū custodire debet fruct⁹. vt isti restituat eos q̄ sententiā ꝓ se reportabit q̄ est natura seq̄stri. ſz si pñtet aliquē quō fructū illū restituet. secus vbi nulla deberet fieri restitutio. c. ex literis. de iurepa. ꝛ. c. cū venissent de in integr. resti. hic articul⁹ satis disputabil' est. ꝛ no. ī c. examinata. de iudi. vide cle. pal. ꝺ seq̄stra. pos. p̄cipue glo. in ℣. restituat. vbi ꝺr q̄ seq̄ster limitatā hz pr̄atez ꝺ restituēdis fructibꝫ q̄ supportatꝫ oneribꝫ adhuc supsunt q̄ nō possit illos in emptionē p̄diorꝫ ꝓ beneficio vl' al's in vtilitatē bñficij ꝓuertere. ℊ minus videt posse pñtare.

Sensus sapientꝫ nō arbitrat ꝓtra iura. vñ qñ alter ꝓtrahēs tiū paciscit aliq̄d facere ad sensum sapientis alter ꝓtrahentiū tenet ea facere q̄ de iure fieri debēt sup illo ꝓtractu qz sapiens arbitrari ℈ iura nō pōt. al's sapiens nō esset.

Seruit⁹ est ꝓstitutio iuris gentiū q̄ quis ℈ ius naturale alieno subijcit dñio. ꝛ qñ seruitus inducta sit. vi ꝺ glo. sup verbo seruū de inde. ꝛ sarra. c. ita q̄rūdā. optimā glo. super verbo seruitutes. dist. j. ius gentiū. vbi ꝺr inducta p ebrietatē vel pscripta septennio. simile habet. c. sexto die. xxxv. dist̄i. vbi ꝺr. nemo sciebat a cōsorte nature sue obsequa seruitutꝫ exigere. qz manebat anteꝯ vinū inueniret oibꝫ incōcussa libertas. ꝛ non essꝫ bodie fuit⁹ si ebrietas nō fuissꝫ ꝛc. sunt autē duplices seruitutes scz p̄diales ꝛ psonales

Seruit⁹ p̄dialis est q̄dam ꝓstitutio q̄ p̄diū predio subiugat. ꝛ seruitutes prediales. leges reales appellat q̄ sequunt predia ꝛ eaꝝ ꝓstitutio eaten⁹ tenet q̄ten⁹ expedit p̄dijs. i. ad fruct⁹ eoꝝ pcipiendos.

Seruitutū aūt p̄dialium alie sunt vrbane. alie sunt rustice. sz has q̄dē fuitutes lex dicē esse iura cōia q̄ libtatꝫ sunt. Unꝺ no. q̄ ſm Azo. in sū. C. ꝺ fui. ꝛ aq̄duc. ℔ ꝓbū ius i eadē lege ꝛ ī eadē voce supponit ꝓ fuitute. Dictio em̄ semel posita duas q̄ñqꝫ ꝛportat significatōes. s. ꝓpriā l' ꝛpriā. l' vtrāqꝫ. Propie aūt ſm diuersa dicunt seruitutes. Nā siū possem ex edibꝫ meis exire ī agꝛos meos vl' pucnire ad viā publicā nisi ꝓ agros tuos vl' ꝛtos emi a te licētiā eūdi. hec licētia ꝺr fuit⁹ itinerꝫ. q̄ ꝑdiuꝫ tuū in ℔ mihi fuit.

Seruitutes rustice sunt q̄ p̄dijs rusticis debent. velut iter. act⁹. via. aqueduct⁹. aquehaust⁹. pecoꝝ appulsus ad aquā. ius pascēdi. calcꝫ coq̄nde. arene fodiēde. q̄ tria vltia pñt dici noiate fuitutes rustice. sz supiora ꝓdijs noibꝫ carēt. q̄ oia reḡre locꝫ suis. Nā iter est ius q̄ ex ede mea ꝓ agros tuos possum in vicos publicos exire vl' ītrare. Sz aq̄haust⁹ est vt aq̄m haurire possim de puteo tuo.

Seruitutes vrbane sūt q̄ p̄dijs vrbanis debent. s. ītuitu alic⁹ edificij. Nā edificijs iherent velut alti⁹ tollēdi aut nō tollēdi. ne deficiat luminibꝫ. vl' ꝓspectui domus vicini. Jtē stillicidiū aduertēdi vl' nō aduertēdi ī tectū vel in aream vicini. vt stillicidiū tecti mei cadat in areā vl' fundū eius. Jtē vt liceat īmittere vl' pjcere tignū in parietē vicini. Et nota q̄ an seruit⁹ sit vrbana vel rustica colligit ex q̄litate predij cui debet ipa seruit⁹. ꝛ nō ex q̄litate seruitutis. qꝺ ptz. nā talis est seruit⁹ q̄le est p̄diū cui debet. si em̄ stillicidia dom⁹ mee q̄ est vrbanū prediū pjcerto in areā tuā q̄ est rusticū prediū dicet vrbana seruit⁹. ꝛ ecōtra si tignū edificij mei cā ponendoꝝ fructuū facti qꝺ est prediū rusticū īmitto in parietē dom⁹ tue dicet rustica fuit⁹. cuiā si domus tua sit vrbanū prediū. Jtē nota iuxta ꝓmā acceptiōez seruitutꝫ q̄ mltꝫ modis q̄s redigit ī fuitutē. de q̄bꝫ isti. ꝺ iure psona. ī tex. ꝛ i glo. Ut ꝫ vt liber fu⁹ fiat sunt ista necessaria. Annis viginti iuuenē q̄ vēdit esse. Rursus eū seruū cui vendit esse putare. Et iuuenē p̄ciuꝫ qꝺ velit pticipare Et q̄ sit liber sciat ℔ qui vēdit iste. Que si defuerint seru⁹ nō cogit esse. Patēt ℊ ad ℔ q̄ttuor req̄sita. Primo q̄ sit annoꝝ viginti. Secꝺo q̄ vēdat ignoranti ꝓditionē libertatꝫ. Tertio q̄ eo anio vt p̄ciū ptem habeat. Quarto q̄ sciat se liberuꝫ De hoc vide glo. §. penul. insti. si. preal.

Seruus est q̄ de iure gentiū vel ciuili dñio alieno subijcit. Jn hac pte ꝛ ius gētium et ius ciuile detraxerunt iuri naturali. Et dicunt seruī nō a seruiēdo. sz a fuādo. Imperator em̄ vel ꝓnceps captos ab hostibꝫ q̄ fuisunt capiētiū vendere iubet. ꝛ ꝙ ℔ saluare ꝛ nō occidere. hostibꝫ ei captꝫ ꝛ sic i fuitutez

redactis ꝫ seruādū est qꝺ vtile et benigni⁹ visū est. ſ. eos oēs ꝺuari. ⁊ ñ occidi. ꝫ ei benignitaꝫ est. ſz occidi crudelitaꝫ. Jō etiā ꝺicta sunt mācipia. qz ab hostib⁹ manu capiunt. vt isti. ꝺ iure ꝓlona. ⁊. ff. de sta. ho. l. libert⁹. Sunt etiā ꝺui ꝺne q̄ sunt exancillis manētib⁹ i domo. l. titie textores. ff. ꝺ lega. j Alij sūt ꝺui lecticarij q̄ faciūt lecticas c. ti.

Seru⁹ ordinari⁹ ꝺr q̄ alīs ꝺnis est ꝓpositus. scz q̄ hz alios seruos sub se q̄b⁹ ꝓeest ⁊ ꝓcipit eis q̄d vult.

Seruus vicarius est q̄ seruo ordinario subministrat.

Seru⁹ mediastin⁹ vl̄ median⁹ est q̄ mediuz gerit actū. scz q̄ nec est ordinarius nec vicarius. sed medi⁹ inter hos ⁊ illos connumerandus.

Seru⁹ librari⁹ a libra dict⁹ est. ſ. q̄ pōderib⁹ ꝓeest. ⁊ libre nūmoꝝ ⁊ ꝓmutatoꝝ custodiam hz in domo ꝺñi sui.

Seruī insulani. al's insularij. sunt q̄ retinētur i insula. i. in domo. nec mittunt i agros nec in villā. dom⁹ aūt insula ꝺr eo q̄ in sunt ei habitatores. Licet insula q̄nq; ꝺicat i salo. i. in mari sita.

Seruī villici sunt q̄ ad villā mittunt.

Seruī victores sunt q̄s q̄s victos habz ꝓparandi cā.

Seruī cubicularij ꝺicunt q̄ lectum ⁊ cubiculū ꝺñi sui ꝓcurāt. q̄ vulgo camerarij vocant. a camera.

Seruī ꝺeditiij ꝺicunt q̄ in morte liberi ⁊ i vita sua serui sunt. q̄z libtas sublata est. vt insti. de libe. §. libertinoꝝ

Seruī latini sunt q̄ a ꝺñis erāt manumissi. vt in vita essent liberi ⁊ in morte serui. ⁊ eorū bona tanq̄ seruoꝝ ad ꝺnos ꝺeuoluebātur. vt in. §. ꝓealle. insti. de liberti.

Seruī atriarij vl̄ atriēses sunt illi q̄ atrij custodiā faciunt.

Seru⁹ corrupt⁹ ꝺr seru⁹ q̄ p alicui⁹ inductionē factus est ꝺ bono mal⁹. vl̄ de malo deteriꝝ. scz in aīa ⁊ corpe.

Seruī corrupti actio. Re. supra Actio.

Seruiana ⁊ q̄si seruiana actio. Req̄. supra Actio.

Seru⁹ public⁹ ꝺr tabellio. nō q̄ ꝺu⁹ ſz quia publicū exercet officiū. ff. de adop. l. ñ alit.

Seruus heres. Req̄. supra H.

Seruī artharij Req̄. supra Artharij.

Seru⁹ ordiar⁹ postea restitut⁹ ꝺño gaudet. c. si q̄s suadēte. xvij. q. iiij. Hec mrimoniuz ꝓtrahere pōt post votū. de ꝓuer. Jniuga. q̄ ꝺ q̄dam. ⁊ ꝫ no. glo. liij. ꝺi. c. ij. nec iudicabit a ꝺño. sed ab episcopo. xcvj. ꝺis. si impator.

Sericopulate ꝺicunt vestimēta q̄ inſeruntur ⁊ texunt serico. vt in. l. si q̄s. C. de muneribus li. xj. ꝺm Accur.

Seu est dictio ꝺisiūctiua. C. ꝺ sacrosan. eccle. l. generali. Et aliq̄n ampliat. ff. ꝺ aur. ⁊ argē. lega. l. si q̄s ita. ⁊ ꝺm Bar. ⁊ ꝺ. l. generali. ⁊ no. lxiij. ꝺi. ego Lodo. ⁊. lxxv. ꝺi. c. vl. in fi. ⁊ ꝓ Archi. ꝺ so. cōpe. in. c. j. li. vj.

De Bi

Sicarij ꝺicunt homicidē ⁊ iterfectores. ꝺicti a sicca ferro vl̄ cultro. insti. de pub. iud. §. siccarij. Etiaz ꝺici pōt sicarij q̄ alic⁹ vite armis insidiant. de pe. ꝺist. j. si q̄s cū telo. ⁊ de homici. c. sīc ꝺignū. in glo.

Sicca est ferrū vl̄ cultell⁹ breuis ex vtraq; ꝓte scindens ⁊ acut⁹ q̄ marie vtunt q̄ apud italicos latrocinia exercēt. sed ei⁹ interpretatio est larga vt ꝺcineat telū. lapidē. lignū q̄ libet ferrū. vt insti. de pub. iudi. §. item lex. ⁊. §. siccarij. ꝓcal.

Signum q̄d sit ⁊ quō signū differt a sacrificio. de ꝺse. ꝺi. ij. sacrificiū. ⁊. c. signuz. ⁊ quō multiplex sit signū. vide de ꝺsue. c. ij. in glo. Et signū pditiōis religiosi est qñ ꝓt ꝓpeta tē sepelit in sterquilinio. vt de sta. mo. cum ad monasteriū.

Sillabe error nō nocet. vt nota. de fide instru. ex parte. in glo.

Signare est aliquā formā vl̄ signuz alicui impmere. vl̄ notā ponere. vñ testamētū signare. i. notare ꝺz q̄s vt notū sit illō q̄ ꝺ in testamēto scriptū est. ꝺm ysi. li. v. etbi. ſz subsignare est subscribere. vt si testes vocati ⁊ rogati a testatore subscribant.

Sigillatim. i. singl'arit'. ita exponit Hosti. i. c. venerabili. de testi. et Archi. i. c. pūtiū. §. testes. e. ti. li. vj. facit ad ꝫ de prebē. c. ad ꝫ licet. lxxxix. ꝺi. c. singl'a. in ꝺn. Jtē in simbolo athanasij. Quicūq; vult salu⁹ esse.

Significatio ꝺm Azo. ꝺ ꝫ. sig. ꝓpe ē demōstratio facta ꝓpo noie rei de q̄ ārit' attributo. ſz large ponit' si ꝓpriū nomē nō inꝺueniat. sed tū res p aliꝺ ꝫbū q̄ ꝺ aliq̄ mō accedere posset ad ostensionē rei notificet.

Silentiarij sunt ide q̄ ꝺ silliarij vl̄ secretarij ꝺncipis qui silere ꝺebent occulta et ꝺncipis ꝺ silia. vt. ff. ꝺ mino. l. verū. glo. iij. l. illud. C. de coll'.

Silua cedua est q̄ ad hoc vt cedat deputata est. z ōr apta cedi q̄ facile succrescit.
Silua pascua dicit q̄ pascuis pecudū ē assignata.
Silua palaris ex qua palis z podimenta sumunt.
Similitudo est rerū differentiū cōparatio ſm Boe. Et q̄ similitudo ad spēm vl' genꝰ referat est glo. natabil' i ꝓbo cura aiaꝝ. in. cā. nō potest. de ꝓben. li. vj.
Simile dici nō ꝓt vbi dissimilitudo subest xxviij. q. j. sic ēm. z. l. iij. ff. de iusto rup. test. z q̄liter interꝓtet ℔ verbū simile. vide. c. oli de ver. sig.
Simonia ſm Hoff. est studiosa cupiditas vl' volūtas emēdi vl' vendendi spūale vel spūali annexū qđ spūale cēsetur. ius ei ꝓcipiēdi puetꝰ ꝓbēdales scz ꝓbēde. vl' rōne plature spūale nō est sz annexū spūali. s. canonie ꝑ̄ res tpales q̄ illo iure pueniūt scz vt fructus. j. q. iij. si q̄s obiecerit. sic et ius patronatꝰ ōr annexū spūali ꝑter q̄ndam ꝓfederationē. qz cadit in laicuz a q̄ possidet. vt. c. de iure. eo. ti. Et ōr a simone mago q̄ fuit primus auctor h̄ sceleris in nouo testamento. Ipse ēm voluit emere grāz spūssancti a b. Petro. Sic z giezi i veri testamēto voluit grāz sanitatis naamā syro vendere vt. iij. regū. v. Un simoniacꝰ ōr ꝑprie emptor spūaliū. sz giezitic' vēditor eorūdē. j. q. j. q̄ studet Et ē simonia pcīm enorme respectu eiꝰ q̄ p simoniā būficiū acq̄sinit q̄ phīaz agere ñ pōt būficio retēto. vl' ōr enorme. i. indispensabile. qz dispensari nō ꝓt cū simoniaco nisi būficio resignato. sic in simoniaco i ordine ꝓtigit. vt. xxij. dist. nerui. z simoniacꝰ etiā occultꝰ in ordie suscepto q̄ vicios um h̄z caracterē. vt. j. q. iij. in q̄busdā. suspēsus ē quo ad se z q̄ ad alios. j. q. j. repit etiā simonia sola intentiōe absq̄ pacto vl' facto ꝓmitti. vt in. c. q̄ studet. pal.
Simbolū ē q̄drupler. qđ dā apl'oꝝ. qđ ſm q̄sdā theologos ꝓtinet. xij. articl'os fidei ꝑpter. xij. apl'os xpi q̄ vna et eadē hoza instinctu spūssci ipm ꝓposuerūt. vñ ōr simbolū a sin. qđ est sil'. z bolꝰ mozsellꝰ. qz q̄sq̄ apl'orū suū bolū. i. ptē apposuit. ſm alios theologos verꝰ est q̄ ꝓncipales articuli fidei nostre sunt tm̄. vij. ſm q̄ tm̄ septez sunt dona spūssancti. q̄s q̄libet xpianꝰ scire tenet. clerici explicite. laici iplicite. vt patz de sū. tri. c. firmiter in tex. z glo. Aliud est simbolū maius qđ canit in missa. factū in sinodo niceno ꝑpter grecos q̄ nō credebāt q̄ spūssanctꝰ pcederet ab vtroq̄. sed a ꝑre tm̄. vt ō ꝓse. di. v. c. vl. z penul. Tertiū simbolū est athanasij scz. Quicūq̄ vult salu' esse. qđ canit i ꝓma Quartū simbolū ē iurs. scz ꝓmus titulꝰ de sum. tri. z fi. ca. vt ait Jsi. vij. li. ethi. c. vij. in q̄ id qđ de fide catholica et ꝑsūma trinitate i ꝓdictis simbol' ꝓtinet ꝓfirmat z repetit.
Simplex ꝓceptū est cū ꝓter li. ꝓtes. inducꝓfessione ꝓtiū accedēte aliq̄d ꝓcipit. verbi gra. si q̄s a reo in iudicio absq̄ libello cū instrumēto debiti petat decē z reus ꝓfiteat ō plano. tūc iudex sine alia cause ꝓgnitōe vl' cōmissione sibi ꝓcipiet vt certo termio solua. z ℔ ōr ꝓceptū z nō snia. qz snia nō ōr nisi q̄n ordo iudiciarꝰ est seruatꝰ.
Siliq̄ est species monete. z q̄rta ps assis. sumit etiā p supfluitatib⁹ relictis vino exꝓpresso de vuis. vñ. Discēs se siliq̄s cib⁹ vult fieri scrofis.
Sindicꝰ est ꝓcurator vniuersitatis vl' collegij. ꝑ certo salario ad iudicia ꝓstitutꝰ. scz q̄ cām vniuersitatꝭ agit vl' defendit. z ōr q̄si singl'oꝝ causas dicens. Est ēm sindicꝰ grece defensor latine. nam officiū eius ē agere vl' defendere noīe vniuersitatis causas ꝑsentes vl' emergētes. vt. ff. q̄ q̄sq̄ iur. in rubri. z in glo. j. z in. ca. vnico. co. ti. z q̄n ōr cā vniuersitatis agi p ꝓcuratorē dz exponi. i. sindicū vl' actorē. vt de ꝓcur. c. qz i cauſ. et de iura. calū. c. cum cām.
Sinodꝰ ex greco interꝑtat comitat' vl' cetꝰ z inter cetera ꝓcilia q̄ttuor venerabiles fuerūt sinodi q̄ totā fidē ꝓplectunt q̄si q̄tuor euāgelia z q̄ttuor simbola z totidē paradisi flumia. Prima nicena tricētoꝝ. xviij. ꝑporū a ꝓstātino ipatore pacta q̄ damnata est blasphemia arriane pfidie ō ineq̄litate sancte trinitatꝭ. Hā ſm glo. dicebat pr̄em maiorē filio. z filiū maiorē spūsancto. Secūda centuz q̄nq̄ginta patrū sub Theodosio seniore ꝓstantinopolim cōdemnās macedoniū negantē spūm scm̄ esse deū z cōsubstantialē patri. sed ſm glo. fuū patrꝭ z filij. j. q. j. cos q̄. Tertia ephesina centū eporꝝ sub theodosio iuniore. q̄ damnauit Nestoriū asserentē duas psonas in xpo. z btām ꝑginem non dei sed hois tm̄ genitricē Et hec ostēdit in duabus naturis vnam christi psonā z dicit ꝓma ad differentiā sinodi epheſ. sine secunde. q̄ fuit reprobata. dist. xvj. q̄niam

sancte. Quarta calcedonēsis ⁊ngentoꝝ cē tum ⁊ triginta sacerdotuꝫ sub Marciano ꝓncipe dānans Enthicē cōstantinopolita nū abbatē. verbi dei ⁊ carnis vnā naturaꝫ ꝓnunciantē. scꝫ diuinā post resurrectionē. dist. xvj. c. sexta. ⁊ Dyoscorū eius defensorē ⁊nondā Alexādrinū ep̄m. ⁊ Nestoriū ep̄m cum reliquis hereticis. De his est tex. ad literam. dist. xv. c. canones. ⁊. §. harū ꝓior. ⁊ ꝑm Grego. in. c. sequēti. Et de eisdē Gelasius papa i. c. se. De his etiā vide tex. §. suscipimus. in epla inter claros. C. de sum. tri. ⁊ fide catholica.

Si de ꝓprio significato importat ꝯditionez nō tm̄ semp eā significat. Vñ q̄nq̄ facit dispositionē ꝯditionalē. q̄nq̄ executionē tm̄ q̄nq̄ significat causam incertā. quando q̄ certā. q̄nq̄ euentū incertū nō ꝯditionalez. q⁊ nō suspendentē. q̄nq̄ accelerationē. Et q̄nq̄ nihil significat. Exemplū primi ibi. p mitto. vl̄ lego si nauis ex asia venerit. vt i. l. itaq̄. ff. si cer. peta. Secūdi ibi inder dicit. do tutorē si satisdederit. q⁊ sensus est q̄ pupre datur. ⁊ ⁊mediate sit tutor. sed admīstrare ñ debet nisi ꝑus satisdederit. vt. l. mutuo §. banc aūt. ff. de tutel. vbi ōr. Hāc aūt cōditionē si satisdederit ꝯditionem nō facere rō est volūtas ꝓferētiꝫ. nā tutor a iudice nō ꝑt dari sub ꝯditiōe. c. actꝰ legitimi. de re. iu. l. vj. etiā q⁊ inuitꝰ dat tutor. ergo non stabit in volūtate sua p ꝯditionē. nec iudices ī decernēdo solent facere iudicia sua ꝯditionalia. Exemplū tertij. Lego Titio si negocia mea gesserit. Et est aliud exp̄mere cāz p q⁊. ⁊ aliud p si. Hā p q̄a exp̄mēdo falsa cā non viciat. sed p si viciat. l. demōstratio. ff. ō cōditi. ⁊ demō. nisi aliud appareret ex volūtate disponentis. Etiaz q̄nq̄ si capit̄ p q̄a. vt ibi. Si deꝰ ē. q⁊ ꝟ subiecta materia. ⁊ fides catholica habet q⁊ deꝰ creator est oīm cer titudinaliter. Quarti. q̄n ille euētꝰ est de p̄senti vl̄ de ꝑterito. vt ibi. pmitto vel lego si rex est parisius. vl̄ fuit tali die. vbi euētꝰ est disponētibus. vl̄ disponēti incertus. nō tm̄ cōditionalis. q̄a nō suspendit. nā actꝰ purꝰ statim valet. vl̄ nō valet. vt. §. fi. insti. ō ver. obli. ⁊ sic accelerationē significat. Etiā q̄nq̄ nihil significat. vt ibi. pmitto si talis morieꝫ. ar. l. pupillus. §. q̄ sub ꝯditōne. ff. ō nouā. ⁊ delega. q⁊ nō potest significare conditionē q̄ est de euentu futuro incerto. Sed q⁊ nihil certiꝰ morte. ergo materia subiecta nō patit̄. Dicit tm̄ Bar. q̄ in vltimis volūtatibꝫ opaꝫ ꝯditionē dicēdo. Lego si heres morieꝫ. vl̄ si sempronius morieꝫ. non ex eo q̄ mors sit incerta. sed an legatarius morieꝫ an tecꝫ heres. vl̄ sempronius. allegat. l. q̄bus dibus. §. cuidā titio. ff. de condi. et demō. vbi dicit̄ q̄ legatum tale si mater tua morietur est ꝯditionale. Petrus dicit ꝓtra q̄ est puꝫ. Et si in tex. allegato debet sumi p cum q̄ significat ꝓncipaliter tēpꝰ. ⁊ p ꝯsequēs cōditionē. Itē nihil significat. vt ibi. pmitto si volueris. lego si heres voluerit. l. sub hoc ff. de act. ⁊ obliga. q⁊ actus in volūtate obligandi est. ⁊ sic nulla dispositio vl̄ restrictō fit nisi disponēs videat decidere. l. si ita expssisz. ff. ō ꝯdi. ⁊ demon.

Si nō dederis. hoc ꝯpletū sic applicatū duobus ab eodē stipulatibꝫ. vel p actū sibi acq̄rentibꝫ. dicēdo. Tu pmittis mihi petro si nō dederis Pērico. ⁊ henricꝰ similit̄ dicat Tu pmittis mihi henrico si non dederis petro cappā tuam. Sensus buiꝰ dictionis est q̄ altero lit. ꝓtest. deficit conditio p alteruz apposita. ⁊ existit ꝯditio per ipsum apposita sup re sibi data. vt in. l. si titi⁹. ff. de ver. obl. Ratio est voluntas ꝓferentis sumpta exō q̄ ille non vult rem habere in casu in q̄ iste habebit. Item ibi. pmittis mihi stichū et si eum nō dederis pmittis mihi. x. noie pene vl̄ loco eius significat q̄ si nō detꝰ stichꝰ cū potest dari. sic q̄ est in mora dādi existat cōditio ⁊ stipulatio siue conuentio penalis. q̄ per dationez. x. cōmittit̄ siue purificat. vt. l. stipulatꝰ. §. j. ff. de ꝟ. obli. Ratio est voluntas ꝓferentis sumpta ex hoc q̄ stichꝰ est in obligatione ꝓmo deductꝰ pure. Et p ō agitur eū dari cū poterit. ⁊ pmissor interpellabitur dare. ⁊ sic de alīs. Finaliter aūt semper ad mentē disponētis recurrendum est q⁊ sepe ꝓtingit q̄ vna dictō vl̄ oratio p vnū capit̄ in vno significato. ⁊ p alium in alio. Sunt ergo circūstantie attendende p q̄s mens ꝓferētis declaratur. vt sunt q̄litates ꝑsone tē.

Si capitoliū nō ascenderis. si Titio nō nupseris. si nauis ex asia nō venerit. Hec conditio per cautionē implet̄ put testatorē voluisse concludit̄ sicut ꝯditio p illum modū deficit vl̄ existit. p quem deficere vl̄ existere ꝓferēs intelligit̄ put ex ꝯditōis significato ꝓprio vl̄ alio ꝑsonali medio ꝯcludit̄ ex cuētu vl̄ defectu.

Si nō valet hoc iure valet illo. si non valet iure testamēti valeat iure codicilloꝝ ꝛc. De clausule significāt si nō pōt valere ex defcū solēnitatꝫ vt testamētū scz q nō sunt. vij. testes. vel nō sigilla uerūt eodē ꝯtextu valeat iure codicilloꝝ. si sint q̄nq; testes. qz dispo nēs ꝑ voluit et lex admittit. significat ḡ dictio si apposita bis ꝑbis vl' alīs q volūtas disponētis declarata ex ꝑbozū significato vl' alīs q̄uis mō dictat.

Si pepit. hec dictio si applicata ꝑbis diuersimode significat. put diuersimode applicatur. ꝑbigra. dicēdo. si tres pepit lib' esto. significat q q̄rt⁹ pt⁹ sit liber. vt. l. aretusa. ff. ō sta. ho. si ḡ vnū ꝓmo pepit ꝛ secūdo tres. ex eodē vtero. vl' ꝓmo duos ꝛ secūdo duos ex eodem vtero. tūc q q̄rto nascīt est liber. nec ꝓt dici q duo sil' nascunt. qz natura ꝑ nō patit. vt ī. l. aretusa. ꝓalle. alīj dicūt si nascitur masculꝰ ꝛ femella. masculꝰ ꝓsumit ꝓmo natꝰ. qz fortiozꝫ. sed ꝑ est in ꝯtrariū. qz femia citius pubescit et ꝓficit. alīj dicūt q oēs erūt liberi. l. cum mater. §. fi. ff. de fideicōmiss. liber. sed hec nō fuit mēs testatozis. ḡ ꝓmuz dictū melius.

Siue euenerit siue nō euenerit he oratiōes de se sunt ꝯtrariozꝫ casuū. ꝛ tū ꝓiūcte significāt puritatē scz q actꝰ q̄ disponit bis ver/bis sit purꝰ. Et sumit significatū ex ꝑ q certū est alterū casuū euentuꝝ. ꝛ sic dispositio reddit pura. facit lex q si petente. §. vlt. vbi habet q vēditio facta ꝑ mō. siue nauis ex asia venerit siue nō est pura. vt. le. pupillꝰ. §. q̄ sub ꝓditiōe. ff. de noua. vbi habet q q̄ stipulat sub ꝓditiōe oīno extitura pure stipulat. vt. l. itaq; ff. si cer. pe. vbi ꝓditio ꝺr cum incertū ꝓfert. Et sic patz q hec cōditio nō reddit actū ꝓditionalez de se. sed ꝑ oratō applicata dispositioni vltīe volūtatis eam reddet ꝓditionalē. vt. le. hmōi. ff. quā di. le. ce. vbi ꝺr q legatū hoc mō factū siue illō factū fuerit siue nō est ꝓditionale. ꝛ itellige siue nō fuerit infra certū diē ne in īfinitū expectet. Et licet certū sit alterū casuū euētu/rū. tū incertū est an viuēte legatario vl' nō. ꝛ hec iucertitudo facit ꝓditionē in vltimis voluntatibus. fa. lex j. ff. de cōdi. ꝛ demonst. secus si in ꝯtractu q cure trāsmittit siue factū existat siue nō. ergo ꝓtractꝰ factꝰ cū ille moziet non est ꝓditionalis sed in diez. l. nā ꝛ si moziar. ff. de condi. ꝛ demonstra. ꝛ sumitur in bis significatū ex cōi mō intelligēdi. nisi aliud certe apparet ex voluntate testatoris vl' ꝯtrahentiū.

De Bo

Sobrini ꝛ sobrine dicunt q vl' q ex patruelib' fratrib' vl' sozozib'. ꝓsobrinis vl' amitis pgeniti vl' pgenite sunt

Sobrinꝰ ꝓpziozꝫ ꝛ sobrina ꝓpziozꝫ. sunt patrui magni vl' amite magne filij filie ve. ꝛ sobrinus nascit ex sozore.

Socer est pater mariti vxozꝫ in. l. sic aūt. ff. de re iudi. etiā est pr̄ vxozis mariti. vt. e. l.

Socrꝰ est mr̄ mariti vxozis. ꝓsocer pauus. ꝛ ꝓsocrꝰ pauia mariti

Societas Re. ē. Actio p socio. Nam ꝑa societas fraternitatē inducit. vt in. l. verū. ff. p socio.

Solutio ꝑm Goff. est rei q̄ debet redditio. insti. q̄b' mo. tolli. obli. in ꝓn. vel large ē ab obligatiōe liberatio. et alia est naturalꝫ siue vera q̄ fit p redditionē eius qō debet. alia ciuilis siue imagiaria. Et fit mltipl'r p novationē. delegationē. acceptilationē. vl' cōpensationē. ō q̄b' in locis suis.

Soluēdo esse. ē bñe vñ soluat vel vñ solvere possit insolidū p se vl' p aliū. ff. ō ꝑ. signi. l. soluēdo. et sic ꝺr q̄s esse soluendo. ecōtra. nō soluendo ꝺr ille q̄ soluere nō pōt.

Solēnitas. sumit p actu reali. vt solēnitas stipulatiōis dū q̄s fideiubēdo se obligat interrogatiōe p̄cedente ꝛ respōsione sequēte. insti. de fideiuſ. §. fi. Et ꝑ est notandū p intellectu huius si scriptū repezirek aliquē fideiussisse sub ꝑ ꝑbo significat solēnitas stipulationis nisi fieret in patria tali in q̄ efficax est simplex ꝓmissio. similit in auctētico instrumēto si repīt ibi scriptū aliquē ꝓmisse sub ꝑ verbo icludit solēnitas stipulationis. l. j. C. de vsur. ꝛ. §. si ita scptū. insti. ō iuti. stipu. Et sumit significatū ex solennitate instrumēti qō significat actū ibi ꝯtentū solenniter factū. etiā ex pte notariatꝰ. quia notarij nō redigunt instrumēta in scriptis publicꝫ. nisi de actib' coz̄ eis solēniter celebratis. alīs ꝓmissio nō facit de se solennitatē stipulatōis. secꝰ de fideiussiōe. dū saltē apparet in q̄ntū. p q̄. ꝛ penes quē. alīs etiam nulla esset fideiussio. l. cū de indebito. ff. de pba. §. fi. iūcta. l. j. de fideiuss. ꝛ sic de alīs ī q̄b' includit solēnitas vl' nō.

Solꝰ est cui nullus est ꝯtrarius. dist. viij. si solꝰ ꝑps audiēdꝰ est nō debemꝰ attendere q

aliqs ante nos faciēdū putauerit. ꝛ. viij. q. j. sciendum. in fi.

Sola est q̄ fidei possidet meritū obediētia.

Solū idē est qđ tra. vñ. Sit tibi terra solū duo pñt vincere solū. vbi ꝑmū est substāti/ nū neutri generis. secundū adiectiuū ma/ sculini gener. vñ ōz. Quicqd plantat serit vel edificat Oē solo cedit radices si tamen égit. insti. de re. diuisio. §. cū in suo

Solidū. i. firmū. Et ꝯponit cū in. vt insoli dū. i. qlibet eoz ꝑ se solū. vñ locū hz ī pmis sionib⁹ stipulatiōe vallatis. q̄ stipulatio ac cipit ꝑ verba futura. vt inserit insoliduz se daturos vl' seruaturos.

Sors est ars diuinādi. Diuīatio añt ꝓpe ī malo sumit. Itē etiā sors idē est qđ sortile/ giū. vt extra ō sorti. Itē sors ē portio here dit. eo ꝙ ꝑ sortes solēt distīgui hereditā tū portiões. de pbē. cū ℔m apl'm. xxj. dis. cle ros. Sumit etiā ꝑ fortūa vl' euētu. xxvj. q. ij. sors. Itē ꝑ capitali capit. vt ō vsur. c. j. ꝛ ij. de ℔ vide glo. in phemio. cle. ī ꝓbo sort.

Sortilegiū est qñ aliqd ꝑ creaturā diuīat. Et species diuinatōnis numerant. xxvj. q. ij. c. igit. ꝛ ea. q. v. cpi. ꝛ. c. nec mirū. etiā ois diuinatio q̄cūqz mō fiat. ꝛ q̄libcūqz vocet ē phibita ꝛ dānata. vt. xxvj. q. v. ꝑ totū.

Sortilegi vl' sortilegiste. sunt diuīatores vl' isti q̄ sub noīe ficte religiōis ꝑ q̄sdā q̄s san/ ctoz vl' apl'oz vocant sortes. vl' diuinatio nes. sententiā. vl' sciam pfitent. siue diuina tiōis. aut q̄rūcūqz scḟturarū inspectōe fu/ turā ꝑmittunt. vt. xxvj. q. j. c. j.

Sotulares dicunt q̄i subtalares. a sub ꝛ ta lo. Et aliud sunt boti. gen⁹ calciamēti. vt ī cle. ne in agro. de sta. mo.

De Sp

Spectacula sunt que fiūt in loco vbi lude bant tragedi. ꝛ comedi. vt dicūt greci. ꝛ ha beř in auc. de ꝯsulib⁹. Et spectaculū ꝓhibi tū est. put importat effusionē sanguinis. C. de gladi. l. j. libro. xj. ꝛ. l. legatuz. ff. de vsu. et vsufruc. Sed ludi ꝑmittebant ad letifica/ tionē ꝓpli. vt comedie. ꝛ sitia. l. j. ij. ꝛ. iij. C. de specta. li. xj.

Spec⁹ est altus loc⁹ supꝫ terraz ꝑ quē ducit aq̄. ff. ō riuis. l. j. §. spec⁹ Itē ponit ꝑ fossa q̄ colligit aq̄. ꝛ est ampla ꝛ rotūda. ff. de aqua plu. arcē. l. supꝫ iter. Ibi glo. ponit differen tiā inē spec⁹ ꝛ cuniculū. vide s. L.

Species significat terminū significatiuuz pluriū differentiū nūero. vt homo. ille ter/ min⁹ significat oēs hoīes inter se differētes nūero. q̄ termin⁹ hō significat ꝑ hoc nomē spēs put est vnū de q̄nqz p̄dicabilib⁹ Sed ℔m legistas sumit spēs q̄ñqz ꝑ idiuiduo. vt Seius. stich⁹. fundus. cornelian⁹. ōr spēs put ex significato vl' q̄uis alio medio ꝯclu dit pferentē significare voluisse. vt si dicat testator. Titio lego oēs seruos. seio lego sti chū. ibi seius in stichō pferr. l. vxorē. §. feli/ cissime. ff. de lega. iij. nā spēs exp̄ssi⁹ legat q̄ñqz genus. ꝛ legatū speciei ꝓualet. ꝛ aliqd signi ficat et opat. Sil'r ibi. Lego Titiū vnū ō seruis meis. seio lego stichū. seius in stichū pferr. l. cū ita. §. j. ff. de op. ꝛ elec. lega. nō ob stan. l. si heres. §. j. eo. ti. qz ibi optauit de fa cto. Sed ibi. Lego Titio fundū sempro/ nianū. seio eiusdē fundi vsufructū. seius in vsufructu nō pferr. imo iter vtrūqz cōicat. l. si alij. ff. de vsufru. lega. Sz si iudex diui/ dendo dic. Titio assigno fundū sempro/ nianū. seio ei⁹ vsufructū. solus seius habebit vsufructū. l. et puto. §. j. ff. famil'. hercis. Ra tio est volūtas iudicis sumpta ex natura di uisionis q̄ agit recedi a cōione. Nam si vsu fruct⁹ remaneret cōis nō fieret diuisio. nec recederet a cōmuniōe. Et hec diuisio ꝛ sen tentia iudicis esset euidenter iniq̄ qua ī fū/ do eque vni adiudicaret tota ꝓprietas. ꝛ cū ℔ ps vsufruct⁹. ideo sumit intellect⁹ talis ꝙ vni⁹ sit ꝓprietas. ꝛ alius vsufructus. q̄a hic nulla apparet ineq̄litas. Itē ibi Testator le gat oēs seruos cuidā nō capaci. puta ō por tato. ꝛ stichū seruuz titio capaci. titi⁹ habe bit stichū. nec derogat legato generis p le/ gatū speciei. qz legatū generis nullū est ip/ so iure. ꝛ sic non ei derogat. vt. l. nam ꝛ si. ff. de iniuſ. rup. irri. test. vbi. Qđ nullū ē rū/ pi nō pōt. Item ibi. Papa ꝯcedit gratiam alicui ad primū beneficiū vacaturū in pro uincia. alij ad primū vacaturū in dyocesi. etiā por pfertur ad pmū vacaturz ī dyocesi ꝓterius prius acquisitū priori cui papa ꝑ secundam gr̄am nō vult ōrogare. nā papa specifice noīat dyocesim ad ipsi⁹ gr̄e restri/ ctionez. vt in illa dyocesi gratia tm̄ habeat effectū. Etiā qz hec gratia potest habere ef fectū absqz hoc ꝙ deroget gr̄e generali. se/ cus in legatis vbi oēs serui vni legant. ꝛ al teri stich⁹ legat. qz nisi derogef legato gene ris legatum speciei nō habebit effectum. ꝛ nihil opabit.

Sperant.i.putāt.insti.q̄ t a q̄b. manumit. nō lice.§.in fraudē.ff.sepe.

Spoliatio est a possessiōe rei īmobilis violenta t iniuriosa deiectio.vel rei mobil' ablatio ꝺr violēta. qr si q̄s spōte possessionez suā renūciauerit vl' abiurauerit locū ñ habebit spoliatio t p ꝺsequens restitutio.naz restitutio spoliatoz est ablatoz i iudicio reintegratio.t qr credendū canones loq̄ sano intellectu spoliat⁹itelligit in casu q̄ criminaliter accusat⁹ q̄ tota sua substantia vel maiori parte ipsi⁹se per violentiā destitutū affirmat.qr nec nudi ꝺtendere.nec īermes inimicis nos opponere debem⁹.habet enīz spoliat⁹ p̄uilegiū vt non possit exui iaz nudatus vt est tex.in.c.frequens.de resti.spo. li.vj.vnde. Cantabit vacuus coram latrone viatoz. Uide Hoff.in sum.de resti.spol. vbi p̄dictā diffinitōez spoliationis subtilit declarat

Spōsus t sponsa sunt q̄ inter se ꝺ futuris nuptijs pmittūt p ꝓba de futuro.a spōdeo sic dicti.i.pmitto.vt.l.ij.ff.de spon.

Spōsa ꝺr etiā quā p̄ spōdet alicui futuraz sponsam seu vxorē.vt.l.ij.ff.e.tit.

Spōsalia sunt futuraz nuptiaz ꝓuentio t repromissio.ff.e.ti.le.j.t.xxx.q.v.nostrates. t ita iste consensus est ꝺ futuro mr̄imonio Cōsensus ꝓ nuptiaz est de p̄senti mr̄imonio. Sed dic̄ Placen.eundē esse cōsensuz sponsaliū t nuptiarū. Spōsalia aūt dicta sunt a spondeo. Nā moris fuit veteribꝫ stipulari t spondere sibi vxores futuras.vt.l. ij.ff.eo.ti. Inde sponsa q a pl'o facta est.et certa stipulatio pōt interuenire sed non est necessaria. Et nota q̄ spōsalia dissolui possunt pluribus modis ſm Jo.an.in tractatulo suo sup quarto decre.et no.sup Rub. de spon.

Sponsalitia largitas ꝺr q̄ ꝺat spōsus spōse.sine aio tñ recōpensandi.sed oīno gratis vel ecōuerso.t ita donatio ꝺr ꝓtractus iure ciuili. Et illoz sunt quattuor scz stipulatio litteraz.obligatio.ꝓtractus empbithe/otic⁹.t spōsalitia largitas.vt in.§.ius aut̄ gentiū.insti.de iu.na.gen.t ciui.in glo.sup ꝓbo pone

Sportule sunt salaria apparitorum. vl' ſm Azo.C.eo ti.forte apparitores ista non sibi sed p fisco recipiebāt.et illa reponebant in sporta vel in aliquo simili vase vt corbe ī q̄ ꝺsueuerūt aliqua portari.et ita subtcuta custodia fisco ꝺseruabant.t sic cōtinentia ꝺnuntur p contētis.vt.C.de spor.t sup.l.iij in Rubr.

Spuri⁹ ē fili⁹ ex incestuosis nuptijs nat⁹.t ꝺr a greca voce sporas q̄ ē vulgo ꝺceptus vl' sine p̄ nomē sumpsisse.vt.ff.de sta.bo. l.vulgo ꝺcepti.vl' est nat⁹ ꝺ cubina.vt de renūc.ca.nisi cū ꝑdem.§.ꝓpone ꝓbo.in glos. que distinguit nocū.spurium.manserem t naturalem.

De Bt

Stabularij dicunt q̄ aduocat⁹ hospitibꝫ et stabularijs ꝓponunt a stabul' sic dicti. Qui ꝓbo sic receperunt hospites t sine equis vocant caupones

Stationarij dicunt milites qui vt alicui teneant stationē sunt ꝓstituti.possunt etiam dici librorz venditores.qr stationē faciunt p libris vendendis. Jtē dicunt elemosinarū questores in.c.cum ex eo.de pe.t remiss. vbi ꝓhibet talibꝫ p̄dicare.t ponit ibi forma de ꝓbo ad verbū eorum q̄ tales dicere debent populo.

Stadiū est octaua ps miliarz italici. q̄ vt historice refertur Hercules vno anhelitu currebat t postea stabat.t est spacium centū t trigīta passuū ſm Azo.īsti.de re. diui. §.vniuersitatis.in glo.ff.stadia.

Stat⁹ est ꝺditio hoīs in qua vt plurimū p̄t vt ait Plato.

Status liber.est libertas ꝺcessa sub conditione.vt dicendo.lego seruo meo libertatē si nauis exasia venerit.l.j.de verbo.oblig. ff.tc̄.

Statuim⁹ bñ significat sn̄iam diffinitiuaz vt.c.in his.de ꝓ.sig. Et importat cōiter nouum ius sec⁹decernim⁹.t inouam⁹ vt in.c. decernim⁹.ꝺ iudi.t.c.īnouam⁹.de treu. et pace. Nā decernim⁹ discussionē dubij.inouam⁹antiq̄ iurz renouatōez.t statuim⁹ noui iuris pmulgationē importat.

Statutū est ius ab hoīe positū.vl' dispositio ex qua ius pducit.insti.de iur.na.gen.t ciui.t significat ius statuti ex ꝓbis in statuto positis q̄ significāt q̄ sonāt aut stricti⁹. aut extensius.vl' aliter put obscuritas eoz declarat.seu q̄uis medio pbabili cōcludit. Nā in q̄busdam statutis ꝓba clare sumunt in suis ꝓprijs significatz nō restringēdo nec extendēdo vt ibi statutū impatoris dicit q̄ iudex q̄ dimittit ab administratiōe nō soluat

pecunias vsure ab eo debite nec ab eo exi/
gank. nec a fideiussore. l. ꝯstitutionib⁹. ff. ad
municipa ⁊c. Qñq; aũt restringunk verba
statuti. vt ibi. statutũ est q; vir si manumise
rit seruũ dotalẽ de volũtate mulier; tenea
tur mulieri soluto mr̃imonio restituere ꝺc
ꝺd peruenerit ad ip̃m a liberto. ⁊ etiaz heres
ei⁹ si ad ip̃m ꝓuenerit. in q̃ statuto solũ cõ/
prehendik vir ⁊ heres eius. sed nõ socer pa
ter viri. l. si vir. §. de viro. ff. solu. ma. Qñq;
significat extẽsius. ꝺbi gr̃a. Statutum ẽ q;
ꝺductores domoz habitẽt in illis. ⁊ ñ con
ducãt alĩs. nec alios secũ i domo ꝺducta
ꝑ p̃cio vl̃ gratis teneãt. vir ꝺduxit domũ ta
liter. certe extẽdik q; põt inhabitare cũ vxo
re ⁊ familia sua tota. nec facit ꝺ statutũ. vt
l. si ita stipulat⁹ fuero. ff. de ſ. obli. Bar. hic
decidit hãc qõnez. statuto cauek q; ꝗcunq;
fecerit effundi sanguinez in palatio capite
plectak. barbitõsoz fleubotomat aliquẽ. an
incidat penã. Et dic q; nõ. qz statutũ intel/
ligik ꝗcunq; iniuriose ⁊c. Etiã pena nõ de
bet imponi nisi ꝑ delicto. sed barbitõsoz in
tali casu nõ cõmittit delictũ. igik ⁊c. nisi ap/
pareret de mẽte statuẽtis q; vellet ꝓhibere
de se licitũ. puta effundere sanguinẽ etiã li/
cite ꝑ fleubotomiã ꝓpter loci honestatẽ. nã
tũc bñ starek verbis statuti. ⁊sic ꝓtrafaciẽs
incurreret penã dãni vl̃ nõ lucri apposita;
si statutũ velit ꝓhibere de se licitũ in dubio
nõ est tenendũ. nisi clare boc pateat. Et p̃/
dicta intelligunk de extensione vl̃ restrictõ
ne vltra quã ꝺba significant de se. Si autẽ
ꝺbum hz plures significatões tũc illa eli
gik quã eligendã significatũ verbi ꝺclarat.
vt qñ lex dicit naturales filios esse in ptãte
p̃ris. intelligik de naturalib⁹ legitimis. qz
alĩs legib⁹ ꝺclarak q; filĩ naturales tm̃ nõ
sunt in patris ptãte. Et nota q; significatõ
ꝓpria verbi ꝺz illa in q̃ cõiter capik ip̃m ver
bum. vt in. l. labeo. ff. de suppel. lega. Itẽ sta
tutũ imponens penã pecuniariã ꝑ adulte
rio vl̃ homicidio. ꝑ qb⁹ est pena mortis de
iure cõi. vtz valeat. Archidy. in. c. duo ista
noia. xxiij. q. iij. ⁊ in. c. fi. ne cleri. vl̃. mona.
li. vj. Et Hosti. ⁊ Jo. an. in. c. fi. de ꝺsue. de
cidũt q; nõ valz. qz ꝯstitutio debet eẽ iusta
cq̃. et vniuersalis. iij. dist. c. erit aũt lex. sed
ista est iniq̃. qz ꝑ eã dak occasio facile delin
quẽdi. l. si vnus. §. illud ꝺo. ff. de pac. c. quẽ
admodũ. ⁊. c. si xp̃s. versi. quedã em̃. de iu/
reiur. nul em̃ magis appetimus q; saturare
voluntatẽ nostrã cũ possumus. Cum ḡ q; ſ
scit se ꝑ homicidio nõ moriturũ. citi⁹ facit.
nec suã culpã ptimescit cũ sperat posse re/
dimere eã. Bal. solus apud legistas in. c. ſ.
§. iniuria. de pa. iur. fir. in vſi. feu. dicit sine
aliqua allegatione boc statutũ inualidum
esse quãdo imponit penã pecuniariã quaz
⁊ sic nõ ꝓtemptibilẽ. al's secus. ⁊ nibil alle/
gat. Sed Lodo. de roma ꝓbat ꝑ tex. in. §.
pena. instit. de iiur. vbi dicik q; valida erat
lex. xij. tabulaz oliz q̃ꝓpter delictũ impone
bat penã pecuniariã. ⁊ boc ꝓpter magnã ve
terũ pauptatẽ. Item allegat glo. dicentez.
Qui rustico aufert porcũ aufert sibi. ocl'm
l. illicitas. ff. de offi. p̃si. Item rustici nõ au
dent optare pecunias in comitatu florenti
no. vt. l. dñi p̃dioz. C. de ag. et cẽsi. li. xj. Itẽ
statuta cõiter fiunt q; qui steterit in ciuita/
te ꝑ tot annos efficik ciuis. q; si non steterit
ꝓtinuez ꝑ maiori ꝑte tp̃is an locũ habeat
statutũ. tex est singularz in. l. cũ ꝺ lamonis.
§. sabinus. ff. de fun. instruc. instru. q; lega.
Statutũ siue lex puniens vnũ delictũ ⁊ p̃/
supponẽs aliud nõ valet in illũ in q̃ nõ ve/
rificaꝁ delictũ ꝑsupositũ. glo. vnica. in le.
mancipia. in ꝺbo aduocandũ. C. de ser. fu.
ꝺbi gr̃a. Statutũ dicit turbãs aliquem in
possessionẽ puniak pena centuz. ⁊ restituat
possessionẽ. punit em̃ turbantẽ. ⁊ p̃supponit
possessionẽ iniustam. si ergo q̃s nõ abstulit
possessionẽ nõ punik pena statuti. ꝑ ꝺ dicit
Lodo. de roma q; lucrat⁹ fuit sex florenos
Itẽ rome erat statutũ q; ꝗcũq; nõ exeque/
rek dispositiõez defuncti infra annũ p̃ina
rek oib⁹ bñficijs suis. excõicarek. ⁊ statiz re/
stitueret bona testatoris. iuxta. c. si heredes
de testamen. q̃dam relict⁹ executor ex testa/
mento nunq; habuit bona in posse suo sed
erant penes heredẽ nõ fuit execut⁹ infra an
nũ. ⁊ cũ fuisset bñficijs ꝺuatus ⁊ excõicat⁹
Dicit Lodo. de roma se determiasse q; ma
le fuerat excõicat⁹. qz ꝑsupositũ statuti sci
licet q; habuerit bona in posse suo. nõ veri
ficabaꝁ in eo. vt dicit. boc bene notandum
Itẽ statuti causa ꝓmitti nõ põt. casus ẽ
in. l. nõ distinguim⁹. §. deliberati. ff. ꝺ arbi.
⁊ capitulo. causa. de in tegr. restitut. potest
de ea incidenter cognosci casus singularz
i gl. cum ꝓponas. C. de re. credi. qz idem est
in arbitrio qꝺ in iudice. de quo in. l. q̃tiens
C. de iudi. Item statutũ ꝓhibet habentem
vnũ officiũ acceptare aliud. si acceptat pe/

nã habet vt careat acceptato. z priuatur officijs seu bñficijs. et salario ꝑmi. tex. singularis est in. l. q̃squis. ff. de cobar. ꝑn. libr. xij z ibi p Bar. Item statutũ est q̃ credat testibus deponentib⁹ de credulitate an valeat. Dicit Hosti. z dñs Antho. de butri. in. c. j. de appel. q̃ non valeat. De hoc ſm Iodo. de ro. in. l. j. ff. de ven. inſpi. z in. l. q̃d tamẽ. ff. ꝺ ar. z plã. q̃ dñm Antho. in. c. quotiẽs. ꝺ testa. vbi nõ valet dictũ testiũ p verbũ credo Itẽ statuta ciuitatis iudex seruare iurat. q̃rit an iudicans ꝓtra statutũ cõtinẽs id qꝺ ius cõmune sit ꝓiur⁹. et recedit in ℔ an statutũ ꝓtinens id qꝺ ius cõe sit ius cõmune municipale. Bal. l. ij. ff. de ꝓsti. pe. dicit esse cãm singularẽ. l. magistratus. ff. ad munici. Et dicit Iodo. ꝺ ro. hoc nescio extendere. Item statutũ ꝓhibet aliquãdo ne doc. salariati vadant ad allegandũ seu aduocandũ z si faciũt debẽt deponi a matricula aduocator. z priuant salario illi⁹ anni ſm Bal. singulariter in. l. placet. in fi. C. ꝺ epis z cle. imo dantes licentiã doctoribꝫ stipẽdiarijs reipub. aut armigerꝫ cum nõ possint. quia eorũ officium ad hoc nõ extendit vt vadãt ad balnea naturalia vel alia loca silia. Salariũ illius tpis quo licentiã dederunt ipi officiales de, ꝓrio soluere tenent. casus est singularis in. l. p banc. C. de ero. milita. an. li. xij. ſm Iodo. de ro. Item no. q̃ in statutis cõiter locum habet ar. a cõtrario sensu boc tamẽ est limitandũ nisi ar. illud sumat q̃ statuentes in penã incideret. tunc eĩ nõ valet. vt est glo. in cle. j. sup verbo facere. et ex q̃sit⁹ de vsuris.

Stellio ꝺr qui anio incõstãs z vari⁹ est verbo vel facto. vel qui rem aliquã obligauit alicui z deinde ipignorat alij. nõ facta mẽtione de ꝑmo. z generaliter q̃ in his crimi/nalibus causis ꝺr dolus in ciuilibꝫ ꝺr stellionat⁹. Stellio eĩ ꝓrie est animal varijs maculis plenũ z venenatuꝫ simile lacerte. z est corpe pictũ lucentibꝫ guttis. vi. ꝺ boc supra. Crimẽ stellionat⁹.

Stichus est ꝓriũ nomen.

Stigma est signũ vl instrumẽtũ q̃ brachia fabricensiuꝫ figurabant. cui erat impssum nomen impatoris. facies ꝓo corũ nõ figurabant. vt. l. si quis. C. de pe. ſm Jo. an. c. si iudex laicus. ꝺ senten. excõ. li. vj. in glo. ꝓbi agnoscit.

Stipes est pson a q̃ alij originẽ ducũt.

Stipulatio est firma verborũ ꝺceptio qua quis aliq̃d se facturũ daturũ ve, promittit alteri sup hoc ip̃m interrogãti. et ꝺr a stipulõ grece q̃ ꝺ est firmũ latine. ꝺnoiat etiã a stipite. Constat aũt stipulatio ex interrogatione premissa z respõsione subsequẽti. quẽ/admodũ ꝓtradictio ex affirmatiõe z negatione. hoc modo. promittis vꝫ dabis mihi. r. promitto vl dabo tibi. qñq̃ dicit stipulatus ille qui promittit per stipulationẽ passiue. Uel sic. stipulatio est solennis pmissio facta interrogatiõe precedẽte et respõsione sequente.

Stipulationũ alia est pura. alia ꝓditionat z alia in diem.

Stipulatio pura est q̃ nec fit sub ꝓditione. nec in diẽ ſz pure. vt dicẽdo dabis ℔ dabo.

Stipulatio ꝓditional ꝺr fieri sub cõditiõe hoc mõ. promittis mihi dare centuꝫ si nauis exasia venerit. z rñdes. promitto

Stipulatio in diẽ fit ℔ mõ. dabis mihi. x. ĩ kalẽdis iulij. z rñdes dabo

Stipulatio acq̃liana est q̃ nouat oẽm contractũ. vt sic. q̃q̃d mihi debes ex quacũq̃ causa idem mihi promittꝫ. si eĩ ex mutui dation mihi debitor sis velimq̃ acceptũ ferre. id est per acceptilationẽ remittere ñ poterit res expedire nisi p obligationem que in rem contrabit. Reqre supra Aquiliana actio.

Stipat⁹. i. vallat⁹. fulcit⁹ ſm Jo. an. in cle. pastoralis. ꝑsi. notorij. ꝺ re iudi.

Stinarij ꝺicunt amatores. idẽ ꝺicunt carnarij.

Stratũ ꝺr generaliter oẽ gen⁹ vestis. vl oĩe indumentũ. vt. ff. de ꝑ. leg. sed magꝭ ꝓpe vestes cubiculares dicim⁹ stratũ a sternendo vñ etiã via publica strata ꝺr.

Stratores etiã a sternẽdo ꝺicunt. q̃ custodientes in carcere reos cõdẽnatos puniebant. vl stratores ꝺicunt esse isti q̃ stabulis vel eq̃s stãtibꝫ in eis ꝑsunt. et ꝺr a stratario ſm Azo. C. de strato. li. xij. in Rub.

Studium vt ꝺicit Azo. est vehemẽs z assidua ad aliquã rem agendã cũ summa voluntate occupatio. ex q̃ voluntate labor in op⁹ ꝺferk. z ꝓdit laboris tediũ versus in oblectamentũ.

Studiũ liberale z latinũ olim tm erat Rome et Cõstantinopol. in alijs aũt locis nõ nisi ex ꝓuilegijs. vt. C. de stu. li. z in rubro et nigro. li. xj. z in ꝓhemio. ff. ℔ aũt tria bodie

impio scisso studiū in multis locis fit z ma xime Bononie. q̄ legal' studij obtinet mo narchiā. sed vtrū in festis z diebꝫ dñicis li ceat studere. Jo. an. dic̄ q̄ sic dū studiū fi at sine solēnitate nō ꝓpter lucrum cū nō sit opus seruile. sed cū solēnitate puta in pub licis scolis non lz. Antho. de But. dicit q̄ cā cōsilij dād' vbi necessitas suadet. scz ḥa cā est tpe peritura vl' de loco longinq̄ tunc licz studere etiā ad lucrū al's nō. nec ī scien tijs positiuis q̄ ad lucrū vl' honores tēdūt sed in theologia et speculatiuis sic. et addit Pano. etiā in iure canonico cū sit theolo gia practica. qz talis laborat in vinea dñi z efficit' p̄ ꝫ speculatiu⁹ et abstrahit' a vicijs. nō aūt cult⁹ diuinus vl' officiū p̄ ꝫ ptermit tat'. sani⁹ em̄ est maioribꝫ studere et mentes occupare q̄ ociū insequi vel in laruis vaga ri. imo meli⁹ esset domi manere q̄ festa ec clesiarū ꝓpter dñas visitare. vt no. c. j. ō fer. z. c. odi z pieci festiuita. vbi as. xxiij. q. j. vbi etiā vidua q̄ in corbonā duo minuta posu erat a saluatore oibꝫ p̄ferr'. qz dñs non ea q̄ offerunt' sed voluntatē offerentiū respicit. Studeat g̃ diligēs scolaris diebꝫ feriatꝫ et alijs. qz nō sufficit diu fuisse in studijs. sed bene z laudabiliter vixisse cōmendandū est. xxj. q. ij. gl'ia epi. in fi. Hec aliqs repente fit summus. de peni. dist. ij. §. hec que de cari tate. z glo. in. c. tum ex lr̄is. de in integr. re stitu. Et non p̄t q̄s modico tpe multū ad discere. lxviij. dist. §. j. cuius ingenium in bñ studentibꝫ interdū suppleat tēp⁹. lxxvij. dis. monachus. vbi ōr. Quantū de tpe decer pit' moz hoc docet' habere. pbitas q̄ plixi or consuetudo nō contulit. aduertat etiaz dictū iurꝫ cōsul. ff. de fideicōmiss. liber. in. l. apud iulianū. vbi dicit Si vnū pedē tene rē in sepulchro adhuc discerē.

Stupr̄ū est illicita virgis defloratio. q̄uis in vidua cōmitti dicat'. nisi sit meretrix vel illicita cōcubina. p̄m leg. ff. ō cōcubi. l. ī cō cubinatu. in fi. Jtē cōmittit' in puerꝫ. ff. ad l. iul'. de adult. l. stupr̄ū.

De Bu

Suarij. Req. supra Porcarij.

Suasio accipit' in bona ptem vl' in mala. ff. ō seruo corrupto. l. j. §. psuadere. z. C. de fur. z ser. corri. l. si q̄s.

Subgrūda est vna ps tecti vnicuiusq̄ do mus q̄ incūbit extremis capitibꝫ tignoz te ctualiū. vt. ff. de his q̄ dej. vl' effude. l. si ꝙo §. si pretor ait. Et al's dicit' subgrauidą vl' subgrandia.

Subrogare est aliquē in locū alteri⁹ substi tuere vl' cōstituere. vt officiales. vl' iudices alios subrogāt. Et p̄ōt scribi. r. p b. cōmu rando. vt surrogare.

Suboznatio est informatio facta p̄ aliquē de veritate tacenda z falsitate dicenda. p̄m Guilel. de mon. lau. in clemen. testibus. de testibus.

Subsignare est subscribere vt testes in cy rographo solent signare. z quasdam notu las subscribere Et q̄ñ subscribēs se cōsen tire dicat'. z q̄ñ nō est bona glo. in. c. p̄s bite teroz. in verbo subscripserit. de reb. eccles. non alie.

Substitutio est secunda conditionalis in stitutio. qz institutio dicit' prim⁹ gradus. et substitutio secund⁹. Et licet substitutōnes in infinitū de vno in alium p̄nt̄ procedere. tñ oīs institutio q̄ fit post p̄mā dicit' substitu tio. z secund⁹ gradus sicut secū de nuptie di cunt' oēs q̄ sequunt' primas Et dinidit'. qz substitutionū alia est directa. alia obliqua Et nota differentiā inter ꝑbum directum. obliquū. z cōmune Unde directuz est qō significat vt ille cui relinquit'. vel in quē di sponit' sua manu recipiat. vt est verbū īsti tuo. vt patet. ff. de here. īsti. Jtem illud. he res esto. vt ibidem. Jtem accrescat. simili' verbū capiat vl' accipiat. Sed verbū obli quū est qō significat vt ille in quem dispo nit' vel cui relinquit' de manu alterius ac cipiat. vt est verbum restituo. facit. l. īstitu ta. ff. de trebel. z p to. ti. Jtem volo vt q̄ñ p fideicōmissum ps hereditatis est restituen da. l. pater filiū. §. fi. ff. de lega. iij. Jtem ver bum rogo tē. Sed verbuz cōmune est qō vtrāq̄ significationē. siue ō manu sua siue de alteri⁹ recipiat. vt est verbū substituo. si cut in. l. cēturio. ff. de vul. substi. Habet em̄ q̄ñq̄ directam significatōez. quādoq̄ ob liquā. Substitutio directa ōr cum nullo mediante q̄s capit hereditatē deficiēt'. z di recte efficit' heres ipsi testatori q̄ īstituit eū. īsti. de vul. substi. §. q̄ casu. Et hec subdi uidit'. qz alia ē vulgar'. alia pupillaris. alia exēplar'. alia breuiloqua siue recipzoca. a lia cōpendiosa.

Substitutio vulgarꝫ ōr q̄ de vulgo z a q̄li bet fieri p̄ōt. dū tū ḥ testamētū facere. z ille

extestamēto cape possit. Et hec subdiuidit qz qdam est vulgaris exp̄ssa. z qdaz tacita Substitutio vulgaris exp̄ssa est q̄ fit ꝑbis negatiuis exp̄ssis ꝑ mō. Titi⁹ heres esto. et si heres ille nō fit vl̄ erit. seius heres esto. i. sit. sic em̄ instituo te mihi titiū heredez et si te noluerit vl̄ nō potuerit esse heres. sit heres seius. Substitutio vulgarꝛ tacita fit p ꝑba affirmatiua. veluti cū ꝑbo miles pubes̄ z ipuberē heredes instituit. z cōi verbo eos substituit. ꝑ mō sei ipubes. z meuñ pubes heredes estote. vel sunto. q̄s vnanimit inuicē substituo. vl̄ sic. z idē redibit. pubes̄ sexū. z ipuberē heredes facio. z eos sibi inuicem substituo. q̄ substitutiōe colligo q⁹ si vn⁹ nō fuerit heres. vl̄ si vn⁹ nō moriat⁹ alī insolidū sit. Et ōz vulgaris qz fit a q̄libet de vulgo. siue sit in ptāte. siue nō. Et ōz tacita qz puberē tacite vulgarit ipuberi substituit. q̄ substitutio magꝛ essz pupillarꝛ nisi ꝓpt adiunctā p̄sonā. Bz i milite tal substitutō pupillaris est ꝓpt priuilegiū militis. q̄ substitutio q̄tum ad puberē vulgarꝛ est. q̄tuz ad ipuberē pupillarꝛ est. qm̄ si pubes hereditatē adeat p pte sua nō euanescit institutio ꝓpter facta. ꝛ si ipubes hereditatē adeat ꝓpt q̄cūq; expleuerit pubtatē. vñ sub exp̄ssa pupillari ꝓtinet tacita vulgaris. ff. eo. ti. l. Hā hoc iure.

Substitutio pupillarꝛ est q̄ soli pupillo z ipuberi fit. Et est etiā dupler. alia exp̄ressa. alia tacita. Substitutio pupillarꝛ exp̄ressa fit ꝑ mō. iste filius me⁹ ipubes heres esto. z si heres nō erit aut si heres erit z infra pupillarē etatē decesserit ille heres esto. vl̄ sic instituo mihi in heredē. T. filiū meū pupillū z si nō erit z si erit heres z infra annos pubertatꝛ vel in pupillari etate decesserit substituo z seiū. hec ōz exp̄ssa substitutio. qz in ea oīa ꝑba exp̄munt q̄ exp̄mi oportet.

Substitutio pupillaris tacita est hec. filiꝰ meus ipubes heres esto et si ille nō erit iste heres esto. vel sic q̄squis mihi heres erit sit heres filio meo. Hec ōz tacita. qz ꝑba q̄dā nō exp̄ssa hic tacite subintelligunt q̄ exp̄imunt in exp̄ressa substitutiōe pupillari. nā p hāc tacite intelligit q⁹ si filiꝰ decesserit in pupillari etate ille q̄ erit heres p̄ri erit heres filio. Et ōbent ille pupillares substitutiones sol̄ pupillis in ptāte pentū existentibus z ab ipsis parētib⁹ fiūt. p qō euidenter patz. q⁹ nō a mr̄e ꝛz a solo p̄re fiūt. cū mr̄ filios nō habeat in ptāte. Sed nūq̄ substitutus expupillari exp̄ssa repellit a mr̄e pupilli. z substitut⁹ ex tacita repellit a matre pupilli z succedit ipsi pupillo mr̄. Itez qui est substitut⁹ ex pupillari substitutōe fit heres ipsi pupillo. Ille ꝑo q̄ est substitut⁹ ex vulgari fit heres ipsi testatori. Itē pupillarꝛ tacita intelligit esse vulgaris exp̄ssa q̄ mr̄ substituit pupillo. Et ꝑ ꝓpt priuilegiū matris. Itē eodē mō q̄n q̄s pupillo vl̄ alī substituitur ꝓpt adiunctā p̄sonā.

Substitutio pupillaris ꝛpendiosa est que fit ꝑbꝛ ꝛpēdio q̄ ꝑba i pupillari expressa sunt plixiora. Et ex ꝑ ōz ꝛpendiosa. z hz fieri hoc mō. Instituo ticiū filiū meū mihi i heredē z q̄n̄cūq; decesserit sine filijs substituo ei seiū. vl̄ sic Iste filiꝰ ipubes heres esto z q̄cūq; tpe decesserit ille heres esto. q̄ substitutio tm̄ locū hz i milite. de ꝑ in. l. p̄cib⁹. C. de impub. z ali. substi.

Substitutio breuiloq̄ siue recipꝛoca ē q̄ eōtinet duas vulgares z duas pupillares substitutiōes. vt cū duo ipuberes īstituti a parēte q̄ hz eos in ptāte inuicē substituunt ꝑ mō. S. z T. filios meos ipuberes mihi instituo heredes z eos inuicez substituo. Uñ qz ꝓtinet exp̄ssaz pupillarē si aliq̄s p̄dictorū decesserit i impuberi etate. mr̄ ipuberis decedētis oīno repellit et succedit substitutus. Et hanc substitutionē lex appellat recipꝛocā z oēs q̄ttuor exp̄sse sunt.

Substitutio exēplaris vl̄ exemplaria est q̄ fit a parētib⁹ vtriusq; sexus filio furioso vl̄ mente capto. Et ōz exēplarꝛ qz fit ad exemplū pupillaris substitutōis. qz sicut pr̄ puidet filio pupillo q̄ testari nō pōt de herede. ita puidet filio mente capto vl̄ furioso. Et fit hoc mō. T. filiū meū furiosum vl̄ mēte captū mihi heredē instituo. Et si ōcesserit furiosus vl̄ mēte capt⁹ anteqū ad sanā mētē puenerit substituo ei talē filiū suū vl̄ fratrē. vl̄ aliquē alienū si deficiat filiꝰ vl̄ frat.

Substitutio obliq̄ siue nō directa est fideicōmissaria. z est illa q̄ fit p fideicōmissuz vt hic. q̄cūq; vestrū sine liberis decesserit rogo vt eiꝰ portio ad supstitē pueniat. Et q̄n̄ q̄s instituit heredē et eius fidei cōmittit vt q̄cito possit eius hereditatē adeat. z caz alteri certe persone cui z q̄n̄ testatoꝛ voluerit restituat. vicz tali vl̄ tali die. vl̄ sub tali cōditione si decesserit sine filijs. vt si forte i ea ꝓditione fuerit q⁹ testatoꝛ magis diligat eū

et ex testamēto ei⁹ directo nihil capere possit. puta q⁹ directe ⁊ īmediate capax nō ē. q̄lis est spuri⁹. saltē hoc mō aliq̄d capiat ⁊ cōse/quat ex hereditate vl̄ totā ipsam hereditatem. C. ad trebel. p tot. q̄si. ⁊. ff. e. ti. in multis lo. ⁊ in. c. Raynūci⁹. ⁊. c. Raynald⁹. ō testa. Et nota q⁹ i substitutōib⁹ fideicōmissarijs locū habet quartarū deductio. in directis aūt nō. c. Si pater. de testa. li. vj. vbi est ca/sus. ⁊ ibi vide glo. de his substitutōnib⁹ est glo. in. c. Raynūci⁹. pal. ⁊ insti. de vulga. et pupil. substi. per totū.

Substitutus heres. Req. ē. Heres substi/tut⁹. Et nota q⁹ in oīb⁹ substitutionib⁹ pri mo p̄cedere debet institutio sicut p̄m⁹ gra/dus. et postea poni debet substitutio vt se/cūdus. Hinc est q⁹ ōr institutus p̄mus he/res ⁊ substitutus secūdus. l. cū p̄ponas. C. de here. insti.

Subhastari est rē venalē p̄poni hasta sup/posita q̄ō freq̄ns est circa p̄dia q̄ nūciātur vl̄ censenk fisco vacare. ⁊ sic p subhastatio/nē plus offerenti debek.

Subsidiaria actio. Requi. supra Actō sub sidiaria.

Subpūctare lr̄am est eam dānare punctis suppositis. vt quādo littera superflua inferi⁹ punctak vt habek supra de litera C. in p̄bo cancellare.

Successio q̄nq̄ fit de capite in caput. ⁊ q̄n/q̄ de gradu in gradū. p̄m Azo. i sum. ō succes. edic. C. ⁊. ff. eo. ti. l. j.

Successio de capite in caput. est cū deficiē te p̄mo capite liberoꝝ. ozik secundus caput agnatoꝝ. ⁊ isto deficiēte succedit tertiū ca/put ꝯgnatoꝝ. ⁊ ꝯgnatis deficiētib⁹ succedik q̄rto p ordinē vñ vir ⁊ mulier vl̄ vxor. vt. C in ti. vñ vir ⁊ vxo. auc. p̄terea.

Successio de gradu in gradū est q̄n plures p̄sone sunt in eodē capite in diuersis gradi bus. vna p̄or. altera posterior. Hā p̄ore re/pulsa spe vl̄ repudiatione sequēs succedit vt. ff. de succes. edi. l. j. ⁊. C. eo. ti. p Azo. i sū. Et ad plenior̄ scz doctrinā successionum ab intestato sic est distinguēdū. Aut dubi/tak q̄liter descēdente⁹ succedāt ascēdētib⁹. Aut q̄liter ascendentes descēdentib⁹. Aut qualiter collaterales collateralib⁹. Primo casu aut supsunt legitimi et naturales. aut legitimi tm̄. aut adoptiui. aut nakales tm̄. aut nati ex illicito coitu vt spurij. ⁊c. Si le gitimi ⁊ naturales. aut supsunt tm̄ filij pri mi gradus. aut vlteriores. Primo casu aut oēs emācipati. aut oēs in ptāte sunt. ⁊ tunc iure veteri ⁊ nouo succedūt equalik subla/ta differentia sex⁹. vt. l. xij. tabu. ⁊ insti. ō he/re. q̄ ab intesta. defe. §. emācipati. C. de suis ⁊ legi. here. l. vlti. ⁊ auc. in successiōe. ibidē. Aut supsunt q̄dam emācipati ⁊ q̄dam ī po testate. ⁊ tūc iure veteri digestoꝝ vocabank emācipati de iure p̄torio existētes in ptāte. ⁊ de iure ciuili oēs eq̄liter. licz diuerk iuri/bus vocarenk. C. de legi. here. l. meminim⁹ ibi. Cū igik p̄retor filiū emācipatū ⁊c. ff. ō bo. poss. l. sed cū patrono. §. bonoꝝ. In iu re p̄o auctēticoꝝ vocabank etiā emācipati cū suis eq̄liter. vt in auc. de here. q̄ ab inte. defer. §. reliquū. ibi. In illa ⁊c. Si p̄o sup sunt vlteriores. aut erant ꝯcepti viuenti eo de cui⁹ hereditate agik. aut eo mortuo. si eo viuente. aut nascunk eo supstite p quē ꝯiūn/gunk. aut ꝯstat eos excludi si velit ille adi/re hereditatē. q⁹ p̄cedit eos in gradu. sed si nolūt. vl̄ non possunt. q⁹ mork anteq̄s ade ant vocank vlteriores p eū ꝯiuncti. ⁊ si soli ⁊ eodē gradu vocq̄nk equaliter si cū patru is vocank ī stirpes iure veteri ⁊ nouo. Idē si nascunk mortuo patre. q⁹ paria sunt eum nō esse mortuū. ⁊ repudiare. ⁊ eū mori ante q̄s repudiat. si nō erāt ꝯcepti mortuo eo de cui⁹ hereditate agik nec p̄torio nec ciuili iu re vocank. nec excludunt seq̄ntes. vt ħ oīa euidenk p̄bank. C. de suis ⁊ legi. heredi. l. ne potes. ⁊ in auc. in successiōe ibidē p̄al. ⁊ in/sti. ō here. q̄ ab īte. defe. §. cū filio. ⁊ ī autē. ō here. que ab intest. defe. §. reliquum. p̄alle. coll. ix. ⁊. ff. de iniust. rup. irri. te. l. si q⁹ filio Sane tñ hec intelliganк esse vera nō ex q̄/litate titli. C. de his q̄ añ ap. ta. l. vnica. ⁊ ō cadu. toll. l. j. §. in notissimo eo casu q̄n ius ꝯpetebat adulto filio vt. C. ad sena. ꝯsul. or phi. l. vl. p̄dicta p̄cedūt si nascunk eo existē te in ptāte p quē ꝯiunguk. Si p̄o sit emā cipat⁹ ⁊ nepotes reponank. i. remaneāt ī po testate ei⁹ de c⁹ successiōe tractak. Cōsidera to iure ciuili antiq̄ pferunk nepotes. sz per edictū de ꝯiūgēdis cū emācipato liber̄ ei⁹ vocank sil. ⁊ tātū ꝯsequik fili⁹ q̄ntū oēs ne/potes ex eo nati. vt apparet. ff. ō ꝯiūgē. cum emāei. l. ci⁹. §. inter ip̄m. ⁊. ff. de ꝯtra. tabu. l. j. §. q̄ habeāt. ⁊. l. q̄ bz. ⁊. l. cū emācipat⁹. §. si p̄. Sz iure nouo auctēticoꝝ pferunk fi/liū. q⁹ p̄ores in gradu cū sublata sit differē/tia p̄ie ptātis. Et sic est cor̄ect⁹ ille titul⁹ ō

ꝓiũgen.cũ emãci. vt notat eo.ti.li.j.in ꝑn. z C.de ſuis z legit.here.l.fi.z auc.in ſucceſſi/one ibidẽ.qđ intellige vt ibi đr.nã titul⁹ il/le adhuc hodie manet ſm Jaco.de raueñ. al's de rauani.ſcz q̃ ad ſucceſſiones ex teſta mẽto. Si aũt moꝛtuo aſcẽdẽte ſupſunt deſcẽdẽtes legitimi tm̃. vt adoptiui.tũc ſi dã tur in adoptionẽ deſcẽdentib⁹ ꝑ lineã ma/ſculinã vl' femininã ſuccedũt eis ex teſtam̃ to z ab inteſtato exhęredati habent q̃relam Si dank extranеis in adoptionẽ.aut mo/rik pr̃ adoptiu⁹teſtat⁹.aut inteſtat⁹.ſi teſta/tus regularit' nihil relinq̃re cogit'. Fallit ī caſu ſi arrogat⁹ſit ipubes cui cogit' q̃rtam relinq̃re ex ꝓſtitutiõe diui pij. vt.l. papinia nus.§.ſi q̃s.ff.de offi.teſta.ita ſimpl'r dixit Dy. Sz q̃d ſi erat fact⁹ pubes an debeak ſi bi q̃rta die vt nota.C.de adop.l.ij. Si autẽ moꝛit' pr̃ adoptiuus ĩteſtat⁹.aut ſine legiti/mis z naꝛalib⁹.z tũc ſm oẽs ſuccedũt adoptiui.aut extrãeis legitimis z naturalib⁹.et tũc reꝓbata q̃rundã opinione q̃ dixerũt ꝓtrariũ vocank etiã cũ legitimis z natura/lib⁹ eq̃liter.ſi tpe moꝛtis repiank in ptãte.ſ pbank.C.de ſuis et legi.here.l.fi. Tertio ca ſu qñ moꝛtuo aſcẽdente naturales tm̃ ſup/ſunt.aut extrãeis legitimis.aut nõ extrãeis ꝑmo caſu aut decedit pater teſtat⁹ aut inte ſtat⁹. Si decedit teſtat⁹ tũc ꝑt eos iſtituere in vncia.vt in.l.z.z in auc. ibi poſita.C. de natu.libe.ſi inteſtat⁹ in nihilũ ſuccedũt.ſed alunk.vt in au.de natu.libe.§. Si ꝓo.z. C. de natura.libe.auc.licz. Scõdo caſu qñ nõ extrãeis legitimis filijs naturales ſupſunt extrãeis parẽtib⁹ aut nõ extrãeis Si extãte. aut decedit teſtat⁹ z tũc ꝑt naturales iſtitu ere inſolidũ parẽtib⁹ relinq̃ndo legitimaz. aut inteſtat⁹ z nõ ſupſit ꝓiũx legitima.z tũc ſuccedũt in duas vncias.vt i auc.licz.ꝑal. Quarto caſu qñ ſupſunt ſpurij. aut tracta tur de ſucceſſione linee patne aut materne Si paterne ſpurij ex illicito coitu nati nul li ſuccedũt in auc. Qui mo.na.eff.fi.§. vlt. Si materne.aut tractak de ſucceſſiõe ma/tris.aut ſucceſſiõe cõiunctoꝝ ꝑ matrẽ. Si matris. aut non. eſt illuſtris.aut illuſtris. Si ꝑmũ vicz nõ illuſtris.aut ſupſunt ſpu rij vulgo q̃ſiti.aut ſupſunt ſpurij inceſtuo/ſi vel nepharij. Si ſunt vulgo q̃ſiti ſucce/dũt matri indiſtincte.vt.ff.ad turpilia.l.j.§ j. Et inſti.e.ti.§. Nouiſſimo. Si ſunt ſuſce pti ex dãnabili coitu nõ ſuccedũt.vt ī auc. q̃ mo.na.ef.fi.ſui.§.fi. Si ꝓo mater eſt illuſ ſtris tũc aut extantib⁹ iuſtis filijs.aut non. Et dic.vt.C.ad ſena.cõſul.oꝛphi.l.ſi quis. Si ꝓo de ſucceſſiõe ꝓiũctoꝝ ꝑ matrẽ indi ſtincte ſuccedũt.z eis ſuccedit.vt.ff.vñ co/gna.l.ſi ſpuri⁹.z.l.in hac ꝑte. Secũdo ca/ſu ꝓncipali ſcz qñ agit' qualit' aſcẽdẽtes ſuc cedãt.aut ſupeſt pr̃z mr̃ vl' mr̃ tm̃.aut vr̃q̃ ſit cũ frib⁹ vtriq̃ ꝓiũct⁹.aut cũ ꝓiunctis ex altera ꝑte tm̃. aut ſupſunt au⁹ vl' auia vna cum frib⁹ ꝑmo caſu iure veteri ꝑferebat pr̃ matri ſi filius fuit in poteſtate.q̃ oli oc/cupabat iure peculij.z q̃ erat agnat⁹.mat ꝓo cognata.vt.ff.ad turpil.l.vlti. Jtez hec erant tunc vera in naturali z legitimo pr̃e/ſec⁹ in naturali tm̃ quẽ nõ hz in ptãte.et ſic nõ hz bñficiũ manumiſſoꝝ. Jtẽ ſec⁹ in le gitimo.vt.ff.ad turpil.l.ſi patrez.hodie ꝓo fili⁹ habz heredẽ z nõ occupat iur.pecu. vt in auc.de here.q̃ ab inteſt.deke.§.j. Jtẽ ſub/lata eſt differẽtia agnatiõis z ꝓgnatõis. vt eo.ti.§.nulla.z ideo pr̃ z mr̃ pariter vocan tur.vt.C.ad turpil.in auc.defuncto.ſecun/do caſu locũ hz inſti.ad ſena.cõſul.oꝛphi.§. j.q̃ hodie ſit' vocank in poꝛtiões viriles. vt in auc.de here.q̃ ab inteſta.ve.§.ſequẽs. et in auctẽtico defuncto.ꝑalle. Tertio caſu ꝑ ferk pr̃ z mr̃ frib⁹ ꝓiunctis ex altera ꝑte tm̃ vt in auc.ꝑal.defuncto.zc. Quarto caſu ẽ opinio inter Bulgarũ ex vna ꝑte. z martiñũ z Johãnẽ ptib⁹ ex altera. vt in iam alle. aut.defuncto. Tertio caſu ꝓncipali cũ tra ctak de ſucceſſiõe collateraliũ aut ſunt fra tres vtrimq̃ ꝓiuncti tm̃ z ſuccedunt.vt. ff. de ſuis z legi.here.l.j.§.vl.aut ſupſunt cõ/iuncti ex altera ꝑte tm̃. vt vterini tm̃ vl' con ſanguinei tm̃.tunc aut ſupſunt ex legitimo nati mr̃imonio.aut nõ. Si ꝑmũ tũc ſucce dunt.vt.C.de ſuis z legit.here.auten. poſt fratres. Si ſecundũ aut ſunt ꝓiuncti ꝑ pa trẽ tm̃ z nõ ſuccedũt.vt in auten.q̃ mo.na. ef.ſui.§.filiũ. Si ꝑ matrez ſuccedũt etiam ſpurij.vl' ex vulgo q̃ſiti.vt.ff.vñ cogna.l.ij. aut ſupſunt vterini tm̃ et ꝓſanguinei tm̃.et tũc parit' ſuccedũt in bonis a ſe q̃ſit'. q̃ co gnatio hodie ab agnatõe nõ differt.vt ī au ten.poſt frẽs ꝑal. Sz in bonis q̃ſit' a pr̃e ꝑ ferunt ꝓſanguinei z ī q̃ſit' a mr̃e ꝓferunt vterini.vt.C.de ſuis z legi.here.l.de emãci pat'. Et in h̃ nõ remanet illa lex incoꝛrecta aut ſupſunt vtrimq̃ ꝓiuncti cũ ꝓſanguine is tm̃ vl' vterinis tm̃.z ꝑferunt vndecunq̃

qſtis. vt in auten. Itaq; C. cõmunia. ꝺ ſucceſ. Nã duplici iure vtunt. vt in corpe vnꝺ ſumunt aut ſupſunt fratres z filij fratrũ. et tũc ſuccedũt eadẽ diſtinctiõe ſeruata vtriq; ꝺiunctoꝝ z nõ ꝺiũctoꝝ. vt in auten. ceſſante. C. de ſuis z legit. here. dic vt ibi. vel ſupſunt etiã nepotes fratrũ vl' vlteriores. et tũc q̃ prior eſt in ḡdu potior erit in iure auten. poſt fratres p̃al. ꝑm Dy. cui' fuit hec diſtinctio pauc' p Cy. additis q̃ hãc ponit ad literã. C. cõia. de ſucceſſ. in auten. itaq; p̃alle. Et ꝺak ſup. c. auctoritate. de ꝺceſſ. p̃bẽ. lib. vj. Et dictis de ſucceſſiõe hereditaria taliſ oritꝝ q̃ſtio Utrũ q̃ pferant in ſucceſſiõe inꝛ pueros fratrꝫ ex mꝛe tm̃ ex vna. z inter pueros filie ſororis patris vl' pueros filie fris p̃ris. aut pueros filij ſororis patrꝫ ptiũ ex alia. In hac q̃ſtione incidens caſus eſt talꝛ q̃dam b. fuit frater ex pte matris tm̃ cuiuſ dã g. vxoris b. idẽ h. cũ quadã k. famla ſua genera uit duas filias in ſtatu ſoluto, de pꝰ ꝺtraxit h. cũ k. matrimoniũ. z ipſa. k. i celebratõne matrimonij ſuas tenuit filias ſub mãtello. ſurgit ex ꝑ q̃ſtio an ille filie ſint legitimate. z poſſint ſuccedere vel ne. Et reſpõdeꝛ q̃ ſic. videlicz q̃ ſint legitĩate z ſuccedunt ac ſi fuiſſent legitime a p̃ncipio generatiõis. fa. §. dubitatũ in auten. ꝺ inceſt. nup. col. ij. Quia legitimati p ſubſequens mꝛimoniũ bñt oẽs ſucceſſiões q̃s habẽt illi q̃ ſunt ab initio legitimi z naſales ita ꝺicẽ Bar. in. §. dubitatũ. p̃al. facit etiã. §. trib. in auc. q̃ mo. na. ef. ſui. ꝑſi. reliquũ. coll'. vij vbi ꝺicit Bar. q̃ tales ſic legitimati efficiũtur p̃mogeniti. ſiue poſtea alij liberi naſcãtur ex eodẽ mꝛimonio ſiue nõ. z ſuccedunt illis pſonis q̃bꝫ ſuccedũt illi q̃ ab initio legitimi nati fuerũt. facit ad ß. l. cum q̃s. C. ꝺ natu. li. z inſti. ꝺ nup. §. fi. vbi glo. ſup ꝛbo interdictũ cũ glo. pe. Itẽ in. c. tanto. in p̃n. q̃ fi. ſint legit. Et ad q̃ſtionẽ p̃ncipalẽ. q̃a in caſu p̃nti pueri filie ſororis p̃ris pueri filij fratrꝫ p̃ris. z pueri filij ſororis p̃ris ſunt in eodẽ gradu. tũc filia fris ex vna pte p̃ferꝛ i ſucceſſiõe pueꝛꝫ ſup̃dictis. ptz ß. C. de legit. here. aut pꝰ frẽs. cũ ſi. vbi ꝺr. Q̃ defunctꝰ nõ relinq̃t fratrẽ vl' ſororẽ ex vtroq; parente. nec eorũdẽ fratrꝫ z ſororis liberos extũc p̃ferunt i ſucceſſione frẽs et ſorores ex vna pte. z eorũdẽ liberi. z ſunt in gradu vicini/ori q̃s pueri ſup̃dicti. ſcz filie ſororis patris z pueri filie fratrꝫ p̃ris. z filie ſororis patrꝫ vt in auc. de here. ab iteſta. veni. §. reliquũ. z. §. illud palã. Idẽ ꝺicit Bar. de ſalice. in auc. poſt frẽs. p̃al. z pbaꝛ. C. de legit. here. i auten. pꝰ frẽs. ij. vbi habeꝛ q̃ pꝰ frẽs z ſorores z eoꝝ liberos ſuccedent p̃mo. alij ꝑm ḡdus ſuos. Nã puer fratris ex vno parẽte ẽ in tertio gradu ꝺ ſanguinitatꝫ. ſed ſup̃radicti pueri ſunt in q̃rto gradu. z q̃ vicinioꝝ ẽ in gradu p̃ferꝛ in ſucceſſiõe. ergo ꝛc.

Suffragiũ eſt ꝓprie patrocinium q̃ꝺ p̃ſtat aduocatꝰ. aut ꝺ ſilium. vl' ſeruitiũ. xij. q. ij. ſuffragia. Q̃q; ponit p ſalario q̃ꝺ debeꝛ aduocato ꝑm Azo. C. ꝺ ſuffra. Q̃q; eſt ꝺ ſenſus i ſcptis redactꝰ. ſcz cum ꝺr. ego. b. noie p. i plat̃. z ſic ſumit ꝺ elec. c. ꝓpetuo. li. vj. Eſt etiã auxiliũ deꝑcatiõis p aialiꝫ factũ. z ſic ſunt q̃ttuoꝝ modi ſuffragãdi p aiabꝫ. ad q̃ſ oẽs alij ducunt. ſ. oꝛõ btõꝝ hoim. ſine amicoꝝ. ieiuniũ. elemoſina. z ſacramẽtũ altarꝫ vñ Miſſa. p̃ces. dona. ieiunia. q̃ttuoꝝ iſta. Abſoluũt aiaꝫ. q̃s purgãs detinet ignis. ꝺ ß vide glo. in. c. cũ creatura. de cele. miſ.

Sup hec p̃poſitio de ſuo ſignificato ſignificat in iure ypothecationẽ. z p ß ſi teſtatoꝝ legat. Annuo decẽ ſup tali fundo. ſenſus ẽ q̃ ipm fundũ ypothecat, p illo legato. z idẽ in pmiſſiõe. nã ypotheca ꝺr ab ypos. i. ſub. z theſis poſitio. q̃i ſuppoſitio. Itẽ ꝺictio ſuper q̃ñq; nõ ꝑcat ypothecationez q̃ aliq̃ꝺ ipedit. ꝛ. gra. Cõcedo tibi decẽ annua ſup tali re trãſ ferẽs in te ꝺñiuz ex hac cã p trãſlationẽ ꝺominij ipediꝛ ypotheca. vt in. l. pign. ff. de re iudi. Itẽ ꝺictio ſup q̃ñq; ponitur p ꝺe. vt in. c. ſup ſpoliatõne. ꝺ ordi. cog. c. ſup lr̃is. ꝺ reſcp. c. ſup eo. de elec. z ſic ꝺicẽ Alexãder Cũ ſup eſt p' ꝺe ꝛc. Q̃ñq; ponit p p̃ter. vt nota. in ꝺict' iuriꝫ.

Suffragari. i. auxiliari. Inꝺ ꝺicunt ſuffraganei. i. auxiliariꝫ ꝺioceſanoꝝ epoꝝ. ꝺ elec. c. ſuffraganeis vbi cpi ꝺioceſani ꝺicuntur archiepi metropolitani. z p̃ co tãtũ ꝺfirmato nõꝺũ ꝺſecrato. nec palliato de mandato eiꝰ ꝺſecrari. vt ibi ꝺr.

Supinũ habet duos caſus tm̃. accuſatiuũ z ablatiuũ. in ablatiuo ſignificat terminũ a quo. vt minoꝝ natu. vt in. l. ij. §. minoꝛez. ff. ꝺ mino. nã tp̃us legis cõputaꝛ a tpe natiuitatis. vt a termio a q̃. Sed in accuſatio ſignificat tminũ ad quẽ. rõ. qz volũtas defuncti. ſcz ei obtẽperari ẽ termin' ad quẽ. z nec iſto caſu nec p̃cedẽti ꝑcat conditiõez qz nihil q̃ꝺ ſuſpẽdi poſſit ſubeſt. Supinũ

ergo in vtroq; casu scz accusatiuo z ablatō sumptū de se solo nō imporrat ꝺditionē nisi addak ei ꝑbū vl' pticipiū fuki tpis. vt ventur⁹ vl' iturus. tūc em̄ exadiūcto qđ ꝓtinet euentū. ꝺditionē significabit. sed nō ex suo ꝓpio significato q̄ tm̄ significat terminum a q̄ vl' ad quē.

Supficiales edes sunt q̄ in solo ꝺducto vl' empto sunt posite. quaz ꝓpinq̄tas seu ꝓprietas ciuili z naturali iure ei⁹ est. cui⁹ est solū vt. ff. de supficie. l. ij. vl' edificia sup soli faciem facta. puta qz dñs soli ex locatione concessit sup solū suū edificia fieri.

Supficie. de supficie in rē actio. Req̄. sup. de Actionib⁹.

Suppellex ē domesticū pris familias īstrumentū in q̄ ꝓtinenk mēse. cipbi. scephalia. subtellia. cultra. īpiria. vasa. orraria. aq̄ria. pelues. aq̄naria. traba. vasa. estuaria. vulgaria. i. ad certū officiū attributa. zc. īstrumenta dom⁹. vt scribit Põponi⁹. Dicik autē suppellex vt Labeo ait. qz bn̄ q̄ in legatō ne mittebank secum suppellectiles deporta bāt. vt ī. l. labeo. ff. de suppelle. lega. Que āt ꝓbēdank sub vocabulo suppellectilis determiat Bal. in. l. in legatis. C. de lega.

Supplicarij dicunk q̄ ob aliq̄ ꝺlictū enorme i publicū deuoluunk erariū. q̄ deuolutio ꝺr bonoz publicatio

Supplicatio est petitio venie ꝓtis erroris Uel est q̄dam benignitatis ipsius supioris implorratio. Et ponunk tres differētie iter supplicationē z appellationē. vt in glo. iij. c. ex lris. de in inte. resti. Et sumik supplicatō stricte ꝑ ea q̄ porrigik aduersus sniam q̄ petik reuocari. q̄uis al's capiak large ꝑ qualibet p̄cum porrectōe. Et ponit Butri. q̄rtā differentiaz. qz nō licet tertio appellare. sed bñ licet tertio supplicare. quā differentiam Jo. an. quē sequitur Bar. reprobat. dicēs But. errasse. qz si itelligik q̄ post duas supplicatōes tertia admittik. tūc est ꝺ casum. l. si aduersus. C. de ꝑci. impe. offe. si secundo intelligik post duas snias latas in cā appellationis liceat postea loco tertie snie facere supplicationē. Jtē falsum est. qz qñ nō licet tertia vice appellare. nec licebit supplicare Alia differētia lz ī appellatōe a snia diffiniti ua sec⁹tñ in inrlocutoria nō sit necesse exp̄mi cāz aliquā. tñ in supplicatiōe necessario apponik cā saltem colorata alias supior nō debet admittere supplicationē. Jtē differt qz solus p̄ceps supior ꝺcedere habet supplicatiōem. sed appellatio etiam fit ab inferiori.

Surreptio est repentina z festina alic⁹ falsitatis suggestio. Et ꝺr a sub z repo. de h̄ no tak ūn. c. sup lris de rescriptis.

Suspēsio excōicatio z exiliū differūt. qz ꝑ suspēsus sine pctō cōicare alijs hoibꝫ z alij sibi. sec⁹ in excōicatiōe z exilio. q̄ tñ differūt inter se. qz excōicat⁹ pōt manere in ciuitate licet ꝓuek hoim cōione. sed in exiliū missus expellik tam a ciuitate q̄ a cōione hoim. vt suspēsus celebrās ꝓpetuo deponi ꝺz. ca. vt clericoz. ꝺ vi. z ho. cle. z. c. clerici. z latores de cle. excōmu. mīstran.

Suspensum ꝺr id qđ excedit domos vl' vltra eas extēdik. Qđ si ceciderit z alicui nocuerit vl' dānū intulerit in via publica cūti tenebik dñs dom⁹ illi⁹ ꝺ q̄ damnū illatū est. vt. ff. de bis q̄ deiec. vl' effu. ꝑ totuz.

Suspect⁹ ꝺr q̄ nō ex fiđ admīstrat. vt insti. de suspec. tuto. §. suspect⁹.

Suus q̄s dicak. Cū ꝺr q̄s ꝓseq̄ iiuriā suorū. vide in. c. de cetero. de test. z ī. l. si fcia. C. ad turpil. Nā ꝺr ille q̄ etiā admittik ad successionē ab intestato siue iure agnatiōis siue ꝺgnatōiz. de q̄ etiā in. l. negāda. C. q̄ accu. nō pos. canonizata. iij. q. ij. c. neganda. Bal. z moderni dicunt illū esse suū ꝑ q̄ ꝑq̄s agere sine mādato cū sola cautōne ꝺ rato. vt sunt oēs agnati. ꝺgnati. filij. libti. patroni zc. Cōtra q̄s nō pōt q̄s ꝺpelli testificari in cā crimīali. vt notak in. ca. de cetero ꝑal. Jtē alik capik cū q̄s ꝺr esse su⁹. l. sue mētis. vl' apō se. vt ī. l. fulcini⁹. §. adeo aūt latitatio. ff. q̄ ex cau. ī pos. Et est ibi pulcer modus loq̄ndi q̄ furiosus. ebrius. dormiens pupill⁹ zc. ꝺr nō esse su⁹ nec patik venditionē al's vēdicationē. de q̄ ibi. Nā non se occultat q̄ suus nō est. vt in. §. adeo. ꝓall. Jtē suum est ꝑbū ambiguū. Ideo dicens suū nō esse adijcere debet neq; sibi cōe. ff. ꝺ verbo. sig. l. pupillus. in fi. zc. z sic quod cōmune est meū dici pōt. vt. l. serui electionez. §. adeo. ff. de lega. j.

De Ta

Abellarius siue

Tabellio. est publica ꝓsona sacro
astricta in ciuitate vt rationes et
acta in forma publicā redigat a p̄cipe ad

hoc officiū deputat⁹ z ō firmat⁹. Ul' sic est ꝑsona publica habens officiū scribēdi in/ strumēta sup ꝯtractib⁹ vl' alijs reb⁹ ad faci endū fidem sup eisdē. z tabellionat⁹ offici/ um ꝓ bñficij subtractionē appellatiōe post/ posita interdici debet clericis in sacris or/ dinib⁹ ꝓstituti. c. sicut. T. ne cle. vel mo. Et dat ibi glo. rōnem q⁹ gen⁹ negociatiōis est. Et finaliter tz glo. q⁹ in cā ecclīastica vl' spi rituali pōt exercere officiū. vt. c. qm̄. ō. pba. z. xxvij. q. ij. Multorū. Itē tabellio oz esse req̄situs z rogat⁹. vt in Spe. ō instru. edi. §. ij. ꝛsi. Sz pone. z. §. iij. in ꝓma columna vt est glo. in ꝝbo req̄sitis. in cle. romana. ō iur. iur. Itē tabellio cōpellit ꝓficere instru mēta si roget. Sed pone mādato supiozis nō vult ꝓficere q̄d erit. Rñdet q⁹ ꝓuat offi cio tabellionat⁹ �fm Bal. in l. puidendum C. de postulat. Et est rō q⁹ est seruus publi cus. hoc tñ limitat nisi vna cū officio nota riat⁹ habeat aliud officiū annexū. z illud p q̄nquenniū exercuerit. tūc em̄ inuit⁹ roga ri nō pōt. Casus est vnicus z singularis vt ibi notat Angelus. in. l. j. C. de tabulis. li. x. Sed q̄rit vtrū tabellio qñcū q⁹ vult possit renūciare officio tabellionatus. Rñdet q⁹ nō. rō. q⁹ nemo pt renūciare suo officio ni/ si in man⁹ supiozis ꝛcedentis. l. legantis. ff ō offi. ꝑsi. c. admonet. de renunci. z. c. q⁹ in dubijs. e. tit. Bal. ad hoc inducit. l. filijs. ff. de fur. Item q̄ritur an tabellioni cui tēpo re rogat⁹ fuit solutū de mercede ꝓfectōnis instrumenti debeat iterū solui qñ ps velit habere copiā instrumēti. Rñdet q⁹ sic. glo. est no. in. l. fi. §. exēplaria. C. de ꝓncipi. agē. in re. li. xij. q⁹ est menti tenēduz �fm Lodo. de ro. quia q̄tidianū. Cetera q̄plura vide supra de J. z H. Et quot ꝑsonis eq̄leat tabellio in fide scriptis adhibenda est glo. in verbo duos viros. in. c. qm̄ ꝓtra falsam de ꝑbat. Et nota licet sacerdos non debe/ at exercere officiū tabellionatus. c. sicut te. ꝑalle. tñ si ꝓficit valet. �fm Bar. ī. l. vniuer/ sis. C. de eden. Sed pone. sacerdos scribit legatū sue eccleſie vt tabellio. an talis scri/ ptura valeat z ꝑbet. respondet q⁹ sic. c. cum inter nos. de re iudi. vbi determiat Jo. an. z ꝑbat q⁹ potest esse testis. c. Rainūci⁹. ō te sti. nō ob. q⁹ pater non potest ꝓficere instru mentū ꝓ filio. vt est glo. singularis. in. l. im puberis. §. j. ff. de falsō. q⁹ non est eadē rō in ꝑre z sacerdote. Itē punitur tabellio q̄ ac/ cipit aliquid etiam a sponte soluente vltra ꝓriū salariū �fm Bal. in auct. sed hodie. C. de epis. z cle. Item scribēs falsum instrūm tū īmunitat⁹ oz puniri pena ignis. Casus est in li. j. C. de mu. ꝓcess. li. x. Et describēs il licitū instrumentū ꝑdit manū. c. impialem §. scriba. de ꝑhibi. alie. ꝓ Fredericū. Item scribens instrumentū vsurariū ē ꝑiur⁹. z ñ potest ampli⁹ ꝓficere. z pt pnūciari ifamis �fm Hostien. in sum. de vsur. ī. fi. §. fi. vers. q̄d de notario. z Archidi. ō hoc. xxxvij. di. c. sicut.

Tabularij etiā �fm Accur. sunt q̄ faciendis publicis instrumētis publice ꝓsunt ī sin gulis ciuitatibus. Require supra Scribe z. xxxvj. q. iij. §. pōt. ad fi. z. C. ō tabula. li. x.

Tabernarius oz q̄ tabernā exercet. vinum vendens.

Tabule testamēti indevocate sunt. quia añ cartarū vsum in tabulis tam testamēta q̄ epl'e scribebant. q̄rum portitores tabularij vocabant �fm Jsi. li. v. Et tabule testamen ti ꝓprie sunt testamentū editū in scpt⁹ signa tū z ꝑfectū. Sed abusiue etiā illa testamē ta vel tabulas appellamus que falsa sunt z illicita. �fm Azo. ī sum. C. ō tabu. exhi.

Taciturnitas est quādoq⁹ habenda ꝓ cō fessione. Etiam quādoq⁹ tacitum habet ꝑ exp̄esso. ff. si cer. peta. l. cum q̄d. z. c. gratū. de offi. dele.

Tacere hoc ꝝbum de se nec ꝑcat cōsensum nec dissensum. sed tz mediū. vñ no. q⁹ ē da/ re ꝓsensum. dissensuz. z mediū. qđ nō ē cō/ sensus. nec dissensus. vl' aliter. Nā habemus velle z nolle. z medium. qđ nō est velle. nec nolle. nā velle est ꝓsentire. nolle est dissenti re siue resistere ꝑ motū animi. vñ in vtriq⁹ sz velle z nolle ē mot⁹ animi ad ꝝ q⁹ vult l' nō vult. i. resistit. Sed nō velle siue nō nol le ē cū nullus est mot⁹ animi ad vnū vl' ad aliud. ꝑ vel ꝓtra. facit. l. j. in. §. scientiaz. ff. de tributa. act. vbi dic̄ Ulpi. Sciam hic cā accipimus q̄ hz volūtatē. Sz vt ego puto nō volūtatē. sed patientiā. non em̄ velle de bet dñs. sed nō nolle. si em̄ scierit. z non p/ testat. z nō ꝓtradicit. tenet tributaria actio ne. si ꝓ dissentit. nō tenet illa actione. tene tur aūt si ꝓsentit. etiā si nō ꝓsentit. si tñ non dissentit. vt ibi oz Sequit g⁹ q⁹ tacere de se nec ꝓsensum nec dissensum ꝑcat. Oñq⁹ au tē sic. qñ significat aliuz de sumpto q̄ris ꝑ babili medio ꝓcludit tacētē ꝓsentire vl' dis

sentire. verbi gra. Facta locatõe pdũ rusti ci vsq; ad annũ. finito anno tacẽte locato/ re ꝺductor remanet in fundo. ꝺcludit rem recõduxisse ꝓ alio anno. z si ꝑma locatio erat ad maius tẽp⁹. puta q̃nquenniũ. secũ da videt facta tm̃ ꝓ illo ãno. In pdũs etiã vrbanis videt facta nouã locatõ. sed aliter q̃z in rusticis. q̃a tm̃ ꝓ tpe quo ibi habitat. nisi ꝓma locatio esset facta in scriptis. q̃a tunc secũda nõ videt fieri. eo q̃ nulla scrip tura interuenit q̃ videt reqri sic in ꝑma. le. itẽ querit. §. fi. ff. de loca. z cõduc. Patet er go ex ℔ q̃ tacẽs habet ꝓ cõsentiẽte. rõ sumi tur ex sciẽtia z patiẽtia inhabitatiõis Sed ibi facta locatiõe ad annũ. si in fine anni lo cator efficit furiosus. z eo existente furioso anno finito cõductor remanet. dicit tex. q̃ cõductio nõ renouat. z sic tacere nõ signifi cat cõsensum. l. cũ ad certa. ff. locati. q̃a nõ põt ꝺcludi in furioso ꝺsensus. certũ est enĩ q̃ nõ habet ꝺsensum saltẽ validũ ad dispo/ nendũ minus ex patiẽtia sua ꝺcludit. Et li cet ex pte ꝺductoris remanẽtis bñ ꝺcluda tur ꝺsensus. nõ tñ sufficit ad ꝓtractum nisi ꝺcurrẽte ꝺsensu ꝑtis locatoris. q̃ nõ con currit ꝓpter fauorẽ. Item pr̃. ꝑ dote dotali cio noie filie põt agere si filia non dissentit. Et si filia est furiosa põt agere. quia tũc nõ dissentit. licet etiã nõ ꝺsentiat. l. ij. §. volũta te. ff. solu. ma. Hec ob. tex. ibi dicẽs q̃ credi tur ꝺsentire. q̃ debet intelligi q̃ verisimile est q̃ ꝺsentiret si furiosa nõ esset. vl̃ cẽsẽt ꝺsen/ tire q̃ ad effectũ. q̃ q̃ ad materiã illi⁹. §. idẽ est effect⁹ f. liã nõ dissentire. et eã cõsentire. cũ vtroq; casu pr̃ agere possit. licet q̃ ad rei veritatẽ nõ ꝺsentiat nec dissentiat. Itẽ res aĩo furãdi furripit tacẽti. z pone absenti ℔ tacere. nõ significat cõsensum nec dissensũ q̃ nihil mouet animũ ad cõsensum vl̃ dis sensum. z tñ hoc nõ impedit furtũ cõmitti. licz furtũ dicat ꝓtractio rei aliene dño iui to. sed subaudi. vl̃ nõ volenti. patz. q̃ furio so dño fieri põt furtũ. licz vere iuit⁹ non sit sed vere nõ volẽs est. Hec ob. §. vetare. i. l. q̃ phas. ff. de fur. vbi ꝺr. Vetare ꝺr q̃ nõ cõ sentit. vt s̃ ꝺ filia furiosa. q̃ vetare videt q̃ ad effectũ. vel ꝺr q̃ reuera dissentit. dissen/ su generali. q̃ q̃libet vult res suas retinere. z ñ furripi. z dissentit sibi eas auferri. z iste dissensus q̃ semel fuit i animo sp videt pseue rare. Et q̃ absens. dormiẽs. ignorãs. furio sus. dissentire videt dissensu generali. z ve niẽte casu pticulari habet ꝑ pticularit dis/ sentiente. z sic in furto necessario nõ requit voluntas vl̃ dissensus. sed sufficit nõ ꝺsen sus. vt ptz in sp furioso z in infante q̃ nũq; habuerũt motũ animi in dissensuz. Itez si frater vn⁹ rẽ cõem cũ alio fratre suo ipso p/ sente z tacente donat vxori sue scz donant; alter frater tacẽs videt ꝺsentire Et sic valz donatio ꝑ pte illi⁹ tacẽtis z nõ ꝑ pte donã/ tis. q̃ int̃ virũ z vxorẽ ẽ. vt i. l. si seru⁹ cõis. ff. ꝺ do. int̃ vi. z vx. Itẽ si sciẽte creditore et tacẽte debitor vẽdit pign⁹. nõ ido videt cre ditor pign⁹ remittere. le. sic. §. nõ videt. ff. q̃ mo. pig. vl̃ ypothe. sol. q̃ ex illo actu ñ ꝑti/ ferri ꝺsensus creditorz i iure pignoris. nec ex illo actu ius creditorz ledit Idẽ si vẽdis fũdũ i q̃ habeo ius fuitut; paritate rõnis. Tacite intellectũ diuersimode capit in iure scz ꝑ modũ dispositõis. cõditiõis. vl̃ aliter put ex diuersificatõe significati vl̃ cã ꝺclu dit. ꝓbigra. in ꝺctu societat; fcã cõuẽtione q̃ vn⁹ socior habeat duas ptes lucri. itelli git etiã tacite q̃ habeat duas ptes dãni Et hoc tacite intellectũ capit ꝑ modũ dispoſi tionis seu cõuentõis. vt in. §. illꝺ. insti. ꝺ so cie. et sumit significatũ ex eqli mẽte paciscẽ tiũ in tacito z exꝓsso. Itẽ ibi cõcedendo aq̃ haustũ intelligit cõcedi iter ad illũ Et ℔ ta cite intellectũ sumit etiã ꝑ modũ dispõnis sed nõ ꝑncipal'r. sed accessorie seu cõsecuti ue. vt i. l. iij. ff. de fui. ru. ꝑ. Rõ. q̃ in itinere nulla est vtilitas nisi inq̃ntum deseruit ad aq̃haustũ. Itẽ ibi ꝑmitto partũ filie vl̃ fru ctũ fundi intelligit si nascant̃. l. interduz. ff. de ꝓ. obli. q̃ nisi nascant̃ nihil est in legato vl̃ cõuentiõe ei sic vtil̃ esse non põt. Itẽ ibi debitũ sub cõditione acceptũ fert simplici ter itelligit tacite si condicio ꝺbiti extiterit q̃ ad effectũ acceptilatõis nõ q̃ ad dispoſiti onẽ vt. l. sub cõditione. ff. ꝺ accepti. Itẽ ibi ꝑmitto tibi. x. intelligit si petierz ñ ꝑ modũ cõditionis sz ꝑ modũ ãmonitõis z inꝓpel/ latõis vt añ nõ sim i mora postea sic. l. Si cũ petierz. ff. ꝺ ꝓ. ob. Jũcta. l. mora. ff. ꝺ vsu. Rõ. q̃ debitor nõ est i mora retinẽdo debi tũ volẽte creditore sed co iunito qñ fit inꝓpel latio. Item ibi patron⁹ opas stipulat̃ a lib to simpliciter intelligit cũ fuerint idicte q̃ adiectio requirit in opis sic in alia stipula tione intelligit cũ petierz. z est rõ. q̃ patro/ nus stipulat̃ opas ad vtilitatẽ suã.

Tacite inesse multipliciter cõtingit. ꝓbigra

Cõuenio cũ depositario ppt amissionẽ rei depposite nõ agã ꝺ ipm. In ista ꝙuẽtiõe tacite iest vl ꝙtinet remissio. qz si p dolum pdidit agere nõ possum depositi. Sz pono. facio ꝙuẽtionẽ qꝫ nõ agã ꝺ dolo dic̃ tex. qꝫ nõ valet ꝙuẽtio. zsic valet tacita remissio z expssa no. l. si vn⁹. §. illõ. ff. de pac. z sic expressio eoz q̃ tacite insunt nihil ibi opat. Rõ qz exp̃ssum alit ꝓcat. qz in ꝓmo casu significat remissio doli nõ simpl'r. sed put ꝓtinet ī obligatiõe siue actõe depositi. Ideo p dolo nõ pt agi actiõe depositi. sz alia actiõe. s. rei vẽdicatione. qz dolo desijt possidere vl actõe de dolo. Sz in secũdo casu dol⁹ simpl'r remittit. Et sic si ꝙuẽtio teneret nõ possit pro dolo agi aliq̃ actõe. z sic remaneret ipunita. Jõ nõ remanet ꝙuẽtio. qz daret occasio delinq̃ndi. vt. l. ꝙuenire. ff. de pac. do. Item ibi. ꝙcedo rẽ pcario simpl'r tacite intelligit qꝫ durat donec voluero siue reuocauero. l. l. de pcario. ff. etiã morte mea nõ finit. l. iiij. ff. locati. qz in pcario simpl'r ꝙcesso intelligit volũtas. scz qꝫ p voluntatẽ ꝓtrariã siue reuocationẽ non pseueret. z qꝫ pseueret do nec reuocet. sed morte nõ renocat. igit pseuerat. Sed qñ ꝙcedit q̃diu ꝙcedens voluerit tũc significat qꝫ durat q̃diu voluntas adest. Sz morte ꝺs desinit velle. Jõ tũc finit pcariũ. Item ibi index ꝺdemnat quẽ pena capitis siue deportatõis ad quaz tacite sequit pena adẽptõis bonoz. Pone. condẽnatus appellat pendẽte appellatõe moritur ipsa pena ꝓncipalis tollit et etiã accessoria scz ademptõis bonoz. Tũc morte illi⁹ pena ꝓncipalis scz deportatiõis tollit. z etiaz accessoria. scz adẽptio bonoz. vt in. l. iij. C. Si pen. app. mors interue. Rõ. qz tacitũ intelligit accessorie et cõsecutiue mõ sublato ꝓncipali expsso aufert z accessoriũ. Sz dũ duo exp̃munt q̃ ãbo ꝓncipalia sunt. Et ad sublationẽ vn⁹ nõ auferꝫ aliud. sic dum pena imponit in duob⁹ factis vtrũqꝫ est eq̃ ꝓncipale. Alij dicũt qꝫ etiam in isto casu pena adẽptõis tollat. qz expssio vt dicis nõ fit nisi ad maiorẽ declarationẽ. Etiã pene in dubio sunt moliende. de pe. dist. j. §. pene. licz forte sec⁹ ī vsurꝫ. Est tñ in arbitrio iudicis cui⁹ mẽs attẽdi debet. qz fm ei⁹ mentẽ vl arbitriũ morte finit vl nõ. Item ibi lego alicui simpl'r intelligit pñti die. z si exp̃mo in presenti die. tũc significat qꝺ ꝓba sonant. scz qꝫ pñs dies isti legato apponit. z hec expssio si illud nõ esset nihil oparet aliud q̃ tacituꝫ. nec aliud tacitũ q̃ exp̃ssum. Sz ex clausula postea apposita scz legata q̃bus dies nõ est apposit⁹ volo solui annua bina trina die aliud significat in tacito. aliud in expresso. qz ex tacito cui clausula apposita nõ est. vl dies ex clausula secuta debẽtur annua bina. In expresso vbi dies est appositus dicẽdo presenti die ad ipm legatũ ꝓdicta clausula nõ refert. quia isti legato dies est appositus. vbi aũt tacite intelligit nõ est appositus. licet idem oparet si aliud nõ sequeret. Sed si dicat legata q̃bus apposui verbuz pure volo solui post annũ tũc operatur qꝫ legatũ relictũ pure hoc verbo exp̃sso debeatur post annũ. vt legatũ simpl'r relictũ debet statim. quia hec est mẽs testatoris significata ex verbis. Item ibi lego tibi pure intelligit si volueris. hoc tñ nõ facit legatũ conditionale. nec impedit trãsmissionez legati si legatarius ante morit. z tamẽ exprimẽdo hoc in legato. dicendo. lego tibi pure si voluerit. legatum est ꝺditionale. l. si ita expressum. ff. de cõdi. z demon. Item ibi. filiũ meum exheredo. intelligit tacite ꝺditio. si heres adierit. Sed pone qꝫ hec cõditio exprimat. dicit tex. qꝫ exheredatio viciat. l. si q̃s. ff. de here. instit. Ratio fm doc. qz aliter intelligit. z aliter exp̃mit. Haz intelligit q̃ ad effectũ. scz. vt exheredatio habeat effectum si heres adierit. nõ autẽ intelligit qꝫ exheredatio sit ꝺditionalis sed qñ exp̃mit tunc refert ad dispositionẽ. z sic exheredatio est cõditionalis. ideo viciat. quia est act⁹ qui nõ recipit ꝺditionẽ. p. c. act⁹ legitimi. de regu. iur. li. vj. Et est rõ diuersitatis in legato. et in exheredatiõe. qz verisimil'r nõ videt testatorẽ legatũ velle facere ꝺditionale p expressionẽ illi⁹ ꝺditiõis. si heres adierit. si apponatur illa. sec⁹ in exheredatiõe quã testator videt velle facere ꝺditionalẽ dũ apponit conditionẽ talẽ vt magis restringat. Sed per appellationẽ ꝺditõis viciat lege positiua. iõ nõ valet cõditio. ergo expssa ad dispositionẽ viciat. sz tacite ītellecta ad effectũ nõ viciat. etiã qñ apparet de mẽte exp̃mẽtis qꝫ p expssionẽ vult aliꝺ significare scz facere actũ cõditionalẽ q̃ nõ est cõditionale ex tacito intellectu. tũc act⁹ ẽ ꝺditionale. q̃a exp̃mẽs ß vult q̃ ad ß ꝺditionẽ exp̃mit. et sic tunc legatũ relictũ si heres adierit est cõditionale z verisimile est qꝫ ꝺditõ exp̃mat sic ītelligit

ad maiorē declarationē. ꝛ sic licet actus nō recipiat ꝓditionē. ꝛ p illā tm̄ expssionē non debet viciari. quia solū qđ tacite ineſt exp/mik. ꝛ lex positiua nō admittens conditōez videk intelligi de cōditione extranea. ꝛ non de illa q̄ ineſt q̄ exprimik ex abundāti. Sic etiā exheredatio potest esse ꝓditionalis qñ testator sic voluit. sed quia nō recipit ꝓditionē viciak. etiā acceptilatio erit ꝓditionalꝫ ꝑter voluntatē acceptū ferētis. sed qz etiā nō recipit conditionē viciak. Et ita in his debet attēdi mens disponētis. ꝛ seruari qđ vult. ꝛ put vult. nisi vbi lex positiua hoc impedit. Item ibi. iudex dat tutorem pupillo simplr intelligik tacite q̄ ministret si satisdederit. Sed ponō q̄ iudex in dando tutorem hoc exp̄mat. dicit tex. q̄ valet datio. et eo mō intelligik quo exp̄mitur. le. muto. §. hanc aūt. ff. de tuto. Et hec. l. facit p p̄dictꝫ. Et est rō. huius legis. qz verisilr exp̄mitur sicut intelligik in dubio hoc iūcto. q̄ si faceret ꝓditionē actꝰ viciarek. qđ nō est dicēdū in dubio. maxime in hoc casu ꝑter piculū qđ pupillo imineret si tutoris datio nō teneret. Item ibi. pmitto. x. simpliciter intelligik tacite q̄ soluā cum petieris. dicit tex. q̄ idem significat nec aliud opak. vt. l. si cū petieris. ff. de ꝛbo. obli. quia etiā intelligik sic exp̄mik. nec habet aliud significatū ꝗz exp̄ssum ex cōi modo intelligendi. Sed ibi. le/go illi si capitoliū ascenderit. hec ꝓditio tacite ꝓtinek si voluerit. qz volens ascēdit. et tm̄ exp̄mendo banc cōditionē aliud operak qz legatū viciak. qđ nō viciarek tacite intellecta. l. nōnunqꝗz. ff. de condi. et demon. Et est ratio. quia aliud significat ꝓditio si ascēderit. ꝛ si voluerit. Hā legando sub ꝓditōe expꝛessa si voluerit legatū ponik in sua libera ꝛ mera voluntate. ideo viciak p legē positiuam statuentē q̄ legatū non possit poni in libera volūtate. secus in illa conditione si ascenderit. quia si ascendit. siue libere volens siue non. tm̄ cōditio implek. ꝛ sic ō alīꝫ exemplis.

Tacitū ꝑprie ꝛ vere ōr qđ nullatenꝰ est expꝛssum. ꝛ ō in iure nihil significat. eo q̄ nō est significatū eiꝰ. nec apparet. Dicik aūt in iure expssum qđ aliter ꝗz verbis expssum est. Hā inter modos significandi ꝛba obtinēt ꝓncipatū. ideo verbis expssum ōr vere expssum. ꝛ qđ dico verbis idem dico scriptꝫ. qz illa ꝓtinent ꝛba. Aliter autē expssum ꝗz verbis dicik tacitū ad differētiā expssi verbis. Et hoc est tacitū iuris qđ nō est expꝛessum verbis. verbigra. Mutuaui doliū vini. nō exp̄mik q̄ reddak vinū eiusdem bonitatis. hoc tamē tacite itelligik. l. cum q̄d. ff. si cer. pe. ꝛ sumik ratio ex natura mutui. cuius est q̄ res reddak q̄ eadē i valore cū mutuata esse censek. hoc est si eēt eiusdem nature ꝛ bonitatis. hoc tacite intellectū idez significat et opak acsi esset verbis expssum. l. cum q̄d. p̄al.

Taxare est idem qđ estimare.

Tanqꝗz est nota similitudinis. c. solite. ō mario. ꝛ obe. aliqñ uota veritatis. c. ex parte. de sponsa.

Talis. id est ille. C. de sum. trini. ꝛ fi. caboli/ca. l. j.

De Te

Theatrū est locꝰ i ciuitate cōis ꝛ publicꝰ ad spectacula. ōr a theorādo. i. inspiciēdo. vt i foro vl palacio cōi.

Tegule sunt lateres. differūt tm̄. qz tegle dicunk a tego. quasi tegētes ꝛ nō sunt cocte sz ligna sub lateribꝫ posita p eoꝝ sustentatiōe Sz lateres fundunk ex lapidibꝫ ꝛ argilla ꝛ coquunk.

Telū nō ōr tm̄ qđ ab arcu mittik. sz etiā qđ a manu. eoq̄ in longū mittak. ergo lapis lignū. ferrū. noie teli ꝓtinenk. tex. est insti. de pub. iudi. §. telum aūt. fm Bȳ. in interp̄tatione legis. xij. tabu.

Telū grece tributū ōr latine. Inde theolonium idem est qđ tributū. Et etiā ōr locus in quo exigik.

Teolonarius dicik qui exigit teoloniū

Temulentia est ebrietas. l. vnica. C. si qs imper. male.

Templarij sunt p̄ceptores vl cōmendatarij et psone religiose. vt cle. de reli. domi. et cle. cum ex eo. de sen. excō. p Jo. an. in Rude regula. ꝛ. c. Eccl̄ia sancte marie. de ꝓsti. tales deputank ad administrationē eccl̄ie asticā. ꝛ sic possunt agere et defendere iura eccl̄ie. vt cle. j. de rescrip. Et possunt etiam esse psone incognite ꝛ de longinqꝭ ptibus c. Cū deputati. de iudi. ꝛ qñqꝗz eliguntur ꝛ habent eccl̄ias parrochiales. et sic auctoritas diocesani ōbet interuenire. fa. c. vnicū de capel. mona. li. vj. Et nota in dicta cle. j. de rescrip. qñqꝗz nō habent eccl̄ias prochiales ꝛ sui maiores babēt eos deputare ꝛ in/

stituere ꝑter ꝯsensuz diocesani. Et ſm Jn no. in dignitate ꝯpank in ſtitoribꝫ. c. qꝺ qui busdã. de fide iusso. qz instant negocijs sibi cõmissis. vl' etiã ꝯpank visitatoribꝫ siue vicarijs missis a supioribꝫ ad aliq̃ officia exercẽda. z sic q̃rit quis debz ꝓferri in agẽdo ꝓ eccl'ia int' tẽplariũ vl' ꝓceptorẽ z deputatorẽ eius. sic est ꝺistinguẽdũ. aut agit de subiectione eccl'ie. sic ad maiorẽ ptinet defensio. põt tñ inferior assistere iudicio. c. expoſuit. de vila. vbi ꝑ Jnno. aut agit de iuribꝫ z bonis eccl'ie. hoc dupl'r. aut eccl'ia est subiecta q̃ ad bona z ad ꝓceptorez ipsi supiori q̃ ꝑ libito põt inferiorẽ remouere. sic iteruz supior ꝓferẽdus est. aut nõ est ei subiecta q̃ ad ꝑlatũ. vicz qz ꝑpetuus est. nec ad libitũ remouibilis. sic inferior ĩ agẽdo ꝓferẽd⁹ est maiori. qz cõmodũ ad ipum ꝓncipal'r spectat. ar. §. biduũ. ff. palã aũt. ij. q. vj. z. l. j. §. in ꝓria cã. ff. qñ appe. sit. z ß si inferior tal' ẽ idoneus ad defendẽdũ. al's supior agit. c. licet. c. extrãsmissa. de fo. ꝯpe. hoc no. do. in dicto. c. Cũ deputati.

Tẽpus continuũ est qꝺ cõtinue currit diebus feriatis z non feriatis siue in ꝑsentia z absentia sit copia iudicis vel non. C. de ꝑscrip. lõ. tẽp. l. fi.

Tempus ꝺo vtile nõ currit dieb⁹ feriatis z absentie z dieb⁹ quib⁹ nõ est agendi copia. Et istud est multiplex. scz cõtinue z vtile q̃ ad sui ꝓncipiuz tm̃. nõ quo ad ꝓgressuz ẽ. vt in glo. cle. vnice. ꝺ in integrũ restitu. vbi glo. remittit. de ꝯcess. ꝑbẽ. c. ij. z. c. qz diuersitatẽ in fi. vnde tẽpus dat ad eligẽdũ vtile qz nõ currit impeditis de elec. ne ꝑ ꝑfectu. de hoc vide Goff. in sum. de elec. §. hoc tẽpus. vbi ꝯcor.

Tenor literaz est idẽ qꝺ snia lrãz. Reꝯ. supra Snia lrãz. sed tñ tenorẽ lrãz dicim⁹ recte tenorẽ text⁹ q̃uis titellis scribat. vnꝺ tenor ꝺr ipsa snia lrãlis. licet rhetorice plurima scribant.

Tepidariũ est idẽ qꝺ balneũ. a tepore aque nomẽ trahẽs.

Tergiuersator ꝺr q̃ ĩ vniuerso ab actiõe recedit q̃ tergũ ꝓtẽs. vt in. c. vl. ꝺ collu. ꝺteg. in glo. iij. z ibi nota. Et differũt tergiuersator. ꝓuaricator. z calumniator. vñ nota bonos versus. Tergiuersator desistit preuaricator veruz Occultat. profert calumnia falsum.

Tergiuersari est in totum ab actiõe desistere z ꝺorsum ꝓtere. ff. de aboli. z in glo. ꝑal. in. c. vlti. de colluſi. detegẽ. Et ß cũ fit inordinate Hã si fit ordinate est absq̃ vicio. primo si in accusatiõe ꝓcessum ꝯgnouit eẽ falsum in q̃ accusabat. z sic pari ꝯsensu se absoluũt accusator z re⁹. secũdo si ꝓnceps ad quẽ ptinet cura boni cõis qꝺ ꝑ accusatõez intendit aboleuerit.

Tergiuersatio qñq̃ ẽ ꝯsutia vl' calliditas q̃ ꝗs inducit aliũ vt desistat ab ei⁹ inq̃sitõe. z sic capit in. c. vl. in glo. ꝑal. Qñq̃ etiã ẽ fruſtratio. deluſio. vl' colludiũ.

Termin⁹ pẽptori⁹ obtinere debet tãtuz tpis q̃ntũ tria edicta. nisi aliud exigeret iusticia vt in. c. dilecti. de dilati. in glo.

Terminos ꝓmi aliq̃s trãsgredi q̃nq̃ mo/dis potest. Primo cũ parrochianũ alteri⁹ ad sepulturã admittit. Secũdo cũ alteri⁹ subditũ excõicat vl' interdicit Tertio cũ alterius parrochianũ ad penitentiã recipit. Quarto cum fidei cõtrariuz ꝓdicat. Quinto cum terminos ꝓcessionũ euellit. c. j. ꝺ sepul. in glo.

Territoriũ est vniuersitas agror. iuxta. i. intra fines cuiuscũq̃ ciuitatis. ab eo dictum q⁹ magistrat⁹ eiusdẽ loci int' eos fines terrẽ di. i. amouẽdi vel submouẽdi ius hz. ff. ꝺ ꝟ. sig. l. pupill⁹. §. territoriũ. Alibi ponit ꝑ ꝺ ꝟ oceſi. xvj. q. j. c. j. de ꝓsti. c. ij. li. vj. glo. in clemente romani. de elec.

Testes sunt q̃s añ iudiciũ q̃sq̃ sibi placitat z allegat. ne possit liberũ aut dissimulare aut subtrahere se. Unde etiã legati appellãtur. Jtẽ testis est rei geste ꝑbator. Sed testis cogendus est q̃ ad testimoniũ faciẽdũ cogit. Dicunt ergo testes qz testimoniũ adhibere solẽt. siẽ signatores q̃ testamẽtum signant ſm Jſi. li. v. Jtẽ antiq̃t⁹ supstites dicebant. eoꝝ sup statu cause ꝓferebant. nũc ꝑte noĩs ablata ꝑ auferesim testes dicunt. z cõsiderant ꝯditiõe. natura. z vita. vt ĩ. c. fo⁹. de ꝟ. sig. ad fi. Et est dignitas ferre testimoniũ. xxxij. q. v. ꝓceptũ. Hã testz falsus triby est obnoxi⁹. ꝺo mentiẽdo. iudici deciꝑiẽdo. z demũ innocẽti quẽ falso ledit testimonio. de cri. fal. c. j. Et debẽt testes secreto z sigillatim examiari. vt not. de testi. c. in noĩe dñi. z. c. licz vniuersis. De ꝯtrarietate testiũ est gl. bona. iij. q. ij. si testes. ꝓsi. si ꝺo ex his q̃dẽ. Testes etiã ꝓtinent sub noĩe instrumẽtoz. ca. puenit. de testi. cogẽ. Et testz familiaris nõ admittit. c. in lris. ꝺ testi. Et

Aliter testis absens examiak. vide. c. ꝯstitutus. de fideiusso. Nec testis ꝓpt ꝑ est infamis cui⁹ testimoniū ꝓbet. vt in. l. luci⁹. ff. de his q̄ no. infa. Itē testis inuiti detēti testimonium nō valet. ff. q̄ testa. fa. ꝓd. l. q̄ testimonium. §. vl. ꝛ glo. c. sacris. sup ꝑbo coactiōez. de his q̄ vi me. ve cau. fi.

Testamētū ōr iō q̄ nisi testator⁹ mortu⁹ fuerit ꝓfirmari nō pōt. nec scire q̄d in eo scptū sit. clausum ꝛ signatū. Et est dictū testamētū. qz nō valet nisi post testatoris monumētū. fm ysi. li. v. ꝛ describit sic Testamētuz ē volūtatis nostre snīa iusta ō eo q̄ō q̄s post mortē suā fieri vult. ff. e. ti. l. j. Et addit cum institutiōe heredis. insti. de le. §. añ heredē. ꝛ ꝑ ō vniuerso pr̄imonio vt excludak singulare relictū ꝛ codicillus. Et ōr testamentū q̄si testatio mentis. vel vltimū eulogiū. seu vltima volūtas. Alias dictuz q̄ q̄s de rebꝫ suis disponit legatario legata assignanda. Et diuidit. qz aliō est testamētū nūcupatiuū. qō ꝓsistit in sola nūcupatiōe testatoris nō in solēnitate scpture. tū septem testes necessarij sunt. ꝛ heredū noīatio. insti. eo. ti. §. fi. Aliud est in scriptis ꝯditū. qō simil'r exigit numerū. subscptiōes. et signacula septē testiū. Itē testamēti aliā diuisionem ponit ysido. li. v. scz testamētoz aliud iuris ciuil'. aliud iuris p̄torij.

Testamētū iuris ciuilis est testamētū septē testiū sigillo signatū. subscptiōe firmatum. qō apō ciues fit. ꝛ inde ōr ciuile

Testamentū iuris p̄torij est septē testium signis signatū. ꝛ ōr sic. qz fit apud p̄tores fm ysi. ibidem.

Testamentū olographū est manu actoꝛ totū ꝓscriptū ꝛ subscriptū. vñ et nomen accepit ab olō. i. totū. ꝛ ḡphos scptura vl'ra. q̄i tota lr̄a. fm ysido.

Testamentū irritū est si ille q̄ testat⁹ est capite diminut⁹ est. vel captiuitate detēt⁹. aut si nō rite ꝫ legē factū est. fm ysi.

Testamētū ruptū ideo vocatū est. qz nascēte posthumo. neq; exheredato. neq; herede noiato disrūpit. fm ysi.

Testamentū surreptū est qō in fraudē heredū seu legatarioꝝ ꝛ libertoꝝ nō palā. platū est. qō si nō latet. tū dictis p̄sonis nō. puide suppressum videt. Erāt aūt olim ꝛ tres alie spēs q̄ hodie in vsu esse desierūt. Quoddā erat pacificū testamētū. ꝛ appellabak calatistomic⁹. a calos qō est bonuz. ꝛ camit⁹ paz. qz in bona pace fiebat. vl'a calatistomicꝰ. ꝑ est a bonis ꝙuētib⁹. a calos bonū ꝛ comicꝰ. ꝙuēt⁹. vl' cōuentiōes sapientū. Bone ē ꝙuētiōes erāt q̄ i pace fiebāt. Nā faciebant testamēta diebꝫ feriatis. ꝓpt penuriā hoim. qz alīs diebꝫ nō feriatis erant hoies in domib⁹ diuersis negocijs occupati. q̄re testes nō poterāt inuenire. vl' ōr a calo. i. voco. q̄a p̄sonaꝝ vocatio fiebat. Aliud erat bellicū. qō p̄cinctū dicebak. eo q̄ tpe p̄liozꝝ cū in p̄liū exituri essent homies in p̄cinctu fiebat. Postea accessit tertia spēs. scz testamentuz p es ꝛ liberā qō p emāciparōez. i. imaginariā q̄ndā venditionē q̄ q̄ testib⁹ agebak et libripēde. i. estimatoꝛe. q̄ libripēdebāt. i. estimabant. familiā. i. hereditatē. ꝛ emptoꝛ qui erat loco heredis. ciuib⁹ romanis. i. liberꝫ boīb⁹. ꝛ puberib⁹ parētib⁹. p̄ma duo illoꝝ testamentoꝝ penit⁹ aboleuerūt. Tertiū ꝫo partim remansit in vsu scz q̄ ad numerū testiū vicz septenariū Erāt em q̄ q̄ testes libripens ꝛ emptoꝛ. Et p̄dicta noīa testamētoꝝ ad ius ciuile referebank. qz ius ciuile i uenit illa

Testamentū inofficiosum est qō frustra liberis exheredatis sine officio pietatis liberalis i extraneas p̄sonas redactū ē. fm ysi. li. v. Itē testamētū sic etiā describit. Est dispositio vniuersalis directa i tp̄s mortꝫ solennizata bis q̄ ponit ꝛ req̄rit lex ciuilis. vt in. l. j. palle. ꝑ digr̄a. q̄s heredē instituit vl' legat sub impossibili ꝯditiōe valet dispositō ꝛ reiicit impossibilis cōditio. l. obtinuit. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ insti. de here. insti. §. ipossibilis. ꝛ sumit significatū ex vltima voluntate q̄ ꝙcludit testatoꝛē voluisse deridere ꝛ p̄ ꝑ illā ꝯditionē p oblīonē vl' al's non ex aīo apposuisse. et ex magna solēnitate testamēti q̄ i ipso req̄rit. ꝛ ꝓcat q̄ testatoꝛ ñ vult loq̄ frustratorie. sed q̄ ipossibilis ꝯditio vitiat institutōez filij ptz i. l. fili⁹. ꝛ. l. si titi⁹. ff. de cōdi. insti. ꝛ. l. cū heres. §. j. ff. de sta. li. ꝑ significatū capit aliūde q̄ ꝙcluditur viciare. imo de cōi mō intelligēdi idē est in oi ipossibili testamēto ꝛ ꝓtractu. qz significat derisionē ꝛ nō esse animū disponēdi. Itē aliqs legat vina q̄ sunt i penu sua etiā vasa videt legare. l. nā qō liq̄. de. ff. de pe. lega. et sumit significatū ex natura vini qō p se subsistere nō pōt sine dolio ꝛ vase. etiā ex testamento. qz disponēs solet esse liberal'. eo q̄ plus bonis suis nō indigebat. Secus ergo i ꝫctu

si qs donat vina q̃ sunt in penu sua non ve
niũt vasa. licet venirẽt sumpto significato
ex cõi mõ itelligẽdi q̃ p se vinũ sine eis sub
sistere nõ põt. nec cõmode solui dũ tñ vasa
nõ sint maioris pcij. Itẽ q̃liter vltima vo/
lũtas testatoris est deambulatoria. z an vl
tima tñ sit seruãda nõ obstante iuramẽto
de nõ mutãdo ꝑmã. c. cũ marthe. de celeb.
miſ. de succeſſ. ab inteſt. c. vlti. xiij. q. ij. c. vl
ti. z nemo põt facere q̃n leges habeãt locũ
in testamẽto suo. C. de testa. l. testãdi. z. ff. de
le. j. l. nemo ꝑt. vbi tex. op. nõ obstãte auc. de
nup. §. disponit. vbi dr q̃ voluntas testato
ris habeꝫ ꝑ lege. ergo põt derogari legi cõi
qz intelligit dũ volũtas testatoris sit vnita
legibꝫ z facta ſm eas al's facta ꝓ eas nõ cẽ/
ſeꝫ vice legis. Ideo si dicit testator nõ sum
ꝓit⁹. volo q̃ vltimã volũtatẽ meã valere li/
cet nõ seruẽ solẽnitates iurꝭ. nõ valet dispõ
vt testamentũ. q̃uis valere possit iure codi
cillor. vt in dicta. l. testãdi. vbi glo. Itẽ no
ta q̃ de iure canonico in testamẽto vel reli
cto ad pias causas sufficiũt duo testes. c. re
latũ. de testa. z ſm Bar. z Bal. i. l. j. C. de sa
crosanc. eccle. ius ciuile sequit. Et tz idẽ in
pñs causis z in terris impij. Sed in ẽris ec
clesie nõ in pñs causis sufficiũt duo testes
cũ pſbitero. c. cũ esses. de testa. nõ aũt i ter/
ris impio subiectꝫ sufficiunt tres sed requi
runt septẽ Et sic nõ in pñs causis leges ob
sequunt canonibꝫ. sꝫ tenent ad vnguẽ. Itẽ
statutũ disponit q̃ testamẽta nõ valeãt nisi
sint insinuata ptãti vl' officiali ciuitatꝫ infra
iij. menses a morte testatoris. certe testator
nõ põt ꝑ statutũ tollere dicendo. volo q̃ te
stamentũ meũ valeat etiã si nõ insinuet in/
fra q̃drimestre officiali. Rõ qz tal' insinua/
tio statuta est ad euitandũ falsitatẽ z scien/
do veritatẽ testamẽti Dz testator nõ ꝑt re/
nunciare legibꝫ datis ad inq̃rendũ verita/
tẽ fac. l. iubem⁹. C. de testa. l. fi. C. de fideicõ/
miſ. ꝑt tñ testator tollere ypothecã et ne do
miniũ trãseat recta via. qz z ꝑ introductuꝫ
est vt sua volũtas celeriorẽ finẽ sortiatur. z
sic cõmodo suo põt renũciare ꝓuato. Itez
ꝑt dare licentiã legatario intrãdi possessio
nẽ z cã appbẽdẽdi ꝓpria auctoritate i lega/
to. qz similiꝫ hoc respicit cõmodũ ꝓuatum
q̃ req̃rat ordo iudiciar⁹ cui testator renũ/
ciare põt. vt ꝑ oĩa no. ff. de le. j. l. nemo ꝑt. p
al. Itẽ no. de his q̃ testari nõ pñt z q̃ phibẽ
tur a lege facere testamẽtũ. z sunt ipuberes
scz masculꝰ minor. xiij. z femina minor. xij.
qz nõ hñt aĩ iudiciũ. Itẽ filiuſ familias nõ
põt testari etiã si pater ꝓsentiat nisi de pecu
lio castrẽsi. vl' q̃si castrẽsi. de q̃bꝫ etiam ꝑter
pñs volũtatẽ testari ꝑt. vt i. c. licet. de sepl'.
in. vj. Item furiosus z mẽte captꝰ q̃diu tal'
est. Itẽ ꝓdigus cui bonor⁹ administratio ẽ
interdicta. Item mutꝰ z surdus naturaliẽ
i. a natiuitate. sed si accidẽtaliter est mutuſ
z surdus z scit lras põt suũ scribere testam̃
tũ z codicillos. Sed si est tñ surdꝰ bñ põt
facere testamentũ. Itẽ damnatꝰ ad mortez
scz q̃ ꝓdẽnatꝰ est vt efficiaꝫ seruꝰ pene. vt. l. j
C. de bere. insti. Itẽ q̃ dubitat de statu suo.
scz vtrũ sit liber vl' seruus pñ z filiuſ fami/
lias. Item q̃ dãnatus est ꝑ crimine famo/
so. sicut est crimẽ ꝓtra naturã vl' aliꝭ famo
sum crimẽ. Item monachus seu canonicꝰ
regularis. Item q̃ ꝓmisit crimẽ lese maie/
statis. Itez hereticꝰ. Item cecꝰ testari non
potest nisi q̃dam adhibita solennitate spe/
ciali. qz vbi verſaꝫ maiꝰ ꝑiculũ dz adhiberi
maiꝰ ꝓsiliũ. ꝺ testamẽto ꝓo ceci quõ fiat no
taꝫ in. l. hac ꝓsultissima. C. q̃ test. fa. poſ. vbi
hic modꝰ receptꝰ est. debẽt eñ vocari. vij. te
stes z tabellariꝰ z cecꝰ corã eis exꝑmit sevel
le testari sine sceptis z debet exꝑmere noĩa. i
dicia. z dignitates heredum q̃s instituit. ne
sola noĩa ꝓmemoratio q̃cq̃ ambiguitatiſ
pariat. z debet legata ꝺsignare. z hec oĩa
sunt scribenda a tabellario tũc corã testibꝰ
vl' si essent ante sc̃pta corã testibꝰ recitari de
bent. z cecus debet ꝑfiteri illꝺ esse suum te
stamentũ. et ipm dispositũ esse ex sui animi
ſnĩa. z in fine dz vnusquisq̃ testiũ z etiã ta/
bellariꝰ se subscribere. z testiũ z tabellarij si
gnacula debẽt apponi q̃ si tabellariꝰ inueni
ri nõ poterit. octauꝰ testis debet adhiberi vt
p eũ capiat effectũ qꝺ ꝑ tabellariũ fieri de
buit. z ꝑ testamẽtũ dr nũcupatiuũ. lz m'tã
similitudinẽ habeat cũ testamẽto i scriptis
Et in q̃bꝫ casibꝫ eccl'iastica ꝑsona de bonis
ab eccl'ia ꝓcessis possit testari. habeſ no. gl.
in. c. pñti. ꝺ offi. ordi. in ꝓbo reſeruari. li. vj.
vbi bona distinctio. Itez an clerici possint
ꝺdere testamẽtũ. xij. q. iij. c. j. z de testa. c. q̃
nos. z. c. relatũ. Et an clericꝰ vl' monachuſ
possit in testamẽto poni tutor. lxxxvj. dist. ꝑ
uenit. xxj. q. iij. cipr̃ianꝰ. xvj. q. j. generaliter.
Itẽ testamentũ rũpit natõe posthumi. q̃ si
morit viuo testatore testamẽtũ reconuale/
scit. vt in. l. posthumꝰ. ff. ꝺ iniust. rup. testa.

qđ est verũ si testator viuit ciuiliter ꝛ naturaliter.sec⁹ si naturaliꝝ tñ viuat ꝛ moꝛtuus sit ciuiliter.tũc cẽm nõ recõualescit.casus ẽ singularis in.l.q̃ vxoꝛẽ.ff.đ ꝓci.impa. offe. q̃ nõ alle.in materia.ꝛ est mirabiľ casus ille fm Lodo.đ roma. Itẽ testamẽtũ nouissimũ immobile ꝓseuerat.ꝛtestatoꝛis obitu ꝓfirmat.c.cũ marthe.§.ceterũ.de cele.miss. Et testamentũ facere põt q̃ biz annos. xiiij. in auc.vt spõsa.largi.§.j. Itẽ alio mõ. Testamentũ est lex diuina scpta noua vl̃ vet⁹. ꝛ sic dicim⁹ bibliã ꝓtinere duo testamenta. vicz testamentũ vetus ꝛ nouũ. Et testamẽ tũ vet⁹ ꝛ nouũ est recipiendũ a nobis q̃q̃ in paterniis canonibꝫ nullum coꝛ ex toto teneat inserũ. Et inuenit.c.int' canones sancti pape Inno.c⁹ autoꝛitate ß docet. vt habet in.c.si a romanoꝛ.§.itẽ si ideo.xix.dist. vbi subdit. Restat nimirũ q̃ decretales epistole romanoꝛ põtificũ sunt recipiẽde .ꝛ si nõ sunt canonũ codici cõpaginate p.c.beati lẽonis.xxv.q.j.oĩa.qđ etiã attribuit Damaso pape.vbi oĩa custodiri mandant.

De Ti

Tignus vl̃ tignũ đz esse oẽ gen⁹ materie ligneę.vt in.l.xij.tabulaꝝ.et Azo in sum.c.tit. et insti.de rc.diui.vnđ tignariꝝ dicunt oẽs qui edificant

Tignus ininnet⁹. Requi.supra Actio

Tigili dicunt foramina q̃bꝫ exit fum⁹.

Thiro est nouus miles vt.C.de thiro.li.xij.

Thirus est serpens venenosissimus.đ quo fit thiriaca magna.

Titubatio est cũ ego bincinde duo ꝓtraria sciã.nec tñ alicui coꝛ q̃ dubio credulitatẽ meã applico.vnde titubare đz q̃s q̃ suspitionẽ bz sup eo de q̃ ostendit.vt in.c.in nra pñtia.de pcur.ĩ glos.iij. Et iã titubare ẽ defectuose loq̃ vl̃ ignoꝛant. Uñ titubans ꝓ ignoꝛãte babẽdus est.C.de cõdi.inde.l.vl. ꝛ ff.de li.bo.exhi.l.iij.§.is q̃ ar.c.dñs.đ sc/cũdis nup.vbi glo.p ꝛ ꝓtra.ꝛ.c ꝓposuit.de cõiug.ser.in glo.

Titulus q̃q̃ signũ đz.q̃q̃ cã acq̃rẽdi dominij.q̃q̃ ipsa ecclesia.vt titul⁹ sancti Petri.q̃q̃ clericat⁹.q̃q̃ canonicat⁹ in aliq̃ eccl'ia vñ đz q̃s intitulari.i. clericari vel canonicari. Itẽ q̃q̃ capitur p cã mobili ad dominij trãslationẽ.vt.p locatione.vt.c.ecclesia scẽ.ij.vt li.pẽ. Itẽ titul⁹ est iusta causa possidẽdi qđ nostrũ ẽ.ꝛ sic exigit iust⁹ titul⁹ in vsucapione ꝛ pscꝛ.c.si diligẽti.de pscpt. ꝛ glo.sume.xvj.q.iij. Etiaz titul⁹ possessoꝛi cãm tribuit pscribẽdi.vt.c.j.de pscpt.li.vi. ꝛ est vnũ de ꝓncipalibꝫ requisitis ad pscptõnẽ. Dicit etiã titul⁹ q̃libet oꝛdo eccl'iastic⁹. q̃libet dignitas vl̃ platio.ꝛ sic đz q̃s intitulari in aliq̃ eccl'ia.i.oꝛdinari.fm Bern.ĩ.c. dudũ.de elec.sup ꝟbo intitulatã.ꝛ.ff.si cer. peta.in rubricis.

Titulus possessiõis vl̃ possidẽdi est initiuz possessiõis Et cã q̃re q̃s possideat vt emptio.vẽditio.donatio.ꝓmutatõ. qz p emptõnẽ ꝛ sil'ia incipim⁹ possidere.

De To

Tochi fm Azo.dicunt sustentatões pauperum.

Togatos dicimus aduocatos.a toga veste noiatos quã bẽbãt oli aduocati diuersam a ceteris.vt p ꝟ ꝓgnoscerent.

Tota.i.oĩs.ff.de pac.l.si vn⁹.§.pactus. vbi idem dicim⁹.

Torneamẽta dicunt q̃dã nũdie vl̃ serie ĩ q̃ bus milites ex edicto cõuenire solent.ꝛ ad ostensionẽ viriũ suaꝝ ꝛ audacie temere cõgregari vl̃ ꝓgredi.vt.c.de torneamẽ.ꝛ cã p bibitõis est periculũ aiaꝝ.ꝛ moꝛs boim inꝺ pueniẽs.vt ibidẽ notat

Toꝛtura põt q̃q̃ fieri in domo.nõ in iudicio.quando tabule testamenti patris coꝛ filiorũ q̃ familia interfecta dicebat puls q̃q̃ qõ đ seruis haberet aperte recitate sunt.vt in.l.si ea quẽstio.C.đ bis q̃.vt indi.ꝛ ibi noꝺoc.circa glo.ij.

Tonsura in clerico.vide glos.in cle.q̃m de vi.ꝛ ho.cle.ꝛ.xxiij.di.c.pbibere.c.cleri.c.si q̃s ex clericis.c.nõ liceat quẽlibet.ꝛ.xij.q.j. duo sunt.

Toꝛrẽs est aq̃ in ymbꝛe cũ ĩpetu.q̃ in estate toꝛrescit ꝛ arescit.fm glo.in cle.dudum de sepul.

De Tr

Trabea ẽ vestis ꝓsularis.vt.C.đ ꝓsul.l.j.li.xij. q̃ veste etiã vtebat imperatoꝛ.ꝛ iã se ꝓsulẽ vocabat.vt in auc.de ꝓsuli.ciui.colla.iiij.

Tractatoꝛij erãt filij q̃ tractabãt ꝛ ꝓtractabãt.i.manibꝫ ꝓtigerũt ꝛ palpauerũt aiãlia publica ꝛ eq̃s sacro vsui deputatos.vel dicunt tractatoꝛia lr̃e ĩpetrate p licẽtia vehẽbi aiãlia.vl̃ lr̃e date licẽtie ad tractandũ et puniẽdũ crimiosos fm Accur.C.e.t.ĩ Ru.

Tradere duplicē habet significationē. vno mō est rē suā in alterū trāsferre. Corpalis em̄ res tradi pōt a dño tradita alienat. ℔ patet p ethimologiā dictōnis. ōr em̄ trado q̄si trāsferēs dominiū. z sic bñ ōr in instrumētis venditōis iure ꝓprio tradidit. i. transferens tradidit seu dedit. Alio mō tradere capit p inducere in possessionez siue p ipsa corpali p̄statōe rei. vt cū ōr possessionē tradidit vel ipsum equū p frenū aut libruz in manibus.

Traba est instrumētū rusticum qō eq̄ndis cespitib⁹ vl' feno colligēdo aptat.

Trajcere est mare trāsire. vnde ōr si in pō/ctionib⁹ mare trajciat. i. transeat. Jnō tra iectū est p mare transitus. Etiā alio modo est nomen ciuitatis

Traiecticia ōr pecunia q̄ locat vel p̄mittit alicui per mare ad quēcunq; locū transue bēda vel deportāda. de acti. z obliga. l. tra/iecticie.

Transactio est de re dubia z lite incerta nō dū finita dato aliq̄ p̄misso vl' retēto nō gra tuita pactio. vt in. c. sup eo. de transac. z est idem qō ꝓpositio inter aduersarios. z litez intelligo p̄sentē vl' futurā. q; an lit. ꝓtest. p̄t fieri trāsactio. vt. ff. de ꝓdi. indebit. l. elegā ter. §. si q̄s post. Jtē litē subaudio iustā vel iniustā. vt. C. eo. ti. l. ñ. z si q̄s q̄ agit credit se habere iustā cām al's ꝓtrariū vt. ff. ō ꝓdi. inde. in sum. vt tñ inter insistentē z resisten tē vt si actor p calūniā insistat nulla sit trās actio. sed si reus p calūniā resistat valz trās actio q̄ntuz ad eū. C. eo. ti. l. sub p̄textu. licet p aliā viā ℔ est p actionē de dolo vl' replica tionē doli ꝓsulāt actori. vt ibidē ōr. q̄ re⁹ dolo induxit actorē ad trāsigēduz. z ōr i de scriptione nō gratuita pactio. Jdeo q; fie/ri nō pōt gratis. imo expedit q; is cui fit trās actio aliq̄d det vl' dare p̄mittat trāsigenti. vñ fieri debet aliq̄ dato retento vel p̄mis/so. alioq̄n transactio non p̄cedit. z in eo qō ōr aliq̄ intelligit etiā de modico. q; si q̄stio erat de re valente centū pōt fieri trāsactio p decem vl' p minori. nec pōt dicere transi gens se deceptū. quia transigit sup incerto Jtē in eo q; ōr de re dubia z lite incerta in/transitiue ponit. vt sit sensus de re q̄ dubia z incerta est lite. i. ꝓpter litē. q̄a lis q̄ diu pē det facit rem dubiā z incertā. Hā euēt⁹ litis z iudicioz incert⁹ est. l. qō debet. ff. de pe/cu. vnde sup eo qō in q̄stione vertit lite pē/dente pōt fieri trāsactio. et ideo ōr lite non dū finita. Hā si iudicatū esset nec appellari possz. nec aliq̄ remedio sniaz retractari. ita q; de snia nō dubitaret certe trāsactio ñ va leret. vt si q̄s ꝓdemnat⁹ ad. p. dicat vez ē me tibi ꝓdēnatū esse ad decē. z vez ē q; debeo. sed si vis esse p̄tēt⁹. v. dabo tibi in ꝓtinenti. tūc trāsactio nulla esset. z si iudicatū negā/ret. adeo tñ liq̄da foret p̄batio vt nō suffice ret negare adhuc est idē. vt. C. de pe. l. q̄ sen tentiā. ōr em̄ trāsactio q̄si actōis in amici/ciā seu amicabilē ꝓpositionē trāsitio. trāse/unt em̄ a lite z ab actiōe q̄ ꝓponūt int' se pa ciscētes cū tñ gratis nō remittit actio. sec⁹ si grat⁹ remittit q̄ casu non fit trāsactio. sed simpler p donationē pactō. q; em̄ transigit q̄si de re dubia z lite incerta neq; finita trā sit. i. ꝓponit. vt i. c. sup. e. ti. in glo. iñ. z sic is trāsit ab actiōe q; trāsigit. z is q; p̄pe agit ōr trāsigere. vt. C. e. ti. l. ij. p̄al. re⁹ aūt ip̄roprie.

Jtē in spūalib⁹ nō valet trāsactio ꝓprio no mie dicta. c. si q̄n clerici ō offi. dele. z. c. sup eo. p̄al. z est tex. in. c. ꝓstitut⁹. z. c. p̄terea. e. ti. Rō q; trāsactio in spūalib⁹ ptinet spēm sy/monie. ℣. gl̄a. duo litigant sup aliq̄ bñficio eccl̄esiastico. puta eccl'ia vl' p̄bēda. z etiā su per iure p̄ñtandi. talis trāsactō cū sit super re sacra nō valet q̄n alter illoz dat alteri. p. vl'. xx. annuatiz vt cesset a lite. z alter obtiet eccl̄esiā seu p̄bendā seu ius p̄ñtandi cuz sit annexū spūali. ergo species symonie est vbi aliq̄d dat vl' p̄mittit siue retinet in talibus vt possideat. al's p̄cederet i spūalib⁹ nullo dato retēto vl' p̄misso. Sed tūc ꝓprie nō est trāsactio sed circa tpalia valz trāsactio tali mō sumpta. sumit aūt aliter z largo modo trāsactio. put est amicabilis cōpositio. z sic pōt fieri in spūalib⁹. vt in. c. statuim⁹. ō trās ac. ar. c. nisi essent de p̄ben. z. c. vl. de rerū p mu. et hoc dū ex vtraq; pte dec' spūale. auc toritate tñ superioris vt si aliq̄ litigent sup ec clesijs z epūs vl' archiep⁹ cōponat eos iu/re. Jtē nō valet transactio in subiectōe spi rituali. c. p̄terea. ñ. eo. ti. Subiectio em̄ est spūale q̄d. z ideo aliq̄ dato vel p̄misso. siue retēto remitti nō p̄t. ℣ bigl̄a. Jste subiectus est p̄mo abbatie tali sez eccl'ie sancti Petri mō vult trāsigere. i. dare. xxx. solidos. vl' ali ud in certo censu vt sit exemptus ab abba/tie subiectiōe. q; cēsus est licet esset recogni tio debite subiectiōis. c. oīs aīa. de censi. tñ nō valet talis transactio p̄pter subiectōez.

sed si gratis vellet ꝺs aliquã eccleſiã exime re ſubiectã bñ poſſet ex eo annuatim aliꝙd accipe. nec eſſet ſymonia. c. cõſtitutis. ꝺ re/ li. domi. vl̃ ſibi ꝓſtituere ſoluendũ cenſum in recognitiõez dominij. vt in. c. oĩs. pal. vl̃ ad indiciũ ꝓcepte libertatis vt. c. recepim⁹ de ꝓuil̃. Item in matrimonio cõpoſitio vl̃ trãſactio nõ valet. c. fi. de tranſac. Et nota duas regl̃as Prima affirmatiua ꝙ in oĩ cauſa criminali. vel in oi crimine ꝓ ꝙ venit imponenda pena ſanguinis licitũ eſt trãſi gere. excepto crimĩe adulterij. Ratõ huius regule. quia vnicuiq; licz redimere ſangui nẽ ſuũ. Sed rõ exceptionis eſt frequentia criminis adulterij. xxij. q. vij. ꝺd in oĩbus grauius. z de iudi. c. at ſi clerici. §. de adul terijs. Secũda regl̃a negatiua ꝙ in alijs cri minib⁹ in ꝙb⁹ nõ venit pena ſanguis nõ eſt licitũ trãſigere. excepto crimĩe falſi. in ꝙ ꝓt trãſigi. Rõ regule eſt ne delicta maneãt im punita. Rõ ꝟo exceptiõis. qz nõ põt maius crimẽ imponi q̃ falſitatis. qõ admit oẽm honorẽ. Et hec dicta ꝓcedunt de iure ciui li. iure nãq; canonico nõ licet trãſigere ſic. qz ibi nõ venit pena ſanguinis imponẽda. Itẽ trãſigi nõ põt ſup alimẽtis niſi aucto/ re ꝓtoze. ff. de trãſac. l. cũ hꝫ. in ſum. Ergo nota ꝙ ꝺdam ſunt in ꝙb⁹ nec ꝓpoſitio. nec diſpẽſatio. nec trãſactio locũ hz. Quõ eniz poſſet fieri ꝑ amicabilẽ ꝓpoſitionem. vl̃ di ſpoſitionẽ. vel ꝑ trãſactionẽ. vt vir dimiſſa vxore aliã ſupinduceret. vl̃ vt monach⁹ ta/ lis exiſtens ꝓpriũ haberet. de ſta. mo. cũ ad monaſteriũ. vl̃ vt ſubiectus in ſubiectõe ꝑ durans dño nõ obediret. vl̃ ſupioꝛi in lici/ tis z honeſtꝫ. In bis ergo cũ ſi. trãſactio lo cum nõ hz. vt. c. fi. e. ti. Effect⁹ aũt trãſactio nis eſt vt oĩa inſtrumẽta ad cãm ſpectãtia ſup q̃ trãſactũ eſt ne ꝺcꝺ aliꝺ ẽ qõ opẽ pti bus ferre poterat hꝫ ſit vacuũ et oĩ veritate caſſatũ Et ſola trãſactio validũ ꝓpetuũ q; robur obtineat. vt. c. j. e. tit. fm Boff. i ſum. de tranſac.

Trãſfuga ꝺr ꝺ trãſit ad hoſtes.

Trãſlata legata dicunt̃ que teſtator legata/ rio adempta tranſfert in aliũ. ſez auferẽdo ab eo cui ꝓmo legauerat.

Tranſlatio eſt de ſede ad ſedem facta cõmu tatio. vt cum epiſcop⁹ de vna ſede ad aliaz tranſfert. Unde qõ hic appellat tranſlatio alibi dicit̃ mutatio. vt. vij. q. j. mutatões. vl̃ ſic. Eſt ab vna eccleſia ad aliã regulariter tranſitio. poteſt cũ aliq; de minoꝛi eccl̃ia ad maioꝛẽ tranſferri. Nam ꝙ puebit̃ ꝺ mi/ noze. ad maius puebit̃. vt. xcij. diſt. legim⁹ in fi. et hoc maxime de trãſlatiõe epiſcopo rũ. Unde trãſlationũ due ſunt cauſe. Pri/ ma vtilitaſ. cũ in ſua eccl̃ia infructuoſus ẽ Secunda neceſſitas. vt cũ ꝓſecutionẽ pa/ tit̃ z hoſtilitatẽ. Et ſunt tres cauſe trãſitus Prima leuitas. Secũda cupiditas. Ter/ tia humilitas. de hꝫ Boff. in ſum. eo. ti.

Trãſmigrare. eſt de loco ad locũ trãſire.

Trapezeta. i. campſoꝛ vl̃ mercatoꝛ. xxij. di. in noĩe domini

Treuga eſt ſecuritas ꝓeſtita ꝓſonis et reb⁹ ad tempus. diſcoꝛdia nondum finita. vt ꝺ treuga et pace. ca. j. ſed par. Require ſupza de Pꝺ.

Tribunal fm Boff. eſt locus maioꝛũ iudi/ cum ꝙ habent merum impiuz fm Azo. in ſum. C. de iuriſdic. om. iudi. vel eſt loc⁹ vbi iudex ꝓo tribunali ſedet. qui alꝫs foꝛus vo catur. de verbo. ſigni. foꝛus. z eſt glo. in. c. j. de re iudi. li. vj.

Tribunus plebis eſt plebe⁹ magiſtratus ſic dictus. quia populus romanus olim erat diuiſus in tres partes. z ex ſingulis ſingu/ li tribuni ꝓcreabant̃. vel qz tribuni ſuffra/ gio ꝓſtituebant̃.

Tribunus ꝙrituz. i. militũ erat rege exacto ante dictatoꝛes ꝙ prefuit equitatib⁹ poſit⁹ q̃ partim ex plebe. z ꝑtim ex patrib⁹. alias par tibus militum creati ſunt tribuni conſula ri poteſtate.

Tributũ eſt cenſus qui põſtat̃ ratõne ſoli ꝓ/ prij a poſſidentib⁹ Dicitur aũt tributũ ibo quia militib⁹ tribuebat̃. qui expeditiõi pu/ blice vacabãt. vnde z ſtipendiũ appellat̃. vt ff. de ꝟbo. ſigni. l. ager. z. ff. de pub. z vecti. l. j. §. hic titulus. ſup verbo impendãt. in glo. Et in tribus nõ habet locuz ꝑſcriptio. xvj. q. iij. §. poteſt. ij. ꝟſi. adhuc. C. de ꝑſcrip. xxx. anno. l. comperit nec cõpenſatio. C. de ꝓpẽ ſa. l. in ea. z. l. ꝓcedẽ. z. ff. de iure fiſc. l. auferẽ §. qui cõpenſationez. vbi dicitur ꝙ in alijs duobus menſibus ꝓbato debito fit recõ penſatio cum fiſco ꝓterq; in tributis et ĩ ſti pendijs

Tributarij dicunt̃ a tributo. qõ a tribulati one deriuatur.

Tributaria actio. Require ſupza de Actio nibus.

Triens eſt tertia pars aſſis quattuoꝛ conti/

nens vncias.
Trienniū est tempus triū annoꝝ. vt. c. j. ō p̄scrip. ꝛ indicit triennalis p̄scriptio que cōiter currit in vsucapione.
Tricenniū est tēpꝰ. xxx. annoꝝ. Jñ tricēnal' p̄scriptio. vt. c. vigilanti. eo. ti.
Triplicatio est que duplicationez infirmat ꝛ adiuuat actorē. ꝛ sic deinceps q̄druplicatio ꝛc. Reḡ. supra Duplicatio
Tripondius est as triplicatꝰ. scilicz. xxxvj. vncie.
Triū viri capitales dicunt q̄ carceris habebant custodiā quoꝝ interuentu aīaduertendū erat in quoscz homies facinorosos quos etiā dicimus stratores a stringendo quia in carcere custodiendos ꝛ reos dānatos puniebant.
Triū viri monetales dicunt. vicz eris ꝛ argēti. vl' auri ꝓflatores qz frustra liberos exheredat ꝛ sine officio natural' pietat' in extraneas p̄sonas reductū est. ſm vſi. li. v.

De Tu

Tugurīū dicit esse tectū qō rebus vrbanis vl' rusticis custodiēdis est deputatū. vl' ōr oē edificiū qō magꝭ ꝓpetit rusticis q̄z vrbanis edlīb. ꝛ ōr q̄si tegulariū eo q̄ tegat. ff. ō ver. sig. l. domus.
Turtibuli. al's tibuli siue tiguli dicunt forami̇na p q̄ exit fumꝰ caminoꝝ. ꝛ idez dicunt feneſtre q̄bꝫ calor balnei enapor̄at.
Turpia verba. i. diffamatoria. Si sunt specialia viciāt legatū vl' institutionē ſz nō exheredationē. sed generalia turpia sūt apta punitiōi. ideo dispositionē punientē nō viciant. nō aūt sunt apta honori. ideo dispositionē honorantē viciāt. nisi vbi volūtatē disponēdi significāt. ꝫbi gr̄a. testator dicit sic. Titio furi homicide vl' adultero lego. ℔. legatū nō valet vt. l. turpia. ff. de le. j. quia his ꝫbis testator diffamat legatariuz. et sic sensus est vt q̄ magis eū vult grauare diffamādo q̄z honorare. si volet valere legatū lex ciuilis hanc volūtatē nō admittit i odium diffamātis. vt in. l. turpia. p̄all. Sz ibi testator dicit. filiꝰ meꝰ ipiſſimꝰ male de me meritꝰ heres esto. valet istitutio. l. bis ꝫbis §. j. ff. de here. insti. qz siue sit verū siue falsū q̄ sit impiſſimꝰ. cōstat tñ de p̄sona. et rō est diuersitatis in ℔ casu ꝛ in p̄cedenti. qz ꝑmꝰ casus est in ꝫbis specialibꝫ. secūdꝰ aūt i generalibꝫ. alij dicūt q̄ in casu p̄cedēti valet legatū sicut in isto. qz ꝓstat de p̄sona et ō legato ei facto. nisi aliud ꝓstet testatorē voluisse. vl' nisi lex ciuil' sic disponat. vt supra dictū est. Jtē ibi. filiū meū latronē et gladiatorē exheredo. valet exheredatio. l. ꝛ si pepe rit. in ꝑn. ff. de lib. ꝛ postu. Rō q̄re valet exheredatio ꝛ nō legatū vl' istitutio sic facta. qz ꝫba diffamatoria apta sunt exheredatō ni. cū sit ad penā vl' ad p̄uationem bonoꝝ. Sz secꝰ in legato vl' in institutiōe.
Tūc significat extremitatē tp̄is. l. si is legatū. §. sed si ita scriptū. ff. de cōdi. ꝛ de ℔ facit ad questionez notandā. Si q̄s ita testat'. si patoꝛ nō venerit in italiaz infra q̄nquennium heres meꝰ tūc. ℟. det titio. impator moritur p̄mo anno an Titius potest petere. ℟ Solutio. certe nō. nisi post q̄nquēniuz. ad hoc semp allegat' tex. p̄alle. ꝛ ℔ q̄n tēpꝰ apponit' in ꝓditione potestatiua. Si ꝫo in cōditione casuali apponit' si deficiat nō expectatur. l. hoc iure. ff. de ꝫ. ob. Fallit nisi addat' dictio tūc. ꝛ huic excerptū est de elec. cōmissa. li. vj. vbi de hoc
Tutela ſm Azo. in sum. est vis et potestas i capite libero ad tuendū eum q̄ ꝓpter etatez suā sponte se tueri nequit a iure ciuili data ac p̄missa. vt insti. de tute. §. est aūt. vis aūt dico de facto. ꝛ potestas de iure vt talis sit tutor q̄ ꝓpria imbecillitate ñ impediat'. nec a iurisdictiōe repellat'. quales sunt pupilli furiosus ꝛ q̄ ppetuo morbo laborāt. illi ꝓpter imbecillitatē corp̄is vl' animi tutores esse non possunt. Sed femine q̄ q̄z̄uis sciunt res administrare pupillares ꝛ ad id experiendū vires habeant. tñ a iure institutionū nō admittunt.
Tutela testamētaria. est qñ pat' dat filio tutorē in testamento.
Tutela datiua est qñ vnꝰ datus est tutor filio in testamento. et vnꝰ extātibꝫ ꝓsanguineis idoneis ad tutelam iudex ex officio suo dat tutorem.
Tutela legitima ē q̄ defert' a lege ſm quam nullus datus est.
Tutor filio in testamēto qui p̄mo loco ōberet ei succedere ab intestato tenet' suscipere tutelam hui⁹.
Tutele actio directa et contraria. Reḡre supra Actio.
Tutor est qui pupillū vel pupillam morte p̄ris vl' emācipatiōe sui iuris factum vl' factā tuet'. differt aūt a curatore. qz tutor dat

impuberi. curator ꝓ puberi vl' adulto scz furioso. pdigo. surdo. muto. et similiby q̄ rebus suis ꝑsse nō possunt. Itez tutor q̄nq̄ dak a iudice. q̄nq̄ a testatore. Dak em̄ a testatore ꝛ ꝓfirmak decreto iudicis vl' p̄sidis etiā dak inuito sed curator nō nisi volēti p̄terq̄ ad litē. Item tutor nō dak certe rei vl' cause sec⁹ in curatore. imo tutor p̄ncipalit dak p̄sone ꝛ secūdario reby. Sz curator p̄mo ꝛ p̄ncipaliter dak reby ꝛ secūdario p̄sone. Et nota q̄ q̄dam est tutor legitim⁹. quidam fiduciari⁹. quidā testamētarius. q̄daz onerarius. Tutor fiduciari⁹ est qui pupilli emācipati cui⁹ pater q̄ eum emancipauit tutor erat legitim⁹ eo p̄e mortuo tutelā accipit cū mortis tpe erat in patris potestate verbi gr̄a. Titius duos filios habuit. scilz Seyum ꝛ Meuiū. Seyus fuit mior ānis Meui⁹ fuit pupillus. seyum habuit in potestate. ꝛ meuiū emācipauit. ꝛ ipse tutor eius erat ꝛ mortu⁹ est eo patre mortuo. sey⁹ frater meuij pupilli fiduciarius est. emācipatiōe em̄ perit ius agnatiōis ne fratrꝭ sui frater legitim⁹ tutor esse possit tanq̄ prim⁹ agnat⁹. sed fiduciarius bene. et sic tutor fiduciarius est frater fratris sui emancipati. vt patuit. sed si pater emancipet vnū de filijs suis impubez eius est legitimus tutor ꝛ mortuo patre filius alter maior fiduciarius tutor appellak.

Tutor legitim⁹ est q̄ lege p̄cipiente pupilli nanciscit tutelā. q̄les sunt primi. agnati. et cognati. Regulariter em̄ traditū est ꝫm leges vt ad quē spectat emolimentū heredi/tatis alicui⁹ pupilli. ad eūdē ptineat et on⁹ tutele ei⁹. nisi forte sit mulier q̄ bñ vocak ad hereditatē morientis. nō tñ ad tutelā supstitis. q̄ tutrix esse nō p̄t

Tutor onerari⁹ est q̄ dak pupillo vt ipm defendat a vexationiby alioꝛ. vl' dak nouitatꝭ gr̄a vt alios tutores instruat. c. venerabilē de elec. in glo. super ꝓbo aduocatis. vl' honorari⁹ ꝺr dat⁹ cā honoris nō administrationis. ꝛ tales nō habent on⁹. vt reges. p̄ncipes. comites. barones. q̄bus admittunk filij causa honoris. ideo illoꝛ tutela vacationez nō p̄stat. insti. de excu. tu. vel cu. ℌ. item tria onera.

Tutor testamētari⁹ ꝺr q̄ ex testamēto dak tutor filio a p̄e pupilli. scz q̄ actu in testamēto noiak ꝛ assignak.

Tutor suspect⁹ ꝫm Azo. in sum. C. eo. ti. ꝺr iste q̄ moribꝫ talis est vt suspect⁹ sit. nō ei fa cultas ꝛ pauptas fraudulētia vl' callida cō uersatio ī reby pupillaribꝫ suspectū tutorez cōmendant vl' cōmittāt. Itē in auctorita/te p̄stāda p tutorē expediēs est vt loquak. facit. l. j. ℌ. penul. de tute. zinsti. q̄ tuto. ī testa. dari poss. in glo. j. Et facit ℌ ad subtilē q̄stiōnē ꝫm Bar. Pone pupillo est delata hereditas extranei. q̄ sciente ꝛ patiēte ipso tutore habitauit in domo cuiusdā defuncti a q̄ delata est sibi hereditas. q̄rit an p hoc ꝓbet adita hereditatis. ꝛ vtrū patiētia ꝛ scientia tutoris auctoritatē induxisse videak. ꝛ an in auctoritate sit necesse q̄ tutor loquak Et apparet ꝓmo q̄ sic. nā talis act⁹ habitandi ī domo defuncti in eo q̄ p̄tp̄ adire hereditatē induceret p̄sumptionē aditiōis. p hoc facit. l. gerit. ff. de acq̄. here. Sz pupillo q̄ nō potest adire sine auctoritate tutoris talis actus absq̄ tutoris auctoritate aditiōnē non inducit. vt. l. patuit. ff. de iur. delib. Sol. dz. dicit q̄ scientia aut patiētia tutoris auctoritatē nō inducit. et sic ex illo actu nō ꝓbak aditio nisi forte tutor q̄nq̄ mādak set pupillo vt aliq̄d faceret ī illa domo Tal' exp̄ssio mādati auctoritatē inducit vl' etiā nisi pupill⁹ diu stetisset ī domo. s. p spaciuz decē annoꝛ. qz p ℌ ꝓbak aditio. q̄si oia fuissent solenniter acta auctoritate tutoris.

De Va

Vacantia bona dicunk ea bona q̄ dñm nō bñt. vel q̄ fisco vl' dñio alic⁹ applicank. Nō ꝛ tingit mitis modis. Q̄nq̄ si q̄s intestat⁹ decedit vl' q̄ testari nō p̄t. vl' faciat ꝓpk q̄ nō heres suus ei succedere nō p̄t. vl' etiā vbi al's de ꝓsuetudine bona alicui⁹ dñio applicank tūc dicunk vacare bona.

Vacans possessio. Reg̃re supra Possessio.

Vagabundus est qui non habet domicilium. sed hodie hic est. cras alibi. l. iij. ℌ. pretor. ff. de dam. infec. Sed quasi vagabundus est q̄ habet domicilij. sed raro morak in eo. ꝛ vagak hincinde. Et quō cōueniank isti habetur in. c. fi. de fo. ꝓpe. in glo. j. ꝛ ibi nota.

Valitudo ꝺr infirmitas in vno significato c. q̄m frequenter. vt lite nō ꝓte. p Innoc. ꝛ Hosti. c. fi. de testi. l. ij. ℌ. si ꝓpo valitudie. ff. si q̄s cauk. ꝛ. l. vir q̄ morbo excus.

Valitudiarij dicunt infirmi q̄ frequēt egrotāt. vl̄ q̄ laborāt p̄ lucida intualla. vt q̄ mō sani sunt post horā infirmi.

Varicosus ō2 curuus. a varice neruo ꝓtracto. q̄ neru⁹ in senectute reddit hoiem varicosum ⁊ curuū.

Vasallagiū ſm Spe. in ti. de feu. idē est qđ homagiū. Qđ ēm in frācia ō2 homagiū. in italia vocāt vasallagiū.

Vasallus est feudatari⁹. ⁊ ſm vulgare ꝓuincialiū nobiles feudatarij vasalli dicuntur Plebe⁹ ꝓo bō medius nūcupāt ſm Spe. ⁊ vasallus nō potest vendere feudū sine voluntate dñi. ⁊ dū vendit debet rogare dñm suū q̄ ab eo recipiat. ⁊ alterū emptorē inuestiat. qđ si dñs denegat ⁊ eū exorare nō pōt det emptori alia bona eq̄lētia tali feudo iniuste vendito. de ℔ in. c. q̄ in eccl'ia⁊. ō cōsti. ⁊ ī vsi. feu. p̄ tot. Et hoc verū nisi ille cui vasallus feudū alienat velit supportare oē grauamē vt in. l. murilegulo. C. ō muril'. li. ij. facit. l. q̄. in ꝑn. ff. so. ma. ⁊ sic vasall⁹ possit alij in feudū dare suū feudū. etiaz inuito dño. qđ videt nō esse verū ⁊ ꝯ casum in. c. j. ō duo. fra. Sz q̄rit a q̄ cognosci debeat cā feudi ꝓ q̄ no. q̄ ſm iaco. ō bel. cui p̄ oibus tat. in ℔ distinguit. Aut loquit de vasallis minoribus. aut maioribus. si maioribus vt sunt duces. comites. marchiones. capitanei. q̄ īmediate ab imperatore inuestiunt. tunc ō cōtrouersia imperator cognoscit. c. j. de lecora/di. ī vsi. feu. Jdē corā rege de īmediate a rege infeudatis. Si de minoribus q̄ ab inferiore habent feuda. vt militibus aut nobilibus. Hoc tripl'r Aut vertit questio inter duos vasallos. aut inter duos q̄rum alter ⁊ alter nō est vasallus. aut inter dñm ⁊ vasallum. si ꝑmū. aut constat ambos esse vasallos. litigant tm̄ de ꝓte feudi vl' finibus. sic est ꝯclusio q̄ corā dño cui⁹ sunt vasalli ꝺz cognosci. c. j. apud quē vl' q̄s ca. feu. deter. aut ꝯstat de vno tm̄ nō tm̄ ō altero q̄ nihil habet nisi id de q̄ questio vertit. tunc p̄ ꝓtes curie debet cā termiari dicto. c. j. apō quē vl' q̄s cē. aut nō ꝯstat ō aliq̄ horum p̄ certo. Quia ambo nihil habēt in feudū nisi illō de quo q̄stio est. hoc dupl'r. aut p̄tendūt se inuestitos ab eo dē. vl' a diuersis dñis. Si secūdū iudex cō petens erit ordinari⁹ loci vl' delegatus. c. ij de le. corā. in ꝑn. in vsi. feu. Si ꝑmū ℔ dupliciter. aut vterq̄ dicit feudū suū ꝓprium. i. sibi ꝯcessum. ⁊ sic iterū ordinari⁹ erit iudex dicto. c. ij. Aut vterq̄ dicit fuisse suoꝝ ꝓgenitoꝝ sic dñs cū curia sua ꝯgnoscit non tm̄ solus. ꝑalle. c. j. Aut vn⁹ dicit feudū nouum sez ipm̄ inuestitū alter antiquū sez suoꝝ ꝓgenitorū. ab eodē tm̄ dño. tūc olim ordiari⁹ ꝓpetens erat iudex hodie p̄ pares curie cognoscit. et sic finaliter ꝯcludit in ꝑmo casu ꝓncipali q̄ solū vno casu cognoscat dñs ō cā feudi sez q̄m ꝯstat ambos esse vasallos. Sedo cā principali tenet glo. in. c. Leteꝝ. de iudeis. q̄ dicit in cā ordiariū loci ī q̄ feudū sitū ē ꝯgnoscere debere. Tertio casu iteruz p̄ pares curie si repiri p̄nt. si nō eligant alij. Et tales erūt iudices ordinarij q̄b⁹ lex dat iurisdictionē ordinariā. Jdeo sedebūt p̄ tribunali ⁊ seruabūt iuris ordinē. Si ñ habēt tribunal eligere p̄nt. Et eo ipo q̄ dom⁹ iudicat etiā sniaz ꝓriā executiōi mandare p̄t. q̄ feudū ō2 suū territoriū. Jtē ſm glo. c. romana. §. debet. de ap. li. vj. ꝯcludit si vltra dñm feudi est alius ꝓxim⁹ īmediatus ad hūc appellata sniā dñi feudi. Si talis nō sit tūc ad ordinariū loci in q̄ res sita est spectat. q̄ dñs feudi est tali subiectus. vt §. debet. ꝑal. Tñ in vsi. feu. tex. est q̄ in tali casu ad īpatorē appellandū sit. Et sic sentit Bal. tacite. Primū tm̄ magis placet doctoribus. vt notat in dicto. c. Leteꝝ. Et intelligunt p̄dicta q̄n est q̄stio de feudo. Sz sec⁹ est dū q̄stio ꝓtitur de ꝯgnitiōe feudi. sez ad quē ptineat cognitio ei⁹. Talis ēm nō ptinet ad dominū feudi. sine sit ecclesiastic⁹ sive secularis. alias esset iudex in sua cā ⁊ ꝯ totū ti. C. ne q̄s in sua cau. q̄ sic cognoscēs ō cognitione feudi in casu q̄ sibi adiudicaret cognitionē talē deberi. Cōsequēter de ꝓprietate feudi sibi adiudicaret. Debet ergo superior ordinari⁹. vl' alt' de hoc cognoscere vl' iudicare. vl' ptes arbitros eligere debent q̄ cognoscant vt notat in. c. verū. in glo. ij. ō fo. ꝯpe. Et ibi glo. q̄ vtrū et q̄n secularis iudex possit negligentiā supplere ecclesiastici in cognitiōe tali.

Vates mō sacerdotē. mō ꝓpham. mō poetā significat. xxj. dist. cleros. post colūnam.

Vasa ire sunt oēs peccatores. vt. xxiij. q. iij. nabuchodonosor. vbi dic̄. vasis ire nunq̄ deꝰ redderet iteritū si nō spōtaneū inuenire tur homo habere peccatū

De Vb

Ubaldini sunt homines certi. et signanter

clerici vel canonici terre vel eccleſe alicu/ius de quib⁹ in.l.j.C.de col.illi.vbi dicit q⁹ collegium vbaldinor⁹ nō poteſt conſtitue re ſyndicum

De Ve

Uectigal eſt tributū quod p̄ſtatur ꝺ rebus que vehunt vel omnib⁹ negocijs manuū a vehēdis mercibus dictū.idē eſt qꝺ naulū. vt.ff.de pub.z vect.l.j.§.hic titulus. Et ſm Azo.in ſum.C.eo.titu. vide ſupra Tribu/tum.

Uector eſt portitor qui vehit. Et vectores ſunt non ſolum q̄ vehūt ſed etiā qui vehū/tur in naui ſm Azo.in ſum.C.eo.tit.z.ff.ad le.ro.de iac.

Uectores poſſunt dici ſiue habeāt merces ſiue nō.dū tñ opas ſuas magiſtro nauis ex hibeant ad nauigandū. Et ſunt q̄nq⁹ noia q̄ p̄eſtant actū z paſſionē vt boſpes zeloty pus. Reꝺ.ſupra A.

Uectura.i.vectigal ſiue naulū.

Uehiculuz.ſm.l.duodecim tabu.eſt via in octo pedes extranſuerſo amfractu.xvj.qꝺ nō eſt neceſſariū ī actu. Jus trahēdi ligna lapides ve p̄mittitur habenti actū ſed viā niſi ſpecialiter cōueniſſet de hoc in actu.vi de infra Uia.

Ue p̄ et ponit interdū.vt in.l.ſi funduz.ſub ꝺditione.§.his verbis.ff.de leg.j.

Uel etiā ponit p̄ et interduz.vt in.l. Sepe. ff.de ver.ſig.z.l.cum q̄dam.C.de ver.ſigni. Etiam ponit alternatiue.vt in.c.inter cete ras.de reſcrip.

Uenatio q̄d ſit habes ſm Goff.in ſum.ti.ꝺ cle.vena. Et eſt triplex.ſcilz oppreſſiua.are naria.z ſaltuoſa. Oppreſſiua eſt hoim de q̄ dicit. Cepit nemroth eſſe robuſtus vena/tor coram dño.id eſt extinctor et oppreſſor. Et ſic venator eſt hominū exactor z oppreſ ſor q̄ aliquē venatu oppримit. Arenaria eſt que fit ī arena.vt cum q̄s locat opas ſuas vt pugnet in arena cū aliq̄ beſtia dentata. hanc q̄ exercet peccat grauiter.niſi eam ex erceat gratia viriū expiendarū. vt.ff.de po ſtulan.l.j.§. Item ſenatus.z.iſi.q.vij.tria. ſſi.infames.circa p̄n. Et de hac loquitur. lxxxvj.diſt.qui venatorib⁹.cū duob⁹.c.ſeq̄n tibus. Saltuoſa eſt que fit in ſiluis z ſalti/bus ad capiēdas feras.z hec eſt licita. Qz quomō in clericis liceat in p̄dictis p̄ſonis ve nari deficiēte familia.z vēdere.cū illud nō ſit vagari ſed neceſſitati et vtilitati eccleſie ſubuenire ad qꝺ tenent clerici.vij.q.j.pre/ſentiū.z glo.cle.ne.in agro.de ſta.mo.ī ver bo p̄ſonale.z ibi concor.z ergo venatio ſal tuoſa eſt illicita ex tēpore z p̄ſona Ex tēpo/re vt in q̄drageſima z ſabbatinis noctibus xxxvj.diſt.an putatis. Ex p̄ſona vt in cleri/co.in quo tñ diſtiguēdū eſt quoniā epiſco/po ſemp eſt illicita.xxxiij.diſtin. quoꝝdaz Alijs ꝓo clericis licita ē cā neceſſitatiſ.vti/litatis.z recreationis.cū retibus.laqueis. z canib⁹.dum fit cum ſilentio et modeſtia. Hā etiā monacho licet texere lina p̄ piſcib⁹ capiendis.vt de p̄ſecra.diſt.v.nunq̄. vide Goff.in ſum.de cle.vena.

Uendere eſt rē p̄o certo p̄recio dare.z ſunt bona debitoris vēdēda ſi vrgeat es alienū z dilatio damnū ſit illatura creditorib⁹. vt in.l.fulcinius.§.adeo aūt.ff.q̄.ex cau.ī poſ/ſeſſ.eatur.

Uenditio eſt de re que habet ꝓmertiū.z ſo/let poni in inſtrumētis qꝺ p̄mittit vēditor emptori rem vēditam legitime defendere. auctorizare.z diſbrigare.q̄ verba debēt ſic ītelligi q⁹ ſi de re ipa lis fuerit facta.orta ſi/ue mota emptori.vendttor teneat rē in ipa lite legitime.ſcz ſm leges defendere.aucto rizare.id eſt auctor litis fieri.ſiue p̄ ſe litem agere vl̄ diſbrigare.id eſt litē expediraz ab omni onere reddere. Jtez nota q̄ vēditor eſt certꝰ q⁹ rei vendite pars eſt ei p̄ria.z ꝑs conditicia.id eſt alicui cōditioni vel alteri domio ſubiecta.ignorat tñ que et quanta. tūc ponit in inſtrumēto venditōis.ſic q⁹ p̄ rium in ꝑpetuū.qꝺ cōditiciū dño ſubie/ctum.hoc eſt dicere q⁹ eſt p̄rium in hac re.et habeas vt p̄rium in ꝑpetuū.ſed q⁹ cōditiciū habeas cū ea cōditione ad quē ꝑtinet. Jtē ſm Azo.in ſum.C.de pe.z cōmo.rei vend. z Goff.in ſum.de emp.z ven.tradit talis re gula rotūda et quadrata. Cum vēditio fit pure ſine ſcriptꝫ certe ſpeciei.que deguſta/tionē non recipit.oē piculū ſpectat ad em/ptorē.excepto caſu publicatōis. niſi pactū culpa.mora.calliditas.vl̄ traditio intenue nerit.z quodlibet ſꝑbū huius regule hz ī ſe pōꝺ de q̄ vide Goff.in ſum.vbi ſupra.

Uendicare eſt corā iudice dicere vel intēde re rem eſſe ſuaz vel allegare.vt qñ q̄s dicit hec res eſt mea.z eſt idem qꝺ intentare ſcz ad hoc ſolū intendere vt res ſua declarek. z ſibi dominiū applicek.

Ve

Velum est q̃ dupler. scz ꝓsecratiõis. ordiationis. plationis. z pfessiõis. Professiõis suscipit a ꝑgine vel corrupta cũ pfitet de altari vl̃ de manu. in. xx. anno ad min⁹. xx. q. j. z. c. j. z. q. ij. puella. Consecratõis imponit in xxv. anno. vt ea. q. j. placuit. z. lxxvij. dis. placuit. Potest aũt ꝓsecratio ꝑginũ fieri i die ephiarũ. in albis pascalib⁹. i. tota septimana pascali. in aplor natalib⁹. nisi sint graui languore detẽte. tũc em̃ alijs tẽporib⁹ pñtimo etiaz alijs ꝓcipuis festiuitatib⁹ z dieb⁹ dñicis. vt. c. j. de tẽp. z q̃li. ordi. Uiduas aũ tẽ nullus põtificũ velare ꝓsumat. xx. q. j. de votis. in fi. Sed ipsemet velũ suscipiãt de altari. xxvij. q. j. viduas. q̃ capitib⁹ suis ponant. z. c. platũ. de his que vi me. ve cau. fi. Ep̃s corrupte velũ imposuisse videt. tñ solũ imponere sim̃l'auit. Ueluz aũt religiõis vl̃ vestẽ religiosaz de manu p̃sbiteri sumere possunt. xx. q. j. vidua. sec⁹ de velo ꝓsecrationis qđ solenniter a solo epo soli virgini solennib⁹ diebus imponit. Tertiũ est velũ ordinationis. qđ olim dabat ꝺyaconissis i xl. anno. xx. q. j. sanctimoniales. xxvij. q. j. diaconissam. Quartũ est velum plationis. qđ olim dabat abbatissis in. lx. anno. x. q. j. iuuenculas.

Uenditi actio. Req̃. supra Actio vẽditi.

Uenia etaz dat mlieri in. xvij. anno z viro in. xx. l. fi. z. l. oẽs adolescẽtes. C. de his q̃ veni. eta. impe. z tñ maior etas requirit in abbatissa q̃z in abbate. c. indẽnitatib⁹. de elec. li. vj. iũcto. c. cũ in cũctis. eo. ti. Ratio tamẽ in hoc potest esse. quia mulier auarior ẽ viro. ar. l. sed si ego. in fi. ff. ad vell̃. vbi dicitur Senatus em̃ obligate mulieri succurrere voluit nõ donante. hoc idco qz facili⁹ se mulier obligat alicui q̃z donat. z iõ gubernatõ patrimonij titi⁹ sibi põt cõmitti. de hoc per cardinalẽ in. c. indẽnitatib⁹. pal. In secũdo casu ratio est fragilitas sexus. z ꝺa in spiritualib⁹ gubernãdis nõ est mulier ita capax z habilis sicut vir. Et minor etas requirit in muliere in eligẽdo. vl̃ eligente q̃z in viro vt in. c. indẽnitatib⁹. pal. z i cle. vt bij. ó eta. z q̃li. Et in minore etate põt religionẽ pfiteri q̃z vir. Ratio qz in vtroq̃z casu pfessus eligit. z mulier citius pfiteri põt. qz citi⁹ pubes est et capax doli. ideo citi⁹ etiam potest se obligare.

Uenire diem debiti est posse pecuniam petere.

Uenire. i. vendi. vt in. l. fulcini⁹. §. si in diez. z. §. mlt̃is eiusdẽ legis. z. l. p̃cc. ff. q̃. ex cau. i poss. ea. cũ si. Est em̃ verbũ neutropassiuũ sub voce neutrali significãs passionẽ. Uñ Tulo tẽ. Et differũt venire a veneo. z venire a venio. Unõ. Si vis venire cras mane debes venire.

Uenter. Require supra. Mittere in possessionẽ nomie ventris. Et nota q̃ ventris inglunies ad luxuriã facile puocat. et oẽ bonũ opus dissoluit. vnde venter z genitalia sibimetipsis vicina sunt. vt ex vicinitatẽ mẽbrorũ ꝓfederatio intelligat vitiorum. xliij. dist. §. Nõ em̃ plus q̃z necesse est debemus corpi seruire. sed solam eius infirmitatẽ reficere vt ipsum ad vsum exercẽde virtutis habeamus. vt. c. cõiuncta. ea. dist. vñ Gene ca. Nõ viuo vt comedã. sed comedo vt viuam. Et ideo Bar. comedebat ad põd⁹ vt haberet intellectũ pariter dispositũ et nun q̃z alteratũ. Sic z nos moderate comedamus nõ nimia ciborũ egestate. vt in. c. non mediocriter. z. c. nõ dico. cum si. de cõsecr. distin. v.

Uerbũ in larga significatione ponit in iure pro qualibet parte oratõis. a verberãdo dictũ. eo q̃ aerẽ verberat. vt dicendo in glos. sup ꝑbo institutio. sup verbo velocit z sup verbo infra tẽ. Non ergo capit hic verbuz sicut in Johãne. c. j. In principio erat verbum. z sicut in donato. Uerbũ est parsorationis. prout est distincta ab alijs partibus oratõnis. sed significat dictionẽ cuiuscũq̃z ptisorationis. Ad hoc aũt sunt verbaz eorum significata imposita vt p̃ ea significet mens vl̃ volũtas interior ipsi⁹ verbũ pferẽtis. Ne dũ aũt verbis significat mẽs hominis. sz etiã factz. signis. z ꝺiecturz. licz inter modos significãdi ꝑba obtineant p̃ncipatũ. eo q̃ clari⁹ z cuidẽti⁹ significãt. vñ volũtas seu mẽs pferẽtis dat significatũ ꝑbo qz sine mẽte ꝑbũ nihil significat. vt i furioso qz ꝑbũ ab eo platũ nõ hz mẽtẽ. nec volũtatẽ. vt in. l. furiosus. ff. de re iudi. Et vsus cõis imponit significatũ ꝑbo. patet p. l. labeo. ff. de suppel. lega. q̃ dicit. Uerba accipiẽda sunt ex vsu cõi. Et dicit ibi bar. q̃ vsus cõis est triplex. s. loq̃ndi. intelligẽdi. z vtẽdi Uñ cõis vsus loq̃ndi est q̃ equ⁹ certe q̃litatis vocẽt calofred⁹. Scõo in dictiõe beres singularis nũeri significat p̃ris nũer⁹. de vsu intelligẽdi. vt. l. i vsu. ff. ó ꝑ. sig. Et i

vsu loquẽdi. inest vsus intelligẽdi. Tertio de vsu vtendi ponit exemplũ de põderibꝫ ⁊ mẽsuris. vt in. l. excepto. cũ ibi alle. C. de loca. ⁊ ꝺduc. De hoc vocabulo ꝯbũ viꝺ plura in vocabulario cuiusdã doc. legũ aureliẽ. ꝑm dñm Jo. de matisco. ⁊ incipit. Uerbũ hic nõ recipiť. Ex q̃ opusc'o plures additiones excerpsi. q̃s his expositõibꝫ termino inserui. Itẽ verba sunt accipienda cũ effectu. vt. c. relatum. de cle. non resi. de pe. ꝺist. j. hec aũt. c. vlti. de spon. ⁊ l. j. §. hec aũt verba. ff. q̃ q̃q̃ iuris. Et debent ꝯba deseruire intentioni. nõ aũt intentio verbis. cuꝫ p verba exp̃mať intentio. xij. q. v. humane aures. ⁊ j. q. j. marchio. c. intelligentia. ꝺ ꝯbo. sig. cum si. Etiã verba sunt referẽda ad cõem intelligentiã. vt in. c. exliter ſ. ꝺ spon. ⁊ l. nõ aliter. ff. ꝺ lega. iij. Et ꝯba generalia sunt generaľr intelligenda. vt in. l. j. §. generaliť. ff. de le. p̃stã. ⁊ c. quoniã. de ꝓiu. lepro. ⁊ c. maiores. ꝯsi. ad id autẽ. i fi. de bap. nec ꝯbis est vtẽdũ. l. vt ꝯboꝫ. C. q̃ admi. ad bo. pos. vbi ꝺr. Et verboꝫ inaniũ excludamus captiões ⁊c. Uerba etiã cõmendatoria nõ obligãt. vt. l. si idem filiusfa. §. si adolescẽs. in fi. C. q̃ cũ eo facit. c. cũ veniſſent. de instí. ibi nõ solũ de illo. sed de oĩbꝫ redditibꝫ facere qꝺ placet. Sũt eñ verba dubia cõtra stipulatorẽ interp̃tanda. vt. l. stipulatio ista §. in stipulatiõibꝫ. ff. de ꝯ. obli. ⁊ l. q̃q̃d. eo. ti. vbi diciť Qꝺ non est expressum censetur obmissum

Uerboꝫ forma est ꝓsiderãda. nec ab ea recedendũ sine certa causa. vt. c. exliter ſ. ꝺ spõ. ⁊ c. ad audientiã. de ꝯbo. signi. In vltimis aũt volũtatibꝫ verbũ indifferens. vt cũ habuerit preteritũ vľ futuꝫ. trahi debet ad futurũ. qr vltima volũtas semp de futuris ẽ. alꝫs a ꝓprietate verboꝫ nõ est recedendũ nisi constet loquentẽ aliud voluisse. vľ etiam nisi res aliter salua esse nõ possit. Et sic in proprietates nõ sunt ad ꝓsequtiam trahende. sed excusande ꝑm Bern. in. ca. preterea. ꝺ verbo. sig. Etiam dicit. l. j. §. si is q̃ nauẽ. ff. de exer. ac. q̃ verba sunt intelligẽda in p prio significato. licet possint ipropriari vt cõueniãt materie subiecte. ff. lo. l. fi. ij. rñso.

Uerbis ꝺr obligatio ꝓtrahi. vt cõditio certi. vt supra de C.

Uerna est seruus ex ancilla in domo natus Jnde diciť vernaculus. ⁊ est paruꝰ seruus diminutiuũ. de leg. iij. l. seruis. §. fi. ff. ꝺ rei vendi. l. cum super.

Uero q̃nq̃ stat inceptiue q̃n nõ p̃cedit materia cui iungat sequentẽ. vt de elec. sup eo vero. Q̃nq̃ aduersatiue. de ꝺ in auc. de here. ⁊ falc. in ꝓn ci. colľ. j.

Uepres dicunť spine que vi prendũt ⁊ lacerãt carnes ⁊ vestes ꝑm Jo. an. in cle. dudũ de sepul.

Uesanus ꝺr q̃ sine sanitate ẽ. liẽ vecors sine corde. vt. ff. de ꝯ. sig. l. male.

Uestiarij sunt qui vestiũ exercent negociationem.

Uestibulũ ꝑm Azo. ẽ locus ante ostiũ vtriusq̃ domꝰ. vľ primus aditus. seu introitꝰ. vel porticus ⁊c. ⁊ tectꝰ erat quo vt vestimẽto tegiť homo. vľ ꝺr ab aue. i. salutatiõe q̃ fiebat ibidem stantibꝫ.

Uestimentũ ꝺr oẽ illud qꝺ induimꝰ.

Uestimenta interpolata. dicunť veteres vestes iterũ polite.

Uestis virgata vľ partita. ⁊ ꝺ caligꝫ scachatis. habeť in cle. ij. ꝺ vi. ⁊ ho. cle.

Uideť est verbũ fictõnis. vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. deiecisse. ⁊ p Bar. in. l. si is q̃. devsuca. ⁊ glo. in verbo habere videť in. c. non minꝰ de imunita. eccle.

Ueterani. sunt milites emeriti. i. extra militiã ꝓpť sua merita positi. C. de vetera. i rubri. ⁊ in legenda sancti Martini vbi ꝺr q̃ patꝛ p̃cepit q̃ veteranoꝫ filij scientꝫs militaribꝫ implicarenť

Uetus ius. Reqre supra Jus.

De Vi

Uia est ius eundi. ambulandi. vehendi vehiculũ. ⁊ iumentũ ducẽdi. ita q̃ ille cui cõpetit ius vie potest illa facere. Et differt ab actu. quia plus ꝓtinet via q̃z actꝰ. Haz via iter. actũ. ⁊ ius in se cõtinet. Item eo cõtẽtꝰ est actꝰ vt iumentũ agat q̃s. ⁊ si non vehiculũ. plus eñ vehiculũ occupat q̃z iumentũ Jn via necessariũ est vtrumq̃ posse agere Item via hz ius trahendi lapides. ligna vľ trabes. ⁊ ferẽdi erectã hastã. qꝺ nõ hz actꝰ. nisi de ꝺ specialiter ꝓueniſſet. lz a tergo ducere vellet itinera nõ in collo. qꝺ potꝰ videtur rigorosuz q̃z equũ. Itẽ vie latitudo ad vehẽdũ vehiculũ si latior vľ angustior nõ designeť p ꝓtrahentes. l. xij. tab. diffinit scz octo pedũ p rectum. vbi via est recta nõ torτuosa. sed in amfractu. xvj. pedum. i. vbi reflexa ẽ. qꝺ i actu ñ oportz. viꝺ s Uehiculũ

Ui bonorum raptor actio vi bonorum raptorum.

Vicarius fm Boff. est q vices alic⁹ gerit siue in officio ptentioso siue nõ ptẽtioso. vt C. õ offi. ei⁹ q vi. gerit. p to. z de offi. vica. p to. et de offi. archi. c. j. z de offi. archiꝑ. c. j. ĩ fi. Et sciendũ q illi vicarij de qbꝫ in legibꝫ sub illa rubr. ponit tractat sunt nõ delegati sz subdelegati vl ordinarij iudices. Nã elige bant in certũ tps qõ ordinarijs ꝓfixum. vt ipsi vices ordinarioꝝ ꝓsentiũ et viuentiuꝫ supplerẽt. erant z alij q gerebant vices moꝝ tuoꝝ z absentiũ q z suffraganei appellabãtur bij oĩa poterant agere q ptinebãt ad iurisdictionez ꝓter vltimũ supplicij z mẽbri abscissionẽ. vt. C. de offi. vica. l. ij. z vicarius ecclesie est ꝓsbiter q vice ꝓncipalis rectoꝛ deseruit ecclesie. Et sunt quattuor spẽs vicariorũ. Quidã sunt ppetui ad parrochiales ecclesias ꝓstituti. vt in. c. Ĥ. perpetuꝰ õ fi. instru. z. c. extirpãde. de ꝓben. Quidam nõ ppetui sed ad aliqs actꝰ ꝓstituti. vt temporales de quibꝫ in. c. quenit. de app. Et isti dicunt mercennarij. vij. q. j. nihil. Quidaꝫ sunt speciales nõ ad curam sed ad certum locũ. articulũ. vl actũ ꝓstituti. de qbꝫ in cautua. de offi. vica. Quidã nec ppetui. nec ad curã nec ad certũ actum. sed generalit dantur ad oĩa. vt vicarij in curijs episcoporꝝ de hoc glo. optima in cle. q de ecclesijs. de offi. vica. Et vide in lectura ymole. Jtẽ vicarij dicunt illi q vt cuiuscũqz vicem ꝓplent vel gerant sunt ꝓstituti. vnde vicariꝰ ꝛ quasi vicem gerens

Vicecomes fm Spe. eo. ti. dicit ille cui dominus talis cõmittit executorẽ iurisdictionis sue in aliqbus castris. z sic talem vocant vulgariter lũbardi. z aliq in patrimonio beati petri.

Vicedominꝰ fm Spe. eo. ti. proprie fm iura est qui ꝓest rebus episcopalibꝫ. lxx. dis. colonus.

Victores serui sunt qs qs habet victos parendi gratia

Victus noie intelligit omne illd qd necesse est homini ad viuendũ.

Vestis vicẽ hz victꝰ. ff. de ꝛ. sig. l. victus.

Vidua est nõ solũ illa q desijt esse nupta. vt in. c. vidua. xxxiij. dist. vbi respectus habet ad cõem vsum loquẽdi. verũ z ꝓprie etiam illa que nunqz fuit nupta vl que nõ habuit virũ. ff. e. l. manifestũ. Et. ꝛ vidua ĩ virorto ꝓuata vel sine ꝓualitate vt. l. malũ. §. vi/duã. ff. de ver. sig.

Ville dicunt edificia rustica. z villa ponit ꝓ ciuitate. de cẽsi. venerabili.

Villici dicunt serui q ad villam mittunt vl sunt q in villis moranꝫ. Jtem villicꝰ ẽ gubernatoꝛ.

Videt interdũ est signũ veritatis nõ fictiõis. l. seruũ filij. §. si qs rem ff. de le. j. glo. ꝯ. cõcoꝛ. Et qñqz videt fcat sniam diffinitiuaz, vt. c. ꝓterea requisiti. de ap. et rñdet de iure ꝓpm. vt. c. j. de iudi. li. vj.

Vinũ absinthe atũ est cũ melle z absintheo confectum.

Vinũ pincenũ z thiriacũ dicit a locis. xxiij q. iij. c. plericqz.

Viuariũ ꝛ indago vbi fere sunt incluse. vl ꝛ locꝰ ĩ q pisces fuant vt ibi viuãt fm io. an. in cle. ne in agro. de sta. mona. Et differunt viuariũ. saltꝰ. foresta. garena. ĩsula z. Vinaria ppe sunt torcularia seu dolia z cetera vasa vini q etiã ad aliũ vsum trãs ferri pñt. Et tãdiu vinaria dicunt qdiu vinum habẽt. vt. ff. de ꝛ. sig. l. vinaria.

Vinarij dicunt ebriosi. Et iã vinariꝰ est ortus vbi crescit vinũ. l. edilel. §. pedius. vt. l. vinaria. ff. de ediℓ. edicen.

Vicini fm Bar. in. l. si tertius. ff. de aq̃ plu. arcen. dicunt q̃ qscz vox hois exclamãtis audiri pt. l. j. §. eodẽ tecto. ff. ad sille. Et intelligit de voce cõmuni nõ nimis gracili. nec nimis tubali. sicut vox thauri. Etiã dũ clamans medio mõ sit nec ĩ tecto vl apice turris. nec in cellario.

Vindicta ꝛ modꝰ manumittẽdi. z ꝛ a nomine vindicta. ꝓtoris ꝛga q ipse caput fui tãgebat hec ꝛba solẽnia dicens. Abiuro te liberũ more ꝙritũ. vñ Persiꝰ Vidicta post qz mens a ꝓtore recessit.

Vindicta fm alios est ipsa libertas q apud iudicẽ dat. z ꝛ data sortis a iudice seruo vitelliorũ. alias liberoꝝ q vindicauit ciuitatẽ romanã ꝓiuratõe dñoꝝ suoꝝ ꝛ rẽpublicã factã detegẽdo, ꝓpter qd apꝛ ꝓsiliũ libertatẽ ꝓsecutꝰ ẽ. siue libertati a ꝓl'o donatꝰ. siue p comodũ obtẽtũ est. vt ois illa libertas q a ꝓl'o dat. vl a mgr'o q vicẽ ꝓl'i gerit ꝛ vindicta. Nec Azo in sum. C. de vindi. z liber. et apꝛ cõsul. manumisisset.

Vir z vxor dicunt illi q mrimoniũ cõtrahere pñt p verba de pñti. de futuro spõsalia. Regre supra Sponsalia

Virginitas est in carne corruptibili perpetua corruptōis euitatio. Item virginitas corrupta restitui nō pōt. C. d rap. ꝑgi. l. vnica. circa ꝓn. ibi maxie cum cē. et .xxxij. q. v. si Paulus. vbi dicit Hiero. Audacter dicā cū oia possit dē suscitare ꝑginē non pōt p̄ ruinā. valet q̄dem liberare de pena. sed nō valet coronare corruptaz. Et infra subdit rectius fuerat hominē. i. ꝑginē subijsse principiū et ambulasse p plana q̄ ad altiora tēdētē in inferni ꝓfunda cadere. et si dicat. Deꝰ pōt exoculato restituere visum. g̃ corrupte ꝑginitatē. Respondeꝯ nō est simile. qr de⁹ nō potest facere q̄n illa corrupta sit. q̄a factū nō pōt esse nō factū. vl dr q̄ nō refert ad carnis corrupte restaurationē. sz ad virginalis palme retributiōez. et sic nō pōt. i. ñ ꝓgruit eiꝰ potētie. et est ꝺ iusticiā corruptaz coronare aureola. Itē virginitatē florē nō amittit p violentiā stupꝛata. vt. c. ita ne. et se quētib⁹. xxxij. q. v. Etiā melioꝛ est ꝑginitas mētis q̄ carnis. vt. c. tolerabili⁹. e. q. et pena capit̄ punit̄ q̄ tantuz attētare cū effectu tñ ausus fuerit ꝑgines sacratissimas etiaz cā matrimonij iūgendi. vt. C. de epi. et cler. l. si q̄s nō dicā rape.

Virtꝰ ꝼm pḣm. ij. etbi. est que habentē perficit. et opus eius bonuz reddit. et dicit quasi verū tuens a vicijs p̄seruans. de pe. dist. ij. illa ania. et ca. se. no. Jo. an. in cle. j. de sum. tri. et fi. catho.

Visitatio quō et q̄n fiat p Archiep̄m. et que crimia puniēda sunt. et in q̄b⁹ curatio fiat vide. c. j. de censi. li. vj.

Violatoꝛ ecclesie dr quicūq̄ ipsam ecclesiam frangēdo ostia. capiēdo res suas inuadendo ꝓuilegia sua custodiēdo vl corrumpendo offendit.

Vis est rei maioris īpetus q̄ repelli nō pōt vl cui resisti nō potest supple comode. ff. qō vi me. ve cau. l. j. et ij. Et q̄t modis sumat et q̄t actiōes vl interdicta introducat no. i. c. ad audientiā. eo. ti. in glo. ij. Cuiꝰ glo. effectus infra patebit. est generalis q̄nq̄. Unā ꝼm Hoff. et Azo. c. ti. vis ē q̄ntuplex. scz impulsiua. ablatiua. expulsiua. et turbatiua. et inq̄etatiua. vide infra.

Vis cōpulsiua est p quā cōpellit q̄s ad faciendū illud qō nō faceret si esset liberi arbitrij. nec ꝓpelleret q̄ imponit necessitatē cōtrariā voluntati spōtanee. et ex hac vi oꝛitur actio. qō me. cau. ff. c. ti. l. j. in fi.

Vis expulsiua. q̄n quis eīcit de possessiōe sua. Et ꝼm istam inducit interdictū vñ vi. et est tm̄ rerū immobiliū. vel de his q̄ immobilib⁹ coherent

Vis ablatiua est rerū mobiliū. et hec īducit actionē vi bo. rap. in reb⁹ mobilib⁹. est ei circa mobilia tm̄. vt. ff. de vi et vi ar. l. j. §. si fundus. et §. ij. et insti. vi bo. rap. §. sed nedū talia. p illā em̄ alicui bona sua vel res sua vel res sue violenter rapiunt.

Vis turbatiua est q̄n quis turbat in possessione sua q̄ inducit interdictū vti possidet in reb⁹ soli. sed in reb⁹ mobilib⁹ inducit interdictū vtrobi. cum duo se possidere ꝓtēdūt eandem rem

Vis inquietatiua est q̄ introducit interdictū qō vi aut clam. ꝺr inq̄etatiua. qr non sinit aliū vti re sua q̄ete et arare. vl aliquid facere. vl q̄n alter vult alio inuito aliquid edificare in suo solo. vel forte iā edificauit. nec distinguit in ꝺ interdicto an iuste vel iniuste fecerit vt si q̄s a me ꝓhibitus vl putans se ꝓhibendū q̄d i meo faciat siue ius faciēdi habuerit siue nō. vt. ff. qō vi aut clam. l. j. et dico ꝼm Azo. in Rubr. q̄ me. cau. accipit vis put nullo mō potest resisti. sed in rubr. de his q̄ vi me. ve cau. fi. accipit put pt resisti. Iz cū piculo. et est ꝓpulsiua hic et ibi. Itē est q̄dā vis publica q̄ fit cū armis. q̄dā ꝓuata sine armis. de or. cog. cū dilect⁹. i gl. vij. Itē vis maioris ꝺr īpetꝰ rei cui resisti nō pōt. vt supra dictuz est. et de his q̄ vi me. ve cau. fi. c. ad audientiā. in glo. ij.

Vis negatiua est q̄n res alicui⁹ inq̄etat.

Vis publica est q̄ fit cum armis. sed vis ꝓuata q̄ fit sine armis. institut. de publi. iud. circa fi. in. §. itē lex iulia de vi ꝓuata Unā vis ꝓuata rerum deponit ab ordine rerum. id est mulctabit in tertia parte bonoꝛū. sed deꝓtat cum vis armata ꝓbat. vt in gl. j. ca. ij. de or. cog.

Vis siue metus cadēs in ꝓstantē virum est metꝰ pene vl cruciat⁹ siue amissionis oīum bonoꝛ. et ista excusat nisi postea cōsenserit. vt in. c. de illis. ij. de spō. Alia est vis vl metus nō excusans q̄ nō cadit in ꝓstantē virū vt in. c. veniēs. et. c. ꝓsultationi. eo. ti. Et nota q̄ pōt q̄s vim vi repellere. vt. c. significasti. ij. de bōi. et. c. si ꝙo de sen. excō. et dis. j. ius naturale. l. j. §. vim vi. ff. de vi et vi ar. l. scientiā. §. q̄ cū aliter. ff. ad. l. aq̄. Et ꝺ rex si repulsio fiat i cōtinēti nō ex intuallo. vt. l. idē

est.§.cum agit.ff.de vi ⁊ vi ar. Dicit aũt sic fieri in cõtinenti qñ fit flagrãti crimie. ℞ est donec animus ꝓtinuus durat. ⁊ nõ diuertit ad alios actꝰ vt.§.vim vi.ꝑal. Secũdo debet fieri cã defensiõis nõ offensionis vl̃ vlciscendi. vt.§.pe.in.l.scientiã.ꝑal. Tertõ debet fieri cũ moderamie inculpate tutele C.vñ vi.l.j.c.℣ fam.§.vl.ꝺ sen.excõ. Et datur ibi talis ꝯclusio q̃ ista defensio est ꝑa ⁊ iusta q̃ fit tantũ ⁊ tũc q̃ntũ ⁊ qñ est oportunũ. vt in glo.l.j.C. vnde vi.ꝑal. tamẽ si defẽdens modũ excedat nõ exꝓposito nõ tenet. xxiij.q.iij.nõ in ferẽda. Alanus ⁊ Johãnes distinguũt. aut vis fit ꝓsone. aut rebꝫ. de ℞ vide glo.in.c.significasti.ꝑal. ⁊.c.dilecto filio. de sen..excõ.li.vj.et in.c.significauit. de pe.⁊ re.vbi ꝯsideratis circũstantijs imponit penitẽtia arbitraria illi q̃ se defendẽdo modũ excessit Quarto põt fieri qñ hz iustũ timorẽ offense. puta ꝓ minas alicuiꝰ q̃ minas exequi solebat. aut ꝓ occursum. nõ em̃ oportet expectare q̃uscz dec̃ ꝑmꝰ ictꝰ. qz talis posset esse letalis. Sed an q̃s excedens modũ in defendendo se vt cũ posset euadere vulnerãdo occidit. pũiak ꝺ occiso. So. si voluit occidere non tñ occidit non tenet sed vt culpabilis puniet̃ ex arbitrio iudicis vt.l.si adulteriũ cum incestu. ff. de adult. et Bal. singulariter in.c.j. de pa.te. in vsu. feudoꝝ. Itẽ si accusatus de homicidio fec̃ articulũ q̃ hoiem occidit. sed fecit ad suã defensionẽ. ⁊ ꝓbauit que in articulo ꝓtinent. an ꝺbeat absolui ꝓ regulam in.l. sententiã §.si cum aliter. ff. ad.l. acquil̃. ⁊.l.j.C. vñ vi. ⁊.§.vt vim. ⁊ in cle.si furiosus. de homici. Bal. singulariter dicit q̃ non. sed venit potius puniendꝰ. vt.l.j.C. de ꝓfes. Ratõ. quia etiam in defendẽdo debet seruari moderamẽ inculpate tutele. Debet ergo adꝺcere i ꝓbatione defensionẽ necessariã. put no lodo. de ro. in singularibꝫ suis

Uir nõ hz ptãtem sui corꝑis sed mulier. vt in.c.q̃dam. de ꝺuer. ꝺiuga. ⁊. xxvij.q.ij. sunt qui dicunt. Hec potest nisi ob causam fornicationis vxorẽ suam dimittere ꝑm inter ꝓtationem sacri eloquij. hoc verũ de his q̃ rũ matrimoniũ carnali copl̃a ꝓsummatuz est. vt.c. ex publico. in fi. de ꝺuer. cõiug. Hã vir ⁊ vxor ꝓ copulã ꝺiugalẽ effecti sũt vna caro vt.ca. ad apl̃icam. ⁊.c.cũ sis ꝑdit. eo. ti. Etiã vir cogitare debet quõ placere possit vxori. ergo minꝰ q̃ dei sunt cogitare va-

let.cũ q̃si diuisus i duo plenã sui nõ habeat potestatẽ. vt.c. diuersis fallacijs. de cler. ꝺiug. Et est caput mulier. xxxiij.q.v. cum caput. xxxij.q.vj. nõ mechaberis. ⁊ ca. duo pueri. de despon. impu. ⁊ glo. in.c.j. de clãdes. despon.

Uix denotat q̃ñcz affirmatiõez. Hã qꝺ vix fit fieri tñ dubiũ ñ existit. vt.c.ij. de cog. spi. li.vj. ff. ꝺ iudi. l. vix certis ex causis. ⁊. xv. q. j. merito q̃ritur. Qñcz etiã significat negationẽ. i. nullo mõ. vt. ff. de le. j. si seruꝰ legatꝰ §. q̃ qñcz. Sic etiaz ꝺz. Uix bono pagunt exitu que malo sunt inchoata ꝓncipio. lxj. distinc. miramur. ⁊. j. q. j. principaꝝ. ⁊. c. cuz Paulus.

De Vn

Uncia est duodecima ps assis. vt nati ex cõ cubinis in domo succedũt in duabꝫ vncijs id est in duabus partibꝫ .xij. partium assis. si alij legitimi non supsunt. Cetera nota assis Reqre supra assis.

Unde agnati. ⁊ vnde vir ⁊ vx. Reqre supra Bonoꝝ possessio. Et not. Lodo. de Ro. q̃ viro ducẽti duas vxores. vel mulieri nubẽti duobꝫ viris de iure ciuili est pena capitis l. eum qui duas. C de adulter. Sed de iure canonico debent vxori inscindi capilli ⁊ panni anteriores ⁊ posteriores. xxxiij.q.j.ꝺ benedicto. ꝑm expositiõez verã ibi ⁊ approbatam.

Uniuersitas ꝑm Azo. i sum. q̃ cuiusc̃z vniuer. no. est pluriũ corꝑoꝝ inter se diffantium vno nomini spẽaliter eis deputata collectio Est etiã studiũ vniuersale ꝓuilegiatũ. Ez q̃rit̃ si vniuersitas ꝯgregat̃. ⁊ aliqs bestialis deridẽdo ⁊ rixãdo ꝯturbat totam vniuersitatẽ. qua pena tal̃ puniet̃. Respondet̃ q̃ excõicatione tridua. ⁊ eiectõe ꝺ collegio. tex. est singularis ꝑm Lo. de Ro. v. q iij. in loco bñdictiõis quẽ dicit esse nõ alibi. Item vniuersitas scolariuz vbi ꝑcipue ꝓ scolares regit̃ disponere potest q̃libꝫ q̃ nõ sit de vniuersitate det vocem. vt.c. scripti. de elec. ⁊. lxiij. distinct. abeuntibꝫ. cum si. Sed nunq̃d si vnꝰ tm̃ in vniuersitate cõtradicat. ne ille admittat̃ valeat actꝰ admissionis. Dominꝰ Lodo. de Ro. dicit. Tu q̃ pauca scis sic̃ ego diceres ℞ indubitatuz ꝓ regulam q̃ maior. ff. ad munici. l. plane. ff. q̃ cuiusc̃z vniuersi. no. et cle. j. de bis q̃ fi. a maio. par. c. Sed ꝯtrariũ est verũ Hã hoc

casu vnus quantūcunq; minimus contradicens reddit actum nullum. hoc est dictū singulare cōpostella. quem refert et sequit Johā. an. in ca. scriptum. preallega. in novella ꝛc.

Uno ptextu fieri aliq̄d est fieri nullo alieno actu intposito nisi fiat ex necessitate ꝛ actu nature vt supflui pōdeꝛ depositio vl̄ medicine acceptio vl̄ breuis lāguoꝛ. vt. C. ō test. l. cū antiq̄. Nec Azo. ꝛ Hoff. co. ti.

De Vo

Uoluntas coacta. etiam ē voluntas. xv. q. j merito. ff. qō me. cau. l. si mulier. §. si dos. § si metu. Sed hoc intelligit sic q̄nō est libera voluntas q̄ req̄rit in mr̄imonio. vt in. c. gemma. de spon. cū si. l. titia. ff. ō ver. ob. nā voluntas ꝛ ꝓpositū distinguunt maleficia. vt. ff. ō fur. l. q̄ in iure. §. j. ꝛ. l. diuus. ff. ō sic. ꝛ est glo. in. l. fulcin⁹. §. q̄d sit latitare. ī verbo anim⁹. q̄ dat etiam q̄ttuoꝛ modos ꝓbādi animū alicui⁹. et dic lex Uolūtates hominū vane sunt. vt. ff. ad treb. l. q̄ poterat. j. rñso circa fi. vnde hoc nomē volūtas significat generaliꝛ. scz cū rōne vl̄ sine rōne. vt. l. cū q̄dam. ff. ō leg. ij. Et in hoc differt ab arbitrio qō significat velle cū rōne. Ubi aūt act⁹ ponit in volūtate volūtas significat p modū ꝺditionis. qz sensus est q̄ actus valet si velit. sicut cū ponit in arbitrio. sensus est si arbitret. vñ act⁹ pōt poni in voluntate eius cui debet q̄ri. ꝛ est ꝺditionalis. ꝛ purificat ꝺditio declarata sua voluntate. vt. l. si ita expressum. ff. de ꝺditō. ꝛ ōmō. Sed ī voluntate obligādi nō pōt poni. qz obligatio sua natura debet astringere necessario qō nō facit actu posito in volūtate obligādi in volūtate alic⁹ tertij incerti nō pt ꝓtractus poni Et partes nō vident habere animū ꝓtrahendi. sic nec eo posito in arbitrio imo multomin⁹. l. si merces. in pn. ff. de lo. ꝛ cōduc. Jn voluntate ꝯo tertij pōt contractus poni ꝛ valet si velit. ꝛ nō valet si nō declarat se velle. vt. l. si. de ꝓtra. emp. et ven. et si velit stabit eius dicto sine volūtati. Jtez qz nō videt fieri iniuria disponenti qui sic disponit. Jtē quia fieret differentia int ar bitriū ꝛ voluntatē. Ultima autē voluntas nō pōt poni in voluntate. puta heredis īstitutio vl̄ legatū. vt. l. illa institutio. ff. ō here. īnsti. l. nōnunq̄. de ꝺdi. ꝛ demō. Et hoc est positiuū. qz alꝫ in simplici rōne potest poni sicut ꝓtractus. Et ℔ patet q̄ q̄ ad oīa idē est in ꝓtractu et volūtate vltima. ℔ excepto qñ ponit in volūtate tertij. qz ꝓtract⁹ valet vt ꝺditionalis. Ultima ꝯo volūtas nō valet qō est positiuū. Jo. fabri dicit q̄ hoc nomē volūtas ex cōmuni vsu intelligendi significat idē qō arbitriū. Significat ḡ finaliter voluntas vt sua īpositio ꝓsona cui iungit vl̄ lex ciuilis ei significatum dat seu qō q̄is modo pferētis dictat nisi lex ciuil⁹ īpediat. Uolūtas ꝓma derogatoria significat ꝓut verba sonāt. ꝯbi gr̄a. Testatoꝛ dicit cui bis leganero semel ōberi volo. postea titio legat bis. puta ꝓmo stichum postea pamphilū. legatū tm̄ semel debet. vt. l. si q̄s in ꝓn. de leg. ij. qz clausula derogatoria significat ꝓsensum deesse legato eidem in secundo facto. Et ꝓtestatio ꝓcedēs in facto seq̄nti nocet vt. l. q̄ in aliena. in fi. ff. de acq̄. here. legatū. ergo secundū factū qō alꝫ deberet nō debet. qz voluntas testatoris ī eo deest ex volūtate ꝓma derogatiua Si ḡ testatoꝛ eidē ab eodez herede in eadē sc̄ptura legat. bis eandē q̄ntitatē semel tm̄ debetur etiā nō precedēte volūtate ōrogatoria Si ꝯo testatoꝛ dicat cui bis ꝛc. vt supra. et addit nō obstante volūtate p̄cedente derogatoria. vl̄ sic adjicit. Et nolo clausulā derogatoriā ℔ casu locū habere. tūc valet vtrūq; legatū. qz verba addita tollūt significatū clausule derogatorie. ꝛ faciunt voluntatē adesse vtriq; legato. Jtem ibi testatoꝛ in suo testamēto dixit. sic nolo me posse facere aliud testamentū. ꝛc. vl̄ sic. Nolo me posse īmutare hoc testamentū. vl̄ nolo me posse penitere si fecero aliud testamētū. valz etiā nō expressa ꝓre volūtate derogatoria. hec Bar. sic probat. licet p̄dicta verba testatoꝛ q̄ntum in ipso est aufert sibi liberā testamēti factionē. tñ hoc nō pōt. l. stipulatio. ℔ mō ff. de ꝯbo. ob. Et sic p̄dicta verba nihil possunt significare. qz talis voluntas non admittit iure Ideo sequēs dispositio valz ac si p̄ predicta verba nō p̄diceret. Sed si testatoꝛ diceret. Si fecero aliud testamētuz nolo valere. qz hic nō disponit circa potestatē testandi. sed circa voluntatē suā quaz dicit esse in futuro facto. tunc nō valeret secundū testamentuz. nisi reuocata clausula derogatoria. Rō. qz lege ciuili nō pōt dari vel adimi hereditas in codicillis. l. j. C. ō codicil.

Volo hoc verbū significat ꝑut eius significatū vl̄ qȝlibet adiunctū vel qȝlibet circūstantia significare dicitat. Nam qñ simpliciter ꝓferr significat motuȝ animi ad aliqd ꝓsequndū Et cū nihil adiungit seu nō apparet ad qd referr in iure null⁹ ē effect⁹. Etiā nō disponit ꝑ Bar. ī apostilla hac Et etiaȝ C. de sum. trin. fi. ca. l. j. Et notat in. l. q̄ se patris. C. vnde liberi. q̄ volo ⁊ nolo non sunt oppositā. qr volo ad oē temp⁹ referr. vt dicēdo. volo adire hereditatē. sȝ nolo ad pñs tēpus tm̄ referr. dicēdo nolo adire. intelligit nūc. licet postea velim. Et iō facit oratiōeȝ ambiguā. de qua ambiguitate ō ꝓbo nolono. do. Antho. de Butri. in ca. litteris. j. de spon. Sed ibi. si ille cui relicta ē electio dicit. volo eligere banc rem. significatū illoꝛ ꝓboꝛ est ambiguū. qr pōt intelligi dupliciter. Uno mō. i. ꝑm⁹ mot⁹ me⁹ ferr in hāc rē. nō tm̄ deliberate. Secundo mō ꝑ ipō actu acceptiōis. i. accepto hāc rē. Si ꝑ queris ī q̄ hoꝛ nostroꝛ sit retinendū. rñdeo si est traditus termin⁹ ad eligendū seu ō liberandū. ⁊ in fine termini rñdes. volo eligere hāc rē tūc significat electio. facit. l. sed si alio. ff. re/spōso. ff. ad trebel. cū dicit post deliberationis tpis. ⁊ sic deliberatōis dat significatū. facit. l. oīs q̄. ff. eo. ti. idē si ad interrogatōeȝ eius cui⁹ interest eodem mō rñdes. sȝ volo eligere hāc rē significato sumpto ex ꝓbis ꝑ certo. maxime cū dicis ꝑ certo volo eligere hāc rē. si aūt non est aliud vnde recipiat significatū nisi ex ipsis verbis. tūc nō significat electio. imo recipit ꝑmo. i. ꝑm⁹ mot⁹ finit in hāc rem. Itē ibi legatarius cui relicta est electio. dicit volo hanc rē. significat electio. vt. l. ij. ff. de op. ⁊ elec. le. qr mot⁹ cū significat ꝑ verbū volo referr imediate ad rē ꝑ qō significat acceptatio rei. Et idem si heres institut⁹ diceret volo hāc hereditatē qr ꝑ hoc significat aditio. sec⁹ si diceret volo eligere. volo adire. qr tūc nō significaret acceptatio ⁊ aditio. qr mot⁹ animi nō fit immediate ad rē. sed ad actū eligēdi vl̄ adeūdi. Itē ibi institut⁹ dicit volo esse heres significat aditio. vt. l. iā dubitari. ff. de here. insti. Et sic aliud est dicere volo adire. ⁊ volo esse heres. qr ꝑ secūda verba significat simpliciter aditio ꝑ ꝑma nō. Et idem est dicere. volo esse heres ⁊ volo hāc hereditatem. Itē ibi. volo relinq̄re. sigt. i. relinq̄. vt in. l. ꝑphilo. §. ꝓpositū. ff. ō le. ij. Et sumitur ſ̄ gnificatū ex natura vltime volūtatis. cui⁹ est ꝓuidere in futuȝ. etiā fauoꝛ eius vt valeat dispositio. Itē dicēdo. volo ꝑ talē ḡeri negocia mea. sigt mandatuȝ. ff. mādati. l. j. Itē vendere volēs dicēs. volo rē vēdere ꝑ x. ⁊ emēs dic̄. volo emere ꝑ. x. sigtur emptō venditio. qr ꝑ verbū pñtis tpis signat consensus de ꝑsenti. secus dicendo. vellem vēdere ⁊ vellem emere.

Uotū est alicui⁹ boni cū deliberatōne facta ꝓmissio. vel deo facta pollicitatio. xxvij. q. j de viduis. ij. Et dicit boni. quia ō malo et etiā de re bona sine deliberatiōe nō ꝓcedit obligatio. Hā de malo ꝗs non obligat. qr in male ꝓmissis rescinde fidē. et in turpi voto muta decretū. xxij. q. iij. in malis. Dicit cū deliberatiōe. qr votū qō ex facilitate animi pot⁹ q̄ ex arbitrio discretiōis emittit nō est vsq̄quaq̄ obligatoꝛiū. vt. c. veniens. eo. ti. Et est triplex votū. Primū necessitatis. qō quis necessario in baptismo ꝓmittit. vt abrenūciare dyabolo ⁊ pōpis ei⁹ tenere fidē. seruare decalogū. de ꝓse. disti. iij. c. j. Secundū est voluntatis. qō ꝗs voluntarie emittit sup his ad q̄ ante votuȝ nō tenet. vt ꝓtinētie. abstinētie ⁊c. Tertiuȝ est votū mixtū ex his duob⁹ sȝ ptim necessitatis. ⁊ ptim volūtatis. Sed votū volūtarium subdiuidit in votū solēne ⁊ simplex. vñ simplex ē cui nulla solēnitas adhibet. Solū aūt votū ꝓtinētie solēnizat. Que aūt vota redimi ⁊ ꝓmutari pñt. vide Hof. in sum. e. ti. Itē votū obligat quē deo. cū ōr. Uouete ⁊ reddite. vt. c. si xps. ⁊. c. debitoꝛes. de iureiurā. ⁊. c. magne. de vo. post. ꝑn. Sȝ q̄ rit ꝓmo nunq̄d votū ante ingressum religiosi dissoluat ꝑ ingressum de volūtate abbatis. ⁊ videt q̄ nō. qr abbas nō videt posse tollere obligationē deo q̄sitā. Sed ꝓtrariū est vex ꝑ Hoff. xx. q. iij. monacho. Secūdo querit an dissoluat ꝑ ꝓtractū matrimonij accedēti ꝓsensu alt⁹ ꝓiugū. Sol̄o. sic ꝑ glo. xxxij. q. v. voluit. Tertio filius fa. nō obligat ex voto nisi de volūtate patris. vt. l. si q̄s rē. §. voto. ff. de pollicitat. an ſ̄ sit verū de iure canonico. Ho. q̄ nō ꝑ glo. xxx q. ij. mulier. Cuius tres sunt rōes. nam filius fa. delinquēs etiaȝ sine volūtate patrȝ diabolo obligat. vt. c. j. ō delic. puero. ergo ⁊ ō obligabit Sc̄o vonēdo filius fa. ducit spū dei. ⁊ q̄ spū dei agunt nō sunt sub regula. xix. q. ij. due sunt. ⁊. ca. licet. de regula.

Tertio.q2 votū est q̄d spūale.et in spūalib⁹ pr̄ia ptās nō curat.vt.c.fi.ō iudi.li.vj.⁊ gl. in.l.ait ꝓtor.ff.de mio.z̄i.c.exp̄te.de re.spo. Itē nō vouere sancti⁹ est q̄z votū ꝓ̄ut me/liusp̄ōt non pficere. Grauiꝰ em̄ puniunt q̄ votum fecerūt ⁊ nō pfecerūt q̄z si sine voto mortui sunt simpl'r de fide.rū.q.j.§. q̄cūq;. Ul' describit sic. Uotū est animi ꝓceptum cū deliberatione firmatū.

De Vr

Urbs simpliciter plata pp̄'i romani ciuita/tē significat antbonomatice.īsti.de iu.nat. §.sed q̄tiens. Urbis aūt appellatio muris aut ꝓtinentib⁹ edificijs finit.vt.c. significa uit.de pe.⁊ remiss.ff.de §.sig.l.ū.

Urbana p̄dia oīa edificia accipim⁹ nō solū ea q̄ sunt in ciuitatibus vl' opidis ꝓstituta sed etiā in rure nisi forte stabula sint.q2 lo/cus nō facit p̄dia vrbana sed matia vt.ff.ō §.sig.l.j. vide supra. Prediū.

Urbanoꝝ p̄diorū seruitutes. Req̄re supra Seruitutes.

De Vs

Usuariꝰ est q̄ alicui⁹ rei vsum habet.vt si tu q̄ es dñs bui⁹ serui ꝓsenseris siue ꝓcesseris mihi vti ministerio ei⁹ salua ꝓprietate ⁊ do/minio.vñ vsuarij dici possunt clerici q̄ nō possūt vēdere nec testari siue donare ō bo nis eccl'ie.sed victu tm̄ et vestitu debēt esse ꝓtenti.x.q.ij.eps habeat.⁊.c.cū constat.de pig.fm Bern̄.fm aliq̄s ꝙ clerici p̄ñt vsu/fructuario compari ad quē ptinet oīm fru ctuū ꝓceptoꝝ ius dividendi sc̄z q̄ntū vsu/fructuarij in morte ⁊ in vita sunt suoꝝ do/minij ⁊ ei⁹ debita ⁊ q̄cūq;z cā soluere p̄ñt.tū fallit in p̄latis secularib⁹ q̄ redditib⁹ suis,p uenientib⁹ eis rōne p̄latiōis soluere nō pos sunt debita nisi essent p vtilitate eccl'ie cō/tracta. Cōpetit g̃ vsuario ius et vsus.sz nō pōt vendere.locare.vl' alienare.sed solū ad vsum suū ⁊ familie sue pōt vti seruitute ta/li.vt in ortis.fundis.et similib⁹.si q̄s habe/at in his seruitutē vsus.

Usus est ius vtēdi reb⁹ alienis salua rerum suba.p̄petate ⁊ dñio.⁊ quō accipiat.vi ō ar chi.de offi.dele.c.q̄uis.li.vj.

Usufructuariꝰ est qui fruit ⁊ vtitur reb⁹ ali enis.vel qui res suas nemini furat.ff.ō ser ui.l.in iure cōmuni.

Usufructus est ius vtendi.fruēdi alienis re bus.salua suba rer̄.vt.ff.ō vsufr.l.j. ⁊ē ius in corpe q̄ sublato ⁊ ip̄m tolli necesse est.de structa ei domo destruit ⁊ vsufr.q̄ habet in ea.vt.ff.e.ti.l.ū.⁊ no.fm Azo.ī sum.C.e.tit. q̄ vsufr.formal' ōr ius.i.fuitus.sz vsu.casta lis fm quē aliq̄s bz cāz dñij nō ōr fuitus. Et ponit hic fruēdi.⁊ nō in diffinitōe vsus q2 differūt ius vtēdi ⁊ fruēdi vt infra ptēbit Et vtēdi ōr ad differētiā creditoris q̄ habz ius ī pignore.nō tñ p̄ōt eo vti.imo furtū cō mittit si eo vtit vel fm vtendi ponit ad dif/ferentiā vtil' dñij.q̄ō habet ī reb⁹ aliēis sic emphiteota et feudatari⁹ bñt.sz fruēdi fm Accur.⁊ bern̄.ōr ad differentiā nudi vsus q2 minus est in vsu q̄z in fructu. Dicit in re bus alienis.q2 sua res nemini seruit. Sal ua rer̄ substātia ōr ad differētiam supficia rij.⁊ emphiteote q̄ nō tenent reficere edes. Sz vsufructuari⁹ tenet.⁊ etiā tenet ad tri/butū.q̄a ad eū ptinet fruct⁹. Uñ ber.expo/nit salua rer̄ suba.i.ne pereat in toto suba. Accur.exponit salua suba.q2 tādiu durat vsufruct⁹ q̄z diu durat suba. Et no.ōr ibi ī/tereū q̄ bz fuitutē vsus ⁊ eū q̄ bz fuitutem vsufr.q2 is q̄ bz solū fuitutē nudi vsus ita vtit q̄ fruct⁹ nō p̄cipit sic possuz vti eq̄ ita q̄ fruct⁹ inde nō p̄cipiā.sic q̄ p̄t⁹ non sit me⁹.sic simil'r q̄ bz vsum tm̄ alicui⁹ fūdi nō p̄ōt vti pomis.oleribus.⁊ ceteris fructib⁹ ad vsum suū q̄tidianū.ille aūt cui ꝓpetit fui/tus vsufr.p̄ōt oīa hec facere.

Usucapio Est acq̄sitio dñij vtil' directa rei aliene p ꝓtinuatōnem possessiōis tp̄is lege diffiniti.i.p spaciū tp̄is a lege diffinituz.ff. eo.ti.l.ij.§big̃a. Emi rē mobilē a nō dño bona fide.putās rē esse vēdentis.⁊ p ꝓtinu um trienniū possideo sine interruptōe ipo iure efficioꝝ dñs illi⁹ rei.directū aūt dñiuz bz ver⁹ ⁊ ꝓncipal' dñs rei. Sz vtile dñiuz. ōr qñ q̄s in veritate nō est dñs.sed bz vtili/tatē rei ac si esset dñs vt feudatari⁹.vasall⁹ ⁊ sil'es Et ōr usucapio.q2 usu q̄dā ⁊ cōsue/tudine possidēdi cepi ⁊ acq̄siui dominium Scīdo ī reb⁹ mobilib⁹ vl' se mouentib⁹.nā īmobilia nō dicunt usucapi,p̄pe.sz potius p̄scribi.ī īmobilib⁹ ei p̄scriptio locū bz. Tē pus em̄ a lege diffinitū est triēniū in usuca pione,sed in p̄scptiōe statuit decenniū int̄ p̄ntes.⁊ vigēniū int̄ absentes vt insti.ō usu ca. Et dat usucapio ne dñia rer̄ sint ī icer/to,p publico bono introducta vt.l.j.ff.e.ti. Cōtra eq̄tatē naturalē.ff.de neg.ge.l.j.in fi.

et de ꝺdi. z de. l. nã natura. Hã locupletari nõ ꝺz ꝙs cũ alteri⁹ dãno. fm regu. locupletari. de reg. iu. li. vj. z sic aliud est equũ z aliud bonũ. vt. C. de pac. conuẽ. l. hac lege. Et qñ opponit eꝯtas scripta ꝓferr rigoꝛi scꝓto Solo. vez est dũ vtrũqz scꝓtũ ẽ in spẽ. sz in hal. l. nã naꝯa. eꝯtas est scꝓta ĩ genere. z hic rigoꝛ in spẽ. ergo ꝓferr rigoꝛi. Et tiã ĩ vsuca/pione vl̃ prescꝓtione versat quedaz eꝯtas naturalis q̃ suadet postqz ꝙs iusto titl̃o bona fide. certo tpis spacio rẽ tenuerit dominiũ acqrere debet. z imputet dño q̃ negligens est tanto tpe rem suam q̃rere z custodire zc̃. Et sic nemo ꝺz locupletari zc̃. nisi subsit cã. vt hic ꝓpt cõem oĩm vtilitatem. z vt aliqñ sit litiũ finis. l. fi. ff. ꝓ so. vbi ꝺat ℔ rõ. ideo exceptio ꝓscꝓtõis est exceptio litis finite. z opponit sic alie litis finite exceptões. Usqz stat qñqz inclusiue. vt. ff. de sena. l. fi. z c. j. de ꝺi. ab epi. q̃ re. qñqz etiã exclusiue. vt c. cũ dilectis. de fi. instru. vbi. ꝺi. qꝫ vsqz ad diffinitiue sñie calculũ põt vtraqz ps exhibere instrumenta. Est g̃ dictio vsqz significatiua vltimi ℓmini ad quẽ. sic dictio a vel ab ꝓmi termini a q̃ Jtẽ ibi vendo vl̃ dono hũc fundũ q̃ est me⁹ vsqz ad cimiteriuz vel vsqz ad eccl̃iam ℓcat exclusiue. Rõ. qꝛ materia subiecta nõ patit sensuz iclusiõis. lz ℔ etiã ageret ꝑ disponentẽ. Sz ibi ab eccl̃ia vsqz ad cimiteriũ est loc⁹ diuini iuris vel religiosus. sumit inclusiue qꝛ matia subiecta ĩportat sensum iclusiõis. Jtez exclusiue vt ambulatoꝛia est vltia volũtas vsqz ad moꝛtẽ. vt. l. iij. ff. de adi. lega. sed dicẽdo vsqz ad vite exitũ ꝑba ponunt inclusiue. Jtẽ iclusiue ibi. minoꝛi ꝺat tutoꝛ vsqz ad pubtatem. Sed exclusiue ibi. vendo tibi agꝛ vsqz ad illũ fundũ q̃ est vicini. qꝛ nõ disponit ꝙs ꝺre aliena nisi habeat in mãdatis. Jtẽ iclusiue ibi. do tibi iter vsqz ad kalendas martij Sz exclusiue ibi. ꝓmitto tibi dare. r. q̃libet die vsqz ad kalẽdas aꝑlis. Rõ. qꝛ volũtas disponẽtis ꝓiecturat in ꝓma ex fauoꝛe dilatiõis z debitoꝛis. facit. l. arrian⁹. ff. de acti. et obliga. Sz in scꝺa ꝓiecturat ex obligatiõe q̃ stricte capit. Jtez inclusiue ibi. do tibi in penitentiã dicere scptẽ psalmos singul̃ ꝺi eby vsqz ad kalẽdas iulij. Sz exclusiue ibi. sententia lata a iudice ꝺ soluẽdo q̃libet die vnũ florenũ vsqz ad kal̃. iulij.

Usura sicut cõiter ꝺz est ꝙquid ꝓter vsum sorti accidit vl̃ accedit fm Hoff. xiij. q. iij. plericꝫ. Et addit ipse intẽtione vel pacto ꝓcedente. Sola em̃ spe vl̃ expectatiõe vicium vsurariũ ꝓtrahit. vt. c. j. z. c. ꝓsuluit. ꝺ vsur. z. xiij. q. iij. si fenerarius. Et hoc cum ꝓncipaliter habeat spes et expectatio lucri alias si ob caritatem moueat quis ad mutuandũ. et secundario speret de alio retributiõe non putatur vicioſuz. ar. ad hoc. lxxxij. diſt. Jn singulis. z. lxij. diſt. si officia. lxj. diſt. q̃d proderit. fm Hoffr. Jtem vsura est vbi pl⁹ recipit q̃z datũ est. Et diffinit fm Azo. C. eo. ti. sic. Usura est quod ꝓpter vsum rei cõcesse ꝺat. ꝓcesse. id est ꝺate vl̃ mutuate Uñ vsura ꝺicitur ab vsuz es eris quasi vsu era id est vsu eris ꝺata. scz pecunie. cum nomine pecunie quicq̃d homines habent ꝓtinentur. j. q. iij. totum. Et no. qꝫ oĩs vsura ꝑstatur sup facta ꝺilatione ad annũ. vnde q̃dam vsura vocat centesima illa q̃ scilicz infra annũ equipat sorti. q̃dam vocat sextupla a sex quod ẽ totũ z plica id est pars vel medietas q̃ etiã alio noie ꝺz eulion. ab eu q ꝺ est mediũ. z olon qꝺ est totum. et est illa vsura q̃ totũ ꝓtinet z medietatẽ tot⁹. q̃daz ꝺ est triẽnis. scz q̃ prestat vsqz ad tertiam ptem cẽtesime vl̃ sorti. q̃daz semis q̃ prestatur ad medietatẽ sortis. q̃dam bes q̃ prestatur ad duas ptes sortis. Jtem q̃daz vsura est fenus sortis. z q̃dam fenus fenoris. Hã vsura ꝺz qꝺ vltra sortẽ recipit. vt. c. fi. xiij. q. iij. sed fen⁹ ꝺz lucrũ de vsura sumptũ. vl̃ vsura vbi ad mutuũ restituẽdũ nõ fuit certũ tps determinatũ. Et fen⁹ vbi determinatũ. Est tñ distinguendũ inter vsurã z rẽ illã q̃ vsura cõmittit. nã q̃ ab vsurario exigit ꝓprie est lucꝫ qꝺ vltra sortẽ exigit scz lucrũ restituendũ. Sz res in q̃ vsura cõmittitur est mutuũ. ꝺ q̃ lucꝫ ꝑdictũ gignit Sz vtꝫ de vsura ꝙgnoscat iudex secularis vl̃ ecclesiastic⁹. no. plene ꝑ doc. in. c. cũ sit. de fo. cõpe. z. ꝓ. q. j. in sum. c. ex lr̃is. de iureiurã. z ẽ glo. no. q̃ incipit cũ repetunt. in cle. dispendiosam. ꝺ iudi. z. xiij. q. iij. q̃d dicam. Sz breuit si questio vsurarũ est q̃stio facti. iudex secularis cognoscet si q̃stio iuris solus iudex ecclesiasticus cognoscet Et ifra q̃ntum tẽpus exceptio vsurarum debeat ꝓbari Hostien. z Jo. an. singulariter in nouella dicũt qꝫ ifra octo ꝺies a die ꝓposite exceptõis. ar. c. pia. de excep. li. vj. Et ꝑ certo est extranea iductio vt ꝺicit Lodo. de Ro. nã ille tex. reuera loquit in exceptione excõica

sionis. Hoc etiam ꝓfirmat Lap⁹ abbas i allegationib⁹ suis.alleg.lv.ad fi. Et subdit Lodo.de Ro.ego Rome decidi ꝓtrarium vide pulchrā rationē q̄ ymmo infra.xv.di es ꝓbari debeat.nā q̄ vsuram exigit raptor ē.latro ⁊ spoliator.vt.c.si q̄s vsurā .xiij .q. iij. Sz exceptio spoliatōis ꝓbat infra.xv. dies.vt.c.frequēs.de resti.spolia.li.vj.igit ⁊c.qđ est menti tenendū.

Usurarius manifest⁹ q̄s dicat.vidē.c.j.et.ij. de vsur.li.vj. Et vltra hoc dicit Hatthe⁹ q̄ sit ille q̄ vsurari⁹ ex libris suis ꝓuicit.all. cle.j.đ vsu.⁊.c.si sincera.xlv.di.c.sane.xxiij q.ij.⁊.l.j.§.editiones.ff.de edendo. Secū/ do ille q̄ ꝓfitet coꝝ sacerdote se esse vsura/ riū.qz vsurarij iudex est sacerdos.⁊ sic con fessus coꝝ suo iudice erit manifestus vt.c. quē penitet.⁊ de pe.disti.vj. Jo.an. dicit ħ verū si assint testes.vt.c.quēq̄.de vsur.l.vj Idē sequit Jo.de ligna.qz iudiciū fori pe nitentionalis nō inducit illos effect⁹ q̄s iu diciū fori ꝓtentiosi.qđ ideo sit manifestus. qz ꝓfitet coꝝ iudice aīe nisi assint testes. Tertio dicit ille vsurarius manifest⁹ q̄ ha bet altare paratū. Sūt ḡ vsurarij triplices Primi notorij.q̄ habēt altare ꝓtinue para/ tū.semp mutuātes Secūi nō notorij sz ma nifesti.q̄ nō habēt altare ꝓtinue paratū.sed interdū mutuantes. Tertij p famā tm̄ ma nifesti sunt.

Usurpare est aliquē p̄ rōnez ius vsum vel ꝓsuetudinē capere.inuadere vl̄ p̄esumere Vide Albe.de rosa.in dicti.suo.q̄ vsurpa tio.vbi plene.

Usurpatio est interruptio vsucapionis.vt. l.ij.⁊ in Rubri.ff.de vsucap.et vsur. Et dic ibi tex.q̄ oratores vsurpationē frequentez vsum vocant

De Ut

Uti ⁊ frui differunt sic. qz vti đz ille qui ita vtit re q̄ fructus nō p̄cipit.sicut possuz vti ad vsum q̄tidianū ⁊ ministeriū eq̄ tua ita q̄ fructū nō p̄cipiā.scz q̄ part⁹ nō sit meus.sz is q̄ alicui⁹ fundi vsum hz pomis et oleribꝫ vti pōt ad vsum q̄tidianū.nō tm̄ donare vl̄ vendere pōt. Frui ꝙo đz ille q̄ fruct⁹ p̄cipit ⁊ sic vsurarius hz vsum rei.vt cui dñs ne/ moris ꝓstituit vsum nemoris ad necessita tē suā ⁊ familie sue vt accipiat ligna.olera. poma.flores ⁊c.q̄ nascunt in nemore p se ⁊ suis conuiuis.non tamen vendere p̄mittit ip̄m alias frueret.quare clerici dici possūt vsuarij .vt supra dictum est.

Uti possidet⁊ est quoddā interdictū cū pos sessor inq̄etat a nō possidēte vt iudex p ipo dat sententiaz. Si vn⁹ fuerit tūc pnūciare habet i singulari nūero.vt ita possideas vt possides. Si aūt plures tūc debet pnūcia re in pl̄ali nūero.vt vti possideatis ita possi deatis. Hodie tñ honoris cā cū hoīes vni tm̄ loquunt plurali ꝑmone vtunt dicētes. bencueneritz.trāsite bñ. Et ceperūt isti ho norabiles voces a iulio cesare.vñ ⁊ illō đz Nos duo turba sumus.hec Azo.i sum.C. e.ti.⁊ vide glo.antepe.in.c.licet.de pba.

De Vu

Vulua ꝑm Archi.xiij.q.ij.plericq̄.qñq̄ il lud ē qđ ex vulua nascit.vel est vēter porci vl̄ vber vaccinū.vel ylia scz salsitia.

Vulgaris substitutio đz cū q̄s loco institu ti.vel ei⁹ cui alias puta ab intestato est ius adeundi in casu hereditatis nō adite appo/ nit seu subrogat.vnde ꝓditio est semp si be reditas nō adeat. Et đz vulgaris.qz i hūc casum seu euentū fieri pōt a q̄libet q̄ testa/ ri pōt.⁊ cuilibet q̄ ius adeundi habet ex te/ stamēto.vl̄ ab intestato.qz volūtas tal̄ di/ sponētis simpl̄r admittit iure ciuili sec⁹ in pupillari ⁊ alijs substitutiōib⁹.vbi nō sim/ pliciter admittit imo restrigit⁊ limitatur. Et q̄q̄ penit⁹ nō admittit iure ciuili scri pto. Et no.q̄ ꝓditio ibi apposita si heredi/ ditas nō adeat pōt dupl̄r intelligi ꝑm q̄ ñ adire dupl̄r ꝓtigit scz vl̄ ꝑpt nolle adire.vl̄ ꝑpt ñ posse. Et istō nō posse m⁹t⁊ modis pt ꝓtingere.vl̄ qz euenit furor vl̄ deportatio. vl̄ qz bonoꝝ acq̄sitio interdicit. Vulgaris cū substitutio semp ꝓtinet ꝓditionē đ euē tu nō adire hereditatē.licet iā in vnum ca sum vel plures vel oēs ꝓtinere possit Cete ra vide supra de substitutiōib⁹.

De Vx

Uxor sortit⁊ forꝝ mariti ⁊ p̄ticipat p̄uilegiuz ipsi⁹.vt.l.feic.ff.đ sena. Sz nō iō ꝓcubina sequit forꝝ sui ꝓcubinarij.vt.l.đ iure.i fi.ff. ad mūicip.⁊ ērō.q̄a castitas mr̄imonialis aliq̄d mereri đz vltra q̄q̄ fornicatio.sz.d.l.đ iure.ñ hz locuz i ꝓcubia clerici.qz talis seq̄t forꝝ clerici. De ħ sunt due no.glo.vna.xxxij di.c.eos. Alia.xj.q.j.clericū. Rō.qz nō pōt negari qñ ꝓcubina clerici sit de familia ei⁹

sed familia clerici sequit ipsius forū vt.c.in dicatū.lxxxix.distin.z in.l.ij.C.de epi.z cle. z in phemio.ffor.Dec Lodo.de Ro.i singulariby suis.Item vror fugitiua reuersa in breui nō diuertisse videt.vt.ff.de re.iur. l.qō q̄cquid.qr caloze iracūdie potiꝰ factū videt ſm Accur.ibidē Et talē vrorem fugitiuā z p ꝺsequs furtiuā licitū est inq̄rere in domo scolaris suspecti auctozitate iudicis.vt glo.in.l.ij.C.de epi.audi.Et.l.si q̄s in ħ genꝰ.C.de episcopis et cleri.et no.in.l. ij.C.de ser.fugi.vbi plenius p doc.ō inq̄sitōe cuiuslibet rei furtiue.

De X

Xenia dicūtur munuscula q̄dā q̄ dant esculentiz poculēti q̄ vulgo dicunt appēsatōnes ceteraq; ꝧ rerum q̄ vsum edilium excedūt magis p̄cie dicunt munera Dicit em̄ fieri xeniū ō pomis.cū quis bz hospites ſm arbi.xiij.q.iij.plericq; in fi.

Xenodochus est q̄ xenonem alicuiꝰ ciuitat̄ pcurat.

Xenon est domꝰ in qua egrotātes recipiuntur.curant.z alimētis sustētant.vt.C.ō epi sco.z cle.p totū.

Xenodochiū est domꝰ ad hospitiū pegrinātiū deputata.vt q̄dā dicūt.Sed tñ xenō et xenodochiū eadē domꝰ dici pōt.scz in q̄ valitudinarij et senes id est infirmi recipiunt z alunt.Predictā aūt differentiā facientes zenon p lr̄am z.z senodochiū dicūt eē scribēdū p s.vide.c.iij.de reli.do.Et varia nomīa taliū locoz habes.xxiij.q.vl.sancimꝰ. vbi ħ.z.j.q.ij.si q̄s hoiem.ad fi.in auc.ō aliena emphi.§.qñ.in p̄n.collat.ix.et de ec. ti.§.fi.z est glo.in cle.p lr̄as.de p̄ben.

Xp̄s est rex regū.dñs dñantiū.vt in cle.pastozalis.de re iudi.c.cōtra mozē.in fi.c.di. z.c.tua.ij.ō deci.z apoca.xix.c.vltra medium.j.ad Thi.vj.

Xp̄i actio nostra īstructio ō mōstrat.ō elec. c.significasti.de sepul.c.j.xij.q.j. exemplum dñi accipite.facit.ij.q.j.deus omnipotens z de ꝺse.dist.j.solennitates.ij.Item xp̄i ad belial.Nulla cōuentio lucis ad tenebras. nulla pticipatio iusticie z iniq̄tat̄ nulla cō municatio.nullus ꝺsensus tēplo dei cum ydolis.de pe.dist.j.c.si anteq̄.in fi.z distin. ij.c.si em̄ inquit.a p̄n.post mediā colūnaz.

Item xp̄s vexerat in ꝧginē.post digestum in forꝝ.glo.est in.l.titia.§.seia.ff.de au.et ar. leg.vbi dicit.Ab heredibus meis volo iubeoq; signū ō.glo.dicit vt crucē ſm hug. Item xp̄s mortē elegit in cruce.p̄t quatuoꝝ. Primo.vt in illa pēdens in aere se inter deū z hoiem mediatorē ostenderet.dist.x.c.qm̄ z.j.Thi.ij.Secūdo vt damna obuenientia p̄mis parentiby p lignū vetitum restauraret p lignum crucis.Tertio vt diabolum q̄ vicit p lignū superaret p lignum.Quarto vt euidenter ostēderet p q̄bus restaurādis patiebat.ſ.p supis angelorū ruinis repandis.p iustis de limbo educendis.p amicis colligendis z amādis.p inimicis recōciliandis.glo.est sup verbo crucis.in cle.j.de sum.tri.z fi.c.Item xp̄s tres mortuos suscitauit.scz puellā in domo.p quā cogitatio intelligit.Puerū in porta ciuitatis.p quem act⁹ intelligit Et Lazarū in sepulchro.per quē ꝺsuetudo mala notat.vñ Dēs mala moz intus.malus actus moz foris vsus Tumba.puella.puer.lazarus ista notant. Hāc ꝧbo.hūc motu.lacrimādo suscitat illum.Xp̄s in medio nascit eger hō.de pe.dis. ij.si sermo.z.§.tanq̄.z.c.sicut triby.

Xp̄ianoꝝ nomē p̄mo ortū ē ante anthiochiam.vbi ignaciꝰ fuit ep̄s.viij.q.j.mutatiōes Hā p̄ius oēs fideles dicti fuerūt discipuli vl fratres Sed postq̄ apostoli fecerunt concilij antiocenū.tunc dicti sunt christiani.vt est glo.xxij.dist.sacrosancta.et ibi tex.Et xp̄ianus factus ex necessitate egritudinis nō potest esse clericus nisi in duobus casiby.Primus est si deficiāt clerici in ciuitate.Secūdus est si sanctitas suadeat ꝓtrariū.puta p lapsum biennij.vt.lv.dis.si q̄s in egritudine.Item xp̄iani facientes se iudeos qua pena puniant habes in.le.iudei. C.de iude.z in ti.de aposta.z in tit.ne sanc. bap.rei.ſm Lodo.de Ro.

De Y

Yconomꝰ dicitur ille cui res ecclesie gubernāda dat scz epalis.z p̄prie res canonicoꝝ. Etia q̄nq; est vicedñs vel prepositus.j.q. ij.saluator.vide glo.in.c.impatoꝝ.ō iura. ca.vbi cōcoꝝ.Unde ſm Boff.differūt yconomus et sindicꝰ.pcuratoꝝ et actoꝝ.Nam yconomꝰ administrat res ecclesie.et aliq̄

defendit in causa. Et qñcz in ecclesia vacã te ad pcipiẽdos puent⁹ et seruãdos ad op⁹ futurũ prelati. Syndic⁹ aũt in reb⁹ z nego cijs cuiuslibet corporis vl' collegij. Et ꝼm leges nõ differũt a defensore. z est vniuersi tatis Sz pcurator est ꝑuate pſone ad vnũ negocium vl' plura. Actor aũt pro vno vel p vniuersitate ad vnam causam z pſentem z cum de certo cõstituit. alia vide supra de yconomus.

Ydrophilegij dicunt ab ydria qđ est vas q aq̃ defertur. vl' ab ydros. i. aq̃ z philaxe cu/ stodire. q̃i custodes aquaꝝ. ꝼm Jo. an. i. c. si iudex laic⁹. de sen. excõ. li. vj.

ymmo hec dictio significat qñcz correctiue vt testator dicit. Titius ymmo seyus heres esto. vt. l. si ita scriptũ. ff. ꝺ here. instit. ibi tex. dicit. Adijcientes z detrahẽtes ymo z mu tuãtes. Ponit etiã copulatiue. vt. C. de no. cõpo. l. j. §. q̃bus. Et sumit significatum ex ex copula adiũcta. z esset idem dicere etiaz Sed ibi. yconom⁹ q̃ hoc fecerit ymmo fie ri passus fuerit priuetur ponit alternatiue vt. l. iubem⁹. §. yconomus. C. de sacrosanc. eccle. quia habet locũ pena. vel ipso alienã te. vl' alienari patiente. Potest etiam ibi ac pi correctiue. quia eadez vel maior est ratõ in alienante q̃s in patiente alienari q̃ puni atur. Itez quo ad decisionẽ legis ponitur ibi copulatiue. quia pena bz locũ z i alienã te. z in patiente alienari.

ypocrisari⁹ qñcz ponit p sindico. qñcz pro yconomo. vt no. Spe. in ti. de bis q̃ alie. ñ pos. vl' non licet.

ypocomus ꝺr ab ypos qđ est sub et comos villa. Inde ypocomi. q̃ sunt sub villanis. ꝼm Placen. z Accur.

ypostasis dicit ab ypos qđ ẽ sub z tasis sta/ tus vel stans quasi substans. z vtunt greci sicut nos p persona quia habet substare oĩ bus accidentib⁹. et oĩa accidentia ad se reci pit. z a nullo tamẽ informat. ꝼm Hugo. gl. est in cle. j. de sum. tri.

ypotheca est res ĩmobilis pignori obligata vt domus. ager. fund⁹. Pignus aũt est res mobilis ꝓprie a pugno dictuz. q. a pugno tradi potest. Et sic ypotheca nõ est aliꝺ q̃s obligatio vl pignoratio. Jus aũt ypothe/ carum est illud qđ competit creditori i bo nis debitoris sui sibi obligatis pro debito tacite vl' expresse. z dicit ab ypos id ẽ sub. z theca positio q̃si suppositio Hã debitor rez pignoratã creditori supponit. et in ipsa sibi ius ꝯstituit Q̃ñcz ergo rei pignorate' ob/ ligate non transit possessio in creditorẽ Et dicit ypotheca sicut pign⁹ est mobilis q̃ cre ditori ꝺat.

ypothecare est obligare. pignorare vel sup/ ponere. vt patet p Rubri. ff. de re. eo. q̃ sub tu. z cu. dũ subdit. Sine decret⁹ nõ pigno ri supponendis. Et legato facto super reb⁹ ypothecat⁹. ſz omnia bona testatoris. vt. l. j. C. commu. de le. Vide supra de dictione Super.

De Ze

Zelotipia est suspi/ tio vel furor. ñ. v. §. hoc autẽ. sub. c. cõsuluisti.

Zelotes. qđ est zelãs z vlciscens. vt in. c. nisi cum ꝑdem. de renun. §. ꝑsone ꝓ. ibi dicit. Ego sum inquit deus zelotes. i. requisitor z exactor castitatis. j. q. iij. §. hec vltra. xxiij. q. j. §. visitans peccata patrũ in filios vsq̃ i tertiam z quartam generationem in bis q̃ oderant me. id est contra me paternũ odiũ imitant. Et sunt verba domini ad moysen Exodi. xx. c.

Zizania est seges vl' herba puersa. scilicz lo lium. lvj. dis. c. nasci. xxiiij. q. j. c. quã. Et qñ cq̃ ponit p sorde oĩm segetũ. glo. bona i cle. dudũ. de sepul. z. c. licet. de elec. Et ita sal/ uator dicit ad volentes eradicare zizaniaz pj. q. iij. c. nolite. j. p⁹ ꝑn. z. xxiij. q. j. §. j. z mat. xiij. Sinite vtraq̃ crescere vsq̃ ad messez. id est ad diem iudicij. vbi mali eradicabũ/ tur z in ignem proijcient. A qua eradicati ne nos custodiat q̃ sine fine viuit et regnat Amen.

Explicit vocabularius iuris Impressus Argentine pro cõmuni omniũ vtilita te z faciliori aditu ad vtriusq̃ iuris notici am. Anno dñi. M. cccc. xc. Finit⁹ in pro/ festo sancti Michaelis.

t 6450

A 2187350

1912

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6